DE CASIBUS CONSCIENTIÆ AD PERSONAS RELIGIOSAS VTRIUSQUE...

Juan Bautista : de Lezana

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
2 C
17

Digitized by Google

441

1

Digitized by Google

Digitized by Google

SVMMA
QVAESTIONVM
REGVLARIVM.
Seu
DE CASIBVS CONSCIENTIÆ AD PERSONAS Religioſas vtriuſque ſexus valdè ſpectantibus.

Iuxta noua Decreta, Conſtitutiones, & Declarationes Summorum Pontificum, & Sacrarum Congregationum, ipſorumq; Regularium priuilegia.

Ex tota fermè Theologia Morali, quatenus ad ipſos Regulares ſpectat.

AD EMINENTISS. ET REVERENDISS. D.

D. CARD. DE LA CVEVA.

PER P. M. IO: BAPTISTAM DE LEZANA Hiſpanum, Matritenſem, Socium Generalem Carmelitarum, & S. Congregationis Indicis Conſultorem.

TOMVS TERTIVS.

Bibliotheca Scholarum S. Pantaleonis Piarum

ROMÆ, Sumptibus Io. Antonij Bertani, ſub ſigno Grypheo.
Typis Vitalis Maſcardi. MDCXLII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

13 C 12

Digitized by Google

EMINENTISSIMO PRINCIPI,
Et Reuerendiſſimo Domino,
D. CARDINALI
DE LA CVEVA.

SVVS FR. IO. BAPT. DE LEZANA Carmelita.

QVALECVMQVE hoc obſeruantiæ tributum quod maturiùs peculiari voto Tibi, Eminentiſsimè Princeps, nuncupari debuit, præpropero iam paſſu, concito gradu, ſed humili præſtita reuerentia ad Te venit, vt vel publico iſto monumento palam orbi faciam, & affectum æſtuantis animi, & debitum ſeruitutis. Tua namque ſingularis humanitas, beneficiorum munificentia, qua me ſæpius patrocinij, & beneuolētiæ Tuæ participem benignè effeciſti (duos præſertim mearum Quæſtionum Regularium priores tomos, etſi immeritos fauſtis laudibus decorando) hunc tertium modò lucem videre fecit. Neque enim poterat fœtus quantumuis informis tanti Principis genua fœliciſſimè nactus magnis locupletior incrementis non adoleſcere: Tutelarem proinde ſibi Patronum, ſub cuius vmbra altiora faſtigia peteret ambiens, ad quem niſi ad Te confugeret, qui generis claritate, morum probitate, omnigena litterarum notitia ſic præfulges, vt

Digitized by Google

nulli ſecundus, plurimis præſtantior, & cunctis admirabilis exiſtas? Neque enim ſi genus ſpectem, clariſſimę Tuæ gentis latent facinora egregia; bellica, & domeſtica gloria; triumphatæ gentes; æquitas, iuſtitia, pietas erga Deum, & Superos, quibus mortalium animos, annorum omnium hiſtorias, orbem denique vniuerſum in ſui maximam excitarunt admirationem. Tot planè ſunt, ac tam præclara, vt breuis huius pagellæ ambitu haud ſinant ſe circumſcribi, intra mentis aulam glorioſiùs reſeruata. Sed hæc prætercam, nam (vt rectè ille) *genus, & proauos, & quæ non fecimus ipſi vix ea noſtra puto*. Ad Tua propria, viua, recentia, & omniũ ob oculos verſantia admiratio mea pergere iubet, niſi Tua me cohiberet modeſtia. Plura ſilentij ſacrario inuoluam, vnum tamen pro mille non tacebo. Difficile certè Tibi erat hæreditarium hoc gloriæ patrimonium acceſſione aliqua dilatare propriarum laudum. Didiciſti tamen verum id eſſe, quod dixerat Plinius: *Cui nihil ad augendum faſtigium supereſt, hic vno modo creſcere poteſt, ſi ſe ipſe ſummittat, ſecurus magnitudinis ſuæ. Neque enim ab vllo periculo fortuna Principum longiùs abeſt, quam ab humilitate.* Didiciſti, inquam, quia Tui pene immemor adeo modeſtia, & ſimplicitate delectatus faſtuoſa reſpuis, deſpicis alta, ſuperba contemnis, vt Cardinalitiam pompam (etſi tantæ Dignitati, Tuæque perſonę condignam) animo quandoque, ſi liceret, auerſari videaris. Cum tamen propterea, nec comitas ſeueritati, nec bonitas grauitati, aut humanitas maieſtati iura ſua detrahat. Pios etiam, ac Chriſtiani Principis verè dignos mores in Te præfulgentes inſignis præterea omnigenæ litteraturæ veluti Cornucopia animum tuũ comitatur, tanta cum excel-

lentia,

Digitized by Google

lentia, ac memoriæ fœlicitate, vt ſiue de humanis, ſiue de diuinis hiſtorijs, myſterijs, arcanis; moralibus, aut phyſicis diſciplinis, ſermonem inſtituas, auditorum mentes (teſtis adſum) in Tui admirationem, Orphei inſtar, affatim cõuertas. Egregias quoq; iſtas animi Tui dotes natura ipſa neminem fallere docta, in faciei decore, coloris ſuauitate, corporiſque pulchritudine per ſingulas ætates non obſcurè patefecit. Amat enim pulchra Deus, quòd probitatis inſigne pulchritudo ſit, ac maieſtatis. Hæc ſunt, inter alia, Tuę magnitudinis ornamẽta, quorũ auſpicijs Te, ex Procerum, & Magnatũ Hiſpanię familijs ortum, & Marchionatus nobiliſſimi de *Bedmar* dignitate præcelſum, Oratorem pro Catholico Monarcha apud Venetorum inclytam Rempublicam; in Belgij totius gubernio cum Sereniſſima Heroiſſa Iſabella comitem; in Sacro Collegio Purpuratorum Patrum meritò cooptatum; in Sacris ipſorum Conſeſſibus coniudicem, ac ſupremi Regij Senatus à conſilijs Status Senatorem, vniuerſus Orbis veneratur. Hæc quoque ſunt, quæ meum hoc tertium volumen Regularium quæſtionum Tibi, bonarum litterarum, earum præſertim, quæ ad ipſorum œconomiam (quorum negotijs cum Eminentiſſimis alijs Iudex, & Protector praees) propriùs accedunt, Aſylo, ſacrandum coegerunt. Excipe igitur tua, qua ſoles, benignitate, & qui cuncta ingenij præſtantia diſpicis, obſcurum innata comitate non deſpice, ſed Tui nominis ſplẽdore, vt Orbi clareſcat, illuſtrari patiaris. Foue, & protege. Tuus enim ille gentilitius draco tueri inſontes didicit, Tuaq; ſtemmatum lilia candore puritatis, & ſuauitatis odore fauſta cunctis promittere. Vale, & viue, Purpurę decor.

Nos

Nos Fr. Theodorus Stratius Magiſter, ac humilis Prior Generalis Ord. Carmelitarum antiquæ Obſeruantiæ Regularis.

AVctoritate noſtra, harum ſerie Tibi dilecto nobis in Chriſto Adm. Reu. P. Mag. Ioanni Baptiſtæ de Lezana noſtræ Prouinciæ Caſtellæ profeſſo Sacerdoti, Prouinciali Saxoniæ, & Socio noſtro, licentiam, & facultatem concedimus, vt ſeruatis ſeruandis typis mandare poſsis librum, cui titulus eſt: *Summa Quæſtionum Regularium, ſeu de Caſibus Conſcientiæ ad Regulares vtriuſque ſexus ſpectantibus, Tomus Tertius*, recognitum & approbatum à viris doctis noſtræ Religionis, quibus id commiſimus. In quorum fidem &c. Datum Romæ, die 14 Aprilis 1641.

Fr. Theodorus Stratius Generalis Carmelitarum antiquæ Obſeruantiæ Regularis.

Fr. Franciſcus Montius Secret. Ordin.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſs. P. Mag. Sacri Apoſtolici Palatij.

I. B. Epiſc. Camerinen. Viceſgerens.

TOmus Tertius Summæ Quæſt. Regularium à Reu. Adm. P. Mag. Io. Baptiſta de Lezana Ordinis noſtri Carmelitarum Socio Generali, Prouinciali Saxoniæ, Sacræq; Congregationis Indicis Conſultore compoſitus, & à me iuſſu Reuerendiſsimi Patris noſtri Generalis Theodori Stratij perlectus egregiam Auctoris pietatem, atque doctrinam iam Vrbi, & Orbi notam luculenter commendat, ac ad formandos Eccleſiaſticorum, præſertim Regularium, mores, eorundemq; dirigendas conſcientias apprimè accommodatus eſt. In publicum igitur commodum lucem aſpiciet. Hoc veritati debitum teſtimonium dedi in Carmelo noſtro Diuæ Mariæ Tranſpontinæ de Vrbe die 21. Martij 1641.

Fr. Thomas Boſchus Socius Generalis Carmelitarum, Prouincialis Angliæ, & in Romana Sapientia Metaph. profeſſor ordinarius.

Imprimatur,

Fr. Io. Vincentius Morenus, Socius Reuerendiſs. P. Fr. Vincentij à Florentiola Mag. Sacri, & Apoſt. Palatij.

INDEX

Digitized by Google

INDEX MATERIARVM

De quibus in hoc Tertio Tomo ſaltem remiſſiuè agitur.

A

ABbas. pag. 1.
Abbatia. 9
Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa. 11
Abortus, ſeu Aborſus. 18
Abſolutio. 30
Accuſare, & Accuſator. 39
Adminiſtratio, & Adminiſtrator. 49.
Aetas. 54
Affinitas. 57
Agnus Dei cerei. 62
Alienare, ſeu Alienatio. 65
Altare. 77
Ambitio. 89
Annus. 91
Apoſtata, & Apoſtaſia à Relig. 95
Appellare, & Appellatio pro Regularibus. 100
Approbatio. 110
Aqua benedicta. 110
Arbiter. 110
Arma. 110

B

BAculus. 117
Balbachinum. 119
Bannitus. 122
Baptiſmus. 128
Bellum. 133
Benedictio, & Benedicere. 143
Beneficium, & Beneficiati Regulares. 152
Bigamus, & Bigamia. 162
Bona Regularium. 168
Breuiarium. 174
Bulla Cœnæ. 179
Bulla Cruciata. 203

C

CAlix. 226
Canonica portio. 230
Capella, & Capellanus. 233
Capitulum. 233
Cardinalis. 238
Caſus reſeruati Regularium. 242
Cauſa Iudicialis Regularium. 260
Cenſura Eccleſiaſtica. 265
Ceſſatio à diuinis. 274
Clauſula. 277
Clauſura Regularium. 292
Clericus. 309
Cœmeterium. 329
Commiſſio, Commiſſarius Regularium. 331
Concionari, & Concionator Regularis. 335

Con-

INDEX.

Confeſſarius Regularis. 341
Confeſſio. 352
Confraternitas, Confratres. 361
Sacra Congregatio. 361
Conſecratio pro Regularibus. 366
Conſeruatores. 367
Conſtitutiones. 367
Conuerſi, & Conuerſa. 368
Credo 368
Crux quoad Regulares. 368

D

Dare, ſeu Donare quoad Regulares. 369
Decima quoad Regulares. 391
Defunctus. 398
Degradatio. 404
Delinquens Regularis. 406
Denunciatio, & Denunciare pro Regularibus. 409
Depoſitio. 415
Dictio. 417
Dimiſſoriæ. 423
Diſpenſare, & Diſpenſatio inter Regulares. 427
Dos Monialium. 430
Dubia Regularium. 433
Duellum. 440

E

Eccleſia, ſeu Templum. 450
Eiecti Regulares ab Ord. 459
Electio inter Regulares. 463
Epiſcopus quoad Regulares. 470
Eremitæ. 480
Eucbariſtia quoad Regulares. 481
Examen, Examinatores 492
Excommunicatio quoad Regul. 494
Exemptio Regularium. 528
Extrema Vnctio. 539

F

Falſarius. 547
Famuli, ſeu Familiares Regularium. 552
Feſti dies quoad Regulares. 552
Fidei profeſſio. 558
Funeralia. 558
Furtum. 558

G

Gabella quoad Regulares. 563
Generales Regularium. 576
Gradus, & Graduati Regulares. 577
Gratia conceſſa Regularibus. 580

H

Habitus Regularis. 585
Hæreditas quoad Regul. 591
Hæreſis, & Hæreticus. 591
Homicidium. 599
Horæ Canonicæ. 605
Hoſpitalarij Regulares. 605

I

Ieiunium. 605
Illegitimi Regulares. 613
Immunitas Eccleſiarum. 622
Immunitas Eccleſiaſt. Regular. 640
Inceſtus. 644
Indulgentia quoad Regulares. 644
Infamia. 661
Interdictum quoad Regulares. 671
Interſtitia. 697
Irregularitas. 700
Iubilæum. 743
Iudex, & Iudicium Regulariũ. 756
Iuramentum pro Regularibus. 768
Ius patronatus. 784

Reliquas materias morales ad Regulares propriùs ſpectantes in 4. Tomo ſequenti, quem præ manibus habemus, Deo dante, diſcutiemus.

SVM.

Digitized by Google

SVMMA QVAESTIONVM REGVLARIVM,

SEV DE CASIBVS CONSCIENTIAE ad Regulares vtriuſque ſexus ſpectantibus.

TOMVS TERTIVS.

ABBAS.

SVMMARIVM.

ABBATIS nomen quid importet. num.1.
Abbates in multiplici differentia ſunt. num.2.
Abbatis nomen dignitatem importat. num.3.
Abbates Regulares ſunt verè Prælati. num.4.
An nomine Ordinarij Abbates compræhendantur. nu.5.
An in Iubileis, ſeù Bullis nomine Ordinarij Abbates veniant. ibid.
Nomine Monachi in fauorabilibus venit Abbas, ſecus in odioſis. nu.6.
An etiam nomine Monialis veniat Abbatiſſa. ibid.
De Abbatibus prouidendis in Conſiſtorio formandus eſt proceſſus. n.7.
Sic prouiſi debent habere litteras Apoſtolicas. num.8.
Quinam dicantur Abbates benedicti, & qui non benedicti. num.9.
Qualiter teneantur Abbates, & alij Prælati Regulares ad reſidendum in ſuis Eccleſijs. num.10.
Quas pœnas incurrant non reſidentes. num.11.
An Abbates vtantur Pontificalibus inſignijs. num.12.
Quæ ſint talia inſignia. ibid.
An aliqui vti poſſint habitu Prælatorum ſæcularium. num.13.
In quibus locis permittitur Abbatibus vſus Pontificalium. num.14.

Digitized by Google

*Altare, & menſa quomodo paranda pro Abbate celebraturo. num.*15.
*Qui Abbates vocandi ad Concilia. num.*16.
Idem de Generalibus Mendicantium. ibid.
*Ad Synodos Diœceſanas, qui Abbates, aut Prælati Regulares cogendi. num.*17.
*An poſſint deponi ab officijs, aut ipſis renunciare, & quomodo. nu.*18.
*An, & quomodo poſſint fieri permutationes Prælatiarum. num.*19.
An fieri poſſint renunciationes in alterius gratiam. ibid.
*Abbatum cadauera, quibus ceremonijs ſepelienda. num.*20.
*Alia de Abbatibus remiſſiuè. num.*21.

1 ABBAS idem eſt, quod Pater vt notant S. Hieron. *in cap.4.epiſt. ad Galat.* Auguſtin. *epiſt.*177. & *ſup.pſal.*78. D.Thom. *in epiſt.ad Galat.cap.*4. *lect.*4.Lyranus *ibid.*& alij. Vnde aliquoties coniunguntur, vt Marc.14.*verſ.*36.ibi: *Abba pater omnia tibi poſſibilia ſunt,* & ad Rom.8. *verſ.*15. ibi *In quo clamamus Abba pater,* & ad Galat.4. *verſ.*6.ibi *Clamantem Abba pater.*

2 Abbates propriè dicti alij ſæculares, alij Regulares, ſæculares illi qui non ſunt alicui Regulæ religioſæ aſtricti, Regulares vero ij qui tali Regulæ ſunt addicti, de quibus maximè in præſenti, cum Summa hæc præſertim ſit de Regularibus. Nihilominus pro plena ipſorum intelligentia de vtriſque agendum eſt. Abbates ergo ſæculares ſunt in quadruplici differentia, alij qui non ſolum iuriſdictionem habent in ſubditos, ſed etiam Pontificalia inſignia geſtant quaſi Epiſcopi, alij qui etſi Abbatialem dignitatem teneant, non tamen Pontificalibus inſignijs vtuntur, alij qui in quibuſdam Cathedralibus Eccleſijs in choro, & comitijs alijs præſunt, & alij vocati commendatarij, qui ſolum habent Abbatias in commendam, non in titulum. Abbates etiam Regulares ſunt in duplici differentia, alij enim ſunt reales, alij titulares, reales ſunt illi qui habent ſubditos Regulares, quibus præſunt, quales ſunt Abbates Religionum S.Baſilij, Sancti Benedicti, &c. titulares vero ſunt ij qui actu ſubditos Regulares non habent, vel quia fortaſſis Monachi locum reliquerunt, vel quia Monaſterium eſt aliò translatum, vel alicui ſæculari clerico in commendam traditum. Silueſter, & Angelus *verbo Prælatus,* Tamburinus *de iure Abbatum to.*1. *diſput.*3.*quæſit.*1. In præſenti ergo vt dixi de Abbatibus Regularibus ſermo erit.

3 Abbatis nomen dignitatem importat, quia vt dixi *tom.*2.*ſummæ cap.*13.*num.*2. dignitas propriè *eſt adminiſtratio cum iuriſdictione,*

quod

Digitized by Google

quod totum competit Abbati, habet enim iuriſdictionem in ſubditos tam internam, quàm externam, & adminiſtrat bona ſpectantia ad Abbatiam. Gloſſa *in cap. tuam de ætat. & qualit.* Gloſſa *in cap. expoſuiſti de corpor. vitiat.* Extenditur hoc ad Abbates temporales, qui ad tempus ſolum, v.g bi͂ennij, vel triennij eliguntur. Etſi enim iſtorum munus beneficium Eccleſiaſticum propriè & ſimpliciter non ſit, ob defectum perpetuitatis. *cap. de multa de præbend.* & in *cap. 1. de conſuetud. in 6.* & in Extrauag. *Execrabilis de præbend.* nihil tamen illis deeſt ad dignitatis eſſentiam, quæ ſolum conſiſtit in iuriſdictione cum adminiſtratione. Vnde Vicarij Epiſcoporum etiam ſi ammouibiles ſint dicuntur habere dignitatem. Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 13. nu. 78.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 1. diſput. 1. quæſit. 2. num. 8.* poſt alios.

4 Abbates Regulares ſunt verè Prælati, & appellatione Prælatorum in ſacris canonibus veniunt. Ita enim colligitur ex *cap. decernimus de iudicijs*, & *cap. præſenti de Offic. ordin. in 6.* & *cap. vt Apoſtolicæ de priuilegijs etiam in 6.* & *ca. quia nos 32. de appellat.* & *cap. 1. de ætat. & qualit.* & ratio eſt, quia in Monaſterijs præſunt alijs, & habent iuriſdictionem in illos etiam ordinariam, quod eſt de ratione Prælati. Azor *to. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 29. & to. 2. lib. 3. cap. 25. quæſt. 1.* Suarez *de Relig. to. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 2. nu. 2.* & alij paſſim. Omnia ergo, quæ tomo primo Summæ *cap. 18.* de Prælatis dixi, & to. 4. Deo dante dicetur, Abbatibus applicari poſſunt reſpectiuè.

5 Quamuis nomine Ordinarij Abbates comprehendi poſſint cum habeant iuriſdictionem ordinariam id eſt ex vi ſui officij, iuxta dicta *tom. 1. cap. 2. num. 41.* (Panormitanus *cap. vt fama num. 6. de ſentent. excommunicat.* Nauar. *conſil. 9. de priuileg.*) ita vt cum in aliquo Iuris decreto aliquid Ordinarijs committitur, vel de Ordinarijs mentio fit, niſi ſubiecta materia aliud expoſcat, non ad Epiſcopos tantum, ſed etiam ad Abbates, & alios Prælatos Iuriſdictionem Ordinariam habentes id extendatur. (Silueſter *verbo excommunicatio 9. caſu 47. num. 92.* Nauarrus *lib. 4. conſil. in 2. edit. tit. de ſponſal. conſ. 5. num. 2.* Sanchez *de matrimon. lib. 3. diſp. 29. nu. 2.*) Nihilominus iuxta dicta *tom. 1. ſumm. cap. 19. num. 19.* nomine Ordinarij cum in Iubilæis, ſeu Bullis dicitur, quod aliquis confeſſor ſit approbatus ab Ordinario, intelligi debet reſpectu ſæcularium Ordinarius loci, ſeu Diœceſis, vel Epiſcopus, propter declarationem Sacræ Congregationis illic adductam. Reſpectu vero Regularium intelligi poteſt Abbas, vel Superior illorum, vt ibi dictum eſt, niſi fortè exprimatur *Ordinarius loci*, vel *locorum*, quia tunc non poterit interpretari Abbas, aut Prælatus Regularis, vt ibi etiam dixi. Illi autem Abbates, qui ſunt locorum Or-

Digitized by Google

dinarij, non ſolum intelligi tunc poſſent, ſed etiam ad illos ſpectabit facere omnia, quæ alij Ordinarij faciunt, quantum ad poteſtatem iuriſdictionis, ac proinde etiam poterunt Synodum congregare ſicuti faciunt Epiſcopi, cum etiam hoc ſpectet ad poteſtatem iuriſdictionis, & non ordinis. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 24. *quæſit* 7.

6 Nomine Monachi in fauorabilibus etiam venit Abbas, ſecus in odioſis. Ratio primæ partis eſt, quia Monachus per aſſumptionem ad Abbatiam non deſinit eſſe Monachus, vt patet *de Simon. cap. vlt.* & *cap ex ore de priuileg.* ſicut Rector per rectoratum ſcholarium non deſinit eſſe ſcholaris. Ergo in fauorabilibus comprehenditur nomine Monachi. Ratio ſecundæ partis eſt, quia Monachus per aſſumptionem ad Abbatiam habet qualitatem Superioris, & Prælati ſuper alios Monachos, ergo in odioſis non comprehenditur nomine Monachi, per text. in ſimili *in cap. ſtatutum* iuncto *cap. licet canon. de elect. in 6.* vbi habetur, quod appellatione Eccleſiæ parrochialis in materia odioſa non venit Eccleſia parrochialis collegiata, quia licet ſit etiam parrochialis, habet tamen illam qualitatem collegij. Nauarrus *lib* 3. *conſil. tit de Regular. conſ.* 75. *dub.* 15. Portellus *in dub. Regular. verbo Abbas num.* 4. Naldus *in Summa verb. Abbas num.* 1. Benè animaduertens hanc doctrinam vtilem eſſe ad quæſtionem in praxi frequentem, an ſcilicet excommunicatio lata in Monachos aliquid facientes afficiat etiam Abbatem contrauenientem. Reſpondendum enim eſt negatiuè cum Nauarro *conſ.* 75. *dub.* 15. *de Regularib. in* 1. *edit.* niſi ex verbis conſtet intentionem Superioris eam ferentis fuiſſe etiam comprehendere Abbatem. Hinc etiam aliqui volunt loquentem cum Abbatiſſis Monialium non incidere in cenſuram latam contra loquentes cum Monialibus, quia ſicut nomine Monachi in odioſis non venit Abbas, ſic nec nomine Monialis veniet Abbatiſſa. Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp.* 25. *quæſit.* 8. *num.* 5. Quod limita, iuxta dicta, niſi ex verbis imponentis cenſuram oppoſitum conſtet.

7 De Abbatibus, ſeu Prælatis Regularibus prouidendis in conſiſtorio facienda eſt inquiſitio, & formandus proceſſus, prout præcipit Gregorius XIV. per Bullam *Onus Apoſtolicæ* anno 1590. editam apud Quarantam *in ſumm. Bullar. verbo electio.* Forma vero faciendi proceſſus, & inquiſitionem traditur à SS. D. N. Vrbano VIII. apud Tamburinum *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 8. *quæſit.* 2.

8 Sic prouiſi in Curia antequam accipiant poſſeſſionem Abbatiæ, vel Monaſterij debent habere à Papa litteras Apoſtolicas, alias poſſeſſio non eſt valida. Ratio eſt, quia eſto iure communi ſufficeret *fiat*,

vel

vel *placet* Summi Pontificis,itaut poſt hanc nominationem ſint verè Abbates,& Prælati quoad poteſtatem iuriſdictionis, vſu tamen curiæ ex regula 25. Cancellariæ, & decretis Summorum Pontificum Bonifacij VIII. Iulij II. Pauli III. Iulij III. & Pij IV. id eſt neceſſarium. Quaranta *verb. Beneficiorum poſſeſſio*. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 9. *quæſit.* 1.

9 Abbates alij benedicti,alij non benedicti. De quibus,præter dicta *tom.* 2. *ſummæ cap.* 2. *num.* 36. addenda aliqua hic ſunt. Primo, quod etſi appellari poſſint conſecrati, nihilominus proprius, & riguroſius dicendos eſſe benedictos quam conſecratos. Conſecratio enim propriè dicta eſt Sacra Chriſmatis vnctio, benedictio autem eſt ſacramentale quodam quo à Deo fælicia poſtulantur. Abbates autem iſti benedicti non chriſmate, ſed quadam precatione ab Eccleſia inſtituta fiunt,vt videre eſt in Pontifical. Roman. Clemen. VIII. Azor *tom.* 1. *inſtitut. moral. lib.* 12. *cap.* 20. *quæſt.* 2. Deinde hanc benedictionem non eſſe eſſentialiter requiſitam pro Abbatibus, non ſolum quia conſtat Abbates non perpetuos non benedici,& tamen gaudent omnibus priuilegijs aliorum, ſed etiam quia *cap.* 1. *de ſupplend. negligend. Prælator.* Abbatibus non benedictis conceditur facultas faciendi ea, quæ ſpectant ad eorum officium. Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 1. *diſp.* 11. *quæſit.* 3.

10 Tenentur Abbates, & alij Prælati Regulares ad reſidendum in ſuis Eccleſijs, & Monaſterijs, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 12. ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 6. *cap.* 1. *&* 2. *& ſeſſ.* 23. *cap.* 1. & iure antiquo ex *cap. ad hæc*, & *cap. extirpanda* §. *qui vero de præbend. cap. quia nonnulli de Cleric. non reſident.* & *cap. licet de elect. in* 6. Quod intelligendum eſt reſpectiuè,ita vt Generalis in locis totius ſui Generalatus, Prouincialis in locis Prouinciæ, & Abbas, ſeu Prior conuentualis in ſuo conuentu reſidere debeant. Quia tamen ex Conc. Trid. *d. ſeſſ.* 23. *cap.* 1. permittitur Prælatorum abſentia intra duos, vel tres menſes in anno, dummodo id fiat æqua cauſa,& abſque vllo gregis detrimento, ideo intra hoc ſpatium,& cum prædictis conditionibus permitti poſſe videtur ſtando in iure communi Prælatis Regularibus abſentia a locis ſuæ reſidentiæ. Vltra hoc vero tempus,non niſi de licentia Papæ, niſi forſan in caſu raro,& magna ex cauſa. Azor *tom.* 2. *inſtit. moral. lib.* 7. *quæſt.* 9. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 14. *quæſit.* 1. *nu.* 9. *& quæſit.* 3. Vbi alia ad intentum.

11 Eſto autem Epiſcopi, Abbates, & alij Prælati etiam Epiſcopo inferiores non reſidentes incurrant in pœnas deſignatas à Cõcilio loco relato,& à Pio IV. in Bulla *In ſuprema*, & in alia, *De ſalute gregis*, de quo Quaranta *verbo Reſidentia*. Abbates tamen, & Prælati Regu-

ſares quamuis peccent mortaliter non reſidentes ob tranſgreſſionem præcepti diuini de reſidentia in materia graui, non incurrunt tales pœnas, niſi habeant curam perſonarum ſæcularium, ſed relinquuntur puniendi iuxta ſtatuta Religionum. Sic enim, vt credo, vſus obtinuit, & pro eo extat declaratio Sacræ Congregationis apud Leſſium *de Iuſtit. lib.2.cap.34.dub.29.num.*161.& Tamburinum *de Iure Abbat.tom.*1. *diſp.* 14. *quæſit.* 7. Qualiter etiam Abbates Abbatiæ carentis cura, & conuentu non ſint cogendi reſidere, ex declaratione S. Congreg. dixi *tom.2.cap.2.num.*45. quod idem dicendum de Prouincialibus titularibus tam in noſtra, quàm in alijs Religionibus, & de Abbatibus, ſeu Prioribus etiam titularibus, ſi qui fuerint.

12 Poſſunt aliqui Abbates Regulares vti Pontificalibus inſignijs, iuxta dicta *tom.2.cap.2.num.*39. *&* 40. Sunt autem huiuſmodi Pontificalia inſignia *Mitra, Baculus paſtoralis, Annulus, Sandalia, Tunicella, Dalmatica, Chirothecæ, & Crux pectoralis*, vt habet Iſidorus Moſcon. *in Tract.de magnitud.militant.Eccleſ.par.*1.*lib.*1.*cap.*8. *verſ.ornamenta*. *Mitra* ſignificat Spineam Chriſti coronam, vel ſecundum quoſdam, propter duo cornua, quæ habet, vtrumque teſtamẽtum, cuius ſcientiam debet habere Prælatus. *Baculus paſtoralis* denotat poteſtatem Sacerdotalem in ſubditos. *Annulus* ſignum eſt matrimonij ſpiritualis Prælati cum ſua Eccleſia. *Sandalia* præparationem ad ambulandum pro prædicando Euangelio ſignificare videntur. *Tunicella* perſeuerantiam in bene operãdo, vel animæ virtutes deſignat. *Dalmatica* ob extenſas manicas, quas habet, liberalitatem. *Chirothecæ* exempla Sanctorum, quæ in manibus, ideſt operibus demonſtrari debent, adumbrant. *Crux* vero *pectoralis* Chriſti paſſionem indigitat. De quibus Guilielmus Durandus *in Ration.diuin.offic.lib.*3. *à cap.*13.

13 Aliqui etiam Abbates quorumdam Ordinum Monachorum, vt puta Generales Celeſtinorum, deferunt ex priuilegijs Summorum Pontificum habitum Prælatorum, videlicet Mozzetam, Mantelletum, Biretum Clericalem, & pileum, ita reſpondente Sacra Rituum Congregat. die 17. Iunij ann. 1606. & Paulo Quinto in Bulla *Ex iniuncto nobis* eodem anno data. Quidam apud Tamburinum *de Iure Abbatum tom.*1.*diſp.*20. *quæſit.*2. *num.* 2. 3. *&* 11. Alij autem Prælati Regulares etiam ſupremi non priuilegiati à Sede Apoſtolica, non ita. Michael Leo Eſtenſis *in ſpecul. Sacror. Rituum verb. Abbatis veſtes, & inſignia*.

14 Abbati in Eccleſijs, & beneficijs ſuæ Abbatiæ vnitis permittitur vſus Pontificalium, iuxta dicta de benedictione *tom.2.cap.2.num.36.* Similiter in alijs Eccleſijs, quæ illi pleno iure ſubditæ non ſunt, ſi adſit priuilegium, prout aliquibus conceſſum refertur. Nequaquam vero

Digitized by Google

in Eccleſijs extraneis, niſi de licentia Ordinarij. Ex declaratione Sacræ Congregationis Rituum apud Barboſam *in compend. Bullarij verbo Abbas*. Qui aliam fermè ſimilem refert ibidem verbo *Priuilegium*. Similiter defferre mitram & inſignia Pontificalia non licet Abbatibus, præterquam in locis ſuæ iuriſdictionis, niſi adſit priuilegium de hac re. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.1.diſp.21.quæſit.3.*

15 Altare & menſa ita paranda eſt pro Abbate, & Priore habente vſum Mitræ, & Baculi, quando ſolemniter celebrat, vt ſcilicet in eo tantum ſex candelabra, cum totidem candelis, & ſua Cruce collocentur, nec abacus alius, præterquam parua menſa in cornu Epiſtolæ, ſuper qua duo poſſint locari candelabra, Mitra qua vtetur, Calix, Miſſale, Thuribulum, cum Nauicula, & alia neceſſaria pro actu celebrationis. Sic enim declarauit Sacra Rituum Congregatio, teſtantibus Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Altare*, & Ioanne Maria Nouario *in Lucern. Regular. verb. Altare num.*1. Pro his autem, & alijs ſimilibus cæremonijs obſeruandis ab Abbatibus dum ſolemniter celebrant, vide decretum eiuſdem Sacræ Congregat. apud eundem Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat.*80.*num.*18. & pro vſu baldachini, vide infra verb. *Baldachinum*. An vero poſſint indui in Altari, vide dicenda infra verbo *Altare num.*17.

16 Abbates etiam Regulares ſaltem ex conſuetudine vocari debent ad Concilia Generalia Eccleſiæ, illi præſertim, qui iuriſdictionem Epiſcopalem, ſeu quaſi Epiſcopalem habent. Ita enim Eccleſiæ vſus obtinuit etiam antiquitus à ſeptima Synodo generali, & infra. Vnde in Concilijs Lateranenſibus, Florentino, Tridentino reperiuntur. Iacobatius *de Concil.lib.2.art.2.* Azor *tom.2. inſtitut. moral. lib.5.cap.11. quæſt.vlt.* Habentque votum deciſiuum ſicut Epiſcopi, ex *cap. conuenientibus* 1. *quæſt.*7. & *cap. Adrianus el* 2. *diſt.* 63. Panormitan. *in quæſt.* 1. *quæ incipit Epiſcopus, & quidam Rector.* Idem dicendum de Generalibus Religionum Mendicantium, propter eamdem rationem, & Eccleſiæ vſum, Iacobatius *ſupra*, Bellarminus *de Concil. & Eccleſ. lib.1.cap.*15.*verſ. ad Catholicorum.* Sedent autem poſt Epiſcopos, & ante Epiſcoporum abſentium procuratores. Flauius Cherub. *in comp. Bullar. tom.2. in Conſtit.*24. *Pij IV.* Franciſcus Leo *in Theſaur. For. Eccleſiaſt. par.*1.*cap.*9.*num.*5.

17 Ad Synodos autem Diœceſanas accedere compelli non poſſunt Abbates, aut alij Prælati Regulares, niſi curam animarum in Eccleſijs teneant, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*11.*num.*20. Concilium enim Trident. *ſeſſ.*24.*cap.*2. vbi de hac re agit, ſolum obligat adhoc illos, qui Capitulis generalibus non ſubduntur, hi autem Prælati ſubduntur Capitulis generalibus, vt de ſe conſtat. Præterea accedere ad ſynodos iſtas

eſt ſignum ſubiectionis ad Epiſcopos, *cap. fin. de cauſa poſſeſſ. & propriet.* & habet Eraſmus Cokhier *de iuriſdict. Ordinar. in exempt. par.* 4. *quæſt.* 19. *nu.* 1. hi vero Prælati, vt ſupponimus, non ſunt ſubiecti Epiſcopis, ſed ab illorum iuriſdictione exempti. Franciſcus Leo *in Theſaur. For. Eccleſiaſt. par.* 1. *cap.* 9. *num.* 13. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 24. *quæſit.* 4. Quando etiam hi Prælati curam animarum exercent per Vicarium ſæcularem ab Epiſcopo approbatum, ſufficit, quod mittant dictum Vicarium, ex declarat. Sacræ Congregationis, teſtante Sellio *in ſelect. Canon. cap.* 25. *nu.* 15. & Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Synodus*. In his tamen omnibus tum conſuetudo, tum priuilegia, ſi quæ fuerint, attendenda ſunt.

18 Abbates, & alij Prælati Regulares non ſolum poſſunt deponi ab officijs propter demerita, iuxta ſacros canones, & ſtatuta Religionum, ſed ipſis in iure communi ſtando poſſunt ſponte renunciare. Regulariter enim quilibet poteſt renunciare iuri, & beneficio ſibi competenti, tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus. *l. ſi quis in conſcribendo C. de pactis*. Huiuſmodi autem renunciatio fieri debet in manibus illius Superioris, qui habet poteſtatem inſtituendi, & deſtituendi ſimul illos, Generalis videlicet, vel Prouincialis, non in manibus Monachorum, vel Fratrum, etiam ſi ad eos ſpectet electio illorum. Videtur enim hoc ſolum ſpectare ad eum Superiorem, qui habet plenum ius in dictas Prælatias, quale ſolum competit ei Superiori, qui habet auctoritatem inſtituendi, & deſtituendi. Gloſſa *in Clem.* 1. *in verbo in manibus de renunciat.* Eraſmus Cokhier *de iuriſdict. Ordin. in exempt. par.* 4. *quæſt.* 67. & 68. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopor. Allegat.* 69. *num.* 4. Alias renunciatio eſt nulla, & irrita. Rota *in Nolana Abbatia* Iunij 1578. Cauſæ autem legitimæ renunciationis ſunt cenſura, vel irregularitas impediens officij executionem, infirmitas corporis, ſenectus, vel aliud impedimentum ſimile. De quibus Vincentius Filiucius *Tract.* 41. *de benefic. cap.* 10. *num.* 12. Proſper Auguſtinus *in Additionibus ad Quarantam verbo reſignationes beneficiorum in princip.* Barboſa relatus à *num.* 31. Vide infra verbo *Beneficium num.* 6.

19 Commutationes autem, ſeu permutationes Prælatiarum fieri non poſſunt, niſi auctoritate Superiorum, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 32. De quo vide Nauarr. *conſ.* 42. *num.* 1. *tit. de Simon.* Leſſium *de Iuſt. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 196. An autem ſimiliter fieri poſſint harum Prælatiarum renunciationes in alterius gratiam in manibus Superiorum, ſicut Abbatiæ commendatæ, & alia beneficia reſignantur hoc modo coram Summo Pontifice (vt habent Azor *tom.* 2. *inſtitut. moral. lib.* 7. *cap.* 21. *quæſt.* 1. & Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 13.

quæ-

Digitized by Google

quæſit. 5.) dubium eſt magis ſpeculatiuum quam practicum, quia vt credo, vix eſt talis vſus in aliqua Religione; nihilominus caſu quod eſſet, cum huiuſmodi Prælatiæ, eſto non ſint beneficia Eccleſiaſtica, quia non habent adiunctam vtilitatem reddituum Eccleſiaſticorum, quia nihilominus aliqua forſan illam habebunt, & ſaltem ea omnia ſunt veluti beneficia, ideo de illis philoſophandum eſt, ſicut de beneficijs Regularibus, de quibus an poſſint reſignari in fauorem tertij dicetur infra verbo *Beneficium, & Beneficiati num.6.* Vide ibi dicenda.

20 Abbatum cadauera induuntur eiſdem veſtibus, & inſignijs Pontificalibus quibus viuentes induebantur, dum ſolemniter celebrant. Deferuntur à dignioribus Monaſterij, officium aliquo Abbate viciniori, vel ſaltem digniori Monaſterij faciēte, cum oratione funebri in fine Miſſæ facienda. Andreas Piſcat. *in Praxi Ceremon. lib.1. ſect.9. cap.9.*

21 Quæ poſſint benedicere Abbates habes verbo *Benedictio, & benedicere*, quæ poſſint conſecrare verbo *Conſecratio, & conſecrare*. An Indulgentias concedere verbo *Indulgentia num.* 4. An ceſſationem à diuinis ponere, verbo *Ceſſatio à diuinis num.* 2. An interdictum, verbo *Interdictum quoad Regulares num.* 7. Quid circa matrimonij Sacramentum efficere, in 4. tom. verbo *Matrimonium*. Quando Ordines conferre ibi verbo *Ordines*, quando vti Baculo, verbo *Baculus*, & quando Baldachino, in verbo *Baldachinum*. Alia vero, quæ ipſis communia ſunt cum alijs Prælatis Regularibus, vide 4. tom. verbo *Prælatus*, vbi etiam notata videbis alia.

ABBATIA.

SVMMARIVM.

Abbatia quid ſit. num.1.
Quibus concedi poſſit in titulum, vel in commendam. ibid.
A quo id fieri poteſt. ibid.
Prouideri debet per electionem. num.2.
Non poſſunt eidem Abbatiæ præfici duo Prælati. num.3.
Nec è contra vnus Prælatus duabus Abbatijs. num.4.
Quis conferre poteſt Sacramentum Confirmationis, & exercere Pontificalia in Abbatia nullius Diœceſis. num.5.
Alia remiſſiuè. num.6.

1 ABBATIA, ideſt Eccleſia, ſeu Monaſterium cui præficitur Abbas, licet in titulum concedi non poſſit, niſi Regulari expreſſè profeſſo in eadem Religione, iuxta dicta

tom.1.

Digitized by Google

*tom.1.cap.15.num.25.& cap.18.num.5.*Ita enim habetur ex *cap.nullus de elect.in 6.*& *Clement.1.§.cæterum Prioratus verſ.ſanè de ſtat. Monachor.*& *cap.cum cauſam de elect.*Firmante Sacr.Congregation. apud Gonzalez *ad Regul.*8. *Cancellar.gloſ.*8. *num.*78. & docentibus communiter Doctoribus, ſpecialiter Rodriguez *tom.2. quæſt.Regul. quæſt.*52.*art.*8. Suarez *tom.4.de Relig. tract.*8. *lib.2. cap.3. num.*11. in commendam tamen concedi poteſt Clerico Sæculari,non ſolum ad tempus, quando videlicet mortuo Abbate, alicui commitur veluti cuſtodi, curatori, & tutori, ſed etiam in perpetuum,ſcilicet per totam vitam,cum facultate diſponendi de fructibus ipſius. Ita enim conſtat ex vſu antiquiſſimo Eccleſiæ,& Summorum Pontificum. Rebuffus *in praxi benefic.tit.de commend.*Gonzalez *ad Regul.8.de mẽſibus gloſ.*5. §.8. Barboſa *de offic. & poteſt.Epiſcop. par.*3. *Allegat.*68. Huiuſmodi autem commendatio ſolum à Summo Pontifice fit,propter eius ſummam poteſtatem, pro vt colligitur ex Leon. X. *in conſtit.*7.§.9. apud Laertium *in tom.*1.*Bullar.pag.*475. Azor *tom.2. Inſtit. moral. lib.6. cap.31.quæſt.*15. Tamburin.*de Iure Abbatum tom.*1.*diſp.4.quæſit.*3. Apud quem *quæſit.6.* an Abbatia commendata vacans poſſit impetrari, & *quæſit.*8. an Monachus obtinens vnum beneficium poſſit Abbatiam in commendam obtinere.

2 Abbatiæ omnes, Præfecturæ, ſiue Prioratus Regulares prouideri debent per electionem ab ipſis Regularibus,iuxta dicta *tom.1.Summ. cap.15. num.1.* Quod etiam tenet etiam ſi tales Abbatiæ, ſeu Monaſteria excedãt annuũ valorem 200.Florenor.auri.Etſi enim Iulius III. inter Regulas Cancellariæ ſibi reſeruauerit Eccleſias omnes,& Monaſteria talem valorem excedentia, communis tamen vſus obtinuit, vt non intelligatur hæc reſeruatio, niſi de Monaſterijs, aut Eccleſijs in commendam concedi ſolitis,vel forſan derelictis, aut de Regularibus ad ſæculares redactis,& merito quidem,cum odia *de Reg.iur.in 6.* ſint reſtringẽda,& Summus Pontifex non cenſeatur reſcribere aliter quam ſit conſuetum,per *text.in l.fin. C.de fideiuſſor.in fine.* Mandoſus ſuper *Regul.2.Cancell.quæſt.*3. Azor *tom.2. inſtit.moral. lib.7.cap.2.q.*10. *verſ.ſed hac Regula.* Rodriguez *tom.2.quæſt.*53.*art.*8.De modo autem electionis Abbatum, & aliorum Prælatorum Regularium,& alijs requiſitis tam pro electionibus, quàm pro electoribus, & eligendis. Vide dicta *tom.1.cap.*15. & *tom.2.cap.*12.& 13.& dicenda infra verbo *Electio*.

3 Non poſſunt eidem Abbatiæ, vel Monaſterio præfici duo Abbates,vel Prælati Regulares. Non enim poſſunt plures beneficiati,vel intitulati eidem Eccleſiæ, vel titulo præfici, ſicut nec plures viri eidem ſponſæ fœminæ, *cap.cum non ignores de præbend.*nec plura capita eidem

Digitized by Google

dem corpori, alias eſſet monſtrum, *cap. quoniam de offic. ordin.* Tamburin. *de Iure Abbatum tom.*1. *diſp.*5. *quæſit.*23. poſt alios quos refert.

4 Nec è contra poteſt vnus Abbas, vel Prælatus Regularis duabus præfici Abbatijs, ſeu Monaſterijs, iuxta dicta *tom.*1. *cap.*18. *num.*97. Vnde eo ipſo, quod aliquis nouæ Abbatiæ, ſeu Monaſterio præficitur, & dignitatem acceptat, deſinit eſſe Abbas, aut Prælatus primæ Abbatiæ, ſeu Monaſterij. *Can. Clericus, & can. ſeq. can. vnum Abbatem* 21. *quæſt.*1. Concilium Cabilonen. *cap.* 1. §. 12. Quod intellige, niſi vnum Monaſterium ab alio dependeat, pro vt colligitur ex *can. fin.* 25. *q.*2. & Tridentino *ſeſſ.*25. *cap.*8. Lælius Zechus *de Republ. Eccleſiaſt. c.*25. *num.*3. *verſ.*7. & alij communiter.

5 In Abbatia nullius Diœceſis non poteſt Epiſcopus vicinior conferre Sacramentum Confirmationis, & exercere Pontificalia abſque Abbatis expreſſa licentia, ſed eſt in facultate ipſius Abbatis conuocare quem maluerit Catholicum Antiſtitem, ſaluo tamē maiori iure Epiſcopi vicinioris, ſi aliunde id ſibi competat. Epiſcopus autem vicinior dicitur ille cuius Cathedralis Eccleſia eſt Abbatiæ proximior, non autem locis dictæ Abbatiæ ſubiectis. Ita ex Sacra Congregatione referente Sellio *in ſelect. canon. cap.*18. *num.*31. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Abbatia*.

6 Vide alia ſupra verbo *Abbas*, & infra verbo *Abbatiſſa*, verbo *Adminiſtrator*, verbo *Alienatio, ſeu alienare*, verbo *Bona*, verbo *Clauſura*, verbo *Eccleſia*, verbo *Immunitas Eccleſiarum*, verbo *Interdictum*, & 4. tom. verbo *Monaſterium*.

ABBATISSA, SEV PRIORISSA.

SVMMARIVM.

*Abbatiſſarum, ſeu Prioriſſarum electio pertinet ad Moniales. num.*1.
Quas conditiones habere debent. ibid.
*In ætate Abbatiſſarum quis diſpenſet. num.*2.
An ſine illa electio Abbatiſſæ ſit nulla. ibid.
*Ipſarum electio fieri debet per vota ſecreta. num.*3.
An aliter facta per ignorantiam decreti Concilij ſit inualida. ibid.
An Epiſcopus in hoc diſpenſet. ibid.
*Quid de Præſide electionis Abbatiſſarum. num.*4.
An debeat habere votum in electione ipſarum. ibid.
*Scrutatores an habeant vocem in tali electione. num.*5.
*Quot partes Monialium concurrere debent ad illam. num.*6.

Quid

Quid de electionibus Superiorum Regularium. ibid.
Qui vocantur ad earum electiones à quibus abſtinere debeant. num.7.
Poſſunt Moniales Iure communi compromittere electionem. num.8.
An Moniales deſcendentes ex maculato genere eligi poſsint in Abbatiſſas. num.9.
Electæ in Abbatiſſas qualiter, aut à quibus confirmandæ. num.10.
A quibus benedicendæ. num.11.
Qualis ſit hæc benedictio, & quo loco facienda. ibid.
Bulla Gregorij XIII. de Abbatiſsis ſolum per triennium duraturis, eſt in viridi obſeruantia. num.12.
An poſt triennium vacationis iterum eligi poſsint. num.13.
An ſoror antecedentis Abbatiſſæ eligi poſsit. ibid.
An Abbatiſſæ poſsint diſpenſare cum Monialibus. num 14.
An poſsint benedicere illas. num.15.
An Beneficia, vel Capellas conferre. num.16.
Quomodo dicantur ſuſpendere Clericos. ibid.
An, & quomodo habeant adminiſtrationem bonorum ſui Monaſterij. num.17.
Vbi, aut quomodo ſepeliendæ. num.18.
Alia remiſsiuè. num.19.

1 ABBATISSARVM, Prioriſſarum, ſeu Monialium Præfectarum electio pertinet ad Moniales ipſas, iuxta dicta *tom.1. cap.26. num.2.* Quamuis autem eligenda ad tale munus debeat eſſe expreſsè profeſſa, iuxta ibi *num.3.* dicta ex Concil. Trident. *ſeſſ.25. cap.7.* ad hoc tamen quod Monialis eligere poſſit, ſufficit quod ſit tacitè profeſſa, cum profeſſio tacita vera profeſſio ſit, & ſufficiens ad hoc, quod Religioſus eligere poſſit ſuum Prælatum, iuxta dicta *tom.1. cap.15. num.2.* Nec à Iure, aut Concilio quoad hæc excluſa. Suarez *tom.4. de Relig. Tract.8. lib.2. cap.4. num.2 & 8.* & ratio diſcriminis aſſignari poteſt, quia Abbatiſſa eſt veluti Præſidens, & vocatur Presbytera à Sacris Canonibus *can. mulieres 23. diſt.* (vt ait Laurentius de Franchis *in controu. inter Epiſcop. & Regular. quæſt. de Abbatiſſa quæſt. 2. num.9.*) ideo videtur requiſita qualitas illa profeſſionis expreſſæ pro ipſa, non autem pro Monialibus eligentibus.

2 In ætate porrò eligendæ in Abbatiſſam, quæ iuxta Concil. loco relato debet eſſe 40. annorum, vel ſaltem ſupra 30. & tẽpore à profeſſione expreſſa facta, quod debet eſſe octo annorum, vel ſaltem quinque, non poteſt Epiſcopus, vel alius Superior diſpenſare. Eſt enim lex Pontificia ſuper qua Pontifice inferiores nihil poſſunt, niſi illis concedatur. Armendariz *in addit. ad recopilat. leg. Nauarr. lib.1. tit.18. lib.7.*

de

Digitized by Google

*de Epiſcop. num.*101. referens declarationem Sacræ Congregationis quoad hoc, quod etiam facit Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Abbatiſſa*. Aloyſius Riccius *in deciſ. Cur. Archiepiſcopal. Neapol.* 309. *part.*4. *num.*9. Quare Regula Fratrum Minimorum, quæ ſolum petit 25. annos ætatis, & duos profeſſionis abrogata cenſenda eſt. Quamuis autem *tom.*1. *cap.*27. *num.*3. dixerim defectum ætatis non reddere electionem nullam, quia Concilium non appoſuit clauſulam irritatiuam, nihilominus ſi conſtet de quadam alia declaratione Sacræ Congregationis quam refert Barboſa *de iure Eccleſiaſt. lib.*1. *cap.*45. & *in Collectan. Bullar. verbo Abbatiſſa* in qua dicitur: *Abbatiſſæ electio, quæ ætatem quadraginta annorum requiſitam non habebat, ſi in Monaſterio non deſunt aliæ Moniales quadragenariæ, atque habiles, licet non adeo idoneæ ſicut electa, eſt nulla*, illi ſtandum eſt, & credendum Sacram Congregationem exiſtimaſſe Concilium voluiſſe in deſignatione talis ætatis dare formam electioni, ac per conſequens ſine illa actum eſſe nullum. Bartol. *in l. Gallus ff. de liber. & poſthum.* Similiter quamuis loco relato dixerim defectum talis temporis profeſſionis non irritare electionem, nihilominus ſi pariter conſtet de quadam alia declaratione Sacræ Congregationis, quam referunt Iulius Lauorius *variar. lucubrat. tit.*4. *cap.*23. *num.*6. & Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp.*28. *quæſit.*2. *num.*8. in qua deciditur vel vnum menſem minus non ſufficere ad validitatem talis electionis, illi etiam parendum eſt, propter dicta.

3 Ipſarũ electio debet fieri per vota ſecreta, iuxta dicta *to.*1 *cap.*15. *num.*17. ex Concil. Trident. *ſeſſ.*25. *cap.*6. ibi enim ſermo eſt tam de Prælatorum, quàm de Abbatiſſarum electione. Vnde aliter facta etiam per ignorantiam decreti Concilij inualida eſt, nec Epiſcopus in ea poteſt diſpenſare, iuxta declarationem S. Congregat. referente Riccio *in deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. part.*4. *deciſ.*197. *num.*7. Electio autem Abbatiſſæ per vota, ſeu ſuffragia voce tenus expreſſa coram Epiſcopo cum ſuo Vicario, Secretario, vel alio ab ipſo aſſumpto valida eſt, ex declaratione etiam Sacræ Congregationis apud Naldum *in Summ. verb. Moniales num.*1. & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Abbatiſſa*. Quod tamen intelligo dummodo ſecretè id fiat, alias menti Concilij contrarium eſſet, & ex eo puto à Sacra Congregatione ſic determinatum, quod aliquæ Moniales ſcribere neſciãt, ac per conſequens, nec votum dare poſſint, niſi ore tenus.

4 De Præſide autem in electione Abbatiſſarum philoſophandum eſt proportionaliter ad ea, quæ de Præſide in electionibus Regularium dixi *tom.*1. *cap.*15. *num.*34. & *tom.*2. *cap.*12. *à num.*31. ijs exceptis in quibus ſtatuta particularium Religionum ſtatuunt oppoſitum, aut Sa-

cræ

cræ Congregationis declarationes non obuiant. Hinc ipſi Præſidentes in electione Abbatiſſarum, aut Prioriſſarum non poſſunt dare ſuffragium etiam in caſu quo Moniales diſcordes extiterint in ea. Ita enim decreuit Sacra Congregatio apud Iulium Lauorium *variar. lucubrat. tit.4. cap.24. num.42.* & Tamburinum *de Iure Abbatiſſarum diſp.28. quæſit.6.* vbi etiam additur electionem aliter factam nullam eſſe. Nihilominus quia oppoſitum eſt ſatis conſentaneum rationi cum Præſes electionis ſit caput illius communitatis, ita vt ipſe cum Monialibus faciat vnum Collegium, ideo vbi fuerit legitima conſuetudine introductum, prout de Luſitania teſtatur Portellus *in dub. Regular. verbo Abbatiſſa num.9.* obſeruari poterit, maximè cum non videam quoad hoc derogatam eſſe à Sacra Congregatione conſuetudinem legitimam.

5 Illud eſt certius, ſcrutatores non habere vocem in tali electione, ita enim habetur tum ex declaratione Sacræ Congregationis relata, tum ex alia, quam referunt Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Abbatiſſa*, & Tamburinus *loco relato*. Quod credo intelligendum de ſcrutatoribus extraneis ipſis Monialibus, non de ſcrutatricibus ex ipſarum numero aſſumendis, iuxta *cap. Quia propter*, & dicta *tom.2. cap.12. num.26.27. & 28.*

6 In electione Abbatiſſæ ex tripartito numero Monialium duæ partes concurrere debent, niſi alia fuerit loci conſuetudo, & ſi fuerint diſcordes poteſt Epiſcopus nominare vnam, quam magis idoneam iudicauerit. Ita Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium apud Piaſecum *in prax. Epiſcoporum part.2. cap.3. num.57.* & Barboſam *ſupra*. Circa quod notandum primo, idem videtur dici poſſe de alijs Superioribus Regularium Præſidentibus electioni Abbatiſſæ, poſſe videlicet facere idem, quod Epiſcopus in prædicto caſu diſcordiæ, propter eandem rationem. Secundò, verba illa, *niſi alia fuerit loci conſuetudo* denotare hanc conditionem de non eligenda Abbatiſſa, niſi habeat duas partes ſuffragiorum (quæ etiam eſt conformis iuri communi, *cap. indemnitatibus de elect. & electi poteſt. in 6.*) ſolum obſeruari debere, quando aliud non fuerit conſuetudine receptum. Idem dico ſi lege, vel ſtatuto approbatis non fuerit ordinatum, propter eandem rationem. Tertiò, ad hoc, quod Epiſcopus, vel alius Superior Præſes electionis vtatur prædicta facultate nominandi vnam magis idoneam debere prius præbere Monialibus tempus competens ad ſe concordandum. Ita enim declarauit eadem Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium, vt referunt prædicti Piaſecus, & Barboſa.

7 Maximè aduertendum, eos, qui ad Moniales in huiuſmodi electionibus dirigendas vocati fuerint, abſtinere debere ab ijs per quæ inter

eas

Digitized by Google

tas ſuper faciendis ipſis electionibus oriri poſſit diſcordia, vel exorta nutriri, alias eo ipſo excommunicationis ſententiæ ſe nouerint ſubiacere. Ita enim habetur expreſsè in dicto *cap. indemnitatibus de elect. & electi poteſt. in 6.* Nauarrus *cap.27. num.* 124. Sairus *lib.3. cap.37.* Vnde Præſides electionum Monialium, imò quicunque alij, ſiue Religioſi, ſiue Sæculares, ſiue Clerici, ſiue Laici incurrent prædictam cenſuram, dum tamen vocati fuerint ad dirigendas Moniales, prout dicitur in textu. Sairus *ſupra*. Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp.28. quæſit.7.* Qui ergo alio titulo dictæ electioni ſe intromiſerint, non videntur comprehendi hac lege.

8 Poſſunt Moniales iuri communi inhærentes vnanimi conſenſu compromittere electionem Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ idoneæ in Epiſcopum, vel alium Prælatum. Ita enim colligitur ex *cap. cauſam de elect.* Panormitanus *ibid. num.3.* Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp.28. quæſit.* 8. qui etiam cum Lauorio *in variar. lucubrat. tit.4. cap.24. num.60.* ait, quod ſi tunc Epiſcopus malam elegerit, non poterit reuocare electionem, quia cum iam functus eſſet ſuo officio, ſiue benè, ſiue malè, non poteſt amplius ſe intromittere. *cap. in cauſis. cap. innotuit de elect.*

9 Moniales deſcendentes ex maculato genere, puta Hebræorum, vel Sarracenorum iure communi eligi poſſunt in Abbatiſſas, ſeu Prioriſſas, cum ius commune non reſiſtat, & Conſtitutiones aliquæ Summorum Pōtificum, quæ pro aliquibus Religionibus emanarunt ſolum loquantur de viris, & non de fœminis, ac per conſequens ad illas extendi non debeant. Miranda *de Sanctimonialibus quæſt.6. art.2.* Portellus *in dub. Regularib. verbo Abbatiſſa num.6.* An vero expediat ſic maculatas perſonas ad hæc officia, vel ſimilia admittere viderint ij ad quos id ſpectat.

10 Electa in Abbatiſſam debet cōfirmationem accipere. Nam præter dicta de electionibus in communi *to.1. cap.15. num.36. & tom.2. cap.12. à num.39.* ita ſupponitur *in Clement. attendentes de Stat. Monachor.* Azor *tom.1. inſtitut. moral. lib.13. cap.10. quæſt.3.* Confirmanda porrò eſt ab immediato Superiore, iuxta dicta *d. cap.15. nu.36.* ſiue ille Papa ſit, ſiue Epiſcopus, ſiue Prælatus Regularis. Azor *ſupra*; Layman. *in quæſt. Canon. de Prælat. elect. quæſt.* 233. Declarauit autem Sacra Congregatio, iuxta dicta *to 1. cap.25. num.46.* quod quamuis per Conſtitutionem Gregorij XV. de qua ibi, concedatur Epiſcopo quod poſſit aſſiſtere per ſe, vel per alium vnà cum Superioribus Regularibus quarumcunque Abbatiſſarum electionibus, nihilominus non propterea ius illas confirmandi illi attributum cenſeri debere. Quid autem agendum ſi Confirmator confirmare nollit, vel alle-

Digitized by Google

allegetur ſuſpectus, tractat Lauorius *in variar. lucubrat. tit. 4. cap. 24.* De cauſis etiam propter quas electio confirmari non debeat, & qualiter in ea ſe gerere debeat Confirmator, vide dicta locis relatis ex *to. 1. & 2. Summa.*

11 Abbatiſſæ, quæ iuxta dicta *tom. 1. cap. 26. num. 1.* benedicuntur, intra annum à ſuæ confirmationis tempore computandum, munus benedictionis ſuſcipere debent, alioquin (niſi ſubſit cauſa rationabilis) à iure ſuo cadunt. *Clement. Attendentes § ſtatuimus de Stat. Monachor.* Theſaurus *in praxi par. 2. cap. 1.* vbi alia circa hoc. Eius vero benedictio non reiteratur, ſicut diximus de benedictione Abbatum *tom. 2. cap. 2. num. 36.* & propter rationem ibi aſſignatam. Nauar. *conſil. 2. de Sacramen. non iterand.* Rodriguez *tom. 1. quæſt. 11. art. 3.* Non tamen debet deferri in Eccleſiam Epiſcopalem, vt benedictionem accipiat. Ita enim declarauit Sacra Congregatio apud Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regular. verbo Abbatiſſa num. 12.* Pro forma autem talis benedictionis vide Tamburinum *de Iure Abbatiſſarum diſp. 29. quæſit. 5.*

12 Bulla illa Gregorij XIII. quam retuli *tom. 1. cap. 26. num. 4.* quam etiam affert Naldus *in Summa verbo Abbatiſſa num. 5.* in qua decernitur, quod Abbatiſſæ in Italia, & præſertim in vtriuſque Siciliæ regnis, ſolum per triennium durare debeant, eſt in viridi obſeruantia reſpectu omnium Monialium etiam Ieroſolymitanarum, vt declarauit Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium apud Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regular. verbo Abbatiſſa num. 8.* Vnde electio aliter facta, ſcilicet vltra triennium, vel ad beneplacitum Monialium, valida non eſt, etiam pro triennio. Conſtitutio enim illa dat formam electioni, ac per conſequens ea non ſeruata redditur actus nullus. Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp. 30. quæſit. 1.* Nec poſſunt confirmari poſt triennium, quia Pontifex præcipit, vt omnino præeſſe deſinant, & careant regimine. Licet pro paruo tempore donec alia Abbatiſſa eligatur, Vicariæ officium exercere poſſint. Miranda *de Monialib. quæſt. 7. art. 9. concluſ. 2.* Lauorius *ſupra cap. 25. num. 68.*

13 Poſtquam autem per triennium vacauerint iterum eligi poſſint, ſeruatis ſeruandis, prout habetur in dicta Conſtitutione Gregorij. Credo autem huiuſmodi vacationem per triennium intelligi debere de tribus annis completis, iuxta dicenda infra verbo *Annus num. 5.* Immo ſingulis annis mutari poſſe Abbatiſſas declarauit Sacra Congregatio apud Lauorium *in lucubrat. tit. 4. cap. 24. num. 65.* Poſſe etiam promoueri ſororem antecedentis Abbatiſſæ, in contrarium non exiſtente Ordinis conſtitutione, haberi videtur ex alia declaratione eiuſ-

dem

Digitized by Google

dem Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium apud Nouarium relatum. Similiter poſſe alias Moniales electas in Officiales pro bonis Monaſterij adminiſtrandis durare ad arbitrium Superiorum Monaſterij, declaratum etiam dicitur à Sacra Congregatione apud Lauret. de Franch. *in Controuerſ. inter Epiſcop. & Regular. quæſt. de Abbatiſſ. pag.* 160. §. 12. Et ſanè id non videtur prohiberi prædicta Conſtitutione Gregorij XIII. Extra Italiam verò iura & Conſtitutiones Religionum obſeruari debent, ſicut in Ordine Minorum pro Abbatiſſis S. Claræ decreta Sixti V. & Pauli V. De quibus Portellus *verbo Abbatiſſa num.* 4.

14 Quamuis Abbatiſſæ ob defectum iuriſdictionis, ſeu poteſtatis ſpiritualis, quam fœminæ habere non poſſunt, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 26. *num.* 8. non poſſint propriè diſpenſare cum Monialibus in ieiunijs, & obſeruantijs Religionum, impropriè tamen id facere poſſunt, quando videlicet cauſa diſpenſandi vrget, & vel ex præcepto Superiorum, vel conſuetudine Religionis Abbatiſſarum prudētiæ hoc remittitur. Tunc enim etſi propriè non diſpenſent propter dicta, diſpenſant tamen impropriè quatenus de cauſa, & neceſſitate iudicant, Superiore, vel Religione ipſa diſpenſante. Quo ſenſu accipiendus Enriquez *lib.* 6. *de pœnit. cap.* 2. *num.* 3. & 4. Quære conceſſionem Pauli III. pro Abbatiſſ. Monial. S. Claræ apud Rodriguez *in Bullario* ab aliquibus relatam, quam tamen ego reperire non potui.

15 Similiter quamuis Abbatiſſæ nō poſſint publicè benedicere ſuas Moniales, quia benedictionis publicæ munus ſupponit clauium, & iuriſdictionis poteſtatem, quæ fœminis conuenire non poteſt, ac per conſequens, nec poſſint aquam, aut res ſimiles benedicere, propter eandem rationem, poſſunt tamen illas priuatim benedicere, ad modum quo parentes filios benedicunt. Silueſter *verbo Abbatiſſa* 3. *nu.* 8. Miranda *de Monialibus quæſt.* 6. *art.* 5. *concl.* 2.

16 Poſſunt præterea Abbatiſſæ ſi Monaſteria quibus præſunt habeāt beneficium curatum vnitum Clericos inſtituere, & beneficia, ac capellas cōferre adinſtar aliorum Prælatorum. Rodriguez *to.* 1. *quæſt.* 17. *art.* 12. Miranda *d. quæſt.* 6. *art.* 5. *concl.* 1. Hoc tamen fit deſignando materiam, vel perſonam, non exercendo actus iuriſdictionis, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 26. *num.* 12. ex Suarez *tom.* 4. *de Relig. Tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 13. Pro quo vide duas Rotæ deciſiones coram Durano in nouiter impreſſis. Et nota, quod cum Abbatiſſæ dicuntur ſuſpendiſſe aliquos Clericos, illa ſuſpenſio non eſt cenſura, ob cuius tranſgreſſionem incurratur irregularitas, illæ enim cum non ſint capaces iuriſdictionis iuxta dicta, non poſſunt hoc modo ſuſpendere. Dicuntur ergo ſuſpendiſſe impropriè, quatenus prohibent ne exerceatur aliquod

officium, vel beneficium. Bonacina *de Cenſur. diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 2. *num.* 4. Laymanus *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 1. *cap.* 3. *num.* 3.

17 Habẽt prædictæ Abbatiſſæ liberam bonorum ſui Monaſterij administrationem, ad modum quo idem dixi de Prælatis Regularium *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 13. Limitatam tamen iuxta Conſtitutiones, & Statuta Religionum. Sanchez *lib.* 7. *de præcept. Decalog. cap.* 19. *num.* 44. Et (iuxta dicenda infra verbo *Adminiſtratio, & Adminiſtrator*) pro ſuis Monaſterijs poſſunt eſſe Procuratrices. Corduba *in ſumm. q.* 54. Petrus de Nauarra *de Reſtit. cap.* 1. *num.* 169. Ideo etiam poſſunt Monialibus eam licentiam dandi, & recipiendi concedere, quam etiam Prælati ſuis ſubditis, niſi hoc illis ſit prohibitum iure, vel conſuetudine Religionis, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 26. *num.* 14. Quod idem dico de determinatione materiæ voti paupertatis, deſignatione bonorum ad vſum, & ſimilibus. Sunt enim diſpenſatrices, & moderatrices bonorum temporalium Monaſterij. Sanchez *ſupra.* Bartholomeus à Ledeſma *in ſumm. Sacrament. tract. de pœnit.* vbi de clauibus *diff.* 4.

18 Abbatiſſæ ſicut & cæteræ Moniales decedentes ſepeliri debẽt intra clauſtra Monaſteriorum, vel in earum Eccleſia exteriori, pro vt declaratum dicitur à Sacra Congregatione apud Tamburinum *de Iure Abbatiſſarum diſp.* 34. *quæſit.* 1. In earum autem ſepulchris tumulari non debent corpora laicorum, etiam mulierum nobilium, propter declarationem etiam Sacræ Congregationis apud Lauorium *in var. elucubrationib. tit.* 2. *cap.* 11. *num.* 97. Caſu autem dato, quod illæ extra Monaſteria moriantur, ſepeliendæ ſunt, vel in Monaſterio ſui Ordinis, ſi ibi adſit, vel in Eccleſia parrochiali. Tamburinus *ibi num.* 3. apud quem etiam de cæremonia, & pompa qua ſepeliri debent.

19 An nomine Monialis comprehendatur Abbatiſſa vide verbo *Abbas num.* 6. Vide & verbo *Clauſura*, & 4. tom. verbo *Monaſterium.*

ABORTVS, SEV ABORSVS.

SVMMARIVM.

Abortus, ſeu aborſus quid ſit. num. 1.
Quid contra procurantes abortum ſtatuerit Sixtus V. num. 2.
Qualiter id moderatus fuerit Gregorius XIV. num. 3.
An hoc tempore procurans, vel conſulens abortum incurrat excommunicationem, Irregularitatem, &c. num. 4.
Qualiter peccet mortaliter. ibid.
An in aliquo caſu id liceat. ibid.

Quid

Digitized by Google

Quid de prabente remedium fœminæ ne concipiat. *num.*5.
Quid de fœmina illud accipiente. *ibid.*
Hodie procurantes abortum, quas pœnas incurrant. *num.*6.
An excommunicatio, qua incurritur reſeruata ſit. *num.*7.
A quo abſolui poſſit. *ibid.*
A quo abſolui poſſint Regulares circa id peccantes. *num.* 8.
An hac excommunicatio non incurratur, niſi effectu ſequuto. *num.*9.
Animatio fœtus quo die contingat. *num.*10.
Quas pœnas incurrat mulier ipſa prægnans abortum proprium procurans. *num.*11.
An aliquando liceat ipſi abortum procurare. *num.*12.
Quando viri abortum procurantes incurrant Irregularitatem. *nu.*13.
Quid de dubio de homicidio ſequuto. *ibid.*
An Prælati Regulares ſuper hac Irregularitate diſpenſent. *num.*14.
An ſic delinquentes incurrant infamiam. *num.*15.
An ſaltans, vel coiens cum fœmina prægnante ſit irregularis. *nu.*16.
De approbante, ſeu ratum habente abortum quid dicendum. *num.*17.
Quid de patre fœtus animati tacente. *num.*18.
Quas pœnas incurrunt Clerici, vel Regulares, qui ſunt cauſa abortus. *num.*19.
A quibus diſpenſentur in illis. *ibid.*
Quando tradendi brachio ſæculari. *num.*20.
Quid quando fœtus longo tempore viuere non poteſt. *num.*21.
Quid ſignificet vox Apochas. *num.*22.

1 ABORTVS, ſeu Aborſus (qui eſt intempeſtiuus, & immaturus humani fœtus ortus) materia, quamuis extranea Religioſis videatur, ad illos tamen ſpectat, non ſolum quoad Confeſſarios propter abſolutionem à peccato, & diſpenſationem in pœnis ipſius, ſed etiam ſpecialiter, quia Sixtus V. in Conſtitutione *Effrenatam* infra referendam bis nominat expreſsè cuiuſcunque *Ordinis Regulares*, & ſemel mulieres *quemcunque Ordinem profeſſas*. Portellus *in dub. Regularib. verbo Abortus in princ.*

2 Ergo Sixtus V. in Conſtitutione *Effrenatam* anno 1588. edita contra procurantes abortum hæc poſt alia habet: *Omnes & quoſcunque tam viros, quàm mulieres cuiuſcunque ſtatus, gradus, Ordinis, & conditionis etiam Clericos ſæculares, vel cuiuſuis Ordinis Regulares quauis dignitate, & præeminentia Eccleſiaſtica, vel mundana fulgentes, qui de cætero per ſe, aut interpoſitas perſonas abortus, ſeu fœtus immaturi, tam animati, quàm etiam inanimati formati, vel informis eiectionem procurauerint, percuſſionibus, venenis, medica-*

mentis, potionibus, oneribus, laboribuſq. mulieri prægnanti impoſitis, ac alijs etiam incognitis, vel maximè exquiſitis rationibus, inde vt re ipſa aborſus ſequutus fuerit, ac etiam prægnantes ipſas mulieres, quæ ſcienter præmiſſa fecerint, pœnas tam diuino, quàm humano iure, ac tam per Canonicas Sanctiones, & Apoſtolicas Conſtitutiones, quàm ciuilia iura aduerſus veros homicidas, qui homicidium voluntarium actu, & re ipſa patrauerint, propoſitas, & inflictas (quorum omnium tenores his noſtris litteris pro expreſſis, & ad verbum inſertis habemus) eo ipſo incurrere, hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione ſtatuimus, & ordinamus, ipſaſq. pœnas, leges, & Conſtitutiones ad caſus præfatos extendimus. Eos verò, qui Clerici fuerint, omni priuilegio Clericali, officijs, dignitatibus, & beneficijs Eccleſiaſticis, quæ ſic vacatura noſtræ, & Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni perpetuò reſeruamus, ipſo facto priuamus, & in futurum inhabiles ad ea ſuſcipienda decernimus, adeò vt illi, qui hoc delictum commiſerint non ſecus atque ij, qui ſua voluntate homicidium perpetrauerint, iuxta Concilij Tridentini decreta, etiam ſi crimen id, nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, ſed occultum fuerit ad Sacros Ordines promoueri, aut in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare nullo modo poſſint, nec illis aliqua Eccleſiaſtica beneficia, etiamſi curam non habeant animarum, conferri liceat, ſed omni ordine, ac beneficio, & officio perpetuo careant. Nec non etiam illos, qui Clerici non fuerint, & talia perpetrauerint, non ſolum pœnas incurrere ſupra narratas, ſed etiam inhabiles ad Ordines, & alia prædicta decernimus, & declaramus. Volentes quod hi, qui foro Eccleſiaſtico ſubiecti, vt præfertur, deliquiſſe comperti fuerint, per Iudicem Eccleſiaſticum depoſiti, & degradati, Curiæ, & poteſtati ſæculari tradantur, quæ de eis illud capiat ſupplicium, quod contra laicos verè homicidas per diuinas leges, ac ciuilia iura eſt diſpoſitum. Præterea eiſdem pœnis teneri omnino ſtatuimus eos, qui ſterilitatis potiones, ac venena mulieribus propinauerint, & quominus fœtum concipiant impedimentum præſtiterint, ac ea facienda, & exequenda curauerint, ſiue quocunque modo in his conſuluerint, ac mulieres ipſas, quæ eadem pocula ſpontè, ac ſcienter ſumpſerint. Quocirca mandamus vniuerſis, & ſingulis Iudicibus Ordinarijs, & delegatis tam Eccleſiaſticis, quàm Sæcularibus, quibus contra criminum reos etiam quoad cauſas huiuſmodi de iure, vel ratione delicti, aut perſonarum legitimè competet iuriſdictio, ita tamen, vt inter eos præuentioni locus ſit, vt in his delictis, quæ vt plurimum in occulto perpetrantur, contra quoſcunque non ſolum per accuſationem, & declarationem, verum etiam per inquiſitionem, ac ſimplicem denunciationem procedant, ac ad illa probanda teſtes alias de iure inhabiles eorumdem tamen

Iudi-

Digitized by Google

Iudicum arbitrio, habita ratione perſonarum, cauſarum, & qualitatum illarum, ac circunſtantiarum quarumcunque, admittant, ac in eos, qui culpabiles fuerint, prout per Nos ſancitum eſt demum animaduertant, &c. Inſuper, vt immaniſſimi huius delicti grauitati non ſolum temporalibus, verum etiam ſpiritualibus pœnis proſpiciamus, ac prouideamus, omnes & ſingulos cuiuſcunque ſtatus, gradus, Ordinis, vel conditionis exiſtentes, tam laicos, quàm Clericos ſæculares, & cuiuſcunque Ordinis Regulares, nec non mulieres ſæculares, vel quemcunque Ordinem profeſſas, qui, vel quæ vti principales, vel vt ſociæ ad tale facinus committendum, opem, conſilium, fauorem, potionem, vel alia cuiuſcunque generis medicamenta ſcienter dederint, ac etiam ſcribendo litteras priuatas, vel apochas, vel alias, verbis, aut ſignis iuuerint, aut conſuluerint (vltra ſupradictas pœnas) ipſo facto nunc prout ex tunc excommunicamus, & pro excommunicatis declaramus, decernentes, ac declarantes, quod per quæcunque Iubilæa, & Indulgentias per Nos, & ſucceſſores noſtros etiam anno Iubilæi, aut alio quouis tempore etiam Cruciatæ Sanctæ, Iubilæi, vel quouis alio titulo conceſſas, & concedendas, nec non per quaſcunque litteras Apoſtolicas quibuſuis Principibus, ſeu ad eorum inſtantiam per Nos, & ſucceſſores noſtros pariter conceſſas, & concedendas, ac etiam vigore priuilegiorum, Maremagnum, vel alias quomodolibet nuncupatorum quibuſuis Congregationibus Regularium, aut Epiſcopis vigore Concilij Tridentini, vel alias per Nos, & prædeceſſores noſtros quomodocunque conceſſorum, vel in futurum concedendorum, nec perſonæ ſic vt præfertur, delinquentes, & excommunicatæ præterquam in mortis articulo abſolui valeant, nec cum his Clericis, qui huiuſmodi delicta perpetrauerint etiamſi eorum crimen occultum fuerit ſuper irregularitate præmiſſorum occaſione contracta, nec per locorum Ordinarios, nec per alios quauis auctoritate fulgentes quam per Nos, & Romanos Pontificem noſtros ſucceſſores, & tunc non niſi vrgentiſſimis de cauſis diſpenſari poſſit. Ac tam abſoluendi, quàm diſpenſandi facultatem huiuſmodi, & quoad forum conſcientiæ in caſibus ſuperius expreſſis Nobis, & ſucceſſoribus noſtris dumtaxat reſeruamus, &c. Vide Bullam 2 *tom. Bullar.* inter Conſtitutiones Sixti V. num. 87.

3 Hanc autem Cõſtitutionem moderatur Gregorius XIV. Sixti ſucceſſor in Conſtitutione *Sedes Apoſtolica* anno 1591. edita his verbis. *Conſtitutionem prædictam ſic duximus moderandam, vt à peccato, & excommunicatione contra perſonas ibi expreſſas lata tam quoad eos, qui hactenus deliquerunt, quam quoad illos, qui poſt noſtram Conſtitutionem in eiſdem caſibus deliquerint, quilibet Presbyter tam ſæcularis, quàm cuiuſuis Ordinis Regularis ad Chriſtifidelium Confeſſio-*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

nes audiendas, & ad hos caſus ſpecialiter per loci Ordinarium deputatus, plenam, & liberam in foro conſcientiæ tantum abſoluendi habeat facultatem. Eandem prorſus quam idem Sixtus prædeceſſor, ſibi, ac ſuis ſucceſſoribus reſeruauit. Quo verò ad pœnas procurantium abortum fœtus inanimis, aut exibentium mulieribus, vel ſumentium venena ſterilitatis, aut quocunque modo auxilium, vel conſilium eis dantium, in prædicta Conſtitutione contentas, Conſtitutionem præfatam in ea parte vbi de his agit, ad terminos iuris communis, ac ſacrorum Canonum, & Concilij Tridentini diſpoſitionem, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, tam quoad præterita, quàm quoad futura perpetuo reducimus, perinde ac ſi eadem Conſtitutio in huiuſmodi parte numquam emanaſſet. Non obſtantibus eadem prædeceſſoris noſtri Conſtitutione, quam quoad reliqua omnia præter contenta in hac noſtra Conſtitutione in ſuo robore omnino permanere volumus, cæteriſq. contrarijs quibuſcunque. Vide Bullam *in 2. tom. Bullar.* inter Conſtitutiones Gregorij XIV. num. 8.

4 Ex his autem duabus Conſtitutionibus aliqua ſequũtur. Primum, quod hoc tempore poſt Gregorij Conſtitutionem procurans, vel conſulens abortum fœtus inanimati, neque incurrit excõmunicationem, irregularitatem, aut aliquas pœnas, cum ius commune illas huic crimini non infligat, & quæ de excommunicatione quoad hoc ſtatuerat Sixtus à Gregorio moderatum ſit, vt patet ex prædicta Conſtitutione. Toletus *in Summa lib. 1. cap. 76. num. 16.* Portellus *in dub. Regular. verbo Abortus num. 3.* Peirinis *to. 2. de Prælato quæſt. 3. cap. 2. nu. 49.* Peccabit tamen grauiter mortaliter id faciens, quia data opera impedit ſemen iam effuſum, & fœtum, à ſuo naturali fine, qui eſt generatio hominis. Azor *tom. 3 lib. 2. cap. 4.* Sanchez *lib. 9. de Matrimon. diſp. 20. num. 2.* Non tamen erit propriè homicida, ſed veluti homicida. Sumitur ex *cap. ſi aliquis*, & *cap. ſicut ex litterarum de homicidio*, iuncto *c. quod vero 32. quæſt. 2.* Leſſius *lib. 2. cap. 9. dub. 10.* Layman. *lib. 3. de iuſt. Tract. 3. part. 3. cap. 4. quæſt. 2.* Imò in caſu quo certum fuerit fœtum non eſſe animatum, & Medicorum iudicio ſi in lucem prodeat matri mortem allaturum permitti poteſt ipſius abortus. Tunc enim ius naturale conſeruandi matrem præponderare debet bono prolis futuræ, præſertim cum fœtus ille ſit pars matris, & bonum totius anteponi debeat bono partis. Sanchez *num. 9.* Layman. *ſupra §. ſecundo ſi certum ſit.* Eſt etiam abortus caſus reſeruabilis à Prælatis Regularibus reſpectu ſuorum ſubditorum, vt dicetur inferius ex Clemen. VIII. imò de facto reſeruatus in aliquibus Cõcilijs Prouincialibus, vt habet Bonacina *de reſtit. diſp. 2. quæſt. vlt. ſect. 1. punct. 7. num. 6.*

5 Similiter poſt prædictam Conſtitutionem Gregorij dans remedium

Digitized by Google

dium fœminæ ne concipiat, vel vt ſterilis fiat, aut ipſa fœmina illud accipiens, non incurrent excommunicationem, aut aliquas pœnas. Ratio eſt, quia vt patet ex Conſtitutionibus adductis, etſi Sixtus V. eas huic crimini inflixerit, tamen Gregorius XIV. illas abſtulit, ad terminos iuris communis caſum reducendo, quod nihil circa hoc diſponit. Portellus *ſupra num*.4. Peccatum tamen graue tunc committent, quia contra intentionem naturæ ſe priuant potentia generatiua, & impediunt conceptionem fœtus. Azor *tom*.3. *lib*.2. *cap*.4. Qui etiam ibid. §, *ſed dicendum*, quem ſequuntur Sanchez *ſupra num*.10. Bonacina *de reſtit.diſp*.2. *quæſt.vlt.ſect*.1.*punct*.7.*num*.6. & alij quos ipſe refert, etiam in caſu quo fœmina nobilis, aut Monialis cum viro peccarunt, & timent mortem, vel infamiam, vel ſcandalum ſi grauidæ fiant, non eſſe licitum procurare remedium impediens conceptionem, quia vt inquit Apoſtolus Rom 3. *Non ſunt facienda mala, vt veniant bona*; & eſt contra ordinem naturæ impedire conceptionem fœtus: nam, ſemen, & copula à natura ſunt inſtituta ad prolis conceptionem, & generationem. Dicit tamen Azor oppoſitum eſſe opinionē aliquorum, quos non refert, quam credo probabilem, ſolum in eo caſu quo nullo alio omnino modo, nullaue via impediri poſſet infamia, aut mors talis fœminæ. Tunc enim non videtur eſſe intrinſecè malum procurare abortum fœtus inanimis, aut impedire conceptionem ipſius. Baſilius de Leone *lib*.10.*de Matrimon.cap*.13.*nu* 2. Franciſcus Torre blanca *de Magia lib*.2.*cap*.43.*num*.10. Eſto id improbabile cenſeat Vincentius Candidus *tom*.1.*Diſquiſit.moral.diſquiſit*.1.*art*.2.

6 Hodie tamen poſt prædictam Conſtitutionem Gregorij procurantes abortum fœtus animati, aut exhibentes mulieribus, vel ſumentes venena ſterilitatis, aut quocunque modo auxilium, vel conſilium eis dantes, incurrunt pœnas deſignatas à Sixro V. in præfata Conſtitutione, præſertim excommunicationem latæ ſententiæ. Ratio eſt, quia Gregorius qui moderatus eſt Conſtitutionem Sixti, nihil innouauit quantum ad hoc de fœtu animato. Quaranta *in Summ.Bullar. verbo Abortus num*.4. vbi oppoſitum aſſerentes imperitos appellat.

7 Circa quæ aliqua animaduertenda. Primum, huiuſmodi excommunicationem etiamſi ex vi Conſtitutionis Sixti ſoli Papæ reſeruata eſſet, nunc verò propter Conſtitutionem Gregorij Papæ reſeruata non eſt, ſed quilibet confeſſarius, ſiue ſæcularis, ſiue Regularis habens facultatem ab Ordinario loci ad hos caſus poteſt ab illa abſoluere. Ita enim habetur ex Conſtitutione Gregorij. Portellus *ſupra num*.5. Bonacina *de legibus diſp*.2. *quæſt*.1. *punct*.4.*num*.5. Requiritur tamen, quod Confeſſarius ſit ad hos caſus à loci Ordinario ſpecialiter deputatus. Vnde qui ſolum generaliter ab Ordinario deputati ſunt ad au-

cræ Congregationis declarationes non obuiant. Hinc ipſi Præſidentes in electione Abbatiſſarum, aut Prioriſſarum non poſſunt dare ſuffragium etiam in caſu quo Moniales diſcordes extiterint in ea. Ita enim decreuit Sacra Congregatio apud Iulium Lauorium *variar. lucubrat. tit.4. cap.24. num.42.* & Tamburinum *de Iure Abbatiſſarum diſp.28. quæſit.6.* vbi etiam additur electionem aliter factam nullam eſſe. Nihilominus quia oppoſitum eſt ſatis conſentaneum rationi cum Præſes electionis ſit caput illius communitatis, ita vt ipſe cum Monialibus faciat vnum Collegium, ideo vbi fuerit legitima conſuetudine introductum, prout de Luſitania teſtatur Portellus *in dub. Regular. verbo Abbatiſſa num.9.* obſeruari poterit, maximè cum non videam quoad hoc derogatam eſſe à Sacra Congregatione conſuetudinem legitimam.

5 Illud eſt certius, ſcrutatores non habere vocem in tali electione, ita enim habetur tum ex declaratione Sacræ Congregationis relata, tum ex alia, quam referunt Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Abbatiſſa*, & Tamburinus *loco relato*. Quod credo intelligendum de ſcrutatoribus extraneis ipſis Monialibus, non de ſcrutatricibus ex ipſarum numero aſſumendis, iuxta *cap. Quia propter*, & dicta *tom.2. cap.12. num.26.27. & 28.*

6 In electione Abbatiſſæ ex tripartito numero Monialium duæ partes concurrere debent, niſi alia fuerit loci conſuetudo, & ſi fuerint diſcordes poteſt Epiſcopus nominare vnam, quam magis idoneam iudicauerit. Ita Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium apud Piaſecum *in prax. Epiſcoporum part.2. cap.3. num.57.* & Barboſam *ſupra*. Circa quod notandum primo, idem videtur dici poſſe de alijs Superioribus Regularium Præſidentibus electioni Abbatiſſæ, poſſe videlicet facere idem, quod Epiſcopus in prædicto caſu diſcordiæ, propter eandem rationem. Secundò, verba illa, *niſi alia fuerit loci conſuetudo* denotare hanc conditionem de non eligenda Abbatiſſa, niſi habeat duas partes ſuffragiorum (quæ etiam eſt conformis iuri communi, *cap. indemnitatibus de elect. & electi poteſt. in 6.*) ſolum obſeruari debere, quando aliud non fuerit conſuetudine receptum. Idem dico ſi lege, vel ſtatuto approbatis non fuerit ordinatum, propter eandem rationem. Tertiò, ad hoc, quod Epiſcopus, vel alius Superior Præſes electionis vtatur prædicta facultate nominandi vnam magis idoneam debere prius præbere Monialibus tempus competens ad ſe concordandum. Ita enim declarauit eadem Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium, vt referunt prædicti Piaſecus, & Barboſa.

7 Maximè aduertendum, eos, qui ad Moniales in huiuſmodi electionibus dirigendas vocati fuerint, abſtinere debere ab ijs per quæ inter

eas

tas ſuper faciendis ipſis electionibus oriri poſſit diſcordia, vel exorta nutriri, alias eo ipſo excommunicationis ſententiæ ſe nouerint ſubiacere. Ita enim habetur expreſsè in dicto *cap. indemnitatibus de elect. & electi poteſt. in 6.* Nauarrus *cap.27. num.* 124. Sairus *lib.3. cap.37.* Vnde Præſides electionum Monialium, imò quicunque alij, ſiue Religioſi, ſiue Sæculares, ſiue Clerici, ſiue Laici incurrent prædictam cenſuram, dum tamen vocati fuerint ad dirigendas Moniales, prout dicitur in textu. Sairus *ſupra*. Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp.28.quæſit.7.* Qui ergo alio titulo dictæ electioni ſe intromiſerint, non videntur comprehendi hac lege.

8 Poſſunt Moniales iuri communi inhærentes vnanimi conſenſu compromittere electionem Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ idoneæ in Epiſcopum, vel alium Prælatum. Ita enim colligitur ex *cap.cauſam de elect.* Panormitanus *ibid.num.3.* Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp.28. quæſit.* 8. qui etiam cum Lauorio *in variar. lucubrat. tit.4. cap.24.num.60.* ait, quod ſi tunc Epiſcopus malam elegerit, non poterit reuocare electionem, quia cum iam functus eſſet ſuo officio, ſiue benè, ſiue malè, non poteſt amplius ſe intromittere. *cap.in cauſis, cap. innotuit de elect.*

9 Moniales deſcendentes ex maculato genere, puta Hebræorum, vel Sarracenorum iure communi eligi poſſunt in Abbatiſſas, ſeu Prioriſſas, cum ius commune non reſiſtat, & Conſtitutiones aliquæ Summorum Pōtificum, quæ pro aliquibus Religionibus emanarunt ſolum loquantur de viris, & non de fœminis, ac per conſequens ad illas extendi non debeant. Miranda *de Sanctimonialibus quæſt.6. art.2.* Portellus *in dub.Regularib.verbo Abbatiſſa num.6.* An vero expediat ſic maculatas perſonas ad hæc officia, vel ſimilia admittere viderint ij ad quos id ſpectat.

10 Electa in Abbatiſſam debet cōfirmationem accipere. Nam præter dicta de electionibus in communi *to.1.cap.15.num.36.* & *tom.2. cap.12.à num.39.* ita ſupponitur *in Clement.attendentes de Stat.Monachor.* Azor *tom.1. inſtitut. moral. lib.13. cap.10. quæſt.3.* Confirmanda porrò eſt ab immediato Superiore, iuxta dicta *d.cap.15.nu.36.* ſiue ille Papa ſit, ſiue Epiſcopus, ſiue Prælatus Regularis. Azor *ſupra*. Layman. *in quæſt. Canon. de Prælat. elect. quæſt.* 233. Declarauit autem Sacra Congregatio, iuxta dicta *to 1.cap.25.num.46.* quod quamuis per Conſtitutionem Gregorij XV. de qua ibi, concedatur Epiſcopo quod poſſit aſſiſtere per ſe, vel per alium vnà cum Superioribus Regularibus quarumcunque Abbatiſſarum electionibus, nihilominus non propterea ius illas confirmandi illi attributum cenſeri debere. Quid autem agendum ſi Confirmator confirmare nollit, vel

alle-

Digitized by Google

allegetur ſuſpectus, tractat Lauorius *in variar. lucubrat. tit. 4. cap. 24.* De cauſis etiam propter quas electio confirmari non debeat, & qualiter in ea ſe gerere debeat Confirmator, vide dicta locis relatis ex *to. 1. & 2. Summæ.*

11 Abbatiſſæ, quæ iuxta dicta *tom. 1. cap. 26. num. 1.* benedicuntur, intra annum à ſuæ confirmationis tempore computandum, munus benedictionis ſuſcipere debent, alioquin (niſi ſubſit cauſa rationabilis) à iure ſuo cadunt. *Clement. Attendentes § ſtatuimus de Stat. Monachor.* Theſaurus *in praxi par. 2. cap. 1.* vbi alia circa hoc. Eius vero benedictio non reiteratur, ſicut diximus de benedictione Abbatum *tom. 2. cap. 2. num. 36.* & propter rationem ibi aſſignatam. Nauar. *conſil. 2. de Sacramen. non iterand.* Rodriguez *tom. 1. quæſt. 11. art. 3.* Non tamen debet deferri in Eccleſiam Epiſcopalem, vt benedictionem accipiat. Ita enim declarauit Sacra Congregatio apud Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regular. verbo Abbatiſſa num. 12.* Pro forma autem talis benedictionis vide Tamburinum *de Iure Abbatiſſarum diſp. 29. quæſit. 5.*

12 Bulla illa Gregorij XIII. quam retuli *tom. 1. cap. 26. num. 4.* quam etiam affert Naldus *in Summa verbo Abbatiſſa num. 5.* in qua decernitur, quod Abbatiſſæ in Italia, & præſertim in vtriuſque Siciliæ regnis, ſolum per triennium durare debeant, eſt in viridi obſeruantia reſpectu omnium Monialium etiam Ieroſolymitanarum, vt declarauit Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium apud Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regular. verbo Abbatiſſa num. 8.* Vnde electio aliter facta, ſcilicet vltra triennium, vel ad beneplacitum Monialium, valida non eſt, etiam pro triennio. Conſtitutio enim illa dat formam electioni, ac per conſequens ea non ſeruata redditur actus nullus. Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp. 30. quæſit. 1.* Nec poſſunt confirmari poſt triennium, quia Pontifex præcipit, vt omnino præeſſe deſinant, & careant regimine. Licet pro paruo tempore donec alia Abbatiſſa eligatur, Vicariæ officium exercere poſſint. Miranda *de Monialib. quæſt. 7. art. 9. concluſ. 2.* Lauorius *ſupra cap. 25. num. 68.*

13 Poſtquam autem per triennium vacauerint iterum eligi poſſint, ſeruatis ſeruandis, prout habetur in dicta Conſtitutione Gregorij. Credo autem huiuſmodi vacationem per triennium intelligi debere de tribus annis completis, iuxta dicenda infra verbo *Annus num. 5.* Immo ſingulis annis mutari poſſe Abbatiſſas declarauit Sacra Congregatio apud Lauorium *in lucubrat. tit. 4. cap. 24. num. 65.* Poſſe etiam promoueri ſororem antecedentis Abbatiſſæ, in contrarium non exiſtente Ordinis conſtitutione, haberi videtur ex alia declaratione eiuſ-

dem

Digitized by Google

dem Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium apud Nouarium relatum. Similiter poſſe alias Moniales electas in Officiales pro bonis Monaſterij adminiſtrandis durare ad arbitrium Superiorum Monaſterij, declaratum etiam dicitur à Sacra Congregatione apud Lauret. de Franch. *in Controuerſ. inter Epiſcop. & Regular. quæſt. de Abbatiſſ. pag.* 160. §. 12. Et ſanè id non videtur prohiberi prædicta Conſtitutione Gregorij XIII. Extra Italiam verò iura & Conſtitutiones Religionum obſeruari debent, ſicut in Ordine Minorum pro Abbatiſſis S. Claræ decreta Sixti V. & Pauli V. De quibus Portellus *verbo Abbatiſſa num.* 4.

14 Quamuis Abbatiſſæ ob defectum iuriſdictionis, ſeu poteſtatis ſpiritualis, quam fœminæ habere non poſſunt, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 26. *num.* 8. non poſſint propriè diſpenſare cum Monialibus in ieiunijs, & obſeruantijs Religionum, impropriè tamen id facere poſſunt, quando videlicet cauſa diſpenſandi vrget, & vel ex præcepto Superiorum, vel conſuetudine Religionis Abbatiſſarum prudētiæ hoc remittitur. Tunc enim etſi propriè non diſpenſent propter dicta, diſpenſant tamen impropriè quatenus de cauſa, & neceſſitate iudicant, Superiore, vel Religione ipſa diſpenſante. Quo ſenſu accipiendus Enriquez *lib.* 6. *de pœnit. cap.* 2. *num.* 3. & 4. Quære conceſſionem Pauli III. pro Abbatiſs. Monial. S. Claræ apud Rodriguez *in Bullario* ab aliquibus relatam, quam tamen ego reperire non potui.

15 Similiter quamuis Abbatiſſæ nō poſſint publicè benedicere ſuas Moniales, quia benedictionis publicæ munus ſupponit clauium, & iuriſdictionis poteſtatem, quæ fœminis conuenire non poteſt, ac per conſequens, nec poſſint aquam, aut res ſimiles benedicere, propter eandem rationem, poſſunt tamen illas priuatim benedicere, ad modum quo parentes filios benedicunt. Silueſter *verbo Abbatiſſa* 3. *nu.* 8. Miranda *de Monialibus quæſt.* 6. *art.* 5. *concl.* 2.

16 Poſſunt præterea Abbatiſſæ ſi Monaſteria quibus præſunt habeāt beneficium curatum vnitum Clericos inſtituere, & beneficia, ac capellas cōferre adinſtar aliorum Prælatorum. Rodriguez *to.* 1. *quæſt.* 17. *art.* 12. Miranda *d. quæſt.* 6. *art.* 5. *concl.* 1. Hoc tamen fit deſignando materiam, vel perſonam, non exercendo actus iuriſdictionis, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 26. *num.* 12. ex Suarez *tom.* 4. *de Relig. Tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 13. Pro quo vide duas Rotæ deciſiones coram Durano in nouiter impreſſis. Et nota, quod cum Abbatiſſæ dicuntur ſuſpendiſſe aliquos Clericos, illa ſuſpenſio non eſt cenſura, ob cuius tranſgreſſionem incurratur irregularitas, illæ enim cum non ſint capaces iuriſdictionis juxta dicta, non poſſunt hoc modo ſuſpendere. Dicuntur ergo ſuſpendiſſe impropriè, quatenus prohibent ne exerceatur aliquod

Digitized by Google

officium, vel beneficium. Bonacina *de Cenſur. diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 2. *num.* 4. Laymanus *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 1. *cap.* 3. *num.* 3.

17 Habẽt prædictæ Abbatiſſæ liberam bonorum ſui Monaſterij adminiſtrationem, ad modum quo idem dixi de Prælatis Regularium *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 13. Limitatam tamen iuxta Conſtitutiones, & Statuta Religionum. Sanchez *lib.* 7. *de præcept. Decalog. cap.* 19. *num.* 44. Et (iuxta dicenda infra verbo *Adminiſtratio, & Adminiſtrator*) pro ſuis Monaſterijs poſſunt eſſe Procuratrices. Corduba *in ſumm. q.* 54. Petrus de Nauarra *de Reſtit. cap.* 1. *num.* 169. Ideo etiam poſſunt Monialibus eam licentiam dandi, & recipiendi concedere, quam etiam Prælati ſuis ſubditis, niſi hoc illis ſit prohibitum iure, vel conſuetudine Religionis, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 26. *num.* 14. Quod idem dico de determinatione materiæ voti paupertatis, deſignatione bonorum ad vſum, & ſimilibus. Sunt enim diſpenſatrices, & moderatrices bonorum temporalium Monaſterij. Sanchez *ſupra*. Bartholomeus à Ledeſma *in ſumm. Sacrament. tract. de pœnit.* vbi de clauibus *diff.* 4.

18 Abbatiſſæ ſicut & cæteræ Moniales decedentes ſepeliri debẽt intra clauſtra Monaſteriorum, vel in earum Eccleſia exteriori, pro vt declaratum dicitur à Sacra Congregatione apud Tamburinum *de Iure Abbatiſſarum diſp.* 34. *quæſit.* 1. In earum autem ſepulchris tumulari non debent corpora laicorum, etiam mulierum nobilium, propter declarationem etiam Sacræ Congregationis apud Lauorium *in var. elucubrationib. tit.* 2. *cap.* 11. *num.* 97. Caſu autem dato, quod illæ extra Monaſteria moriantur, ſepeliendæ ſunt, vel in Monaſterio ſui Ordinis, ſi ibi adſit, vel in Eccleſia parrochiali. Tamburinus *ibi num.* 3. apud quem etiam de cæremonia, & pompa qua ſepeliri debent.

19 An nomine Monialis comprehendatur Abbatiſſa vide verbo *Abbas num.* 6. Vide & verbo *Clauſura*, & 4. tom. verbo *Monaſterium*.

ABORTVS, SEV ABORSVS.

SVMMARIVM.

Abortus, ſeu aborſus quid ſit. num. 1.
Quid contra procurantes abortum ſtatuerit Sixtus V. num. 2.
Qualiter id moderatus fuerit Gregorius XIV. num. 3.
An hoc tempore procurans, vel conſulens abortum incurrat excommunicationem, Irregularitatem, &c. num. 4.
Qualiter peccet mortaliter. ibid.
An in aliquo caſu id liceat. ibid.

Quid

Digitized by Google

Quid de præbente remedium fœminæ ne concipiat. num.5.
Quid de fœmina illud accipiente. ibid.
Hodie procurantes abortum, quas pœnas incurrant. num.6.
An excommunicatio, quæ incurritur reſeruata ſit. num.7.
A quo abſolui poſſit. ibid.
A quo abſolui poſſint Regulares circa id peccantes. num.8.
An hæc excommunicatio non incurratur, niſi effectu ſequuto. num.9.
Animatio fœtus quo die contingat. num.10.
Quas pœnas incurrat mulier ipſa prægnans abortum proprium procurans. num.11.
An aliquando liceat ipſi abortum procurare. num.12.
Quando viri abortum procurantes incurrant Irregularitatem. nu.13.
Quid de dubio de homicidio ſequuto. ibid.
An Prælati Regulares ſuper hac Irregularitate diſpenſent. num.14.
An ſic delinquentes incurrant infamiam. num.15.
An ſaltans, vel coiens cum fœmina prægnante ſit irregularis. nu.16.
De approbante, ſeu ratum habente abortum quid dicendum. num.17.
Quid de patre fœtus animati tacente. num.18.
Quas pœnas incurrunt Clerici, vel Regulares, qui ſunt cauſa abortus. num.19.
A quibus diſpenſentur in illis. ibid.
Quando tradendi brachio ſæculari. num.20.
Quid quando fœtus longo tempore viuere non poteſt. num.21.
Quid ſignificet vox Apochas. *num.22.*

1 ABORTVS, ſeu Aborſus (qui eſt intempeſtiuus, & immaturus humani fœtus ortus) materia, quamuis extranea Religioſis videatur, ad illos tamen ſpectat, non ſolum quoad Confeſſarios propter abſolutionem à peccato, & diſpenſationem in pœnis ipſius, ſed etiam ſpecialiter, quia Sixtus V. in Conſtitutione *Effrenatam* infra referendam bis nominat expreſsè cuiuſcunque *Ordinis Regulares*, & ſemel mulieres *quemcunque Ordinem profeſſas*. Portellus *in dub. Regularib. verbo Abortus in princ.*

2 Ergo Sixtus V. in Conſtitutione *Effrenatam* anno 1588. edita contra procurantes abortum hæc poſt alia habet: *Omnes & quoſcunque tam viros, quàm mulieres cuiuſcunque ſtatus, gradus, Ordinis, & conditionis etiam Clericos ſæculares, vel cuiuſuis Ordinis Regulares quauis dignitate, & præeminentia Eccleſiaſtica, vel mundana fulgentes, qui de cætero per ſe, aut interpoſitas perſonas abortus, ſeu fœtus immaturi, tam animati, quàm etiam inanimati formati, vel informis eiectionem procurauerint, percuſſionibus, venenis, medica-*

mentis, potionibus, oneribus, laboribuſq. mulieri prægnanti impoſitis, ac alijs etiam incognitis, vel maximè exquiſitis rationibus, inde vt re ipſa aborſus ſequutus fuerit, ac etiam prægnantes ipſas mulieres, quæ ſcienter præmiſſa fecerint, pœnas tam diuino, quàm humano iure, ac tam per Canonicas Sanctiones, & Apoſtolicas Conſtitutiones, quàm ciuilia iura aduerſus veros homicidas, qui homicidium voluntarium actu, & re ipſa patrauerint, propoſitas, & inflictas (quorum omnium tenores his noſtris litteris pro expreſſis, & ad verbum inſertis habemus) eo ipſo incurrere, hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione ſtatuimus, & ordinamus, ipſaſq. pœnas, leges, & Conſtitutiones ad caſus præfatos extendimus. Eos verò, qui Clerici fuerint, omni priuilegio Clericali, officijs, dignitatibus, & beneficijs Eccleſiaſticis, quæ ſic vacatura noſtræ, & Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni perpetuò reſeruamus, ipſo facto priuamus, & in futurum inhabiles ad ea ſuſcipienda decernimus, adeò vt illi, qui hoc delictum commiſerint non ſecus atque ij, qui ſua voluntate homicidium perpetrauerint, iuxta Concilij Tridentini decreta, etiam ſi crimen id, nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, ſed occultum fuerit ad Sacros Ordines promoueri, aut in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare nullo modo poſſint, nec illis aliqua Eccleſiaſtica beneficia, etiamſi curam non habeant animarum, conferri liceat, ſed omni ordine, ac beneficio, & officio perpetuo careant. Nec non etiam illos, qui Clerici non fuerint, & talia perpetrauerint, non ſolum pœnas incurrere ſupra narratas, ſed etiam inhabiles ad Ordines, & alia prædicta decernimus, & declaramus. Volentes quod hi, qui foro Eccleſiaſtico ſubiecti, vt præfertur, deliquiſſe comperti fuerint, per Iudicem Eccleſiaſticum depoſiti, & degradati, Curiæ, & poteſtati ſæculari tradantur, quæ de eis illud capiat ſupplicium, quod contra laicos verè homicidas per diuinas leges, ac ciuilia iura eſt diſpoſitum. Præterea eiſdem pœnis teneri omnino ſtatuimus eos, qui ſterilitatis potiones, ac venena mulieribus propinauerint, & quominus fœtum concipiant impedimentum præſtiterint, ac ea facienda, & exequenda curauerint, ſiue quocunque modo in his conſuluerint, ac mulieres ipſas, quæ eadem pocula ſpontè, ac ſcienter ſumpſerint. Quocirca mandamus vniuerſis, & ſingulis Iudicibus Ordinarijs, & delegatis tam Eccleſiaſticis, quàm Sæcularibus, quibus contra criminum reos etiam quoad cauſas huiuſmodi de iure, vel ratione delicti, aut perſonarum legitimè competet iuriſdictio, ita tamen, vt inter eos præuentioni locus ſit, vt in his delictis, quæ vt plurimum in occulto perpetrantur, contra quoſcunque non ſolum per accuſationem, & declarationem, verum etiam per inquiſitionem, ac ſimplicem denunciationem procedant, ac ad illa probanda teſtes alias de iure inhabiles eorumdem tamen

Iudi-

Digitized by Google

Iudicum arbitrio, habita ratione perſonarum, cauſarum, & qualitatum illarum, ac circunſtantiarum quarumcunque, admittant, ac in eos, qui culpabiles fuerint, prout per Nos ſancitum eſt demum animaduertant, &c. Inſuper, vt immaniſſimi huius delicti grauitati non ſolum temporalibus, verum etiam ſpiritualibus pœnis proſpiciamus, ac prouideamus, omnes & ſingulos cuiuſcunque ſtatus, gradus, Ordinis, vel conditionis exiſtentes, tam laicos, quàm Clericos ſæculares, & cuiuſcunque Ordinis Regulares, nec non mulieres ſæculares, vel quemcunque Ordinem profeſſas, qui, vel quæ vti principales, vel vt ſociæ ad tale facinus committendum, opem, conſilium, fauorem, potionem, vel alia cuiuſcunque generis medicamenta ſcienter dederint, ac etiam ſcribendo litteras priuatas, vel apochas, vel alias, verbis, aut ſignis iuuerint, aut conſuluerint (vltra ſupradictas pœnas) ipſo facto nunc prout ex tunc excommunicamus, & pro excommunicatis declaramus, decernentes, ac declarantes, quod per quæcunque Iubilæa, & Indulgentias per Nos, & ſucceſſores noſtros etiam anno Iubilæi, aut alio quouis tempore etiam Cruciatæ Sanctæ, Iubilæi, vel quouis alio titulo conceſſas, & concedendas, nec non per quaſcunque litteras Apoſtolicas quibuſuis Principibus, ſeu ad eorum inſtantiam per Nos, & ſucceſſores noſtros pariter conceſſas, & concedendas, ac etiam vigore priuilegiorum, Maremagnum, vel alias quomodolibet nuncupatorum quibuſuis Congregationibus Regularium, aut Epiſcopis vigore Concilij Tridentini, vel alias per Nos, & prædeceſſores noſtros quomodocunque conceſſorum, vel in futurum concedendorum, nec perſonæ ſic vt præfertur, delinquentes, & excommunicatæ præterquam in mortis articulo abſolui valeant, nec cum his Clericis, qui huiuſmodi delicta perpetrauerint etiamſi eorum crimen occultum fuerit ſuper irregularitate præmiſſorum occaſione contracta, nec per locorum Ordinarios, nec per alios quauis auctoritate fulgentes quam per Nos, & Romanos Pontificem noſtros ſucceſſores, & tunc non niſi vrgentiſſimis de cauſis diſpenſari poſſit. Ac tam abſoluendi, quàm diſpenſandi facultatem huiuſmodi, & quoad forum conſcientiæ in caſibus ſuperius expreſſis Nobis, & ſucceſſoribus noſtris dumtaxat reſeruamus, &c. Vide Bullam 2 *tom. Bullar.* inter Conſtitutiones Sixti V. num. 87.

3 Hanc autem Cõſtitutionem moderatur Gregorius XIV. Sixti ſucceſſor in Conſtitutione *Sedes Apoſtolica* anno 1591. edita his verbis. *Conſtitutionem prædictam ſic duximus moderandam, vt à peccato, & excommunicatione contra perſonas ibi expreſſas lata tam quoad eos, qui hactenus deliquerunt, quam quoad illos, qui poſt noſtram Conſtitutionem in eiſdem caſibus deliquerint, quilibet Presbyter tam ſæcularis, quàm cuiuſuis Ordinis Regularis ad Chriſtifidelium Confeſſio-*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

nes audiendas, & ad hos caſus ſpecialiter per loci Ordinarium deputatu:, plenam, & liberam in foro conſcientiæ tantum abſoluendi habeat facultatem. Eandem prorſus quam idem Sixtus prædeceſſor, ſibi, ac ſuis ſucceſſoribus reſeruauit. Quo verò ad pœnas procurantium abortum fœtus inanimis, aut exibentium mulieribus, vel ſumentium venena ſterilitatis, aut quocunque modo auxilium, vel conſilium eis dantium, in prædicta Conſtitutione contentas, Conſtitutionem præfatam in ea parte vbi de his agit, ad terminos iuris communis, ac ſacrorum Canonum, & Concilij Tridentini diſpoſitionem, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, tam quoad præterita, quàm quoad futura perpetuo reducimus, perinde ac ſi eadem Conſtitutio in huiuſmodi parte numquam emanaſſet. Non obſtantibus eadem prædeceſſoris noſtri Conſtitutione, quam quoad reliqua omnia præter contenta in hac noſtra Conſtitutione in ſuo robore omnino permanere volumus, cæteriſq. contrarÿs quibuſcunque. Vide Bullam *in 2. tom. Bullar.* inter Conſtitutiones Gregorij XIV. num. 8.

4 Ex his autem duabus Conſtitutionibus aliqua ſequũtur. Primum, quod hoc tempore poſt Gregorij Conſtitutionem procurans, vel conſulens abortum fœtus inanimati, neque incurrit excõmunicationem, Irregularitatem, aut aliquas pœnas, cum ius commune illas huic crimini non infligat, & quæ de excommunicatione quoad hoc ſtatuerat Sixtus à Gregorio moderatum ſit, vt patet ex prædicta Conſtitutione. Toletus *in Summa lib. 1. cap. 76. num. 16.* Portellus *in dub. Regular. verbo Abortus num. 3.* Peirinis *to. 2. de Prælato quæſt. 3. cap. 2. nu. 49.* Peccabit tamen grauiter mortaliter id faciens, quia data opera impedit ſemen iam effuſum, & fœtum, à ſuo naturali fine, qui eſt generatio hominis. Azor *tom. 3. lib. 2. cap. 4.* Sanchez *lib. 9. de Matrimon. diſp. 20. num. 2.* Non tamen erit propriè homicida, ſed veluti homicida. Sumitur ex *cap. ſi aliquis, & cap. ſicut ex litterarum de homicidio,* iuncto *cap. quod vero 32. quæſt. 2.* Leſſius *lib. 2. cap. 9. dub. 10.* Layman. *lib. 3. de iuſt. Tract. 3. part. 3. cap. 4. quæſt. 2.* Imò in caſu quo certum fuerit fœtum non eſſe animatum, & Medicorum iudicio ſi in lucem prodeat matri mortem allaturum permitti poteſt ipſius abortus. Tunc enim ius naturale conſeruandi matrem præponderare debet bono prolis futuræ, præſertim cum fœtus ille ſit pars matris, & bonum totius antepo-ni debeat bono partis. Sanchez *num. 9.* Layman. *ſupra §. ſecundo ſi certum ſit.* Eſt etiam abortus caſus reſeruabilis à Prælatis Regularibus reſpectu ſuorum ſubditorum, vt dicetur inferius ex Clemen. VIII. imò de facto reſeruatus in aliquibus Cõcilijs Prouincialibus, vt habet Bonacina *de reſtit. diſp. 2. quæſt. vlt. ſect. 1. punct. 7. num. 6.*

5 Similiter poſt prædictam Conſtitutionem Gregorij dans reme-

dium

Digitized by Google

dium fœminæ ne concipiat, vel vt ſterilis fiat, aut ipſa fœmina illud accipiens, non incurrent excommunicationem, aut aliquas pœnas. Ratio eſt, quia vt patet ex Conſtitutionibus adductis, etſi Sixtus V. eas huic crimini inflixerit, tamen Gregorius XIV. illas abſtulit, ad terminos iuris communis caſum reducendo, quod nihil circa hoc diſponit. Portellus *ſupra num.*4. Peccatum tamen graue tunc committent, quia contra intentionem naturæ ſe priuant potentia generatiua, & impediunt conceptionem fœtus. Azor *tom.*3. *lib.*2. *cap.*4. Qui etiam ibid. §, *ſed dicendum*, quem ſequuntur Sanchez *ſupra num.*10. Bonacina *de reſtit. diſp.*2. *quæſt. vlt. ſect.*1. *punct.*7. *num.*6. & alij quos ipſe refert, etiam in caſu quo fœmina nobilis, aut Monialis cum viro peccarunt, & timent mortem, vel infamiam, vel ſcandalum ſi grauidæ fiant, non eſſe licitum procurare remedium impediens conceptionem, quia vt inquit Apoſtolus Rom 3. *Non ſunt facienda mala, vt veniant bona;* & eſt contra ordinem naturæ impedire conceptionem fœtus: nam, ſemen, & copula à natura ſunt inſtituta ad prolis conceptionem, & generationem. Dicit tamen Azor oppoſitum eſſe opinionẽ aliquorum, quos non refert, quam credo probabilem, ſolum in eo caſu quo nullo alio omnino modo, nullaue via impediri poſſet infamia, aut mors talis fœminæ. Tunc enim non videtur eſſe intrinſecè malum procurare abortum fœtus inanimis, aut impedire conceptionem ipſius. Baſilius de Leone *lib.*10. *de Matrimon. cap.*13. *nu* 2. Franciſcus Torre blanca *de Magia lib.*2. *cap.*43. *num.*10. Eſto id improbabile cenſeat Vincentius Candidus *tom.*1. *Diſquiſit. moral. diſquiſit.*1. *art.*2.

6 Hodie tamen poſt prædictam Conſtitutionem Gregorij procurantes abortum fœtus animati, aut exhibentes mulieribus, vel ſumentes venena ſterilitatis, aut quocunque modo auxilium, vel conſilium eis dantes, incurrunt pœnas deſignatas à Sixto V. in præfata Conſtitutione, præſertim excommunicationem latæ ſententiæ. Ratio eſt, quia Gregorius qui moderatus eſt Conſtitutionem Sixti, nihil innouauit quantum ad hoc de fœtu animato. Quaranta *in Summ. Bullar. verbo Abortus num.*4. vbi oppoſitum aſſerentes imperitos appellat.

7 Circa quæ aliqua animaduertenda. Primum, huiuſmodi excommunicationem etiamſi ex vi Conſtitutionis Sixti ſoli Papæ reſeruata eſſet, nunc verò propter Conſtitutionem Gregorij Papæ reſeruata non eſt, ſed quilibet confeſſarius, ſiue ſæcularis, ſiue Regularis habens facultatem ab Ordinario loci ad hos caſus poteſt ab illa abſoluere. Ita enim habetur ex Conſtitutione Gregorij. Portellus *ſupra num.*5. Bonacina *de legibus diſp.*2. *quæſt.*1. *punct.*4. *num.*5. Requiritur tamen, quod Confeſſarius ſit ad hos caſus à loci Ordinario ſpecialiter deputatus. Vnde qui ſolum generaliter ab Ordinario deputati ſunt ad au-

Digitized by Google

diendas Confeſſiones non poſſunt ab his caſibus abſoluere, quia Pontifex Gregorius ſpecialem deputationem requirit. Portellus *ſupra*. Quod notandum duxi contra Dianam *par.5.Tract.9.Reſol.40.§.Verum his*, vbi non ſatis id explicat. Addit Portellus, nullum Confeſſorem etiam Regularem poſſe etiam propter priuilegia Religionum abſoluere ab hac excommunicatione, eo quod Pontifex requirit ſpecialem deputationem Confeſſarij ab Ordinario. E contra vero Peirinis *tom.1.Priuileg.Minimor.in Conſtit.1.Iulij II. num.65.* credit poſſe Confeſſarios Regulares id facere, eo quod iſte caſus iam eſt Epiſcopalis, & non Papalis, Confeſſarij autem Regulares habent auctoritatem abſoluendi ab omnibus caſibus, à quibus abſoluere poſſunt Epiſcopi. Verumtamen, quia, vt dixi *tom.1.cap.19.nu.17.* ex nouo decreto Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium ſub Sanctſſs.D.N. Vrbano VIII. nullatenus poſſunt Confeſſarij Regulares quorumcunque priuilegiorum virtute abſoluere ab vllo ex caſibus Ordinario reſeruatis, cum iſte ſit caſus Ordinarijs reſeruatus, ſeu Epiſcopalis, vt admittit ipſe Peirinis ex Scortia *in Select.Bullar.Theoremat.388.* ideo ab illo abſoluere non poſſunt. Niſi dicatur, quod cum iſte caſus non ſit reſeruatus ab ipſis Ordinarijs, ſed ſolum à iure Pontificio cenſeri debeat inter caſus à iure Epiſcopis reſeruatos, ac proinde non comprehendi dicto decreto (iuxta dicenda infra verbo *Caſus reſeruati nu.3.& 4.*) niſi quando expreſsè Ordinarij ipſum reſeruabunt, prout frequenter fit. Theſaurus *in prax. part. 2. verb. Abortus procuratio cap.1.§.1.* Quod an probabile ſit, alij viderint.

8 Regulares autem vtriuſque ſexus prædicta crimina perpetrantes abſolui poſſunt ab hac excommunicatione à ſuis Prælatis. Primo quidem quaſi iure communi ex doctrina tradita *tom.1.cap.18. num.30.* quam etiam affert Suarez *4.tom. de Relig. tract.8. lib.2.cap.8. & 9.* quòd ſcilicet Prælati Regulares eo quod habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem poſſint abſoluere ſuos ſubditos à cenſuris Papæ reſeruatis, quæ in iure ſunt commiſſæ Epiſcopis. Hæc enim cenſura huiuſcemodi eſſe videtur, reſeruata enim erat Papæ à Sixto V. ſed commiſſa Epiſcopis à Gregorio XV. eo ipſo, quod abſolutionem ipſius permittit Confeſſario ab ipſis ad hos caſus ſpecialiter deputato. Secundo, ex mente ipſius Gregorij cum enim in Conſtitutione Sixti ſæpius mentio facta fuiſſet ſpecialiter de Regularibus cum poſtea Gregorius committit abſolutionem huius cenſuræ Confeſſario ab Ordinario loci per Ordinarium loci benignè interpretandus venit Superior Regularis. Etſi enim Ordinarij loci nomine regulariter nõ veniat Prælatus Regularis, iuxta dicta *tom.1.cap.19.num.19.* in caſu tamen præſenti oppoſitum dici debere videtur, eò præſertim quod mens Summorum

Ponti-

Pontificum ſemper eſſe creditur, vt Religioſi quoad forum conſcientiæ ſubijciantur ſuis Superioribus. Poterunt ſimiliter Regulares abſolui à ſuis Prælatis ab hac excommunicatione, ſi poſt tempora Sixti, & Gregorij habuerunt à Sede Apoſtolica priuilegia ſic faciendi. Cum enim per Conſtitutionem Sixti ſublata fuerint omnia priuilegia Regularium, vt conſtat ex ipſa Bulla *num.* 2. relata, nec quoad hoc moderata fuerit per Gregorium, proculdubio requiritur aliquod priuilegium à poſterioribus Pontificibus conceſſum. Video tamen, eumdem Gregorium XIV. poſt prædictam Conſtitutionem, quæ data fuit pridie Calendas Iunij conceſſiſſe 11. Kalendas Octobris in Bulla *Illius qui* inter Conſtitutiones ipſius nu. 17. Generali Clericorum Regularium Miniſtrantium infirmis facultatem abſoluēdi per ſe, vel per alios ad id deputatos ſibi ſubditos à quibuſcunque cenſuris quomodolibet latis, ex quo videtur tam ipſum, quàm Generales aliorum Ordinum, qui habuerit communitatem priuilegiorum cum hac Religione (quales ſunt Carmelitæ) poſſe vti hoc priuilegio. Licet hoc non poſſit practicari, quia facultas abſoluendi à cenſuris, ſeu caſibus reſeruatis non cenſetur conceſſa verbis generalibus, niſi exprimatur. Quis vero poſſit diſpenſare in alijs pœnis inferius dicetur.

9 Secundo, animaduertendum hanc excommunicationem non incurri, niſi effectu ipſo ſequuto, prout colligitur ex illis verbis Sixtinæ *ad tale facinus committendum*. Verba enim regulariter intelligenda ſunt cum effectu ipſo, quem propriè ſignificant. Vnde procurās abortum quomodocunque, ſi tamen abortus ipſe non ſequatur, non incidet in hanc excommunicationem. Ita enim ſupponunt Portellus *ſupra num.* 5. *&* 7. Naldus *in Summa verbo Abortus num.* 5. Benè animaduertens ſecus eſſe dicendum de caſu illo inter reſeruabiles à Regularibus deſignato à Clemente VIII. Is enim eſt procuratio, auxilium, ſeu conſilium ad abortū faciendum poſt animatum fœtum etiam effectu non ſequuto.

10 Tertio, animaduertendum animationem fœtus regulariter fieri quoad maſculos poſt quadraginta dies, quoad fœminas verò poſt octoginta. Sic enim ſupponunt communiter authores, ſpecialiter Azor *tom.* 3. *lib.* 2. *cap.* 4. Quaranta *in ſumma Bullarij verbo Abortus num.* 5. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allgat.* 51. *num.* 137. & alij. Et ita, vt audio, in S. Pœnitentiaria recipitur. Dixi *regulariter*, quia ex caliditate, vel frigiditate matris aliter contingere poterit. Azor relatus ex Armilla, & Siueſtro. Imò ſecundum alios animatio, & formatio fœtus aliquando citius contingit tam in maribus, quàm in fœminis. Bonacina *de Reſtitut. diſp.* 2. *quæſt. vlt. ſect.* 1. *punct.* 7. *num.* 4. In dubio autem, id eſt, non conſtito an fœtus ſit maſculus, an fœmina cenſetur

Digitized by Google

ſetur maſculus, quia in dubijs tutior pars eſt eligenda, & ita practicatur in pœnitentiaria. Naldus *in Summa verbo Abortus num.*2. Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. allegat.*51. *num.*138.

11 Quod mulier ipſa prægnans abortum proprium procuret, probabile eſt non idcirco incurrere prædictam excõmunicationem, etiamſi incurrat alias pœnas in Conſtitutione Sixti deſignatas. Ratio eſt, quia licet ipſe Sixtus in prædicta Conſtitutione in prima parte ipſius varias pœnas temporales inflixerit contra huiuſmodi ſcelus perpetrantes, in ſecunda verò, quæ incipit ab illis verbis *Inſuper vt immaniſſimi*, vbi pœnam excommunicationis infligit, nullam prorſus mentionem facit mulieris prægnantis proprium procurantis abortum, in hoc forſan compatiendo eius ſexus fragilitati, cum tamen in prædicta prima eius parte ſemel, ac iterum expreſsè meminerit eiuſdem fœminæ, vt legenti conſtabit, quo denotari videtur hanc pœnam excommunicationis non impoſuiſſe ipſi, ſed alias temporales. Nec obſtat, quod in dicta ſecunda parte loquatur de fœmina ſiue principali, ſiue ſocia, quia illa vox principalis intelligi debet de principali in dando medicamenta, ſeu pocula pro abortu. Naldus *in Summa verbo Abortus num.*1. Hoc tamen intelligi debet ex vi ipſius Cõſtitutionis Sixti præciſè ſumptæ, nam vt Bonacina *de legib. diſp.*2. *quæſt.*1. *punct.*4. *num.*6. dicit oppoſitum eſt vſu receptum.

12 Similiter licet fœmina prægnans cui ex iudicio medicorum neceſſarius eſt abortus fœtus iam animati ad effugiendam mortem, non poſſit adhibere medicinas, Pharmaca, aut venena directè tendentia ad occiſionem fœtus, cum innocentem per ſe, & directè occidere ſemper ſit illicitum, medicinas autẽ quæ per ſe, & directè ordinatæ sũt ad ſanitatem ipſi conferendam licet per accidens ex illis timeatur fœtus occiſio, adhibere non eſt illicitum. Ratio eſt, quia cum talis fœmina habeat ius ex lege naturali ad propriam vitam conſeruandam per media licita, & ordinata ad talem finem, non eſt ratio cur negetur id poſſe facere etiam ſi per accidens ſequatur mors fœtus, ſicut licitum eſt innocentem per accidẽs ad defenſionem ſui occidere, & ſicut poſſet eadem fœmina ſi ab aliqua fera inuaderetur fugere cum periculo occiſionis fœtus. Sanchez *lib.*9. *de Matrimonio diſp.*20. *num.*14. Laymanus *lib.*3. *de Iuſtitia tract.*3. *par.*3. *cap.*4. §. *ſi autem.* Veruntamen ſi caſus eſſet, quod crederetur, non adhibito tali medicamento, etiam ſi moreretur mater, fœtum viuum in lucem edendum, & baptizandum, non poſſet adhiberi etiam ſtante tali periculo mortis matris. Ordo enim charitatis poſtulat, vt vita ſpiritualis animati fœtus præferatur vitæ corporali ipſius matris. Laymanus *ibidem*. Quid verò dicendum ſit in caſu quo medicamenta æquè directè tendant in mortem fœtus,

& in

Digitized by Google

& in ſalutem matris, vel ſi illa ſint dubia, agunt Sanchez *ſupra nu.* 18. & 19. Villalobos *in Summa tom.* 2. *tract.* 12. *dub.* 13. *num.* 2. & Diana *Tract.* 5. *Miſcellan. reſolut.* 11. Sed quidquid dicatur, ſemper ſalus ſpiritualis fœtus anteponi debet vitæ corporali matris.

13 Quicunque viri qui aliquo ex prædictis modis, ſcilicet auxilio, conſilio, vel fauore abortum fœtus animati peccaminosè procurauerint, effectu ſecuto, incurrūt irregularitatem ex homicidio voluntario. Ratio eſt, quia ſic delinquentes ſunt veri homicidæ. Vt enim ait Tertullianus *in Apologet. cap.* 3. *homicidij feſtinatio eſt prohibere naſci, nec refert natam quis eripiat animam an diſturbet naſcentem, homo eſt, qui futurus.* Sic etiam communiter omnes. Dixi *quicunque viri*, quia fœminæ etiam ſi tale delictum perpetrauerint non fiunt irregulares, quia non ſunt capaces irregularitatis, ſicut nec Sacrorum Ordinum ſuſceptionis. Cornexo *tract.* 5 *de Irregularit. diſp.* 4. *dub.* 1. Dixi etiam *effectu ſequuto*, quia etſi datum fuiſſet quodcunque remedium ad faciendum abortum fœtus animati, ſi tamen fœtus viuus exiuit in lucem non incurretur irregularitas, quæ ſolum vero homicidio infligitur, & iuxta Iuriſtas conatus ad crimen non punitur pœna ipſius ordinaria. Portellus *in dub. Regul. verbo Abortus num.* 7. In dubio etiam de homicidio ſequuto, qui fuerit cauſa talis abortus cenſetur irregularis, ita vt ſi dubitetur an fœtus inanimis, vel animatus eſſet, qui eſt cauſa illius pro irregulari habebitur. Ratio eſt, quia dubius dubio facti de irregularitate ſaltem in materia homicidij communiter habetur pro irregulari, *cap. ad audientiam, cap. ſignificaſti el* 2. *cap. penult. de homicid.* Sanchez *de præceptis decalogi lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 42. & 43. poſt plures alios. Et ſi oppoſitum probabile cenſeat Diana 4. *part. Tract.* 2. *de Irregularit. Reſolut.* 16.

14 An verò Prælati Regulares poſſint ſuper hac irregularitate diſpēſare cum ſuis ſubditis, quando caſus eſt occultus, quærunt aliqui. Et Portellus *ſupra nu.* 10. contra Rodriguez reſpondet affirmatiuè. Quia tamen hæc irregularitas eſt, vt dixi, ex homicidio voluntario videnda ſunt, quæ attuli *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 44. & notandum quod priuilegium Martini V. cui inniti videtur Portellus relatus fuit viuæ vocis oraculum, vt dixi dicto *num.* 44. Vnde his temporibus, quando omnia viuæ vocis oracula reuocata ſunt à Gregorio XV. & SS. D. N. Vrbano, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 23. *num.* 21. nihil valet. Quod maximè notandum eſt, non ſolum pro Caſſarrubio, Corduba, Rodriguez, Sorbo, & alijs, qui ante prædictas reuocationes ſcripſerunt, ſed maximè pro hoc authore, quia ſæpius innititur in ſuis ſententijs huiuſmodi viuæ vocis oraculis iam reuocatis. Probabilius id dicere poterat propter priuilegium Pauli III. per Bullam conceſſum Benedictinis Valliſoletanis,

quod

Digitized by Google

quod refero infra verbo *Irregularitas num.*72. Sed notandum, quod cum Sixtus V. in ſæpius relata Conſtitutione huius irregularitatis diſpenſationem ſoli Summo Pontifici reſeruauerit, ſublatis omnibus, & quibuſcunque priuilegijs Religionum, & quo ad hoc punctum de abortu non ſit moderata prædicta Conſtitutio à Gregorio XIV. ideo attendere debent Regulares ſi habent aliquod priuilegium quo ad hoc à poſterioribus Pontificibus poſt Sixtum conceſſum.

15 Incurrunt etiam prædicti irregularitatem infamiæ iuris quandocunque fuerint condemnati, vel quando crimen fuerit notorium de iure, vel de facto, vt tradit Theſaurus *ſupra* §. *Quinto irregularitatem.* Qui etiam animaduertit §. *Tandem*, quod ſupplicans in Pœnitentiaria pro diſpenſatione ſuper irregularitate in hoc delicto debet exprimere ſi erat fœtus à ſe genitus, quia eſt caſus difficilior ad diſpenſandum. Pro diſpenſatione etiam in his irregularitatibus conſule dicenda infra verbo *Infamia*, & verbo *Irregularitas*.

16 Caſu quo aliquis ſaltans cum fœmina prægnante ſaltatione conſueta ipſa fœtum animatum eijceret non eſſet irregularis, ſecus ſi vſus eſſet ſaltatione immoderata. Quia in hoc caſu, non in priori cenſeretur cauſa abortus. Similiter ipſam percutiens, aut cum illa coiens abſque debita cautione ne mors fœtus animati ſequatur, erit irregularis abortu ſequuto, propter eamdem rationem. De his caſibus Suarez *de cenſuris diſp.*45.*ſect.*2.*num.*5. *& ſect.*6.*num.*11. Bonacina etiam *de cenſuris diſp.*7.*quæſt.*4.*punct.*7.*num.*22.

17 Qui approbauit, ſeu ratum habuit ſuo nomine iam factum abortum fœtus etiam animati, etſi peccauerit mortaliter, quia complacet de crimine graui, non tamen incurrit irregularitatem, aut alias pœnas, illæ enim ſolum ſtatuuntur pro illo, qui cooperatus eſt ad abortum, iſte autem nullo modo cooperatus fuit. Portellus *in dubijs Regular. verbo Abortus in Addit. num.* 3. Addens oppoſitum debere dici de eo, qui approbauit abortum antequam fieret, aut dum fieret, quia iam eſſet cauſa illius tali approbatione, & de illo, qui dixit fœminæ antequam fœtus eſſet animatus, quod procuraret abortum illius, ipſa vero id fecit poſtquam animatus erat. Quod intellige, ſi hoc fuit ipſo ſciente, nec repugnante, aut non reuocante ſuum mandatum. Pro quo vide dicenda verbo *Irregularitas num.*71.

18 Plures etiam volunt, quod ſi pater fœtus animati cui mater prægnans dicit ſe velle procurare abortum taceat, nihil aliud faciendo, incurrat omnes pœnas deſignatas à Sixto V. quod eſt ſatis probabile, quia ex iuſtitia tenebatur impedire abortum: cum ſit pater illius fœtus. Naldus *in Summ. verb. Abortus num.* 5. Portellus *in dub. Regular. verb. Abortus num.*14. referens Rodriguez.

19 Præ-

Digitized by Google

19 Prædicti etiam, qui aliquo ex modis aſſignatis ſunt cauſa abortus fœtus animati, ſi Clerici fuerint etiam Regulares incurrunt pœnas priuationis, & inhabilitatis, quas Sixtus V. in prædicta Conſtitutione ſuperius adducta deſignauit, & quas Gregorius in ſua alia Conſtitutione etiam relata in ſuo vigore manere decreuit. Rodriguez *in addit. ad ſumm. tom.3 cap.13. num.4.* Portellus *ſupra num* 8. Nec video aliquod priuilegium per quod Regulares à ſuis Prælatis in iſtis pœnis diſpenſari poſſint, cum Sixtus omnia priuilegia Religionum quo ad id abſtulerit, nec Gregorius in ſua Conſtitutione aliquid circa hoc innouauerit. Ex vi tamen priuilegij Gregorij XIV. de quo ſupra *num.*8. dixi, videtur poſſe aliquas earum tolli, concedit enim Pontifex ibi Præfecto Generali Clericorum Regularium Miniſtrãtium infirmis, vt per ſe, vel per alios ad id munus deputatos poſſint abſoluere ſuos ſubditos à quibuſcunque pœnis à iure, vel ab homine, non tamen nominatim quomodolibet latis in foro conſcientiæ tantum. Quo priuilegio etiam potientur alij Regulares habentes communicationem priuilegiorum cum ipſis. Quia tamen in illo non includuntur pœnæ illæ, quæ ſunt reſeruatæ Sedi Apoſtolicæ, ideo cautè procedendum. In dubio autem animationis fœtus non incurruntur iſtæ pœnæ, quia hoc eſt ſpeciale irregularitati, quod in dubio facti homicidij incurratur, iuxta dicta ſupra *num.*13. propter iura ibi relata, quod non procedit in huiuſmodi pœnis: præſertim cum pœna ordinaria ſtatuta delicto certo non ſit imponenda delicto dubio. Vaſquez 1.2. *quæſt.*19. *art.*6. *diſp.*66. *cap.*1. *num.*5. Sanchez *de præcept. decalog. lib.*1. *cap.*10. *num.*45.

20 Similiter prædicti Clerici, & Regulares delinquentes, qui cauſa fuerint abortus fœtus animati tradendi ſunt in foro externo curiæ, & brachio ſæculari depoſiti, & degradati, puniendi pœna homicidarum, & tanquam veri homicidæ. Ita enim habet Sixti Conſtitutio relata, nec in hoc moderata à Gregorio. Quaranta *verbo Abortus num.*6. Rodriguez *tom.*2. *quæſt.*33. *art.*4. *in fine*. Imò procurans abortum malis medicamentis, non gaudet immunitate Eccleſiaſtica, prout ex declaratione Sacræ Congregationis refert Barboſa *in Collect. Bullar. verbo Abortus*. Vide, quæ dixi *tom.*1. *cap.*18. *num.*83. & quæ dicam infra circa immunitatem Eccleſiam verbo *Immunitas Eccleſiarum num:*12.

21 Qui fuerint cauſa partus etiam viui tam intempeſtiui tamen, vt nullo modo longo tempore viuere poſſit, abortum cauſare dicentur, quia idem eſt non naſci viuum, ac tam immaturè naſci, vt diu viuere non poſſit. Flauius Cherubinus *in compend. Bullar. in conſtitut.* 87. *Sixti V. Schol.*2. referens Tiraquellum, & Gutierrez. Quare tales, vt credo, abortus pœnas incurrent, quia ſunt veri homicidæ.

22 De-

Digitized by Google

22 Demum pro explicatione illius vocis *Apochas*, quæ eſt in Conſtitutione Sixti V. nota eam ſignificare ſcripturam in qua creditor ſe pecuniam accepiſſe teſtatur, vulgo Quitanciam vocant. Ita enim habent Calepinus, & Theſaurus linguæ latinæ. Ex eo autem appoſita videtur à Pontifice in ea Conſtitutione inter ea quibus procurantes abortum ad illum concurrere ſolent, quia tales ſcelerati aliqnādo mittunt iſtas apochas, ſeu quitantias ſuis debitoribus ſignificantes ſe pecuniam illis debitam ab ipſis accepiſſe, eos hoc prætio ad ſimile facinus abortus procurandi allicientes.

A B S O L V T I O.

S V M M A R I V M.

Nulla abſolutio dari poteſt ſola mente, aut animo. num. 1.
Quæ ſit forma abſolutionis à peccatis. ibid.
Quæ ſit forma abſolutionis à Cenſuris. ibid.
An ſolis illis verbis Abſoluo te *abſoluantur peccata, & Cenſuræ. n.* 2.
An requiratur expreſſio nominis Cenſuræ à qua quis abſoluitur. n. 3.
An requiratur expreſſio cauſæ propter quam incurſa fuit Cenſura. num. 4.
Vna Cenſura auferri poteſt ſine alia. num. 5.
Secus dicendum de peccatis mortalibus. ibid.
Quando poſſit dari abſolutio Cenſuræ extra confeſſionem. num. 6.
Quid importet verbum illud in foro conſcientiæ. *ibid.*
Quid illud in foro pœnitentiæ. *ibid.*
Quid illud iniuncta, ſeu peracta pœnitentia. *ibid.*
Abſolutus à Cenſura ſolum in foro conſcientiæ qualiter ſe gerere debeat. num. 7.
Qualiter abſolutio publica impendenda. num. 8.
An ſatisfactio partis læſæ præcedere debeat. num. 9.
An ea ſit de ſubſtantia abſolutionis. ibid.
Quid de abſolutione in foro conſcientiæ. ibid.
An abſolutionem ab excommunicatione præcedere debeat iuramentum. num. 10.
Quale ſit hoc iuramentum, & à quibus petendum. ibid.
An abſolutio à peccatis, vel Cenſuris dari poſſit ſub conditione. nu. 11.
Abſolutio Cenſuræ debet eſſe voluntaria, non coacta. num. 12.
Quid requiratur ex parte abſoluentis ad valorem abſolutionis. nu. 13.
An non Sacerdos abſoluere poſſit. ibid.

Abſol-

Digitized by Google

Abſoluens, & abſoluendus diſtincti eſſe debent. num. 14.
Inuitus an poſſit abſolui à peccatis, vel Cenſuris. num. 15.
Abſens abſolui poteſt à Cenſuris, non à peccatis. num. 16.
Alia remiſſiuè. num. 17.

1 NVLLA abſolutio dari poteſt ſola mente, aut animo, à quocunque Prælato, aut Confeſſario Regulari. Ratio eſt, quia vel eſt Sacramentalis, & à peccatis, vel ſolum à cenſuris, ſi primum, cum ſit pars Sacramenti, ſcilicet forma pœnitentiæ debet eſſe ſenſibilis, ſicut & ipſum Sacramentum. Si ſecundum, cum ſit actus iuriſdictionis humanæ debet humano modo exerceri, ac per conſequens non ſola mente, aut animo. S. Tho. 3. *par. quaeſt.* 84. *art.* 3. & expoſitores *ibid.* Suarez *de cenſuris diſp.* 7. *ſect.* 9. Vnde ad abſolutionem à peccatis, ſeu Sacramentalem requiruntur verba illa ſcilicet *Abſoluo te.* Concilium enim Floren. in litteris vnionis dicit Sacramenta conſtare rebus, & verbis, & in ſpecie loquens de pœnitentia dicit formam illius eſſe verba abſolutionis. Expoſitores S. Thom. relati. Quare parum probabilitatis habet ſententia exiſtimantium, abſolutionem Sacramentalem poſſe dare ſignis, vel in ſcriptis, apud Enrriquez *lib.* 4. *de pœnitentia cap.* 11. *in comment. littera M.* Abſolutio verò à cenſuris non requirit verba, ſed in ſcriptis, aut per ſigna dari poteſt, vt ſic enim ſufficienter exercetur humano modo poteſtas iuriſdictionis, nec aliud eſt à iure requiſitum. Cornexo *de cenſuris diſp.* 11. *dub.* 3. De Papa vero quidam dicunt poſſe abſoluere à cenſura ſolo animo. Ita Naldus *in Summ. verbo Abſolutio à cenſuris nu.* 1. Hoc tamen videtur difficile. Etſi enim Papa propter ſupremam poteſtatem, & quia ipſe non ſubijcitur formæ iuris communis poſſit abſoluere à cenſuris abſque nutibus, ſignis, aut ſcriptura exprimentibus dictam abſolutionem, in quo ſuperat omnes alios Prælatos ipſo inferiores, quia tamen eius etiam poteſtas humano modo exerceri debet, ideo ad abſolutionem hanc præſtandam præter voluntatem, & intentionem ipſius requiri videtur aliquod opus externum, puta locutionẽ, ſalutationem, vel quid ſimile, ex quo colligi poſſit ipſius intentio, vel ſaltem quo ipſe declaret ſe habere illam. Clement. vltima *de ſentent. excommunicat.* Cornexo *ſupra.* Bonacina *de Cenſuris diſp.* 1. *quaeſt.* 3. *punct.* 5. *num.* 6.

2 Poſſunt prædicti ijs ſolis verbis *Abſoluo te* abſoluere à peccatis, & cenſuris ſimul, modo intendant vtrumque facere. Illis enim verbis ſufficienter ſignificatur ſenſus formæ Sacramentalis, & relaxatio vinculi cenſuræ. Nauarrus *de pœnitent. dub.* 6. *cap.* 1. Henrriquez *lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 3. In quo caſu abſolutio ab excommunicatione erit prior natu-

ra

Digitized by Google

ra abſolutione à peccatis. Quia tamen modus abſoluendi prius à cenſuris,& poſtea à peccatis certior eſt, & ſecundum vſum Eccleſiæ, ideo ipſo vti debent Confeſſarij, niſi in caſu quo pœnitens eſſet tam proximus morti,vt non eſſet tempus ad id faciendum. Bonacina *de cenſuris diſp.*1.*quæſt.*3.*punct.*5.

3 Similiter licet ex vſu Eccleſiæ requiratur expreſſio nominis cenſuræ à qua quis abſoluitur, excommunicationis videlicet, ſuſpenſionis, &c. quantum ad validitatem tamen abſolutionis non videtur neceſſaria. Primo, ſi abſoluens vteretur nomine communi cenſuræ, non autem ſpeciali excommunicationis, ſuſpenſionis,&c. vt ſi diceret, abſoluo talem à cenſura vel cenſuris. Secundo, quando præceſſit aliquid quo determinetur ipſa cenſura, vt ſi præceſſit confeſſio, vel probatio illius, tunc enim ratione illius quod præceſſit, ſufficienter determinaretur intentio abſoluentis, & ſignificatio verbi *Abſoluo*, ſicut propter eamdem rationem in Sacramento pœnitentiæ, quia præceſſit confeſſio peccatorum, ſufficit dicere *abſoluo te*, nulla facta peccatorum mentione. Suarez *de cenſuris diſp.*7.*ſect.*9. *num.*4. Cornexo *de Cenſur. diſp.*11.*dub.*3. Addunt ij Doctores, quod ſi non præceſſit aliquid quo determinentur intentio, & verba abſoluentis, vt ſi abſolutio detur inuito, abſolutionem non eſſe validam, quia non eſſet tale determinatiuum. Sed dicerem, etiam tunc eam eſſe validam ex parte ſua, licet propter Eccleſiam, & eum qui abſolueretur neceſſaria eſſet maior expreſſio.

4 Multo minus requiritur ad validitatem abſolutionis à cenſura expreſſio cauſæ propter quam fuit incurſa, v. g. percuſſio Clerici, &c. Ratio eſt, tum quia expreſſio cauſæ nullo iure communi præſcribitur in abſolutione, tum quia intentio abſoluentis ſufficienter exprimitur ſine expreſſione cauſæ cenſuræ. Cornexo *ſupra*. Bonacina *de Cenſuris diſp.*1. *quæſt.*3.*punct.*5. *num.* 7. Per accidens tamen (dicunt illi) requiritur expreſſio cauſæ, quando ſcilicet aliquis eſt irretitus pluribus cenſuris,& abſoluens ſolum intenderet abſoluere ab vna. Sed tũc, iuxta ſuperius dicta, ſolum id videtur neceſſarium propter Eccleſiam, & eum qui abſoluitur, non propter abſolutionem ipſam. Quoad praxim tamen obſeruanda ſunt iura particularia Eccleſiarum, & Religionum.

5 Licet vnum peccatum mortale auferri non poſſit ſine alio, eo quod mortale non auferrur niſi per gratiam ſanctificantem, quæ æquè opponitur cunctis peccatis mortalibus, nihilominus vna cenſura auferri poteſt, alia remanente. Ratio eſt, quia non eſt neceſſaria connexio inter illas, non ſolum loquendo de ijs, quæ ſunt diuerſæ rationis, v. g. excommunicatione, & ſuſpenſione, ſed & de ijs etiam, quæ ſunt eiuſ-

Digitized by Google

eiuſdem rationis. v.g. excommunicatione pro percuſſione Clerici, & pro dimiſſione habitus religioſi. S.Thom. *in* 4.*diſt.*18.*quæſt.*18.*art.*5. Suarez *diſp.* 7. *ſect.* 9. Vnde petens abſolutionem ab vna cenſura ſolùm abſoluitur ab illa. Abſolutio enim accommodatur petitioni. Si autem petens non excludat alias, & in abſoluente ſit poteſtas ad omnes, ab omnibus manebit abſolutus. Nam ex parte pœnitẽtis, & abſoluentis præſumitur volũtas generalis. Bonacina *de Cenſuris diſp.*1.*quæſt.*3. *punct.*6. *num.*2. Hinc bonum conſilium eſt pœnitenti in confeſſione petere abſolutionem generalem ab omnibus cenſuris, ſi enim Confeſſarius habeat facultatem generalem illas auferendi, remanebunt ablatæ. Nauarrus *cap.*26.*num.*12. Sairus *lib.*2.*cap.*2.

6 Poteſt dari abſolutio cenſuræ extra confeſſionem. Primo quidem, ab habente iuriſdictionem Ordinariam ad illam auferendam, cum nullo iure aſtringatur ad id faciendum in confeſſione. Secundo, ab habente iuriſdictionem etiam delegatam, quando illi conceſſa eſt facultas abſolutè, & ſine reſtrictione, talis enim facultas generaliter intelligenda eſt. Quando vero facultas conceditur determinatè, ſcilicet *in Sacramentali confeſſione*, *confeſſione audita*, vel ſimili modo, non poterit dari abſolutio cenſurarum extra confeſſionem. Facultas enim delegati exerceri non poteſt, niſi iuxta voluntatem delegantis. Suarez *diſp.*7.*ſect.*5.*num.*36. Filiucius *tract.*11.*cap.*9.*quæſit.*8.*nu.*294. Quando autem facultas datur tantum pro foro conſcientiæ, probabile etiam valdè eſt poſſe dari abſolutionem etiam extra Sacramẽtum pœnitentiæ, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*18.*num.*45. Verbũm enim illud *in foro conſcientiæ tantum* ſolùm denotat illam abſolutionem à cẽſura non prodeſſe ſuſcipienti quo ad Eccleſiam, ſed dumtaxat quo ad Deum, & ſalutem animæ. Vnde poterit dari coram aliquibus, licet non cum ſtrepitu iudicij, præiudicio tertij, aut Fiſci. Peirinis *tom.*1. *priuilegiorum Minimorum in Conſtitutione Pyrri num.*43. De facultate tamen abſoluendi *in foro pœnitentiæ*, quamuis Suarez *lib.* 8. *de legibus cap.*6. *num.*16. & Bonacina *de Cenſuris diſp.*1.*quæſt.*3. *punct.*6.*nu.*8. *&* 9. dicant poſſe illa vti eum cui datur etiam extra Sacramentum pœnitentiæ, abſoluendo aliquem à cenſura, & imponendo illi aliquam pœnitentiam, quod dicunt ſolum denotari per verbum illud *in foro pœnitentiæ*. Immerito tamen ita ſentiunt, forum enim pœnitentiæ, nihil aliud eſt, quam Sacramentum pœnitentiæ, & quoties Pontifices, vel alij Prælati Superiores volunt, quod pœnitens non abſoluatur niſi impoſita pœnitentia, id exprimunt alijs verbis, videlicet *iniuncta pœnitentia*, *peracta pœnitentia*, *&c.* Rodriguez *tom.*1. *quæſt.*61.*art.*10. Sanchez *lib.*8.*de matrimon.diſp.*34.*num.*29.

7 Abſolutus à cenſura, excommunicatione, v.g. *in foro conſcientiæ*,

Digitized by Google

foro pœnitentiæ, vel *Sacramentaliter* tantum, licet quo ad illos, qui neſciunt eſſe abſolutum, ſe gerere debeat, ac ſi adhuc irretitus maneret cenſura, propter ſcandalum vitandum, abſolutè tamen, & quoad alios, vel coram alijs, qui vel ignorant eum incurriſſe cenſuram, vel ſciunt eſſe abſolutum, poteſt actus per cẽſuram prohibitos exercere, v.g. ſi fuerit excommunicatus celebrare, communicare, &c. Ratio eſt, quia tali modo abſolutionis liberatus eſt quoad Deum, quoad conſcientiam, & quoad illos homines ab illa cenſura, nihil ergo eſt, quod illum prohibeat exercere, quæ alias ſine cenſura poſſet. Poterit tamen à Iudice, vel Superiore ſi denuncietur, pro illa puniri, obligari ad ſatisfaciendum parti læſæ, ſi quæ fuit, & iterum abſolui, ſeu declarari abſolutus, adhibito etiam teſtimonio illius, qui eum abſoluit in foro conſcientiæ, &c. vel etiam confeſſarij id teſtificãtis de licentia pœnitentis. Abſolui enim aliquem *in foro conſcientiæ tantum* eſt abſolui ſaluo iure Iudicis, vel Superioris ad faciendũ ea, quæ debet. Suarez *de Cenſuris diſp.7.ſect.5.* Bonacina *de Cenſuris diſp.1. quæſt. 3. punct.* 10. Poterit quoque Iudex, vel Superior, huiuſmodi abſolutionem acceptare pro foro externo etiam. Laymanus *lib.1.tract.5.par.1.cap.7.num.7.*

8 Quamuis abſolutio cenſuræ in foro interno, pœnitentiali, ſeu Sacramentali, communi, & ordinario modo fieri debeat, prout conſtat non ſolum ex vſu Eccleſiæ, ſed ex viuæ vocis oraculo Leonis X. pro Minoribus, quod refert Caſſarrubius *in Compend. priuilegior. Mendicant. verbo Abſolutio quoad ſæculares* 1. *num.*13. de quo inter alios Ioannes Sancius *in ſelect. diſp. 6.* abſolutio tamen publica ſolemnis impendenda eſt iuxta formam præſcriptam in *cap. à nobis de ſentent. excommunicat.* niſi oppoſitum communi vſu receptum fuerit. Abſoluendus ergo ab excommunicatione ſuper nudatos humeros, ſi fuerit vir, leuiter cedi debet virga, aut flagello, dum recitatur Pſalmus *Miſerere*, aut alius pœnitentialis. Poſtmodum dicto *Gloria Patri*, *Kyrie eleiſon, &c. Pater noſter, &c.* Verſ. *Saluum fac ſeruum tuum, &c. Domine exaudi, &c. Dominus vobiſcum, &c.* dicat Orationem *Deus cui proprium eſt miſereri ſemper & parcere, &c.* deinde ſubiungat, *Auctoritate qua fungor abſoluo te à vinculo excommunicationis, quod incurriſti propter hanc vel illam cauſam, & reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ, & communioni fidelium in nomine Patris, &c.* Tolet. *in ſumm. lib.1.cap.14. num.10.* Quæ forma, etiamſi non ſit de eſſentia abſolutionis, ex vſu tamen Eccleſiæ obſeruari debet, itaut ſine aliqua culpa non prætermittatur, niſi adſit neceſſitas, aut alia rationabilis cauſa. Suarez *tom. 5. diſp.19 ſect.2.*

9 Præcedere tamen debet abſolutionem à cenſura, quæ incurſa eſt cũ damno tertij ſatisfactio partis læſæ, in totũ ſi fieri poteſt, vel ſaltem

ſecun-

Digitized by Google

ſecundum eam partem, quæ poſſit præſtari, vel caſu, quod nec integra ſatisfactio, nec in parte præſtari tunc poſſit, ad minus adhibenda eſt cautio pignoratitia, ſi fieri poteſt, ſin autem ſaltem fideiuſſoria: quod ſi nec hæc præſtari poſſit, ſaltem dari debet cautio iuratoria de prædicta ſatisfactione præſtanda, hoc enim totum neceſſarium eſt pro conſeruando illæſo iure tertiæ perſonæ, cui facta eſt iniuria, iuxta doctrinam Nauarri *in Man.cap.26.num.*7. Ita enim colligitur ex *cap.Parrochian.de ſentent.excommunic.* & ex vſu Eccleſiæ. Nomine vero ſatisfactionis partis læſæ intelligitur honoris, vel famæ, vel aliorum bonorum, vel ſaltem petitio veniæ pro iniuria. Sotus *in* 4. *diſt.*22.*q.*5. *art.*3. Enrriquez *in ſumm. lib.*13. *cap.* 28. Hæc porro ſatisfactio licet non ſit de ſubſtantia, ſeu eſſentia abſolutionis, itaut ſine illa nō valeat, cum nullo iure id caueatur, & expreſsè id teneant Doctores, ſpecialiter Silueſter *verbo Abſolutio* 3.*num*.3.& Nauarrus *cap.*27.*num*.37. nihilominus abſoluens à cenſura non præmiſſa ſatisfactione peccat contra charitatem, non procurando reſtitutionem damni illati proximo. Imò etiam contra iuſtitiam, ſi ex officio id illi incumbat. Enrriquez *lib.*13. *cap*.28. Bonacina *de cenſuris diſp.*1.*quæſt.*3.*punct.*9.*num.*1. Imò habens facultatem limitatam ad abſoluendum, ſcilicet ſatisfacta parte, non ſolum illicitè, ſed inualidè abſoluit. Iuriſdictio enim limitata non extēditur vltra limites præſcriptos, tantum enim valet quantum ſonat. Naldus *in ſumm. verbo Abſolutio à cenſuris nu.*15. Bonacina *ſupra.* Licet de abſolutione lata vi Bullæ Cruciatæ oppoſitum ſit probabile, vt dicam verbo *Bulla Cruciata num.* 32. Habens autem facultatem delegatam, ſeu priuilegium ſine limitatione ſatisfactæ partis validè abſoluit ſine illa. Quia priuilegium accipiendum eſt prout verba ſonant. Hoc autem priuilegium nullam limitationem includit. Nauarrus *loco relato.* Suarez *diſp.*7.*ſect.*5.*nu.*42. Hæc vero omnia procedunt in abſolutione quoad forum externum. In Sacramētali enim, ſeu foro conſcientiæ ſufficit quòd pœnitens proponat facere eam ſatisfactionem quam primum potuerit, creditur enim pœnitenti in hoc foro. Naldus *ſupra*, ex Rituali Romano iuſſu Pauli V. edito. Hic nota, quod ſi quis poſt præſtitam cautionem, ſeu iuramentum de ſatisfaciendo, poſtea ſatisfacere negligat non recidit in cenſuram à qua fuit abſolutus, cum id iure expreſſum non ſit, poterit tamen à Iudice iterum excommunicari, *cap. ad reprimendam de Offic. Ordinar.* Laymanus *lib.* 1. *tract.*5. *par.*2.*cap.*6.*num*.8.

10 Præcedere etiam debet abſolutionem ab excommunicatione in foro externo iuramentum de non comittendo amplius illud delictum. Ita enim habetur *cap.ex tenore*, & *cap.de cætero de ſentent.excommunicat.* & *ca. peſſimam* 23. *quæſt.* 8. & tradunt communiter Doctores.

Digitized by Google

Quorum aliqui dicunt hoc iuramentum debere eſſe de parendo mandatis Eccleſiæ, alij verò de parendo mandatis Superioris abſoluentis. Sed in idem recidit vtrumque. Nam non debet hoc intelligi de iuramento generali obediendi omnibus Eccleſiæ præceptis, cum ex nullo iure hoc conſtet, ſed de obediendo illi præcepto, quod abſoluens imponere debet excommunicato, quod tantum debet eſſe de illo crimine non amplius perpetrando, prout habetur in iuribus relatis. Suarez *tom.5. de cenſuris diſp.19.ſect.2.num.10.* Sanchez *in præcept. Decalog. lib.2.cap.13.nu.22.* Conueniunt autem ferè omnes, hoc iuramentum petendum non eſſe, niſi in abſolutione ab excommunicatione ob magna crimina. Quia ex iure nihil aliud colligi poteſt: dum enim id petit, loquitur ſolum de incẽdiarijs, & manifeſtis Clericorum percuſſoribus. Caietanus *in ſumm. verbo Abſolutio cap. penult.* Suarez, & Sanchez relati. Nec hoc iuramentum eſt de ſubſtantia abſolutionis, licet non debeat prætermitti. Siluester *verbo Abſolutio 3. num.3.* Petitur vero etiam à fœminis. An vero etiam à pueris, relinquitur arbitrio Superioris, vt penſet an eo rationis vſu gaudeant, vt iuramentum æſtiment. Silueſter *ſupra.* Sanchez *nu.19.* Vide dicenda verbo *Bulla Cœnæ nu.53.*

11 Abſolutio quæcunque ſiue à peccatis, ſiue à cenſuris, dari poteſt validè ſub conditione de præſenti, ſiue de præterito, vt ſi dicatur *Abſoluo te, ſi hoc egiſti, aut ſi indiges, &c.* huiuſmodi enim conditiones non ſuſpendunt actum, & abſolutiones datæ ſub illis æquiualent abſolutis. Si enim conditiones ſubſiſtunt, abſolutiones tenent, ſi non ſubſiſtunt, nihil operantur, quia conditio nihil ponit in eſſe. Illicitè tamen abhibentur, quando ſine cauſa rationabili ponuntur, quia impertinẽter, & aliquo modo irreuerẽter. Cauſa tamen rationabili poſita, licitè id fieri poteſt. Primo, in abſolutione à peccatis, quando v.g. Confeſſarius dubitat an pœnitens habeat peccata, vel an ipſum abſoluerit. Vaſquez *de pœnitent. quæſt.84.art.3.dub.5.* Reginaldus *lib.8.num.6.* Deinde, in abſolutione à cenſuris, vt ſi dicat abſoluens abſoluo te ab excommunicatione, *ſi eam incurriſti,* aut *ſi teneris vinculo illius, &c.* Idque conſtat in abſolutione, quæ ex vſu Eccleſiæ datur ad cautelam, quando ſcilicet dubitatur an contracta fuerit cenſura, datur enim tunc abſolutio ſub conditione ſi pœnitens indiget, vel ſi contraxit, &c. Cornexo *de cenſuris diſp.11.dub.vlt.* Abſolutio vero à peccatis, ſeu Sacramentalis nullo modo poteſt dari ſub conditione de futuro, ita vt hoc modo data non ſolum illicita, ſed etiam inualida ſit. Ratio eſt, nam vel illa valet quando datur, vel quando adimpletur conditio, non primum, cum abſoluens non intendat quod tunc habeat effectum, & intentio Miniſtri neceſſaria ſit ad Sacramẽti effectum: neque ſecundum, quia tunc non adeſt materia, & forma, ergo. Vaſquez, & Reginaldus relati.

Digitized by Google

relati. Abſolutio tamen à cenſuris ſub prædicta conditione de futuro valida eſt & licita,ſi conditio illa ſit rationabilis,vt ſi dicatur abſoluo te ab excommunicatione *ſi ſatisfeceris, reſtitueris,&c.* cum enim cenſura ferri poſſit ſub conditione de futuro,non eſt ratio cur & abſolutio non poſſit dari eodem modo. Sairus *lib.2.cap.16.nu.7.* Cornexo *ſupra.* Abſolutio vero data ſub conditione de futuro impertinenti, & irrationabili, vt ſi dicat abſoluens, ego te abſoluo ab excommunicatione *ſi cras pluerit*,licet illicita ſit,& imprudens,quia eſt abuſus poteſtatis ſpiritualis,cum per illam fiat,quod actus illius pendeat à re impertinenti,valida tamen videtur, cum ſimili modo valida ſit abſolutio ſub conditione de præſenti,aut de præterito etiam impertinenti. Ægidius Coninch *de Sacramēt.diſp.13.dub.2.nu.17.& diſp.14.dub.16. num.*213. Bonacina *de Cenſuris diſp 1.quæſt.3.punct.7.*

12 Abſolutio cenſuræ debet eſſe voluntaria, libera, & non coacta, ſeu extorta per dolum, vim, aut metum cadentem in virum conſtantem, ita vt aliter data non ſolum illicita ſit ex parte extorquentis, propter grauem iniuriam, quæ irrogatur Superiori à quo extorquetur, ſed etiam ſit irrita,& inualida.Ita enim habetur ex *cap.vnico de ijs quæ vi, metuſue cauſa fiunt in 6.* vbi Eccleſia in fauorem Eccleſiaſticæ poteſtatis id diſponit.Caietanus *verb.Excommunicatio caſu* 41.Nauarrus *cap.27.num.125.* Cornexo *de Cenſuris diſp.11.dub.4.* Vbi etiam decernitur,quod qui per vim,vel metum abſolutionem extorquet,nouam excommunicationem incurrit.Sairus *lib.2.cap.21.* Cornexo *ſupra*. Ea tamen non eſt reſeruata. Theſaurus *in prax.par.2.verbo Abſolutionem à cenſuris extorquens cap.9.*

13 Ex parte abſoluentis requiritur ad valorem abſolutionis Sacramentalis, ſeu à peccatis,poteſtas ordinis, & iuriſdictionis, iuxta dicta *tom.1.Summæ cap.* 19 ex Concil.Trident.*ſeſſ.23.cap.*15.Ad valorem tamen abſolutionis à cenſuris, licet requiratur,quod abſoluens ſit clericus, quia ille ſolus eſt capax iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, cuius actus eſt abſolutio à cenſuris, quemadmodum propter eamdem rationem, idem requiritur ad ferendum cenſuras. Nihilominus quemadmodum ad ferendum cenſuras non eſt neceſſarius Ordo Sacerdotalis, ſed ſufficit inferior, imò & prima tonſura,ſic etiam ſufficiet ad abſoluendum ab illis.Suarez *diſp.7.ſect.6.num.2.* Naldus *in Summ.verb. Abſolutio à cenſuris num.3.* Quare ſi caſus eſſet, quòd in aliqua Religione conuerſi eſſent Prælati, ſicut illi non ſunt capaces iuriſdictionis Eccleſiaſticæ,ac proinde nec poſſent ferre cenſuras, iuxta dicta *tom.2.cap.8. nu.*18. ſic nec ab illis abſoluere. Secus vero ſi tales Prælati eſſent clerici ſaltem in minoribus, aut in prima tonſura conſtituti, quia tales ſunt capaces iuriſdictionis in foro externo,& judiciali.In mortis etiā

Digitized by Google

articulo licet quilibet Sacerdos etiam aliàs non habẽs iuriſdictionem ſiue Ordinariam,ſiue delegatam poſſit abſoluere à quibuſcunque peccatis, & cenſuris quantumuis reſeruatis, ex doctrina Concilij *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. probabilius tamen eſt hoc non poſſe competere alijs Sacerdote inferioribus,ſiue laicis,ſiue etiam Diaconis, aut Subdiaconis. Concilium enim ſolum hoc tribuit Sacerdotibus,nec eſt aliquod ius quo id concedatur inferioribus. Suarez *ſupra num.* 6. Sayrus *lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 3. Lugo *de Sacramen. Pœnit. diſp.* 18. *ſect.* 1. *num.* 4. *&* 7. Quamuis Cornexo *ſupra*, quod attinet ad abſolutionem à cenſuris,oppoſitum exiſtimet probabile cum Silueſtro *verb. Abſolutio* 1. *nu.* 8. & alijs. De cenſuris porro ſiue reſeruatis, ſiue non reſeruatis à quibus abſoluere poſſunt Prælati Regulares ſuos ſubditos, dixi *to.* 1. *cap.* 18. *nu.* 28. & ſequentibus.

14 Ex parte abſoluendi requiritur ad abſolutionem, quòd ille ſit diſtinctus ab abſoluente,ita vt nullus poſſit ſe ipſum ſiue à peccatis, ſiue à cenſuris abſoluere. Abſolutio enim actus iuriſdictionis eſt,quæ non exercetur niſi in ſubditos, ac per conſequens in alios. Suarez *de cenſuris diſp.* 7. *ſect.* 7 Bonacina *de cenſuris diſp.* 1. *quæſt.* 3 *punct.* 4. Vnde caſu quo Prælatus Regularis in cenſuram aliquam incidiſſet non poſſet ſeipſum abſoluere,ſed ab alio abſoluendus eſt. Quid verò agendum in caſu quo in vno Monaſterio Prælatus,& ſubditi eſſent excommunicati ob violentam manuum iniectionẽ adinuicem,nec ſit alius, qui eos poſſit abſoluere,dicam infra verbo *Clericus num.* 17. de abſolutione excommunicationis ob Clerici percuſſionem loquens.

15 Quamuis ad abſolutionis Sacramentalis valorem requiratur voluntas illius, qui abſoluendus eſt, cum nullus adultus poſſit inuitus recipere Sacramenta. (S.Th. 2. *par. quæſt.* 68. *art.* 7. & Expoſitores *ibid.*) Ad abſolutionis tamen à cenſuris valorem non eſt id neceſſarium,ſed poteſt ab illis abſolui ignorãs,aut non conſentiẽs. Ratio eſt,quia ſicut cenſura poteſt ferri in inuitum, ita abſolutio cenſuræ inuito dari poteſt. S.Thom. *in* 4 *diſt.* 18. *quæſt.* 2. *art.* 5. Sayrus *lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 5. Hoc tamen intellige de abſoluente per poteſtatem ordinariam, abſolutam,& independentem à voluntate,& conſenſu illius,qui abſoluendus eſt, nam qui abſolueret aliquem ſolum ex vi priuilegij cõceſſi pœnitenti,vt contingit per Bullam Cruciatæ,vel Iubilæum, ſi inuitum illum abſolueret, nihil faceret, nam vſus talis priuilegij pendet ex voluntate ipſius priuilegiati. Cornexo *tract. de cenſuris diſp.* 11. *dub.* 5. An verò poſitiuè repugnans poſſit abſolui ab habente auctoritatem, dubium eſt, & partem affirmatiuam tenet ipſe Cornexo, eſtq. id ſatis probabile,ſaltem ſi non adeſt contumacia ex parte illius.

16 Abſens, ſeu non localiter præſens licet non poſſit abſolui Sacramen-

mentaliter propter declarationem quamdam Clementis VIII. quam refert Naldus *verbo Confeſſio, & Confeſſarius in fine*, vbi oppoſitum damnauit vt falſum, temerariũ, & ſcandaloſum, & contra illius aſſertores grauiſſimas pœnas poſuit, nihilominus à cẽſuris abſolui poteſt quis quantumuis abſens, & diſtans. Ita enim conſtat ex vſu Eccleſiæ, præſertim in Diplomatibus Summorum Pontificum. Eſtq. ſatis conforme naturæ ipſius cenſuræ, vt quemadmodum abſenti infligi poteſt, multo magis ipſius abſolutio dari. Reginaldus *lib.9.num.39.* Auila *de Cenſuris par.2.cap.7.diſp.2.dub.1.* Ex quo infertur rectè facere Prælatos Regulares habentes facultatem ex vĩ ſuorum priuilegiorum abſoluendi ſuos ſubditos à cẽſuris in Capitulis aut viſitationibus, aut certis Feſtiuitatibus, iuxta dicta *tom.1.cap.18. num.93.* abſoluendo etiam abſentes, ſi priuilegia ipſorum generalia ſint, nec tantum extendantur ad præſentes. Auila *ſupra*. Layman. *lib.1. tract.5. par.2. cap.6. num.9.* Similiter, ſi Confeſſarius facultate abſoluendi præditus oblitus ſit aliquem à cenſura abſoluere, vel ſi aliquem abſoluit à cenſura, à qua non poterat, quia erat Superiori reſeruata, poſtea impetrata facultate poterit, imò debet abſolutionem abſenti conferre, ſi ipſum ad ſe accerſere non poſſit. Layman. relatus ex Nauarro, Henrriquez, & Auila.

17 De caſibus, & cenſuris reſeruatis à quibus abſoluere poſſunt Prælati, & Confeſſarij Regulares, vide verbo *Bulla Cœnæ*, verbo *Bulla Cruciata*, verbo *Caſus reſeruatus*, verbo *Cenſura*, verbo *Confeſſarius*, verbo *Degradatio*, verbo *Depoſitio*, verbo *Excommunicatio*, verbo *Interdictum*, verbo *Irregularitas*, & 4. tom. verbo *Suſpenſio*.

ACCVSARE, ET ACCVSATOR.

SVMMARIVM.

Quando Religioſus accuſare poſſit. num.1.
Quãdo accuſat ſine licẽtia Prælati, an iudicium illud ſit validũ. nu.2.
Quid ſi Religioſus velit agere contra ſuum Prælatum. num.3.
An tunc concedi debeant illi expenſæ. num.4.
An etiam Prælato accuſato. ibid.
Religioſus obedire debet ſuo Superiori durante lite. num.5.
An cum poteſt eſſe actor poſſit conſtituere procuratorem. num.6.
In caſu Hæreſis, vel ſuſpicionis Hæreſis tenentur Religioſi denunciare quaſcumque perſonas. num.7.
Quid in caſu, quo Monialis, ſeu Religioſus iuuenis ad inhoneſta ſolicitaretur in Confeſſione. num.8.

Digitized by Google

Quæ crimina teneantur denunciare tempore viſitationis. num.9.
Nullus tenetur denunciare ſe ipſum. num.10.
An, & quando teneantur denunciare complices. num.11.
An excuſentur aliqui à denunciatione, propterea quod non poſſint probare delictum. num.12.
An Religioſus teneatur denũciare delinquentem iam emẽdatum. n.13.
Quid quando illud delictum ſolus vnus nouit. num.14.
Quid ſi Religioſus haberet apud ſe rem furto ſublatam. num.15.
Quid quando præceptum Superioris fundatur in ſola præſumptione. num.16.
Delicta ſecreta proximi, an, & quando denuncianda. num.17.
Eccleſiaſtici prohibentur accuſare in cauſa ſanguinis. num.18.
Quando, & quomodo id liceat. ibid.
Proteſtatio quando, quomodo, & coram quibus ſit facienda. num.19.
An illa proſit laicis. ibid.
An teſtibus, Fiſcalibus, Aduocatis, &c. ibid.
An ſine illa excuſentur aliquado Eccleſiaſtici ab Irregularitate. n.20.
Quid quando accuſant aliquem ex obligatione Charitatis, vel Iuſtitiæ. num.21.
Alia remiſsiuè. num.22.

1 RELIGIOSVS, iuxta dicta *to.1.Summ.cap.9.nu.11.* non poteſt comparere in iudicio forenſi tanquam accuſator, ſeu actor etiam pro iniuria ſibi illata, contra quamcunque perſonam ſine licentia Prælati, niſi quando eſt extra Monaſterium, aut quando Prælatus ita eſt abſens, vt commodè non poſſit expectare eius reſponſum, aut ſi velit agere contra Religionem ipſam. Cum enim omne ius ſuum in Monaſterium trãſtulerit, ac veluti mortuus ſit, non poteſt prædicta munera exercere. Poteſt tamen in iudicio Regulari, ſeu coram ſuo Prælato accuſator eſſe, ſeu actor contra alios Regulares ſui Ordinis cum conditionibus tamen aſſignatis eodem *1.tom.cap.27.num.22.* vbi etiam *num.20.23.& 24.* & ſequentibus alia, quæ ad hoc ſpectant, præſertim de differentia, quæ eſt inter accuſatorem, & denunciatorem. De quo etiam noſter Thomas à Ieſu *in lib. de Regular. viſitat. tract.1.cap.4.* Sumimus autem in præſenti pro eodem actorem, & accuſatorem, quia qui in ciuilibus cauſis actor dicitur *l.qui prior ff.de iudicijs*, is in criminalibus appellatur accuſator *ff.de accuſat.& inſcript.* nunc ergo alia addenda.

2 Primum eſt, quod iudicium agitatum cum Monacho abſque Superioris licentia in quibus nequit agere, aut eſſe actor, vel accuſator, eſt nullius momenti. Nam iudicium, vt ſit legitimum debet conſtare

judi-

Digitized by Google

iudice, actore, & reo legitimis, ex *cap. forus de verbor. ſignificationib.* & communiter ex Doctoribus, illud autem iudicium caret actore legitimo. Sanchez *lib. 6 in Decalog. cap.* 12. *num.* 12. Qui etiam *num.* 13. addit poſſe Superiorem ſi voluerit ratum habere illud iudicium in quo Religioſus actor fuit, ſeu accuſator ſine licentia ipſius.

3 Secundum, quod ſi Religioſus velit agere contra ſuum Prælatum, prout poteſt, illum accuſando, vel denunciando crimen illius, non tenetur expectare illius conſenſum, vtitur enim iure ſuo, maximè ſi id cedat in vtilitatem Monaſterij, *cap. ex parte de accuſat.* Gloſſa *ibi verbo alia.* Felinus *paulo poſt principium.* Sanchez *ſupra num.* 18.

4 Quando autem Religioſus accuſat ſuum Prælatum nõ ſunt ei denegandæ expenſæ tam victus, quàm aliæ neceſſariæ ad litẽ proſequendam. Sic enim habetur ex dicto *cap. ex parte de accuſat.* & ſequuntur Gloſſa finalis *ibi,* Ioannes Andreas *ibi,* Abbas *num.* 9. & alij. Limitat id Sanchez relatus *num.* 21. niſi Religioſus accuſans habeat aliquod peculium, tunc enim inquit non tenetur Monaſterium litis expenſas miniſtrare, quia ceſſat ratio reddita ex *cap. ex parte.* Similiter ipſe Prælatus accuſatus debet habere expenſas ſibi neceſſarias vſque ad finem litis, cum etiàm ipſe Superior ſit pars Monaſterij, & Monaſterio interſit, quod Prælatus ſe defendat. Gloſſa *eo cap. ex parte verbo alia,* Abbas *num.* 15. Tapia *Autentica ingreſſi verbo ſua.*

5 Religioſus etiam ſuum Superiorem accuſans durante lite tenetur ei obedire ſicut antea. Adhuc enim Superior officio ſuo fungi debet, cum illo non ſit priuatus. Abbas *cap. ex parte nu.* 4. Felinus *ibid.* Non tamen tenetur illi obedire in deſiſtendo à lite, vel accuſatione, quia in hoc non ſubditur Superiori, *ca. nonne* 8. *quæſt.* 4 Sanchez *ſupra num.* 31.

6 Quoties autem Religioſus poteſt eſſe actor in iudicio abſque Superioris licentia, poteſt etiam abſque illa conſtituere procuratorem, quia cum poſſet id per ſe ipſum agere poterit ſimiliter per alium. *Regul. poteſt. de Regul. iuris in 6.* Nauarrus *Commẽt. 2. de Regular. nu.* 27. *verſ. addo* 11. Sanchez *ſupra num.* 32. Apud quem alia circa hæc numeris ſequentibus.

7 In caſu hæreſis, vel ſuſpicionis hæreſis, tenentur Religioſi accuſare, ſeu denunciare omnes, & quaſcunque perſonas tam ſui Ordinis, quàm alterius, & etiam ſæculares DD. Inquiſitoribus, nulla expectata licentia, aut conſenſu ſuorum Superiorum. Colligo id primo ex Conſtitutione Pauli V. quæ incipit *Romanus Pontifex,* vbi inter alia hæc: *Volentes, & expreſsè mandantes, vt ipſi Religioſi poſſint, & debeant omnes etiam Ordinum huiuſmodi Profeſſores de hæreſi ſuſpectos Inquiſitoribus, & Ordinarijs locorum viciniorib⁹ liberè denunciare,* *abſque*

abſque eo, quod Superiores prædicti perſonas denunciandas, & cauſas perquirere, vel quoquomodo id impedire, vel retardare audeant, vel præſumant. Secundo, ex decreto DD. Cardinalium Inquiſitorum Generalium Sanctæ Romanæ Vniuerſalis Inquiſitionis, quod refert Peirinis *tom. 2. priuilegiorum Minimorum in Conſtitutione 9. Pauli V. num. 25.* quod hic apponere libet, quia continet aliquot circumſtantias ſcitu dignas. *Vniuerſis, & ſingulis Chriſti fidelibus tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus vtriuſque ſexus, cuiuſuis ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & praeminentiæ exiſtentibus, & quacunque dignitate, & auctoritate, etiam maxima, fulgentibus, harum ſerie, ac tenore, auctoritate noſtra, & huiuſmodi noſtri officij qua fungimur, præcipimus, & mandamus, quatenus infra duodecim dies proximè computandos, quorum primos quatuor pro primo, & reliquos quatuor primis quatuor immediatos pro ſecũdo, & vltimos quatuor pro tertio termino, & peremptorio, ac trina monitione Canonica aſſignamus, omnes & ſingulos hæreticos, ſeu de hæreſi quomodolibet ſuſpectos, de quibus notitiam habuerint, debeant nobis, vel Reu. Commiſſario noſtro, quo ad habitantes in Vrbe, quo vero ad habitantes extra Vrbem, & vbiuis locorum degentes, Inquiſitoribus, vel locorum Ordinarijs, vel eorum Vicarijs Generalibus, ſub excommunicationis maioris latæ ſententiæ pœna, quam in contrarium facientes ipſo facto incurrant, iudicialiter propalare, cuius excommunicationis maioris abſolutionem S.D.N. Papæ, & nobis reſeruamus.* Qui autem ſint cenſendi hæretici, vel de hæreſi ſuſpecti dicetur verbo *Hæreſis*, & an ſint prius fraternè corrigendi verbo *Denunciatio*.

8 Si caſus eſſet, quod Monialis, ſeu etiam Religioſus iuuenis ad inhoneſta ſolicitarentur à Confeſſarijs, tenerentur eos denunciare Sancto Officio Inquiſitionis, vel locorum Ordinarijs, iuxta dicta ex Conſtitutione Gregorij XV. *tom. 1. cap. 19. à num. 33. in tertia editione Veneta*. Conſtitutio enim Gregorij XV. qua id præcipitur, loquitur generaliter de Confeſſoribus ſolicitantibus omnes perſonas *quæcunque illæ ſint* (inquit Pontifex) ac per conſequens de ſolicitantibus perſonas Religioſas, cum illarum ſolicitatio maius, & grauius crimen ſit quam aliarum. Vide alia eo loco dicta, & dicenda verbo *Denunciatio, & Denunciare*. Nota etiam, quod in hoc caſu non tenentur tales perſonæ Religioſæ ſolicitatæ poſtulare licentiam à ſuis Prælatis ad propalandum Sancto Officio Confeſſarios ſolicitantes, cum enim de hoc extet mandatum Pontificium, nihil aliud eſt neceſſarium.

9 Tenentur Regulares in viſitationibus Conuentuum, ſeu Monaſteriorum, ſeu etiam extra illas, accuſare, vel ſaltem denunciare crimina, quæ grauiter, & directè ſunt contraria bono communi Reipublicæ,

vel

Digitized by Google

vel communitatis Religioſæ, vt proditio, &c. etiam ſi ex accuſatione, vel denunciatione nocumentum aliquod quantumuis graue oriatur, accuſato, vel denunciato. Bonum enim commune anteponi debet bono priuato cuiuſcunque. Similiter ſi viderint aliquem Religioſum inſidiantem vitæ, vel famæ alterius iniuſtè, tenentur illum denunciare, ſeu accuſare. Vnicuique enim Deus mandauit de proximo ſuo. Naldus *in Summa verbo Accuſare num* 3. Generaliter etiam loquendo, de crimine pernicioſo cuiuſuis, cum alia ratione impediri nequit, obligatio eſt accuſandi, vel denunciandi. S. Tho. 2. 2. *quæſt.* 68. *art.* 1. Silueſter *verbo Accuſatio quæſt.* 2.

10 Nullus tamen tenetur denũciare, aut accuſare ſeipſum quantumuis graue crimen commiſerit. Intellige, extra confeſſionem Sacramentalem. Nemo enim tenetur ſeipſum prodere in iudicio externo, prout habetur in *cap. ſi quis aliquando de pœnitentia diſtinct.* 1. Sanctarellus *Tract. de hæreſi cap.* 9. *dub. vnic. num.* 18. Diana *in Tract. de denunciationibus reſolut.* 8.

11 Similiter regulariter loquendo non tenetur aliquis denunciare, ſeu accuſare complices, ſeu ſocios ſuí delicti. Moraliter enim loquendo non poteſt quis manifeſtare ſocios, quin manifeſtet ſeipſum. Nam ſi Petrus v. g. denunciat Paulum complicem furti, aut homicidij, Paulus poſtea interrogatus vt reus denunciabit Petrum. Sanctarellus *ſupra num.* 16. Suarez *Tract. de fide diſp.* 20. *ſect.* 4. *nu.* 18. Diana *Tract. de denunc. reſolut.* 9. Dixi *regulariter loquendo*, quia caſu dato, quod poſſet manifeſtari delictum complicis ſine detrimento illius, qui denunciat, denunciare tenebitur, ſicut dicunt multi de fœmina ſolicitata à Confeſſario, quæ ſolicitationi conſenſit, ea enim denunciare tenetur Confeſſarium, occultando tamen proprium conſenſum. Sanctarellus *Tract. de hæreſi cap.* 44. *dub. vnic. num.* 12. Diana *ſupra*, cum alijs quos citat. Similiter, qui alicui hæretico dogmatizanti aſſenſum præbuerunt, cum hoc delictum ſit in magnum detrimentum Eccleſiæ, tenebuntur denunciare dogmatizantem accuſando ſeipſos apud Inquiſitores, ſic enim conſultum erit bono communi, & proprio, cum accuſatores ſui ipſius à Sancto Officio benigniſſimè tractentur. Ita aliqui Theologi apud relatum Dianam *reſolut.* 8.

12 In caſibus in quibus aliqui denunciare tenentur, non excuſantur à denunciatione, propterea quod non poſſint probare delictum. Etenim iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 27. *num.* 20. & 24. hæc eſt differentia inter denunciatorem, & accuſatorem; quod accuſator tenetur probare delictum, quod defert ad Iudicem, non tamen denunciator. Eſto enim denunciator de iure teneatur probare ſuam denunciationem, vt colligitur ex *l. Diuus, & l. ab accuſatore ff. ad Senatus conſult. Turpiliani,*

piliant, ex conſuetudine tamen oppoſitum ſeruatur. Farinac. *Tract. de hæreſi quæſt.*185.§.5.*num.*71. Quod maximè tenet verum in caſibus pertinentibus ad Tribunal Sanctæ Inquiſitionis. Barboſa *de poteſtat. Epiſcop.par.*3.*allegat.*96.*num.*51. Diana *Tract.de denunc.reſolut.*1. Quare quod dixi *tom.*1.*cap.*27.*num.*3.*&* 20. Nullum teneri denunciare delictum, quod probare non poteſt, intelligẽdum eſt, quando conſuetudine receptum fuerit, quod denunciator teneatur probare. Sed, vt dixi, dicto *nu.*20. ſolus accuſator eſt, qui ſuſcipit onus probandi, non autem denunciator, quia tantum præparat viam Iudici, vt ipſe inquirat, & probet.

13 Si Superior Regularis iubeat etiam per cenſuram denunciare aliquem Religioſum delinquentem ad emendam ipſius, ad impediendum peccatum aliquod eiuſdem, aut vt non inferatur malum proximo, vel vt damnum illatum reſtituatur, in his caſibus, Religioſus, qui ſcit proximum eſſe emendatum, neque amplius velle peccare, vel ſcit iam eſſe reſtitutum damnum, vel proximè paratum eſſe ad reſtituendum, non tenetur parere edicto Superioris, quia iam ceſſauit finis illius, qui ſolum erat emendatio proximi, & reſtitutio damni. Corduba *in Summa quæſt.*64. Sayrus *in claui regia lib.*12.*cap.*14.*num.*27. Portellus *in dub.Regular.verbo Denunciatio num.*7. Secus videtur dicendum, quando Prælatus inquireret de aliquo delicto non ob prædicta motiua, ſed ad punitionem, & exemplum aliorum, quia illud fuit publicum, ſeu ſcãdaloſum; tunc enim bonum commune Religionis poſtulat, vt denuncietur, & puniatur, etiam in caſibus aſſignatis. Fauet Rodriguez 2.*to.quæſt.*6.*art.*4. Vide dicta *tom.*1.*cap.*27.*num.*3.

14 Similiter ſi Prælatus præcipiat, vt denuncietur aliquod delictum, & illud nouit vnus ſolus, & ſcit quod delinquens ſcit eum ſolum nouiſſe, illud non tenetur denunciare, niſi crimen illud ſit contra bonum commune, vel in graue damnum tertij. Ratio eſt, quia in tali caſu exponeret ſe denuncians periculo magnæ inimicitiæ, & iræ oriundæ inter ipſum, & delinquentem, cui tamen damno ſolum cedere debet pro bono communi, vel graui damno tertij. Sayrus *lib.* 12. *clauis regiæ cap.*14.*num.*26. Portellus *in dub. Regular. verbo Denunciatio num.*26.

15 Similiter ſi caſus eſſet, quod Religioſus haberet apud ſe rem furto ſublatam à fure acceptam, & Prælatus præciperet, vt denunciaretur, non tenetur denunciare. Exinde enim magnum damnum denuncianti ſequeretur, ſiue enim bona, vel mala fide rem acceperit à fure, ſemper ipſe erit ſuſpectus de furto; ac proinde denunciare non tenebitur ne ſeipſum prodat. Iulius Clarus *lib.*5.*receptarum ſentẽtiarum pract. crimin. quæſt.* 16. Sayrus relatus *num.*25. Portellus relatus *num.* 11.

Vnde

Digitized by Google

Vnde infer, quod ſi aliquo modo potuerit propalare rem furto ſublatam ſine manifeſtatione ſui, tenebitur id facere.

16 Præterea, quando præceptum Superioris præcipiẽtis aliquid ſibi reuelari fundatur in ſola præſumptione, ſi alicui conſtat talem præſumptionem eo caſu deficere, probabile eſt non teneri propalare fratrem. Exempli gratia, Superior ex ſuſpicione, quod quidam Religioſus commiſit peccatum contra caſtitatem, præcipit ſubditis, vt dicant, ſi aliquis exiuit è Conuentu ſine ſocio, ſcit aliquis quemdam exijſſe ſine ſocio, conſtat tamen illi non commiſiſſe tale peccatum, probabile eſt, vt dixi, non teneri propalare illum, qui ſine ſocio exijt. Ceſſat enim in illo præſumptio, & finis talis præcepti. Sic in ſimili Ioannes Valerius *in different. vtriuſque fori verbo hæreſ. differ.* 1 *num.* 4. Riccius *par.* 3. *deciſ.* 278. *num.* 6. Fagundez *de* 2. *Eccleſ. præcept. lib.* 8. *cap.* 7. *num.* 7. An verò in caſu hæreſis etiam id procedat, tractat Diana *in Tract. de denunciationibus reſolut.* 10.

17 Delicta ſecreta proximi quorum non præcedit infamia, ſemiplena probatio, vel aliquod ſaltem indicium, non debent reuelari, quando Iudex, vel Prælatus intendunt procedere ad pœnam, etiam ſi ſub cenſura id præcipiatur. Ius enim naturæ, quod iuri poſitiuo anteponi debet, præſcribit, vt ſecreta proximi non propalentur cum damno ipſius. Corduba *quæſt.* 64. Sayrus *in Claui Regia cap.* 14. *num.* 28. Si verò talia delicta ſint cõtra bonum commune procul dubio reuelari debent, etiam cum diſpendio delinquentis, quia bonum commune bono priuato anteponi debet, iuxta dicta ſupra. Similiter etſi talia non ſint, poterunt manifeſtari Prælato, vt Patri, & ſecreto ad fratris emendationem, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 27. *num.* 2. ex Suarez 4. *tom. de Relig. lib.* 10. *de Regim. ſociet. cap.* 11. *num.* 8.

18 Religioſi omnes ſicut & alij Eccleſiaſtici prohibentur accuſare aliquem apud Iudices ſæculares in cauſa ſanguinis. Colligitur ex *cap. ſententiam ſanguinis in titul. ne Clerici, vel Monachi*, vbi cum multa prohibeantur Clericis, Gloſſa habet, *Clericis prohibentur omnia illa ex quibus ſequitur, vel ſequi poteſt vitæ amiſſio, vel ſanguinis effuſio.* Id quoque colligitur ex *cap. poſtulaſti de homicidio*, & *cap. Prælatis etiam de homicidio in* 6. In vtroque enim capite excipiuntur caſus in quibus id fieri permittitur, ſcilicet *in cap. poſtulaſti* in caſu quo non accuſatur aliquis criminaliter, ſed tantum ciuiliter, nihilominus Iudex exercuit vindictam ſanguinis. In *cap.* vero *Prælatis*, quando petitur emenda delinquentis cum proteſtatione, de qua infra, nihilominus etiam Iudex pœnam mortis illi intulit. Ex hoc enim infertur in alijs caſibus id eſſe illis prohibitum. Vnde etiam infertur, quod licet tam Clerici, quàm laici accuſantes aliquem in cauſa ſanguinis, ſecuta

mor-

morte, vel mutilatione, ſint Irregulares, *cap penult. de homicidio in 6.* Couarruuias *Clement.* 1. *de homicidio* 2. *par.* §. 5. & alij. Tamen irregularitas, quæ incurritur à laicis ſolum eſt ex defectu lenitatis, quia alios accuſando non faciũt contra aliquam Eccleſiæ prohibitionem. Irregularitas verò, quæ incurritur à Clericis (idem dico de Religioſis) poteſt dici ex delicto, cum illis ſit prohibitum accuſare. Bonacina *diſp.* 7. *de Irregularit. quæſt.* 4. *punct.* 1. *num.* 35. Cornexo *Tract.* 5. *de Irregularit. diſp.* 11. *dub.* 1. Nihilominus Clericis, & per conſequens etiam Religioſis, permiſſum eſt accuſare non ſolum ſine peccato, ſed etiam ſine aliqua irregularitate etiam apud Iudices ſæculares ſuos maleſactores in defenſionem ſui, & rerum ſuarum, etiam ſuper criminibus quibus pœna ſanguinis debetur, dummodo proteſtentur ſe non intendere dictam pœnam ſanguinis. Colligitur ex dicto *cap. poſtulaſti*, & maximè ex dicto *cap. Prælatis*, cuius hæc ſunt verba. *Prælatis, vel Clericis quibuſcunque, qui de laicis ſuis maleſactoribus quærelam penes ſæcularem Iudicem deponẽtes, petunt emendam ſibi fieri, & prouideri ne contra eos talia de cætero præſumantur, proteſtando expreſsè quòd ad vindictam, ſeu pœnam ſanguinis non intendunt, imputari non debet, quamuis aliàs in tali caſu de iure debeat pœna ſanguinis irrogari, ſi Iudex mortem illis inferat, iuſtitia exigente. Alioquin, ſi Prælati, aut Clerici propter metum huiuſmodi (quia Iudex ad pœnam ſanguinis poſſet procedere) de ſuis maleſactoribus taliter conqueri non auderent, daretur pleriſque materia trucidandi eoſdem, & ipſorum bona liberè deprædandi.* Bacconius noſter *in* 4. *diſt.* 25. *quæſt.* 7. *art.* 2. Couarruuias relatus, Caietanus 2. 2. *quæſt.* 33. *art.* 7. Nauarrus *cap.* 27. *num.* 213. & alij communiter.

19 Circa quæ aliqua notanda ſunt ex quibus plurium caſuum conſequentiæ deciſio haberi poterit. Primum, hanc proteſtationem non eſſe neceſſariam, quando accuſatio eſt coram Iudice Eccleſiaſtico, vt ſi Religioſus accuſaret aliquem apud ſuum Prælatum de crimine aliquo pœna mortis digno: ſed quando eſt coram Iudice ſæculari. Ratio eſt, quia textus dicti *cap. Prælatis* id exprimit, dum dicit *penes ſæcularem Iudicem.* Tum quia Iudex Eccleſiaſticus nõ poteſt inferre pœnam ſanguinis, & quamuis tradat reum brachio ſæculari, ſicut ipſe Iudex Eccleſiaſticus, non propterea cenſetur concurrere ad mortem, ſic neque accuſator. Suarez *de Cenſuris diſp.* 47. *ſect.* 2. *num.* 18. Naldus *in Summa verbo Irregularitas num.* 11. Cornexo *ſupra.* Secundum, non iuuare huiuſmodi proteſtationem, niſi quando accuſatio fit à Clerico, vel Religioſo in defenſionem ſuarum perſonarum, vel bonorum ipſorum. Sic enim dicitur in textu prædicti *cap. Prælatis, eoſdem, & ipſorum bona.* Vnde ſi in foro ſæculari Clericus, vel Religioſus accuſet alterum

Digitized by Google

terum de iniuria illata perſonis extraneis, erunt Irregulares, morte ſecuta, etiam ſi præmiſerint dictam proteſtationem. Nauarrus *cap.*27. *num.*217 Molina *Tract.*3.*diſp.*44.*num.*8. Extendi hoc poteſt ad accuſantes pro damno illato ſuis domeſticis, aut ita coniunctis, vt iniuria illorum per conſequentiam aliquo modo ipſorum accuſantium cenſeatur. Cornexo *ſupra.* Laymanus *lib.*3.*de Iuſtitia Tract.*3.*par.*3. *cap.*7. *aſſert.*5.*num.*6. Extendunt hoc etiam aliqui ad accuſatores eorum, qui damnum intulerunt propinquis. Sed conſiderandum eſt, ſi damnum illorum redundet in accuſantes, ſi enim tale fuerit, admitti poterit iſtorum placitum. Suarez *ſupra num.*17. Bonacina *diſp.*7. *de Irregularitate quæſt.*4. *punct.*2. *num.*4. Tertium, poſſe etiam vti ea proteſtatione Clericos, & Regulares accuſando iniuſtum damnificatorem bonorum ſuæ Eccleſiæ. Nam bona ſuæ Eccleſiæ pro ſuis reputantur. Bonacina *ſupra num.*5. poſt alios quos refert. Imò poteſt tunc Eccleſiaſticus, vel Regularis capere, detinere, & tradere Iudici talem malefactorem, præmiſſa tamen dicta proteſtatione. Quia cui finis eſt permiſſus, etiam media neceſſaria permiſſa cenſentur. Cum ergo illis permittatur accuſatio, ita etiam hæc, quæ ad accuſationem ordinātur, permiſſa erunt. Laymanus, & Bonacina relati. Quartum, probabile eſſe hanc proteſtationem etiam ſi non ex animo, ſed fictè, fiat, prodeſſe accuſatori Eccleſiaſtico, ſeu Religioſo. Quia in illo textu nulla fit mētio alicuius intentionis interioris, ſed ſolum exterioris proteſtationis. Suarez *ſupra num.* 4. Cornexo etiam *ſupra.* Dixi ſolum probabile id eſſe, quia plures ſunt, qui cenſent oppoſitum, & ad minus id conſulendum in praxi eſt pro maiori ſecuritate, vt habet Naldus *in loco iam relato.* Quintum, quod etiam ſi deciſio illius textus ſolum loquatur de Clericis, nihilominus etiam extendi ad laicos, ita vt etiam illi vtendo hoc remedio iuris propter indemnitatem innocentium inuento, poſſint in accuſando vti ea proteſtatione ad euitandam irregularitatem, quam aliàs contraherent, ſecuta morte ex accuſatione. Suarez *ſupra num.*5.*&* 6. Cornexo etiam *ſupra.* Sextum, eam proteſtationem non iuuare teſtes, Fiſcales, Aduocatos, vel alios miniſtros Iuſtitiæ. Textus enim dicti *cap. Prælatis* tantum loquitur de accuſatore. Cornexo, & Laymanus *ſupra.* Niſi fortè in caſu neceſſitatis ipſius accuſatoris, præcepti, vel grauis metus, aliqui illorum excuſentur, iuxta dicenda infra verbo *Irregularitas num.* 30. Septimum, proteſtationem faciendam eſſe coram Iudice, apud quem deponitur querela, ijs, vel ſimilibus verbis: *Domine, peto cures mihi ſatisfactionem, vel reſtitutionem exhiberi ab iſto, qui mihi damnum intulit, proteſtatorq; me nulla ratione intendere mortem, pœnam ſanguinis, vel mutilationem illius.* Non eſt tamen neceſſe fieri in ſcriptis, quia nullo iure probatur

ſcriptu-

Digitized by Google

ſcripturam requiri. Vgolinus *de Irregularitate cap.6.§.7.& 8.* Bonacina relatus *num.9.*

20 Sunt etiam alij caſus in quibus Clerici,vel Religioſi etiam ſi accuſent aliquem coram Iudice ſæculari, & ipſe damnet illum ad pœnam mortis non ſint Irregulares, etiam non præmiſſa proteſtatione. Primus eſt,quando crimen de quo accuſant eſt adeo leue,vt reus non ſit dignus morte, vel mutilatione, nihilominus Iudex pro ſua malitia, vel ignorantia illum condemnet ad mortem: tunc enim non accuſator,ſed Iudex cenſetur cauſa efficax mortis. Cornexo *ſupra.* Bonacina *num.7.* Secundus eſt,quando ipſi accuſabant de re leui aliquem,& poſtea in carcere conſtitutus,propter aliorum accuſationes damnatus eſt morti. Cornexo,& Bonacina relati. Quod ſaltem eſt verum,quando non præuiderunt illud periculum. Cornexo,& Sayrus ab eo relatus.

21 Specialiter non videtur incurri irregularitatem quoties accuſant Eccleſiaſtici, & Religioſi alios apud Iudicem quemcunque, propter obligationem,quam habent ex Charitate,vel Iuſtitia ſic faciendi. V.g. ſi accuſent aliquem volentem prodere Rempublicam, aut occidere innocentem. Canones enim nunquam infligunt irregularitatis notam propter officium debitum ex præcepto naturali,vel diuino Charitatis,Iuſtitiæ, vel alterius virtutis, quod ſaltem eſt verum, quando non poſſint damnum imminens alio modo impedire.Cornexo *ſupra.* Laymanus etiam *ſupra num.6.* Nec obſtat ſi dicatur Iudicem fieri irregularem occidendo malefactorem quem in conſcientia occidere tenetur.Ergo ſimiliter accuſans,quando tenetur. Eſt enim diſpar ratio,nam iſta obligatio accuſandi in caſibus prædictis eſt omnino antecedens voluntatem accuſatoris, orta ex ipſa rei natura, vel præcepto diuino, obligatio autem Iudicis ad occidendum malefactorem eſt ſubſequens voluntatem liberam acceptandi tale officium, atque ita iſte incidet in irregularitatem, non autem ille. Suarez relatus *ſect.3. à num.4.* Cornexo *ſupra.* Addit Sanchez *tom.2. Conſil. Moralium lib.6. cap.2. dub.10.* ex alijs, quos refert, præmittere deberi proteſtationem ſupra aſſignatam, nam quamuis iura ſolum dicant in cauſa propria illam eſſe præmittendam, nihilominus iure naturali extenditur hæc facultas ad caſus dictos. Sed credo non eſſe neceſſariam tunc,prout Cornexo, & Laymanus relati rectè docent ex Molina,& Auila.Opus enim ipſum ab irregularitate exemptum eſt, ac proinde non indiget proteſtatione aliqua ne incurratur.

22 Vide alia verbo *Denunciatio,& denunciare*, verbo *Hæreſis, & Hæreticus*, verbo *Iudicium Regulare*.

ADMI-

Digitized by Google

ADMINISTRATIO, ET ADMINISTATOR.

SVMMARIVM.

*Adminiſtratio bonorum Monaſterij ad quos ſpectat. num.*1.
Quid ex Decretis Summorum Pontificum. ibid.
*Quos Regulares obligent. num.*2.
Qualiter intelligenda. ibid.
*Quæ Adminiſtratio bonorum Monaſterij competat Abbatiſſis. num.*3.
An aliqui Adminiſtratores deſignari pro illis poſſint. ibid.
*An Fratres Minores poſſint hoc munus exercere. num.*4.
*Quid ſi Adminiſtratores in ſuo munere deliquerint. num.*5.
*Quæ conditiones pro illis requirantur. num.*6.
*Quanto tempore durent. num.*7.
*An bona, quæ recipiunt apud alios conſeruare poſſint. num.*8.
*Alia ad Adminiſtratores ſpectantia. num.*9.
*Quæ Adminiſtratio prohibita Regularibus. num.*10.
*In quibus caſibus liceat. num.*11.
*Alia remiſſiuè. num.*12.

1 QVAMVIS iure antiquo ex *ca.nullam* 18.*quæſt.*2.tota bonorum Monaſterij adminiſtratio ad Abbatem, ſeu Prælatum ſpectaret, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*18.*num.*13. *& tom.*2. *cap.*19. *num.* 52. Nunc vero attendendum eſt ad leges, vel cõſtitutiones Religionum, quibus hæc authoritas Prælatorum limitatur, vel declaratur. Maximè obſeruanda ſunt decreta à Clemente VIII. primum edita, & poſtea à SS.D.N. Vrbano, & Sacra Congregatione inter alia ſpectantia, ad Regularium reformationem, quæ habentur *tom.* 4. *Bullar.* inter Conſtitutiones Vrbani *num.* 26. vbi ſic. *Nullus ex Superioribus locorum adminiſtrationem bonorum, aut aliarum rerum, diſpenſationemq. pecuniarum, & reddit∪um ſui Conuentus, etiam nomine Conuentus per ſe ipſum habere, ſiue exercere poſſit, ſed vniuerſum id onus tribus Fratribus eiuſdem Conuentus à Generali ita demandetur, vt vnus rerum, & bonorum, reddituumq. colligendorum, & exigendorum curam habeat, alter tanquam depoſitarius pecunias, ac cætera ab illo collecta, & exacta fideliter aſſeruet, altus de pecunijs, & rebus à depoſitario acceptis, Priori, & Fratribus, ac Conuentui vniuerſa de neceſſarijs, mãdante tamen ipſo Priore, non ſecundum proprium affectum, ſed iuxta Charitatis regulam,*

Digitized by Google

veluti bonus diſpenſator, prouideat, officiorum huiuſmodi confuſione penitus interdicta. Caterum hi tres tam impenſi, quàm accepti, ſingulis menſibus Superiori locali, adhibitis etiam duobus, vel tribus Fratribus eiuſdem Conuentus probatioribus, rerumq. vſu peritis, rationem reddant. Deinde ipſimet rurſus, præſentibus Priore, & peritis prædictis, Generali, vel Viſitatoribus, cum aduenerint, denique ipſe Generalis, vel Viſitatores in quolibet proximo Capitulo Generali ſaltem coram tribus Iudicibus ab ipſo Capitulo adhoc conſtitutis, illorum omnium, vniuerſæq. ſuæ adminiſtrationis tam publicæ, quàm priuatæ rationem reddere teneantur, cuius etiam exemplum authenticum ex actis Capituli extrahatur, adhoc vt ad omne mandatum noſtrum, vel Sedis Apoſtolicæ Romam tranſmitti poſſit.

2 Circa quæ decreta primo aduertendum, quod licet ea primitus edita videantur à Clemente VIII. tantum pro Mendicantibus, & Monachalibus Ordinibus, vt patet in titulo illis præfixo, ſcilicet *pro reformatione Regularium tam Monachorum, quàm Mendicantium.* Quia tamen in decretis Sacræ Congregationis Concilij de Apoſtatis, & eiectis à SS. D. N. Vrbano approbatis, præcipitur omnibus Regularibus quorumcunque Ordinum obſeruantia ipſorum, vt patet in illis *nu.* 1. *&* 12. ideo videtur omnes, & ſingulos Regulares Ordines ad illorum obſeruantiam obligari, ac per conſequens teneri ad hunc modum adminiſtrationis bonorum obſeruandum. Secundò, id eſſe intelligendum, niſi (quod vix continget) legitima, & approbata conſuetudine poſt ipſorum decretorum promulgationem introductam oppoſitum fuerit receptum. Tertiò, hunc modum adminiſtrationis bonorum Monaſterij per tres aſſignatos, quorum vnus colligat, alter conſeruet, alter expendat, ſolum eſſe pro Monaſterijs virorum, non pro Monialibus, vt de ſe patet. Quartò, prædictos adminiſtratores bonorum Monaſteriorum nullatenus teneri reddere rationem ſuæ adminiſtrationis quibuſcunque Ordinarijs, pro vt ex declaratione Sacræ Congregationis dixi dicto *tom.* 2. *cap.* 19 *num.* 52. & referunt Armendariz *in Addit. ad recopilat. leg. Nauarræ lib.* 1. *tit.* 18. *& lib.* 7. *num.* 78. & Ioannes Maria Nouatius *in Lucerna Regular. verbo Adminiſtratores nu.* 2. Quintò, præfatos Adminiſtratores amouibiles eſſe ad nutum Superioris, pro vt dixi *eo cap.* 19. ex Concil. Trident. & alia declarat. Sacr. Congregat. apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Officiales*.

3 Similiter quamuis Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ habeant aliquam adminiſtrationem bonorum Monaſteriorum quibus præſunt, iuxta dicta ſupra verbo *Abbatiſſa num.* 17. Nihilominus dicta adminiſtratio non eſt abſoluta, ſed fere in omnibus Monaſterijs habet relationē ad alias Moniales, & in rebus magni momenti ad Epiſcopos, vel Superiores.

Tam-

Digitized by Google

Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp.*32.*quæſit.*13.Vnde ſicut Epiſcopi reſpectu Monialium ſibi ſubiectarum poſſunt ponere Adminiſtratores pro bonis Monaſteriorum ipſarum adminiſtrandis,ſic & Superiores Regularium reſpectu Monialium ipſis ſubiectarum.Ita enim ſupponitur in Conſtitut. Gregorij XV. *de exemptor.priuileg.* quæ incipit *Inſcrutabili* in 4.tom.Bullar.inter Conſtit.huius Pont. *num.*18. de qua poſtea illis verbis §.5.*Adminiſtrãtes bona ad eiuſmodi Monaſteria Sanctimonialium etiam Regularibus ſubiectarum pertinentia, ſiue Regulares extiterint, ſiue ſæculares.* Et vt ait relatus Tamburinus *de Iure Abbatiſſar. diſp.*14.*quæſit.*2 *num.*1. compertum eſt Generales, & Prouinciales Religionum, propter facultatem illis à Sede Apoſtolica attributã erga Moniales eorumdem curę creditas deputare poſſe Regulares ſibi ſubditos pro adminiſtrationẽ rerum temporalium in Monaſterijs Monialium,vt de facto,& ab immemorabili multæ Congregationes conſueuerunt. Quare declaratio quædam Sacræ Congregationis,qua dicitur:Adminiſtratores bonorum temporalium Monialium particulares Religioſos cuiuſcunque gradus, aut præeminentiæ, etiamſi Superiores Monaſteriorum fuerint,non poſſunt deputare Ordinarij, nec Regulares etiam in Capitulis eorum Generalibus, quam (etſi diuerſis verbis)referunt Sellus *in ſelect.Canonic.cap.*20.*nu.*3.Barboſa *in Collect.Bullar.verbo Adminiſtratores.*Gauantus *in Manual. Epiſcopor.verbo Monialium cura in temporalibus,* & Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Adminiſtratores nu.* 1. intelligi debet, vel ſpecialiter de Fratribus Minoribus de Obſeruantia, quibus id eſt prohibitum,vt infra dicam,vel de alijs quibus etiam ex Regula, ſeu Conſtitutionibus id fuerit interdictum,vel ſi generaliter de omnibus, ſolum de ijs, quibus nec ex priuilegio, nec ex legitima conſuetudine id competit. Verba enim Conſtitutionis Gregorij XV. clarè ſupponunt poſſe Regularibus hoc munus competere, pro vt de facto competit in pluribus locis.

4 Fratribus autẽ Minoribus de Obſeruantia permiſſum non eſt hoc genus temporalium bonorum adminiſtrationis etiam erga Moniales ſibi ſubiectas.Tum propter rigoroſam paupertatem quam profitentur, qia & pecunias tangere eſt illis interdictum, tum ex Innocentio IV. & decreto Cardinalis Mathæi à Clemente VIII.confirmato,pro vt refert Tamburinus *de Iure Abbatiſſar.diſp.*14.*quæſit.*2.*num.*5.

5 Porrò huiuſmodi Adminiſtratores bonorum Monialium tam Regulares, quàm ſæculares, nullis priuilegijs, aut exemptionibus tueri ſe poſſunt, quo minus ſi deliquerint circa bonorum adminiſtrationem Monialium etiam Regularibus ſubiectarum,ab Epiſcopo loci tãquam ad hoc Sedis Apoſtolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit,pu-

niri, & corrigi valeant. Ita enim habetur in dicta Conſtitutione Gregorij XV. *de exemptor. priuilegijs*. Similiter adminiſtrantes bona ad eiuſmodi Monaſteria Sanctimonialium, vt præfertur, etiam Regularibus ſubiectarum pertinentia, ſiue Regulares extiterint, ſiue ſæculares quomodolibet exempti, Epiſcopo loci, adhibitis etiam Superioribus Regularibus, ſingulis annis rationes adminiſtrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idq. iuris remedijs cogi, & compelli queant. Ita idem Gregorius in præfata Conſtitutione. Subiungitq. licere Epiſcopo ex rationabili cauſa Superiores Regulares admonere, vt eiuſmodi Adminiſtratores amoueant, ijsq. detrectantibus, aut negligentibus poſſit Epiſcopus eos amouere quoties, & quando opus eſſe iudicauerit. Tamburinus *ſupra num.* 2. 3. *&* 4. Cum autem à Sacra Congregatione Cōcilij interrogatum fuerit an eiuſmodi cauſam Epiſcopus Superioribus Regularibus ſignificare teneretur, reſpondit non teneri, ſed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum. Habetur autem eiuſmodi declaratio cum alijs ſpectantibus ad hanc Conſtitutionem ſimul cum ipſa. Et nota, quod pro Regnis Hiſpaniarum ſuſpenſa eſt, pro vt dixi *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 35.

6 Nulla ætas determinata requiritur pro prædictis Adminiſtratoribus, ſed qui morum grauitate, virtutumq. ornamentis, cæterisq. honeſtis qualitatibus ſunt imbuti eligi debent Ita Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium apud Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regularium verbo Aetas*. Spectat etiam eorum electio ad Superiores Monaſteriorum. Sacra Congregatio apud Armendariz *in additionib. ad recopilat. leg. Nauarræ lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de relig. num.* 85. Lauretus de Franchis *in Controuerſ. Epiſcopor. & Regular. ſup. dict. Conſtitut. Gregorij XV. quæſt.* 1.

7 Quolibet triennio mutari debent, pro vt ex Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium refert Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verb. Monialium cura in temporalibus num.* 13. Quia tamen Armendarius, & Barboſa inferius referendi afferunt aliam Sacræ Congregationis declarationem in qua dicitur, Officiales, qui diſtributionem bonorum Monaſterij habent eſſe ad nutum amouibiles, idq. conforme ſit Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 2. Ideo ne dicatur vnam Sacræ Congregationis declarationem alteri eſſe contrariam, affirmandum videtur prædictos adminiſtratores eſſe ad nutum amouibiles, pro vt ex Concilio, & poſteriori declaratione colligitur, ita tamen, vt non vltra triennium in prædicto munere permaneant.

8 Officiales electi pro adminiſtratione bonorum Monaſterij à Superioribus eiuſdem, poſſunt pro vt ipſis magis expedire videbitur, reddi[tus] ipſorum Monaſteriorum in loco conuenienti, etiam extra Mo-

naſte-

Digitized by Google

naſterium conſeruare, & ab eiſdem ſubminiſtrare pro tempore neceſſaria ipſis Monialibus. Ita Sacra Congregatio apud Armendariz *in additionib. ad recopilat. leg. Nauarræ lib. 7. de relig. num* 88. & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Officiales*.

9 Alia de huiuſmodi adminiſtratoribus, ſcilicet an ſi tempore adminiſtrationis efficiantur pauperes teneantur ſatisfacere, & an ſi efficiantur diuites præſumantur ſurripuiſſe bona Monaſteriorum, & an qui non exegerunt à debitoribus teneantur de ſuis, & quid ſi incidant in latrones, ac ſimilia, tractat Lauretus de Franchis *in Controuerſ. Epiſcoporum, & Regularium ſuper dicta Conſtitutione Gregorij XV.* quæ tamen omitto, quia magis ſpectare videntur ad adminiſtratores ſæculares, quam ad Regulares, & quia pro iſtis particulares leges in omnibus Religionibus erunt, quæ obſeruari debent.

10 Nullus particularis Religioſus, nullaue Monialis habere poteſt aliqua bona ſtabilia ſibi deſignata ad proprium vſum in adminiſtrationem, ac per conſequens, nec munus adminiſtratoris reſpectu illorum exercere. Ratio eſt, quia ita exprimitur clarè tum in Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 2. tum in decretis adductis Clementis VIII. & Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani. Loquor autem de adminiſtratione non ſolum, aut ea ratione qua eſt aliquid iuris, quia hoc modo ſumpta omnino repugnat voto paupertatis, cum importet facultatem vtendi aliqua re independenter à voluntate alterius, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 6. *num.* 3. de quo Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 18. *num.* 25. Sed etiam prout importat aliquid facti, ſcilicet rei gubernationem, & diſtributionem, iuxta leges, & conditiones determinatas ab ipſius domino. Ratio eſt, quia licet adminiſtratio hoc modo ſumpta non repugnet eſſentiæ, aut ſubſtantiæ voti paupertatis, repugnat tamen modo paupertatis, ſeu vitæ communi præſcriptis à Concilio, & Summis Pontificibus, iuxta dicta eo *cap.* 6. *num.* 18. & ſequentibus.

11 Sunt tamen aliqui caſus in quibus Religioſo licitè cõceditur adminiſtratio bonorum, etiam ſtabilium. Primus ſi adſit Papæ diſpenſatio. Cum enim Summus Pontifex in voto etiam paupertatis diſpenſare poſſit, prout communior Doctorum ſententia tenet, multo magis diſpenſare poterit, vt ſalua ſubſtantia voti, Religioſus aliqua bona ſtabilia adminiſtret amobiliter à voluntate ipſius, vel alterius Superioris. Secundus eſt, quando Religioſus aſſumitur extra ſuum Ordinem ad aliquam dignitatem, cui annexa ſit talium bonorum adminiſtratio, vt puta Epiſcopatum, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 17. *num.* 5. & 6. Tertius eſt, quando etiam intra Ordinem ipſum conceditur alicui Religioſo aliquod beneficium Regulare extra Monaſterium, cui etiam adiuncta ſit prædicta bonorum ſtabilium adminiſtratio. Pro quo vi-

Digitized by Google

de dicta *tom.2.cap.*18.*num.*2.*&* 33. Quartus eſt,quod in illis Monaſterijs in quibus, vel ob nimiam paupertatem qua præmuntur, vel ob malitiam, incuriam, aut negligentiam Superiorum non poteſt obſeruari vita communis dando ſingulis, & omnibus Religioſis ea, quæ ſunt ſimpliciter neceſſaria ſecundum decētiam ſtatus,vel de facto non dantur,quemadmodum iuxta dicta *tom.*1.*cap.*6.*à num.*21.poteſt permitti Religioſis aliquod peculium etiam rei ſtabilis, annui redditus, vel cenſus, &c. in ordine tantum ad vſus ſimpliciter neceſſarios,& amobiliter à voluntate Superiorum, ſi aliter commodè viuere non poſſunt,ita etiam poſſit illis permitti alicuius boni ſtabilis adminiſtratio,propter eamdem rationem,cum eiſdem conditionibus,& alijs dicto *cap.*6. aſſignatis. Quo ſenſu,& non alio accipiendus eſt Tamburinus *de Iure Abbat.tom.2.diſp.*21.*quæſit.*5.*&* 6.

12 Vide & alia verbo *Bona*.

ÆTAS.

SVMMARIVM.

*Aetas Prælatorum Generalium, vel Prouincialium qualis. num.*1.
*Aliorum Prælatorum inferiorum. num.*2.
*Abbatiſſarum, ſeu Prioriſſarum. num.*3.
*Diffinitorum. num.*4.
*Pro Profeſſione emittenda. num.*5.
*Pro recepturis Sacros Ordines. num.*6.
*Quæ ætas ſufficiat ad peccatum mortale, & incurrendas Cenſuras. num.*7.
*Quando Regulares obligentur ad ieiunia ſuæ Regulæ. num.*8.
*Quæ ætas requiritur ad Beneficia, vel ſimilia. num.*9.
*Alia remiſſiuè. num.*10.

1 AETAS Prælatorum Generalium, vel Prouincialium debet eſſe triginta annorum,iuxta dicta *tom.*1.*cap.*18.Conſentit declaratio Sacræ Congregationis, quam referunt Riccius *in praxi fori Eccleſiaſtici reſolut.*56.*par.*4. & Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Aetas num.*5. vbi etiam dicitur debere eſſe triginta annorum completorum.

2 Ætas verò aliorum Prælatorum inferiorum, quales ſunt Priores, Guardiani, Præpoſiti, Rectores, & ſimiles debet eſſe ad minus viginti quinque annorum,iuxta dicta *loco relato,* conſentiente Sacra Congre-

gregatione à prædictis Riccio, & Nouario relata. Conſonat etiam alia Sacræ Cōgregationis declaratio, qua dicitur ætatem viginti quinque annorum requiri ad obtinendam dignitatem, cui ſubeſt animarum cura. Illam refert Barboſa *in Collectaneis Bullarij verbo Aetas*. Cum enim tales Prælatiæ dignitates ſint, iuxta dicta *tom.* 2. *cap.* 13. *num.*4. merito ea ætas, quæ requiritur pro habenda dignitate neceſſaria etiam erit pro Prælatis etiam inferioribus Religionum. Dicitur etiam in eadem Declaratione hāc ætatem viginti quinque annorum debere eſſe viginti quinque annorum inceptorum, quo denotatur eam ætatem ſufficere, & eſſe neceſſariam pro huiuſmodi Prælatis, quæ ſufficit, & eſt neceſſaria pro Sacerdotio.

3 Abbatiſſarum, ſeu Prioriſſarum ætas debet eſſe quadraginta annorum, vel ſaltē triginta, iuxta ea, quæ diximus ſupra verbo *Abbatiſſa n.*2.

4 Ad diffinitoriatum requiritur ætas viginti duorum annorum. Ita habet Sacra Congregatio à Riccio, & Nouario ſupra relata, & conformiter ad ea, quæ dixi de ſocijs, ſeu diſcretis *to.*2.*cap.*12.*num.*17. ex Concil. Trident. *ſeſſ.*24.*cap.*12. Non obſtante tamen hac ætate iure communi requiſita in omni Religione ſeruari debent propria ſtatuta maiorem ætatem exigentia, quemadmodum in Ordine noſtro ætas triginta annorum, iuxta Conſtitutiones noſtras *par.*4.*cap.*13.*num.*3. An verò requirantur completi dicam verbo *Annus num.*2.

5 Ætas, quæ requiritur ad profeſſionem emittendam tam pro viris, quàm pro fœminis eſt ſexdecim annorum completorum, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*2.*num.*10. ex Concil. Trident. *ſeſſ.*25.*cap.*15. Eſtq. huiuſmodi ætas pro profeſſione neceſſaria à die natiuitatis extra vterum, non à die Baptiſmi computanda, pro vt ibi dictum eſt, & declaratum referunt à Sacra Congregatione Barboſa, & Nouarius relati. Caſu autem quo quis ex ſecto matris vtero editus eſſet, ex tunc eius ætas computaretur, vt probat Mandoſius *de ætat. min. cap.*15. *num* 25. & approbat Sanchez *de præcept. Decalog. lib.*4.*cap.*35.*num.*4. Ad receptionem autem Nouitiorum non eſt aliqua ætas iure communi requiſita, quin potius ex *cap. Nullus de temp. Ordin. in 6.* colligitur etiam in infantili ætate poſſe Nouitios ad habitum admitti. Seruanda tamen ſunt iura Religionum, ſicut in noſtra id, quod 1.*part. conſtit. cap.*13. *num.*5. ſtatuitur, ſcilicet, quod nullus in Fratrem Clericum recipiatur, niſi ſit in ætate quatuordecim annorum. Audio etiam Sacr. Congreg. decidiſſe non recipiendos Nouitios Clericos, niſi habuerint prædictos quatuordecim annos. Pro conuerſis autem, iuxta dicta *tom.* 2. *cap.* 8.*num.*24. ex decretis Clemen. VIII. & Sacr. Congreg. approbatis à Sanctiſs. D.N. Vrbano ſtatutum eſt non debere recipi ante vigeſimum ætatis ſuæ annum.

Digitized by Google

6 Pro recepturis Sacros Ordines modo poſt Concil.Trident.requiritur ad Subdiaconatum ætas viginti duorum annorum, ad Diaconatum viginti trium, ad Presbyteratum viginti quinque, iuxta dicta *tom.1.cap.14.nu.1.* Primæ autem tonſuræ ſuſcipiendæ ſufficit ſeptennarij tempus, hoc enim eſt tempus infantiæ, vt dicit Gloſſa *cap.Nullus de temp.Ordin. in 6.* vbi cauetur ne vllus Epiſcopus ante hoc tempus tonſuram primam vlli conferat, niſi ei, qui Religionem fuerit ingreſſus. Quo ſupponitur etiam illo tempore, vt dixi, poſſe pueros ad habitum admitti, & illis primam tonſuram conferri. Legitimum porrò tempus recipiendi Minores Ordines, eſt poſt ſeptenniū vſque ad duodecimum annum, quo completo Accolitatus ſuſcipitur, *can.in ſingulis diſt.77.* Toletus *in Summa lib.1.cap.61.nu.1.& 2.* Garantus *in Manual. Epiſcop. verbo Ordines Minores num.6.& 10.* Quare caſu quo pueri ad habitum Religionis ea ætate reciperentur, poſſent dicto tempore tonſuram, & Minores Ordines recipere, maximè quia iuxta dicta *tom.1.cap.14.num.20.& cap.24.num.6.* non repugnat iuri communi, quod Nouitij Ordines ſuſcipiant.

7 Ætas ſufficiens ad peccatum mortale regulariter eſt ſeptennium, ita vt tunc pueri abſolui poſſint abſolutè, & ſine conditione, quia iam ſupponuntur regulariter habere vſum rationis, cuius ſignum eſt, quod ſponſalia illius temporis admittuntur. Naldus *in Summ. verbo Aetas num.2.* Ad incurrendam autem cenſuram, licet aliqui credant requiri ætatem duodecim annorum, immeritò tamen cum *cap.vlt.de ſentent. excommunicat.* clarè ſupponatur pueros ante annos pubertatis incidere poſſe in excommunicationem. Ita etiam ſupponunt Suarez *de Cenſuris diſp.5.ſect.1.num.19.* Cornexo *de Cenſuris diſp.9. dub.3.* clarius Naldus *in Summa verbo Annus num.1.* Quod intelligendum de cenſura à iure, nam de cenſura ab homine, eſto in rigore iuris infligi poſſit pueris doli capacibus ante pubertatem, cum nullo iure id prohibeatur (Suarez *ſupra*) propter ignorantiam tamen, quæ in illis præſumitur, præſertim quia non cenſentur cognoſcere ordinem iudiciarium, mitius cum illis agendum. Nec ita facilè ferenda in illos ſententia. Suarez, & Naldus relati. Fauet Vgolinus *de Cenſuris tabul.1.cap.17.§.3.num.5.*

8 Quamuis Regulares omnes ex vi, & à tempore profeſſionis emiſſæ teneantur ad ieiunia Regulæ, & Cōſtitutionum, iuxta modum obligationis, quo ipſæ obligant, iuxta dicta *tom.1.cap.7.num.26.* ad ieiunium tamen Eccleſiaſticum non tenētur, niſi viginti vno anno completo, vt ex communi ſentētia omnium eo loco dixi. Nec obſtat, quod in Regulis Religionum etiam ponatur obſeruantia præceptorum Eccleſiæ. Ex hoc enim ſolum infertur Regulares ante prædictū vigeſimū

vnum

Digitized by Google

vnum annum expletum teneri ad ieiunia Eccleſiaſtica, non ex vi præcepti Eccleſiaſtici, ſed ex vi Regulæ. Caſu autem, quod quis expleat vigeſimũ primum annũ ipſo die ieiunij, tũc tenebitur ieiunare ab illa hora in qua prædictum tempus expleuit, non autem antea, cum ſolum ab eo tempore præcepto adſtringatur, & non antea. Quod ſi ante illud tempus plures refectiones ſumpſerit, ieiunare non tenebitur reliqua parte diei, quia per plures illas refectiones reditus fuit impotens ad ieiunandum illa die. Sanchez *lib.2. de Matrimon. diſp.24 num.23.* Bonacina *de ieiunio diſp.vlt.quæſt.1. punct.vlt.nu.7.* Prædicti etiam Regulares pro conſequendis Iubilæis tenentur obſeruare ieiunia in illis præſcripta, etiam ſi tempus viginti vnius annorum non expleuerint.

9 Si contingat Religioſos ex diſpenſatione Papæ Canonicatum, portionem, beneficium ſimplex, vel quid ſimile obtinere, aduertendæ ſunt aliquæ declarationes Sacræ Congregationis pro ætate ad illa obtinenda. Prima eſt, ætas quatuordecim annorum ſufficit ad obtinendum Canonicatum in Eccleſia Collegiata. Gonzalez *ad Regulam* 8. *Cancellariæ.Gloſſa* 5.*num.*91.*&* 92.Armendariz *in additionib.ad recopilationem legum Nauarræ lib.* 1. *tit.*20.*lib.*1. *de ætate num.* 8. Secunda eſt, ætas quatuordecim annorum ſufficit ad obtinendam dimidiam portionem in Eccleſia Cathedrali. Gonzalez *dict.Gloſſ.*5.*nu.*93. Barboſa *in Collectan.Bullar. verbo Aetas*. Tertia eſt, ætas quatuordecim annorum poſt Concilium ad beneficium ſimplex obtinendum non exigitur expleta, ſed ſufficit cepta. Armendar.*ſupra num.*5. Gonzalez *ſupra num.*90. Quarta eſt, ætas quatuordecim annorum requiſita in beneficijs non requiritur in penſione, ſed ſufficit ſeptem annorum. Gonzalez *ſupra num.*26. Barboſa etiam *ſupra*.

10 Vide alia verbo *Annus*, verbo *Dimiſſoriæ*, verbo *Interſtitia*, & 4.tom. verbo *Ordo*.

AFFINITAS.

SVMMARIVM.

Affinitas quid ſit. num.1.
Quando dirimat matrimonium. ibid.
Quid ſi adueniat poſt matrimonium contractum. num.2.
Qualis copula ad eam requiratur. ibid.
Solus Pontifex diſpenſat in illa ante contractum matrimonium.nu.3.
Poſt contractum etiam Epiſcopus, & cui ipſe commiſerit. ibid.

Quid

Quid de Confeſſarijs Regularium propter **eorum priuilegia**. **num.4.**
Qualiter illa intelligenda. num.5.
Pro quo loco. num.6.
An ſine deputatione Superiorum. num.7.
Alia remiſſiuè. num.8.

1 AFFINITAS eſt propinquitas quarumdum perſonarum orta ex copula carnali licita, vel illicita, vnius cum conſanguineo alterius. Si enim Petrus carnaliter cognoſcit Ioannam, cum fiant duo in carne vna, Petrus eſt affinis conſanguineis Ioannæ in eodem gradu in quo ipſa eſt ipſis conſanguinea, & Ioanna fit affinis conſanguineis Petri etiam in eodem gradu quo illi ſunt conſanguinei ipſi Petro. Non tamen conſanguinei ipſius Petri fiunt affines conſanguineis Ioannæ, nec è contra. Cornexo *tom.2.in 3.par. tract.6. de Matrimon. diſp.7. dub.*31. Bonacina *de Matrimon. q.3. punct.*12. Eſt impedimentum dirimens matrimonium, vſque ad quartum gradum, ſi oritur ex copula licita, & vſque ad ſecundum ſi ex illicita. Ex Concil. Trident. *ſeſſ.*24.*cap.*4. Oritur ex copula completa, quæ eſt cum ſeminis virilis emiſſione intra vas naturale fœminæ, quia hæc dumtaxat apta eſt ad generationem, ſeu *vt* vir, & fœmina efficiantur vna caro. Cornexo *ſupra dub.*32. Bonacina *ſupra*.

2 Non ſolum incurritur hoc impedimentum affinitatis ante matrimonium contractum, ſed poſt contractum, ita vt coniux, qui commiſit inceſtum cum conſanguineo, vel conſanguinea ſui coniugis non poſſit à coniuge petere debitum, etſi teneatur reddere. Quod nequeat petere conſtat ex *cap.*1. *de eo, qui cognouit conſanguineam*. Quod teneatur reddere ex *cap. diſcretionem eodem tit.* & *cap. penult. & fin. eiuſdem tit.* Henrriquez *lib.*11. *de Matrimon. cap.*15. *num.*11. Sanchez *lib.9. de Matrimon. diſp.*27.*num.*1. Hoc intellige, quando fuit copula completa modo dicto *ſupra* cum conſanguineo, vel conſanguinea coniugis, ſola enim ea copula ſufficiens eſt ad inducendum hoc impedimentum. Sanchez *ſupra*. Amplia, etiam ſi copula ſit occulta, quia textus indiſtinctè loquitur, nec innititur ſcandalo. Sotus *in 4.diſt.*37. *quæſt. vnic. art.*2. *verſ.*2. *concluſ.* Gutierrez *in quæſt. Canonic.* 1.*tom. cap.*23 *num.*8. Vnde peccat lethaliter coniux, qui affectus hoc impedimento petit debitum, quia contrauenit præcepto Eccleſiæ in re graui, & petitio ipſa inceſtuoſa eſt. Nauarrus *in Summ. cap.*16.*num.*35. Sanchez *ſupra nu.* 9. Oritur autem hoc impedimentum ſolum ex copula habita cum conſanguineis coniugis intra ſecundum gradum, ita vt, qui cognouit conſanguineam ſuæ vxoris in tertio, vel quarto gradu non priuetur tali iure petendi debitum. Ratio eſt, quia Concilium Triden-

dentinum *ſeſſ.24.cap.*4. decreuit, quod affinitas orta ex copula illicita, non extendatur vltra ſecundum gradum. Et ita declaratum eſt à Pio V. & Sacra Congregatione. Sanchez *ſupra num.*14. Bonacina *ſupra.* Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Affinitas, & verbo Impedimentum affinitatis.*

3 Quamuis in impedimento affinitatis, quod eſt ante contractum matrimonium ſolus Pontifex diſpenſare poſſit, in illis gradibus in quibus dirimit illud ſolum iure Eccleſiaſtico, etſi non in illis in quibus dirimit etiam iure naturæ (ſi forſan aliqui tales ſunt de quo alias) quando tamen ſuperuenit matrimonio cõtracto, & impedit debiti exactionem, poteſt Epiſcopus diſpenſare. Valentia *tom.*4. *diſp.* 10. *quæſt.*5. *punct.*5. Cornexo *tom.*2.*in* 3.*par. de Matrimon.diſp.*7.*dub.vlt.* Hinc ipſe Epiſcopus poteſt committere Confeſſario facultatem id faciendi. Miranda *in Manual. Prælat. tom.*1.*quæſt.*47.*art.*1. Tunc autem cenſebitur id concedere, non quando dederit facultatem abſoluendi à caſibus ipſi reſeruatis, hoc enim impedimentum nec eſt propriè caſus; nec propriè loquendo tollitur per abſolutionem, ſed eſt impedimentum quoddam ad petendum debitum, & tollitur per diſpenſationem. Tunc ergo cenſebitur conceſſa huiuſmodi facultas, quando ex verbis concedentis, vel alijs circumſtantijs colligatur mentem ipſius eſſe illam concedere. Miranda *ibidem.* An verò Commiſſarius Cruciatæ habeat aliquod priuilegium circa hoc pro illis partibus, in quibus Bulla Cruciatæ promulgatur, vide Rodriguez *in expoſit. Bull. Cruciat.*§.13. *num.*7. Ludouicum à Cruce *in expoſit. Bullæ Cruciatæ diſp.* 1. *cap.*9. *dub.*8.

4 De Confeſſarijs autem Regularibus, quod virtute priuilegiorum quarumdam Religionum poſſint etiam id facere, communiter tenent auctores, qui de hoc ſcripſerunt, ſpecialiter Caſarubius *in compend. priuileg. Mendicant. verbo Diſpenſatio num.* 17. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.*61.*art.*1. Miranda *in Manual. Prælator. tom.*1. *quæſt.*47. *art.*1. Portellus *in dub. Regular. verbo Confeſſor Regularis erga ſæculares num.*23. Sanchez *lib.*8. *de Matrimon. diſp.*16.*num.*8. Ioannes de Cruce *de priuilegijs lib.*2.*cap.*6.*dub.*9. *concluſ.*1. Et ſanè, ita erat tempore quo ipſi ſcripſerunt, modo tamen poſt annum 1631. quo à Sanctiſs. D.N. Vrbano reuocatæ ſunt omnes conceſſiones per viuæ vocis oracula factæ, prout dixi *tom.* 1.*cap.*3.*num.*21. diligentius res expendi debet, iuxta dicta eo *tom.*1.*cap.*19.*num.*25. Et in primis conceſſio Innocentij VIII. pro Minoribus quam Caſarubius refert, viuæ vocis oraculum fuit, vt ipſe fatetur, imò incertum & dubium, vt Corduba ibi notat, & propterea inutilis hoc tempore, niſi innouetur, aut confirmetur. Idem dico de conceſſione Pij V. etiam pro Mino-

ribus,

Digitized by Google

ribus,quam circa hoc referunt Rodriguez,Miranda,Sanchez, & Portellus relati. Fuit enim etiam viuæ vocis oraculum.De conceſſione autem Martini V.quam aliqui illorum referunt,idem credo affirmandum quamuis eam, vſque modo videre non potuerim . Conceſſio verò Iulij II.quam etiam refert Ioannes de Cruce,quamuis ſolum fuerit reſcriptum quoddam Cardinalis cuiuſdam Summi Pœnitentiarij eiuſdem Iulij II. vt patet ex Bullario Rodriguez inter Bullas Iulij II. *num.*23. quo de mandato ipſius viuæ vocis oraculo ſibi facto declarauit indultum quoddam Sedis Apoſtolicæ datum Prioribus , Præſidentibus , & tribus , aut quatuor Monachis Monaſterij S.Benedicti Congregationis Valliſoletanæ ab ipſis pro tempore deputandis , & ad nutum reuocandis,extendi etiam ad hoc,vt poſſent diſpenſare cum prædictis coniugatis inceſtuoſis in petitione debiti,nihilominus credo non includi in reuocatione illa generali oraculorum viuæ vocis . Ratio eſt , quia eſto huiuſmodi declaratio facta fuerit à prædicto Cardinali ex mandato ſibi facto à Papa viuæ vocis oraculo,imò etiam dato,quod illud indultum de quo ibi fit mentio fuerit etiam viuæ vocis oraculum , nihilominus ipſa in ſe formaliter , vt ita dicam non eſt viuæ vocis oraculum; ſed reſcriptum quoddam,vel Breue Summi Pœnitentiarij auctoritate Apoſtolica editum . Manet ergo in ſua vi , & ipſo vti poterunt tam prædicti Monachi,quàm quicunque alij Regulares,qui habuerint communicationem priuilegiorum cum illis .

5 Sunt tamen aliqua animaduertenda pro recto vſu huius priuilegij . Primum,hos Confeſſarios deputandos eſſe ad hoc munus diſpenſandi cum prædictis inceſtuoſis per Superiorem Monaſterij , ita quod non ſufficiat generalis facultas audiendi Confeſſiones fidelium , ſed requiratur iſta deputatio ad hoc munus ſpecialiter , pro vt colligitur ex dictis Litteris. Quare non debet committi indiſcriminatim cunctis,ſed ſpecialiter doctis,& prudentibus,quia ſolum illi apti ſunt ad id munus. Numerus autem trium , aut quatuor deſignatus à prædicto Cardinali intelligi debet reſpectiuè ad Monaſteria,ita vt in magnis,& celebrioribus Monaſterijs,quale eſt illud S. Benedicti Valliſoletani , cui principaliter facta eſt hæc conceſſio,poſſint deſignari tres,aut quatuor . In minoribus autem conuentibus non niſi vnus,vel duo . Ita enim recta ratio dictat intelligi debere priuilegium. Similiter quamuis ex vi viuæ vocis oraculi Pij V. pro Minoribus , quod retuli dicto *tom.*1. *cap.*19. *num.*25. requiratur,quod prædicti Confeſſarij habeant ad hoc munus commiſſionem a Prouinciali, ac per conſequẽs,ita obſeruari deberet ſi illud non eſſet reuocatum,aut ſi de nouo confirmaretur à Sede Apoſtolica,ex vi tamen huius priuilegij,de quo in præſenti,non requiritur commiſſio Prouincialis,ſed ſufficit deſignatio facta à Superiore immediato

Digitized by Google

diato Monaſterij, prout colligitur ex prædictis Litteris. Item licet ex vi prædicti oraculi Pij V. ſi ſubſiſteret, aut ſi de nouo confirmaretur, facultas conceſſa viro docto Confeſſario non expiret amoto Prouinciali ab officio, vt habet Portellus relatus, & Villalobos *in Summ. tom.* 1. *tract* 13. *diff.* 5. *num.* 5. *&* *diff.* 52. *num.* 10. quia non ipſe, ſed Papa eſt, qui concedit talem facultatem. Tamen in vſu priuilegij de quo in præſenti aliter dicendum videtur, ſcilicet, quod mortuo, vel amoto Superiore, qui talem deſignationem fecit, ceſſet deſignatio ab illo facta, eo quod illa eſt ad nutum concedentis reuocabilis, prout habetur in prædictis Litteris. Gratia enim, quæ datur ad nutum concedentis exſpirat cum ipſo, iuxta dicenda infra verbo *Gratia nu.* 9. Pariter, quamuis prædicta facultate diſpenſandi cum inceſtuoſis quantum eſt ex vi præfati oraculi Pij V. ſi ſubſiſteret, aut de nouo confirmaretur, vti poſſent Confeſſarij etiam extra Sacramentum Confeſſionis, quia verbum illud *in foro conſcientiæ* non reſtringitur ad Sacramentum Confeſſionis, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 45. & ſupra verbo *Abſolutio nu.* 6. ex vi tamen priuilegij de quo in præſenti neceſſe eſt, quod Confeſſarij vtantur dicta facultate in Sacramento Confeſſionis. Ita enim ſupponitur in prædictis Litteris illis verbis *Confeſſiones diligenter audire*, & illis *pœnitentiam ſalutarem iniungere*.

6 Quod autem prædicti Confeſſarij non poſſint vti hoc priuilegio extra ſuas domos, aut Eccleſias, conſtat ex dictis Litteris, vbi ſolum conceditur pro Chriſti fidelibus confluentibus ad illas, ſeu in illis commorantibus, aut exiſtentibus. Denique, quod talis diſpenſatio ſine cauſa exhiberi non debeat, certum eſt, & commune omnibus diſpenſationibus. Videtur autem ſufficiens eſſe ſi coniux ille, cum quo facienda eſt diſpenſatio, iuuenis ſit, nec poſſit ſe abſtinere à petitione debiti.

7 Cæterum nullo pacto audiendos eſſe Peregrinum *in compend. priuileg. ſui Ordinis part.* 1. *tit. diſpenſatio* §. 8. & Sayrum *in claui regia lib.* 6. *cap.* 11. *num.* 98. quatenus aſſerere videntur (etſi id expreſsè non aſſerant) poſſe Confeſſarios Regulares vti hac facultate diſpenſandi cum prædictis inceſtuoſis ſine ſpeciali deputatione ſuorum Superiorum, rectè docet Diana *par.* 3. *tract.* 2. *de dub Regul. reſolut.* 14. & ſupponunt communiter authores, qui de priuilegijs Regularium ſcripſerunt, quos idem Diana refert. Aut oſtendant, qui oppoſitum dicunt aliquod priuilegium ſine prædicta limitatione.

8 Vide alia 4. tom. verbo *Matrimonium*.

AGNVS

Digitized by Google

AGNVS DEI CEREI.

SVMMARIVM.

Quid ſtatuerit Gregorius XIII. circa Agnus Dei. num. 1.
Eam Conſtitutionem eſſe receptam. ibid.
Quæ actiones probibitæ ſint circa illos. num 2.
An poſſint venales proponi. num.3.
Quando ſimonia in hoc committeretur. ibid.
Emere illos ratione benedictionis ſimoniacum eſt. num.4.
An retineri poſſint miniati, vel depicti. num.5.
Excommunicatio à Gregorio impoſita an ſit reſeruata. num.6.
Quis poſſit ab illa abſoluere. ibid.
Tangere, ſeu contrectare Agnus Dei, quibus licet, vel quibus non num.7.
Pro reuerentia circa illos, quid ſtatuerit S.Carolus Borromeus. nu.8.
De vtilitate quam fideles capere poſſunt ex ipſis. num.9.
Qualiter ſignificata ſit ab Vrbano V. ibid.

1 PRO reuerentia habenda erga *Agnus Dei* à Summo Pontifice benedictos, ex veteri Eccleſiæ inſtituto, ſolemni precationum ritu, multisq. ceremonijs tùm primo, tùm ſeptimo Pontificatus anno, vt ait Azor *tom.1.Inſtitut. Moral.lib.9.cap.9.* hæc ſtatuit Gregorius XIII. in Conſtitutione *Omni certè* anno 1572. edita inter Conſtitutiones ipſius *in 2.tom.Bullar.num.2.* quæ id circo diſcutienda erunt, quia Regulares etiam tangunt. *Statuimus, & ordinamus, ac ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda prohibemus, & interdicimus, ne quiſquam ſiue vir, ſiue mulier, ſæcularis, aut Eccleſiaſtici, etiam Regularis Ordinis, ille ſit, & quocunque gradu, conditione, ſtatu, nomine, dignitate, & honore præcellat, poſthac in perpetuum Agnus Dei per Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem benedictos, depingere, inficere, minio notare, vel aurum, aut colorem aliquem illis imponere, aut quidquam aliud ſuperinducere, neque depingi, aut miniari facere, nec illos venales proponere, ſeu tenere, quouis prætextu, qualibetue de cauſa audeat. Verum eos albos, & mūdos Agnum illum purum, & innocentem repræſentantes, qui occiſus prætioſiſſimo ſanguine ſuo nos redemit, decenter, ac reuerenter à cunctis baberi, deferri, & cuſtodiri præcipimus, & ita ab omnibus fieri, & cenſeri debere decernimus. Mandantes omnibus, & ſingulis loco-*

rum

rum Ordinarijs per vniuerſum Chriſtianum Orbem conſtitutis, eorumq. Vicarijs in ſpiritualibus Generalibus, vt præſentem noſtram Conſtitutionem, & probibitionem in ſuis quiſque Ciuitatibus, & Diœceſibus ſtatim publicare procurent, itaut ad omnium notitiam quam primum peruenire poſſit. Quicunque verò inobedientes fuerint, præter excommunicationis pœnam, quam vt præfertur incurrent, etiam alijs pœnis ipſorum Ordinariorum, ſeu Vicariorum plecti, & mulctari volumus, & iubemus. Hæc in dicta Conſtitutione, quam aliqui extra Vrbem non eſſe receptam dicunt (Filiucius *tract.* 14. *num.* 95.) ſed alij contra teſtantur, vt Fagundez *part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 25.

2 Hæc ergo cunctis etiam Regularibus viris, aut fœminis prohibentur à Gregorio XIII. ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ; ſcilicet præfatos Agnus Dei cereos *depingere, inficere, minio notare, aut colorem aliquem illis imponere, aut quidquam aliud ſuperinducere.* Vnde non prohibetur eos circulis, aut thecis aureis, argenteis, ſericis, chriſtallinis, aut vitreis in girum circumornare, aut coronare. Sic enim Romæ obſeruari video, & Pontifex ſolum interdicit ea quibus albedo, & munditia illorum veluti intrinſecè inficitur. Prohibetur etiam eos depingi, aut miniari facere, intellige auro, minio, vel colore, aut aliqua re illis impoſita, vel ſuperinducta, iuxta ſuperius dicta, vt credatur eadem, quæ facere per ſe circa illos cuncti prohibētur, neque per alios facere poſſe, eſto id non exprimatur in Conſtitutione.

3 Pariter etiam interdicitur omnibus eos *venales proponere, aut tenere.* Quod intellige de venditione ſimoniaca, qualis eſt ſi ratione benedictionis vendantur, aut carius ratione illius; ſecus ſi ratione ſolius materiæ, ceræ videlicet, ex qua conficiuntur, & impenſarum in eis conficiendis, & de vno loco in alium portandis vendantur. Conſtat enim calices, & patenas conſecrata eodem modo vendi poſſe. Ita Sanchez *de præcept. decalog. lib* 2. *cap* 43. *nu.* 29. Bonacina *diſp.* 3. *de primo præcepto decalogi quæſt.* 1. *punct.* 4. *num.* 12. Qui autem particulam aliquam Agnus Dei venderet, aut carius anulum, ſeu thecam in qua incluſa eſt, proculdubio conuinceretur eam vendidiſſe ſimoniacè, cum illa materia parua alias nullius fermè prætij ſit. Sic intelligendus Azor *ſupra quæſt.* 4.

4 Emere etiam Agnus Dei ratione benedictionis, ſeu conſecrationis ſimoniacum eſt, quia eſt emere rem ſacram. Emere autem illos ratione materiæ, aut expenſarum, quæ fiunt in apparandis, & poliendis non eſt intrinſecè malum. Azor *ſupra*. Cui non aſſentior, dum ait in prædicta Conſtitutione videri prohibitum, nullum enim verbum ibi eſt de emptione, ſed de venditione, niſi forſan credatur, eo ipſo quo prohibentur vendi prohiberi etiam emi.

5 Edi

Digitized by Google

5 Etſi Agnus Dei pingere, miniare, &c: aut facere pingere, ſeu miniare prohibitum ſit ſub præfata excommunicatione, vt dictum eſt, illos tamen ſic peccaminosè depictos, ſeu miniatos tenere, aut conſeruare, probabile eſt non eſſe prohibitum dicta Conſtitutione. Quia non videtur credibile voluiſſe Pontificem, vt ſemel iam miniati, ſeu depicti comburantur, rumpantur, aut deſtruantur. Vnde dum interdicitur in ea Conſtitutione Agnus Dei *tenere*, illud infinitiuum *tenere* coniungitur cum dictione *venales*, vt conſtat ex contextu. Pariter dum concludit Pontifex illos habendos, deferendos, & cuſtodiendos albos, & mundos, tantum eſt dicere non eſſe depingendos, ſed vt benedicuntur à Pontifice cuſtodiendos, at vbi peccando depicti ſunt, non interdicit eos teneri. Sanchez *ſupra num.* 28. Bonacina etiam *ſupra*.

6 Excommunicatio prædicta nulli reſeruata eſt, vt conſtat ex ipſa Conſtitutione, & notat Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Agnus Dei*. Vnde ab illa poſſunt Prælati Regulares abſoluere ſuos ſubditos, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *nu.* 18. & Confeſſarij ſuos pœnitentes, iuxta dicta *ibi cap.* 19. *num.* 14. ex Cornexo *ibi* relato.

7 Tangere, ſeu contrectare Agnus Dei per ſe, & abſolutè non licet, niſi Clericis, ſaltem in Subdiaconatu conſtitutis. Sunt enim non ſolum ſacri, & benedicti, ſed etiam Oleo Sacro, & Chriſmate conſecrati. Ita etiam elicitur ex *ca. Sacratas diſt.* 23. Azor *ſupra quæſt.* 3. Sanchez *ſupra num* 27. Non tamen propterea Clerici inferiores, aut laici eos tangentes peccant mortaliter, ſecluſo ſcandalo, aut contemptu, ſed tantum venialiter, quia pro leui irreuerentia communiter hoc æſtimatur, vt in ſimili dixi de Conuerſis tangentibus ſacra vaſa, *to.* 2. *cap.* 8. *nu.* 34. Azor, & Sanchez relati. Imò, vt credo, quando adſit moralis neceſſitas, pietas, & deuotio, nullum erit peccatum eos decenter contrectare, quia ita videtur vſu receptum. Sanchez *ſupra*.

8 Pro reuerentia tamen illis exhibenda in Concilio Mediolanenſi ſub S. Carolo Borromeo Cardinali celebrato quędam ſtatuta ſunt, quæ mihi digna videntur, quod hic inſerantur, vel in exemplum aliarum Eccleſiarum. Primo, vt cum Agnus Dei domi aſſeruãtur, ſicut piæ conſuetudinis eſt, loculo decenti includantur. Cum autem collo dependentes geſtantur, in thecam auream, argenteam, eburneam, chriſtallinam, aut alterius generis decentis rectè incluſi ſint, itaut tactu violari nequeant, nec ad ornatum habeant quidquam, quod profanum ſit, quodq. minimè deceat. Thecarum fabri ne vllo modo eos tangant, attrectentue, ne chirothecis quidem, forcipe, aut vllo alio inſtrumento, ſed ad eos in thecis reponendos Clericus in ſacris conſtitutus adhibeatur. Ne item minimam particulam ſacræ illius ceræ, è qua agni figura

Digitized by Google

gura effecta eſt in eis includant, quo pluris opus ſuum vendant, ſed ab eo accipiant, qui thecam Agni cauſa faciendam locarint. Ne item quiſquam ſacrũ agnum annulo geſtet, cum ita parum religioſè geſtetur, vt aliqua fœditate turpiue tactu violari facilè queat. Præterea, qui ſacros agnos geſtant, hoc Religioſius caueant, ne quid impurè turpiterue agant, aut à ſacra huiuſmodi re alienum. Nec præterea in agri campum benedicti agni proijciantur, nec cuiquam arbori affigantur, neque in ramis arborum ſuſpendantur. Sed quod antiqui eſt inſtituti eorum cera adoleatur ad ſuffumigationem in agris, vineis, ob imminentem tempeſtatem, fulgura, fulmina, incendia, & grandinis vim, aliaſue diabolicas illuſiones depellendas. Hæc in eo Concilio Prouinciali referente Azorio *ſupra quæſt.2.* & aliqua ex eis Gauanto *in Manuali Epiſcopor. verbo Agnus Dei.*

9 De vtilitate quam fideles capere poſſunt ex illis teſtatur Durandus *in Rationali diuinorum officiorum lib.6. cap.79.* agros cereos auctoritate Pontificia ſacros vim habere contra fulgura, fulmina, grandinem, incendia, & tempeſtates ventorum, vel imbrium. Hos etiam verſus ab Vrbano V. ad Gregorium Imperatorem cum tribus *Agnus Dei* miſſos fuiſſe habet Quaranta *verbo Agnus Dei.*

Balſamus, & munda cera cum chryſmatis vnda
Conficiunt agnum, quod munus do tibi magnum.
Fonte velut natum per myſtica ſanctificatum.
Fulgura deſurſum pellit, & omne malignum:
Peccatum frangit, vt Chriſti ſanguis. Et angit
Prægnans ſeruatur, ſimul & partus liberatur.
Munera defert dignis, virtutem deſtruit ignis
Portatus mundè de fluctibus eripit vndæ.
Morte repentina ſeruat, Satanæq. ruina.
Si quis honoret eum, retinet ſuper hoſtes trophæum.
Parsq. minor tantum tota valet integra quantum.
Agnus Dei miſerere mei.
Qui crimina tollis miſerere nobis.

ALIENARE, SEV ALIENATIO.

SVMMARIVM.

Vbi de hac materia actum ſit. num.1.
Alienatio propriè quid importet. num.2.
Quid largè ſumpta. ibid.

Digitized by Google

Actus per quos dominium transfertur. ibid.
Actus per quos vtile transfertur ibid.
Omnes alienationes bonorum Eccleſiaſticorum modò prohibitæ à Paulo II. num.3.
Item à Sacra Congregatione Concilij. num.4.
Etiam impoſitio cenſuum. num.5.
Item acceptio pecuniæ ad cambium. ibid.
An poſſint Eccleſiaſtici emere bonum ſtabile impoſito cenſu ſuper illud. ibid.
Quid dicendum de annuis redditibus, & creditis Montium. num.6.
Venditio immobilium, ſeu mobilium pratioſorum omnino interdicta. num.7.
Quid cum res eſt modici valoris iuxta Ca.Terrulas. *ibid.*
Qualiter eſt intelligendum. ibid.
An ſerui fugitiui alienari poſſint. num.8.
An bona difficilis recuperationis. num.9.
An bona hæreditaria obnoxia oneri ſoluendi æris alieni. num.10.
Donatio etiam prohibita Regularibus de rebus immobilibus, aut mobilibus prætioſis. num.11.
An etiam inter ipſos Regulares. ibid.
Quid de permutatione talium bonorum. num.12.
Quid de alijs ſpeciebus contractuum. num.13.
Quid de Reliquijs Sanctorum. num.14.
Vnio Eccleſiarum, an etiam prohibita. num.15.
De arboribus cæſſis ex aliquo prædio quid ſentiendum. num.16.
De bonis immobilibus habentibus perpetuum Miſſarum onus, quomodo alienanda. num.17.
Pœnæ impoſitæ in Extrauaganti Pauli II. quæ ſint. num.18.
Quæ in Decreto Sacræ Congregationis Concilij. num.19.
In quas pœnas incidant Regulares alienantes. num.20.
Qualiter id intelligendum. ibid.
Quid de Epiſcopis, & de Abbatibus. num.21.
Quid de alijs Prælatis inferioribus. num.22.
Quis poſſit in illis diſpenſare. ibid.
An ex priuilegijs Religionum. num.23.
Quid de pœnis aliarum Conſtitutionum Apoſtolicarum. num.24.
Maximè de Clementina 1. de reb.Eccleſ.non alienand. *num.25.*
An ſuſpenſio per illam poſita maneat modò in ſua vi. ibid.
Alia remiſſiuè. num.26.

PLV-

Digitized by Google

1 PLVRA de hac materia, quatenus ſpectat ad bona Regularium dicta ſunt *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 1. 2. 3. *&* 4. *& tom.* 2. *cap.* 19. *à num.* 54. quia tamen circa eam nouæ quotidie exurgunt difficultates, in Italia præſertim, vbi Extrauagans *Ambitioſæ* Pauli II. & decretum Sacræ Congregationis, de quo infra, ſunt in viridi obſeruantia, ideo alia addenda ſunt, vel pro maiori explicatione.

2 Quamuis alienatio propriè, & in rigore ſumpta ſolum importet actum per quem dominium directum transfertur. *C. de fund. dotal. l.* 1. *&* 2. Gloſſa *in cap. cum nulli liceat de reb. Eccleſ. non alienand.* Latgè tamen, vt in dicta Extrauagāti Pauli II. & decreto Sacræ Congregationis, ſumitur etiam pro actu per quem dominium vtile transfertur. Silueſter *verbo Alienatio num.* 1. Quaranta *in Summa Bullar. verbo Alienatio num.* 6.

2 Actus per quos dominium directum transfertur ſunt venditio, donatio, permutatio, &c. Molina *de contractibus tract.* 2. *diſp.* 464. *nu.* 1. Actus verò per quos dominium vtile transfertur ſunt ſex (iuxta Quarantam *in Summa Bullar. verbo Alienatio num.* 16.) Videlicet ſuperficiarius, locatio, Emphyteoſis, libellarius, feudus, & præcaria. His iunge illos actus, quibus etſi res non tradatur alteri, neque ad dominium directum, neque vtile, manet tamen obnoxia periculo alienationis, vt pignus, & hypotheca. Molina *ſupra*.

3 Hi ergo omnes alienationis bonorū Eccleſiaſticorum modi prohibiti ſunt Eccleſiaſticis omnibus. Primo, à Paulo II. in Extrauaganti *Ambitioſæ* ſub excommunicationis ſententia, & alijs pœnis prout dixi dicto *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 1. illis præſertim verbis: *Omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum alienationem, omneq. pactum per quod ipſorum dominium transfertur, conceſſionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphiteuticum, præterquam in caſibus iure permiſſis, ac de rebus, & bonis in Emphiteuſim ab antiquo concedi ſolitis, & tunc cum Eccleſiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, pro inſtanti temporis exigentia, hac perpetuò valitura Conſtitutione fieri prohibemus.*

4 Deinde ſecundò, expreſſius, & clarius prædicti modi alienationis bonorum Regularium, abrogatis omnibus priuilegijs ipſis conceſſis, (quorum plura referunt Caſſarubius, & Sorbus *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Alienatio*) prohibiti ſunt à Sacra Congregatione Concilij in decreto Sāctiſſimi Domini Noſtri Vrbani iuſſu edito anno 1624. abſque licentia ipſius Sacræ Congregationis, illis verbis dicto *cap.* 10. *num.* 2. relatis. *Omnium rerum, & bonorum immobi-*

Digitized by Google

lium, ac pratioſorum mobilium alienationem, omneq. pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, cenſus perpetuos, ſeu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, conceſſionem in feudum, vel Empbiteuſim, præterquam in caſibus à iure permiſſis, fieri perpetuo probibet, atque interdicit, abſque ipſius Congregationis Concilij expreſſa licentia in ſcriptis, & gratis concedenda, ſub pœna priuationis omnium Officiorum, quæ tunc obtinebunt, vociſq. actiuæ, & paſſiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in poſterum obtinenda, quam ipſo facto abſque alia declaratione incurrant. Sublata etiam Generali, & Protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate; pœnis nihilominus Apoſtolicarum Conſtitutionem, & præſertim fœlicis recordationis Pauli II. quæ incipit: Ambitioſæ *in ſuo robore permanſuris.* Prohibentur etiam bonorum Eccleſiaſticorum alienationes in Concilio Tridentino *ſeſſ.* 22. *de reformation. cap.* 11. & *ſeſſ.* 25. *etiam de reformat. cap.* 11. item ab alijs Pontificibus de quibus infra.

5 Meritò autem in hoc Sacræ Congregationis decreto fit ſpecifica mentio cenſuum, ſiue perpetuorum, ſiue vitalitiorum, quamuis in dicta Paulina expreſsè nominati non fuerint, quia cenſus impoſitio eſt quædam alienatio *l. fin. C. de reb. Eccleſ. non alienand.* Naldus *in Summa verbo Cenſus nu.* 3. ex deciſione Rotæ. Impoſitio enim cenſus venditio quædam veluti eſt libertatis bonorum. Vnde in dicto *cap.* 10. *num.* 3. dixi, pecunias ad cambium, vel mutuo accipere cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis (quod multo minus eſt quam cēſus impoſitio) prohibitum eſſe Regularibus, declaraſſe Sacram Congregationem eodem Sanctiſſimo approbāte, vt refert etiam Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Alienatio nu.* 35. Multo ergo magis impoſitio, ſen venditio cenſus, ſiue perpetui, ſiue vitalitij prohibita erit. Hinc etiam declaratum eſt à Sacra Congregatione Regularium alienationem, ſeu venditionem cenſus Regularium pro ſolutione æris alieni minimè fieri poſſe. Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Alienatio num.* 40. Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Alienatio num.* 3. An autem poſſint Regulares, aut alij Eccleſiaſtici emere v.g. vineam, vel domum mille v.g. ſcutis impoſitis ad cenſum ſuper ipſam vineam, vel domum. Dicendum videtur, quod ſic. In eo enim caſu Eccleſia non tam alienat, quàm adquirit bonum illud ſtabile tali onere affectum, quod nullo iure eſt prohibitum. Secus eſſet ſi ille cenſus imponeretur hypotheca ſpeciali etiam ſuper alia bona Monaſterij, vel ſuper illa ſolum, hoc enim eſſet alienatio quædam libertatis bonorum Monaſterij, ac per conſequens prohibitum. Dixi autem hypotheca ſpeciali, quia ſi id fieret per hypothecam generalem,

licitè

Digitized by Google

licitè fieret, quia iuxta dicta *tom.2.cap.19.num.55.* probabile eſt hypothecam generalem bonorum Eccleſiæ non eſſe prohibitam Eccleſiaſticis, aut Regularibus. Reſtat ergo ſolum aliquid dicere de ſingulis modis alienationis ſupra aſſignatis, & prohibitis Regularibus ſine Sacræ Congregationis licentia.

6 Sed præmittendum, quod licet Naldus *in Summa verbo Annus num.7.& verbo Bona num.16.* putet annuos redditus, ſi ſint citra decennium, & credita Montium, vulgò *loca Montium*, eſſe bona mobilia, nihilominus dicendum cenſeri immobilia. Ita enim habet vſus Curiæ, & eſt conforme naturæ ipſorum, cum poſſint perpetuo durare. Eſto autem immobilia non eſſent, quia tamen ſine dubio ſunt pretioſa, ideo quantum ad alienationem iudicandum de illis eſt, ac ſi eſſent immobilia, iuxta dicta *tom.2.cap.19.num.54.55.& 56.* Quod maximè roboratur ex eo quod ſint bona fructifera.

7 Et primo loquendo de venditione rerum immobilium, & mobilium prætioſorum, etſi omnino ſit interdicta Regularibus ſine Sacræ Congregationis licentia, iuxta dicta locis relatis ex Paulina, & decreto relato eiuſdem Sacræ Congregationis, nihilominus res modici valoris etiam ſi ſit immobilis, vendi poteſt, & alienari ſine tali licentia. Ratio eſt, quia in *ca.Terrulas 12.quæſt.2.* id permittitur. Declaratum autem eſt à Sacra Cõgregatione, neque Conſtitutione Pauli II. neque Concilij Tridentini decreto derogatum eſſe diſpoſitioni dicti *ca.Terrulas 12.quæſt.2.* Quaranta *in ſumm.Bullar.verb.Alienatio num.41.* Gauantus *in Manual.Epiſcopor. verbo Alienatio num.22.* Eſt autem eadem ratio de decreto Sacræ Cõgregationis adducto, quia illud conforme eſt Conſtitutioni Pauli, illius explicatio, & confirmatio pro Regularibus, ſublatis eorum priuilegijs. Sed notandum, in eo *ca.Terrulas* tria requiri, vt poſſint alienari, ſcilicet quod ſint exiguæ, minus vtiles, aut longè poſitæ, & adſit neceſſitas. Quanti porrò valoris debeant eſſe prædictæ Terrulæ, vt exiguæ cenſeantur Naldus *in Summa verbo Prælatus num.7.* & Gauantus *ſupra num.24.* referunt declaratum eſſe à Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium debere eſſe viginti quinque ſcutorum aureorum. Idem verò Naldus *in Summ.verbo Alienare num.5.* dicit ex ſtylo Curiæ, & prout à pluribus fide dignis ipſi pluries ſcriptum fuit, intelligi debere de ijs, quæ communiter non excedunt valorem viginti ducatorum. Sed quamuis declarationi Sacræ Congregationis pro eo caſu quo facta eſt ſtandum ſit, & ſtylus ille Curiæ de pretio viginti ſcutorum mihi ſatis rationi conſonare videatur, nihilominus melius videtur dicendum hoc relinqui debere arbitrio Iudicis, vel prudentis viri. Ita Filiucius *tract.44.cap.4.nu.4. tom.3.* Quaranta *ſupra.* Peirinis *to.1.Priuileg.Minim.in Conſtitut.9.*

Digitized by Google

*Iulÿ II.nu.*15. Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcop.Allegat.*95.*nu.*51. Cum autem res modici valoris alienari poſſit per venditionem, idem videtur dicendum de alijs modis alienationis, cum non ſit in eis maior ratio. Vnde locari poſſe vltra triennium colligitur ex Riccio *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ.* 113. *num.* 5. *in* 1. *edit. & reſolut.*98. *num.*5.*in* 2. & Barboſa relato. Nota tamen prædiola hæc,ſeu terrulas modici prætij, quæ alienari poſſe dixi ſine licentia prædicta, debere eſſe ſeparata, ſeu diſiuncta ab alijs prædijs, ſeu terris Eccleſiæ, ſi enim fuerint coniuncta cum illis, itaut ſint illorum partes ſapiunt naturam illorum, cuius partes ſunt, & ita alienari non poterunt, ſicut nec illa. Aliàs daretur occaſio, vt totum ipſum prædium paulatim, & diuiſim per partes modicas diſtrahi, & alienari poſſet.

8 Quia tamen *dict.ca.Terrulas, & ca.Fugitiui* 12.*quæſt.*2. conceditur Epiſcopis poſſe diſtrahere ſeruos fugitiuos, qui reuocati retineri non poſſunt, ideò videtur mancipia fugitiua,quæ ſimiliter reuocata retineri non poſſunt, vendi poſſe ſine licentia Sacræ Congregationis, etiam in caſu quo aliàs alienari non poſſent,iuxta dicta *tom.*2.*cap.*19. *num.* 57. quia eſſent annexa, vel affixa prædijs, aut domibus tanquam illorum partes. Portellus *in dub. Regular. verbo Alienatio in Addit. num.* 3. Addit eamdem eſſe rationem ſi ſerui ſint ebrioſi, latrones, & inhoneſti, eſt enim eadem ratio, ac per conſequens curret eadem diſpoſitio iuris. Si verò ſeruus eſſet relictus Monaſterio hac conditione ne vendatur, quod ſi vendatur pertineat ad hæredes donatoris, vel teſtatoris, tunc vendi non poteſt, &, ſi vendatur pertinet ad hæredes illius. Lex enim Canonica non derogare debet legi naturali,quæ præſcribit obſeruantiam illius conditionis aliàs rationabilis. Quod tamen intellige, niſi obtenta ſit diſpenſatio in tali conditione. Portellus *ibidem*.

9 Similiter vendi poſſunt ſine prædicta licentia bona, quæ ſunt difficilis recuperationis, ſeu incerta, vel incognita, eo pacto, quod laicus emptor ſuis expenſis,& periculo ea recuperet. Naldus *in Summa verbo Bona num.*9.ex Rotæ deciſione,& alijs,Gauantus *in Manual.Epiſcopor.verbo Alienatio num.*42.

10 Non tamen vendi,aut alienari poſſunt bona hæreditaria accepta à Regularibus de manu laici,ſi ex neceſſitate ſoluendi æris alieni eſſent alienanda. Nam per aditionem hæreditatis iam ſunt facta bona Eccleſiaſtica, ac proinde ad alienationem ipſorum requiritur licentia Sedis Apoſtolicæ. Naldus *in Summ.verbo Bona num.*7. ex Rotæ deciſione.

11 Loquendo verò de donatione, cum ſit ſpecies quædam alienationis etiam eſt prohibita Regularibus in prædicta Paulina,& decreto

Sacræ Congregationis ſine licentia ipſius, quando eſt de rebus immobilibus, ſeu mobilibus prætioſis, vt patet illo verbo *Conceſſionem*, quod eſt in Paulina, & verbo *Alienationem*, quod eſt in dicto decreto. Donatio autem inter Regulares eiuſdem Monaſterij, etiam ſi (caſu dato) eſſet rei immobilis, aut mobilis prætioſæ (quidquid ſit de tranſgreſſione Conſtitutionis Clementis VIII. *de largitione munerum*, de qua alibi) non eſt prohibita in dicta Paulina, neque in decreto relato. Ratio eſt, quia ibi ſolum prohibetur ea donatio, quæ eſt alienatio, donatio autem illa inter Regulares eiuſdem Monaſterij, non eſt alienatio, cum dominium illius rei non transferatur, ſed maneat ſicut antea in Monaſterio. Vide Naldum *in Summa verbo Alienatio num.*4. An verò id etiam procedat in donatione facta à Regulari vnius Monaſterij alteri Regulari alterius Monaſterij, vel Prouinciæ, eiuſdem tamen Religionis, dubiæ quæſtionis eſt. Et conſequenter ad dicta *to.*2. *cap.*19. *num.*56. reſpondendum eſt negatiuè. Illa enim eſt vera alienatio ab vna Eccleſia ad aliam, quæ prohibita eſt etiam de licentia Prælati. Bonacina *in tract. de alienat. bonorum Eccleſiaſtic. diſp.* 2. *quæſt.vnic.punct.*2.*num.*14.*&* 17.*& de contractibus diſp.*3.*quæſt.*8. *punct.*4.*num.*24. Credo tamen in praxi non obſeruari hoc, ſed ex ſola facultate Prælatorum ſine licentia Sacræ Congregationis fieri huiuſmodi donationes. Et fauet Riccius à Bonacina relatus *deciſ.*38.*&* 74. Poſſe etiam in remunerationem beneficiorum Eccleſiæ collatorum, donari aliquid ſine Sedis Apoſtolicæ conſenſu, tradit Barboſa *in Allegat.*95.*num.*62.ex *cap.Conſenſus de rebus Eccleſ.* Sed quia ibi, præter alias circumſtantias quæ notantur, tantum conceditur tali beneficiorum collatori, quod poſſit manumittere ſeruos aliquos Eccleſiæ, qui tamen inter bona mobilia recenſentur, niſi ſint annexi, vel affixi ipſis, iuxta dicta *tom.*2. *cap.*19. *num.*57. ideo ſolum intelligendus eſt textus de bonis mobilibus, & inter metas, & limites honeſtæ remunerationis.

12 De permutatione etiam bonorum immobilium, vel mobilium prætioſorum Eccleſiæ, ſi talis permutatio fiat cum ſæcularibus, certum eſt prohibitam eſſe Eccleſiaſticis, & Regularibus ſine conſenſu Sacræ Congregationis. Ita enim habetur ex Paulina *Ambitioſæ*, & decreto Sacræ Congregationis relatis, iuxta dicta *tom.*2.*cap.*19.*num.*56. Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcop. allegat.*95.*num.*57. Si tamen fiat inter ipſas Eccleſias, ſeu Monaſteria; non eſt tam certum eſſe prohibitam, potius inter caſus, in quibus licita eſt alienatio bonorum Eccleſiæ inconſulta Sede Apoſtolica hunc ponit Barboſa allatus *num.*55.*&* 56. ex *cap.hoc Iuſporrectum* §. *ſibi inuicem* 10. *quæſt.*2.*cap.*1. *de reb Eccleſ.non alienand.cap.ad quæſtionem de rerum permut.* & ita videtur

Digitized by Google

dicendum ſpeculatiuè, & ſtando in iure communi. Praxis tamen eſt in contrarium, vt tenent Riccius *in praxi reſol.60.in fine, & reſol.35. etiam in fine.* Naldus *in Summa verbo Permutare num.2.* & ipſe Barboſa relatus, & ita illi ſtandum. De permutatione verò prædictorum bonorum inter Clericos, vel Regulares eiuſdem Eccleſiæ, vel Monaſterij, ſeu Religionis dic vt ſupra numero præcedenti.

13 De alijs verò ſpeciebus contractuum, per quos ſolum transfertur dominium vtile, aliqua dixi locis relatis, & ex dictis etiam colligi poteſt quid de illis dicendum. Circa emphiteoſim animaduertit Franciſcus Leo *in Theſaur.for.Eccleſiaſt. cap.15.num.8.* poſſe terram ſterilem in Emphiteoſim illi concedi, cuius ſtudio reducatur ad culturam, affertq.aliquot iura, quæ rem non plenè probant. Standum ergo eſt Paulinæ Conſtitutioni, & decreto Sacræ Congregationis relatis.

14 De reliquijs Sanctorum dicendum eſt, ſicut de mobilibus prætioſis, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, quòd ſcilicet alienari nequeant ſine conſenſu Sedis Apoſtolicæ. Sunt enim res argento, & auro prætioſiores, & ſtylus Curiæ ita obſeruat. Riccius *in praxi deciſ.63.* Bonacina *de alienat. bonor. Eccleſ. diſp.2. quæſt.vnic.punct.2.num.31.* Vnde earum alienatio veluti irrita reſcindenda eſt. Flauius Cherubinus *in compend. Bullar. in Conſtit.98.Pij V.* Hoc tamen intellige de reliquijs muro clauſis, vel inſignibus, aut ipſarum partibus notabilibus, vel perpetuæ traditis ſepulturæ. Exiguarum enim particularum alienatio non videtur petere Sedis Apoſtolicæ conſenſum. Declaratum proinde eſt à Sacra Congregatione, teſte Barboſa *in Collectan. Bullar.verbo Reliquiæ*, reliquiam modicam iam factam alienabilem poſſe donari alicui Eccleſiæ, vel Oratorio. De pœnis furantium reliquias dicam 4.tom.verbo *Reliquiæ Sanctorum*.

15 Quamuis vnio Eccleſiarum, quia etiam eſt quædam alienatio, prohibita ſit prædicta Extrauaganti, & decreto Sacræ Congregationis (Quaranta *in Summ.Bullar. verbo Alienatio num.35.* ex Abbate, & Rebuſio) facta tamen Eccleſiæ Regulari, ſeu Religioſo loco non poteſt impugnari. Vt patet ex Clement.*ſi vna Eccleſia de rebus Eccleſiæ non alienand.* vt dixi *tom.1. cap.10. num.4.* & ſupponit Gloſſa *ibi verbo Donetur*. Conſule tamen Concil. Trident. *ſeſſ.21. cap.5. & ſeſſ.24. cap.13.& 15.& ſeſſ.23.cap.18.* & dicta *tom.2.cap.1.num.41.* ac Theſaurum *in prax.par.2. verbo Alienatio bonorum Eccleſiaſticorum iuris forma non ſeruata cap.1.§.Quintus caſus*.

16 Quamuis etiam venditio, ſeu alienatio arborum cæſarum ex aliquo prædio, eo quod eſſent inutiles, aut nociuæ non videatur prohibita in dicta Extrauaganti, & decreto Sacræ Congregationis (quod intelligo, quando illæ ob denſitatem, & vicinitatem impedimento erant

ipſa-

Digitized by Google

ipſarum augmento vel fructui, vel quando loco earum reponerentur arbores fructiferæ, ſeu magis fructiferæ, hæc enim omnia vtilia fundo ſunt, & ſecundum regulas agriculturæ. Quaranta *in ſumma Bullar. verbo Alienatio num.*33. Peirinis *to.*1.*priuilegior. Minimor. in Conſtit.*9.*Iulij II.num.*18.19.*&* 20.)arbores tamen fructiferas,ſeu infructiferas in magna quantitate incidere, & alienare, prohibitum eſt in dicta Extrauaganti,& Decreto,quia reuera ſunt bona prætioſa. Quaranta *ſupra*. Peirinis etiam *ſupra num.* 23. Vide Farinacium *part.*2. *deciſ.*553.referentem notabilem Rotæ deciſionem circa hoc.

17 Caſu quo bona immobilia, quæ onus habent perpetuum Miſſarum,auctoritate Apoſtolica alienentur, eorumdem pretium ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrenda, in alijs bonis ſtabilibus fructiferis cum eiuſdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debent.Ita enim decernitur à Sacra Congregatione *in decretis de celebratione Miſſarum.*Gauantus *in Manual.Epiſcopor.verbo Alienatio num.* 36. De hoc, & alijs ad id ſpectantibus iterum erit ſermo 4.tom.verbo *Miſſa*.

18 Pœnæ impoſitæ in Extrauaganti Pauli II. contra tranſgreſſores, præter reſciſſionem alienationum, de qua *tom.*1.*cap.*10.*num.*2. dixi, ſunt iſtæ. *Tam qui alienat,tam is qui alienatas res, & bona prædicta receperit,ſententiam excommunicationis incurrat. Alienanti verò bona Eccleſiarum, Monaſteriorum, locorumq. piorum quorumlibet inconſulto Romano Pontifice, aut contra præſentis Conſtitutionis tenorem,ſi Pontificali, vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ingreſſus Eccleſiæ ſit penitus interdictus, &, ſi per ſex menſes immediatè ſequentes ſub interdicto huiuſmodi,animo,quod abſit,perſeuerauerit indurato, lapſis menſibus eiſdem à regimine, vel adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ,vel Monaſterij,cui præſidet in ſpiritualibus,& temporalibus,ſit eo ipſo ſuſpenſus. Inferiores verò Prælati,Commendatarij,& alij Eccleſiarum Rectores, beneficiati,vel adminiſtrationem quomodolibet obtinentes, Prioratibus, & Præpoſituris, Præpoſitatibus, Dignitatibus, Perſonatibus, Adminiſtrationibus, Officijs,Canonicatibus, præbendis, alijsq.Eccleſiaſticis cum cura,& ſine, ſæcularibus,& Regularibus beneficijs, quorum res, & bona alienarunt dumtaxat ipſo facto priuati exiſtant, illaq.abſque declaratione aliqua vacare cenſeantur,poſſintq. per locorum Ordinarios,vel alios ad quos eorum collatio pertinet,perſonis idoneis(illis exceptis,qui propterea priuati fuerint)liberè de iure conferri,niſi aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ Sedis ſint ſpecialiter, aut generaliter reſeruata,& nihilominus alienatæ res,& bona huiuſmodi ad Eccleſias,Monaſteria,& loca pia ad quæ ante alienationem huiuſmodi pertinebant liberè reuertantur.*

19 In

Digitized by Google

19 In decreto autem Sacræ Congregationis relato confirmantur pœnæ Apoſtolicarum Conſtitutionum, & præſertim in Pauli Extrauaganti poſitæ, & vlterius contra Capitula, ſeu Superiores omnes Regulares alienantes imponitur *pœna priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, vociſq. actiuæ, & paſſiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in poſterum obtinenda, quam ipſo facto abſque alia declaratione incurrant, ſublata etiam Generali, & Protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate.* Hæc ibi.
20 Hoc igitur tempore Regulares omnes alienantes bona immobilia, ſeu mobilia prætioſa Eccleſiarum, Conuentuum, ſeu Monaſteriorum, non ſolum committunt ſacrilegium, quia irreuerenter ſe habent erga res Deo ſacras (Caietanus *in Summa verbo Excommunicatio cap.*75. Quaranta *in Summ. Bullar. verbo Alienatio nu.*49.) ſed etiam incidunt primò in excommunicationis ſententiam ipſo facto deſignatam à Paulo II. verbis relatis. Quia tamen Pontifex in antecedentibus vſus fuit verbo *Præſumpſerint*, ideo non incident in ipſam, niſi illi, qui alienationem fecerint ex dolo, malitia, vel præſumptione, non tamen illi, qui vel ex probabili, vel etiam culpabili ignorantia illã fecerint. Verbum enim *Præſumere* ſignificat temeritatem, vel malitiam excludentem omnem ignorantiam, iuxta dicta *tom.*1. *cap.*10. *nu.*33. Quaranta *ſupra num.*50. Hæc autem excommunicatio nulli eſt reſeruata, vt patet ex contextu. Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Alienatio num.*28. Vnde Prælati omnes Regulares poſſunt in foro conſcientiæ ab illa abſoluere ſuos ſubditos, ſicut & Confeſſarij ſuos pœnitentes, propter dicta dicto *tom.*1. *cap.*10. *num.*34. & *cap.*19. *num.*14. Nec obſtat, quod, vt Quaranta relatus *num.*49. dicit, aliquando per Breuia Pœnitentiariæ, vel Signaturæ obtineatur iſta abſolutio: id enim eſt, vel pro foro exteriori ad obuiandum moleſtijs, quæ oriri poſſent, vel etiam in foro interiori ad maiorem ſecuritatem. Adde aliquos id facere ex ignorantia auctoritatis ſuorum Superiorum. Addit Theſaurus *ſupra* §. *Nota circa*, quod quamuis ea excommunicatio non ſit reſeruata in Extrauaganti iſta, eſt tamen reſeruata in Concil. Trident. *ſeſſ.*22. *cap.* 11. Sed quia Concilium ſolum loquitur de vſurpantibus, ſeu in proprios vſus conuertentibus bona Eccleſiarum, non video cur eius doctrina extendatur ad ſimpliciter alienantes. Vide Filiucium *tract.*44. *cap.*6. *num.*3. *in fin.* & dicenda infra verbo *Bona num.*9.
21 Deinde Epiſcopi, vel Abbates tales alienationes facientes incidunt in cenſuram Interdicti, & poſt ſex menſes Suſpenſionis à regimine Eccleſiæ, vel Monaſterij, deſignatas in dicta Extrauaganti Paulina; A quibus ſimiliter, cum non ſint reſeruatæ, abſolui poterunt a quocunque habente iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam ad abſoluendum

dum à cenſuris. Vide dicenda verbo *Cenſuræ*, verbo *Interdictum*, & 4.*tom.* verbo *Suſpenſio*.

22 Tertio, alij Prælati inferiores prædictas alienationes facientes incidũt etiam in pœnas illas priuationis, & inhabilitatis quas Pontifex in dicta Cõſtitutione poſuit,& Sacra Congregatio in dicto decreto approbauit. An autem non obſtante,quod ibi dicantur incurrendæ *abſque aliqua declaratione* incurrantur in foro conſcientiæ ante quãcunque declarationem, ſiue pœnæ, ſiue delicti,aut criminis commiſſi,dixi *cap.*10.relato *num.*31. Vide etiam Quarantam relatum *num.*49.Quis verò poſſit in illis diſpenſare, caſu quod vera ſit ſententia illorum, qui dicunt eas incurri in foro conſcientiæ antequamcunque declarationem etiam delicti commiſſi valdè dubitatur.Et quidem pœnæ in Cõſtitutione Paulina deſignatæ, licet quantum eſt ex vi ipſius Paulinæ, cum nulli reſeruentur,videntur iure communi diſpenſabiles à Superioribus illorum,qui tales alienationes fecerunt, cum ipſi ſint,qui habent auctoritatem Ordinariam in ſubditos ad illa,quæ non ſunt aliàs reſeruata,iuxtã dicta *cap.*10.relato *num.*35. & *cap.*18. eiuſdem primi tomi *num.*46.Pœnæ tamen illæ impoſitæ à Sacra Congregatione in decreto relato Capitulis, & Superioribus Regularium alienantibus, imò etiam illæ,quæ ex Conſtitutione Paulina in dicto decreto repetuntur, cum ibi auferatur facultas Protectori, & Generali illas moderandi, & relaxandi,proculdubio Sedi Apoſtolicæ reſeruatæ cenſendæ ſunt.

23 Quamuis etiam aliàs ex priuilegijs aliquarum Religionum, quæ retuli *tom.*1.*cap.*18.*num.*46. adiunctis etiam *num.*33. *&* 35. poſſent aliqui Prælati Regulares cum ſuis ſubditis in illis diſpenſare. Quia tamen in prædicto decreto reuocantur omnia priuilegia Regularibus conceſſa, ideo niſi ipſi poſt diem ſeptimum Septembris anni 1624. quo editum eſt, aliquod priuilegium ad id faciendum à Sede Apoſtolica obtinuerint,in poſterum id facere non poterũt.Nota etiam,quod ad incurrendum pœnas dicti decreti Sacræ Congregationis non requiritur dolus, malitia, vel præſumptio, quia non eſt ibi verbum præſumere, ſicut in Extrauaganti Paulina. Quare qui ex ignorantia vincibili illud tranſgreſſi fuerint illas incurrent, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*10. *num.* 33. Denique notandum prædictum decretum ſolum obligare, intra fines Europæ, vt in eo dicitur.

24 Ex ijs autem iudicari poteſt quid dicendum de alijs pœnis deſignatis ab alijs Summis Pontificibus quatenus ſpectare poſſent ad Regulares bona Eccleſiaſtica alienantes. Eas enim manere in ſua vi conſtat ex decreto Sacræ Congregationis relato. Hi porrò ſunt poſt Paulum II.Paulus IV.in Conſtitutione *Iniunctum nobis* inter Conſtitutiones huius Pontificis *in* 1.*tom.Bullar.num.*2.Pius IV.in Conſtitu-

tione

Digitized by Google

tione *Apoſtolicæ in 2.tom.Bullar.*inter Conſtitutiones ipſius *nu.*104. Pius V.in Conſtitutione *Admonet* inter Conſtitutiones ipſius *in 2.to. Bullar.num.*35. Gregorius XIII.in Conſtitutione *Inter cætera* inter Conſtitutiones ipſius eodem 2.*tom.Bullar.num.*3. Sixtus V.in Conſtitutione *Solicitudo* eodem 2.*tom.num.*3.& in Conſtitutione *Quanta num.*26. Gregorius XIV. in Conſtitutione *Romanus Pontifex* eodem 2.*tom.num.*1. Innocentius IX.in Conſtitutione *Quæ ab hac* eodem 2.*tom. Bullar. num.*1. Clemens VIII. in Conſtitutione *Ad Romani in* 3.*tom.Bullar.nu.*1.& Conſtitutione *Romanum decet nu.*78. Paulus V. in Conſtitutione *Paſtorale tom.*4.*Bullar.num.*10. & Sanctiſs. D. N. Vrbanus VIII. in Conſtitutione *Humanæ ſalutis* inter Conſtitutiones ipſius *num.*51. & Conſtitutione *Decens num.*65. Ante ipſum etiam Paulum II.aliæ Conſtitutiones editæ fuerunt,quas notat Laertius Cherubinus Bullarij compilator, *in Conſtitut.*1.*Leonis I. in Conſtitut.*2.*Pauli IV. & in Conſtitut.*3.*Clementis* 6. *& in Conſtitutionibus prædictorum Pontificum Pauli II.ſucceſſorum.*

25 Maximè notandum,quod ex Clement.1.*de reb.Eccleſ.non alienand.* Regulares adminiſtrationem habentes bonorum Religionis, ſi alienent iura,redditus,aut poſſeſſiones ad vitam recipiẽtis, aut ad aliud certum tempus,niſi ob neceſſitatem,aut vtilitatem Monaſterij,ſeu Religionis cum conſenſu Capituli, aut ſi Capitulum non habent,cum conſenſu ſui Prælati incurrunt ſuſpenſionem ab officio, & alienatio eſt nulla. Theſaurus *in prax.part.*2.*cap.*5.Notans primo ex Imola, & Ancharano hanc ſuſpenſionem non eſſe reſeruatam, ſecundo,ex Suarez *tom.*5.*in* 3.*part.diſp.*26.*ſect.*1.*num.*4. *& diſp.*31.*ſect.*6. *num.*8. hanc ſuſpenſionem eſſe ab officio Ordinis, & iuriſdictionis, & adminiſtrationis,tertio,ex eodem Suarez loco relato ex dicta *diſp.*31.quod certum tempus non continet modicum, id eſt, triennium, quarto, ex Rodriguez *tom.*1. *quæſt.Regular.quæſt.*27.*art.*13. & alijs, quod hæc ſuſpenſio non cẽſetur ſublata per Extrauagantem *Ambitioſæ,* quia lex poſterior generaliter loquens non derogat legi antiquæ loquenti in caſu particulari,Clementina autem loquitur in caſu particulari Regularium, & Extrauagans generaliter. Adde, eſto quod per Extrauagantem eſſet derogata, nihilominus,quia in decreto Sacræ Congregationis relato dicitur *pœnis nihilominus Apoſtolicarum Conſtitutionum, in ſuo robore permanſuris*, ideo cenſetur innouata.

26 Vide etiam pro hac materia alienationum bonorum Regularium dicenda verbo *Bona*,

ALTA-

ALTARE.

SVMMARIVM.

*Altare quid importet. num.*1.
Quotuplex ſit Altare. ibid.
*Quod Altare debet eſſe conſecratum. num.*2.
Ex qua materia debet eſſe. ibid.
*Altaris Conſecratio pertinet ad Epiſcopum. num.*3.
An etiam ad Abbates. ibid.
Eorum priuilegia reuocata an ſint. ibid.
An communicentur Prælatis Regularibus. ibid.
*Quid quando non adeſt copia Epiſcoporum. num.*4.
An per Concilium reuocata ſint priuilegia aliqua Regularium quoad hoc. ibid.
*Quid ſi Ordinarij requiſiti Altaria conſecrare nolint. num.*5.
*De modo conſecrandi Altaria. num.*6.
An Reliquiæ in illis ponendæ. ibid.
*Num particula hoſtiæ conſecratæ. num.*7.
*An Altare fieri poſſit ex duobus lapidibus inuicem colligatis. num.*8.
*Num Altare maius debeat reſpicere Orientalem plagam. num.*9.
*In Altari non conſecrato nullus celebrare poteſt. num.*10.
Quale peccatum ſit oppoſitum facere. ibid.
*An in Altari in quo Epiſcopus Miſſam celebrauit aliquis eo die celebrare poſſit. num.*11.
*Erigere Altaria in Eccleſijs conſecratis, vel non conſecratis, ſeu ipſa deſtruere quibus liceat. num.*12.
*An priuilegia quorumdam Regularium celebrandi cum ſolo Altari portatili ſubſiſtant modo poſt Concilium Tridentinum. num.*13.
Quid importent illa verba ſine præiudicio Eccleſiæ Parrochialis. *ibid.*
*An in grangijs, ſeu pradijs Monaſteriorum celebrari poſſit. num.*14.
*An in cameris particularium Religioſorum. num.*15.
*Nullatenus verò in cameris ſæcularium. num.*16.
*Quæ declarata ſint à Sacra Congregatione circa reuerentiam Altaribus debitam. num.*17.
*An Altaria in Eccleſijs Regularium ſita ab Epiſcopis viſitari poſſint. num.*18.
*Altaria priuilegiata, quæ dicantur. num.*19.
An Miſſa in illis celebranda pro defunctis debeat eſſe de Requiem. *ibi.*

Digitized by Google

An hæ priuilegia alijs communicentur. ibid.
Quando ſuſpendantur. ibid.
*Altaria fixa, quando execrentur. num.*20.
*An quando execratur Eccleſia. num.*21.
*Quot modis execretur Altare portatile. num.*22.
*An per celebrationem excommunicati, interdicti, ſeu degradati, in ipſo. num.*23.
*Lapis Altaris prophanati an vendi poſſit. num.*24.
*Quomodo ornandum pro Abbate, vel Priore habente vſum Mitræ. num.*25.
Alia de Altari remiſſiuè. ibid.

1 ALTARE, quod eſt veluti *alta ara*, dictum enim eſt ab altitudine: nam Ethnici in ædificijs à terra eleuatis Sacra faciebant Dijs ſuperis; in terra Dijs terreſtribus; in effoſſa Dijs Infernalibus. Eſt duplex: vnum quod *portatile* vocatur, eo quod à loco in locum mutari, & transferri queat. Vnde propter eamdem rationem *cap. vlt. de priuileg. in 6.* vocatur *viaticum*. At verò *de conſecrat. d. 1. can. concedimus* appellatur *tabula conſecrata*. Alicubi etiam vocatur *ara ſacra*. Definitur autem à Panormit. *in cap. 1. de conſecrat. Eccleſ. vel Alt.* ſic: *Paruus lapis continens in ſe foramen cum conſecratione, & ſigno ſuperpoſito*. Debet autem eſſe capax pedis Calicis, & hoſtiæ conſecratæ. Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat.* 27. *num.* 21. Alterum eſt *fixum*, & *ſtabile*, altum, & magnum, quod à loco non mouetur, qualia ſunt illa, quæ communiter in Eccleſijs cernuntur, definiriq. poteſt, vt ſit *tota illa menſa in qua integrum ſacrificium, ſeu tota Miſſa celebratur*. Silueſter *in Summa verbo Altare num.* 1. Azor *tom. 1. inſtitut. moral. lib.* 10 *cap.* 27. *quaſt.* 1. Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 1. diſp.* 23. *quæſit.* 4.

2 Altare *ſtabile* aliquando eſt conſecratum, aliquando non. Altare verò *portatile* ſemper ſolet eſſe conſecratum. Quando autem Altare *ſtabile* eſt conſecratum, poteſt in illo celebrari ſine Altari portatili ſuperpoſito, ſecus verò quando non eſt conſecratum, Azor *ſupra*. Altare conſecratum debet eſſe iure communi lapideum, non terreum, aut ligneum. Ex *ca. Altare de conſecrat d.* 1. Eſt enim ſignum Chriſti, qui vocatur *Petra.* 1. *Corinth.* 10. *verſ.* 4 Si verò conſecratum non ſit, poterit eſſe ligneum, vel terreum. Vnde, quia Altare *portatile* ſemper eſt conſecratum, ideo neceſſariò eſt lapideum. Azor *ſupra quæſt.* 2. Declaratum autem eſt à Sacra Congregatione, Altare ligneum cum ara lapidea permitti debere non obſtante Conſtitutione Synodali. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Altare*.

3 Alta-

3 Altarium conſecratio de iure communi ſpectat ad Epiſcopum. *can. nullus Presbyter* 2. & *can. concedimus de conſecrat. diſt.* 1. Azor *ſupra quæſt.* 3. Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. diſp.* 81. *ſect.* 5. Ex priuilegio tamen Summorum Põtificum id competit aliquibus Abbatibus, vt habet Tamburinus *de Iure Abbat. to.* 1. *diſp.* 23. *quæſit.* 4. Hoc verò priuilegium reuocatum videtur à Sacra Congregatione, propter decretum editum ab ipſa de anno 1632. die 13. Martij, quod referunt Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Abbas*, & Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Benedicere*, his verbis: *Abbates, Priores, Guardiani, & alij Religionum Prælati, etiam ex Societate Ieſu habentes priuilegia benedicendi veſtes ſacras, cæmeteria, & ſimilia, dicto priuilegio vti non poſſunt, niſi in ijs rebus, in quibus ſacra vnctio non adhibetur, & pro ſeruitio dumtaxat Monaſteriorum, & Eccleſiarum propriarum*. Ex illis enim verbis *Cæmeteria, & ſimilia*, & ex illis *in quibus ſacra vnctio non adhibetur*, denotari videtur comprehendi etiam Altarium conſecrationem, cum Chriſmate fiat, & ipſa conſecratio appelletur etiam benedictio. Similiter cum hoc decretum editum ſit ann. 1632. parum iuuare videtur declaratio Sacræ Congregationis multo anterior de anno ſcilicet 1614. quam refert idem Tamburinus *dicta diſp.* 23. *quæſit.* 1. in qua Abbatibus conceditur poſſe vti ſuis priuilegijs, quoad benedictionem illorum, etiam *in quibus vnctio requiritur*. Hæc enim declaratio reuocata eſt per illam poſteriorem, quam retuli, ſicut generaliter lex poſterior derogat priori non è contra. Caſu autem, quod hoc Abbatum priuilegium modo ſubſiſteret, illud non communicatur alijs Superioribus Regularium, eſto generalem omnium priuilegiorum alijs Ordinibus etiam Monachalibus conceſſorum habeant. Nam, vt dixi in ſimili de priuilegio quorumdam Abbatum ad conferendum tonſuram, aut Minores Ordines ſuis ſubditis *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 64. nunquam fuerunt iſta priuilegia hoc modo intellecta inter Regulares, & meritò quidem, quia in generali conceſſione non veniunt ea, quæ quis non eſſet veriſimiliter in ſpecie conceſſurus, vt dicitur *in Regul iuris in* 6. *num.* 81. Hæc autem priuilegia ex eo videntur conceſſa Abbatibus, quia ipſi habent vſum Pontificalium, veluti Epiſcopi, quod non competit alijs Superioribus Regularium. Miranda *in Manual. Prælator. tom.* 2. *quæſt.* 40. *art.* 4. Diana *tract.* 2. *de dub. Regular. reſolut.* 15. Poteſt etiam ex commiſſione Summi Pontificis hæc facultas concedi ſimplici Sacerdoti, prout de facto conceſſa eſt pro locis remotiſſimis infidelium in Bulla Pauli III. anno 1549. Presbyteris Societatis Ieſu. Suarez *dicta ſect.* 5. Non autem ex commiſſione Epiſcopi, cum ipſe, nec ſit ſupra Ius Canonicum, nec poſſit ea, quæ ad poteſtatem Ordinis Epiſcopalis ſpectant,

ſimpli-

Digitized by Google

ſimplici Sacerdoti delegare. Azor *ſupra quæſt.*4. Addens *quæſt.*5. nec conſuetudine, aut præſcriptione poſſe ſimplicem Sacerdotem hanc poteſtatem obtinere, quia ſpectat ad Ordinem proprium Epiſcoporũ.

4 Quamuis autem munus hoc conſecrandi Altaria ſolum ad Epiſcopum Diœceſanum, vel ad alium de eiuſdem licẽtia expreſſa iure communi ſpectet, vt habetur ex Trident. *ſeſſ.6. de reformat. cap.* 5. illis verbis: *Nulli Epiſcopo liceat cuiuſuis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de Ordinarij loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas tãtum, ſi ſecus factum fuerit Epiſcopus ab exercitio Pontificalium, & ſic ordinati ab executione Ordinum ſint ipſo iure ſuſpenſi.* Quibus ferme ſimilia *ſeſſ.* 14. *de reformat. cap.* 2. Nihilominus ante Concilium Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt mare magnum Carmelitarum, conceſſit Fratribus noſtris, idemq. conceſſiſſe Auguſtinianis refert Rodriguez *tom.*1. *quæſt. Regular. quæſt.*19.*art.*4. tale priuilegium. *Quia verò interdum propriorum Epiſcoporum copiam non habetis, ſi quos Epiſcopos Romanæ Sedis, vt diximus, communionem, & gratiam habentes, & de quibus plenam notitiam habeatis, per vos tranſire contigerit, ab eis benedictionem vaſorum, & veſtium, & conſecrationem Altarium auctoritate Sedis Apoſtolicæ recipere valeatis.* Addit verò Rodriguez hoc priuilegium intelligi debere præcedente licentia Diœceſani ob decretum Concilij Tridentini relatum. Sed credo, quod in caſu de quo priuilegium loquitur non requiratur talis licentia, nec illud ſit à Concilio reuocatum. Ratio eſt, quia caſus priuilegij eſt, quando non eſt copia Epiſcoporum, vt eſt quando Fratres ſunt in locis remotis ab illis in quibus degunt Epiſcopi Diœceſani, vt contingere poterit in Indijs, Braſiliæ, &c. tunc enim ſi eſſet neceſſitas celebrandi, & non eſſet Altare aliquod conſecratum, ſi tranſiret aliquis Epiſcopus Catholicus bene notus ipſis Fratribus, is poſſet eorum Altaria conſecrare. Cum ergo Concilium ſolùm loquatur generaliter, & indefinitè extra hunc caſum neceſſitatis, non eſt credendum velle derogare huic priuilegio. Subdit etiam idem Sixtus: *Chriſma verò, oleum Sanctum, conſecrationem Altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad Ordines fuerint promouendi à Diœceſanis ſuſcipietis Epiſcopis, ſi quidem Catholicè, & ritè gratiam, & communionem Sacroſanctæ Romanæ Sedis habuerint, & ea vobis voluerint ſine prauitate aliqua exhibere.* Quibus Pontifex denotare videtur, primò, quod ad prædicta obtinenda regulariter recurrendum ſit ad Epiſcopos Diœceſanos. Secundò, quod caſu dato, quod ipſi per ſchiſma, vel hæreſim ab Eccleſia Romana ſepararentur, vel ea nollent concedere, niſi prauè, hoc eſt ſimoniacè, tunc non ſit neceſſe ad illos recurrere. Quid verò in eo caſu agendum ſit, dixe-

Digitized by Google

dixerit idem Pontifex. *Pro conſecrationibus verò Altarium, ſeu Eccleſiarum, pro Oleo Sancto, & quolibet Eccleſiaſtico Sacramento nullus à vobis ſub obtētu cuiuſuis conſuetudinis, vel alio modo quidquam audeat extorquere. Sed hæc omnia vobis gratis Epiſcopi Diœceſani, vt tenentur, liberè, & gratioſè impendant, alioquin liceat vobis quoſcunque malueritis Catholicos adire Antiſtites, gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habentes, qui Apoſtolica freti auctoritate vobis, quod poſtulatis impendant*. Hæc Pontifex. Quæ tamen reuocata non eſſe per Concilium Tridentinum ſi Epiſcopi ter requiſiti, iuxta terminos *cap.* 1. *de ſupplend. negligent. Prælator.* noluerint gratis id facere, ait Rodriguez dicta *quæſt.* 19. *art.* 5.

5 Similiter ſi Ordinarij bis, aut ter requiſiti cum debita reuerentia, & inſtantia, recuſauerint ſine legitima cauſa conſecrare Altaria Fratrum Mendicantium, poſſunt in caſu neceſſitatis illa facere conſecrare à quocunque Epiſcopo, Sacroſanctæ Romanæ Sedis gratiam habente. Ita enim habetur ex Concilio Lateranenſi ſub Leone X. Nec id eſt reuocatum à Concilio Tridentino loco citato, tum quia, vel per Epicheiam exiſtimari debet non voluiſſe caſum hunc comprehendere, tum quia etſi Concilium reuocauerit omnia priuilegia Regularium; hæc tamen facultas non tam videtur priuilegium, quam ius commune. Etenim in prædicto *cap.* 1. *de ſupplend. negligent. Prælator.* expreſsè decernitur, quod ſi Epiſcopus Diœceſanus requiſitus noluerit benedicere Abbates, poſſint ipſi Abbates ſuos Monachos benedicere, & alia, quæ ad officium eorum ſpectant exercere *donec* (inquit textus) *ipſi Epiſcopi ſuam duritiem recogitent*. Quæ deciſio, & deciſionis ratio etiam videtur militare in noſtro caſu, poſita neceſſitate. Rodriguez *ſupra art.* 4. Miranda *in Manual. Prælator. to.* 2. *quæſt.* 39. *art.* 1. *concluſ.* 5. Nota autem, quod textus requirit, quod Epiſcopus tertiò requiratur, & ſic eſſe faciendum.

6 Circa modum conſecrationis Altarium conſulendum eſt Romanum Pontificale, vbi agitur de vnctione Chriſmatis, & alijs ritibus, quibus conſecrari debent. Et notandum, quod licet plures, Canoniſtæ præſertim, velint de eſſentia conſecrationis Altaris eſſe, vt in eo Reliquiæ Sanctorum ponantur, ex *can. placuit de conſecrat. diſt.* 1. vbi habetur, Altaria quædam in quibus nullæ Reliquiæ conditæ probabantur euertenda ab Epiſcopis, verius eſt id non eſſe de eſſentia conſecrationis, tum ex vſu Eccleſiæ quo conſtat plura Altaria ſine Reliquijs conſecrari, tum quia ille canon ſolum ſuperſtitiones, ſeu incertorum Martyrum erectas memorias prohibet, & eſto præcipiat Reliquias vetas Altaribus adhibendas eſſe, præceptum hoc iam ceſſauit in Eccleſia, quia in tanta Templorum, & Altarium multitudine certæ, & explora-

tæ Sanctorum Reliquiæ haberi non poſſint. Bacconius *ſupra*. Suarez *tom. 3. in 3. part. diſp.* 81. *ſect.* 5. Laymanus *lib.* 5. *de Sacrificio Miſſæ tra.* 1.5. *cap.* 6. *nu.* 8. Benè addens pertinere ad Prælatos Eccleſiæ prouidere, vt pia hæc, & laudabilis conſuetudo ponendi Reliquias in Altaribus perſeueret quantum commodè fieri poteſt. Habetur etiam ex Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium apud Gauantum *in Manual. Epiſcopor. verbo Altare num.* 12. quod Reliquiæ locandæ in Altari ſint Sāctorum ab Eccleſia approbatorum. Caſu tamen, quod illæ poſitæ non ſint in Altaribus, benè prouiſum eſt in Cæremoniali noſtro *lib.* 2. *Rubric.* 53. *nu.* 6. non debere dicere Sacerdotem in principio Miſſæ cum oſculatur Altare, *quorum Reliquiæ hic ſunt*. Quod etiam ex antiquis Rubricis refert Siluester *verbo Altare num.* 1.

7 Illud etiam eſt certiſſimum non eſſe ponendam in Altari conſecrato particulam Hoſtiæ conſecratæ, quando deſunt reliquiæ, prout Duran. *in Rational. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 23. exiſtimauit, & Bacconius ſupra approbare videtur. Eſt enim hoc valdè indecens, & irrationabile, & contra vniuerſalis Eccleſiæ vſum. Suarez *ſupra*. Lugo *de Sacramentt. Eucharist diſp.* 20 *ſect* 2. *num.* 75.

8 Non poteſt Altare portatile, ſeu Ara fieri ex duobus lapidibus inuicem colligatis admodum tabellæ, quæ inſtar libri claudi poſſit, & aperiri, vt in vno lapide Hoſtia, & in alio Calix conſecretur. Hoc enim eſt contra vſum Eccleſiæ, & contra Altaris ſignificationem, ſignificaret enim in Chriſto eſſe duas perſonas colligatas. Silueſter *in ſumma verbo Altare quæſt.* 3.

9 Licet antiquitus Eccleſiæ conſuetudo fuerit, vt Altare maius Orientalem plagam reſpiceret, id tamen nec vniuerſaliter in Eccleſia fuit receptum, nec modo eſt neceſſarium, niſi ſecundum quandam decentiam, quando commodè fieri poteſt, vt patet ex vſu Eccleſiarum Vrbis, & Orbis. Suarez *ſupra*. Vaſquez *3 par. diſp.* 233. *cap.* 2.

10 Nullus poteſt celebrare in Altari non conſecrato *cap. Altaria* 2. *de conſecrat. diſt.* 1. Aliter faciens peccabit mortaliter. Eſt enim tranſgreſſio grauis legis, & conſuetudinis Eccleſiaſticæ, in qua, nec Epiſcopus diſpenſare poteſt, nec Sūmus Pontifex vnquam diſpenſauit. Suarez *to.* 3. *in* 3. *par. diſp.* 81. *ſect.* 5. Non tamen requiritur, quod Altare fixum ſit conſecratum, ſed ſufficit, quod alterutrum, fixum ſcilicet, vel portatile conſecratum ſit. Suarez *ibidem*. Bonacina *de Sacrific. Miſſæ diſp.* 4. *quæſt. vlt punct.* 9. *num.* 12.

11 In Altari in quo Epiſcopus Miſſam cātauit non poteſt alius Sacerdos ea die celebrare. *cap. final. de conſecrat. diſt.* 2. Intellige, niſi adſit licentia eiuſdem Epiſcopi, aut neceſſitas ſic faciendi, prout exponit Gloſſa *ibidem*. Addens hoc fuiſſe ſtatutum propter Epiſcopi reuerentiam.

Digitized by Google

tiam. Quia tamen in textu dicitur *Miſſam cantauit*, ideo probabiliter exiſtimari poteſt hunc canonem ſolum loqui, quando Epiſcopus Miſſam ſolemniter dixit, non quando priuatam. Nihilominus, quia in ſummario illius canonis dicitur *Miſſam celebrauit*, vſus etiam ita obtinuit, & S. Carolus Borromeus in quodam Concilio Prouinciali, ita illum intellexit, dicendum videtur, non eſſe quoad hoc differentiam inter Miſſam ſolemnem, & priuatam. Naldus *in Summ. verb. Epiſcopus num.* 31. Bonacina *ſupra nu.* 15. Quamuis nec hoc vbique obſeruetur, vt admonent Scottia *lib.* 2. *de Sacrific. cap.* 14. *num.* 6. & Laymanus *de Sacrific. Miſſæ lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 6. *nu.* 10. Imò, vt ait Azor *to.* 1. *Inſtit. Moral. lib.* 10. *cap.* 27. *quæſt.* 10 hic canon videtur deſuetudine alicubi abrogatus, *& forte olim locum habebat, quando Epiſcopus in proprijs Eccleſijs, & in ſua Diœceſi, & ſolemni cæremonia, & religione rem diuinam celebrabat.* Hæc ille. Patriæ ergo conſuetudini in hac re ſtādum.

12 Altaria erigere in Eccleſijs cōſecratis nulli licet in iure communi ſtando ſine Epiſcopi conſenſu, ſub pœna depoſitionis Clericis, & excommunicationis laicis. *can. Nullus Presbyter de conſecrat. diſt.* 1. Quod etiam habetur *ca. Quamuis diſt.* 68. adiuncta Gloſſa *ibid.* In Eccleſijs verò non conſecratis licitum eſt id facere Presbyteris. Gloſſa *in d. can. Quamuis diſt.* 68. Azor *ſupra quæſt.* 6. Idem dic de Regularibus, propter eamdem rationem. Pro Altaribus etiam conſtruendis aliquæ conditiones aſſignatæ ſunt in Concilijs Prouincialibus Mediolanenſibus, de quibus Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Altare.* Similiter in eiſdem Eccleſijs conſecratis nulli licet abſque cōſenſu Epiſcopi Altaria deſtruere. Probat Azor relatus ex *can. Eccleſiæ, & ca. placuit de conſecrat. diſt.* 1. qui tamen canones parum iuuant ad intentum, vt legenti conſtabit. Melius id probatur ex paritate rationis, quæ eſt inter erigere, & deſtruere. In Eccleſijs verò non conſecratis quilibet ſuo iure poteſt Altaria, quæ ſacra non ſunt, deſtruere. Probat etiam Azor, & Gloſſa *in d. ca. Quamuis*, vbi tamen nihil ad intētum. Probari ergo poteſt ex eo, quod ſit eadē ratio de deſtructione, & cōſtructione, accedente præſertim Eccleſiæ conſuetudine, maximè in Eccleſijs Regularium.

13 Licet celebrare in quocunque loco honeſto, & decenti cum ſolo Altari portatili, antiquum priuilegium plurium Regularium ſit, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 21. *nu.* 14. reuocatum tamen à Concilio Tridentino *ſeſſ.* 22. vt ibi etiam dixi, aliquæ etiam Religiones vti poſſint ſimili priuilegio in miſſionibus, & alijs forſan locis ſuorū Monaſteriorum, iuxta ibi dicta, nihilominus probabile etiam eſt prædictum priuilegium non eſſe ſimpliciter reuocatum à Concilio, ſed ſolùm in caſu quo Epiſcopus id prohibeat, aut non permittat eo vti Regulares, ita vt ipſo non contradicente, vel permittente, poſſint prædicti Regulares, & qui

Digitized by Google

cum ipſis communicant in priuilegijs celebrare in quocunque loco, honeſto tamen, & decenti, cum ſolo Altari portatili. Ratio eſt, quia Concilium directè, & expreſsè non prohibet, aut interdicit Regularibus vti ſuis priuilegijs quantum ad hoc, ſed ſolum præcipit Epiſcopis ne permittant vti illis. Sic enim habet dicta *ſeſſ. 22. in decreto de obſeruand. & euitand. in celebrat. Miſſa* poſt alia. *Neue patiantur priuatis in domibus, atque omnino extra Eccleſiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata Oratoria ab eis Ordinarijs deſignanda, & viſitanda Sanctum hoc Sacrificium à ſæcularibus, aut Regularibus quibuſcunque peragi*. Caſu ergo quo id *patiantur*, aut permittant Epiſcopi, poterunt Regulares ſuis vti priuilegijs, maximè cum hoc priuilegium conceſſum ſit in iure *cap. In ijs, quæ de priuilegijs* Prædicatoribus, & Minoribus. Rodriguez *tom. 1. quæſt. 43. art. 5. & tom. 2. quæſt. 75. art. 1.* Ioannes à Cruce *de priuileg. Regular. lib. 2. cap. 5. dub. 7. §. ſi obijcias decretum.* Portellus *in dub. Regular. verbo Altare num. 1.* referens Petrum de Ledeſma *1. par. Summæ cap 20. de Euchar. fol. 120 impreſſionis Oliſipponenſis*, alios etiam referentem. Nota tamen hæc priuilegia ſemper intelligi debere ſine præiudicio Eccleſiæ Parrochialis, prout in *d. cap. In ijs, quæ* declaratur. Ius autem Parrochiale, vt habetur in quodam priuilegio Gregorij IX. quod incipit: *Nos attendentes*, circa tria conſiſtit, ſcilicet oblationes, decimas, & primitias. Silueſter *in ſumma verbo Altare quæſt. 6.* Ioannes à Cruce *ſupra concl. 2.* ex declarat. Sixti IV. Vide circa hoc noſtrum Reuerēdiſſimum Theodorum Stratium *in inſtruct. pro Fratribus Carmelit. cap. 6. num. 8.*

14 Stando autem in probabilitate huius ſententiæ, conſequenter dicendum videtur, iuxta dicta *tom. 1. cap. 21. nu. 15.* in grangijs quoque, ſeu prædijs Monaſteriorum poſſe fieri Oratoria ab aliquibus Regularibus, in quibus cum Altari portatili celebrent Miſſas, non repugnante, aut contradicente Epiſcopo. Ratio eſt, quia circa hoc ſunt plura ipſorum priuilegia, quæ referunt Rodriguez *to. 2. quæſt. 75. art. 1.* Ioannes à Cruce *ſupra concl. 2.* & Peirinis *tom. 1. priuilegior. Minim. in Conſtit. Pyrri num. 30. & 31.* Maximè fauet priuilegium Alexandri VI. pro Ciſtercienſibus, de quo in Bullario Rodriguez *tom. 1. in Alexandro VI. Bulla 14.* Fauent quoque plura alia priuilegia, quæ generaliter concedunt id fieri poſſe in loco honeſto, & decente, verè enim dictæ grangiæ, ſeu prædia loca honeſta, & decentia ſunt. Aliqua autem ex ijs priuilegijs retuli dicto *cap. 21. nu. 14.* Illa porrò non eſſe reuocata à Concilio, niſi in caſu quo Epiſcopus illis vti non permittet, dictum eſt ſupra. Imò addendum, etiam in caſu quo Epiſcopus repugnet, probabile eſſe poſſe vti Regulares priuilegiatos hac facultate celebrandi Miſſam cum Altari portatili in grangijs, & prædijs ſuorum Monaſteriorum.

Digitized by Google

rum. Ratio eſt,quia Concilium loco relato ſolum concedit Epiſcopis ne permittant celebrare in priuatis domibus, aut omnino extra Eccleſiam. Hæc verò prædia,ſeu grangiæ non ſunt priuatæ domus, quia non ſunt domus priuatarum perſonarum, aut ſæcularium, ſed Monaſteriorum, & Communitatum Religioſarum, nec ſunt omnino extra Eccleſiam,quia ſunt partes Eccleſiæ,& bona ipſius. Rodriguez, Ioannes de la Cruce,& Peirinis relati.

25 Pari etiam probabilitate idem affirmari poſſe videtur, ſicque aliquando in Hiſpania practicari vidi, de cameris particularibus aliquorum Religioſorum, caſu aliquo extraordinario, quo videlicet propter infirmitatem è camera exire non poſſint ad audiēdam Miſſam, & dies ſolemnis fuerit,vel propter ſacram Communionem recipiēdam. Quod ſcilicet tunc poſſint in proprijs cameris honeſtis, ac decentibus celebrari facere in Altari portatili. Ratio eſt, quia cameræ Religioſorum regulariter ſunt loca decentia,& honeſta, ac per conſequens in eis poterunt prædicti Regulares priuilegiati vti dicto priuilegio, non ſolum permittente,aut non contradicente Epiſcopo propter dicta, ſed etiam caſu dato, quod ipſe contradicat, cum prædictæ cameræ non ſint priuatæ domus, ſed ad Eccleſiam pertinentes, nec omnino extra Eccleſiam, ac proinde non comprehenſæ in decreto Concilij Tridentini. Pro hoc etiam extat notabile Priuilegium Pij IV. pro Canonicis Regularibus Sancti Saluatoris Lateranenſis, quod refert Peirinis *ſupra num.*34.ex Peregrino *in Compend.priuilegiorum Congregationis Regularium tit.infirmi* §.2. Eſt autem magnum hoc priuilegium, nam conceſſum dicitur 18. Maij 1565. poſt Concilium Tridentinum, & cum derogatione ipſius. Aliud etiam priuilegiū pro Fratribus Hieronymianis in Hiſpania refert Portellus *ſupra num.*3.quod non vidi,nec ſcio an ſit ſolum viuæ vocis oraculum, ac per conſequens hoc tempore reuocatum.

26 Nullatenus tamen id credo eſſe permiſſum in cameris ſæcularium, non ſolum quia ipſæ ſunt priuatæ domus, & omnino extra Eccleſiam,de quibus loquitur Concilium, ſed etiam,quia hoc eſt contra voluntatem Epiſcoporum,qui meritò, & rationabiliter id nō permittunt. Præſertim propter declarationem Sacræ Congregationis quam refert Naldus *verbo Miſſa nu.*31.*&* 32. vbi decernitur licentias celebrandi in priuatis Oratorijs non niſi à Sede Apoſtolica eſſe cōcedendas,nec ab Epiſcopis poſſe concedi. Non ergo recipiendi Rodriguez *tom.*1.*quæſt.Regular.quæſt.*43.*art.*4.*&* 5.*& in Additionib.ad Summ. tom.*3.*cap.* 19.*num.*3.& Portellus *ſupra nu.*1.oppoſitum indicantes.

27 Pro reuerentia Altaribus in quibus celebratur ſanctum Miſſæ Sacrificium ſunt aliquæ declarationes Sacræ Congregationis. Prima,in

qua Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium declarauit, non eſſe conſecranda ea ſub quibus recondita ſunt cadauera mortuorum. Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Altare num.* 9. Secunda apud eumdem Gauantum *ſupra verbo Sepultura num.* 6. Cadauera non reponantur ſub Altaribus, neque ſub gradibus eorum. Ita eadem Sacra Congregatio. Tertia, in qua eadem Sacra Congregatio præſcripſit, quod ſi quæ Altaria eſſent, quæ vel ſuperius, vel in medio continerent cadauera, ſiue laicorum, ſiue etiam Prælatorum, non eſſet in ipſis celebrandum. Naldus *ſupra num.* 33. Quarta, in qua eadem Sacra Congregatio iniunxit Epiſcopo Ternenſi, vt amoueri faceret ſepulchra, quæ extarent ſubtus Altaria, vel ipſorum bradellam. Quinta, in qua Sacra Congregatio declarauit, quod Altari renes non ſunt vertendi, & melius eſſe, vt Epiſcopus vertat renes Canonicis, quam Altari. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Altare*. Sexta, quæ approbante Sanctiſs. D.N. Vrbano ponitur in initio Miſſalis Romani noui. *Paramenta non debent ſumi de Altari pro celebratione Miſſarum, cum id competat tantum Epiſcopis, ſiue ſolemniter, ſiue priuatim celebrent, inferioribus verò habentibus vſum Pontificalium non niſi quando in Pontificalibus celebrant*. Sunt etiam aliqua ſtatuta in Concilijs Prouincialibus Mediolanenſ. de quibus prædictus Gauantus *ſupra verbo Eccleſia num.* 29. 30 31. 32. & 33.

18 Altaria ſita in Eccleſijs Regularium non poſſunt viſitari ab Epiſcopis, aut alijs locorum Ordinarijs vigore cuiuſuis decreti Concilij, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 11. *num* 7. ex declarationibus Sacræ Congregationis ibi relatis. Niſi quando ipſi Regulares habent curam animarum ſæcularium, iuxta ibidem dicta, & *tom.* 2. *cap.* 18. *num.* 9. Imò nec Altaria Confraternitatum in Regularium Eccleſijs erecta viſitare poteſt Epiſcopus, quatenus ſpectant ad ipſos Regulares, iuxta dicta etiam dicto 2 *tom. cap.* 15. *num.* 27. Quo etiam ſenſu intelligendæ ſunt aliæ declarationes Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Altare*, vt colligitur ex alia declaratione apud eumdem Barboſam *verbo Confraternitas*.

19 Altaria priuilegiata ſunt illa, quibus conceſſa eſt Indulgentia plenaria pro mortuis. Quamuis autem aliqui exiſtiment non eſſe neceſſarium ad conſequendam hanc Indulgẽtiam dicere potius vnam Miſſam quam aliam, ſed per quamcunque Miſſam obtineri poſſe hanc Indulgentiam (Naldus *in Summa verbo Miſſa num.* 21. ex Nauarro ab ipſo relato) idq. ſpeculatiuè loquendo probabile videatur. Nihilominus, quia Sacra Congregatio ſæpius declarauit in Altari priuilegiato debere celebrari Miſſam *de Requiem*, alias indultum non ſuffragari defunctis, etiam ſi in indulto id non exprimatur, ideo, his decretis obtem-

temperandum eſt. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Altare, & verbo Miſſa defunctorum*. Huiuſmodi autem Altaria priuilegiata vnius Eccleſiæ, vel Religionis non communicantur alijs etiam habentibus generalem communicationem priuilegiorum aliarum Religionum. Tum quia ſtylus Curiæ ita tenet, tum quia iuxta regulam iuris *in 6.* quæ eſt 81. in generali conceſſione non veniunt ea, quæ quis non eſſet veriſimiliter in ſpecie conceſſurus. Peirinis *tom. 2. Priuilegior. Minimor. in Conſtitut. 8. Pauli III. num. 2.* Probabile etiam eſt huiuſmodi Altaria priuilegiata non ſuſpendi per ſuſpenſionem generalem, quæ fit anno Iubilæi. Nam ratio ob quam Pontifex illo anno ſuſpendit omnes Indulgentias, ea eſt, vt fideles feruentiori deuotione ad eas lucrandas Romam ſe conferant, quæ ratio ceſſat in defunctis. Martinus Carrillo *in Expoſit. Bullæ Defunctor. par. 2. cap. 9. in fine.* An verò ſuſpendantur per Bullam Cruciatæ, Diana *par. 1. tract. 11 reſolut. 86.* partem affirmatiuam tenuit, negatiuam verò *in addit. 2. reſolut. 22.* Sed vide dicenda verbo *Bulla Cruciata num. 41.*

20 Altare fixum, & ſtabile, quod eſt conſecratum, execratur, ſeu deſinit eſſe conſecratum, itaut noua indigeat conſecratione. Primò, quando ita eſt fractum, vt altera pars, quæ manet non poſſit continere commodè pedem Calicis, & Hoſtiam cum patena. *cap. 1. & cap. quod in dubijs, & cap. ligneis de conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris.* Suarez *to. 3. in 3. par. diſp. 81. ſect. 5.* Henrriquez *in ſumm. lib. 9. cap. 28. nu. 1.* Secundò, ſi ita enormiter eſt fractum, vt appareat deformitas. Ita enim colligitur ex prædictis iuribus, generaliter enim loquuntur de enormi fractione, & tenent Bacconius noſter *in 4. diſt. 11. art. 1.* Siluester *in ſumm. verbo Altare quæſt. 8.* Azor *tom. 1. lib. 10. cap. 27. quæſt. 12.* addentes arbitrio Epiſcopi eſſe hoc iudicandum. Tertiò, quando cornua quæ inunguntur fuerint fracta. Tunc enim etiam enormiter fractum exiſtimatur. Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſc. allegat. 27.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 1. diſp. 23. quæſit. 6. num. 4.* Quartò, quando Altaris fixi menſa à ſtipite, vel columnis quibus innititur, remoueretur. Hoc enim ſenſu accipi debet, quod in iuribus relatis ex *can. ſi motum de conſecrat.* dicitur de Altari, quod execretur, quando mouetur. Bacconius, Silueſter, & Suarez *ſupra*. Addunt plures etiam execrari hoc Altare quoties ſignum ſepulchri, ideſt repoſitorij, vbi reconduntur Reliquiæ frangeretur, remoueretur, vel minueretur. Ita Silueſter, Azor, Barboſa, & Tamburinus. Sed cum dictum ſit *ſupra nu. 6.* Reliquias non eſſe de eſſentia conſecrationis Altaris, non video qualiter præciſè propter fractionem, remotionem, aut minutionem talis repoſitorij perdatur conſecratio. Vnde Suarez relatus non affert hunc caſum, Laimanus etiam *de Sacrificio Miſſæ lib. 5. tract. 5. cap. 6. nu. 9.*

ex Ægidio Coninck hanc ſententiam probabilem putat, *licet* pru-
denter addat, ſeruandam eſſe quoad hoc Eccleſiarum conſuetudinem;
cum enim ſepulchrum hoc cenſeatur præcipua pars Altaris, meritò ob
eius fractionem, vel amotionem ipſum Altare notabiliter confractum,
vel imminutum æſtimatur. Addunt ſexto alij etiam execrari hoc Al-
tare ſi tantum augeatur, vel minuatur, quod formam amittat, forma
enim eſt, quæ dat eſſe rei. Silueſter *ſupra.* Veruntamen id ſolum intel-
ligo, quando illa mutatio eſſet in lapide ipſo conſecrato, non quando
in lignis, columnis, ſeu ſtipitibus quibus innititur.

21 Non tamen execratur Altare hoc fixum, quando execratur Ec-
cleſia. Si autem Eccleſia violetur, aut polluatur, illud polluitur, & vio-
latur etiam. Ratio diuerſitatis eſt, quia conſecratio Eccleſiæ diſtincta
eſt à conſecratione Altaris; conſiſtit enim in parietibus, & muris; con-
ſecratio verò Altaris in integritate ipſius. Vnde execrari poteſt Eccle-
ſia combuſtis, vel collapſis muris, vel parietibus ipſius, remanente
conſecratione Altaris, quia ipſum permanet integrum. Violatio au-
tem, ſeu pollutio Eccleſiæ concernit totam Eccleſiam. Et ita ipſa vio-
lata, violantur Altaria. Panor. *in cap. Propoſuiſti de conſecrat. Eccleſ.
vel Altar.* Silueſter *in Summa verbo Altare quæſt.* 11.

22 Loquendo verò de execratione Altaris portatilis, licet aliqui cre-
dant tot modis, quot Altare fixum execrari, dicendum tamen eſt non
ita contingere. Etſi enim execretur hoc Altare, quando ita frangitur,
vt ea pars quæ manet non ſit apta commodè continere Calicem, &
Hoſtiam, & quando anguli ipſius, in quibus chriſma ponitur, frange-
rentur, propter dicta ſupra; Portellus *in dubijs Regularium verbo Al-
tare num.* 4. Nihilominus nec per aliam fractionem, nec per ſepara-
tionem à lignis quibus aliquando innititur, vel circundatur, nec per
mutationem loci execratur. Suarez *dicta diſp.* 81. *ſect.* 5. Lugo *de Sa-
crament. Eucharist. diſp.* 20. *ſect.* 2. *num.* 72. *&* 75. Porrò de immuta-
tione ſepulchri, ſeu repoſitorij reliquiarum dicendum videtur ſicut di-
xi de Altari fixo. Execrata etiam Eccleſia non credo execrari hæc Al-
taria. Bacconius *ſupra.* Quidquid aliqui dixerint, non rectè intelli-
gentes Silueſtrum *verbo Altare quæſt.* 11. Si enim execrata Eccleſia
non idcirco execratur, vt dictum eſt, Altare fixum, multò minus nec
portatile, propter rationem modo aſſerendam. Similiter polluta, ſeu
violata Eccleſia non cenſetur Altare portatile pollutum, vel violatum.
Silueſter *verbo Altare quæſt.* 11. Azor *d. cap.* 27. *quæſt.* 14. Ratio eſſe
poteſt, quia hoc Altare cum ſit portatile, & mobile non videtur habe-
re tantam connexionem cum Eccleſia, ſicut Altare fixum, ac proin-
de nec violari cum ipſa, etiam ſi Altare fixum, vt dictum eſt ſupra,
violetur.

23 Nul-

Digitized by Google

23 Nullum porrò Altare ſiue fixum, ſiue portatile execratur ex eo, quod in ipſo celebrauerint excommunicati, interdicti, degradati,&c. Ita enim colligitur ex *cap.2.de Sacramentis non iterand.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom.1.diſp.23.quæſit.6.*

24 Altaris lapis profanatus,ſeu execratus poteſt vendi,& licitè teneri ab emptore,ſed in loco decẽti,& honeſto. Ita enim declaratum video à Sacra Congregat.apud Barboſam *in Collectan.Bullar.verb. Altare.*

25 Quomodo ornandum ſit Altare pro Abbate, vel Priore habente vſum Mitræ,& baculi, dixi ſupra verbo *Abbas num.*15. Alia,quæ pertinent ad Altare, vide verbo *Conſecratio*,verbo *Crux*,verbo *Eccleſia*, verbo *Irregularitas*, & 4.tom.verbo *Paramenta Eccleſiaſtica.*

A M B I T I O.

S V M M A R I V M.

*Ambitionis peruerſitas. num.*1.
*Quomodo definiatur ambitio. num.*2.
An ſit ſemper peccatum mortale. ibid.
Qualiter fugienda à Religioſis. ibid.
*An poſſint pro ſe, vel pro alijs vota, ſeu ſuffragia procurare. num.*3.
*An liceat ipſis Epiſcopatum, vel alias Dignitates appetere. num.*4.
*Quomodo electio illius,qui ante electionem requiſitus conſenſit caſſanda. num.*5.
Quomodo ſic requiſitus reſpondere debeat. ibid.
*Gaudere, vel delectari de honore ſibi oblato, an, & quando ſit peccatum. num.*6.
*Alia de ambitione remiſſiuè. num.*7.

1 EST Ambitio, vt Diuus Bernardus *ſerm.6.in Pſal.Qui habitat*, inquit: *Secretum venenum, peſtis occulta, doli artifex, virtutum ærugo, & tinea ſanctitatis.* Et,vt ait D.Baſilius *de Conſtit. Monaſticis cap.*10. hoc vitio capti, ſunt inuidi, contentioſi, inſimulatores. Denique quos ambitio inuadit, iugum diſciplinæ Eccleſiaſticæ facit reſpuere, vt ait Symmacus Papa *in Synodo Romana cap.*1.& habetur *diſt.86.can.bene.* Sanchez *lib.6.in decalog. cap.*18. *num.*16. Idcirco licet de ambitione fugienda, quatenus ſpectat ad inſtructionem ſpiritualem Regularium non pauca dixerim *in lib.de reformatione Regulariũ*, nihilominus de ipſa quatenus ad quæſtionem moralem attinet agendum ſupereſt.

2 Am-

2 Ambitio eſt inordinatus appetitus honorum,& dignitatum. Sanctus Thom. 2.2.*quæſt.*131.*art* 2. Silueſter *in ſumma verbo Superbia quæſt.*17.Quamuis autem ex genere ſuo non ſit peccatum mortale,frequentiſſimè tamen mortale eſt. Primo, cum appetitur honor, vel dignitas modo illicito, qui eſt peccatum mortale. Vt ſi Religioſus appetat Prælatias,per ſimoniam,ſubornationes,dolos,& fraudes. Secundo, cum appetitur propter finem aliquem, qui ſit peccatum mortale, v.g.propter vindictam,cupiditatem pecuniarum,&c. Tertio,cum appetitur dignitas,& honor,cuius Religioſus indignus,vel minus dignus eſt. Pro quo nota, quod cum honor ſit præmium virtutis ex Ariſtot. 4.*Ethicor.*Religioſus indignus,vel minus dignus appetens dignitates, appetit, quod dignis,vel dignioribus debetur, ac per conſequens peccat contra iuſtitiam.Adde, quod ambitioſus etiam ſi aliàs eſſet ſanctus ex ambitione redditur indignus, *ca. principatus* 1. *quæſt.*1. Barboſa *de iure Eccleſiaſtico lib.*1.*cap.*19.*num.*135.Quarto,ratione nocumenti,quod inde ſequitur Communitati,priuando eam dignioribus Prælatis. Denique quinto,ſi honor ipſe,vel dignitas appetatur, vt vltimus finis,ſeu vt ſummum bonum. De his Sanctus Antoninus *part.*2.*tit.*3. *cap* 5. Toletus *in ſumm.lib.*8.*cap* 23.& alij.

3 Qualiter prohibitum ſit Religioſus pro ſe, vel pro alijs vota, vel ſuffragia procurare,& quomodo nihilominus poſſint procurare, quod officia dignis dentur,& indigni excludantur,ſimiliter tractare de vitijs, & virtutibus eligendorum,dixi *tom.*1.*cap.*15.*num.*24. De quo etiam Azor *tom.*2.*lib.*3.*cap,*28.*quæſt.*2. Boſſius *in prax.crimin.tit.de ambitioſis.* Theſaurus *in prax.par.*2.*verbo Ambitus cap.*1. Vbi etiam agit de iuris infamia, & irregularitate, quam incurrit damnatus de ambitione. Similiter qualiter Religioſi procurantes officia, & alia ſimilia medijs fauoribus ſæcularium,vel extraneorum,& Prælati illas hoc intuitu concedentes, incidant in pœnas, & cenſuras à Summis Pontificibus inflictas,dixi eodem 1.*tom cap* 10.*num.*17.*&* *cap.*15.*num.*27. *&* *cap.* 18. *num.* 82. De his tractat Tamburinus *de Iure Abbatum diſp.*10.*quæſit.*1.

4 Qualiter etiam licitum non ſit Religioſis appetere, & multo minus procurare Epiſcopatum, niſi caſu raro dato, dixi *tom.*1. *cap.*17. *num.*22. Eſt autem eadem ratio, vel ſimilis reſpectiuè, in appetendis, ſeu procurandis prælatijs,ſiue officijs curam animarum habentibus in Religionibus, quia eſt eadem difficultas, ea ſcilicet, quæ eſt in regimine animarum,quod vt Concil.Trident *ſeſſ.*6.*in decret.de reformat. cap.*1. ait, *Eſt onus Angelicis humeris formidandum.* Vnde *can.ante omnia diſt.*40.hæc habentur alta mente condenda.*Nihil eſt in hac vita,& maximè in hoc tempore difficilius, & laborioſius, & periculoſius Epi-*

Digitized by Google

Epiſcopi,& Presbyteri, aut Diaconi officio. Quare vix video aliquem caſum in quo licitè,& honeſtè Religioſus appetere,aut procurare poſſit Prælatias,niſi quando ex præcepto charitatis ad id teneretur, quando ſcilicet electores,vel qui Prælatias prouidere debent,parati ſunt eligere aliquẽ poſitiuè indignum,aut perniciosum Communitati. Tunc enim propter bonum commune charitas Chriſti vrget,vt dignus Prælatia ſe offerat electoribus.

5 Qualiter etiam electio illius, qui requiſitus ante electionem conſenſit electioni de ſua perſona facienda priuſquam fiat, ſit caſſanda, dixi *tom.2.cap.12.num.43.*ex *cap.cum poſt petitam de electione,& electi poteſtate*. Quare ſic requiſitus ante electionem, nullatenus poteſt dicere *accepto, conſentio, annuo*, vel quid ſimile. Caſſari enim deberet illius electio propter hæc verba. Debet ergo reſiſtere, aut contradicere, vel ſaltim negatiuè ſe habere verbis indifferentibus, vt dicendo: *Fiat voluntas Dei*, faciam *quod Deo placuerit*, non reſiſtam *voluntati ipſius*,vel ſimilia. De quibus Tamburinus *de Iure Abbatum to.1. diſp.5. quæſit. 22.* In caſu verò ſuperius adducto, quo ſcilicet aliquis ad euitandam electionem indigni ſe offerret,poſſet,vt credo, acceptare electionem antequam fiat, ne fortè electores videndo tepiditatem illius eligerent indignum.Nec hoc eſſet contra textum adductum,quia ibi non eſt ſermo de hoc caſu particulari, in quo dignus ex præcepto charitatis ſe offert, præſertim cum textus non loquatur, niſi de illo,qui eſt requiſitus ab electoribus, iſte autem requiſitus non eſt.

6 Non eſt ambitioſus,qui gaudet, vel delectatur de honore ſibi oblato, vel etiam appetit illum. Primo, ſi id faciat propter honorem, & gloriam Dei.Secundo,ſi propter vtilitatem proximorum.Tertio,etiam ſi gaudet, aut lætatur de illo, vel appetit illum ea ratione qua ſibi eſt debitum. Quemadmodum enim licitè poteſt quis delectari,ſeu etiam appetere, quod res ſibi debita, pecunia v. g. vel aliqua alia res, non ſibi denegetur, ſic & de honore dicendum eſt. Colligo ex S. Thoma 2.2.*quæſt.*131.*art.*1.*ad* 3. adiuncta explicatione, & doctrina Caietani *ibidem ad tertium dubium*, & ex Leſio *de iuſtitia, & iure lib.3. cap.2. dub.3.*

7 Vide alia verbo *Electio*, & 4.tom. verbo *Prælatus*.

ANNVS.

SVMMARIVM.

Quomodo accipiendus ſit annus in ſacris Canonibus, *Bullis, Decretis, Statutis,&c. num.*1.

Si

Si aſſignatur annus cum præpoſitione in *per ablatiuum, an ſufficiat inchoatus. num.2.*
Si aſſignetur in genitiuo, quomodo accipiendus. num.3.
Quid quando per accuſatiuum, & præpoſitionem ad. *num.4.*
Quid in accuſatiuo cum præpoſitione per. *num.5.*
Quid cum præpoſitione ante, *& cum accuſatiuo. num.6.*
Quid cum præpoſitione poſt, *& accuſatiuo. num.7.*
Quando res ſit dubia, quæ regula ſit tenenda. num.8.
Quomodo accipiendus annus completus. num.9.
An idem dicendum de anno requiſito pro profeſſione Regulari. ibid.
Quid de annis requiſitis ad obligationem ieiunij Eccleſiaſtici. ibid.
Anni decem dicuntur tempus longum, modicum verò infra decennium. num.10.
Tempus immemorabile quot annos requirat. ibid.
Annus biſſextilis quomodo accipiendus. num.11.
Quid de anno pro Nouitiatu requiſito. ibid.
Quid quando aliquis ſuſpenderetur per annum. ibid.
Annus 1582 *quomodo integer debuit reputari. num.12.*
Qui annus requiritur ad dignitates. num.13.
Alia remiſſiuè. num.14.

1 SÆPIVS in Sacris Canonibus, Bullis, & decretis Summorum Pontificum, & Conciliorum, ac in priuilegijs, & ſtatutis particularibus Religionum aſſignari ſolet certus terminus annorum non explicando an de annis completis, vel inchoatis, an de integris annis, an ſolum de parte ipſorum id intelligi debeat; quapropter operepretium erit regulas aliquot breues, & claras ad id explicandum ex Theologis, & Canoniſtis afferre.

2 Si leges, priuilegia, vel decreta aſſignent annum cum præpoſitione, *in*, per ablatiuum, vt ſi dicant, quod fiat aliquid v. g. in anno tertio, ſolum requiritur annus inchoatus, & inceptus, ita vt in quocunque die illius anni id fieri poſſit, quia per quemcunque diem annus ille eſt inchoatus. Siluester *in ſumm. verbo Aetas quæſt.2.* Azor *tom.1. Inſtitut. Moral. lib.5. cap.28. §. dubia eſt quæſtionis.* Portellus *in dub. Regular. verbo Annus.* Idem credo dicendum cum dicitur, quod non admittatur aliquis ad aliquod officium, niſi qui fuerit in ætate v.g. triginta annorum, idem enim eſt, ac ſi diceretur, quod non admittatur, niſi conſtitutus in trigeſimo anno, ac proinde ſufficiet annus inceptus, quod dixerim pro noſtro Carmelitarum Ordine, in quo *par.4. Conſtitut. cap.13. num.3.* deciditur, quod Definitores ſint in ætate triginta annorum conſtituti.

3 Si

3 Si autem aſſignent annum in genitiuo, vt ſi dicatur: Ne quid fiat ab aliquo, niſi fuerit v g. triginta annorum, tunc requiritur annus completus. Silueſter, Azor, & Portellus relati.

4 Cum verò aſſignant annum per accuſatiuum, & præpoſitionem *ad*, vt ſi dicant ad tres annos, ſufficit, quod ſint inchoati. *l. qui filium ff. ad Trebellianum*. Iidem auctores.

5 Si tamen aſſignent annos in accuſatiuo cum præpoſitione *per*, vt ſi dicatur per tres annos, requiruntur anni completi. *l. non putabam, & l. ſi annos ff. de condition. & demonſtrat.* Ita etiam iidem auctores. Hinc colligit Portellus Conſtitutionem Sixti V. iubentis vacare Abbatiſſas Minorum per tres annos requirere annos completos. Colligi etiam poteſt, quod cum Gregor. XIII. in Conſtitutione quam retuli ſupra verbo *Abbatiſſa nu.* 12. ait Abbatiſſas in Italia debere per triennium à die ſuæ adminiſtrationis finitæ vacare, intelligi debere de tribus annis completis, quia vtitur Pontifex præpoſitione *per*.

6 Quando verò aſſignatur terminus annorum cum præpoſitione *ante*, & cum accuſatiuo, vt ſi dicatur, ante annos viginti duos, vel viginti quatuor, tunc ſufficiunt anni inchoati. Colligitur ex Tridentino *ſeſſ.* 23. *cap.* 12. vbi aſſignans annos requiſitos ad Ordines ſacros recipiendos, dicit ante viginti duos, ante viginti tres, ante viginti quinque, quod de annis inchoatis praxis Eccleſiæ declarauit. Portellus *ſupra num.* 5.

7 Secus videtur dicendum, quando aſſignatur terminus annorum cum præpoſitione *poſt*, & accuſatiuo, vt ſi dicatur, poſt vnum annum, poſt duos annos, &c. tunc enim intelligendum id eſt de annis completis. Portellus *ſupra num.* 4. id confirmans ex quadam diſpenſatione Gregorij XIII. Vnde infer, quod cum Concilium *ſeſſ.* 23. *cap.* 11. præcipit vt nulli promoueantur ad ſacros Ordines, niſi poſt annum à ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum, intelligi debeat de anno completo.

8 Extra prædictos autem caſus, ſi nulla ex ſupradictis particulis apponatur, ſed res ſit dubia, in materia odioſa requiruntur anni completi, in materia verò fauorabili ſufficiunt anni inchoati. Silueſter, Azor, & Portellus relati.

8 Quando etiam in prædictis locis requiritur annus completus, ad hoc quod talis dicatur, ſufficit in fauorabilibus, quod ſit inchoata dies vltima illius anni. Vnde quamuis ad ſponſalia contrahenda requiratur ſeptennium completum ex *cap. litteras*, & *cap. acceſſit de ſponſal. impuber.* & alijs iuribus, nihilominus in fauorem Matrimonij ſufficit ad hoc ſeptennij complementum, quod vltima dies ſeptimi anni ſit incepta, ſicut in fauorem teſtamenti ad valorem illius idem ſtatutum eſt.

Digitized by Google

eſt. *l. qua ætate ff. de teſtamenti*, & in fauorem eiuſdem Matrimonij de anno duodecimo pro fœminis, & quatuordecimo pro viris requiſito dicunt plures Doctores. Couarrubias 4. *decretal.* 1. *part. cap.* 1. *num.* 2. Sanchez *lib.* 1. *de Matrimon. diſp.* 16. *num* 2. & *lib* 7. *diſp.* 104. *nu.* 2. Cornexo *tract.* 6. *de Matrimon. diſp.* 2. *dub.* 3. An autem fallat hæc regula in anno profeſſionis Regularium, præſertim propter declarationem Sacræ Congregationis, quam refert Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Annus num.* 1 dicam 4. tom. verbo *Profeſſio Regularium*. An etiam ſimiliter anni poſſint dici completi, quando pauci aliquot dies, duo ſcilicet, vel tres deficiunt, diſſentiunt Doctores. Sanchez enim tenet partem negatiuam. Cornexo autem affirmatiuam, de quo alias. Dixi in fauorabilibus, quia ſecus eſt in odioſis, in quibus dies incepta non habetur pro completa, vt patet in vltima die anni vigeſimiprimi requiſiti ad obligationem ieiunij Eccleſiaſtici, ſi enim ea die currat obligatio ieiunij non tenetur ad illud is, qui ea die explet vigeſimum primum annum, niſi tantum poſt illam horam qua expleuit eum annum, iuxta dicta ſupra verbo *Aetas num.* 8. Naldus *in Summa verbo Tempus num.* 3.

10 Anni decem adminus dicuntur tempus longum, modicum verò infra decennium. Naldus *in Summa verbo Annus num.* 4. & *verbo Tempus num.* 11. Similiter tempus decem annorum dicitur tempus antiquum. Idem Naldus *verbo Tempus num.* 17. Præterea tempus centum annorum dicitur immemorabile, ex communiori ſententia. Idem Naldus *verbo Tempus num.* 10. ex Rotæ deciſione.

11 Annus biſſextilis, in quo ſcilicet bis dicitur *ſexto Calēdas Martij*, nempè die 24. & 25. Februarij, etiam ſi habeat vnam diem pluſquam alij anni (habet enim 366. cum alij ſolum 365. dies habeant) nihilominus quoad vſum Eccleſiæ pro vna reputantur. Sanchez *de præceptis decalogi lib.* 4. *cap.* 35. *num.* 3. Vnde iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 2. *num.* 10. annus pro Nouitiatu requiſitus etiam includit diem illum ſuperadditum anno biſſextili, ita vt complens annum Nouitiatus die 24. Februarij non dicatur anno biſſextili compleuiſſe, niſi die 25. pro vt ex pluribus declarationibus Sacræ Congregationis, & pluribus auctoribus habet Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Annus nu.* 4. Hinc etiam ſi vigeſimus quintus ætatis annus compleatur die 24. Februarij anni biſſextilis, cenſendus eſt compleri die ſequenti. Sanchez *ſupra*. Idem credo eſſe dicendum (quidquid alij dicant) quando aliquis ſuſpenderetur per annum, vel per menſem, quod ſcilicet ille annus, vel menſis in anno biſſextili, comprehendere deberet diem illum adiunctum, quia ille annus ſic eſt inſtitutus ab Eccleſia.

12 Annus porro 1582. quo tempore authoritate Gregorij XIII. ab

anno

Digitized by Google

anno dempti ſunt decem dies, hoc eſt, à quinta die Octobris vſque ad decimam quintam, integer debuit reputari ciuiliter, & politicè tam quoad ætatem ad profeſſionem, quàm ad ſacros Ordines, & ad quæcunque officia, & beneficia requiſitam. Quorum ratio eſt, quia ipſe Gregorius XIII. in Bulla *Inter grauiſſimas in 2.to.Bullar. inter Bullas ipſius num.*74. ea, ad quæ non reputari integrum voluit, expreſsè excepit, nimirum ea, quæ erāt in tertij præiudicium, vt ſolutiones cenſuum, & locationum. Quare quoad cætera manſit integer. Enriquez *lib.*13 *de excommunic.cap.*40.*num.*2.*in comment.littera* O. Sanchez *lib.*5.*in Decalog.cap.*4.*num.*5.

13 Si contingat Regulares ad Dignitates in Cathedralibus Eccleſijs ex diſpenſatione aſſumi, notent, annum vigeſimū ſecūdū ad id munus requiſitum debere eſſe completum, nec Epiſcopum in hoc diſpenſare poſſe. Ita enim declarauit Sacra Congregatio apud Garziam *de Benefic.par.*7.*cap.*4.*num.*70. Armendariz *in additionibus ad recopilat.leg. Nauarræ lib.*1.*tit.*18. *de Epiſcop. lib.*7.*num.*2. & Barboſam *in Collectan.Bullar.verbo Annus*.

14 Vide dicta verbo *Aetas*, & dicenda de anno Iubilæi verbo *Iubilæum*. De anno Nouitiatus, ſeu probationis 4.tom. verbo *Nouitius, ſeu Nouitiatus*, de anno ad profeſſionem Regularem requiſito eodem 4.tom. verbo *Profeſſio Regularis*.

APOSTATA, ET APOSTASIA.

SVMMARIVM.

*Apoſtaſia ſecundum Ethimologiam quid ſit. num.*1.
Quotuplex ſit. ibid.
*Apoſtaſia à fide quid ſit. num.*2.
Quomodo differat ab hæreſi. ibid.
*Apoſtaſia ab obedientia quid ſit. num.*3.
*Apoſtaſia, ſeu Apoſtata à Religione. num.*4.
*An Moniales de Monaſterio exeuntes Apoſtatæ ſint cenſendæ. num.*5.
Quid dicendum de Pinzocheris, vel mulieribus collegialiter viuentibus. ibid.
*Quando Religioſus fugiens ad Prælatum ratione grauaminis prætenſi excuſetur. num.*6.
Romam venientes Religioſi ſine licentia legitima, quam pœnam incurrant. ibid.
*An Epiſcopus Regularis renuncians Epiſcopatui, vel ab ipſo depoſitus ſit Apoſtata. num.*7.

De

*De bonis Apoſtatarum, & ad quos pertineant. num.*8.
*Apoſtaſia à Religione eſt caſus reſeruabilis. num.*9.
*De cenſuris, & pœnis Apoſtatarum à Religione remiſsiuè. num.*10.
*A culpa Apoſtaſiæ quis abſoluat. num.*11.
*A cenſuris, & irregularitatibus propter illam incurſis. num.*12.
*Apoſtata à Clericatu quis cenſendus. num.*13.
Quando peccet mortaliter, vel ſolum venialiter. ibid.
*Quid de Religioſo Clerico Apoſtata. num.*14.

1 APOSTASIA ſecundum Ethimologiam idem eſt, quod retroſtratio, vel retromiſſio. Sed quantum ad propoſitum importat retroceſſionem, vel deceſſum à Deo in aliquo bono in quo homo tenebatur perſeuerare, vel ex præcepto, vel ex voto. Vnde, quia à Deo tripliciter recedere poſſumus ſecundum tres modos coniunctionis debitæ ad ipſum, ſcilicet per fidem, obedientiam, & Religionem profeſſam, ideo triplex eſt Apoſtaſia, ſcilicet à fide, obedientia, & Religione. S. Thom. 2.2. *quæſt.* 12. Expoſitores *ibidem*, ſpecialiter Bañes *art.* 1. & ex antiquioribus noſter Ioannes Beetz *in* 1. *præcept. Decalog. expoſit.* 1. *cap.* 9. Additur etiam quarta ſpecies Apoſtaſiæ (etſi ad aliquam ex prædictis reducibilis) ſcilicet à Clericatu. Valentia 2.2. *diſp.* 1. *quæſt.* 12. *punct.* 1.

2 Apoſtaſia à fide, quæ omnium peſſima eſt, eſt receſſus totalis à fide Chriſtiana, quando ſcilicet Chriſtianus omninò recedit à Chriſtianiſmo, non in vno, vel alio, aut pluribus articulis fidei, ad differentiam hæreſis (qualiter fecit Iulianus Apoſtata) ſiue conuertatur ad Paganiſmum, ſiue atheiſmum, &c. Canus *lib.* 12. *de locis Theolog. cap.* 9. Hugolinus *de Cenſuris Pontifici reſeruatis* 2. *par. cap.* 1. §. 1. *num.* 7 Vnde, etſi non omnis hæreticus ſit Apoſtata, prout in præſenti, quia non omnis hæreticus negat totam fidem, tamen è conuerſo omnis Apoſtata eſt hæreticus, quia habet errorem in intellectu cum pertinacia, quod eſt de ratione hæreſis. Siluester *in Summ. verbo Apoſtaſia nu.* 4. Hinc circunſtantia Apoſtaſiæ neceſſariò confitenda eſt, quia notabiliſſimè aggrauat peccatum hæreſis, propter dicta. Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 7. *num.* 17. licet oppoſitum teneat Diana *in tract. de circunſtant. aggrauätibus reſolut.* 54. Hinc etiam excommunicatio, & omnes aliæ pœnæ in iure, & Bulla in Cœnæ Domini ſtatutæ hæreticis incurruntur ab Apoſtatis, quia ſunt verè hæretici. Ioannes Beetz *ſupra*. Azor *tom.* 1. *Inſtitut. Moral. lib.* 8. *cap.* 2. *quæſt.* 7. Sanchez *ſupra num.* 18. De his autem dicetur verbo *Hæreſis, & Hæreticus*, & verbo *Irregularitas*. Vide verbo *Bulla Cœnæ num.* 8.

3 Apoſtaſia ab obedientia largè ſumpta in omni peccato mortali repe-

reperitur, vt docet S. Thomas 2.2.*quæſt.*12.*art.*1.*ad* 1. iuxta illud Eccleſiaſt. 10. *Initium ſuperbiæ hominis apoſtatare à Deo.* Et Prouerb. 6. *Homo apoſtata vir inutilis.* Nihilominus ſtrictè non ſumitur, niſi pro receſſu à mandatis Dei, vel Eccleſiæ, qui prouenit ex infidelitate, & ſchiſmate, vel contemptu, de quibus ſuis locis dicetur. Siluester *in Summ. verbo Apoſtata num.* 3.

4 De Apoſtaſia, ſeu Apoſtata à Religione profeſſa plura dixi *tom.* 1. *cap.* 16. *à num.* 12. ſcilicet quis ſit verus Apoſtata, quas pœnas incurrat, quas etiam illi, qui cooperantur ad Apoſtaſiam, vel Apoſtatas detinent, qualiter vbique à ſuis Superioribus capi, quæri, ac recipi debeant, quibus adquirant, & an Monaſteria teneantur debita ab ipſis contracta ſoluere. Nunc alia, vel maioris claritatis gratia addenda ſunt.

5 Et primo Moniales profeſſæ de Monaſterio exeuntes animo deſerendi Religionem, nec ad illam reuertendi, ſunt verè Apoſtatæ, pœnis Apoſtatarum puniendæ, & eodem modo de illis iudicandum reſpectiuè, ac de viris Religioſis Apoſtatis, pariterque ad Monaſterium reuocandæ. Tum, quia eadem eſt ratio de illis, ac de viris, tum, quia id colligitur ex *cap. peruenit ad nos* 27. *quæſt.* 1. Farinacius *in Tract. de hæreſi quæſt.* 183. *num.* 68. Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp.* 21. *quæſit.* 5. Secus dicendum de fœminis tertiarijs, pinzocheris, ſeu mantellatis, non enim recedentes ab eo ſtatu ſunt Apoſtatæ, cum ille ſtatus non ſit Religioſus, iuxta dicta *tom.* 2. *cap.* 14. *num.* 23. Quod potiori iure dici debet de mulieribus alijs collegialiter viuentibus, ſed non ſub clauſura, propter eamdem rationem, & quia earum modus viuendi reprobatus videtur à Pio V. in Conſtitutione anni 1566. iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 16. & 17.

6 Deinde, Religioſus fugiẽs ad Prælatum Superiorem, eo quod certo illi conſtet ſe grauari iniuſtè nimis à Prælato immediato, vel quod illum velit notabiliter grauare, non ſolum non eſt Apoſtata verus, quia verus Apoſtata eſt ille, qui deſerit Religionem; iſte autem non deſerat, cum potius pergat ad ſuum Prælatum Superiorem: imò licitè id facere poteſt, cum iure naturali defenſionis vtatur, nec Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 4. contradicat, quia ſolum loquitur in caſu quo Religioſi non iniuſtè nimis grauantur à ſuis Prælatis, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 16. *num.* 8. & 9. De quo & Fagundez *in* 2. *Eccleſ. præcept. lib.* 8. *cap.* 5. *num.* 13. Qui autem fugiunt ad Superiorem Prælatum, vel ſine fundamento, vel non nimis, ſed tantum leuiter ab inferiori Prælato grauati, vel ſi grauiter grauati, ad faciendum quærelam contra ipſum, cum tamen commodè eam facere poſſent, vel per litteras, vel alio tempore, etſi non ſint veri Apoſtatæ, propter dicta, contraueniunt tamen

decreto Concilij Tridentini relato,& veluti vagi,& profugi puniri debent, iuxta Statuta ſuarum Religionum, iuxta dicta eo *cap.16.num.7. & 11.* Portellus *in dubijs Regular. verbo Apoſtata num. 3.* Addit tamen *in Additionib. num. 6.* ex declaratione quadam Sacra Congregatione facta Generali ſui Ordinis talem Religioſum eſſe Apoſtatam; Quod tamen intellige, vel quoad forum externum tantum, ſeu quoad pœnas. Specialiter Romam venientes ſine licentia Generalis,vel Protectoris (vel etiam Prouincialis ſi fuerit cauſa communis totius Prouinciæ) priuati ſunt voce actiua, & paſſiua per biennium à ſolo Papa relaxanda. Ex decretis Clementis VIII. & Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani,quæ retuli *tom.1. cap.10. num.15 & 16. & tom.2.cap.9. num.18.*

7 Item Epiſcopus Regularis renuncians Epiſcopatui, & manens in ſæculo, nec rediens ad Religionem, non eſt verè Apoſtata,ſed poteſt ſic manere.Ratio eſt,quia per Epiſcopatum fuit exemptus à iugo Religionis diſpenſatione Papæ, & hæc non ceſſat depoſito Epiſcopatu, cum non ceſſet cauſa ipſius, ſcilicet dignitas Epiſcopalis,& perfectior ſtatus. Rodriguez *tom.3. quæſt. Regular. quæſt.52. art.26.* Sanchez *de præcept.Decalog.lib.6.cap.6.num.29.* Lauretus de Franchis *in controuerſ. Epiſcopor. & Regular. circa decreta Sacræ Congregationis de Apoſtat.& Eiectis dub.13.* Addit Sanchez,idem eſſe dicendum,ſi propter culpam deponeretur ab Epiſcopatu, ſed tunc credo teneri regredi ad Religionem, &, ſi non redeat eſſe veluti Apoſtatam, quia per depoſitionem redditur indignus priuilegijs ſuæ dignitatis. Silueſter *in Summa verbo Religio 4. in fine.* Certius id eſt ſi degradaretur, quia per degradationem exuitur omnibus priuilegijs dignitati Epiſcopali conceſſis. Sanchez *ſupra num.30.* Manens autem quomodocunque in ſæculo tenetur ad vota, & obſeruantias Regulares, iuxta modum dictum *tom.1.cap.17.*

8 Præterea, quamuis bona Apoſtatarum poſt ipſorum obitum ſpectent ad Cameram Apoſtolicam, iuxta dicta *tom.1.cap.16.num.20. 21.& 31.* Si tamen ipſi reuertuntur ad Religionem, bona quæ ſecum portant, pertinent ad illam tam ipſis viuentibus, quam poſt mortem illorum. Ratio eſt, quia ipſi Apoſtatæ etiam in Apoſtaſia exiſtentes adquiſierunt Religioni, iuxta dicta eo *cap.16.num.20.* ex *can. Abbates 18.quæſt.2.* & Conſtitutio Gregorij XIII. quæ incipit *Officij noſtri*, applicans bona iſtorum Cameræ Apoſtolicæ intelligi videtur, quando illi decedunt extra clauſtra. Rodriguez *tom.1. Quæſtion. Regular.quæſt.30.art.12. §.ſed contra dicta.* Portellus *in dub. Regular. verbo Apoſtata num.7.* Lauretus de Franchis *in controuerſ. Epiſcoporum,& Regularium circa decreta Sacræ Congregationis de Apoſtatis, & Eie-*

Digitized by Google

& Eiectis quaſt. 11. Quod intellige, etiam de bonis peccaminosè, & ſi non contra iuſtitiam adquiſitis, propter eamdem rationem, vt dixi eò *cap.* 16. *num.* 20. Secus, de bonis contra iuſtitiam adquiſitis. Hæc enim reſtituenda ſunt eis, quibus facta fuit iniuria. Portellus *ſupra*. Quid porrò dicendum de bonis adquiſitis à Religioſis, ſiue Apoſtatis, ſiue non ex illicita negotiatione, vide dicta eo *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 5.

9 Apoſtaſia à Religione eſt caſus reſeruabilis à Superioribus Regularium, ex Clemēte VIII. in decreto de caſuum reſeruatione, quod eſt ſimul cum decretis pro reformatione Regularium approbatis à Sacra Congregatione ſub Sanctſs. D.N. Vrbano, & habentur cum alijs decretis de Apoſtatis, & Eiectis, ibi enim inter caſus reſeruabiles à prædictis Superioribus ponitur iſte, & his verbis. *Apoſtaſia à Religione, ſiue babitu dimiſſo, ſiue retento, quando eo peruenerit, vt extra ſepta Monaſterij, ſeu Conuentus fiat egreſſio.* Vide Coriolanum *de caſibus reſeruatis* ſuper hunc caſum.

10 De cēſuris, & pœnis Apoſtatarum à Religione, dixi *to.* 1. *cap.* 16. *num.* 12. *&* 13. Præter quas, particulares Religiones habent etiam peculiares pœnas illis deſignatas, qualiter Ordo noſter in Conſtitutionibus *part.* 3. *cap.* 1. *& part.* 5. *cap.* 12. varias etiam pœnas illis imponit. Vide Portellum *ſupra in Additionib. ad verb. Apoſtata*, & Thomam de Ieſu *de viſitat. Regular tract.* 4. *cap.* 9.

11 A culpa ipſa Apoſtaſiæ à Religione in Religionibus, vbi reſeruata fuerit, nullus abſoluere poteſt, niſi Prælati illi, qui ipſam reſeruauerunt, Superiores, & ſucceſſores ipſorum, vel ab eis habentes facultatem ad id faciendum. Hoc enim importat eſſentialiter caſuum reſeruatio. Nec ad prædictam abſolutionem iuuant priuilegia Religionum, Iubilæa, Bulla Cruciatæ, aut ſimilia, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 29. In Religionibus verò, vbi Apoſtaſia reſeruata non fuerit, Prælati, & Confeſſarij communes Regularium eos abſoluere poterunt, iuxta doctrinam communem de caſibus non reſeruatis. Quia verò in Ordine noſtro crimen Apoſtaſiæ, vt putò reſeruatum non eſt, ideo ab ipſo ſaltem in foro conſciētiæ abſoluere poſſunt Prælati, & Confeſſores communes Fratrum.

12 Pro abſolutione verò à cenſuris, & diſpenſatione in Irregularitatibus, & alijs pœnis, quæ in particularibus Religionibus propter Apoſtaſiam eſſe poſſunt: vide dicta *tom.* 1. *cap.* 10. *à num.* 29. *& cap.* 18. *à num.* 30.

13 Apoſtata à Clericatu ille eſt, qui Clericatu reiecto, fit ſæcularis habitum Clericalem deſerendo. Hoc autem contingere poteſt dupliciter. Vel enim talis deſertor Clericatus erat in maioribus, vel ſolùm

in minoribus conſtitutus. Si primum, eſt propriè Apoſtata, & peccat mortaliter ſic faciendo. Clement. *Quoniam de vita, & honeſtate Clericorum*. Concilium Tridentinum *ſeſſ.14. de reformation. cap.6. & cap. Tuæ Fraternitati de Apoſtat.* Siluester *in Summa verbo Apoſtata num.6. & 7.* Toletus *in Summa lib.4. cap.18. num.5.* Animaduertens eum non incurrere in Iure aliquam excommunicationem. Illam tamen incurrit, ſi vxorem ducat. Clement. *vnic. de conſanguinitate, & affinitate*. Valentia *tom.3. diſp.1. quæſt.12. punct.1.* Si ſecundum, ſubdiſtinguendum eſt, vel talis habebat beneficium, vel non, ſi prius etiam mortaliter peccat, & eſt Apoſtata, ſi beneficium non relinquat. Toletus *ibidem*. Si poſterius, nec eſt propriè Apoſtata, nec peccat mortaliter, niſi forſan ex contemptu id faciat, cum conſtet poſſe vxorem ducere, ac viuere laicaliter. Siluester *ſupra num.7.* Credo tamen tam in minoribus conſtitutum, quam prima tonſura decoratum, peccare venialiter deſerendo Clericatum, ſi ſine rationabili cauſa id faciat, tum quia tales ſunt de ſorte Domini, cum illis dicatur: *Dominus pars hæreditatis meæ*, tum quia deſcendunt ex ſuperiori ad inferiorem ſtatum. An verò Apoſtata à Clericatu ſit irregularis, dicetur verbo *Irregularitas num.85.*

14 Hinc infertur, quod Religioſus Clericus Apoſtata, qui deſerta Religione deſerit etiam Clericatum, eſſe bis, ſeu dupliciter Apoſtatam, ſcilicet ratione deſertionis Religionis, & Clericatus, ac per conſequens incurrere pœnas Apoſtaſiæ à Religione, de quibus ſupra, & Apoſtaſiæ à Clericatu, quæ deſignantur locis citatis ex Concilio Tridentino, ex Iure Canonico, & alijs iuribus. Secus verò dici deberet, ſi tantum Religionem deſereret, non Clericatum, vt ſi ex Religioſo fieret Clericus ſæcularis, Tunc enim tantum incurreret pœnas Apoſtaſiæ à Religione.

APPELLARE, ET APPELLATIO.

SVMMARIVM.

De appellatione remiſſiuè. num.1.
Appellatio quid ſit. num.2.
An ſit de iure naturali, vel tantum de poſitiuo. ibid.
An, & quando Regulares appellare poſſint à correctione ſuorum Prælatorum. num.3.
De recurſu ad ipſos, ibid.

Digitized by Google

In caſu graui, & raro licita illis eſt appellatio. num.4.
Cum quibus conditionibus. ibid.
Non ad tribunalia ſæcularia. num.5.
Oppoſitum facientes quam malè audiant. ibid.
Neque ad tribunalia Eccleſiaſtica quibus non ſubduntur. num.6.
Quibus titulis intelligi poteſt recurſus ad illa. num.7.
Quis eorum licitus. ibid.
An ille, qui eſt pro fauoribus ſæcularium obtinendis. ibid.
Caſus in quibus nec ad propria tribunalia Religionum liceat appellare. num.8.
Primus, quando Religioſus non eſt grauatus iniuſtè. ibid.
Secundus, quando appellatio non fit tempore legitimo. num.9.
Tertius, quando non interponitur coram Iudice legitimo. num.10.
Quartus, ſi fiat ab aliqua cenſura abſolutè lata. num.11.
Secus ſi fiat à cenſura non abſolutè lata. ibid.
Quintus, cum non ſeruatur debita forma in appellatione. num.12.
Quid ſi non contineat nomen appellantis, & Iudicis. num.13.
Quid niſi in ea petantur Apoſtoli. num.14.
Forma faciendi appellationem. num.15.
Effectus ipſius. num.16.
A qua ſententia appellari poſſit. num.17.
Tempus à Iure deſignatum pro appellatione. num.18.
Appellantes à Papa ad Concilium quam pœnam incurrant. num.19.
Appellatio an recipiatur à ſententia definitiua. num.20.
An interpoſita ſuper condemnationem ad triremes habeat effectum ſuſpenſiuum. num 21.
Appellationis extraiudicialis proprietates. num.22.
Quomodo differat à iudiciali. ibid.
Alia remiſſiuè. num.23.

1 DE hac materia, prout ad Regulares ſpectare poteſt, aliqua dixi *to.1.Summa cap.9.à num.*4. alia tamen hic adiungenda ſunt, vel pro maiori ipſius notitia.

2 Appellatio ergo eſt à minori ad maiorem, vel Superiorem prouocatio. 2.*quæſt.6.ca.omnis oppreſſus, & ca.ſi quis, & ca.placuit.* Silueſter *in Summa verbo Appellatio num.*1. Hinc à Papa nullus iure appellare poteſt, cum non habeat Superiorem in terris *l.1.ff.à quibus appellare non licet*. Laymanus *lib.3.de Iuſt.tract.6.cap.6.num.2.* Hinc etiam conſequenter in Religionibus, nec ab æquali ad æqualem, nec à Superiori ad inferiorem dari poteſt appellatio. Barboſa *de poteſtat. Epiſcop. Allegat.*53.*num.*45. Eſt de iure naturali quoad ſuam ſubſtan-

Digitized by Google

tiam, cum ſit defenſio quædam, ſeu præſidium innocentis, vel grauamen patientis. Quoad accidentia vero, ſcilicet quòd fiat tali, vel tali modo, & cum talibus circunſtantijs eſt de iure poſitiuo. Silueſter *ſupra nu.*2. Non eſt ad defenſionem iniquitatis.*cap.cum ſpeciali* §.*porrò de appellat.* Laymanus *ſupra num.*1.

3 Hoc poſito, primo dicendum. Nullo modo poſſunt Regulares appellare à correctione Regulari ſuorum Superiorum, ideſt, ab ea correctione, quæ eſt ſecundum Regulam, & Statuta, ita vt ſi Regula, vel Statuta Religionis imponant aliquam pœnam pro aliquo delicto, & ea infligatur à Prælato delinquentibus, non poſſint ab hac correctione appellare. Hoc probant *cap. ad noſtrum de appellat. & cap. reprehenſibilis eod.tit.* quæ attuli dicto *cap.*9.*num.*4. Quibus iunge *cap.ſpeciali in fin. eod.tit.* Id etiam probant plura priuilegia Religionum, quæ eo loco retuli. Ratio etiam id conuincit, quia appellatio nunquam admittitur, niſi propter grauamen. Religioſo autem non infertur grauamen, ſi corrigatur, & puniatur ſecundum Regulam, & Statuta, quia ex vi voti obedientiæ, & profeſſionis ad ea ſe ſpontè obligauit. Sanchez *lib.*6.*in Decalog. cap.*8.*num.*101.*&* 102. Peirinis *de ſubdito quæſt.*1. *cap.*20. Vnde ſic appellantes, vt in plurimum peccant mortaliter, propter inobedientiam quam committunt non acceptando pœnam impoſitam in Religione, & propter alia inconuenientia, quæ ex appellatione ſequuntur. Portellus *in dub.Regular.verbo Appellare*. Poſſunt tamen ſine vllo peccato recurſum habere ad Superiores per litteras, vel alias ipſos perſonaliter cum legitima licentia conuenire, vt pœna eis relaxetur, vel mitigetur, ſi id poſſent facere, vel vt alio modo ab ipſis conſolationem accipiant. Hoc enim nullo iure prohibetur, & ex alia parte eſt ſatis conforme charitati, qua procedi debet in Religionibus.

4 In caſu autem graui, & raro in quo euidenter conſtaret, Religioſo fieri notabilem iniuriam in fama, & honore, propter exceſſum correctionis, vel punitionis etiam aliàs Regularis, in ipſius ſubſtantia, modo, aut circunſtantijs, licita eſt illis appellatio ad Prælatos Superiores, iuxta dicta ex varijs iuribus dicto *cap.*9.*num.*7. Sanchez, & Peirinis relati. Dixi in caſu graui, & raro in quo euidenter conſtaret Religioſo fieri notabilem iniuriam in fama, &c. quia cum ſint multa priuilegia Religionum, in quibus Regulares prohibentur appellare, quorum aliqua tetigi eo *cap.*9.*nu.*4.*&* 6. vt illa operentur aliquid ſupra ius commune; dicendum eſt hoc operari; quòd ſolum in prædicto caſu certo, & euidenti liceat Regularibus appellatio, cũ tamen ſæcularibus etiam in caſu dubij grauaminis iure communi licita ſit. Sanchez *ſupr.n.*110. Thomas de Ieſu *de viſitat.Regular. tract.*3.*cap.*17.*num.*6. Diana *de dub.Regular.tract.*2.*reſolut.*54.*in fine.* Hæc porrò appellatio facienda

da eſt regulariter modo aſſignato eo *cap.9. num.4.* Scilicet à Prælato immediato ad Prouincialem; à Prouinciali ad Generalem; à Generali ad Protectorem; & à Protectore ad Sanctiſſimum, vel Sacram Congregationem eius vices habentem. Dixi *Regulariter*, quia in aliquibus caſibus, iuxta dicta eo *cap.9. num.7.* licitè fieri poteſt appellatio ad Sedem Apoſtolicam ſine medio. Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Appellatio.*

5 Nunquam tamen licet Regularibus ad tribunalia ſæcularia appellare, aut coram illis quærelam facere contra ſuos Prælatos, quocunque etiam caſu dato. Tum propter dicta eo *cap.9. nu.4. & 6.* Tum ex Bonifacio IX. & Leone X. in Bulla *Romani Pontificis* apud Conſettium *in Collectan. litterarum Apoſtolicarum in Leone X. num.10.* Vbi hic Pontifex Dominicanos aliter facientes excommunicatione maiori latæ ſententiæ percutit. Tum quia id de ſe iniquiſſimum eſt, & Religionibus pernicioſiſſimum, cum hac via bona Religioſorum fama apud ſæculares maximè lædatur, & bonum regimen ipſorum impediatur. Multò minus id licet, ſi titulo illatæ vis, aut violentiæ, vt dicitur, ad eadem tribunalia ſæcularia appelletur. Etſi enim admitteretur ſæculares Iudices poſſe hanc appellationem in hoc, vel ſimili caſu admittere, & iudicare de ſententia lata à Iudice Eccleſiaſtico (de quo infra verbo *Exemptio Regularium num.15.16. & 17.*) adhuc tamen non liceceret Religioſis illam appellationem facere, propter magnum detrimentum Religionum, quod inde ſequitur. Vnde id facientes vocat Peirinis *ſupra*, latrones, & fures, fratricidas, & matricidas, ingratas beſtias, maculas conuiuantes, nubes ſine aqua, arbores autumnales, infructuoſas, bis mortuas, fluctus feri maris, deſpumantes ſuas confuſiones: ex Epiſt. Canonic. Iudæ *cap. vnico.* Vide Sotum *5. de Iuſtit. quæſt.6. ar.3.* Incidere etiam Religioſos id facientes in excommunicationem latæ ſententiæ fatetur Portellus *ſupra verbo Appellare in additionib. nu.4.* ex Aragone, & Miranda quos refert.

6 Similiter nec licet quocunque dato caſu Regularibus appellare ad tribunalia Eccleſiaſtica quibus non ſubduntur, vt puta ad Dominos Epiſcopos, vel ipſorum Vicarios, aut quærelam contra Prælatos coram ipſis facere, &c. Cum enim ab ipſorum iuriſdictione exempti ſint, nullo iure poſſunt ad illos appellare, vel coram ipſis contra ſuos Prælatos quærelam talē facere. Appellatio enim, ſeu quærela non eſt, niſi ad Superiorē. Vnde Dominicanos id faciētes, & Iudices Eccleſiaſticos eos admittentes excommunicatione latæ ſententiæ punit Leo X. in Bulla *Romanus Pontifex* apud Conſettium relatum. Valentia *tom.3. diſp.5. quæſt.13. punct.3. in fine.* Rodriguez *de ordin. iudiciario cap.13 in fin.*

7 Pro quorum luce notandum, quinque titulis, vel rationibus poſſe

contingere, quod Regulares recurrant ad tribunalia, ſiue ſæcularia, ſiue Eccleſiaſtica extra ſuam Religionem, ſeu quod idem eſt ad Principes, ſeu poteſtates ſæculares, & extraneos. Primò quidem, titulo appellationis à ſententia contra eos à Prælatis Regularibus pronunciata. Secundò, titulo quærelæ, ſeu ad faciendam quærelam coram ipſis contra dictos ſuos Prælatos. Tertiò, titulo violentiæ, ſeu vis ipſis illatæ, vt ab ipſa eos defendant. Quartò, vt prædicti Principes, ſeu Iudices, ſiue Eccleſiaſtici, ſiue ſæculares rogent Prælatum, qui ſententiam contra Regularem pronunciarunt, vt faciat illi aliquam gratiam, ſcilicet, vel remittendo in totum, vel in partem pœnam debitam pro culpis, ratione quarum ſententiam contra ipſum tulerunt. Quintò, vt rogent ipſum non pro aliqua gratia, ſed pro aliquo, quod ex iuſtitia debet facere, ſcilicet, quod admittat appellationem ad Prælatum Superiorem, ſi eſt legitima cauſa illam admittendi, quod iterum formetur proceſſus, ſi in formatione illius fuit aliquis error ſubſtantialis, vel ſimilia. De primo, & ſecundo iam dixi iniquiſſimum eſſe. De tertio dictum verbo *Exemptio Regularium num.* 15. 16. *&* 17. De quarto, & quinto dicendum; attendendum eſſe ad Bullas, priuilegia, & Conſtitutiones Religionum, quæ agunt de huiuſmodi recurſu ad fauores ſæcularium. De quo egi *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 17. *&* *cap.* 18. *num.* 82. referens Bullas Pontificias, non ſolum pro Carmelitis, ſed etiam pro Camaldulenſibus, Ciſtercienſibus, Hieronymianis, Cruciferis, Canonicis Regularibus S. Saluatoris, Prædicatoribus, Minoribus, Auguſtinianis, & Minimis. Eſto enim ſic recurrentes ad ſæcularium fauores non incurrant cenſuras, & pœnas inflictas contra eos, qui aliquo ex tribus prioribus modis aſſignatis ad eos recurrerint, incurrere tamen poſſunt cenſuras, & pœnas deſignatas in dictis Bullis, priuilegijs, & Conſtitutionibus Religionum, quæ variæ, & diuerſæ ſunt, iuxta ipſorum tenores. Pro Carmelitis autem notandum, quod etſi Clemens VIII. in Bulla *Quoniam nemo*, quam retuli dictis locis, prohibeat in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ Generali, & alijs Prælatis, ne propter extraneorum fauores alicui Fratri concedant Prælaturas, gradus, honores, dignitates, adminiſtrationes, functiones, & officia, vel aliquas pœnas remittant, tamen Fratribus ipſis non prohibet recurſum ad prædictos fauores pro remiſſione pœnæ, aut pro re, quæ ex iuſtitia debetur, ſed pro obtinendis Prælaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, adminiſtrationibus, functionibuſque, & officijs. In Conſtitutionibus verò Ordinis quartum eſt prohibitum *par.* 3. *cap.* 5. *num.* 2. *&* 4. Quintum verò non ita, vel ſaltem non ita clarè.

8 Sunt etiam alij caſus in quibus nec ad tribunalia propria, ſeu legi-

timos

timos Superiores Religionum, licet Regularibus appellare à ſententijs ſuorum Prælatorum. Primus, quando non ſunt grauati iniuſtè, tunc enim non eſt cauſa legitima appellandi, nec appellatio eſt legitima, ſed friuola, cum non adſit grauamen. Portellus *in dub. Regular. verbo Appellat. nu.2.* Addens benè, ſic appellantem peccare mortaliter. Vnde tali appellationi non tenetur Iudex deferre. Quando verò cauſa appellationis eſt legitima, tenetur Iudex illi deferre, alias puniendus eſt etiam pœna depoſitionis. *ca. decreto 2. quaſt. 6. & cap. de priore de appellatione, & irritatione factorum, cap. venientes de iure iurand.* Silueſter *in Summa verbo Appellare quaſt.* 12. Imò etiam, quando cauſa appellationis eſt dubia, illi deferre debet Iudex. *cap. cum ſpeciali de appellat.* Silueſter *ibidem.* Sanchez *in opuſc. moral. to. 1. lib. 3. cap. vnic. dub. 32. num.* 43. Qui etiam benè addunt poſſe tunc vti Iudicem cautela dicendo *admitto appellationem ſi & in quantum de iure teneor.*

9 Secundus eſt, quando non fit appellatio tempore legitimo, ſcilicet decem dierum. *cap. concertationi, & cap. non ſolum de appellat. in 6. cap. cum dilectus fin. de elect. cap. ſignificauerunt de teſtibus. ca. anteriorum 2. quaſt. 6. cap. Quod ad conſultandum de ſentent. & re iudic.* Silueſter *ſupra quaſt.* 3. Sanchez *ſupra à num.* 53. vbi etiam de alijs amplificationibus, & limitationibus huius conditionis. Hic porrò terminus decem dierum currit à die ſcientiæ latæ ſententiæ, quia datur reo ad deliberandum, an velit ſtare ſententiæ latæ, an ab illa appellare. Ad quod eſt neceſſaria ſcientia illius. Sanchez *ſupra num.* 70. Nec poteſt Iudex hoc tempus minuere, quia illud eſt introductum à Iure in fauorem partium. Silueſter *ſupra.* Nec etiam augere, propter eamdem rationem. Sanchez *ſupra num.* 80.

10 Tertius eſt, quando appellatio non interponitur coram Iudice à quo appellatur, niſi forſan eius violētia timeatur, vel ſit abſens. Cum enim per appellationem agatur de iuſtitia ipſius Iudicis, recta ratio dictat coram illo eſſe faciendam, niſi in caſibus propoſitis. Et ita colligitur ex *l. 1. ff. quis, & à quo appellat. & l. 2. §. dies. ff. quando appellat. & l. 22. tit. 23. par. 3. & ca. biduum 2. quaſt. 6. & Clement. 1. de appell. & cap. vt debitus eod. tit.* Silueſter *ſupra quaſt.* 6. Angelus *verbo Appellatio num.* 12. Quando verò non eſt copia Iudicis à quo, vel timetur eius violentia, appellatio facienda eſt coram Iudice ad quem appellatur, vel coram honeſtis perſonis. Sāchez cum alijs *ſupra nu.* 134. & 135. cum ſequentibus. Tunc autem facienda eſt proteſtatio, quod non appelletur coram Iudice à quo, ob eius metum, vel quia ipſius non eſt copia. Silueſter *ſupra.* Tabiena *verbo Appellatio quaſt.* 13. §. 14.

11 Quartus eſt, ſi appellatio fiat ab excommunicatione, vel aliqua

alia

alia cenſura purè, & abſolutè lata, ea enim inualida eſt. Quod eſt dicere, ſi ſit impoſita excommunicatio, vel aliqua cenſura contra facientes aliquid v.g. Religioſos arma geſtantes ſi conſtet aliquem ea geſtaſſe, non poteſt appellare ab ea cenſura. Ita enim habetur ex *cap. paſtoralis §. verum de appellat. cap. ad hæc quoniam 5. de appellat. cap. is cui §. vlt. de ſentent. excommunicat.* Et ratio aſſignata in textu eſt, quia huiuſmodi cenſuræ latæ ſecum afferunt executionem, nec poſſunt eſſe ſuſpenſæ: à ſententia autem executioni mandata non datur appellatio. Suarez *de Cenſuris diſp. 3. ſect. 6. num. 5.* Cornexo *tract. 5. de Cenſuris diſp. 2. dub. 4. §. ſecunda conditio.* Appellari autem poteſt à cenſura, ita vt ſententia illius ſit nulla, & inualida, primò, quando appellatio præcedit ſententiam illius *cap. dilectis de appellat & cap. licet de ſent. excommunicat. in 6. & cap. ad hæc quoniam*. Et ratio eſt, quia ad ferendam cenſuram requiritur iuriſdictio, quæ per appellationem legitimam eſt ſuſpenſa. Siluester *ſupra num. 4.* Naldus *in Summa verbo Appellare num. 5.* Secundò, quando cenſura fuit ſolum ſub conditione lata, v.g. ſi Prælatus dicat: excommunico te, niſi hoc feceris. Et tunc ob legitimam cauſam ſubditus appellet, etenim etiam tunc ſuſpenditur iuriſdictio Iudicis. Cornexo *ſupra diſp. 4. dub. 2. & diſp. 12. dub. vnic. §. reducitur*. Bonacina *de Cenſuris diſp. 1. quæſt. 2. punct. 2.* Addit Cornexo hoc eſſe intelligẽdum de cenſura lata ab homine, non de lata à Iure, quia hæc ſemper præſumitur iuſta, iuxta *l. ſi quæ pœna ff. de verb. ſignificat. ca. erit autem lex diſt. 4.* & ita ab illa non datur appellatio. Conſonatq. declaratio Sacræ Congregationis afferenda. Tertiò, licitum eſt appellare à ſententia declaratoria cenſuræ incurſæ, poteſt enim in ea errare Iudex, ac per conſequens competit reo ius ſe defendendi. Bonacina *ſupra*. Sed vide declarationem Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Appellantes*, qua præſens doctrina reſtringitur. Ibi enim dicitur: *Appellatio non eſt admittenda à comminatione Epiſcopi facta contra incurrentes excommunicationem, & alias cenſuras à iure latas, ad dicendum cauſam quare non debeant declarari incidiſſe: ſecus, ſi comminatio fiat contra alios delinquentes ad effectum illos excommunicandi ob aliquod delictum, vel crimen ſub excommunicationis ab homine latæ pœna*. Quæ deciſio ad ſimiles caſus extendi poteſt. Quando autem dicitur, quod à cenſura lata non appellatur, intelligitur quoad effectum ſuſpenſiuum, non quoad deuolutiuum, quia talis appellatio transfert cauſam ad Superiorem. Peirinis *de ſubdito quæſt. 1. de obedientia cap. 20.* Pro quo vide inferius dicenda de effectibus appellationis, & pro appellatione à cenſuris Sanchez *ſupra à num. 216. & eodem tom. 1. conſil. moral. lib. 3. cap. vnic. dub. 33.*

12 Quin-

Digitized by Google

12 Quintus eſt, cum non ſeruatur debita forma in appellatione, videlicet, quod fiat in ſcriptis, & cum expreſſione cauſæ. Etſi enim, quando aliquis appellat illico, & in continenti poſt ſententiam coram Iudicem in eadem figura Iudicij exiſtente, ſufficit viua voce appellare, ſi tamen non in continenti, ſed intra limites decem dierum appellet, debet fieri in ſcriptis per porrectionem libelli appellatorij. Sic enim habetur *ex l.2.ff.de appellat.& l.litigatoribus C.eod.tit.& l.à ſententia in fin.C.eod.tit.& l.22.tit.23.part.3.& l.1.§.libelli ff.de appellat.* Silueſter *verbo Appellatio quæſt* 4. *&* 6. Similiter debet fieri cum expreſſione cauſæ ſaltem in genere, vt dicendo ſe eſſe grauatum, ſententiam Iudicis fuiſſe iniuſtam, &c. D.Antoninus 3.*part.tit.9.cap.*14.§.1. Silueſter *ſupra quæſt.*4. Portellus *in dub.Regular. verbo Appellare in additionib.ad addit.num.*9. Aliquando etiam, præcipuè inter Regulares in quibus apices iuris obſeruandi non veniunt, ipſa fuga Religioſi grauati vſurpatur pro appellatione, vt habent Rodriguez *tom.*1.*q.*30. *art.*3. Portellus *ſupra in Addit.num.*3.

13 Volunt alij eſſe inualidam appellationem, niſi contineat nomen appellantis, & Iudicis à quo appellatur, & ad quem appellatur, nomina etiam aduerſariorum, & ſententiæ à qua appellatur. Sed verius eſt non requiri hoc expreſsè, ſed ſolum implicitè, quando illa omnia conſtant ex circunſtantijs. Neuo *in Rubric.de appellat.à num.*26. Sanchez *ſupra num.*51.

14 Alij etiam dicunt eſſe inualidam appellationem, niſi in ea petantur Apoſtoli (ſunt autem Apoſtoli litteræ dimiſſoriæ, ſeu teſtimoniales ipſius appellationis) Sed nec hoc eſt neceſſarium, quia Apoſtoli poſsũt peti intra triginta dies à lata ſententia, aliàs appellatio manet deſerta. *cap.ab eo de appellat.& Clement. quamuis eod.tit. l.Iudicibus C.eod. tit.* D.Antoninus 3.*part. tit.*9. *cap.*14. §.1. Silueſter *verbo Appellatio quæſt.6.* Currunt autem hi dies à die ſcientiæ ſententiæ latæ, vt habet Maranta *practic.6.part. tit.& quandoque appellatur nu.*416.*&* 219. Sanchez *ſupra à num.*120. vbi multa ad intentum. Peti etiam debent Apoſtoli in appellatione extraiudiciali, quando appellatur à Iudice, extraiudicialiter procedente, ſed non, ſaltem ex neceſſitate, quando appellatur à parte. Maranta *ſupra num.*227. Francus *cap. bone de appellat.* Neuo *ibid.num.*43.

15 Forma ergo appellationis, in qua tam ea, quæ ſunt de ſubſtantia ipſius, quam alia continentur, talis eſt, prout ex Doctoribus colligi poteſt. *Coram N. ego N. propono, & dico animo appellandi, quod decem diebus nondum elapſis in cauſa N. quæ vertebatur in Iudicio coram Vobis ſententiam contra me tuliſtis definitiuam, ſi ſententia iure dici meretur, in qua me condemnandum cenſuiſtis ad pœnam N. Idcirco*

ab

ab eadem ſententia tanquam iniqua, & iniuſta appello ad N. Superiorem, & Apoſtolos ſemel, bis, & ter cum debita diſtantia mihi dari poſco, & ſpecialiter proteſtor, quod appellationem hanc poſſim corrigere, emendare, & innouare, & eam intimare, & proſequi, prout mihi videbitur expedire, die tali, &c.

16 Appellationis effectus duo ſunt, alter deuolutiuus, alter ſuſpenſiuus. Primus eſt deuoluere cognitionem cauſæ ad Superiorem ad quem appellatur, *cap. Dilectis, cap. vt debitus de appellat. l. eos l. à proconſulibus C. de appellat.* Vnde eximit litigantem à iuriſdictione Iudicis à quo, quoad illam cauſam, & transfert ad iuriſdictionem Iudicis ad quem. *cap. Dilectus, cap. ad audientiam de appellat.* Secundus eſt, ſuſpendere ſententiam, etſi non extinguat illam. *cap. venientes de iure iurand. cap. paſtoralis §. præterea de offic. delegat. cap. ſæpe de appellat. l præcipimus, l. eo caſu C. de appellat.* Silueſter *verbo Appellatio nu.* 1. Portellus *in dub. Regularib. verbo Appellare num.* 5. Laymanus *lib.* 3. *tract.* 6. *cap.* 5. *nu.* 5. Vnde appellatio ligat ſtatim manus Iudicis à quo, eiuſque iuriſdictionem ſuſpendit, ſine alia inhibitione, adeo quod nihil poſſit facere in illa cauſa, appellatione pendente. Sanchez *ſupra num.* 25. vbi in ſequentibus de varijs limitationibus huius doctrinæ. Non tamen ſuſpẽdit iuriſdictionem Iudicis, quoad alias cauſas etiam reſpectu eiuſdem ſubditi. Et ita Religioſus, qui in vna cauſa appellauit à ſuo Superiori, manet ſubditus illi quoad alias. Portellus *ſupra in additione ad additionem num.* 11.

17 Cum ſententia duplex ſit, altera definitiua, altera interlocutoria, ita vt definitiua ſit, quæ fertur ſuper cauſa principali de qua lis agitur. v. g an Religioſus fuerit fornicator. Interlocutoria verò, quæ fertur ſuper dubijs, quæ emergunt in ipſa cauſa v. g. de teſte aliquo recipiendo, dilatione danda, &c. Silueſter *verbo Sententia quaſt.* 3. & 4. Sanchez *ſupra à num.* 5. Ideo appellatio fieri poteſt ab vtraque ſententia, ita tamen, quod ab interlocutoria communiter non liceat, niſi contineat damnum irreparabile. Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 13. *cap.* 1. *de reformat. & ſeſſ.* 24. *cap.* 20. *de reformat.* Hoc autem damnum irreparabile eſt, v. g. tortura, excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum, imò etiam ex declaratione Sacræ Congregationis incarceratio. Portellus *ſupra verbo Appellare num.* 6. Naldus *in Summa verbo Appellare num.* 2. Hæc porrò appellatio ab interlocutoria in eo præcipuè differt ab appellatione à definitiua, quod iſta ligat manus Iudicis, vt non poſſit vlterius in cauſa procedere, non autem illa.

18 Tempus à Iure deſignatum ad proſequendum appellationem, itaut aliàs ſententia tranſeat in rem iudicatam, eſt vnus annus, aut ex cauſa neceſſaria biennium, imò poteſt Iudex à quo appellatur, ſecundum

dum locorum diſtantiam, perſonarum,& negotij qualitatem, tempus hoc moderari. *cap. ſicut Romana*, *&* *Clement. ſicut de appellat.* Silueſter *ſupra quæſt.* 16. Sanchez etiam *ſupra à num.* 84. vbi alia ad intentum.

19 Appellantes à Summo Pontifice ad futurum Concilium, eorumque fautores,& Conſiliarij, incurrunt ſententiam excommunicationis ipſo facto ſolùm à Papa tollendam, crimenque læſæ Maieſtatis committunt, ex Pio II. in Bulla *Execrabilis* in primo tomo Bullar. *num.* 5. Schiſmaticorum etiam pœnas, & alias incurrunt, ex Iulio II. in Bulla *Suſcepti regiminis* in primo tomo Bullar. *num.* 22. Naldus *in Summa verbo Appellare nu.* 8. Vide dicenda verbo *Bulla Cœnæ nu,* 10. *&* 11.

20 Appellatio non recipitur à ſententia definitiua contra verum contumacem prolata, nec inhibitio, aut alia quæuis prouiſio, quandiù appellans in huiuſmodi vera contumacia perſtiterit, conceditur. Ex Sacræ Congregationis declaratione apud Barboſam *in Collect. Bullar. verbo Appellantes, &c.*

21 Appellatio interpoſita ſuper condemnatione ad triremes habet effectum ſuſpenſiuum; ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcorum,& Regularium apud eumdem Barboſam *ſupra*. Appellatio etiam à priuatione beneficij habet effectum ſuſpenſiuum. Ex eadem Sacra Congregatione apud eumdem Barboſam *ſupra*.

22 Tandem, pro appellatione extraiudiciali, quæ contingere poteſt inter Regulares, ſi Prælatus in collationibus officij, vel beneficij, vel etiam electionibus, aut quocunque alio, quod fit ex publico officio, faceret aliquid, vel præciperet aliquid, quo ipſi grauarentur (Portellus *in dub. Regular. verbo Appellatio in additionib. num.* 1.) notandæ ſunt aliquæ veluti proprietates illius in quibus à iudiciali differt. Prima, quod iudicialis eſt proprijſſimè appellatio, extraiudicialis non ita, ſed vocatur prouocatio, vnde in odioſis non comprehenditur nomine appellationis. Secunda, quod Iudicialis eſt à Iudice grauamine inferente, extraiudicialis verò non ſolùm à Iudice extraiudicialiter procedente, ſed etiam à parte contraria. Imò, in cauſa beneficiali habet vim citationis, & tenetur pars contraria, à qua appellatur, coram Iudice ad quem comparere. Tertia, quod iudicialis eſt de præſenti grauamine, & à Iudice illud inferente, extraiudicialis verò poteſt eſſe generalis reſpectu perſonarum, & à futuro grauamine. *cap. bonæ de appellat.* adiunctis *cap. vt debitus*, *&* *cap. cum cauſam in fin. eod. tit.* Quarta, quod iudicialis maximè inter Religioſos requirit cauſam veram, *cap. vt debitus, & cap. interpoſita de appell.* extraiudicialis verò nō requirit neceſſariò cauſam veram, ſed vel veram, vel veriſimilem, aut probabilem, *cap. bonæ de appellat. & Clement. ſicut eod. tit.* Quinta, quod in iudi-

iudiciali ſemper ſunt petẽdi Apoſtoli, in extraiudiciali verò non ſemper, ſaltem ex neceſſitate. Sexta, quod excommunicato prohibitum eſt appellare extraiudicialiter, quia non poteſt eſſe actor, & appellare hoc modo eſt agere, benè tamen iudicialiter, quia hoc eſt ſe defendere. Pro quo vide dicenda infra verbo *Excommunicatio num. 36. & 40.* Septima, quòd in iudiciali annus ad proſequendam appellationem incipit currere à die interpoſitæ appellationis, in extraiudiciali verò à die illati grauaminis. *Clement. ſicut de appellat.* Octaua, quod appellatio iudicialis ſuſpendit iuriſdictionem Iudicis in totum quoad illam cauſam, extraiudicialis verò non ſuſpendit actum de præterito, nec actum futurum conſequtiuum ad actum de præterito, *cap. conſtitutus de appellat.* Vnde in iudiciali reuocantur omnia acta, in extraiudiciali verò ſolùm ea, quæ ſunt poſt ipſam. De his, & alijs concernentibus, Maranta *practic. 6. par. tit. quandoque appellatur*. Francus *cap. bonæ de appellat.* Panormitanus, & Neuo *ibid.* Sanchez *ſupra à num. 6.*

23 Vide alia verbo *Clauſula num. 10.* vbi ſermo de clauſula illa apponi ſolita in pluribus Bullis *appellatione remota*, verbo *Iudex Regularium*, & 4. tom. verbo *Recuſare, & Recuſatio*, & verbo *Teſtis*.

APPROBATIO.

Vide dicenda verbo *Confeſſarius Regularis*.

AQVA BENEDICTA.

Vide dicenda verbo *Benedictio, & Benedicere*.

ARBITER.

Vide dicenda verbo *Iudex Regularis*.

ARMA.

SVMMARIVM.

De Monachis arma tenentibus intra Monaſteria. num. 1.
Quis abſoluat ab excommunicatione, quam incurrunt. ibid.
Nomine Monachorum, qui veniant. ibid.
Quæ arma ſint prohibita. ibid.
An ex alio iure prohibita ſint Regularibus. num. 2.

Quid

Digitized by Google

Quid pro Regularibus Status Mediolanenſis. num.3.
Qualiter intelligatur Decretum Sacræ Congregationis. num.4.
An prohibitio facta à Principibus ſæcularibus de non geſtandis armis comprehendat Regulares. num.5.
An poſſint illis ſpoliari à Miniſtris Iuſtitiæ. ibid.
An in aliquo caſu poſſint illa geſtare. num.6.
An comprehendatur hoc delictum inter ea, quibus non ſuffragatur immunitas Eccleſiaſtica. num.7.
An Miniſtri Curiæ ſæcularis ea auferre poſſint à confugientibus ad Eccleſias. ibid.
Arma deferre ad Infideles eſt caſus reſeruatus. num.8.
Quomodo intelligatur. ibid.
Quid denotet impugnare Chriſtianos. num.9.
Quid ſi Infideles non gerant bellum contra Chriſtianos. num.10.
Quomodo intelligatur abrogatio priuilegiorum. num.11.
Alia remiſſiuè. num.12.

1 DE Monachis arma tenentibus intra ſepta Monaſterij ſine licentia ſuorum Abbatum, quòd incurrant excommunicationem latæ ſententiæ ex Clement. *ne in agro de ſtatu Monachorum*, & quod iſta excommunicatione non afficiantur Monachi tenentes arma extra ſepta Monaſterij, aut veniẽtes ad Monaſterium cum armis, non tamen animo ea tenendi, dixi *tom.1.cap.9.num.27.* Nunc addendum, hanc excommunicationem nulli eſſe reſeruatam, & ita inter non reſeruatas eam referunt Nauarrus *in Manual. cap.27. num.*139. Suarez *tom.5.de Cenſuris diſp.23.ſect.5.* Toletus *in Summa lib.1. cap.39.* Quare ab illa abſoluere poſſunt iure communi tum omnes Confeſſarij Monachorum, tum Prælati ipſorum, iuxta ſæpius dicta de cenſuris non reſeruatis. Non ligantur hac excommunicatione Canonici Regulares, non ſolum propter id, quod dixi *tom. 1. cap.3. num.24.* ſed etiam, quia ex textu id colligi videtur. Cum enim immediatè antea excommunicationem aliam poſuiſſet contra Monachos ad Curias Principum venientes &c. expreſsè etiam nominauit Canonicos Regulares; in hac verò contra tenentes arma non ita. Gloſſa *in dict. Clement. verbo Monachos.* Suarez *ſupra num.8.* Quare etſi hæc excommunicatio afficiat omnes Monachos, ſiue nigri, ſiue albi, aut alterius coloris habitus (Silueſter *in Summa verbo Excommunicatio 9. num. 73.* Toletus *ſupra*) non tamen comprehendit alios Regulares, Mendicantes, v.g. aut Clericos Regulares, quia tantum loquitur de Monachis, verba autem in pœnalibus reſtringi debent. Suarez *ſupra num.4. & 8.* Quamuis oppoſitum dicat Graffius *in deciſ. aureis lib.4.*

*cap.*21.

Digitized by Google

*cap.21.num.*19.Nomine autem armorum intelliguntur tam arma defenſionis, v.g.galeæ,loricæ,&c.quam offenſionis,vt gladij,lanceæ,ſcoplctæ,&c.quia textus indefinitè loquitur. Silueſter, Suarez, & Graffius relati. Oportet autem,quod ſint arma propriè, ideſt inſtrumenta per ſe inſtituta ad vſum bellicum,non autem alia quibus homo vti poteſt ad offendendum alios, vt ſunt baculi,ligna, lapides, &c: hæc enim communi vſu non vocantur arma, nec videntur comprehenſa in hac Clementina. Suarez *ſupra.*Licet oppoſitum teneat Silueſter,vt propterea Graffius relatus dicat tutius eſſe ab his omnibus abſtinere. Per ſepta Monaſterij intelligo clauſuram Monaſterij. Graffius *ſupra num.* 22. Suarez *ſupra*, poſt Nauarrum relatum. Caſu autem, quod Abbas nimium ſæuiret in Monachos, ſi alio modo id impediri non poſſet, licitè haberent arma ad ſe defendendum contra illum. Silueſter, & Nauarrus *ſupra.*Nec etiam incurritur hæc excommunicatio à Monacho, qui per negligentiam, obliuionem, vel ignorantiam iuris talia arma haberet, etiam in ſuo cubiculo. Videtur enim ſolùm impoſita contra præſumentes. Nauarrus,Suarez,& Graffius. Addunt ijdem Nauarrus, & Suarez,nec incurri ſi habeantur arma à Monacho in alio Monaſterio diſtincto à ſuo.

2 Nihilominus exiſtimare poteſt aliquis tam Monachis prædictis, quàm omnibus Regularibus,prohibitum eſſe arma geſtare,ſeu tenere, ſiue intra, ſiue extra Monaſterium,non ſolùm propter particularia ſtatuta omnium Religionum, ſed etiam ex *cap. Clerici de vita, & honeſtate Clericorum*,vbi id prohibetur Clericis ſub pœna excommunicationis ferendæ. Religioſi etenim verè Clerici ſunt,cum ſint in ſortem Domini adſcripti. Quia tamen, vt habet Silueſter *in Summa verbo Clericus num.*1. appellatione Clerici non veniunt Regulares (excipe eos, qui vocantur Clerici Regulares) in odioſis, & pœnalibus, qualis eſt prædicta decretalis,ideo ipſa non comprehenduntur. Standum ergo eſt particularibus legibus,& ſtatutis particularium Religionum.

3 Pro Regularibus tamen Status Mediolanenſis, quicunque illi ſint, ſiue Monachi,ſiue Mendicantes,&c.vt dixi loco relato,extat decretum Sacræ Congregationis Epiſcoporum,& Regularium,prout refert Naldus *in Summa verbo Religioſus num.*50.huius tenoris: *Sacra Congregatio S.R.E.Cardinalium negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium, Præpoſiturum, iuſtis, & grauibus, &c. Innouans decretum Clementis V. de armis ſub pœna excommunicationis intra ſepta Monaſteriorum non tenendis, ſtatuit ne in Statu Mediolanenſi quiſque Regularis cuiuſcunque Ordinis arma cuiuſuis generis probibita,præſertim verò ſcoplos rotatos tam longiores quàm etiam breuiores intra Eccleſias, ſuaue Monaſteria,in dicto Statu tenere audeat,vel*

præſu-

Digitized by Google

præſumat ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, quam ſibi reſeruauit, ac inſuper priuationis officiorum, & dignitatumq; ac beneficiorum, ac inhabilitatis ad quæcunque officia in poſterum obtinenda ipſo facto abſque vlla declaratione incurrenda, &c.

4. Quod decretum locale eſt, & extra Statum Mediolanenſem non obligat, prout colligitur ex repetitione illa Status Mediolanenſis, repetitio enim verbi magnũ myſterium indicat, vt benè Gloſſa *in Clement.* 1. *verbo Diœceſanis de iure patronat.* Myſterium autem eſt, vt ſolum Regulares in dicto Statu commorantes comprehendat. Peirinis *tom.* 2. *Priuilegiorum Minimorum in Conſtitut.* 4. *Clement VIII. num.* 9. Similiter innouatio illa decreti Clementis V. (ideſt Clementinæ *ne in agro* de qua ſupra) ſolum reſpicit Monachos, ſicut & ipſa Clementina, iuxta dicta. Deinde hoc decretum Sacræ Congregationis pro Regularibus Status Mediolanenſis non prohibet illis quæcunque arma ſiue offenſiua, ſiue defenſiua, ſed tantum arma prohibita, vt patet ex verbis ipſius decreti, ideſt, arma illa, quæ in illo Statu communiter ſunt prohibita. Vnde nec gladij, nec enſes, nec alia arma in eo Statu communiter non prohibita cenſeri debent prohibita dictis Regularibus. Cum autem excommunicatio illa ſolum ponatur contra audentes, vel præſumentes, non incurretur, niſi ab illis, qui arma geſtauerint, vel tenuerint ex dolo, malitia, vel præſumptione, non ab illis, qui ignoranter id fecerint, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 33. Similiter excommunicatio illa cum ſit reſeruata Sedi Apoſtolicæ non poterit tolli, niſi ab illo, qui priuilegium habuerit abſoluendi à cenſuris Sedi Apoſtolicæ reſeruatis. Qui verò habeant talia priuilegia, dixi *tom.* 1. *cap.* 18. *à num.* 36. Quomodo autem intelligantur illæ pœnæ priuationis, inhabilitatis, &c. & quis poſſit in illis diſpenſare, vide dicta *tom.* 1. *cap.* 10. *à num.* 30. *& cap.* 18. *num.* 46.

5. Geſtare autem, ſiue tenere arma à Principibus ſæcularibus prohibita in alijs Regnis, Prouincijs, aut Statibus, erit etiam prohibitum Regularibus, & alijs Eccleſiaſticis perſonis ibi commorantibus, ſicut & alijs ſæcularibus, quoad vim directiuam tantum, non quoad coactiuam. Quod eſt dicere, peccant ſic facientes, non tam contra legem ciuilem, quàm contra naturalem, quæ præſcribit, quòd illi veluti membra Reipublicæ ſæcularis ſe conformare debeant alijs Ciuibus in ijs, quæ ſpectant ad bonam Reipublicæ adminiſtrationem, nec ſunt contraria libertati Eccleſiaſticæ. Etenim iuxta dicta *tom.* 1, *cap.* 11. *nu.* 16. Eccleſiaſticæ perſonæ ſolum hoc modo ſubduntur legibus ciuilibus. Quarè non ſubduntur pœnis taxatis contra tranſgreſſores à Principibus, aut Poteſtatibus ſæcularibus, nec ab ipſis puniri poſſiunt, ſed tantum à ſuis Prælatis, iuxta dicta *ibid num.* 17. An verò Clericus ſæcula-

Digitized by Google

ris (idem autem eſt de Religioſo) cum armis prohibitis repertus poſſit illis ſpoliari à miniſtris iuſtitiæ, non leuis controuerſia eſt. Partem affirmatiuam refert ex Couarrubia Sanchez *tom.*1. *opùſc.moral. lib.*6. *cap.*1.*dub.*14. nec refutàt illum. Tenent etiam tam ipſe Couarrubias, quàm plures alij tum Canoniſtæ, tum Theologi apud Dianam *part.* 1. *in tract. de immunit. Eccleſiaſt. reſolut.*9. Probabilior tamen eſt pars negatiua, quam poſt plures alios quos refert, ſequitur idem Diana tum ibi, tum *part.*3.*tract.*1.*reſolut.*28. Et ratio mihi eſt, quia miniſtros ſæculares Iuſtitiæ tollere à Clerico, vel Religioſo arma, quæ geſtant, eſt exercere actus iuriſdictionis ſuper illos, aut ipſorum bona, quam tamen non habent propter immunitatem Eccleſiaſticorum. Poſſunt tamen illos ſic noctu inuentos cum armis prohibitis, ſi inde timeant aliquod graue crimen perpetraturos, comprehendere, & ducere ad ſuos Prælatos Eccleſiaſticos puniendos. Hoc enim non eſt exercere iuriſdictionem ſuper illos, ſed defendere Rempublicam à damnis, & tumultibus, & ſcandalis, quæ contingere poſſent ex delatione armorum prohibitorum: præſertim, quia in eo caſu præſumitur licentia Prælati Eccleſiaſtici volentis, vt ad ſe deferatur taliter delinquens. Diana *ſupra reſolut.*11. alios referens. Vide dicenda verbo *Clericus*.

6 Caſu autem magnæ neceſſitatis, vt puta, quando Clericus, vel Religioſus timeret ſibi mortem ab inimicis, vel à latronibus, aut ab illis ſpoliari, geſtare poſſent arma, non ſolum communia, ſed etiam ſpecialiter prohibita, ſi huic periculo ſine illis occurri non poſſet. Ius enim naturale conſeruandi vitam, & bona propria, præponitur omni legi poſitiuæ. Graffius *in deciſ. aureis part.*2. *lib.*2. *cap.*20. §. *Tertio ſciendum*. Barboſa *de officio, & poteſtate Parrochi cap.*6.*num.*53. Vide dicenda verbo *Bellum*.

7 Armorum prohibitorum geſtatio, quamuis delictum ſit, iuxta dicta, non tamen eſt ex ijs, quæ comprehenduntur in Conſtitut. Gregor. XIV. de qua *tom.*1.*cap.*18.*num.*83. vbi enumerat delicta, ob quæ confugientes ad Eccleſias poſſint, & debeant tradi miniſtris Curiæ ſæcularis. Ita enim conſtat non ſolum ex ipſa Conſtitutione, vbi non recenſetur hoc delictum, ſed etiam ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, quam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Arma*. An autem Miniſtri Curiæ ſæcularis auferre poſſint arma prohibita à confugientibus in Eccleſias cum illis, tractat Sanchez *tom.*2. *opuſc.moral.lib.*6.*cap.*1.*dub.*14. ex Couarrubia quem ibi refert. Et quamuis vterque in partem affirmatiuam inclinare videatur, tenenda tamen eſt negatiua. Ratio eſt, quia cum exercere aliquã iuriſdictionem in delinquentes fugientes ad Eccleſiam prohibitum ſit Iudicibus ſæcularibus, tum iure communi, tum ex dicta Conſtitutione

Digitized by Google

Gregorij, niſi in caſibus in ea expreſſis, auferre autem arma ſit actus iuriſdictionis, & illa quamtumuis prohibita deferre, non ſit ex caſibus expreſſis in dicta Conſtitutione, proculdubio rectè ſequitur non poſſe id fieri. Farinacius *tract. de immunit. Eccleſ. cap.* 16. *num.* 248. Peregrinus *de immunit. Eccleſ. cap.* 13. *num.* 5. Diana *par.* 1. *tract. de immunit. Eccleſ. reſolut.* 8. Nec obſtat argumentum, quod affert Couarrubias relatus, ſcilicet, quod cum quis arma vetita in Eccleſia defert, delictum iſtud in Eccleſia committit, ac per conſequens immunitate Eccleſiæ non gaudet. Argumentum enim hoc ſupponit propter quodcunque delictum in Eccleſia cõmiſſum priuari delinquentem hac immunitate, cuius oppoſitum dicam infra verbo *Immunitas Eccleſiarum num.* 16. præcipuè ſtando in terminis dictæ Conſtitutionis Gregorij.

8 Arma deferre ad infideles eſt caſus ex reſeruatis in Bulla Cœnæ Domini, vt patet per eam, quæ ſub Sanctiſs. D.N. Vrbano VIII. lecta eſt anno 1627. vbi ſic habetur: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sarracenos, Turcas, & alios Chriſtiani nominis hoſtes, & inimicos, vel hæreticos, per noſtras, ſiue huius Sanctæ Sedis ſententias, expreſsè, & nominatim declaratos, deferunt, ſeu tranſmittunt equos, arma, ferrum, filum ferri, ſtannum, chalybem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica inſtrumenta, lignamina, canapem, funes tam ex ipſo canape, quàm alia quacunque materia, & ipſam materiam, aliaque huiuſmodi, quibus Chriſtianos, & Catholicos impugnant.* Et infra. *Non obſtãtibus quibuſcunque priuilegijs quibuſuis perſonis, Principibus, Rebuſpublicis per Nos, & Sedem prædictam hactenus conceſſis; de huiuſmodi prohibitione expreſſam mentionem non facientibus.* Circa quæ aliqua animaduertenda. Primum, prohibitionem, & cenſuram hanc magna ex parte iure communi latam eſſe, in *cap. ita quorumdam, & cap. quod olim, cap. ſignificauit, & cap. ad liberandam de Iudæis*. Et in Extrauagantibus de Iudæis Ioannis XXII. & Clementis V. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 63. Suarez *tom.* 5. *de Cenſuris diſp.* 21. *de excommunicat. Papæ reſeruat. in Bulla Cœnæ num.* 52. Secundum, per equos intelligi non ſolum ſanos, & robuſtos, ſed etiam morboſos, debiles, aut claudos, quia verbum eſt generale cunctos comprehendens. Nauarrus *ibid.* Graſſius *in deciſ. aureis lib.* 4. *cap.* 18. *nu.* 101. Quod intelligo, dummodo vtiles ſint aliquo pacto, immediatè ſcilicet, vel mediatè, ad bellum. Idem dico de mulis, & aſinis vtilibus ad ſarcinas, vel arma ferenda. Nauarrus *in cap. ita quorumdam*. Graſſius *ſupra*. Tertium, per arma intelligi tam offenſiua, quàm defenſiua, iuxta modum dictum *ſupra num.* 1. Nauarrus *dict. cap.* 27. Graſſius *num.* 102. An verò excuſetur donans equum, enſem, haſtam, vel quid ſimile, in gratiam beneficij accepti, vel accipiendi,

Digitized by Google

ſeu etiam cuiuſdam liberalitatis, vel magnificentiæ, prout contingere ſolet inter Primates exercituum, idem Nauarrus reſpondet affirmatiuè, quia non videtur hoc eſſe contra mentem Eccleſiæ. Idem dicit Graſſius de tranſmittentibus huiuſmodi arma ad redimendos captiuos, qui aliter redimi non poſſunt. An tamen licitum ſit illis deferre arma pro pecunia quæ vtilior ſit Chriſtianis, quam arma ſint noxia? Reſpondet Diana *par.5. tract.13. reſolut.15.* negatiuè. Quartum, per deferentes, ſeu tranſmittentes, non intelligi eos, qui in proprijs terris exiſtentes infidelibus ad ſe venientibus illa vendunt, quia vendere non eſt deferre, ſeu tranſmittere. Caietanus *verbo Excommunicatio num. 40.* Toletus *in Summa lib.1. cap.23. num.3.* Nec mandantes deferri, quia ſub excommunicationibus latis contra aliquid facientes non comprehenduntur mandantes, niſi ibi exprimantur. Toletus *ibi num.4.* Quintum, hæc deferentes ad hæreticos, qui non ſunt expreſsè, & nominatim à Sede Apoſtolica declarati, non comprehendi, vt patet ex verbis Bullæ. Toletus *num.5.*

9 Circa illa verba *aliaque huiuſmodi quibus Chriſtianos, & Catholicos impugnant,* Suarez *ſupra num.53.* dicit, per illa prohiberi, quidquid ad bellicas actiones confert, ſeu ordinatur, ſiue ſint proxima earum inſtrumenta, ſiue materia earum, ſiue animalia, aut res aliæ deferentes perſonas militum, vel arma, & res eorum. Denique omnia illa, quæ ad vſum talium rerum neceſſaria ſunt. Conſiderato enim fine huius legis, & verbis ſpecialibus, ac generalibus, quibus vtitur, hæc omnia comprehendit. Hæc ille. Vnde dicit comprehendi naues, triremes, currus, iumenta oneraria, camellos, pecuniam, & venam ferri. Victualia verò, vel mercimonia deferre, ex vi huius clauſulæ dicit non eſſe prohibitum, niſi fortè in tali occaſione, vel opportunitate deferrentur, vt cenſerentur auxilia, ſeu inſtrumenta ad bellãdum. Quæ ſatis probabiliter dicta ſunt. An verò iſta alijs iuribus, vel cenſuris prohibita ſint deferri, alibi dicetur. De quo Toletus *ſupra num.7. & cap.24. per totum.*

10 Similiter ſi caſus eſſet, quod iſti infideles, vel alij, bellum non gererent contra Chriſtianos, aut Catholicos, nec timeretur illud geſturos, etiam ſi prædicta ad illos deferrentur, non incurreretur hæc cenſura Bullæ Cœnæ; cum tantum impoſita ſit contra eos, qui ea deferunt ad illos, qui Chriſtianos, & Catholicos impugnant. Nauarrus *ſupra.* Suarez *num.56.*

11 Demum cum abrogentur omnia priuilegia in contrarium, niſi de huiuſmodi prohibitione expreſſam mentionem faciant, ideo priuilegia, quæ dicuntur conceſſa aliquibus Principibus Chriſtianis, Venetis ſcilicet, & Ianuenſibus, de quibus Tabiena *verbo Excommunicatio 6. num.5.*

Digitized by Google

*num.*5. Silueſter *verbo Excommunicatio* 7. *num.*58. & Toletus *ſupra num.*10. abrogata cenſeri debent, niſi dictam clauſulam contineant, an verò illam contineant mihi non conſtat, nec an de facto vtantur iſtis priuilegijs.

12 Vide alia verbo *Bulla Cœnæ num.*21. 22. & 23. De Clericis arma portantibus, an perdant priuilegium Clericale, vide infra verbo *Bellum num.*21. verbo *Clericus num.*10. verbo *Immunitas Eccleſiarum num.*16. & 19.

BACVLVS.

SVMMARIVM.

*Baculus duplex, alius communis, alius paſtoralis. num.*1.
*Baculus paſtoralis, & Mitra, correlatiua ſunt. num.*2.
*Baculi paſtoralis vſus Abbatibus quibuſdam conceſſus. num.*3.
Hoc priuilegium alijs non communicatur. ibid.
*Quando prædicti Abbates vti poſſunt illo. num.*4.
*An extra ſuas Eccleſias. num.*5.
*An Epiſcopus Suffraganeus ipſo vtatur. num.*6.
*De benedictione ipſius, & modo quo traditur Abbati. num.*7.

1 BACVLVS duplex eſt, alius communis, quo ſcilicet homines, præſertim infirmi, ac debiles vti ſolent ad ſuſtentandum corpus: alius eſt paſtoralis, qui etiam *Virga paſtoralis, Pedum, Ferula,* & *Capuita* vocatur. Eſtq; vnum ex inſignibus, ſeu ornamentis Epiſcopalibus. Vnde priori poſſunt omnes vti, etiam ſi aureus, vel argenteus ſit, cum non ſit proprium dignitatis, vt colligitur ex declaratione Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Baculus.* Poſteriori verò non niſi Epiſcopi, vel alij ex priuilegio. Significat poteſtatem Sacerdotalem. De quo, & quare ipſo non vtatur Summus Pontifex agunt poſt alios Barboſa *de poteſt. Epiſcop. part.*1. *tit.*1. *cap.*6. *num.*13. 14. & 15. & Tamburinus *de Iure Abbatum tom.*1. *diſp.* 20. *quæſit.*1. *num.*4.

2 Baculus paſtoralis, & Mitra correlatiua ſunt, ita vt cui vnum conceditur, & aliud conceſſum credatur. Ita ex duplici declaratione Sacræ Congregationis referunt Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Baculus,* & Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular. verb. Baculus.*

3 Baculi paſtoralis vſus conceſſus eſt ex priuilegio Abbatibus quibuſdam, videlicet Abbati de Bello loco Ordinis Præmonſtratenſis,

Digitized by Google

Abbati Monaſterij S.Mariæ Oppidi de Amerio Ordinis S.Benedicti, Abbati Monaſterij S.Mariæ Bonæ ſpei Ordinis Præmonſtratẽſis, Abbati Oliuenſi, Abbati de Bello podio, Abbati Præmitenſi, Abbati Sancti Petri Metenſis, & alijs, quos referũt ex declarationibus Sacræ Congregationis Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Baculus*, & Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Baculus*. Nota tamen hæc priuilegia non communicari Prælatis alijs Regularibus, etiam Mendicantium, quantumuis habentibus communicationem generalem omnium priuilegiorum alijs Religionibus conceſſorum, propter dicta ſupra verbo *Altare num.3* quia ſcilicet hæc priuilegia conceſſa ſunt prædictis Abbatibus, quia ipſi habent vſum Pontificalium, quod alijs Prælatis Regularibus non competit. Vide alia ibi ad intentum.

4 Nec ipſi Abbates poſsũt vti huiuſmodi baculo in proceſſionibus, nec illum ante ſe deferre, niſi ad id habeant ſpeciale priuilegium, prout Canonicis Regularibus Lateranenſibus dicitur conceſſum. Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Abbas num. 9*. Nouarius *ſupra*. Aliud etiam priuilegium Vrbani III. conceſſum Præpoſito S.Agathæ Cremonenſis deferendi baculum in proceſſionibus affert Tamburinus *de Iure Abbatum tom.1. diſp.21. quæſit.2.*

5 An verò Abbates extra ſuas Eccleſias vti poſſint baculo attendendum eſt ad verba priuilegij, vt habet Lauretus de Franchis *in Controuerſ. Epiſcoporum, & Regularium pag. 341*. Quare ſi illius vſus conceſſus eſt in ſuo Monaſterio ſimpliciter, id non poteſt extendi ad alia, ſed reſtringendus ad proprium. Tamburinus *ſupra quæſit. 3. num. 6*. Cæterum Abbatem habentem ius Pontificalium in ſuo Monaſterio, ſi inuitetur ad aliud exemptum poſſe illis vti, aliàs ſecus, tenent Lapus de Caſtellione *Allegat. 19*. Lauretus de Franchis relatus, & Tamburinus *ſupra num. 5*. Dum tamen adeſt Epiſcopus, Abbas dimittere debet baculum, & alia inſignia Pontificalia ſibi ex priuilegio conceſſa, niſi aliud ex tenore priuilegij habeatur, *ca. denique diſt. 21. cap. volentes de offic. legati, cap. antiqua de priuileg.* Inferior enim accedente Superiori inſignia ſua deponit. Tamburinus *ſupra num. 2.*

6 Quamuis autem baculum ferre proprium Epiſcoporum ſit, nihilominus Epiſcopus Suffraganeus non vtitur ipſo, quando ſolemniter celebrat, ſicut vtitur Epiſcopus proprius, niſi in ordinationibus, & alijs ſimilibus. Ita enim habetur ex declarationibus Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Baculus*.

7 Pro benedictione baculi, & modo quo traditur Abbati, vide Tamburinum *ſupra diſp. 11. quæſt. 14.*

BAL-

Digitized by Google

BALDACHINVM.

SVMMARIVM.

Baldachinum quid ſit. num.1.
Baldachini vſus quibus conceditur. num.2.
Facultas Epiſcoporum ad erigendum ipſum in quibuſcunque Eccleſijs. num.3.
Quomodo intelligenda, num.4.
An prædicare poſſint ibi contra voluntatem Prælatorum ipſarum. ibi.
Quibus conceſſum ſit. num.5.
An ipſorum ſubſtituti poſſint ipſum erigere. num.6.
Non poteſt erigi in Eccleſia pro Domino loci, ſeu Marchione. num.7.

1 BALDACHINVM eſt ornamentum quoddam, quo Eccleſia vtitur in aliquibus proceſſionibus, & pro honorandis quibuſdam perſonis inſignibus. Eſt autē duplex: aliud portatile, quod in proceſſionibus quibuſdam ſolet deferri, aliud fixum, quod ſupra ſolium Epiſcoporum, vel aliorum erigitur.

2 Baldachini vſus non conceditur aliquibus Regularibus perſonis quantumuis Superioribus, neque ex iure communi, vt de ſe patet, neque ex vi alicuius priuilegij, quod viderim. Etſi enim id concedatur aliquibus Abbatibus, vt dicetur, hoc tamen non communicatur alijs Superioribus Regularibus, etiam habentibus generalem communicationem priuilegiorum aliarum Religionum, propter dicta ſupra verbo *Baculus num.3.*

3 Poſſunt Epiſcopi erigere ſibi Baldachinum in quibuſcunque Eccleſijs etiam exemptis, & Regularium, vbi, & quando Pontificalia exercent, vel in Pontificalibus adſunt. Ita enim habetur ex decreto Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium ſub Clemente VIII. de anno 1603. de quo mentionem feci *tom.1. cap.11. num.3.* quod referunt poſt Quarantam *in Summa Bullar. verb. priuilegior. Regular.* plures alij, eſtque tenoris ſequentis: *Decet Epiſcopis pro eo, quo in Eccleſia Dei excellunt dignitatis gradu, in quocunque ſuarum Diœceſum loco quoties eos ibi Pontificalia exercere, aut in Pontificalibus adeſſe, & aſſiſtere contingit, eam quam par eſt reuerentiam, & honorem decoro cultu, & ornatu exhibere. Quare non ſine animi dolore auditum eſt, nonnullos Regulares vano quorumdam immunitatum, & priuilegiorum prætextu, Epiſcopis in eorum Eccleſijs in Pontificalibus*

intereſſentibus,non modò renuiſſe in eis ſupra locum Epiſcopalis ſolij Baldachinum erigere, verum id etiam iuſſu ipſorummet Epiſcoporum curantes,probibere,& arcere auſos fuiſſe. Atque ideo Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, facto verbo cum S. D. N. Papa Clemente VIII. ac de Sanctitatis Suæ ſpeciali, & expreſſo mandato, hoc præſente decreto perpetuis futuris temporibus valituro declarat, ſtatuit, decernit, & mandat, vt de cætero Epiſcopi, vbi tam ex conſuetudine, & priuilegio, quàm ex Sacrorum Canonum Conſtitutionibus, & Pontificalis Romani præſcripto, aut alio iure Pontificalia exercere, aut Pontificalibus paramentis cum Mitra,vel etiam ſola cappa induti,in quibuſuis Regularium, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium,Monachorum,etiam Caſſinenſium, Clericorum, Presbyterorum, & cuiuſuis alterius Ordinis, & Religionis, Militiæ, Societatis, aut Congregationis Eccleſijs intereſſe poſſunt; ipſi Regulares quoties opus fuerit, teneantur ibi, & debeant in loco ad ſolium Epiſcopi conſtituendum opportuno, & congruo, Baldachinum attollere. Eis autem id facere negligentibus, aut nollentibus, liceat eiſdem Epiſcopis illud aſportari, & in quacunque earumdem Regularium, aut alia quantumuis exempta Eccleſia ſupra Epiſcopale ſolium,ſeu Pontificale faldiſtorium, erigi facere, atque ſub eo ſedere, & ſtare,quemadmodum in proprijs,& Cathedralibus eorum Eccleſijs ſtare,& ſedere ſolent,eo tamen dumtaxat tempore, quo Pontificales huiuſmodi functiones exercebunt, vel dum actus ipſe,cui in Pontificalibus aderunt,peragetur. Si qui verò Regularium huic declarationi, ſtatuto, decreto, & mandato inobedientes,& contumaces fuerint,ſciant ſe ab eiſdem Epiſcopis,ad id per cēſuras,& pœnas Eccleſiaſticas,huius decreti virtute cogi,& compelli poſſe, alijſque pœnis tam ſpiritualibus, quàm temporalibus arbitrio Summi Pontificis Romani ſubiacere, & obnoxios fore. Non obſtantibus quibuſcunque,&c.

4 Circa quod decretum primò aduertēdum,Pontificalia eſſe ea,quæ ſunt propria Epiſcoporum,videlicet Ordinum celebrationem, frontis Chryſmationem, Baſilicarum, & Virginum conſecrationem, ac ſimilia. Barboſa *de offic. & poteſtat.Epiſcop. Allegat.6. num.5.* Secundò, quod etſi in prædicto decreto concedatur Epiſcopis facultas erigendi Baldachinum in Eccleſijs Regularium,quando Pontificalia exercent, non tamen propterea illis concedi facultatem inſtituendi proceſſiones in dictis Eccleſijs. Hoc enim diuerſum quid eſt, & non pertinet ad honorem Epiſcoporum, ſicuti pertinet erigere Baldachinum, ſed eſt actus iuriſdictionis,quam non habent in illas. Peirinis *tom.1.Priuileg.Minimor.in Conſtit.26.Leon.X. num.46.* Tamburinus *de Iure*

Ab-

*Abbatum tom.*1.*diſp.*15.*quæſit.*15.*num.*4. Neque poſſunt ibi prædicare contra voluntatem Prælatorum earum Eccleſiarum,propter eamdem rationem; vt volunt Peirinis, & Tamburinus *ibidem.* Licet oppoſitum declaratum videam à Sacra Congregatione apud Barboſam *in Collectan.Bullar.verbo Prædicare,prædicatio.* Addunt ijdem,quod ſi ibi prædicare illis conceſſum eſſet,non propterea poſſent ibi Indulgentias concedere,nam exemptis, & priuilegiatis non præiudicatur in ſuo priuilegio, niſi quatenus in illo exprimitur, & priuilegiatus in aliquo non poteſt extendere ſuum priuilegium ad aliud.

5 Conceſſum etiam eſt ex priuilegio Abbatibus Oliuetanis vti Baldachino ſine auro,& pompa,in tribus tantum anni feſtiuitatibus celebrantibus, vt conſtat ex Bulla *Exponi* Sanctiſs.D.N.Vrbani VIII. Caſſinenſibus,in tribus ad ſummum feſtiuitatibus,in quibus ſolemniter celebrāt,iuxta conſuetudinem,modeſtè,ſine pompa,& auro.Ex eodem Sanctiſs.Vrbano VIII. & declarat.Sacræ Congregationis. Camaldulenſibus,ferè eodem modo ex declaratione Sacræ Congregationis, & eodem Sanctiſs. *in Appendic.Bullar.num.*14. *aliàs* 124. Barboſa *in Collectan.Bullar.*& Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regular.verbo Baldachinum*. Celeſtinis,ex Sacra Congregatione,& ex eodem Sanctiſs.Vrbano 26.Septembris 1629.idem fermè,cum certis quibuſdam conditionibus. In Appendic.Bullar.*nu.*4.*alias* 104. Quare decreta quædam Sacræ Congregationis de anno 1606. & 1617. quæ refert Tamburinus *de Iure Abbatum tom.*1.*diſp.* 21. *quæſit.* 10. *num.*10. & Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat.*80.*num.*18. quibus id prohibebatur; limitata, & moderata videntur his temporibus, quamuis eis non obſtantibus nouæ controuerſiæ circa hoc ſint, eodem Tamburino teſte.

6 Baldachinum à proprijs perſonis, quibus de Iure, conſuetudine, vel priuilegio competit, non autem ab eorum ſubſtitutis deferendum eſt. Ex declaratione Sacræ Congregationis. Barboſa,& Nouarius *ſupra*. Vnde non poteſt erigi à Vicarijs Epiſcoporum in Eccleſijs Monaſteriorum Congregationis Caſſinenſis,Monachis inuitis.Ex declaratione eiuſdem Sacræ Congregationis apud ipſos.

7 Non poteſt erigi in Eccleſia pro Domino loci,ſeu Marchione,ſed debet Epiſcopus omnibus Sacrorum Canonum remedijs illud omnino impedire. Ex Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium apud Gauantum *in Manual. Epiſcopor. verbo Baldachinum num.*6. & Barboſa *ſupra*.

BAN-

Digitized by Google

BANNITVS.

SVMMARIVM.

Bannitus quis ſit, & à quo ſic dicatur. num. 1.
Retinere Bannitos, decoctores, ſeu fallitos prohibitum Regularibus. num. 2.
Quomodo id accipiendum. num. 3.
Conſtitutio Sixti V. pro Regno Neapolitano. num. 4.
An in eodem Regno licitum ſit eos retinere. num. 5.
De quibus id intelligatur. num. 6.
Sub quibus pœnis. ibid.
An in aliquibus caſibus licitè recipi poſſint. num. 7.
Quomodo hi intelligendi. ibid.
An gaudeant immunitate Eccleſiaſtica. num. 8.
An poſſint occidi à quocumque. num. 9.
An illos occidentes peccent. num. 10.
Perſonæ Eccleſiaſticæ peccant ſic faciendo, & fiunt Irregulares. nu. 11.
An in aliquo caſu à peccato excuſſentur. ibid.
Caſus in quibus omnes peccant, etiam contra iuſtitiam. num. 12.
An Bannitus iuſtè damnatus ad mortem occidere poſſit ſuum agreſſorem. num. 13.
An tales cenſeri debeant veluti in articulo mortis conſtituti. num. 14.
De alijs ad ipſos ſpectantibus. num. 15.

1 BANNITVS dicitur à banno, ideſt, edicto publico, iuxta Gloſſam *de for. competent. in cap. Quod Clerici*, & à bannire, quod eſt idem, quod proſcribere. Vnde Bannitus eſt idem quod proſcriptus de Ciuitate. Eſt autem proſcriptio aduerſus abſentem iudicialis pronunciatio. Silueſter *in Summa verbo Bannitus num.* 1. Eſt quoque duplex Bannitorum genus, alterum eorum, qui ſolum ſunt miſſi in exilium extra aliquam Ciuitatem, alterum eorum, qui propter crimen capitale damnati ſunt ad mortem illis impunè à quocunque infligendam. Hi ſunt propriè Banniti de quibus in præſenti, qui vocantur etiam proſcripti, ſeu capitaliter Banniti: cum tamen priores ſolum exules appellari debeant.

2 Retinere quoſcunque Bannitos, decoctores, ſeu fallitos prohibitum eſt Regularibus à Sacra Congregatione Regularium ſub pœna priuationis officiorum, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 10. *nu.* 21. Conſonantq. litte-

litteræ Sacræ Congregationis Cōcilij ad Epiſcopos,& Nuncios Apoſtolicos miti ſolitæ, in quibus, quod attinet ad præſens inſtitutum, prout ex copia illarum mihi data ab Illuſtriſſimo D. Paulucio eiuſdem Sacræ Congregationis Secretario accepi, hæc habentur poſt alia,quæ inferius referam. *Ordina di più S.B. che V. S. facci precetto alli Superiori delle Chieſe,Conuenti,e Monaſterij della medeſima Città, e Diocese così ſecolari, come Regolari di qualunque Ordine, che per l'auuenire non diano alcun ricetto à i delinquenti ſotto pena di ſoſpenſione dall'eſſercitio delli Ordini, che hanno, e priuatione di officij, dignità, & inhabilità di ottenere quelli, ò altri, da incorrerſi ipſo facto, & in caſo di cōtrauētione potrà dichiararli incorſi nelle ſopradette pene, &c.*

3 Pro quo notandum,his decretis non prohiberi recipere, vel retinere Bannitos titulo gaudēdi Immunitate Eccleſiaſtica,ſi fuerint Banniti propter crimina, in quibus eis ſuffragari poteſt talis Immunitas iuxta Conſtitutionem Gregorij XIV. quam retuli *to.*1.*cap.*18.*nu.*83. Ita enim colligitur ex his eiſdem litteris verbis afferendis infra *num.*8. Ibi enim dicitur intentionem Pontificis eſſe, vt prædicta Immunitas Eccleſiaſtica,& Conſtitutio inuiolabiliter obſeruentur;ſolum ergo his decretis prohibetur recipere,aut retinere Bannitos, quibus non ſuffragatur dicta Immunitas iuxta prædictam Conſtitutionem Gregorij,aut etiam illos quibus ſuffragatur, quando non titulo gaudendi illa, ſed manendi, hoſpitandi, aut commorandi, ad Eccleſias, ſeu Monaſteria confugiunt, prout ex dictis litteris inferius afferendis etiam colligi videtur. Vide Farinacium *de Immunit.cap.*22.*num.*250. Peregrinum *de Immunit. cap.*11.*num.*14. & Dianam *part.*3. *tract.*1. *reſolut.*40. (dum agunt de quibuſdam Epiſtolis Clementis VIII. circa hanc materiam)& litteras quaſdam Cardinalis de Florentia Vicario Archiepiſcopatus Genuenſis ſcriptas, quas refert Peirinis *to.*2.*Priuilegior.Minimor.in Conſtit.*4.*Clem.VIII.num.*5.

4 Specialiter etiam pro Regno Neapolitano extat Conſtitutio Sixti V. ann.1585.quæ incipit: *Alias fælicis*.In qua inter cætera concedebatur Officialibus Regijs, vt cauſa conquiſitionis, vel inſectationis Bannitorum, Eccleſias, Monaſteria, Cellas, ſeu loca Religioſarum, Eccleſiaſticarumq.perſonarum,ingredi,ipſosq.Bannitos,& delinquentes aliquo modo ibi occultatos,ſiue receptos inde extrahere,& ſi opus eſſet, ipſas etiam perſonas Eccleſiaſticas, & Religioſas capere, & carceribus Eccleſiaſticis dumtaxat,mancipare poſſent,&c. Sed nota hanc Conſtitutionem moderatam fuiſſe à Gregorio XIV. in Conſtitutione *Cum aliàs*,quam retuli *tom.*1.*cap.*18.*num.*83.& de qua latè infra verbo *Immunitas* Eccleſiarum,vt teſtatur Sorbus *in Additionib.ad Compend.Priuilegior.Mendicant. verbo Eccleſiæ Fratrum*, & Rodriguez

*tom.*2.

Digitized by Google

*tom.2.Quæſt.Regular. quæſt.*50 *art.*3. Vnde animaduertunt, nè Religioſi amplius ſinant malefactores in ſuis locis à Miniſtris Iuſtitiæ capi, quia alias facerent contra dictam Conſtitutionem Gregorij XIV. & ſe pœnis irregularitatis, & alijs cenſuris exponent.

5 Similiter pro eodem Neapolitano Regno nota, quod recipere, ſeu occultare in Monaſterijs, Eccleſijs, ſeu locis quibuſcunque Bannitos, viarum graſſatores, aut auxilium, conſilium, fauorem, victum, aut veſtitum, aut alia neceſſaria directè, vel indirectè illis præſtare, prohibitum eſt omnibus Eccleſiaſticis ſiue ſæcularibus, ſiue Regularibus ſub excommunicatione latæ ſententiæ Papæ reſeruata ab eodem Sixto V. in Conſtitutione *Exponi nobis* ad Proregem Neapolitanũ ann.1589. Quaranta *in Summa Bullar. verbo Bannitorum fautores*.

6 Circa quam Conſtitutionem primò animaduertendum, in illa ſolum eſſe ſermonem de Bannitis viarum graſſatoribus, & ita recipientes, ſeu adiuuantes alios Bannitos, qui non fuerint viarum graſſatores non incurrere hanc excommunicationem. Secundò, quod licet Gregorius XIII. in Conſtitutione *Tanta* inter Conſtitutiones ipſius *in* 2.*to.Bullar.num.*65. contra receptatores, & auxiliatores eorum etiam excommunicationem latæ ſentẽtiæ Papæ reſeruatam fulminauerit, ipſam tamen abſtulit Sixtus V. in alia Conſtitutione *Hoc noſtri* inter Conſtitutiones ipſius etiam 2.*tom.Bullar.num.*6. in ſuo vigore relinquendo pœnas grauiſſimas temporales ab eodem Gregorio, & alijs prædeceſſoribus impoſitas. Naldus *in Summa verbo Bannitus num.*8. *&* 9. Theſaurus *in praxi part.*2. *verbo Bannitus cap.*1. vbi etiam de alijs ipſorum pœnis agit. Tertiò, à prædicta excommunicatione Sixti V. quæ modo permanet, ſaltem reſpectu eorum Bannitorum, quibus iuxta Conſtitutionem Gregorij XIV. relatam, Immunitas Eccleſiaſtica non ſuffragatur, videtur abſolui poſſe à ſuis Prælatis Regulares habentes priuilegia, vt abſoluantur ab illis à cenſuris Papæ reſeruatis, quia in ea Conſtitutione non reuocantur expreſsè priuilegia Regularium. Quæ autem ſint huiuſmodi priuilegia dixi *tom.*1.*cap.*18.*num.*35. Sed nota interea eo loco me adduxiſſe priuilegium quoddam eiuſdem Gregorij XIV. pro Clericis miniſtrantibus infirmis, eo quòd in illo concedatur Generali ipſorum, & ab ipſis deputatis facultas abſoluendi ſuos ſubditos ab omnibus cẽſuris *quomodolibet* latis: per quod verbum denotari exiſtimaui etiam cenſuras Papæ reſeruatas, quod modo non placet, quia maior expreſſio ad id exigi videtur.

7 Sunt autem aliqui caſus in quibus receptatores, ſeu auxiliatores huiuſmodi Bannitorum excuſari poſſunt tam ab iſta excommunicatione Sixti V. quàm ab alijs pœnis, ſaltem ſpiritualibus, & in foro conſcientiæ impoſitis, ſeu imponendis. Primus, ſi tales Banniti fuerint in

extre-

Digitized by Google

extrema neceſſitate, eiſque cibum, potum, & hoſpitium pro illo tempore tribuerint. Lex enim naturæ id præcipit eo caſu. Nauarrus *de ſentent. excommunicat. conſil.*57. *num.*7. *&* 9. Quaranta *ſupra*. Secundus, ſi per ignorantiam, neſcientes ſcilicet tales eſſe Bannitos, id fecerint. Ignorantia enim facit inuoluntarium, & per conſequens excuſat à peccato. Nauarrus ſupra relatus *conſil.*59. *num.*1. Proſper Auguſtinus *in Additionibus ad Quarantam ſupra*. Quod maximè eſt verum de excommunicatione iſta Sixti V. Ponitur enim contra audentes,& præſumentes, quæ verba, vt dixi *tom.*1.*cap.*10.*num.*33. denotant,ſolum comprehendere operantes ex dolo,vel malitia.Imò hæc ignorantia excuſare poteſt in foro externo, vt probat Flauius Cherubinus *in Compend.Bullar.tom.*2 *in Conſtit.*10.*Pij V.ſchol.*2.Licet pro tali foro externo præſumatur ſcientia, quando eſſet publicum,& notorium illos eſſe Bannitos. Proſper Auguſtinus *ſupra*. Tertius eſt, quando ſic recipientes, adiuuantes,&c. id faciunt coacti, & violentati ab ipſis Bannitis, adeò vt non poſſent aliter facere ſine graui ſui periculo.Propter rationem traditam.Flauius Cherubinus *ſupra ſchol.*1. Proſper Auguſtinus *ſupra*. Quartus,ſi illos reſceptarent animo exhibendi Curiæ.Idem Proſper. Poſſent tamen ſi id facerent incurrere in irregularitatem, iuxta dicenda verbo *Immunitas Eccleſiarum nu.*22. Quintus,ſi id fecerint animo retrahendi illos à ſuo malo ſtatu. Nauarrus dicto *conſil.*57. *num.* 7. Flauius Cherubinus *ſupra in Conſtit.*65. *Gregorij XIII.ſchol.*2.

8 Si tales Banniti, aut malefactores confugiant ad Eccleſias titulo gaudendi Immunitate Eccleſiaſtica, recipi poſſunt; ita tamen, quod ſi commiſiſſent illa delicta, de quibus Gregorius XIV. in Bulla *Cum aliàs*, cuius memini *tom.*1. *cap.*18. *num.*83. & copioſiùs agam infra verbo *Immunitas Eccleſiarum*,tradi debeant Curiæ ſæculari,ſi requiſiti fuerint ab ea, iuxta ibi dicta, & dicenda. Si autem non commiſiſſent ea delicta, licet Immunitas Eccleſiaſtica illis ſuffragetur, nihilominus eijciendi ſunt, iuxta formam præſcriptam à Sacra Congregatione Concilij in litteris ad Epiſcopos, & Nuncios mitti ſolitis, quarum copiam ab Illuſtriſſimo D. Paulucio eiuſdem Cõgregationis Secretario,vt ſupra dixi,accepi,tenoris ſequentis. *Ancorche la Santità di N. S. col ſuo paterno zelo prema quanto ſi deue, che l'Immunità Eccleſiaſtica ſia inuiolabilmente cuſtodita, & oſſeruata, e la Bolla della ſanta memoria di Gregorio XIV. ſia puntualmente eſſeguita, non intende però, che le Chieſe, & altri luoghi immuni ſeruano per aſilo à i mali viuenti, e facinoroſi, i quali abuſando ben ſpeſſo di quel priuilegio,vi ſi ricourano,anco tal volta per vſcire à commettere nuoui delitti.Onde hauendo la Santità Sua ſentito il parere di queſta Sacra Congrega-*

gregatione ſopra le controuerſie giuriſditionali, ordina, che alli delinquenti refugiti nelle Chieſe, e luoghi immuni di coteſta Città, e Dioceſe, che ſecondo la diſpoſitione della ſudetta Bolla poteſſero godere il priuilegio della Immunità Eccleſiaſtica, V.S. prefigga vn termino di tre giorni à partirſene; e contrauenendo li facci eſtraere con quella decenza, che ordina la Bolla iſteſſa, e ritenendoli nelle Carceri della Curia Eccleſiaſtica ſotto buona cuſtodia, dia auuiſo quà delli delitti, e loro qualità, delli quali vengono imputati, acciò ſe le poſſa ordinare quello dourà eſſeguire. Conſonant Farinacius *de Immunit. Eccleſiaſt. nu.* 57. 64. *&* 150. & Peirinis *tom.* 2. *Priuilegior. Minimor. in Conſtit.* 4. *Clementis VIII. num.* 7. Addens *num.* 8. poſſe nihilominus Superiorem Regularem retinere in ſuo Conuentu per aliquot dies Bannitum aliquem ſibi beneuolum, qui caſu aliquo, & non dolo, aut data opera commiſit aliquod crimen propter quod proſcriptus eſt, v. g. homicidium, vel quid ſimile, quia iſte talis non debet vocari male viuens, aut facinoroſus, de quibus ſolis in prædictis litteris, & alijs ſimilibus decretis fit ſermo, & ita dicit Genuæ obſeruari.

9 Capitaliter Banniti, ſeu damnati ad mortem, poſſunt ſine iniuria occidi à quacunque etiam priuata perſona, quæ non ſit Eccleſiaſtica. Ratio eſt, quia eo ipſo, quòd ſunt iuſtè (vt ſupponitur) proſcripti, & damnati ad mortem illis à quocunque infligendam, quilibet conſtituitur publica auctoritate, veluti miniſter, ſeu executor Iuſtitiæ ad illorum occiſionem. Azor *tom.* 3. *lib* 2. *cap.* 2. *quæſt.* 2. Bonacina *de contractibus diſp.* 2. *quæſt. vlt. ſect.* 1. *punct.* 2. Vnde etiam proditoriè, & per inſidias, aut veneno occidi poſſunt, propter eamdem rationem. Molina *de Iuſtitia tom.* 4. *tract.* 3. *diſp.* 7. *num.* 1. Azorius relatus *q* 4. Naldus *in Summa verbo Bannitus num.* 5. Imò ipſi proſcripti, & Banniti inter ſe ipſos poſſunt eodem modo ſe adinuicem interficere: militat enim eadem ratio. Bonacina *ſupra*. Propterea etiam approbant plures Theologi vſum quorumdam Principum, qui proponunt præmium occidenti illos. Poſito enim, quod iuſtè damnati ſint ad mortem, nulla illis fit iniuria in hoc, & aliquando expedit pro bono communi. Azor *ſupra*. Diana *part.* 5. *tract.* 4. *de homicid. reſolut.* 24. Benè addens, non eſſe facilè hanc facultatem concedendam. Parentes autem, liberos, vxorem, &c. non poſſe occidere filios, patrem, aut maritum Bannitos, niſi ij eſſent actuales hoſtes Reipublicæ, tenet Laymanus *lib.* 3. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 2. *num.* 2. Ex Claro *lib.* 5. *ſentent. verbo Homicidium num.* 59.

10 Dixi *ſine iniuria* ad denotandum, quod etſi Bannitorum occiſores non peccent contra iuſtitiam, plerumque tamen peccant contra charitatem. Primo, quia regulariter loquendo huiuſmodi Banniti

ſunt

ſunt in peccato mortali,contra charitatem ergo,in tali ſtatu,in quo ſalus animarum periclitatur,occiduntur.Secundò,quia aliqui eorum,caſu dato,& non ex dolo commiſerunt delictum,homicidium videlicet, propter quod damnati ſunt, de ipſo dolent, parti ſatisfacere deſiderant, & quærunt liberari à Banno contra ipſos publicato, contra charitatem ergo peccat, qui illos interficit. Tertiò, quia ſaltem, qui illos occiderit non ex zelo iuſtitiæ, ſed liuore vindictæ, cupiditate, ſeu alia ſimili cauſa, aut praua intentione, contra charitatem aget. Naldus *in Summa verbo Bannitus num.* 11.

11 Dixi à perſona, quæ non ſit Eccleſiaſtica, quia eſto,quod Eccleſiaſtici, ſiue Regulares occidentes Bannitum immunes eſſent à pœna temporali, re vera tamen grauiter peccarent, quia illis non licet immiſcere ſe in cauſa ſanguinis,quantumuis iuſta,*cap.ſententiam ne Clerici,vel Monachi.* Bonacina *ſupra.* Imò ſine dubio eſſent irregulares ea irregularitatis ſpecie, quæ contrahitur propter delictum (quamuis laici ſolum contraherent irregularitatem ortam ex homicidio iuſto) verè enim delictum committunt illos occidendo. Si autem ipſi Banniti occidere vellent aliquam perſonam Eccleſiaſticam, & hæc occideret illos in ſui defenſionem, nullam incurreret irregularitatem, ſi id fiat cum moderamine inculpatæ tutelæ, iuxta dicenda inferius verbo *Irregularitas num.*65.Addit Lauretus de Franchis *in Controuerſ. Epiſcopor. & Regular. pag.mihi* 432.*in fine*, hæc. *Ex ſupradictis ſequitur, quod ſi patria ſit obſeſſa à Bannitis, qui intendunt innocentes interficere,poſſunt Clerici,ſi laicorum vires non ſufficiunt,pugnare contra Bannitos abſque peccato, & abſque irregularitate, aliàs ſine cauſa non poſſent Clerici proprijs manibus pugnare, ſed tantum exhortari ad bellum iuſtum, & excitare milites ad victoriam, & pugnam in genere, modo in particulari non dicant,interfice,aut mutila, ſed fortiter agas.* Vide infra verbo *Bellum.*

12 Sunt etiam aliqui caſus,in quibus omnes priuatæ perſonæ tàm Eccleſiaſticæ, quàm laicæ peccarent etiam contra iuſtitiam occidendo Bannitos. Primus, ſi illos occiderent extra territorium Principis, vel Iudicis,qui illos proſcripſit.Non ſolum,quia auctoritas talium non extenditur extra proprium territorium, ſed etiam, quia fieret iniuria Principi in cuius territorio morantur Banniti. Azor *ſupra quæſt.* 3. Laymanus *lib.*3.*ſect.*5. *tract.*3. *cap.*2.*num.*3. Si tamen Princeps, vel Dominus talis territorij expreſsè,vel implicitè cōſentiat,non erit peccatum contra iuſtitiam illos ibi occidere. Azor *ibid.* Secundus,quando Banniti ſunt capti à Curia ſæculari, aut ipſi ſe præſentant Iudici, quia cum iam ſint ſub poteſtate legitimi Iudicis ſolum ad eum ſpectat illis mortem infligere. Graſſius *in deciſ. aureis part.* 2. *lib.* 2. *cap.*19. *num.*7.

Digitized by Google

num.7. *&* 8. Tertius,ſi Banniti legitimè appellarunt à ſententia mortis contra illos data. Pendente enim appellatione,nihil de iure innouari poteſt Naldus *in Summa verbo Bannitus num*.7.

13 Bannitum iuſtè damnatum ad mortem poſſe occidere ſuum aggreſſorem tenent aliqui. Communior tamen eſt oppoſita ſententia, ſicut enim reo non licet occidere lictorem, ſeu carnificem, cui iuſtè traditus eſt occidendus, ſic nec Bannito occidere ſuum iuſtum aggreſſorem. Laymanus *lib.3.de Iuſtit.tract.3.part.3.cap.2.num.3.*

14 Bannitum, qui impunè vbiq. occidi poteſt, reputari debere, ac ſi eſſet in articulo mortis, ita vt poſſit abſolui ab omnibus peccatis,& cenſuris, etiam reſeruatis, ſicut & alij in periculo, ſeu articulo mortis conſtituti,tenent Naldus *in Summa verbo Abſolutio à cenſuris nu*.5. & Diana *par*.5. *tract*.3. *reſolut*.64. Cæterum,penſandæ ſunt circunſtantiæ loci, temporis,& perſonæ ad videndum, ſi verè eſt in periculo mortis. Si enim habet ſaluum conductum, aut eſt in loco, vbi non agnoſcitur vt Bannitus, vel tali amicorum cuſtodia vallatus, vt moraliter non ſit in tali periculo,non poterit gaudere hoc priuilegio.

15 De his,quæ amittunt Banniti,& an fiant inteſtabiles,vide Silueſtrum,Naldum,& alios Summiſtas.

BAPTISMVS.

SVMMARIVM.

Qualiter Religioſis probibitum ſit baptizare, niſi in caſu neceſſitatis. num.1.
An habere Baptiſteria? ibid.
An caſu quo baptizent contrahant cognationem ſpiritualem. ibid.
Caſus neceſſitatis, qualis reputandus in præſenti. num.2.
Quis ordo ſeruandus, ſi plures Sacerdotes adſint. ibid.
An tunc neceſſe ſit adhibere Patrinum. num.3.
An etiam tunc baptizans cathechizare debeat. num.4.
An ſeruare cæremonias Eccleſiæ. ibid.
An liceat tunc baptizare in minima parte. num.5.
Vel infantem Secundinis inuolutum. ibid.
Vel puerum intra matris vterum. ibid.
Forma dubia an tunc adhiberi poſſit. num.6.
Quid, quando infidelis adultus baptiſma petijt, & poſt priuatur vſu rationis. num.7.
Omitti ne debeat Baptiſmus,propter periculum infantis morituri.nu.8.

Bapti-

Baptizare puerum moribundum quilibet tenetur. num.9.
An baptizans in caſu neceſſitatis teneatur eſſe in gratia. num.10.
An in prædicto caſu liceat baptizare materia aliqua dubia, quæ non ſit aqua elementaris. num.11.
Poteſt tunc dari Baptiſmus aquæ aſperſione. num.12.
Alia pro Baptiſmo. num.13.

1 NON licere Religioſis baptizare, niſi in caſu neceſſitatis, & de licentia Parrochi, nec eſſe Patrinos, aut leuare aliquem de fonte, dixi *tom.1. cap.9.num.31.* Nunc præter alia inferius dicenda circa primum addendum, id eſſe intelligendum de Religioſis priuatis,quibus cura animarum ſæcularium non incumbit, nam alij, quibus talis cura imminet, quales ſunt, qui beneficium aliquod Curatum,ſiue Regulare, ſiue etiam ſæculare ex Sedis Apoſtolicæ beneplacito exercent, baptizare etiam ſolemniter poſſunt, & debent, per *ca.doctos 16.quæſt.1.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom.2. diſp.4. quæſit.1.* Vnde prohibitio habendi baptiſteria in Monaſterijs, *ca.pridem 18. quæſt.2.* ſolum venit intelligenda, quando non eſt cura animarum. Prohibitionem autem baptizandi Religioſis impoſitam non eſſe ſub mortali, credit Granadus *de Sacrament. 3. part. controuerſ.4. tract.2. diſp.1. num.2.* Circa ſecundum verò, quòd caſu quo ſiue licitè,ſiue illicitè Religioſi aliquem de fonte leuarent,& eſſent Patrini, cognationem ſpiritualem contraherent;cum illius ſint capaces, nec iura aliquid in contrarium ſtatuant,Cornexo *de Matrim.tract.6. diſp.7.dub.16.* Barboſa *de offic.& poteſtat.Epiſcop.Allegat.30.nu.36.* Poſſe etiam Cardinales,& Epiſcopos Regulares id munus exercere,tenent de Epiſcopis Rodriguez *tom.2. Quæſt.Regular.quæſt.58.art.3.* & Sanchez *lib.6.in Decalog. cap.6. num.24.* & de Cardinalibus idem Sanchez ibi *num.34.*& Diana *par.5.tract.2.reſolut.67.*

2 Caſus neceſſitatis in quo licet Religioſo baptizare eſt,quando baptizandus, ſiue paruulus, ſiue adultus eſt in periculo mortis, & non adeſt proprius Parrochus à quo baptizetur. Tunc enim omnis homo habens vſum rationis, potenſque, & ſciens debitam formam proferre, & materiam applicare Miniſter eſt baptiſmi. S.Thom.3 *par.quæſt.66.* & ibi communiter Theologi. Seruari tamen debet hic ordo, vt ſi adeſt Sacerdos præferatur omnibus alijs,ita vt ſine culpa (vt multi credunt) mortali,vel ſaltem veniali oppoſitum fieri non poſſit. Sacerdoti enim ex vi officij competit eſſe miniſtrum [illegible]uius Sacramenti, non autem alijs,& ita baptizare ipſo præſente,[illegible]enitĕte,eſt quodam modo vſurpare officium ipſius. Suarez *de Sac[illegible]mentis diſp.31.ſect.4.* Bonacina *de Sacramentis diſp.2.quæſt.2.punc[illegible] nu.11.* Poſt Sacerdotem Dia-

conus præferri debet Subdiacono, Clericus laico, & vir fœminæ, licet hunc Ordinem inuertere mortale non ſit, & aliquando nec veniale, vt ſi fiat ob rationabilem cauſam. Suarez *ſupra.* Diana *3.part.tract.4. reſolut.4. & part.5.tract.3.reſolut.*18.

3 In prædicto etiam caſu neceſſitatis neceſſe non eſt adhibere Patrinum baptizato. Ratio eſt, quia ſolum pro baptiſmo ſolemni eſt præceptum Eccleſiæ adhibendi talem Patrinum, non pro priuato, de quo hic eſt ſermo. Suarez *to.3.in 3.part.quæſt.67.art.8.dub.vlt.* Sanchez *lib.7.de Matrimon.diſp.62.num.*14. Vnde, qui in tali caſu baptizatum tenuerit tantum, vt ita dicam, materialiter, nullam cognationem ſpiritualem cum eo contrahet, quia hæc non contrahitur, niſi ab eo, qui eſt verè ſuſceptor. Suarez, & Sanchez relati. Si verò illum tenuerit animo exercendi munus ſuſceptoris, Suarez putaſſe videtur, quòd contrahat dictam cognationem, Sanchez verò *num.*15. id negat. De hoc Diana *part.3.tract.4.reſolut.*18. *& part.5.tract.3.reſolut.*7.

4 Similiter in prædicto caſu neceſſitatis propter periculum mortis baptizandi, non eſt neceſſe illum, etiam ſi fuerit adultus, inſtruere, aut cathechizare, ſed propoſita illi quantum licet pro breuitate temporis fide Catholica, & quod pœniteat de peccatis præteritis, ſi dixerit, quod credit myſteria fidei, & dolet de ſuis peccatis, eſt baptizandus, neque enim aliquid aliud exigitur in vrgenti illo periculo mortis, & damnationis æternæ. Zambranus *de Sacrament. Baptiſmi cap.* 1. *dub.* 14. Diana *dicto tract.*3. *reſolut.* 20. Multo minus neceſſe tunc erit obſeruare cæremonias ab Eccleſia inſtitutas. (De quibus noſter Ioannes de Baccone nobiliſſimus, & peruetuſtus Scholaſticus *in 4.ſentent.diſt.*3.) illæ enim ſolum pro Baptiſmo ſolemni obſeruari debent. Caſu autem quo baptizatus ſuperuixerit ſuppleri debent in Eccleſia cæremoniæ prætermiſſæ. Ita enim habetur tum ex vſu Eccleſiæ, tum ex *cap.1.de Sacrament. non iterand.* Viualdus *in Candelabro aureo de baptiſmo cap. vlt.num.*18. Victoria *de baptiſmo num.*38.

5 Quamuis aliquorum ſententia ſit baptiſmum non tenere, ſi baptizetur aliquis in minima parte ſui corporis, v.g. parte digiti, vngue, vel capillis: nihilominus in caſu neceſſitatis, & periculi mortis, de quo in præſenti, licitum erit baptizare moribundum in prædictis partibus, ſi ad alias non potuerit peruenire aqua, quia pars illa quantumuis minima humani corporis verè informatur anima rationali (quod etiam eſt probabile de vnguibus, & capillis) & aliunde obligatio charitatis procurandi ſalutem ſpiritualem moribundi vrget maximè in illo caſu. Baſilius de Leone *de Matrimon. lib.4.cap.25.num.*7. Ochagauia *de Sacrament.tract.vnic.de baptiſm.quæſt.4.num.*3. Qui etiam docet poſſe infantem ſecundinis inuolutum, in tali periculo baptizari, quia pellis

illa

Digitized by Google

illa ſecundina eſt veluti pars pueri. Probabile etiam eſt puerum intra vterum matris exiſtentem poſſe in tali mortis periculo baptizari,ſi aliqua arte, vel inſtrumento poſſet ad ipſum aqua peruenire. Naldus *in Summa in quarta editione verbo Baptiſmus num.* 3. alijs relatis. In his tamen caſibus baptizans ſolùm ſub conditione baptizet moribundum:ſic enim ipſius ſaluti,& dignitati Sacramenti ſatisfaciet. Et ſi ſuperuixerit iterum ſub conditione baptizetur.

6 Pari modo dicendum de forma dubia Baptiſmi,poſſe ſcilicet eum, qui eſt in mortis periculo baptizari cum ipſa, ſi nullus adſit, qui ſciat formam certam,propter eamdem rationem.Ochagauia *in tract.de Sacrament. in gener. quaeſt.*5. *num.*17. Diana *part.*5. *tract.*3. *reſolut.*4. Prudenter etiam tunc ſolum ſub conditione vtetur baptizans hac forma, propter dicta. De varijs autem formis Baptiſmi agit Bacconius *ſupra in* 4.*diſt.*4.

7 Caſu quo aliquis infidelis adultus, Ethnicus, Hebræus,aut Mahometanus petijſſet baptizari, & poſtea incideret in amentiam, furiam, ſomnum,aut lethargum,quo omnino priuatus eſſet vſu rationis,eſſetq. proximus morti,poſſet,& deberet baptizari; quia voluntas,& propoſitum præcedens ſufficit, vt ſuſceptio baptiſmi cenſeatur voluntaria, & ex alia parte periculum mortis, & damnationis æternæ ipſius maximè tunc vrget. Colligiturque ex Innocent. III. *in cap. Maiores de Baptiſmo,* Concilio Carthagin.III.*can.*34. & Arauſic.*can.*12. Siluius *in* 3.*part.quaeſt.*68.*art.*7. Zambranus *de Sacrament. Baptiſm. dub.*8. *cap.*1. *num.*2. Addit Ioannes Sancius *in Selectis diſput.*44.*num.*39. quem ſequitur Diana *dicto tract.* 3. *reſolut.* 21. etiam ſi vnius ſolum teſtis quantumuis infidelis teſtimonio conſtet illum moribundum petijſſe baptiſmum, baptizandum eſſe;propter eamdem rationem. Quod tamen intelligendum credo, ſi ille teſtis fide dignus credatur, & non iocosè, aut illuſoriè, ſed ſeriò rem teſtificari. Quando autem de hoc dubitatur, vel teſtimonium non ſit certum, ſub conditione adhiberi debet baptiſmus,vt ijdem authores aſſerunt, præſertim Ioannes Sancius ea *diſput.*44.

8 Etſi plurium ſententia ſit debere omitti baptiſmum propter periculum infantis morituri, v.g.ſi ille ſit ita tener,& delicatus,vt credatur baptiſmum illi acceleraturum mortem. De quo Sotus *in* 4.*diſtinct.*3. *quaeſt.vnica art.*8. *in fin.* Ledeſma 1.*part.*4.*quaeſt.*7.*art.*8. *dub.*3. Nihilominus, præterquam caſus iſte videtur Metaphiſicus potius quam moralis, vix enim credi poteſt tam tenerum eſſe aliquem, vt vna, vel duabus aquæ tepidæ, vel calidæ guttis tinctus moriatur, vel mors ipſi acceleretur: caſu tamen, quod ita eſſet,probabile ſatis eſt,poſſe baptizari. Ratio eſt,quia hoc non eſt directè occidere eum,ſed ſolum per-

Digitized by Google

mittere, quod vitæ temporalis patiatur detrimētum propter vitæ æternæ conſequutionem, quod eſt valdè conforme legibus charitatis, & quod ipſe infans, ſi vſum rationis haberet, deberet eligere. Granadus *de Sacrament. in 3. part. controuerſ. 4. tract. 4. diſp. 4. nu. 6. & 7.* Zambranus *de Sacrament. Baptiſm. cap. 1. dub. 2. nu. 11.* Nec credo ſic baptizantem incurrere irregularitatem aliquam, quia nec credendum Eccleſiam pro illo caſu eam impoſuiſſe, & aliàs obligatio charitatis vrget ad id faciendum. Zambranus *ſupra num. 76.* Proijcere autem illum in flumen, vt baptizetur, vel baptizare aqua venenata, nullatenus licet, quia hoc eſt directè illum occidere, quod eſt intrinſecè malum. Diana dicto *tract. 3. reſolut. 8.*

9 Baptizare puerum moribundum, adeo eſt conforme charitati, vt etiam cum vitæ periculo teneatur quilibet id facere, quia vita ſpiritualis proximi in tanto periculo conſtituti pluris eſt facienda, quam vita propria corporalis. Petrus Ledeſma *in Summa tom. 2. tract. 4. cap. 4. concluſ. 15.* Granadus *de Sacrament. controuerſ. 4. tract. 4. diſp. 4. nu. 5.* Ochagauia *de Sacrament. tract. vnic. de Baptiſm. quæſt. 7. num. 3.* Ad minus tamen, hoc eſt certiſſimum reſpectu illius, qui ex officio tenetur id facere, prout competit Parocho, &c.

10 Quamuis certum ſit eum, qui miniſtrat ſolemniter Sacramentum Baptiſmi in peccato mortali peccare mortaliter, vt communiter docent Theologi, tam de huius, quàm de aliorum Sacramentorum miniſtris loquentes, nihilominus laicus, vel fœmina baptizantes puerum in caſu neceſſitatis non peccant mortaliter, etiã ſi ipſi in peccato mortali verſentur. Ratio eſt, quia iſti non miniſtrant hoc Sacramentum ex officio, & vt miniſtri deputati ab Eccleſia, ſed veluti per accidens ob neceſſitatem baptizandi, & defectum veri miniſtri ab Eccleſia deſignati: non ergo tenentur ad id munus peragendum conformari ſanctitati Chriſti, ac Eccleſiæ, ac per conſequens, nec tenentur eſſe in ſtatu gratiæ. Granadus *de Sacramen. controuerſ. 3. tract. 5. diſp. 5. num. 6.* Idem dico probabile eſſe loquendo de Sacerdote, qui non ex officio, ſed ratione neceſſitatis hoc Sacramentum miniſtrat, vt eſt Religioſus, propter eamdem rationem, & quia in iſto caſu non miniſtrat illud, vt Sacerdos, neque ratione characteris Sacerdotalis, ſed veluti laicus ob neceſſitatem baptizandi. Petrus Ledeſma *in Summa cap. 6. de Sacrament. in gener. concluſ. 8.* Henrriquez *lib. 1. cap. 29 num. 4.*

11 Similiter, quamuis certum ſit ſolam aquam naturalem, vel elemētalem eſſe materiam Sacramenti baptiſmi, prout communiter docent Theologi, ſpecialiter Bacconius noſter *in 4. diſt. 4.* & Michael de Bononia *ibid. diſt. 3. quæſt. 2.* nihilominus, in caſu neceſſitatis de quo in præſenti, quando ſcilicet puer aliquis, vel etiam adultus, eſt proximus

mor-

Digitized by Google

morti, nec eſt alius, niſi Religioſus, qui eum baptizet, poterit id facere ſi aqua naturalis, vel elementalis non adſit, cum illa aqua, quæ eſt dubia materia Baptiſmi, ſcilicet iure carnium, lixiuio, aqua roſacea, glacie, rore, vel niue non reſolutis, aqua ex ſale reſoluta, & ſimilibus, dum tamen hoc faciat ſub conditione ſiue exterius, ſiue tantum mentaliter expreſſa, & baptizatus ſi ſuperuixerit ſub conditione iterum baptizetur. Ratio eſt, quia extrema neceſſitas illa ſpiritualis, & obligatio charitatis ad ſubueniendum in illa proximo periclitanti, excuſat irreuerentiam, quæ aliàs fieret conficiendo Sacramentum cum materia dubia, & ſub conditione. Hurtadus *de Sacrament. tract. de Baptiſmo diſp.* 1. *diff.* 2. Puteanus *in* 3. *part. quæſt.* 66. *art.* 4. *dub.* 1. *num.* 5. & alij apud Dianam 5. *part. tract.* 3. *reſolut.* 1. 2. *&* 3.

12 Similiter quamuis quoad modum baptizandi obſeruari debeat vſus Eccleſiæ, qui communiter eſt per infuſionem aquæ ſuper baptizatum, in caſu tamen neceſſitatis de quo in præſenti, poterit dari baptiſmus ſola aſperſione aquæ ſuper ipſum, & prolata forma. Hic enim creditur in vſu fuiſſe tempore Apoſtolorum, qui *Actor.* 2. tria millia baptizarunt vna die, quod alio modo vix fieri poſſet, & ſufficiens eſt ad ſignificationem formæ. Chapeauilla *de Sacram. Baptiſm. quæſt.* 19. Hurtadus *de Sacram. Baptiſm. diſp.* 1. *diff.* 4. Imò probabile eſt apud aliquos, quod ſi quis in prædicto caſu neceſſitatis, & periculo mortis baptizandi accedere non poſſet ad ipſum, poſſet ipſum ſub conditione baptizare de longinquo proferendo formam, & iubendo, vt alius, qui propè illum eſt, ipſum aqua abluat. Ita Diana *dicto tract.* 3. *reſolut.* 26. vbi alios etiam refert. Caſu autem, quod baptiſmus hoc pacto tunc daretur, proculdubio dicendum, ſic baptizatum, ſi ſuperuixerit, iterum ſub conditione baptizandum fore.

13 Pro obligatione reſidentiæ illius, cui incumbit munus baptizandi, vide Barboſam *de offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat.* 53. *num.* 79. & *in Collectan. Bullar. verbo Baptiſmus.* Pro varijs etiam, & pijs inſtitutionibus circa Sacramentum Baptiſmi, fontem baptiſmalem, & alia concernentia, vide Gauantum *in Manual. Epiſcop. verbo Baptiſmus.*

14 Pro priuilegijs etiam Religioſorum in Indijs, & in terris infidelium, vide Rodriguez *Quæſt. Regular. quæſt.* 31. *art.* 3. *&* 4.

BELLVM.

SVMMARIVM.

Qualiter hæc materia ſpectare poſſit ad Regulares. num. 1.

Belli ethimologia, & diuiſiones. num.2.
Conditiones belli iuſti. num.3.
Qualiter requiratur cauſa iuſta. num.4.
An propter opinionem probabilem liceat bellum gerere. ibid.
Quot modis Religioſi, ſeu Eccleſiaſtici ad bellum concurrere poſſint. num.5.
Si Principes temporales fuerint, bellum mouere, & alia facere poſſunt. num.6.
An eſſe exercituum Ductores? ibid.
Bellum iuſtum poſſunt ſuadere. num.7.
An bello iuſto aſſiſtere? num.8.
An percutere pugnando? num.9.
Non verò mutilare, aut occidere. num.10.
Benè tamen ex Papæ diſpenſatione. num.11.
Quid ſi Reſpublica eſſet in extrema, vel grauiſſima neceſſitate? nu.12.
Quid pro caſu magnæ neceſſitatis Eccleſiæ? num.13.
Aut pro conſeruatione propriæ vitæ. num.14.
Aut vitæ proximi innocentis? num.15.
De Clericis, vel Religioſis in naui exiſtentibus, quando hoſtes illos aggrediuntur. num.16.
An licitè expoliare poſſint hoſtes? num.17.
Ipſi expoliari non poſſunt. num.18.
Clerici quibus interdictus eſt pugnare, qui nam ſint? num.19.
Quid de Religioſis in Sacris non conſtitutis, ſeu Conuerſis. num.20.
Arma dare militibus ad pugnandum. num.21.
Diſpenſare in irregularitate, contracta à pugnantibus in bello iuſto ad quos pertineat. num.22.
Quid quando bellum eſt iniuſtum. num.23.

1 QVAMVIS materia de bello extranea prorſus videatur Regularibus pro quibus maximè hæc Summa ſcribitur, quia tamen plus æquo his temporibus graſſantur bella, & quandoque Regulares illis aſſiſtunt, coguntur arma ſumere, vel ſui defenſionis cauſa, conſilio etiam adeſſe poſſunt Principibus, Ducibus, & militibus, ideo hæc materia vtilis ipſis iure reputanda eſt,

2 Belli ethimologia à *bellua*, vt voluit Feſtus, quia proprius belluarum, quam hominum videtur bella gerere: vel vt alij volunt, per antiphraſim à *bello*, ideſt *pulchro*, quia nihil pulchri habet, deſumi videtur. Valentia *tom.3.diſp.3.quæſt.16.punct.1.* Differt à ſeditione, & rixa, quia bellum eſt multitudinis contra extraneos, ſeditio, multitudinis

nis contra multitudinem in eadem Republica, rixa eſt paucorum contra paucos. Ioannes Beetz *de praecept. Decalog. in* 8. *praecept. expoſit.* 2. *cap.* 9. Laymanus *lib.* 2. *tract.* 3. *cap.* 12. *num.* 1. Eſt duplex, aliud publicum, & eſt, quod indicitur auctoritate Principis, & Superiorem non recognoſcentis; aliud priuatum, quod auctoritate alicuius Principis Superiorem habentis indicitur. Vnde primum eſt propriè bellum, & de quo in præſenti, non autem ſecundum. Siluester *in Summa verbo Bellum num.* 1. Rurſus aliud eſt offenſiuum, & aliud defenſiuum, offenſiuum eſt id in quo vis infertur iniuriæ vindicandæ cauſa; defenſiuum verò id in quo vis per iniuriam illata repellitur. Laymanus *ſupra num.* 3. Deinde aliud eſt iuſtum, aliud iniuſtum. Iuſtum eſt, quod habet conditiones infra aſſignandas, iniuſtum verò, cui illæ deficiunt. Supponitur autem dari poſſe bellum iuſtum, prout contra Vuiclephum oſtendit noſter Thomas Vualdenſis *tom.* 3. *de Sacramentalib. tit. vlt. cap.* 169. *num.* 3. & contra Lutherum, & alios Hæreticos Valentia *ſupra*.

3 Ergo ad bellum iuſtum tres conditiones requiruntur. Prima eſt, legitima authoritas indicentis: ſecunda, cauſa iuſta indicendi: tertia, recta intentio. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 40. *art.* 1. & Expoſitores *ibidem*. Per primam denotatur, quod perſona priuata Superiorem recognoſcens non poteſt indicere bellum, ſed debet recurrere ad Superiorem pro iniuria illata reſarcienda. Per ſecundum, quod non gratis, ſed vlciſcendæ iniuriæ illatæ gratia indicatur. Per tertiam verò, quod non ex odio, & inuidia, ſed ex motiuo charitatis, vel iuſtitiæ id fiat. Michael de Bononia *in* 4. *diſt* 15. *quæſt. vnic.* ex Bacconio, quem refert. Ioãnes Beetz *de praecept. Decalog. in* 5. *praecept. expoſit.* 3. *cap.* 4. Siluester *ſupra q.* 1.

4 Vt verò cauſa aliqua cenſeatur iuſta ad mouendum bellum non ſufficit, quod ea ſit iuſta ſolum ſub dubio, aut ſecundum opinionem probabilem. Eſto enim id ſufficeret ad bellum defenſiuum, quando aliquis eſt in poſſeſſione, quia melior, & potior eſt conditio poſſidentis, non tamen ſufficit ad offenſiuum. Ratio eſt, quia bellum eſt actus iuſtitiæ punitiuæ infligentis pœnam delinquenti. Pœna autem non debet infligi in dubio, aut ſolum propter opinionem probabilem, quando idem dubium, aut opinio probabilis eſt ex parte Rei, vt patet ex illa Regula iuris *in* 6. *num.* 11. *Cum iura partium ſunt obſcura fauendum potius eſt reo quam actori.* Accedit, quod tot damna, incommoda, & inconuenientia tum temporalia, tum ſpiritualia, tam ipſis Principibus bella gerentibus, quam toti Reipublicæ Chriſtianæ ex bello inter Chriſtianos ſequuntur, vt nullus prudens iudicare poterit ſolum ſub dubio, aut in opinione probabili ſtando, moueri poſſe bellum contra poſſeſſorem. Molina *tom.* 1. *de iuſtitia diſp.* 103. Vaſquez

Digitized by Google

1.2. *diſp*.64. *cap*.3. Ea ergo ſolum iuſta belli indicendi cauſa cenſenda eſt inter Chriſtianos, quæ ſaltem moraliter loquendo certa, & euidens ſit, omnibus rectè ponderatis.

5 Vt autem ad id, quod noſtri muneris eſt, propius accedamus, animaduertendum, quatuor modis intelligi poſſe, quod Religioſi, ſeu alij Eccleſiaſtici ad bellum concurrant. Primò, ſi illud indicant, ſeu moueant caſu quo ipſi ſint Principes habentes temporalem iuriſdictionem, qualem habent plures Epiſcopi in Germania. Secundò, ſi conſilium dent Principibus, aut Magiſtratibus, vt id faciant. Tertiò, ſi ipſi bello aſſiſtant. Quartò, ſi in bello pugnent, occidant, mutilent, &c. De quibus omnibus ſigillatim dicendum, qualiter ſcilicet, ipſis Religioſis, ſeu alijs Eccleſiaſticis liceant, ex quo ſimul plura ad hanc materiam ſpectantia reſoluentur.

6 Et quidem, ſi ipſi ſint Principes habentes temporalem iuriſdictionem nulli ſubiectam, prout habent prædicti Epiſcopi Germaniæ, Treuirenſis, v.g. Moguntinus, & Colonienſis, poſſunt, poſita iuſta cauſa, & recta intentione, vt dixi, bellum indicere, exercitum conſcribere, Ducem belli præficere, & arma ad pugnandum dare. Colligitur ex *cap. Epiſcopus ne Clerici, vel Monachi in 6.* vbi in fine capitis dicitur: *Licet Clericis cauſas ſanguinis agitare non liceat, eas tamen, cum iuriſdictionem obtinent temporalem debent, & poſſunt metu irregularitatis ceſſante alijs delegare.* Et ratio eſt, quia iſti non ſunt deterioris conditionis, quam alij Domini temporales, nec habēt minus ius ad ſuam Rempublicam bello tuendam, quam illi. Silueſter *in Summa verbo Bellum* 3. *quæſt*.1. Valentia *ſupra punct*.4. §. *quinto certum eſt*. Vnde id facientes, etiam ſi in bello ſequantur homicidia, non ſunt irregulares, prout à fortiori cōſtabit ex dicendis inferius. Addit Silueſter, etiam Epiſcopos non habentes iuriſdictionem temporalem poſſe indicere bellum pro cauſa ſpirituali, v.g. pro extirpandis vitijs, vel bonis Eccleſiæ defendendis. Sed nec hoc eſt verum, nec textus *ca. Maximianus* 23. *quæſt*.3. quem adducit, id probat, ſed ſolum, quod poſſint conuocare Principem ſæcularem, qui bella gerat pro defenſione ſuæ Eccleſiæ, prout fecit ille Maximianus. Bañez 2.2. *quæſt*.40. *art*.2. *dub*.3. *concluſ*.4. Sic autem facientes non fiunt irregulares. Toletus *in Summa lib*.1. *cap*.85. *num*.8. Non tamen poſſunt prædicti Epiſcopi habentes temporalem iuriſdictionem eſſe exercitus Ductores propria præſentia id munus exequentes, prout habetur ex *cap. ſententiam ne Clerici, vel Monachi in 6.* & ex *dicto cap. Epiſcopus* illo verbo *alijs delegare*, quo denotatur ſolum per alios poſſe id munus exercere. Laymanus *ſupra num*.19. §. *Deinde licet*. Addens benè, id eſſe intelligendum, niſi adſit neceſſitas, aut diſpenſatio Pontificia, iuxta dicenda inferius. An verò

ſint

Digitized by Google

ſint irregulares, ſi aliter faciant, & homicidia fiant in tali bello, conſtabit ex dicendis.

7 Deinde tam ipſi, quàm alij Clerici, ſeu Religioſi, poſſunt bellum iuſtum alijs ſuadere. Hoc enim nullo iure eſt prohibitum, ſed potius videtur conceſſum 23. *quæſt.*8. *ca. quicunque*, & ſequentibus. Vnde S.Thom. 2.2 *quæſt.*40.*art.*2.*ad* 3. expreſsè ait: *Ad Clericos pertinet diſponere, & inducere alios ad bellandum bella iuſta*. Valentia *ſupra* §.*Quarto certum eſt*. Laymanus etiam *ſupra*. Quare, quod Innocentius III. *in cap. Quod in dubijs de pœnis* ait. Enormiter peccare Clericos, qui alios incitant ad pugnādum, intelligi debet de bello iniuſto, vel forſan, iuxta dicenda inferius, ſi in particulari ſuadeant occiſionem aliquorum. Valentia, & Laymanus. Vnde bellum iuſtum ſuadentes Clerici, vel Religioſi, nullo modo incurrunt irregularitatem, prout etiam à fortiori conſtabit ex dicendis. Bonacina *de Cenſur. diſp.* 7. *quæſt.*4 *punct.*4.*num.*5.

8 Præterea tertiò, poſſunt Clerici, & Religioſi cum conſenſu ſuorum Superiorum bello iuſto aſſiſtere, vt pugnantibus ſpirituale conſilium, vel auxilium afferant, confeſſiones audiant, imò vt eos moneant, & exhortentur ad fortiter pugnandum, fidem tuendam, Rempublicam, vel patriam defendendam. Hoc enim nullo iure eſt ipſis prohibitum, quin potius in fauorem belli iuſti permiſſum, vt colligitur ex *cap. ex multa de voto*, §. *de Clericis*, eſtque valdè vſitatum in Eccleſia, & neceſſarium pro vita ſpirituali militum fidelium. Suarez *tom.*5. *de Cenſur. diſp.*47. *ſect.*6.*num.*7. Valentia *ſupra*: Itaque non ſolum ante actualem congreſſum, ſed etiam in ipſo conflictu, poſſunt Clerici, & Religioſi animare, & exhortari milites ad pugnandum ſtrenuè. Colligitur ex *cap. petitio tua de homicidio*, & ex alijs iuribus, præſertim, quia ſic faciendo ad opus iuſtum adhortantur. Nauarrus *in Manual. cap.*27.*nu.*215. Suarez *ibid. num.*8. Vnde propterea nullam incurrunt irregularitatem, tum propter dicta, tum quia non eſt textus aliquis eam inducens. Suarez *ibid.* Cornexo *de Irregularit. diſp.*11. *dub.*2. Hinc in Bulla Cruciatæ declaratur Presbyteros ſæculares, vel Regulares aſſiſtentes bello, quod Rex Catholicus habet contra infideles, & in exercitu prædicantes, aut alia exercitia Eccleſiaſtica, & pia exercentes, non incurrere irregularitatem. Addit Suarez, quod etiam ſi caſu dato Clericus, vel Religioſus contra obedientiam ſui Superioris bello aſſiſtat, non incurreret irregularitatem, quia illa culpa nimis extrinſeca eſt ad homicidium, nec propter illam cenſeri debet ad illud proximè concurrere. Non poſſunt autem hortari, aut ſuadere ad occidendum, aut mutilandum aliquem in particulari, ſed ſolum in genere: & oppoſitum facientes ſunt irregulares. Prius enim eſt concurrere proximè, & directè ad homici-

micidium, non autem poſterius. Ita probabiliter Enriquez *lib.* 14. *cap.*12.*num.*4. *littera R*. Auila *de Cenſur. diſp.*6. *ſect.*3. *dub.*2. Laymanus *ſupra num.*19.§.*Quinimo*.
9 Similiter dicendum, quod etſi Clericis, aut Religioſis prohibitum ſit pugnare etiam in bello iuſto, prout colligitur ex *ca. Clericum*, *ca. de his Clericis diſt.* 50. *ca. eos qui* 20. *quæſt.* 3. *ca. quicunque Clericus*, *ca. Clerici*, *ca. quicunque ex Clero* 23. *quæſt.* 8. *cap. ex multa* §.*vlt. de voto*, & docet S.Thom. 2. 2. *quæſt.*40. *art.*2. quia indecens eſt, vt qui ſpirituali militiæ ſe tradiderunt, arma, vel negotia ſæcularia tractent, nihilominus, ſi caſu dato, illi bello iuſto aſſiſtentes militarent, ſeu pugnarent, ſeu percuterent aliquos, non propterea incurrerent aliquam irregularitatem, niſi actualiter mutilarent, aut occiderent, vel ſaltem eſſent cauſa proxima, vt alij id facerent, etiam ſi in tali bello multa homicidia ſequantur. Colligitur apertè ex *cap. petitio tua de homicidio*, vbi cum quidam Clericus in quodam bello iuſto pugnaſſet, & percuſſiſſet aliquos, nihilominus Pontifex dicit eum non eſſe cenſendum irregularem, niſi aliquem interfeciſſet. Et ratio eſt, quia ſic facientes, neque mutilant, aut occidunt, nec ſunt cauſæ proximæ iſtorum, vt ſuppono, ergo non incurrunt irregularitatem, eſto ſic facientes peccent, ſaltem contra ius Eccleſiaſticum. Nauarrus *ſupra.* Suarez etiam *ſupra num.*9. Toletus *in Summa lib.*1.*cap.*85.*num.*5. Cornexo *ſupra.* Candidus *tom.*1.*Diſquiſit. Moral. diſquiſit.*17.*art.*14.
10 Cæterum mutilare, aut occidere aliquem, etiam in bello iuſto, niſi in caſibus, de quibus poſtea, nullo pacto licet Clericis, aut Regularibus. Colligitur à fortiori, tum ex dictis, tum ex dicendis, eſtque communis ſententia prædictorum auctorum. Hæc verò facientes ſunt irregulares, *ca. Clericum*, & *ca. de his Clericis diſt.* 50. *cap. petitio tua de homicidio*, & alij iuribus. Authores relati.
11 Nihilominus ſunt aliqui caſus in quibus licitum eſt Clericis, & Religioſis, non ſolum pugnare in bello iuſto, ſed etiam mutilare, & occidere. Primus, quando adeſt diſpenſatio Papæ, cum enim hoc ſolum ſit contra ius Eccleſiaſticum non eſt aliqua ratio, cur negetur id facere poſſe Papam, rationabili cauſa ſubſiſtente. Eo autem caſu, etiam ſi mutilent, aut occidant, non fiunt irregulares. Eo enim ipſo, quod Papa concedit illis facultatem ad bellandum cenſetur cum eis diſpenſare in irregularitate annexa homicidio, ſi illud ſequatur. Bañez 2.2. *quæſt.*40.*art.*2.*dub.*4. Valentia *ſupra* §.*Septimo certum eſt.* Candidus *ſupra.* Limitat hoc tamen rectè Suarez *ſupra num.*12. quando Papa expreſsè concederet facultatem pugnandi proprijs manibus. Secus verò, ſi tantum concederet facultatem aſſiſtendi bello.
12 Secundus eſt, ſi Reſpublica eſſet in extrema, vel grauiſſima neceſ-
ſitate,
Digitized by Google

ſitate, tunc enim pro ea defendenda, licitè pugnare, mutilare, & occidere poſſent, imò tenerentur id facere, quia lex naturæ id præſcribit, & ius Eccleſiaſticum eo tempore non obligat. Caietanus 2.2.*quæſt.*40. *art.*2. Bañez *ibid.dub.*3. Nec ſic mutilantes, aut occidentes fierent irregulares. Valentia *ſupra §.contraria ſententia*. Suarez *d.ſect.*6.*nu.*2.

13 Tertius eſt, etiam in bello offenſiuo, caſu ſcilicet magnæ neceſſitatis Eccleſiæ, propter inſignem conſequendam victoriam redundantem in maximum commodum Reipublicæ Chriſtianæ. Tunc enim & lex naturæ obligaret, & præſumeretur licentia Papæ. Valentia *ſupra §.ſecundo certum eſt*. Bañez *ſupra*. Nec in hoc caſu incurreretur irregularitas. Valentia *dicto §.contraria ſententia*. Bonacina *de Cenſuris diſp.*7.*quæſt.*4.*punct.*4.*num.*11.

14 Quartus eſt, quando id eſt neceſſarium pro conſeruatione propriæ vitæ non excedẽdo in moderamine inculpatæ tutelæ. Quia etiam ius naturæ tunc obligat ad id faciendum. Molina *tom.* 1. *de Iuſtit. diſp.*108.§.*primus caſus*. An verò idem ſit dicendum, quando illud eſt neceſſarium pro conſeruatione honoris, & rerum ſuarum alibi dicetur. Illud certum, quando id fit pro conſeruatione propriæ vitæ nullam incurri irregularitatem. Ita enim deciditur in *Clement. ſi furioſus de homicidio*, & ſupponunt communiter authores ſpecialiter Suarez *ſupra num.* 1.

15 Quintus, quando id etiam eſt neceſſarium ad defenſionem proximi innocentis, præſertim ſi Reipublicæ ſit valdè vtilis, & neceſſarius. Caietanus *ſupra*. Molina *ſupra* §.*Tertius*. Laymanus etiam *ſupra* §. *Tertio dixi*. In hoc etiam caſu non incurri irregularitatem ſatis probabile mihi eſt, quia non eſt credibile Eccleſiam velle punire pœna irregularitatis Clericos, vel Religioſos facientes id, quod iure naturæ tenentur facere. Bonacina *ſupra*. Quia tamen inſtari poteſt contra hoc, quod etiam Iudex, & miniſtri iuſtitiæ tenentur reum morte interficere, & tamen ſic faciendo efficiuntur irregulares, ideo hic notanda doctrina, quam tradit Molina *ſupra diſp.*109.*concl.*2.*&* 3. & Valentia *ſupra* §.*quare omnino*. Quod etſi verum ſit, quod illi, qui, ex officio, cui ſe ſpontè ſubiecerunt, tenentur occidere, ſeu mutilare, vt ſunt Iudices, & miniſtri iuſtitiæ, incurrant irregularitatem, quando id faciunt, quia iam eſt illis voluntaria talis occiſio in voluntate acceptandi illud munus; cæterum, quando aliquis non ex munere, aut officio, neque ſua culpa, ſed caſu aliquo (prout in præſentibus) tenetur mutilare, vel occidere, ſic faciendo, nullam incurrit irregularitatem. Confirmatur ex Valentia *ſupra* §.*probatur autem*, quia irregularitas non incurritur niſi in caſibus à iure expreſſis, ſed in iure ratione homicidij non cenſentur irregulares, niſi illiciti occiſores, vel qui dant operam rei illicitæ

Digitized by Google

licitæ ex qua ſequatur homicidium (intellige, ſi ea ſit prohibita ratione periculi homicidij, iuxta dicenda verbo *Irregularitas num.* 81.) vel qui occidunt tanquam miniſtri Iuſtitiæ, nec licet ea iura ad alios caſus extendere, ergo in præſenti non incurritur irregularitas. Confirmatur à ſimili de eo; quod dixi de accuſatore in caſu quo tenetur accuſare, verbo *Accuſatio num.* 21.

16 Hinc Clerici, vel Religioſi in naui exiſtentes, & ab inimicis aggreſſi, poſſunt pugnare, occidere, & mutilare in defenſionem ſui, & ſociorum, vt habet idem Molina *dicta diſp.* 108. §. *primus eſt*. Nec credo tunc contrahere irregularitatem, propter adducta. Secus verò dicendum, de exiſtentibus in naui, quando ipſa nauis inuaderet ſuos inimicos, quia in eo caſu attendendum eſt, an illa inuaſio ſit iuſta, & ſic loquendum de illa, ac de bello iuſto, iuxta dicta: ſi verò ſit iniuſta, loquendum etiam de illa eodem modo ac de bello iniuſto, iuxta dicēda.

17 In caſibus porrò in quibus de licentia, aut ſine licentia Summi Pontificis, Clericis, & Monachis licet pugnare, &c. iuxta dicta, licet etiam expoliare hoſtes, & alia facere, quæ iure belli poſſunt alij milites. Minus enim eſt hoc quam occidere, mutilare, &c. Valentia *ſupra* §. *Tertiò certum eſt*. Imò etiam in caſu quo non licet ipſis pugnare; quia ſcilicet, vel non adeſt licentia Papæ, vel non occurrunt caſus, de quibus dictum eſt, poſſunt in bello iuſto vſurpare hoſtium ſpolia, & bona; ſicut alij milites, niſi de contraria voluntate Principis, aut Ducis conſtet, quæ ſemper debet præſumi, niſi ipſi oppoſitum manifeſtauerint. Sunt enim valdè vtiles exercitui, & ita debent gaudere commodis belli. Molina *ſupra* §. *meo quidem iudicio*. Laymanus *ſupra num.* 20.

18 Non tamen è conuerſo poſſunt ipſi Clerici, aut Monachi expoliari ab hoſtibus, gaudere enim debent tam ipſi, quàm ipſorum bona priuilegio immunitatis Eccleſiaſticæ. Valentia *dicta diſp.* 3. *quæſt.* 16. *punct.* 3. § *hinc autem.* Vnde bona illis ſublata ipſis reſtituenda erunt. Silueſter *verbo Bellum* 3. *quæſt.* 3. Nota tamen plures admittere poſſe Eccleſias, & Eccleſiaſticos in bello iuſto per accidens deuaſtari ſine obligatione reſtituendi; quando ſcilicet id neceſſarium iudicatur pro conſecutione victoriæ. De quo Vincentius Candidus *tom.* 1. *Diſquiſit. Moral. diſquiſit.* 17. *art.* 8.

19 Clerici illi, quibus interdictum dixi pugnare etiam in bello iuſto (etiam ſub mortali) ſunt Clerici in ſacris conſtituti. De ijs enim maximè intelliguntur iura relata, non autem conſtituti in minoribus. Iſti enim, vel non comprehenduntur in dictis iuribus, vel ſi comprehenduntur, contraria conſuetudine id eſt abrogatum. Valentia *d. punct.* 4. §. *quædam ſunt*. Quod tamen intellige, quando ipſi renūciauerunt priuilegio Clericali, quia tunc cenſentur veluti laici. Suarez *dicta ſect.* 6. *num.* 7.

Digitized by Google

num.7. Si enim beneficium Eccleſiaſticum poſſideant, gaudeantur priuilegio fori, habitumue, & tonſuram deferant, vel miniſterio alicuius Eccleſiæ deſeruiant, comprehendentur dicta prohibitione, etſi forſan ſolum venialiter peccent id faciendo. Molina *dicta diſp*. 108. §.*Secundum eſt*. Quamuis de ijs, qui beneficium Eccleſiaſticum poſſident, timendum ſit ne peccent mortaliter. Laymanus *ſupra* §.*Reſtant duo*. ex Nauarro. Vide Candidum *ſupra art. 9*.

20 De Religioſis verò in Sacris non conſtitutis, ſeu etiam Conuerſis videtur dicendum lethaliter peccare pugnantes in bello, quia ratione ſtatus, & vitæ perfectioris quam profitentur, omnino alieni eſſe debent ab huiuſmodi actibus. De ijs etiam intelligitur *can. eos qui* 20. *quæſt.3* Molina *ſupra*.

21 Arma porrò dare militibus ad pugnandum, licet primò Clericis, vel Regularibus habentibus iuriſdictionem temporalem. Si enim, vt dictum eſt, poſſunt conuocare exercitum pro bello iuſto, poterunt etiam arma ad pugnandum dare. Vnde non incurrent irregularitatem, etiam ſi milites illis armis occidant. Suarez *dict. a ſect.6.num*.11. Similiter tam iſti, quàm alij Clerici, aut Regulares, ſi antecedenter ad conflictum dent arma militibus ad pugnandum in bello iuſto, neque peccant, neque ſunt irregulares, quia illa actio iuſta eſt, de ſe indifferens, & ſolum remotè ad homicidium concurrens. Suarez *ſupra nu.7*. Secus verò ſi in ipſo actuali cõflictu, vel cum expreſſione ad occidendum dentur. Suarez *nu*.11. Bonacina *diſp.7.quæſt.4.punct.4.nu*.11. In caſibus porrò in quibus Clerici, vel Regulares, vel ex licentia Papæ, vel ex neceſſitate occurrente poſſunt pugnare, occidere, vel mutilare ſine periculo irregularitatis, poterunt etiam ſine tali periculo dare arma militibus ad id faciendum, cum hoc minus ſit quam occidere, ſeu mutilare.

22 Diſpenſare in irregularitate, quam contrahere poſſunt tam laici omnes in bello iuſto pugnantes, quàm etiam Clerici, & Regulares, iuxta dicta, ad mortem, vel mutilationem in eodem bello iuſto in caſibus non permiſſis concurrentes, de iure communi ad Papam ſolum ſpectat. Solus enim habet poteſtatem ordinariam ſupra ius commune. Cornexo *ſupra dub.3*. Bonacina etiam *ſupra num*.13. Qui etiam addunt cum Suarez *ſupra num*.11. nec Epiſcopos poſſe diſpenſare in hac irregularitate ex vi decreti Concilij Tridẽtini *ſeſſ.24 de reformat. cap. 6*. vbi illis conceditur facultas diſpenſandi in irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus. Hæc enim irregularitas non eſt ex delicto, ſed ex defectu lenitatis. Veruntamen, etſi hoc verum teneat reſpectu laicorum in bello iuſto occidentium, vel mutilantium, quia ipſi non peccant ſic facientes: reſpectu tamen Eccleſiaſticorum, cum illis

pro-

Digitized by Google

prohibitum ſit intromittere ſe in cauſis ſanguinis,ſi occidant, vel mutilent in bello, prærerquam in caſibus ſupra aſſignatis, videtur dicendum hanc irregularitatem dici poſſe ex delicto,ac per conſequẽs probabile eſſe, in illa poſſe diſpenſare Epiſcopos cum Clericis ſæcularibus,iuxta modum conceſſionis illis factæ in dicto loco Concilij,præſertim cum in illo ſolum excipiatur irregularitas ex homicidio voluntario prouemiens, quale non eſt hoc, propter dicenda inferius. Vnde conſequenter probabile etiam eſt,diſpenſare poſſe in hac irregularitate cum Regularibus Prælatos illorum Ordinum, qui communicant in priuilegijs cum Patribus Dominicanis,propter priuilegium Pij V.quo huius Ordinis Prælatis conceſſit hic Pontifex eam auctoritatem,quam habent Epiſcopi in ſuos ſubditos ex dicto decreto Concilij. De quo dixi *to.*1. *cap.*18.*num.*31. Poſſunt etiam probabiliter diſpenſare Prælati Regulares in huiuſmodi irregularitate cum ſuis ſubditis, ſi habent priuilegium diſpenſandi cum illis in omnibus irregularitatibus,exceptis illis, quæ oriuntur ex homicidio voluntario, bigamia, & mutilatione membrorum. Nomine enim homicidij volũtarij(idem dico de mutilatione membrorum)intelligitur homicidium iniuſtum, non illud, quod contingit in bello iuſto, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*18.*num.*43. & ita ſupponunt Suarez *ſupra num.*13. Cornexo etiam *ſupra*. Fauet Peirinis *tom.*1.*Priuilegior.Minimor.in Conſtit.*2.*Iulij II.num.*105. & expreſsè tenet Candidus *ſupra art.* 15. Qui verò Ordines, aut qui Prælati habeant hoc priuilegium,dixi eo *cap.*18.*num.*40. Vide etiam dicenda verbo *Irregularitis*,præſertim *num.*35.69.*&* 72.

23 Loquendo de bello iniuſto(cum omnes militantes in illo etiam ſi proprijs manibus ſanguinem non effundant,ſed effundẽtibus commilitent,aut cooperentur,aut arma præbeant,aut eos adhortentur ſint irregulares, ſi in eo contingant homicidia, ſeu mutilationes: Suarez *dicta diſp.*47.*ſect.*5.*num.*1. Cornexo *de Irregularitat.diſp.*2. § *infero ſecundo)* multo potiori ratione id dicendum de Clericis,vel Regularibus; eis ſcilicet non licere ipſi cooperari, ſed eſſe irregulares ſic facientes, non ſolum propter iniuſtitiam belli, ſed etiam propter adducta in ſuperioribus. Qui autem eunt ad bellum iniuſtum,non vt præſtent auxilium,conſilium, vel fauorem præliantibus, ſed ad pacificandum eos cum ſuis hoſtibus, ad audiendum confeſſiones ipſorum, vel miniſtrandum illis Sacramenta, vel alia ſubſidia ſpiritualia non ordinata ad bellum,nec peccant,nec ſunt irregulares. Silueſter *verbo Homicidium* 3.*quæſt.*6. Bonacina *diſp.*7.*quæſt.*4 *punct.*4.*num.*10.Irregularitas porrò, quæ incurritur à prædictis,à ſolo Papa diſpenſari poteſt,quia ipſe ſolus eſt ſupra Ius commune,à quo eſt impoſita, nec poteſt diſpenſari ab Epiſcopis ex vi decreti Concilij Tridentini ſuperius

Digitized by Google

rius relati, nec ex vi priuilegiorum Regularium, quæ etiam adduxi, quia eſt ex homicidio voluntario, quæ in prædictis locis excipitur. Corne-xo *ſupra dub.* 4. An verò ſint alia priuilegia, propter quæ aliqui Prælati Regulares poſſint in ea cum ſuis ſubditis diſpenſare, vide dicta *tom.1.cap.*18. *num.*44. & verbo *Abortus num.*14. ac dicenda verbo *Irregularitas num.*72.

BENEDICTIO, ET BENEDICERE.

SVMMARIVM.

*Benedictio quid ſit. num.*1.
Quarum rerum. ibid.
Quotuplex. ibid.
*Plura de ipſis remiſſiuè. num.*2.
Celebrans coram Epiſcopo, an debeat dare Benedictionem. ibid.
*Benedicere ſolemniter populum, quibus competat ex iure. num.*3.
Quibus ex priuilegijs. ibid.
Quo tempore, & loco dandæ Benedictiones. ibid.
*Hæc priuilegia an communicentur Superioribus Regularium. num.*4.
*De Benedictione eorum, quæ ſine Chriſmate benedicuntur. num.*5.
*An competat Abbatibus Regularibus. num.*6.
*An ad benedicendum aliqua pro extraneis. num.*7.
Maximè ex declaratione Sacræ Congregationis. ibid.
*Competit quoque hæc facultas aliquibus Prælatis Regularibus. nu.*8.
Pro ipſorum Eccleſijs, & non pro alijs. ibid.
*Extenditur etiam ad Benedictionem Corporalium. num.*9.
*Quando veſtes Sacræ perdant Benedictionem, & de alijs ſimilibus remiſſiuè. num.*10.
*Quid de pyxide, ſeu vaſſe in quo Chriſti corpus conſeruatur. num.*11.
*An prædicti Prælati benedicere poſſint Cruces, & Imagines. num.*12.
An arma, & vexilla bellica, ibid.
*De Benedictione aliarum rerum. num.*13.
*Campanarum. num.*14.
*Palmarum, & Candelarum. num.*15.
*Cinerum in feria quarta Cinerum. num.*16.
*Mulierum poſt partum, & ouorum. num.*17.
*Corporum defunctorum. num.*18.
*Menſæ benedictio ad quem pertineat. num.*19.
*Aquæ luſtralis Benedictio eſt actus ordinis Sacerdotalis. num.*20.

Quan-

Digitized by Google

Quando, & quomodo benedicenda. ibid.
Eſt duplex aqua benedicta. num.21.
Quomodo ſpargenda per Eccleſiam. num.22.

1 SICVT maledicere eſt alicui malum imprecari, ita benedicere eſt alicui bonum precari, à Deo videlicet, à quo eſt omne bonum, non quidem ita vt ipſa benedictio ex opere operato, aut infallibiliter impetret, quod precatur, ſed quod nomine Eccleſiæ facta magnam vim habeat ad illud impetrandum. Eſt autem benedictio duplex, alia priuata, alia publica. Priuata eſt, quæ à quacunque perſona fideli dari poteſt. Publica, quæ non niſi à perſona publica. Rurſus alia rerum, v.g. aquæ, vini, olei, ceræ, domus, nauis, veſtium, vaſorum, Altaris, Eccleſiarum, &c. alia eſt perſonarum, v.g. Abbatum, Virginum, Viduarum, Sponſorum, vel etiam populi. Deinde benedictio perſonarum, alia eſt ſolemnis, qualis eſt illa, quæ fit ab Epiſcopo incipiente: *Adiutorium noſtrum, &c.* Alia eſt ſimplex, vt illa, quæ fit à Sacerdote in fine Miſſæ. Similiter rerum benedictio, alia fit cum ſacra vnctione, vt benedictio Calicis, Altaris, &c. quæ propriè vocatur conſecratio, alia quæ fit ſine illa, ſed ſolis verbis, vt benedictio veſtium. De his, & alijs benedictionibus noſter Vualdenſis *in Doctrinali fidei tom.1. lib.2. art.3. cap.59.* contra Vuiclephum. Silueſter *in Summa verbo Benedictio num.1.* Laymanus *lib.5. tract.9. cap.13.* & alij referendi. De quibus ſigillatim dicendum, quatenus ad Regulares ſpectare [illegible] eſt.

2 Et primo de benedictione perſonarum, quod attinet ad benedictionem Abbatum, iam dixi *tom.2. cap.2. num.36.* quomodo, & à quibus facienda. Similiter, quod ea non ſit de eſſentia muneris Abbatialis, dixi ſupra verbo *Abbas num.9.* De benedictione Virginum, & Viduarum aliqua dixi *tom.1. cap.25. num.10.* Quibus addendum Benedictum Bonacſ. *in lib. de conſecrat. Virgin. cap.4.* & Tamburinum *de Iure Abbatum tom.1. diſp.22. quæſit.6.* contendere, etiam Abbatibus, & alijs Prælatis competere Monialium benedictionem. Similiter de benedictione Abbatiſſarum dixi *tom.1. cap.26. nu.1.* & in hoc 3. *tom. verbo Abbatiſſa nu.11.* De benedictione porrò Spõſorũ, dum de matrimonio agetur aliqua dicam. Quod ſpectat ad benedictionem populi, ſeu ſuper populum, ſi eſt ſimplex, vel non ſolemnis, fit à quocunque Sacerdote in fine Miſſæ, abſente Epiſcopo, aut de mandato ipſius cum præſens eſt. 21. *diſt. ca. denique, & 95. ca. Ecce ego.* Silueſter *ſupra.* Addens, quod Presbyter celebrans præſente Epiſcopo innuere debet ei, an velit benedicere, & ſi velit, ipſe non benedicat, ſi verò nolit, benedicat ipſe ſimplici benedictione, nulla alia expreſſa licentia petita.

Hoc

Hoc tamen intelligi videtur de Sacerdote celebrante in præſentia ſui Epiſcopi. Gauantus *in Manual.verbo Benedictio num.*21.

3 Loquendo verò de benedictione populi ſolemni, quæ incipit illo verſu: *Adiutorium noſtrum, &c.* hanc dare poſſunt Epiſcopi in tota ſua Diœceſi, Archiepiſcopi in tota Prouincia cum viſitant, & Legati in terminis ſuæ Legationis. Silueſter *ſupra.* Item Abbates, quibus competit vſus baculi, & mitræ, tum ex *cap. Abbates de priuileg. in 6.* tum ex varijs priuilegijs ipſorum. Videlicet Innocentij VIII. Alexandri VI. Leonis X. & Pij V. pro Abbatibus Canonicorum Regularium, Vrbani II. Pij IV. & Eugenij IV. pro Abbatibus Caſſinenſibus, Vrbani V. Bonifacij IX. Gregorij XI. & Martini V. pro Abbatibus Vallis Vmbroſæ, Innocentij VIII. pro Abbatibus Ciſtercienſibus, & Eugenij IV. pro Celeſtinis. Quæ & alia priuilegia, refert Tamburinus *de Iure Abbatum tom.*1.*diſp.*21.*quæſit.*7. Hæc porrò priuilegia de benedictione ſolemni populi regulariter ſunt pro fine Miſſarum, Matutini, & Veſperarum ſolemnium, prout ex dictis priuilegijs conſtat. De loco autem in quo danda eſt hæc benedictio, licet attendi debeat ad verba priuilegij, nihilominus ſi aliud in ipſo non exprimatur, dicendum eſt ſolum eſſe propriam Eccleſiam, non alibi, aut per vias, aliàs præiudicium fieret Epiſcopis. Azor *tom.*1.*Inſtit. Moral.lib.*12.*cap.*20.*quæſt.*7. Rodriguez *tom.*1.*Quæſtion. Regular. quæſt.*18.*art.*1. Tamburinus *ſupra diſp.*23.*quæſit.*1.*num.*1. referens declarationem Sacræ Congregationis. An verò dicti Abbates celebrantes in aliena Eccleſia, aut tranſeuntes per loca extra ſuam iuriſdictionem, & à fidelibus rogati, ſeu antequam accedant ad Altare, vel ab ipſo recedant, benedictionem poſſint dare, tractat Tamburinus *ſupra diſp.*21.*quæſit.*8. Illud certius talem benedictionem dari non poſſe ab Abbatibus in præſentia Epiſcopi, vel alterius maioris Prælati *ca. miniſtrare* 16. *quæſt.*6.*ca. cum ad celebrandas*, iuncta Gloſſa *de conſecrat. diſt.* 1. quia minor non debet maiorem benedicere. *ca. denique* 21.*diſt.* conſonantque aliqua priuilegia id expreſsè affirmantia, & declaratio quædam Sacræ Congregationis. Nihilominus id dicitur conceſſum à Sixto IV. Abbati Sanctæ Mariæ de Pace, & aliquando praxi demandatum præſentibus duodecim Cardinalibus. Gabriel Pennotus *in Tripart. hiſtor. lib.*3.*cap.*33. *num.*4. Tamburinus *ſupra quæſit.*9. Ioannes Maria Nouarius *in Lucern. Regular. verbo Benedicere à num.*14.

4 Hæc porrò priuilegia, nullatenus communicantur Superioribus aliarum Religionum, quantumuis habentium communicationem priuilegiorum, etiam Monachalibus Ordinibus conceſſorum, propter dicta *tom.*1.*cap.*18.*num.*64. & in hoc 3.*tom.* verbo *Altare num.*3. Vide & Nouarium relatum *ſupra*.

Digitized by Google

5 De benedictione rerum, quæ ſine vnctione Chriſmatis benedicuntur, loquendo. Primo dicendum, benedictionem paramentorum, ſeu veſtium Sacerdotalium, & generaliter omnium eorum in quibus ſacra vnctio non interuenit, iure Ordinario Epiſcopis tantum competere, eſt enim actus Ordinis, & non Iuriſdictionis, quia in ea ſeruatur forma, & ſolemnitas verborum ab Eccleſia tradita. Panormitanus *in cap. aqua de conſecrat. Eccleſ.* Silueſter *in Summa verbo Benedictio num.* 3. Quia tamen hæc Benedictio non eſt ex ijs, quæ competunt Ordini Epiſcopali iure diuino, qualia ſunt ordinare, confirmare, &c. de quibus dixi *tom. 2. cap. 2. nu. 37. & 38.* non poſſe præſcribi ab Abbatibus, ſed de ijs, quæ competunt ipſis ex Eccleſiæ inſtituto. Ideo poteſt ſimplici Sacerdoti committi à Summo Pontifice, & per conſuetudinem alijs conuenire. Suarez *4. to. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 30. num. 1. & 4.* An verò Epiſcopi poſſent hanc facultatem ſimplici Sacerdoti delegare, tractant Tabiena *verbo Abbas num.* 12. Vgolinus *de Epiſcop. cap. 32. num.* 5. Conſule Gauantum *in Comment. Rubric. Miſſal. & Breuiar. tom. 1. part. 4. tit. 19. de Rubric. benedic. num. 23.* ac *in Manual. Epiſcopor. verbo Benedictio nu.* 5. & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Benedicere, & verbo Epiſcopus* 1. ex varijs Sacræ Congregationis declarationibus quas ipſi referunt.

6 Competit etiam pluribus Abbatibus Regularibus, vel ex conſuetudine rationabili; eo quod illi participent quodammodo dignitatem Epiſcopalem, vel ſaltem ex pluribus priuilegijs à Sede Apoſtolica illis conceſſis, declarationibusque Sacræ Congregationis, de quibus præter dicta *tom. 1. cap. 18. num 57.* & *tom. 2. cap. 2. num. 42.* vide Tamburinum *to. 1. de Iure Abbatum diſp. 22. quæſit. 1. & 2.* & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Benedicere.* Vbi etiam reperies qualiter Sacra Congregatio hanc facultatem diuerſis Abbatibus, Decanis, alijſque perſonis Eccleſiaſticis ſæpius conceſſerit. Competere etiam Abbatibus non benedictis tradit ex varijs Sacræ Congregationis declarationibus Ioannes Maria Nouarius *in Lucern. Regular. verbo Benedicere num.* 1. Cæterum Barboſa in dictis *Collectan. Bullar. verbo Abbas* 1. affert declarationem Sacræ Congregationis relatam à Suarez loco ſuperius relato, *num.* 10. in qua conceditur hæc facultas Abbatibus non benedictis, ſi tamen ipſi habeāt ex priuilegio Sedis Apoſtolicæ poſſe exercere Pontificalia, ac ſi eſſent benedicti, quo denotatur, quod ſi non habeant hoc priuilegium, nec etiam habere facultatem benedicendi prædicta.

7 Extenditur ab aliquibus hæc facultas Abbatum, etiam ad benedicendum prædicta pro extraneis, propter priuilegia quædam Innocentij VIII. pro Caſſinenſibus, & pro Generali, & quatuor præcipuis Abbatibus

Digitized by Google

batibus Ciſtercienſium. Sed iuxta dicta eo *cap.* 19 *num.* 57. prætterquam quod non mihi conſtat an priuilegium illud pro Caſſinenſibus ſit viuæ vocis oraculum, ac per conſequens inualidum his temporibus, propter dicta *tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 21. adhuc ſunt inualida, propter declarationem Sacræ Congregationis de anno 1609. die 24. Auguſti quam referunt Gauantus dicto *cap.* 18. *num.* 57. à me relatus, & præfatus Nouarius *in Lucern. Regular. verbo Benedicere num.* 2. vbi declarat Sacra Congregatio hanc facultatem benedicendi paramenta Eccleſiarum, quam habent Abbates, ſolum eſſe pro vſu ſui Monaſterij, non autem Eccleſiarum non ſibi ſubiectarum. Nec valet, quod reſpondet Tamburinus *ſupra*, id procedere ſi non adſit conſuetudo in contrarium, abrogata enim fuit quæcunque talis conſuetudo ab eadem Sacra Congregatione decreto proprio 18. Auguſti anni 1629. referentibus Gauanto *in Manual. Prælator. verbo Abbas num.* 30. & Nouario *ſupra*. Idemque colligitur ex alia etiam declaratione anni 1632. quam refero numero ſequenti. Cum autem iſtæ declarationes poſteriores ſint illa anni 1614. quã pro ſe affert Tamburinus *ſupra diſp.* 23. *quæſit.* 1. ideo illis ſtandum.

8 Competit quoque hæc facultas benedicendi prædicta aliquibus Prælatis Regularibus, iuxta dicta eo *cap* 18. *nu.* 57. Hi porrò ſunt Generales, Prouinciales, Cuſtodes, & Guardiani Fratrum Minorum, ex conceſſione Leonis X. prout refert Caſſarubius *verbo Benedicere Eccleſiaſtica num.* 14. Item Vicarius Generalis, & Viſitatores quarumdam Congregationum Ordinis S. Auguſtini, quo ad benedictionem ornamentorum Eccleſiaſticorum, & etiam Corporalium ex priuilegio Innocentij VIII. Caſſarubius *ſupra num.* 8. Et Generalis, aut Vicarij Generales Eremitarum S. Auguſtini ex Iulio II. apud Peirinis *tom.* 1. *Priuilegior. Minimor. in Iulio II. Conſtit.* 11. Item ex eodem Iulio II. Generalis, Prouinciales, & eorum Vicarij in Ordine Minimorum, quo ad benedictionem etiam Corporalium, & ornamentorum Eccleſiaſticorum. Idem Caſſarubius *num.* 11. Prædictis autem priuilegijs vti poſſunt alij Ordines habentes communicationem cum iſtis, quales ſunt Carmelitæ. Alia etiam priuilegia refert Sorbus *ibidem*, quæ prætermitto, quia ignoro an ſint viuæ vocis oraculo conceſſa, quia ſi talia fuerint his temporibus abrogata ſunt, iuxta dicta ſuperius. Aduertit etiam Suarez *ſupra num.* 10. & 11. Prælatos Ordinum Mendicantium poſſe ſacra ornamenta benedicere ex communicatione priuilegiorum Abbatibus conceſſorũ, quæ, quo ad hoc eſt in vſu, & praxi, eſto quo ad alia, quæ non pertinent ad ipſorũ inſtitutum non ſit talis communicatio, vt ſupra dixi. Hæc porrò facultas Prælatorum Regularium benedicendi ornamenta Eccleſiaſtica, ſeu alia in quibus Chriſma

non interuenit, intelligi debet ad proprios vſus, & pro ipſorum Eccleſijs, non pro alijs. Eſto enim priuilegia aliqua, quæ referunt Sorbus, & Suarez relati, conceſſa fuerint aliquibus Religionibus ſine hac limitatione, ea tamen omnia abrogata ſunt à Sacra Congregatione, non ſolum propter dicta ſupra de Abbatibus, ſed etiam, & ſpecialiter propter declarationem eiuſdem factam anno 1632. die 13. menſis Martij, quam retuli verbo *Altare num.* 3 & referunt Barboſa *in Collectan Bullar. verbo Abbas* 1. & Nouarius *ſupra num.* 3. his verbis. *Abbates, Priores, Guardiani, & alij Religionum Prælati etiam ex Societate Ieſu habentes priuilegia benedicendi veſtes ſacras, cœmeteria, & ſimilia, dicto priuilegio vti non poſſunt, niſi in ijs rebus in quibus ſacra vnctio non adhibetur, & pro ſeruitio dumtaxat Monaſteriorum, & Eccleſiarum propriarum.*

9 Prædicta etiam facultas, tum Abbatum, tum etiam aliquorum Prælatorum Regularium ad benedicenda paramenta Eccleſiaſtica extenditur etiam ad Corporalium benedictionem. De his enim faciunt expreſſam mẽtionem Innocentius VIII. in priuilegio adducto pro congregatis Auguſtinianis, & Iulius II. in priuilegio adducto pro Generalibus Eremitarum S. Auguſtini. Item idem in priuilegio etiam adducto pro Minimis, & generaliter comprehenditur in priuilegio Leonis X. etiam relato pro Minoribus, quatenus in illo conceditur facultas benedicendi *paramenta, & ornamenta, & alia quæcunque ad diuinum cultum, & vſum Fratrum neceſſaria in quibus Chriſma non interuenit.* Conſtat enim in benedictione Corporalium non interuenire Chriſma. Ita etiam ſupponit Suarez locis relatis, & pro Abbatibus probat Tamburinus dicta *diſp.* 22. *quæſit.* 3. ex priuilegio Innocentij VIII. & conſuetudine. Sed hoc intelligendum eſt pro vſu tantum propriarum Eccleſiarum, propter dicta ſuperius.

10 Quando autem huiuſmodi veſtes ſacræ, aut ornamenta perdant benedictionem, ita vt de nouo benedici debeant, & quid faciendum, quando ita vetuſtate conſumpta ſunt, vt diuinis vſibus amplius deſeruire non poſſint, & alia ad ea ſpectantia dicam 4. tom. verbo *Veſtes ſacræ*. Similiter à quibus, & quomodo benedici debeant, aut poſſint Eccleſiæ, Cœmeteria, & Oratoria dicam verbo *Eccleſia*. Pariter etiam à quibus poſſint conſecrari Eccleſiæ, Calices, Patenæ, Pixides, & ſimilia dicam ibidem, & verbo *Calix*, & verbo *Conſecratio*. De conſecratione porrò Altaris, dixi verbo *Altare*. Nunc de alijs, quæ benedici poſſunt agendum.

11 Et primò, quoad Pixidem, ſeu vas in quo Chriſti corpus reſeruatur, quod ſolet eſſe eiuſdem materiæ, ac Calix, & Patena, licet aliquando ob paupertatem Eccleſiarum fieri poſſit ex inferiori materia, cum neceſſe

neceſſe non ſit, quod Chriſmate conſecretur, cuius ſignum eſt, quod in Pontificali Romano tantum ponitur ſimplex benedictio illius, ſed ad ſummum,quod benedicatur(Suarez *tom.3.in 3.part.diſp.81.ſect.7. §.Tertio obiter.*Tamburinus relatus *diſp.23 quæſit.3.num.7.*)Ideo dicendum,poſſe aliquos Prælatos Regulares, & illos, qui cum ipſis communicationem habent priuilegiorum illud benedicere.Videlicet Generales, Prouinciales, Cuſtodes, & Guardianos Minorum ex priuilegio Leonis X.relato:illud enim extenditur ad *quæcunque ad diuinum cultum,& vſum Fratrum neceſſaria,in quibus Chriſma non interuenit.*Et ita illud intelligit idem Suarez ſuperius relatus *ex 4.tom.de Religione.*Quod etiam probabiliter dici poteſt de Generali, Prouincialibus, & eorum Vicarijs Minimorum,propter priuilegium Iulij II.relatum,præſertim cum in eo ſolum excludantur Calices,& Patenæ.Idem quoque refert de Abbatibus Tamburinus *ſupra quæſit.2.*ex varijs priuilegijs.Nota tamen,vbi fuerit conſuetudine introductum,quod Pixis Chriſmate conſecretur, pro vt credo hic Romæ obſeruari, non poſſe prædictos Prælatos Regulares vti dictis priuilegijs, quia vt conſtat ex declaratione Sacræ Congregationis *ſupra num.*8. relata, non licet illis, nec etiam Abbatibus benedicere illa in quibus Chriſma adhibetur. De quo etiam verbo *Conſecratio* latius dicetur.

12 Poſſunt etiam,vt credo,aliqui Prælati Regulares, & illi, qui cum ipſis communicationem habent priuilegiorum,benedicere Cruces,& Imagines ad cultum Dei,& vſum piorum neceſſarias. Primò,ex priuilegio Leonis X.ſuperius relato,pro Generali,Prouinciali,Cuſtodibus, & Guardianis Minorum;ibi enim conceditur illis facultas benedicendi *quæcunque ad diuinum cultum,& vſum Fratrum neceſſaria*. Inter quæ prædicta comprehendi videntur. Secundò, ex priuilegio Iulij II. etiam relato pro Generali, & Vicarijs Generalibus Eremitarum S. Auguſtini, quatenus illis concedit facultatem benedicendi non ſolum Corporalia,& veſtes,ſed etiam *ea quæ ſacris vſibus neceſſaria ſũt,* quo ſimiliter prædicta comprehendi videntur. Tertiò, ex priuilegio eiuſdem Iulij II. etiam adducto pro Generali, Prouincialibus, & eorum Vicarijs Minimorum, quatenus illis concedit facultatem benedicendi *Corporalia, & alia ornamenta Eccleſiaſtica, præter patenas, & Calices*. Verbum enim illud *alia ornamenta*, & exceptio illa, *præter patenas, &c.* denotare videntur comprehendi in dicta conceſſione etiam Cruces, & Imagines. Pro Abbatibus etiam refert quædam priuilegia Tamburinus *ſupra dicta diſp.22.quæſit.5* quibus ſtandum ſi viuæ vocis oraculo conceſſa non fuerint,quale eſt vnum ex Iulio II. quod ibi refert. Addit etiam, poſſe benedicere arma, & vexilla bellica.Sed cum conſtet ex declarationibus Sacræ Congregationis ſuperius

relatis non poſſe Abbates, aut alios Prælatos Regulares habentes priuilegia benedicendi aliqua, benedicere alia præter illa, quæ ſunt pro ſeruitio ſuorum Monaſteriorum, & iſta non ſint talia, non video, quomodo illa benedicere poſſint.

13 De aliarum rerum benedictionibus loquendo, quod attinet ad benedictionem domorum in Sabato Sancto, quæ in aliquibus locis fieri ſolet, conſtat ex dictis *tom. 1. cap. 12. num. 41.* ex declaratione Sacræ Congregationis, hoc eſſe munus Parochi, atque ita non poſſe pertinere ad Regulares; intellige, niſi ipſi habeant curam animarum ratione Beneficij Parochialis. Idem dico de aſperſione domorum in Sabato Sancto poſt fontis benedictionem, vel alia die Paſchatis Barboſa *de offic. & poteſt. Parochi cap. 12. nu. 11.* Vide alia apud Riccium *in praxi fori Eccleſiaſtici reſolut. 310. par. 4.* & Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regular. verbo Benedicere num. 18. & 19.*

14 Quamuis autem Campanarum benedictio ad ſolos Epiſcopos iure communi ſpectare debeat, vt habent Durand. *in Rational. diuin. offic. lib. 1. cap. 4.* Vgolinus *de poteſt. Epiſc. cap. 31.* Nihilominus Tamburinus *dicta diſp. 23. quæſit. 12.* dicit ex priuilegio competere aliquibus Abbatibus, & *quæſit 13.* hoc extendit ad vſum aliarum Eccleſiarum. Quia tamen ex declaratione Sacræ Congregationis relata ſupra *nu.* 8. conſtat neque Abbates, neque aliquos Prælatos Regulares etiam aliàs habẽtes priuilegium poſſe benedicere aliqua in quibus ſacra vnctio adhibetur, cum illa adhibeatur in benedictione Campanarũ, prout conſtat ex Pontificali Romano; ideo non video quomodo Abbates poſſint vti dicto priuilegio, etiam ſi illud concedatur. Similiter, cum dictum ſit etiam ibidem ex declaratione etiam Sacræ Congregationis non poſſe Abbates benedicere aliqua pro vſu aliarum Eccleſiarum, ſanè etiam ſi tale priuilegium ſubſiſteret, non poſſent eo vti, niſi pro proprijs Eccleſijs. Vide Riccium *in praxi fori Eccleſiaſtici reſolut. 461. part. 1.* Et nota ex declarationibus Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Campana*, poſſe Epiſcopum prohibere ne pulſentur Campanæ, ſi non ſint benedictæ, & Campanas conſecratas, etiam in turri profana exiſtentes, nullatenus vſui profano inſeruire debere, etiam ſi in hunc vſum à ſæcularibus fabricatæ prætenderentur.

15 Quamuis benedicere palmas in Dominica Palmarum, & Candelas in die Purificationis Beatæ Mariæ inter functiones parochiales numeretur, ita vt ſolum ad parochos id ſpectet. Quaranta *in Summa Bullarij verbo Miſſa.* Barboſa *de offic. & poteſt. Parochi cap. 12. nu. 4. & 9.* Ac per conſequens Regularibus id non competat, niſi quando curam animarum, ſeu Beneficium parochiale habuerint, nihilominus bene-

Digitized by Google

benedictio,& diſtributio huiuſmodi Palmarum, & Candelarum regulariter poteſt fieri in omnibus Eccleſijs, tam collegiatis, quàm parochialibus, & tam Regularibus, quàm ſæcularibus, ex declaratione Sacræ Congregationis,quam refert Ioannes Maria Nouatius *in Lucerna Regular. verbo Benedicere num.*20. *&* 21. Referunt etiam Gauantus *in Manual.Epiſcopor.verbo Benedictio,* & Barboſa *ſupra num*5. declaraſſe etiam Sacram Congregationem, diſtributionem Candelarum ſolum præſentibus in Eccleſia fieri debere, nec tranſmittẽdas ad ædes ſæcularium,niſi tantum ad ægrotos(vt Gauantus addit.)Verùmtamen oppoſitum hic Romæ obſeruari video.

16 De benedictione etiam Cinerũ in feria quarta Cinerum, & ſanctiſſimi Sacramenti delatione in Cœna Domini, quòd inter functiones parochiales numerentur, ac per conſequens, quòd à ſolo Parocho facienda ſint,tenet Barboſa *ſupra num.*3.*&* 8. & colligit ex Quarantã etiam *ſupra*, qui ad hoc refert declarationem Sacræ Congregationis Quia tamen in illa non dicitur hoc non pertinere ad Regulares in proprijs Eccleſijs,ideo conſuetudini ſtandum eſt.

17 Similiter de Purificatione mulierum poſt partum, & de benedictione ouorum,quòd ad parochos ſpectent,affirmat Lauretus de Frãchis *in Controuerſ. Epiſcopor. & Regular. pag. mihi* 392. Cæterum, cautius exiſtimandum eſt habendam eſſe in his rationem conſuetudinis legitimè introductæ, iuxta *cap fin. de conſuetud.* vt ipſe tandem concludit. Maximè circa admiſſionem mulierum poſt partum ad purificationem,extat declaratio Sacræ Congregationis,quam retuli *to.*1. *cap.*12.*num.*41.vbi deciditur poſſe id facere Regulares.

18 Benedictio corporis Defuncti nõ pertinet ad Regulares ad quorum Eccleſias defunctus aſportatur,ſed ad propriũ Curatum.Ita enim declaratum eſt à Sacra Congregatione, teſte Ioanne Maria Nouario *in Lucerna Regular. verbo Benedicere num.*23. Qualiter verò ſe gerere debeant Regulares circa leuanda Defunctorum cadauera, habes *tom.*1.*cap.*10.*num.*18.*& tom.*2.*cap.*1.*num.*31.

19 Menſæ benedictio pertinet ad Sacerdotem, & ipſo abſente ad Diaconum,non ipſo præſente, niſi ſit Diaconus Cardinalis. *ca. legimus* 93.*diſt.* Silueſter *in Summa verbo Benedictio num* 9.Mulier quoque benedicere non poteſt,niſi eodem modo quo poteſt quilibet bonus Chriſtianus. *cap.noua de pœnitent.& remiſſ.* quia ea,quæ ſunt Ordinis non cadunt in mulierem.Silueſter *ibidem.*Hic nota dicta *tom.*1. *cap.* 9. *num.* 28. non eſſe Iure communi obligationem aliquam impoſitam Religioſis ad benedicendum menſam, niſi forſan ſub veniali ſolum.

20 Aquæ benedictio,propter quam ipſa vocatur aqua benedicta,vel

Digitized by Google

luſtralis, eſt actus Ordinis Sacerdotalis, ita vt nec Diacono competere poſſit, pro vt colligitur ex Alexandro Papa *ca. Aquam ſale de conſecrat. diſt. 3.* & *ca. perlectis* §. *ad Presbyterum diſt. 25.* Azor *tom. 2. Inſtit. Moral. lib. 9. cap. 15. quaeſt. 1.* Ideo ſi fiat à Sacerdote excommunicato fiet irregularis, vt conſtabit ex dicendis verbo *Excommunicatio num. 13.* Siluester *in Summa verbo Aqua benedicta num. 4.* Aliter loquens de benedictione menſæ, quia illa non eſt actus Ordinis certi. Sed vide dicenda eo verbo *Excommunicatio num. 16.* Ordinatur ad Sanctificationem, & Purificationem. Thomas Vualdenſis *tom. 3. de Sacramentalib. tit. 24. cap. 168.* Conſuetudine introductum eſt, vt ſingulis quibuſque diebus Dominicis fiat hæc benedictio aquæ, vt aiunt Angelus, & Siluester *in Summa verbo Aqua benedicta*, exceptis die Sancto Paſchæ, & Pentecoſtes, vt habet Gauantus ex Miſſali Romano *in Manual. Epiſcopor. verbo Aqua benedicta.* Non eſt Sacramentum, quia non infundit gratiam, nec remittit peccata ex opere operato, ſed ſolum Sacramentale, quia aliquo modo remittit venialia. Azor *ſupra quaeſt. 2.* Si ipſi addatur alia aqua non benedicta, redditur benedicta; non ſolum quia dignius trahit ad ſe quod minus dignum eſt, vt habet Gloſſa *in cap. Quod in dubijs de cõſecrat. Eccleſ.* ſed etiam, quia iſta creditur eſſe voluntas Eccleſiæ, quam vſus, & Doctorum traditio confirmat. Paludan. *in 4. diſt. 12. quaeſt. 5. art. 3. in fine.* Laymanus *lib. 5. tract. 9. cap. 13. num. 13. in fine.*

21 Eſt præterea alia aqua benedicta, vel Sancta ordinata ad conſecrationem, vel reconciliationem Eccleſiæ pollutæ ſanguine, vel ſemine, quæ benedicitur ſolum ab Epiſcopo cum vino, & cinere, vt *in cap. aqua*, & *in cap. propoſuiſti de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* Siluester *in Summa ſupra num. 1.*

22 Qualiter aſperſio aquæ debeat fieri ſigillatim, videlicet ſingulis, incipiẽdo à dextero cornu Chori, & non vnico ictu in circulum, ſimiliter qualiter debeat fieri diebus Dominicis à celebrante Miſſam quicunque ille ſit, habetur ex declarationibus Sacræ Cõgregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Aqua benedicta.* Sed pro hoc vltimo conſule dicta pro Eccleſijs Hiſpaniarum *tom. 1. cap. 21. num. 28.* An excommunicatus poſſit ſumere aquam benedictam habes infra verbo *Excommunicatio num. 16.*

BENEFICIVM, ET BENEFICIATI.

SVMMARIVM.

Quo loco de hac re actum ſit? num. 1.

Bene-

Digitized by Google

Beneficium dupliciter ſumptum. num.2.
An Officia Religionum Beneficia dici poſſint? num.3.
Conditiones requiſitæ ad Beneficium. num.4.
Quid de excommunicato acceptante Beneficium. num.5.
Quid de collatione Beneficij factæ ſuſpenſo, vel interdicto. num.6.
Quid de facta irregulari. num.7.
An facta illegitimo. num.8.
Mos Romanæ Curiæ in Litteris Apoſtolicis. num.9.
A quibus cenſuris abſoluatur eas obtinens? ibid.
Quid facere debeat, qui cenſura, vel irregularitate, etiam occulta, irretitus Beneficium, etiam Regulare, obtinuit. num.10.
Beneficia ſæcularia Religioſis non conferuntur. num.11.
Collatio Beneficiorum, ad quos pertineat. num.12.
De collatione Beneficiorum indignis. num.13.
Pluralitas Beneficiorum, quomodo prohibita. num.14.
Beneficia, alia reſeruata, alia non reſeruata. num.15.
Quomodo vacent Beneficia? num.16.
An liceat renunciatio, vel reſignatio ipſorum inter Regulares. ibid.
De vnione Beneficiorum. num.17.
De reſidentia Beneficiatorum. num.18.
In quibus differant Beneficia ſæcularia, & Regularia. num.19.
Quomodo peccent Beneficiati Regulares expendentes bona Beneficiorum in vſus profanos? num.20.
Quid de Beneficiatis ſæcularibus? num.21.
An Beneficiati poſſint conſanguineis prouidere. num.22.
De loco Beneficiatorum, & alijs ipſos concernentibus. num.23.

1 DE hac materia, quatenus ſpecialiter ſpectat ad Regulares, & Beneficia Regularia, non pauca dixi *tom.2.cap.*18.per totum, nunc alia addenda ad idem intentum vtilia, generalem doctrinam Beneficiorum ad Beneficia Regularia applicando, & ea in quibus differunt aſſignando.

2 Beneficium autem dupliciter ſumitur, ſcilicet pro actione benefactoris, & pro re quam benefaciendo confert. Hic non eſt ſermo de beneficio primo modo, ſed ſecundo tantum, neque de quacunque re collata, ſed de ea, quæ eſt jus recipiendi redditus ex bonis Eccleſiæ ratione ſpiritualis officij Eccleſiaſtica auctoritate conſtitutum. Sic enim definitur Beneficium Eccleſiaſticum, iuxta dicta eo *cap.*18.*nu.*1. Differt autem à Præbēda, quod illa, quæ non eſt annexa canoniæ, non eſt ratione ſpiritualis officij, ſed propter aliam honeſtam cauſam, ſcilicet merita, paupertatem, ſeruitutem in Eccleſia. Toletus *in Summa lib.*5.

*lib.*5.*cap.*76.*num.*2. & à Penſione, quia ipſa ſimiliter non datur propter officium ſpirituale, ſed eſt certa pars fructuum, quæ ex Beneficio Eccleſiaſtico datur alicui ad vitam commodè ſuſtentandam. Azor *tom.*2. *Inſtit. Moral.lib.*3.*cap* 5.*quæſt.* 1.

3 Nota autem pro dicendis, ea etiam intelligi debere de Prælaturis in Religionibus, Generalatu videlicet, Prouincialatu, Prioratu, &c. Ratio eſt, quia licet illa, iuxta dicta *tom.* 1.*cap.* 15.*num.* 32. non ſint propriè Beneficia, quoad vtilitatem temporalem percipiendi fructus, ſeu redditus, ſunt tamen Beneficia quoad iuriſdictionem ſpiritualem, & curam animarum, quam important, ac proinde idem proportionaliter dicendum de illis eſt, ac de alijs Beneficijs Regularibus. Suarez 4.*tom.de Relig.tract.*8 *lib.*2.*cap.*3.*nu.*24. Peirinis *de Prælato quæſt.*2. *cap.*5.*§* 3.*num.*47.

4 Ergo primo quemadmodum ad hoc, quod aliquis obtineat Beneficium ſæculare, requiruntur certæ, & determinatæ conditiones, ſeu qualitates. *v. g.* ad Beneficia ſimplicia ætas ſaltem quatuordecim annorum, ex Concil. Trident. *ſeſſ.*23 *cap.*6. ad Canonicatum, vel dignitatem, ea ætas, quæ requiritur ad Ordinem, quem Beneficium poſtulat, ita vt ad Beneficia, quæ habent curam animarum ætas viginti quinque annorum, ad non habentia talem curam viginti duo requiratur. Idem Concil. *ſeſſ.*24.*de reformat.cap.*12. Similiter Clericatus, vel prima tonſura ex *cap.cum adeo de reſcriptis*. Item, quod Beneficium recepturus ſit legitimus, vel ſaltem diſpenſatus, ſeu legitimatus, iuxta *cap.*1. *de filijs Presbyterorum in* 6. Non vxoratus ex *cap.*2. *de Cleric. coniugat.* Benè morigeratus *cap. cum in cunctis de elect.* & alijs iuribus. Litterarum ſcientia præditus, *cap.venerabilis de præbend.* & Concil. Trident. *ſeſſ.*24.*cap.*12. *&* 18. *de reformat.* Ac demum, quod non ſit irregularis, aut cēſura affectus. Sic etiam ad Beneficia Regularia obtinenda requiritur, quod Regulares ſint in ætate legitima conſtituti, in Religionibus profeſſi, vel ſaltem profeſſuri, legitimè procreati, ſufficienti litteratura præditi, & ab irregularitate, & cenſura immunes, iuxta dicta eo *cap.*18. *num.* 3. 4. 8. 11. *&* 34. & in hoc 3. *tom.* verbo *Aetas*.

5 Hinc quemadmodum excōmunicatus acceptans Beneficium ſæculare peccat mortaliter, quia eſt incapax illius (Caietanus verbo *Excommunicatio ſub finem.* Sotus *in* 4.*diſt.*22.*quæſt.*1.*ar.*4.) Et talis prouiſio eſt ipſo iure nulla, *cap. poſtulaſtis de Cleric.excommunicat.cap. conſtitutis* 1. *de appellat. cap. cum inter*, *& cap per inquiſitionem de elect* (Nauarrus *in Summ.Hiſpan.cap.*27.*num.*46.*& cap.*25.*nu.*139. Sanchez *tom.*1. *opuſc.moral. lib.*2.*cap.*2.*dub.*10.*num.*2.*&* 3.) Ita & eodem modo loquendum de Regulari excommunicato acceptante

Bene-

Digitized by Google

Beneficium Regulare, quod ſcilicet peccet mortaliter, & promiſſio illa ſit nulla, propter eamdem rationem. Eſt autem ſermo de excommunicato excommunicatione maiori, quia minori excommunicatione innodatus, etſi peccet mortaliter acceptando electionem, vel Beneficij collationem ipſi factam, *cap. fin. de Cleric excommunicat. miniſtr.* probabile tamen eſt (etſi oppoſitum teneant plures quos refert, & ſequitur Ioannes Sancius *in ſelect. diſp. 32. num. 11.*) eam electionem, vel collationem non eſſe irritam, ſed ſolum irritandam. Dicitur enim dicto *cap. finali*: Si minori excommunicatione ligatus electus fuerit, electio eſt irritanda. Silueſter *verbo Electio 1. quaeſt. 14.* Toletus *lib. 5. Summ. cap. 66.* Cornexo *de Cēſuris tract. 5. de excommunicat. diſp. 9. dub. vlt.* Vide dicenda verbo *Excommunicatio num. 3. & 24.*

6 Hinc etiam quemadmodum collatio Beneficij ſæcularis facta ſuſpenſo, vel interdicto eſt nulla, *cap. 1. de poſtulat. Prælat. cap. cum dilectus de conſuetudin.* (Silueſter *in Summa verbo Electio 1. quaeſt. 14.* Sanchez *tom. 1. opuſc. Moral. lib. 2. cap. 2. dub. 15. num. 1.*) Sic etiam eſt dicendum de collatione Beneficij Regularis, propter eamdem rationem. Vide dicenda verbo *Interdictum num. 35.* & 4. *tom.* verbo *Suſpenſio*.

7 Pariter etiam quemadmodum collatio Beneficij ſæcularis facta irregulari ante diſpenſationem obtentam, eſt nulla, *ca. ſtudeat diſt. 50. cap. poſtulaſtis de Cleric. excommunicat. miniſtr. cap. ſi eo tempore de reſcript. in 6. cap. is qui de ſentent. excommunicat. in 6. cap. 2. de Cleric. pugnant. in duell.* Fauet *cap. dudum 1. de elect. §. cum autem*, & ex Concil. Trident. *ſeſſ. 14. cap. 7. & ſeſſ. 22. cap. 4.* ac ex eo, quod inhabilis ad vnum inhabilis eſt ad ei annexum, *cap. Translato de conſtitut.* irregularis autem inhabilis eſt ad Ordines, & eorum vſum, ac proinde ad Beneficium, quod datur propter officium Clericale, *cap. vlt. de reſcript. in 6.* (Enrriquez *lib. 14. de Irregularit. cap. 2 nu. 5.* Cornexo *de Cenſuris tract. 5. de Irregularit. diſp. 5. dub. 2.*) ſic etiam de Beneficij Regularis collatione, propter eamdem rationem dicendum. Vide tamen limitationem, & explicationem huius doctrinæ infra verbo *Irregularitas num. 5.*

8 Similiter etiam quemadmodum collatio Beneficij ſæcularis, etiam ſimplicis facta illegitimo eſt inualida, tum ex *cap. 1. de fil. Presbyter. in 6.* tum ex eo, quod illegitimus eſt irregularis, iuxta dicenda infra verbo *Illegitimi*, & verbo *Irregularitas* (Vgolinus *de Irregularitate cap. 44. §. 1. num. 5.* Garzia *de Benefic. part. 7. cap. 2. num. 1.*) ſic etiam de Beneficijs Regularibus dicendum eſt, propter eamdem rationem. Quis verò poſſit in hac irregularitate deſpenſare agit Theſaurus *in praxi Eccleſiaſtica part. 2. verbo Illegitimi cap. 2.* Vbi etiam, an hoc impe-

impedimentum extendatur ad penſiones. Vide & dicenda infra verbo *Illegitimus*, & verbo *Irregularitas*.

9 Hanc ob cauſam moris eſt Romanæ Curiæ, vt quoties alicui Beneficium aliquod confertur, vel litteræ dantur ad illud obtinendum, quod detur ei abſolutio ab omni excommunicatione, ſuſpenſione, & interdicto ad hunc effectum obtinendi tale beneficium. Rebuffus *in praxi beneficio. tit. de declaratione noua prouiſionis*. Nauarrus *cap. Ita quorumdam de Iudæis notabil.* 11. *in Gloſſ. vlt. num.* 14. Qui notant per Regulam Cancellariæ 78. Iulij III. non abſoluere Papam per illam abſolutionem generalem in duplici caſu. Primus eſt, ſi quis in quauis excommunicatione ſcienter per annum ſteterit. Secundus, ſi quis ſcienter manſit excommunicatus per quatuor menſes in his excommunicationibus, ſcilicet, quia non paret rei iudicatæ, vel quia incendiarius, vel quia Eccleſiarum violator, vel quia falſificans, vel falſificari procurans Litteras Apoſtolicas, & ſupplicationes, vel quia litteris falſis ſcienter vtitur, vel quia eſt receptor, & fautor falſificantium, vel quia res vetitas ad infideles defert, vel quia eſt violator Eccleſiaſticæ libertatis, vel quia non obtemperat mandato Apoſtolico, vel quia impedit Nuncios, vel executores Apoſtolicæ Sedis, vel eius Officialium, eis commiſſa exequentes. Vide Quarantam *in Summa Bullar. verbo Regulæ Cancellariæ*, & Naldum *in Summa verbo Excommunicatio num.* 40. Nec etiam diſpenſat Papa cum hæretico per dictam generalem abſolutionem ad obtinendum beneficium, *cap. excommunicamus* §. *credentes de hæreticis*. Sanchez *ſupra dub.* 10 Nec cum eo, cui confert beneficium in irregularitate aliqua, vt notat idem Sanchez *ſupra dub.* 14. *num.* 5. contra Cordubam. Vnde in aliquibus Pontificium Bullis, quas vidi ſolum reperio abſolui illos, quibus gratia confertur ab omnibus cenſuris, ſententijs, & pœnis, nulla facta mentione irregularitatum.

10 Ergo quocunque ſiue ſæcularis, ſiue Regularis obtinens aliquod beneficium ſæculare, vel Regulare cenſura aliqua, vel irregularitate, quantumuis occulta innodatus tenetur, iuxta dicta *to.* 2. *cap.* 13. *nu.* 52. vel procurare nouam collationem beneficij, iuxta opinionem probabiliorem ibi adductam, vel ſaltem iuxta probabilem etiam ibi relatam (in quam inclinare videtur Cornexo *ſupra*) procurare abſolutionem ab illa cenſura, ſeu diſpenſationem in illa irregularitate, & ſecretè acceptare iterum beneficium, quod ex vi prioris prouiſionis conualeſcit, ita tamen, vt impedimentum ſit omnino occultum, & vt id in nullius cedat præiudicium (prout contingeret in caſu quo illud alteri eſſet tribuendum, quia habuit pauciora vota ſi per electionem fuit prouiſum) & quod impetretur diſpenſatio non ſolum illius impedimenti,

ſed

Digitized by Google

ſed etiam intruſionis per quam etiam fuit inhabilis ad id Beneficium? Sic habet Sanchez non ſolum loco ibi relato, ſed etiam fauet *ſupra dub.* 10.*num.* 16.& Diana *part.* 5.*tract.* 9.*de excommunicat.reſol.* 101. poſt Leſſium,& Coninck quos refert.

11 Quamuis iuxta dicta eo *cap.* 18.*num.* 1. Beneficia ſæcularia Regularibus non concedantur, nihilominus pro Regularibus militibus S. Iacobi de Spatha, alijſque non emittentibus tria vota ſubſtantialia (quales ſunt aliqui de quibus egi *tom.* 2.*cap.* 5.*num.* 57.*&* 58.) declaratum eſt à Sacra Congregatione eſſe capaces Beneficiorum quorumcunque ſæcularium.Barboſa *in Collectan.Bullar.verbo Beneficium* 1. Vide dicta eo *cap.* 5 *nu.* 54.Item declaratum eſt ab eadem Sacra Congregatione Beneficium,quod à principio fuit Regulare,ſed poſtea mutauit ſtatum, concurrentibus ijs, quæ à iure communi requiruntur ad inducendam huiuſmodi mutationem, non exigere,vt illud impetrans habitum Religionis aſſumat,in eaque profiteatur. Garzia *de Beneficijs in addit.ad part.* 7.*cap.* 10.*num.* 15.

12 Deinde quemadmodum Beneficia ſæcularia conferre pertinet pro toto orbe ad Papam, pro ſua Diœceſi ad Epiſcopum (cum quo concurrit Legatus à Latere) & aliquando ad Capitulum, prout habet Laymanus *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 10. Sic etiam Beneficia Regularia conferre, pro toto Ordine pertinet ad Generalem; pro tota Prouincia ad Prouincialem; & pro aliquo loco in particulari,ad Superiorem localem, vel ſimul cum Conuentu, vel ſeorſum, iuxta varias Religionum conſuetudines,vt dixi dicto *cap.* 18.*num.* 7.Præmiſſo tamen examine, & approbatione Epiſcopi, iuxta dicta *ibi num.*8.*& ſequentibus*.

13 Præterea quemadmodum conferre Beneficia ſæcularia indignis, illis ſcilicet, qui non habent qualitates requiſitas ad miniſteria ad quæ ipſa inſtituuntur, eſt peccatum mortale, & contra iuſtitiam,ſaltem diſtributiuam, quia communia debent diſtribui ſecundum merita perſonarum,vt eſt communis ſententia omnium, de quo aliqua in ſimili, dixi *tom.* 2.*cap* 11.*num.* 21. Similiter quemadmodum, iuxta communiorem ſententiam peccant etiam mortaliter, qui conferunt illa minus dignis,relictis dignioribus, vt etiam dixi in ſimili eo *cap.* 11.*num.* 20. & tenent S.Thomas 2.2.*quaeſt.* 63.*art.* 2. *& quaeſt.* 185. *art.* 3. Caietanus, & alij Expoſitores cum ipſo. Ita ſimiliter de beneficijs Regularibus dicendum eſt.Procedit enim in ipſis eadem ratio. Hæc tamen dignitas, vel maior dignitas perſonæ penſanda eſt non abſolutè, ſed in ordine ad Eccleſiæ commodum, ita vt qui aptior eſt ad illud, dignior cenſeatur; & qui ineptus, reputetur indignus, quamuis in alijs qualitatibus præcellat. S. Thomas *dicta quæſt.* 63. *art.* 2. Laymanus *lib.* 4. *tract.* 2.*cap.* 15. vbi etiam alia ad intentum.

14 Quem-

Digitized by Google

14 Quemadmodum etiam plura Beneficia ſæcularia obtinere prohibitum eſt ſaltem iure humano ex Concilio Lateranenſe ſub Alexandro III. *cap.* 13. Gregorio IX. *in cap. duorum* 2. *de elect.* Innocent. III. *cap. de multa de præbend.* & Concil. Trident *ſeſſ.* 7. *cap* 4. *de reformat.* ſic nec plura Beneficia Regularia dari Regularibus poſſunt, niſi quando vni al[i]j eſt annexum, vel ab eo dependens, iuxta dicta eo *cap.* 18. *nu.* 29. & propter ibi dicta. Quare etſi Religioſus poſſit habere vnum Beneficium Regulare; at duo habere nequit, imò nec cum vno Beneficio poteſt habere Capellam, aut Penſionem, vel portionem Regularem, quia quodlibet Beneficium eſt incompatibile Monacho cum primo. Sic Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 29. *num.* 78. Quem ſequuntur Laymanus *lib.* 4. *tract.* 2. *cap* 8. *num* 8. & Tamburinus *de Iure Abbatum tom* 1. *diſp.* 4. *quæſit.* 8. Nec Pontifex ſolet diſpenſare, vt Regularis duo ſui Ordinis Beneficia in titulum retineat, ſed vt vnum in titulum, alterum in commendam. Rodriguez *tom.* 1. *Quæſt. Regular. quæſt.* 34. *art. vlt.* Sanchez, & Laymanus. Apud quos alia ad intentum. Quot autem mala oriantur ex pluralitate Beneficiorum; vide in Ioanne Beetz *in præcept. Decalog præcept.* 7. *expoſit.* 2. *cap.* 2.

15 Inſuper quemadmodum Beneficia ſæcularia, quædam ſunt Papæ reſeruata, ita vt ab Ordinarijs conferri non poſſint, de quibus Garzia *part.* 5. *cap.* 1. & Laymanus *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 11. Sic pariter Beneficia aliqua Regularia reſeruari poſſunt Superioribus Prælatis Religionum, cum ſit eadem ratio, iuxta Conſtitutiones tamen, & Statuta illarum: ex quibus etiam cognoſci poterit, quæ ſint actu reſeruata. Quibus autem modis Regularia Beneficia conferantur, præter dicta illo *cap.* 18. lege Lauretum de Franchis *in Controuerſ. Epiſcopor. & Regul. quæſt.* 88. *pag. mihi* 416. *& ſequentibus*, vbi plura de his Beneficijs.

16 Item quemadmodum ſæcularia Beneficia vacãt, primò per mortem naturalem Beneficiati, ſecundò ob iuris diſpoſitionem, tertiò per Iudicis ſententiam ob crimen, quartò per liberam renunciationem. (Azor *tom.* 1. *Inſtitut. Moral. lib.* 8. *cap.* 13. *quæſt.* 8. Laymanus *ſupra cap.* 17.) Sic etiam eiſdem proportionaliter modis vacare poſſunt Regularia Beneficia, iuxta dicta eo *cap* 18. *num* 17. & ſequentibus. Maximè, quod attinet ad renunciationem, præter dicta hoc 3. *tom.* verbo *Abbas num.* 18. illa enim huic propoſito applicari poſſunt, dicendum videtur, quod cum renunciatio Beneficij nihil aliud ſit quam ſpontanea proprij Beneficij dimiſſio facta corã legitimo Superiore, ipſo acceptante, verè non eſt ratio, cur apud Prælatos Regulares non poſſit fieri renunciatio Beneficiorum Regularium. Fauent Leſſius *lib.* 2. *c.* 34. *dub.* 35. *nu.* 191. Laymanus *ſupra num.* 3. Si tamen Beneficium ſit iuris patronatus non eſt ſufficiens voluntas Superioris, ſed & requiritur con-

cōnſenſus Patroni, aliàs fieret illi iniuria, *cap. in Lateranenſi de præbend.* Lambertinus *de Iure patronat. lib.3. quæſt.5. principali art.5.* Sanchez *tom.1.opuſc.Moral. lib.2. cap.2.dub.29. num.1.* Vide dicta *tom.2.cap.9.nu.6.* An autem poſſit fieri huiuſmodi Beneficiorum reſignatio in fauorem tertij, dicendum primò, fieri poſſe hoc modo, reſignando ſcilicet abſolutè Beneficium in manibus Prælati cum intentione, & ſpe non manifeſtata ipſi, vt illud conferat certæ perſonæ. Secundò, reſignando ſimiliter abſolutè Beneficium in manibus Superioris, rogando tamen poſtea ipſum, vt illud conferat alicui, v. g. Petro. Cum enim in hoc nullum interueniat pactum cũ Superiore, aut cum illo pro quo rogatur, nec vlla obligatio iniuncta Superiori conferendi Beneficium perſonæ deſignatæ, vt ſuppono, non eſt in eo aliquid contra Ius diuinum, aut etiam Canonicum, pro vt in ſimili de reſignatione Beneficiorum etiam ſæcularium dicunt Proſper Auguſtinus *in Additionibus ad Quarantam in Summa Bullar. verbo Beneficiorum reſignationis* §. *pro complemento.* Suarez 1.*tom.de Relig.de Simonia lib.4. cap.35. num.15. & ſequentibus.* Bonacina *de Simonia quæſt.4.* §.14. *num.6.* Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcop. Allegat.69.num.50.* Nec obſtat Conſtitutio Pij V. *Quanta Eccleſiæ*, inter Conſtitutiones ipſius *num.58.* vbi huiuſmodi reſignationes in fauorem tertij omnino prohibentur. Vel enim ibi ſolum ſermo eſt de Beneficijs ſæcularibus, vel eſto etiam ſit de Regularibus intelligenda eſt Conſtitutio extra caſus poſitos, quando ſcilicet ea intentio, aut ſpes manifeſtatur ipſi Superiori, vel ipſi imponitur aliqua obligatio ad conferendum Beneficium deſignatæ perſonæ, aut cum illo, vel cum ipſa intercedit pactum aliquod. Ita auctores relati. Vide Dianam *part.5. tract.14. reſolut.26.* vbi ſpecialia quædam affert circa Conſtitutionem *Quanta* Pij V.

17 Ad hæc, quemadmodum Beneficiorũ ſæcularium vnio fieri non poteſt, niſi accedente auctoritate Summi Pontificis, vel etiam, ſaltem in caſibus particularibus, Epiſcopi (de quo Laymanus *ſupra cap.9.*) ſic nec Beneficiorum Regularium, niſi accedente Superioris poteſtate, iuxta dicta eo *cap.18.num.24.*

18 Demum quemadmodum Beneficia ſæcularia ſaltem curata exigunt reſidentiam, etiam iure diuino, conformiter ad doctrinam Concil. Trident. *ſeſſ.23.cap.1 de reformat.* de quo Sotus *lib.10. de Iuſtit. quæſt 3 art.1.* Nauarrus *in Manual.cap.25.num.121.* Vazquez *de Benefic. cap.4.num.103.* Ita pariter, & propter eamdem rationem de Beneficijs Regularibus dici debet. Declaratum autem video à Sacra Cõgregatione, obtinentem Beneficium ſimplex, & ſine cura animarum, & extra Eccleſiam Collegiatam, nec perſonalem reſidentiam ob aliam cauſam requirens, non teneri in eo reſidere, ſed ad inſeruiendum illi

per

per alium, qui probatus ſit ab Ordinario. Garzia *de Benefic. part.* 3. *cap.*2.*num.*9.Barboſa *in Collect.Bullar.verbo Beneficium ſimplex* 3. Item obtinentem ante Concilium ex diſpenſatione duo,vel plura Beneficia requirentia perſonalem reſidentiam, teneri reſidere in quo eſt maior neceſſitas,nec propterea poſſe alterutro priuari, amittere tamen diſtributiones quotidianas eius Beneficij, cuius miniſterio non inſeruit. Garzia *ſupra num.*186.Barboſa *ſupra verbo Beneficium* 1.

19 Differunt autem Beneficiati ſæculares à Regularibus. Primò,quia illi ſimpliciter ſubijciuntur Epiſcopis,ſeu Prælatis Eccleſiarum:iſti verò non niſi in ijs,quæ ſpectant ad Beneficium, cui inſeruiunt, in reliquis enim ſuis Prælatis Regularibus ſubditi manent, iuxta dicta eo *cap.*19.*num.*9.& 16.Secundò,quod ſæculares vocari debent ad concurſum, ex Pio V. *in Conſtitut.In conferendis num.*33. & declarationibus Sacræ Congregationis apud Garziam *de Benefic. part.*9.*cap.*2. *nu.*37.160.& 256. & Barboſam *in Collectan.Bullar.verbo Examen.* Regulares verò non ita, iuxta dicta eo *cap.*18. *num.*11. Nota tamen ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium apud Gauantum *in Manual.Epiſcopor.verbo Beneficiorum Parochialium prouiſio num.* 40. quòd Regulari Parocho minus digno poteſt alter ſubrogari, & debet, ſi Epiſcopus velit. Tertiò, quod Beneficiati ſæculares cum dominij capaces ſint, domini veri ſunt, non ſolum bonorum patrimonialium,ſi quæ habent(inter quæ illa,quæ ex hæreditate,arte,donatione,&c. illis obueniunt computantur) ſed etiam illorum, quæ quaſi patrimonialia dicuntur, eorum videlicet,quæ ipſis offeruntur ob miniſteria Eccleſiaſtica, quæ adminiſtrant, vt habent Maior *in* 4.*diſt.*24.*quæſt.*17.*concluſ.*4. Nauarrus *in tract. de redditib. Eccleſiaſt.quæſt.*1.*monit.*19.Imò etiam illorum,quæ ex redditibus Eccleſiaſticis, quos habent, ipſis neceſſaria ſunt pro congrua, & decenti ipſorum ſuſtentatione, vt ex communi Theologorum ſententia habet S.Thomas 2.2.*quæſt.*185.*art.*7. *ad* 2.& 3. Caietanus, & Expoſitores *ibidem*. Sed quod magis eſt ſecundum valdè probabilem ſententiam, etiam eorum bonorum,quæ ex redditibus illis ſuperfluunt,& ſibi non ſunt neceſſaria, vt Laymanus *ſupra cap.*3.*num* 3. alijs pluribus relatis proſequitur. Cum enim ipſi ſint dominij capaces,quia votum paupertatis non emittũt,quidquid illis conceditur ſub ipſorum dominio cadit. Conceduntur autem illis ab Eccleſia omnes reditus ſuorum Beneficiorum, omnium ergo illorum,& non ſolum eorum, quæ illis neceſſaria ſunt dominium habent. Cum hoc tamen ſtat, vt poſtea dicetur, quod ex iuſtitia teneantur ſuperflua ſuorum redituum in pium aliquem vſum erogare. Cæterum Beneficiati Regulares, cum propter votum paupertatis quo aſtringuntur,capaces dominij non ſint,quam-

uis

tis redituum Beneficialium, oblationum, & ſtipendiorum, propter miniſteria Eccleſiaſtica illis conceſſorum, liberam adminiſtrationem habeant, ſicut & Beneficiarij ſæculares, & veluti procuratores, œconomi, & diſpenſatores illorum, iuxta dicta eo *cap.*18.*num.*33. nullum tamen dominium ſuper illa habere poſſunt, vt communiter ſupponunt Doctores.

20 Peccant ergo contra iuſtitiam Beneficiati Regulares prædicta adminiſtrantes in vſus prophanos, aut ſuperfluos, & non in pia opera, eleemoſinas, &c. quia videlicet, vt ſacri Canones loquuntur bona Eccleſiaſtica, quæ illi adminiſtrant, ſunt *res Dei, patrimonium Chriſti, vota fidelium, pretia peccatorum*, quod eſt dicere, illa non ſunt ſua, ſed illis ab Eccleſia conceſſa, ſub pacto ſaltem implicito, & annexo Beneficijs, quæ poſſident, ea adminiſtrandi in pios vſus. Vnde aliter facientes tenentur ad reſtitutionem faciendam eo modo quo fieri poſſit, iuxta dicta in ſimili de Epiſcopo Religioſo prodigè, & ſuperuacaneè bona ſuæ Eccleſiæ expendente, *tom.*1. *cap.*17. *num.*5. ex Valentia 2.2. *diſp.* 10 *quæſt.*3.*punct.*8. & Sanchez *lib.*6. *in Decalog.cap.*6.*num.*13.

21 Idem etiam affirmandum de Beneficiatis ſæcularibus, etſi enim bonorum Eccleſiaſticorum dominium habeant, iuxta dicta, illud tamen non eſt omnino liberum, ſed grauatum, & reſtrictum adiectione pacti, vel oneris ad expendendum illa in pios vſus, prout colligitur ex *cauſa* 12. *quæſt.*1. *ca. Epiſcopi, ca. manifeſta, & ſequentibus*: Item *ca. ſimiliter, ca. quia iuxta, ca. reuertimini, ca. decima cauſa* 16. *quæſt.*1. *ca.quod autem* 23.*quæſt.*7. & ex Conc. Trident.*ſeſſ.*25.*cap.*1. *de reformat.* Ac proinde aliter facientes peccant contra iuſtitiam, & tenentur ad reſtitutionem, ſicut tenerentur illi, qui habent fideicommiſſum, legatum, vel donatum ſub aliquo onere, vel grauamine, & illud non adimplerent, vt ſi quis Petro donaret centum aureos viatici nomine ad peregrinationem hoc onere, vel grauamine, vt quod ipſi ſuper fuiſſet pauperibus erogaſſet. Laymanus *ſupra* alijs relatis.

22 Poterunt tamen prædicti Beneficiati tam ſæculares, quàm Regulares de prædictis bonis Eccleſiaſticis ſuccurrere filijs (ſi illos contingat habere) parentibus, fratribus, & alijs conſanguineis in neceſſitate poſitis. Cum enim ſuccurrere pauperibus opus pietatis ſit, non debent ſanguine cõiuncti ipſis Beneficiatis priuari ipſo. Nauartus *comment. de ſpolijs Clericorum* §.19. *num.*11. Molina *diſp.*146. Qui tamen rectè limitat hanc doctrinam in caſu quo aliæ longè grauiores neceſſitates aliorum non occurrant.

23 De loco, quem Beneficiati habent in Proceſſionibus, Congregationibus, & Choro, quas functiones gerere debeant, qualiter ad illas cogendi, & quo habitu vti, vide declarationes Sacræ Congregationis

apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verb. Beneficiatus*. De alijs etiam ad illos ſpectantibus, vide dicta *tom. 1. cap. 17. & tom. 2. cap. 18.* Inſuper dicenda inferius verbo *Breuiarium*, vbi de Breuiario quo vti debent, & 4. tom. verbo *Seminarium*, vbi de Beneficijs, quæ Seminarijs vniri poſſunt, aut debent, agetur.

BIGAMVS, ET BIGAMIA.

SVMMARIVM.

Bigamus, & bigamia quid ſint? num. 1.
Duplex eſt bigamia. ibid.
An addi debeat tertia ſpecies bigamiæ? ibid.
Bigamia irregularitatem inducit. num. 2.
Contrahens plura matrimonia, & ea non conſummans, non ſit irregularis. num. 3.
Nec rem habens cum pluribus fœminis extra matrimonium. ibid.
Non ſufficit ad illam copula nefanda. ibid.
Quid de habentibus votum ſolemne, ſi matrimonium contrahant. ibid.
A quibus diſpenſatur hæc irregularitas. num. 4.
An à Prælatis Regularium reſpectu ſuorum ſubditorum? num. 5.
An ſaltem diſpenſent in irregularitate ſimilitudinaria? num. 6.
An in bigamia vera quoad Ordines minores? num. 7.
Non tollitur hæc irregularitas per Baptiſmum. num. 8.
Nec per Profeſſionem in Religione. num. 9.
Quas alias pœnas incurrant Clerici bigami. num. 10.
De quibus Clericis id intelligatur. num. 11.
An etiam de Religioſis bigamis? ibid.
Bigamus quomodo admittendus ad Religionem. num. 12.
An ad Prælatias. num. 13.

1 BIGAMVS dicitur, qui binas contraxit nuptias, ſicut monogamus, qui vnas cõtraxit. Vnde Bigamia eſt idem, quod pluralitas vxorum. Eſt autem duplex: vna realis, & vera, quæ contingit, quando quis duo contraxit, & conſummauit matrimonia; altera ficta, ſeu interpretatiua, quando quis re vera non contraxit duo matrimonia, ſed iuris fictione, ſeu interpretatione cenſetur contraxiſſe, vt ſi quis iam coniugatus de nouo cum alia contrahat, vtramque cognoſcens, vel quando vnam vxorem legitimè habuit, eamque cognouit, & poſtea aliam inualidè duxit cum impedimento dirimente,

Digitized by Google

te, ipſamque etiam cognouit, ſeu quando duo matrimonia inualidè contraxit,& conſummauit,aut cum vidua,ſeu ab alio corrupta;aut denique,quando etſi cum virgine contraxerit,eam tamen cognouit poſtquam cum alio adulterata eſt.Cornexo *tract.5.de Irregularit.diſp.*10. *dub.*1.*&* 2. Bonacina *de Cenſuris diſp.7.quaeſt.2.punct.*5. Addi ſolet tertia ſpecies bigamiæ, quæ vocatur ſimilitudinaria, & conſiſtit in eo, quod quis poſt votum ſolemne caſtitatis, quod fit in ſuſceptione Ordinis Sacri,vel profeſſione Religionis approbatæ,contrahit matrimonium, illudque conſummat. Sed Cornexo *ſupra* Sayrum ſequens ad bigamiam interpretatiuam illam reducit. Quæſtio tamen eſt de nomine.

2 Ex ijs ergo Bigamijs, prima,quæ eſt realis, & ſecunda,quæ dicitur interpretatiua,imò & tertia,quę vocatur ſimilitudinaria,ſiue reducatur ad interpretatiuã,ſiue nõ reducatur,irregularitatẽ inducũt,prout ex varijs iuribus communiter probãt Doctores,ſpecialiter ex antiquioribus Bacconius noſter *in 4. diſt.25. art.3.* & Michael Bononia etiam *in 4. diſt.25.q.3.*& ex modernis Suarez *de Cẽſur.diſp.49.per tot.* Toletus *in Summa lib.1.c.66.& 67.*Cornexo *ſupra* Ratio autem cur Eccleſia Bigamis ſtatuerit irregularitatem,nõ ſolum eſt,quia iteratio Matrimonij ſignum eſt incontinentiæ,vt propterea,qui ſic faciunt non mereantur ad Ordines promoueri,ſed etiam propter defectum Sacramenti,vt dicitur, ideſt,quia Matrimonium ſignificare debet cõiunctionem Chriſti cum Eccleſia, vt habetur ex Paulo *ad Eph.ſ.*5. qui autem cum duabus contrahit, non poteſt aptè habere hanc ſignificationem, eo quod coniunctio Chriſti fuerit vnius cum vna. Quæ ratio,etſi propriè procedat in Bigamia reali, proportionaliter tamen adaptatur ad interpretatiuam,& ſimilitudinariam,per quãdam analogiam.Bacconius *art.2.* & alij ſupra.

3 Hinc autem fit primo,quod contrahens plura Matrimonia rata, & ea non conſummans,non eſt irregularis, quia ſcilicet illa Matrimonia non ſignificant perfectè coniunctionem Chriſti cum Eccleſia,ſed ſolum coniunctionem illius cum iuſtis per charitatem, quæ in ſingulis Eccleſiæ membris amiſibilis eſt. Cornexo *ſupra*. Secundò ſimiliter, quod rem habens cum pluribus fœminis extra Matrimonium non fit irregularis,quia fornicaria copula non poteſt ſignificare coniunctionem Chriſti cum Eccleſia.Sayrus *de Cenſuris lib.6.cap.3.nu.16.* Tertiò,quod ad inducendam Bigamiam non ſufficit copula nefanda,propter eamdem rationem. Et quia nullo iure id habetur.Bonacina *ſupra dicto punct.5.num.9.* Quartò, quod etiam ſi Clericus, vel Religioſus, qui poſt votum ſolemne,quod emiſerunt,cum aliqua contraxerunt,ſint irregulares, iuxta dicta ſupra, & *tom.1.cap.5.num.2.* non tamen pro-

pterea laicus contrahens cum Moniali,aut cum ea,quæ votum ſolemne caſtitatis emiſit, erit irregularis. Ratio eſt,non ſolum quia in Iure non eſt expreſſa talis irregularitas, & irregularitas nō incurritur,niſi ſit in Iure expreſſa,ſed etiam, quia iſtud matrimonium non poteſt ſignificare coniunctionem Chriſti cum Eccleſia.Sayrus *ſupra cap.*4.Idem dico de Clerico in minoribus conſtituto,aut de habente ſolum votum ſimplex caſtitatis,ſi contrahat cum virgine,propter eamdem rationem. Bonacina *ſupra num.*2.*in fine*.

4 In quacunque Bigamia poteſt Papa diſpenſare, quia ipſe eſt ſupra totum ius poſitiuum,ad quod ea pertinet. Sic communiter Doctores. Epiſcopus verò etiam ſi non poſſit diſpenſare in bigamia reali, aut etiam interpretatiua ad Ordines Sacros recipiendos, aut ad vſum receptorum,*cap.ſuper eo de Bigamis.*(Cornexo,& Bonacina *ſupra*) neque ex vi decreti Concil.Trident *ſeſſ.*24.*cap.*6. vbi Epiſcopo conceditur facultas diſpenſandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, quia hæc irregularitas non eſt ex delicto, licet enim aliquando ex delicto oriatur, vt conſtat ex dictis, principale tamen fundamentum eius non eſt delictum,ſed defectus ſignificationis (Suarez *dicta diſp.*49.*ſect.*6.*num.*9.) Nihilominus in bigamia ſimilitudinaria diſpenſare poteſt cum eo,qui contraxit cum virgine, *cap.*1. *qui Clerici, vel vouentes.* Etſi autem ſit multorum ſententia poſſe diſpenſare Epiſcopum etiam in reali,multo magis in interpretatiua, bigamia,ad receptionem Ordinum minorum, & ad vſum receptorum, pro vt ex D. Thoma, Sanchez, & alijs ſequitur Cornexo *dicto dub.*1. §.*Dico tamen*. Oppoſitum tamen in praxi ſeruandum eſt, non ſolum propter decretum Concil.Trident.*ſeſſ.*23.*cap.*17 *de reformat.in fine*, vbi prohibet Ordinarijs admittere ad exercitium minorum Ordinum bigamos,quo denotatur ipſos non poſſe cum illis diſpenſare,ſed etiam propter declarationem Sacræ Congregationis, quam ex Garzia refert Bonacina *ſupra num.* 15. Video etiam apud Barboſam *in Collectan. Bullar.verbo Bigamus*, declarationem hanc eiuſdem Sacræ Congregationis. *Bigamus effectus bigamia interpretatiua,etiam ſi ante conſtitutus eſſet in Ordine Oſtiariatus non poteſt mortua vxore diſpenſari per Epiſcopum, vt in Ordine ſuſcepto miniſtret*. Ex ea autem infertur multo magis id eſſe dicendum de diſpenſatione quoad receptionem Ordinis minoris. Neque etiam Commiſſarius Generalis Cruciatæ diſpenſat in aliqua irregularitate bigamiæ veræ,vel interpretatiuæ,vt habet Ludouicus à Cruce *in Expoſitione Bulla Cruciata diſp.* 1. *cap.* 9. *dub.*7,*num.*11.

5 Illi autem Prælati Regulares,qui iuxta dicta *to.*1.*cap.* 18 *à nu.*40. habent facultatem diſpenſandi cum ſuis ſubditis in quibuſdam irregula-

gula-

Digitized by Google

gularitatibus non poſſunt diſpenſare in iſta, quæ contrahitur propter bigamiam, cum expreſsè illa excipiatur in priuilegijs ibi adductis Sixti IV. pro Prædicatoribus, eiuſdem Sixti IV. pro Carmelitis, Gregorij XIV. pro Clericis Miniſtris Infirmorum, & in alijs ſimilibus plurium aliarum Religionum. Poterunt tamen id facere Prælati earum Religionum, quibus ex priuilegio Pontificio conceſſum fuerit diſpenſare in omnibus irregularitatibus Papalibus, & iuxta tenorem ipſius priuilegij, cum hæc ſit vna ex illis. Qui verò habeant tale priuilegium non mihi conſtat. Etſi videam Portellum *in dub. Regular. verbo Diſpenſare num.*4. aliqua referre ex Compendijs Ieſuitarum, & Ordinis S. Hieronymi. Vide dicta eo *cap.* 18 *num.*44 & conſule priuilegia ibi relata. Id tamen credo, quod ex vi priuilegij diſpenſandi in omni irregularitate, ſi ibi non ſpecificatur ſermonem eſſe de Papalibus, aut de Sede Apoſtolicæ reſeruatis, non poterit dari iſta diſpenſatio. Ratio eſt, quia vt ſæpè dixi, & habetur ex Regula iuris num. 81. *in generali conceſſione non veniunt ea, quæ ſunt ſpeciali nota digna*, huiuſmodi autem irregularitas, ſicut & illæ, quæ ſunt ob homicidium voluntarium, vel mutilationem membrorum, ſunt ſpeciali nota dignæ, & ita ſi non ſpecificentur non cenſentur conceſſæ. Quo tamen non obſtante an id fieri poſſit ex vi priuilegij Pauli III. pro Benedictinis Valliſoletanis, quod refero infra verbo *Irregularitas num.*72. ibi dicetur.

6 Poſſunt tamen Prælati Religionum, qui habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalē, v. g. Generales, Prouinciales, Abbates, &c. diſpenſare cum ſibi ſubditis in irregularitate orta ex bigamia purè ſimilitudinaria, ſi caſus eſſet, quod illi contraherent, & conſumarēt matrimonium, eo quod diſpenſatio in illa committitur Epiſcopis iure ordinario, & quidquid iure ordinario competit Epiſcopis, cōpetit etiam iſtis Prælatis habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Rodriguez *tom.* 1. *Quæſtion. Regular. quæſt* 42. *art.* 2. Suarez *dicta ſect. 6. in fine.* Dixi purè ſimilitudinaria, quia ſi fuerit ſimul interpretatiua, vt ſi eſſet caſus quo Religioſus duceret viduam, aut duo contraheret matrimonia eſſet irregularis bigamia interpretatiua, ac per conſequens non poſſet in ea diſpenſari à ſuis Prælatis. Suarez *ibidem*.

7 Addit Rodriguez, poſſe dictos Prælatos diſpenſare cum ſuis ſubditis, etiam in bigamia vera quoad Ordines minores, ex eo ſanè, quia id poſſent facere Epiſcopi. Sed aſſumptum non eſt verum, vt dictum eſt, neque id, quod ex illo infertur. Suarez *ibid. num.*17. Qui multo minus probabilem appellat ſententiam aſſerentium etiam ad Ordines Sacros poſſe hanc diſpenſationem dari à Prælatis Regularium, quia hoc iure communi fieri non poteſt, & ſi dicatur fieri poſſe ex priuilegio, oſtendendum eſt, vt ipſe ait, tale priuilegium.

Digitized by Google

8 Non tollitur bigamiæ irregularitas per Baptiſmum caſu quo illum ſuſcipiens duas contraxiſſet nuptias. Ratio eſt, quia per Baptiſmum non tolluntur, niſi peccatum, & pœnæ debitæ pro peccatis quoad Deum, ergo non tollitur defectus ſignificationis coniunctionis Chriſti cum Eccleſia, quem incurrit aliquis eo ipſo, quod duo contrahit matrimonia; ſed irregularitas fundatur in hoc defectu, vt dictum eſt. Ergo non tollitur per Baptiſmum. Potius debet dici conſurgere, aut pullulare cum ipſo, aut poſt ipſum. Cum enim irregularitas non poſſit imponi infidelibus ante Baptiſmum, quia non ſunt ſubditi Eccleſiæ, ideo debet præſupponi, quòd homo ſit baptizatus ad hoc, quod poſito quod habet prædictum defectum, conſurgat in illo hæc irregularitas. Noſter Michael de Bononia *in 4.diſt.5.quæſt.vni.caſ.2.* ex Racconio quem refert. Idem dicendum, propter eamdem rationem, de eo, qui ante Baptiſmum vnum contraxit matrimonium, & poſt Baptiſmum aliud. Suarez *dicta ſect.6.num.*10.& ſequentibus. Cornexo *dicto dub.*1.

9 Neque etiam tollitur propter profeſſionem in Religione approbata. Eſto enim, quod irregularitas, quæ eſt ex defectu natalium tollatur per profeſſionem Religionis, iuxta dicta *tom.*1*.cap.3.num.2.* de irregularitate tamen hac non eſt aliquod fundamentum ad id aſſerēdum, ſaltem iure communi, aut ex ordinarijs priuilegijs Religionum. An verò id habeat aliqua Religio, quæſtio eſt de facto, quam Prælati illius ſcire debent. Suarez *ſupra num.*16.

10 Clerici bigamiam contrahentes non ſolum ſunt irregulares, bigamiæ quidem realis cauſa, ſi duo contraherent matrimonia ea conſumando, & interpretatiuæ ſi aliquo modo ex aſſignatis *num.*1.contraherent, & ſimilitudinariæ, ſi poſt votum ſolemne caſtitatis etiam cum virgine contraherent, & copulam haberent, iuxta dicta in ſuperioribus, ſed etiam incurrunt pœnas illis impoſitas, *cap.altercationis de Bigamis in 6.* vbi Pontifex ait: *Omni priuilegio Clericali declaramus eſſe nudatos, & coercioni fori ſæcularis addictos, conſuetudine contraria non obſtante. Ipſis quoque ſub anathemate prohibemus deferre tonſuram, vel habitum Clericalem.*

11 Circa quæ primò notandum, ea eſſe intelligenda de Clericis in minoribus conſtitutis, non de illis, qui ſunt in Sacris. Illi enim poſſunt conuerti ad ſtatum ſæcularem, deponere habitum, & tonſuram, & iſti non. Gloſſa *ibidem.* Siluester *in Summa verbo Bigamia quæſt.*8. Toletus *in Summa lib.*1*.cap.67.in fine.* Quid verò dicendum in caſu quo Clericus in Sacris ex diſpenſatione Papæ cum vidua contraheret, habes ex declaratione S. Congregationis infra verbo *Clericus nu.*20. Secundò conſequenter, quod ea intelligenda ſunt de bigamis verè,

aut

aut interpretatiuè, non de ſimilitudinarijs, quia Clerici in minoribus, cum non emittant votum ſolemne caſtitatis, non poſſunt contrahere irregularitatem bigamiæ ſimilitudinariæ, ſed etiam, quia Conſtitutio pœnalis, qualis eſt iſta, non debet extendi de caſu vero ad fictum. Siluester *ſupra* ex Geminiano. Tertiò, quod ibi non eſt ſermo de Religioſis, aut Monachis, ſed ſolum de Clericis in minoribus, vt dictum eſt, quia iſti ſolum ſunt, qui poſſunt mutare ſtatum. Siluester *ibid. num.* 9. Indicat tamen ibi *quaeſt.* 8. ex Ioanne Andrea, Religioſum factum bigamum, intellige bigamia reali, vel interpretatiua, reducendum eſſe ad ſtatum laicorum profeſſorum, ſeu Conuerſorum ex *ca. Quiſquis Clericus diſt.* 84. Quod ſatis rationi congruum eſt, & conforme dicendis.

12 Bigamus non diſpenſatus in irregularitate poſtulās habitum Religionis, non debet admitti, niſi ad ſtatum conuerſorum; cum ſit inhabilis ad Ordines Sacros, ad quos recipiendos Fratres Choriſtæ recipiuntur. Azor *tom. 2. lib. 6. cap. 4. quaeſt.* 10. Peirinis *de Prælato to. 2. quaeſt. 2 cap.* 5. *num.* 100. Addit ibidem, poſſe admitti ad ſtatum Clericorum bigamus nobilis virtuoſus, & à Prælato diſpenſatus, vt poſſit Ordines minores ſuſcipere, & ſic ſeruire Eccleſiæ tanquam Clericus. Sed, ſi diues admitti poteſt, etiam poterit pauper, quod eſt contra Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 23. *cap.* 17. *de reformation.* vbi bigamos excludit ab exercitio etiam minorum Ordinum. Supponit autem hic auctor poſſe Prælatum Regularem diſpenſare cum illo, cuius oppoſitum oſtenſum eſt ſupra.

13 Multo minus poteſt ad Prælatias admitti bigamus non diſpenſatus, pro vt colligitur *ex* 1. *ad Timoth.* 3. vbi dicitur de Epiſcopo, quod debeat eſſe *vnius vxoris* vir, & ex congruentiſſima ratione, quia talis non poterit alijs perſuadere caſtitatem, cum ipſe fuerit incontinens. Plura etiam iura referri poſſunt ex *cap.* 1. 2. *&* 3. *de Bigam.* Ita communiter authores. Addunt Palud. *in* 4. *diſt.* 27. *quaeſt.* 4. *art.* 5. Sayrus *lib.* 6. *de Cenſuris cap.* 6. *num.* 14. Peirinis *ſupra num.* 99. etiam caſu dato, quod aliqui Prælati Regulares haberent facultatem diſpenſandi cum ſubditis ad Ordines ſuſcipiendos, non propterea poſſent diſpēſare ad Prælatias, quia ſunt Dignitates, niſi ad id etiam priuilegium haberent, quia diſpenſatio eſt ſtricti iuris, nec extenditur vltra caſum expreſſum, præſertim de minori ad maius, pro vt eſſet in præſenti. An autem Monialis bigama eligi poſſit in Abbatiſſam dixi *tom.* 1. *cap.* 2. *num.* 7.

Digitized by Google

BONA REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

De bonorum temporalium materia plura remiſſiuè. num. 1.
Bona ſpiritualia Regularium applicari poſſunt à ſuis Prælatis.num. 2.
Quomodo id intelligendum. ibid.
Tria in operibus iuſtorum reperiuntur. num. 3.
Eſſe meritoria de condigno applicabile non eſt alijs. num. 4.
Quid de ratione impetrationis in illis reperta. num. 5.
Quomodo applicabilis ſit. ibid.
Ratio ſatisfactionis applicabilis eſt. num. 6.
Quomodo id intelligendum. ibid.
An reſiſtentibus, aut renitentibus ſubditis. num. 7.
An caſu, quo talis ſatisfactio illis neceſſaria non ſit. ibid.
Non propterea dici debent Prælati concedere indulgentias. num. 8.
Bona temporalia Religioſorum vſurpantes, vel occupantes. num. 9.
Bona illorum ſunt valdè priuilegiata. num. 10.
Alia remiſſiuè. num. 11.

1 DE bonorum temporalium materia, prout ad Regulares ſpectat, permulta dixi in præcedentibus tomis, videlicet, quod bona Religioſi, qui propter fraudem, dolum, & cupiditatem Prælati emiſit profeſſionē, non pertineant ad Monaſterium, ſed ad hæredes, *tom.* 1. *cap.* 2. *nu.* 19. Quod bona adquiſita à Religioſis non ab ipſis, ſed ab Officialibus Monaſteriorum debeāt recipi, poſſideri, & expendi, *cap.* 6. *nu.* 25. Quod bona adquiſita ab illis per illicitam negotiationem, aut aliàs contra Sacros Canones, poſt eorum mortem pertineant ad Cameram Apoſtolicam. Et quæ ſint illa *c.* 10. *nu.* 5. Similiter, quod bona Regularium extra clauſtra degentium, poſt ipſorum mortem, etiam pertineant ad eamdem Cameram, *cap.* 16. *nu.* 31. *&* *tom.* 2. *cap.* 1. *num.* 40. Ad quos pertineant bona Religioſorum aſſumptorum ex Religionibus, *tom.* 1. *cap.* 17. *num.* 12. *&* 14. Qualiter bona ſtabilia prohibita ſint particularibus Religioſis, etiam de licentia Superiorum, *cap.* 6. *à num.* 19. *&* *cap.* 18. *num.* 71. De bonis incertis Nouitiorum, *cap.* 24. *num.* 39. De bonis Monialium derelictis, *cap.* 25. *num.* 48. An bona inuenta, incerta, malè adquiſita, aut deſtituta, applicari poſſint Monaſterijs, *tom.* 2. *cap.* 19. *num.* 48. 49. *&* 50. Quanto tempore præſcribatur contra ipſa *num.* 63. Quæ Monaſteria poſſidere

poſſint

poſſint bona ſtabilia eo *cap.* 19.*nu.*1. Quæ dicantur talia *num.*3. Quæ tranſeant ad illa ratione Religioſorum, *num.*27. 28. *& ſequentibus*. In quæ bona ſuccedant Monaſteria *num.*40. Generaliter etiam, de bonis, & poſſeſſionibas quibus capacia ſint Monaſteria Regularium, ſeu in quæ ſuccedere poſſunt, & de eorum adminiſtratione, toto illo *cap.*19. Similiter aliqua ad eam materiam ſpectantia dicta ſunt in hoc tertio tomo verbo *Adminiſtratio, & Adminiſtrator*, & verbo *Alienare, ſeu Alienatio*, verbo *Apoſtata, & Apoſtaſia*, & verbo *Beneficium*. Alia ergo addenda tam de bonis ſpiritualibus Regularium, qualia ſunt bona ipſorum opera, ſatisfactiones, ieiunia, orationes, ſacrificia, quàm de temporalibus.

2 De prioribus autem loquendo certum eſt id quod *tom.* 1. *cap.*18. *num.*67. dixi, poſſe ſcilicet Prælatos Religionum applicare alijs bona opera ſuorum ſubditorum, illiſque tribuere litteras talis communicationis. Primò, ex praxi Religionum. Secundò ex priuilegio Vrbani V. quo conceſſit Generali, & Prouincialibus Ordinis Minorum, vt poſſent benefactoribus Ordinis cõmunicare Suffragia, Indulgẽtias, Orationes, & bona ſpiritualia. Ita Caſſarubius *in Compend. Priuilegior. Mendicant. verbo Indulgentiæ, quoad ſæculares ſub titulo Indulgentiæ conceſſa exibentibus, &c.* Quo priuilegio tam Minores, quàm alij Mendicantes, qui communicãt in priuilegijs cum ipſis potiri poſſunt. Tertiò, ex iure communi, quia quilibet Prælatus cuiuſcunque Congregationis poteſt id facere, pro vt dixi loco relato ex S. Thoma, & Nauarro. Et declaratur exemplo Theſauri communis Eccleſiæ, ex eo enim talis Theſaurus in Eccleſia conſtituitur non ſolum ex meritis, & ſatisfactionibus Chriſti, pro vt eſt de fide certum ex Clemente VI. *in Extrauag. Vnigenitus de pœnitent. & remiſſ.* ſed etiam ex ſatisfactionibus Sanctorum, quia fuerunt in ipſa plures Sancti, & aliqui de facto ſunt habentes ſatisfactiones ſuperabundantes, ipſis non neceſſarias, nec ab illis alijs applicatas, ac per conſequens veluti bona communia Eccleſiæ ad ipſam deuoluta diſpenſanda à Papa, ſicut etiam generaliter bona ciuium, quæ ſine hærede deceſſerũt, ad Ciuitatem deuoluuntur diſpenſanda à Principe. Suarez 4. *tom. in* 3. *part. diſp.*51. *ſect.*2. *num.*10. 11. *&* 12. Bonacina *de Indulgentijs diſp.*6. *punct.*1. *num.*3. Quæ ratio ſuo modo, & proportionaliter procedit in Communitatibus Religioſis. Etſi enim ex ipſis nõ ſit aliquis priuatus Theſaurus meritorum, aut ſatisfactionum ſuorum membrorum applicandus, ſeu diſpenſandus per Prælatos ipſarum, quia ſola Eccleſia habet hunc Theſaurum, & hæc poteſtas ſolum conceſſa eſt à Chriſto Domino Summo Pontifici Eccleſiæ Paſtori, illæ tamen ſunt quædam corpora myſtica, quorum capita, ſeu Superiores habent poteſtatem admittendi, vniendi,

di, & incorporandi ex rationabili cauſa aliquos ad illorum conſortium, & diſponendi de bonis, etiam ſpiritualibus, ipſorum, eorum præ-ſertim, quæ illis neceſſaria non ſunt, in vtilitatem, & commodum tam ipſarum Religionum, quàm eorum, qui illis aggregati ſunt, conformiter tamen ad Regulam, & Statuta Ordinum. Fauet huic doctrinæ Suarez *ſupra diſp.* 55. *ſect.* 5. *num.* 5. & ſequentibus. Valentia 2.2. *diſp.* 7. *quæſt.* 20. *punct.* 3. §. *ſed facilè, &* §. *etſi autem*.

3 Pro qua ſupponendum, in operibus iuſtorum tria reperiri. Primò, eſſe meritoria de condigno gratiæ, & gloriæ. Secundò, eſſe meritoria de congruo, ſeu impetratoria apud Deum Tertiò, eſſe ſatisfactoria pro pœna temporali. Suarez dicta *ſect.* 5. *num.* 11. Ex quibus primum eſt omnino perſonale, nec alijs applicabile de potentia ordinaria. Soli enim Chriſto, quia fuit Caput hominum, & Angelorum conuenit pro alijs mereri de condigno. Duo verò poſteriora alijs communicari poſſunt, ita vt poſſit iuſtus, alijs impetrare dona aliqua, ſeu beneficia apud Deum, quemadmodum oratio S. Stephani communiter creditur impetraſſe conuerſionẽ S. Pauli. Similiter poteſt iuſtus ſatisfacere pro pœnis temporalibus aliorum, prout habent communiter Theologi. De hoc puncto ſpecialiter noſter Hieronymus Gratianus *in tract.* 4. *de Iubilaeo part.* 1. *cap.* 8. Ludouicus à Cruce *in Expoſit. Bullæ Cruciatæ diſp.* 1. *cap.* 8. *dub.* 15.

4 Ergo ad intentum, cum dicitur Prælatos applicare poſſe bona opera ſuorum ſubditorum pro alijs, non poteſt intelligi de illis, quatenus ſunt meritoria de condigno gratiæ, & gloriæ, quia vt dixi, hoc modò ſunt perſonalia, & omnino incommunicabilia alijs, intelligi ergo debet de prædictis operibus duobus poſterioribus modis.

5 Et de primò, qui eſt per impetrationem res eſt certiſſima. Nulli enim dubium eſſe poteſt, quin poſſint Prælati præcipere ſubditis, vt orent pro benefactoribus, & aggregatis Religioni. Hoc enim eſt conforme Regulæ, & Conſtitutionibus, & opus pium charitatis, eleemoſynæ, gratitudinis, &c. ac per conſequens tenentur ſubditi huic præcepto obedire, & aliter facientes peccabunt. Nec ſolum hoc pacto, imperatiuè videlicet, ſed etiam veluti elicitiuè, & proximè id facere poſſunt duobus modis aſſignatis. Primò quidem, vniendo, aggregando, & incorporando prædictas perſonas ſuæ Religioni, hoc enim facto, cum in Religionibus ſint plura communia ſuffragia, ſacrificia, & orationes inſtituta pro ipſis, quædum fiunt vtilia ſunt omnibus membris ipſarum, conſequenter etiam vtilia erunt prædictis aggregatis. Suarez *dicta ſect.* 5. *num.* 6. Secundò, ordinando, & dirigendo prædicta ſuffragia communia, quæ fiunt pro tota Religione ad illas perſonas aggregatas, propter facultatem quam habent veluti diſpenſatores

diſpo-

Digitized by Google

diſponendi de illis , iuxta dicta S.Thomas *in additionibus ad 3. part. quæſt.21.art.1.* Tertiò , ordinando etiam, & dirigendo ſpecialiter ad prædictas perſonas aggregatas ſuffragia communia , quæ fiunt in Religionibus pro omnibus fidelibus in generali, quia in hoc non fit aliquod præiudicium alijs fidelibus,cum non minuatur eorum vis impetratoria(eſto ſatisfactoria forſan minuatur) eo quòd aliquibus ſpecialiter applicentur,nec ipſis ſubditis,vt de ſe patet.Quo ſenſu intelligendi ſunt Peirinis *tom. 1. de ſubdito quæſt.1. de obedientia cap.6 ferè in fine*,& Corduba ab ipſo relatus .

6 Similiter de ſecundo, qui eſt per modum ſatisfactionis, etiam eſt res certiſſima , poſſe Prælatos Religionum applicare bona opera ſatisfactoria ſubditorum prædictis perſonis.Id enim probat cõtra Vuiclephum hæreticum Vualdenſis noſter *tom.3.de Sacramentalib. tit.10. cap.94. & 95.* ex Apoſtolo *ad Epheſ.1.* illis verbis: *Memoriam veſtri faciens in orationibus meis.* Ex litteris cuiuſdam Prælati Carmelitarum, & alterius Carthuſienſium, ac Iuonis Carnotenſis ad Adelam Comitiſſam. Itidem Anſelmi ad quandam etiam Adelidem Comitiſſam,ac Stephani Ciſtercienſis ad Ludouicum Francorum Regem,& aliorum ad diuerſos.Quod ſequuntur communiter Doctores,ſpecialiter Sotus *in 4 diſt.21. quæſt.1. art.4.* vbi propterea Vualdenſem *Orthodoxum Doctorem* vocat. Valentia *ſupra* §.*eſt autem* . Gratianus *ſupra cap.4.* Id verò fieri poteſt tribus modis ſupra aſſignatis , ſcilicet imperando, vt ſubditi faciant , & vniendo dictas perſonas communitatibus ipſorum , ac ordinando, vel dirigendo ad ipſas ſpecialiter tum ſuffragia communia ſatisfactoria facta pro tota Religione , tum ea , quæ fiunt pro omnibus fidelibus.Imò etiam id fieri poteſt applicãdo dictis perſonis ſatisfactiones particulares Religioſorum, ſaltem quando ipſi non contradicunt,aut repugnant . Quod probari poteſt,quia quemadmodum ipſi Religioſi poſſunt ſua opera ſatisfactoria alijs offerre,ſic etiam & Superiores eorum,quia omnia bona Religioſorum ſubdita ſunt per votum obedientiæ Superiorum voluntati. Valentia *ſupra* §.*ſed facilè*. Bonacina *de Indulgentijs diſp.6.quæſt.1.punct.3.num.19.* Addit Sotus *ſupra* huiuſmodi applicationem , non ſolum de congruo , ſed de condigno valere quantum ad rationem ſatisfactionis , quia per illam fit ſolutio Deo . Quemadmodum ſi vnus pro alio ſolueret debitum . Quod eſt ſatis probabile, maximè,ſi addatur ex parte Dei pactum, ſeu promiſſio de acceptanda tali ſatisfactione . De quo Suarez 4 *tom.in 3.part.diſp.48.ſect.3.*

7 Difficultas tamen eſt,an id poſſint facere Prælati,reſiſtentibus,aut renitentibus ſubditis Quod eſt dicere,an poſſint applicare alijs ſatisfactiones ipſorum,ſi ipſi reſiſtant, aut nolint,quod applicentur. Et quidem

dem

dem loquendo de Sacrificio Miſſæ, iam dixi *tom. 1. cap. 4. num. 35.* quod etiam ſi Prælatus velit, aut pręcipiat, quod ſubditus applicet Miſſam pro Petro, & ipſe applicet pro Franciſco, etiam ſi ſubditus peccet ſic faciendo, nihilominus talis Miſſa ſolum prodeſt Franciſco, non autem Petro. Ratio eſt, quia Sacerdos in adminiſtratione Sacramentorum, & applicatione Sacrificiorum operatur, vt miniſter Chriſti, & vt habēs ſolum ab ipſo poteſtatem, ac proinde non vt ſubditus alijs quibuſcunque. Quare quemadmodum ſi Prælatus præcipiat ne ſubditus baptizet, vel abſoluat, ſi tamen id faciat (etſi peccet ſic faciendo) factum tamen tenet, ſic in propoſito. Peirinis *ſupra dicto cap. 6. §. vnic.* Loquendo verò de alijs operibus ſatisfactorijs, ſeu ſuffragijs, ſi illa non ſint neceſſaria ſubdito, vt potè, quia ipſe non ſolum eſt in ſtatu gratiæ, ſed etiam nullam habet temporalem pœnam ſoluendam, quia totam quam habebat, per Indulgentias, vel alias ſatisfactiones ſoluit, dicendum eſt poſſe applicari alijs à Prælato, etiā reſiſtente ſubdito, hoc enim ſequitur ex facultate, quam habet diſponēdi de bonis ſubditorum, maximè ſi ipſis neceſſaria non ſunt. Si verò tales ſatisfactiones ſubdito neceſſariæ fuerint, quia ſcilicet habet aliquid ſoluendum de pœna temporali probabilius eſt non poſſe à Prælato applicari alijs contra ſuam voluntatem. Sicut enim Prælatus non poteſt à ſubdito auferre bona temporalia neceſſaria, v.g. cibum, veſtes, ſomnum &c. ſic nec ſpiritualia neceſſaria, præſertim, quia in iſtis neceſſarijs non ſubditur voluntas ſubditi Superiori. Scotus *quod lib. 20.* Peirinis *ſupra.* Bonacina *ſupra num 21.* Dixi probabilius id eſſe, quia ſatis probabile eſt oppoſitum, rationabili ſubſiſtente cauſa, prout tenent Sotus *ſupra.* Valentia etiam *ſupra §. at notat.* Suarez *dicta diſp. 55. ſect. 5. num. 8.* & ſaltem optimum conſilium eſt, vt in applicatione iſtarum ſatisfactionum ſubditi voluntariè ſubdantur diſpoſitioni ſuorum Prælatorum, ſic enim maiorem obedientiam erga Prælatos, & maiorem charitatem, ſeu miſericordiam erga proximos oſtendent, ac per conſequens illorum meritum multo maius erit apud Deum.

8 Non tamen propterea prædicti Prælati dici debent concedere Indulgentias. Ratio eſt, quia concedere Indulgentias, eſt applicare ſatisfactiones præteritas cōſeruatas in communi Theſauro Eccleſiæ, prout facit Papa applicando ſatisfactiones Chriſti, & aliorum Sanctorum conſeruatas in Eccleſiæ Theſauro; iſti autem Prælati non applicant ſatisfactiones præteritas in aliquo Theſauro repoſitas, cū enim in Communitatibus Religioſis nō ſit talis Theſaurus, vt dixi, quia eo ipſo, quod Religioſi habent ſatisfactiones ſuperabundantes, ſtatim veniunt ad cōmunem Eccleſiæ Theſaurum, vbi conſeruantur, idcirco ſolum præſentes, aut futuras ſatisfactiones applicare poſſunt Prælati, ac per con-

ſequens

Digitized by Google

ſequens non concedunt Indulgentias. Sotus *ſupra*. Valentia *ſuprà* §. *ſecundò quia*.

9 Loquendo autem de bonis temporalibus Religioſorum, præter ſuperius notata, dicendum, bona quæcunque Eccleſiaſtica, etiam Regularium, vſurpantem videri incurrere excommunicationem Papæ reſeruatam, & ſi fuerit eiuſdem Eccleſiæ Patronus, eo ipſo priuari iurepatronatus, & Clericum conſentientem eiſdem pœnis affici, quibuſcunque Beneficijs priuari, ad quæcunque alia Beneficia inhabilem effici, & à ſuorum Ordinum executione, etiam poſt integram ſatisfactionem, & abſolutionem, ſui Ordinarij arbitrio ſuſpendi debere. Ita enim habetur ex Concil. Trident. *ſeſſ.22. de reformat.cap.*11. Naldus *in Summa verbo Bona nu.* 10. Qui etiam addit ex declaratione Sacræ Congregationis haberi comprehendi hoc decreto Rectores piorum locorum cedentes arbores frugiferas ſi in proprios vſus eas cõuertant. Vide Caietanum *verbo Excommunicatio cap.*27. Proſperum Auguſtinum *in additionibus ad Quarantam verbo Bona Eccleſiæ occupantes.* Cum autem in hoc decreto ſermo ſit generaliter de bonis Eccleſiaſticis, & ſpeciatim etiam, vt ibi dicitur de bonis *cuiuſuis ſæcularis, vel Regularis Beneficij*, ideo, vt dixi, videri ad bonorum Regularium vſurpatores, & Regularem conſentientem extendi debere. Etſi oppoſitum indicet Azor *tom.*1. *Inſtit. Moral.lib.*7.*cap.*38.*quæſt.*16. aſſerens hoc locum habere non in ipſo Clerico Beneficiario, ſed in extraneis, ſicque declaratum à Sacra Congregatione. Vide & Filiucium *tract.*44. *cap.*6.*nu.*3.*in fin.* Quid autem debeat dici de occupantibus, ſeu damnificantibus Regularium bona, dixi *tom.*2.*cap* 19. *num.*51. ex priuilegijs Eugenij IV. pro Congregatione Montis Oliueti, & Iulij II pro Auguſtinianis. Extat & aliud eiuſdem Eugenij IV. priuilegium in Bulla: *Etſi ex debito* apud Tamburinum *de Iure Abbatum tom.*1.*in priuileg.memorab.Iulij II. num.*22. quo contra perturbantes, vel auferentes bona Monachorum Caſſinenſium, Pontifex excommunicationem fulminat. Fruuntur autem huiuſmodi priuilegijs tam Carmelitæ, quàm alij quicunque habentes generalem communicationem Priuilegiorum cum iſtis Religionibus.

10 Regularium bona ſunt valdè priuilegiata, non ſolum propter dicta de priuilegijs Regularium *to.*1.*c.*3. & *to.*2.*c.*19. fermè per totum, & dicenda infra verbo *Priuilegia*, ſed etiam, quia gaudere videntur priuilegijs Fiſci, Militum, libertatis, alimentorum, dotis, pupilli, & Reipublicæ, ſaltem in multis caſibus, prout latè ex varijs iuribus, & Doctoribus comprobat Lauretus de Franchis *in Controuerſ. Epiſcopor. & Regular.quæſt.*95.*pag.mihi* 434.

11 De ipſorũ immunitate, & exemptione dicam infra verbo *Exemptio*;

ptio, verbo *Gabella*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium.* De bonis naufragantium verbo *Bulla Cœnæ Domini*. An ex illis debeatur Canonica portio verbo *Canonica portio*,& 4.to.verbo *Quarta.* An debeant decimas de ipſorum bonis verbo *Decimæ*.

B R E V I A R I V M.

S V M M A R I V M.

*Breuiarium particulare habent Religiones Benedictina, Dominicana, & Carmelitana. num.*1.

Et aliqua Eccleſiæ. ibid.

*Quid decreuerit Sacra Congregatio circa Breuiarium Carmelitarum. num.*2.

*Qailibet Religioſus tenetur etiam ſub mortali vti ſolum Breuiario ſui Ordinis. num.*3.

An etiam extra Chorum. ibid.

*An Eccleſiæ, quæ Breuiarium Romanum receperunt, poſſint redire ad primum Breuiarium. num.*4.

An quæ non receperunt illud poſſint in aliquo caſu ipſum acceptare. num 5.

Aut vti alio Breuiario. ibid.

*Quid de Clericis, aut Religioſis non habentibus in promptu proprium Breuiarium. num.*6.

*An qui non acceptarunt Breuiarium Pij V. poſſint illud denuo acceptare. num.*7.

*Carentia Breuiarij quando excuſſet à peccato. num.*8.

*An carentes Breuiario teneantur dicere ea, quæ ſciunt memoriter. num.*9.

*Habens priuilegium recitandi per Breuiarium proprium,an vti poſſit ſocio. num.*10.

*Beneficiati, quo Breuiario vti debeant. num.*11.

*Addere, vel demere an liceat in Breuiarijs. num.*12.

*Alia remiſſiuè. num.*13.

1 BREVIARIVM particulare, & diuerſum à communi Clericorum, quod vocatur Romanum, prius à Pio V. & poſtea à Clemente VIII. reformatum, habent aliquæ Eccleſiæ, & Religiones, præſertim Benedictina, Dominicana, & Carmelitana. Ex quibus Benedictinum Breuiarium reformatum ad vſum Bre-

Digitized by Google

Breuiarij Romani conceſſum eſt Monachis,& Monialibus Benedicti-nis in Luſitania. Item Monachis Benedictinis in Heluetia,& Suetia. Item omnibus Monachis eiuſdem Ordinis. Ex declarationibus Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Breuiarium.* De mandato etiam Pauli V.& Sacræ Congregationis debet adhiberi idem Breuiarium ab omnibus Monachis, & Monialibus ſub Regula S.Benedicti militantibus. Barboſa *ibidem*.

2 Quamuis autem idem Barboſa ibidem dicat Fratres, & Moniales noſtri Carmelitani Ordinis recepiſſe Breuiarium Romanum,eiſdemq. conceſſiſſe Sacram Congregationem 9.Aprilis 1633. vt de Sãctis Ordinis poſſent Officia propria iam approbata, iuxta Rubricas Breuiarij Romani recitare, & in celebratione Miſſarum in fine dicere *Salue Regina* ſtantes,& non genuflexos: veritas tamen eſt,quod Religio tale Breuiarium Romanum non recepit,contenta Breuiario antiquo ipſius, quod eſt iuxta Hieroſolymitanæ Eccleſiæ antiquam conſuetudinem,etſi ad normam eiuſdem Breuiarij Romani directum,approbante,& confirmante Gregor.XIII.ann.1584.in Bulla *Vt Breuiarij,&c.* quæ eſt in principio ipſius. Quoad Officia verò Sanctorum Ordinis, cum ea ſæpius eidem conceſſa ſint, partim à Gregorio XIII. in dicto Breuiario, partim à Sacra Congregatione Rituum ſub Paulo V. anno 1609.& ſub Sanctiſs.D.N.Vrbano VIII. ſub anno 1628. ideo ea ſunt in vſu Religionis,ſicut prius erant.Similiter vſus antiquus dicendi *Salue Regina* in fine Miſſarum in Ordine quoque perſeuerat ſicut prius. Nihil proinde ex vi talis conceſſionis in Ordine immutatum eſt,nec illa fuit eidem intimata,aut ab ipſo recepta.

3 Quamuis, iuxta dicta *tom.1.cap.12.num.*18. quilibet Religioſus teneatur,etiam ſub mortali,dicere horas Canonicas iuxta Breuiarium pro ſuo Ordine approbatum, iuxta Romanum videlicet, illi, qui eo vtuntur,& iuxta Benedictinum,Dominicanum,& Carmelitanum,horum Ordinum Religioſi,quod maximè tenet verum quoad Chorum, cum pro illo magis vigeat hoc præceptum. Nihilominus,prout plures probabiliter credunt, prædicti Benedictini,Dominicani,& Carmelitani, & quicunque alij extra Chorum recitantes, poſſunt vti Breuiario Romano, niſi in ipſorum Religionibus ſit prohibitio de hoc. Ratio eſt, non ſolum, quia cum Eccleſia Romana ſit mater omnium Eccleſiarum,ideo conformari ſe illi ſemper licitum videtur: ſed etiam,quia Pius V. qui in Bulla *Quod à nobis*, quæ eſt 64. inter Conſtitutiones ipſius in 2.tom.Bullar. ordinauit, vt Breuiarium Romanum à ſe editum ab omnibus reciperetur,ab hoc onere excepit eos, qui à ducentis annis alijs Breuiarijs vtebantur, adijciens,quod ſi illud velint recipere poſſint illo vti in Choro, ſi ita Epiſcopo, & toti Capitulo magis placuerit.

Digitized by Google

cuerit. Ex hoc enim denotatur, quod ad vtendum illo extra Chorum non requiratur conſenſus Epiſcopi, vel Capituli, ac per conſequens, quod poſſint illo vti priuatim extra Chorum. Sanchez *in opuſc. moral. tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 23.* Diana *part. 2. tract. 12. de horis Canonicis reſolut.* 10. alios referens, ac de conſuetudine teſtificans. Dixi, niſi ſit circa hoc ſpecialis prohibitio in Religione, quod etiam tenet Sanchez *ibid.* & Bonacina *in tract. de horis Canonicis diſp. 1. quæſt. 3. punct. 1. num.* 5. quia eſto id eſſet permiſſum à Pontifice, potuerunt tamen Prælati Regulares id prohibere ſuis ſubditis, vel propter conformitatem ſeruandam in Religionibus, vel propter alias rationabiles cauſas. Sicut & inter ſæculares prohibitum id eſt in Eccleſia Mediolanenſi, vt affert Bonacina *num. 6.* In noſtra autem Religione Carmelitarum eſt prohibitio Papalis de hoc à Gregorio XIII. in Bulla relata, vbi hæc habet: *Mandantes vniuerſis, & ſingulis Ordinis prædict. Profeſſoribus, Nouitijs, & perſonis vtriuſq. ſexus, vt hoc ſolo Breuiario in quacunque Prouincia, Congregatione, & domo, tam in Choro, quàm extra illum Matutinis, & alijs horis Canonicis recitandis vtantur.* Et poſtea imponit tranſgreſſoribus pœnam excommunicationis latæ ſententiæ Papæ reſeruatæ.

4 Eccleſiæ porrò, & Religiones, quæ prædictum Breuiarium receperunt, non poſſunt amplius ad primum Breuiarium redire, cenſetur enim iam reprobatum in d. Conſtitutione Pij V. Filiucius *tract. 23. cap. 6. num.* 185. Bonacina *ſupra num. 2.*

5 Probabile autem eſt in illis Eccleſijs, aut Religionibus, vbi prædictum Breuiarium Romanum receptum non eſt, ſed conſeruatum illud, quod per 200. annos erat in vſu, poſſe Epiſcopum, vel Prælatum Religioſum cum ſuis ſubditis reſpectiuè diſpenſare ex rationabili cauſa, & pro aliquo caſu, vt recitent Officium diuinum per præfatum Breuiarium Romanum. Ratio eſt, quia Epiſcopi, & per conſequens Prælati Regulares ſolent in ſimilibus præceptis Eccleſiaſticis, eo caſu dato, diſpenſare, iuxta dicta *tom. 1. cap. 18. num. 55.* Suarez *tom. 2. de Religion. lib. 4. de horis Canonicis cap. 23 num.* 17. Idem credo de recitatione Officij per aliud Breuiarium approbatum. v. g. Benedictinum, Dominicanum, vel Carmelitanum pro aliquo caſu, & ex rationabili cauſa, propter eamdem rationem. Imò de Clerico obligato ad dicendum Officium per Breuiarium Romanum, credunt aliqui non peccare mortaliter ſi vna, vel alia vice illud recitet per Breuiarium, v. g. Dominicanum. Quia talis mutatio non videtur notabilis. Diana *ſupra* poſt alios. Addunt aliqui, poſſe Prælatum Regularem diſpenſare, vt in aliquo caſu dicatur aliquod Officium non contentum in Breuiario, rationabili cauſa ſubſiſtente. Suarez *ſupra cap. 11. num. 6.* Diana *ſu-*

pra

*pra reſolut.*36.Hæc porrò omnia non videntur procedere in illis Eccleſijs, & Religionibus habentibus Papale ſtatutum vtendi ſolo proprio Breuiario, prout Carmelitæ habent, vt dixi.

6 Caſu autem quo Clerici, vel Religioſi obligati ad proprium Breuiarium ipſo carerent, vel quia propria culpa illud amiſiſſent, vel quia ipſis furto ſublatum eſſet, tenerentur recitare per quodcunque Breuiarium approbatum, quod in promptu haberent, non obſtante quacunque prohibitione, quam haberent, non vtendi alio Breuiario, niſi proprio. Ratio eſt, quia præceptum iuris communis recitandi Officium diuinum, quod obligat omnes Eccleſiaſticos, præſertim in ſacris conſtitutos, præponderare debet cuicunque præcepto recitandi per hoc, vel per illud Breuiarium. Vnde hoc poſterius in eo caſu cederet priori.

7 Probabile etiam eſt illas Eccleſias, vel Religiones, quæ acceptarunt Breuiarium Romanum editum à Pio V. eò quod haberent aliud Breuiarium à 200. annis, poſſe nihilominus modo illud acceptare. Ratio eſt, quia Pontifex illis cõcedit id poſſe facere cum conditione modo afferenda. Cum autem hæc cõceſſio non limitetur ad aliquod tempus, ideo videtur perpetua, ac per conſequẽs nunc etiam in ſua vi manere. Indicat id Suarez *ſupra dicto cap.*11.*num.*4. dum de illis dicit, *poſſe* (quod eſt temporis præſentis, non potuiſſe, quod eſt præteriti) *illud acceptare, ſi velint*. Addit Pontifex hoc fieri debere dummodo Epiſcopus, & vniuerſum Capitulum in eo conſentiant. *Quæ Regula* (inquit Suarez *ſupra*) *cum proportione ad Regulares Eccleſias applicatur.* Quod intelligendum, vt in Eccleſijs ſæcularibus, ſeu Regularibus non exemptis id fiat de conſenſu Epiſcopi, & vniuerſi Capituli, in Eccleſijs verò Regularium, ſeu Religionibus exemptis, de conſenſu Generalis, & Capituli Generalis. Addit & Suarez quem ſequitur Bonacina *ſupra num.* 20. quod cum Pontifex requirit conſenſum vniuerſi Capituli, non poſtulat, quod omnes de Capitulo nullo diſcrepante, conſentiant, id enim moraliter expectandum non eſt, nec vis verbi hoc poſtulat, ſed ſolum, quod præſtetur à Capitulo, vt Capitulum eſt, ideſt, per modum vnius corporis myſtici ad hoc congregati.

8 Carentia Breuiarij voluntaria non excuſat à peccato recitandi, ſecus ſi inuoluntaria fuit, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*12.*num.*25. Quæ ſic amplianda. Qui ſine ſua culpa caret Breuiario, vt quia illud amiſit, vel illi ſublatum eſt, & nullo modo poteſt habere, vel accommodatum, vel emptum, vel cum alio, aut memoriter recitare, excuſatur à peccato. Quia nemo tenetur ad impoſſibile. Siluester *verbo Hora quæſt.*4. Sotus *lib.*10.*de Iuſtit.quæſt.*5.*art.*3. Hoc verò intellige, ſi nec poteſt habere Breuiarium alterius Religionis, vel Inſtituti, approbatum tamen, quia tunc iuxta *dicta ſupra num.*6. per illud debet recitare. Qui autem

Digitized by Google

ſua culpa caret Breuiario, videlicet, quia nauigationem aggrediens illud proiecit in mare, aut combuſſit, vel negligens culpabiliter fuit in eo cuſtodiendo, peccauit tunc mortaliter, quia cauſam dedit omiſſioni recitandi. Similiter peccauit mortaliter, ſaltem quoad omiſſionem ipſam externam, omnibus alijs diebus, quibus caruit Breuiario, quando currebat præceptum recitandi, quia tunc verè tranſgreditur præceptum recitandi. Ita in ſimili Cornexo *tom. 1. in 1.2. S. Thomæ tract. 7. circa quæſt. 71. diſp. 3. dub. 12. & 13.* Si tamen ipſum pœnituerit de proiectione, aut culpabili amiſſione Breuiarij, nec illi occurrerit aliquod medium ad recitandum, non peccat non recitando, quia non ſolum iam eſt ſibi impoſſibile recitare, ſed etiam, quia iam retractauit in quantum potuit voluntatem, quam habuit non recitandi in ſua cauſa. Nauarrus *in Summa cap. 25. num. 102.* Sanchez *in opuſc. moral. tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 51.*

9 An verò iſti carentes Breuiario, ſiue ſua culpa, ſiue ſine illa, teneantur dicere ea, quæ ſciunt memoriter, non facilis controuerſia eſt. In qua dicendum primò, quod ſi iſti ſciunt aliquas horas memoriter, v.g. Primam, Tertiam, Completorium, &c. proculdubio illa tenentur dicere. Etenim iuxta dicta dicto *cap. 12. num. 27.* ſicut, qui debet centum, & non poteſt ſoluere, niſi decem, tenetur decem ſoluere, & qui non poteſt ieiunare totam Quadrageſimam, tenetur tamen ieiunare diebus, quibus poteſt: ſic in præſenti, cum iſti teneantur ad dicendum totum Officium, ſi non poſſunt ſoluere totum ob carentiam Breuiarij, tenebuntur tamen ſoluere eas horas, quas poſſunt ſine Breuiario. Dicendum ſecundò, ſi prædicti memoriter ſciunt maiorem partem alicuius horæ, vel aliquarum horarum tenentur eam dicere, ſecus ſi minorem tantum partem memoriter ſciunt. Ratio eſt, non ſolum, quia regulariter loquendo ad maiorem partem potius quam ad minorem attendi debet, maior enim pars trahit ad ſe minorem, *l. quod maior pars ff. de municip. & cap. 1. de his quæ fiunt à maiori parte*, ſed etiam, quia durum videtur ſciētem memoriter maiorem partem horæ ad eam non obligari, & æquè durum minorem ſolum ſcientem obligare, aliàs nullus omnino excuſaretur à dicendis horis, nullus enim eſt, qui non aliquam earum partem dicere poſſit, arbitrio ergo prudētis id relinqui debet, & non videtur eſſe aliud prudentius, quam hoc. Sic fermè ex Nauarro ſequitur Sanchez *in opuſc. moral. lib. 7. cap. 2. dub. 46. & 47.* Subiungens cum eo, paucos eorum, qui diu horas recitarunt, excuſari ob carentiam Breuiarij, vel cœcitatem, quia pauci ſunt, qui memoria non teneant *Pater noſter, Aue Maria, Credo,* Antiphonas horarum, Pſalmos Laudum, & minorum horarum, & plures Matutinum, quæ faciunt magnam partem. Non tamen prædicti Breuiarijs carentes te-

Digitized by Google

nentur dicere aliud Officium, præter diei occurrentis, eò quod illud memoriter ſciant. Obligatio enim præcepti Eccleſiaſtici ſolum eſt ad Officium determinatum illius diei. Diana dicto *tract.12.reſolut.30.*

10 Si aliquis habet priuilegium recitandi per Breuiarium aliquod particulare, poteſt ſocius cum illo recitare abſque aliqua culpa, quia id quod priuilegium diſponit de vno ex correlatiuis, diſponit etiam de alio. Ita ex Portello, & Henrriquez habet Diana *ſupra reſolut.35.*

11 Religioſi Beneficiati, & quicunque alij Beneficiati debent ſe accommodare Breuiario Eccleſiæ, cui inſeruiūt, iuxta dicta *to.1.cap.17. num.11.* Quod idem credo dicendum, quando Religioſus habens proprium Breuiarium, v.g. Carmelita, ſeruiret ex licentia Parochi per aliquod tempus alicui Eccleſiæ, propter eamdem rationem. Caſu tamen quo aliquis poſſideat duo Beneficia in duabus Eccleſijs habentibus diuerſa Breuiaria, cum adeſt Choro, tenetur ſe accommodare Officio, vel Breuiario illius Chori. Prorſus enim inordinatum eſt, quod qui in Choro dicit Officium, non illud dicat iuxta Breuiariū quo vtitur Chorus. Extra Chorum verò probabilius eſt debere vti Breuiario, quod adhibetur in Eccleſia in qua habet reſidentiam. Nam ſicut extraneus debet ſe accommodare moribus loci in quo habitat, ſic & Beneficiarius. Bonacina *dicta diſp.quæſt.3 punct.1.num.9.* ex alijs.

12 Addere aliquid Breuiarijs, vel aliquid demere ab illis pertinens ad diuinum Officium omnino prohibitum eſt ſub mortali, quia res vera eſt vſurpare in re graui auctoritatem Eccleſiæ, & Sacræ Congregationis, ad quam pertinet id facere. Idcirco prohibetur regulariter in Bullis, quibus Breuiaria approbantur, & in noſtro Carmelitano à Gregorio XIII. ſub excommunicationis latæ ſententiæ Papæ reſeruata. Addit Bonacina *ſupra num.21.* ex alijs, quod ſi aliquid addatur Breuiario non pertinens ad diuinum Officium non videtur illicitum.

13 Vide alia verbo *Feſti dies*, & 4.tom.verbo *Officium diuinum*.

BVLLA COENÆ.

SVMMARIVM.

Bulla Cœnæ vnde dicta. num.1.
Quando cœperit eius publicatio. ibid.
Caſus, & cenſuræ illius dici debent à Iure, non ab homine. num.2.
An incidant in illos mandantes, conſulentes, &c. num.3.
An multiplicentur per illam excommunicationes per alia iura latæ, num.4.

Caſus huius Bullæ ſunt viginti. num.5.
Primus eſt hæreſis. num.6.
Anathematizare quid denotet. num.7.
Apoſtatæ à fide, qui dicantur. num.8.
Schiſmatici, qui dicantur. num.9.
Quomodo differat Schiſma ab hæreſi. ibid.
Schiſmaticorum pœna quænam ſint. ibid.
Secundus eſt contra appellantes à Papa ad Concilium. num.10.
Quomodo intelligenda hæc appellatio. num.11.
Tertius contra piratas, curſarios, &c. num.12.
Qui tales ſint. num.13.
Quomodo intelligenda ea excommunicatio. ibid.
An comprehendat Chriſtianos remigantes in triremibus infidelium. ibid.
Quartus eſt contra ſurripientes bona naufragantium. num.14.
Quomodo intelligenda hæc excommunicatio. num.15.
Quintus eſt contra imponentes indebitè gabellas. num.16.
Quid ſit gabella, & quot nominibus vocata. num.17.
Quæ ſint, quæ prohibeantur in hoc caſu. num.18.
Quando incurratur hæc cenſura à Principibus. num.19.
Sextus eſt contra falſarios Litterarum Apoſtolicarum. num.20.
Septimus eſt contra deferentes arma, &c. ad infideles. num.21.
Quomodo intelligendus ſit caſus. num.22.
An comprehendantur illo remiges Chriſtiani. ibid.
Quid intelligatur per certiores facere infideles de rebus Chriſtianæ Reipublicæ concernentibus. num.23.
Quid per Chriſtiani nominis hoſtes intelligatur. num.24.
Caſus octauus eſt contra impedientes victualia pro Romana Curia. num.25.
Quomodo intelligendus. num.26.
Nonus, contra interficientes, mutilantes, &c. ad Sedem Apoſtolicam venientes, vel recedentes, vel vſurpãtes iuriſdictionem, &c. nu.27.
Qui incurrant in hunc caſum. num.28.
Sedis Apoſtolicæ nomine quid intelligatur. ibid.
Decimus eſt contra damnificantes peregrinos ad Vrbem veniẽtes. n.29.
Quomodo accipiendus ſit caſus. num.30.
Vndecimus eſt contra damnificantes S.R.E. Cardinales, Patriarchas, & alios Prælatos, &c. num.31.
Qualiter cum hoc caſu concordent iura antiqua. num.32.
Nomine Epiſcopi quid in hoc caſu intelligatur. num.33.
Ratum habere quid importet. ibid.

Quid

Digitized by Google

Quid de offendentibus domum, vel familiares Cardinalium. ibid.
Duodecimus eſt contra impedientes negotia in Romana Curia gerentes. num.34.
Quæ actiones, & circa quas perſonas ſint hìc prohibitæ. num.35.
Caſus decimus tertius contra appellantes ab executione Litterarum Apoſtolicarum, recurrentes ad ſæculares Poteſtates, &c. num.36.
De materia huius caſus remiſſiuè. num.37.
Quartus decimus eſt contra auocantes cauſas ſpirituales, &c. nu.38.
De hoc caſu remiſſiuè. num.39.
Quintus decimus eſt contra trahentes perſonas Eccleſiaſticas ad tribunalia ſæcularia. num.40.
De materia huius caſus, etiam remiſſiuè. num.41.
Decimus ſextus contra moleſtantes, aut impedientes Iudices Eccleſiaſticos. num.42.
De huius caſus materia remiſſiuè. num.43.
Decimus ſeptimus eſt contra vſurpantes prouentus Eccleſiaſticos, num.44.
De hoc caſu remiſſiuè. num.45.
Decimus octauus contra imponentes onera Eccleſiaſticis. num.46.
Quid de recipientibus illa. num.47.
Decimus nonus contra interponentes ſe in cauſis Eccleſiaſticorum, num.48.
De huius caſus materia remiſſiuè. num.49.
Vigeſimus contra occupantes, vel detinentes terras dominij Papæ. num.50.
Quos comprehendat hic caſus. num.51.
Caſuum prædictorum abſolutio Papæ reſeruatur. num.52.
An mortis articulus, etiam periculum mortis importet. num.53.
An priuilegia Regularium per hanc Bullam reuocentur. num.54.
An priuilegium Epiſcopis conceſſum à Concilio Tridentino. num.55.
Quid de priuilegio Bullæ Cruciatæ, num.56.
Excommunicatio contra abſoluentes à prædictis caſibus. num.57.
Præceptum publicandi hanc Bullam. num 58.
Intentio Pontificis, vt ea in toto orbe obſeruetur. num.59.
Derogatio priuilegiorum. num.60.
Quid de non vſu ipſius in aliquibus locis. num.61.
Cardinalis Caietani doctrina circa hoc. num.62.

1 BVLLA Cœnæ ea dicitur, quæ ritu veteri Summorum Pontificum quotannis legitur Romæ, Papa præſente, feria quinta maioris Hebdomadæ, vocata in Cœna Domini. Eſt au-

 tem

tem hæc Bulla proceſſus quidam caſuum, & excommunicationum reſeruatarum Summo Pōtifici cum derogatione priuilegiorum quorumcunque. Dicitur Bulla, quia Sigillo plumbeo bullatur, ſeu ſignatur, vt latè per Rebuſſum *in praxi Benefic.in 3.part.ſignat. fol.*132. *num.*4. *& ſequentibus*. Cepit à multis annis, nam in Vaticana Bibliotheca reperiuntur proceſſus Gregorij XI. circa ann. 1370. nec creditur primus, qui hoc fecit. Toletus *in Summa lib.*1.*cap.*18.*num.*3. Alij credunt cepiſſe ſub Martino V. circa ann. 1420. quo tempore agebatur de Concilio Conſtantienſi contra errores Bohemorum, forſan, quia ab illo multiplicata, correcta, aut magis declarata fuit. Legebatur olim ter in anno; ſcilicet, feria quinta maioris Hebdomadæ, die Aſcenſionis Domini, & Dedicationis SS.Petri, & Pauli, hodie tamen ſolum legitur in dicta feria quinta. Aucta fuit à Paulo II.Sixto IV.Leone X. Paulo III. Paulo IV. Pio IV. Pio V. qui eam maiori auctoritate fulcitam, & auctam Reipublicæ Chriſtianæ vtiliorem reddidit; quod imitati ſunt poſteriores Pontifices. De quo Graffius *in deciſ.aureis part.*1. *lib.*4 *cap* 18 *à nu.* 3. Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſc.Allegat.*50.*nu.*55. Quamuis autem hæc Bulla in paucis tangat ſpecialiter Regulares, quia tamen ipſa celebris valdè in Eccleſia eſt, & per ipſam reuocantur omnia ipſorum priuilegia, quo ad ipſam ſpectant, prætermitti non potuit in hac Summa, ſaltem quo ad magis practicabilia, & grauiora, ſumendo verba ipſius ex ipſo fonte, ſcilicet eadem Bulla, prout à Sanctiſs: D.N.Vrbano VIII.edita fuit, & habetur in 4.tom.Bullarij inter Conſtitutiones ipſius *num.* 62. omiſſis alijs Bullis anterioribus, quas alij exponunt. Prius tamen aliqua notanda pro ipſa.

2 Primò, caſus iſtos, & cenſuras huius Bullæ dicenda eſſe à Iure, non ab homine. Cornezo *de excommunicat.diſp.*1.*dub.* 3.§ *ſed reſpondetur.* Etſi enim olim tantum ab homine cenſerentur, quia non per modum ſtatuti, aut legis, ſed per modum ſententiæ proferebantur; vnde conſequenter mortuo Pontifice expirabant, modo tamen poſt tempora Pij V habent vim Iuris, non ſolum, quia generaliter fulminantur, ſed etiam quia, vt declarauit hic Pontifex, durant quouſque à Summo Pontifice fiant, aut publicentur noui, quod eſt eſſe de ſe perpetuos, ac per conſequens habere vim legis, ſeu ſtatuti à Iure. Toletus *ſupra num.*4. Suarez 5.*tom. in* 3.*part. diſp.*21.*ſect.*1. Benè propterea animaduertens, propter multiplicationem harum Bullarum non multiplicari cenſuras circa idem crimen. Siquidem adueniente poſteriori ceſſat prior ab alio Pontifice edita.

3 Secundò, in has cenſuras non incidere mandantes, conſulentes, auxiliantes, &c. niſi illi expreſsè comprehendantur in verbis Bullæ. In his enim grauiſſimis pœnis non eſt facienda extenſio ad caſus ſimiles, niſi

niſi exprimantur, eò præſertim, quod quando Bulla illos comprehendere vult ipſos exprimit. Naldus *in Summa verbo Bulla Cœnæ num.2. & 17.* Quod & patebit ex dicendis infra dum de ſchiſmaticis erit ſermo.
4 Tertiò, quod excommunicationes per alia iura latæ, & in iſta Bulla repetitæ non multiplicantur circa idem crimen, ſed ſolum additur reſeruatio. Ita quod excommunicatio lata in iſta Bulla contra aliquod delictum pro quo impoſita eſt etiam excommunicatio in Iure non eſt diuerſa ab illa, ſed eadem, addita tamen reſeruatione. Sic Nauarrus *in Manual.cap.27.num.54.* Suarez *ſupra.* Incidens tamen in plures caſus huius Bullæ, in plures cenſuras incurret, ſicut qui plures Clericos percutit, plures incurrit cenſuras. Naldus *ſupra num.3.*
5 Caſus ergo, propter quos in hac Bulla excommunicatio fulminatur ſunt viginti; de quibus omnibus ſigillatim dicendum.
6 Primus eſt, propter hæreſim his verbis: *Excommunicamus, & anathematizamus ex parte Dei Omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, auctoritate quoque Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, ac noſtra, quoſcunque Huſſitas, Vuiclephiſtas, Lutheranos, Zuinglianos, Caluiniſtas, Vgonotos, Anabatiſtas, Trinitarios, & à Chriſtiana fide Apoſtatas, ac omnes, & ſingulos alios hæreticos, quocunque nomine cenſeantur, & cuiuſcunque ſecta exiſtant, ac eis credentes, eorumque receptatores, fautores, & generaliter quoslibet illorum defenſores, ac eorum libros hæreſim continentes, vel de religione tractantes ſine auctoritate noſtra, & Sedis Apoſtolicæ ſcienter legentes, aut retinentes, imprimentes, ſeu quomodolibet defendentes, ex quauis cauſa, publicè, vel occultè, quouis ingenio, vel colore, nec non Schiſmaticos, & eos, qui ſe à noſtra, & Romani Pontificis pro tempore exiſtentis obedientia pertinaciter ſubtrahunt, & recedunt.*
7 Circa quem, præter dicenda verbo *Hæreſis, & Hæreticus,* & 4.to. verbo *Libri,* vbi plura ſpectantia ad hunc primum caſum, notandum verbum illud *Anathematizamus*, quod tam in hoc caſu, quàm alijs huius Bullæ ponitur, non denotare aliquam cenſuram diſtinctam ab excommunicatione maiori, ſed poni ad denotandum accidentalem ſolemnitatem, qua hæc excommunicatio maior imponitur, vel grauitas delicti, propter quod imponitur. Cornexo *ſupra.*
8 Deinde, circa illud verbum *à Chriſtiana fide Apoſtatas*, præter dicta *ſupra* verbo *Apoſtata*, notandum, hic *Apoſtatas* vocari illos, qui à fide Chriſtiana ad Mahometanam ſectam, vel Iudaiſmum tranſeunt, qui etſi verè ſint hæretici, vt propterea eaſdem pœnas quas hæretici incurrant (Sanchez *de præcept.Decalog lib.2.cap.7.num.18*) maioris tamen claritatis gratia hic nominantur. Suarez *dicta diſp.21.ſect.2.*

Quemadmodum autem ad hoc, quod aliquis ſit hæreticus comprehenſus in hac Bulla, & incurrens hanc excommunicationem requiruntur duo, ita vt vnum ſine altero non ſufficiat, ſcilicet, quod mente diſcredat, & quod ſigno aliquo externo ſuum prodat errorem, ſic dicendũ de Apoſtatis, prout in præſenti. Propter eamdem rationem. Suarez *ſupra.*
9 Circa illud verò, *nec non Schiſmaticos, &c.* nota Schiſma eſſe voluntariam, & pertinacem ſubtractionem, & ſeparationem ab obedientia vniuerſalis Eccleſiæ; vel Summi Pontificis. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 39. *art.* 1. & Theologi *ibidem.* Vnde Schiſmaticus non eſt, qui ſe ſeparat ab obedientia illius, quem probabiliter putat non eſſe Papam, quando dubium eſt quiſnam ſit talis. Ille enim non recedit ab obedientia Summi Pontificis formaliter, ſed huius perſonæ, quam credit non eſſe talem. Valentia 2. 2. *diſp.* 3. *quæſt.* 15. *punct.* 1. §. *tertia propoſitio*. Naldus *ſupra num.* 16. Quamuis etiam numquam detur hæreſis ſine Schiſmate, quia omnis hæreticus recedit ab obedientia Eccleſiæ, & Summi Pontificis, quatenus renuit credere illis, quæ ipſi proponunt, nihilominus poteſt Schiſma cum hæreſi, & ſine hæreſi reperiri, cum hæreſi quidem ſi ſeparetur quis à Summo Pontifice cũ errore intellectus, quo putet eum non eſſe Chriſti Vicarium, hic enim hæreticus eſt, & ſchiſmaticus, ſi autem ſine illo, aut alio errore ab ipſo ſeparetur, erit ſchiſmaticus, & non hæreticus. Reginaldus *lib.* 17. *num.* 111. *& lib.* 9. *nu.* 258. Bonacina *de legib. & præcept. Decalog. diſp.* 3. *quæſt.* 4. *punct. vlt.* §. 5. *num.* 5. Tunc autem continget ſchiſma ſine hæreſi ſi aliquis à Papa ſéparetur, quia videlicet eum putat male electum, vel ob aliquos defectus Pontificali dignitate priuatum. Ita Azor *tom.* 1. *Inſtit. Moral. lib.* 8. *cap.* 20. *quæſt.* 4. ex S. Thoma, & Caietano. Vel quando ex mala voluntate erga Papam non vult ſubijci ipſi, ſed ſeparari ab vnitate Eccleſiæ. Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 36. *nu.* 8. Schiſmaticorum pœnæ ſunt priuatio Eccleſiaſticæ poteſtatis, ideſt iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, *ca. didicimus* 24. *quæſt.* 1. inhabilitas ad Beneficia in futurum conſequenda, *ca. Quia diligentia de elect.* & excommunicatio, de qua in præſenti. Sanchez *ſupra num.* 10. 11. *&* 18. Bonacina *ſupra nu.* 7. 9. *&* 10. Hæc verò excommunicatio incurritur à ſchiſmatico, etiam ſi hæreticus non ſit, cuius ſignum eſt, quod in verbis allatis ex Bulla ponitur ſeparatim. Incurritur etiam ſolo actu externo, quo quis indicat ſe recedere ab obedientia Papæ, etiamſi actu interno id non intendat. Hæc enim eſt differentia inter Schiſma, & hæreſim, quod quia hæreſis conſummatur in actu interno ſicut actus fidei contrarius, ideo ſi ille non adſit, quantumuis adſit actus externus nõ incurritur excommunicatio; Schiſma verò, quia conſummatur in actu externo, ſcilicet in ſubſtractione ab obedientia Papæ, ideo ſolum propter illum incurretur

retur

Digitized by Google

retur excommunicatio. Suarez *ſupra dict.* 21. *ſect.* 2. *num.* 13. Qui benè propterea animaduertit Catholicos, qui ſub hæretico Principe viuunt, v.g. in Anglia, eique vt Supremo Capiti Eccleſiæ exterius obediunt, quamuis in conſcientia pœnas hæreticorum effugiant, ſed non Schiſmaticorum, quia verè Schiſmatici ſunt. Sanchez *ſupra num.* 14. Non tamen hæc cenſura ligat fautores, receptatores, aut defenſores Schiſmaticorum, quia in Bulla non comprehenduntur, nec in odioſis fieri debet extenſio ad caſus ſimiles. Bonacina *ſupra* §. *obſerua quarto*, ex Suarez etiam *ſupra num.* 14. Ligantur tamen excommunicatione, & alijs pœnis contentis in Bulla Pauli IV. quæ incipit: *Cum ex Apoſtolatus officio* 1. tom. Bullar. inter Conſtitutiones ipſius *num.* 19. Bonacina *ſupra*.

10 Secundus caſus in Bulla comprehenſus eſt iſte: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & ſingulos cuiuſcunque ſtatus, gradus, ſeu conditionis fuerint, Vniuerſitates verò, Collegia, & Capitula quocunque nomine nuncupentur interdicimus, ab Ordinationibus, ſeu mandatis noſtris, ac Romanorum Pontificum pro tempore exiſtentium ad vniuerſale futurum Concilium appellantes, nec non eos quorum auxilio, conſilio, vel fauore appellatum fuerit.*

11 Circa quem, præter dicta ſupra verbo *Appellatio*, & *Appellare* nota, ad incurrendas has cenſuras, excommunicationis videlicet pro particularibus perſonis, & interdicti pro vniuerſitatibus, neceſſarium eſſe, quod appellatio ipſa ſit actu ſecuta. Verba enim regulariter intelligenda ſunt cum effectu ipſo, quem propriè ſignificant, vt dixi *ſupra* verbo *Abortus num.* 9. *l.* 1. §. *hæc autem verba ff. quod quiſque iuris*. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 58. Graffius *in deciſ. aureis part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 18. *num.* 61. Non incurruntur autem per auxilium, conſilium, vel fauorem præſtitum poſt appellationem, ſed ante ipſam, vt notatur illis verbis Bullæ *Appellatum fuerit*. Suarez *dicta ſect.* 2. *num.* 16. Naldus *in Summa verbo Bulla Cœnæ num.* 17. Nec quando fieret appellatio ſub fiducia talis auxilij, conſilij, vel fauoris, niſi prius aliqua promiſſio de ipſis præſtandis facta fuiſſet. Suarez, & Naldus *ibidem*. Nec comprehendi videntur appellantes à Iudicibus Sedis Apoſtolicæ, aut ad Concilium Prouinciale, ſeu ad Concilium Generale præſens, quia verba illa *Mandatis noſtris*, ac *Romanorum Pontificum, &c.* & ad *vniuerſale futurum Concilium* iſtos non tangit. Graſſius *ſupra num.* 58. 59. & 60. Nota, quod hæc excommunicatio lata erat antiquitus, & reſeruata à Pio II. & Iulio II. Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 2.

12 Tertius eſt talis: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes piratas, curſarios, ac latrunculos maritimos diſcurrentes ma-*

re

re noſtrum, præcipuè à Monte Argentario, vſque ad Terracinam, ac omnes eorum fautores, receptatores, & defenſores.

13 Circa quem, notandum ad piratas duas conditiones requiri; primam, quod id faciant non caſu, aut incidenter, ſed per ſe, & ex intentione. Vnde ſi mercaturæ vacantes in mari aliquando alios nauigantes expolient, non dicuntur piratæ. Secundam, quod non expolient alios titulo belli, ſi enim titulo belli iuſti, vel iniuſti mare diſcurrant, & hoſtes expolient, non ſunt piratæ. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 59. Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 3. Hi ergo, qui per ſe, & ex intentione, & non titulo belli, alios expoliant, excommunicantur in hac Bulla. At non omnes, ſed illi tantum, qui mare Papæ diſcurrũt, vt patet ex verbis Bullæ. Etſi enim ſecundum antiquiores Bullas, omnes piratæ cuiuſcunque maris excommunicarentur, dicebatur enim in illis: *Excommunicamus omnes piratas, curſarios, latrunculos maritimos, & illos præcipuè, qui mare noſtrum, &c.* at nunc non ita, ſed reſtricta videtur excommunicatio ſolum ad piratas maris Papæ. Toletus *num.* 4. Naldus *in Summa verbo Bulla Cœnæ num.* 19. Dicitur mare Papæ Tyrrhenum, & Adriaticum, quia ad ipſius dominium temporale ſpectat. Suarez *dicta ſect.* 2. *num.* 18. licet Graſſius *ſupra num.* 67. per *mare noſtrum*, mare Chriſtianorum intelligat. Non tamen requiritur ad incurrendam hanc excommunicationem, quod mutilent, interficiant, deprædentur, aut expolient nauigantes. Etſi enim hoc eſſet neceſſarium ſecundum antiquiores Bullas, at nunc ſecundum hanc modernam ſufficit diſcurrere per mare intentione id faciendi. Toletus *num.* 5. Suarez *ſupra num.* 19. Non incurritur ab illis, qui expoliant, aut deprædantur infideles. Toletus *ibidem.* Naldus etiam *ibidem.* Niſi forſan (quod non affirmo) quando expoliarent infideles, vel habentes ſaluum conductum, vel gentiles non inimicos Chriſtianorum. Suarez *ſupra num.* 20. *&* 21. Comprehenduntur etiam in hac cenſura fautores, receptatores, & defenſores horum piratarum, vt patet ex verbis relatis. Qui porrò tales cenſendi conſtabit ex dicendis verbo *Hæreſis, & Hæreticus,* dum de ſimilibus dicetur. Sine dubio autem milites, & alij, qui veniunt cum piratis in nauibus, vel triremibus eos adiuuantes, fautores dici debent, ac incurrere hanc cenſuram. Secus de remigantibus Chriſtianis, qui vi coacti triremes vehunt piratarum infidelium, dicendum. Nauarrus *ſupra num.* 63. *§ ſeptima quod Chriſtiani.* Graſſius *ſupra num.* 69. Imò quamuis ipſi, & alij dicant tales remiges adminus peccare mortaliter, probabiliter tamen etiam à peccato mortali excuſantur, eo quod ipſorum remigare non eſt ex ſe malum, ſed indifferens. Et licet ab infidelibus malè ordinetur, ab ipſis tamen Chriſtianis, non niſi benè ordinatur, ſcilicet ad damnum proprium

Digitized by Google

prium vitandum. Molina *tom. 1. de Iuſtit. diſp. 115. concluſ. 2.* Sanchez *lib. 1. de præcept. Decalog. cap. 7. num.* 18. Cornexo *de Cenſur. diſp. 13. dub. 1. §. Ex quo infero.* Vide & alia *infra num. 22.* & nota Suarez *dicta ſect. 2. num.* 60. oppoſitum ſatis probabiliter tueri.

14 Quartus eſt: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & ſingulos, qui Chriſtianorum quorumcunque nauibus, tempeſtate, ſeu in tranſuerſum (vt dici ſolet) iactatis, vel quoquo modo naufragium paſſis, ſiue in ipſis nauibus, ſiue ex eiſdem eiecta in mare, vel in littore inuenta cuiuſcunque generis bona, tam in noſtris Tyrrheni, & Adriatici, quàm in cæteris cuiuſque maris regionibus, & littoribus ſurripuerint. Ita vt nec ob quodcunque priuilegium, conſuetudinem, aut longiſſimi, etiam immemorabilis, temporis poſſeſſionem, ſeu alium quemcunque prætextum excuſari poſſint.*

15 Olim erat de hac re impoſita excommunicatio, licet non reſeruata, *cap. excommunicat. de rapt.* Nauarrus *ſupra num. 6.* Vt verò hæc huius Bullæ incurratur requiritur primò, quod ſurreptio talium bonorum ſit iniuſta, ſi enim titulo belli, aut alio pacto fuerit iuſta non incurretur. Naldus *ſupra num. 24.* Secundò, quod non ſit animo reſtituendi ea ſuis dominis, quando conſtaret de illis. Talis enim non eſſet propria ſurreptio. Graffius *ſupra n. 75.* Toletus *ſupra cap. 21. nu. 1.* Tertiò, quod ſit in ipſo naufragio, vel poſt illud, qui enim ante illud aliquid ſurripuit non incurrit hanc cenſuram: Naldus *num. 26.* Non tamen requiritur, quod talia bona per aliquam moram retineantur, ſed per ſolam ſurreptionem incurretur excommunicatio hæc, etſi illa, quæ antiquo iure lata erat, non incurreretur, niſi mora reſtituendi interueniente. Suarez *dicta ſect. 2. à num. 27.* Toletus *ſupra.* Non extenditur hæc cenſura ad conſulentes, mandantes, aut fautores, quia illorum non meminit Bulla, ſicut ſolet, quando illos vult comprehendere. Idem Naldus *num. 27.* apud quem, & Graffium, ac Proſperum de Auguſtino *in additionib. ad Quarantam in Summ. Bullar. verbo Bona naufragantium* vide alia circa hunc caſum.

16 Quintus eſt huiuſmodi: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, qui in terris ſuis nous pedagia, ſeu gabellas, præterquam in caſibus ſibi à Iure, ſeu ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licẽtia permiſſis imponunt, vel augent, ſeu imponi, vel augeri prohibita exigunt.*

17 Nota, gabellam eſſe tributum publicum à Principe in cõmunem vtilitatem exactum. Toletus *in Summa lib. 5. cap. 72.* Habet autem tam tributum, quàm gabella diuerſa nomina, iuxta diuerſitatem rerum, ſeu locorum, licet aliquando inter ſe confundantur. Hiſpanè enim vocatur *Alcauala.* Dicitur etiam *vectigal,* quia eſt de rebus, quæ vehuntur. *Pedagium,* quia eſt pro aptandis vijs, aut pontibus, per quos inceditur.

Guida-

Digitized by Google

Guidagium, quia eſt pro ducatu ſecuro in vijs. Dicitur quoque *Telonium, Portorium*, & *Duana* à locis, vbi gabella ſoluitur. Vocatur etiam *cenſus, penſio, tallia, præſtantia, impoſitio*, & *collecta, munus*, & *datium*. Et quando iniuſta ſunt *angaria*, & *perangaria*. De quibus Silueſter *in Summa verbo Gabella* 1. Couarrubias *reg. peccatum part.* 2. §. 5. Sotus *lib.* 3 *d Iuſt. quæſt.* 6. *art.* 7. Sanchez *tom.* 1. *Conſil. Moral. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 1. & alij.

18 Hæ ergo omnes gabellæ, ſeu impoſitiones, & aliæ quæcunque his, vel alijs nominibus vocatæ, & earum augmentum, prohibentur in Bulla, niſi fiant modo ibi aſſignato. Intentio enim legiſlatoris, ratio legis, & vſus vocabulorum id expoſtulare videtur. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 61. Sà *in Summa verbo Excommunicationes Bullæ Cœnæ num.* 7.

19 Incurritur ergo hæc cenſura ab illis Principibus, qui Superiorem recognoſcunt in temporalibus, his enim non permittitur imponere gabellas. Nauarrus *ſupra*. Imò etiam ab illis, qui non recognoſcunt talem Superiorem, ſi iniuſtas imponant, quia nec hoc eſt illis permiſſum. Suarez *dicta ſect.* 2. *num.* 38. Etſi oppoſitum putet Naldus *ſupra num.* 31. Incurritur autem ſtatim ac impoſita eſt gabella, antequam exigatur, non enim Bulla prohibet ſolum, aut determinatè exactionem, ſed vel impoſitionem, vel exactionem. Naldus *num.* 30. Caſus porrò à Iure permiſſi ad imponendas gabellas cùm iure ſcripto non determinentur (Suarez *ſupra num.* 37.) relinquendi ſunt iuris naturalis præſcripto, quod generaliter requirit ad iuſtitiam gabellæ auctoritatem imponentis, grauem neceſſitatem, æqualitatem, ita ſcilicet, vt non excedat neceſſitatem pro qua imponitur, nec nimis grauet Rempublicam, nec alios plus, alios minus, ſed ſeruatâ proportione ad facultates ſingulorum, & quod non imponatur perſonis priuilegiatis. De quibus Ioannes de Medina *C. de reſtitut. quæſt.* 13. Caſtro *l.* 1. *de lege pœnal. cap.* 9. Leſſius *de Iuſtit. lib.* 2. *cap.* 33. *dub.* 1. Sanchez *ſupra dub.* 2. & alij. Comprehenduntur etiam per illam particulam *exigunt* miniſtri, exactores, officiales, vulgo *arrendatores*, qui talia prohibita, ideſt dictas gabellas, abſque conditionibus prædictis impoſitas, exigunt. Graffius *ſupra num.* 83. Toletus *lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 7. Non autem incurrunt hanc cenſuram exigentes gabellas ab ſponte ſoluentibus. Exigere enim eſt ab inuito extorquere. Silueſter *in Summa verbo Excommunicatio* 7. *num.* 54. Nauarrus *ſupra*. Secus dicendum de alia excommunicatione contra illos, qui Clericis imponunt iſtas gabellas, de qua infra *num.* 46. & 47. hæc enim generalis eſt, & etiam pro laicis. Toletus *num.* 8. Alia apud iſtos auctores.

20 Sextus eſt talis: *Item excommunicamus, & anathematizamus*

omnes

omnes falſarios Litterarum Apoſtolicarum,etiam in forma Breuis,ac ſupplicationum gratiam, vel iuſtitiam concernentium per Romanum Pontificem, vel S.R.E.Vicecancellarios, ſeu gerentes vices eorum, aut de mandato eiuſdem R.Pontificis ſignatarum, nec non falsò fabricantes Litteras Apoſtolicas,etiam in forma Breuis,& etiam falsò ſignantes ſupplicationes huiuſmodi ſub nomine Romani Pontificis, ſeu Vicecancellarij, aut gerentium Vices prædictorum. De materia autem huius caſus commodiùs dicetur verbo *Falſarius*.

21 Septimus: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sarracenos, Turcas, & alios Chriſtiani nominis hoſtes, & inimicos,vel hæreticos,per noſtras,ſiue huius Sanctæ Sedis ſententias expreſsè, & nominatim declaratos, deferunt, ſeu tranſmittunt equos, arma,ferrum,filum ferri,ſtamnum, chalybem, omniaq. alia metallorum genera, atque bellica inſtrumenta, lignamina, canapem, funes tam ex ipſo canape,quàm alia quacunque materia,& ipſam materiam, aliaque huiuſmodi, quibus Chriſtianos, & Catholicos impugnant, nec non illos, qui per ſe, vel alios de rebus ſtatum Chriſtianæ Reipublicæ concernentibus in Chriſtianorum perniciem, & damnum ipſos Turcas, & Chriſtianæ Religionis inimicos,nec non hæreticos in damnum Catholicæ Religionis certiores faciunt, illiſque ad id auxilium, conſilium, vel fauorem, quomodolibet præſtant. Non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs, quibuſuis perſonis,Principibus,Reſpublicis per Nos, & Sedem prædictam hactenus conceſſis, de huiuſmodi prohibitione expreſſam mentionem non facientibus*.

22 Circa quem caſum,quod attinet ad prohibitionem deferendi arma ad infideles, aliqua dicta ſunt ſupra verbo *Arma à num*.8. Nunc addendum,hanc cenſuram non comprehendere Chriſtianos ſubditos Turcarum fabricantes arma in terris ipſorum infidelium,eaq.& equos illis vendentes eo fine, vt ad licitos fines illis vtantur, non ſolum,quia iſti non deferunt, aut tranſmittunt arma ad illos, quod ſolum videtur prohiberi in hac Bulla, ſed etiam, quia talis venditio opus indifferens eſt,quo benè,& malè vti poſſunt infideles.Naldus *ſupra num*.35.Qui deferebant prædicta prohibita ad dictos infideles, pœnitentia tamen ducti,ea non tradiderunt,non incurrunt eam cenſuram. Verba enim legis,maximè pœnalis,vt alibi dixi,intelligenda ſunt cum effectu.Naldus *num*.36. Quòd remiges Chriſtiani in Turcarum triremibus remigantes non afficiantur hac cenſura illis verbis,*auxilium,vel fauorem, &c.* colligitur tum ex pietate Sanctæ Matris Eccleſiæ, cuius intentio non videtur eſſe eos obligare, qui inuiti, & ob fugiendum periculum mortis id faciunt. Tum ex dictis *ſupra*, cum de excommunicatione contra piratas ageretur *num*.13.vbi etiam eos à peccato mortali probabi-

babiliter excuſari poſſe dixi, prout & ſequitur Diana 3.*part. tract.* 5. *miſcellan. reſolut.*36. poſt plures alios. Addit etiam, non ſolum poſſe remigare, ſed etiam propugnacula ædificare, ſarcinas, machinas & arma neceſſaria ad bellum afferre. Addunt Molina *de Iuſtit.to.*1.*tract.*2. *diſp.*115.*concl.*5. Caſtrus Palaus *to.*1.*tract.*6.*diſp.*6.*punct.*11.*nu.*12. poſſe etiam, ſi periculum mortis illis immineat, Chriſtianorum bona, & domos deprædari, deuaſtare, & ſurripere, quia cum ſint in extrema neceſſitate vitæ conſeruandæ poſſunt vti bonis externis proximorum quantum neceſſe illis eſt pro illo fine obtinendo. Tormenta tamen bellica in Chriſtianos dirigere, ignem applicare, contra eos pugnare, aut illos occidere, nullatenus licet, quia hoc eſt intrinſecè malum. Diana *ſupra*.

23 Illud etiam, quod prohibetur in hoc caſu, & cenſura, ſcilicet certiores facere infideles de rebus ſtatum Chriſtianæ Reipublicæ concernentibus, comprehendit illos, qui de rebus vnius Regni, Prouinciæ, Ciuitatis, vel Terræ nunciant, dummodo ſit in Chriſtianorum perniciem, & damnum, vt ibidem dicitur. Graſſius *ſupra nu.*105. Comprehendit etiam illos, qui nunciant per litteras, & ipſos deferentes litteras, vt colligitur ex illis verbis *Per ſe, vel per alios*. Suarez *dict. ſect.*2. *num.*58. Verbum autem illud *Illiſque ad id, &c.* (etſi Suarez oppoſitum ſentiat) refertur non ad Turcas, &c. ſed etiam ad eos, qui illis arma deferunt, & qui illos certiores faciunt de rebus Chriſtianæ Reipublicæ, hoc enim conformius eſt tum textui ipſi, tum intentioni Pontificis. Hurtadus de Mendoza *in* 2.2.*diſp.*76.*ſect.*3.§.68. Diana 5.*part. tract.*13.*reſolut.*13.

24 Nota etiam, quod illud *Chriſtiani nominis hoſtes*, non videtur referri ad hæreticos, tum quia textus manifeſtè illos ſeparat, tum quia ipſi, etſi praua dogmata teneant, Chriſtiano tamen nomine, etſi vanè gloriantur. Hurtadus *ſupra* §.83 Diana *ſupra reſolut.*14. Vnde poſtea immediatè ſeparatim exprimuntur in eodem caſu.

25 Caſus octauus eſt iſte: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes impedientes, ſeu inuadentes eos, qui victualia, ſeu alia ad vſum Romanæ Curiæ adducunt, ac etiam eos, qui ne ad Romanam Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt, ſeu perturbant, ſeu hæc facientes defendunt per ſe, vel alios, cuiuſcunque fuerint Ordinis, præminentiæ, conditionis, & ſtatus, etiamſi Pontificali, ſeu Regali, aut alia quauis Eccleſiaſtica, vel mundana præfulgeant dignitate.*

26 Hunc tamen caſum communiter authores intelligunt procedere, ſi iniuſtè fiant illæ actiones impediendi, inuadendi, prohibendi, &c. Si enim aliqui Principes iure ſuo vtentes id facerēt, non quidem animo

mo impediendi, perturbandi, &c. ſed conſulendi propriæ patriæ, ne illi deficiant neceſſaria, aut ne inficiatur Romam pergens peſte, ſi ibi eſſet, & ille eſſet reuerſurus, non incurrerent hanc cenſuram. Caietanus *in Summa verbo Excommunicatio cap.* 19. Nauarrus *in Manual. ſupra num.* 64. Graffius *num.* 110. Nota tamen, quod in caſu dubij talis iuris parendum eſt Summo Pontifici. Nota etiam, quod per Curiam Romanam non intelligitur præciſè Roma, ſed Ciuitas illa, vbi Papa reſidere contigerit. Naldus *ſupra num.* 40.

27 Nonus verò talis eſt: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sedem Apoſtolicam venientes, vel recedentes ab eadem, ſua, vel aliorum opera interficiunt, mutilant, ſpoliant, capiunt, detinent, nec non illos omnes, qui iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam, à nobis, vel noſtris Iudicibus non habentes illam ſibi temerè vendicantes ſimilia contra morantes in eadem Curia audent perpetrare.*

28 Incurrunt hanc cenſuram omnes, qui aliquo ex dictis modis offendunt venientes ad Sedem Apoſtolicam, vel ab ea recedentes, occaſione alicuius negotij, ſiue ſpecialis, ſiue temporalis tractandi cum Papa, vel eius Miniſtris, non autem occaſione viſitandi Eccleſias, lucrandi Indulgentias, &c. Toletus *lib.* 1. *cap.* 25. *num.* 2. Naldus *ſupra nu.* 41. Idem dico de offendentibus Regulares venientes ad Generales, vel alios Superiores ſuorum Ordinum: iſti enim non dicuntur venire ad Sedem Apoſtolicam. Secus ſi venirent ad Sacram Congregationem Regularium, vel aliam ſimilem, quia nomine Sedis Apoſtolicæ veniunt iſtæ Congregationes. Notandum, quod nomine Sedis Apoſtolicæ non intelligitur determinatè Roma, ſed locus, vel Ciuitas, vbi Papa reſidet, prout dixi *ſupra de Curia Romana*. Vnde fit, vt materia huius cenſuræ intelligenda ſit de euntibus ad Sedem Apoſtolicam vbicunque fuerit pro negotijs ad illam ſpectantibus. Suarez *dicta ſect.* 2. *num.* 65. Toletus *ſupra*. Vnde ſimiliter per morantes in Curia (de quibus in poſteriori parte caſus agitur) non intelliguntur Ciues Romani, aut alij quicunque Romæ viuentes, ſed Curiales, illi ſcilicet, qui ratione Curiæ Romæ degunt, quia ſcilicet ſeruiunt Papæ, ſiue Cardinalibus, & Epiſcopis, ſeu Prælatis, qui Curiam ſequuntur. Caietanus *in Summa verbo Excommunicatio cap.* 14. Toletus *ſupra num.* 3. Qui etiam animaduertunt, quod etſi ad hoc, quod per illas actiones in Bulla prohibitas reſpectu venientium, aut recedentium incurratur excommunicatio, ſatis ſit, quod ſimpliciter fiant; at verò reſpectu morantium requiritur, quod eæ fiant, veluti authoritatiuè, auctoritate videlicet vſurpata, prout colligitur ex illis verbis *Eam ſibi temere vendicantes*.

29 Decimus caſus eſt: *Item Excommunicamus, & anathematizamus*

Digitized by Google

mus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, ſeu depradantes Romipetas, ſeu Peregrinos ad Vrbem cauſa deuotionis, ſeu peregrinationis accedentes, & in ea morantes, vel ab ipſa recedentes, & in his dantes auxilium, conſilium, vel fauorem.

30 Hic autem caſus diuerſus valdè eſt à præcedenti, comprehendit enim exercentes illas actiones circa venientes Romam, etiam cauſa viſitandi Eccleſias, & lucrandi Indulgentias, prout habetur ex verbis illis *Cauſa deuotionis, ſeu peregrinationis*. Similiter circa veniẽtes Romam, etiam ſi ibi Sedes Apoſtolica non eſſet, vt colligitur ex illo verbo *ad Vrbem, &c.* Comprehendit etiam auxiliantes, conſiliantes, vel fauentes, vt patet illis verbis *dantes auxilium*, quæ non comprehendebantur in præcedenti caſu. Caietanus *in Summa verbo Excommunicatio cap.* 13. Toletus *dicto cap.* 25. *num.* 4. Vide alia in eodem Caietano *ſupra*, & Naldo etiam *ſupra à num.* 42.

31 Vndecimus caſus eſt: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hoſtiliter inſequentes S.R.E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Sediſque Apoſtolicæ Legatos, vel Nuncios, aut eos à ſuis Diœceſibus, Territorijs, Terris, ſeu dominijs eijcientes, nec non ea mandantes, vel rata habentes, ſeu præſtantes in eis auxilium, conſilium, vel fauorem.*

32 Concordant cum hoc caſu, & cenſura plura iura antiqua. Primò, Clementina *Si quis ſuadente de pœnis*, vbi excommunicatione Papæ reſeruata, & alijs pœnis afficiuntur hæc, vel ſimilia facientes contra Epiſcopos. Secundò, *cap. fælicis de pœnis in* 6. vbi contra eadem, vel ſimilia facientes in Cardinales magnæ etiam pœnæ impoſitæ ſunt. Tertiò, contra impedientes Legatos, aut Nuncios Extrauagans *Super gentes* Ioan. 22. vbi etiam imponitur excommunicatio cum alijs pœnis. Toletus *dicto cap.* 25. *num.* 5.

33 Aduertendum, nomine Epiſcopi in præſenti intelligi conſecratum, non electum, aut confirmatum tantum, quia is non eſt ſimpliciter Epiſcopus, ſed tantum ſecundum quid, ſcilicet quoad iuriſdictionem. Caietanus *ſupra cap.* 12. Suarez *ſupra num.* 69. Licet autem quælibet ex his actionibus ſufficiens ſit ex ſuo genere ad peccatum mortale, poſſunt tamen (etſi rariſſimè) eſſe ſolũ veniale ex leuitate materiæ, & nullum peccatum, vt ſi fierent cum ignorantia inculpabili, vel pro defenſione propria, Nauarrus *dicto cap.* 27. *num.* 67. Suarez *ſupra*. Qui etiam animaduertunt, non incurrere hanc cenſuram Principes, qui eijcerent è ſua Curia prædictos Prælatos, etſi peccarent ita faciendo. Verumtamen ſi Curiæ Principum eſſent loca iuriſdictionis, legationis, domicilij, aut natalia ipſorum Prælatorum, & inde eos eijcerent, incur-

incurrerent hanc cenſuram eodem modo, ac ſi ex alijs locis illos eijcerent. Id enim ſuadent illa verba: *à ſuis Diœceſibus, territorijs, terris, ſeu dominijs*. Fauet Naldus *num.*46. & Alterius *de Cenſur.tom.*1. *lib.*5.*diſp.*12. *cap.*4. Verbum illud *rata habentes*, rectè exponit Suarez *ſupra num.* 71. vt per illud non intelligantur quicunque conſentientes, approbantes, vel laudantes tale factum, tales enim cum nullatenus influant in illas actiones, non incurrent hanc cenſuram, ſed illi ſolum quorum nomine, & mandato expreſſo, vel virtuali factum fuit. Etenim ex Regula iuris in 6. num. 9. *Ratum quis habere non poteſt, quod ipſius nomine non eſt geſtum*. Et Regul. 10. *Ratihabitionem retrahi, & mandato non eſt dubium, comparari*. Extendunt etiam hanc cenſuram ad eos, qui inſultum facerent in domum alicuius Cardinalis, animo illum iniuriandi, Alterius *de Cenſur.tom.*1. *lib.*5. *diſp.*12. *cap.*4.*col.*4 *fol.*616. & Diana *part.*5.*tract.*2.*reſolut.*81. Et ad eos, qui offendunt Clericos familiares Cardinalium ipſorum intuitu, Sayrus *de Cenſur.lib.*3.*cap.*15.*num.*3. Et ad illos, qui cum poſſint non impediunt talem iniuriam, idem Alterius *ſupra cap.*6.*col.*10. Hæc verò etſi probabilia videantur, difficultate non carent, cum verba Bullæ illa non ſignificent, & in pœnalibus non debeat fieri extenſio ad caſus ſimiles, vt ſæpè dixi.

34 Duodecimus eſt: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per ſe, vel per alios perſonas Eccleſiaſticas quaſcunque, vel ſæculares ad Romanam Curiam ſuper eorum cauſis, & negotijs recurrentes, ac illa in eadem Curia proſequentes, aut procurantes, negotiorumq. Geſtores, Aduocatos, Procuratores, & Agentes, ſeu etiam Auditores, vel Iudices ſuper dictis cauſis, vel negotijs deputatos, occaſione cauſarum, vel negotiorum huiuſmodi occidunt, ſeu quoquomodo percutiunt, bonis ſpoliant: ſeu qui per ſe, vel per alios directè, vel indirectè delicta huiuſmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel fauorem præſtare non verentur, cuiuſcunque præeminentiæ, & dignitatis fuerint.*

35 Actiones hic prohibitæ, & perſonæ circa quas fieri prohibentur notiſſimæ ſunt, maximè ex dictis in ſuperioribus, ſolum ergo pauca annotanda. Primum, hanc cenſuram ſolū incurri à facientibus prædicta, non titulo inimicitiæ, vindictæ, aut alio quocunque, ſed ſolum, vt in Bulla dicitur *occaſione cauſarum, vel negotiorum huiuſmodi*. Caietanus *verbo Excommunicatio cap.*15. Graffius *ſupra nu.*118. Secundum, incurri etiam ſi non fiant auctoritate iudiciaria laica, ſed Eccleſiaſtica, vel priuata ſolum. Nauarrus *ſupra num.*68. Tertium, hæc facientes poſſe ſimiliter incidere in alias cenſuras, præſertim relatam *caſu* 9. ſi tales proſequentes negotia morentur in Curia, neque enim

Digitized by Google

eſt inconueniens, vt quis ſimul incidat in plures cenſuras, vt habetur 3. *quæſt.4. ca. Engeltrudam.* Toletus *ſupra cap.26.num.2.*

36 Caſus decimus tertius iſque ampliſſimus eſt iſte: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes tam Eccleſiaſticos, quàm ſæculares cuiuſcunque dignitatis, qui prætexentes friuolam quamdam appellationem à grauamine, vel futura executione Litterarum Apoſtolicarum, etiam in forma Breuis, tam gratiam, quàm iuſtitiam concernentium: nec non Citationum, Inhibitionum, Sequeſtrorum, Monitoriorum, Proceſſuum, Executorialium, & aliorum decretorum à Nobis, & à Sede prædicta, ſeu Legatis, Nuncijs, Præſidentibus, Palatij noſtri, & Cameræ Apoſtolicæ Auditoribus, Commiſſarijs, alijſque Iudicibus, & Delegatis Apoſtolicis emanatorum, & quæ pro tempore emanauerint, aut aliàs ad Curias ſæculares, & laicam poteſtatem recurrunt, & ab ea, inſtante etiam Fiſci Procuratore, vel Aduocato, appellationes huiuſmodi admitti, ac Litteras, Citationes, Inhibitiones, Sequeſtra, Monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciunt, quive illa ſimpliciter, vel ſine eorum beneplacito, & conſenſu, vel examine executioni demandari, aut ne Tabelliones, & Notarij ſuper huiuſmodi Litterarum, & Proceſſuum executione, Inſtrumenta, vel acta conficere, aut confecta, parti, cuius intereſt, tradere debeant, impediunt, vel prohibent, ac etiam partes, ſeu eorum agentes, conſanguineas, affines, familiares, Notarios, Executores, & Subexecutores, Litterarum, Citationum, Monitoriorum, & aliorum prædictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex Ciuitatibus, Locis, & Regnis eijciunt, bonis ſpoliant, perterrefaciunt, concutiunt, & comminantur per ſe, vel alium, ſeu alios, publicè, vel occultè, quive aliàs quibuſcunque perſonis in genere, vel in ſpecie, ne pro quibuſuis eorum negotijs proſequendis, ſeu gratijs, vel litteris impetrandis ad Romanam Curiam accedant, aut recurſum habeant, ſeu gratias ipſas, vel Litteras à dicta Sede impetrent, ſeu impetratis vtantur, directè, vel indirectè prohibere, ſtatuere, ſeu mandare, vel eas apud ſe, aut Notarios, ſeu Tabelliones, vel aliàs quomodolibet retinere præſumunt.*

37 De materia huius caſus, & cenſuræ aliqua dicam infra verbo *Clerici*, & verbo *Exemptio Regularium*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*.

38 Quartus decimus caſus hic eſt: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & ſingulos, qui per ſe, vel per alios auctoritate propria, ac de facto quarumcunque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & Litterarum Apoſtolicarum prætextu, Beneficiales, & Decimarum, ac alias cauſas ſpirituales, & ſpiritualibus annexas ab Auditoribus, & Commiſſarijs noſtris, alijſque Iudicibus Eccleſiaſticis auo-*

cant,

Digitized by Google

cant, illorumue curſum, & audientiam, ac perſonas, Capitula, Conuentus, Collegia, cauſas ipſas proſequi volentes impediunt, ac ſe de illarum cognitione tanquam Iudices interponunt, quiue partes actrices, quæ illas committi fecerunt, & faciunt, ad reuocandum, & reuocari faciendum Citationes, vel Inhibitiones, aut alias Litteras in eis decretas, & ad faciendum, vel conſentiendum eos contra quos tales Inhibitiones emanarunt à cenſuris, & pœnis in illis contentis abſolui per ſtatutum, vel alias compellunt, aut executionem Litterarum Apoſtolicarum, ſeu executorialium, proceſſuum, ac decretorum prædictorum quo modolibet impediunt, vel ſuum ad id fauorem, conſilium, aut aſſenſum præſtant, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætenſionum, ſeu etiam donec ipſi ad nos informandos, vt dicunt, ſupplicauerint, aut ſupplicari fecerint, niſi ſupplicationes huiuſmodi coram nobis, & Sede Apoſtolica legitimè proſequantur, etiam ſi talia committentes fuerint Præſidentes Cancellariarum, Conſiliorum, Parlamentorum, Cancellarij, Vicecancellarij, Conſiliarij, Ordinarij, vel Extraordinarij quorumcunque Principum ſæcularium, etiam Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacunque præfulgeant dignitate, aut Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Commendatarij, ſeu Vicarij fuerint.

39 De huius etiam cenſuræ materia aliqua quoque dicēda ſunt verbo *Clerici*, & verbo *Exemptio Regularium*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*.

40 Quintus decimus, qui eſt veluti continuatio præcedentis eſt talis: *Qui ue ex eorum prætenſo officio, vel ad inſtantiam partis, aut aliorum quorumcunque perſonas Eccleſiaſticas, Capitula, Conuentus, Collegia Eccleſiarum quarumcunque coram ſe ad ſuum Tribunal, Audientiam, Cancellariam, Conſilium, vel Parlamentum, præter Iuris Canonici diſpoſitionem, trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant, directè, vel indirectè quouis quæſito colore. Nec non, qui Statuta, Ordinationes, Conſtitutiones, Pragmaticas, ſeu quæuis alia decreta in genere, vel in ſpecie ex quauis cauſa, & quouis quæſito colore, ac etiam prætextu cuiuſuis conſuetudinis, aut priuilegij, vel aliàs quomodolibet fecerint, ordinauerint, & publicauerint, vel factis, & ordinatis vſi fuerint, vnde libertas Eccleſiaſtica tollitur, ſeu in aliquo læditur, vel deprimitur, aut aliàs quomodolibet reſtringitur, ſeu Noſtris, & dictæ Sedis, ac quarumcunque Eccleſiarum iuribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expreſsè præiudicatur.*

41 Pariter de huius quoque caſus, & cenſuræ materia nonnihil dicetur dicto verbo *Clerici*, & verbo *Exemptio Regularium*, & verbo *Gabella*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*, ac 4. tom. verbo *Statutum*.

Digitized by Google

42 Decimus ſextus caſus, qui etiam eſt continuatio defenſionis libertatis Eccleſiaſticæ ſicut præcedens, eſt talis: *Nec non, qui Archiepiſcopos, Epiſcopos, alioſque Superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoſcunque Iudices Eccleſiaſticos Ordinarios, quomodolibet hac de cauſa directè, vel indirectè carcerando, vel moleſtando eorum agentes, procuratores, familiares, nec non conſanguineos, & affines, aut aliàs impediunt, quominus ſua iuriſdictione Eccleſiaſtica contra quoſcunque vtantur ſecundum quod Canones, & Sacræ Conſtitutiones Eccleſiaſticæ, & decreta Conciliorum Generalium, & præſertim Tridentini, ſtatuunt, ac etiam eos, qui poſt ipſorum Ordinariorum, vel etiam ab eis Delegatorum quorumcunque ſententias, & decreta, aut aliàs fori Eccleſiaſtici iudicium eludẽtes, ad Cancellarias, & alias Curias ſæculares recurrũt, & ab illis probibitiones, & mandata etiam pœnalia Ordinarijs, & Delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant, eos quoque, qui hæc decernunt, & exequuntur, ſeu dant auxilium, conſilium, patrocinium, & fauorem in eiſdem.*

43 Similiter de huius cenſuræ materia aliqua dico verbo *Clerici*, & verbo *Exemptio Regularium*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*.

44 Decimus ſeptimus caſus eſt huiuſmodi: *Quiuè iuriſdictiones, ſeu fructus, redditus, & prouẽtus ad Nos, & Sedem Apoſtolicam, & quaſcunque Eccleſiaſticas perſonas ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum Beneficiorum Eccleſiaſticorum pertinentes vſurpant, quauis occaſione, vel cauſa, ſine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expreſſa licentia ſequeſtrant.*

45 De huius quoque cenſuræ materia non nihil dicam eo loco, cum de immunitate Eccleſiaſtica Regularium erit ſermo.

46 Decimus octauus caſus eſt iſte: *Quiuè collectas, decimas, talleas, præſtantias, & alia onera Clericis, Prælatis, & alijs perſonis Eccleſiaſticis, ac eorum Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum Beneficiorum Eccleſiaſticorum bonis, illorumq; fructibus, redditibus, & prouentibus huiuſmodi abſque ſimili Romani Pontificis ſpeciali, & expreſſa licentia imponunt, & diuerſis etiam exquiſitis modis exigunt, aut ſic impoſita etiam à ſpontè dantibus, & concedentibus recipiunt. Nec non, qui per ſe, vel alios, directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel fauorem præſtare non verentur, cuiuſcunque ſint præeminentiæ, dignitatis, Ordinis, conditionis, aut ſtatus, etiamſi Imperiali, aut Regali præfulgeant dignitate, ſeu Principes, Duces, Comites, Barones, & alij Potentatus quicunque etiam Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, & terris quoquomodo Præſidentes, Conſiliarij, & Senatores, aut quauis etiam Pontificali*

Digitized by Google

tificali dignitate inſigniti. Innouantes decreta ſuper his per Sacros Canones, tam in Lateranenſi nouiſſimè celebrato, quàm Concilijs Generalibus edita, etiam cum cenſuris, & pœnis in eis contentis, &c.

47 Comprehenduntur ſub hac cenſura recipientes prædictas præſtantias, tallias, vel gabellas, etiam *ab ſpontè dantibus*, vt patet ex verbis Bullæ, in quo differt hic caſus à quinto, de quo egimus ſupra, vt ibi diximus. De hac tamen materia dicetur verbo *Gabella quoad Regulares*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*.

48 Decimus nonus caſus non diſſimilis præcedentibus, talis eſt tenoris. *Excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoſcunque Magiſtratus, & Iudices, Notarios, Scribas, Executores, Subexecutores, quomodolibet ſe interponentes in cauſis capitalibus, ſeu criminalibus contra perſonas Eccleſiaſticas illos proceſſando, banniendo, capiendo, ſeu ſententias contra illos proferendo, vel exequendo, ſine ſpeciali, ſpecifica, & expreſſa huius Sanctæ Sedis Apoſtolicæ licentia, quique huiuſmodi licentiam ad perſonas, & caſus non expreſſos extendunt, vel aliàs illa perperam abutuntur, etiamſi talia committentes fuerint Conſiliarij, Senatores, Præſidentes, Cancellarij, Vicecancellarij, aut quouis alio nomine nuncupati.*

49 De cuius etiam materia aliqua dicam verbo *Clerici*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*.

50 Vigeſimus, & vltimus. *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per ſe, ſeu alios directè, vel indirectè ſub quocumque titulo, vel colore inuadere, deſtruere, occupare, ac detinere præſumpſerint in totum, vel in partem Almam Vrbem, Regnum Siciliæ, Inſulas Sardiniæ, & Corſicæ, terras citra Pharum, Patrimonium Beati Petri in Thuſcia, Ducatum Spoletanum, Comitatum Venayſinum, Sabinenſem, Marchiæ Anconitanæ, Maſſæ, Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ, & Maritimas Prouincias, illarumq. terras, & loca, ac terras ſpecialis Commiſſionis Arnulphorum, Ciuitateſq. noſtras Bononiam, Ceſenam, Ariminum, Beneuentum, Peruſium, Auinionem, Ciuitatem Caſtelli, Tudertum, Ferrariam, Comaclum, & alias Ciuitates, Terras, & loca, vel iura ad ipſam Romanam Eccleſiam pertinentia, dictæq. Romanæ Eccleſiæ mediatè, vel immediatè ſubiecta, nec non ſupremam iuriſdictionem in illis Nobis, & eidem Romanæ Eccleſiæ competentem, de facto vſurpare, perturbare, retinere, & vexare varijs modis præſumunt, nec non adhærentes, fautores, & defenſores illorum, ſeu illis auxilium, conſilium, vel fauorem quomodolibet præſtantes.*

51 Ponitur hæc cenſura contra *Inuadentes, &c.* terras ad dominium temporale Papæ ſpectantes. Comprehendit etiam illos, qui titulo fa-

Digitized by Google

ctionis illas hoſtiliter inuadunt, etiam ſi eas non intendant ſubtrahere à dominio Papæ. Caietanus *ſupra cap.* 17. Nauarrus *ſupra num.* 73. Quid intelligatur per illud verbum mediatè, vel immediatè, Naldus *in Summa ſupra num.* 59. ſic explicat. *Loca illa dicuntur immediatè ſubiecta Eccleſiæ Romanæ, in quibus Romanus Pontifex immediatè Iudices, ac Magiſtratus conſtituit, vt ibidem iudicent, mediatè verò ſunt illa, quæ non immediatè reguntur, ac iudicantur à prædictis Magiſtratibus, ſed à Iudicibus, qui ad ea deſtinantur à Ciuitatibus immediatè ſubiectis ipſi Romano Pontifici.* Et infra. *Sed & alio modo intelligunt alij terras mediatè ſubiectas Romanæ Eccleſiæ, nempè, etiam eas, quæ iure feudi alijs Principibus ſubduntur, & ab ipſis reguntur, vt ſunt Vrbinum, Parma, & ſimiles.* Hæc ille. Quando verò per prædictas actiones incurratur hæc cenſura, Suarez *ſupra num.* 105. ſic habet: *Quacunque ratione aliqua ex his actionibus contra iuſtitiam fiat, ſufficit ad incurrendam hanc cenſuram. Si autem bona fide, & probabili titulo, iuxta Doctorum hominum iudicium, aliquid huiuſmodi fiat, non incurretur cenſura, quia excuſatur culpa ſine qua non poteſt excommunicatio incurri.* Refertq. Caietanum *in Summa verbo Excommunicatio cap.* 31. *verſic.* 4. Ibi tamen Caietanus ad aliud intentum loquitur, nec quod dicit Suarez videtur verum reſpectu actionum inuadendi, & deſtruendi, illæ enim pertinent ad bellum aggreſſiuum.

52 Horum porrò caſuum, & cēſurarum abſolutio reſeruata eſt Summo Pontifici, ſublatis omnibus, & ſingulis priuilegijs ijs verbis. *Cæterum à prædictis ſententijs nullus per alium quam per Romanum Pontificem, niſi in mortis articulo conſtitutus, nec etiam tunc, niſi de ſtando Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo cautione præſtita, abſolui poſſit, etiam prætextu quarumuis facultatum, & indultorum quibuſcunque Eccleſiaſticis, ſæcularibus, & quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, ac Militiarum Regularibus, etiam Epiſcopali, vel alia maiori dignitate præditis, ipſiſq. Ordinibus, & eorum Monaſterijs, Conuentibus, & domibus, ac Capitulis, Collegijs, Confraternitatibus, Congregationibus, Hoſpitalibus, & locis pijs, nec non laicis, etiam Imperiali, Regali, & mundana excellentia fulgentibus, per Nos, & dictam Sedem, ac cuiuſuis Concilij decreta, verbo, litteris, aut alia quacunque ſcriptura in genere, in ſpecie conceſſorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum.*

53 Circa quæ primo animaduertendum, illud *in mortis articulo* extendi poſſe ad mortis periculum, vt in ingreſſuro periculoſam nauigationem, vel imminens prælium, & in muliere partui difficili proxima. Naldus *ſupra* ex Couarrubia, & Vgolino. Et confirmari poteſt, tum ex pietate Eccleſiæ erga ſuos filios, tum quia in Iure, *ca. ſi quis ſua-*

dente.

dente 17. *quæſt.* 4. *&* c. *eos qui de ſentent. excommunicat. in* 6. pro eodem ſumitur periculũ mortis, & articulus mortis. Diana 5. *par. tract.* 9. *reſolut.* 67. Quod tamen limitat de periculo, quod ſit neceſſariò adeundum, non de illo, quod voluntariè omnino aſſumitur. Quale eſt illud, quod eſt in ludo haſtarum, taurorum agitatione, &c. Secundò animaduertendum, priuilegia conceſſa aliquibus Regularibus ad abſoluẽdum ab aliquibus caſibus Bullæ Cœnæ Chriſtianos exiſtentes in remotis partibus infidelium, prout Paulus III. in Bulla *Licet debitum* in 1. to. Bullar. Laertij inter Conſtitutiones ipſius num. 48. conceſſit Ieſuitis, & Paulus V. in Bulla *Ex omnibus* tom. 3. Bullar. num. 40. aliàs 26. Fratribus Sanctiſſimæ Trinitatis, non reuocari, vt credo, hac generali reuocatione. Specialitas enim caſus, neceſſitas illorum Chriſtianorum, & pietas matris Eccleſiæ id poſtulare videtur. Vide circa hoc notabile priuilegium Sanctiſs. D.N. Vrbani conceſſum Fratribus Diſcalceatis Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis in Africa, & alijs Turcarum partibus exiſtentibus, *in Appendic. ad* 4. *tom. Bullar. num.* 3. *aliàs* 54. Quomodo autem intelligi debeat id quod addit Pontifex de non danda abſolutione, etiam in articulo mortis, niſi *de ſtando Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo cautione præſtita*, præſertim, quia illud verbum *Nec poſſit* denotare videtur abſolutionem aliter datam eſſe nullam, vide dicta verbo *Abſolutio nu.* 9. *& ſequenti.* An verò etiam extra mortis articulum, vel periculum, in caſu videlicet neceſſitatis confitendi, vel communicandi, poſſit aliquis ſaltem indirectè ab his caſibus abſolui, tractat ipſe Naldus *à nu.* 62. & dicam infra verbo *Caſus reſeruati.*

54 Ex illo etiam, & *quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium* colligitur id, quod dixi *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 38. videlicet hoc tempore publicationis Bullæ Cœnæ, iuxta moderationem Vrbani VIII. (quidquid ſit de præcedenti) omnia priuilegia Prælatorum Regularium, ſi quæ erant, ad abſoluendum ſuos ſubditos à caſu hæreſis, aut ab alio ex contentis in dicta Bulla omnino reuocata eſſe, prout etiam nouiſſimè approbat, me relato, Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Abſolutio nu* 3. Multo magis id eſt certum de Confeſſarijs Regularium, quod ſcilicet non poſſint abſoluere ſuos pœnitentes ab vllo ex caſibus contentis in hac Bullæ Cœnæ, propter declarationem Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII. de anno 1601. & 1602. & maximè ſub Sanctiſs. D.N. Vrbano VIII. de anno 1628. quas retuli *tom.* 1. *cap.* 19. *nu.* 15. 16. *&* 17. Pro quo nota, quod vt dixi eo *nu.* 16. licet prædictæ declarationes ſub Clemente VIII. ſolum loquantur de Confeſſarijs per Italiam extra Vrbem degentibus, decretum verò, ſeu declaratio ſub Sanctiſs. D.N. Vrbano generaliter loquitur de Confeſſarijs Regularibus tam intra, quàm extra Italiam.

Digitized by Google

55 Maximè ex illis verbis textus *Etiam Epiſcopali, vel alia maiori dignitate præditis*, adiunctis illis, *ac cuiuſuis Concilij decreta*, ſequitur decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.24. de reformat.cap.6.* vbi Epiſcopis conceditur facultas abſoluendi ſuos ſubditos in foro conſcientiæ à quibuſcunque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, reuocatum eſſe quo ad iſtos caſus Bullæ Cœnæ, non ſolum propter verba relata, præſertim, quia vix inuenietur aliqua facultas in Concilijs conceſſa quo ad hoc præter iſtam, vt notat Suarez infra referēdus, ſed etiam propter declarationes Gregorij XIII. & Clemētis VIII. quas referunt Fuſcus *de Viſitat. lib.2. cap.31. num.5. & cap.23. num.4.* Marcus Antonius Genuenſis *in praxi Archiepiſcopat. Neapolit. cap.67. nu.10. in 1. edit. prax. nou. Epiſcopor. cap.1. num.13.* & Azor qui *tom.1. Inſtitut. Moral. lib.8. cap.19. quæſt.3. & cap.10. quæſt.10.* refert audiuiſſe à Religioſo docto, & fide digno ſic declaraſſe prædictum Clementem VIII. Item propter declarationem Sacræ Congregationis, quam referunt Piaſegus *in prax. nou. Epiſcopor. par.2. cap.1.* Suarez *4. tom. in 3. par. diſp.30. ſect.2. num.11. & de fide tract.1. diſp.21. ſect.4. nu.13.* & Armendariz *in Additionib. ad recopilat. leg. Nauarræ lib.2. tit.21. l. vnica de familiaribus Inquiſitorum num.3.* Item, quia ſecundum hanc opinionem in ſupremo Generalis Inquiſitionis Prætorio Romano pronunciatum fuiſſe teſtatur Pegna *in Director. Inquiſit. par.3. quæſt.92. comment.141. verſ. penult.* Accedit ſtilus, & praxis Curiæ Romanæ, vt referunt Antonius Ricciulus *de Iure perſonar. lib.5. c.14.* Azor *dicto cap.10. quæſt.10.* & Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.40. num.25.* Quare oppoſita ſententia, etſi plurium Doctorum ſit, parum tuta, aut ſecura in praxi hoc tempore videtur, vt habet Sanchez *in Decalog. lib.2. cap.11. num.27. in fine.* Vide ipſum, & Barboſam loco relato *à nu.22.* ac Sanctarellum *in tract. de fide cap.5. dub.1. nu.1.*

56 An verò ſaltem ex priuilegio Bullæ Cruciatæ poſſit aliquis abſolui ab his caſibus in locis, vbi talis Bulla viget, dicetur infra verbo *Bulla Cruciatæ*. Similiter quid agere debeat ille, Regularis maximè, qui in prædictos caſus inciderit, & eſt in remotis partibus, vbi nullus eſt, qui ab illis abſoluere poſſit, dicetur infra verbo *Caſus reſeruati*.

57 Addendum, iuxta dicta *tom.1. cap.19. num.43.* Confeſſarios abſoluentes à prædictis caſibus excommunicationis ſententiam incurrere, vt patet ex ipſa Bulla. Extenditur enim ad quemcunque ab illis abſoluerit, vt patet ex contextu Bullæ illis verbis: *Quod ſi fortè aliqui, &c.* Hæc tamen excommunicatio nulli eſt reſeruata, & ita quicunque Confeſſarius ab ea abſoluit, & quicunque Prælatus Regularis ſuos ſubditos, iuxta doctrinam ſæpius traditam de cenſuris non reſeruatis. Verum excommunicatio poſita in decreto Sacræ Congregationis ſub

Cle-

Digitized by Google

Clemente VIII. de anno 1601. quod retuli *dict. cap.* 19. *num*, 15. contra abſoluentes à caſibus *clarè, vel dubiè* in Bulla Cœnæ contentis, Papæ eſt reſeruata. Nota tamen, quod verbo illo *dubiè* ſolum denotatur dubium propriè dictum, nō opinio probabilis, prout ex Graffio *lib.* 1. *de caſ. reſeruat. num.* 51. tenet Theſaurus *in prax. par.* 1. *cap.* 16. *in fin.* Qualiter etiam Ordinarij, Prælati, Rectores Eccleſiarum, & Confeſſores omnes teneantur habere apud ſe tranſumptum huius Bullæ, dixi eo *cap.* 19. *num.* 44. Lege Barboſam *de officio Parochi cap.* 19. *num.* 61.

58 Præcipitur etiam in eadem Bulla vniuerſis Ordinarijs, & Prælatis in virtute ſanctæ obedientiæ, vt eam publicent ſemel in anno, aut etiam pluries in Eccleſijs ſuis, dum in eis maior populi multitudo ad Diuina conuenerit. Addit Graffius *par.* 1. *lib.* 4. *cap.* 18. *in explicat. Bullæ num.* 7. hanc obligationem eſſe ſub mortali, licet excuſentur illi, qui vitandi ſcandali cauſa eam non publicant. Pro quo vide Becanum *in Summa Theolog. par.* 2. *tract.* 3. *cap.* 6. *quæſt.* 8. *num.* 4.

59 Ex dictis verò manifeſtè elicitur intentionem Summi Pontificis proculdubio eſſe, vt hæc Bulla in toto Chriſtiano orbe recipiatur, acceptetur, & obſeruetur. Iterata enim, & repetita ſingulis annis eiuſdem publicatio Romæ in ſolēniſſimo Dominicæ Cœnæ anniuerſario, Papa, Cardinalibus, Epiſcopis, & tota Curia adſtantibus, eiuſdem etiam pluries ſingulis ſaltem annis in omnibus Eccleſijs intimatio præcepta, & tam ſolicita Pontificis cura, quòd eius tranſumptum apud omnes Prælatos, & Confeſſarios reſeruetur id manifeſtè oſtendit. Finis enim Summi Pontificis eſt, vt tanquam pius Pater per excommunicationem in ea contentas conſeruet animarum ſalutem, Rempublicam Chriſtianam, libertatemq. Eccleſiaſticam, authoritatem Apoſtolicam, & vnitatem à Deo ſibi commendatam, quæ ſunt bona Sedis Apoſtolicæ. Graffius *ſupra num.* 8. Vnde quoad forum exterius nulla admitti debet ignorantia, ſeu excuſatio quælibet pro tranſgreſſoribus. Quoad forum tamen animæ illam admittunt authores aſſerētes ipſam non obligare in illis partibus, vbi non eſt vſu recepta. Hi ſunt Filiucius *tom.* 1. *tract.* 11. *cap.* 1. *quæſt.* 5. *num.* 11. Putean. *in* 2. *part. S. Tho. quæſt.* 11. *art.* 4. *dub.* 2. Ioannes Valerus *in different. vtriuſque fori verb. peccatum different.* 30. *num.* 2. Becanus *in part.* 2. *tract.* 3. *cap.* 6. *quæſt.* 8. *num.* 4. & alij. Oppoſitum verò magis probabile appellat Diana *part.* 1. *tract. de legib. reſolut.* 1. §. *vnde Puteanus*.

60 Derogat tandē Pontifex quibuſcunq. priuilegijs, etiam per viam contractus, aut remunerationis, aut ex quauis alia cauſa conceſſis, conſuetudinibus immemorabilibus, præſcriptionibus, & conſuetudinibus, quantumuis longiſſimis, illis verbis: *Non obſtantibus priuilegijs, indultis, & Litteris Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus, ſupradictis,*

dictis, vel eorum alicui, ſeu aliquibus alijs cuiuſcunque Ordinis, ſtatus, vel conditionis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, etiamſi, vt præmittitur, Pontificali, Imperiali, Regali, ſeu quauis Eccleſiaſtica, & mundana præfulgeant dignitate, vel eorum Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, ſeu locis à prædicta Sede ex quauis cauſa, etiã per viam contractus, aut remunerationis, & ſub quauis alia forma, & tenore, ac cum quibuſuis clauſulis, etiam derogatoriarum derogatorijs, conceſſis, etiam continentibus, quod excommunicari, anathematizari, vel interdici non poſſint per Litteras Apoſtolicas non faciẽtes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de priuilegijs, indulgentijs, & indultis huiuſmodi, ac de Ordinibus, locis, nominibus proprijs, cognominibus, & dignitatibus eorum mentionem, necnon conſuetudinibus etiam immemorabilibus, ac præſcriptionibus, quantumcunque longiſſimis, & alijs quibuſlibet obſeruantijs ſcriptis, vel non ſcriptis, per quæ contra hos noſtros proceſſus, ac ſententias quominus includantur in eis ſe iuuare valeant, vel tueri.

61 Ex qua tam generali derogatione priuilegiorum quorumcũquè, & conſuetudinum, etiam immemorabilium, elici videtur vſum, qui eſt in aliquibus Regnis, Dominijs, & Republicis Chriſtianis faciendi, ſeu permittendi aliqua, quæ contraria apparent libertati Eccleſiaſticæ, & ijs, quæ in hac Bulla ordinantur, ſiue talis vſus fundetur in aliquo Pontificio priuilegio dictis Regnis, Dominijs, & Republicis, etiam per viam contractus, & remunerationis à Sede Apoſtolica conceſſo, ſiue in aliqua conſuetudine, aut præſcriptione, etiam immemorabili, & longiſſima, ſiue in quacunque obſeruantia ſcripta, vel non ſcripta, quæcunque illa ſit, omnino damnari, & reprobari, & ſic facientes in pœnas, & cenſuras huius Bullæ incidere. Verba enim adducta generaliſſima ſunt, & hæc omnia comprehendunt. Propterea aliqui ita ſentire videntur, ſpecialiter Sayrus *de Cenſuris lib.3.cap.25.num.*10. Duardus *in Bulla Cœnæ lib.3. §.5.quæſt.1. num.1.* Mainardus *de priuileg. Eccleſ part.2.art.*18.*num.*10. Petrus Binsfeldius *in comment. de iniurijs, & damno dato cap.7. concl.*13. Vgolinus *in reſponſ. ad Iuriſconſult. Gimnaſij Patauini cap.* 7. & alij apud Dianam *part.1. tract. de Immunit. Eccleſ. reſolut.6.* Alij verò, quia durum ipſis videtur exiſtimare tot Principes Catholicos Eccleſiæ Sanctæ deuotiſſimos, eorumq. Magiſtratus, quotidie, & paſſim has cenſuras incurrere, ideo putant per hanc Bullam eorum priuilegia, ſi illa habuerunt, remuneratiua præſertim, & per viam contractus, aut antiquiſſimas conſuetudines, non derogari. Hi ſunt inter alios Filiucius *tom.1.tract.*10.*cap.*16.*num.*258. Malderus *part.2. quæſt.9.art.4.fol.*407.*colum.*1. Fauet Fagundez *de præcept. Eccleſiaſtic. tract.1.lib.3.cap.7.num.*17. loquens de quadam

con-

Digitized by Google

cõſuetudine Luſitaniæ, & maximè Salgado *de protectione Regia to.2. part.3. cap.10. num.96. & 97.* Habere autem Principes aliquos talia priuilegia plures ſupponunt. Primò enim de Catholico Hiſpaniarum Monarcha, ita aſſerit Bannez 2.2.*quæſt.67.art.1.dub.2.concl.6.* Ioannes à Cruce *in Director. Conſcientiæ part.1. præcept.8. quæſt.3.art.1. dub.1. concluſ.3.* Peſantius *de Immunit. Eccleſ. diſp.3.* & Portellus *in dub. Regular. verbo Appellare in Additionib. ad addition. num.4.* De Rege Franciæ id teſtantur Carolus de Graſſalijs *in Regal. Franc. lib.2. iure 1. fol.229. & iur.2. fol.237.* noſter Antonius Bouius Epiſcopus *in reſponſ. ad Paul. ſeruit. pro Cenſuris Paul.5. part.4. ad argument.10.* & alij. De Republica Venetorum, quo ad aliquos ſaltem caſus, id affirmant Zanardus *in Direct. Confeſſ. tom.3. cap.50.* & Decianus *tom.1. lib.4. cap.9. num.66.* cum Gigante. Item de Ducibus Sabaudiæ aliquid ſimile ſcribit Octauianus Cacheranus *deciſ. Pedemontan.30.* Verum tamen, quia nec prædicta priuilegia vidi, nec in cauſa hac grauiſſima licet iudex eſſe, ideo cum Nauarro *in Manual. cap.27. num.72.* Suarez *contra Reg. Angliæ lib.4. cap.34. num.29.* ex Cardinali Bellarmino, & cum Maldero *ſupra* rem hanc iudicio Sanctæ Sedis Apoſtolicæ remittendam cenſeo.

62 Ea verò, quæ Cardinalis Caietanus pro Principum Catholicorum excuſatione dixit *in Summa verbo Excommunicatio cap.31.* loquens de quadam excommunicatione Bullæ Cœnæ, hic ſubijciendà duxi. *Quarto nota, quod tam Statutarij, quam alij excuſantur ab excommunicationis cenſura, ſi pura mente, & recto animo nolentes aliquid contra Eccleſiæ libertatem ſtatuere, aut ſuſtinere, conſulunt Doctores reputatos, ſeu committunt examen Doctoribus huiuſmodi, & certificati ab illis, quod nihil eſt contra Eccleſiæ libertatem ſtatuunt, ſcribunt, &c. aliquid quod in veritate eſſet contra libertatem Eccleſiæ, quia agunt ex ignorãtia plus quam probabili, & nec apud Deum, nec apud Eccleſiam agunt contra Eccleſiæ libertatem, quia fecerunt quantum in ſe eſt, quod viros probos decet, & excuſantur non ſolum à tanto, ſed à toto.* Hæc ille. Quæ etiam approbat Suarez *tom.5. in 3.part. diſp.21. ſect.2. num.105.*

BVLLA CRVCIATÆ.

SVMMARIVM.

Bulla Cruciata quid ſit. num.1.
Quibus conceſſa, aut quibus proſit. num.2.

Qui

Qui poſſint illam accipere . num.3.
An Regulares . ibid.
An Bulla accepta ex pecunijs alienis proſit accipienti . num.4.
Priuilegia illius valent tantum per vnum annum . num.5.
Quomodo numerandus . ibid.
An ad ipſius valorem requiratur ſtatus gratiæ . num.6.
An accepta ab vno pro alio illi proſit . num.7.
Amittens Bullam an perdat priuilegia ipſius . num.8.
Quid de committente peccata reſeruata ex confidentia ipſius. num.9.
Indulgentia plenaria quibus concedatur . num.10.
Quid de euntibus ad bellum contra infideles . num.11.
Quid ſi prædicti fuerint Clerici Beneficiati . num.12.
An militantes in hoc bello ad ieiunia teneantur . num.13.
De priuilegio audiendi Miſſam tempore Interdicti . num.14.
Familiarium nomine, qui intelligantur in præſenti . ibid.
Alia ſpectantia ad hoc priuilegium . ibid.
Quid de priuilegio ſepulturæ cum mediocri pompa . num.15.
Priuilegium edendi carnes, & lacticinia diebus prohibitis . num.16.
Quomodo intelligendum, & pro quibus diebus, vel perſonis . ibid.
Quid de non euntibus, nec mitttentibus ad bellum, ſed tantum eleemoſynam erogantibus . num.17.
Quomodo intelligatur participatio bonorum ſpiritualium . ibid.
Quid de viſitantibus Stationes Vrbis . num.18.
An conſequantur Indulgentias etiam plenarias . ibid.
An ſæpius in die . ibid.
Quomodo facienda eſt viſitatio . ibid.
De facultate eligendi Confeſſarium . num.19.
A quibus caſibus ille abſoluat . ibid.
Qualis debeat eſſe iſte Confeſſarius . num.20.
Quæ approbatio pro illo requiratur . ibid.
Quid de Regulari ſolum approbato ab Ordinario . ibid.
Quæ ſint peccata, & cenſuræ Sedi Apoſtolicæ reſeruata . num.21.
Quid de reſeruatis in Bulla Cœnæ ſentiendum . num.22.
Quomodo id intelligendum . num.23.
Quid intelligatur per articulum mortis . ibid.
De Indulgentia ſemel in vita, & ſemel in morte quid ſentiendum . num.24.
Peccata, & cenſuræ non reſeruata quæ ſint . num.25.
Quid de caſibus Epiſcopalibus . ibid.
Quid ſentiendum de caſibus Papalibus occultis . num.26.
Quomodo ſuffragetur hac abſolutio . num.27.

Digitized by Google

*An poſſint pœnitentes ex vi Bullæ abſolui extra Confeſſionem.nu.*28.
*An Regulares vti poſſint hoc priuilegio. num.*29.
*An talis Confeſſarius abſoluere poſſit à ſuſpenſione, interdicto, ceſſatione à Diuinis, &c. num.*30.
An diſpenſare in irregularitate. ibid.
*Quos caſus comprehendat priuilegium Bullæ. num.*31.
*Quomodo facienda ſatisfactio, & cui. num.*32.
*De Hæreſi, quæ excipitur in dicto priuilegio. num.*33.
*De votis, quæ commutari poſſunt. num.*34.
Qualiter, aut quomodo commutanda. ibid.
*Quid dicendum de iuramentis. num.*35.
*Quid de voto Caſtitatis. num.*36.
*De accipiente Bullam bis in anno. num.*37.
*De facultate commiſſa Commiſſario Generali Cruciatæ. num.*38.
Quæ priuilegia, indulgentiæ, & facultates ſuſpendantur ex vi dictæ Commiſſionis. ibid.
*An indulgentiæ conceſſæ Ordinibus Regularibus. num.*39.
*An viſitantibus Eccleſias, Monaſteria, loca pia, &c. num.*40.
*De indulgentijs conceſſis Altaribus priuilegiatis quid ſentiendum. num.*41.
*Non ſuſpenditur facultas, quam habent Superiores Regulares ad dandum litteras Confraternitatis ſuis benefactoribus. num.*42.
*De alijs facultatibus Commiſſarij Cruciatæ. num.*43.

1 BVLLA Cruciatæ eſt quoddam Pontificium diploma, in quo plura priuilegia, & indulgentiæ conceduntur, opem, & auxilium reale, vel perſonale præbentibus Catholico Hiſpaniarum Regi in bello contra Turcas, & alios infideles. Ita enim colligitur tum ex dicendis, tum ex tranſumpto ipſius iuſſu Sanctiſs. D. N. Vrbani VIII. publicatæ anno 1628. Vocatur autem *Cruciata*, quia priuilegia in ipſa contenta ſimilia ſunt illis, quæ olim Cruce ſignatis pro recuperatione Terræ Sanctæ concedebantur. Sotus *in* 4. *diſt.* 21. *quæſt.* 1. *art.* 3. §. *Ad quæſtionem.* Rodriguez *in Expoſit. Bullæ Cruciatæ* §. 1. *num.* 2.

2 Conceditur autem hæc Bulla cunctis fidelibus habitãtibus in Regnis Hiſpaniarum, & Inſulis adiacentibus, ac in Regnis Siciliæ, & Sardiniæ, ſeu illuc venientibus, aut ibi commorantibus. Ita ex Bulla. Ludouicus à Cruce *in Expoſit. Bullæ Cruciat. diſp.* 1. *cap.* 1. *dub.* 1. Quare neque pro Hiſpano abſente à prædictis Regnis, & multo minus pro alio extraneo abſente accipi poteſt. Quia illa ſolum conceditur ibi commorantibus, aut eò declinantibus. Idem Ludouicus *dub.* 3. Si autem

Digitized by Google

tém aliquis Bullam accipiens in aliquo ex prædictis locis aliò ſe conferat, poterit ibi gaudere priuilegijs in ipſa conceſſis. Sunt enim perſonalia, & ita ſequuntur perſonam priuilegiatam. Rodriguez *ſupra dicto* §. 1. *dub.* 3. Diana *part.* 1. *tract.* 11. *de Bulla Cruciatæ reſolut.* 1. Limitatur tamen hoc, vt non teneat verum reſpectu indulti edendi carnes, & lacticinia, nam illud, vt apparet ex Bulla, conceditur tantum commorantibus in dictis Regnis, & non extra illa. Rodriguez *ſupra.* Vega *in Summa mihi lib.* 3. *caſu* 274. Exiſtens porrò in Italia, vel Gallia non poteſt per amicum accipere illam, cum ſolum concedatur, vt dictum eſt, pro habitantibus, vel commorantibus in dictis Regnis. Vega *ſupra lib.* 4. *caſu* 98.

3 Poſſunt, quantum eſt ex vi Bullæ, eam accipere omnes, & quicunque Regulares vtriuſque ſexus, ea enim conceditur cunctis fidelibus Chriſtianis, vt patet ex verbis ipſius, in qua ſæpè Regulares nominantur. Et ita ſecluſa prohibitione Prælatorum licitè poſſunt Regulares illam accipere, & vti priuilegijs ipſius. Vtuntur enim iure ſibi à Summo Pontifice conceſſo. Sorbus *in Additionib. ad compendium Priuilegior. Mendicant. verbo Cruciata.* Ludouicus à Cruce *ſupra dub.* 9. *num.* 3. Tenentur tamen petere licentiam à Prælatis ad illam accipiendam, tum quia hoc videtur pertinere ad votum obedientiæ, quod emiſerunt, tum quia cum in Bulla Pij IV. pro anno 1564. publicata concederetur licentia Religioſis, vt abſque licentia ſuorum Superiorum eam acciperent, in Bullis tamen poſterioribus hoc eſt ſublatum, proculdubio vt denotarent Summi Pontifices ad id requiri facultatem prædictam. Idem Ludouicus *num.* 4. Cæterum Prælati Regulares ſine cauſa rationabili prohibentes, quod ſubditi eorum illam accipiant, aut non concedentes eam licentiam, male faciunt, vtpotè, quia impediunt ſine cauſa bona ſpiritualia, quæ ex ea conſequi poſſent. Acoſta *in Bullam Cruciatæ quæſt.* 106. Villalobos *in Summa tom.* 1. *tract.* 27. *clauſ.* 12. *num.* 29. Licet hoc non credam eſſe peccatum mortale, quidquid ipſi dicant, cum bona illa ſpiritualia, quæ ex Bulla conſequi poteſt Religioſus, non ſint illi ad ſalutem animæ ſimpliciter neceſſaria. Caſu autem, quòd Prælatus abſque rationabili cauſa nollet dictam licentiam concedere, poſſet ſubditus ſine peccato Bullam accipere, tum quia Prælatus non habet ius ad negandam tunc eam licentiam, tum quia Pontifex videtur eam generaliter cunctis concedere in ipſa Bulla. Acoſta, & Villalobos *ſupra num.* 27. Etſi autem in caſu talis prohibitionis non poſſit Religioſus pecuniam pro Bulla dare, quia hoc videtur contra votum paupertatis, cum ſit expendere pecuniam contra voluntatem ſui Superioris in re non ſimpliciter neceſſaria, poteſt tamen rogare amicum, vt accipiat eam, & ſibi det, quod faciendo, nec

pecca-

Digitized by Google

peccabit contra paupertatem, cum nullum bonum temporale ex eo adquirat, nec contra obedientiam, quia vt ſuppono, præceptum Superioris irrationabile tunc eſt,& non obligat. Diana *ſupra reſolut*.99. ex Acoſta, & Villalobos. Quando autem ex rationabili cauſa Prælati præciperent ne ſubditi Bullam accipiant,ſi accipiunt,non ſolum peccant contra obedientiam, vt per ſe patet, ſed & contra paupertatem, expēdentes in hoc pecuniam. Propter dicta. Caſſarubius *in Compend. Priuilegior. Mendicant. verbo Cruciata* §. *ad hoc autem*. Quo etiam caſu credo Religioſum gaudere poſſe priuilegijs Bullæ. Quamuis enim peccet illam accipiendo, ſed non propterea irritatur valor illius. Rodriguez *ſupra* §.9.*num*.24. Ludouicus à Cruce *num*.7. An verò Bullæ virtute poſſint Regulares abſolui à caſibus reſeruatis, dicam infra *num*.29.

4 Bulla accepta ex pecunijs non proprijs,ſed ablatis,& contra iuſtitiam ab alio ereptis,non valet accipienti, quia Pontifex vult,vt ea accipiatur ex proprijs bonis,& facultatibus. Accepta verò à meretrice ex pecunijs turpi quæſtu, & non contra iuſtitiam lucratis, illi poteſt valere, quia tales pecuniæ verè ſunt propriæ ipſius meretricis, vt ſuppono,ex plurium ſententia. Acoſta *in Bulla Cœnæ quæſt*.12. Diana *ſupra reſolut*.101. Lugo *de Sacrament. Pœnit. diſp*.27.*ſect*.6.*num*.87.

5 Bullæ priuilegia valent tantum per vnum annum, computandum non à die acceptionis illius,nec à die publicationis in Metropoli, vel Diœceſi, ſed à die publicationis in ſingulis locis factæ. Ita enim habetur expreſsè in Summario Bullæ. Ludouicus à Cruce *ſupra diſp*.1. *cap*.10.*dub*.1. Vnde ſi contingat me accepiſſe Bullam Salmanticæ publicatam menſe Februarij 1630. & veniſſe Matritum, vbi publicatur noua Bulla menſe Decembris eiuſdem anni valitura pro anno ſequēti, poſſum Matriti exiſtens, vti Bulla accepta Salmanticæ vſque ad menſem Februarij anni 1631. Vega *in Summa mihi lib*.4.*caſu* 104. *&* 140. Probabile etiam eſt valituram Bullam per aliquod dies paucos,ſex ſcilicet,vel octo poſt expletum annum publicationis, quando caſu aliquo differreretur nouæ Bullæ publicatio. Quia ita videtur piè interpratanda Pontificis intentio, & eſt conforme vſui Eccleſiæ, quæ hoc modo intellexit præceptum ſumēdi Euchariſtiam ſingulis annis tempore Paſchatis, cum tamen Paſcha aliquando in menſe Martij, & aliquando menſe Aprilis celebretur. Henrriquez *lib*.7.*cap*.20. *num*.2. Sancius *in ſelect. diſp*.55. Idem, & propter eandem rationem ſentiunt aliqui eſſe dicēdum,quando expleto anno publicationis Bullæ,& noua Bulla publicata in Ciuitate populoſa non potuit die publicationis, ſed poſt paucos dies accipi. Villalobos *in Summa tom*. 1. *tract*.27. *clauſ*.4.*num*. 10. ex Henrriquez. Caſu etiam quo quis incipiat

piat

piat confiteri ſua peccata ante expletum annum publicationis Bullæ; & non poſſit ob iuſtas cauſas abſolutionem obtinere niſi poſt expletum illum annum, probabile eſt abſolui poſſe à reſeruatis virtute Bullæ. Quia confeſſio incepta eſt tempore habili, & ſic piè credendum de intentione Pontificis. Villalobos *ſupra num.* 12. Acoſta *in Bull. quæſt.* 36. Nota etiam non expirare Bullam eo quod Pontifex, qui illam conceſſit expiret ante expletum annum publicationis. Ita ex multis Ludouicus à Cruce *ſupra dicto cap.* 10. *dub.* 3.

6 Ad Bullæ valorem non requiritur, quod ſuſcipiens ſit in ſtatu gratiæ, non ſolum quoad priuilegia eligendi Confeſſorem, veſcendi lacticinijs, &c. vt de ſe patet, ſed etiam quoad indulgentias in illa conceſſas. Ratio eſt, quia Bulla non requirit talem conditionem, & quamuis pro lucrandis indulgētijs requirat contritionem, & confeſſionem, hoc tamen non refertur ad tempus acceptionis Bullæ, ſed ad inſtans à quo conſequenda eſt indulgentia, completis omnibus requiſitis. Acoſta *in Bull. Cruciata quæſt.* 15. *per totam.* Diana *ſupra reſolut.* 6. Poteſt etiam Bulla prodeſſe illi, qui tempore acceptionis erat excommunicatus. Etſi enim Litteræ, ſeu Reſcriptum per excommunicatum impetrata illi non proſint, hoc autem priuilegium Bullæ non eſt impetratum ab iſto excommunicato, ſed conceſſum à Papa in fauorem Regis Catholici pro ſubſidio belli. Ludouicus à Cruce *ſupra diſp.* 1. *cap.* 1. *dub.* 4. Prodeſt etiam hæretico mere interno, quia iſte quoad Eccleſiam, & forum externum habetur pro fideli. Secus dic de hæretico externo, propter oppoſitam rationem. Idem Ludouicus *ſupra dub.* 8.

7 Bulla accepta ab vno pro alio valet illi pro quo eſt accepta, hoc enim eſt conforme intētioni Pontificis, & fini ipſius. Ludouicus à Cruce *ſupra diſp.* 1. *cap.* 1. *dub.* 1. Eſt tamen neceſſarium, cum ad notitiam illius deuenerit, vt ratam habeat talem Bullæ acceptionem. Idem Ludouicus. Si autem eſt accepta pro Petro, & illi applicata, non poteſt alij applicari, quia verè iam tale priuilegium eſt ſolius Petri. Diana *ſupra reſolut.* 95. Si verò ipſe Petrus pro quo accepta fuit iam aliam accepiſſet, probabile eſt poſſe vnam earum alteri dare vel gratis, vel etiam accepta ſtipe. Henrriquez *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 20. *num.* 6.

8 Qui amittit Bullam inculpatè, & ſine malitia, non perdit gratias illius. Non enim debet eſſe maior obligatio in hoc, quam eſt in alijs priuilegijs. Henrriquez *ſupra num.* 5. Nugnus *in* 3. *part. tom.* 2. *tract. de Bull.* §. *in fin.* Dixi inculpatè, & ſine malitia, quia ſi quis ex malitia perdidit Bullam, videtur renunciaſſe priuilegijs ipſius.

9 Qui ex confidentia Bullæ committit peccata reſeruata gaudere poteſt priuilegijs ipſius. Ratio eſt, quia vbi lex non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus, *ca. ſi Euangelica diſt.* 55. *& cap. ſolita* §. *nobis*

de

Digitized by Google

de maiorit. & obedient. Sed in hac Bulla non apponitur hæc conditio, ſicut ſolet apponi in alijs pluribus priuilegijs, quando Papa vult, vt non proſint ijs, qui peccant, ex confidentia illorum. Ergo. Ledeſma *in Summa tom. 1. tract. de Pœnit. cap. 13. dub.* 10. Acoſta *in explicat. Bullæ quæſt.* 33.

10 Loquendo autem de gratijs, ſeu priuilegijs in Bulla conceſſis. Primò, dicendum, concedi Indulgentiam plenariam (illam videlicet, quæ ſolita eſt cōcedi pro expeditione Terræ Sanctæ, & anno Iubilæi) quatuor generibus perſonarum. Primò illis, qui zelo fidei ſuccenſi ad bellum, quod Rex Catholicus cum infidelibus gerit, perſonaliter proprijs ſumptibus profecti fuerint, ſiue pugnauerint, ſiue aliud ſeruitium gratis exhibuerint, dummodo per annum integrum perſeuerent, vel fuerint mortui in itinere, aut exercitu, aut infirmitate, vel alia legitima cauſa non potuerint in illo perſeuerare. Secundò, illis, qui iuxta ipſorum poſſibilitatem, & dignitatem alios ſuis expenſis ad tale bellum miſerint. Tertiò ipſis, qui miſſi fuerint, ſi pauperes fuerint. Quartò, Clericis ſæcularibus, vel Regularibus, qui de licentia ſuorum Prælatorum Verbum Dei prædicauerint in exercitu, aut alia miniſteria Eccleſiaſtica exercuerint. Ita habetur ex Bulla. Rodriguez *in Expoſit. Bull. Cruciat.* §. 2. 3. & 4. Ludouicus à Cruce *ſupra cap. 8. dub. 3.* Omnes ergò prædicti dictam indulgentiam plenariam æqualiter lucrātur, eſto inæqualia opera faciant, quia Pontifex omnibus illis eam concedit. Sotus *in 4. diſt. 21. quæſt. 1. art. 2.* Idem Ludouicus *ſupra*. Etiam ſi talia opera iniuncta in peccato mortali exerceant, quia ſolum requiritur ſtatus gratiæ pro inſtante, quo conſequenda eſt indulgentia, non pro operibus prærequiſitis. Silueſter *in Summa verbo Indulgentia q. 10. dicto 9.* Corduba *de Indulgentijs quæſt.* 24. Imò etiam ſi talia ſint mala in diuiduo, dummodo ex genere ſuo ſint bona, quia Pontifex & Eccleſia non ſolet aliud in ſuis præceptis exigere. Corduba *de Indulgentijs quæſt. 21. & 25.* Henrriquez *lib. 7. cap. 9.* Requirit autem Pontifex pro conſequenda hac indulgentia, quod ſint contriti, & confeſſi, vel ſi confiteri non poſſint, id corde deſiderauerint. Quomodo autem conditio hæc contritionis, & confeſſionis intelligenda ſit, ex ijs, quæ dicam verbo *Iubilæum num.* 15. elici poteſt.

11 Declarat etiam Pontifex, Clericos ſæculares, vel Regulares de licentia ſuorum Superiorum reſpectiuè ad bellum prædictum euntes, & in eo Verbum Dei prædicantes, ſeu miniſteria Eccleſiaſtica, & pia exercentes, irregularitatem propterea non incurrere. Ita ex Bulla. Pro quo vide dicta *ſupra* verbo *Bellum à num.* 6.

12 Item declarat prædictos Clericos ſi Beneficiati fuerint, poſſe tempore quo huic expeditioni vacabunt, deſeruire eorum Beneficijs per

Digitized by Google

Vicarios idoneos,dummodo ea beneficia curam animarum non habeant, quia ad id requiritur Sedis Apoſtolicæ licentia. Ita ex Bulla. Pertinet autem ad Ordinarios iudicare de reſidentia huiuſmodi Beneficiorum,indulgentijs, & diſpenſationibus circa illam, vt colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ. 6. de reformat. cap.* 2. Rodriguez *in Expoſit. Bull. Cruciat.* §. 4.

13 Declarat etiam Pontifex milites in hoc bello occupatos non teneri ieiunijs,ad quæ ex præcepto Eccleſiæ, vel ex voto,aliàs tenebantur. Ita ex Bulla. Cum autem hoc priuilegium ſolis militibus in bello occupatis concedatur,non ſuffragatur alijs Bullam accipientibus, nec Clericis,aut Regularibus bello aſſiſtentibus,quia ipſorum arma potius debent eſſe ſpiritualia,ieiunia, ſcilicet, & orationes; licet ſi ratione laboris ieiunare non poterunt, exempti erunt ab hac obligatione. Rodriguez *ſupra* §.4.

14 Prædictis etiam omnibus, & quibuſcunque alijs etiam in hanc expeditionem non euntibus, ſi cum eleemoſyna deſignanda ex proprijs bonis ad eam concurrerint,concedit Pontifex, vt anno, à publicatione Bullæ computando,durante, poſſint vti gratijs, & facultatibus in hac Bulla contentis. Videlicet,quod poſſint(adhuc tempore interdicti Apoſtolici, vel Ordinarij) audire Miſſam in Eccleſijs, & Monaſterijs;aut in Oratorio priuato deſignato,& viſitato ab Ordinario,Miſſam, & alia Diuina Officia per ſe ipſos, ſi Sacerdotes fuerint, celebrare,aut celebrari facere ab alijs in eorum,& familiarum, ac conſanguineorum præſentia, & Euchariſtiam,aliaque Sacramenta, præterquam in die Paſchatis, recipere, dummodo ipſi cauſam non dederint tali interdicto, nec per illos ſteterit quin illud amoueatur, & quod, qui præmiſſo Oratorio ad præmiſſa vti voluerint, quoties id fecerint, ad aliquas preces pro cuiuſque deuotione, pro conſeruatione vnionis Principum Chriſtianorum, & victoria contra infideles teneantur. Ita ex Bulla. Nota,familiarium nomine intelligi domeſticos, ideſt illos, qui ordinariè dominum ſuum comitantur, iuxta *cap. licet de priuileg. in* 6. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 181. Rodriguez §. 5. Vnde ſi alij de nouo ad eum finem adhiberentur, non poſſent vti eo priuilegio,eſſet enim hoc in fraudem legis. Idem Rodriguez *ibidem* ex Soto,& Nauarro. Conſanguineorum nomine probabiliter intelligi poſſunt, non ſolum conſanguinei vſque ad quartum gradum, ſed etiam vxor,& tota cognatio. Ludouicus à Cruce *ſupra diſp.* 1. *cap.* 5. *dub.* 3. Prædicti autem habentes hoc priuilegium tenentur audire Miſſam diebus præceptis ab Eccleſia, quia præceptum obligat ad id omnes, qui poſſunt. Rodriguez *ibidem dub.* 1. *num.* 6. Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 53. *num.* 3. Non extenditur hoc priuilegium ad tempus ceſſatio-

nis

Digitized by Google

nis à diuinis, ſunt enim valdè diuerſa. Nauarrus *ſupra num.* 188. Quid per diem Paſchatis intelligendum, vide *tom.* 1. *cap.* 21. *num.* 8. Circa illud de Oratorio nota, illud debere eſſe locum tantum diuino cultui dicatum, hæc enim ſine dubio eſt mens Pontificis. Ludouicus à Cruce *ſupra dub.* 1. Addens ſufficere, quod ſit approbatus ab aliquo Ordinario, non ab illo, qui eſt illius loci. Quod non approbo, quia mens Pontificis videtur contraria. Maiorem probabilitatis ſpeciem habet, quod ſubiungit, ſcilicet, quod caſu quo Ordinarius nollet malitiosè approbare pro Oratorio locum idoneum, cum licentia iuſtè petita, & iniuſtè negata, ipſo iure intelligatur conceſſa, poſſe in ipſo celebrari, ex vi prædicti priuilegij. Qui autem vtuntur prædicto Oratorio tenentur ad preces ſuperiùs ex Bulla deſignatas, etſi non ſub mortali, ſed ſolum ſub veniali. Villalobos *in Summa tom.* 1. *tract.* 27. *clauſ.* 4. *nu.* 13. Diana *part.* 1. *tract.* 11. *reſolut.* 2.

15 Item prædictis concedit, quod tempore interdicti, eorum decedentium corpora, ſepulturæ ſacræ, cum mediocri pompa funerali, tradi poſſint. Ita ex Bulla. Nota per pompam mediocrem, aut moderatam intelligi ſecundum aliquos, quòd dentur in campanis tres clamores pro viris, & duo pro mulieribus, quodque Clerici, ſeu Religioſi dum deferunt, dumq; ſepeliunt cadauer, cantent, quod ſolitum eſt cantari, non autem, quod celebretur Miſſa de *Requiem*, ſicque dicitur declaratum. Corduba *in annotationibus ad Compend. Priuilegior. Mendicant. verb. Interdictum* 1. §. 13. Alio modo id explicat Sorbus *ibidem* ex eodem Corduba *in Quæſtion. Tract. de Indulgent. quæſt.* 43. *dub.* 5. vt per moderatam pompam intelligatur medietas eius ſolemnitatis, quæ fieri ſolet extra interdictum. Aduertit etiam, forſan melius, in hoc attendi debere conſuetudinem Epiſcopatuum, vel patriæ. Ita etiam Rodriguez *dicto* §. 5. *dub.* 1. & Ludouicus *ſupra dub.* 7.

16 Item conceditur hanc Bullam accipientibus, vt dicto anno durante poſſint de conſilio vtriuſque Medici ſpiritualis, & corporalis, edere carnes in Quadrageſima, & alijs temporibus ieiuniorum, ac pro eorum libito ouis, & lacticinijs veſci, ita quod, qui carnes non comederint, ſeruata in cæteris ieiunij Eccleſiaſtici forma, dicto ieiunio ſatisfeciſſe cenſeantur. Sub hac tamen gratia, & conceſſione edendi oua, & lacticinia ad libitum, non vult Pontifex comprehendi Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos, nec alios Prælatos inferiores, nec quoſcunque Regulares, nec ex ſæcularibus Clericos presbyteros, quantum ad dies Quadrageſimæ dum taxat, ſexagenarijs, & equitibus Ordinum Militarium exceptis. Ita ex Bulla. Circa quæ nota, quod cum Pontifex dicit poſſe eos, qui accipiunt hanc Bullam, comedere carnes de conſilio vtriuſque Medici, intelligitur in caſu neceſſitatis, quorſum

enim requireret conſilium,niſi propter neceſſitatem? Tunc verò non diſpenſat cum illis, quod ieiunent (vt aliqui puta.unt) cum expreſsè contrarium ſupponat Pontifex verbis adductis. Solum ergò illis concedit,vt carnes comedentes,& non ieiunantes,nihilominus meritum ieiunij quoad Deum,& Eccleſiã veluti conſequãtur.Rodriguez *ſupra* §.*6. num.*1.Conceditur etiam illis aliquod ſpeciale priuilegium,ſcilicet eſus carnium de conſilio Medici,& Confeſſarij, quod aliàs non licebat, niſi de conſilio Medici, & Epiſcopi, ſeu Parochi. Ludouicus à Cruce *ſupra cap.*5.*dub* 9.Licet aliter explicet hoc priuilegium Ioannes Sancius *in ſelect. diſp.*51.*num.6.* Cum edentibus tamen oua, & lacticinia diſpenſat,quod ieiunent, quia talium eſus de iure communi prohibitus eſt in diebus ieiunij Quadrageſimalis, iuxta dicenda infra verbo *Ieiunium num.*3. Rodriguez *ſupra* §. *6. num.*2. Tales autem habentes facultatem edendi oua, & lacticinia, poſſunt etiam piſces manducare, non enim tale priuilegium tollit illis id quod aliàs erat licitum.Rodriguez *ſupra dub* 4.*num.*5.Illi autem quibus prohibet Bulla edere oua, & lacticinia diebus Quadrageſimalibus, poſſunt, iuxta opinionem probabilem quorumdam apud Dianam *dicto tract.*11.*reſolut.*5.ea edere in Dominicis Quadrageſimæ; eo quod per dies Quadrageſimales non intelligantur, niſi dies ieiuniorum Quadrageſimalium. Alij verò oppoſitum aſſerunt, propter declarationem quandam Sedis Apoſtolicæ, quam refert Rodriguez *ſupra* circa hoc punctum *dub.* 1. & ita eſt probabilior hæc pars, præſertim quia in Summario Bullæ fit illa exceptio *Quantum ad dies Quadrageſimæ*, Dominicæ autem illæ etiam ſunt dies Quadrageſimæ. Henrriquez *lib.* 7. *cap.* 13. *num.*10.Ortiz *in Summa cap.*19.*num.*8.De Nouitijs porrò Religionum credo dicendum,poſſe,ſi Bullam habeant,eſci ouis,& lacticinijs, quia etſi in fauorabilibus fruantur priuilegijs profeſſorum, ſed non in odioſis,quale eſt hoc.Diana *ſupra reſolut.*15.Cum verò ſolum excludantur ſenes ſexagenarij, ideo alij minoris ætatis, etſi debilioris complexionis, quam alij ſexagenarij, non poterunt id facere. Rodriguez *ſupra dub.*2. Pueri etiam ante vſum rationis, qui regulariter contingit circa ſeptimum annum, poterunt ouis, & lacticinijs veſci,etiam ſine Bulla. Ludouicus *ſupra dub.*9.

17 Item prædictis non euntibus, neque mittentibus, ſed tantum erogantibus, ſi vltra prædictam contributionem aliquibus anni diebus,non alicui ieiunio ſuppoſitis, ieiunauerint, & orationem fecerint ad implorandum diuinum auxilium pro victoria contra infideles, & eius gratiam pro Chriſtianorum Principum vnione,& confœderatione,vel ſi ob aliquod impedimentum ieiunare nequiuerint,aliud opus pium ad arbitrium Confeſſoris, vel Parochi fecerint, quoties id fecerin:

Digitized by Google

rint, conceditur remiſſio quindecim annorum, & totidem quadragenarum de iniunctis ipſis pœnitentijs, & quomodocunque debitis, & quòd participes fiant omnium precum, eleemoſynarum, peregrinationum, & Ieroſolymitanarum, cæterorumq. bonorum operum, quæ fiunt in vniuerſali militanti Eccleſia, & in ſingulis eius membris. Ita ex Bulla. Quid intelligatur per remiſſionem quindecim annorum, & totidem quadragenarum, & quid per pœnitentias iniunctas, & aliàs debitas, dicetur verbo *Indulgentia*, & verbo *Iubilæum*. Circa communicationem verò illorum operum, quorum participes efficiuntur prædicti, præter dicta ſupra verbo *Bona*, dicendum participationem prædictam non eſſe ſolam illam communicationem generalem, quæ eſt inter omnes iuſtos, & vocatur *Communio Sanctorum*, ſed aliam ſpecialem prædictis concedi, aliàs nihil ſpeciale ipſis cōcederetur, hæc verò conſiſtit in hoc, quod Papa, vt Caput Eccleſiæ applicat illis in particulari opera impetratoria iuſtorum, ſcilicet orationes ipſorum, item opera ſatisfactoria eis ſuperabundantia. Rodriguez *ſupra* §. 7. *num.* 15. *&* 16. Ludouicus à Cruce *ſupra dicta diſp.* 1. *cap.* 8. *dub.* 15.

18 Item prędictis, qui in diebus Quadrageſimę, & alijs anni diebus, in quibus ſunt Romæ Stationes viſitauerint quinque Eccleſias, vel quinque Altaria, & ſi non fuerint quinque Eccleſiæ, vel quinque Altaria, quinquies vnam Eccleſiam, vel vnum Altare, & ibi deuotè orauerint pro vnione, & victoria ſupradicta, Pontifex concedit omnes Indulgentias, & remiſſiones quas conſequuntur, qui perſonaliter viſitant Eccleſias Vrbis intus, & extra muros, & quas conſequerentur, ſi perſonaliter eas viſitaſſent. Ita ex Bulla. Hîc quærunt aliqui, an ſub hac vniuerſalitate lucrandi omnes Indulgentias Eccleſiarum Vrbis comprehendantur etiam Indulgentiæ plenariæ, quæ in illis ſunt. Affirmat Rodriguez *hic* § 8. *num.* 6. propter dictam vniuerſitatem, ſed negant alij, ex eo quod ſtylus Curiæ, & Regula Cancellariæ ſit, quod Indulgentia plenaria non cenſeatur conceſſa, niſi exprimatur, præſertim, quia in generali conceſſione non veniunt ea, quæ ſunt ſpeciaIiori nota digna, quales ſunt in præſenti materia Indulgentiarum Indulgentiæ plenariæ. Ludouicus à Cruce *dicto cap* 8. *dub.* 2. ex Corduba *lib.* 5. *de Indulgent. quæſt.* 41. & Henrriquez *lib.* 7. *de Indulg. cap.* 10. *num.* 2. De conditionibus porrò ad lucrandum tam iſtas, quàm aliàs quaſcunque Indulgentias dicam verbo *Indulgentia*. Nota etiam huiuſmodi Indulgentias obtineri poſſe multoties in die, ſi multoties fiat illa viſitatio Eccleſiarum, vel Altarium, cum Pontifex non determinet eas ad vnam vicem. Villalobos *in Summa tom.* 1. *tract* 27. *clauſul.* 8. *num.* 8. Diana *ſupra reſolut.* 104. Non requiritur ad illas conſequendas viſitare determinatè quinque Eccleſias, ſed ſufficit viſitare quin-

Digitized by Google

que Altaria, etiam ſi ſint vicinæ quinque Eccleſiæ, nam Bulla loquitur diſiunctiuè. Nuñus *in 3. part. Tract. de Bulla* §. 10. Imò ſi aliquis fuerit in vna Eccleſia, vbi tantum ſunt tria Altaria, prout continget in Religioſo, vel Moniali, ſufficiet viſitare vnum quinquies, vel duo bis. Idem Nuñus *ſupra*. Non opus eſſe moueri localiter ex vno Altari ad aliud, vt quis dicatur viſitare quinque Altaria, ſed poſſe corde, & mente ex vno loco viſitare illa, plurium ſententia eſt. Hi ſunt Villalobos *in Summa tom.* 1. *tract.* 27. *clauſul.* 8. *num.* 6. Bonacina *de Sacrament. diſp* 6 *quæſt.* 1. *punct.* 5. *num* 25. Lugo *de Sacrament. Pœnit. diſp.* 27. *ſect.* 6. *num.* 98. & alij. Sed hoc non admitterem, niſi in caſu quo non poſſent quinque Altaria viſitari, v. g. propter multitudinem populi. Propter quam etiam cauſam, ſi quis non poteſt ingredi Eccleſiam, quia eſt plena populo, conſequetur Indulgentias iſtas illam viſitando ex oſtio. Villalobos *ſupra num.* 7. Lugo *ſupra num.* 97. Non tamen videtur hæc viſitatio ſufficiens pro ſeptem Altarium viſitatione. Nuñus *ſupra*. Diana *ſupra reſolut.* 103. Lugo *ſupra num.* 98. Vide alia verbo *Indulgentia*.

19 Præterea, vt maiori conſcientiæ puritate prædicti orare poſſint, illis concedit Pontifex in Bulla, vt poſſint quemcunque Presbyterum ſæcularem, vel Regularem ex approbatis ab Ordinario in Confeſſorem eligere, qui ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis, à quibuſcunque peccatis, & cenſuris, etiam reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, & ex declaratis in Bulla Cœnæ, excepto crimine hæreſis, illos poſſit abſoluere, & quòd illorum conſequantur plenariam indulgentiam. A cenſuris autem, & peccatis non reſeruatis Sedi Apoſtolicæ abſolui poſſint toties quoties ea confeſſi fuerint, mediante ſalutari pœnitentia, iuxta culparum exigentiam, & caſu quo neceſſaria erit ſatisfactio pro dicta abſolutione cōſequenda eam faciant per ipſos, vel dato impedimento per hæredes, aut alios. Poterit etiam prædictus Confeſſor illis commutare quæcunque vota, etiam iuramento firmata, data tamen eleemoſyna, quæ viſa fuerit, in ſubſidium Sanctæ Cruciatæ, Caſtitatis, & Religionis, & vltramarinis votis exceptis. Ita ex Bulla. Circa quæ plura animaduerſione digna occurrunt, quæ ſigillatim, & breuiter diſcutienda. Primum, de qualitate Confeſſarij per Bullam eligendi. Secundum, de peccatis, & cenſuris reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, quæ talia ſint. Tertium, de reſeruatis in Bulla Cœnæ. Quartum, de illa Indulgentia ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis concedenda. Quintum, de peccatis, & cenſuris non reſeruatis Sedi Apoſtolicæ. Sextum, de illa ſatisfactione. Septimum, de crimine hæreſis, quod ibi excipitur. Octauum, de votis Caſtitatis, Religionis, & vltramarino, de quibus in Bulla eſt ſermo.

20 Cir-

Digitized by Google

20 Circa primum, Presbyter ille ſiue ſæcularis, ſiue Regularis in Confeſſarium electus ab habente Bullam, debet eſſe approbatus ab Ordinario, vt ibi dicitur, ideſt, ab Ordinario loci, ſeu Diœceſis, vbi eſt audienda confeſſio, iuxta dicta *tom.1.cap.18.num.19.* propter declarationem Sacræ Congregationis ibi adductam. Quæ ſi non obſtaret, proculdubio valdè probabilis eſſet oppoſita ſententia dicens ſufficere, quod ſit approbatus ab aliquo alio Ordinario, prout tenent Portellus *in dub. Regular. verbo Confeſſor Regularis num.4.* Candidus *tom.2. Diſquiſit. Moral. diſquiſit.24.art.64.* Diana *ſupra reſolut.7.* & alij apud ipſum. Nomine autem Ordinarij non intelliguntur Epiſcopi titulares, quia iſti nullam habent iuriſdictionem. Diana *ſupra.* Neque Abbates, aut Prælati Religionis, quia iſti non veniunt nomine Ordinarij. Nuñus *in 3.part.tom.2.quæſt.8.art.5.dub.9.* An verò nomine Ordinarij in ordine ad approbationem Confeſſarij tantum pro Regularibus veniat ipſorum Prælatus, vide dicta eo *cap.19.num.19.* Porrò ille cenſetur approbatus ab Ordinario, non qui ſolum iudicatus eſt idoneus ad audiendas confeſſiones, ſed qui ab eo accepit licentiam ad audiendas confeſſiones, nemo enim audire poteſt confeſſiones ſine illa, iuxta Conc.Trident.*ſeſſ.14.cap.7.* Ludouicus à Cruce *ſupra cap.2. dub.6.* Qui autem habet Beneficium curatum ſufficienter cenſetur approbatus ab Ordinario. Villalobos *in Summa tom.1.tract.9.dub.56. num.4.* Lugo *de Sacrament. Pœnitent. diſp.21. ſect.1 num.12.* & alij apud Dianam *ſupra reſolut. 8.* Qui verò renunciauit Beneficio curato, vel priuatus eſt illo, non cenſetur approbatus ab Ordinario, iam enim amiſit iſte approbationem quam habebat, Suarez *tom 4.de Pœnitent.diſp 28 ſect.4 num.20.* Diana *ſupra.* Idem dico de illo, qui ad determinatum tantum tempus approbatus erat, tranſacto illo tempore, propter eandem rationem. Idem Ludouicus *ſupra dub.8.* Approbatus tantum pro vno oppido ob cauſam rationabilem, ſcilicet defectum ſcientiæ, non cenſetur ab Ordinario approbatus, & eligibilis per Bullam in tota Diœceſi, quia extra illud oppidum non eſt verè approbatus. Ledeſma *in Summa Tract. de Pœnitent. cap.13.* Diana *ſupra reſolut. 10.* Si verò Regularis omnino voluntariè, & ſine rationabili cauſa ita approbaretur, probabile eſt eſſe eligibilem in tota Diœceſi. Acoſta *in Bullam quæſt. 39.* Fernandez *in Exam. Theolog. Moral. part.3.cap.9.§.8.nu.6.* Quid dicendum de approbato pro determinato genere perſonarum, v. g. virorum, an ſit eligibilis in Confeſſorem à fœminis virtute Bullæ, conſtat ex dictis eo *tom. 1. cap.19. num.19.* pro quo videndus Lugo *ſupra à num.15.* Nota tamen me ex profeſſo adiunxiſſe in tertia editione Veneta anni 1640. particulam *Regularem*, quæ in prioribus editionibus non erat, quia pro Confeſſarijs ſæcula-

Digitized by Google

cularibus video apud Barboſam *in Collect. in. Bullar. verbo Confeſſarius* 1. hanc declarationem in contrarium. *Confeſſarij ſæculares ad certum genus perſonarum, ſeu ad limitatum tempus ab Ordinario approbati minimè poſſunt, etiam vigore Bullæ Cruciatæ pœnitentium confeſſiones audire vltra facultatem ipſis ab Ordinario conceſſam.* An verò Confeſſarius ab Ordinario ſemel approbatus, ſed poſtea ab ipſo reprobatus, vel ſuſpenſus, ſit eligibilis virtute Bullæ, vide dicta eo *cap.* 19. *num.* 7. 8. *&* 9. *& tom.* 2. *cap.* 1. *num.* 18. De Confeſſario autem Regulari approbato ab Ordinario ſolum, & non approbato, aut præſentato à ſuo Superiori Regulari, quamuis Reuerendiſſimus Theodorus Stratius *in Inſtruct. pro Carmelit. cap.* 6. *num.* 3. videatur dicere eſſe ineligibilem per Bullam, quia exiſtimat vtramque approbationem eſſe neceſſariam, nihilominus, quia iuxta dicenda infra verbo *Confeſſarius num.* 2. etſi Confeſſarius approbatus ſolum ab Epiſcopo non autem à ſuo Superiori Regulari peccet munus Confeſſarij exercendo, validè tamen abſoluit, ideo dicendum conſequenter, talem ſi eligatur validè abſoluere, eſto peccet ſic faciendo. Ledeſma *in Summa tom.* 1. *Tract. de Pœnit. cap.* 13. *dub.* 12. Acoſta *ſupra quæſt.* 41. Diana *ſupra reſol.* 3. Quid etiam dicendum de Confeſſario Regulari legitimè approbato, ſed à ſuo Prælato prohibito, vel ſuſpenſo à munere Confeſſarij, vide dicta eo *cap.* 19. *num.* 12. & dicenda infra verbo *Confeſſarius num.* 2. relato.

21 Circa ſecundum, dicendum, peccata, & cenſuras Sedi Apoſtolicæ reſeruata eſſe illa, quæ Summo Pontifici reſeruata ſunt, qualia ſunt plura tum in Iure, tum in Bullis, & Conſtitutionibus Summorum Pontificum. Pro quo notandum, quod quando Papa per priuilegium aliquod concedit facultatem abſoluendi à cenſuris ſibi reſeruatis (prout in præſenti contingit) etiam ſub intelligitur eam concedere à peccatis adiunctis ipſis cenſuris, & è contra. Et ſi enim abſolutè loquendo poſſit tolli cenſura ſine peccato, nihilominus, ſicut à principio ſunt connexa quaſi in fieri, ſic & in duratione, & ita conceſſa facultate pro vno, conceditur etiam pro alio. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *nu.* 261. Suarez 4. *tom. in* 3. *part. diſp.* 29 *ſect.* 2. *num.* 11. Sanchez *lib.* 2 *in Decalogum cap.* 8. *num.* 5. De caſibus porrò Epiſcopis reſeruatis infra dicetur.

22 Circa tertium de reſeruatis in Bulla Cœnæ, conſtat quænam illa ſint. Vbi notandum, communiter Doctores tenere per Bullam Cœnæ non reuocari hoc priuilegium Bullæ Cruciatæ, non obſtantibus clauſulis derogatorijs, quæ in prædicta Bulla Cœnæ ſunt. Cum enim ſingulis annis iuſſu Pontificis Bulla Cruciatæ publicetur cum dicta facultate abſoluendi etiam à caſibus in Bulla Cœnæ reſeruatis, quis dicat

ſingu-

Digitized by Google

ſingulis etiam eiſdem annis ab eodem Pontifice in dicta Bulla Cœnæ reuocari? Aut quorſum in tanto Principe hæc contrarietas admittenda? Præſertim, quia priuilegia Principum debent eſſe ſaltem quantum eſt ex parte ipſorum firma, & conſtantia, vt imitentur Deum, cuius dona, vt inquit Paulus *ad Roman.* 11. *verſ.* 29. ſunt *Sine pœnitentia;* & iuxta Regulam iuris *in* 6. *num.* 16. *Decet conceſſum à Principe Beneficium eſſe manſurum*. Ommitto quæ alij aſſerunt, quod ſcilicet priuilegium Bullæ Cruciatæ eſt remuneratorium, non ſolum in gratiam Regis Catholici de Eccleſia optimè meriti, ſed etiam propter magnam contributionem aureorum, quæ ſingulis annis pro Fabrica Baſilicæ Sancti Petri offertur, & quia ſinguli, qui accipiunt Bullam duos argenteos in ſubſidium erogant, vt pro inde non ſit credendum de Pontificum benignitate illud velle reuocare. Rodriguez *in Expoſit. Bull. Cruciat.* §. 9. *& tom.* 1. *Quæſtion. Regular. quæſt.* 20. *art.* 9. Henrriquez *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 21. *verſ. nec videtur.* Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 11 *num.* 27. Sorbus *in addition. ad compend. verb. Cruciata* §. *ex quibus.* Ludouicus à Cruce *dicta diſp.* 1. *cap.* 10. *dub.* 4. Tollitur autem dubium, quod ſuper hoc poterat eſſe, ex Sanctiſs D.N. Vrbano VIII. qui in Bulla *In ſpecula* 4. *tom. Bullarij*, inter Conſtitutiones ipſius *num.* 105. expreſsè declarat Bullam Cruciatæ ſuffragari, *quoad caſus reſeruatos etiam in Bulla Cœnæ Domini (hæreſi excepta) contentos* in foro conſcientiæ, non autem in foro externo. Ex hoc enim liquet non reuocari per Bullam Cœnæ, quomodo enim ſuffragaretur, ſi ſingulis annis reuocatur?

23 Ab omnibus ergo caſibus reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, tam extra Bullam Cœnæ, quàm in illa contentis (Hæreſi excepta) abſolui poſſunt habentes Bullam Cruciatæ ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis, prout dicitur in Bulla. Hæc verò intelliguntur pro eo anno, quo accipitur Bulla. Vnde ſimili gratia frui poſſunt, qui alio, & alijs annis eam acceperint. Illa etiam particula *in articulo mortis* non eſt ſuperflua, etſi enim quilibet Sacerdos, etiam ſimplex, abſoluere poſſit in articulo mortis ab omnibus peccatis, & cenſuris quantumuis reſeruatis, nihilominus caſu quo ſic abſolutus non moriatur tenetur ſe præſentare Superiori, iuxta *cap. eos qui de ſentent. excommunicat. in* 6. abſolutus tamen ex vi Bullæ non ita. Ludouicus à Cruce *ſupra cap.* 3. *dub.* 14. Deinde, per articulum mortis non intelligitur ſolum articulis mortis verus, quem mors de facto ſequitur, ſed etiam præſumptus, cum quis prudenti hominum iudicio æſtimatur morti propinquus, licet mors, vel naturaliter, vel per miraculum non ſequatur. Bulla enim generaliter loquitur, & materia cum ſit de re concernenti ſalutem ſpiritualem animæ eſt fauorabilis, ac per conſequens amplianda. Corduba *de Indul-*

gent.

Digitized by Google

*gent. quæſt.*39. Henrriquez *lib.6. cap.*9. Nomine etiam articuli mortis intelligi poteſt periculum mortis, in quo homo non ſpontaneè, ſed propter neceſſitatem eſt conſtitutus iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.* 53. Ludouicus à Cruce *ſupra dub.* 18.

24 Circa quartum, de illa Indulgentia ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis concedenda, notandum, diuerſam eſſe hanc Indulgentiam ab ea quam conſequuntur, qui ad bellum pergunt, vel mittunt aliquas perſonas, de qua egi *ſupra nu.*10. illa enim obtineri poteſt toties quoties illi contriti, & confeſſi fuerint, vel ſi non poſſint confiteri, corde id deſiderauerint, iuxta ibi dicta: ea verò de qua in præſenti non niſi ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis obtineri poteſt. Vega *in Summa mihi lib.*4. *caſu* 277. Diana *ſupra reſolut.*109. Nota etiam, quod in caſibus in quibus abſolutio moribundo priuato ſenſibus dari poteſt, de quibus alibi dicetur, poteſt etiam illi applicari dicta Indulgentia. Diana *ſupra reſol.*108. Imò etiam caſu quo ob repentinam mortem, vel Confeſſorum abſentiam, ſine confeſſione decedant prædicti Bullam habentes, dummodo contriti deceſſerint, & prius ſtatuto tempore confeſſi fuerint, eandem ſimiliter Indulgentiam conſequentur. Sic enim Bulla ipſis concedit. Villalobos *in Summa tom.*1. *tract.*27. *clauſ.*1. *num.*1. Diana *ſupra*.

25 Circa quintum de peccatis, & cenſuris non reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, à quibus virtute Bullæ abſolui poſſunt eam habētes *toties quoties, &c.* iuxta dicta, notandum per ea intelligi primo ea, quæ nulli ſunt reſeruata, quamuis in hoc nullum videatur à Bulla cōcedi priuilegium, quia à caſibus non reſeruatis quilibet Confeſſarius iure ordinario abſoluit, vt ſæpè dixi. Secundò, intelligi poſſunt caſus Epiſcopales, ſeu Epiſcopis reſeruatis, de quibus verbo *Caſus* reſeruati dicetur. Cum enim illi non ſint Sedi Apoſtolicæ reſeruati, ſed tātum Epiſcopis proculdubio comprehenduntur in dicto priuilegio. Nec obſtāt dicta *to.*1. *cap.*19. *num.*15. 16. & 17. vbi ex decretis Sacræ Congregationis ſub Pontificibus Clemente VIII. & Vrbano VIII. conſtat nullum Confeſſarium abſoluere poſſe à caſibus Epiſcopis reſeruatis. Vt enim ibi *num.*18. dixi, intelligendum id eſt ex vi priuilegiorum ipſis Confeſſarijs, etiam Regularibus cōceſſorum, priuilegium autem hoc Bullæ non eſt pro Confeſſarijs, ſed pro pœnitentibus, vt ſcilicet poſſint Confeſſarios eligere, qui illos à prædictis caſibus abſoluant, ac proinde reuocatum non eſt per dicta decreta. Tertiò, intelligi poſſunt omnes caſus, & cenſuræ à Iure, vel ab homine generaliter, vel ſpecialiter, aut etiam nominatim latæ, dummodo Sedi Apoſtolicæ non reſeruentur, & id fiat ſatisfacta parte, vt infra dicetur. Ratio eſt, quia Bulla generaliter, indiſtinctè, & illimitatè loquitur. Henrriquez *lib.7. cap.3. num.*2. &

*lib.*8.

Digitized by Google

*lib.8.cap.60.num.*4. Diana *ſupra reſolut.26.* Quod amplia, etiam facta denunciatione, propter eamdem rationem. Ludouicus à Cruce *cap.4.dub.*1. Limita tamen pro foro conſcientiæ tantum, iuxta dicenda infra.

26 Addit Sanchez *de præcept.Decalog.lib.4.cap.54.num.27.* in hoc priuilegio cõprehendi etiam caſus Papales, aut Papæ reſeruatos, quando ſunt occulti, ità vt quando tales fuerint abſolui poſſint pœnitentes ab illis, non ſolum ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis, iuxta dicta ſupra *num.* 23. ſed etiam toties quoties, quia tunc iam non ſunt Papales, ſed Epiſcopales, vtpotè iure ordinario, & non ex delegatione conceſſi Epiſcopis ex vi Concilij Trident. *ſeſſ.24.cap.6.* hoc etiam ſequitur Diana *in Additionibus ſecund.reſolut.*17. alijs relatis. Sed eſt contra communem ſententiam, quæ docet contrarium. Quia illi caſus ex eo quod committantur Epiſcopis non deſinunt eſſe Papæ reſeruati, quia non committuntur Epiſcopis quaſi directè, propter eorum dignitatem, ſed per accidens, propter ſalutem fidelium ad euitandum periculum animarum, ergo non deſinunt eſſe Papales per ſe, & ex ſe, ac per conſequens, etiam quando ſunt occulti non poſſunt, niſi ſemel in vita, & ſemel in morte vi Bullæ tolli. Henrriquez *lib.6.de Pœnitent.cap.*14.*dub.*7. Ledeſma *de Pœnitent.cap.*13.*concl.2.dub.*1. Ludouicus à Cruce *ſupra cap.3.dub.*13. & alij. Vide dicenda infra verbo *Caſus reſeruati num.2.*

27 Prædictorum verò caſuum ſiue Sedis Apoſtolicæ, ſiue alijs quibuſcumque reſeruatorum abſolutio ex vi Bullæ data, ſolum ſuffragatur pro foro interno conſcientiæ, non pro foro externo. Ita enim declarauit Sanctiſs. D. N. Vrbanus VIII. in Bulla *In Specula* ann. 1630. edita in 4.tom. Bullar. inter Conſtitutiones ipſius *num.* 105. Idem Ludouicus *ſupra cap.* 4. *dub.* 1. Indicat autem etiam valere pro foro externo, quando ſatisfactum eſt parti læſæ. Sed oppoſitum colligitur ex dicta declaratione Vrbani, quam forſan non vidit iſte auctor. Licet ergo ſic abſolutus in publico ſe gerere debeat, vt non abſolutus à cenſura ad euitandum ſcandalum; in ſecreto tamen, vel coram quibus conſtaret ſe abſolutum fuiſſe ab illa, poteſt ſe gerere, vt abſolutus, iuxta dicta ſupra verbo *Abſolutio num.7.* Acoſta *in Expoſit. Bull.quæſt.*50. Villalobos *in Summa tom.* 1. *tract.* 27. *clauſ.9.* §.2. *num.*24. Poterit etiam Iudex, vel Superior eiuſmodi abſolutionem pro foro externo acceptare, ſi illi placuerit, iuxta dicta eodem loco, & repellere, ſeu non admittere accuſationem contra illum. Diana *ſupra reſolut.*26.

28 Poſſunt pœnitentes ex vi Bullæ abſolui à cenſuris extra confeſſionem, cum nullum verbum ſit in Bulla quo denotetur abſolutionem virtute illius datam à cenſuris fieri debere in Sacramẽto Confeſſionis,

& aliàs,

Digitized by Google

& aliàs, iuxta dicta ſu... verbo *Abſolutio num.6.* cenſuræ poſſint tolli ſine illo. Sanchez *lib.8. de Matrimon. diſp.34.num.30.* Suarez *4.to. de Relig.tract.10.lib.9 cap.2.num.27.* retractans quod dixerat *tom.5. in 3.part.diſp.7 ſect.5.*

29 Prædicto autem priuilegio eligendi Confeſſorem, qui abſoluat ab omnibus caſibus reſeruatis, frui non poſſunt Regulares cuiuſuis inſtituti fuerint, propter dicta *tom.1.cap.19.num.29.* ex Bulla Sanctiſs. D.N. Vrbani VIII. De quo latè, & doctè Lugo *de Sacrament.Pœnit. diſp.20. ſect.9. per tot.* Vnde eſto prius oppoſita ſententia probabilis videretur, modo tamen poſt prædictam Bullam, vt Diana *in Additionibus ſecund.reſolut.9.* ait, non eſt probabilis, nec tuta in praxi. Quod ait intelligẽdum ſaltem dum viuit idem ſanctiſſimus, quem Deus conſeruet. Addo ego, adeò odioſum, & contrarium diſciplinæ Regulari eſſe, vt Regulares abſoluãtur à caſibus reſeruatis ſuis Superioribus contra eorum voluntatem, vt de nullo Pontifice ſit credendum id conceſſurum, niſi clarè id exprimat. Cuius ſignum eſt, quod plures Summi Pontifices declararũt ſuam intentionem non eſſe, vt in hoc Bullæ priuilegio Regulares comprehendantur, ex quibus aliquos dicto loco retuli. Videatur Lugo relatus. Nouitij verò poſſunt vti dicto priuilegio, iuxta dicta *tom.1.cap 24.num.7.*

30 Quamuis Confeſſarius virtute Bullæ electus abſoluere poſſit illam habentes ab omni ſuſpenſione, & interdicto, ſaltem perſonali, ſi non ſint reſeruata Papæ, toties quoties, & ſi ſint reſeruata Papæ, ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis, iuxta dicta, ſunt enim cenſuræ quædam, & Bulla concedit abſolutionem à cenſuris dicto modo. Corduba *in Summa quæſt.144.* Ludouicus à Cruce *dicto cap.4.dub.10.* Non tamen poteſt abſoluere virtute Bullæ à ceſſatione à diuinis, vel enim non eſt cenſura, vt communior ſententia Doctorum tenet, ſed ſolum pura ommiſſio diuinorum Officiorum, vel eſto cenſura eſſet, vt habent Sotus *in 4.diſt.22.quæſt.3.art.1.* Cornexo *tract.5.de Cenſuris diſp.1. dub.2.* omnino ſpectat ad forum externum, & ſolum tollitur per miniſtros Eccleſiæ. Idem Ludouicus *ſupra.* Nec poteſt diſpenſare in aliqua irregularitate, etiam illa, quæ eſt purè pœna, quia Bulla ſolum concedit auctoritatem abſoluendi à cenſuris, & iuxta ſtylum Curiæ nomine cenſuræ non venit irregularitas, nec ipſa eſt cenſura. Villalobos *in Summa tom.1. tract.16. dub.2. num.2. & tract.21. dub.9. num.23.* Acoſta *in Bull.quæſt.48.* Nihilominus oppoſitum probabiliter docent Cornexo *ſupra*, & dicto *tract.5.diſp.6.in fine*, & plures graues Doctores apud Dianam *ſupra reſolut.27.* Quibus fauet, quod in forma abſolutionis tribuendæ ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis accipientibus Bullam, quæ poſita eſt in Summario ipſius per Commiſſa-

tium

rium Generalem edito dicitur: *Abſoluo te,& ab omnibus cenſuris, & pœnis*, verbum enim *pœnis* dictas irregularitates denotare videtur.

31 Caſus porrò, cenſuræ, & delicta a quibus abſolui poſſunt Bullam habentes, iuxta ſuperius dicta, non ſolum comprehendunt incurſa ante ſuſceptionem Bullæ, ſed etiam poſt illius ſuſceptionem. Bulla enim generaliter loquitur, & non eſt cur verba ipſius limitentur in hac materia fauorabili. Sanchez *de præcept. Decalog. lib. 4. cap.* 53. *num* 26. Bonacina *de legibus diſp.* 4. *quæſt.* 2. *punct.* 7. §. 2. *num.* 12.

32 Circa ſextum de ſatisfactione facienda, illa non videtur neceſſaria quoties pœnitens non poteſt, nec per ſe, nec per alios illam facere: non enim veriſimile eſt Pontificem voluiſſe excludere à beneficio abſolutionis eum, qui non poteſt ſatisfacere; alias poſtularet conditionem impoſſibilem. Filiucius *tom.* 1. *tract.* 11. *cap.* 9. *num.* 295. Auila *de Cenſuris part* 2. *cap.* 7. *diſp.* 3. *dub.* 8. Vincentius Candidus *tom.* 1. *Diſquiſit. Moral. diſquiſit* 3. *art.* 3. Nec ſolum hoc intelligendum de impotentia phyſica, ſed etiam de morali, ea ſcilicet, quæ eſſet, quando quis non poſſet facere illam ſatisfactionem, niſi cum magna iactura, damno, aut detrimento proprio, vel ſuorum. Diana *ſupra reſolut.* 24. Ludouicus à Cruce *dicto cap.* 4. *dub.* 2. Quando tamen non poteſt, nec in totum, nec in partem dari ſatisfactio, præſtanda eſt cautio pignoratitia, fideiuſſoria, vel iuratoria, iuxta modum aſſignatum ſupra verbo *Abſolutio num.* 9. prout etiam notant Diana, & Ludouicus à Cruce relati. Caſu etiam, quod Confeſſarius abſolueret pœnitentem non ſatisfacta parte, nec cautione aliqua præſtita, probabile eſt tenere abſolutionem, etſi peccaret Confeſſarius ſic faciendo. Ratio eſt, quia per illam clauſulam Bullæ de ſatisfactione impendenda non videtur limitare Pontifex authoritatem Confeſſarij, ſed admonere illum de obligatione quam aliàs iure communi habet, ac proinde ſi id non faciat, etſi peccet, validè tamen abſoluit. Sanchez *de Matrimon. to.* 1. *lib.* 3. *diſp.* 33. *num* 3. §. *& confirmatur*, & alij apud Dianam *reſolut.* 22. Qui rectè animaduertit, nomine partis intelligi illum, cui facta eſt iniuria, non verò Iudicem, & quod nomine ſatisfactionis intelligi debet reſtitutio honoris, famæ, vel aliorum bonorum.

33 Circa ſeptimum de hæreſi, quæ excipitur inter caſus Bullæ Cœnæ conceſſos per Bullam Cruciatæ nota, ibi eſſe ſermonem de hæreſi externa, ea ſcilicet, quæ aliquo ſigno externo manifeſtatur, hæreſis enim interna nulli eſt reſeruata, atque ita tam per Bullam, quàm ſine illa poteſt tolli. Caietanus *verbo Hæreſis in fin.* & alij communiter. Nec comprehenduntur in dicta exceptione Schiſmatici, fautores, credentes, defenſores, vel receptores hæreticorum, aut ipſorum libros legentes, vel tenentes, ſi aliàs ipſi hæretici non fuerint, ac proinde cen-

ſen-

Digitized by Google

ſendum de illis, ſicut de alijs incurrentibus in caſus Bullæ. Ratio eſt, quia in Bulla ſolum excipitur crimen hæreſis, omnes ergo, qui hæretici formaliter non fuerint, non excipiuntur, ac perconſequens, nec iſti, ſi hæretici non fuerint, quod fieri poteſt, ſi illa crimina non committant cum errore ex parte intellectus, in quo conſiſtit hæreſis. Suarez *de Fide diſp.24, ſect.1.nu.11.* Sanchez *lib.2.in Decalog.cap.12.nu.12.* Diana *ſupra reſoltu. 29.* Similiter dicendum eſt potiori iure prædictos gaudere poſſe alijs priuilegijs Bullæ, videlicet vſu lacticiniorum in Quadrageſima, & alijs. Hæc enim, vt patet in principio Bullæ, conceſſa ſunt omnibus fidelibus Chriſtianis &c. tales autem poſſunt eſſe fideles Chriſtiani. Addendum, quod etiam dato, quod eſſent hæretici purè mentales nullo ſigno externo ſuum errorem manifeſtãtes, poſſent vti dictis priuilegijs. Etſi enim illi, quoad Deum eſſent hæretici, & infideles, quoad Eccleſiam tamen, cum ſuum errorem numquam manifeſtauerint, pro fidelibus habentur. Ludouicus à Cruce *ſupra cap.1. dub.8.*

34 Circa octauum de votis etiam iuramento factis, quæ commutari poſſunt à Confeſſario virtute Bullæ, data eleemoſyna in ſubſidium Cruciatæ, notandum primo, non propterea concedi illi facultatem diſpenſandi in talibus votis, quia maior poteſtas requiritur ad diſpenſandum, quam ad commutandum. Villalobos *in Summa tom.1.tract.27.clauſ.9.§.5.num.28.* Tenetur autem Confeſſarius commutare vota pœnitentis poſtulantis id virtute Bullæ, nam eſt Iudex delegatus in fauorem ipſius, ac per conſequens debet illi tribuere ius ex priuilegio ſibi conceſſum. Sanchez *lib.4.in Decalog.cap.54.num.12.* Quod limita, niſi iuſta cauſa ſubeſſet ad non commutandum. Diana *reſol.44.* Non oportet, quod hæc commutatio fiat in confeſſione Sacramentali, quia in Bulla hoc non exprimitur. Sanchez *ſupra num.15.* Licet autem ad commutationem voti regulariter requiratur cauſa rationabilis, vt dixi *tom.1.cap.18.num.48.* ad eam tamen, quæ fit virtute Bullæ non requiritur alia, præter eam, quam aſſignat Pontifex, ſcilicet, quod conferatur eleemoſyna in Cruciatæ ſubſidium. Bartholomeus à Sancto Fauſto *in theſaur.Relig.lib.4.quæſt.20.num.7.* Diana *reſolut.39.* Similiter, licet regulariter commutatio voti non poſſit fieri in minus bonum, nec etiam in æquale, niſi accedente auctoritate Superioris, iuxta dicta loco relato, nihilominus non eſt improbabile commutationem voti vi Bullæ factam poſſe eſſe in bonum aliquantulum, ſed non longè minus, ſeu in æquale. Ratio eſt, quia videtur, quod aliàs Bulla nullum priuilegium conferret quoad hunc punctum, cum aliàs abſque priuilegio ipſius poſſet ex cauſa iuſta accedente auctoritate Superioris id fieri. Henrriquez *lib. 7. cap. 30. num. 5.* Aragonus *2. 2. quæſt.88.*

Digitized by Google

*quæſt.*88.*art.*12. Illud porrò bonum in quod commutari debent hæc vota ex vi Bullæ debet eſſe, ſaltem magna ex parte, eleemoſyna illa pecuniaria, quam Bulla requirit in Cruciatæ, ſubſidium. Talis enim eſt praxis Hiſpaniæ, & ea videtur eſſe intentio Regis Catholici Bullam impetrantis, & Papæ eam concedentis. Ludouicus à Cruce *ſupra cap.6. dub.2.* Dixi, magna ex parte, quia Bulla ſolum videtur exigere partem commutationis in prædictam eleemoſynam. Suarez *infra*. Portellus *in Dub. Regular. verbo Bulla Cruciat. num.*2. Pro pauperibus autem non habentibus pecuniam ſufficit eleemoſyna ſpiritualis, ſcilicet orationes, & alia pia opera. Quia conditio illa morali, & ſuaui modo interpretari debet, & quatenus fuerit poſſibilis. Suarez 2.*tom. de Relig. lib.6. de voto cap.*19. *num.*18. Poſſunt etiam vi Bullæ commutari vota in fauorem tertij Deo facta, vt ſi quis vouiſſet dare Calicem alicui Eccleſiæ, vel aliquam eleemoſynam pauperi, quia talia vota non tribuunt vllum ius illi Eccleſiæ, aut illi pauperi. Suarez *d.lib.6. cap.*15. *num.*11. Sanchez *lib.*4. *in Decalog. cap.*41. *num.*9. Dixi, Deo facta, quia ſi habent adiunctam promiſſionem illi tertio, & ab eo acceptatam, eſt illi adquiſitum ius, ac proinde ſine conſenſu illius non eſt locus commutationi. Suarez *ibid. num.*7. Extenditur etiam facultas commutandi vota per Bullam ad vota facta etiam poſt acceptionem illius, quia Bulla loquitur generaliter. Bonacina *de præcept. Decalogi diſp.*4. *quæſt.*2. *punct.*7. §. 3. *num.*12. poſt plures alios.

35 Poteſt etiam idem Confeſſarius per Bullam electus ex vi prædicti priuilegij commutare iuramenta facta circa eamdem materiam votorum. Ratio eſt, quia etſi votum, & iuramentum ſint diuerſa vincula, tamen in ordine ad Deum, cui tam votum, quàm iuramentum fiunt, pro eodem moraliter reputantur. Suarez *tom.2. de Relig. lib.6. cap.*14. *num.6.* Sanchez *in Decalog. lib.*4. *cap.*53. *num.*8. *&* 9. Idem dico de ipſis votis iuramento firmatis, quod etſi neget Sanchez *dicto cap.*53. *num.*20. probabiliter etiam affirmat Suarez *eo cap.*14. *à num.*19. Quia licet votum, & iuramentum ſint duo vincula diuerſa ſpecie, at in ordine ad commutationem reputantur quaſi vnum, & idem, quia vnum non addit ſupra aliud grauitatem intenſiuam, ſed ſolum extenſiuam.

36 Circa illud de voto Caſtitatis, quod excipitur, vt non poſſit per Bullam commutari, nota, id intelligi de voto Caſtitatis perfecto, & abſoluto, eo ſcilicet, quod eſt ſoli Papæ reſeruatum, & in caſibus in quibus ipſi eſt reſeruatum. Quia Pontificis mens eſt ſolum id reſeruare, quod, & quando ipſi eſt reſeruatum. Quare, quoties Epiſcopus poteſt illud commutare, poterit etiam ex vi Bullæ commutari. Suarez *ſupra cap.*26. *num.*16. *&* 17. Sanchez *dicto cap.*54. *num.*19. Quod tamen eſt intelligendum, vt ipſi animaduertunt, quando tale votum commu-

tari

Digitized by Google

tari poteſt ab Epiſcopo, quia eſt pœnale, conditionale, partiale, aut temporale, non quando id facere poteſt, veluti per accidens, propter neceſſitatem aliquam extraordinariam. Idem dico de voto Religionis, quod etiam excipitur in Bulla, ac etiam de voto vltramarino, quod ſimiliter declarat Pontifex non poſſe per Bullam commutari. Ita vt generaliter loquendo quæcunque vota poteſt Epiſcopus commutare, poſſit etiam Confeſſarius ex vi Bullæ id facere. Bonacina *ſupra* §. 4. *num.* 16. Limitatur tamen hæc doctrina, prout dixi, vt ſolum ſit vera reſpectu eorum votorum, quæ Epiſcopus commutat iure ordinario, non de illis, quæ ob extraordinariam neceſſitatem commutat. Suarez, Sanchez, & Bonacina relati. Nec de illis, quæ commutat non vt Epiſcopus, ſed vt Sedis Apoſtolicæ Delegatus. Diana *ſupra reſolut.* 56. alijs relatis. Quæ verò ſint vota, quæ Epiſcopus commutat, præcipuè quando prædicta tria, & in quibus caſibus, quauè facultate, dicam 4. to. verbo *Votum*. Ex quibus etiam deducetur, quando Confeſſarij ex vi Bullæ Cruciatæ id facere poſſunt.

37 Præterea Pontifex per Breue ſpeciale declarauit, quod qui bis in anno Bullam Cruciatæ acceperint, poſſint etiam bis gaudere priuilegijs, & gratijs dictæ Bullæ. De quo Rodriguez *in Expoſit. Bullæ* §. 11. Notans etiam ſolum bis non autem ter, quater, aut pluries accipi poſſe Bullam.

38 Demum, Pontifex concedit facultatem Commiſſario Generali Cruciatæ, vt poſſit durante anno publicationis Bullæ ſuſpendere omnes gratias, Indulgentias, facultates, ac priuilegia in dictis Regnis conceſſa quibuſcunque Eccleſijs, Monaſterijs, Hoſpitalibus, Confraternitatibus, locis pijs, & perſonis particularibus, & vt poſſit illa reualidare. Qua facultate vtens ſuſpendit omnes, & quaſcunque gratias, Indulgentias, & facultates ſimiles, vel diuerſas, conceſſas per Summum Pontificem, & alios ipſius prædeceſſores omnibus, & quibuſcunque Eccleſijs, & Monaſterijs, Hoſpitalibus, aut locis pijs, Vniuerſitatibus, Confraternitatibus, & ſingularibus perſonis, exceptis conceſſis Superioribus Ordinum Mendicantium, quantum ad ſuos Fratres, & pro accipientibus Bullam declarat poſſe frui omnibus prædictis conceſſionibus ſuſpenſis. Circa quæ primò aduertendum, per prædictam ſuſpenſionem non ſuſpendi priuilegia Mendicantium, & aliorum Regularium, niſi ea ſolum, quæ retardare poſſunt expeditionem Bullæ, quia ſcilicet ſunt circa eaſdem materias in ea contentas, iuxta dicta *tom.* 2. *cap.* 1. *nu.* 59. Nec obſtat, quod in dicta ſuſpenſione dicantur ſuſpendi omnes facultates, &c. *ſimiles*, vel *diuerſas*. Per illud enim verbum *diuerſas* intelliguntur facultates non ſimpliciter diuerſæ, aut omnino diſſimiles, aut circa alias materias, quia hoc videretur abſurdum, vt dicunt

Digitized by Google

ſunt authores referendi, ſed illæ, quæ ſunt circa eaſdem materias, ſed aliquo modo, vel circumſtantia, diuerſæ. Vt ſi aliqua Religio haberet priuilegium admittendi ad ſepulturam aliquas perſonas tempore Interdicti cum tali, vel tali ſolemnitate, hoc priuilegium ſuſpēditur, quia eſt circa eamdem materiam, quæ continetur in Bulla, ſiue ſit ſimile, ſiue diuerſum quo admodum ab eo, quod in ea continetur. Rodriguez *in Expoſit. Bull.* §. 2. *num.* 1. *in fin.* Ludouicus à Cruce *ſupra cap.* 9. *dub.* 1. *num* 3. Deinde, nec iſta ſuſpenduntur, ſi ſunt conceſſa Superioribus Mendicantium quãtum ad ſuos Fratres, vt habetur in ipſo Summario Bullæ, & dixi loco relato. Nomine verò Mendicantium in præſenti probabile eſt venire non ſolum quatuor Mendicantium Ordines, qui à Iure tales ſunt, ſed etiam alios, qui Mendicantes ex Conſtitutionibus, ſeu priuilegio Summorum Pontificum ſunt. De quibus egi dicto 2. *tom. cap.* 1. *num.* 1. Imò etiam illos, qui Mendicantium priuilegijs fruuntur. Eo enim ipſo quo Mendicantium priuilegijs fruuntur, non video cur iſto gaudere nequeant. Acoſta *in Bull. Cruciat. q.* 105. *in fine*. Villalobos *in Summa tom.* 1. *tract.* 27. *clauſ.* 12. *num.* 11. Nec etiam ſuſpenduntur priuilegia, quæ habent Religiones in ordine ad ſæculares, etiam ſi ſint ſimilia ijs, quæ continentur in Bulla, v. g. ad abſoluendum à reſeruatis, commutandũ vota, &c. propter dicta eo *cap.* 1. Solum ergo ſuſpenduntur priuilegia quibuſuis Monaſterijs, Eccleſiijs, Hoſpitalibus, Confraternitatibus, Vniuerſitatibus, pijs locis, & ſingularibus perſonis conceſſa, prout patet ex contextu Bullæ. Ludouicus à Cruce *ſupra dicto cap.* 9. *dub.* 2. Lugo *ſupra diſp.* 20. *ſect.* 8. *num.* 146.

39 Vnde nec per Bullam ſuſpenduntur Indulgentiæ conceſſæ Ordinibus Regularibus, ſiue ſint ſimiles, ſiue diſſimiles ijs, quæ conceduntur in illa. Huiuſmodi enim Indulgentiæ conceſſæ ſunt ipſis Ordinibus Regularium, non Monaſterijs, Eccleſijs, Hoſpitalibus, Confraternitatibus, Vniuerſitatibus, pijs locis, & ſingularibus perſonis, ac per conſequens non comprehenduntur. Villalobos *in Summa tom.* 1. *tractat.* 27. *clauſ.* 12. Nuñus *in* 3. *part tom.* 2. *Tract. de Bulla* §. 14. Qui etiam ſub nomine Regulariũ, ſeu Fratrum intelligit Nouitios, & Moniales. Diana *reſolut.* 88.

40 Suſpenduntur tamen Indulgentiæ conceſſæ viſitantibus Eccleſias, Monaſteria, loca pia, Hoſpitalia, &c. quia illæ non ſunt conceſſæ ipſis Ordinibus, ſed tantum ſingularibus perſonis viſitantibus eas Eccleſias, Monaſteria, &c. Ludouicus relatus *dicto dub.* 1. *num.* 10. Idem dico de Indulgentijs conceſſis granis benedictis, figuris, Imaginibus, Coronis, &c. propter eamdem rationem. Rodriguez *in Expoſit. Bull.* §. 12. *num.* 11. Idem etiam dicendum de Indulgentijs conceſſis Confraternitatibus Religionum, videlicet Scapularis Ordinis noſtri, Ro-

ſarij, Chordæ S.Franciſci, &c. propter eamdem rationem. Idem Ludouicus *dicto dub.2.*

41 Pium tamen,& probabile eſt non ſuſpendi Indulgentias conceſſas Altaribus priuilegiatis pro liberatione animæ alicuius defuncti, etſi enim tales Indulgentiæ conceſſæ ſint ſingularibus perſonis,ſcilicet vel Sacerdotibus in eis celebrantibus,vel ipſis defunctis pro quibus celebratur, quia tamen quomodocunque id ſit,non exprimuntur in dicta ſuſpenſione iſtæ Indulgentiæ pro defunctis conceſſæ, quod videbatur neceſſarium, cum ſint ſpeciali nota dignæ, & ex alia parte id credere deceat de pietate Summorum Pontificum: ideo hæc opinio, vt pia, & probabilis ſuſtinenda eſt. Quam etiam tenet Ægidius Trullench *in Expoſit. Bull.Cruciat. lib.*1.*quæſt.*9.*cap.*3.*dub.*4.*num.*3. & Diana *in Additionib ſecund.reſolut.*22. Licet oppoſitum dixerit *dicto tract.*11. *de Bulla Cruciata reſolut.*86. Vide quæ dixi *tom.*1.*cap.*3.*num.*19. & Peirinis *tom.*2.*Priuilegior.Minimor. in Conſtit.*4.*Clementis VIII. num.*2.*& Conſtit.*8.*Pauli V.num.*10.& quæ dicam verbo *Iubilæum*. Declaratum etiam eſt à Sacra Congregatione Cardinalium negotijs Indulgentiarum Præfectorum, approbante S. D.N.Vrbano, Iubilæi Indulgentias, quæ à Summis Pontificibus pro tempore concedi conſueuerunt,conſequi poſſe in Regnis Hiſpaniarum ante, vel poſt ſuſceptionem Bullæ Cruciatæ.Barboſa *in Collect.Bullar.verbo Iubilæum*.

42 Nec etiam ſuſpenditur facultas, quam habent Superiores Regulares ad dandũ litteras Confraternitatis ſuis benefactoribus pro communicatione bonorum ſpiritualium ſuorum Ordinum,iuxta dicta ſupra verbo *Bona num* 2. *& ſequentibus*, & in hoc verbo *Bulla Cruciatæ num*. 17. Ratio eſt, quia hæc facultas iure communi competit ipſis Prælatis, facultates autem iure communi illis conceſſæ non ſuſpenduntur per Bullam. Diana *ſupra reſolut*. 87. Ludouicus à Cruce *ſupra dicto cap* 9.*dub.*2.*num.*17.

43 De facultatibus porrò, quas habet Commiſſarius Cruciatæ dico in particularibus locis, ſcilicet verbo *Affinitas num.* 3. verbo *Bigamia nu.*4. Vide etiam dicenda verbo *Indulgentia*,& verbo *Iubilæum*,præcipuè *à nu.*5.an tẽpore Iubilæi centeſimi ſuſpendatur Bulla Cruciatæ.

CALIX.

SVMMARIVM.

*Quenam eſſe debeat materia Calicis. num.*1.

An æris, auricbalchi,aut cupri,ſiue ligni,vel lapidis, vitri, aut chryſtalli? ibid.

An

Digitized by Google

An auri, argenti, vel ſtanni. ibid.
Quid de conſecratione Calicis cum Patena. num.2.
Quid de vtente Calice ligneo, aut non conſecrato. ibid.
Ad quos conſecratio ſupradicta ſpectet. num.3.
An ad Abbates Benedictinos, & Ciſtercienſes. ibid.
An ſolum vti queant ſupradicta auctoritate conſecrandi in proprijs Eccleſijs. num.4.
Quid declarauerit Sacra Congregatio circa hoc. ibid.
De priuilegio Pauli IV. pro Ieſuitis. ibid.
Quando, & quomodo Calix, & Patena amittāt conſecrationem. nu.5.
An Calix cum Patena argento fabricata, poſtea deaurata, amittant conſecrationem. ibid.
Quid, quando ſunt deaurata, & poſtea vſu aurum amittunt. ibid.
An Calix tornatilis, quando ſeparatur à pede amittat conſecrationem. num.6.
Quid de Calice non tornatili, ſi ſeparetur à pede. ibid.
An amittant conſecrationem per ictus in illis ab aurificibus infixos. num.7.
An Calix non conſecratus, conſecratus maneat poſt contactum Corporis, & Sanguinis Chriſti. num.8.
Quando ſimilis conſecratio valida erit. ibid.
An Calix, Patena, & alia, quæ immediatè Corpus, vel Sanguinem Chriſti attingunt, à laicis tangi poſſint. num.9.
An laici iſta tangentes, peccatum incurrant. ibid.
An quando Calix laicis vendi debeat exhibenda antea ſit aliqua diligentia? num.10.

1 CALIX non debet eſſe de ære, aut aurichalco, aut cupro, quia hæc propter æruginem vomitum prouocant, aut de ligno, quia cum lignum ſit poroſum, aliquid Sanguinis ſubintraret, nec de lapide, propter ineptitudinem, aut vitro, vel chryſtallo, propter fragilitatem, ſed tam ipſe, quàm Patena debent eſſe de auro, vel argento, vel ſtanno: ita ut ſi non ex auro omnino, ſaltem ex argento fiant, vel ad minus ob magnam paupertatem, ex ſtanno, *ca. vaſa, & ca. vt Calix de conſecrat. diſt.1.* Noſter Guido *in Summa de hæreſ. in 21. errore Armenorum*. Siluester *in Summa verbo Calix num.1.* Tamburinus *de Iure Abbatum diſp.23. quæſit.3. num.1.*

2 Debent etiam Calix cum Patena eſſe conſecrata, ac Chriſmate peruncta, *cap. vnic. §. vngitur præterea de Sacra vnctione*. Siluester *in Summa verbo Miſſa quæſt.2.* Tamburinus *ſupra num.2.* Imò contra eum, qui vtitur Calice ligneo, aut non conſecrato, conſtituta eſt

Digitized by Google

pœna depoſitionis ab Officio, & Beneficio, *cap.vlt.de celebrat.Miſſar.* Bonacina *de Sacrament.diſp.4.quæſt.vlt.punct.9.num.16.*

3 Calicem, & Patenam (idem dico de pyxide caſu quo Chryſmate conſecrari debeat) conſecrare, ſpectat iure ordinario ad Epiſcopum, quia eſt actus Ordinis Epiſcopalis. Siluester *in Summa verbo Benedictio num.2.& 3.* Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcopi allegat.27.nu.35.* Spectare etiam ad quoſdam Abbates Benedictinos, & Ciſtercienſes ex priuilegijs Summorum Pontificum, aſſerit Tamburinus *ſupra quæſit.2.num.1.* Idem ego aſſererem, niſi oppoſitum haberetur ex declaratione Sacræ Congregationis ſub anno 1632. quam retuli verbo *Benedictio num.8.* ex Barboſa, & Nouario ibi relatis, vbi declaratur Abbates, & alios Prælatos Regulares habentes priuilegia benedicendi hæc, & ſimilia, non poſſe vti illis priuilegijs, *niſi in ijs rebus in quibus Sacra vnctio non adhibetur*. Hæc verò adhibetur in Calice, Patena, &c. Sed nota, eumdem Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Abbas,* referre etiam hanc declarationem eiuſdem Sacræ Congregationis pro die 6. Decembris anni 1631. *Abbas, nec etiam in locis ſibi pleno iure ſubiectis, aut de iure patronatus, poteſt conſecrare Calices, Patenas, aut ſimilia, in quibus requiritur Sacra vnctio, niſi hoc habeat in ſpecie ſibi conceſſum à Sede Apoſtolica.* Ex qua declaratione ſequi videtur Abbates habentes tale priuilegium poſſe illo vti. Nihilominus, quia illa alia declaratio verbo *Benedictio num.* 8. relata, vltima, & poſtrema omnium eſt, vtpotè de anno 1632. ideò illi ſtandum, donec ab eadem Sacra Congregatione aliud declaretur.

4 Caſu etiam, quod poſſent dicti Abbates prædicta conſecrare, hoc eſſet ſolum pro proprijs Eccleſijs, iuxta dicta eo loco ex dicta declaratione Sacræ Congregationis, quod etiam ſupponitur, in hac, quam modo adduxi. Patres quoque Ieſuitas habere priuilegium per Bullam Pauli IV. conſecrandi Calices, aras, &c. pro remotiſſimis Indiæ partibus, quando Epiſcopi deſunt, habet Fagundez *in 1. Eccleſ.præcept. lib.3.cap.21.num.14.*

5 Amittunt autem Calix, & Patena conſecrationem. Primò, quando ita notabiliter franguntur, vt non poſſint inſeruire ad vſum ad quem ſunt inſtituta. Calix videlicet, ad commodè continendum Sanguinem Chriſti, Patena verò, ad contrectandum Corpus illius, ſeu Hoſtiam conſecratam, itaut illam capere poſſit. Vaſquez *3.part.diſp.233.cap.4.* Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcop. loco relato num.37.& 38.* Similiter, quando illa ſunt argentea, & deaurantur, conſecrationem amittunt, propter rationem modo adducendam. Siluester *ſupra verbo Calix num.2.* Idem dicendum, quando illa deaurata ſunt, & vſu aurum amittunt, ac iterum poſtea deaurantur, quoad illam ſuperficiem, quæ tan-

git

git Corpus,& Sanguinem Chriſti. Conſecratio enim fit,propter hunc contactum, qui in tali caſu fieret in parte non conſecrata, ſcilicet in illa noua deauratione. Azor *Inſtit. Moral. to.1. lib.10. cap.28. quæſt.4. & tom.2. lib.9. cap.7. quæſt.3.* Suarez *tom.3. in 3. part. diſp.81. ſect.7. §. Alia autem forma.* Etſi alij oppoſitum ſentiant. De quo Lugo *de Sacram. Euchar diſp.20. ſect.4. num.94.*

6 Non tamen amittunt conſecrationem amiſſione deaurationis, quia licet inunctio, vel conſecratio verſetur immediatè circa ſuperficiem, totus tamen Calix, & patena ſunt ſimpliciter per modum vnius conſecrata, & ita etiam ſi amittatur illa ſuperficies,ſeu deauratio, manent conſecrata: ſicut quando Calix, vel Patena ſunt purè argentea; etiam ſi contingat illam exteriorem ſuperficiem amitti, nihilominus conſecrata manent. Suarez *ſupra §. rurſus inquiri poteſt.* Nec etiam Calix tornatilis amittit illam,quando ſeparatur à pede. Ita enim habet vſus,in eo fundatus, quod facilè poteſt coniungi cum illo. Suarez *ſupra.* Naldus *in Summa verbo Calix num.2.* Tamburinus *ſupra nu.6.* Quamuis Silueſter *ſupra,* & alij oppoſitum ſentiant. Secus dicendum de Calice non tornatili ſi ſeparetur à pede, propter oppoſitam rationem. Iidem authores.

7 De ictibus verò quos ſolent aurifices infigere Calicibus ad execrandum eos, aliqui aiunt per ipſos amittere conſecrationem, alij verò negant. Sed dicendum, quod ſtando in rigore iuris, non amittitur conſecratio per illos ictus, cum per eos, nec notabiliter frangantur,nec mutetur internè ſuperficies illa, qua continetur Sanguis Chriſti. Armilla *in Summa verbo Calix num.4.* Bonacina *de Sacrament. diſp.4. quæſt. vlt. punct.9. num.18.* Quia tamen conſuetudine receptum eſt,vt per illos ictus Calix execretur, & indigeat noua conſecratione,ideò illi ſtandum. Naldus *in Summa verbo Calix num.1.*

8 Calicem non conſecratum remanere conſecratum, ſi in eo bona fide celebretur probabiliter defenditur, quæ enim maior conſecratio eſſe poteſt quam contactus Corporis, & Sanguinis Chriſti? Diana *par.5. tract.13. reſolut.60.* alios referens. Probabilius contrarium,quia Eccleſia pro forma conſecrationis Calicis verbalem benedictionem ſolum aſſignauit. Fagundez *ſupra num.15.* Lugo *ſupra num.92.*

9 Calix, Patena, & alia ornamenta, quæ immediatè attingunt Corpus, vel Sanguinem Chriſti, vt ſunt Corporale, & Palla, non poſſunt tangi à laicis abſque peccato, *ca. ſacratas diſt.23.* licet hoc non videatur mortale, ſecluſo ſcandalo,& contemptu. Bonacina *ſupra num.20.* Vide dicta in ſimili verbo *Agnus Dei num.7.*

10 Calix ſacratus laicis vendendus deberet prius conflari, & non ſufficit frangi, licet contrarium praxi obtineatur. Naldus *ſupra num.4.*

Digitized by Google

CANONICA PORTIO.

SVMMARIVM.

Quid ſit Canonica portio. num.1.
Quare Canonica dicatur. ibid.
Quid de diuiſione illius. ibid.
Ad quem hæc Canonica portio ſpectet. num.2.
Quid de quantitate iſtius Canonicæ portionis. num.3.
An debita ſit hæc portio. num.4.
Ex quibus præberi debeat. ibid.
Ad quos ſpectet. num.5.
An Monaſteria, & loca exempta ſoluere debeant hanc portionem. num.6.
Quid de Eccleſijs curatis Monaſterio vnitis exempto cum populo. ibi.
Quid de Hoſpitali Religioſorum auctoritate Epiſcopi conſtructo. ibid.
Quid de priuilegijs Regularium circa hanc portionem. num.7.
Quid de illis, qui communicationem priuilegiorum Regularium habent. ibid.
An derogata ſint priuilegia Mendicantiū circa hanc portionem. nu.8.
An confirmata Carmelitis, & à quo Summo Pontifice. ibid.
An ad quartam funeralem Mendicantes obligentur. ibid.
Quid ſi Regulares iure communi, & ex priuilegijs exempti non eſſent à ſolutione Canonicæ portionis. num.9.
Quid de conſuetudine ſolutionis Canonicæ portionis circa Regulares. ibid.
Alia remiſſiuè. num.10.

1 CANONICA portio eſt certa bonorum pars debita Epiſcopis, ſeu Eccleſijs Parochialibus à quibuſcunque de rebus illis prouenientibus. Siluester *in Summa verbo Canonica portio nu.*1. Miranda *in Manual. Prælator. to.*2. *quæſt.*4. *art.* 1. Dicitur *Canonica*, quia eſt à Sacris Canonibus inſtituta. Miranda *ibid.* Eſt duplex: alia Parochialis, alia Epiſcopalis. Parochialis eſt, quæ debetur Eccleſiæ Parochiali, ſeu Rectori illius de funeralibus, & legatis relictis Eccleſiæ apud quam Parochianus eligit ſepulturam, de qua egi *tom.*1. *cap.*3. *num.*12. Epiſcopalis verò, quæ debetur Epiſcopo ab omnibus Eccleſijs ſuæ Diœceſis de legatis, aut relictis eiſ-

eiſdem. De ea *ca. de his* 10. *quæſt.* 1. *can. decreuimus ibid.* & *can conſtitutum* 16. *quæſt.* 1. *Clement. dudum de Sepultur.* Siluester *ſupra*. Miranda *in Manual. tom.* 2. *quæſt.* 48. *art.* 1. De hac agitur in præſenti.

2 Debita eſt hæc portio Canonica Epiſcopo ratione oneris, quod in adminiſtratione Epiſcopatus ſuſtinet, ad inſtar legitimæ, quæ debetur patri, vel patrono ex bonis filij, vel liberti. Barboſa *de offic.* & *poteſt. Epiſcop. Allegat.* 86. *num.* 1. Tamburinus *de Iure Abbatum to.* 1. *diſp.* 15. *quæſit.* 16. *num.* 1. Item in recognitionem ſuperioritatis, & ob communicationem, quæ eſt inter Epiſcopum, & Eccleſias ſibi ſubiectas, præſertim ob curam, & pabulum ſpirituale, quod illis præbet. Barboſa *ibid. num.* 7.

3 Huius Canonicæ portionis quantitas eſt varia, & diuerſa, diuerſisq. nominibus vocata, iuxta varietatem temporum, Prouinciarum, & conſuetudinum. Aliquando enim eſt quarta pars, aliquando tertia, aliquando media, & aliquando eſt certa pars argenti, vel auri, vel in moneta, vel in materia, & in Hiſpaniæ partibus vocatur *luctuoſa*. Barboſa *num.* 3. 4. 5. & 6.

4 Debita eſt hæc portio de legatis relictis Eccleſijs, & alijs pijs locis, *cap. conquærente de offic. Ordinar.* vbi Gloſſ. *verba Mortuariorum, cap. requiſiſti*, & *cap. vlt. de teſtament. cap. de quarta de præſcript.* Riccius *in praxi aurea reſolut.* 209. *num.* 1. Tamburinus *ſupra nu.* 2. Non tamen debetur de relictis particularibus perſonis. Miranda *ſupra art.* 3. ex Silueſtro.

5 Debita eſt non ſolum Epiſcopis, ſed etiam alijs Prælatis inferioribus, ſcilicet Archidiaconis, Presbyteris, Abbatibus, &c. habentibus iuriſdictionem Epiſcopalem, vel quaſi Epiſcopalem in dictis Eccleſijs, vel locis pijs. Ratio eſt, quia ea eſt debita ratione iuriſdictionis, quam etiam iſti habent, & cui eſt annexa. Petrus Vualdus *de Canonic. Epiſcop. cap.* 1. *num.* 4. Barboſa *ſupra num.* 8.

6 Monaſteria autem, ſeu Eccleſiæ Regularium, & alia loca exempta non debent ſoluere iſtam Canonicam portionem. Ratio eſt, quia cum ea ſint immediatè Sedi Apoſtolicæ ſubiecta, nullam in ea ſuperioritatem habent Epiſcopi, nec in illis procedunt rationes ſupra aſſignatæ, propter quas ea debetur illis ab Eccleſijs ſibi ſubiectis. Ita communiter Doctores, ſpecialiter ex relatis Vualdus *cap.* 4. *quæſt.* 6. Miranda *art.* 2. Barboſa *num.* 20. & *ſequentibus*. Tamburinus *num.* 4. Similiter, ſi Summus Pontifex vniret Eccleſiam curatam Monaſterio exempto cum populo non deberetur. Iulius Lauorius *variarum elucubrat. tit.* 2. *cap.* 17. Tamburinus *ſupra num.* 5. Si tamen Eccleſia, vel Monaſteria exempta haberent Capellas, vel populum non exemptum, te-

Digitized by Google

nerentur ſoluere dictam portionem, *cap. ex ore de priuileg.* Barboſa, & Tamburinus ex alijs. Similiter ſi Hoſpitale eſt Religioſorum, & conſtructum anctoritate Epiſcopi, ea debetur. Miranda *ſupra art. 3.* ex Silueſtro.

7 Ex priuilegijs etiam Regularium habetur non deberi hanc Canonicam portionem, ſaltem de legatis ad certos vſus eorum. Id conſtat ex priuilegijs Innocentij IV. Alexandri IV. & Clementis IV. pro Minoribus, quæ refert Caſſarubius *verbo Canonica portio num.* 1. 2. *&* 3. Iulij II. pro Minimis apud Peirinis *in* 1. *tom. Priuilegior. Minimor. in Conſtit. 2. Iulij II.* Maximè ex priuilegio. Nicolai V. pro Carmelitis, de quo ait idem Caſſarubius *ibi num.* 5. ſic: *Iſta eſt melior, & copioſior conceſſio, quam ſit in omnibus alijs priuilegijs Fratribus Mendicantium in materia iſta.* Quod etiam referunt Rodriguez *to.* 1. *Quaſtion. Regular. quæſt.* 39. *art.* 1. & Miranda *ſupra art. 6. concl. 4.* Quia tamen illud eſt ampliſſimum, ipſoque fruuntur omnes Mendicantes, & alij, qui cum eis communicationem priuilegiorum habent, ideo hic apponendum, quod eſt huius tenoris: *Vobis, & dicto Ordini veſtro perpetuò concedimus, vt de illis, quæ vobis pro fabrica Eccleſiarum, & Conuentuum veſtrorum, Eccleſiaſticis ornamentis, luminaribus, anniuerſarijs, ſeptimo, vigeſimo, trigeſimo, & alijs diuinis cultibus, pitantijs, indumentis, calceamentis, emendis, celebrandis, & habendis in eiſdem, necnon annuis cenſibus redimendis, ad quorum ſolutionem aliquæ domus, prædiaque cum hortis, & alijs locis Ordinis eiuſdem obligatæ noſcuntur, per Chriſtifideles eleemoſynæ pietatis intuitu, ſiue in funeralibus, oblationibus, ſepulturis, vltimis voluntatibus, legatis, aut aliàs quoquomodo etiam abſolutè iam erogata ſunt, & in poſterum forſan erogentur, bonis, & etiam abſolutè elargientur, nulli Canonicam portionem aliquam teneamini exhibere, aut ad id valeatis coarctari, & ne quis à vobis, vel vltimarum executoribus voluntatum, ſeu decedentium hæredibus de præmiſſis bonis aliquid extorquere, vel exigere præſumat diſtrictius inhibemus, non obſtantibus piæ memoriæ Clementis Papæ Quarti prædeceſſoris noſtri in Concilio Viennenſi edita, quæ incipit* Dudum, *& alijs Conſtitutionibus, & ordinationibus, necnon priuilegijs, & conceſſionibus, &c.* Quæ omnia ampliſſimè confirmat Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta, &c.* quæ eſt Maremagnum Ordinis.

8 Circa ea verò, primò animaduertendum Bonifacium VIII. in Extrauaganti *Super Cathedram, &c.* quæ habetur inter communes ſub *titulo de Sepulturis* §. *verum*, & refertur *in Clement. dudum* eodem titulo, ſtatuiſſe, quod Mendicantes ſoluerent quartam Parochis, quam tamen Benedictus XI. in alia Extrauaganti *Inter cunctas* inter com-

Digitized by Google

munes ſub *titulo de priuilegijs* reuocauit, & Clemens V. in Concilio Viennenſi *in Clement. Dudum* (reuocata illa Benedicti XI.) innouauit: ideo Nicolaum V. prædicta priuilegia Ordini noſtro conceſſiſſe, non obſtante dicta Clementina *Dudum* confirmatoria illius Extrauagantis Bonifacij VIII. & caſſatoria Extrauagãtis Benedicti XI. Vide Mirandam *ſupra art. 6. concluſ. 3.* & Caſſarubium *in compend. Priuilegior. Mendicant. verbo Canonica portio num. 4.* Deinde notandum, quod attinet ad quartam funeralem, ſtandũ eſſe decreto Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 13.* De qua egi *tom. 1. cap. 3. num. 12.* & dicam 4. to. verbo *Quarta funeralis*. Solum ergo portio Canonica Epiſcopalis eſt ſublata dicto priuilegio. Vnde Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Quarta* declarauit. *Quartam legatorum piorum exigere non poteſt Ordinarius à Regularibus, niſi eam ſoluere ſint ſoliti, aut abhinc quadraginta annis citra, iuxta diſpoſitionẽ Sacri Concilij Tridentini exegerit.* Idem colligitur ex alia declaratione authentica, quam refert Rodriguez *tom. 1. quæſt. 39. art. 2.*

8 Caſu verò, quod nec iure communi, nec ex priuilegijs exempti eſſent Regulares à ſolutione dictæ Canonicæ portionis, exẽpti eſſent ab illa ratione conſuetudinis præſcriptæ de illa non abſoluenda. Poteſt enim contra illam præſcribi, vel in totum, vel in partem, prout habent Silueſter *in Summa verbo Canonica portio num. 2. & 2.* Miranda *ſupra art. 5.* Notant autem ex Panormitano, quod quando conſuetudo eſt præter ius ad eam valet tempus decem annorum, quando verò eſt contra ius requiritur tempus quadraginta annorum.

10 Vide alia in Miranda *dicta quæſt. 48.* Barboſa, & Tamburino relatis, ac dicenda 4. tom. verbo *Quarta funeralis*.

CAPELLA, ET CAPELLANVS.

Vide circa hoc dicta *tom. 1. cap. 21.* & ſupra verbo *Beneficium*. Summiſtas *verbo Capella, & Cappellanus*, & Portellum *in dub. Regular. verbo Capella Monaſteriorum num. 1.* Ac, quoad declarationes Sacræ Congregationis, Barboſam *in Collect. Bullar. verbo Capella, Capellania, & Capellanus.* Item dicenda verbo *Eccleſia*, & 4. to. verbo *Miſſa*.

CAPITVLVM.

SVMMARIVM.

Aliqua remiſſiuè de Capitulo. num. 1.

Quid

Quid Capitulum ſignificet. num.2.
Vnde hoc nomen Capituli, ſeu Collegij deueniat. num.3.
An Capitulum aliquod poſſit alterare, immutare, vel ſupplere electionem per modum Scrutiny. num.4.
An quodlibet Capitulũ exercere poſſit actus iuriſdictionis, quos Prælati. num.5
Alia de facultatibus ipſius. num.6.
Quomodo Capitula interdicantur in Bulla Cœnæ. num.7.
Quomodo Capitula ſuſpendantur à Beneficiorum ſuorum perceptione. num.8.
An hæc ſuſpenſio ſolum Capitulum in communi comprehendat. ibid.
An, & quomodo Capitula, & Collegia Regularia, ſeu Conuentus ſuſpendantur ab Officio, & Beneficio. num.9.
Quid nomine bonorum intelligi debet. ibid.
An licitum ſit Capitulis, & Conuentibus, aut ſingularibus perſonis ipſorum aliquid exigere ob receptionem alicuius in Religionem. num.10.
Quid de exigentia dotis circa Moniales. ibid.
Quid de receptione bonorum Religioſi ad victum, & alia. ibid.
An Capitula, aut ſingulæ perſonæ reſignationem Beneficiorum admittentes in pœnam incurrant, & quibus caſibus. num.11.
In quas cenſuras incurrere poſſint. num.12.
Quid de capacitate illorum ad excommunicationem. num.13.
Quando contingat Capitulum, & ipſius membra ſuſpenſionem incurrere. ibid.
Quid de diſcrimine inter interdictum, & ſuſpenſionem. ibid.

1 DE his, quæ ſpectant ad Capitula Generalia, Prouincialia, vel Localia Regularium, dixi *tom.2.cap.12.* ea verò, quæ ſpectant ad Capitula Eccleſiarum ſæcularium, cum parum referant ad noſtrum intentum, quod præcipuè eſt de ſpectantibus ad Regulares, iure omittenda. De illis Summiſtæ *verbo Capitulum*, & pro declarationibus Sacræ Congregationis circa ea, vide Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Capitulum.* Aliqua tamen noſtro inſtituto deſeruientia addere placuit.

2 Capitulum aliquando ſumitur pro loco, vbi res Capitulares tractantur, aliquando pro lectione, aliquando pro diſtinctione, aliquando verò, prout in præſenti, pro Congregatione multorum, præſertim Regularium. Silueſter *in Summa verbo Capitulum num.1.*

3 Capitulum, ſeu Collegium non venit appellatione perſonarum, ſeu Prælatorum in materia pœnali. Vnde pœna impoſita contra aliquos,

quos, ſiue Regulares, ſiue ſæculares non tangit eorum Capitulum, niſi exprimatur. Habetur hoc ex *cap. graue nimis de præbend.* Vbi pœnam quamdam ſuſpenſionis expreſsè extendit Pontifex ad Capitula. Naldus *in Summa verbo Capitulum num.* 1.

4 Non poteſt Capitulum aliquod alterare, immutare, vel ſupplere in electionibus factis per modum ſcrutinij, quales ſunt eæ, quæ communiter ſunt in vſu Religionum, modum electionis deſignatum in *cap. Quia propter de elect.* de quo dixi *tom. 2. cap. 12. à num. 26.* Etiam ex vi cuiuſcunque priuilegij, niſi in eo fiat expreſſa mentio de dicto *cap. Quia propter*. Ratio eſt, quia hoc Capitulum continet Conſtitutionem Concilij Generalis Lateranenſis celebrati ſub Innocent. III. cuius decretis numquam cenſetur derogatum per clauſulas generales in priuilegijs apponi conſuetas, niſi fiat expreſſa mentio his verbis: *Non obſtante lege aliqua, aut Conſtitutione in Concilio Generali edita*. Ita enim colligitur ex *cap. ex parte, & cap. vlt. de Capell. Monach. & cap. eam te de ætat. & qualit. & cap. Nonnulli de reſcript.* Nauarrus *in Manual. cap. 27. num. 265.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 1. diſp. 5. quæſit. 5. num. 6.* Vnde multo minus delegare poteſt aliquem compromiſſarium, qui eligat contra formam præſcriptam in illo Capitulo. Si enim hanc facultatem non habet pro ſe, multò minus eam poterit alij cõmunicare. Naldus *in Summa verbo Capitulum nu. 11.*

5 Poteſt quodlibet Capitulum, ſiue Generale, ſiue Prouinciale, ſiue etiam Locale exercere omnes actus iuriſdictionis, quos ſiue iure ordinario, ſiue ex priuilegio, exercere poſſunt Prælati ipſarum Religionum reſpectiuè, ſcilicet Capitulum Generale, quos Generalis, Prouinciale quos Prouincialis, & Locale, quos Prælatus localis. Ita vt poſſint ſicut illi imponere cenſuras, & abſoluere ab illis, diſpenſare, & commutare vota, concedere facultates, & licentias Fratribus, prouidere Officia, & Beneficia, ac ſimilia: ſecundum Statuta tamen, & Iura Religionum. Ratio eſt, non ſolum, quia in iſtis Capitulis ſunt prædicti Prælati, vel alij eorum Vices gerentes, ſed etiam, quia dato, quod illi non aſſiſterent, ſentiendum eſt de eis, ſicut de Capitulis Eccleſiarum ſæcularium Sede vacante, quæ ſuccedunt Epiſcopis in cunctis ſpectãtibus ad ordinariam iuriſdictionem ipſorum, prout ex pluribus afferunt Siluester *in Summa verbo Capitulum num. 2.* & Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat. 36. num. 9. & ſequentibus*. Etſi quoad hoc ſint aliquæ exceptiones, de quibus Laymanus *lib. 1. tract. 4. cap. 7. § 4 à num. 13.* Quæ autem efficere poſſunt dicti Prælati ex poteſtate Ordinis, vt puta audire confeſſiones, & adminiſtrare Sacramenta, hæc nõ poſſunt competere Capitulis. Sunt enim actiones perſonales.

6 Succedunt etiam in facultatem alienandi, ſeruatis tamen ſeruandis,

Digitized by Google

dis, iuxta dicta ſupra verbo *Alienatio*, & in poteſtatem viſitandi, deſignando videlicet Viſitatores idoneos, item inquirendi de criminibus: eaque puniendi, modo aſſignato, ſcilicet, iuxta Ordinum Statuta. Silueſter *ſupra num.* 3.

7 Capitula quæcunque appellantia ab ordinationibus, ſeu mandatis Summorum Pontificum ad vniuerſale futurum Concilium, interdicuntur in Bulla Cœnæ, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.* 10. *&* 11.

8 Capitula Eccleſiæ, etiam Regularis, vel Monaſterij, quæ Epiſcopum, aut Prælatum Religioſum à Sede Apoſtolica prouiſum ſine litteris eiuſdem Sedis recipiunt, aut illi obediunt, ſuſpenduntur à Beneficiorum ſuorum perceptione, donec à Summo Pontifice gratiam obtineant. Extrauagant. 1 *de Electꝰion.* inter communes. Suarez *de Cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 5. *num.* 23. Bonacina *de Cenſur. diſp.* 3. *punct.* 5. §. 2. *nu.* 1. *&* §. 3. *num.* 1. Quamuis autem Suarez dicat non conſtare, an hæc ſuſpenſio comprehendat ſolum Capitulum in communi, an verò etiam ſingulos Capitulares in particulari, probabilius tamen eſt prius, cum odia reſtringi debeant, non ampliari.

9 Capitula, & Collegia Regularia, ſeu Conuentus, quæ Sede Cathedrali, Collegiata, vel Regulari vacante, occupant, vel delapidant bona ad Prælatum defunctum, vel ad ipſam Eccleſiam, vel ad Succeſſorem pertinentia, ſuſpenduntur ab Officio, & Beneficio, donec plenam reſtitutionem fecerint, *cap. Quia ſæpè de elect. in 6.* Suarez *ſupra ſect.* 3. *num.* 3. Bonacina *dicto* §. 3. *num.* 2. Hæc verò cenſura afficit etiam ſingulares perſonas huiuſmodi delictum patrantes. Bonacina *ibid.* Quæ autem bona hic intelligantur, ſatis declarat textus, cum dicit, bona à Prælatis ipſarum dimiſſa, vel vacationis tempore obuenientia, quæ in vtilitatem dictarum Eccleſiarum expendi, vel futuris deberent ſucceſſoribus fideliter tribui. De quibus Suarez *ſupra*. Comprehenduntur etiam Regulares, ſi ea commiſerint, prout ex textu habetur.

10 Capitula, & Conuentus, & ſingulares perſonæ ipſorum, quæ aliquid directè, vel indirectè petunt, aut exigunt ob receptionem alicuius in Religionem, aut ante, vel poſt illam, incurrunt ipſo iure ſuſpenſionem totalem, ideſt ab Officio, & Beneficio Papæ reſeruatam, ſiue quod accipiunt ſit pecunia, cibaria, prandia, cœnæ, iocalia, aut alia etiam ad pium vſum pertinentia. Extrauagant. *Sanè de Simonia.* Suarez *ſupra diſp.* 22. *ſect.* 5. Bonacina *ſupra num.* 3. Qui obſeruat *num.* 4. Moniales conuentionem de dote facientes ante receptionem nulli pœnæ ſubiacere, conſequenter neque contra præfatam Extrauagantem delinquere, exigendo paſtus, & prandia fieri conſueta, quia hæc ad dotem quodammodo reduci poſſunt, cum id fieri videatur ob incommodum

ipſa

Digitized by Google

ipſarum victum. Adde etiam, nec viros Religioſos incurrere hanc, vel aliam pœnam, quando aliquid recipiunt, non pro ipſo ingreſſu, aut receptione, ſed ad ſuſtentationem eius, qui ingreditur, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 24. *num.* 30. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 106. Suarez *ſupra num.* 9. Nec quando datur, vel accipitur aliquid abſque pacto, aut ob conſuetudinem, vel antiqua iura. Caietanus *in Summa verbo Excommunicatio cap.* 73. Nauarrus *ſupra*.

11 Capitula, aut ſingulæ perſonæ reſignationem Beneficiorum admittentes extra caſus, & formam Bullæ Pij V. quæ incipit *Quanta Eccleſiæ, &c. in* 2. *tom. Bullar.* inter Conſtitutiones ipſius *num.* 58. incurrunt ſuſpenſionem Papalem à collatione, electione, præſentatione, confirmatione, & inſtitutione Beneficiorum, & Officiorum: & Capitulum, ſeu Conuentus faciens contra iſtam ſuſpenſionem afficitur ſuſpenſione à diuinis Papæ reſeruata. Bonacina *ſupra num.* 4. De hac Pij V. Bulla vide dicta ſupra verbo *Beneficium*.

12 Quamuis, iuxta dicta, Capitulum, ſeu Conuentus ſuſpenſionis capacia ſint, imò etiam interdicti (Cornexo *tract.* 5. *de Suſpenſione diſp.* 3. *dub.* 1. *num.* 2. *&* 3. Laymanus *lib.* 1. *tract.* 5. *par.* 3. *cap.* 2. *nu.* 3.) non tamen excommunicationis. Ratio eſt, non ſolum, quia grauior cenſura eſt excommunicatio, quam ſuſpenſio, & interdictum, & ita oportuit, quod Capitulum, Conuentus, aut Communitas, etſi ſuſpendi, & interdici poſſint, non tamen excommunicari: ſed etiam (quod ad idem tendit) quia excõmunicatio afficit animam, quoad interiora bona ipſius, priuando illis, & ſic eſt cenſura ſolum perſonalis; ſuſpenſio verò priuat officijs, & Beneficijs; & interdictum vſu diuinorum, quæ tam perſonis particularibus, quàm Communitati ipſi communia ſunt. Cornexo *ſupra num.* 4.

13 Vnde fit, quod etſi quando excommunicatio ferretur cõtra Communitatem illa nõ ligaret ipſam communitatem collectiuè ſumptam, quia eſt incapax illius, ſed tantum perſonas determinatas, quæ commiſerunt delictum, propter quod ipſa fertur; quando tamen ſuſpenſio fertur in aliquod Capitulum, vel Conuentum poteſt ligare tum ipſum collectiuè, tum diſtributiuè, ideſt, ſingulas perſonas. Conſtat hoc ex ſuſpenſione adducta ex *cap. Quia ſæpè de elect. in* 6. quæ ligat Capitulum, & Capitulares ſigillatim. Laymanus *ſupra*. Bonacina *de Cenſur. diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 4. *num.* 8. Si tamen, quando ſuſpenſio fertur in Capitulum, & in membra ipſius, contingat, quod aliqui ex illis non commiſerint culpam, propter quam imponitur ſuſpenſio, non incurrerent illam, vt priuatæ perſonæ, licet illam incurrere poſſint, vt partes Capituli, ſi maior pars ipſius deliquerit. Cornexo *ſupra*. Suſpenſio tamen lata ſimpliciter, & abſolutè in Capitulum, ſi nihil aliud exprimat,

neque

Digitized by Google

neque ex adiunctis colligatur, non extenditur diſtributiuè ad ſingulas perſonas, vt priuatæ perſonæ ſunt, quia vox *Capitulum* propriè non ſignificat perſonas, ſed collectionem earum. Cornexo, & Laymanus *ſupra*. Secus videtur dicendum de interdicto, etenim cum Capitulum, vel populus interdicitur, ſinguli etiam interdicuntur. Et ratio eſt, quia per interdictum prohibentur diuina, & Sacramenta, quorum, vniuerſitas vt talis non eſt particeps, ſed ſinguli de vniuerſitate, ſed per ſuſpenſionem prohibetur exercitium Officij, vel Beneficij, cuius Collegium, & Vniuerſitas capacia ſunt. Naldus *in Summa verbo Capitulum num.* 5. Addens nihilominus *num.* 6. ex Nauarro, quod Capitulo interdicto, ac pro tali denunciato, non propterea ſequitur, quod ſicut ſinguli intelliguntur interdicti, ita etiam ſinguli per eiuſdem denunciationem intelligantur nominatim denunciati: hoc enim eſt diuerſum ab illo. Ideo Canonicus talis Capituli poſſet in loco Sacro ſepeliri, cum non cenſeatur nominatim interdictus. Sed de hoc infra verbo *Interdictum num.* 34.

CARDINALIS.

SVMMARIVM.

Vnde Cardinalis nomen deueniat. num. 1.
Alia remiſſiuè de ipſis. ibid.
Quid de eorum Dignitate. num. 2.
An Cardinalatus ſit Ordo, aut Sacramētum à Chriſto inſtitutum. ibid.
An deceat Summum Pontificem ardua Eccleſiæ negotia ſine Cardinalium conſilio decidere. num. 3.
An Cardinales habeant ius præſentiæ in Concilijs Generalibus. nu. 4.
Quid poſſint facere in Eccleſijs ſuorum titulorum. num. 5.
Alia remiſſiuè. ibid.
An Cardinales Epiſcopi teneantur ad reſidentiam. num. 6.
An eligere ſibi poſſint Confeſſarios non approbatos ab Ordinarijs. n. 7.
An Cardinales comprehendantur in generalibus Conſtitutionibus Pontificijs, cenſuras, & pœnas imponentibus. num. 8.
Quædam eorum priuilegia, & facultates. ibid.
Quid de iure circa eorum Eccleſias Titulares, quæ ſunt Monaſteria Regularium. num. 9.
Alia remiſſiuè. num. 10. *&* 11.

1 CARDINALIS dictus eſt à cardine ſuper quo quieſcit oſtium aperiendum, & claudendum. Thomas Vualdenſ. *to.* 1. *doctrin.*

Digitized by Google

doctrin.fid.lib.2.art.3.cap.54.num.3. Silueſter *in Summa verbo Cardinalis nu.*1. De varijs Epithetis ipſorum, vide dicta *to.2.cap.9.nu.1.* Quibus cōcinunt Eugenius IV. in Bulla *Non mediocri*, Leo X. in Bulla *Supremæ*, & Sixtus V. in Conſtitutione *Poſtquam*, ac Vualdenſis *dicto cap.*54. De illorum obligationibus, ſi ex Religionibus aſſumantur, dixi *tom.1.cap.17.* & de facultatibus, iuribus, & priuilegijs ipſorum, cum munus Protectoris gerunt, eo *tom.2.cap.9.per totum*, nunc alia addenda, ea præſertim, quæ ad forum animæ ſpectant, ijs ommiſſis, quæ ad forum fori, vel in tantæ eorum Dignitatis gratiam.

2 Eſt enim eorum Dignitas prima poſt Papatum, cum ſint veluti membra, & pars ipſius, cum Summo Pontifice vnum corpus myſticum conſtituentes. Moneta *de Decimis cap.9. quæſt.3.num.*14. Adeo quod inter Papam, & Cardinales non ſimplex vnitas, verum etiam quædam veluti identitas intercedat. Ioannes Andreas *in cap. requiſiſti num.12.ad fin.verſ.imo, & quaſi de teſtament.* Iacobatius *de Concilijs lib.1. ſub num 172. verſ.ad quod eſt.* Suntq. Collaterales, & Coadiutores Papæ in Eccleſiæ regimine, iuxta dicta eo *cap.9. num* 1. & veluti Aſſeſſores, Conſiliarij, atque cooperatores. Vualdenſis *ſupra num.6.* Eſt ergo Cardinalitia Dignitas maior Epiſcopali, Archiepiſcopali, & Patriarchali, iuriſdictione, & adminiſtratione: eſto Ordinis poteſtate illis inferior ſit, ad modum ſanè, quo Archidiaconus ſuperior eſt iuriſdictione, & adminiſtratione, Presbytero, inferior tamen illo Ordinis poteſtate. Bellarminus *to.1.lib.1.de Cleric.cap.16.§.quantum ad tert.um.* Vaſquez *in 3.part. tom.3. diſp.262. cap.5.* Non tamen propterea Cardinalatus eſt Ordo, aut Sacramentum à Chriſto inſtitutum, quia nec ordinatur ad Euchariſtiam, nec confert gratiam, nec id conſtat ex Sacra Scriptura, aut traditione. Sotus *in 4.diſt.24. quæſt.2.art.4.* Sanchez *in Opuſc. Moral. tom.2. lib.7. cap.1. dub.*10. Iure ergo Pontificio inſtitutus eſt, à Pontifice pendens in fieri, & conſeruari. Palacius *in 4.diſt.24.quæſt.2.* Sanchez *ſupra.* Et valdè conformis Iuri diuino in Lege Euangelica, propter ſeptuaginta duos Chriſti Diſcipulos, imò in Lege Veteri *Deuteronom.* 17. propter Sacerdotes Leuiticos, qui ſimul cum ſupremo Iudice iudicabant *inter ſanguinem, & ſanguinem; cauſam, & cauſam; lepram, & lepram.* Eugenius IV. Bulla relata, *cap. per Venerabilem, qui filij ſint legitimi §.rationibus.* Turrecremata *lib.1.de Eccleſia cap.*80. Iodocus Lorichius *in theſaur. Theolog.verbo Cardinal.§.*10.

3 Decet Summum Pontificem ardua Eccleſiæ negotia ſine conſilio Cardinalium non decidere, ſunt enim cum illo veluti Coniudices, quemadmodum olim Sacerdotes Leuitici erant cum ſupremo Iudice Synagogæ. *Deuteronom.*17. Ita enim colligitur *ex cap.per venerabi-*

lem

*lem relato cap.fundamenta §.decet de elect.in 6.*Diana *par.5.tract.2. de Cardinalib.reſolut.* 4.Quo ſenſu,& non alio accipienda eſt ſententia plurium apud Laudenſem *de Cardinalib. quæſt.* 45. aſſerentium non poſſe aliter facere Summum Pontificem.

4 Habent Cardinales ius præſentiæ in Concilijs Generalibus, tum propter dicta, tum quia habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſuis titulis. Didacus ab Alaua *de Concilijs par.*1. *cap.*6 *num* 2.*fol.*33. Malderus 2.2.*quæſt.*1.*art.*10 *dub*-4.§.4. Tuncq.præferendi Epiſcopis, etiam Patriarchis. Diana *ſupra reſolut.*3.

5 Poſſunt in Eccleſijs ſuorum titulorum tonſuram, & Minores Ordines conferre.Eſto enim id derogatum eſſet per Concilium Tridentinum,vt habet Sanchez *ſupra dub.*19.*num.*21.conſuetudine tamen, quæ vel dat hanc poteſtatem,vel arguit illam habere à Papa, ita habetur, ſicque à Rota in vna Cremonenſi *penſionis* 3. Decembris 1582. deciſum. Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcop Allegat.*5.*num.*19. & alij. Loquuntur autem de Cardinali Presbytero, & quo ad ſuos familiares. Similiter concedere Indulgentias centum dierum, ex conſuetudine, vel facultate Papæ, vel ex vtroque. Corduba *de Indulgent. quæſt.*10. Diana *ſupra reſol.* 6. Forſan etiam cognoſcere de cauſis Clericorum ibi,cum habeant iuriſdictionẽ quaſi Epiſcopalem.Germonius *Tract. de Indult.Cardin.* § *tam ratione num.*34. Item ibi excommunicare, ſuſpendere,interdicere, & vti Pontificijs inſignibus, propter eamdem rationem.Germonius *ſupra num.*18. Similiter aſſiſtere,& dare licentiam aſſiſtendi Matrimonijs,ob eamdem rationem. Sanchez *de Matrimon.lib.*3.*diſp.*28.*num.*7.Item ibi conferre Beneficia,quando ſunt in Vrbe,*cap.bis quæ de maiorit.& obedient.*Idem Germonius *nu.*14. Ex quo etiam videtur ſequi poſſe recipere reſignationesBeneficiorum exiſtentium in ſuo titulo.Diana *ſupra reſolut.*14.

6 Quoad reſidentiam Cardinalium Epiſcoporum, licet plures aſſerant non teneri ad illam,ſi Romæ Summo Pontifici aſſiſtant,quos ſequitur Hieronymus Gigas *in tract.de reſident.Epiſcopor.* & alij. Sed hodie attendendum eſt tum ad decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.*23. *cap.*1.*de reformat.*tum ad nouam Conſtitutionem Sanctiſs.D.N.Vrbani VIII. Excuſantur tamen Cardinales habentes Epiſcopatus Vrbi proximos.Sanctarellus *variar.reſolut.tom.*1.*quæſt.*2.

7 Cardinales poſſunt eligere ſibi Confeſſarios, etiam aliàs non approbatos ab Ordinarijs. Ratio eſt, tum quia id colligitur ex *cap. vlt. de pœnit & remiſſ.* vbi hæc facultas conceditur Epiſcopis, & ipſorum Superioribus. Cardinales autem, iuxta dicta,Superiores dignitate,iuriſdictione,& adminiſtratione ſunt Epiſcopis.Tum quia eſto id clarè non colligatur ex dicto textu, conſuetudine tamen, ita obtentum eſt

Regi-

Digitized by Google

Reginaldus *in praxi pœnit.tom.1.lib.1.cap.5.ſect.1.num.32.* Toletus *in Summa lib.3.cap.13.nu.5.* Lugo *de Sacrament.Pœnitent. diſp.19. ſect.1. num.5.* Quod intellige,etiam ſi tales Cardinales Epiſcopi non ſint. Toletus,& Lugo *ibidem.* Poſſunt etiam ſuis familiaribus commenſalibus Cōfeſſarium, etiam aliàs non approbatum,deſignare;ex eodem fundamento, & quia ſunt veluti paſtores proprij ſuæ familiæ, ita vt ea non ſubijciatur,quoad Sacramenta,Parochiali locorum,in quibus reſident Cardinales,ſed ſolum ipſis. Naldus *in Summa verbo Cardinales nu.8.*Lugo *ſupra.*Hinc etiam,ex praxi Curiæ,in Cardinalium Oratorijs die Paſchatis Communionem accipiunt dicti familiares. Ludouicus à Cruce *de Expoſit.Bull.Cruciat. diſp.1. cap.2.dub.22.num.17.* Diana *ſupra reſolut.10.*

8. Non comprehendi Cardinales, niſi exprimantur, in generalibus Conſtitutionibus Pontificijs imponentibus cenſuras, & pœnas, neque in Regulis Cancellariæ odioſis, plures aiunt, tum ex benigna interpretatione mentis Pontificis,ſaltem pro aliquibus caſibus,tum quia illi ſunt perſonæ ſpeciali nota dignæ, quæ niſi exprimantur non cenſentur comprehendi.Alij verò negant,tum quia comprehenduntur legibus communibus, etiam odioſis,iuris communis, etiam ſi cenſuras, irregularitates, & pœnas contineant, tum quia cum ſint ſubditi Papæ, & lex ſit generalis omnes debet obligare.Sed de hoc vide Mandoſium *regul.19 de infirmis quæſt.2.* Azorium *tom.1.Inſtitut.Moral.lib.5. cap.11.quæſt.5.*& Dianam *reſolut.16.& 17.*& attende ad praxim Curiæ.Illud certius,in ſententijs ſuſpenſionis,& interdicti frui poſſe Epiſcoporum priuilegio, etiam ſi Epiſcopi non ſint, quod ſcilicet non comprehendantur, niſi exprimantur, *cap.periculoſum de ſentent.excommunicat. in 6.* Quia ſunt quaſi Epiſcopi, imò dignitate ſuperiores. Azorius *tom.2.Inſtitut.Moral.lib.4.cap.3.quæſt.20.* Cornexo *in 3.part. tract.5. de ſuſpenſ. diſp.3. dub.1. quæſt.2.* Ex eo autem quod Cardinales ſint quaſi Epiſcopi, imò Epiſcopis dignitate ſuperiores, inferunt aliqui, non ſolum poſſe gaudere priuilegijs Epiſcoporum, *cap fin.de pœnitent.& remiſſ.*vt dixi *num.7.*& *cap.periculoſum de ſentent.excommunicat. in 6.* vt etiam modo dixi, ſed & facultate exigendi charitatiuum ſubſidium à ſuis Eccleſijs Titularibus,qua fruūtur Epiſcopi, *cap conquærente de offic.Ordinar.* & *cap. cum Apoſtolus § probabimus de cenſ.*Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcop. Allegat.87.nu.15.* Item facultate celebrandi, vel faciendi celebrare in itinere ante auroram, & poſt meridiem. Sotus *in 4. diſt.13.quæſt.2.art.1.ante finem.* Item facultate commutādi in ſuis Eccleſijs Titularibus vltimas voluntates ad inſtar Epiſcoporum, & diſpenſandi in votis, ſicut Epiſcopi. Item facultate derogandi fideicommiſſis ad ſuas Eccleſias pertinentibus.

bus. Diana *reſolut.57.58.& 61.* Imò de facultate conceſſa Epiſcopis in Concil. Trident. *ſeſſ 24.cap.6. de reformat.* idem indicare vult *reſolut.59.* In his tamen omnibus cum ad factum pertineant, ad conſuetudinem, & praxim attendi debet, vt habet Suarez *to.2.de Relig.lib.6. de voto cap 10.num.10* loquens de facultate diſpenſandi in votis.

9 In Eccleſijs porrò Titularibus ipſorū Cardinalium, quæ ſunt Monaſteria Regularium, quales ſunt ex Ordine noſtro Eccleſia S. Siluestri, & Martini in Montibus, Eccleſia S. Chriſogoni, & Eccleſia S. Mariæ Tranſpontinæ, nullum ius video exercere ipſos Dominos Cardinales, quod idem credo de alijs Monaſterijs, cum enim Religioſi ex vi priuilegij exemptionis, quod habēt, exempti ſint à iuriſdictione Epiſcoporum, & immediatè ſubſint Summo Pontifici, & ipſorum Prælatis, non videntur ſubijci ipſis Cardinalibus, qui ſunt veluti Epiſcopi, & Ordinarij. Vide Mandoſium *ad reg.7. Cancellar.quæſt.2.num.10.*

10 De alijs, quæ ſpectant ad facultates, vel priuilegia DD. Cardinalium ad forum externum ſpectantia, agunt Manfredus, Laudenſis, Germonius Barbatius, & Albanus *in Tractatibus de Cardinalibus*, Sebaſtianus Cæſar *in relect.de Eccleſiaſt. Hierarch.* Paleotus *de Sacro Conſiſtor.* Bagnus *de dignitatibus S.R.E* & Diana *loco relato.* Vide & Gauantum *in Manual. Epiſcopor. verbo Cardinalis.*

11 An Cardinales ex Religionibus aſſumpti poſſint exercere munus Patrinorum in Baptiſmo, dixi ſupra verbo *Baptiſmus num.1.* De excommunicatione quam incurrunt illos hoſtiliter inſequentes verbo *Bulla Cœnæ num.31.* De Sacris Congregationibus eorumdem DD. Cardinalium, earumque authoritate infra verbo *Sacra Congregatio.* An eorum palatia gaudeant Immunitate Eccleſiaſtica infra verbo *Immunitas Eccleſiarum num.2.*

CASVS RESERVATI REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

Vnde hoc nomen Caſus. num.1.
Quid nomine Caſuum reſeruatorum intelligatur. ibid.
In quibus poteſtas eos reſeruandi reſideat. ibid.
Quid de Caſibus Epiſcopis reſeruatis. num.2.
An dentur Caſus illis reſeruati de Iure, aut ſolum ex conſuetudine. ibid.
Qui Caſus pro reſeruatis habendi. num.3.
An Caſus abortus Epiſcopo reſeruetur. num.4.

An

Digitized by Google

An Confeſſarij virtute Priuilegiorum abſoluere poſſint pœnitẽtes intra, vel extra Italiam à Caſibus Ordinario loci reſeruatis. ibid.
Quid, quando aliquos tantum reſeruant. num.5.
Quid de Caſibus Prælatorum Regularium ipſiſmet reſeruatis. num.6.
An faciliter concedenda ſit licentia abſoluendi ab ipſis. num.7.
An Superiores Regulares determinare poſſint pœnitentias graues à Confeſſarijs imponendas quibuſdam peccatis, etiam non reſeruatis. num.8.
Regulæ generales pro Caſuum reſeruatione. num.9.
An expediat peccata venialia de facto reſeruari. num.10.
Quid de peccatis dubijs ſentiendum eſt. ibid.
An peccata mortalia aliàs ritè confeſſa cadant ſub reſeruatione. n.11.
Quando peccata intelligantur reſeruata. num.12.
Caſuum reſeruatio debet reſtringi. num.13.
Quid ſentiendum de percuſſione dubia Clerici, an ſit leuis, vel grauis. num.14.
Ad quos Caſuum reſeruatio ſpectet. num.15.
An qui poſſunt ſibi reſeruare caſus, poſſint etiam reſeruare peccata, & cenſuras. ibid.
An valida ſit Caſuum reſeruatio abſque legitima cauſa. num.16.
Quando contingat Caſus reſeruatos ceſſare à reſeruatione. num.17.
An liceat Superioribus Regularium ſubditorum Confeſſiones audire, & illos tam à reſeruatis, quàm à non reſeruatis abſoluere. num.18.
Quid faciendum Superiori, quando non poterit, vel noluerit, Confeſſionem integram pœnitentis ad ſe venientis audire. num.19.
An teneatur Prælatus ad ſigillum Confeſſionis, quando audiuit aliquem caſum ratione Confeſſionis. ibid.
Quid faciendum eſt pœnitenti, quando illi moleſtum eſt manifeſtare peccatum reſeruatum ſuo Superiori. num.20.
An liceat Superiori ſolum Confeſſionem pœnitentis audire de reſeruatis, & remittere illum, vt de alijs alij confiteatur. num.21.
Quid facere debeat Confeſſarius cum audit caſus reſeruatos, quorum facultas abſoluendi ipſi non eſt. num.22.
An teneatur Confeſſarius ex charitate adire Superiorem ad exigendam facultatem pro reſeruatorum abſolutione. num.23.
Quid faciendum, ſi illi à Superiore denegetur. ibid.
Quibus caſibus deneganda eſt à Superioribus ſimilis abſoluendi facultas. ibid.
Quænam diligentia adhibenda ſit, quando Superior diſtat à partibus, vbi pœnitens eſt cum caſu reſeruato. num.24.
Quid, quando pœnitens ligatus eſt excommunicatione. ibid.

Digitized by Google

An abſolutio à reſeruatis extra articulum mortis, ſit valida. num. 25.
Aduertentiæ circa illos, qui facultatem habent abſoluendi à caſibus reſeruatis. num. 26.
An tales diſpenſent, vel commutent vota, &c. num. 27.
Cui conceditur facultas abſoluendi à Caſibus Papalibus non conceditur à caſibus Bullæ Cœnæ. num. 28.
Nec cui conceditur facultas à caſibus Bullæ Cœnæ conceditur ab hæreſi. ibid.
An habens caſum reſeruatum, & illius obliuiſcens in Confeſſione cenſeatur abſolutus. ibid.
Facultas abſoluendi à reſeruatis, an extendatur ad futura. ibid.
Qui habet facultatem delegatam abſoluendi ab omnibus reſeruatis, an poſſit illam ſubdelegare. num. 29.
Quid declaratum eſt à Sacra Congregatione pro caſibus ab Epiſcopis reſeruandis. num. 30. & 31.
De caſibus, qui inter Regulares reſeruari poſſunt, remiſſiuè. num. 32.

1 CASVS dicitur *à cadendo*, vt ait Silueſter *in Summa verbo Caſus num.* 1. Et quia aliquis poteſt cadere in peccatum, & in cenſuram, ideo vtrumque dicitur caſus. Illi autem caſus dicuntur reſeruati, qui abſolui non poſſunt à quocunque, etiam Confeſſario, ſed ab eo duntaxat, qui eos reſeruauit, ſucceſſoribus, vel Superioribus ipſius, & quibus ipſi ad id facultatem delegant. Suarez 4. *tom. in 3. part. diſp. 30 ſect.* 1. *à principio.* Eſt enim de fide poteſtatem eſſe in Eccleſiam reſeruandi caſus, prout habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *can.* 7. & *ead. ſeſſ. can.* 11. & contra Vuiclephum oſtendit Vualdenſis *tom. 2. de Sacrament. cap.* 149. Hæc verò poteſtas reſidet, non ſolum in Summo Pōtifice, ſed etiam in Epiſcopis, & alijs Prælatis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem Ordinariam, vel Delegatam habentibus. Vnde caſus reſeruati alij ſunt Papales, alij Epiſcopales. Papales, qui Papæ reſeruantur, quales ſunt illi de quibus in Bulla Cœnæ, & alij de quibus in diſcurſu operis dicitur. Epiſcopales verò, qui ſolis Epiſcopus reſeruantur. Inter quos numerantur illi quos Prælati iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes, quales ſunt Prælati Regulares, ſibi reſeruant. De quibus omnibus ſigillatim eſt dicendum.

2 Et primò, loquendo de caſibus Epiſcopalibus, plures Doctores volunt alios eſſe de iure ipſis reſeruatos, & alios ſolum ex conſuetudine, vel expreſſa eorum reſeruatione. De his poſterioribus poſtea dicetur. De prioribus verò numerantur, vt ait Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 262. communiter quatuor, quinque, aut ſex, ſed communius hi quinque: Primus, peccatum, quod à iure habet annexum publicam pœ-

pœnitentiam. Secundus, id quod habet annexam excommunicatio- nem maiorem. Tertius, quod habet annexam irregularitatem. Quartus, peccatum incendiarij. Quintus, publica blaſphemia. Hos refert Suarez 4.*tom.in 3.part.diſp.29.ſect.3.à num.6.* Sed merito ipſe Suarez *ibidem*, quem ſequuntur Fagundez *in 2.Eccleſ.præcept.lib.8.cap.2.* Peirinis *tom.1.Priuilegior.Minimor. in conſtit.Pyrrhi* §.8. *num.38.* & alij, dicunt ex ſolo iure communi nullum eſſe caſum Epiſcopis reſeruatum. Probant hoc, quia Extrauagans Bonifacij VIII. *Super Cathedram*, ex qua id deduci videtur, reuocata eſt in Clement.*Dudum de Sepulturis* per Clement.V. Sed hoc non eſt verum, quia in dicta Clement.*Dudum* non reuocatur iſta Extrauagans *Super Cathedram* Bonifacij VIII. ſed potius innouatur, propterea enim de verbo ad verbum refertur in ea, vt legenti patebit, & habet Gloſſa in titulo dictæ Extrauagantis. Alia ergo Extrauagans Benedicti XI. eſt quæ ibi reuocatur, vt dixi ſupra verbo *Canonica portio num.8.* Melius ergo id probari poteſt, quia caſum aliquem propriè eſſe reſeruatum Epiſcopis à iure, eſt in iure reperiri aliquem textum, qui reſeruet illum: nullus autem textus talis datur, illi enim, qui à Summiſtis referuntur, vel ſolum ſupponunt dari aliquos ex prædictis caſibus Epiſcopis reſeruatos, quod ſufficienter intelligi poteſt propter conſuetudinem, quæ erat illis temporibus illos reſeruandi, vel ſolum loquuntur, quoad pœnam aliquam pro illis in foro contentioſo infligendam, vt diſcurrenti conſtabit. Vide Suarez, & Fagundez *locis relatis*. Barboſam *de offic.& poteſt.Epiſc. Allegat.51 num.2.* & Ludouicum à Cruce *in Expoſit.Bullæ Cruciatæ diſp.1.cap.3.dub.2.* Qui rectè notat, quod cum caſus aliquis eſt per ſe reſeruatus Papæ, & ſolum pro aliquo caſu particulari commiſſus Epiſcopo, vt contingit in percuſſione Clerici, iuxta dicenda infra verbo *Clericus à num. 12.* & conſtat ex decreto Concilij Tridentini *ſeſſ.24. cap. 6.* tunc ille caſus potius dici debet delegatus Epiſcopo, quam reſeruatus ipſi.

3 Referri autem ſolent plures alij caſus Epiſcopis ex conſuetudine reſeruati. Quia tamen illi varij ſunt, nec authores in eis referendis conueniunt, vt videre eſt apud Angelum, & Siluestrum *in Summa verbo Caſus*. Medinam *in Summa lib.1.cap.10.*§.3. Toletum *lib.3.cap.14.* & alios: neque hæc conſuetudo generalis, aut eiuſdem modi in omnibus Epiſcopatibus videtur eſſe. Ideo, quando de hac conſuetudine in ſingulis Epiſcopatibus certò non conſtat, ſolum habendi ſunt pro reſeruatis illi quos ſpecialiter, & expreſsè ipſi Epiſcopi reſeruant. Peirinis *ſupra num.40.* Ludouicus à Cruce *ſupra dicto dub.2.num.14.*

4 Addendum eſt, caſum abortus eſſe Epiſcopis reſeruatum, quia vt dixi ſupra verbo *Abortus num. 7.* hunc caſum aliàs ex Conſtitutione

Digitized by Google

Sixti V. Papalem Gregorius XIV. fecit Epiſcopalem, dum præcepit, quod in illum cadētem ſolum abſoluere poſſit Confeſſarius *ad hos caſus ſpecialiter per loci Ordinarium deputatus*. Ex hoc enim denotatur hunc caſum Epiſcopis, & Confeſſario ab ipſis ſpecialiter ad eum deputato reſeruatum eſſe. Vnde inter caſus Epiſcopales hunc ſolum refert noſter Reuerendiſs. Theodorus Stratius *in Inſtruct. pro Carmelit. cap. 7. num. 8. & 9.* Vide tamen dicenda inferius *num. ſequent.*

4 Ex quo ad praxim Confeſſariorum, præſertim Regularium, inferri debet, quod cum iuxta dicta *tom. 1. cap. 19. num. 17.* nulli Confeſſarij ſiue ſæculares, ſiue Regulares, etiam virtute quorumcunque priuilegiorum abſoluere poſſint pœnitentes nec intra, nec extra Italiam à caſibus Ordinario loci reſeruatis, propter decreta, & declarationes Sacræ Congregationis *ibi, & num. 15. & 16.* præcedentibus relata, quæ etiam refert Ludouicus à Cruce *in Expoſit. Bullæ Cruciat. diſp. 1 cap. 3. dub. 5.* hoc non debet intelligi de caſibus, qui dicuntur à iure Epiſcopis reſeruatis, quia nulli tales ſunt, vt dictum eſt, ſed de ijs, quos ipſi expreſsè reſeruant, aut reſeruabunt, ac de illis (ſi qui forſan fuerint) quos certò conſtaret conſuetudine antiqua in eo Epiſcopatu reſeruari ſolitos, iuxta dicta. Idem dico de caſu abortus cum Reuerendiſs. noſtro Stratio relato. Licet aliqui, iuxta dicta *ſupra* verbo *Abortus num. 7.* dicant hunc caſum non comprehendi dictis decretis, quia in illis ſolum eſt ſermo de caſibus, quos Ordinarij ſibi expreſsè reſeruant, hic verò caſus non eſt talis, ſaltem neceſſariò, ſed eſt illis iure Pōtificio reſeruatus.

5 Similiter quoad praxim eorundem Confeſſariorum quoad caſus Epiſcopales reſeruatos, illud ſpectat, quod cum Ordinarij expreſsè aliquos caſus tantum ſibi reſeruauerint, credere debent nullum alium caſum in ea Diœceſi ex conſuetudine reſeruatum eſſe, quia ſi talis eſſet, eum ipſi Ordinarij deberent exprimere. Caſum abortus excipio, quia vt dixi à Papa eſt Ordinario reſeruatus, iuxta dicta.

6 Loquendo autem de caſibus Prælatis Regularium actu reſeruatis, cum ea res ad factum pertineat, nihil certi affirmari poteſt, ſed quod iuxta Religionum diuerſitatem diuerſi quoque caſus reſeruati ſint. Quoad ius verò reſeruandi illos, poſſe eos reſeruari, ſed non omnes (etiam quoad cenſuras duntaxat) ſed quoſdam ſpecialiter determinatos à Clemente VIII. conſtat ex dictis *tom. 1. cap. 18. nu. 19. 20. & 21.* Non tamen propterea teneri ſubditos confiteri ſua peccata ſuis Superioribus, & quid dicendum in caſu quo Superior negaret Confeſſario facultatem abſoluendi à reſeruatis, & de alijs ad hoc ſpectantibus, dixi eo *cap. 18. num. 29. & cap. 19. num. 29. 36. & 37.* Quibus addendum, vel pro maiori explicatione, primò, quod quamuis prædictus Clemens VIII. in dictis decretis præſcribat numerum caſuum reſer-

uabi-

Digitized by Google

uabilium inter Regulares, non tamen propterea reuocat caſus antiquos in Religionibus per Regulam, vel Conſtitutiones aliàs reſeruatos. Nullum enim Verbum eſt in prædictis decretis quo denotetur talis reuocatio, potius ex ipſis conſtare videtur mentem ipſius eſſe ſolum prohibere reſeruationes, veluti ab homine factas, ſeu faciendas à Prælatis, non eas, quæ ſunt veluti à iure Regulæ, vel Conſtitutionum. Sic enim ibi dicitur: *Sanctitas ſua decreuit, vt nemo ex Regularium Superioribus peccatorum abſolutiones ſibi reſeruet exceptis ijs, quæ ſequuntur, &c.* Ecce quomodo non reuocat reſeruationes, quæ in Regulis, vel Conſtitutionibus continentur. Sed eas, quas Prælati ſibi facere ſoliti erant. Hæc dixerim contra Peirinis *tom. 2. Priuilegior. Minimor. in Conſtit.* 10. *Vrbani num.* 12. *& tom.* 2. *de Prælato quæſt.* 3. *cap.* 2. *num.* 34. oppoſitum aſſerentem.

7 Secundò, quod licet regulariter loquendo Superior potius ſe facilem, quam difficilem in concedenda facultate abſoluendi à reſeruatis debeat exhibere, tum quia moraliter loquendo minus periculi eſt in cõceſſione, quam in negatione illius, tum quia cum reſeruatio ſit quædam medicina rigoroſa potius temperari, quam augeri debeat, nihilominus non ſemper tenetur hanc facultatem concedere, quia aliàs nullius momenti eſſet reſeruatio, præſertim ſi id iudicet conueniens bono communi, aut conſcientiæ pœnitentis. Candidus *tom.* 2. *Diſquiſit. Moral. diſquiſ* 24. *art.* 68. Lugo *de Sacrament. Pœnit. diſp.* 20. *ſect.* 4. *num.* 41. Caſu tamen quo Confeſſarij deſignati à Superioribus pro ſingulis Conuentibus (prout debet fieri, iuxta decreta eiuſdem Clementis VIII. & dicta eo *cap.* 18. *num.* 29.) iudicauerint conueniens, quod ſibi detur talis facultas debent illam dare, & ſi non dent, poſſunt pro illa vice eos abſoluere, iuxta dicta eo *cap.* 18. *num.* 29. *& cap.* 19. *num.* 36. *&* 37. Cui doctrinæ concinit declaratio Viſitationis Apoſtolicæ, quæ die 13. Martij 1601. ad inſtantiam Cuſtodis Fratrum Reformatorum S. Franciſci Prouinciæ Romanæ, declarauit, quod ſi caſus occurrerit ſingularis pro cuius abſolutione quicunque Confeſſarius ex deputatis inſtiterit, debeat Superior prompto animo facultatem huiuſmodi concedere: ſi tamen neget, Sanctiſs. D. intendit poſſe Confeſſarium, licitè ab eo caſu abſoluere. De quo Ludouicus à Cruce *ſupra dicta diſp.* 1. *cap.* 3. *dub.* 3. *præſertim num.* 8. Nota tamen verbum illud *illa vice* poſitum in prædictis decretis Clementis VIII. idem valere, ac *vna vice tantum*, prout illud intelligit Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 2. *diſp.* 13. *quæſt.* 8. *num.* 4. etſi Alfonſus Leo *in Tract. de offic. & poteſt. Confeſſar. tom.* 2. *recollect.* 6. *num.* 178. de hoc dubitet.

8 Poſſunt autem dicti Superiores Regulares determinare pœniten-

Digitized by Google

tias graues quibuſdam peccatis, etiam non reſeruatis, à Confeſſarijs imponendas. Ita enim habetur ex dicto decreto Clement. VIII. prout retuli eo *cap.19. num. 36.* & affert Naldus *in Summa verbo Caſus reſeruatus num.2.* Et ratio eſt, quia cum Superiores ſint Ordinarij Iudices in illa cauſa, ſicut poſſunt eam non committere, ita dum committunt, poſſunt præſcribere modum, taxando pœnitentiam, &c. Idem Ludouicus *ſupra dub.4.* Addit ibidem, poſſe in aliquo caſu Superiorem obligare pœnitentem ad comparendum coram ipſo, non obſtante, quod à Confeſſario ex facultate ipſi conceſſa abſolutus ſit. Contrarium tamen videtur menti Pontificis in illis decretis, niſi forſan pro caſu aliquo raro. Vide alia locis relatis.

9 Nunc iam aliquæ regulæ generales aſſignandæ ſunt pro caſuum reſeruatione. Prima, eſt iuxta dicta illo *cap.18. num.19.* nullum peccatum merè internum eſt reſeruatum de facto. Ratio eſt, quia cum Eccleſia non iudicet de internis, nec etiam punit, aut reſeruat illa. Henriquez *lib.6. cap.14. num.6.* Poſſe autem id fieri, communiter recipitur à Theologis, quia nulla ratio eſt cur Prælatus Regularis v.g. pro maiori obſeruantia ſuæ Religionis non poſſit id facere. Suarez *tom. 4. in 3. part. diſp.29. ſect.3.* Regulariter autem loquendo, nec expedit id facere, nec prudenter fieret. Non ſolum, quia eſſet contra vſum Eccleſiæ, ſed etiam, quia cum actus interni difficilè cognoſcantur, durum eſſet, & ſcrupulis obnoxium, illos reſeruare. Ludouicus à Cruce *ſupra dicta diſp.1. cap.3. dub.1. num.17.*

10 Similiter dicendum, iuxta dicta eo *cap.18. num.19.* peccata venialia de facto non reſeruari, nec expediens eſſe, vt reſeruentur à quocunque Superiore. Tum quia facilè committuntur, nec ſunt materia neceſſaria confeſſionis, & quilibet Sacerdos ex vi ſuæ Ordinationis habet facultatem ad abſoluẽdum ab illis: tum quia duriſſimum eſſet obligare ad confitendum illa. Suarez *ſupra.* Laymanus *lib.5 tract.6. c.12. num.3.* Imò etiam peccata, de quibus dubitatur, an ſint mortalia, vel venialia, reſeruari non poſſe, vel non fieri debere, probabile eſt. Comitolus *in reſponſ. Moral. lib.1. quæſt.34. num.3.* An verò poſſint venialia reſeruari, plures affirmant, ſaltem de Summo Pontifice loquentes. Bonacina *de Sacrament. diſp.4. quæſt.7. punct.5. §.1. num.3.* Vnde infer, quod faciens aliquod opus externum, quod de ſe non eſt ſufficiens ad peccatum mortale, etiam dato, quod intentio eſſet mortaliter peccaminoſa, talis non incideret in caſum reſeruatum. V. g. ſi ſit caſus reſeruatus loqui cum Monialibus, qui pauciſſima verba cum ipſis loqueretur, etiam ſi intentio eſſet in honeſta, non incurreret caſum reſeruatum, quia reſeruatio requirit opus externum peccaminoſum mortaliter. Bonacina *ſupra num.4.*

11 Nec

11 Nec etiam cadunt ſub reſeruatione peccata mortalia aliàs ritè confeſſa, tum quia duriſſimum quoque eſſet ad hoc obligare ſubditos, tum etiam, quia illa non ſunt materia neceſſaria confeſſionis, & ideo, ad illa accipit quilibet Sacerdos ex vi ſuæ Ordinationis poteſtatem. Peirinis *tom.2.de Prælato quæſt.3.cap.2.num.5.*

12 Similiter peccata, quantumuis mortalia non intelliguntur reſeruata, niſi quando completa,& conſummata ſunt. Ratio eſt,quia crimen non intelligitur,niſi ſit conſummatum,iuxta *ca.hac autem diſt.1. de pœnit.* iuncta Gloſſa *ibidem*, & verba debent intelligi cum effectu *l.1.§.hæc verba ff.quid quiſque iuris*,maximè in materia odioſa,qualis eſt præſens reſeruationis.Bonacina *ſupra.* Laymanus *ſupra.* Vnde ſi inceſtus ſit reſeruatus,ſi non fiat cum effuſione ſeminis (prout continget inter impuberes)non cenſebitur tunc reſeruatus.Finelius *de caſibus reſeruatis cap.5. num.4.* Floronus *de caſibus reſeruatis part. 1. cap.1.num.34.*Quando tamen attentatio ipſa criminis expreſsè reſeruatur, non requiritur opus conſummatum, & completum, ſed ſufficit inchoatum. Laymanus *ibid.*Peirinis *ſupra num.9.*

13 Caſuum reſeruatio,cum habeat quamdam rationem pœnæ, quæ eſt odioſa,reſtringi debet. Vnde in hac materia non ſpectatur paritas rationis, nec argumentum à ſimili, ab æquipollenti,à maiori, &c. Reſeruatio enim pendet ex voluntate ſola reſeruantis. Naldus *in Summa verbo Caſus reſeruatus num.3.*

14 Hinc in dubijs non eſt cenſendus aliquis incidiſſe in caſum reſeruatum,quia reſeruatio eſt materia odioſa,& reſtringi debet. Naldus *ibid.* Excipe primò caſus Bullæ Cœnæ, quoad abſolutionem dandam per Confeſſarios virtute priuilegiorum per vniuerſam Italiam extra Vrbem in terminis decreti Clementis VIII. quod retuli *to.1. cap.19. num.15.* ibi enim dicitur non poſſe Confeſſarios prædictos abſoluere *ab vllo ex caſibus clarè, vel dubiè in Bulla Cœnæ contentis.* Naldus *ibid.* Excipe ſecundò, quando dubium eſſet, an percuſſio Clerici eſſet leuis,vel grauis,tunc enim credendum eſt eſſe grauem, iuxta Extrauagantem quandam, quam refert Nauarrus *in Manuàl.cap.27.num.91.* Naldus *ibid.*Hinc collige,quod in dubio,an caſus ſit reſeruatus præſumi debet non reſeruatus, & ab eo poteſt quis abſolui tamquam à non reſeruato. Portellus *in Dub.Regular.verbo Caſus reſeruati num.7.* ex Sa,& Suarez. Excipe,vt dixi,caſus adductos.

15 De Prælatis porrò, qui poſſunt caſus reſeruare,dicendum eos eſſe non ſolum Generales,& Prouinciales,vt de ſe conſtat, ſed etiam Prælatos immediatos,ſcilicet Priores,Guardianos &c.Ratio eſt,quia omnes iſti habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem ſupra ſubditos, & ſunt Prælati Ordinarij, conſuetudine etiam ita habetur, & priuilegio

Ale-

Alexandri VI. pro Minoribus, quod refert Caſſarubius *in Compend. Priuileg. Mendicant. verbo Abſolutio Ordinar. quoad Fratres nu.* 17. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 14 Peirinis *ſupra num.* 11. Si tamen Conſtitutionibus Religionum hæc facultas Prælatis immediatis ablata ſit, prout de Guardianis Minorum refert idem Caſſarubius, ſtandum eſt dictis Conſtitutionibus. Qui autem poſſunt ſibi reſeruare caſus, poſſunt etiam reſeruare tam peccata, quàm cenſuras, niſi aliquod iſtorum ſit illis prohibitum, quia eadem eſt ratio de vtriſque. Licet autem regulariter ſaltem loquendo, nullum peccatum reſeruetur à Papa, quod non habeat annexam cenſuram, vt habent Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *nu.* 261. Toletus *in Summa lib* 3. *cap.* 14. *num.* 2. Epiſcopi tamen, & alij Prælati inferiores, & Regulares ſolent peccata ſola ſine cenſuris reſeruare. Toletus *ibid. num.* 3. Ludouicus à Cruce *diſp.* 1. *cap.* 3. *dub.* 1. *num.* 27.

16 Reſeruatio caſuum non fit licitè ſine legitima cauſa, tum quia eſt onerosa ſubditis, & reddit illis difficilem peccatorum confeſſionem, tum quia per eam tollitur ius, quod alij habebant ad abſoluendum à peccatis, quæ reſeruantur. Ludouicus à Cruce *ſupra num.* 18. *&* 19. Valida tamen eſt etiam ſine legitima cauſa facta, non ſolum loquendo reſpectu Confeſſarij, à quo Prælatus per reſeruationem caſus aufert facultatem abſoluendi ab illo, ſed etiam reſpectu Prælati inferioris, à quo ſimiliter eam aufert Prælatus Superior, quando illum reſeruat. Vtroque enim caſu reſeruans vtitur iure ſuo, reſpectu quidem Confeſſarij limitando facultatem illi delegatam, quæ ab ipſo dependet, reſpectu verò Prælati inferioris, quia etſi is habeat auctoritatem ordinariam, eſt tamen ſubordinata Prælato ſuperiori. Suarez 4. *tom. in* 3. *par. diſp.* 19. *ſect.* 4. *num.* 8. Fagundez *in* 2. *præcept. Eccleſ. lib.* 8. *cap.* 1. *num.* 25. Nota tamen oppoſitam ſententiam probabilem eſſe, quia cum poteſtas Prælatorum data ſit in ædificationem, non in deſtructionem, ſi non eſt rationabilis cauſa ad reſeruandum caſus, videtur eſſe in damnum ſubditorum, ac per conſequens inualidè fieri. Finellus *de caſibus reſeruatis cap.* 4. *num.* 4. Peirinis *dicto tom.* 2. *de Prælat. quæſt.* 3. *cap.* 2. *num.* 7. Illud autem certum, quod in dubio, an Superior ex cauſa rationabili caſus reſeruauerit, illam habuiſſe credendum eſt. Vaſquez *tom.* 4. *in* 3. *part. quæſt.* 91. *art.* 3. *dub.* 4. *num.* 4. Peirinis *ſupra*.

17 Caſus reſeruati ceſſant, aut tolluntur, primo ob mortem reſeruantis, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 19. ex Sa, & Quaranta ibi relatis. Quod tamen intellige de caſibus per ſimplicem ordinationem, & ab homine reſeruatis, quia reſeruati à Synodo, vel per Conſtitutionem, aut Statutum, quia ſunt veluti à iure, durant etiam poſt mortem Legiſlatoris. Zerola *in praxi verbo Caſus reſeruati ad* 4. Gauãtus *in Manual. Epiſcopor.*

Digitized by Google

ſcopor. verbo Caſus reſeruati num. 16. Secundò, ſi reſeruans renunciat Officio, priuatur illo, vel ſuſpenditur, aut declaratur excommunicatus. Naldus *in Summa verbo Caſus reſeruatus num.* 10. Vbi tractat, quid ſentiendum, ſi reſeruans aſſumitur ad Papatum, vel quod idem videtur, ſi reſeruans, qui erat Prouincialis fit Generalis. Tertiò, authoritate Superioris illius Prælati, qui eos reſeruauit; vt ſi Prior reſeruat caſus, poteſt illos tollere Prouincialis, habet enim auctoritatem ſupra illum. Quartò, mutatione domicilij habentis caſum reſeruatum, ſi enim aliquis commiſit aliquod peccatum reſeruatū in vna Prouincia, vel Conuentu, & transeat in aliam, vel alium, vbi talis caſus non eſt reſeruatus, dum ibi moratur, ceſſat reſeruatio illius caſus, & ibi poteſt abſolui à quocunque Confeſſore. Ratio eſt, tum quia reus iudicari ſolet iuxta leges, & conſuetudines loci in quo reperitur, tum quia conſuetudine ſatis cōformi pietati introductum eſt, vt quiſque poſſit abſolui ab omnibus, à quibus poſſunt abſolui incolæ. Suarez *ſupra diſp.* 30. *ſect.* 1. *num.* 4. Portellus *verbo Caſus reſeruatus nu.* 16. Fagundez *in 2. præcept. Eccleſ. lib.* 8. *cap* 8. *num* 22. Quod præcipuè procedit in Religioſis, qui regulariter loquendo ſubditi fiunt Conuentuum, in quibus hoſpites morantur. Portellus *ſupra.* Peirinis *ſupra nu.* 24. Addens *nu.* 25. etiam id eſſe verum, quando Religioſus ad illum Conuentum perrexiſſet malitioſè, vt à dicto caſu reſeruato abſolueretur. Addit Medina *in Inſtruct. Confeſſ. cap.* 10. §. 3. quod approbare videtur Fagundez relatus, etiam Religioſos euntes ad alium Conuentum, vt ſtatim regrediantur ad ſuum, poſſe in illo abſolui à caſu reſeruato in ſuo Conuentu ex priuilegijs Mendicantium, & conſuetudine. Sed ego non video tale priuilegium, aut conſuetudinem, niſi pro caſu quo tranſitus ad illum Conuentum eſſet factus bona fide, non verò ad illudendum reſeruationi, iuxta dicenda infra verbo *Confeſſarius num.* 19. Quintò, tolluntur per ablationem cenſuræ, quæ eſt annexa talibus caſibus reſeruatis, vt enim dixi ſupra verbo *Bulla Cruciatæ nu.* 21. ablatis cenſuris caſuum reſeruatorum, iam peccata non manent amplius reſeruata, ita vt poſtea poſſint à quocunque Confeſſario abſolui. Et quamuis hoc ſolum ſit certum in caſibus Papalibus, quia illi, vt dixi ſupra, regulariter loquendo habent annexam cenſuram, nihilominus idem credo dicendum in caſibus tam Epiſcopalibus, quam aliorum Prælatorum, quia etſi plures ex illis ſine cenſura reſeruentur, de ijs tamen, qui reſeruantur cum illa, videtur eſſe eadem ratio, ac de Papalibus. Et ita hanc doctrinam admittit Ludouicus à Cruce *ſupra cap.* 3 *dub.* 1. *num.* 27. loquens de caſibus Epiſcopalibus. Sextò, tolluntur, aut ceſſant caſus reſeruati per abſolutionem. Quod, quia multis modis contingere poteſt, & eſt valdè neceſſarium pro pluribus ca-

ſibus

Digitized by Google

ſibus quoad praxim occurrentibus, diligentiùs examinandum reſtat.

18 Et primò, ſi pœnitens v.g. Religioſus adeat Superiorem, cui caſus reſeruatus eſt, poteſt Superior illius confeſſionem audire, & abſoluere tam à caſu reſeruato, quàm ab alijs non reſeruatis, ſi illos habeat, Etſi enim, iuxta prædicta decreta Clementis VIII. Superioribus non liceat Regularium ſubditorum confeſſiones audire, id tamen limitat ipſemet Pontifex dicens: *Niſi, quando peccatum aliquod reſeruatum admiſerit, aut ipſimet ſubditi ſponte, ac proprio motu id ab ijs petierint*. Quæ duo in præſenti caſu concurrunt. Hic autem modus abſoluendi à caſibus reſeruatis conuenientiſſimus eſt, vt ait Laymanus *lib.5. tract.6.cap.12.num.8.* Vbi nota, quod ſi tunc pœnitens confitens ſua peccata Superiori velit confiteri omnia reſeruata, & obliuiſcatur alicuius, tunc ille caſus ceſſat eſſe reſeruatus, & ideo poteſt illum Confeſſori Ordinario confiteri, propter dicenda infra *num.*28. & verbo *Iubilæum num.*17. Portellus *ſupra num.*9.

18 Si autem noluerit, vel non potuerit Superior confeſſionem integram pœnitẽtis ad ſe venientis audire, poterit illum interrogare, etiam extra confeſſionem, de caſu reſeruato quem habet, & ſi eum explicet, vel concedat illi facultatem, vt abſoluatur ab aliquo Confeſſario, quod etiam eſt ſatis conueniens, vel abſoluat eum à cenſura, ſi talis caſus eam habet annexam, & impoſita ſalutari pœnitentia dimittat, vt abſoluatur ab alio Confeſſario tam à peccato reſeruato, quàm à non reſeruatis. Laymanus *ſupra*. Quo caſu certum eſt teneri Prælatum ad ſigillum Confeſſionis de illo caſu ſibi manifeſtato. Quia ſigillum Confeſſionis non ſolum eſt de peccatis auditis in confeſſione, ſed etiam de illis, quæ audiuntur ratione confeſſionis. Graffius *in deciſ.aur.lib.*1. *cap.*13 *num.*73. Peirinis *ſupra num.*15.

20 Si verò pœnitenti graue, vel moleſtum fuerit manifeſtare peccatum reſeruatum, quod habet, ſuo Superiori, ſaltem extra confeſſionem, tunc remittat eum ad aliquem Confeſſarium, qui eum abſoluat ab illo reſeruato, & ab alijs non reſeruatis, vt dictum eſt. Quod debet facere Prælatus ex lege charitatis quoties id iudicat conueniẽs pro ſalute animæ ſubditi, maximè ſi timeat ipſum aliàs peccatum reſeruatum non confeſſurum. Sotus *in* 4. *diſt.*28. *quæſt.*2. *art.*5. *verſ. circa tertium*. Henrriquez *lib.6. cap.*15. *num.6*. An verò teneatur ſemper id facere, poſtea dicetur.

21 Addunt non pauci Doctores eo caſu quo pœnitens adit Superiorem cum caſu reſeruato, poſſe audire confeſſionem ipſius ſolum de reſeruatis, & abſoluere ſacramentaliter ab ipſis, ac remittere ad alium Confeſſarium, vt eum audiat de non reſeruatis, & ab illis, etiam ſacramen-

mentaliter abſoluat. Sed hæc ſententia, nullatenus admittenda eſt, nec à bonis, & doctis Prælatis eſt in vſu recepta. Cum enim integritas cõfeſſionis ſit de iure diuino, nullo pacto admitti debet, vt propter ſolam voluntatem, aut aliqualem commoditatem Prælati dimidietur. Portellus *ſupra num.* 21. Laymanus *ſupra num.* 8. §. *verum extra caſum.* Bonacina *de Sacrament. diſp.* 5. *quaeſt.* 7. *punct.* 5. §. 3. *num.* 1. Lugo *de Sacrament. Pœnitent. diſp.* 20. *ſect.* 6. poſt Silueſtrum, Rodriguez, Suarez, Henrriquez, Coninch, & alios. Vnde Fagundez *in* 2. *Eccleſ. præcept. lib.* 8. *cap.* 3. *num.* 16. dicit Superiorem ſic facientem peccare mortaliter, & talem abſolutionem ſacrilegam, & inualidam eſſe. Admitti tamen poteſt, quod in caſu præciſæ, & grauis neceſſitatis, videlicet, quando ob iuſtum, & graue impedimentum, Superior non poteſt audire integram confeſſionem pœnitentis & expediens non iudicat illum remittere ad alium Confeſſarium, & vrgeat neceſſitas confitendi, poſſit auditis in confeſſione ſolum reſeruatis, ab illis directè, & à non reſeruatis indirectè, ipſum abſoluere: tunc enim non fiet contra integritatem confeſſionis, quæ ſolum petit, vt ſit integra, quatenus moraliter fieri poteſt. Laymanus *dicto num.* 8. Lugo *ſupra num.* 78. Quo caſu non tenetur iterum alij Confeſſario confiteri peccata illa reſeruata, quæ Superiori confeſſus fuit, quia illa ſunt iam legitimè abſoluta, cum illa confeſſio fuerit formaliter, & moraliter integra, ſed ſufficit confiteatur illi ſolum non reſeruata. Lugo *ſupra num.* 82. Fagundez *ſupra num.* 7. Addens *num.* 12. iuxta ea, quæ dixi *ſupra num.* 18. quod ſi tunc ſubditus haberet plures caſus reſeruatos, & confitendo cum ſuo Superiori oblitus eſt inculpabiliter vnum illorum confiteri, ſi abſolutus eſt generaliter ab omnibus reſeruatis, illum caſum oblitum non manere iam reſeruatum.

22 Cum verò pœnitens habens caſum reſeruatum non adit Superiorem, ſed Confeſſarium, tunc Confeſſarius auditis in confeſſione peccatis tam reſeruatis, quàm non reſeruatis debet illum remittere ad Superiorem. Sic enim præcipit Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 14. *c.* 7. illis verbis: *Sacerdotes cum nihil poſſint in caſibus reſeruatis, id vnum pœnitentibus perſuadere nitantur, vt ad Superiores, & legitimos Iudices pro beneficio abſolutionis accedant.* Laymanus *ſupra nu.* 9. Quod enim aliqui dicunt poſſe tunc eum abſoluere à non reſeruatis, & mittere ad Superiorem pro abſolutione reſeruatorum, prorſus eſt contra integritatem confeſſionis, vt ſupra dictum eſt, & contra mentem Concilij, vt patet in verbis adductis, niſi adſit rationabilis valdè cauſa, puta neceſſitatis, de qua infra. Bonacina *ſupra num.* 5. Vincentius Candidus *tom.* 1. *Diſquiſit. Moral. diſquiſit.* 3. *art.* 4. poſt Henrriquez, Suarez, Vaſquez, & alios.

Digitized by Google

23 Si autem pœnitens moleſtè, aut grauiter ferat, prout regulariter cõtingit, adire Superiorem pro abſolutione, tenetur ex charitate Confeſſarius, ſi poteſt, adire illum, & petere facultatem abſoluendi à reſeruatis, & ex vi illius ipſum abſoluere. Regulariter autem loquendo Prælatus tenetur hanc licentiam concedere, iuxta dicta *num.* 7. maximè, quando Confeſſarius id iudicat conueniens, prout colligitur ex verbis Clementis VIII. *in decretis pro reſeruat. caſuum*, quæ retuli *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 29. Vbi inquit, quod Confeſſarijs in Conuentibus deſignatis abſolutio reſeruatorum debet committi, *quando caſus occurrerit* (inquit Pontifex) *in quo eam debere committi ipſe in primis Confeſſarius iudicauerit.* Et etiam ſi Confeſſarius id non iudicet. Quia moraliter, & regulariter loquendo minus periculi eſt in conceſſione, quam in negatione talis facultatis. Ludouicus à Cruce *dicta diſp.* 1. *cap.* 3. *dub.* 3. *num* 9. Nihilominus, non ſemper tenetur id facere, ſi enim videat talem commiſſionem ſæpè à ſe poſtulari, & quod propter illam Religionis diſciplina relaxetur, & prudenter credat ſe per ſe ipſum remedium efficacius adhibiturum, tunc licentia alteri confitendi neganda erit. Ita Laymanus *ſupra nu.* 6. §. *Quæſtio quarta.* Ludouicus à Cruce *ſupra num.* 3. Tunc autem Confeſſarius non abſoluat pœnitentem, ſed ipſe pœnitens ſe gerat, vt dixi loco relato ex primo tomo. Nec obſtat, ſi contra hoc dicatur, eumdem Pontificem, iuxta dicta ibidem, declaraſſe, quod ſi huiuſmodi Regularium Confeſſarijs caſus alicuius reſeruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarij *illa vice* pœnitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate, abſoluere. Id enim intelligendum eſt, vt ibi dixi, pro vna vice. Ita vt illud pro *illa vice*, idem ſit, ac pro vna vice tantum, prout idem verbum intellexiſſe videtur Naldus *in Summa verbo Caſus reſeruatus num.* 2. Non pro ſemper, quidquid dicant alij. Primò, quia ſi Pontifex voluiſſet ſemper id fieri, non diceret *pro illa vice*, quod eſt verbum coarctatiuum, & limitatiuum, ſed illud omitteret. Secundò, quia ſibi contrarius eſſet, dicit enim in eiſdem decretis: *Non liceat Superioribus Regularium Confeſſiones ſubditorum audire, niſi quando peccatum aliquod reſeruatum admiſerint, aut ipſimet ſubditi ſpontè, ac proprio motu id ab ijs petierint.* Cum enim ijs verbis *illud peccatum aliquod reſeruatum admiſerint* condiſtinguat ab eo, *aut ipſimet ſubditi ſpontè, &c.* manifeſtè colligitur poſſe Prælatum in aliquo caſu non dare hanc facultatem Confeſſarijs. Tertiò, quia aliàs parum, aut ferè pro nihilo vtilis eſſet reſeruatio caſuum in Religionibus, ſi enim ſubditi crederent, eo ipſo, quod Confeſſarij petunt à Superioribus facultatem abſoluendi ab eorum caſibus, illam teneri cõcedere, & ſi non concedant, poſſe ſemper ſine illa à Confeſſarijs abſolui, parum certè,

aut

Digitized by Google

aut nihil curarent de tali reſeruatione. Demum, hoc eſſet contra diſciplinam Regularem, quia certum, & indubitatum eſt poſſe multos caſus occurrere, in quibus Regulari diſciplinæ conſonum eſt, quod Prælatus ipſe ſubditorum confeſſiones audiat. Hæc verò dixerim contra aliquos, qui dum benigni eſſe volunt in ſubditos, contrarij ſunt Superioribus, & toti Communitati, quibus magis fauendum erat. Quid autem eo caſu gerere debeat ſubditus, ſi illi neceſſarium ſit communicare, vel celebrare, dixi eo *cap. 18. num. 19.*

24 Maius dubium eſt, quid faciendum in caſu quo Prælatus, cui caſus reſeruatus eſt, longè diſtat à loco, vbi eſt pœnitens, qui caſum reſeruatum commiſit, vt ſi v. g. aliquis in Indiæ partibus exiſtens caſum hæreſis incurrat, à quo à ſolo Papa abſolui poteſt, iuxta dicta in ſuperioribus, & idem eſt reſpectiuè de alijs caſibus, à quibus, nec per priuilegia Regularium, nec per Bullam Cruciatæ abſolui quis poteſt. Et procedit difficultas in caſu quo talis celebrare, vel communicare debet, ita vt ſi id non faciat, ſcandalum, vel infamia inde oriretur: nec poteſt ſe vllo modo ſine mendacio excuſare. Ad quod primò dicendum, quod ſi talis neceſſitas non occurrat, debet ille abſtinere à communione, vel celebratione, & procurare per ſe, vel per alium, vel ſaltem per litteras facultatem à Superiore, cui caſus reſeruatus eſt, vt poſſit abſolui à caſu reſeruato. Imò, ſi excommunicationem incurrit, abſtinere debet ab omni alia communicatione in diuinis, & humanis, prout ipſa excommunicatio exigit, & quantum ſine ſcandalo, aut infamia propria id fieri poteſt. Quod enim aliqui exiſtimare videntur poſſe talem in eo caſu celebrare, ſi per eum non ſtat quominus abſoluatur, quia non habet à quo obtineat abſolutionem, & alias eſt contritus (de quo Fagundez *de præcept. Eccleſ. tract. 1. lib. 3. cap. 12. num. 12*) non videtur probabile, nec placet Dianæ *part. 1. Tract. de abſolut. ab hæreſ. reſolut* 4. Caſu tamen neceſſitatis communicandi, vel celebrandi, ita vt ſi id non fiat, ſcandalum, aut infamia inde ſequatur, inter varias Doctorum ſententias illa eſt ſatis probabilis, & in praxi ſecura, quod poteſt, & tenetur confiteri ſua peccata tam reſeruata, quàm non reſeruata Confeſſario habenti facultatem abſoluendi à non reſeruatis, & tunc abſolui à non reſeruatis directè, à reſeruatis verò indirectè, cum onere tamen procurandi abſolutionem à Superiori, cui caſus ſunt reſeruati, & ſic communicare, vel celebrare. Ratio eſt, quia etſi Confeſſarius ordinarius non poſſit abſoluere à reſeruatis, iuxta doctrinam Concil. Trident. ſupra traditam, quia tamen poteſt abſoluere à non reſeruatis, & ex alia parte occurrit pœnitenti neceſſitas grauis communicandi, vel celebrandi, vt ſupponitur, propter vitandum ſcandalum, & iacturam ſuæ famæ, ideo in tali caſu præſumitur pia mater Eccleſia conſentire, quod

abſol-

Digitized by Google

abſoluatur, etiam à reſeruatis. Bonacina *dicta diſp.4. quæſt.7. punct.5.* §.3. *num.6.* Naldus *in Summa verbo Bulla Cœnæ num. 62.* Portellus *ſupra num.22.* poſt plures alios quos referunt. Extenditur hoc etiam ad caſum quo ille pœnitens eſſet ligatus excommunicatione, tum propter eamdem rationem, tum etiam, quia etſi verum ſit, quod excommunicatio arceat hominem à Sacramento pœnitentiæ, hæc tamen prohibitio ceſſat in hoc caſu, quia lex de vitando ſcandalo, & iactura famæ præfertur cuicunque legi Eccleſiaſticæ. Tum præcipuè, quia *in cap. eos qui de ſentent. excommunicat. in 6.* declaratur, quod tam in periculo mortis, quam dum adeſt impedimentum legitimum comparendi coram Superiore poteſt quis abſolui à cenſura, cum onere comparendi, quam primum potuerit. Bonacina *ibidem num.8.* Naldus *ibidem.* Portellus *ibidem*, poſt alios. Supponunt autem communiter Doctores ſic abſolutum indirectè à caſibus reſeruatis teneri quam primum obtinere directam ipſorum abſolutionem à Superiore, cui ſunt reſeruata, vel coram ipſo comparendo, vel ab eo impetrando facultatem ad recipiendum abſolutionem ab alio, poſtulando id per ſe, vel per litteras, aut libellum ſupplicem, proprio nomine ſuppreſſo, prout fit in Pœnitentiaria. Si autem id non faciat, peccat mortaliter. Addit Portellus *ſupra* ex Nauarro, talem abſolutum à non reſeruatis adeuntem Superiorem teneri ſolum ad confitendum illi reſeruata.

25 Abſoluens à caſibus reſeruatis extra articulum mortis, vel extra prædictum caſum vrgentis neceſſitatis, non ſolum grauiſſimè peccat contra præceptum Superioris reſeruantis, ſed etiam abſolutio eſt nulla, ob defectum iuriſdictionis. Incurrit etiam in aliquibus caſibus excommunicationis ſententiam, iuxta dicta *tom.1. cap.19. num.43. & ſupra verbo Bulla Cœnæ num.* 57. Confeſſarij etiam, virtute Indultorum, ſeu priuilegiorum abſoluentes ab aliquo caſu ex deſignatis à Sacra Congregatione ſub Clemente VIII. anno 1601. iuxta moderationem tamen ab eadem Sacra Congregatione factam anno 1602. quæ retuli *tom.1. cap.19. num.15.* incidunt in pœnas excommunicationis latæ ſententiæ, priuationis Officiorum, & Dignitatis, aut Beneficiorum, & inhabilitatis ad quæcunque Officia, Prælaturas, & Beneficia, ſoli Papæ reſeruatas. Vide has declarationes apud Quarantam *in Summa Bull. verbo Caſus reſeruat.* & Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.50. propè finem.* Et nota, inhabilitatem ad audiendas confeſſiones, quæ poſita erat in declaratione anni 1601. ſublatam eſſe in declaratione anni 1602. Quod non animaduertit Peirinis *ſupra nu.* 18. vbi loquitur de his pœnis. Vide & Fagundez *in 2. præcept. Eccleſ lib.8. cap.1. num.29.* Pro alijs etiam pœnis, quas incurrunt abſoluentes à caſibus

Digitized by Google

ſibus reſeruatis ſine facultate, vide Theſaurum *in praxi part. 2. verbo Abſoluens à caſibus reſeruatis cap. 3.*
26 Circa eos autem quibus delegatur facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis, primò animaduertendum, quod etſi, iuxta plurium ſententiam, cui delegata eſt facultas abſoluendi à caſibus non debeat intelligi delegata facultas abſoluendi à cenſuris, quia cenſuræ, vt ipſi dicunt non ſunt caſus, ſed pœnæ caſus, ſic enim colligunt ex Nauarro *in Manual. cap. 27. num. 261.* Graſſio *in deciſ. aur. lib. 1. cap. 13. nu. 63.* & alijs. Nihilominus oppoſitum eſt mihi ſatis probabile prout tenent Suarez *tom. 5. de Cenſur. diſp. 7. ſect. 4. num. 13.* & Portellus *ſupra num 4.* Niſi ex circunſtantijs antecedentibus, vel conſequentibus aliud colligatur. Tum quia ipſæ cenſuræ, etiam ſi ſint pœnæ, etiam comprehenduntur nomine caſus, & in communi modo loquendi, ſicut homo dicitur cadere in peccatum, ſic dicitur cadere, ſeu incidere in excommunicationem. Tum etiam, quia cum in Concilio Tridentino *ſeſſ. 24. cap 6.* detur facultas Epiſcopis abſoluendi à caſibus occultis, ex communi omnium ſententia ibi per caſus intelliguntur tam peccata, quàm cenſuræ illi annexæ. Nec obſtat, quod dicunt id eſſe ſolum verum in caſibus Papalibus, quibus regulariter ſemper eſt annexa cenſura. Etſi enim id ita ſit, iuxta dicta in ſuperioribus, nihilominus ex hoc habetur nomen caſus tam ad peccata, quàm ad cenſuras extendi. Qui ergo habuit à Superiore auctoritatem abſoluendi à caſibus, habuit etiam abſoluendi à peccatis, & cenſuris, niſi aliud, vt dixi ex circunſtantijs colligatur.
27 Illud autem eſt verum, quod qui delegatus eſt ad abſolutionem caſuum, non propterea accepit facultatem ad diſpenſandum, vel commutandum vota, vel iuramenta, quia iſta non ſunt caſus. Nauarrus, & Graſſius *ſupra.* Idem dicunt de irregularitatibus. Sed hoc non omnino placet, quia etiam vocari poſſunt caſus, & homo dicitur cadere in irregularitatem. Ex alio tamen capite horum ſententia videtur probabilior, eo quod irregularitas non abſoluitur, ſed diſpenſatur. Rurſus eſt difficilis diſpenſationis, & ita ſi expreſsè non concedatur, non cenſetur conceſſa, iuxta dicta *tom. 1. cap. 19. num. 19.* Nihilominus ad circunſtantias, & modum quo hæc facultas concedi ſolet, attendendum eſt.
28 Cui conceditur à Papa facultas abſoluendi à caſibus ipſi reſeruatis, non conceditur, niſi exprimatur, à caſibus Bullæ Cœnæ, quia iſti ſunt ſpecialis notæ digni. Et ita vſu receptum eſt. Suarez *tom. 5. in 3. part. diſp. 21 ſect. 3. num. 3.* Riccius *in praxi aurea reſolut. 333.* Nec cui conceditur facultas à caſibus Bullæ Cœnæ conceditur ab hæreſi, propter maiorem ſpecialitatem huius caſus. Henrriquez *in Summa lib. 8. cap. 16. §. 3.* Azor *Inſtitut. Moral tom. 1. lib. 8. cap. 10. quæſt. 12.*

vbi, oppoſita ſententia relata,hanc vocat veram , & conformem vſui, ac ſtylo Curiæ Romanæ.

28 Si quis durante termino illi præfixo,vt poſſet abſolui à reſeruatis validè confeſſus eſt,& oblitus alicuius reſeruati quem habebat , poteſt tranſacto illo termino ab eo abſolui, iuxta dicenda infra verbo *Iubilaum num.17.* Portellus *ſupra num.8.* ex Sà,& Sanchez . Dixi *validè confeſſus eſt* , quia confeſſus inualidè non fruitur hoc priuilegio, iuxta dicenda eo loco. Portellus *ſupra.* Quando autem Prælatus concedit facultatem perpetuam abſoluendi à reſeruatis intelligitur de præteritis,& futuris. Portellus *ſupra num.13.*ex Vega *in Summa*.

29 Poſſe illum cui delegata eſt facultas abſoluendi ab omnibus caſibus reſeruatis ſubdelegare illam(eo quod licet delegatus ad vnam cauſam in particulari ſubdelegare non poſſit *l.à Iudice C.de Iud.cap.fin. de offic. delegat.* delegatus tamen ad vniuerſitatem cauſarum ſubdelegare poteſt) colligi poteſt ex Nauarro *in Manual. cap. 27. num.45.* Sorbo *in Additionib. ad compend.verbo Abſolutio Ordin.quo ad Fratres in fine*,& tenet Peirinis *ſupra num.27.& 2.tom.priuileg.Minim. in Conſtit. 10. Vrbani VIII. num. 14.* Limitatione tamen eget. Si enim alicui delegata eſt hæc poteſtas,vt Iudici,vel Prælato,& pro vtroque foro, veluti ſi Generalis concederet Prouinciali facultatem abſoluendi ab omnibus caſibus ipſius , vel Prouincialis, Priori , aut Guardiano,cum facultate explicita,vel implicita ſubdelegandi(de quo Portellus *ſupra in Additionib. num.1.*) ſic admittenda eſt hæc doctrina. Neganda tamen,quando ea facultas conceſſa eſt alicui, vt Confeſſario dumtaxat,& ſolum pro foro interno,hæc enim indelegabilis eſt,vt patet ex vſu Eccleſiæ.

30 Pro caſibus ab Epiſcopis reſeruandis hæc ſtatuit Congregatio Epiſcoporum , & Regularium ſub Clemente VIII. in decretis anni 1601. de quibus ſupra dixi : *Moneantur omnes, vt paucos, eoſque tantum , quos ad Chriſtianam diſciplinam retinendam , animarumque ſibi creditarum ſalutem pro cuiuſuis Diœceſis ſtatu , & qualitate neceſſariò reſeruandos eſſe iudicauerint.* Item eadem Sacra Congregatio in decretis moderatorijs præcedentium de anno 1602. de quibus etiam ſupra dixi, hæc ſtatuit : *Illos rurſus magnoperè admonendos cenſetur,vt non paſſim, ſed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantum, & grauiorum criminum abſolutionem ſibi reſeruent,quorum reſeruatio ad Chriſtianam diſciplinam retinendam conferat in ædificationem , non autem in deſtructionem cedat,&c.* Et infra: *Prohibet etiam ne ſibi ſuperfluè reſeruent caſus in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta contentos, neque alios Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſeruatos.* Subiungitur etiam: *Facultatem verò , & licentiam*

abſol-

Digitized by Google

abſoluendi à caſibus reſeruatis, quam in ſcriptis tantum concedi permittebatur, etiam viua voce concedi poſſe declarat. Extant etiam litteræ eiuſdem Sacræ Congregationis eodem anno miſſæ ad Archiepiſcopum Neapolitanum (quarum etiam copia ad alios Ordinarios mittebatur) in quibus regulæ deſignantur circa hoc caſus ab Epiſcopis reſeruandos. Vide Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.*50. *in fine, & in Collectan. Bullar. verbo Caſus reſeruati*.

31 Declaratum etiam eſt ab eadem Sacra Congregatione non poſſe eſſe caſum reſeruatum reſtitutionem incertorum, nec eorum, qui nocte per Ciuitatem inhoneſta cantant, nec violatores feſtorum. Gauantus *in Manual. Prælator. verbo Caſus reſeruati*. Barboſa *ſupra in Collectan. Bullar.*

32 De Caſibus autem ex decreto eiuſdem Clementis VIII. permiſſis reſeruari à Superioribus Regularium, in genere dixi *tom.*1.*cap.*18. *nu.*20. in ſpecie verò, & particulariter in huius ſummæ diſcurſu de illis loquor. Etenim de primo, qui eſt *Veneficia, incantationes, & ſortilegia*, dicam verbo *Veneficia*. De ſecundo, qui eſt *Apoſtaſia à Religione, ſiue habitu dimiſſo, ſiue retento, quando eo peruenerit, vt extra ſepta Monaſterij, ſeu Conuentus fiat egreſſio*, & de tertio, qui eſt *Nocturna, ac furtiua è Monaſterio, ſeu Conuentu egreſſio, etiam non animo Apoſtatandi facta*, præter dicta ſupra verbo *Apoſtata, & Apoſtaſia*, plura dixi eo *tom.*1.*cap.*13. & 16. De quarto, qui eſt *Proprietas contra votum paupertatis, quæ ſit peccatum mortale*, plura etiam dixi eo *tom.*1. *cap.*6. De quinto, qui eſt *Iuramentum falſum in iudicio Regulari, ſeu legitimo*, dicam infra verbo *Iuramentum*. De ſexto, qui eſt *Procuratio, auxilium, ſeu conſilium ad abortum faciendum poſt animatum factum, etiam effectu non ſecuto*, dixi ſupra verbo *Abortus*. De ſeptimo, qui eſt *Falſificatio manus, aut ſigilli Officialium Monaſterij, aut Conuentus*, dicam verbo *Falſarius*. De octauo, qui eſt *Furtum Monaſterij, ſeu Conuentus in ea quantitate, quæ ſit peccatum mortale*, dicam verbo *Furtum*, & aliqua dixi *tom.*1.*cap.*6. De nono, qui eſt *Lapſus carnis voluntarius operè conſumatus*, dixi eo *tom.*1.*cap.*5. De decimo, qui eſt *Occiſio, ſeu vulneratio, ſeu grauis percuſſio cuiuſcunque perſonæ*, dicam verbo *Homicidium*. Ac de vndecimo, qui eſt *Malitioſum impedimentum, aut retardatio, aut apertio litterarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores*, dixi eo *tom.*1.*cap.*8 *num.*30. De illis etiam agunt Quaranta *in Summa Bullar. verbo Caſus reſeruati*. Coriolanus *in Tract. de Caſibus reſeruatis*. Peirinis *tom.* 2. *de Prælato quæſt.* 3. *cap.*2. §. 1. & alij.

Digitized by Google

CAVSA IVDICIALIS REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

*Cauſa iudicialis, quid, & quotuplex ſit. num.*1.
*Cauſæ ciuiles Regularium cum ipſi ſunt actores à quibus cognoſcantur. num.*2.
*An poſſint tunc agere coram Iudice ſæculari. num.*3.
*Quid, quando ipſi Regulares ſunt rei. num.*4.
*Quid de Regularibus extra Monaſterium degentibus. num.*5.
Qua ratione caput volentes de priuilegijs, *& Concilium Tridentinum intelligenda. num.*6
*Nec in prima inſtantia coram Ordinarijs conueniri poſſunt. num.*7.
*Quomodo Bulla Pauli V. intelligenda. num.*8.
*Cauſæ de nullitate profeſſionis apud quos tractandæ. num.*9.
*Quid de cauſis criminalibus Regularium. num.*10.
*An poſſint trahere ſuos reos coram alijs iudicibus. num.*11.
*Quid, quando ipſi ſunt rei. num.*12.
*Coram Ordinarijs, quando trahi poſſunt. num.*13.
*Quid de cauſis ſpectantibus ad Sanctum Officium. num.*14.
*Quid ſi Ordinarij procedant contra ipſos in caſibus non permiſſis. n.*15.
*An propter Prælatorum negligentiam id liceat. num.*16.
*Alia remiſſiuè. num.*17.

1 CAVSA iudicialis eſt materia nondum diſcuſſione, & examine patefacta, quæ dum proponitur dicitur *iudicium*, & cum definitur dicitur *iuſtitia*, cap. *forus de verb. ſignificat.* Eſt autem duplex; quædam ſæcularis, quædam Eccleſiaſtica; rurſus alia criminalis, alia ciuilis; ſimiliter alia ſpiritualis, alia ſpiritualibus annexa. Silueſter *in Summa verbo Cauſa dub.* 3. *&* 5. Sanchez *in opuſc. Moral. tom* 2. *lib.*6. *cap.* 3. *dub.*8. De his breuiter agendum, ſaltem remiſſiuè, quatenus ad Regulares ſpectat.

2 Et quidem loquendo de cauſis ciuilibus Regularium cum ipſi ſunt actores, & illis illata eſt iniuria manifeſta, vel violentia, cognoſci poſſunt à Conſeruatoribus, iuxta dicta *tom* 2. *cap.* 10. *num.*62. ex Conſtitutione Gregorij XV. quæ incipit *Sanctiſſimus*, & declaratione Sacræ Congregationis eo cap. relatis, & iuxta modum ibi præſcriptum. Etſi oppoſitum defendat Sanchez *ſupra cap.*9. *dub.*6. niſi in caſu quo Religio ſpoliaretur aliquibus bonis, quæ poſſidet. Cum autem non eſt illis

illis illata manifeſta iniuria, aut violentia, & ipſi ſunt actores non poteſt cauſa cognoſci ab eorum Conſeruatoribus, ſed ab alijs Iudicibus competentibus. Ratio eſt, quia etſi ante dictam Conſtitutionem Gregorij XV. id fieri poſſet, iuxta dicta eo *cap.2.num.*30. poſt illam tamen id fieri non licet, eo quod in ipſa Conſtitutione clarè decernitur, vt retuli *ibid. num.* 42. quod Conſeruatores nullam habeant iuriſdictionem *in cauſis in quibus Regulares actores fuerint.* Quod limitans Sacra Congregatio, vt ibidem etiam retuli *num.*47. dicit, quod in manifeſtis iniurijs, & violentijs defendi poſſunt à Conſeruatoribus. Ex hoc enim infertur non poſſe id fieri, quando non eſt manifeſta iniuria, aut violentia. Hoc etiam ſenſu accipi debet, id quod *ibid.num.*61. dixi, videlicet non poſſe procedere hoc tempore Conſeruatores Regularium in cauſis ciuilibus eorum, qui aliquam pecuniæ ſummam, vel aliquam rem ipſis debent, ex locationibus, legatis, teſtamentis, &c. Intellige, quando non eſt manifeſta iniuria, aut violentia, quia ſi illa eſſet, poſſent id facere ex vi declarationis Sacræ Congregationis relatæ.

3 Poſsũt ſimiliter Regulares in eiſdem cauſis ciuilibus, in quibus ipſi actores ſunt, ſiue cum adeſt manifeſta iniuria, aut violentia, ſiue cum non adeſt, agere coram Iudice ſæculari, iuxta dicta eo *cap.*10.*num.*73. & cum conditionibus ibi ex prædicta Conſtitutione Gregorij XV. deſignatis. Nec propterea, quod non agant coram Cõſeruatoribus, etiam quando poſſunt, ſibi vllò modo præiudicant, vt habent Federicus de Senis *in conſ.*14. *num.*5. & Lauretus de Franchis *in controuerſ. Epiſcop. & Regular. ſupra dict. Conſtitution. Gregorij XV. pag.* 178. *in ſolut.ad* 4. Quando autem Religioſus hoc modo ageret in iudicio forenſi contra aliquem debet habere licentiam ſui Superioris, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*9.*num.*11. *& ſupra verbo Accuſare, & accuſator nu.* 1. cum limitationibus tamen ibi adductis.

4 In prædictis autem cauſis ciuilibus, quando Regulares ſunt rei trahi debent coram eorum Superioribus. Illi enim ſunt legitimi eorum Iudices. Idque conſtat, non ſolum ex eorum exemptione à quibuſcunque Iudicibus, etiam Eccleſiaſticis, de quo verbo *Exemptio* dicetur, ſed ex dictis *tom.*1. *cap.* 11. *num.*10. Poſſe etiam trahi coram eorum Conſeruatoribus colligitur, tum ex declaratione Sacræ Congregationis ſub Paulo V. tum ex Conſtitutione relata Gregorij XV. Vt enim retuli *tom.*2.*cap.*10.*num.*42. expreſsè ibi aſſerit poſſe Regulares coram ſuis Conſeruatoribus trahi, aut conueniri.

5 Regulares tamen extra Monaſterium degentes, etiam ſi certum Iudicem à Sede Apoſtolica deputatum in partibus habeant, in alijs verò, ſi ipſum Iudicem non habuerint, conueniri debent coram Ordinarijs tanquam in hoc à Sede Apoſtolica delegatis, in ciuilibus cau-

Digitized by Google

ſis mercedum, & miſerabilium perſonarum. Ita enim decernitur in Concil. Trident. *ſeſſ. 7. cap.* 14. de quo dixi *tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 10. & *tom.* 2. *cap.* 10. *num.* 6. & 7. Circa quæ, præter ibi dicta, nota, quod Monachus dicitur habitare intra Monaſterium, quando ex licentia ſui Prælati degit extra Monaſterium. Ita ex Abbate antiquo, Panormitano, Angelo, Silueſtro, Nauarro, & Henrriquez affert Sanchez *in opuſc. Moral. tom. 2. lib. 6. cap. 9 dub. 2 num.* 4. Vnde quantumcunque Religioſus extra clauſtra degat ex legitima licentia ſui Prælati, non poteſt conueniri coram Ordinarijs, etiam in dictis cauſis ciuilibus mercedum, & miſerabilium perſonarum, quia iſte reputatur eſſe intra Monaſterium. Vnde etiam inferunt Rodriguez *tom. 2. Quæſtion. Regular. quæſt. 2. art.* 8. Peirinis *tom. 1. Priuilegior. Mendicant. in Conſtitut. 2. Sixti IV. num* 29 & Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 1. diſp. 15. quæſit. 7. num.* 9. inſeruientes alicui beneficio, vel addictos ſeruitio Monialium, non comprehendi hoc decreto, quia non degunt extra Monaſterium ex ſpeciali priuilegio, aut licentia, ſed ex inſtituto. Nota etiam, quod per cauſis mercedum intelligantur cauſæ ſtipendiorum, ſeu ſalariorum debitorum operarijs, vel mercenarijs. Henrriquez *lib. 7. de Indulgent. cap. 25. num. 5. in comment. littera* O. Sanchez *ſupra num.* 5. Vbi etiam *num.* 6. tractat, quæ ſint iſtæ miſerabiles perſonæ, de quibus loquitur Concilium.

6 Maius dubium eſt, an ratione *cap volentes de priuileg. in 6.* quod Concilium *dicta ſeſſ 7 cap.* 14. innouat, & obſeruari præcipit in cauſis exemptorum, poſſint Regulares trahi coram Ordinarijs. Dicit enim Innocent. IV. eo cap. de exemptis loquens ſic: *Declaratione irrefragabili definimus, quod quantumcunque ſic exempti gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, ſiue contractus, aut rei de qua contra ipſos agitur, ritè poſſunt coram locorum Ordinarijs conueniri.* Cum ergo Concilium hoc caput innouet, videtur iuxta illud dicendum poſſe Regulares conueniri coram Ordinarijs. Nihilominus oppoſitum dicendum eſt, maximè propter dicta eo *cap.* 11. *num.* 10: expreſsè enim Paulus V. in Bulla ibi adducta, & Sacra Congregatio in decreto in Bulla relato declararunt ad inſtantiam Procuratoris Generalis Carmelitarum non comprehendi Regulares Conſtitutione illa dicti *cap. Volentes*. Accedit, quod vt probat ex multis Sanchez *dicto tom. 2. Opuſc. Moral. lib. 6. cap. 9 dub. 1 num.* 25 dictum *cap. Volentes* ſolum loquitur de exemptis ratione loci, iſti enim quoties deliquerint, vel contraxerint in loco non exempto vel circa rem ſitam in loco non exempto conueniri poterunt coram Ordinarijs, non verò loquitur de habentibus exemptionem perſonalem, quales ſunt Religioſi. Idem ſequitur etiam ex multis alijs Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. Alleg.* 105. *nu.* 23.

7 Si-

Digitized by Google

7 Similiter, nec conueniri poſſunt, etiam in prima inſtantia, coram Ordinarijs, propter decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.24.cap.20.* vbi dicitur: *Cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum, quomodolibet pertinentes, etiã ſi Beneficiales ſint, in prima inſtantia corã Ordinarijs locorum dumtaxat cognoſcantur.* Ratio eſt, quia Paulus V in dicta Bulla, & Sacra Congregatio in ea relata declararunt ad Regulares non pertinere, nec per illud imminutas, aut reſtrictas eſſe eorum Conſeruatorias, nec aliquid noui inductum, quoad illarum primam inſtantiam. Ita etiam ſequitur Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 81 *num.* 13. afferens etiam declarationem aliam Sacræ Congregationis, & Rotæ deciſionem in Oſcenſi *iuriſdictionis* 12. Decembris 1614.

8 Hic notandum pro ijs, quæ dicta ſunt de iſta Bulla Pauli V. & declaratione Sacræ Congregationis in ea inſerta, quod licet ſupplicatio facta per dictum Procuratorem Generalem Carmelitarum ad Sacram Congregationem ſolum eſſet de Regularibus intra clauſtra degẽtibus, an comprehenderentur tum *dicto cap. Volentes* innouato à Concilio Tridentino *ſeſſ.7. cap.*14. tum decreto eiuſdem Concilij Tridentini *ſeſſ.24.cap.20.* Ipſa tamen Sacra Congregatio vniuerſaliter reſpondit ſine dicta determinatione de Regularibus intra clauſtra degentibus, ſed indefinitè, & generaliter de ipſis Regularibus, quo denotari videtur, Regulares ſiue intra clauſtra, ſiue extra illa degentes non comprehendi *in cap Volentes*, neque decreto Concilij Tridentini *ſeſſ.7 c.*14. illud innouantis, neque etiam decreto *ſeſſ.* 24. *cap.*20. Vide Bullam *in* 3. *tom. Bullar.* inter Bullas Pauli V. *num.*34. & apud Peirinis *tom* 1. *Priuilegior. Mendicant. in Conſtit.* 2. *Sixti IV. num.*32. Vide etiam Barboſam loco relato *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 105. *num.*23. & Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regular. verbo Cauſa num.*3.4. *&* 5.

9 Cauſæ etiam de nullitate profeſſionis tractari debent coram Ordinario, & Superiore Religionis, iuxta Concil. Trident. *ſeſſ.*25. *de Regularib. cap.*19. De quo aliqua *tom.*1. *cap.*2. *num.*7. *&* 8. & alia 4. to. verbo *Profeſſio Regularium*. Sed nota, quod ſi huiuſmodi cauſæ intra biennium non determinentur, ad Iudices Superiores trahi poſſunt, iuxta decretum eiuſdem Concilij Tridentini *ſeſſ.24. cap.* 20. niſi aſſignentur cauſæ legitimæ, propter quas non ſunt definitæ. Ita enim habetur ex declarationibus Sacræ Congregationis, quas referunt Armendariz *in additionib. ad recopilat. legum Nauarr. lib.*2. *tit.*18. *lib.*7. *de Relig. num.* 40. Franciſcus Leo *in Theſaur. for. Eccleſiaſt. part.*2. *cap.*1. *num.*72. Riccius *in praxi aurea reſolut.* 334. & Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 81. *num.*8. *& in Collectan. Bullar. verbo Cauſa.*

Digitized by Google

10 Quoad cauſas verò criminales, quamuis ex dictis colligi poſſit ad quos pertineant, nihilominus maioris claritatis gratia dicẽdum, quod cum in illis ſunt actores Regulares, & illis illata eſt manifeſta iniuria, vel violentia, poſſunt reos trahere coram Conſeruatoribus. Hoc enim illis videtur conceſſum, non ſolum in antiquis priuilegijs Religionum, de quibus egi *to.2.cap.* 10.*à num.*3. Sed etiam colligi id poteſt ex Conſtitutione Gregorij XV. eo capite relata, adiuncta declaratione Sacræ Congregationis circa illam, quæ vt retuli *ibid.num*:47. declarauit: *Minimè ſublatam eſſe facultatem, quam habent Conſeruatores defendendi Regulares à manifeſtis iniurijs, ac violentijs, dummodo obſeruent formam præſcriptam Conſtitutionibus Innoc. IV. & Bonifac. VIII. relatis in cap.*1.*& fin.de offic.delegat.in* 6.

11 Cum autem non eſt illis illata manifeſta iniuria, vel violentia, poſſunt trahere ſuos reos coram Iudicibus competentibus, vel ſpecialibus Iudicibus à Principibus, vel Magiſtratibus deſignatis, iuxta dicta *ſupra*, & dicto *cap.* 10.*num.*73. cum conditionibus tamen vtroque loco notatis. Imò, ſi cauſa ſanguinis verſatur, obſeruandum, quod dixi ſupra verbo *Accuſare*.

12 Quando verò ipſi ſunt rei, applicanda ſunt ea, quæ ſuperiùs dixi: quod ſcilicet trahi debeant coram eorum Superioribus, qui ſunt legitimi, & Ordinarij eorum Iudices. Quamuis autem ex dictis ex Conſtitutione dicta Gregorij XV. & declaratione Sacræ Congregationis videatur colligi trahi etiam poſſe coram Conſeruatoribus; id tamen expediens non eſt bono nomini, & famæ Regularium, nec vſu receptum.

13 Coram Ordinarijs autem nunquam trahi poſſunt, niſi in caſibus à Concilio Tridentino permiſſis. De quibus egi *tom.*1. ſcilicet de Regularibus extra Monaſterium degentibus, & delinquentibus, iuxta dicta ibi *cap.*11.*num.*8.*&* 10. Quod extendunt etiam ad Equites Ieroſolymitanos Riccius *in Collectan. deciſ.* 503. & Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Delinquens num.*2. Et de illis, qui ſine mandato ſuorum Superiorum in ſcriptis, extra ſuos Conuentus reperti fuerint, vel ſi miſſi ad vniuerſitates in Conuentibus non inhabitant, iuxta dicta eo *cap.*11.*num.*11. Item de Religioſo intra clauſtra degente, ſed extra illa notoriè delinquente, iuxta dicta *ibid.cap.*16.*num.*26.*&* 27. & dicenda infra verbo *Delinquens Regularis*. Ac de Religioſis executoribus teſtamentorum, iuxta dicta eo *tom.*1.*cap.*9.*num.*9. Vide alia dicenda verbo *Epiſcopus*.

14 De caſu hæreſis qualiter ſpectet ad Sanctum Officium Inquiſitionis, vel Ordinarios, dixi *tom.*1.*cap.*18.*num.*18. Quod idem ſimiliter de caſu Aſtrologiæ iudiciariæ, dixi *cap.*10.*num.*27. Et de caſu eorum,

rum, qui Miſſas celebrant in gradu Sacerdotis non conſtituti, *ibidem num.*22. Et de caſu ſollicitantium in Confeſſione, &c. ad illicita, *ibid. cap.* 19. *num.*33. Ac de caſu obloquentium in materia Conceptionis puriſſimæ Dei Genitricis Virginis Mariæ, *ibid. cap.*20. *num.*12. Item de caſu eorum, qui indebitè colunt non Canonizatos, aut Beatificatos, *cap.*12. *num.*39. Caſum verò Monetariorum ad Ordinarios ſpectare eo *cap.* 10. *num.*23. dixi.

15 Addendum, quod ſi Ordinarij tentent procedere contra Regulares exemptos in alijs caſibus eiſdem non permiſſis in iudicio, vel extra, vel contra res Monaſterij in quauis cauſa ciuili, criminali, &c. proceſſus, ſententiæ, & inde ſecuta ſunt ipſo iure irrita, & nullum pariant præiudicium, nullumq́ effectum operãtur, nec ſententia tranſit in rem iudicatam, nec debet mandari executioni, cum nullam habeant iuriſdictionem ſic facientes. Henrriquez *lib.*7. *de Indulgent. cap.*25. *toto num.*5. Sanchez *ſupra dicto cap,*9. *dub.*1. *num.*27.

16 Quæ intelligenda etiam in caſu quo Prælati Regulares negligentes eſſent in ſubditorum correctione, quia non propterea ius aliquod deuoluitur ad Ordinarios, ſed ad Prælatum ſuperiorem illis Prælatis negligentibus. Henrriquez *ſupra num.*4. Sanchez *ſupra num.*26.

17 Alia circa hoc pũctum, vide verbo *Clericus*, & verbo *Delinquens Regularis*, verbo *Epiſcopus*, verbo *Exemptio Regulariũ*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*.

CENSVRA ECCLESIASTICA.

SVMMARIVM.

*Cenſura quid, & quotuplex ſit. num.*1.
An aliæ præter excommunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum. ibid.
*Qui poſſunt ponere cenſuras. num.*2.
Quæ conditiones pro eis requirantur. ibid.
*Qualis iuriſdictio. num.*3.
*Qui ligari poſſunt cenſura. num.*4.
Religioſi hoſpites, an ligentur cenſuris Conuentuum in quibus morantur. ibid.
*Cenſura qualiter ferri debeat. num.*5.
An ſub conditione ferri poſſit. ibid.
*Iuris forma in ea ſeruanda. num.*6.
*Monitio ad eam requiſita. num.*7.

Qualis

Qualis eſſe debeat. ibid.
*Praxis Regularium Prælatorum in ea ferenda. num.*8.
*An eam ferre poſſint extra proprium territorium. num.*9.
*Ferri non poteſt, niſi propter peccatum proportionatum. num.*10.
Quale eſſe debeat tale peccatum. ibid.
*Qui excuſentur à cenſura incurrenda. num.*11.
*Quibus modis tollitur cenſura. num.*12.
*Cenſuræ non reſeruatæ à quibus tollantur. num.*13.
*Alia remiſſiuè. num.*14.

1 CENSVRA apud Romanos ſignificabat ſententiam Cenſoris mores corrigentis, aut pœnam diſcernentis. Hinc eadem vox translata eſt ad ſignificandum ſpiritualem pœnam, quam Eccleſiæ Prælati contumacibus infligunt. Cornexo *tom.*2 *in* 3. *part. tract.*5. *de Cenſur. diſp.*1. *in principio*. Laymanus *lib.*1 *tract.*5. *part.*1 *cap.*1. Eſt autem Cenſura pœna ſpiritualis inflicta ab Eccleſiaſtica poteſtate priuans hominẽ baptizatum vſu aliquorum ſpiritualium. Bonacina *de Cenſur. diſp.*1. *quæſt.*1. *punct.*1. *nu.*1. Eſt triplex, ſcilicet excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum. Ita enim determinaſſe videtur Innocentius III. *in cap. quærenti de verb. ſignificat.* qui interrogatus, quid per Cenſuras intelligeretur, tres prædictas ſolum deſignauit. Eſtque hæc ſententia ſtylo Curiæ conformis. Solum enim iſtas, & non alias pro Cenſuris vſurpat. Suarez *de Cenſur. diſp.*1. *ſect.*3. Auila *de Cenſur. part.*1. *dub.*5. Aliqui tamen auctores ſeptem Cenſuras aſſignant, videlicet, præter tres relatas, Irregularitatem ratione delicti, degradationem, depoſitionem, & ceſſationem à diuinis. De quibus ſuo loco dicetur. Cornexo *ſupra dub.*2. & alij. Cenſura alia eſt à iure, ea videlicet, quæ fertur per legem, vel ſtatutum perpetuò duratura; alia ab homine, ea ſcilicet, quæ fertur non per legem, aut ſtatutum perpetuò duratura, ſed per præceptum, decretum, vel ſententiam. Laymanus *ſupra num.*2. Deinde, alia eſt latæ ſententiæ, illa ſcilicet quam reus ſine alia Iudicis ſententia, ipſo facto, vel criminis commiſſione incurrit; alia ſententiæ ferendæ, quæ per Iudicis ſententiam infligenda eſt. Laymanus *ibid. num.*3. Quando autem ex verbis colligatur Cenſuram eſſe latæ ſententiæ, vel ſolum ferendæ, dixi *to.*1. *cap.*10. *num.*29. Item Cenſura alia eſt per modum legis, aut præcepti præcipientis aliquid ſub pœna illius; alia eſt per modum ſententiæ: quando ſcilicet Iudex, vel Prælatus condemnat reum ad illam. Suarez *ſupra diſp.*4. *ſect.*5. *num* 1.

2 Cauſæ efficientes Cenſurarum, ſeu illi, qui poſſunt infligere Cenſuras, non ſolum ſunt Summus Pontifex reſpectu omnium Chriſtianorum,

norum, Epiſcopi, Archiepiſcopi, & Patriarchæ reſpectu ſibi ſubditorum, vel illi quibus ipſi eam facultatem delegauerint. Sed etiam (vt ad noſtra propria accedamus) Generales, Prouinciales, Priores, ſeu Guardiani, aut alij Superiores, etiam immediati Religionum, iuxta dicta *tom.1.cap.18.nu.22.* De quibus, & alijs quibus ſimilis poteſtas conceditur, Cornexo *ſupra diſp.3.dub.1.* Ad hoc autem, quod Cenſuras aliquis imponat requiritur primò, & principaliter, quod habeat iuriſdictionem in foro externo. Eſt enim Cenſura actus iuriſdictionis Eccleſiaſticæ externæ, vt ſumitur ex *cap.cum ab Eccleſiarũ de offic.Ordinar.* Laymanus *ſupra cap.3.num.1.* Hinc requiritur ſecundò, quod ſit Clericus, & non laicus, *cap.decernimus de Iudicijs, ca.iudicatum diſt.89.* quia ſolus Clericus ſaltem primæ tonſuræ eſt capax dictæ iuriſdictionis, non quòd ferre Cenſuras ſit actus Ordinis, ſed quia per illum conſtituitur capax ipſius. Cornexo *ſupra diſp.2.dub.3.* Vnde ſi caſu aliquo laicus, aut Conuerſus in Religione aliqua eſſet Prælatus, ille non poſſet imponere Cenſuras, iuxta dicta *2.tom.cap.8.num.18.* Ex poteſtate tamen Papæ id poteſt illi committi, quia, quod hoc nequeat facere laicus, vel Conuerſus, ſolum prouenit ex iure Eccleſiaſtico, cui non ſubiacet Papa. Cornexo *ſupra diſp.2.dub.3.num.4.* Nouitio tamen Clerico id competere poteſt. Paludanus *in 4.diſt.10.quæſt.2.art.1.* Hinc etiam requiritur tertiò, quod ſit vir, & non fœmina, *cap.de Monialibus de ſentent.excommunicat. cap.noua de pœnit & remiſſ. & cap.dilecti de maior. & obed.* Vnde nec Abbatiſſis Monialium id competit, iuxta dicta *tom.1.cap.26.num.11.* & ſupra verbo *Abbatiſſa nu.16.* Vbi etiam notaui quo ſenſu dicantur aliquando ſuſpendere. Probabile autem eſt de abſoluta Papæ potentia id fieri poſſe, prout colligitur ex S.Tho. *in 4.diſt.19.quæſt.1.art.1.quæſt.3.ad 4. & diſt.25.quæſt.2. art.1.quæſt.1.ad 2.* & Soto *in 4.diſt.20 quæſt.1.art.4.circa 4.argum.* Hinc quoque quarto requiritur, quod ſit baptizatus. Etenim non baptizatus, nec poteſt eſſe Clericus, nec capax iuriſdictionis. Cornexo dicto *dub.3.* Propterea etiam communiter dicitur, debere eſſe hominem Viatorem, quia ſolus ille eſt capax talis iuriſdictionis, cum iuriſdictio ſit quidam gladius Eccleſiæ militantis. Bonacina *ſupra punct.2. num.3.*

3 Præter hæc autem requiritur etiam ad hoc, vt aliquis ferre poſſit Cenſuras, quod iuriſdictio quam habet, ligata, aut impedita non ſit per excommunicationem, ſuſpenſionem, &c. iuxta dicta *tom.1. cap.18. num 22.* vel per defectum vſus rationis, vt contingit in ebrio, furioſo, vel inſano, quia ferre Cenſuras eſt actio humana, quæ talibus conuenire non poteſt. Vgolinus *Tabula prima cap. 2.* Cornexo *ſupra diſput.2.dub.4.*

4 Cau-

Digitized by Google

4 Cauſæ verò materiales Cenſuræ, ſeu illi, qui Cenſura ligari poſſunt; ſunt primò, homines viuentes, non mortui. 24. *quæſt.*2. quia illi ſolum ſunt ſubiecti iuriſdictioni Eccleſiæ. Cornexo *ſupra diſp.* 9. *dub.*1. Vnde non dæmones, aut animalia irrationalia, niſi ſolum impropriè, propter eamdem rationem. Bonacina *ſupra punct.*4.*num.*4. Secundò, homines Viatores, ſeu viuentes vita mortali, non Beati. Propter eamdem rationem. Laymanus *ſupra cap.*4. *num.*2. Tertiò, homines baptizati, etiam propter eamdem rationem. Cornexo *ſupra dub.*2. Quartò, habentes vſum rationis, quia ſolum iſti obligari poſſunt præceptis Eccleſiæ, & eſſe capaces contumaciæ. Cornexo *ſupra dub.*3 Quintò, ſubditi ferentis Cenſuras. Neque enim par in parem, aut inferior in ſuperiorem habere poteſt iuriſdictionem in foro externo. Cornexo *dub.*4. Hic nota, Religioſos hoſpites per aliquod tempus commorantes in Conuentibus ſuæ Religionis regulariter cenſeri ſubditos Superiorum illorum Conuentuum, vbi commorantur, vt habet Peirinis *tom.*2. *de Prælato quæſt.*1.*cap.*8.*num.*20.*&* 21. Ac perconſequens ſubijci Cenſuris ab ipſis impoſitis ſicut legibus, & præceptis. Vnde quod *tom.*1. *cap.* 4. *num.*22. dixi, intelligi debet de hoſpitibus tranſeuntibus, & non commorantibus in Conuentibus per aliquod notabile tempus.

5 Cenſura non poteſt ferri per actum merè internum; hic enim cum non ſit ſenſibilis, non poteſt eſſe actus iuriſdictionis externæ, nec operari aliquid in ſubditos. Cornexo *ſupra diſp.*4.*in princ.p.* Non tamen requirũtur certa, & determinata verba, ſed ſufficit ſcriptura, vel aliquod ſignum exterius quo exprimatur voluntas imponendi Cenſuram. Suarez *tom.*5.*in* 3.*par. de Cenſur. diſp.*3.*ſect.*2. Neceſſaria tamen ſunt verba, vel ſigna determinata ad ſpeciem Cenſuræ, excommunicationem v.g. ſuſpenſionem, &c. quia aliàs, nec voluntas Superioris ſufficienter manifeſtaretur ſubdito, nec ſubditus teneretur obedire. Cornexo dicta *diſp.*4.*dub.*1. Vnde ſi Prælatus dicat ſuſpendo Petrum, niſi ex circunſtantijs notum eſſet circa quod eſſet illa ſuſpenſio, Officium videlicet, vel Beneficium, &c. nihil faceret, propter eamdem rationem. Cornexo *ibid.* Qui ſecus, & rectè dicit ſentiendum, quando Prælatus diceret excommunico Petrum, verbum enim *excommunico*, tum ex vſu Eccleſiæ, tum ex deciſione *cap. ſi quem de ſentent. excommunicat.* ſupponit ſolum pro excommunicatione maiori. Verba ſimiliter, vel ſigna per quæ fertur Cenſura debent etiam eſſe determinata ad perſonam, vel perſonas, quæ ligantur illa, aliàs non ligarentur, quia Cenſuræ faciunt ſolum id, quod ſignificant. Suarez *ſupra*. Bonacina *ſupra punct.*7.*num.*6. Poteſt ferri Cenſura ſolum ſub conditione, vt ſi dicat Prælatus, niſi hoc feceris excommunico te, ſic enim tenet vſus Eccleſiæ,

ſiæ,

Digitized by Google

ſiæ,& habetur ex *cap.praterea* 2 *.de appellation.* Quo caſu Cenſura non incurritur,vſque ad aduentum conditionis. Cornexo *ſupra dub.*2. Imò ſi legitimè ab ea interim appellatur, non incurretur, etiam adueniente conditione, prout habetur ex dicto *cap.praterea.* Et ratio eſt, quia Cenſura illa non habet effectum tunc niſi adueniente conditione: ergo ante illam impediri legitimè poteſt. Idem Cornexo *ibid.* Vide dicta ſupra verbo *Appellatio num.* 11. Si autem Prælatus ferat Cenſuras ſub conditionibus impertinentibus, non ſolum grauiter peccat, quia irrationabiliter facit pendere Cenſuras à re impertinente,& quia abutitur poteſtate Eccleſiaſtica: ſed etiam inualidus videtur eſſe talis modus ferendi Cenſuras, ſaltem, quando conditio eſt de futurō contingenti, quia continet intolerabilem errorem, & abuſum poteſtatis ſpiritualis. Suarez *ſupra diſp.*3.*ſect.*8. Cornexo *ſupra dub.*3.

6 In ferenda Cenſura obſeruari debet iuris forma, primò,quod non feratur diebus feriatis, illis ſcilicet, qui ſpecialiter dicati ſunt cultui diuino. Sayrus *lib.*1.*cap.*14. Eſt autem ſermo de Cenſura,quæ fertur per modum ſententiæ. Sententia enim cum non poſſit fieri ſine præuia cognitione iudiciali cauſæ,non poteſt dari prædictis diebus. Cornexo *diſp.6.dub.*3. Non de illa,quæ fit per modum legis,ſtatuti,aut præcepti,quia ad iſtam non requiritur iudicialis cognitio. Cornexo *ibid.* Imò in caſu vrgenti, & euidentis contumaciæ non videtur requiri dicta conditio. Idem Cornexo. Debet ſecundò Cenſura ferri in ſcriptis, *cap.cum Medicinalis de ſentent.excommunicat.in* 6. Nauarrus *cap.*27. *num.*8. Suarez *diſp.*3.*ſect.*13.*num.*2. Et aliter faciens incurrit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, & diuinis Officijs per menſem *dicto cap. cum Medicinalis.* Limita, niſi vrgeat iuſta aliqua cauſa. Nauarrus *ibid.* Bonacina *ſupra punct.*8. Vel niſi adſit bona fides,aut ignorãtia,quia dictus textus ſolum videtur loqui contra eos, qui temere id faciunt. Bonacina *ibid. num.*2. Debet etiam cauſa Cenſuræ exprimi. Eo *cap. cum Medicinalis.* Suarez *ſupra dicta ſect.*13.*num.*5. Cornexo *diſp.*6. *dub.*1. Aliàs incurretur etiam prædicta pœna. Bonacina *ſupra.* Item exemplum huiuſmodi ſcripturæ debet Cẽſura affecto tradi intra menſem,ſi id petierit, dicto *cap. Medicinalis,*& aliter faciens incurrit etiam dictam pœnam. Suarez *dicta ſect.*13. *num* 7.*&* 8. Aduertunt autem communiter prædicti authores harum conditionum,vel alicuius ipſarum defectum non reddere Cenſuram nullam, aut irritam, ſed peccare ita facientem,iuxta dicta etiam *tom.*1.*cap.*18.*num.*22.

7 Maximè ſeruandum eſt in Cenſura, quod non feratur, niſi præuia aliqua admonitione. Ita enim deciditur de excommunicatione *cap. ſacro de ſentent.excommunicat.& cap.Romana de ſentent.excommunicat.in* 6. de Suſpenſione *cap.reprehenſibilis de appellat.* & de Interdicto

Digitized by Google

dicto *cap. ſtatutum de ſentent. excommunicat. in 6.* Eſtque id conforme iuri diuino Math. 18. verſ. 17. *Si Eccleſiam non audierit ſit tibi ſicut Ethnicus,* & naturæ ipſius Cenſuræ, quæ non ponitur ab Eccleſia, niſi propter contumaciam, & inobedientiam, ad quam requiritur admonitio, nullus enim eſt contumax, & inobediens, niſi qui eſt admonitus de præcepto Superioris. Cornexo *ſupra diſp.* 5. *dub.* 1. Bonacina *diſp.* 1. *punct.* 9. *num.* 1. Diuerſimodè tamen requiritur hæc monitio. Quando enim Cenſura fertur ſiue à iure, ſiue ab homine pro futuris culpis vitandis, tunc non requiritur alia monitio diſtincta ab ipſa impoſitione Cenſuræ, ipſa enim impoſitio Cenſuræ, quandiù perſeuerat, continuè admonet ſubditos ne committant illud crimen. Vnde eſt virtualis quædam monitio. Quando verò Cēſura fertur pro culpis præteritis, vel præſentibus (eo modo, quo pro talibus culpis ferri poteſt, de quo infra) requiritur expreſſa monitio diſtincta ab impoſitione Cenſuræ. Cornexo *ſupra dub.* 1. *&* 2. Bonacina *ſupra*. Tunc autem debet eſſe trina, vel formaliter, vt cum fit per tres vices diſtinctas interpoſito aliquo ſpatio dierum, vel virtualiter, vt cum fit vna vice ſolum deſignatis tribus terminis, vt ſi Prælatus præcipiat, vt reſtituatur aliquid ſpatio ſex dierum, deſignando primos duos dies pro primo termino, duos alios pro ſecundo, & duos poſteriores pro tertio. Sic enim colligitur tum ex iure diuino Math. 18. vbi etiam triplex hæc monitio indicatur. Tum ex iure Eccleſiaſtico 16. *quæſt.* 7. *cap. omnes decimæ cap. conſtitut. de ſentent. excommunicat. in 6. cap. ſtatutum ibidem,* & alibi. Cornexo *dicto dub.* 2. Bonacina *num.* 5. Qui etiam aduertunt vrgente neceſſitate ſufficere vnam monitionem. Nec iſta requiritur ad validitatem Cenſuræ, cum nullus textus hoc dicat, ſed ſolum ad hoc, quod licitè feratur. Suarez *dicta diſp.* 3. *ſect.* 12. Cornexo *ſupra dub.* 3. Excipe tamen caſum quo Prælatus excommunicationem ferat in eos, qui cum excommunicatis participant, hæc enim requirit ad ſui valorem trinam monitionem *ex cap. conſtitut. de ſentent. excommunicat. in 6.* Bonacina *ſupra num.* 6. Laymanus *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 1. *cap.* 6 *in fine.*

8 Pro praxi ergo Prælatorum Regularium noto, quod cum ferunt Cenſuras per modum legis, ſtatuti, aut præcepti, videlicet præcipiendo ſub pœna Cenſuræ ipſo facto infligendæ ne committatur aliquod delictum, non exigitur alia monitio, præter impoſitionem ipſius, iuxta dicta. Quod idem dico, quando eſt aliqua lex, vel ſtatutum iure communi eodem modo latum. Nihilominus, vt declarent talem tranſgreſſorem incurriſſe eam Cenſuram debent eum citare ad reſpondendum quare ita geſſerit, nam contra inauditam partem non debet ferri ſententia. Suarez *ſupra ſect.* 10. *num.* 15 Cum verò ferunt Cenſuras per modum ſententiæ, vt ſi velint aliquem excommunicare, ſuſpendere,

vel

vel interdicere propter inobedientiam ipſius, tunc debent præmittere dictam trinam monitionem, vel vnam æquiualentem tribus, prout benè Cornexo *ſupra dub.2. quæſit.*11. Quia illa eſt iure communi requiſita, &, ſi oppoſitum non habeant ex Cõſtitutionibus à Sede Apoſtolica approbatis, illi ſtandum eſt. Similiter etiam, quando eſt aliqua lex iuris communis, vel Religionis præcipiens aliquid ſub pœna alicuius Cenſuræ non latæ ſententiæ, ſed ferendæ, v.g. excommunicationis ferendæ, tunc ad hoc, quod illam ferat Prælatus in tranſgreſſorem probabilius eſt requiri, etiam præfatam monitionem, quia hoc eſt conformius intentioni Eccleſiæ, quæ ſuauitatem ſeruat inſerendis Cenſuris, & iuri communi præcipienti illam. Caietanus *in Summa verbo Clericorum peccata, & verbo Praeceptum.* Cornexo *dicto dub.2. quæſit.*5. Qua præmiſſa, ſi ſubditi non reſipiſcant, maximè ſi inde ſequatur aliquis abuſus, eam Cenſuram in ipſos ferat. Suarez *ſupra n.*20. & 21.

9 Nota etiam, quod eſto, quod Epiſcopi, aut alij Prælati ſæculares non poſſent extra proprium territorium Cenſuras ferre (de quo Cornexo *diſp.6. dub.*2.) nihilominus Prælati Regulares id poſſunt facere, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 4. *num.* 37. ex Siluestro *in Summa verbo Excommunicatio* 2. *num.* 15. & Cornexo *dicto dub.*2. *quæſit.*4. Eo quod ipſi non habent territoria diuiſa, ſed iuriſdictionem ſupra ſubditos vbicunque fuerint, cum ratione voti obedientiæ ſe illis abſolutè ſubiecerint.

10 Cenſura ferri non poteſt ob meram voluntatem Superioris eam ferentis, ſed ex rationabili cauſa, alias eius poteſtas non eſſet in ædificationem ſed in deſtructionem, contra doctrinam Pauli 2. *Corint.* 10. *verſ.*8. Auila *de Cenſur.* 1. *part. dub.*9. Cornexo *diſp.*8. *dub.*1. Vnde ſolum propter peccatum inferri poteſt, quia Cenſura eſt pœna ſpiritualis. Cornexo *ibi dub.*2. Bonacina *ſupra punct.*3 *num.*2. Tale peccatum debet eſſe externum, quia Eccleſiaſtica poteſtas non eſt circa merè interna. Suarez *diſp.*4 *ſect.*2. Cornexo *ſupra dub.*3. Imò perfectum, & conſummatum, quia cum Cenſura ſit pœna, eſt odioſa, & ita reſtringenda. Suarez *ſect.*3. Quod ſit peccatum mortale, quia debet eſſe proportionatum pœnæ, quæ eſt grauis. Bonacina *ſupra nu.*6. Excipe Cenſuras leues, ſcilicet excommunicationem minorem, & ſuſpenſionem leuem, ſi datur; de quibus ſuis locis. Deinde, tale peccatum debet eſſe inobedientiæ, & contumaciæ, iuxta illud Math. 18 relatum: *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi tanquam Ethnicus, &c.* & colligitur ex *cap. ex part.* 1. *de verbor. ſignificat.* Sayrus *lib.* 1. *cap.*9. *num.*28. Laymanus *ſupra cap.*5. *aſſertione* 3. Similiter, tale peccatum debet eſſe proprium, loquendo de excommunicatione, licet ſufficiat alienum pro ſuſpenſione, & interdicto, vt ſuis locis dicetur. Nec ferri

poteſt

poteſt Cenſura propter peccatum purè præteritum, niſi includat ordinem ad aliquid futurum, ſcilicet reſipiſcentiam, ſatisfactionem, vel pœnitentiam,&c. Ratio eſt, non ſolum quoniam ad Cenſuram requiritur monitio, quæ ſuperflua eſſet, ſi ſolum eſſet pro præterito peccato, ſed etiam, quia Cenſura non eſt purè vindicta, ſed medicina præſeruans à peccato. Ergo includit ordinem ad futura. Cornexo *ſupra dub.*4. Bonacina *ſupra num.*19. Qui tamen benè animaduertunt poſſe Prælatum peccata præterita punire alijs pœnis, quæ non ſint Cenſura, v. g. priuatione Officiorum, Dignitatum,&c. Vide alia pro qualitate peccati requiſiti ad contrahendum Cenſuram dicenda inferius verbo *Clericus nu.*4. dum de excommunicatione, quæ incurritur ob Clerici percuſſionem erit ſermo.

11 Hinc excuſantur à Cenſura incurrēda, qui non committunt peccatum, quod ſupra dixi eſſe neceſſarium pro ipſa ferenda. Cum enim ſolum propter ipſum validè ferri poſſit, vt communiter ſupponūt Doctores, ſanè ſi illud non committatur, non incurretur Cenſura. Similiter quoties Cenſura inualida eſt, non incurretur ab aliquo, prout etiam ſupponunt Doctores. Conſequenter etiam, ſi Cenſura lata eſt contra innocentem, eo quod iuxta allegata, & probata probatus eſt nocens, quoad Deum nullius eſt momenti; quoad forum tamen externum, apud illos, qui ipſius innocentiam neſciunt, habet effectum. Auila *part.*2.*cap.*6.*diſp.*1.*dub.*2. *&* 3. Laymanus *ſupra cap.*6. *num.*3. Specialiter etiam excuſat à Cenſura ignorantia culpæ, propter quam fertur, quando eſt antecedens, & inculpabilis, quæ ſolet vocari probabilis, ſiue ſit iuris, ſiue facti, quia ea excuſat à culpa, ac per conſequens à pœna, Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.* 1. *art.* 2. Cornexo *ſupra diſp.* 13. *dub.* 2. Idem dico de ignorantia concomitanti, quia actus factus ex illa non eſt voluntarius, ac perconſequens, nec inculpabilis. Suarez *diſp.*4 *ſect.*8.*num.*8. Cornexo *ſupra*. Ignorantia autem culpabilis, & conſequens, ſicut regulariter non excuſat à culpa, nec etiam à pœna Cenſuræ, niſi quando eſt lata contra præſumentes, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.*10.*nu.* 33. Similiter, quando quis habet ignorantiam ſolius Cenſuræ, tametſi ſciat opus eſſe prohibitum, etiam Eccleſiaſtica lege, excuſatur à Cenſura, quia Cenſura non incurritur, niſi præcedat monitio ipſius, iuxta dicta. Suarez *diſp.*4.*ſect.*9. Cornexo *ſupra dicto dub.*2. *quæſt.*3. Metus etiam grauis, & cadens in virum conſtantem excuſat à Cenſura, quia excuſat à tranſgreſſione præcepti Eccleſiaſtici, cui eſt annexa. Præceptum enim Eccleſiaſticum non obligat cum tanto detrimento, Cornexo *ſupra dub.*1.

12 Circa abſolutionem à Cenſuris, præter dicta ſupra verbo *Abſolutio*, verbo *Bulla Cœnæ*, verbo *Bulla Cruciatæ*, & verbo *Caſus reſeruati*

ſeruati, addenda alia pro maiori notitia. Et primò, Cenſura incurſa propriè non tollitur, niſi per abſolutionem ab illa, quia non tollitur per mortem ferentis, *ca. ſi Epiſcopus* 11. *quaſt*.3. Nec per mortem illius, qui Cenſuram contraxit, cum etiam mortuus excommunicatus priuetur Eccleſiæ Suffragijs, & Sepultura, *cap. à nobis* 2 *de ſentent. excommunicat. & cap. is cui eodem titulo in* 6. Nec per ceſſationem à contumacia, *cap. cum deſideres de ſentent. excommunicat*. Nec per pœnitentiam illius peccati, cuius cauſa incurritur Cenſura, *cap. à nobis* 2. *& cap. cum deſideres* relatis. Et ratio omnium eſt, quia Cenſura eſt quoddam ligamen, quod non tollitur, niſi ſoluatur. Cornexo *ſupra diſp*.11.*dub*.1. Laymanus *ſupra cap*.7. *num*.1. Intelligitur tamen hoc de Cenſura abſolutè, & indefinitè lata, nam illa, quæ imponitur ſolum ad tempus, ſcilicet, donec fiat ſatisfactio, tollitur poſita conditionē ſine noua abſolutione. Cornexo *dub*.2. Laymanus *ſupra*, poſt Couarrubiam, Suarez, & alios. Deinde Cenſuræ non reſeruatæ abſoluuntur à quocunque Superiori delinquentis, vel à quocunque habente iure ordinario, vel ex priuilegio facultatem abſoluendi à Cenſuris, quia eo ipſo, quod nulli reſeruatæ ſunt, videntur remitti quibuſcunque iuriſdictionem habentibus, vel Ordinariam, vel Delegatam, iuxta dicta *to*.1. *cap*.18.*num*.28. *& cap*.19 *num*.14. *ex cap. Nuper de ſentent. excommunicat*. Vnde conſequēter Cenſuræ iuris nulli reſeruatæ abſolui poſſunt à quocunque ex prædictis, propter eandem rationem. Suarez *ſupra diſp*.7.*ſect*.3.*nu*.2. Bonacina *ſupra diſp*.1.*quaſt*.3.*punct*.1.*nu*.9. Idem dicendum de Cenſuris ab homine latis per ſententiam generalem nemini tamen reſeruatis, quia huiuſmodi Cenſuræ æquiparantur Cenſuris iuris, & non continent propriè ſentētiam Iudicis, ſicut continet ea, quæ fertur per ſententiam particularem. Portellus *in Dub. Regular. verbo Excommunicatio num*.21. Laymanus *ſupra num*.3. Vnde ſecus dicendum de Cenſura lata ab homine per ſententiam particularem, quia hæc cenſetur reſeruata ei, qui eam tulit, vel eius Superiori, aut ſucceſſori, vel delegato, ne perturbetur ordo iudicandi, & iuriſdictio Prælati talem ſententiam ferentis, quod fieret ſi aliquis ſe intromitteret in abſoluendo eo quem ipſe per ſententiam ſpecialem Cenſura ligauit. Bonacina *ſupra num*.5. Portellus *ſupra*. Laymanus *ſupra nu*.2. Nota autem, quod ſentētia illa, quæ fertur in authorem particularis delicti, etiam incognitum, vocatur, etiam particularis, ſeu ſpecialis. Peirinis *to*.1. *Priuileg. Minim. in Conſtit*.2. *Iulij* 11. § 9.*num*.28. De Cenſuris etiam reſeruatis, ſiue à iure, ſiue ab homine, ſiue per ſententiam generalem, ſiue per ſpecialem dicendum ſolum abſolui poſſe per eos, qui eas tulerunt, aut quibus reſeruarunt, vel per eorum Superiores, ſucceſſores, vel delegatos. Colligitur ex *cap. per tuas, cap ſacro de ſen-*

ſent. excommunicat. & quia hæc eſt natura caſus, ſiue Cenſuræ cum reſeruantur.

13 Hic notandum quemlibet Confeſſarium habentem facultatem abſoluendi à peccatis mortalibus pœnitentes, habere etiam facultatem ad abſoluendum illos in foro interno à Cenſuris non reſeruatis, iuxta dicta *cap.* 19. *num.* 14. Eo enim ipſo, quod non ſunt reſeruatæ, committuntur proprijs Sacerdotibus, Confeſſarij autem ſubeunt vicem proprij Sacerdotis. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *nu.* 39. Toletus *lib.* 1. *Summ. cap.* 16. *num.* 2. Suarez *dicta diſp.* 7. *ſect.* 4. *num.* 9. Dixi in foro interno, quia abſoluere in foro externo non ſpectat ad Confeſſarium, ſed ad Prælatum, vel Iudicem.

14 Vide alia dicenda verbo *Ceſſatio à diuinis*, verbo *Interdictum*, verbo *Irregularitas*, & 4. tom. verbo *Suſpenſio*.

CESSATIO A DIVINIS.

SVMMARIVM.

Ceſſatio à diuinis quid ſit. num. 1.
An differat à cenſuris. ibid.
Qui poſſint illam imponere. num. 2.
Effectus illius. num. 3.
De quodam priuilegio Leonis X. ibid.
Priuat Sacramentis. num. 4.
Sepultura ſacra. num. 5.
Culpa, & pœnæ violantis ceſſationem. num. 6.
Quid de Religioſis Mendicantibus. num. 7.
Quomodo tollatur. num. 8.

1 CESSATIO à diuinis, quæ & *ſuſpenſio Organorum* dicitur, eſt ſimplex quædam prohibitio qua miniſtri Eccleſiæ prohibentur perſoluere diuina officia, miniſtrare Sacramenta, & ſepelire laicos in loco ſacro, itaut eius effectus ſit, vt dicetur poſtea, omiſſio, ſeu deſiſtentia à diuinis officijs, adminiſtratione Sacramentorum, & ſepultura laicorum. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 188. Suarez *tom.* 5. *de Cenſur. diſp.* 39. *ſect.* 1. Vnde quamuis Cornexo *tom.* 2. *in* 3. *part. S. Tho. diſp.* 1. *dub.* 2. eam vocet Cenſuram, communiter tamen tenetur oppoſitum, eo quod nec ſit pœna, ſed vt dixi, ſimplex prohibitio diuinorum in ſignum grauiſſimi mœroris Eccleſię, propter grauiſſimam iniuriam ſibi illatam, nec qui illam violat, incurrit

Digitized by Google

rit irregularitatem, nec fertur directè in perſonam aliquam, ſed in locum. Laymanus *lib.1.tract.5.part.4.cap.6.num.1.* Bonacina *de Cenſur.diſp.6.punct.1.num.4.* Alia eſt generalis, qua prædicta prohibentur in loco vniuerſali, vt in Regno, Caſtro, aut Ciuitate, alia particularis, quâ prohibentur in loco particulari, v.g. in vna Eccleſia. Silueſter *in Summa verbo Ceſſatio à diuinis num.1.* In quo autem differat ab Interdicto conſtabit ex dicẽdis tum infra, tum verbo *Interdictum.*

2 Cauſa efficiens ceſſationis à diuinis, ſeu ille, qui illam imponere poteſt eſt Summus Pontifex pro tota Eccleſia, & Epiſcopus pro ſua Diœceſi, vel alij habentes iuriſdictionem in foro contentioſo. Sayrus *lib.5.cap.18.num.3.* Hinc credunt aliqui poſſe id competere Abbatibus. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.2.diſp.16.quæſit.8.* Sed ſolum eſt admittendum, quando habent populum ſubiectum, & iuriſdictionem in foro contentioſo. Finis illius eſt reſipiſcentia, & emendatio illius, cuius cauſa lata eſt ceſſatio. Sotus *in 4.diſt.22.quæſt.2.art.2.concluſ.2.* Cauſa veluti materialis eſt delictum, & culpa, ratione cuius ponitur. Bonacina *ſupra num.4.* Etſi proprius loquendo cauſa materialis illius ſit locus in quo ponitur. Formalis verò ſunt verba quibus ponitur, videlicet; *Nos ob talem cauſam præcipimus, &c.* vel ſimilia. Sayrus *dicto cap.18.num.11.* De conditionibus porrò in ea ferenda ſeruandis, Silueſter *ſupra quæſit.1.* Suarez *ſupra ſect.3.* Tamburinus etiam *ſupra.*

3 Effectus illius ſunt, primus, omiſſio recitationis publicæ officij diuini, ideſt horarum Canonicarum, Miſſarum, &c. etiam ſi ſeruetur moderatio, *cap. Alma mater,* pro diebus quibus tempore interdicti generalis id permittitur in eo cap. De quo dixi *tom.1.cap.21.num.19.* quia ibi ſolum eſt ſermo de interdicto generali non de ceſſatione. Sayrus *ſupra cap.19.* Suarez *ſupra ſect 2.* (licet oppoſitum pro feſtiuitatibus eo *cap. Alma mater* relatis probabiliter teneant aliqui apud Henrriquez *lib.11.cap.53. num. 3.* Layman. *ſupra num. 3.* eo quod ea conceſſio facta credatur ob reuerentiam dictarum feſtiuitatum.) Vnde conſequenter tali tempore non licet pulſare campanas, quia illæ pulſantur, propter diuina officia, licet ad concionem, ad *Aue Maria*, & ſimilia, quæ non ſunt officia diuina pulſari poſſint, niſi obſtet conſuetudo. Suarez *ſupra num.17.* Bonacina *ſupra punct.3. num.2.* Licent tamen priuatæ orationes, etiam in Templis, & horæ Canonicæ priuatim dictæ, etiam ex obligatione, quia etiam iſtæ computantur inter priuatas orationes. Suarez *ſupra num.2.* Imò, vt aliqui probabiliter exſtimãt, poſſunt dici etiam in Eccleſia horæ Canonicæ à duobus, clauſis ianuis, & voce ſubmiſſa, ac ſine cantu, quia hoc modo non reputantur publicum officium. Epiſcopus etiam poteſt celebrare in Ec-

cleſia durante ceſſatione. Sayrus *lib.1. de Cenſur.cap.19.num.5.* Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verbo Ceſſatio à diuinis num.7.* Quod maximè credo, quando ceſſatio poſita eſt ab ipſo. Similiter ſemel in hebdomada celebrare licet cum vno miniſtro ad renouandam Euchariſtiam, ob neceſſitatem infirmorum ne ſpecies putreſiant. Bonacina *ſupra nu.3.* Laici verò eo tempore prohibentur diuinis aſſiſtere, quia pro illis præſertim ponitur ceſſatio. Suarez *ſupra num.* 14. Bonacina *ſupra num.4.* Hic nota, Rodriguez *to.1.Quæſtion.Regular.quæſt.116. art.3.* & Portellum *in Dub. Regular. verbo Interdictum num.74.* tenere licitum eſſe Regularibus tempore ceſſationis à diuinis celebrare ſecretò, propter priuilegium Leon.X. quod refert Caſſarubius *in Compend. verbo Interdictum 1.num.17.* Sed cum tale priuilegium fuerit viuæ vocis oraculum, vt conſtat ex ipſo Caſſarubio, qui propterea notat illud littera O, & huiuſmodi priuilegia abrogata ſint hoc tempore à Gregorio XV. & Sanctiſs.D.N. Vrbano, vt ſæpius dixi, ideo niſi poſtea per Bullam innouatum fuerit, nihil valet. Vide dicenda infra *nu.7.*

4 Secundus ceſſationis effectus, eſt priuatio Sacramentorum. Ita vt nec Matrimoniũ, nec Ordo, nec extrema Vnctio eo tempore adminiſtrari poſſint, ſed ſolum propter grauem neceſſitatem Baptiſmus paruulorum, Sacramentum pœnitentiæ pro morientibus, & Euchariſtiæ pro viatico, *cap.non eſt vobis de Sponſalibus.* Vnde etiam conſequenter admitti poteſt ea celebratio, quæ neceſſaria eſt pro conſecratione Hoſtiæ tribuendæ morienti, ſi aliàs non eſſet alia conſeruata. Extendunt id aliqui ad Sacramentum pœnitentiæ extra articulum mortis, & Baptiſmum adultorum, quod etiam dicunt quidam de Sacramento Confirmationis. De quibus Suarez *dicta ſect.2.* Laymanus *num.3.* Bonacina *dicto punct.3.* Alij etiam id extendunt ad Sacramentum Ordinis, quando deeſſent Sacerdotes neceſſarij. Sayrus *ſupra num.11.* Gauantus *ſupra num.8.*

5 Tertius effectus, eſt priuatio Sepulturæ ſacræ, quoad laicos. Nam quoad Clericos, ſeu Eccleſiaſticas perſonas, inter quas Religioſi numerantur, plures aſſerunt non eſſe prohibitam, modo ſepeliantur ſine officijs diuinis. Imò quoad laicos id etiam admittunt aliqui, cum nullo iure, vt inquiunt, oppoſitum oſtendatur. De quibus relati auctores, Henrriquez *lib.3.cap.53* & alij.

6 Violans ceſſationem grauiter peccat, cum faciat contra Eccleſiæ prohibitionem in re graui. Non tamen incurrit irregularitatem, cum ea non ſit in iure expreſſa, & nulla irregularitas ſit, niſi in iure expreſſa. Bonacina *ſupra num.9.* Verumtamen Religioſi non obſeruantes ceſſationem generalem ſubiacent excommunicationi, ex Clement.1. *de ſent.excommunicat.* Silueſter *ſupra quæſit.5.* Suarez *ſupra nu.36.*

7 Notat

Digitized by Google

7 Notat præterea Siluester *ibid.* quod Prædicatores, & Minores in hoc ſunt priuilegiati, quo denotare videtur non teneri obſeruare ceſſationem. Pro quo vide dicta *tom.1.cap.21.num.*20. Et animaduerte, quod cum Interdictum, & ceſſatio ſint valdè diuerſa, ideo priuilegiati pro tempore Interdicti non cenſentur priuilegiati tempore ceſſationis. Solum ergo ſpecialia priuilegia pro tempore ceſſationis quærenda ſunt.

8 Tollitur ceſſatio à diuinis ab eo à quo ponitur, vel à Superiore, vel à ſucceſſore, aut ab habente facultatem delegatam ad id faciendum, ſicut in ſimili diximus de abſolutione à Cenſuris ſupra verbo *Cenſura num.*12. Tamburinus *ſupra quæſit.*9. Forma autem tollendi ceſſationem, cum non ſit iure præſcripta, erit ea per quam manifeſtetur voluntas eam tollendi. Reginaldus *in praxi fori pœnitent.lib.32.tract.*3. *num.*84. Tamburinus *ſupra*.

C L A V S V L A.

S V M M A R I V M.

*Clauſularum notitia quomodo vtilis Regularibus. num.*1.
*Verba in Bullis contenta aliquid debent operari. num.*2.
*Clauſula in fine poſita refertur ad præcedentia. num.*3.
*Quid de Clauſula poſita in vna parte diſpoſitionis. num.*4.
*Quid de Clauſula poſita in vno verſiculo. num.*5.
*Clauſula generalis ad quos caſus extendatur. num.*6.
Clauſula Abſoluentes à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, &c. *quid importet. num.*7.
Clauſula Actum, &c. *quid importet. num.*8.
Clauſula Ad beneplacitum noſtrum, *vel ſimiles quid denotent. nu.*9.
Clauſula Appellatione remota, *quomodo intelligenda. num.*10.
Clauſula Arbitrio tuo, *quid ſignificet. num.*11.
Clauſula Auctoritate noſtra, *vel ſimiles, quam vim habeant. num.*12.
Clauſula Beneplacito tuo, *quid importet. num.*13.
Clauſula Canonica monitione præmiſſa, *quid ſignificet. num.*14.
Clauſula Citra pœnam ſanguinis. *num.*15.
Clauſula Confirmamus, & innouamus, *quod ius tribuat. num.*16.
Clauſula Conſcientiam tuam oneramus, *quid operetur. num.*17.
Clauſula Contradictores quoſcumque compeſcendo, *quam facultatem tribuat. num.*18.
Clauſula Decernentes irritum, & inane, &c. *num.*19.

Clauſula De plano, *vel ſimiles, quid importent*. **num.20.**
Clauſula De plenitudine poteſtatis, *quos effectus operetur*. **num.21.**
Clauſula Dicitur plenius continere. **num.22.**
Clauſula Diſcreto viro ex approbatis ab Ordinario. **num.23.**
Clauſula Diſtinctè iniungimus, præcipimus, &c. **num.24.**
Clauſula Dum modò aliam in eadem Eccleſia non conceſſerimus. *num.25.*
Clauſula Et decretis Concilij Tridentini non aduerſentur. **num.26.**
Clauſula Et ſacris Canonibus, &c. *num.27.*
De Clauſula Et pro potiori cautela. *num.28.*
De Clauſula Ex certa ſcientia. *num.29.*
De Clauſula Ex tunc prout ex nunc. *num.30.*
De Clauſula Facies, quod tibi videbitur. *num.31.*
De Clauſula Gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ. **num.32.**
De Clauſula Habeas liberum arbitrium iudicandi. *num.33.*
De Clauſula Indignationem omnipotentis Dei. *num.34.*
De Clauſula Indignationem Apoſtolorum Petri, & Pauli. **num.35.**
De Clauſula In foro conſcientiæ. *num.36.*
De Clauſula In omnibus, & per omnia. *num.37.*
De Clauſula In quo conſcientiam tuam oneramus. *num.38.*
De Clauſula Inuocato auxilio brachij ſæcularis. *num.39.*
De Clauſula Iudicio tuo. *num.40.*
De Clauſula Motu proprio. *num.41.*
De Clauſula Non obſtantibus. *num.42.43.44.45.46.*
Pro praxi priuilegiorum Regularium. ibid.
De Clauſula Non poteſt. *num.47.*
De Clauſula Omni meliori modo. *num.48.*
De Clauſula Parte ſatisfacta. *num.49.*
De Clauſula Pœnitentia ſalutari iniuncta. *num.50.*
De Clauſula Pro expreſſis, &c. *num.51.*
De Clauſula Pro potiori cautela. *num.52.*
De Clauſula Prout conſcientiæ tuæ. *num.53.*
De Clauſula Prout de iure. *num.54.*
De Clauſula Prorſus eximimus. *num.55.*
De Clauſula Quatenus ſunt in vſu. *num.56.*
De Clauſula Quorum tenores. *num.57.*
De Clauſula Quoties expediens fuerit. *num.58.*
De Clauſula Ratum, & firmum. *num.59.*
De Clauſula Recuſatione remota. *num.60.*
De Clauſula Relinquo conſcientiæ tuæ. *num.61.*
De Clauſula Saluo aſſenſu Apoſtolico. *num.62.*

Digitized by Google

De Clauſula Saluo iure Parochiali. *num.*63.
De Clauſula Si & in quantum. *num.*64.
De Clauſula Si & prout de iure. *num.*65.
De Clauſula Sicut accepimus. *num.*66.
De Clauſula Sola rei veritate conſpecta. *num.*67.
De Clauſula Sublata facultate. *num.*68.
De Clauſula Super omnes, & ſingulos. *num.*69.
De Clauſula Supplentes defectus. *num.*70.
De Clauſula Tuo iudicio, vel prudentiæ. *num.*71.
De Clauſula Vocatis vocandis. *num.*72.
*De alijs Clauſulis remiſſiuè. num.*73.

1 CLAVSVLARVM notitia valdè vtilis eſt Regularibus, quia in Bullis Pontificijs, priuilegijs, Conſtitutionibus, & decretis pro ipſis editis eædem ſæpius repetuntur, & non modicam difficultatem ingerere ſolēt. De principalium ergo, vſu frequentiorum, & magis communium intelligentia agendum, Alphabeti ordine ſeruato, in ipſorum Regularium gratiam, præmittēdo prius generales aliquas regulas ad ipſas ſpectantes.

2 Prima ſit. Verba quæcunque in prædictis Bullis, priuilegijs, Conſtitutionibus, &c. aliquid debent operari, alias eſſent ſuperflua, & impertinenter poſita, *l. 3. in princip. ff. de iure iur. cap. ſi Papa in fin. de priuileg. in 6.* Gonzalez *de Regul.* 8. *Cancellar.* § 7. *præmial. num.* 127. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 18. *quæſit.* 6. *num.* 63.

3 Secunda. Clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia, *l* 1. *C. de liber præter l. ſi talis ſcriptura* § *fin. ff. de legat.* 1. *cap.* 2. Sanchez *lib.* 3. *de Matrimon. diſp.* 7. *num.* 17. Intellige, quando eſt eadem in illis ratio, & ſalua recta ratione ad illa referri poteſt, aliàs ſolum refertur ad id, quod poteſt de iure determinari. Sanchez *lib.* 6. *de Matrimon. diſp.* 22. *nu.* 19. & *lib.* 8. *diſp.* 16. *num.* 11. & *lib.* 10. *diſp.* 17 *in fin.*

4 Tertia, quæ coincidit cum præcedenti. Clauſula poſita in vna parte diſpoſitionis, ſiue in principio, ſiue in medio, ſiue in fine, refertur ad omnia contenta in illa, quando omnium eſt eadem ratio. Sanchez *de Matrimon. diſp.* 22. *in fin.* ex Decio, Nauarro, & alijs.

5 Quarta. Clauſula poſita in vno paragrapho, vel verſiculo non refertur ad alium paragraphum, vel verſiculum. Gloſſa *cap. vnic. verbo ſic ſcilicet, de poſtulat. Prælator. in 6.* Sanchez *lib.* 7. *de Matrimon. diſp.* 108. *num.* 3.

6 Quinta. Clauſula generalis ſubſequens aliquos caſus expreſſos ſpecialè mandatum petentes, extenditur ad alios caſus ſimiles exigentes ſimiliter ſpeciale mandatum, *cap. Qui ad agendum de procurator. in 6.*

Digitized by Google

Non autem ad longè maiores. Clement. *non poteſt de procurat.* Gloſſa *dicto cap. Qui ad agendum verbo non expreſſos.* Siluester *in Summa verbo Clauſula num.2.* Sanchez *lib.2. de Matrimon. diſp.11. num.3.*

7 His regulis præſuppoſitis, de ſingulis Clauſulis nobilioribus agendum; & primò; de Clauſula *Abſoluentes à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, &c. ſententijs*, quæ apponi ſolet in priuilegijs Summorum Pontificum, iam dixi ſupra verbo *Beneficium num.9.* ad quæ valeat, vel non. Et nota, quod hæc Clauſula introducta fuit ad tollenda pericula nullitatum, quæ poſſent oriri ex aliquibus impedimentis, cenſura, &c. vel ſimili, & reddit gratias efficaces, & validas, non obſtantibus dictis impedimentis. Sayrus *lib.2. de Cenſur. cap.5. num.12.* Henriquez *lib.13. cap.13. num.3.* Sic verò abſolutus nullam aliam gratiam conſequitur, niſi eam ad cuius effectum abſoluitur. Quare ſi celebret, diuinis interſit, &c. eas pœnas incurrit quas alias incurreret. Peirinis *tom.1. Priuilegior. Minimor. in Conſtit.1. Iulij II. §.30. nu.54.*

8 Clauſula *Actum, &c.* denotat inſtrumentum perfectum, & ipſa deficiente manet imperfectum. Baldus *in l. contractus num.15. C. de fide inſtrumentor.* Naldus *in Summa verbo Clauſula.*

9 Clauſula *Ad beneplacitum noſtrum* denotat cōceſſionem eſſe perſonalem, ac perconſequens expirare per mortem, vel amotionem concedentis. Vnde approbatio Confeſſarij hoc modo conceſſa expirat per mortem, vel amotionem Epiſcopi concedentis. Quando verò dicitur *Ad beneplacitum Sedis noſtræ*, vel *Dignitatis noſtræ*, tunc eſt perpetua. Ratio eſt, quia in priori Clauſula ſolum denotatur voluntas perſonæ, quæ non eſt perpetua, ſed ſolum ad tempus. In poſteriori verò denotatur volūtas Sedis, vel Dignitatis, quæ eſt perpetua, quia cenſetur manere eadem in ſucceſſore, *cap. ſi gratioſè de reſcript. in 6.* Sanchez *lib.8. de Matrimon. diſp.28. à num.49.* Naldus *in Summa verbo Clauſula, & verbo Gratia num.6.*

10 Clauſula *Appellatione remota*, primò tollit appellationes friuolas, prout eſt certum apud omnes, cum illas abominetur totum ius commune. De quo plura Tamburinus *de Iure Abbatum to.1. diſp.18. quæſit.6. num.57.* Secundò, aliquando etiam tollit legitimas appellationes, quia ſi ſolum friuolas tolleret, nihil operaretur ſupra ius commune, cum illud illas etiam abominetur. Abbas *in cap. ſuper eo 2. num.9. de appellat.* Peirinis *tom 1. Priuilegior. Minimor. in Conſtit.7. Iulij II. §.4. num.3.* Tamburinus *ſupra*. Vnde tertiò aliqui dicunt probabiliter tollere appellationes, etiam legitimas, quæ in iure non ſunt expreſſæ. Naldus *in Summa verbo Clauſula, & verbo Appellare num.1.* vbi refert aliquos caſus, in quibus à iure expreſsè conceditur appellatio. Fauet Sanchez *tom.1. opuſc. Moral. lib.3. cap. vnic. dub.32. nu.239.*

Digitized by Google

*nu.*239. Melius videtur dicendum tollere omnes appellationes quantumuis legitimas, & iure expreſsè conceſſas, quando ſolum adeſt cauſa probabilis appellandi, ita vt ſolum propter grauem, iuſtam, & certam cauſam appellari poſſit. Sic enim ſaluantur tam ius naturæ, quàm ius poſitiuum, quæ appellationem permittunt, & ſimiliter, quod illa Clauſula aliquid vltra ius commune operetur. Sic colligo ex Franco *cap. poſtremo de appellat.* Speculatore 1.*part.tit.de recuſat.*§.1.*num.*5. & Sanchez *tom.*2.*opuſc. Moral.lib.*6.*cap.*8.*dub.*2.*num.*24. Adde, per dictam Clauſulam non impediri quo minus Iudex ex legitima cauſa recuſari poſſit, quia alia ratio eſt de appellatione, & alia de recuſatione. Abbas *in cap. Nouit ille de appellat.num.*3. Peirinis *ſupra*. Tamburinus *ſupra num.*58. Operatur etiam reſpectu partium, non reſpectu tertij comparentis pro ſuo intereſſe, vt in *cap. ſuper eo de offic.delegat.* Panormitanus *ibid.* Naldus *ſupra verbo Clauſula*. Nec tollit appellationem ab interlocutoria, ſed ſolum à diffinitiua. Additio Panormitani *ad dict. cap. ſuper eo.* Tamburinus *ſupra num.*60. vbi & alia. Nota etiam, quod hæc Clauſula in medio litterarū poſita reſpicit præmiſſa quibus annectitur, non ſequentia, niſi repetatur in fine litterarum, & hoc ſi negotia ſint ſeparata, *cap. Inquiſitionis tua de appellat.* Naldus *in Sūmma verbo Appellare num.*1.

11 Clauſula *Arbitrio tuo* in Statuto diſponenti, quod Iudex procedat imponendo pœnas, intelligenda eſt de pœna proportionata, & ſolita apponi pro ſimili delicto. Quod etiam extendunt aliqui ad pœnam capitalem, niſi verba præcedentia aliud indicarent. Naldus *ſupra verbo Clauſula*.

12 Clauſula *Auctoritate noſtra*, ſeu *vice noſtra facias, &c.* quæ poni ſolet in aliquibus Litteris Apoſtolicis imprimit auctoritatem delegatam ad illum effectum, quando ponitur in Litteris directis Iudici, aliàs habenti iuriſdictionem Ordinariam. Naldus *ſupra verbo Clauſula*. Idem dicerem, ſaltem ſæpius, etiam ſi talis Iudex non haberet talem Ordinariam poteſtatem.

13 Clauſula *Beneplacito tuo* non importat liberam omnino voluntatem, ſed arbitrium boni viri, relinquitur enim ipſi, vt rectè, & prudenter arbitretur. Naldus *ſupra*.

14 Clauſula *Canonica monitione præmiſſa*, ſignificat præcedere debere monitionem trinam per tria interualla, ſeu vnam cum aſſignatione trium interuallorum, iuxta *cap. Conſtitut. de ſentent. excommunicat. in* 6. & dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.*7.

15 Clauſula *Citra pœnam ſanguinis* ponitur ad effugiendam irregularitatem, propterea ea vtitur accuſator Clericus, quando aliquem accuſat, iuxta dicta ſupra verbo *Accuſator à num.*18.

16 Clau-

Digitized by Google

16 Clauſula *Confirmamus, & innouamus* denotat cōfirmationem, & innouationem. Quæ eſt duplex: alia in forma communi, alia quæ dicitur *ex certa ſcientia.* Prior non reſtituit priuilegia reuocata, vel quomodocunque ammiſſa, nec dat nouum ius, ſed antiquum conſeruat, *cap. quia intentionis de priuileg.* Poſterior verò confert nouum ius de ſe, & æquiualet conceſſioni, ideoque reſtituit priuilegium perditum. Suarez *de legibus lib.* 8. *cap.* 20. *nu.* 2. *&* 8. Peirinis *tom.* 2. *Priuilegior. Minimor. in Conſtit. vnic. Gregorij XIV.* §. 1. *num.* 1. Vide dicenda infra *Clauſula Ex certa ſcientia*, & 4. tom. verbo *Priuilegium.*

17 Clauſula *Conſcientiam tuam oneramus*, remittit rigorem Iuris, & operatur, quod ſi appelletur à ſententia Commiſſarij non teneatur deferre appellationi, ex quo enim conſcientiæ ſuæ cauſa relicta eſt, appellatio non deuoluit illam ad Superiorem, nec ſuſpendit poteſtatem, eſto Superior poſſit emendare, quod malè geſtum eſt. Panormitanus *in Clement. vt Conſtitut. de Iur. patron.* Peirinis *tom.* 1. *Priuilegior. Minimor. in Conſtit* 19. *Leon. X.* §. 2. *num.* 2. Non tamen operatur, vt ordo Iuris omittatur in iudicando. Naldus *ſupra.* Notans prædicta valere in praxi pro multis, ſcilicet executoribus teſtamentorum, & legatorum, quorum conſcientiæ remitti ſolent multa.

18 Clauſula *Contradictores quoſcunque compeſcendo, &c.* dat facultatem compeſcendi eos, qui de facto ſolum contradicunt, non eos, qui de iure, iuxta Gloſſam *in cap. pro illorum de præbend.* Vbi Abbas. Nauarrus *in cap. cum contingat de reſcript. num.* 3. Rodriguez *tom.* 1. *Quæſtion. Regular. quæſt.* 8. *art.* 12. Dat tamen facultatem compeſcendi non ſolum partes moleſtantes, ſed etiam extraneos, vt ex Gloſſa, & Abbate notat Tamburinus *de Iure Abbatum ſupra num.* 56. Per eam non inducitur prohibitio appellationis, niſi forſan dicatur, remota quacunque contradictione, vel omni moleſtia, vel abſque aliqua contradictione. Naldus *ſupra verbo Clauſula* §. *Procedatur abſque.*

19 Clauſula *Decernentes irritum, & inane* irritat in priuilegijs, ſeu alibi appoſita omnia, quæ in contrarium fiant, *cap. ſi eo tempore de elect. in* 6. *& cap.* 1. *verſ. adijciebatur de conceſſ. præbend.* etiam *in* 6. Gonzalez *ad Regular.* 8. *Cancellar. Gloſſ.* 67. *à num.* 12. Tamburinus *ſupra num.* 47. Quod intellige, etiam ſi pars nihil opponat. Barboſa *in Tract. de Clauſul. vſu frequent. clauſul.* 40. *num* 3. Tamburinus *ibid.* Ligat etiam ignorantes, *dicto cap.* 1. Antonius Gabriel *lib.* 6. *concl. tit. de Clauſul. cap.* 3. *num.* 1. Peirinis *tom.* 1. *Priuilegior. Minimor. in conſtit.* 23. *Leon. X.* §. 4 *num.* 5. vbi alia. Non tamen quoad pœnam aliam præter irritationem, *cap. ſi Beneficia de præbend. in* 6. Naldus *ſupra* §. *irritans*, apud quem alia in ſequentibus.

20 Clau.

20 Clauſula *De plano*,& ſimiles,quid importent habes, 1.*to.cap*.27.*num*.26.
21 Clauſula *De plenitudine poteſtatis* operatur plures, & ſingulares effectus. Primus,quod quando Princeps ſic loquitur in priuilegio, nihil opponi poſſit contra illud Barboſa *de Clauſul.vſu frequentib.clauſul*.41.*num*.21.*ſecundum Lugdun.impreſſ*.Tamburinus *ſupra nu*.29. Secundus, tollit omnes defectus ſolemnitatis non prouenientes à natura, ac etiam obreptionem, & ſurreptionem. Tamburinus *num*.30. Tertius,operatur in præiudicium tertij,vt habet Naldus *ſupra*.Etſi hoc neget Tamburinus *num*.31.Conueniunt autem in hoc,quod non derogct iuri tertij,quando illud eſt adquiſitum. Barboſa *ſupra num*.42. Alia apud hos auctores.
22 Clauſula *Dicitur pleniùs continere*,aut dicis *pleniùs contineri* apponi ſolita à Summis Pontificibus in gratijs conceſſis ad inſtantiam, referuntur ad petitionem ab ipſis factam, & quando ponitur primo modo non incumbit impetranti onus probandi, ſecus quando ſecundo modo ponitur. Nauarrus *in cap ſi quando de reſcript.except*.3. *num*.2. Peirinis *tom*.1.*Priuilegior.Minimor.in Conſtit*.1.*Sixti IV*. §.1.*num*.1.
23 Clauſula *Diſcreto viro ex approbatis ab Ordinario* apponi ſolita à tergo litterarum Sacræ Pœnitentiariæ ab aliquibus extenditur,etiam ad Confeſſarios approbatos ab Ordinario non abſolutè, ſed limitatè. V.g. reſpectu virorum tantum,& non reſpectu fœminarum. Eò quod limitatio Confeſſariorum ad audiendas Confeſſiones virorum, & non mulierum non ſit ob defectum ſcientiæ;cum potius regulariter maior ſcientia requiratur ad audiendum Confeſſiones virorum, quàm fœminarum, ſed ob defectum ſolum ætatis. Pœnitentiaria autem Sacra per illa verba potius attendere videtur ad ſufficiẽtiam litterarum,quam ad ætatem. Naldus *ſupra* §. *diſcreto viro*. Qui benè ſecus dicit eſſe dicendum de approbatis tantum ad tempus, quia hoc arguit ſcientiæ defectum. Idem dico de approbatis pro vno loco tantum, v.g. pro oppido aliquo, propter eamdem rationem, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cruciatæ num*.20.& 1.*tom.cap*.19.*num*.19.
24 Clauſula *Diſtrictè iniungimus*, vel *præcipimus*, aut *prohibemus*, vbi apponitur, inducit,ſecundum aliquos,peccatum mortale. Ex Clement.1.*de offic.Iudic.Ordin. verbo Iniungimus* adiuncta Gloſſa marginali.Naldus *ſupra* §.*diſtrictè*.Sed conſideranda eſt grauitas,vel leuitas materiæ, quia peccatum mortale non cadit niſi ſupra materiam grauem. In illa autem Clement.ſermo eſt de enormibus criminibus.
25 Clauſula *Dummodo aliam in eadem Eccleſia non conceſſerimus* apponi ſolita in conceſſionibus Indulgentiarum noſtri temporis, intelli-

Digitized by Google

telligitur de alia Indulgentia ſimili expreſſæ in eadem conceſſione ob dictionem *aliam*, quæ eſt repetitiua eiuſdem qualitatis, quæ prius, ſeu immediatè fuerat expreſſa. Ita Naldus *ſupra* §. *Dummodo aliam*. Idem ſequitur Gauantus *in Manual. Epiſc. verbo Indulgentia nu.* 17. Sicque video practicari.

26 Clauſula *Et decretis Sacri Concilij Tridentini non aduerſentur*, *&c.* quæ ſolet poni in confirmationibus priuilegiorum, intelligitur probabiliter, iuxta dicta *tom.* 2. *cap.* 1. *num.* 58. ſolum de illis decretis Concilij, quibus apponitur Clauſula *non obſtantibus*, *&c.* non de alijs quibus non apponitur. Solum enim per illa, non per iſta, cenſentur reuocata priuilegia Regularium, quia priuilegia, quæ non ſunt reuocata per decreta Concilij non dicuntur ſimpliciter ipſis contraria, aut illis aduerſari. Sic fermè Tamburinus *ſupra dicta diſp.* 18. *quæſit.* 6. *num.* 3. Qui tamen rectè, & cautè in fine addit ex Peirino ſenſum communem iſtius Clauſulæ in praxi eſſe, vt per eam cenſeantur derogata priuilegia, non ſolum, quæ à Concilio per Clauſulam *non obſtantibus* derogantur, ſed etiam alia, quæ ſunt ei ſimpliciter contraria. Propterea enim ego loco relato dixi oppoſitam ſententiam ſatis probabilem, & ſecuriorem eſſe.

27 Clauſula etiam *Et Sacris Canonibus*, *&c.* quæ etiam in confirmationibus priuilegiorum apponi ſolet, & coniungitur cum præcedenti *Et decretis*, *&c.* refert quidem non Canones iuris Communis, quia aliàs cum omnia priuilegia ſint contra ius commune, ſi illa Clauſula illos referret huiuſmodi confirmationes parum, aut nihil operarentur. Solum ergo refert Canones Concilij Tridentini, ita vt particula illa *Et* ſit coniunctiua Canonum Concilij Tridentini cum decretis ipſius. Ita Sorbus *in Additionib. ad compend. Priuilegior. Mendicant. verbo Priuilegia Fratrum* §. *Eſt etiam aduertendum*. Fauet Rodriguez *tom.* 1. *Quæſtion. Regular. quæſt.* 8. *art.* 8. & ſequuntur Naldus *ſupra* §. *dummodo non aduerſentur*. Peirinis *tom.* 2. *Priuilegior. Minim. in Conſtit.* 1. *Gregorij XIII.* §. 3. *num.* 2. & Tamburinus *ſupra num.* 2.

28 Clauſula *Et pro potiori cautela*, ſeu *pro maiori cautela*, *&c.* quæ ad maiorem confirmationis priuilegiorum validitatem apponi ſolet, ſignificat, quod iam diſpoſita ſufficiant, & inducit abundantem diſpoſitionem. Tuſchus *verbo Clauſul. concluſ.* 31. Operatur etiam in vim nouæ conceſſionis. Ita ex Rotæ deciſ. Naldus *ſupra* §. *& pro potiori*.

29 Clauſula *Ex certa ſcientia* poſita in cõfirmationibus priuilegiorum confert nouum ius, & æquiualet conceſſioni. Inſuper per ipſam actus nullus validus redditur, ſi Princeps de nullitate veriſimiliter habebat notitiam. Tamburinus *dicta diſp.* 18. *quæſit.* 1. *num.* 6. Naldus *ſupra* §. *ex certa ſcientia*. Operatur, vt id, quod confirmatur, fiat ſolem-

Digitized by Google

lemne, ſi aliàs non erat tale. Barboſa *de Clauſul. vſu frequentib. clauſul.* 59. *num.* 13. In tertij graue præiudicium, nihil operatur: ſecus in modico. Naldus, & Barboſa *ſupra*. Nec operatur, niſi circa ea, quæ ſunt iuris, & non quæ ſunt facti. Sanchez *lib.* 8. *de Matrimon. diſp.* 4. *num.* 6. Naldus *ſupra*. Barboſa *ſupra num.* 34. & ideo, nihil operatur, quando apponitur ſuper negotio de quo Princeps non habet notitiam. Tamburinus *dicta diſp.* 18. *quæſit.* 6. *num.* 28. ex alijs. Vide plura in Naldo *ſupra*.

30 Clauſula *Ex tunc prout ex nunc* poſita in priuilegijs, & reſcriptis Apoſtolicis, operatur, quod vnum tempus videatur alteri ineſſe. Barboſa *ſupra clauſul.* 61. *num.* 6. Tamburinus *dicto quæſit.* 6. *num.* 51. Item, quod actus poſtea factus cenſeatur factus à principio. Barboſa *ibid. num.* 2. Tamburinus *num.* 52. Non eſt tamen retrotractiua ad diem datæ in præiudicium Iuris alteri quæſiti medio tempore. Barboſa *num.* 8. Tamburinus *num.* 53.

31 Clauſula *Facias prout tibi videbitur* intelligitur de Iure iuſto, importat enim arbitrium boni viri, ideſt arbitrium iuſtum. Naldus *ſupra* § *facias* ex Gloſſa *in cap.* 2. *de corp. vitiat. verbo Viſum fuerit*.

32 Clauſula *Gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ, &c.* quæ ſolet dici de Epiſcopis, intelligitur de Epiſcopo non excommunicato, ſuſpenſo, aut interdicto. Gloſſa *in cap. Veniens de præſcript. verbo Gratiam*, & Gloſſa *in cap. Quod Sedem de offic. Iud. Ordin. verbo Gratiæ*. Peirinis *tom.* 1. *Priuilegior. Minimor. in Conſtit.* 2. *Iulij II.* § 6. *nu.* 24. Sine dubio etiam propterea excluditur per iſtam Clauſulam Epiſcopus hæreticus, aut ſchiſmaticus.

33 Clauſula *Habeas liberum arbitrium iudicandi* non tollit ſolemnitatem iuris. Naldus *ſupra* §. *Habens*. Nec tollit ea, quæ ſunt ſecundum rationem.

34 Clauſula *Indignationem omnipotentis Dei, &c.* facit vt contrauenientes peccent mortaliter, quia eſt virtuale præceptum obedientiæ. Peirinis *tom.* 1. *Priuilegior. Minimor. in Conſtit.* 3. *Sixti IV.* §. 4. *nu.* 7. Tamburinus *ſupra nu.* 9. Non tamen denotat excommunicationem. Sayrus *lib.* 1. *de Cenſur. cap.* 11. *num.* 16. Importare tamen pœnam priuationis Officiorum ferendam colligitur ex Felino *in cap. Veniens de præſcript. num.* 1. Tuſco *verbo Indignationis pœna concluſ.* 91. Sed melius alij ſolum importare pœnam arbitrariam. Eraſmus Cokier *de iuriſdict. Ordinar. in exempt. part* 4. *quæſt.* 62. *num.* 1. Barboſa *ſupra clauſul.* 91.

35 Clauſula *Indignationem Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli* idem importare videtur, & eodem modo de ipſa philoſophandum. Naldus *ſupra* §. *indignationem*.

36 Clau-

36 Clauſula *In foro conſcientiæ* quid importet, dixi *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 45. & ſupra verbo *Abſolutio num.* 6. *&* 7. Vide Henrriquez *in Summa lib.* 7. *cap.* 13. §. 2. *littera V.* *&* *lib.* 14. *cap.* 20. §. 1. & Tamburinum *ſupra num.* 16.

37 Clauſula *In omnibus, & per omnia* importat vim ſpecialis ſpecificationis. Tuſchus *verbo Clauſula concluſ.* 354. *num.* 1. Marta *de Clauſulis part.* 1. *clauſul.* 62. *num.* 4. Vide Tamburinum *ſupra nu.* 19.

38 Clauſula *In quo conſcientiam tuam oneramus* potius importat monitionem, quam formam delegationis, & ſic cauſa continens illam poterit per alium expediri. Naldus *ſupra* §. *In quo conſcientiam* ex Abbate, & Nauarro.

39 Clauſula *Inuocato ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis,* vel alia ſimilis, importat, quod, quando remedia Eccleſiaſtica non iuuant, applicari poteſt brachium ſæculare. Vide Nauarrum *in cap. cum contingat de reſcript. remed.* 1. & Rodriguez *tom.* 1. *Quæſtion. Regular. q.* 8. *art.* 14. Et nota hanc Clauſulam implicitè contineri in omnibus litteris Papæ, tenentur enim Iudices ſæculares hoc auxilium Iudicibus Eccleſiaſticis præſtare iure communi, *can. Principes, & can. Adminiſtratores* 23. *quæſt.* 5. licet ad maiorem cautelam in aliquibus Litteris Apoſtolicis ſtylo Curiæ exprimatur. Peirinis *tom.* 1. *Priuilegior. Minimor. in Conſtit.* 1. *Iulij II.* §. 38. *nu.* 97. Naldus *ſupra* §. *Inuocato.* Quod ſi non præſtent, peccabunt mortaliter, poſita grauitate materiæ, & puniri debent, excommunicatione forſan. Menochius *de arbitrar. lib.* 2. *caſu* 452. Rodriguez *ſupra*. Cogi tamen ad id poſſunt per Conſeruatores Religionum. Peirinis *ſupra*. In terminis tamen Conſtitutionis Gregorij XV. de qua *tom.* 2. *cap.* 10. dixi.

40 Clauſula *Iudicio tuo* importat arbitrium boni viri. Naldus *ſupra* §. *Iudicio tuo*. Vide dicta ſupra in Clauſula *Facias prout tibi videbitur num.* 31.

41 Clauſula *Motu proprio,* quæ eſt ſatis communis in Litteris Pontificijs ponitur ad denotandum Summum Pontificem concedere illam gratiam non ad inſtantiam alicuius, ſed ex mera voluntate ipſius. Si verò in priuilegio præcedit petitio, vel inſtantia, & nihilominus Pontifex vtitur ea Clauſula, denotat cauſam finalem conceſſionis non fuiſſe eam petitionem, ſed meram Papæ liberalitatem. Ita habetur *ex cap. Si motu proprio de præbend. in* 6. Habet autem conceſſio ex motu proprio facta tres conditiones, quibus ſuperat conceſſionem factam ad inſtantiam. Prima, quod conceſſio motu proprio facta eſt magis voluntaria, & maius Beneficium, & ideo amplianda quantum proprietas verborum patitur. Secunda, quod numquam retorquetur contra eum, cui conceditur, ſicut interdum ſolet retorqueri conceſſio ad

in-

Digitized by Google

inſtantiam. Tertia, quod priuilegium ad inſtantiam per ſurreptionem impetratum non valet; ſecus verò ſi motu proprio concedatur. Suarez *de legib.lib.8.cap.12.num.8.* Peirinis *tom.1.Priuilegior.Minimor.in Conſtit.4.Sixti IV.* §.3.*num.2.* Hæc tamen ſurreptio, quam tollit, ſolum eſt ea, quæ oritur ex parte impetrantis, non ea, quæ oriri poteſt, vel ex re ipſa, vel ex cauſæ falſæ expreſſione, vel ex defectu perſonæ, puta ſi ſit inhabilis, irregularis, &c. vel ſi præiudicet iuri tertij. Suarez *ſupra num.11. cum ſequentibus*. Sanchez *lib.8.de Matrimon. diſp.21. num.47.& ſequentibus.* Barboſa *ſupra clauſul.79.num.16.& ſequentibus*. Naldus *ſupra* §. *motu proprio, & ſequentibus*. Tamburinus *ſupra num.20.& ſequentibus*, apud quos alia.

42 Clauſula generalis *Non obſtantibus, &c.* hunc præcipuè operatur effectum, ſcilicet tollere ea, quæ obſtare poſſunt illi diſpoſitioni, in qua eſt appoſita. Barboſa *ſupra clauſul.82.num.4.* Non auget tamen, nec ampliat gratiam, ſed ad limites ipſius appoſita cenſetur. Tamburinus *ſupra num.37.* Vnde prouenit, illam nihil operari, ſi diſpoſitio ſuper qua eſt appoſita aliàs nulla eſſet. Marta *de Clauſul.part.1.clauſul.79.num.26.* Vnde nec tollit ſurreptionis vitium. Marta *ibid nu.10.* Gonzalez *ad Regul.8.Cancellar.gloſ.15.num.32.* Non ſufficit ad derogandum Clauſulis derogatorijs derogatoriarum, niſi in illa addantur ſequentia, *etiam ſi de illis ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua mentio, ac de verbo ad verbum facta fuiſſet.* Ita ex Rotæ *deciſ.87.n.4. part.2.* Tamburinus *ſupra num.39.* Similiter quoties ſecundum priuilegium habeat Clauſulam derogatoriam, cum illis verbis, *etiam ſi talia fuerint, de quibus mentio fieri oporteret de verbo ad verbum, &c.* cenſetur per illud reuocatum primum habẽs Clauſulam derogatoriam derogatoriarum. Menochius *de præſumpt.lib.6.præſ.41.num.22.* Gonzalez *ſupra gloſſ.26.num.23.* Tamburinus *ſupra*.

43 Clauſula *Non obſtantibus etiam ÿs, quorum tenor de verbum ad verbum exprimi deberet, quæ volumus pro expreſſis haberi*, tollit neceſſitatem inſerendi tenorem illorum, etiam ſi in priori illa diſpoſitione, cui derogandum eſt, diceretur, quod per hanc Clauſulam non poſſet ei derogari, cum contra plenitudinem poteſtatis Papæ, nihil poſſit ſtatui. Naldus *ſupra* §. *non obſtantibus*, etiam ex Rotæ *deciſ.* 109.& Nauarro.

44 Clauſula *Non obſtantibus priuilegÿs, &c.* non derogat priuilegia ad pias cauſas, nec illa, quæ commiſerationis cauſa, vel publicæ vtilitatis gratia conceſſa ſunt. Barboſa *ſupra clauſul.183.num.18.cum ſequentibus.* Tamburinus *ſupra num.40.*

45 Clauſula *Non obſtantibus quibuſcunque conſuetudinibus* non videtur derogare conſuetudini immemorabili, ea enim eſt ſpeciali

nota

Digitized by Google

nota digna. Colligitur ex declaratione Sacræ Congregationis de ann. 1575. & 1580. Gonzalez *ſupra gloſſ.* 33. *num.* 5. Peirinis *tom.* 1. *Priui-legior. Minimor. in Conſtit.* 19. *Leonis X.* §. 3 *num.* 3.

46 Circa hanc porrò difficillimam, & intricatiſſimam Clauſulam *Non obſtantibus, &c.* vide Ioan. Andr. *in cap. vnic. de exceſſib. Prælat. num.* 6. Panormitanum *in cap. nonnulli de reſcript. à nu.* 10. Felinum *ibid. à num.* 2. Rodriguez *tom.* 1. *Quæſtion. Regular. quæſt.* 8. *art.* 11. Suarez *de Legib. lib.* 8. *cap.* 38. *per totum*, & Naldum *ſupra*. Maximè tamen pro praxi priuilegiorum Regularium notandum eſt, quod priuilegia concedentia illis facultatem abſoluendi à caſibus Papalibus, de quibus dixi *tom.* 1. *cap.* 18. *&* 19 & ſupra verbo *Caſus reſeruati*, & dicam infra verbo *Confeſſarius* non cenſentur reuocata per Conſtitutiones Summorum Pontificum poſteriorum, in quibus prohibent, vel præcipiunt aliquid reſeruando ſibi talis caſus abſolutionem, etiam ſi addant Clauſulam iſtam *Non obſtantibus, &c.* niſi declarent ſe derogare priuilegia concedentia facultatem abſoluendi à dicto caſu, ſeu quod idem eſt, niſi derogatio intenta per illam Clauſulam *Non obſtantibus* cadat non ſolum ſuper rem prohibitam, aut præceptam, ſed etiam ſuper facultatem abſoluendi à tali caſu. Ratio eſt, non ſolum quia priuilegia Regularium, iſta præſertim, quæ ſolum concernunt ſalutem animæ, ſunt valdè fauorabilia, & latè explicanda, ſed etiam, quia quando Summi Pontifices volunt derogare dictæ facultati abſoluendi per priuilegia Regularium, illam exprimunt, prout fecit Sixtus V. in Conſtitutione aduerſus Clericos malè promotos, de qua dixi *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 39. Quando ergo id non exprimunt cenſendi ſunt non velle reuocare dictæ facultati. Vide dicta eo *cap* 18. *num.* 41. & Peirinis *tom.* 1. *de ſubdito quæſt.* 4. §. *vnic. verſ. ad primum reſpondeo.* Et ante ipſum Rodriguez *tom.* 1. *Quæſtion. Regular. quæſt.* 20. *art.* 8.

47 Clauſula *Non poteſt* inducit ſecundum plures nullitatem actus. Ita Naldus *ſupra* §. *non poteſt.* Melius tamen dicitur, quod quando ea non ponitur ob vitium, ſeu defectum, ſed ſolum ob honeſtatem perſonæ, & perfectionem ſtatus, tunc non inducit talem nullitatem. Secus verò, quando ponitur ob vitium, ſeu defectum perſonæ. Gregorius Lopez *lib.* 2. *verbo Frailes tit.* 10. *part.* 6. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 11. *num.* 44. *&* *cap.* 12 *num.* 10. Vide alia 4. tom. verbo *Leges.*

48 Clauſula *Omni meliori modo* denotat meliorem viam pro actus validitate. Naldus *ſupra* § *omni meliori modo*.

49 Clauſula *Parte ſatisfacta*, quomodo intelligenda, dixi ſupra verbo *Bulla Cruciatæ.* Vide & Naldum *ſupra* §. *parte ſatisfacta.*

50 Clauſula *Pœnitentia ſalutari iniuncta* intelligitur de Orationibus, ſuſceptionibus Sacramentorum, & alijs ſpiritualibus operibus,

non

Digitized by Google

non de eleemoſyna, vel alia corporali afflictione, niſi ex adiunctis oppoſitum colligatur, ſecundum Naldum *ſupra* §. *Pœnitentia ſalutari*.

51 Clauſula *Pro expreſſis*, *&c.* ſeu alia ſimilis *quorum tenores pro expreſſis, &c.* habet vim ſpecialis, & indiuiduæ expreſſionis. Marta *de Clauſulis par.*1.*clauſul.*101.*num.*6.Barboſa *ſupra de Clauſulis clauſul.*102.*num.*2.Tollit proinde neceſſitatem inſerendi tenorem illarum Conſtitutionum, quæ confirmantur, vel derogantur, etiam ſi in illis diceretur expreſsè, quod non intelligerentur reuocatæ, niſi fieret de eis expreſſa mentio. Nauarrus *cap. ſi quando de reſcript. except.*1.*num.*1. Peirinis *tom.*1. *Priuilegior. Minimor. in Conſtitut.*4. *Sixti IV.* §.3. *nu.*3. Quando tamen fallat hæc regula, vide Naldum *ſupra* § *pro expreſſis, &* §. *Quorum tenores*, & Barboſam *dicta clauſul.*102. *& clauſul.*127.

52 Clauſula *Pro potiori cautela* quid importet, dixi ſupra *num.*28. cum loquerer de Clauſula *Et pro potiori cautela*.

53 Clauſula *Prout conſcientiæ tuæ, &c.* quomodo intelligenda vide ſupra *num.* 17. circa Clauſulam *Conſcientiam tuam oneramus*. Cui ſimilis videtur alia Clauſula apponi ſolita *Prout videris expedire*. De qua Naldus *ſupra* §. *prout videris, &c.*

54 Clauſula *Prout de iure*, ſeu *ſi, prout de iure* ſignificat iuris ordinem ſeruandum. Tuſchus *verbo Clauſula concluſ.*368. In reſcripto reſtringit tantum verba præcedentia, non autem refertur ad omnia contenta in commiſſione, in quibus adſit ſpecialis determinatio. Sic ex Rotæ deciſ. 922. Naldus *ſupra* §. *prout de iure*.

55 Clauſula *Prorſus eximimus, ac liberamus*, cum ſit valdè generalis, non ſolum derogat priuilegijs priuatæ perſonæ conceſſis, ſed etiam vniuerſitati cuicunque, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia. Henriquez *in Summa lib.*7. *de Indulgent. cap.* 27. *num.*4. aſſerens *in Comment. litter. F.* huiuſmodi Clauſulam ſic geminatam excludere omnem interpretationem in contrarium. Hoc enim poſtulat dictio illa prorſus. Lege Barboſam *de dictionibus vſu frequentibus dict.*294.*num.*1. Tamburinum *ſupra num.*6. *&* 7.

56 Clauſula *Quatenus ſunt in vſu* qualiter intelligenda dum eſt ſermo de priuilegijs Regularium, dixi *tom.*2.*cap.*15.*num.*17. Vide & dicenda 4.tom. verbo *Priuilegia*, ac Reuerendiſſimum Stratium *in Inſtruct. pro Carmelit. cap* 5.*num.*7.

57 Clauſula *Quorum tenores, &c.* habet vim ſpecialis, & indiuiduæ expreſſionis, iuxta dicta ſupra *num.*51. de Clauſula *Pro expreſſis*, & deſeruit ad tollendũ ſurreptionem. Naldus *ſupra* §. *Quorum tenores, &c.*

58 Clauſula *Quoties expediens fuerit*, vel *Quoties opus fuerit*, importat quandam veluti infinitatem, prout etiam idem importat Clau-

Digitized by Google

ſula *Quandocunque*, vel *Quotieſcunque*. Tuſchus *verbo Clauſula concluſ.* 353. *num.* 2.

59 Clauſula *Ratum, & firmum* includit Ius, & factum: *ratum* enim refertur ad ius, *& firmum* ad factum. Naldus *ſupra* §. *Ratum, & firmum*.

60 Clauſula *Recuſatione remota* intelligitur, vt credo, reſpectiuè, ſicut & alia ſimilis, ſcilicet *appellatione remota*, de qua ſupra *num.* 10. prout indicat Naldus *ſupra* §. *Recuſatione*.

61 Clauſula *Relinquo conſcientiæ tuæ* videtur intelligenda, ſicut & illa, *prout conſcientiæ tuæ*, & illa *conſcientiam tuam oneramus*, de quibus ſupra *num.* 17. & 53.

62 Clauſula *Saluo aſſenſu Apoſtolico* non excuſat à pœnis contra alienantes res Eccleſiaſticas inflictis, eos, qui illas alienant, iuxta dicta *tom.* 2. *cap.* 19. *num.* 61. Et quamuis Naldus *ſupra* §. *Saluo aſſenſu* ex Riccio quem refert dicat id eſſe intelligendum, quādo non adduntur illa verba *Et non aliàs, aliter, nec alio modo*, & res eſt facilis recuperationis, nihilominus etiam poſitis his conditionibus, ſi poſſeſſio tradatur ementi non effugiunt vendentes dictas pœnas, quia proteſtatio eſt contraria facto, iuxta dicta eo loco ex Quaranta, Peirinis, & Bonacina.

63 Clauſula *Saluo iure Parochiali*, ſeu *ſine Parochiæ præiudicio*, aut ſimilis intelligitur de decimis, & primitijs, aut alijs obuentionibus, quæ à laicis exhiberi debent Parochis. Ioannes de Cruce *de Stat. Relig. lib.* 2. *cap.* 5. *dub.* 7. *concluſ.* 157. Tamburinus *ſupra num.* 18. Barboſa *ſupra clauſul.* 157. Vbi plura circa Clauſulam *Sine præiudicio*. Maximè Reuerendiſs. Stratius *in Inſtruct. relata cap.* 6. *num.* 8. ex Sixto IV. *in Mari magno Carmelitar.*

64 Clauſula *Si & in quantum* operatur in appellatione admiſſionem eorum, quæ ſunt admittenda, & negationem illorum, quæ de Iure non debent admitti. Naldus *ſupra* §. *Si & in quantum* ex Marta. In electionibus verò, quando res eſt dubia, an aliquis admitti debeat, & admittitur cum proteſtatione *Si & in quantum*, iuxta dicta *tom.* 2. *cap.* 12. *num.* 30. operatur, quod valeat electio.

65 Clauſula *Si & prout de iure* aliquando importare videtur idem, quod præcedens *Si & in quantum*, aliquando verò ſignificat iuris ordinem ſeruari debere. Tuſchus *verbo Clauſula concluſ.* 368.

66 Clauſula *Sicut accepimus* poſita in gratia motus proprij nō eget iuſtificatione, ſecus verò in gratia ad partis inſtantiam. Tamburinus *ſupra num.* 55. ex varijs Rotæ deciſionibus.

67 Clauſula *Sola rei veritate perſpecta*, cui adiungi ſolent *Summariè, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura Iudicij*, quid impor-

tet,

Digitized by Google

tet, dixi *tom.1. cap.27. num.26.* Vide Naldum *ſupra §. Sola facti, &c. & ſequentibus.*

68 Clauſula *Sublata facultate, &c.* claudit os iudici, & tollit illi facultatem aliter iudicandi, ita vt pars contraria audiri non debeat, niſi obtenta à Summo Pontifice gratia de oris aperitione. Gonzalez *ad Regul.8. Cancellar. gloſſ.66. num.3. cum ſequentibus*. Garzia *de Beneficijs part.6. cap.3. num.* 98. Vnde proceſſus in contrarium factus fit nullus. Barboſa *ſupra clauſul.*175. *num.*5. Tamburinus *ſupra nu.*12. apud quos alia.

69 Clauſula *Super omnes, & ſingulos* importat ſpecificationem ſpecialem, ac ſi omnes in indiuiduo nominarentur. Tuſchus *verbo Clauſula concluſ.*296. *num.*2. Vbi etiam *num.*3. dicit comprehendere etiam exemptos.

70 Clauſula *Supplentes defectus, &c.* non ſupplet illos, qui ſunt iuris naturalis, vt ſunt citatio partis in cauſis damnum tertij concernentibus, quia Princeps non poteſt tollere id, quod iure naturæ eſt neceſſarium. Tuſchus *in verbo Clauſula concluſ.*343. Barboſa *ſupra clauſul.* 177. *num.* 8. Solum ergo ſupplere poteſt defectus Iuris poſitiui. Idem Barboſa *ibid. num.* 1. Cum autem huiuſmodi defectus ſint in duplici differentia alij ſubſtantiales, v. g. quo reſcriptum impetrans non ſit excommunicatus, aut quod non impetretur per ſubreptionem, alij accidentales, ſcilicet, qui pertinent ad iuris ſolemnitatem, vt puta, quod ſententia non ſit lata die feſto, &c. ad minus ſupplet hos poſteriores, & quandoque priores, iuxta modum reſcripti, vt ſi illud fuerit ex motu proprio, & de plenitudine poteſtatis, vel id colligatur ex contextu, vel circunſtantijs. Suarez *lib.8. de Legib. cap.20. num.*12. Peirinis *tom.*1. *Priuilegior. Minimor. in Conſtitut.*1. *Sixti IV.* §.2. *num.*8. & 9. Barboſa *dicta clauſul.*177.

71 Clauſula *Tuo iudicio*, vel *tua prudentia*, videtur importare idem, quod *conſcientiam tuam oneramus*, de qua ſupra *num.* 17. Vide Naldum *ſupra* §. *Tuo iudicio*.

72 Clauſula *Vocatis vocandis*, ſeu *qui fuerint vocandi, &c.* intelligitur de ijs quorum intereſt. Naldus *ſupra* §. *Vocatis, &c.* Significat etiam Iudicem ea diſpoſitione datum teneri obſeruare formam iudicialem, & non eſſe merum executorem, ſed mixtum, ideſt, partim executorem, & partim Iudicem, ac debere ex vi huius Clauſulæ vocare omnes quorum intereſt, vel ſpecificè ſi certò ſciantur, vel per edictum publicum ſi ignorentur. Panormitanus *in cap. exhibita de Iud. num.*6. Peirinis *tom.*1. *Priuilegior. Minimor. in Conſtitut.*1. *Sixti IV.* §.2. *num.*4.

73 De alijs Clauſulis occurrentibus in diſcurſu operis dicetur.

C L A V S V R A.

S V M M A R I V M.

De Clauſura Regularium remiſſiuè. num.1.
De Clauſura virorum Religioſorum. num.2.
An poſſint obligari à Prælatis ad illam ſeruandam. ibid.
Terminus huius Clauſuræ qualis ſit. num.3.
Egreſſio nocturna, aut furtiua è Monaſterio eſt Caſus reſeruabilis? num.4.
Quando incurratur hic caſus. ibid.
Clauſura Monialium à quo tempore cęperit. num.5.
Quæ Moniales hoc præcepto aſtringantur. num.6.
An detur in hoc paruitas materiæ. num.7.
Quid de Monialibus degentibus in domibus Monaſterijs contiguis. num.8.
Quid de Moniali ſupra murum Monaſterij ſedente. num.9.
De Moniali, cui vitæ periculum imminet. num.10.
De Moniali grauida effecta. num.11.
An propter habendam curam conſanguineorum licitè exeant Moniales. num.12.
De caſibus concedendi licentiam egrediendi. num.13.
Quid declaratum à Sacra Congregatione. ibid.
An poſſint Moniales tranſire de vna Religione ad aliam. num.14.
An eijci propter incorrigibilitatem. num.15.
An transferri ad aliud Monaſterium correctionis gratia. num.16.
An pro inſtitutione Nouitiarum. num.17.
Quid circa hoc Sacra Congregatio declarauerit. num.17.& 18.
An cum transfertur Monialis ſecum deferat dotem. num.19.
De abſolutione à Cenſuris contra tranſgredientes iſtam Monialium Clauſuram. num.20.
An ſpectet ad Prælatos Regularium. ibid.
Quid de diſpenſatione in pœnis incurſis. num.21.
De Clauſura Monialium, quoad ingreſſum aliorum in ipſarum Monaſteria. num. 22.
Quæ perſonæ ingredi prohibeantur in illa. num.23.
De Superiore, qui poteſt concedere licentiam pro tali ingreſſu. num.24.
Qualis debeat eſſe hæc licentia. num.25.
Quæ eſt cauſa legitima ipſam concedendi. num.26.

De

*De ſocio Confeſſarij intrantis ad miniſtranda Sacramenta. num.*27.
*De Moniali energumena quomodo exorcizanda. num.*28.
*An liceat ingreſſus titulo ſepulturæ, vel funeralis Monialium. nu.*29.
*Qui officiales Monaſterij ingredi poſſint. num.*30.
*De malefactoribus ad Monialium Monaſteria confugientibus. nu.*31.
*Quando poſſunt Epiſcopi, & alij Superiores eò ingredi. num.*32.
*An, & quando Dominis Cardinalibus, aut Epiſcopis id permiſſum. num.*33.
*De fœminis, quibus etiam eſt prohibitum ingredi Monaſteria Monialium. num.*34.
*De cenſuris, & pœnis quas incurrunt tranſgreſſores. num.*35.
A quo abſoluantur, vel diſpenſentur. ibid.
*Quid de alijs pœnis ab antiquioribus Pontificibus impoſitis. num.*36.

1 DE Clauſura Regularium perſonarum non pauca dixi to. 1. huius Summæ. De Clauſura quidem virorum Religioſorum, quantum ad prohibitionem quam habent non admittendi fœminas in eorum Monaſterio, *cap.* 10. *à num.* 9. & quoad Clauſuram, quam ipſi obſeruare debent, *cap.* 16. & de Clauſura Monialium tam quoad egreſſum è proprijs Monaſterijs, quàm quoad ingreſſum aliorum in illa, *cap.* 25. *à num.* 16. Alia tamen, vel pro maiori materiæ complemento in præſenti addenda ſunt.

2 Et primò, loquendo de Clauſura virorum Religioſorum, quantum ad dictam prohibitionem non admittendi fœminas intra Clauſuram ſuorum Monaſteriorum, præter dicta eo loco alia dicam 4. tom verbo *Monaſteria*. Quod verò attinet ad Clauſuram, quam ipſi obſeruare debent; certum eſt eos non teneri ſicut Moniales ad Clauſuram perpetuam. Neque enim aliqua Lex Eccleſiaſtica ad eam eos obligauit, nec aliqua Religio cum tali, tantaue auſteritate inſtituta eſt. Bonacina *in Tract. de Clauſura quæſt.* 2. *punct.* 1. *num.* 1. Prælatos quoque Regulares non poſſe illam inducere probabile eſt, quia iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 4. *num.* 13. ea, quæ ſunt omnino ſupra Regulam non poſſunt præcipi à Prælatis. An verò Summus Pontifex poſſit hoc facere, Bañez 2. 2. *quæſt.* 1. *art.* 10 *dub.* 6. & Bonacina *ſupra, & de Legibus diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 3. *num.* 19. affirmare videntur. Sanchez verò *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 2. *num.* 22. id negat, licet *num.* 43. cum Bañez relato affirmet poſſe nedum Papam, ſed etiam Prælatos Regulares aliqualem Clauſuram Monachis indicere, vt puta, quod non exeant è Conuentibus, niſi cum tali, vel tali limitatione. Teneri autem Religioſos ad aliquem modum Clauſuræ, iuxta ſuam Regulam, decreta Summorum Pontificum, & Conſtitutiones Religionum, dixi eo *cap.* 16. *num.* 1.

 & ſe-

& ſequentibus, & tractat Bonacina loco relato ex *Tractat. de Clauſura*.

3 Terminus verò huius Clauſuræ Religioſorum comprehendit totum circuitum Monaſterij, includendo etiam in illo hortum, nemus, & alia loca illi annexa, quæ muris Monaſterij, ſeu ſeptis cinguntur. Hæc enim omnia ſunt partes Monaſterij, & ea comprehendit ſeptorum nomine Clemens VIII. *in decretis ſuper caſ. reſeruat.* dum inter eos refert egreſſionem extra ſepta Monaſterij. Peirinis *tom. 2. de Prælato quæſt. 3. cap. 2. §. 1. num. 39.* Ioannes Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Clauſura num. 2.* Non tamen pertinent ad Clauſuram loca aliqua ſeparata à Monaſterijs, Infirmariæ videlicet, Hoſpitia, vel loca, quæ ædificari incipiunt. Naldus *in Summa verbo Clauſura num. 1.* Deſignare autem huius Clauſuræ terminos extra quos Religioſi non poſſint ſine licentia exire pertinet ad Prælatos ipſorum, illi enim ſunt Ordinarij Iudices, & paſtores ipſorum. Naldus *ſupra* ex Confectio.

4 Egreſſio nocturna, ac furtiua è Monaſterio, ſeu Conuentu, quæ eſt caſus reſeruabilis in Religionibus ex decretis Clementis VIII. ſupra relatis, intelligenda eſt copulatiuè, ſeu complexiuè, & non diuiſiuè. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 18. num. 5.* Naldus *in Summa verbo Clauſura §. dummodo non* Ideſt non ſufficit ſola nocturna, neque ſufficit ſola furtiua, ſed requiritur vtrumque. Nec enim gratis vſus eſt Pontifex coniunctione *ac*. Cum autem Pontifex dicat *nocturna*, & materia ſit odioſa, non videtur ſufficere, quod egreſſio ſit in crepuſculis, quia in illis non eſt nox, de cuius eſſentia eſt omnimodus receſſus à luce Solis. Peirinis *ſupra num. 40.* Cum verò dicat *furtiua*, ideſt, ſine licentia Superioris, ideo ſi quis exeat, videntibus, expectantibus, vel cuſtodiam facientibus aliquibus ſocijs de Monaſterio incidet in hunc caſum. Peirinis *ibid.* Secus ſi Superior daret licentiam ſic exeundi, talis enim egreſſio, eſto eſſet iniqua, non tamen eſſet furtiua. Peirinis *ibid.* quamuis Suarez *ſupra num. 5.* oppoſitum probaliter dicat, cum talis licentia non ſit legitima. Similiter, ſi ipſe Prælatus exiret dicto modo, etiam incideret in talum caſum, ſi aliàs eſſet reſeruatus à ſuo Superiori, quia talis egreſſio eſt contra voluntatem Religionis, Regulæ, & Superiorum. Suarez, & Peirinis relati. Vide pro hoc caſu Longum *de caſ. reſeruat. part. 2. caſ. 3.* Molfetium *tom. 1. Summ. tract. 7. cap. 25. à num. 16.*

5 Loquendo de Clauſura Monialium, quoad prohibitionem, quam habent non egrediendi è ſuis Monaſterijs, præter dicta *tom. 1. huius Summæ cap. 25. à num. 16.* addendum, vel pro pleniori notitia, tale præceptum initium aliquo modo habuiſſe in lege veteri, in qua etiam erant Virgines clauſæ propheticam vitam agentes, vt colligitur non

ſolum

ſolum ex *Iudit.*8.*verſ.*5. ſed clarius ex 4.*Reg.*11.*verſ.*2. & multo clarius ex 2.*Machab.*3.*verſ.*19.illis verbis: *Virgines,quæ concluſæ erant præcurrebant ante Oniam.* De quo vide Abulenſem 1.*Reg.*2.*quæſt.*12. Caniſium *lib.*2.*de Deipar.cap.*12. Baronium *in Appar.ad Annal.*§.*ſi fidem adhibendam,*& alios. Habuit etiam initium in primitiua Eccleſia, in qua conſtat Sanctam Maria Magdalenam, Martham eius ſororem,cum alijs Virginibus in quodã cœnobio vixiſſe,vt teſtatur Theodorus Mellitus *in vita ipſarum cap.* 9.& Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp.*18.*quæſit.*2.*num.*1. vbi *num.*2.id refert de alijs,& *quæſit.*3.*nu.*1. refert plura antiqua Concilia in quibus aliquod veſtigium huiuſmodi Clauſuræ Monialium cernitur. Quamuis ergo à tempore Bonifacij VIII. Monialium Clauſura ſit ſub præcepto,temporibus tamen antecedentibus aliquo modo initiata fuit, & poſt Bonifacium à Concilio Tridentino, Pio V. & Gregorio XIII. rigidiſſimis pœnis intimata,iuxta dicta eo *cap.*25.*num.*16.

6 Quæ Moniales ſint,quæ hoc præcepto obligantur, dixi ibi *nu.*17. vbi etiam de Monialibus Nouitijs, Conuerſis, & Oblatis. De loco Clauſuræ, dixi etiam *num.*17 Nunc verò agendum de aliquibus caſibus particularibus,de quibus dubitari poteſt, an in illis tranſgrediantur Moniales hoc præceptum,& Cenſuras impoſitas.

7 Et primò, in hoc præcepto dari credo paruitatem materiæ, & minimum, ita vt Monialis egrediens non ſecundum totum corpus, ſed ſecundum partem tantum, ita vt vno pede ianuam Clauſuræ exierit, alio verò intus extiterit, non incidat in Cenſuras, aut caſum reſeruatum. Ratio eſt, quia vt dixi ſupra verbo *Caſus reſeruati num.* 12. ad caſum reſeruatum requiritur actio perfecta,& completa,in hoc autem caſu non eſt egreſſus completus, vel perfectus. Sanchez *lib.*6.*in Decalog.cap.*16.*num.*70.fauet Diana *part.*5.*tract.*5.*reſolut.*22. Idem credo,ſi Monialis eſſet in ipſo oſtio, quia oſtium eſt partim intra, partim extra Clauſuram. Portellus *in dub. Regular. verbo Clauſur. Monial. num.*25. Secus verò dici debet de Moniali,quæ vtroque pede, & toto corpore egreſſa eſt Clauſuræ ianuam, etiam ſi ad vnum,vel duos tantum palmos egreſſa eſſet, hæc enim perfectè, & completè egreſſa eſt è Clauſura.Bonacina *ſupra quæſt.*1.*punct.*8.*num.*7.

8 Deinde,Moniales degentes in domibus Monaſterio contiguis pro eleemoſyna petenda, quales ſolent eſſe aliquæ Conuerſæ, ſeu potius Oblatæ, ex illis egredientes, etiam ad inhoneſta patranda, Clauſuram non frangunt, quia tales domus, nec ſunt Regulares, neque locus Clauſuræ. Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp.*19. *quæſit.*5. *in ſolut. ad* 6.

9 Item Monialis, quæ virili more quaſi equitans inſidet muro Mo-

naſterij non frangit Clauſuram, quia rè vera non exit perfectè extra Clauſuram. Tamburinus *ſupra in ſolut. ad* 7. ex Suarez.

10 Similiter Monialis, cui vitæ periculum certò imminet ob graues moleſtias, & vexationes, quas iniuſtè patitur, ſi Epiſcopum, vel Superiorem à quo ſubleuetur habere non poteſt, non obligatur lege Clauſuræ, quia neceſſitas caret lege, & lex Eccleſiaſtica non obligat cum tanto diſpendio. Sanchez *dicto lib. 6. in Decalog. cap.* 15. *nu.* 62. Tamburinus *ſupra in ſolut. ad* 8.

11 Monialis autem grauida effecta exire non poteſt ſine legitima licentia è Clauſura, vt fœtum edat, & delictum ſuum abſcondat, niſi inde timeat mortis periculum, quia ſolum propter præfatum timorem excuſari poteſt à fractione huius præcepti tam neceſſarij pro bono regimine Monialium. Tamburinus *ſupra in ſolut. ad* 12. An verò etiam extra mortis periculum excuſari poſſit, ſi id faciat ad euitandum ſcandalum, vel infamiam, dubium ſanè difficile eſt, cum ex vna parte ius naturæ, quod dictat vitari debere ſcandalum, & infamiam propriam, præponendum videatur cuicunque præcepto Eccleſiaſtico ſeruandi Clauſuram, ex alia verò præponendum potius videatur bonum commune Religionis omni priuato incommodo, præſertim cum Summorum Pontificum Conſtitutiones quoad hoc punctum rigidiſſimè prohibeant egreſſum, niſi in caſibus ab ipſis deſignatis, vt dixi eo *cap.* 25. *num.* 20.

12 Multo minus excuſari poteſt Monialis à tranſgreſſione Clauſuræ, ſi exeat ex illa ſine legitima licentia Summi Pontificis, vel aliorum Superiorum, propter habendam curam Nepotum, etiam omni auxilio deſtitutorum, prout declaratum eſt à Sacra Congregatione apud Armendariz *in Additionib. ad recopilat. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Relig. num.* 105. & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Monialium Clauſura circa egreſſum*. Quod idem dico de egreſſu ad habendum curam conſanguineorum infirmorum. Cum iſti caſus non excipiantur à Pio V. in Conſtitutione, & Clauſuræ præceptum ſtrictiſſimè obliget Moniales. Bonacina *ſupra dicta quæſt.* 1. *punct.* 9. *num.* 4. *&* 5. Tamburinus *ſupra in ſolut. ad* 13. An autem exire poſſit ad ſuccurrendum extremæ neceſſitati patris, matris, filij, aut filiæ, quibus aliter ſuccurrere nequeat, difficilius dubium eſt, cum, vt ſupra dixi, ex vna parte lex naturæ, quæ anteponi debet cuicunque legi Eccleſiaſticæ obliget pro ea occaſione; ex alia verò bonum commune Religionis, & Summorum Pontificum Conſtitutiones id poſtulent. Alij ergo Iudices ſunto.

13 Circa ea tamen, quæ dixi *dicto cap.* 25. *num.* 20. de caſibus in quibus ſolummodo concedi poteſt Monialibus licentia egrediendi è Clau-

ſura,

Digitized by Google

ſura, ſcilicet magni incendij, infirmitatis lepræ, & epidemiæ, iuxta Conſtitutionem Pij V. ibi relatam, animaduerſione digna eſt declaratio quædam Sacræ Congregationis ad Nuncium Hiſpaniarum anno 1594. facta, quam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Monialium Clauſura circa egreſſum* 4. quæ talis eſt: *Monialibus licentiam concedere exeundi à Clauſura non licet Ordinarijs in alijs quantumuis grauibus caſibus in Conſtitutione Pij V. non contentis, niſi in caſu lepræ, magni incendij, & epidemiæ. Nomine autem epidemiæ quicunque morbus popularis contagioſus intelligitur.* Nihilominus Ioannes Maria Nouarius *in Lucern. Regular. verbo Clauſura à num.* 10. allegationem quamdam affert Sanctiſs. D. N. Vrbano directam, in qua probat in cauſis ſimilibus poſſe concedi Moniali facultatem egrediendi è Monaſterio, quam legere poteris apud ipſum. Caſus verò ſimiles in quibus licitè concedi poſſe licentiam prædictam pũtãt plures Doctores, ſunt iſti: primus, tempus belli cum infidelibus, quando iuſtè timeri poteſt detrimentum Monialium, niſi ad locum tutum ſe recipiant, præſertim, quia de militibus extat illud carmen:

Nulla fides, pietasq. viris, qui caſtra ſequuntur.

Nauarrus *comment.* 4. *num.* 48. *de Regularib.* Azor *tom.* 1. *Inſtit. Moral. lib.* 13. *cap.* 8. *quæſt.* 1. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Alleg.* 102. *num.* 12. Secundus eſt, impetus magni torrentis, vel fluminis, aut imminẽs Monaſterij ruina. Scortia *in ſelect. Conſtit. Pontif. Theor.* 228. Barboſa *ſupra.* Tamburinus *ſupra diſp.* 20. *quæſit.* 2. *nu.* 3. Tertius eſt, ſi Monaſterium in alium locum de Epiſcopi conſenſu transferatur. Sanchez *dicto cap.* 15. *num.* 53. Bonacina *ſupra punct.* 9. *nu.* 8. Quoad hoc tamen extat declaratio quædam Sacræ Cõgregationis in vna Barcinonenſi ann. 1615. cui attendi debet, his verbis: *Monialium translatio Apoſtolica Sede inconſulta, minimè fieri poteſt.* Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Monialium translatio* 8. Item alia huius tenoris in vna Vlixbonenſi ann. 1615. *Moniales transferri non poſſunt in Monaſteria nouiter erecta, niſi eadem Monaſteria auctoritate Apoſtolica extructa fuiſſe prius conſtiterit, ipſaque, præuia viſitatione, earumdem Monialium capacia, eiſque accommodata, atque ita abſoluta reperta fuerint, vt cæmentarijs, alijſque fabris nulla ædificationis cauſa in ipſa poſtea ingrediendi neceſſitas relinquatur.* Barboſa *ſupra.* Vide alia infra *à num.* 16. Quartus eſt, ſi Abbatiſſa egrediatur è Monaſterio, propter præſtandum iuramentum fidelitatis, caſu omnino neceſſario alicui Domino temporali. De quo dixi eo *tom.* 1. *cap.* 26. *nu* 20.

14 Non obſtãte etiam rigoroſa Clauſura Monialium poſſũt ſeruatis ſeruandis tranſire de vna Religione ad aliam, iuxta dicta eo *cap.* 25. *num.* 41. Idque declaratum dicitur ſæpius à Sacra Congregatione in

vna

Digitized by Google

vna Nannatenſi 1615. & alia Redonenſi 1617. vt tradit Ricciullus *in tract. de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. vagant. lib. 8. cap. 5. num. 4.* Monialis autem tranſiens ad aliam Religionem debet in ea Nouitiatum habere, & profeſſionem emittere, prout ex Rotæ *deciſ.* 109. *num.* 2. *& ſequentib. in recentior.* elicit Tamburinus *ſupra diſp.* 21. *quæſit.* 1. *num.* 11. Vbi etiam ex eadem Rota habetur, quod ſi Monialis fuerit translata cauſa pœnitentiæ ali debet per Monaſterium à quo transfertur.

15 Non tamen eijci poſſe Monialem à Religione propter incorrigibilitatem, dixi eo *cap.* 25. *num.* 17. ex declaratione Sacræ Congregationis, & ita deciſum fuiſſe in dicta Redonenſi affirmat Ricciullus loco citato *num.* 8. & confirmat Bonacina *dicto punct.* 9. *nu.* 14. ex Rotæ deciſione in vna Vlixbonenſi 1625. Et ratio eſt, quia inde ſequeretur magnum Clauſuræ detrimentum, & quod Moniales ex ſuo delicto commodum, & vtilitatem reciperent, dareturq. occaſio, vt aliquot ipſarum incorrigibilitatem fingerent, vt vel ſic eijci poſſent. Quare, etſi in iure communi ſtando id licitum eſſet, vt habet Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 5. *num.* 6. & forſan ex priuilegio Innocentij III. pro Ciſtercienſibus, quod refert Hieronymus Rodriguez *in compend. Quæſtion. Regular. reſolut.* 57. *num.* 3. propter deciſiones tamen adductas, & praxim Eccleſiæ, nullatenus admitti debet expulſio Monialis à Religione.

16 Addendum etiam, nec ad aliud Monaſterium eiuſdem Religionis transferri debere Monialem correctionis, vel punitionis gratia, Sede Apoſtolica inconſulta. Ratio eſt, quia etſi id iure communi vetitum non ſit, quinimò aliquo modo permiſſum *in cap. quoniam de Simonia*, & ita ſentiant Rodriguez *tom.* 1. *Quæſtion. Regular. quæſt* 49. *art.* 5. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 15. *num.* 47. Portellus *in Dub. Regular. verbo Clauſura Monialium nu.* 22. & Bonacina *ſupra nu.* 12. nihilominus oppoſitum videtur declaratum à Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium his verbis: *Monialem nullam ſibi ſubiectam ex vno Monaſterio ad aliud tranſmittere poſſunt locorum Ordinarij, vel Superiores Regulares, etiam ex cauſa ſeditionis, vel incorrigibilitatis, aut criminis perpetrati.* Barboſa *in dictis Collectan. Bullarij verbo Monialium translatio* 8. Tamburinus *ſupra diſp.* 21. *quæſit.* 3. *num.* 4. Vult ergo Sacra Congregatio, quod Monialis incorrigibilis, criminoſa, aut ſeditioſa in proprio Conuentu puniatur. Quia tamen Sanchez *ſupra* dicit oppoſitum praxi eſſe receptum, videndum eſt, an ea praxis legitima ſit, legitimauè conſuetudine fundata.

17 Pro caſu translationis Monialium ex vno ad aliud Monaſterium pro Inſtitutione Nouitiarum in eo introducendarum, hæc etiam declarauit Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium in vna Tortonen.

Digitized by Google

tonenſi anno 1603. *Moniales ab vno Monaſterio non transferant locorum Ordinarij, aut Superiores Regulares in Monaſteria recenter erecta pro Nouitiarum in eo introducendarum inſtitutione, niſi obtenta à Sede Apoſtolica, vel à Sacra Congregatione ſpeciali facultate.* Barboſa *ſupra*.

18 Pro caſu etiam dato translationis Monialium ex vno ad aliud Monaſterium hæc etiam declarauit Sacra Congregatio. *Moniales vbi ad aliud Monaſterium ex iuſta cauſa transferendæ ſunt, translatio debet fieri in aurora, vt illæ à paucis conſpici poſſint, atque à perſonis grauibus, & honeſtis, & ſanguine eis proximioribus deducantur*. Armendariz *in Additionib. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. lib. 7. de Religioſ. num.* 100. Barboſa *ſupra, & de offic. & poteſt. Epiſc. Allegat.* 101. *num.* 26.

19 In his porrò caſibus translationis Monialium ad aliud Monaſterium, vel Religionem, an deferre debeant ſecum dotem, & alia bona, quæ ad ipſas ſpectant, dicam infra verbo *Dos*.

20 Circa abſolutionem ab excommunicatione latæ ſententiæ, quam, vt dixi eo *cap.* 25. *num.* 19. Pius V. in dicta Conſtitutione, quæ incipit *Decori* ann. 1569. edita, ſtatuit contra Moniales egredientes è Clauſura in caſibus non permiſſis, aut eis licentiam concedentes, eas comitantes, vel recipientes, animaduertendum, quod cum ea ſit Papæ reſeruata, ſolum ad ipſum iure ordinario ſpectare poteſt abſolutio ab ipſa. Sanchez *dicto cap.* 15. *num.* 76. Conſequenter etiam ex commiſſione ipſius, ſpectabit ad Sacram Pœnitentiariam, & Pœnitentiarios Romæ. Quando autem caſus occultus fuerit, poterit Epiſcopus ab eo abſoluere ex vi decreti Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. *de reformat.* Etſi enim aliqui exiſtiment prædictum decretum non habere locum in caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis poſt Concilium Tridentinum, propter declarationem Sacræ Congregationis quam afferunt, referaturque etiam alia declaratio Sacræ Congregationis approbante Gregorio XIII. qua dicitur in delictis occultis materiæ clauſuræ derogatum fuiſſe dicto decreto per Cōſtitutionē Pij V. (Sanctarellus *Tract. de hæreſ. cap.* 5. *dub.* 1. *num.* 1. & alij apud ipſum) nihilominus, vel quia de iſtis declarationibus authenticè non conſtat, vel quia oppoſitum eſt conſuetudine receptum; ideo poſſe Epiſcopos in hoc caſu, quando eſt occultus, abſolutionem dare, tenent Sanchez *ſupra dict. nu.* 76. Bonacina *de Clauſura quæſt.* 1. *punct.* 5. *num.* 1. *& de Cenſuris diſp.* 1. *quæſt.* 3. *punct.* 2. *num.* 1. § *an vero, & diſp.* 2. *quæſt.* 6. *punct.* 1. *nu.* 40. & generaliter de omnibus caſibus etiam poſt Concilium reſeruatis tenent Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 41. *num.* 7. & Vincentius Candidus *tom.* 1. *Diſquiſit. Moral. diſquiſit.* 3. *art.* 28. Neque hoc ſolum eſt verum

Digitized by Google

rum reſpectu ſæculariũ, & Monialium Epiſcopis ſubditarũ, ſed etiam reſpectu Regularium exemptorum, nec Epiſcopis ſubditorum. iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 11. *num* 6. Poterunt etiam à prædicta excommunicatione abſoluere Prælati Regulares habentes facultatem abſoluendi à Cenſuris Papæ reſeruatis, de quibus dixi eo *tom.* 1. *cap.* 18 *num.* 36. animaduertendo tamen, quæ ibidem *num.* 41. animaduertenda duxi. Ad id etiam maximè deſeruit priuilegium Pij V. conceſſum Prælatis Ordinis Prædicatorum, de quo dixi eo *cap.* 18. *num.* 31. quo alij communicationem priuilegiorum cum ipſis habentes vti poſſunt, cum hoc priuilegium conceſſum ſit anno 1571. vt patet ex Bulla, quam refert confectius *in Collect. Litterar. Apoſtolicar. in Pio V. num.* 10. reſeruatio autem hæc eiuſdem Pij V. facta ſit anno 1569. Tamburinus *ſupra diſſ.* 19. *quæſit.* 5. *num.* 2. Vbi etiam animaduertit id, quod eo *num.* 31. ego etiam dixi, ſcilicet prædictos Prælatos Regulares vtentes hoc priuilegio Pij V. non poſſe hanc facultatem alijs delegare, quia Pontifex vult, quod id faciant ipſi per ſe ipſos. In locis etiam vbi publicatur Bulla Cruciatæ poteſt Confeſſarius ex vi Bullæ electus ab hac Cenſura abſoluere ſemel in vita, & ſemel in morte, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cruciatæ num.* 19. Sorbus *in Additionib. ad compend. Priuilegior. Mendicant. verbo ingredi Monaſteria Monialium num.* 11. §. *dico primò.* Sanchez *ſupra.* Sed pro Regularibus nota, quæ ibi *nu.* 29. dixi. Imò etiam omnes Confeſſarij, qui communicant in priuilegijs cum Ieſuitis, poſſunt ab illa toties quoties, & vbique abſoluere, propter priuilegium Pauli III. eiſdem Ieſuitis conceſſum, quod retuli eo *to.* 1. *cap.* 19. *num.* 15. eo præſertim, quod iſte caſus non comprehendatur in illis, quos Sacra Congregatio ſub Clemente VIII. & Sanctiſs. D. N. Vrbano Confeſſarijs prohibuit, de quibus egi eo *num.* 15. 16. & 17. Vide Bonacinam *loco relato num.* 2. & Tamburinum *dicto quæſit.* 5. *num.* 3.

21 Circa diſpenſationem, ſaltem quoad forum conſcientiæ, in pœnis illis priuationum, & inhabilitatum, quas tam Moniales egredientes è Clauſura, quàm eis licentiam concedentes, comitantes, vel recipientes incurrunt, iuxta dicta eo *cap.* 25. *num.* 19. dicendum eſt, poſſe in illis diſpenſare, tum Epiſcopos, quando caſus fuerit occultus, propter dicta ſuperius; tum aliquos Prælatos Religionum, iuxta dicta eo *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 46. & *cap.* 10. *num.* 35. & iuxta modum ibi præſcriptum. Vide Sanchez *ſupra num.* 78. Portellum *ſupra num.* 28 & Bonacinam *dicto punct.* 5. & quoddam priuilegium Pauli III. pro Benedictinis infra verbo *Irregularitas num.* 72. Et nota has pœnas non eſſe Papæ reſeruatas.

22 Loquendo verò de Clauſura Monialium quantum ad ingreſſum alia-

aliarum perſonarum in ipſarum Monaſteria, licet etiam non pauca dixerim eo *tom.1.cap.25.à num.24.* alia tamen, vel pro pleniori notitia addenda ſunt, maximè propter nouas declarationes Sacræ Congregationis, quæ de ea re extant.

23 Et primò, quoad Moniales quibus id prohibetur, an etiam ſint illæ, quæ non promittunt caſtitatem ſimpliciter, ſed ſolum coniugalem, quales ſunt aliquæ Ordinum Militarium, agit Rodriguez 3.*tom. Summæ in Additionib.ad cap.95. concluſ.5.* & Portellus *ſupra in Additionib.ad addit.* Deinde, quoad perſonas, quæ ingredi prohibentur, dixi eo *num.24.* eſſe omnes cuiuſcunque generis, conditionis, aut ſexus, vbi etiam, quid de Regibus, & Reginis dicendum, quid etiam de amentibus, aut de pueris infantibus. Adde quoad amentes, quod etiam ſi ipſi, ſi vſu rationis careant, nec peccent ingrediendo, nec incidant in cenſuras contra ingredientes impoſitas, ſecus tamen dicendum eſt de illis, qui cauſa fuerint eorum ingreſſus. Zerola *in prax. Epiſcop.verbo Monialis ad quæſit.8.* Tamburinus *de Iure Abbatiſſ. diſp.22.quæſit.5.* De pueris infantibus dicendum ſimiliter, quod etſi illi, nec peccent ingredientes in Monaſteria Monialium, nec incidant in Cenſuras dictas, illi tamen, qui fuerint cauſa ingreſſus eorum peccare poſſunt, & incurrere in illas, propter declarationem Sacræ Congregationis, quam eo *num.24.* retuli, & declarationem Clementis VIII. quam refert Paulus Comitolus *in reſponſ. Moral. lib. 6. quæſt.19.* & Sacræ Congregationis anno 1585. quam refert Scortia *in Select. Conſtitut. Theorem.336.* Etſi, vt verum fatear, hæc videantur intelligenda ſolum de pueris in ea ætate conſtitutis, vt poſſint Monialibus occaſionem peccandi eſſe. De quibus Naldus *in Summa verbo Clauſura num.4.* Declaratum etiam eſt à Sacra Congregatione, quod vbi viget conſuetudo, vt puellæ habitum ſuſcepturæ per biduum, aut triduum antea introducantur in Monaſteria, tollerandam eſſe. Gauantus *in Manuali Epiſcopor.verbo Monialium Clauſura num.32.*

24 Circa illum Superiorem, qui poteſt concedere licentiam ingrediendi dicta Monaſteria in caſibus permiſſis iam dixi eo *cap.25.n.25.* & etiam *tom.2.cap.1. nu.22.* eſſe vel Epiſcopum reſpectu Monialium ſibi ſubditarum, vel Superiorem Regularem reſpectu earum, quæ ſibi ſubditæ ſunt, licet quo ad hoc attendenda ſit conſuetudo, vt ibi adduxi ex Sacræ Congregationis declaratione. Conſuetudine tamen ſeclusa, videtur Superiorem Regularem reſpectu Monialium ſibi ſubditarum plenum ius habere independenter ab Epiſcopis concedendi hāc licentiam. Sic enim declaratum video à Sacra Congregatione: *Licentias ingrediendi infra ſepta Monialium ex vera tantum neceſſitate concedendas, quoad Monaſteria Regularibus ſubiecta pertinere tan-*

tum

tum ad ipſos Superiores Regulares. Tamburinus *ſupra diſput.23.quæſit.1.* Hic verò Prælatus Regularis quandoque eſt Generalis,quandoque eſt Prouincialis, ſeu ipſorum Vicarij , quandoque Prælatus Conuentualis, iuxta morem, & ſtatuta Religionum, & ipſorum Monaſteriorum Monialium,illorum enim eſt hanc licentiam concedere,quorum intereſt Clauſuram Monialibus indicere,quod ad dictos Prælatos ſpectare ſolet.Sanchez *dicto lib.6.cap.16.num.15.* Bonacina *de Clauſura quæſt.4 punct.2.* Nomine etiam Epiſcopi,qui poteſt hanc licentiam in prædictis caſibus concedere,intelligitur Vicarius Generalis ipſius ab ipſo habens ſpeciale mandatum.Armendariz *in Additionib.ad recopilat. legum Nauarræ lib.2.tit.28. lib.2. de Relig num.109.* Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcop. Allegat.102.num.38.* & Prouiſor à Capitulo nominatus.Barboſa *ibidem.* Tamburinus *ſupra quæſit.2.* qui id etiam extendit ad Vicarium Generalem Capituli Sede vacante. Quid verò ſit dicendum de Fratribus Minoribus, & de Monialibus Sanctæ Claræ,& Conceptionis,propter ſpecialia Summorum Pontificum decreta , prætermitto, quia ea ſpectant ad particulares Religiones , & in illis præſertim attendendum ſit conſuetudini legitimè introductæ , de quo agunt Rodriguez *tom.1. quæſt.46. art 3. & 6.* Miranda *de Monialib.quæſt.2.art.2.& 3.* Caſſarubius *in Compend.Priuilegior. Mendicant. verbo Ingredi Monaſteria Monialium à num.2.* Sanchez *dicto cap.16. à num.17.* Bonacina *dicta quæſt.4. punct.2.num.6. & 7.* & Tamburinus *ſupra quæſit.4.*

25 Hæc porrò licentia ingrediēdi Monialium Monaſteria debet eſſe primò,ſpecialis,vt colligitur ex Trident. *ſeſſ.25.cap.5.de Regularib.* vbi innouatur Conſtitutio Bonifacij VIII, *cap.Periculoſo de Stat.Regular.in 6.* in qua dicitur, *niſi ſpeciali licentia.* Dicitur autem *ſpecialis,* quia non ſufficit generalis pro omnibus,ſed ſpecialis ſaltem quoad genus perſonarum , quibus conceditur,ſcilicet Medicis, Chirurgis, &c. Azor *tom.1. Inſtitut.Moral. lib.13.cap.8.quæſit.8.* Miranda *ſupra quæſt.2.art.2.* Secundò,debet eſſe *in ſcriptis.* Ex Concil. Trident. *loco relato.* Vnde non ſufficit tacita. Confettius *in Priuileg. Mendicant. tit.20. cap. 6.* Etiam pro foro conſcientiæ. Bonacina *ſupra punct.3. num.2.* Et ideo,qui ſine licentia in ſcriptis ingrederetur peccaret mortaliter , & pœnas incurreret . Sanchez *dicto cap.16. num. 31.* Intelligenda autem eſt hæc facultas ingrediendi ſolum pro vna vice , niſi aliud in ea explicetur,prout iudicatum fuiſſe,dicit Riccius *in prax.for. Eccleſiaſt.deciſ.649.in 1.edit.* Quando tamen repentina neceſſitas occurreret,& eſſet periculum in mora ſi Superioris licentia in ſcriptis expectaretur,non eſſet id neceſſarium,quia hic caſus,vel per Epicheiam exceptus videtur,vt illi neceſſitati ſuccurratur. Nauarrus *comment.4.de*

Regu-

Digitized by Google

*Regular.num.60.verſ.*4.Azor *ſupra.*Imò in caſu magnæ neceſſitatis quo eſſet periculum magnum in mora, ſi licentia etiam ore tenus petatur à Superiore abſente, licitus erit ingreſſus ſine illa, ſolum cum conſenſu Abbatiſſæ,propter eamdem rationem, vel quia, tunc præſumitur ad eſſe licentia Superioris.Sanchez *ſupra à num.*34. Bonacina etiam *ſupra*. Pro talibus ergo caſibus rectè facient Superiores, ſi Abbatiſſis licentiam concedendi facultatem tribuant. Sanchez *num.*35. Tamburinus *ſupra quaeſit.*6.Vide 4.tom.verbo *Licentia.*

26 De cauſa porrò legitima concedendi hanc licentiam ingrediendi Monialium Clauſuram,præter dicta eo *cap.*25.*num.*26.vlterius addendum, eam debere eſſe non ſolum rationabilem, ſed etiam manifeſtam.Ita enim habetur *in cap.periculoſo de Statu Regular.in* 6. Nauarrus *ſupra num.*59. Azor *ſupra quaeſt.* 6. Manifeſtam quidem non toti populo,aut omnibus,quia rariſſimè id contingit, ſed Superiori licentiam concedenti. Rodriguez *tom.*1.*Quaeſtion.Regular. quaeſt.*45. *art.*4. *& quaeſt.*46.*art.*8. Sanchez *ſupra num.*39. Debet etiam eſſe in caſibus neceſſitatis. Ita enim eam explicuit Concil. Trident. *ſupra*, & Gregor. XIII. in Bulla *Vbi gratiae*. Bonacina *ſupra punct.*4. *num.*1. Quæ tunc continget,quãdo aliquid oporteat fieri in Monaſterio,quod per Moniales commodè fieri non poſſit, ſecus enim,ſi per illas poſſet exerceri. Confettius *de Priuileg. Mendicant. tit.*23. *cap.* 7. Sanchez *ſupra num.* 42. Hinc ſi fortè mulier prægnans in Monaſterio cum licentia moraretur, poſſet obſtetrix ad illam iuuandam tempore partus intrare. Tamburinus *ſupra diſp.*24 *quaeſit.*1. & Portellus *in Dub.Regular. verbo Clauſura Monialium num.vlt.* Hinc etiam, iuxta dicta eo *cap.*25.*num.*26. poſſunt ingredi prædicta Monaſteria Monialium (intellige cum licentia dicta) Confeſſarij,ſeu Sacerdotes miniſtrantes Sacramenta infirmis, quando illæ accedere non poſſunt ad ſolitam feneſtrellam,ſecus ſi poſſent accedere,prout deciſum refert Gauantus *in Manual.Epiſcopor.verbo Monialium Clauſura num.*39.& hoc quocunque tempore, etiam de nocte, aut pulſata *Aue Maria*, poſita neceſſitate,vt declarauit Sacra Congregatio ann.1593. Tamburinus *ſupra quaeſit.*2 *num.*2.Declarauit autem Sacra Congregatio 13.Septembris 1583.quod *Confeſſario Monialis infirma confeſſionem audiente cellae ianua aperta remaneat, & ambae comitatrices ad eiuſdem cellae ianuam morentur, ita vt & Confeſſarius, & infirma ab eis commodè cerni poſſint.* Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Confeſſarius Monialium* 2. Item, quod Confeſſarius Monialium Clauſuram ingreſſus ad adminiſtranda Sacramenta, recta via,& abſque diuerticulo eat, redeatque;nec in alia Monaſterij parte diuagetur, etiam occaſione viſitandi aliàs infirmas, quibus Sacramẽtorum adminiſtratio non eſt neceſſa-

ceſſa-

ceſſaria. Barboſa *ſupra*. Vide alia circa prædictos Confeſſarios Clauſuram Monialium ingredientes eo *cap*. 25. *num*. 40. §. *circa eoſdem*. Et nota, quod licet ibi dixerim ex declaratione Sacræ Congregationis apud Gauantum, quam etiam refert Barboſa *ſupra*. Confeſſarios Monialium adminiſtrantes illis Sacramentum extremæ Vnctionis non poſſe ibi manere poſt talem adminiſtrationem, etiam ad confortandum illas ad bene moriendum, ſeu commendandum Deo ipſarum animas, nihilominus oppoſitum dicitur vſu receptum. Tamburinus *ſupra quæſit*. 2. *num*. 6. Videturque ſatis rationabile, vt habent Llamas *in Method. curat. in appendic*. §. 6. *verſ. addimus inſuper*. Sanchez *ſupra num*. 48. Addit etiam Peirinis *to*. 2 *Priuilegior. Minimor. in Conſtitut. 6. Pij V. num*. 30. poſſe ingredi Sacerdotem ad deferendum Moniali infirmæ inſignem aliquem reliquiam, quod non admitterem, niſi legitima conſuetudine eſſet introductum, cum hoc non pertineat ad neceſſitatem, ſed ad deuotionem, & declarationes Sacræ Congregationis adductæ valde vrgeant.

27 De ſocio Confeſſarij miniſtraturi Sacramenta Monialibus infirmis dicendum eſt ingredi poſſe, & debere cum illo, prout colligitur ex quadam declaratione Sacræ Congregationis 21. Februar. 1617. quam affert Barboſa *ſupra*. Nec tunc requiritur expreſſa licentia pro eo diuerſa ab ea, quam habet Confeſſarius, quia comprehenditur in priuilegio Confeſſarij, propter connexionem actionis. Tamburinus *ſupra quæſit*. 3. *num*. 3. Declarauit autem eadem Sacra Congregatio apud eumdem Barboſam *ibid*. hunc ſocium debere eſſe ætatis ſupra quinquaginta annos, & vitæ exemplaris. Sed licet hoc poſterius ſemper obſeruari debeat, illud tamen prius de illa ætate, non niſi cum commodè talis ætatis ſocius reperiri poſſit. Declarauit autem eadem Sacra Congregatio apud eumdem Barboſam *ſupra*, tam Confeſſarium, quam eius ſocium alloqui non poſſe Moniales ſine licentia Sacræ Congregationis. Tamburinus *ſupra num*. 5. *&* 6.

28 Non poſſe tamen admitti ingreſſum alicuius in dicta Monaſteria Monialium ſub prætextu exorcizandi aliquam Monialem energumenam, & modum quo id ſit faciendum, ſic præſcripſit apud Aldanam *in Compend. Canon reſolut. lib*. 2. *tit*. 10. *num*. 26. & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Monialium Clauſura circa egreſſum* 4. Sacra Congregatio. *Monialis nulla energumena infra Monaſterij ſepta à quocunque Presbytero ſeculari, vel Regulari etiam Confeſſario exorcizetur, ſed ad Eccleſiam exteriorem eiuſdem Monaſterij obtenta prius à Sacra Congregatione licentia, ea de cauſa deducatur, vel transferatur. In translatione autem huiuſmodi, ſicut & in actu exorcizationis honeſtæ perſonæ conſanguineæ, l, aliæ mulieres prouectæ ætatis,*

ac

ac probæ conuerſationis energumenam comitentur. Exorciſta ſit ad actum huiuſmodi ab Ordinario approbatus. Exorcizatio minori, quo poterit fiat ſtrepitu. Eccleſiæ ianua vſque occluſa remaneat quouſque exorcizatione completa ad Monaſterium energumena reducatur. Cæterum tam in reditu, quàm in acceſſu ad Eccleſiam Monaſterium reſpectiuè rectè, & ſine diuerticulo tendatur.

29 Similiter, quamuis iuxta dicta eo *cap.25. nu. 40. §. circa eoſdem*, neque prætextu ſepeliendæ Monialis, aut Officium funerale faciendi liceat Confeſſario ingredi Clauſuram Monialium, conſuetudine tamen aliquibus in locis introductum eſt contrarium, prout Toleti in quodam Monaſterio Monialium vidi: & de alijs locis idem affirmare videntur Andreas Victorellus *de Orig. & Clauſur. Monial. §. An Confeſſor. ad exequias pag. 49.* Portellus *in dub. Regularib. verbo Clauſura Monial. num. 11.* & Tamburinus *ſupra quæſit. 5.* An verò etiam id liceat, quando aliquis ſæcularis ſepeliretur intra Clauſtra Monaſterij Monialium, attendendum videtur ad moralem neceſſitatem, quæ tunc contingit cum Moniales id munus per ſe ipſas præſtare nequeant. De quo ijdem auctores, præſertim Portellus *ibid. & in Additionib. nu. 3.*

30 De Medicis, Chirurgis, ſanguinis minutoribus, fabricatoribus, portatoribus lignorum, & ſimilibus, dixi eo *cap. 25. num. 26.* poſſe ingredi Monialium Clauſuram, de licentia tamen, vt dixi. Quod idem de Oeconomo Monaſterij in caſu quo quærendum neceſſario eſt aliquod inſtrumentum in Archiuio intra Monaſterium exiſtente, & Moniales neſciunt id facere, habent Llamas *in Method. curat. in appendic. §. 6.* Sanchez *ſupra num. 55.* Quo autem comitatu ingredi prædicti debeant ex conſuetudine, & Statutis Monaſteriorum deſumi debet, maximè ex Conſtitutionibus Pontificijs, ſi quæ fuerint circa hoc. Caſſarubius *in Compend. Priuilegior. Mendicant. verbo Ingredi Monaſteria notab. 1. verſ. quintus caſus.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. Allegat. 102. num. 52.* Nota, quod licentia pro Medicis, Chirurgis, operarijs, & ſimilibus concedi ſolita, ſingulis quibuſque trimeſtribus renouari debet, ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcop. & Regularium. Sellius *in ſelect. Canon. cap. 18. num. 28.* Tamburinus *ſupra quæſit. 6. num. 7.*

31 Caſu quo Malefactores ad Monaſteria Monialium confugiant, admittendi non ſunt ab ipſis, dedecet enim earum ſtatum, & ſexum id facere. Sanchez *ſupra num. 59.* Si autem ipſi vi ingrediantur Clauſuram, prout iuſtè id aliquando facere poſſunt, ſi ſibi timeant mortem, aut aliquod magnum malum (Sãchez *ibid.* & Bonacina *ſupra quæſt. 4. punct. 4. num. 13.*) ceſſante tamen periculo non poſſunt ibi manere. Bonacina *ibid.* Si verò nolunt inde exire, & non gaudeant immuni-

tate Eccleſiaſtica, iuxta dicta *tom.1.cap.18.num.83.* ex Conſtitutione Gregorij XIV. & *ſupra* verbo *Bannitus*, & infra verbo *Immunitas Eccleſiaſtica*, tradi poſsūt Curiæ Eccleſiaſticæ, iuxta modum præſcriptum in dicta Conſtitutione, ſi verò illa gaudent, ad minus extrahi debent è Clauſura Monaſterij, & poni in alio loco ſacro extra illā, data etiam facultate in vtroque caſu viris ad illos eijciēdum è Clauſura. Sanchez *ſupra num.58.* Bonacina *ſupra*.

32 Epiſcopi, ſiue alij Superiores Regulares ingredi poſſūnt Clauſuram Monialium ſibi ſubiectarum viſitationis, ſeu alterius rei neceſſariæ cauſa. Ita enim ſupponitur in Bulla Gregorij XIII. *Dubijs, quæ emergunt*, quam retuli eo *cap.25. num. 25.* Cauſa verò electionis faciendæ non licet illis ingredi Clauſuram Monaſterij, ſed ante Cancellorum feneſtram facienda eſt, prout decernitur in Concil. Tridentin. *ſeſſ.25.cap.7.* & iuxta dicta *tom.1.cap.26. num.2.* ac iuxta declarationem Sacræ Congregationis infra afferendam. In caſu tamen magnæ reuolutionis Monialium, propter quam timeretur electionem non poſſe fieri legitimè non intrantibus prędictis Superioribus intra Clauſuram poſſent ingredi, talis enim caſus verè eſt caſus neceſſitatis. Miranda *de Monialib. quæſt.2.art.15.concl.3.* Barboſa *dict. Allegat.102. num.47.* Cauſa verò dandi habitum Nouitijs, aut Nouitias profeſſandi, vel Abbatiſſas conſecrandi, vel ſolemniter velum concedendi Monialibus, aut interueniendi electioni, aut Moniales examinandi, cum hæc omnia ad crates fieri debeant, nō poſſe prædictos Prælatos Clauſuram Monialium intrare, declarauit Sacra Cōgregatio apud eumdem Barboſam *de Iure Eccleſiaſtico num. 171.* & Tamburinum *ſupra quæſit.8.* Debent autem ingredi prædicti Prælati comitati *à paucis, ijſque ſenioribus, ac Religioſis perſonis*. Ita enim decreuit Gregorius XIII. in prædicta Bulla. Vnde tres poſſe eſſe huiuſmodi ſocios admittit. Miranda *ſupra*, licet (quod mihi non placet) alij etiam quatuor, aut quinque admittere videantur. Tamburinus *quæſit.10.* Ex Victorello relato. Qui per *Religioſas perſonas*, etiam ſæculares Religioſis moribus, & pietate decoratas, & etiam Matronas ſeniores ſanctimonia Claras intelligunt.

33 Domini autem Cardinales, aut Epiſcopi, ſiue alij Prælati ingredi non poſſunt Monaſteria Monialium ſibi non ſubiectarum, propter deciſiones *cap. Periculoſo*, & Concilij Tridentini, & Conſtitutiones Pontificias, de quibus *ſupra*. Miranda *de ſacris Monialibus quæſt.2. art.13.* Id etiam, quoad Epiſcopos deciſum refert in vna Ianuenſi 10. Maij 1631. Aldana *in Compend. Canonicar. reſolut. lib.3.tit.25.nu 8.* & quoad Vicelegatum ex decreto Sacræ Congregationis apud Gauantum *in Manual. Epiſcop. verbo Monialium Clauſura num. 29.* qui

num.30.

Digitized by Google

*num.*30. ſubdit, quod Magiſtratus, & deputati ad curam Monialium non debeant ingredi cum Epiſcopo, niſi eos elegerit. Ex Sacra Congregatione 1. Martij 1581. Et *num. 62.* ait ex eadem Sacra Congregatione 12. Ianuarij 1616. haberi, quod Epiſcopus non permittat deputari à Ciuitatibus aliquos, qui comitentur viſitatores Monialium Regularibus etiam ſubiectarum. An verò ſub prætextu Clauſuræ viſitandæ poſſint prædicti ingredi Monaſteria Monialium ſibi non ſubditarum alibi dicetur.

34 De fœminis, cum etiam ipſis prohibitus ſit ingreſſus in Monaſteria Monialium ex *cap. periculoſo.* Concil. Trident. & Bullis Summorum Pontificum, dixi eo *cap.*25. *num.*24. ſpecialiter de viduis, vel coniugatis, an poſſint ob grauem cauſam admitti intra Monaſteria Monialium, dixi dicto *cap.*25. *num.* 28. Vide & Tamburinum *ſupra quæſit.*14. De Moniali egreſſa è ſuo Monaſterio, an poſſit in aliud eiuſdem, vel alterius Ordinis ingredi, vide Llamas *in Method. curat. in Appendic. in fine* §.11. & Sanchez *ſupra num.*9. & 10. Mihi enim ſolum videtur dicendum poſſe ingredi Monaſteria ſui Ordinis, aut habitus, non verò alterius, quia reſpectu illorum non cenſetur perſona extranea, ſed tantum reſpectu iſtorum. Quid ſentiendum de famulabus, ſeu ancillis Monialium, dixi eo *cap.* 25. *num.*32. Adde, declaratum eſſe in vna Abulenſi, vt refert Barboſa *ſupra num.*61. tales famulas Clauſuræ legibus teneri. De matribus, & ſororibus Monialium, dixi eo *cap.*25. *num.*31. ex declaratione quadam Sacræ Congregationis non licere ingredi Monaſteria ad viſitandas filias, vel ſorores, etiam in mortis periculo. Adde, ex eadem Sacræ Congregationis declaratione haberi, multo minus id licere, quando profeſſionem emittunt, aut habitum ſuſcipiunt. Tamburinus *ſupra quæſit.* 17. De puellis autem ſæcularibus quid ſentiendum, dixi eo *cap.*25. *num.*29.

35 Circa Cenſuras autem, & pœnas quas incurrunt ingredientes Monaſteria Monialium, vel talem ingreſſum permittentes, de quibus egi dicto *cap.*25. *num.* 27. eodem modo reſpectiuè philoſophandum videtur quoad abſolutionem, & diſpenſationem, ac de cenſuris, ac pœnis quas incurrunt ipſæ Moniales egredientes è Clauſura, aut eis licentiam concedentes, comitantes, &c. de quo *ſupra à num.*20. dixi. Quare ab excommunicatione quam incurrunt ſimpliciter ingredientes ſine neceſſitate, & licentia in ſcriptis ex vi decreti Concilij Tridentini *ſeſſ.*25. *cap.*5. cum ea nulli ſit reſeruata, poſſunt abſoluere iure ordinario Epiſcopi, & Prælati Regulares ſuos ſubditos reſpectiuè, & quilibet Confeſſarius approbatus ſuos pœnitentes, propter doctrinam ſæpius traditam *ex cap. nuper de ſent. excommunicat.* Dixi ſimpliciter ingredientes, nam ab excommunicatione quam ex Gregorio XIII.

in Bulla *Vbi gratiæ* ann.1575. in 2.tom. Bullar.Laertij inter Conſtitutiones illius *num.*28. incurrunt præſumentes ingredi prædicta Monaſteria prætextu facultatum obtentarum, & ingreſſum permittentes, cum ſit Papæ reſeruata nullus abſoluere poteſt, niſi ipſe, Pœnitentiarij ipſius, & Epiſcopi, vel Prælati, ſeu Confeſſarij, qui habent priuilegium abſoluendi ſuos ſubditos à caſibus Papalibus, iuxta dicta *ſupra num.*20. Dixi etiam ſimpliciter ingredientes, nam ingredientes, ſeu violantes Clauſuram Monialium *ad malum finem* incidunt in caſum Papæ reſeruatum, vt notant Bonacina *ſupra quæſt.*4.*punct.*5.*num.*2. & Tamburinus etiam *ſupra diſp.*22.*quæſit.*1.*num.*3.ex decreto Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII.quod retuli *tom.*1.*cap.*19.*nu.*15. Sed hoc intellige ſolum in Italia, propter dicta *ibi, & num.*16. & reſpectu ſæcularium, vt notat Peirinis *tom.*2. *Priuilegior. Minimor. in Conſtit.*6. *Pij V.num.*42. Qualiter etiam alius caſus violationis Clauſuræ Monialium ingrediēdo earum Monaſteria *ſine neceſſaria, ac vrgenti cauſa, ac ſine Superiorum licentia, vel etiam cauſa, & licentia* abutendo omnino Papæ reſeruatus ſit, ita vt nec per priuilegia abſolui poſſint ab illis Confratres, conſtat ex dictis *tom.*2.*cap.*15.*num.*16. ex Bulla *Quæcunque à Sede* Clement.VIII.ibi relata, & ex Reuerendiſs. Theodoro Stratio *in Inſtruct. pro Carmelitis cap.*7.*num.*1. Quia tamen in prædicto decreto, & Bulla Clementis VIII.ſolum eſt ſermo de Confeſſoribus ſæcularium, ideò Prælati Regulares habentes facultatem abſoluendi ſuos ſubditos à caſibus Papalibus, iuxta dicta ſupra eo *num.* 20. poterunt illos abſoluere à prædictis excommunicationibus. De quo Peirinis *ſupra*. In locis etiam, vbi publicatur Bulla Cruciatæ abſolui poſſunt ſeculares illam habentes ſemel in vita, & ſemel in morte, iuxta dicta eò *num.*20. & verbo *Bulla Cruciatæ num.*19. An verò etiam ipſi Regulares hoc priuilegio Bullæ vti poſſint, vide dicta eodem verbo *Bulla Cruciatæ num.*29. Ex quo patet, quid dicendum ſit de abſolutione ab alijs Cenſuris, Excommunicationis, Interdicti, & Suſpenſionis ab eodem Gregorio XIII. in alia Conſtitutione *Dubijs, quæ* contra Prælatos illegitimè ingredientes dicta Monialium Monaſteria inflictis. Quid verò dicendum de diſpenſatione in pœnis priuationum, & inhabilitatum, quæ in eiſdem Conſtitutionibus continentur, conſtat ex dictis *ſupra num.*21. & locis ibi relatis. Pro quo vide Portellum *in Dub. Regular. verbo Diſpenſare num.* 10. Specialiter etiam, quid importet Cenſura illa ſuſpenſionis à diuinis, quæ in ea Conſtitutione *Dubijs, quæ* ponitur contra Prælatos intrantes Monaſteria Monialium, præterquam in caſibus neceſſarijs dicetur 4. tom. verbo *Suſpenſio*.

36 Ex dictis quoque elicitur quomodo intelligendæ ſint pœnæ aliæ, ſeu

Digitized by Google

ſeu cenſuræ antiquiores Gregorij IX. Bonifacij IX. Eugenij IV. & Iulij II. impoſitæ contra ingredientes pecularia Monaſteria Monialium, quas referunt Caſſarubius *in Compend. Priuilegior. Mendicant. verbo Ingreſſus Monaſteriorum Monialium*, & Rodriguez *tom. 1. Quæſt. Regular. quæſt. 47. art. 1. & 2.*

CLERICVS.

SVMMARIVM.

Clerici nomine, qui veniant. num. 1.
Qui, & quot Clerici dicantur. ibid.
Canonis priuilegium, quod ſit. num. 2.
Quid denotetur in illo per verbum Si quis. *num. 3.*
Quid per verbum Suadente diabolo. *num. 4.*
Quid per Clericum. *num. 5.*
Quid per Monachum. *num. 6.*
Quid per Violentas manus. *num. 7.*
An hæc excommunicatio Canonis extendatur ad mandantes, conſulentes, &c. num. 8.
Qui ſint caſus, in quibus percuſſor Clerici excommunicationem non incurrit. num. 9.
Qui Clerici priuentur hoc priuilegio. num. 10.
Verba illa Canonis Nullus Epiſcopus, &c. *qualiter intelligenda. n. 11.*
Triplex eſt percuſſio Clerici: leuis, mediocris, grauis, ſeu enormis. ibid.
A percuſſione leui quis abſoluat. num. 12.
A percuſſione mediocri. num. 13.
A graui, ſeu enormi. num. 14.
Quid de illis, qui non poſſunt adire Summum Pontificem. num. 15.
Maximè de Religioſis. num. 16.
Quid, quando Prælatus ſubditum percuſſerit. num. 17.
Quid ſi ad inuicem ſe percuſſerint. ibid.
An aliqui Confeſſarij ab hoc caſu abſoluant. num. 18.
Priuilegium fori quid importat. num. 19.
Quomodo intelligendum. ibid.
Quomodo abrogari poſſit. ibid.
Qui Clerici hoc priuilegio fruantur. num. 20.
Qui non fruantur. ibid.
De alijs de quibus id aſſeritur. num. 21.
Gaudent hoc priuilegio Religioſi. num. 22.
An Conuerſi, oblati, ſeu donati. num. 23.

Digitized by Google

Qualiter Eccleſiaſtici iudicari non poſſint à laica poteſtate. *num*.24.
An aliquando capi poſſint. *num*.25.
Quid ſi Prælati ipſorum negligentes ſint in illorum correctione. *nu*.26.
Quid ſi Eccleſiaſtici fuerint periuri. *num*.27.
Aut crimen læſæ Maieſtatis commiſerint. *num*.28.
Aut aſſaſſini, vel ſodomitæ fuerint. *num*.29.
Aut deliquerint in aliquo officio ſæculari. *num*.30.
Aut cum armis reperti fuerint. *num*.31.
Priuilegio hoc fori etiam Regulares potiuntur. *num*.32.
De Conſtitutione Sanctiſſ.D.N.Vrbani. *num*. 33.
Alia remiſſiuè. *num*.34.

1 CLERICVS dicitur à *Cleros* græcè, quòd latinè ſonat *Sors*, vel hæreditas, quia ſcilicet eſt de ſorte, aut hæreditate Domini, *ca.Cleros diſt*.21.Siluester *in Summa verbo Clericus* 1.*num*.1. Hinc appellatione Clericorum, non ſolum veniunt Clerici ſæculares in ſacris, aut minoribus conſtituti, vel prima tonſura decorati, vt per ſe patet, ſed etiam, ſaltem in fauorabilibus, Cardinales, Epiſcopi, & alij ſimiles Prælati, imò etiam omnes Regulares vtriuſque ſexus, etiã Nouitij. Quia omnes iſti ſunt de ſorte Domini, & Dei cultui ſpecialiter dicati. Siluester *ſupr*.Bonacina *de legib.diſp*.10. *quæſt*.2.*punct*.1.§.2. Dixi in fauorabilibus, quia in materia odioſa Clerici nomine non veniunt omnes illi. Siluester *ibidem*. Naldus *in Summa verbo Clericus num*.1.Deinde Clerici alij ſunt Regulares, qui ſub Regula aliqua approbata tria vota Religionis emittunt, vt ſunt Ieſuitæ, Theatini, & alij, de quibus *tom*.2.*cap*.4. egi: alij verò ſæculares, ſic dicti non quia ſint laici, & propriè ſæculares, *ca. Clerici, vel ſæcularis* 13. *quæſt*. 2. ſed, quia inſtar laicorum in ſæculo viuunt, & propria bona poſſident, non facta alicuius Regulæ profeſſione. Bonacina *ſupra num*.4. De omnibus ergo, qui Clericorum nomine cenſentur, ac per conſequens etiam de Regularibus, in præſenti agendum, quoad duo ipſorum præcipua priuilegia, quæ *Canonis*, & *Fori* appellantur, quia de alijs ad ipſos ſpectantibus in diſcurſu operis tractatur.

2 Canonis ergo priuilegium eſt id, quod habetur *ca.ſi quis ſuadente* 17.*quæſt*.4. ex Innocent.II.vbi ſic: *Si quis ſuadente Diabolo huius ſacrilegij vitium, vel crimen incurrerit, quod in Clericum, vel Monachum violentas manus iniecerit, anathematis vinculo ſubiaceat, & nullus Epiſcoporum illum præſumat abſoluere, niſi mortis vrgente periculo, donec Apoſtolico conſpectui præſentetur, & eius mandatum ſuſcipiat*. Fauent *cap. Non dubium, & cap. cum illorum de ſentent. excommunicat*.

3 Pro

3 Pro cuius explicatione notandum per particulam illam *Si quis*, etiam ſi maſculini generis ſit, denotari, non ſolum virum, ſed etiam fœminam; prout ex Gloſſa, & Archidiacono approbat Silueſter *in Summa verbo Excommunicatio 6.num.* 1.& notat Toletus *lib.* 1.*c.*31. *num.* 1. ex *cap.mulieres de ſentent. excommunicat.* Nomen enim maſculini generis, etiam fœminas comprehendere, dixi *tom.* 1. *cap.*25. *num.*25. ex Nauarro,& Suarez. Comprehenduntur ergo vocula illa *Si quis* omnes vtriuſque ſexus, Ordinis, & Dignitatis perſonæ, quæ excommunicationis capaces ſunt, vt ait Laymanus *lib.*5.*tract.*5.*part.*2. *cap.*5.*num.*3. §.*Vocula*.

4 Per verbum *Suadente Diabolo* denotatur hanc iniectionem manuum pro qua infligitur hæc excommunicatio debere eſſe grauem,ſeu notabilem,ita vt ſit peccatum mortale. Solum enim propter peccatum mortale infligitur excõmunicatio maior, iuxta dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.*10. Toletus *ſupra num.* 4. Laymanus *ſupra num.*5. Pro quo notandum,ad incurrendam hanc excommunicationem requiri,quod actus internus percutiendi peccatum mortale ſit,& quod ipſa etiam externa percuſſio ſit etiam mortale peccatum. Vnde ſi intentio interna percutiendi ſit mortalis, percuſſio vero ipſa externa venialis, quia exigua, non incurretur excommunicatio iſta, cenſura enim grauis non contrahitur, niſi propter peccatum mortale externum, iuxta dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica*. Bonacina *de Cenſuris diſp.*1. *quaeſt.*1.*punct.*3. *num.*7. §. *ex quo patet*. Similiter, etiam ſi percuſſio exterior fuerit grauis, ſi intentio interior non fuerit peccatum mortale, quia ſcilicet non fuit cum perfecta deliberatione,&c.nec contrahetur excommunicatio. Ratio eſt, quia excommunicatio non contrahitur, niſi per actum externum, qui ſit peccatum mortale. Actus autem externus non eſt peccatum mortale,niſi quando internus à quo imperatur,& à quo deſumit malitiam,etiam eſt peccatum mortale. Laymanus *ſupra*.

5 Per *Clericum* intelligũtur non ſolum Presbyteri,Diaconi,& Subdiaconi, ſed etiam conſtituti in aliquo ex Minoribus Ordinibus, aut initiati prima tonſura, *cap. cum contingat de ætat. & qualit.* Silueſter *in Summa verbo Excommunicatio* 6. *num.* 3. Nauarrus *in Manual. cap.*27.*num.*79. Amplia, etiam ſi iſti habitum Clericalem, aut tonſuram non deferant,vel non deſeruiant alicui Eccleſiæ, vel non verſentur in aliqua vniuerſitate,vel ſchola de licentia Epiſcopi,quia in dicto *cap. contingat* hoc conceditur omnibus prædictis, nec eſt ſublatum à Concilio Tridentino, qui ſolum loquitur loco inferius aſſerendo de priuilegio fori,non de priuilegio Canonis. Vnde video declaratum à Sacra Congregatione, nihil eo loco diſpoſuiſſe Concilium circa

Digitized by Google

priuilegium Canonis. Vide Bonacinam *de legibus diſp.* 10. *quæſt.* 2. *punct.* 1. §. 4. *num.* 20. & nota id intelligendum, dummodo ab Epiſcopis ter admoniti non ſint, vt habitum, & tonſuram deferant, iuxta dicenda inferius. Amplia, etiam hoc priuilegium ad prædictos, etiam ſi coniugati ſint, dummodo non ſint bigami bigamia reali, aut interpretatiua, iuxta dicta ſupra verbo *Bigamus num.* 10. *&* 11. & portent habitum, & tonſuram Clericalem, *ac alicuius Eccleſiæ ſeruitio, vel miniſterio ab Epiſcopo deputati eidem Eccleſiæ ſeruiant, vel miniſtrent.* Ex *cap.* 1. *de Cleric. coniugat. in* 6. & Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *de reformation. cap.* 6. Laymanus *ſupra.* Bonacina *de Cenſur. diſp.* 2. *quæſt.* 4. *punct.* 1. Amplia etiam ad Clericos iſtos coniugatos cum virgine, qui relicto habitu, & tonſura, poſtea illa reaſſumpſerunt, dummodo enim non ea reaſſumpſerint in fraudem, gaudent hoc priuilegio. Toletus *ſupra num.* 4. Bonacina *ſupra*. Imò etiam ad Clericos excommunicatos, interdictos, ſuſpenſos, irregulares, & degradatos ſolum verbaliter, & non realiter. Nauarrus, & Toletus *ſupra*. Quando tamen Clerici etiam in maioribus conſtituti perdant hoc priuilegium Canonis inferius dicetur.

6 Per *Monachum* intelliguntur omnes Religioſi vtriuſque ſexus, etiam Conuerſi, & Conuerſæ, Nouitij, & Nouitiæ, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 16. Imò & Religioſi bigami. Nullo enim iure conſtat ipſos priuari hoc priuilegio, ſicut priuantur Clerici. Silueſter *verbo Bigamus quæſt.* 8. Bonacina *ſupra num.* 6. Idem dico de Religioſo, qui habitum dimiſit, per ſolam enim dimiſſionem habitus non perditur priuilegium Canonis. Bonacina *ſupra punct.* 4. *num.* 6. §. *Hinc colligi poteſt*. Quid verò ſentiendum de Equitibus militaribus, dixi *tom.* 2. *cap.* 5. *num.* 38. Quid etiam de Eremitis eodem *tom.* 2. *cap.* 7. *num.* 6. Quid de oblatis eo *tom.* 2. *cap.* 8. *num.* 6. Quid verò de Tertiarijs, ſiue viris, ſiue fœminis, eo etiam *tom.* 2. *cap.* 14. *num.* 39.

7 Per *Violentas manus* ſignificatur quæcunque iniurioſa, ſeu contumelioſa actio exterior, ac corporalis, non verbis, ſed facto, Clerici, vel Monachi perſonam, vel res ei adhærentes contingens, cuiuſmodi ſunt occidere, venenum propinare, mutilare, vulnerare, percutere, manu, pede, enſe, fuſte, &c. vel eum violenter detinere in aliquo loco, vel eripere aliquid per vim ab ipſo, vel ipſum aqua, puluere, lapillis, &c. cõſpergere; aut perſequi eum, vt in foueam, vel fluuium incidat, equo decidat, &c. ſeu inijcere manus violentas in equum, cui inſidet, illum occidendo, vulnerando, percutiendo, aut retento freno ſiſtendo. Sic enim communiter ferè Doctores intelligunt verbum illud *manus violentas*. Legantur Silueſter *ſupra num.* 5. Caietanus *in Summ. verbo Excommunicatio cap.* 10. Toletus *ſupra num.* 2. Suarez 5. *tom. diſp.* 22. *ſect.* 1. *à num.* 23.

Digitized by Google

*à num.*23.Bonacina *ſupra à num.*11.Laymanus *ſupra num.*5.& alij, Qui id extendunt ad ipſum Clericum ſi ipſe ſe percutiat,aut conſentiat percuſſioni,quia vtroque modo iniuriam infert Ordini Clericali,licet oppoſitum ex multis tueatur Naldus *in Summa verbo Clericus nu.*19. Limitant tamen aliqui in eo,qui clam furatur marſupium Clerico,aut illum dormientem veſtibus ſpoliat,aut præſcindit cingulum quo cingitur,quia iſtæ actiones non cenſentur violentæ. Ita Bonacina *ſupra num* 14.referens Sa,Sairum,Reginaldum,& alios.Licet Naldus *ſupra num.*21.in oppoſitum inclinet.

8 Maximè tamen extenditur hæc excommunicatio ad mandantes, conſulentes,conſentientes,& non impedientes(intellige ſaltem,quando ex officio, ſeu ex iuſtitia tenebantur impedire) & ratam habentes percuſſionem Clerici ſuo nomine factam. Ratio eſt,quia licet regulariter loquendo cenſura contra aliquid facientes, non extendatur ad prædictos mandantes, conſulentes, &c. niſi id exprimatur, vt habent Nauarrus *in Manual. cap.*27.*num.*51. & Sanchez *lib.*3. *de Matrim. diſp.*49. quia tamen in *cap.Mulieres* §.*vlt. & cap.quanta de ſentent. excommunicat. & cap.Cum quis eod.tit.in* 6. ſupponitur hanc excommunicationem ad prædictos extendi,accedente etiam communi Eccleſiæ,& Doctorum conſenſu,ideo ita aſſerendum. Nauarrus *ſupra num.*78. Suarez *dicta ſect.* 1. Vt verò ratam habentes percuſſionem huiuſmodi incurrant hanc excommunicationem, requiruntur aliquæ conditiones, de quibus Toletus *ſupra à num.*6. Suarez *ſupra*. Bonacina *ſupra punct.*3.Vide dicta verbo *Bulla Cœnæ num.*32.*&* 33.circa caſum 11. Quid etiam dicendum caſu quo quis mandans, vel ſuadens percuſſionem Clerici mādatum, vel conſilium reuocet agit Laymanus *ſupra num.*6.

9 Sunt tamen aliqui caſus in quibus percuſſor Clerici, vel Monachi non incidit in hanc excommunicationem. Primus, quando ignorat eſſe Clericum, *cap.ſi vero* 2. *de ſentent.excommunicat.* iuxta dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica nu.*11.Nauarrūs *ſupra cap.*27.*nu.*80. Suarez *ſupra dicta ſect.* 1. Secundus,quando illum percutit ſolum per iocum,non ex odio,vel indignatione, quia talis percuſſio non cenſetur facta *ſuadente Diabolo, cap.*1. *de ſentent. excommunicat.* Toletus *ſupra cap.*33. *num.*1. Tertius, quando id fit fortuito, vt ſi dum oſtiarius, aut alius officialis Principis irruentem turbam cohibet, fortuito, & nō prauo animo Clericum aliquem,vel Monachum percutiat, propter eamdem rationem, *cap. ſi vero de ſentent.excommunicat.* Bonacina *ſupra punct.*4.*num.*12.Quartus,cum quis percutit Clericum vim vi repellendo cum moderamine inculpatæ tutelæ ad defenſionem ſui, vel ſui honoris,aut pudicitiæ, vel rerum ſuarum, *cap.ſi vero,& cap.ex*

tenore

Digitized by Google

tenore de ſentent. excommunicat. Huiuſmodi enim percuſſio non cenſetur violenta, ſed defenſio iure naturæ debita. Suarez *ſupra num.* 33. Laymanus *ſupra nu.* 8. Qui etiam cum alijs hoc extendit ad eum, qui percutit Clericum ad defenſionem aliorum, intellige innocentium. Quintus, cum ſæcularis capit Clericum, & in carcerem tradit de mandato ſui Prælati Eccleſiaſtici. Cum enim conceſſum ſit hoc Prælatis, *cap. ſi Clericos de ſent. excommunicat. in* 6. poterunt id per alios exequi. Bonacina *ſupra num.* 13. Imò ſi Clericus iniuriam inferens, vel in flagranti graui crimine deprehenſus de fuga ſuſpectus ſit, poterit à laico interim capi, & detineri, vt Iudici ſuo Eccleſiaſtico tempeſtiuè præſentetur. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 81. *&* 85. Toletus *ſupra num.* 3. Laymanus *ſupra* §. *Tertia.* Sextus, cum Clericus percutitur cauſa correctionis, & diſciplinæ ab habente legitimam poteſtatem. V.g. Prælato, vel Magiſtro, & non exceditur modus in correctione; neque percutitur ex odio, vel ira, *cap.* 1. *cap. ex tenore, cap. cum voluntate de ſentent. excommunicat.* Silueſter *ſupra num* 6. *caſu* 8. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 81. Idem extendunt ſatis probabiliter ad patrem reſpectu filij, etiam in Sacris conſtituti, propter eamdem rationem. Silueſter *ibid.* Nauarrus *num.* 82. Suarez *dicta ſect.* 1. *num.* 48. idem indicans de hero, & ſimilibus. De quo, & alijs ad intentum Toletus *ſupra num.* 4. 5. 6. *&* 7. Septimus, quando quis in continenti, & non ex interuallo temporis percutit Clericum, turpiter, aut impudicè inuentum cum Matre, Filia, Vxore, vel Sorore, etſi enim tunc peccet illum percutiendo, non tamen contrahit hanc excommunicationem, *cap. ſi vero de ſentent. excommunicat.* eo quod Eccleſia non reputet huiuſmodi percuſſionem factam eſſe ſuadente Diabolo, ſed ex vehementi paſſione, vel dolore. Nauarrus *ſupra num.* 84. Suarez *ſupra num.* 37. Dicta porrò excuſatio locum non habet in percutiente Clericum inuentum, cum alijs conſanguineis. v.g. nepte, prout ſignificatur in dicto *cap. ſi vero*, iuncta Gloſſa *verbo Matre*, & præſertim, quia nullo iure id probatur, & in hoc caſu non procedit æquè ratio adducta. Bonacina *ſupra num* 5. Laymanus *ſupra num.* 8. ex alijs, quos referunt. Octauus, quando quis percutit Clericum priuatum hoc priuilegio Canonis.

10 Priuantur autem hoc priuilegio Canonis, primò, Clerici in minoribus bigami, iuxta dicta *ſupra num.* 5. & verbo *Bigamus*, *&* *Bigamia num.* 10. Secundò, ijdem Clerici in minoribus coniugati, qui non habent conditiones, de quibus *ſupra num.* 5. Tertiò, etiam Clerici in maioribus degradati realiter, *cap. degradatio de pœnis in* 6. Toletus *dicto cap.* 33. *num.* 3. Vide dicenda verbo *Degradatio*. Quartò, ijdem, quando relinquunt habitum Clericalem, qui in veſte, & tonſura

Digitized by Google

ſura conſiſtit, & ter admoniti ab Epiſcopo non ſe emendant, *cap. contingit 2. de ſentent. excommunicat.* Panormitanus *ibid.* & Silueſter *verbo Excommunicatio 6. num. 6.* Qui idem etiam dicunt de Clerico in minoribus exiſtente, propter eamdem rationem, & approbat Bonacina *ſupra punct. 4. num. 6. §. Hinc colligi.* Quintò, ſimiliter ijdem ſi exerceant officium Tabernariorum, vel Macellariorum, ſi ter admoniti non deſiſtunt, vel ſi iterum reuertuntur, etiam ſi deſtiterint. Clement. 1. *de vita, & honeſtate Clericorum.* Laymanus *ſupra num. 3. §. Quinto Clerici.* Sextò, ſi faciunt ſe ioculatores, goliardos, hiſtriones, ſcurras, & ter admoniti à Prælatis non deſiſtunt, *cap. vnic. de vit. & honeſt. Clericor. in 6.* Suarez *ſupra dicta ſect. 1. num. 15.* Septimò, portātes arma militaria relicto habitu Clericali, ſi ter admoniti à Prælatis non reſipiſcunt, *cap. in audientia de ſentent. excommunicat.* Toletus *ſupra dicto nu. 3.* aduertens benè contra Nauarrum *ſupra nu. 80.* ex textu requiri, quod iſti habitum non geſtent. Octauò, contemnentes Clericalem habitum, & tyrannidi, ac enormitati ſe immiſcentes, *cap. cum non ab homine de ſent. excommunicat.* Suarez *ſupra num. 13.* Nonò, ijdem Clerici facti milites ſeditionem facientes, & iniquam guerram, *cap. perpendimus de ſentent. excommunicat.* Suarez *ſupra num. 12.* Laymanus *ſupra num. 3. §. Quarto Clerici.* Decimò, negotiationibus prohibitis ſe immiſcentes, ſi ter admoniti à Prælatis non deſiſtunt, *cap. ex litteris de vit. & honeſt. Clericor.* iuxta Nauarrum, Toletum, & alios, licet probabilius ſit tales non priuari hoc priuilegio Canonis, ſed tantum priuilegio fori quoad facultates ſuas, vt patet ex contextu. Suarez *ſupra num. 27.* Bonacina *ſupra num. 7.* De Clericis incorrigibilibus, idem ait Nauarrus *ſupra num. 81. & cap. cum non ab homine de Iudic.* Sed non benè, vt probat Suarez *ſupra à n. 8.*

11 Circa illa verba Canonis *Nullus Epiſcopus eum abſoluere præſumat*, notandum, per illa denotari percuſſionem Clerici ſoli Papæ reſeruatam eſſe, vt communiter Doctores ſupponunt. Sunt tamen plures caſus in quibus alij, præter Papam poſſunt ab hac excommunicatione abſoluere. Pro quo præmittendum, Clerici percuſſionem, prout colligitur ex Extrauaganti *Perlectis* apud Nauarrum *ſupra num. 91.* & Molinam *4. tom. diſp. 57. num. 1.* triplicem eſſe, ſcilicet leuem, mediocrem, grauem, ſeu enormem. Leuis percuſſio regulariter eſt, quæ fit pugno, palma, manu, pede, digito, baculo, vel lapide, quæ nullam maculam, vel ſigillationem carnium relinquit, neque abſcindit membrum, ſine effractione dentium, ſine auulſione multorum capillorum, ſine effuſione multi ſanguinis. Quæ dicitur leuis, non quia non ſit, niſi peccatum veniale, cum certum ſit ex dictis debere eſſe mortale, ſed comparatiuè ad mediocrem, vel grauem. Toletus *ſupra cap. 32. nu. 1.*

Dixi

Digitized by Google

Dixi *Regulariter*, quia aliquando ex circunſtantijs loci, ſcandali, & qualitatis perſonæ offenſæ percuſſio leuis fieri poteſt grauis, vt colligitur ex dicta Extrauaganti. Mediocris, quæ eſt media inter leuem, & grauem, ſeu enormem, licet aliqui putent de illa non poſſe dari certam regulam, ſed hoc pertinere ad Epiſcopum, poteſt tamen definiri, quod ſit illa, qua, vel dens extrahitur, vel capillorum copia euellitur, aut ſigillatio carnis relinquitur, aut ſanguinis copia effunditur, abſque graui tamen læſione. Bonacina *ſupra punct.* 5. *num.* 2. Grauis verò, ſeu enormis eſt, quæ fit cum occiſione, ſeu membri mutilatione, vel magna ſanguinis effuſione (in alia parte, quam in naribus) vel magno vulnere, aut ictu etiam ſine ſanguine, &c. *cap. cum illorum de ſentent. excommunicat.* Nauarrus *ſupra num.* 92. Suarez *dicta ſect.* 1. *num.* 88. Grauem autem, ſeu enormem percuſſionem pro eadem accipio, iuxta communiorem. Peirinis *tom.* 2. *de Prælato quæſt.* 3. *cap.* 2. *num.* 58. Conueniunt autem omnes, & colligitur ex dicta Extrauaganti. Primò, quod ad iudicandum, quæ percuſſio ſit leuis, mediocris, aut enormis attendendæ ſint omnes circumſtantiæ facti, vt dixi. Et ſecundò, quod in dubio de leuitate, potius iudicandum eſt eſſe grauem, quam leuem.

12 Cum ergo percuſſio eſt leuis poteſt ab excommunicatione, quæ tunc contrahitur abſoluere Epiſcopus, tam Clericos, quàm laicos, iuxta textum in *cap. peruenit de ſentent. excommunicat.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 41. *num.* 2. & communiter alij. Prælati etiam Regulares poſſunt ab ea abſoluere ſuos ſubditos, qui mutuo ſe percuſſerunt, iure quidem communi ex *cap. Monachi de ſentent. excommunicat.* adiuncto *cap. cum illorum eod. tit.* vbi id, quod conceſſum erat dicto *cap. Monachi* ampliatur ad omnem percuſſionem, quæ non ſit enormis, aut in Epiſcopum, vel Abbatem. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 2. *diſp.* 14. *quæſit.* 10. *num.* 1. *&* 2. videtur quoque id fieri poſſe, etiam iure communi ex dicto *cap. peruenit*, cum enim conceſſio eo capite facta Epiſcopis non ſit priuilegium, ſed ius commune, vt habet Laymanus *ſupra num.* 10. videtur etiam extendenda ad Prælatos Regulares reſpectu ſuorum ſubditorum (quidquid alij dicant cum Bonacina *ſupra punct.* 5. *num.* 1.) cum habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem ſupra illos, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 30. Quando autem Religioſus vnius Monaſterij percuſſit alium alterius Monaſterij, ab vtroque Superiori debet abſolui, *cap. cum illorum* relato. Silueſter *in Summa verbo Abſolutio* 5. *num.* 5. Quod intellige, ſiue illa Monaſteria ſint diuerſorum Ordinum, ſiue eiuſdem. Tamburinus *ſupra num.* 4. Credo tamen poſſe vnum Superiorem alteri Superiori ſuas vices quoad hoc committere, cum habens poteſtatem Ordinariam eam alte-

Digitized by Google

alterius delegare poſſit. Silueſter *ſupra*. Si autem percuſſus ſit Clericus ſæcularis, quamuis in dicto *cap. cum illorum* dicatur abſoluendum Religioſum percutientem à ſolo Papa, tamen ex vi *cap. Religioſo de ſent. excommunicat. in 6.* abſolui poteſt ab Epiſcopo, non à Prælato Religioſi percutientis. Toletus *ſupra num.* 2. Tamburinus *ſupra num.* 3. Hæc verò intelligi debent ſtando in iure communi, nam ſecundum priuilegia Religionum Prælati habentes facultatẽ abſoluendi ſuos ſubditos à caſibus Papæ reſeruatis, de quibus egi *tom.* 1. *cap.* 18. præſertim *à num.* 36. poſſunt abſoluere illos non ſolum ab excommunicatione propter percuſſionem leuem, de qua modo, ſed etiam propter mediocrem, & enormem, de quibus poſtea. Intelligi etiam debent, niſi aliter in ſtatutis particularium Religionum ſtatuatur, vt in noſtra, in cuius Conſtitutionibus *par.* 3. *cap.* 10. *num.* 3. leuis percuſſio reſeruatur Prouinciali, quoad forum ſcilicet externum. Quid verò de Confeſſarijs ſentiendum ſit inferius dicetur.

13 Loquendo de excommunicatione, quæ incurritur ob percuſſionem mediocrem, quamuis ea etiam ſit Papæ reſeruata, ſunt tamen aliqui caſus in quibus ab alijs abſolui poteſt. Primus, quando Clerici collegialiter viuunt, & vnus alium percutit, tunc enim abſolui poſſunt ab Epiſcopo, *cap. quoniam de vit. & honeſt. Clericorum.* Nauarrus *ſupra num.* 91. & alij communiter. Secundus, quando ianitor, ſeu oſtiarius Principis ſui officij cauſa, vel arcendæ turbæ lædit Clericum, *cap. ſi vero de ſentent. excommunicat.* Toletus *ſupra num.* 3. Similiter Regulares etiam ſecluſis priuilegijs de quibus ſupra poſſunt ab hac excommunicatione abſolui, iuxta dicta ſupra ex *cap. cum illorum*, videlicet, quando ipſi mutuo ſe percuſſerunt, à proprio Superiori, & quãdo percuſſerunt alium alterius Monaſterij ab vtroque Superiori. Suarez *ſupra num.* 71. *& ſequentibus.* Tamburinus *ſupra nu.* 3. *&* 4. Quid verò dicendum in caſu quo Prælati percuſſiſſent ſuum ſubditum infra habetur.

14 Ab excommunicatione etiam contracta ob grauem, ſeu enormem percuſſionem poſſunt abſolui ab Epiſcopis. Primò, pueri, qui ante annos pubertatis, ſcilicet quatuordecim illam contraxerunt, *cap. ſuper eo* 1. *de ſentent. excommunicat.* etiam ſi abſoluendi ſint poſt pubertatem, *cap. vlt. eod. tit.* Toletus *ſupra num.* 5. Cornexo *tom.* 2. *in* 3. *part. de excommunicat. tract.* 5. *diſp.* 11. *dub.* 2. Secundò, mulieres cuiuſcunque ætatis, *cap. mulieres eod. tit.* Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſupra dicto punct.* 5. *nu.* 3. Tertiò, ſpecialiter Moniales, *cap. de Monialibus eod. tit.* Silueſter *ſupra num.* 4. qui id extendit etiam ad Moniales exemptas. Quartò, ſerui qui exiſtunt ſub poteſtate alterius, quando ſcilicet id fecerunt in fraudem, vt ſe à Domino liberarent, vel quando

etiã

do etſi in fraudem id nõn fecerunt, eorum abſentia in magnum detrimentum Domini ſit, & ipſe in culpa læſionis non fuerit, niſi percuſſio fuerit tam enormis, vt ad vitandum ſcandalum, vel tollendum exemplum mitti debeant ad Papam, *cap. relatum de ſentent. excommunicat.* Toletus *ſupra num. 3. & 4.* Cornexo *ſupra*. Quintò, filij familias puberes, qui ſunt ſub poteſtate patris, & non valent venire ad Papam ſine præiudicio ipſius. Nauarrus *ſupra num.* 88. Cornexo *ſupra ex cap. mulieres eodem tit.* Sextò, illi, qui ſunt impotentes ad iter faciendum, quales ſunt ſenes, infirmi, valetudinarij, & pauperes, qui non poſſunt venire Romam, niſi ſtipem oſtiatim quærant, quam antea quærere non conſueuerant. Item, qui habent capitales inimicitias, propter quas timeant periculum mortis ſi iter arripiant. Conſtant hæc ex *cap. quod de his, cap. quamuis, cap. ea noſcitur, cap. de cætero de ſentent. excommunicat.* Silueſter *ſupra verbo Abſolutio 4. num. 3.* Cornexo *ſupra*. Barboſa *dicta Allegat. 41. à num. 6.* De multum potentibus, & delicatis decernitur in *cap. mulieres eod. tit.* quod cauſa eſt intimanda Summo Pontifici, priuſquam ab Epiſcopo abſoluantur. Silueſter *ſupra*. Toletus *ſupra num. 6.* Demum illi, qui habent, quodlibet aliud impedimentum, quod arbitrio prudentis iudicetur legitimum, vt eſt regulariter in ijs, qui habent curam animarum, & temporale dominium, quando timetur, quod propter abſentiam illorum oues, vel vaſſalli patientur detrimentum notabile. Saytus *lib. 3. de Cenſuris c. 28.* Cornexo *ſupra*.

15 Nota tamen primò, quod ij, qui non poſſunt adire Summum Pontificem, ſi poſſunt adire legatum, vel alium habentem facultatem ad abſoluendum non poſſunt ab Epiſcopo abſolui, ſed tenentur adire illos Saytus *ſupra dicto cap. 28. nu. 39.* Oppoſitum tamen tenet Cornexo *ſupra* referens Henrriquez, & Auilam. Secundò, quod quando prædicti abſoluuntur ab Epiſcopo ratione impedimenti, propter quod non poſſunt accedere ad Papam, ſi illud impedimentum eſt perpetuum, vt ſi ſunt ſenes, cœci, claudi, &c. tunc abſoluuntur ſine onere præſentandi ſe Papæ, fruſtra enim illis iniungeretur onus, cui nunquam poſſent ſatisfacere, quando verò illud impedimentum eſt temporale, vt in infirmis, &c. iniungendum eſt illis præceptum cum iuramento comparendi coram Papa illo impedimento ceſſante, *cap. de cætero, & cap. Quamuis de ſentent. excommunicat.* Vbi excipiuntur pueri. Si autem non compareant, quando commodè poſſunt, non ſolum ſunt periuri, ſed etiam incidunt in eamdem ſententiam excommunicationis, vt habetur *cap. eos qui de ſentent. excommunicat. in 6.* Silueſter *ſupra verbo Abſolutio 3. nu. 16.* Toletus *ſupra num. 5.* Cornexo *ſupra*. Qui notat ex Caietano, & Nauarro ſatis eſſe, ſi ſe præſen-

tent

Digitized by Google

tent Papæ per Procuratorem. Tertiò nota, quod quando percuſſio Clerici eſt occulta, poſſunt Epiſcopi omnes ſuos ſubditos, etiam non habentes impedimẽtum adeundi Romam ab excommunicatione tunc contracta in foro conſcientiæ abſoluere, ex facultate illis conceſſa à Concilio Tridentino *ſeſſ.24.cap.6.* Nota autem, quod quamuis, iuxta dicta ſupra verbo *Abſolutio num. 6.* quando aliquis habet facultatem abſoluendi in foro conſcientiæ tantum probabile ſit, poſſe illa vti, etiam extra Sacramentum Confeſſionis, nihilominus limitari hoc debet, ita vt Epiſcopus non poſſit vti facultate hac ſibi conceſſa per Concilium Tridentinum, niſi in Sacramento pœnitentiæ tantum. Ita enim video declaratum à Sacra Congregatione approbante Gregorio XIII. apud Garziam *de Benefic. par.11.cap.10.* §.1.*num.*139. licet Sanchez *lib.8.de Matrimon.diſp.*34.*num.*29.oppoſitum in praxi obſeruari aſſerat. Nec tunc abſoluuntur cum onere comparẽdi Romæ, ſed ſimpliciter. Bonacina *ſupra dicto punct.*5.*num.*4. Idem dic, quando aliquis abſoluitur virtute Bullæ Cruciatæ Iubilæi, aut alterius priuilegij. Cornexo *ſupra*.

16 De Religioſis videtur dicendum etiam in caſu grauis, aut enormis percuſſionis non teneri ad Papam recurrere pro abſolutione. Primò, quando non habent viaticum, & Monaſterium, quia pauperrimum non poteſt illis prouidere, nec poſſunt aliter facere iter, cum non ſint deterioris conditionis, quam alij pauperes, vt tenet Gloſſa in *cap.Religioſo de ſentent.excommunicat.in 6.*& ſequitur Toletus *ſupra num.6.* Secundò, quia non ſunt ſui iuris, propter quam cauſam *cap. mulieres de ſentent.excommunicat.* ijs, qui ſui iuris non ſunt conceditur abſolui poſſe ab Epiſcopis. Et quamuis in his caſibus abſoluendi facultas concedatur Epiſcopis, eadem tamen videtur competere Prælatis Regularibus, qui iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habent in illos. Suarez 4.*tom.de Relig.tract.*8.*lib.*2.*cap.*20.*num.*8. Peirinis *to.*1. *Priuileg.Minim.in Conſtit.Pyrrhi* §.8.*num.*46. Eſto tamen ex vi iuris communis id fieri non poſſit, ſaltem ex priuilegijs de quibus *ſupra num.*12.dixi id facere poterunt Prælati, qui illis potiuntur. Poſſe etiam abſolui ab Epiſcopis, in caſibus, in quibus Epiſcopi poſſunt abſoluere ſibi ſubditos, propter dicta *to.*1.*cap.*11.*num.*6. tenere videtur Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.*105.*num.*53. & expreſsè affirmat Angelus Boſſius *in diſceptat.*1.*de Iuriſdict. Epiſcopor. quoad caſ. reſeruat.num.*31.ex Panormitano, & Silueſtro. Idemq. ſequitur Vincentius Candidus *tom.*1.*Diſquiſit.Moral.diſquiſit.*3.*art.*27.

17 Caſu autem quo Prælatus manus violentas in Regularẽ ſibi ſubditum, vel etiam non ſubditum inijceret, abſolui poteſt, ſicut alij Regulares, iuxta dicta ex iure communi, & priuilegijs illius Religionis,

vt

vt enim ait Silueſter *verbo Abſolutio 5. num.* 4. caput non debet mi-nus eſſe fauorabile membris. Quia tamen nullus poteſt ſe ipſum abſol-uere, ideo abſolui debet à ſuo Superiori. Tamburinus *de Iure Abbat. tom 2. diſp.* 14. *quæſit.* 11. *num.* 1. & 2. Si autem Superior in promptu non ſit, poteſt ab alio Sacerdote ab eo in Confeſſorem electo abſol-ui. Rodriguez *tom.* 1. *Quæſtion. Regular. quæſt.* 20. *art.* 11. Miranda *tom.* 2. *Manual. Prælator. quæſt.* 35. *art.* 24. Peirinis *tom.* 2 *de Prælat. quæſt.* 1. *cap.* 4. *num.* 82. Nec hoc eſt exercere, aut delegare iuriſdictio-nem, ſed deſignare perſonam, cui Papa vi iuris communis, vel priui-legiorum eam iuriſdictionem concedit. Suarez *to.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 23. *num.* 12. *iuncto num.* 8. *in fin.* Peirinis *ſupra*. Tamburi-nus *ſupra num.* 4. *in fine*. Si verò caſus eſſet, quod in vno Conuentu tantum eſſent Prælatus, & ſubditus Sacerdos, & quod ad inuicem ſe percuſſiſſent, nec eſſet alius à quo abſolui poſſent, plures dicunt poſſe ſe ad inuicem abſoluere, etſi enim excommunicatus maiori excom-municatione non poſſit abſoluere; in caſu tamen neceſſitatis, prout in præſenti, quia neceſſitas caret lege, id fieri poteſt. Tabiena *verbo Abſolutio* 2. §. 10. Rodriguez *ſupra.* Miranda *ſupra.* Coriolanus *de ca-ſib. reſeruat. part.* 2. *caſ.* 10. *de Iudic. Regular.* §. 10. *num.* 17. *verſ. nam licet*. Peirinis relatus referens etiam Paſſarellum. Barboſa *dicta Alle-gat.* 41. *num.* 17. Aliter reſpondet Suarez *ſupra num.* 10. & 11. quem ſequitur Tamburinus etiam *ſupra*, ſcilicet, quod ſi talis excommuni-catio eſt occulta, poteſt Prælatus abſoluere ſubditum, cum non ſit pri-uatus omnino iuriſdictione, & communicatione cum illo, & poſtea ab illo abſolui. Si verò eſt publica, ceſſat hoc remedium, propter con-trariam rationē, & ita Prælatus extra Religionem debet eligere alium Sacerdotem habilem, & ab eo abſolui, & poſtea ipſe abſolutus abſol-uere poteſt ſubditum. Adducit Suarez ad hoc aliqua iura, quæ meo vi-deri intentum non conuincunt. Vide Portellum *in reſponſionib. caſ. moral. part.* 2. *caſu* 30.

18 Ab hac etiam excommunicatione contracta ob percuſſionem Clerici, vel Monachi, ſiue percuſſio ſit leuis, ſiue mediocris, ſiue etiam enormis abſoluunt illi Confeſſarij, qui facultatem habuerint abſoluen-di à caſibus Papalibus, quales ſunt aliqui Regulares. De quibus dixi *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 15. Quia tamen in decretis Sacræ Congregatio-nis ſub Clemente VIII. ibi adductis declaratur, quod *per vniuerſam Italiam extra Vrbem,* non poſſint vti dictis priuilegijs, quoad hunc caſum iniectionis violentarum manuum in Clericos, ideo ſolum poſſint vti illis in Vrbe, & in alijs regionibus extra Italiam, vt ibi dixi *num.* 16. Similiter, quia in poſteriori decreto Sacræ Congregationis in quo moderatum eſt prius, vt in dicto *num.* 15. retuli dum de huiuſ-

modi

Digitized by Google

modi caſu dicitur non poſſe abſolui à Cõfeſſario virtute quorumcunque priuilegiorum,ſic habetur: *Inijcientium violentas manus in Clericos, iuxta can. ſi quis ſuadente* 17. *quaeſt*. 4. *ac iuris diſpoſitionem*; cum iuxta iuris diſpoſitionem in *cap. peruenit de ſentent. excommunicat.* leuis percuſſio Clerici non ſit Papæ reſeruata, ſed Epiſcopo delegata,aut commiſſa,ideo videtur poſſe abſoluere,etiam intra Italiam, ab excommunicatione cõtracta per leuem percuſſionem Clerici,præfatos Regulares habentes dicta priuilegia, vt habet Naldus *in Summa verbo Clericus num*. 39. In locis etiam vbi publicatur Bulla Cruciatæ poſſunt Confeſſarij per illam electi abſoluere ab hac excommunicatione propter quamcunque Clerici percuſſionem contractam,ſemel in vita, & ſemel in morte, iuxta dicta verbo *Bulla Cruciatæ num*. 19. Idem dico ex vi Iubilæi, ſi iſtum caſum contineat, aut non excludat. De Confeſſario ordinario approbato ab Epiſcopo nullum habente priuilegium, & de Confeſſario Religioſorum ſolum à ſuo Prælato approbato pro confeſſionibus Fratrum, ſecluſis priuilegijs,dicendum eſt ab ea abſoluere non poſſe, cum etiam ſi ſit leuis percuſſio,eſt caſus per ſe verè reſeruatus Papæ, licet delegatus,& commiſſus Epiſcopo, iuxta dicta ſupra verbo *Caſus reſeruati num*.2. An verò prædicti Confeſſarij pro Fratribus, dumtaxat approbati habeant ad id faciendum aliqua priuilegia dicetur infra verbo *Confeſſarius Regularis à num*. 11.

19 Loquendo de priuilegio fori, quo tam Clerici, quàm Regulares potiuntur,quod in eo conſiſtit,vt conueniri non poſſint coram laicis, dicendum eos omnino, & ſimpliciter exemptos eſſe à laica poteſtate, ita vt ad illam numquam trahi poſſint, *can.non placuit* 16.*quaeſt*.7. *cap.Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Conſtit. cap.decernimus de iudicijs*, & alijs iuribus infra referendis.Salon.2.2.*quaeſt*.67. *art*.1. *controuerſ*.1. Quod eſt intelligendum tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, quia prædicti textus, & plures alij referendi vniuerſaliter loquuntur. Azor *tom*.1. *Inſtit.Moral. lib*.5.*cap*.12. Primò quidem iure ciuili,ex Autenth. *Statuimus de Epiſc. & Cler*. & ex celebri facto Conſtantini Imperatoris,cum enim libelli accuſationum contra Clericos illi delati eſſent dixiſſe fertur, *Vos à nemine iudicari poteſtis, ſed ſolius Dei iudicio reſeruamini*. Deinde iure Canonico,ex *can.ſi Imperator diſt*.96. *cap.diligenti de for.compet.cap.Quamquam de Cenſib.in* 6. & alijs iuribus. Item ex Concil.Conſtant.*ſeſſ*.8. Trident.*ſeſſ*.25.*cap*.20. & ex Bulla Cœnæ Domini, grauiſſima impoſita excõmunicatione per plures caſus circa tranſgreſſores, prout videri poteſt ſupra verbo *Bulla Cœnæ*. Tertiò,ex iure etiam diuino, prout colligitur ex Concil.Lateran. ſub Innocentio III.*cap*.43. & Lateranen.ſub Leone X.*ſeſſ*.19.& eodem Trident.dicente hanc immunitatem eſſe *Dei ordinatione con-*

ſtitutam. Accedit ex veteri teſtamento Numer. 3. *verſ.* 10. & 45. & *cap.* 8. quod Leuitæ ſolum Aaroni, & ſucceſſoribus erant ſubiecti, non Principibus ſæcularibus. Accedit & ratio, quod cum Eccleſiaſtici ſint paſtores, & patres laicorum, laici verò oues, & filij, non decet illos ab iſtis iudicari, præſertim cum laica poteſtas, quaſi pro obiecto ſui adæquato, & proprio ſolum habeat laicos, non autem Eccleſiaſticos, qui ſunt altioris Ordinis. Bellarminus *in opuſc. diſp. de exempt. Clericor.* Azor *ſupra*, & communiter Canoniſtæ. Vnde non poſſunt Clerici huic priuilegio fori renuntiare, tum quia eſt iure diuino introductum, tum quia licet illud ſola humana lege introductum eſſet, cum tamen ſit in fauorem totius Clericatus non poteſt à particularibus renuntiari, *cap ſi diligenti de for. compet.* Salon. *ſupra controuerſ.* 2. Diana *part.* 1. *Tract. de Immunit. Eccleſiaſt. reſol.* 3. Nec tolli poteſt per ſolam conſuetudinem quantumuis immemorabilem, tum quia contra ius diuinum conſuetudo non præualet, tum quia conſuetudo hæc, vt eſſet legitima, firmari deberet conſenſu tacito, vel expreſso Summi Pontificis, de quo potius conſtat reprobare huiuſmodi conſuetudines, vt patet ex Bulla Cœnæ caſu 15. Azor *ſupra verſ. ſed dubitari poſſet.* Suarez *contra Regem Angliæ lib.* 4. *cap.* 32. *num.* 23. & *cap.* 34. *num.* 16. Laymanus *lib* 4 *tract.* 9. *cap.* 10. *num.* 1. Ex priuilegio tamen eiuſdem Summi Pontificis poteſt hoc laicæ poteſtati competere in aliquibus caſibus, propter rationabilem cauſam, quia hæc poteſtas delegabilis eſt cuicunque Papa voluerit, & ad nutum ipſius reuocabilis. Laymanus *ibid. num.* 2. Bonacina *de legib. diſp.* 10. *quæſt.* 2. *punct.* 1. §. 3. An verò de facto ſint talia priuilegia aliquibus Principibus conceſſa, aliqui reſpondent affirmatiuè, ſpecialiter loquentes de Regibus Hiſpaniæ, & Galliæ, & Republica Venetorum, prout retuli ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.* 61. Sed quia ipſa vſque modo non vidi, nihil certi affirmare poſſum. Vide Conſtitutionem SS. D. N. Vrbani, de qua infra num. 33. An autem ſufficiat tolerantia, & cõſenſus tacitus Summi Pontificis ad derogandum dictæ immunitati, aliqui reſpondent affirmatiuè cum Salgado *de poteſt. Regia to.* 1. *par.* 1. *cap.* 1. *Prælud.* 3. *nu.* 39. Sed tenendum contrarium, *cum multa per patientiam tolerentur, quæ ſi deducta fuerint in iudicium exigente iuſtitia non debeant tolerari*, vt habetur *cap. iam dudum de præbend.* Præſertim, quia Principes plura ſæpius tolerant, vel quia commodè vitare non poſſunt, vel ad vitandum ſcandalum, vel vt benignius cum ſubditis agant. Filiucius *to.* 1. *tract.* 16. *c.* 10. *num.* 256. Malderus *in part.* 2. *quæſt.* 96. *art.* 4. Diana *ſupra reſolut.* 5.

20 Clerici autem hoc priuilegio fori fruentes ſunt omnes tam in maioribus, quàm etiam in minoribus Ordinibus, vel etiam prima tonſura conſtituti, iuxta dicta ſupra de priuilegio Canonis. Tamburinus

nus *de Iure Abbatum tom.*1. *diſp.*15. *quæſit.*19. *num.*5. Caſu etiam quo Subdiaconus ex diſpenſatione Apoſtolica cum vidua cõtraxerit, & penſiones Eccleſiaſticas obtineret, gaudet priuilegio iſto, vt patet ex declaratione Sacræ Cõgregationis apud Barboſam *in Collectan.Bullar. verbo Subdiaconus*. Excipe primò, Clericos in minoribus bigamos, iuxta dicta ſupra verbo *Bigamus, & Bigamia num.* 10. & 11. Excipe ſecundò, eoſdem Clericos prima tonſura initiatos, aut etiam in minoribus conſtitutos, qui non habent cõditiones à Concil. Trident. *ſeſſ.*23. *cap.*6. requiſitas, videlicet, quod Beneficium Eccleſiaſticum habeant, aut Clericalem habitum, aut tonſuram deferentes alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi inſeruiant, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel vniuerſitate de licentia Epiſcopi, quaſi in via ad maiores Ordines ſuſcipiendos, verſentur. Henrriquez *in Summa lib.*10. *cap.*15. §.2. *& lib.*14. *cap.*49. §.1. *in fine*. Vide declarationes Sacræ Congregationis circa hoc, alteram 24. Ianuarij 1631. alteram in vna Valentina 29. Iunij 1628. alteram in vna Materanenſi 2. Auguſti 1631. & alteram 18. Martij 1628. apud Barboſam *in Collectan Bullar. verbo Clericus*, & Dianam 5. *part. in Collectan. huiuſmodi declarationum*. Habentes autem Beneficium Eccleſiaſticum, etiam ſi habitum Clericalem, aut tonſuram non deferant, potiuntur dicto priuilegio, quia Cõcilium verbis relatis ex ipſo loquitur diſiunctiuè per particulam, *aut* quæ eſt diſiunctiua. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.*12. *num.*6. Qui id extendit ad Clericum habentem Beneficium modici valoris, vel Coadiutorem poſitum per Papam, vel Capellanum perpetuum, vel habentem præſtimonium. Idem *nu.*7. *quæſt.*10. & 11. Vide declarationem Sacræ Congregationis circa hoc apud Dianam *ſupra*. Intellige etiam antequam Beneficiarius poſſeſſionem adeptus ſit. Ex alia declaratione Sacræ Congregationis. Caſtrus Palaus *tom.*2. *tract.*12. *diſp. vnic. punct.*2. *num.*5. Cenedo *in Quæſtionib. Canonic. quæſt.*4. *num.*23. Diana *ſupra nu.*50. Agit etiam Barboſa *ſupra nu.*8. de habente penſionem ſolitam concedi Clerico. Quando verò dicitur Clericum in minoribus debere geſtare habitum, & tonſuram, vt potiatur dicto priuilegio intelligendum eſt, regulariter. Neque enim ſemel, aut iterum ea reliquiſſe, tollit priuilegium, nec è contra aliquoties ea deferre, ſufficit. Barboſa *ſupra nu.*15. Laymanus *ſupra dicto tract* 9. *cap.*7. *num.*2. Qualiter etiam aliquando etiam ſi Eccleſiæ de mandato Epiſcopi non inſeruiãt, nec Beneficium Eccleſiaſticum habeant, gaudeant priuilegio fori, vide quandam declarationem Sacræ Congregationis *in nullius* 18. Martij 1628. apud relatũ Barboſam *in dictis Collectaneis*. Excipe tertiò Clericos coniugatos. Hi enim non gaudent priuilegio fori, niſi contraxerint cum virgine, ideſt non vidua, aut ab

alio corrupta,& tonſuram,ac habitum Clericalem geſtent. Inſuper alicuius Eccleſiæ ſeruitio,vel Monaſterio ab Epiſcopo deputati eidem Eccleſiæ ſeruiant,vel miniſtrent, & tunc non gaudent hoc priuilegio, niſi ſolum in criminalibus,non in ciuilibus.Ita enim habetur ex *cap. vnic.de Cleric.coniugat.in 6.*adiuncto decreto Conc.Trident.*ſeſſ.23. cap.6.* Riccius *in praxi aur.reſol.172.in princ.* Barboſa *ſupra nu.25. & ſequentibus.*Pro illis vide tres declarationes Sacræ Congregationes apud eumdem Barboſam in dicto loco *ex Collectan.* alteram 13. Februarij 1610. alteram 27.Februarij 1630. & alteram 2.Auguſti 1619. Gaudere etiam priuilegio fori in ciuilibus,vbi eſt talis conſuetudo,habetur ex vna declaratione Sacræ Congregationis Immunitatis apud Dianam 5.*part.in Collectan.num.*38. Vide eum *in Additionib.ad dictam declarationem* ex quadam Epiſtola Sacræ Congregationis ad Epiſcopum Regienſem. Excipe quartò,Clericos etiam in maioribus conſtitutos realiter degradatos, quia per degradationem omnia Clericorum priuilegia amittuntur, *cap.degradatio de pœnis in 6.* Bonacina *ſupra dicto punct.*1. §. 4. *num.*1. Vide dicenda verbo *Degradatio num.*5. Excipe quintò , Clericos ioculatores , goliardos , hiſtriones, & ſcurras modo dicto *ſupra* , ex *cap vnic. de vit. & honeſt. Clericor. in 6.* Silueſter *in Summa verbo Excommunicatio 6.num.*7. Item ſextò, illos,qui commiſſo delicto Clericalem ſtatum aſſumpſerunt, ſolum per fraudem , ideſt ſola intentione euitandi forum ſæculare . Zerola *verbo Clericus num.6.* Bonacina *ſupra* §.1.*num.*16. *& ſequentibus.* Secus eſt,quando bono animo id fecerunt, tunc enim gaudent priuilegio fori,ſaltem quoad perſonas,vt patet ex declaratione Sacræ Congregationis 7.Decembris 1632.apud Barboſam in loco relato ex *Collectan. Bullarij* . Vide dicenda infra verbo *Gabella quoad Regulares num.*9. Excipe ſeptimò , in cauſa feudi , nam in illa Clericus vaſallus ſubijcitur Domino feudi quamuis ſæculari, *cap.verum de for.compet. & cap cæterum de iudicijs.* Grattius *in deciſ.aur. lib.*4.*cap.*18.*nu.*128. Laymanus *ſupra cap.*5.*nu.*2.*&* 3. Excipe octauò,in cauſa reconuentionis in ciuilibus, ideſt,ſi Clericus conueniat laicum coram Iudice laico,& ipſe laicus recòueniat illum coram eodem Iudice, *cap.*1.*&* 2. *de mut. petit.* Silueſter *in Summa verbo Iudex* 1. *num.*4. Toletus *in Summa lib.*5.*cap.*56.*num.*2. Excipe nonò, cum Epiſcopus dat facultatem, & in cauſis ciuilibus ſolum , *cap.*2. *de Iudic.* Silueſter , & Toletus *ibidem* .

21 Excipi etiam ſolent Clerici, qui dimiſſo habitu, & tonſura Clericali, tyrannidi, & enormitati ſe immiſcent, *cap.cum non ab homine de ſentent. excommunicat.* vel ſæuis enormitatibus, armis, ſeditioni, & guerræ,ex *cap. perpendimus eod. tit.* ſaltem poſt trinam admonitionem,

nem, *cap. contingat eod. tit.* Sed in vtroque caſu non eſt ſermo, niſi de priuatione priuilegij Canonis, non priuilegij fori, & eſto id eſſet, videtur neceſſariò præmittenda declaratio criminis, per quam de eius enormitate conſtaret, quia qualitas tribuens iuriſdictionem, ante omnia probari debet, vt iuriſdictioni locus ſit, *l. ſi quis aliena ff. de iudic.* Farinacius *de Inquiſit. quæſt. 8. num.* 53. Silueſter *in Summa verbo Excommunicatio 6. num. 7.* Suarez *tom. 5. de Cenſur. diſp. 22. ſect. 1. à num. 8.* Vide Dianam *ſupra reſolut. 129.* dum agit, de quodam Religioſo profeſſo, qui ſe immiſcuit enormibus criminibus, & etiam quamdam declarationem Sacræ Congregationis in vna Motulenſi 1. Februarij 1620. apud Barboſam *in Collectan. Bullarij*. Excipiendi etiam videntur Clerici incorrigibiles ex *cap. cum non ab homine de Iudic.* Sed nihil tale ibi habetur, niſi forſan poſt depoſitionem, excommunicationem, anathematizationem, & declarationem criminis. Suarez *ſupra*. Bonacina *dicto punct. 1. §. 4. num. 7.* Maiori probabilitate id dici poteſt de Clericis negotiationibus prohibitis ſe immiſcentibus, ſi ter admoniti non deſiſtant, *cap. ex Litteris de vit. & honeſt. Cleric.* tantum quoad facultates ſuas, iuxta dicta *ſupra num.* 10. Excipiuntur etiam Clerici exercentes officium Tabernariorum, ſeu Macellariorum ſi ter admoniti non deſiſtunt, aut ſi deſiſtunt, & iterum reuertuntur, iuxta dicta *ſupra num.* 10. ex Clement. 1. *de vit. & honeſt. Clericor.* Obſerua tamen in dicta Clementina ſermonem ſolum eſſe de Clerico coniugato, aut de non coniugato, qui habitum, & tonſuram non geſtat. Quare Clericus coniugatus talia faciens priuatur omnino dicto priuilegio, Clericus verò non coniugatus habitum, & tonſuram geſtans non amittit illud, niſi ſolum quoad res ſuas. Suarez *ſupra nu.* 18. Bonacina *ſupra num.* 8. §. *obſerua tamen*. Quando verò reaſſumptio habitus Clericalis ſuffragetur Clerico, qui illum dimiſit, habes apud Dianam *tom. 5. in Collectan. declarat. Sacr. Congregat.* ex vna Mazarienſi 17. Iunij 1630. & Boſſanenſi 18. Martij 1631. & ex alia 10. Decembris 1599.

22 Gaudet etiam prædicto priuilegio fori totus Religioſus ſtatus, nam eo ipſo, quod per Eccleſiam approbatur, & inſtituitur, eſt ſtatus ſacer, & Eccleſiaſticus, & eius perſonæ ſunt Deo Sacræ, & Eccleſiaſticæ, ac per conſequens fruuntur priuilegijs Eccleſiaſticorum. Suarez 5 *tom. de Cenſur. diſp. 22. ſect. 1. num. 19. & ſequentibus, & in defenſ. fidei lib. 4. cap. 10. in fine, & cap. 11. & 12.* Vnde non ſolum profeſſi gaudent illo, ſed etiam Nouitij, iuxta dicta *tom. 1. cap. 24 num. 4.* Ita vt propter delictum Nouitiatus tempore commiſſum puniri nō poſſint, niſi à Prælatis Religionum, iuxta ibidem dicta. Quod etiam intellige ſi poſt commiſſum delictum reuerſi ſunt ad ſæculum habitu dimiſſo.

Digitized by Google

Tum quia Clericus reuerſus ad ſtatum ſæcularem non iudicatur à magiſtratu ſæculari pro delicto commiſſo in Clericatu, prout deciſum dicitur in Concilio Neapolitano apud Dianam *par.3.tract.1.reſol.34.* & docet Laymanus *dicto tract.9.cap.7.nu.5.* Tum etiam, quia ad cognoſcendum cui foro quis ſubijciatur, *Tempus delicti inſpiciendum eſt*, prout ex Couarrubia *in practicar.quaeſtion.cap.31.num.8.* & Iulio Claro affert idem Laymanus *eo tract.9.cap.4.num.14.* Cum ergo tempus patrati delicti fuerit Nouitiatus, in quo exempti ſunt Nouitij à ſæculari poteſtate, non poterunt ab ea iudicari, etiam ſi habitum dimiſerint. Bonacina *ſupra* §.2. *num.5.* Diana *ſupra*, contra aliquos oppoſitum ſentientes. Amplia, quod neque puniuntur Nouitij à Iudice laico, propter delictum ante Religionis ingreſſum commiſſum, ſaltem ſi non in fraudem ingreſſi ſunt Religionem, prout dixi ſupra de illo, qui poſt commiſſum delictum Clericus fuit factus, quia iam tales exierunt de laica poteſtate. Martha *de Iuriſdict.part.4.centur.2.caſ.121.* *à num.22.* Diana *ſupra reſolut.33.* contra Bonacinam, & alios.

23 Qualiter gaudeant hoc priuilegio fori Conuerſi, Oblati, Donati, ſeu Commiſſi Religionum, dixi *tom.2.cap.8 num.7.8.&* 11. De militibus Regularibus, dixi *ibid.cap.5.num.39.&* 40. De Eremitis *cap.7.* *num.4.&* 5. De Tertiarijs *cap.14.num.35.*

24 Collige ex dictis Clericos Religioſos, & omnes Eccleſiaſticas perſonas dicto priuilegio fori gaudentes nõ poſſe iudicialiter, & auctoritatiuè, interrogari, examinari, iudicari, vel puniri à laica poteſtate, vt à Prætore, Principe, Rege, Magiſtratu, &c. etiam ſi grauiſſima crimina commiſerint, hæc enim omnia ſunt actus poteſtatis, & iuriſdictionis, quam prædicti non habent in exemptos. Bonacina *ſupra* §.1.*num.5.* Tamburinus *de Iure Abbat.to.1.diſp.15.quaeſit.19.num.16.* Imò proceſſus compilatus, ſententia lata, etiam ſi ſit abſolutoria, & alia acta contra præfatos ſunt ipſo iure nulla, vtpotè facta à non habente iuriſdictionem. Farinacius *de Inquiſit.quaeſt.8.nu.15.* & alij apud ipſum.

25 Collige etiam non poſſe prædictos capi à laica poteſtate, capi enim ordinatur ad punitionem, vnde ſicut non poſſunt puniri ab illa, ſic nec capi, præſertim, quia vtrumque eſt actus iuriſdictionis, quam non habet laica poteſtas in illos. Tamburinus *ſupra num.* 24. Excipiuntur tamen aliqui caſus à Doctoribus. Primus eſt, quando prædicti inueniuntur in flagranti crimine graui, & pernicioſo Reipublicæ, ac periculum ſit, vt fugam arripiant. Tunc enim rationabiliter ſatis creditur Eccleſiam conſentire, vt capiantur à laica poteſtate, non vt ab illa iudicantur, ſed vt ad Prælatum Eccleſiaſticum quam citius, ſecurè, & ſine vlla ipſorum iniuria ducantur, *cap.famæ de ſentent.excommunicat.* Nauarrus *in Manual. cap.27.num.83.* & plures apud Dianam

part.1.

Digitized by Google

*part.1.tract.3.reſolut.*10. Secundus eſt, quando etſi non inueniuntur in flagranti delicto, tamen ex ſignis & coniecturis, quia videlicet noctu, & cum armis deprehenduntur ſuſpecti vehementer Tunc de tali crimine patrando. Tunc enim idem dici poteſt, propter eamdem rationem, & cum limitationibus adductis. Nauarrus *ſupra*. Bañez, Lorca, Ioannes de la Cruz, & alij apud Dianam *ſupra reſolut.*11. Idem dicunt plures procedere in Clerico debitore de fuga ſuſpecto, ita vt poſſit non tantum à Iudice ſæculari, ſed etiam à creditore, capi, & detineri, vt præſentetur Iudici Eccleſiaſtico modo dicto, quia in tali caſu Clericus ſe habet, ac ſi alienam pecuniam auferret, ac proinde iure defenſionis detineri poſſe. Nauarrus *ſupra num.*82. Laymanus *ſupra cap.*4. *nu.*8. Video etiam Sacram Congregationem 11. Ianuar. 1619. declaraſſe apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Clericus* 1. hæc. *Clericus repertus à Curia ſæculari ſine habitu Clericali, donec doceat de ſuo Clericatu, in carceribus laicis poteſt detineri, dummodo non ſit notoriè Clericus. Et ſi per octo menſes ab incarceratione habitum dimiſerat priuilegio Clericali nullo modo gaudet, &c.*

26 Collige etiam frui præfatos Eccleſiaſticos fori priuilegio, etiam in caſu quo Prælati Eccleſiaſtici negligentes eſſent in illorum correctione; niſi enim hæc negligentia valdè magna, & valdè noxia eſſet Chriſtianæ Reipublicæ, non propterea Eccleſiaſtici ſubeſſe debent laicæ poteſtati, vt habetur ex *cap. qualiter, & quando de Iudic.* Et ratio eſt, quia talis negligentia non poteſt dare iuriſdictionem laicis ſupra Eccleſiaſticos, nec facere, quod poteſtas laica extendatur extra proprios limites. Laymanus *ſupra cap.*4.*num.*4. Nec obſtat *ca. filijs, vel nepotibus* 16.*quæſt.*7. vbi contrarium decerni videtur. Ex eo enim non colligitur poſſe Principes ſæculares ad ſe euocare cauſas Eccleſiaſticorum, ſed ſolum monere Prælatum Eccleſiaſticum de negligentia, vel non adminiſtrata Iuſtitia. Vel dic, cum Canonem, & alios ſimiles reuocatos fuiſſe in *cap. qualiter, & quando de Iudic.* & in Bulla Cœnæ. Vide Azor *tom.*1.*lib.*5.*cap.*14. *quæſt.*2. Suarez *contra Reg. Angliæ lib.*4.*cap.*34.

27 Idem dicendum etiam in caſu quo Clericus, vel Religioſus repertus fuerit falſum iuraſſe coram Iudice ſæculari, nullo enim modo propterea ab ipſo puniri poteſt. Etſi enim *l. nullum C. de teſtibus*, decernatur, teſtem, qui aures Iudicis offendit poſſe ab eo Iudice puniri, illi tamen non arctantur hac lege cum merè ciuilis ſit, quare ſolum à proprio Prælato iudicari debent. Farinacius *de Inquiſit. quæſt.*8.*n.*26. Bonacina *ſupra* §.1.*num.*21.

28 Idem ſimiliter dicendum in caſu quo prædicti crimen grauiſſimum læſæ Maieſtatis commiſiſſent. Etſi enim vſus aliquorum Princi-

Digitized by Google

ſum ſæculariũ ſit eos punire, reprobatus tamen fuit à Clemente VIII. in caſu quodam atrociſſimæ rebellionis, vt refert Genuenſis *in praxi cap.*72. De quo Diana *ſupra reſolut.*19.*&* 3.*part.tract.*1.*reſolut.*30. De quo etiam noſter Epiſcopus Bouius *in Reſponſ.part.*4.*argument. fol.*75.vbi in Hiſpania tempore Caroli V.Eccleſiaſticos quoſdam huius criminis reos ad ſuos Prælatos remiſſos fuiſſe refert.

29 Idem quoque dicendum de crimine aſſaſſinij, quidquid in contrarium aliqui dicant apud Farinacium *ſupra nu.*82.Etſi enim *cap.*1. *de homicid. in* 6. ſtatuatur pœna depoſitionis contra facientes, vel mandantes committi,&c.hoc ſcelus. Ad eam tamen incurrendam requiritur ſententia declaratoria criminis à Iudice Eccleſiaſtico ferẽda. Ante illam ergo nõ priuatur Eccleſiaſtica perſona fori priuilegio. Bonacina *ſupra punct.*1.§.4.*num.*8.Duardus *in Bull.Cœna lib.*2.*can.*15. *quæſt.*11.*num.*63. Quod idem affirmandum de Sodomita quantumcunque notoriò, vt habet idem Duardus *ibidem num.*61. & alij apud Dianam *dicto tract.*2.*ex* 1.*part.reſolut.*51.

30 Pariter idem affirmandum etiam in caſu quo Eccleſiaſticus delinqueret in aliquo officio ſæculari ſibi à Principe ſæculari conceſſo, vel permiſſo, etſi enim plurium ſententia ſit eum puniri poſſe à Principe ſæculari in bonis, & ſub reſpectu merè ciuili, in eamq. inclinent Suarez *contra Reg. Angliæ lib.*4.*cap.*34.*num.*26. & Laymanus *ſupra cap.*5.*num.*2. probabilius tamen eſt oppoſitum, cum per aſſumptionem talis officij non fuerit priuatus fori priuilegio. Sanchez *tom.* 1. *Conſil.Moral. lib.*3.*cap.vnic.dub.*20. Duardus *ſupra num.*273. Diana *ſupra reſolut.*18.Nec obſtat, quod diximus *ſupra num.*20. de Clerico habente feudum, quod ratione illius ſubijciatur ſæculari, id enim fundatur in iure Canonico, quod non contingit in caſu præſenti.

31 Multo magis dicendum, Clericum, vel Religioſum cum armis, etiam à Principe prohibitis, repertum, non poſſe ab illo puniri, iuxta dicta ſupra verbo *Arma num.*5. ac per conſequens, nec à Miniſtris capi, niſi ſolum, vt ducatur ad ſuum Prælatum cum conditionibus eo loco,& ſupr.nu.25.deſignatis. Caſu verò, quod armis ſpoliaretur (quod fieri non licet, vt ibidem dixi) cum talis ſpoliatio eſſet iniuſta, vt potè facta à non habente auctoritatem, deberent reſtitui, vel ipſi, ſi forſan illis liceret ſaltem domi ea retinere, vel quod ſecurius eſt, ipſorum Prælatis, vt iudicent, quid de ipſis agendum. Ita fermè Laymanus *ſupra cap.*4.*num.*7. ex Suarez *contra Regem Angliæ lib.*4. *cap.*34.*num.*14. & Vaſquez 1.2.*diſp.*167.*cap.*4.*num.*31.

32 Nota, ea quæ dixi de priuilegio fori Clericorum, etiam applicari debere reſpectiuè ad omnes Religioſos, cum eodem priuilegio ſeruata proportione potiantur. Ita tamen, quod Religioſus profeſſus ſimilis

ſit

Digitized by Google

ſit Clerico in ſacris conſtituto, cum vterque ab eo ſtatu recedere non poſſit, Religioſus verò Nouitius Clerico in minoribus, cum vterque etiam ſtatum quem habent poſſit deſerere. Rodriguez *tom.2. Quæſt. Regular. quæſt.2. art.5.* Diana *ſupra reſolut.129. §.ſuppono primo, & §.ſuppono ſecundo.*

33 Maximè notandum tam dicta in præſenti, quàm dicenda inferius verbo *Exemptio Regularium*, & verbo *Gabella quoad Regulares*, & verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*, omnino tenenda, regulanda, & explicanda eſſe, & non aliter, niſi iuxta Conſtitutionem nouam Sanctiſs. D.N. Vrbani auctoritate editam ſub die 5. Iunij currentis anni 1641. quæ incipit *Romanus Pontifex*, quam tamen videre non potui antequam typis tomus hic tertius mandari cœperit. De ea tamen nonnulla dicam, Deo dante, quarto tomo ſequenti.

34 Vide etiam declarationem Sacræ Congregationis Immunitatis in vna Terracinenſi apud Aldanam *in Compend. Canon. Reſolut. tit.8. num.21.* & Dianam *5. part. in Collect. harum declarat.* ex qua habetur ad quem Iudicem ſpectet cauſa de damnis illatis per colonos, & familiares Eccleſiaſticorum. Vide etiam alia dicenda verbo *Decimæ*, verbo *Exemptio Regularium*, verbo *Gabella*, verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*, & 4. tom. verbo *Statuta*.

COEMETERIVM.

SVMMARIVM.

Cœmeterium quid ſit. num.1.
Quæ in illo prohibita. num.2.
Gaudet priuilegio Immunitatis. num.3.
A quo benedicitur, vel reconciliatur. num.4.
Quando polluitur, vel violatur. num.5.
Quid declarauerit Sacra Congregatio. num.6.

1 COEMETERIVM (quod ſecundum quoſdam dicitur à cinere, quia in eo detinentur mortuorum cineres; vel à cis, quod eſt ante, quia ante Eccleſiam fieri ſolet. Silueſter *in Summa verbo Cœmeterium num.1.*) eſt locus ſacer Eccleſiæ adiunctus ad ſepulturam fidelium. Vnde à Calepino dicitur eſſe idem, quod Dormitorium, quia ibi mortui dormire dicuntur.

2 Eſt Cœmeterium locus ſacer, vt dictum eſt; vnde nec in ipſo, ſicut nec in Eccleſia tractanda ſunt placita ſæcularia. Eccleſiaſtica tamen poſſunt *cap.1. de Immunit. Eccleſ. & cap. cum Eccleſia.* Bacconius

in

in 4. *diſt*.12. *art*. 3. Silueſter *in Summa verbo Immunitas* 1. *num*. 3. Angelus *in Summa verbo Immunitas num*. 1. Omnes proceſſus, ac ſententia Iudicis ſæcularis in eis data ſunt nulla, *cap. decet eodem tit. in 6*. Maximè ſententia ſanguinis, & hoc ſub anathemate, dicto *cap. Cum Eccleſia*. Bacconius *ſupra*. Silueſter *ibidem*. Deinde, non debent in eis fieri conclamationes, ſeditiones, impetus vniuerſitatum, & quarumlibet ſocietatum contentiones, publica parlamenta, negotiationes, præcipuè nundinarum, & fori, *cap. decet relato*. Bacconius *ſupra*. Silueſter *ſupra num*.4. Angelus *ſupra num*.4. Similiter non debent in eis poni ſuppellectilia, nec hoſpitalarij in eis iacere, aut conuiuari, niſi propter hoſtiles incurſus, & alias neceſſitates. Bacconius *ſupra*. Silueſter *ſupra num*. 7. Angelus *num*. 8. Præterea nulla debet ibi fieri violentia, aut aliquis inde violẽter extrahi, aut eorum confinia frangi. 17. *quæſt*. 3. *ca. ſicut antiquitus*. Silueſter *ibid*. Angelus *num*. 10. Hæc porrò, vel ſimilia agere peccatum eſt mortale, vel veniale iuxta grauitatem, vel leuitatem materiæ, aliaſque circunſtantias.

3 Gaudet etiam Cœmeterium priuilegio immunitatis Eccleſiæ, ita vt ex eo delinquentes extrahi non poſſunt, niſi in caſibus permiſſis; De quibus infra verbo *Immunitas Eccleſiarum*. Eſt enim, vt dictum eſt, locus ſacer, & hoc ſiue ſit coniunctum, ſiue diſiunctum ab Eccleſia, propter eamdem rationem. Caſtrus Palaus *tom*.2. *diſp. vnic. de Immunit. Eccleſ. punct*.6. *num*.16. Diana *part*.4. *tract*. 1. *de Immunit. Eccleſ. reſolut*. 108. §. *notandum*.

4 Benedicitur, violatur, & reconciliatur ab eodem, & eodem modo, ſicut Eccleſia. Et, ſi eſt Eccleſiæ contiguum ea polluta polluitur, non verò è contra polluto Cœmeterio polluitur Eccleſia, quia nobilius, & principale trahit ad ſe minus nobile, & acceſſorium, non è contra, *de conſecrat. Eccleſ. in 6. cap. vnic*. Bacconius *in* 4. *diſt*. 11. *art*. 2. Sayrus *de Cenſuris lib*. 5. *cap*. 16. *num*. 18. Suarez 3. *tom. in* 3. *part. diſp*. 81. *ſect*. 4. §. *Quinto violatur*. Si verò non eſt Eccleſiæ contiguum ea polluta non polluitur, *dicto cap. vnic*. Silueſter *dicto verbo Cœmeterium num*.2. Suarez *ſupra*. Similiter, quando duo Cœmeteria ſunt contigua, polluto vno, non polluitur aliud; etiam ſi porta eſſet in pariete per quam tranſitus eſſet ex vno ad aliud, *dicto cap. vnic*. Silueſter, & Suarez *ibid*. Quid verò ſit dicendum caſu quo pollutio contingeret in porta intermedia tractant prædicti Doctores *ibid*.

5 Polluitur ergo Cœmeterium eiſdem caſibus, & modis, quibus Eccleſiam pollui dicetur infra verbo *Eccleſia*, videlicet effuſo ſemine, vel effuſo ſanguine, vel ſepultura hominis prophani, &c. Vide ibi dicenda, nec debet aliquis in eo ſepeliri antequam reconcilietur. Silueſter *ſupra verbo Cœmeterium num*.2.

Digitized by Google

6 De his tamen, & modo quibus reconciliatur infra verbo *Eccleſia.* Vbi etiam ſimiliter de eius benedictione, & conſecratione, & infra verbo *Conſecratio*. Solum animaduertendæ modo ſunt duæ declarationes Sacræ Congregationis circa hoc apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Cœmeterium*. Prima in vna Cameracenſi 9. Februarij 1608. huiuſmodi : *Cœmeterij conſecrati reconciliatio non eſt committenda alteri, quam Epiſcopo, Presbytero autem in Eccleſiaſtica dignitate conſtituto committi poteſt ſimplex benedictio Cœmeterij.* Secunda ad idem etiam in vna Pratenſi 21. Iunij 1632. *Cœmeteria conſecrata non niſi per Epiſcopum reconciliari poſſunt*. Quæ qualiter intelligenda locis relatis exponetur.

COMMISSIO, COMMISSARIVS REGVLAR.

SVMMARIVM.

Duplex genus Commiſſariorum Generalium. num.1.
An ſint Iudices Ordinarij, vel delegati. ibid.
An ſubdelegare poſſint. ibid.
Quanto tempore durent. num.2.
Eorum commiſſio an perpetua. ibid.
Commiſſiones, ſeu priuilegia Prælatis Regularibus conceſſa, an perſonalia, vel realia. num. 3.
An poſſint ab ipſis delegari. ibid.
Quando ceſſent. ibid.
Quando commiſſio cenſeatur perſonalis, aut realis. num,4.
Quando ceſſet ex parte delegantium. num.5.
Quando ex parte ipſarum commiſſionum. num.6.
Quando, & qui Prælati poſſint Commiſſarios deſignare. num.7.
An Commiſſarij dicantur Prælati. num.8.
Alia remiſſiuè. num.9.

1 EX dictis *tom.2.cap.13.num.16.* conſtat Commiſſarios Generales in Religionibus eſſe in duplici differẽtia, alij enim ſunt per electionem, Conſtitutiones, aut iura Ordinum, vt contingit in Ordine Minorum in familijs Ciſmontanis, & Vltramontanis: alij verò ſunt, qui fiunt per nominationem, vel delegationem Generalis, prout ſæpiſſimè contingit. De prioribus dixi eodem loco eſſe Iudices Ordinarios, & poſſe ſubdelegare, nec amoueri poſſe à Generali, niſi propter culpam. De poſterioribus verò è contrario eſſe Iudices

dices

Digitized by Google

dices delegatos, amoueri poſſe à Generali, ſed non poſſe delegare, niſi in caſibus particularibus. Quæ doctrina applicari poteſt ad alios Cõmiſſarios, Prouinciales, vel aliorum Prælatorum, quales in Religionibus reperiuntur. Quia tamen plura dubia circa iſtos, & eius auctoritatem ſæpius oriri ſolent, operæpretium erit aliqua ad ipſos ſpectantia in præſenti diſcutere, præſertim circa eorum durationem, & auctoritatem.

2 Loquendo autem de duratione Commiſſariorum poſterioris generis (quia de alijs nulla fere eſt difficultas) dicendum eſt expirare poſſe eorum commiſſionem, vel ex parte ipſorum delegatorum, vel ex parte delegantium, vel ex parte ipſius commiſſionis. Et quidem ex parte ipſorum, licet commiſſio perſonalis, illa ſcilicet, quæ ſoli perſonæ conceditur, expiret morte ipſius, commiſſio verò realis, ea ſcilicet, quæ officio, vel dignitati, ſcilicet Prouincialatui, vel Prioratui, &c. conceditur, non expirat morte delegati, ſed tranſit ad ſucceſſorem. Ratio prioris partis eſt, non ſolum quia acceſſorium ſequitur principale, ſed etiam, quia ea commiſſio inhærebat perſonæ tanquam ſubiecto, ea ergo extincta, deficit commiſſio, ſicut generaliter corruptis nobis, corrumpũtur omnia, quæ ſunt in nobis. Sanchez *lib.* 8. *de Matrimon. diſp.* 27. *nu.* 2. Bonacina *de legibus diſp.* 1. *quæſt.* 3 *punct.* 8. §. 1. *nu.* 1. Ratio verò poſterioris eſt à contrario. Cum enim officium illud, ſeu dignitas perpetua ſint, & non pereant, nec etiam peribit commiſſio illa conceſſa, ſed tranſiet ad ſucceſſores, quia repræſentant prædeceſſorem, vt habentem talem dignitatem, vel officium, Sanchez *ſupra*. Bonacina *ſupra num.* 2.

3 Hinc collige primò, commiſſiones, ſeu priuilegia per Sedem Apoſtolicam conceſſa Abbatibus, Generalibus, Prouincialibus, Prioribus, vel alijs Superioribus Regularium intuitu perſonarum perſonalia eſſe, & expirare morte ipſorum. Ea verò, quæ intuitu officiorum, quales ſolent eſſe facultates abſoluendi, diſpenſandi, &c. eſſe realia, nec ipſorum morte finiri, ſed tranſire ad ſucceſſores. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 16. *quæſit.* 11. *num.* 2. Collige etiam ſecundò, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num* 4. Facultates iſtas conceſſas dictis Superioribus ratione officiorum poſſe ab ipſis delegari ſuis inferioribus, niſi oppoſitum declaretur in priuilegio, vel niſi in illo denotetur eſſe electam induſtriam ipſorum, vt ſi dicatur *confidimus de tua induſtria, &c.* Ratio eſt, tum propter dicta eo *nu.* 4. tum etiam, quia iuriſdictio ex Principis priuilegio competens perpetuò dignitati eſt delegabilis, *cap. final. de offic. delegati*. Siluester *in Summa verbo Delegatus num.* 10. *&* 11. Sà *in Summa verbo Delegatus num.* 2. Peirinis *tom.* 1. *Priuileg. Minim. in Conſtitut. Pyrrhi* §. 5. *&* 6. *num.* 14.

Qui

Qui notant hoc intelligi, quando hæc facultas conceſſa eſt dictis Prælatis circa ſubditos in genere, non quando circa aliquos determinatos, v.g. hunc, vel illũ. Collige tertiò, quod quando tales Prælati potiuntur dicta cõmiſſione, ſeu priuilegio ratione dignitatis, vel officij, ſi ab ea dignitate, vel officio remoueantur, non poſſe illis vti. Ceſſat enim ratio propter quam illis cõpetebat. Tamburinus *ſupra n.*4. ex Azorio, & Salas. Si verò potiũtur illis ratione perſonæ, etiã amoti ab officijs ipſi vti poſſunt, quia illa ſequũtur perſonã. Sanchez *dicta diſp.*27.*n.*23. ex alijs.

4 Si autem quæras, quando cenſeri debet commiſſio perſonalis, & quando realis, dicendum primò, hoc colligi debere ex verbis commiſſionis, & ſubiecta materia: ſi enim ibi dicatur *Committimus hoc negotium Priori Conuentus Tranſpontinæ ob peculiarem ſcientiam, & probitatem ipſius*, cum hæ qualitates afficiant perſonam, & non officium, talis commiſſio erit perſonalis. Si verò ibi dicatur *Committimus hoc negotium Priori Tranſpontinæ ob grauitatem, & auctoritatem ſui officij*, cum hæc afficiant ipſum officium erit realis. Sanchez *d.diſp.*27. *num.*3. Tamburinus *ſupra nu.*2. Dicendum ſecundò, quando ex verbis, vel ſubiecta materia id non colligitur, attẽdendum eſt, an in commiſſione exprimatur ſolum nomen perſonæ, vt ſi dicatur *tibi Petro*, tunc enim cenſebitur commiſſio perſonalis, ſi verò exprimatur ſolum nomen officij, vt ſi dicatur *tibi Priori, &c.* tunc erit realis, ſi verò exprimatur vtrumque, ſcilicet nomen perſonæ, & officij, vt ſi dicatur *tibi Petro Priori, &c.* tunc cenſebitur perſonalis, tum quia in dubijs priuilegium potius cenſetur perſonale, quam reale, tum quia nomen perſonæ, cum ſit ſpeciale, limitat nomen officij, quod eſt generale, ſicut generaliter ſpecies limitat genus, alioquin fruſtra nomen perſonæ apponeretur. Fortior autem eſt præſumptio, quæ ex peculiaribus verbis ſumitur, quam, quæ ex generalibus. Sanchez *ſupra* Bonacina *ſupra num.*3. Tamburinus *ſupra num.*3.4.& 5 ex alijs quos referunt.

5 Ex parte verò delegantium ceſſat authoritas Commiſſariorum. Primò quidem, morte ipſorum delegantium, Generalis videlicet, vel Prouincialis, iuxta dicta *tom.*2.*cap.*13.*num.*18 quod & colligitur ex *cap. relatum*, & *cap. gratum*, & *cap. licet vndique de offic. delegat.* & *cap. ſi delegatus eodem titulo in 6.* Secundò, ceſſatione, ſeu remotione ab officio, quia illa ceſſatio, vel remotio eſt veluti mors. Sà *in Summ. verbo Delegatus num.*6. Bonacina *ſupra num.*24. Suſpenditur etiam tertiò, ſi delegans incidit in excommunicationem, quia cum per illam ſuſpendatur Iuriſdictio delegantis, ſic etiam & delegati, cum pendeat ab illa. Suarez *tom.*5.*in* 3 *part. diſp.*14.*ſect.*1.*num.*2. Cornexo *tom.*2. *in* 3.*part. tract.*5. *de excommunicat. diſp.*10. §.5.*dub.*1. Hæc tamen omnia intelligenda ſunt, re integra manente, ideſt, ſi talis Commiſſa-

rius

Digitized by Google

tius non incepit exercere munus ſuum. Ita enim colligitur ex iuribus relatis, vt ſupponunt Sà, Suarez, & Bonacina relati. Quid verò requiratur ad hoc, quod Commiſſarius dicatur incepiſſe exercere munus ſuum, ſeu vt res dicatur non integra, agit Sanchez *ſupra diſp.* 28. *à num.* 8. In prædictis etiam caſibus, quando eſt communis error, aut ignorantia mortis, vel ceſſationis ab officio delegantis commiſſionem, ſiue delegatus id ſciat, ſiue non, valebunt geſta ab ipſo, propter *l. Barbarius ff. de offic. Prætor.* Henriquez *lib. 6. de pœnitent. cap.* 13. *num.* 3. *in comment. littera A, & lib.* 10. *de Sacrament. Ordin. cap.* 22. *nu.* 1. *in comment. littera P.* Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. diſp.* 22. *nu.* 59.

6 Ex parte autem ipſius Commiſſionis ceſſabit, quando fuerit limitata, & determinata ad certum tempus, vel ſolum poſita tali, vel tali conditione, iuxta dicenda infra verbo *Gratia nu.* 2. Vide Suarez *to.* 4. *in* 3. *part. diſp.* 26. *ſect.* 3. *num.* 2.

7 Prælati, qui poſſunt Commiſſarios conſtituere, ſunt omnes illi, qui habent iuriſdictionem ordinariam, vt ſunt Generales, Prouinciales, Priores, Guardiani, &c. Certum enim eſt omnes illos, qui habent iuriſdictionem ordinariam quales ſunt dicti Prælati poſſe illam delegare, quod eſt Commiſſarium conſtituere. In hoc tamen ad iura particularium Religionum attendendum eſt, ſi fortè in aliquibus talis auctoritas limitetur. Requiritur tamen, quod illa iuriſdictio ordinaria impedita, aut ſuſpenſa non ſit, vnde Prælatus excommunicatus quantumuis toleratus, & occultus, non poteſt Commiſſarium conſtituere, ſeu delegare ſuam iuriſdictionem, quia iuxta dicenda infra verbo *Excommunicatio num.* 33. excommunicatus priuatur omni vſu iuriſdictionis; delegatio autem iuriſdictionis eſt vſus illius, *l. Imperium ff. de iuriſdict. omn. iudic.* Suarez, & Cornexo *ſupra.* An delegatio talis iuriſdictionis valida ſit, quando delegans eſt excommunicatus toleratus conſtabit ex dicendis infra verbo *Excommunicatio num.* 33.

8 Commiſſarij huiuſmodi ſiue Generales, ſiue Prouinciales, &c. etſi non poſſint dici Prælati, ſumendo hoc nomen ſtricto modo pro eo ſolum, qui habet iuriſdictionem ordinariam, Prælati tamen dici poſſunt largo modo, prout omnis habens curam animarum ſiue ordinariam, ſiue delegatam Prælatus dici poteſt. Abbas *in cap. decernimus de Iudic. num.* 16. *& cap. tua nos de Clerico ægrotante num.* 2. Gloſſa *ibid.* Peirinis de ſubdito *tom.* 1 *quæſt.* 1. *de Obedientia* §. 2.

9 Alia, quæ ſpectant ad huiuſmodi Commiſſarios habes *tom.* 2. *c.* 13. *num.* 61. *&* 18. Quæ ad eorum auctoritatem *ibid. à nu.* 28. & alia, quæ ſpectant ad ipſos, quatenus Iudices ſunt, præter dicta *tom.* 1. *cap.* 27. habes etiam infra verbo *Iudex, & Iudicium Regularium.* Plura etiam ad intentum dabimus 4. to. verbo *mandatum.*

CON-

CONCIONARI, ET CONCIONATOR REG. RIS

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num.1.
Concio, ſeu prædicatio quid ſit. num.2.
Prædicare, ſeu concionare ex officio ad quos ſpectet. num.3.
Quibus committi poteſt. num.4.
Quid de Regularibus, propter ipſorum priuilegia. num.5.
Quas conditiones debent habere. num.6.
Quid ex Sacræ Congregationis declarationibus habeatur. ibid.
An ſuſpendi poſſint ab Epiſcopis. num.7.
An examinari. ibid.
An etiam extra Quadrageſimam, & Aduentum habere debeant licentiam, vel benedictionem ab Epiſcopis. ibid.
An obligentur ad faciendam profeſſionem fidei. num.8.
Quid de Prælatis Regularium. num.9.
Regulares prædicantes ſine licentia ſuorum Superiorum qualiter peccent. num.10.
An poſſint ab ipſis ſuſpendi. ibid.
Tempore interdicti non prohibetur prædicatio. num.11.
De mercede aſſignanda Concionatoribus. num.12.
Quis illam tribuere debeat. ibid.
Quibus diebus prohiberi poſſint prædicare. num.13.
De Indulgentijs conceſſis audientibus conciones quorumdam Religioſorum. num.14.
Alia remiſſiuè. num.15.

1 LICET de hac materia non pauca dicta ſint *to.1. cap.20.* per totum, & *tom.2. cap.1. num.12.* alia verò addenda pro maiori notitia ipſius.

2 Concio, ſeu prædicatio, prout in præſenti, eſt ſermo publicus habens certam formam ſaltem conſuetudine introductam, ſcilicet, quod Concionator habet gradum diſtinctum quoad locum, ſumat thema, inuocet Spiritum ſanctum, &c. Sic colligo ex Silueſtro *in Summa verbo Prædicatio num.1.* Vnde infert exhortationes, quæ fiunt in ſcholis Diſciplinatorum, & Eccleſijs Monialium ianuis clauſis, & ſermones, qui fiunt in Refectorijs Religioſorum prædicationes non eſſe. Idem credo dicendum de breuibus quibuſdam ſermonibus ſolum per quar-

tam

Digitized by Google

tam partem horæ, vel paulo amplius, qui in aliquibus Eccleſijs, etiam Romæ, vt in Monaſterio Carmelitarum apud Sãctam Mariam Tranſpontinam poſt Veſperas in Dominicis fiunt, non eſſe propriè prædicationes.

3 Prædicare, ſeu concionare ex officio, ſpectat primo ad Papam 19.*diſt.can.In memoriam*, & ex commiſſione ipſius, cui ipſe commiſerit, *de offic.delegat. cap.final.* Licet Commiſſarij eius id munus alteri delegare non poſſint, *dicto cap.final.* Silueſter *ſupra.* Angelus *in Summa verbo Prædicare nu.*1. Quod intellige, quando Commiſſario nudum miniſterium eſt commiſſum, prout colligitur ex textu. Secundò, etiam ex officio id munus competit Epiſcopis, etiam in alienis Diœceſibus, niſi prohibeantur ab Epiſcopis Diœceſanis 21.*diſt.ca.in nou.* Silueſter, & Angelus *ibid.* Vnde à Clemente VIII. declaratum fuit poſſe Epiſcopum prohiberi prædicare in aliena Diœceſi. Quod etiam eſt à Sacra Congregatione deciſum apud Stephanum Gratianum *diſcept. forenſ.cap.*393.*à num.*9.& Barboſam *in Collectan.Bullar.verbo Prædicator.* Imò eſt hoc præcipuum Epiſcoporum munus, vt habet Concil. Trident. *ſeſſ.*5. *cap.*2.*& ſeſſ.*24 *cap.*4. *ex can. Epiſcopus nullam diſt.*88. Barboſa *de offic.& poteſt. Epiſcop. Allegat.*76.*num.*4. Competit etiam id munus ex officio alijs omnibus Prælatis, Archiepiſcopis, Plebanis, & quibuſcunque habentibus Eccleſias Parochiales, vel curam animarum. Ex eodem Concilio. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.*2.*diſp.*11.*quæſit.*1.*num.*3.

4 Committi tamen poteſt munus prædicandi viris idoneis, vt habet idem Concil. *dict.ſeſſ.*5.*cap.*2. Non ſolum Sacerdotibus, ſed etiam Diaconis. Silueſter *ſupra.* Nauarrus *conſil.*2.*de temp.Ordin.* Imò etiam Subdiaconis, aut in Sacris non cõſtitutis, quia prædicare non eſt actus Ordinis, ſed iuriſdictionis, quæ eſt delegabilis. Nauarrus *ſupra num.*4. Rodriguez *in Summa tom.*2. *cap.*22.*num.*1. Deciſum etiam referunt Rendina, & alij apud Barboſam *dicta Allegat.*76.*num.*45. & conſtat ex declaratione Sacræ Congregationis apud eumdem Barboſam *in Collectan.Bullar.verbo Prædicator.* Laicis etiam committi poſſe munus prædicandi, tenet idem Nauarrus *ſupra num.*3. & Suarez *tom.*5. *in* 3.*par.S.Thom.diſp.*12.*ſect.*2.*num.*4. Sed contrarium ſequitur Silueſter *ſupra.* Et eſt verius, ſaltem ex conſuetudine.

5 Pro Regularibus ſpecialiter quamuis prædicta ipſis applicari poſſunt, extat priuilegium Gregor. XIII. in Bulla *Vigore priuilegij* in Bullario Laertij *tom.*2. inter Conſtitutiones Gregorij *num.*95. & in Bullario Rodriguez inter Bullas eiuſdem Papæ *num.*28. vbi conformiter ad aliud priuilegium Pauli III. concedit Præpoſito, & Religioſis Societatis Ieſu, quod Clerici prima tonſura initiati, etiam ad ſacros Ordines

dines

dines non promoti, aliàs tamen idonei, & à Præpoſito deputati poſſent prædicare publicè Verbum Dei. Quo priuilegio noſtri Carmelitæ, & alij communicationem priuilegiorum cum Ieſuitis habentes vti poſſunt. Notari tamen debet in eo contineri, hanc deputationem fieri debere à Præpoſitis. Vnde ſi Præpoſiti nomine intelligitur Generalis, vt videtur, ſolum Generalibus aliarum Religionum id poterit conuenire. Quia tamen iure communi poteſt id fieri, iuxta dicta, vt etiam obſeruat Scholiaſtes marginalis dictæ Bullæ in Bullario Rodriguez relato, ideo parum curandum de hoc priuilegio.

6 Prædicti autem Regulares quicunque illi ſint à ſuis Superioribus deſtinati ad concionandum, debent in primis ab ipſis, de vita, moribus, & ſcientia eſſe approbati, iuxta dicta *to.1.cap 20.num.1.* ex Concil. Trident. *ſeſſ 5.cap.2.* Deinde, nequeunt prædicare inuitis, & contradicentibus Epiſcopis, iuxta dicta eo loco *num.2.* ex eodem Concil. *ſeſſ.24. de reformat.cap.4.* Quod limitant Rodriguez *tom.3. Quæſtion. Regular. quæſt.32. art.1.* Miranda *in Manual. Prælat. quæſt.50. art.3. concluſ.1.* Tamburinus *de Iure Abbatum tom.2. diſp.11 quæſit.2.* & Nouarius *in Lucerna Regular. verbo Prædicare num.7.* ſolum ad tempus, & horam qua Epiſcopus prædicare voluerit, aut coram ſe ſolemniter prædicari, iuxta determinationem Concilij Viennen. in Clement. *dudum de Sepult.* & non aliàs, ne contrarium videatur ſibi ipſummet Concilium dum *ſeſſ.5.cap.2.* dicit Regulares poſſe prædicare in Eccleſijs ſuis ſola benedictione Epiſcopi ſine alia licētia. Quorum ſententiæ fauet declaratio Sacræ Congregationis 30. Ianuarij *1629.* quam poſtea referam. Additur etiam in alia declaratione Sacræ Congregationis apud Gauantum *in Manual. Epiſcop. verbo Concio Sacra nu.52.* neque poſſe ſermocinari in Congregationibus ſæcularium hora illa in qua Epiſcopus ipſe prædicare voluerit, vel coram ſe facere ſolemniter prædicare. Tertiò, ad prædicandum in Eccleſijs, quæ non ſunt ſuorum Ordinum, debent habere Epiſcopi licentiam, iuxta dicta eo *num.2.* ex eodem Concilio *dicta ſeſſ.5. cap 2.* Addunt aliqui ſic præſentatis Ordinario, ſi idonei fuerint, non eſſe negandam licentiam, nec poſſe illam ad libitum, & ſine cauſa ſuſpendere. Armendariz *in additionibus ad recopilat. leg. Nauarræ lib.4. tit.30. lib.3. de Prædicatoribus num.8. & 9.* Barboſa *ſupra dicta Allegat.76. num.21.*

7 Si tamen ſuſpendat non tenetur cauſam exprimere, quare ad hoc faciendum moueatur. Franciſcus Leo *in Theſaur. for. Eccleſiaſt par.1. cap.8. num.9.* Barboſa *ibid. n.22.* Poteſt etiam Epiſcopus prædictos Regulares in Eccleſijs, quæ non ſunt ſuorum Ordinum prædicare volentes, examinare, iuxta declarationem Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Prædicare, & Prædicatio.* Quartò,

rò, ad prædicandum in Eccleſijs ſuorum Ordinum ſufficit petant benedictionem ab Epiſcopo, vt ait idem Concilium *ſupra*. Vnde non requiritur licentia ipſorum, vt patet ex contextu Concilij, & ex differentia, quam conſtituit inter eos, qui prædicare volunt in Eccleſijs, quæ non ſunt ſuorum Ordinum, & eos, qui non niſi in Eccleſijs ſuorum Ordinum. Vide alia *dicto cap.20.num.3.* & nota declarationem hanc Sacræ Congregationis ſub die 20. Ianuarij 1629. apud Barboſam *in dict.Collectan.Bullar.* & Nouarium *ſupra num.3.* per quam ea quæ modo, & quæ ſuperius dixi magis declarantur. *Prædicare verbum Dei Regulares non poſſunt ſine Epiſcopi licentia in ijs tantum Eccleſijs, quæ ſui Ordinis non ſunt. In alijs verò Eccleſijs ſui Ordinis, ſufficit Epiſcopi benedictio petita, licet non obtenta, ita tamen, vt ſi Epiſcopus non modo benedictionem ſimpliciter non conceſſerit, verũ etiam Regularibus prohibuerit quo minus prædicent, adhuc illo contradicente, in ſui quidem Ordinis Eccleſijs licet illis prædicare*. Nota etiam ex alia declaratione Sacræ Congregationis apud Gauantum *in Manual. Epiſcopor. verbo Concio Sacra num.16.* haberi, quod doctrina tradita de petenda benedictione ab Epiſcopo intelligitur etiam de Prædicatoribus extra Aduentum, & Quadrageſimam. Extat etiam hic Romæ decretum Eminentiſs. Cardinalis Sancti Honuphrij Prouicarij Generalis ſub die 17. Menſis Februarij anni 1640. in quo præcipitur ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto incurrenda, & alijs pœnis arbitrarijs, ne aliquis, etiam Regularis, concionare audeat non habita prius prædicta licentia, vel benedictione ab eodem Eminentiſſimo, & ſucceſſoribus pro tempore, vel Domino Vicegerente. Declaratur etiam in hoc decreto non ſufficere eam poſtulare pro vna vice, ſed eſſe neceſſarium id facere ſingulis annis, tam pro Quadrageſima, quàm pro Aduentu, & tempore infra annum, non obſtantibus, &c. Sed aduertenda eſt alia declaratio Sacrę Congregationis die 21. Auguſti 1615. quam refert relatus Gauantus *ſupra verbo Regularium iura ſub Epiſcopis num. 36.* in qua habetur, quod *non debet denegari benedictio pro concione ſine cauſa*.

8 Poſſe etiam Ordinarios à Regularibus antequam officium prædicationis concedãt profeſſionem fidei exigere, referunt deciſum Franciſcus Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſtici par.1.cap.9.num.8.* Armendariz *ſupra num.35. & 37.* Sed oppoſitum credo conſuetudine receptum, eſtque rationi ſatis conformè, niſi in caſu rarò, & extraordinario.

9 Prælati etiam Regulares conſtringuntur eodem præcepto Concilij Tridentini, exceptis Abbatibus, & alijs habentibus territorium, tales enim ſunt veluti Epiſcopi, & Ordinarij, & ita non egent alterius Epiſcopi,

Digitized by Google

ſcopi,ſeu Ordinarij licentia, aut benedictione ad prædicandum, ſiue in ſuorum Ordinum,ſiue in aliorum Eccleſijs,quæ ſunt ſub eorum iuriſdictione. Tamburinus *ſupra dicto quæſit.2.num.3.* Idem credo dicendum de Regularibus Parochis, ſeu Curatis habentibus curam animarum. Cum enim illi ſint paſtores ipſarum, ac ex officio eis incumbat id munus,non videtur neceſſaria alia licentia pro ipſis, præſertim, quia Concilium locis relatis illud ipſis committat.

10 Regulares prædicantes ſine licentia ſuorum Superiorum peccare mortaliter,& excommunicationi,ac priuationi officij prædicandi eſſe obnoxios, dixi eo *cap.20.num.1.* Nunc addendum, poſſe Regulares, etiam aliàs habentes licentiam prædicandi rationabili exiſtente cauſa à ſuis Superioribus ſuſpendi à dicto munere, pendent enim à voluntate ipſorum ratione obedientiæ. Peirinis *tom.1. de Subdito quæſt.1. de Obedientia cap.22.§.vlt.* Sic tamen ſuſpenſi,ſi nihilominus prædicauerint,licet mortaliter peccent,propter trãſgreſſionem præcepti Superiorum in graui materia,non tamen fiunt irregulares.Ratio eſt,quia prædicatio non eſt actus alicuius Ordinis, vt dictum eſt. Peirinis *ſupra §.verum quidem,* ex Armilla,Rodriguez, & Henriquez, quos refert.Dubitat etiam Silueſter *in Summa verbo Prædicatio nu.5.* vtrum prædicans ſine licentia ſui Prælati reſtituere teneatur bona ſibi delata.Et reſpondet,quod ſi prędicat fingendo ſe quæſtuare pro aliqua Eccleſia,illi teneatur reſtituere,quæ ſibi dantur pro ea,ſi tamen non prædicat ſic fingendo,non tenetur ad reſtitutionem.

11 Tempore interdicti cuiuſcunque non prohibetur prædicatio; quia non eſt actus Ordinis,ſed potius ordinatur ad correctionem populi,propter cuius peccatum ponitur interdictum.Barboſa *dicta Allegat.76 num.46.* ex Henriquez,Sayro,Campanili,& alijs.

12 Poteſt Concionator etiam Regularis iuſtè accipere mercedem pro concionibus.Ratio eſt,quia etſi concionari propter dictam mercedem tanquam prætium concionis Simoniacum ſit, quia eſt traditio, vel donatio rei ſpiritualis pro temporali, & contra illud Math.10. *Euntes prædicate,&c.*& infra: *Gratis accepiſtis,gratis date.*(S.Thom. 2.2.*quæſt.*100.*art.*3. Sotus 9. *de Iuſtit. quæſt.6. art.2.*)nihilominus accipere dictam mercedem titulo ſuſtentationis, nullo iure eſt prohibitum, imò permiſſum,tum ex Concilio *dicta ſeſſ.5. cap.2.* vbi etiam titulo mercedis eam vocat, tum ex vſu Eccleſiæ. Sotus *ſupra*, & alij communiter.Id etiam ſupponitur in vna declaratione Sacræ Congregationis apud Gauantum *in Manual. Epiſcopor. verbo Concio Sacra num.56.* vbi ſic: *Prædicatorum eleemoſynam ne Vniuerſitates moderentur Epiſcopi curent.* Item in alia apud eundem *num.25.* vbi ſic: *Citra conſuetudinem contrariam poteſt Epiſcopus eligere concionato-*

Digitized by Google

rem; ſed alimenta, & eleemoſynam eidem ipſe præſtare debet. Imò poteſt fieri pactum de tali mercede, quia deducere in pactum rem licitam, licitum etiam eſt. Suarez *de Simonia lib.4.cap.46.num.4.* Bonacina *de Simonia quæſt.6.punct.2. obiect.3.* Cauere tamen debet ne plus exigat pro ſuſtentatione quam ferat ratio laboris, quia exceſſus illæ non eſt debitus, ac per conſequens eſt iniuſtus, vel ſuſpectus de Simonia. Addit Sotus ſupra, quod non eſt ſimoniacum, quando prædicatio non eſt neceſſaria Prædicatorem prædicare, vbi melius ſuſtentetur, nec culpam non prædicare, vbi non ſperatur ſuppeditandum alimentum. Addit verò, *eſt tamen ſemper cauendum ſcandalum, idq. præcipuè Monachis.* Quis verò tribuere illam debeat, aut quis Prædicatorem in Eccleſijs eligere, elici poteſt ex declarationibus Sacræ Congregationis, quas referunt Sellus *in Selectis Canonic.cap.8.nu.3.9.& 17.* Naldus *in Summa verbo Prædicare num.1.& 2.* & ex Barboſa *in Collectan.Bullar.verbo Prædicare.* In ijs etiam conſulenda eſt conſuetudo Eccleſiarum, & populorum.

13 Ex alijs etiam declarationibus Sacræ Congregationis circa prædicationes vel Concionatores ipſos, quas refert Gauantus *in Man. Epiſcop. verbo concio ſacra num.51.53.& 54.* habetur. Regulares certo die prohiberi poſſe ne concionentur, vt totus populus conueniat ad Cathedralem. Prohiberi quoque poſſe Concionem non ſolitam, extra Cathedralem tempore Aduentus, & Quadrageſimæ, non tamen poſſe prohiberi in Parrochiali Conciones Quadrageſimales eo titulo, vt frequentior ſit populus in Cathedrali. Poſſe etiam Epiſcopum prædicare in quacunque Eccleſia, etiam Regulari ſuæ Diœceſis, nec ab vllo prohiberi poſſe refert etiam declaratum à Sacra Congregatione, Barboſa *ſupra verbo prædicare, prædicatio.* Ibidem etiam deciſum refert à Sac. Congregatione poſſe Epiſcopum Synodali conſtitutione prohibere ne feria quinta in Cœna Domini fiat Concio, quo populus Officio eius temporis attentius aſſiſtere poſſit, & Regulares poſſe compelli ad id obſeruandum. Video tamen in Hiſpania communiter ea die fieri Conciones.

14 Audientes prædicationes fratrum Minorum, ac per conſequens aliorum Mendicantium cum illis communicationem priuilegiorum habentium lucrantur Indulgentias quindecim annorum ex Greg. 9. centum dierum ex Alexand. 4. centum triginta, & octo annorum, & ducentorum, & duorum dierum pro ferijs. 2.& 4.& 6. Quadrageſſimæ ex eodem Alexand.4. Nicolao 3. Innocentio 4. Nicolao 4 & Benedicto 11. Audientes etiam ſermones annuales in Eccleſijs Fratrum Prędicatorum, ac per conſequens, etiam aliorum Mendicantium cum illis communicationem Priuilegiorum habentium, lucrantur Indulgentias

tias

tias centum dierum ex Honor. 3. Bonifac. 8. Alexand. 4. Greg. 9. Innocentio 4. Vrbano 5. & Alexand. 5. ac ducentorum dierum ex Benedicto 11. Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant verbo Indulgentiæ quas lucrantur audientes Verbum Dei num.* 1. 3. 4. & 6. Vbi etiam *num.* 2. *&* 5. refert alias Indulgentias, quas plures Summi Pontifices conceſſerunt dari poſſe à Fratribus Minoribus prædicantibus, quas non refero, quia non video eſſe in vſu. Pro prædictis autem Indulgentijs, quas dixi lucrari poſſe audientes conciones præfatorum quomodo non ſint reuocatæ, vide dicta *to.* 1. *c.* 3 *num.* 19. & dicenda infra verbo *Indulgentiæ quoad Regulares*.

15 An excommunicatus concionari poſſit habes infra verbo *Excommunicatio num.* 17. An audire conciones eodem verbo *Excommunicatio num.* 19. Vide alia verbo *Interdictum*, & verbo *Irregularitas*.

CONFESSARIVS REGVLARIS.

SVMMARIVM.

De Confeſſarijs Regularibus plura remiſſiue num. 1.

An peccent audientes Confeſſiones ſine licentia ſuorum Superiorum. num. 2.

An confeſſiones factæ ſine licentia ſuorum Prælatorum validæ ſint. ibid.

Quomodo id intelligendum. ibid. & num. 3.

Confeſſarij Regulares quam facultatem habeant ad abſoluendum à peccatis, & cenſuris. num. 4.

Quam circa caſus reſeruatos. num. 5.

Quid in caſibus tranſgreſſionis clauſuræ Monialium. num. 6.

Quid de alijs caſibus remiſſiue. ibid.

An Priuilegia Regularium, & quando cenſeantur derogata per Conſtitutiones poſteriorum Pontificum. num. 7.

An abſoluere poſſint a pœnis Eccleſiaſticis. num. 8.

An à caſibus Papalibus occultis. num. 9.

An diſpenſare in irregularitatibus. num. 10.

Quid de Confeſſarijs Regularibus ſolum pro Religioſis deſignatis. n. 11.

Quomodo intelligendum priuilegium Pauli III. pro Ieſuitis. n. 12.

Quid de alio priuilegio eiuſdem Pauli III. num. 13.

Quid de facultate commutandi vota. num. 14.

Quid circa iuramenta. num. 15.

Digitized by Google

An poſsint Regulares vti dicto priuilegio. num.16.
Quid de priuilegio alio Eugenij IV. pro Carmelitis. num.71.
An diſpenſent in irregularitatibus. num.18.
Quid de Conſeſſarijs Regularium circa caſus reſeruatos. num.19.
An valide abſoluant contra voluntatem Prælatorum. num.20.
Abſoluunt ſuos Religioſos vbique. num.21.
Niſi mutauerint domicilium. ibid.
Item ſuos Prælatos. num.22.
Alia remiſsiue. num.23.

1 DE Conſeſſario plura dixi *to.* 1.*cap.*19. per totum loquens de Conſeſſarijs Regularibus, eorumque facultatibus, & priuilegijs, & *to.*2. *c.*1. *num.*18. loquens de approbatione ipſorum. Item de Conſeſſarijs Monialium dicto *to.*1.*c.*25.*num.*40. 42. 45. & 46. Similiter de Conſeſſarijs pro ipſis Regularibus ſolum approbatis dixi *c.* 18. *num.* 29. & 27. & *c.*19. *num.* 36. & 37. Plura etiam dixi hoc 3. *tomo* verbo *Abſolutio*, verbo *Bulla Cœnæ*, verbo *Bulla Cruciatæ*, verbo *Caſus reſeruati*, & verbo *Cenſura Eccleſiaſtica*. Nunc alia addenda, ſpecialiter agendo primo de approbatione, ſeu licentia Superiorum Regularium, quæ requiritur ad hoc vt Regulares audire poſſint confeſſiones ſæcularium: ſecundo de caſibus, & cenſuris a quibus Conſeſſarij Regulares, ſiue ex iure communi, ſiue ex Priuilegijs abſoluere poſſunt ſuos pœnitentes ſiue ſæculares, ſiue etiam alios Regulares ſuorum Ordinum.

2 Et quoad primum, certa res eſt, iuxta dicta eo *to.*1.*c.*19.*num.*12. Regulares audientes confeſſiones ſæcularium ſine licentia, aut approbatione ſuorum Superiorum peccare contra obedientiam ipſis debitam. Excipe caſum articuli mortis, quando non eſſet alius, qui in tali neceſſitate conſtituti confeſſionem audiret, tunc enim licite id faceret Regularis contra præceptum ſui Superioris; vel quia pro tali caſu Superioris voluntas præſumi deberet; vel eſto non præſumeretur, tunc præceptum cuiuſuis Superioris eſſet irrationabile, & ita poſſet cōtra illud agere Religioſus. Nauarr. *in Man.c.*4.*num.*6. Graffius 1.*par. deciſion. l.*1.*c.*13.*num.*87. Difficilius tamen eſt an poſſit valide Regularis approbatus ab Epiſcopo, ſed non præſentatus, licentiatus, aut approbatus a ſuo Prælato, audire Confeſſiones ſæcularium. Quæ in re, licet ſatis probabilis ſit ſententia negatiua, quam etiam tenet Reuerendiſs. Theodorus Stratius *in Inſtruct. pro Carmelit. cap.*6. *num.* 2. & *ſeqq.* Eo præſertim, quod hæc approbatio ſeu licentia ſuperiorum ſemper fuit neceſſaria Regularibus ad audiendas confeſſiones, vt patet ex Clement. *Dudum de ſepultur.* nec hoc eſt reuocatum a Conci-

lio Tri-

ſio Trident. Nihilominus, quia oppoſita ſententia eſt communis, vt patet ex pluribus authoribus, quos referunt, & ſequuntur Peirinis *to.* 1. *de ſubdito q.* 1. *de obedientia c.* 21. *concl.* 2. & Diana *par.* 1. *Tract.* 11. *Reſolut.* 13. Ideo conſequenter ad dicta *to.* 1. *c.* 19. *num.* 12. tenenda eſt, non ſolum propter ibi dicta, ſed etiam quia Concilium Tridentinum talis approbationis non meminit, ſolamq; approbationem ab Epiſcopo factam requiſiuit. *ſeſſ.* 23. *c.* 15. Et merito ſanè; quia cũ Epiſcopi poſſint facultatem audiendi confeſſiones ſuorum ſubditorum viris idoneis delegare, ideo vt illam conferant Sacerdotibus Regularibus idoneis repertis, non deſideratur conſenſus Prælati ipſorum. Ac proinde nec talis conſenſus requiretur ad hoc, vt ipſi validè ea vtantur. Limita hoc primo, iuxta dicta eo *num.* 12. ſi in Religionibus ſit receptum Breue illud Iulij, quod ibi retuli, vel aliud ſimile Diploma Apoſtolicum irritans qualcunque facultates conceſſas Regularibus ad audiendas confeſſiones independenter à voluntate ſuperiorum. Peirinis *ſupra* §. *in duobus*. Limita ſecundo, quo ad eas facultates, quę Regularibus Confeſſarijs competunt ex vi priuilegiorum ſuorum Ordinum, illis enim vti non poſſunt, nec licitè, nec validè contra ſuorum Prælatorum voluntatem: tum propter dicta eo *to.* 1. *cap.* 18. *num.* 56. tum quia non eſt credendum Papam conceſſiſſe Regularibus eas facultates abſoluendi, à reſeruatis, v. g. independenter ab approbatione, & licentia ſuorum Prælatorum. Rodriguez *to.* 1. *quaſt. Regular. q.* 60. *art.* 3. Suarez 4. *to. de Relig. tract.* 10. *l.* 9. *c.* 2. *n.* 3. Diana *ſupra.* Limita tertiò, niſi tales Confeſſarij fuerint per cenſuras excommunicationis, vel ſuſpenſionis impediti publicè, & notoriè ab exercitio muneris Confeſſarij, iuxta dicenda tamen infra verbo *Excommunicatio.* & 4. *to.* verbo *Suſpenſio.* Graſſius *in deciſ. aur. par.* 1. *l.* 1. *c.* 13. *n.* 88. Erit etiam inualida Confeſſio facta cum iſtis, ſi caſu quo Prælati Regulares prohiberent illis ſub mortali audire Confeſſiones, alij prohibitionem ſcientes cum eis vltro confiterentur, quia tunc inducerent eos ad peccatum mortale, & per conſequens mortaliter peccarent, & Confeſſio ipſorum eſſet nulla. Peirinis *ſupr.* §. *ſecundus caſus.* Poſſe autem Prælatos talem prohibitionem facere conſtat ex dictis eo *to.* 1. *c.* 19. *num.* 12. & ex declarat. S. Congregat. 2. Iulij 1627. quam refert Nouarius *in lucern. Regular. verbo Generalis, & Generalatus. num.* 1. vbi dicitur poſſe Generalem Religionis quacunque de cauſa, & quomodolibet, etiam extraiudicialiter, ſubditos ſuos à confeſſionibus audiendis ſuſpendere.

3 Procedit autem tradita doctrina de validitate Confeſſionis factę Confeſſario Regulari ſolum approbato ab Epiſcopo, non autem a ſuo Superiori Regulari, ſiue dicamus Confeſſarios Regulares accipere

iuriſdictionem ab Epiſcopis approbantibus, ſiue dicatur eam non accipere niſi à Papa, pro vt communis ſententia tenet. De qua Peirinis *ſupr*, §. *quod iuriſdictio*. & Reuerendiſſ. Theodorus Stratius *ſupra num.* 4.

4 Quoad ſecundum, Confeſſarij Regulares ſæcularium poſſunt iure communi illos abſoluere ab omnibus peccatis, & cenſuris non reſeruatis, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 19. *num.* 14. Non ab Irregularitate aliqua, vt ibi eſt dictum. Bene tamen ab interdicto perſonali particulari non reſeruato, propter *cap. nuper de ſent. excommunicat.* Suarez *to.* 5. *de cenſur. diſp.* 38. *ſect.* 2. *à n.* 7. Cornexo *to.* 2. *in* 3. *p. S. Tho. Tract.* 5. *de Interdicto diſp.* 1. *q.* 4. *in fine.* Cũ conditionibus tamẽ ſatisfactionis, iuramenti, vel cautionis de iure neceſſarijs. Suarez *n.* 9. Cornexo *ibid.* Vide dicenda verbo *Interdictum*, & pro ijs à quibus poſſunt abſoluere virtute Bullæ Cruciatæ in Regnis in quibus publicatur verbo *Bulla Cruciata*, & virtute Iubilæi verbo *Iubilæum*.

5 Deinde, ijdem Confeſſarij Regularium qui communicationem habent cum Patribus Ieſuitis poſſunt virtute priuilegij Pauli 3. eiſdem conceſſi abſoluere ſæculares à caſibus omnibus ſeu cenſuris Papæ reſeruatis, iuxta dicta eo *c.* 19. *num.* 15. Excipe tamen Confeſſarios *per vniuerſam Italiam extra Vrbem degentes*, ij enim, propter decreta S. Congregationis eo *c.* 19. *num.* 15. *&* 16. relata nequeunt abſoluere à caſibus *violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis fœlicis recordationis Gregorij* 14. *quæ incipit* Cum alias nonnulli, *violationis Clauſuræ Monialium ad malum finem*: *prouocantium*, *& pugnantium in duello iuxta decretum S. Concilij Trident. & Conſtitutionem fœlic recordat. Gregorij Papæ* 13. *incipientẽ* Ad tollendam: *inijcientium violentas manus in Clericos*, *iuxta can. ſi quis ſuadente* 17. *q.* 4. *ac iuris diſpoſitionem*: *Simoniæ realis ſcienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis*. Excipe etiam caſus Bullæ Cœnæ, & caſus quos Epiſcopi reſeruant, ab ijs enim nullibi gentium neque intra, neque extra Italiam, neque in Vrbe, nec extra Vrbem abſoluere poſſunt Confeſſarij, propter decreta dicto loco *num.* 16. *&* 17. relata.

6 Ex quo fit primo, prædictos Confeſſarios Regulares dicto Priuilegio fruentes vbique gentium abſoluere poſſe tranſgreſſores Conſtitutionis Pij 5. quæ incipit *Decori, & honeſtati* anno 1569. editæ contra Moniales egredientes e Clauſura niſi in caſibus permiſſis, aut illis licentiam concedentes, aut eas comitantes, vel recipientes, iuxta dicta *ſupra* verbo *Clauſura num.* 20. Sanchez *l.* 6. *in Decalog. c.* 15. *num.* 76. Secundo, tranſgreſſores, ſeu violatores Clauſuræ Monialium circa ingreſſum in earum Monaſteria, iuxta dicta ſupra verbo *Clauſura n.* 35.

De quo

De quo Peirinis *to.1.de ſubdito q.4.c.vlt.*§.*vnico.* Excipe tamen quando id eſt *ad malum finem*, vt habetur ex decreto ſupra relato, à tali enim caſu non abſoluunt Confeſſarij per vniuerſam Italiam extra Vrbem, vt ibi dixi. Quid vero ſentiendum de caſu abortus habes verbo *Abortus num.7.* & 8. Quid de Clerici percuſſione habetur verbo *Clericus num.* 11. & ſequentibus. Quid de caſu duelli, & de dantibus ſeu accipientibus aliquid pro gratia, vel iuſtitia in Romana Curia obtinenda, dicam verbo *Duellum*, & verbo *Dare*. De quo etiam Peirinis *vt ſupra*. Vide Layman. *l.5 Tract.6.c.10.de Sacram.Pœnitent* §.*Tertia quæſtio num.* 18. vbi de hoc priuilegio loquens dicit: *Vi huius priuilegij non tantum cenſuras propriè dictas, quæ ob contumaciam inferuntur per abſolutionem tolli poſſe, ſed etiam Suſpenſiones, & interdicta Iuris, quæ ob delictum mere præteritum impoſita, ſeu ad tempus, puta biennium, trienniũ; in perpetuum, & ſine ſpe remiſſionis, qualis perpetua Suſpenſio vel potius Depoſitio à Pio 5. lata eſt in exercentes Sodomiam, qui ſi occulti ſint ab Epiſcopis abſolui poſſunt ex commiſſione ipſis facta in Trident. ſeſſ.24.c.6. de Reformat. & à Confeſſarijs Ordinum Mendicantium virtute dicti priuilegij.* Hæc ille. De quibus verbo *depoſitio num.5.* aliquid dicam.

7 Qualiter etiam hoc priuilegium non cenſeatur derogatum per Conſtitutiones poſteriorum Pontificum prohibentium, vel præcipiẽtium aliquid reſeruando ſibi caſum cum clauſula *non obſtantibus &c.* vel ſimili, niſi exprimant ſe etiam derogare priuilegijs concedentibus abſolutionem talis caſus, dixi ſupra verbo *Clauſula num.* 46.

8 Similiter, quia in dicto priuilegio Pauli 3. conceditur etiam facultas dictis Confeſſarijs abſoluendi *à quibuſuis pœnis Eccleſiaſticis*, cum priuationes, inhabilitationes, incapacitates &c. quæ in Conſtitutionibus Summorum Pontificum poni ſolent contra tranſgreſſores illarum ſint quædã pœnæ Eccleſiaſticæ, ideo probabile videtur etiam ab iſtis abſoluere poſſe prædictos Confeſſarios ſuos pœnitentes. Ita etiam habet Bartholomæus à S. Fauſto *de paupert. Religioſ.l.8.quæſt.* 232. Sanchez *l.6.in Decalog.cap.15.num.78.in fine.* Dixi ſolum *probabile*, quia oppoſitum tenet Suarez *to.4.de Relig. Tract.10.l.9.c.2. num.49.* de hoc priuilegio loquens, eo quòd huiuſmodi pœnæ non tollantur per abſolutionem, ſed per diſpenſationem.

9 Volunt etiam aliqui poſſe Confeſſarios Regulares gaudentes dicto priuilegio Pauli 3. non obſtantibus decretis ſupra num. 5. relatis abſoluere etiam à caſibus in eis exceptis, imo ab omnibus caſibus Papalibus, quando ſunt occulti. Eo quod prædicti caſus cum occulti ſunt non ſunt Papales, ſed Epiſcopales, vtpote commiſſi Epiſcopis ex Concil. Trident. *ſeſſ.24.c.6.* Diana *par.2. Tract.2. Reſolut.13.*

§.*nota*

§.*nota quarto.* referens Sanchez *to.* 1. *in Decalog. l.*4. *c.*54. *num.*27. & Marullum *diſp.*1.*cap.* 2. *diff.* 11.*num.*540. Sed hoc eſt contra mentem Summorum Pontificum in prædictis decretis, nec ex eo quod caſus Papales committantur Epiſcopis quando ſunt occulti, deſinunt eſſe Papales, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cruciatæ n.* 26.

10 Non poſſe autem Confeſſarios ex vi dicti priuilegij Pauli 3. diſpenſare in aliqua irregularitate dixi *to.*1. *cap.* 19. *num.*14. vbi etiam dixi non vidiſſe aliquod priuilegium quoad hoc Regularibus conceſſum pro ſæcularibus. Poſtea tamen vidi priuilegium Sixti 4. pro Minimis conceſſum, quo Confeſſarijs ipſorum concedit facultatem diſpenſandi in omni irregularitate Ordinario reſeruata, apud Caſſarrubium *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo abſolutio quoad ſæculares* 1. *num.* 20. & Vegam *in Summ. verb. abſolutio caſu* 44. Veruntamen ipſe Caſſarubius dicit nõ eſſe ſecurum vti hac gratia quoad ſæculares, & Corduba *in annotationib.* ad Caſſarubium inquit ex teſtimonio cuiuſdam Prouincialis Minimorum eos non vti cum ſæcularibus hac facultate, & Portellus in *Dub. Regular. verb. Confeſſ. n.* 33. ait eam ob ſui magnitudinem dubiam videri quoad praxim, cum ſimilis facultas à Summis Pontificibus nunquam concedatur, nec in Iubilæis pleniſsimis, aut Bulla Cruciatæ. De alio priuilegio, quod refert idem Portellus *ſupr. num.* 32. pro Confeſſoribus de Guadalupe ad diſpenſandum cum ſæcularibus in quibuſdam irregularitatibus, cum illud videre in fonte non potuerim, iudicare non poſſum.

11 Loquendo de Confeſſarijs Religioſorum tantùm à ſuis Prælatis pro ipſorum Religioſorum confeſsionibus audiendis deſignatis, (de quibus *to.* 1. *cap.* 18. *num.* 27. dixi poſſe illas audire ſine alia approbatione Epiſcoporum, quia hæc ſolum requiritur pro audiendis confeſsionibus ſæcularium) illi in primis (ſuppoſita licentia, ſeu approbatione ſuorum ſuperiorum, cum ſine illa nullo modo poſsint id facere, iuxta dicta *to.*1.*c.*18.*n.*26. *&* 27.) abſoluere poſsũt Religioſos ab omni peccato, & cenſura non reſeruatis. Etenim iuxta regulam generalem ex *cap. Nuper de ſent. excommunicat.* caſus non reſeruati cenſentur commiſsi cuilibet habenti auctoritatem ordinariam, vel delegatam, iſti autem Cõfeſſarij habent auctoritatem delegatam ſupra dictos Religioſos. A caſibus autem à Superioribus ſuis reſeruatis nullo modo abſoluere poſſunt, iuxta dicta ſupra verbo *caſus reſeruati. num.* 7. niſi ab ipſis Superioribus habuerint facultatem ad abſoluendum. Cæterum loquendo de caſibus reſeruatis non à ſuis Superioribus, ſed a iure vel à Papa &c. attendendum eſt ad priuilegia Religionis ipſorum: ſi enim ea habuerit priuilegium abſoluendi ſolum ſæculares, vel extraneos a dictis caſibus, procul dubio non poterunt eo vti ad abſolutionem Religioſo-

ligioſorum. Similiter, ſi priuilegium concedat eam facultatem abſoluendi ſolum Confeſſarijs approbatis ab Epiſcopis, cum iſti non habeant talem approbationem, non poterunt illo vti. Si vero talis Religio habuerit priuilegium aliquod abſoluendi à prædictis caſibus non excludens dictos Confeſſarios ſolum à ſuis Prælatis approbatos, ſed generaliter abſoluendi Chriſti fideles quicunque illi ſint, non determinando quod Confeſſarij ad Epiſcopis approbati fuerint, probabile videtur vti poſſe illo, etiam in ordine ad ſuos fratres, niſi forſan iſtorum Confeſſariorum auctoritas, iure, vel conſuetudine talis Religionis reſtricta, vel limitata ſit.

12 Quia ergo in ſuperius relato priuilegio Pauli 3. pro Ieſuitis non eſt talis limitatio, aut reſtrictio ſed generalis conceſſio pro Præſbyteris Societatis, & pro quibuſcunque Chriſti fidelibus ad eos accedentibus, & pro quibuſcunque caſibus, exceptis contentis in Bulla Cœnæ, ideo, niſi, vt dixi, oppoſitum in Religione iure, vel conſuetudine habeatur, probabile videtur eo vti poſſe, tam illos, quam alios Regulares, communicationem priuilegiorum cum ipſis habentes, quantum ad abſolutionem Religioſorum ſui Ordinis. Verba autem Bullæ, quæ incipit: *Cum inter cunctas*, & habetur in Bullario Rodriguez *to.2. in Paulo 3. num.* 7. & in Caſſarubio *in fine Compend. priuileg. Mendicant. pag. mihi* 545. ſunt hæc: *Nec non illis ex vobis qui Præsbiteri fuerint quorumcunque vtriuſque ſexus Chriſti fidelium ad vos vndecunque accedentium Confeſſiones audiendi, & Confeſſionibus diligenter auditis, ipſos, & eorum ſingulos ab omnibus, & ſingulis eorum peccatis, criminibus, exceſſibus, & delictis quantumcunque grauibus, & enormibus etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, & à quibuſuis ex ipſis caſibus reſultantibus, ſententijs, Cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis (exceptis contentis in Bulla quæ in die Cœnæ Domini ſolita eſt legi) abſoluendi, ac eis pro commiſſis pœnitentiam ſalutarem iniungendi &c. plenam, ac liberam facultatem auctoritate Apoſtolica concedimus*.

13 Agit de hoc priuilegio, & de alio illi ſimili ex eodem Paulo 3. Suarez 4. *to. de Relig. Tract.* 10. *l.9. c.2.* & dicit quod, etſi id fuerit ante Concilium Trident. poſt illud tamen requiri approbationem ab Ordinarijs. Quod tamen ſolum eſt verum in ordine ad audiendas Cōfeſſiones ſæcularium, non aliorum Regularium, vt in præſenti. Dicit etiam facultatem hanc intelligendam eſſe cum dependentia ſubditorum à ſuis Prælatis; quod eſt veriſſimum, & conforme ijs quæ dixi *to.1. c.19. num.12.29.* & 41. Subiungit tales Confeſſarios debere eſſe idoneos. Quid verò intelligatur Clauſula illa *& pœnis Eccleſiaſticis* agit eodem loco.

14 Concedit etiam prædictis idem Paulus 3. in eadem Bulla facul-

tatem

Digitized by Google

tatem commutandi quæcunque eorum vota (vltra marinis, viſitationis liminum Apoſtolorum de Vrbe, ac Sancti Iacobi in Compoſtella, nec non Religionis, & caſtitatis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera. Ex quo etiam probabiliter colligi poteſt vti poſſe prædictos Confeſſarios hac etiam facultate in ordine ad Religioſos, quorum ſunt Confeſſarij.

15 Quia etiam, iuxta doctrinam traditam ſupra verbo *Bulla Cruciata num.* 35. ex Suarez, & Sanchez ibi relatis, quam etiam tenent Caiet. 2.2. *queſt.* 89. *art.* 9. Henrriq. *lib.* 7 *de Indulgant. c.* 30. Viuald. *part.* 3. *Candelabri. c.* 14. *num.* 8. Rodrig. *to.* 1. *Summa cap.* 102. *concl.* 10. & Layman *lib.* 4. *Tract.* 3. *cap.* 11. *num.* 4. quicunque habet priuilegium commutandi vota habet etiam facultatem commutādi iuramenta circa eamdem materiam votorum, ideo idem videtur dicendum de prædictis Confeſſarijs. Quod etiam dici poſſe videtur de votis iuratis, propter dicta eo *num.* 35. Intellige tamen, dum modo prædicta non ſint in vtilitatem tertij facta, propter dicenda infra verbo *Iuramentum quoad Regulares num.* 26. & ſequentibus. Vnde Gregorius 13. qui, iuxta dicta *to.* 1. *c.* 16. *num* 23. priuilegium Confeſſariorum Ieſuitarum extendit ad commutanda vota iurata, excepit quando ea commutatio eſt in præiudicium tertij. Pro quo vide Portellum. *in Dub. Regular. verba Confeſſor erga Sæculares num.* 27. & dicenda 4. *to.* verbo *Votum*.

16 Nota tamen conſulto dixiſſe ſolum probabile eſſe dictos Confeſſarios pro Regularibus dūtaxat approbatos vti poſſe his facultatibus, quia re vera, nec eſt certum id facere poſſe, nec ſecurum facere, non ſolum, quia mens Pauli 3. ſolum videtur eſſe illas concedere in ordine ad extraneos ſęculares, non ad Religioſos proprios, ſed etiam, quia vt credo talis eſt praxis omnium Religionum. Et ita tenet expreſſe Portellus *in Dub. Regular. verbo Confeſſor erga Fratres num.* 16. ex Rodriguez *in addit. ad* 3. *to. ſumm. c.* 12. *concl.* 2.

17 Idem dico de notabili alio priuilegio Eugenij 4. in Bulla *Sacræ Religionis* inſerta in Mari magno noſtro *num.* 15. quo conceſſit Carmelitanorum Generali, & ipſius ſucceſſoribus, & ab eis deputandis Fratribus *quod* (inquit Pontifex) *in Confeſſionibus audiendis, in abſolutionibus impendendis, & pœnitentijs iniungendis, alijſque ſalutem animarum duntaxat concernentibus, exequendis, omnium, & ſingulorum dicti Ordinis Fratrum præſentium, & futurorum eamdem, & talem poteſtatem, & facultatem, qualem in præmiſſis Minores Pœnitentiarij noſtri in Romana Curia præſentes ex officio habent, & exercent*. Quod priuilegium moderatur Sixtus 4. in eodem Mari magno *num.* 62. excludendo ſolum abſolutionem Hæreticorum, relapſorum, Schiſma-

Digitized by Google

Schiſmaticorum, & eorum qui litteras Apoſtolicas falſificaſſent, aut ad Infideles prohibita detuliſſent. Vide dictum Mare magnum *in Bullario* Rodriguez *to.* 1. *in Sixto* 4. *Bulla* 37. Excipe etiam omnes caſus Bullæ cœnæ, propter annuam reuocationem omnium priuilegiorum, quæ quotannis fit in ipſa Bulla. Nota etiamquod facultas, ſeu poteſtas minorum Pœnitentiariorum eſt incerta, & varia, iuxta beneplacitum Summorum Pontificum, & maiorum Pœnitentiariorum, ac proinde vix conſtare poterit de ea, quam habebant minores Pœnitentiarij tempore Eugenij 4. qui fecit dictam conceſſionem. Non ergo poterit quis ſecurè vti illa.

18 Addit Portellus *ſupr. num.* 15. poſſe Confeſſorem Regularem ex Mendicantibus ſemel in vita, & in articulo mortis ſuos conſubditos abſoluere ab omnibus caſibus, & peccatis plenariè, nullo caſu excepto cum omnimoda authoritate; ac diſpenſare cum illis in omni irregularitate, excepta illa, quæ oritur ex homicidio voluntario, & bigamia, & mutilatione membri, refertq; ſe ad Rodriguez *to.* 1. *quæſt. Regular. q.*62. *art.*6. Animaduertere tamen debuit priuilegium hoc, quod eſt Sixti 4. conceſſum fuiſſe viuæ vocis oraculo, imo & non authentico, prout conſtat ex Caſſarubio, qui illud refert *in compend priuilegior. Mendicant. verbo Abſolutio extraordinaria quoad fratres. num* 5. vbi notat illud ò paruo, quod eſt ſignum apud ipſum viuæ vocis oraculi non authentici. Tale ergo priuilegium hoc tempore, niſi poſtea per Bullam reualidatum fuerit, nullius valoris eſt, propter dicta ſæpius de huiuſmodi viuæ vocis oraculorũ reuocatione facta per Gregorium 15. & Sanctiſs. D. N. Vrbanum. Præſertim, quia vt dixi, illud non eſt authenticum, per conſequens enim erit incertum. Quid verò ſit ſentiendum de alio priuilegio eiuſdem Sixti 4. pro Confeſſorib. Fratrum Prædicatorum, & Minorum erga ſuos Religioſos dixi *to.* 1. *c.*19.*num.*27. Addit Rodrig. hoc idem conceſſum fuiſſe ab Innocentio 8. Monachis Caſſinenſib. & haberi. *in Compendio priuilegior. ord. S. Hieronymi*, quod mihi non conſtat, nec de qualitate conceſſionis. Alia priuilegia conceſſa Confeſſoribus Regularibus circa ſuos fratres referunt idem Rodriguez *ſupra ar.* 13. & Portellus *ſupra num.* 18. quibus illis concedi videtur facultas diſpenſandi in Irregularitatibus. Sed quia hæc priuilegia in fonte videre non potui, nec mihi conſtat an ſint, vel non viuæ vocis oracula, ideo ea non refero, præſertim quia, vt credo, non ſunt in vſu multarum Religionum; & vt ipſe Portellus *num.* 21. animaduertit, ſecurius eſt in ijs caſibus recurrere ad Prælatos, quam ad ſimplices Sacerdotes. De alio priuilegio per Bullam conceſſo ab Eugenio 4. Eremitis Congregationis B. Petri de Piſis, dicam infra verbo *Infamia num.*19.

19 Præ-

Digitized by Google

19 Prædicti autem Cõfeſſores Religioſorum poſſunt illos abſoluere à caſibus reſeruatis Prælatis ipſorum, ſi ab ipſis Prælatis habuerint facultatem ad id faciendum. Ita enim ſupponitur in decretis Clementis 8. pro caſuum Reſeruatione, quæ retuli *to.1. c.18. num.19. & 29.* Vnde qui à Generali habent authoritatem abſoluendi à caſibus reſeruatis pro toto Ordine abſoluere poſsũt ab illis omnes fratres Ordinis, & qui illam habent à Prouinciali abſoluere poſſunt omnes Fratres Prouinciæ, & qui à Priore Conuentuali, ſeu alio ſimili Prælato, omnes fratres illius Conuentus. Rodriguez *to.1. quæſt. Regular. q.21. art.3.* Vincent. Candidus *to. 2. diſquiſit. moral. diſquiſit.24. art.57. dub.4.* Addit idem Candidus eo loco, & *dubitatione 6.* poſſe prædictos Confeſſarios Religioſorum abſoluere etiam hoſpites Religioſos venientes ad ipſorum Prouinciam, vel Conuentum à caſibus reſeruatis à Prælatis ipſorum fratrum venientium ad illos, etiam ſi dedita opera, & induſtria ad illos acceſſiſſent vt abſoluantur à prædictis caſibus reſeruatis. Eo quod in Prouincia vel Conuentu vbi prædicti Confeſſarij morantur, tales caſus reſeruati, non ſint. Sed licet verum ſit, quod ſi prædicti Religioſi accederent ad prædictam Prouinciam, vel Conuentum bona fide, vt hoſpites videlicet, vel ad aliud negotium peragendum, tunc poſſent abſolui per dictos Confeſſarios Religioſorum à caſibus reſeruatis in Prouincia, & Conuentu ipſorum fratrum venientium, quia iuxta dicta ſupra verbo *caſus reſeruati num.17.* caſus reſeruati ceſſant per mutationem domicilij, vel quaſi domicilij, præſentim inter Regulares, ita vt qui commiſit aliquod peccatum reſeruatum in ſua Prouincia, vel Conuentu, & tranſeat ad aliam, vel alium vbi talis caſus non eſt reſeruatus, dum ibi moratur, abſolui poſſit à quocunque Confeſſario. Quando tamen dedita opera, & ſolum eo fine vt euitarent proprium Prælatum ad prædictam Prouinciam, vel Conuentum accederent, non poſſent, vt credo, per præfatos Confeſſarios à caſibus reſeruatis abſolui. Hoc enim eſſet, non ſolum in fraudem reſeruationes, ſed etiam, & maximè, contra intentionem tum Prælatorum reſeruantium illos caſus, tum totius Religionis, cum contrarium hoc eſſet bono communi ipſius Religionis. Ita in ſimili de Confeſſione peregrinorum, & iter agentium tenent Suarez *4.to. in 3.par. diſp.25. ſect. 2. num. 9.* Vaſquez *in 3.p. quæſt.93. art.1. dub.4. num.6.* Coninch. *de pœnit. diſp.8. dub.8. n.61.* & alijquos ſequitur Bonacina *de pœnit. diſp. 5. quæſt. 7. punct. 2. num.6.* Sed inſtat Pater Candid. hoc poſſe facere præfatos Confeſſarios Regularium propter priuilegia Summor. Pontific. Mendicantib. conceſſa. Cæterum, non extant talia priuilegia. Etenim priuilegia Gregor. 11. pro fratribus Prædicatorib. & Clement. 4. pro Minoribus, quæ affert, (& idem dico de alio priuilegio

Sixti 4.

Sixti 4. pro Carmelitis, quod retuli *to.* 1. *c.*18. *num.* 33.) non ſunt, vt ea legenti conſtabit, niſi pro caſib. extra Religionem reſeruatis. Deinde, eſto extendi poſſint ad caſus intra Religionem reſeruatos, ea tamen, vt intuenti conſtare poterit, non conceduntur niſi Prælatis, & ijs quibus ipſi id commiſerint. Non enim priuilegium illud Gregorij 11. dicit, pro vt apud eumdem Candidum (errore Typographi) legitur. *Concedimus: Magiſtro Generali, & ſingulis Prioribus Prouincialibus, & Conuentualib. Fratribus eiuſdem Ordinis &c.* Sed *Magiſter quoque, & ſinguli Priores Prouinciales, & Conuentuales, ac vices eorum gerentes in Prouincijs, ac locis ſibi commiſſis prædictis Fratribus conſtitutis ibidem*. Ita enim habet ipſa Bulla in Bullario Rodrig. *to.*2. *in Sixto* 4. *Bulla* 33. *& ſupra art.*3. *relato*. Quibus etiam ſimilia habent Bulla Clementis 4. apud eumdem Rodrig. eo *to.* 1. *quæſt.* 20. *art.* 1. & Bulla Sixti 4. iam relatæ. Religioſi ergo communes Confeſſarij aliorum Religioſorum non habentes talem commiſſionem à ſuis Prælatis, non poſſunt vllo modo à reſeruatis abſoluere. Prout etiam ſupponunt Pius 5. Gregor. 13. Clem. 8. & SS.D.N. Vrbanus à me relati *to.*1.*c.*19. *num.*29. præſertim Clemens, & Vrbanus, dum ſtatuunt Religioſos quantum ad Sacramentum pœnitentiæ, *diſpoſitioni ſuorum Prelatorum* ſubiectos eſſe debere, non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs. Id etiam præcipuè idem Clemens 8. in decretis pro Reſeruatione caſuum approbatis ab Vrbano ſupponit, dum præcipit, quod *Superiores in ſingulis domibus deputent duos, tres, aut plures Confeſſarios pro ſubditorum numero maiori vel minori*, Et infra: *qui à non reſeruatis eos abſoluant, & quibus etiam reſeruatorum abſolutio committatur*.

20 Hinc collige conſequenter addicta *to.* 1. *c.*18. *num.*26. Confeſſiones Religioſorum ſiue Sacerdotum, ſiue iuuenum Profeſſorum, ſiue Conuerſorum, factas alteri Religioſo non deſignato Confeſſario pro illis, inualidas eſſe, vt pote factas contra voluntatem ſuorum Superiorum, qui ſunt Ordinarij ipſorum, & quorum diſpoſitioni ſtare debent quantum ad Sacramentum pœnitentiæ, prout Summi Pontifices relati determinant. Coriolan. *par.*1. *de Caſib. reſeruatis ſeſſ.*3. *art.*19. Nec quo ad hoc ſunt aliqua priuilegia Regularibus conceſſa (quid quid alij non rectè ſentiant) nec dato quod eſſent, illis vti poſſent contra voluntatem ſuorum Superiorum, tum propter adducta ex Summis Pontificibus relatis, tum quia iuxta dicta *to.* 1. *c.*18. *num.*56. poſſunt Prælati Regulares limitare, reſtringere, imo etiam tollere ſuis ſubditis vſum quorumcunque priuilegiorum etiam à Sede Apoſtolica emanantium, ita vt nequeant talibus priuilegijs vti. Verum quidem eſt Prælatos Religioſorum piè, & prudenter regulariter facturos, ſi in deſi-

gnatio-

Digitized by Google

gratione Confeſſariorum, non intendant Confeſſiones alijs factas inualidas eſſe. Puniri tamen debent tam alijs confitentes, quam Confeſſarios ſine licentia ipſorum Fratrum Confeſſiones audientes.

21 Prædicti quoq; Confeſſarij Religioſorum pro aliqua Prouincia vel Conuentu, à ſuis Superiorib. deſignati, poſſunt, iuxta facultatem ſibi à Prælatis ipſorum conceſſam, abſoluere prædictos Religioſos vbicunque repertos, etiam extra ſuas Prouincias, vel Conuentus, prout in ſimili dixi de Confeſſarijs Regul. reſpectu ſæcularium *dicto c. 19. num.* 5. Candidus *ſupra dubit.* 9. ex Soto ab ipſo relato. Limitari tamen hoc debet, prout eo loco dixi, dummodo Religioſus non mutauerit domicilium, quia tunc abſolui non poteſt niſi à Prælato illius loci, ad quem tranſlatus eſt, vel ab habente ab ipſo authoritatem.

22 Poſſunt ſimiliter dicti Confeſſarij pro Religioſis ſolum à ſuis Prælatis approbati ipſorum Prælatorum Confeſſiones audire vbicunque, & quotieſcunque, iuxta *cap. fin. de pœnit, & remiſſ.* & dicta *to.* 1. *c.* 18. *num.* 81. Silueſter *in ſumm. verb. Confeſſor.* 1. *quæſt.* 8. Sotus *in* 4. *d.* 18. *quæſt.* 4. *art.* 2. §. *Similiter omnes*. Poſſunt autem prædicti Confeſſarij abſoluere dictos ſuos Prælatos ab omnibus caſibus, à quibus ipſimet Prælati eoſdem Subditos abſoluere poſſunt. Non ſolum propter priuilegia aliquibus ipſorum conceſſa, quæ retuli *to.* 1. *c.* 18. *n.* 34 *&* 81. ſed etiam quia non debent eſſe peioris conditionis quam ſubditi. Peirin. *to.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 2. *Iulij* 2. §. 9. *num.* 29. *& to.* 2. *de Prælat. quæſt.* 1. *c.* 4. *num.* 81. Non tamen poterunt illos abſoluere à caſibus Superioribus Prælatis reſeruatis, quia ab iſtis nec ipſi inferiores Prælati abſoluere poſſunt. Henriq. *lib.* 6. *c.* 13. *num.* 3. Peirin. *dicto num.* 81. Quia etiam dicti Prælati etiam in locis vbi hoſpites ſunt, poſſunt vti dicto priuilegio eligendi ſibi Confeſſorem, iuxta *cap. fin. de pœnit. & remiſſ.* relatum, vt habet Rodrig. *to.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 20. *art.* 28. ideo prædicti Confeſſarij ſolum pro fratribus approbati eligi à Prælatis ad id munus poſſunt.

23 Vide alia dicenda verbo *Confeſſio*, & circa Confeſſarium ſollicitantem pœnitentes ad in honeſta verbo *Denunciatio*.

CONFESSIO.

SVMMARIVM.

De Confeſſione quæ tractanda, num. 1.
Quot modis poteſt eſſe nulla num. 2.

Primo

Primò ex parte miniſtri num. 3.
Secundò ex parte ipſius Confeſſionis. num. 4.
Tertiò ex parte materiæ. num. 5.
Quartò ex parte formæ. num. 6.
In quibus caſibus dimidiari poſſit. num. 7.
Quomodo fieri poſſit in caſibus periculi, vel articuli mortis. num. 8.
Quid in caſu quo morti proximus loqui non poſſit, & Confeſſionem prius petierit. num. 9.
Quid quando illam non petierit. num. 10.
Quid quando nec ſigna contritionis dederit. num. 11.
Quæ conditio, & quomodo adhibenda in aliquibus caſibus. num. 12.
Quis poſſit in talibus caſibus abſoluere. num. 13.
An id etiam ſit verum pro caſibus periculi mortis. num. 14.
An Miſſa relinqui poſſit inchoata pro audienda Confeſſione moribundi. num. 15.
Quæ cautio petenda à moribundo habente caſus reſeruatos. num. 16.

1 DE Hac materia plura dici poſſent, præſertim de ſpectantibus ad Sacramentum Pœnitentiæ. Nunc ſolum tria quæ magis practicabilia inter Confeſſarios etiam Regulares ſunt, de ea diſcutiemus. Primum, de caſib. in quib. Confeſſio eſt nulla ſeu inualida. Secundum, de caſibus in quibus dimidiari poteſt. Tertium, de caſibus periculi, vel articuli mortis, quomodo ſcilicet tunc poſſit dari abſolutio.

2 Et quoad primum, Confeſſio poteſt eſſe nulla ſeu inualida, primò ex parte Miniſtri ſeu Confeſſarij. Secundò, ex parte ipſius Confeſſionis. Tertio ex parte materiæ ipſius Confeſſionis. Et quartò ex parte formæ. De quibus ſigillatim agendum.

3 Primò Confeſſio erit nulla, ſeu inualida ex parte miniſtri, ſi facta ſit non Sacerdoti, quia ſolus Sacerdos eſt miniſter Sacramenti Pœnitentiæ. Conciliũ Florent. *In decreto Eugenij.* Trident. *ſeſſ* 14. *c* 6. & *can* 10. & colligitur ex Ioann. 20. illis verbis: *Accipite Spiritũ Sanctum quorum remiſſeritis peccata &c.* ea enim ſolum ad Sacerdotes dicta ſunt. Ita communiter omnes. De crimine autem, & pœnis eiusquì cum Sacerdos non ſit ſacramentaliter abſoluit, dixi *to.* 1. *Sum. cap.* 10. *num.* 22. & agit Theſaurus *in prax. par.* 2 *verbo abſolutio Sacramentalis data à non Sacerdote cap* 1. Hinc ſi caſus eſſet quod aliquis non Sacerdos eſſet Prælatus alicuius Conuentus Regularium eos abſoluere non poſſet Sacramentaliter à peccatis, bene tamen à cenſuris, ſi ſaltem Clericus eſſet, iuxta dicta ſupra verbo *abſolutio num.* 13. Vnde etiam, quod aliqui Doctores conſulunt in articulo mortis alicui non

ſacerdoti etiam laico confiteri, non itelligitur in ordine ad abſolutionem Sacramentalem, ſed ad exercitium humilitatis, & excitandam contritionem. Alenſis *p. 4. quæſt. 78. mem. 1. art. 1.* Bonauentura *in 4. diſt. 17. par. 3. art. 1. quæſt. 1.* Deinde ſecundò eſt inualida confeſſio ex parte Miniſtri, quando fit alicui etiam Sacerdoti ſi ille non habeat poteſtatem iuriſdictionis. Ea enim requiritur neceſſariò pro miniſtrò. Concilium Trid. *ſeſſ. 14. cap. 7.* Ita etiam communiter Theologi, ſpecialiter Nauarrus. *in Man. cap. 9. num. 6.* De pœnis autem quas incurrit id faciens agit Theſaurus *ſupra verbo abſolutio Sacramentalis data à Sacerdote non approbato cap. 2.* Sunt tamen tres caſus in quibus ſimplex Sacerdos, ex perpetua Eccleſiæ conſuetudine poteſt validè abſoluere, & ad quos generalem obtinet iuriſdictionem. Primus, quando Confeſſio eſt tantum de venialibus. Secundus, quando eſt de mortalibus alias ritè confeſſis. Tertius, in articulo mortis, iuxta dicta *to. 1. cap. 21. num. 12. & ſupra verbo abſolutio num. 13.* Diſcrimen autem eſt, quod primam, & ſecundam facultatem Eccleſia aufert Sacerdoti Excommunicato denuntiato, vel publico Clerici percuſſore, tertiam vero non aufert, propter neceſſitatem pœnitentis. Laymanus *lib. 5. Tract. 6. cap. 10. num. 2.* In caſu etiam, quo ſunt duæ opiniones probabiles circa iuriſdictionem Confeſſarij, ſi ille ſequatur bona fide vnam ex illis, eſto ſpeculatiuè ſit falſa, validè tamen abſoluit, tum quia regulariter in omni Confeſſione ſemper adeſt materia certa à qua directè abſoluere poteſt, ſcilicet peccata venialia, & ita etiam indirectè abſoluit à mortalibus, tum quia Eccleſia in tali caſu illi tribuit iuriſdictionem Quod eſt valde notandũ pro Regularibus, quando ſunt opiniones diuerſæ circa valorem priuilegiorum quę habent ad abſoluendum. Sanchez *De præcept. Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 9. num. 35.* Diana *par. 2. Tract. 13. Reſolut. 2.* & alij apud ipſos. Fauet valdè Suarez *4. to. in 3. par. diſp. 26 ſect 6. à num. 7.* Addunt Sanchez, & Diana id eſſe verum, etiam quando opinio affirmans habere talem confeſſarium iuriſdictionem eſt minus probabilis quam oppoſita. Quando autem eſt dubium proprium circa iuriſdictionem, ita vt in neutram partem probabiliter inclinetur Confeſſarius, non poteſt audire Confeſſiones mortalium, niſi duobus concurrentibus, ſcilicet graui neceſsitate pœnitentis, & quod abſoluatur ſolum ſub conditione, & cum onere iterum confitendi habenti certam iuriſdictionem. Alias enim iniuria fiet tum Sacramento, tum pœnitenti. Suarez dicta *ſect. 6. num. 2.* Naldus *in ſumm. verbo confeſſio.* Cornexo *to. 1. in 1. 2. Tract. 8. diſp. 4. dub. 2.* Similiter tertiò eſt inualida confeſſio ex parte Miniſtri, ſi ille etiam ſi Sacerdos ſit, & alias habeat iuriſdictionem, habet tamen illam impeditam, per ſuſpenſionem ab officio Confeſſarij, vel

excom-

excommunicationem denunciatam, aut contractam ob Clerici notoriam percuſſionem. Nauarrus *ſupra num.* 8. Laymanus *ſupra cap.* 9. *num.* 4. Quod tamen qualiter accipiendum, & de caſibus in quibus Confeſſio facta cũ taliter impedito ſit valida dicam verbo *Excommunicatio*, & 4. *to.* verbo *ſuſpenſio*. Interim videatur Cornexo *to.* 2. *in* 3. *par. Tract.* 5. *de Excommunicat. diſp.* 10. Quartò ſimiliter Cõfeſſio eſt inualida ex parte miniſtri, ſi ille non habeat intentionem actualem, vel virtualem abſoluendi. Hæc enim omnino neceſſaria eſt ad validitatem Sacramenti. Concil. Florent. *in decreto Eugenij.* & Tridentinũ *ſeſſ.* 7. *can.* 11. *de Sacramentis in genere.* S. Thom. 3. *par. q.* 64. *art.* 10. & alij Theologi. Addunt aliqui, Confeſſionem etiam eſſe inualidam ex parte miniſtri, ſi ille ob ſurditatem, animiuè diſtractionem, omnia peccata mortalia non intellexit. Sed hoc negant alij quando pœnitens bona fide ſua peccata confeſſus eſt, & culpa ſolum fuit ex parte confeſſarij. De quo Laymanus *dicto cap.* 9. *num.* 5.

4 Ex parte verò ipſius Confeſſionis eſt inualida, primò, ſi debito dolore careat, vel quia nullum, vel ſolum ex motiuo naturali, aut non ad omnia mortalia ſe extendentem. Eſt enim de eſſentia Confeſſionis quod ſit doloroſa, alias ſolum eſſet quædam hiſtorica narratio. Toletus *in ſumma lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 5. Rurſus debet eſſe doloroſa dolore proportionato Sacramento, & effectui ipſius, quæ ſunt ſupernaturalia. Suarez *ſupra diſp.* 20. *ſect.* 4. Secundò, ſi ſine debito præcedenti examine, tunc enim peccaminoſa eſt talis Confeſſio, ſaltem ob periculum obliuionis alicuius peccati mortalis. Nauarrus *ſupra num.* 16. Toletus *ſupra* §. *quartus caſus.* Tertiò, ſi ſit ſine verò propoſito non peccandi de cætero. Hoc enim etiam etiam neceſſariò includitur in Sacramento pœnitentiæ. Toletus *ſupra*. Naldus *in ſumm. verbo Confeſſio n.* 1. Quartò, ſi in actuali Confeſsione peccet pœnitens mortaliter, vel mentiendo circa ea quæ ſpectant neceſſario ad Confeſsionem, vel non aperiendo excommunicationem qua eſt ligatus; vel alio ſimili modo. Bonacina *de Sacram. pœnit. diſp.* 5. *q.* 5. *ſect.* 2. *punct.* 3. *num.* 1. Laymanus *ſupra dict. cap.* 9. *num.* 1. Quintò, ſi quis confiteatur ſine animo ſatisfaciendi, aut non faciendi id quod Confeſſarius judicauerit neceſſario faciendum. Toletus *ſupra num.* 6.

5 Ex parte etiam materiæ eſt inualida Confeſsio non ſolum, vt dictum eſt, ob defectum doloris, propoſiti, aut voluntatis ſatisfaciendi quæ pertinent ad materiam proximam Sacramenti Pœnitentiæ, ſed etiam ob defectum materiæ remotæ, videlicet, ſi quis non confiteatur vera peccata, ſed opera bona, aut in indiuiduo indifferentia (ſi fortè dantur) vel confiteatur peccata commiſſa ante Baptiſmum. Materia enim remota huius Sacramenti ſunt ſolum vera peccata, & poſt Ba-

ptiſmum commiſſa. S. Tho. 3. *par. quaſt.* 84. *art.* 2. & communiter Theologi.
6 Ex parte quoque formæ inualida erit Confeſsio, ſi defectus, vel variatio formalis, ſeu ſubſtãtialis fuerit in illis duabus vocibus *Abſoluo tè*, eæ enim ſunt de eſſentia formæ, ita vt illas formaliter, ſeu ſubſtantialiter immutare omnino ſit contra ſubſtantiam Sacramenti, illudque annullet, & irritet, pro vt communiter aſtruunt Theologi cum S. Thoma 3. *par. quaſt.* 84. *art.* 3.
7 Circa ſecundum de caſibus in quibus dimidiari poteſt Confeſſio. Notandum, quod licet Confeſsionis integritas ſit de iure Diuino, pro vt communiter Theologi ſupponunt. De quo Alenſis 4. *par. q.* 77. *mem* 5. *art.* 2. & 6. Adrianus *in* 4. *de Confeſſ. quaſt.* 4. §. *Quoad peccata*. Nihilominus ſunt plures caſus in quibus dimidiari poteſt, ſeu quod idem eſt, non eſſe integra materialiter, ſed ſolum formaliter, quatenus ſcilicet per eam manifeſtantur ea peccata quæ moraliter manifeſtari poſſunt, ita tamen vt ſublato poſtea impedimento, manifeſtentur ea etiam quæ occultata ſunt, pro vt Doctores loquuntur. Primus eſt, quando infirmus eſt proximus morti, & non poteſt omnia peccata confiteri. De quo infra erit ſermo. Candidus *to.* 2. *Diſquiſit. Moral. Diſquiſit.* 24. *art.* 24. Secundus quando pœnitens eſt mutus, vel ſurdus, aut ita lingua impeditus vt omnia peccata manifeſtare non poſsit. Toletus *in ſumma lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 2. Bonacina *ſupra punct.* 2. §. 4. *num.* 6. Idem dicunt aliqui de homine loquente ignoto idiomate, quod à Confeſſario non rectè intelligitur. De quo Lopez. 1. *par. inſtruct. cap.* 27. Henriquez. *lib.* 5. *ſumm. cap* 12. *num.* 3. Sed hoc intelligo in caſu quo non eſſet alius Sacerdos, qui prædictum idioma percipere poſſet. Bonacina *ſupra*. Tertius, quando naturali obliuione, ſeu negligentia inculpabili obliuiſcitur pœnitens alicuius peccati mortalis. Coninchus *de pœnit. diſp.* 7. *dub.* 9. Laymanus *ſup. c.* 8. *n.* 5. Illud tamen nota, teneri pœnitentem hoc peccatum mortale quod in Confeſsione oblitus eſt, quando memoriæ occurrerit confiteri in alia Confeſſione eidem, vel alteri Confeſſario. Toletus *ſup. c.* 8. *n.* 1. Non tamen tenetur ſi poſt Paſcha illud in mentem veniat, ſtatim confiteri, ſed poteſt in alium annum reſeruare. Silueſter *in ſumma verbo confeſſio* 1. *num.* 3. *in fine*. Toletus *ſupra*. Quartus, quando adeſt moralis neceſsitas ita faciendi, ne ſcilicet plures ſine Confeſsione moriantur; prout contingere ſolet tempore naufragij imminentis; aut prælij periculoſi, tunc enim poteſt Confeſſarius pœnitentes abſoluere etiam ſi non omnia ipſorum peccata mortalia audiat, imo poteſt, audito à ſingulis vno peccato, omnes ſimul abſoluere dicendo *Abſoluo vos*. Silueſter *ſupra num.* 23. Henriquez *ſupra*. Lugo *de Sacram. Pœnit.*

diſp. 17.

diſp. 17. *ſect.* 1. *num.* 19. Idem dicito de tempore peſtis quando ſi Confeſſarius attenderet ad Confeſsionem integram vnius, plures morerentur ſine Confeſsione. Laymanus. *ſupra cap.* 8. *num.* 10. Quintus caſus generalis, & ſub ſe plures comprehendens eſt, quando neceſsitas vrget confitendi cum aliquo Confeſſario cui ſine graui periculo animæ, corporis, famæ, aut fortunarum proprio vel alieno peccatum aliquod, vel circunſtantia ipſius, manifeſtari non poteſt. Tunc enim lex poſitiua integritatis Confeſsionis cedit iuri naturali euitandi graue illud damnum, atque ideo poteſt celari Confeſſario illud peccatum, aut circunſtantia. Ita communiter Doctores, ſpecialiter Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *queſt.* 2. *art.* 5. Nauarrus. *in Man. cap.* 7. Suarez 4. *to. in* 3. *par. diſp.* 21. *ſect.* 2. Candidus *ſupra.* Nota tamen quod ſi quis habuit rem cum matre, filia, vel ſorore, ſi, vt plerumque contingere ſolet, non ſequatur complici aliud damnum niſi aliqua ipſius infamia occulta apud prudentem Confeſſarium rectè poterit ſecundum aliquos manifeſtari tale peccatum, aut circunſtantia. Toletus *ſupra num.* 4. Laymanus *ſupra num.* 12. qui referunt alios. Licet mihi ſatis arrideat contraria ſententia, quam præter alios tenet Nauarrus dicto *cap.* 7. *num.* 3. Sextus caſus, quem plures adijciunt, eſt quando pœnitens habet caſus reſeruatos. Sed de hoc quid ſentiendum ſit dixi ſupra verbo *caſus reſeruati.*

8 Circa tertium de caſibus periculi, ſeu articuli mortis, quomodo ſcilicet tunc confeſsio fieri poſsit, conſtat ex dictis, tunc dimidiari poſſe, ſeu non fieri integrè, quando aliter fieri moraliter non poteſt, vel quia pœnitens non poteſt omnia peccata mortalia confiteri, vel quia eſt periculum quod moriatur antequam finiatur Confeſsio, vel quia in phreneſim incidit inter confitendum. Sotus *ſupra* §. *difficultates*, Toletus. *ſupra num.* 2. Lugo *dicta ſect.* 1. *num.* 1. Idem dicunt aliqui quando infirmus laborat morbo contagioſo, peſte ſcilicet, & Confeſſarius non poteſt ipſum etiam à longe audire ſine periculo vitæ. Bonacina *ſupra punct.* 2. §. 4. *num.* 13. ex Vaſquez, & Conincho. Idem etiam dicit idem Bonacina *num.* 19. ex Henriquez quando infirmus nimis fatigatur in explicatione peccatorum. Supponunt autem Doctores communiter in his, & ſimilibus caſibus pœnitentem teneri cõfiteri integrè ſi ſuperuixerit, vel liberatus fuerit ab eo impedimento.

9 Caſu etiam quo proximus morti loqui non poſſit, ſi nutibus tantum confeſſionem petat, abſoluendus eſt a Confeſſario. Ratio eſt, quia talis confitetur eo modo quo poteſt, ergo credendum eſt Sacramẽtum Pœnitentiæ ita inſtitutum fuiſſe à Chriſto, vt illi debeat abſolutio concedi. Henriquez *lib.* 6. *cap.* 10. *num.* 7. Coninchus *de Sacrament. diſp.* 7. *dub.* 10. *num.* 97. Thomas à Ieſu *in Tribunali conſcientiæ.*

cap. 11. §. 10. Lugo *ſup. ſect.* 2. *num.* 16. Idem dico de illo qui Sacramentum pœnitentiæ petijt, ſed poſtea, Confeſſario adueniente, loqui non poteſt, exprimit tamen ſigna contritionis, propter eamdem rationem, & dicenda inferius. Bonacina *dicto* §. 4. *num.* 7. Vincentius Candidus *in Diſquiſit. Moral. Diſquiſit.* 3. *ar.* 15. ex pluribus auctoritatibus quos refert. Nota tamen, id debere intelligi quando prædicta ſigna adhibita ſunt in ordine ad claues, petendo videlicet abſolutionem; quia tunc ſolum ſunt virtualis confeſſio: abſolutio enim ſolum ſupra Confeſſionem cadere poteſt. Suarez 4. *to. in* 3 *par. diſp.* 23 *ſect.* 1. *num.* 13. Quia tamen regulariter loquendo ſigna pœnitentiæ quæ à moribundis fidelibus exhiberi ſolent ſunt in ordine ad abſolutionem, ideo talis abſoluendus eſt ſub conditione. Diana 3. *par. Tract.* 3. *reſolut.* 2. ex Zambrano, Chapeauilla, & Laymano. Quod idem dico quando dubitatur an prædicta ſigna orta ſint ex contritione, an verò ex anguſtia mortis. Sancius *In ſelect. diſp.* 44. *num.* 34. *in fine.* Diana *ſupra reſol.* 3. Lugo *ſupra num.* 29. 30. & 31.

10. Similiter, quando infirmus proximus morti adueniente Confeſſario, nec verbis, nec nutibus confeſſionem petit, nec aliqua ſigna contritionis exprimit, ſi tamen ex relatione aliquorum præſentium conſtet id ante Confeſſoris aduentum feciſſe, abſoluendus eſt ſub conditione. Ita enim ſatis probabiliter colligitur ex Concilio Arauſic. 1. *cap.* 12. & ex Concil. Carthaginenſi 4. *cap.* 76. & ex Concil. Carthagin. 3. quæ referuntur 26. *quæſt.* 6. *can. qui recedunt,* & *ca. is qui in infirmitate,* & *ca. ægrotantes. de conſecrat. d.* 4. & Leone Papa *Epiſt.* 91. *ad Theodorum.* Idemque fertur declaraſſe Clementem 8. & habetur ex Rituali Romano Pauli 5. Eſtque ſatis conforme intentioni Chriſti volentis neminem perire. Et pro tali caſu videtur ſufficiens talis Confeſſio, vt ſupra eam abſolutio ſub conditione tribuatur; ſiquidem nulla iniuria fit Sacramento ſic faciendo, cum adſit iuſta cauſa, & melius ſit infirmum cum dubio Sacramento decedere, quam ſine vllo, cum magno periculo ſuæ damnationis. Et ita maximè his temporibus in hanc ſententiam inclinant innumeri Theologi, ſpecialiter Coninch. *de Sacramentis diſp.* 7. *dub.* 10. Naldus *in ſumma verbo Infirmus num.* 8. Thomas de Ieſu *in Tribun. conſcientiæ cap.* 11. §. 10. Lugo *ſupra ſect.* 4. Addo, non ſolum poſſe, ſed etiam teneri Confeſſarium abſoluere moribundum ea occaſione, conditionaliter, vt dixi. Charitatis namque lex obligat adiuuare proximum in extremo neceſſitatis Spiritualis periculo conſtitutum, meliori modo quo fieri poſſit. Suarez *dict.* 1. *ſect.* 1. *n.* 15. Bonacina *dicto* §. 4. *n.* 8. Lugo *ſupra ſect.* 5. §. 3. Creditur etiam ſufficere, quod vnus teſtis teſtetur dictam voluntatem moribundi (etſi in prædictis Concilijs plures requiri videantur.) Naldus

ſupra.

Digitized by Google

ſupra. Lugo *ſupra ſect.*5. §. 1. *num.* 82. Sancius *in Select. diſp.* 44. *num.* 35. & alij apud Dianam *ſupra Reſol.* 5. Dixi ſolum ſub conditione abſoluendum eſſe, quia abſoluta abſolutio impendi ipſi non debet, vt probat Candidus *ſupra*, maxime propter decretum Clementis 8. contra confeſſionem factam abſenti per internuncium.

11 Maius dubium eſt in caſu quo nec moribundus Confeſſionem poſtulauit, nec ſigna contritionis dedit, nec eſt aliquis qui id teſtetur, an ſcilicet tunc abſolui poſſit, aut debeat modo dicto, ſcilicet ſub conditione. Affirmant Molfettius, *in ſumma to.*1. *tract.*7.*cap.*5.*num.*48. *&* 48. Homobonus *in exam. Eccl. par.*1. *tract.* 7. *cap.*18. *quaeſt.* 84. & alij, eo quod dicant Clementem 8. ita feciſſe cum quodam, quem ex fabrica S. Petri præcipitem ruere videbat, & quia credunt, quod eo ipſo quod homo eſt bonus fidelis, in tali caſu vellet confiteri ſua peccata. Sed negant communiter Doctores, tum quia Concilia relata ſolum loquuntur, quãdo moribundus petiuit confeſſionem, tũ quia abſolutio non poteſt dari ſine actuali Cõfeſſione, quę in hoc caſu nõ extat. Vaſquez *in* 3.*par.to.*4.*q.*91.*ar.*2.*dub.*1. Diana *ſupra reſol.*8. Lugo *ſupra ſect.* 3. Ego verò licet hanc ſecundam ſententiam probabiliorem credã, primam tamen nõ reputo omnino improbabilem, eò vel maximè quod exiſtimem omnes fideles in eo periculo conſtitutos, ſi vel per modicum tempus ſui compotes exiſtant, non ſolum actu interno Confesſionem deſiderare, ſed, & externo actu id deſiderium ſemper manifeſtare, quod videtur virtualis quædam Confeſſio, pro abſolutione conditionatè concedenda. Sed alij iudices ſunto.

12 Conditio, autem quam Confeſſarius caſibus aſſignatis adhibere debet, ſiue ea ſit mente concepta ſolum, ſiue expreſſa, eſt iſta. *Si poſſum*, vel, *ſi adeſt vera Confeſſio*, aut ſimilis, *abſoluo te*. Prout Doctores communiter loquuntur. Vel *ſi es capax*, prout feciſſe Clementem 8. in caſu relato refert Homobonus *ſupra*.

13 Confeſſarius porro qui poteſt moribundum in dicto periculo conſtitutum abſoluere modo aſſignato, eſt etiam ſimplex Sacerdos, iuxta dicta *ſupra num.* 3. & colligitur ex Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.*7. & alijs iuribus. Quod eſt etiam probabile, adhuc in caſu quo præſens adeſſet alius Confeſſarius, etiam proprius, quia in dicto articulo tam ille, quam iſte habent iuriſdictionem. Petrus Ledeſma *in ſumm. to.* 1. *Tract. de pœnit. Sacramento cap.* 14. *diff.* 2. Comitolus *in reſponſ. moralibus lib.* 1. *quaeſt.* 22. *num.* 2. Licet plures alij oppoſitum etiam probabiliter tueantur. Illud tamen eſt probabilius, quod ſi ſimplex Sacerdos cepit audire talem Confeſſionem, non tenetur ab illa deſiſtere, etiam adueniente legitimo Confeſſore, aut Prælato, tum propter dicta, tum quia iura fauent rei inceptæ. Iacobus Granadus *de Sacra-*

ment. in 3. par. controu. 7. tract. 10. diſp. 4. ſect. 2. num. 12. Ludoui-cus à Cruce *in expoſit. Bullæ Cruciatæ diſp.* 1. *cap.* 3. *dub.* 15. *num.* 10. Poteſt etiam in prædicto caſu articuli mortis abſoluere moribundum quicunque Excommunicatus, etiam ſi talis ſit nominatim Excommunicatus, vel publicus Clerici percuſſor. Ratio eſt, quia Concilium eo loco dicit: *In Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, vt nulla ſit reſeruatio in articulo mortis, atque ideo omnes Sacerdotes quoſlibet pœnitentes, à quibusvis peccatis, & Cenſuris abſoluere poſſunt*. Ergo comprehendit etiam nominatim Excommunicatos, & publicos Clerici percuſſores. Cornexo *to.* 2. *in* 3. *par. Tract.* 5. *de Excommunicat. diſp.* 10. *dub.* 3. poſt Suarez, Sayrum, & alios. Idem dico etiam ſi ſit Hæreticus, propter eamdem rationem. Cornexo *ibid.* & alij relati. Idem dico de Schiſmatico. propter idem fundamentum, Diana poſt plures alios *to.* 4. *tract.* 4. *reſol.* 235. & *to.* 5. *tract.* 3. *reſol.* 57. Poteſt autē in tali caſu licitè pœnitens poſtulare à prędictis pręciſis abſolutionem, imo tenetur id facere, quia obligatur ad Confeſſionem eo tempore ex præcepto diuino. Diana *dicta reſol.* 235. ex Guilielmo Mercero. Etiam ſi credat illos indigne adminiſtraturos Sacramentum, quia hoc non imputatur ipſi pœnitenti, cum abſolutè poſſint ſi velint dignè adminiſtrare illud, ſi diſponantur per contritionem. Cornexo *ſupra*, Hurtadus *de Sacram. pœnit. diſp.* 10. *diff.* 8. Secus tamen ſi timeret ſcandalum aliorum, qui exiſtimarent eum profiteri errorem illius Hæretici, aut Schiſmatici, cum quo vult confiteri, aut periculum propriæ infectionis. Cornexo, & Hurtadus *ibid.*

14 Nota, ea quæ dixi de abſolutione conſtituti in articulo mortis, etiam intelligenda eſſe de eo, qui eſt in periculo mortis, quia quoad præſens pro eodem vſurpantur articulus, & periculum mortis, vt tenet Diana *dicta par.* 5. *Tract.* 3. *Reſol.* 59. ex pluribus alijs, quos refert. Quod intellige, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.* 53. quando eſt moralis neceſſitas adeundi tale periculum, prout contingit in agreſsione belli periculoſi, ſeu longæ nauigationis, non tamen quando agreſsio talis periculi eſt omnino voluntaria. Sanchez *in Decalog. to.* 1. *lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 3. Ludouicus à Cruce, *ſupra dub.* 28. *num.* 4.

15 Nota etiam, tam obligatorium eſſe audire Confeſsionem moribundi, vt propter eam audiendam poſsit relinqui Miſſa inchoata, caſu quo aliquis in tali periculo conſtitutus eſſet, nec adeſſet alius Sacerdos, qui ipſum audiret niſi Miſſam celebrans, nec poſſet expectari, vſque ad finem Miſſæ, vt habet Zambranus *de Sacram. pœnit. cap.* 4. *dub.* 6. *num.* 5. quem refert, & ſequi videtur Diana 5. *par. Tract.* 3. *Reſol.* 70.

Digitized by Google

16 Pro cautione petenda ab iſto moribundo caſu quo non moriatur, propter abſolutionem à cenſuris, vide dicta ſupra verbo *Abſolutio num.* 9. & 10. verbo *Bulla Cœna num.* 53. verbo *Bulla Cruciatæ num.* 32. Vide etiam pro hac materia dicta verbo *Abſolutio*, verbo *Caſus reſeruatus*, verbo *Confeſſarius*.

CONFRATERNITAS, CONFRATRES.

1 DE hac materia ſufficienter dixi *to.* 2. *cap.* 15. per totum, ita vt vix aliquid addendum ſuperſit. Lege tamen, quæ Reuerendiſſimus noſter Generalis Theodorus Stratius in perdocto opuſculo, cui titulus eſt *Inſtructio pro Fratribus Carmelitis* nuperrimè ſcripſit circa Indulgentias Confratrum Scapularis Ordinis noſtri, quæ, & Confratribus aliorum Ordinum deſeruire poſſunt.

SACRA CONGREGATIO.

SVMMARIVM.

Eminentiſſimorum Cardinalium dignitas. num. 1.
Eorum Sacræ Congregationes. ibidem.
De Sacra Congregatione Rituum. num. 2.
Ipſa inconſulta Ritus ſuos immutare non poſſunt Regulares. num. 3.
De Litaniis ab ipſa approbatis. num. 4.
Quibus declarationibus ipſius fides adhibenda. num. 5.
De Sacra Congregatione Concilij. num. 6.
De ipſius declarationibus, earumque auctoritate. num. 7.
Quid quando fiunt non conſulto Papa. num. 8.
Quid ſi appareant contrariæ. num. 9.
Quæ habentur vt authenticæ. num. 10.
Quid de non ſufficienter publicatis aut promulgatis. num. 11.
Sententia Rodriguez circa hoc. num. 12.
Pro quibus caſibus deſeruiant. num. 13.
Semper veneranda. num. 14.
De Sacra Congregatione Regularium. num. 15.

1 SVNT Eminentiſſimi Domini Cardinales veluti membra, & pars Papatus, cum Summo Pontifice vnum corpus miſticum conſtituentes, & veluti coniudices cum ipſo ad ardua Eccleſiæ negotia pertractanda, iuxta dicta *to.* 2. *cap.* 9. & ſupra

verbo

verbo *Cardinalis*. Id circo Sixtus 5. in Bulla *Immenſa æterni* anno Incarnationis Domini 1587. vndecimo Calendas Februarij, qui propterea correſpondet anno Chriſti 1588. edita, in to. 2. Bullar. Laertij inter Conſtitutiones huius Pontificis *num.* 74. quindecim Congregationes ipſorum DD. Cardinalium inſtituit pro totius Eccleſiæ negotijs facilius expediendis. Quia tamen ſolum trium earum, ſcilicet Congregationis Rituum, Congregationis Concilij, & Congregationis Regulariũ notitia ad ipſos Regulares propriùs ſpectat, ideo, alijs prætermiſſis, de illis ſolum aliqua in medium proferam, certa quidem pro certis, dubia verò, & opinabilia pro talibus dumtaxat ſtatuendo, ſub earum SS. Congregationum cenſura, quarum iudicio quidquid dixero, ſubmitto.

2 Et primò, loquendo de Sacra Congregatione Rituum. Ad huius Congregationis Cardinales, pro vt Sixtus in ea Bulla inſtituit, & declarat, hæc ſpectant. *Vt veteres Ritus Sacri, vbiuis locorum, in omnibus Vrbis, Orbiſque Eccleſijs, etiam in Capella noſtra Pontificia in Miſſis, diuinis officijs, Sacramentorum adminiſtratione, cæteriſque ad diuinum cultum pertinentibus à quibuſuis perſonis diligenter obſeruentur, ceremoniæ ſi exoleuerint, reſtituantur, ſi deprauatæ fuerint, reformentur: libros de Sacris Ritibus, in primis Pontificale, Rituale, Ceremoniale, pro vt opus fuerit, reforment, & emendent. Officia diuina de Sãctis Patronis examinent, & Nobis prius conſultis concedant. Diligentem quoque curam adhibeant circa Sanctorum Canonizationem, feſtorumque dierum ſolemnitatem, vt omnia ritè, & rectè, & ex Patrum traditione fiant &c.*

4 Ex quo fit, Regulares non poſſe inconſulta hac Sacra Congregatione communes veteres Ritus ſuarum Eccleſiarum immutare, nouos inſtituere, Sanctis officia concedere, aut aliquid ad ipſorum ſolemnitatem ſpectans de nouo efficere. Pro quo vide dicta *to. 1. cap. 12. num. 33. & ſequentibus, & cap. 21. num. 18. & ſequentibus.*

4 Non ſolet hæc Sacra Congregatio approbare aliquas Litanias præter ordinarias impreſſas in Breuiario, & eas quæ de B. Maria recitantur in Eccleſia Lauretana. Similiter, non ſolet paſſim concedere in Officijs ab ipſa approbandis aliud præter lectiones ſecundi nocturni. Ita enim habetur ex declarationibus eiuſdem Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Congregatio pro Sanctis Ritibus 2.*

5 Quia tamen quam plures declarationes, decreta, ſeu deciſiones ſub huius Sacræ Congregationis nomine abſque illius auctoritate impreſſæ circumferuntur, & allegantur, multæque ex ipſis alteratæ creduntur, & aliquæ forſan confictæ, ideo eadem Sacra Congregatio iuſſu

SS.D.N.

Digitized by Google

SS. D. N. Vrbani 8. die 11. Auguſti 1632. præcepit: *Huiuſmodi declarationibus, decretis, ſeu deciſionibus, tam impreſſis, quam imprimendis, ac etiam manuſcriptis, nullam fidem in iudicio, vel extra eſſe adhibendam, ſed tantum illis, quæ in authentica forma, ſolito ſigillo, & ſubſcriptione Eminentiſſimi Cardinalis Præfecti, ac Secretarij eiuſdem Congregationis pro tempore exiſtentium munitæ fuerint.* Refert hoc decretum Barboſa *ſupra*. Ex eo autem infertur, alijs declarationibus, decretis, ſeu deciſionibus huius Congregationi, quæ prædicto modo munitæ non fuerint, non eſſe fidem adhibendam, intellige certam, & indubitatam, adminus enim probabilem fidem merentur, ſi à viro fide digno referantur.

6 Loquendo de Sacra Congregatione Concilij, Sixtus 5. in relata Bulla circa facultates ipſius, hæc habet. *Eorum quidem decretorum quæ ad fidei dogmata pertinent interpretationem Nobis ipſis reſeruamus, Cardinalibus verò Præfectis interpretationi, & executioni Concilij Tridentini, ſi quando in his, quæ de morum reformatione, diſciplina, ac moderatione, & Eccleſiaſticis iudicijs, alijſque huiuſmodi ſtatuta ſunt, dubietas, aut difficultas emerſerit, interpretandi facultatem, Nobis tamen conſultis, impartimur.* Circa quæ grauiſſima inter Doctores controuerſia eſt, an declarationes, decreta, ſeu deciſiones huius Sacræ Congregationis ſint ſolum doctrinales, ideſt ſolum habeant eam auctoritatem, quam habent ſententiæ Doctorum Sapientum, an vero ſint etiam deciſiuæ, & authoritatiuæ, ita vt habeant vim legis obligantis in vtroq; foro. Quidam enim parum liberales in dictam Sacram Congregationem priorem partem ſequuntur, alij benigniores poſteriorem; alij verò rei deciſionem à Sanctiſs. expectandam dicunt, alij denique varijs diſtinctionibus vtuntur, ego autem, vt dixi, quid probabilius mihi videatur, explicabo.

7 Et quidem loquendo de prædictis declarationibus, decretis &c. factis ab ea Sacra Congregatione iuſſu Sanctiſſimi, vel ipſo conſulto, indubitata res eſt habere vim Legis, & eſſe deciſiuas, & authoritatiuas. Ratio eſt, quia factæ ſunt auctoritate Papæ, ergo habent eamdem auctoritatem, quam haberent, ſi à Papa immediatè factæ fuiſſent, cum in moralibus idem ſit facere per alium, ac facere per ſe. Salas *de Legibus. Tract.* 14 *diſp.* 21. *ſect.* 12. Petrinis *to.* 1. *de Subdito quæſt.* 1. *de obedientia cap.* 25. & alij communiter.

8 Quando verò, non fiunt ab eadem Sacra Congregatione, conſulto Papa, aut ex mandato ipſius, pro vt ſæpe contingit, magna lis eſt inter Doctores. Quam plures enim affirmant habere vim Legis, & eſſe deciſiuas, & difinitiuas, nec ſolum doctrinales, quam plures etiam id negant, vtriuſq; autem partis fautores referunt Diana *par.* 1. *Tract.* 10. *Reſol.* 29.

*Reſol.*29 *& par.* 5. *Tract.* 2. *Reſol.* 96. & Barboſa *de iure Eccleſiaſtico lib.*1. *cap.*4. *num.*81. Ego tamen affirmatiuam partem probabiliſſimam cenſeo, & ipſi adhærendum credo, cum limitatione tamen, quam ex ipſamet Sacra Congregatione inferius adducam. Ratio eſt primo, quia ipſamet Sacra Congregatio id declarauit, vt patet ex declaratione, quam referunt Garzia *de benefic. in præfat.* Zerola *in prax. Episcoporum par.*1. Salas *de Legibus diſp.*21. *ſect.*12. Barboſa *in collectan. Bullar. verbo Congregatio pro interpretat. Concil. Trident.*3. Secundo, quia Sacra Rota huiuſmod deciſiones veneratur, ad inſtar communis Legis allegat, nec eas in dubium reuocare ſolet, vt patet in vna Auerſana Beneficiorum 3. Iulij 1606. Panormitana Archipresbiteratus 5. Iulij 1610. Nicienſi Parrochialis 20. Maij 1624 Tiburtina Parrochialis 27. Iunij 1626. & alijs apud Barboſam relatum, & Bonacinam *de Legib. diſp.*1. *quæſt.*1. *punct.*8. *num* 4. Tertiò, quia licet in dicta Bulla Sixti 5. non videatur concedi prædictæ Congregationi aliquid niſi ſolum facultatem interpretandi dubia circa ſtatuta in Concilio, & id conſulto Papa, quia tamen, paſſim, & quotidie à multis annis ipſa Congregatio, ſciente, conſentiente, & Romæ præſente Summo Pontifice, nouas edit declarationes, deciſiones, & decreta, cum ſolum in grauioribus dubijs ipſum conſulat, procul dubio credendum eſt, ex tacita, vel expreſſa eiuſdem Summi Pontificis conceſſione id fieri, ac per conſequens omnes prædictas declarationes &c. vim legis Pontificiæ habere. Rodriguez, *to.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 11. *art.*1. *&* 2. Garzia *de Beneficijs vt ſupra.* Qui recte ad intentum expendit, quod ex vſu Curiæ ſuper huiuſmodi declarationibus exequendis Papa Breue concedit, & Auditor Cameræ Monitorium, & quòd à Rota recipiuntur abſque vlla controuerſia.

9 Nec obſtat ſi dicatur, aliquas ex iſtis declarationibus eſſe inter ſe contrarias, ac per conſequens fidem non mereri. Dicendum enim, inter eas quæ iuſſu Papæ eduntur forſan non ita erit, ſed ſiue inter eas, ſiue inter alias, talis contrarietas reperiatur, dicendum, quod etiam in legibus Pontificijs idem contingit, & tamen, non propterea earum auctoritas euacuatur. Quemadmodum ergo lex Pontificia poſterior, ſi eſt contraria priori eam derogare cenſetur, ſic declaratio poſterior Sacræ Congregationis, ſi eſt contraria priori, illam derogabit. Sic fermè Bonacina *ſupra* ex Suarez, & Salas quos refer. Quibus adde Merollam *in diſput. Theolog. to.* 2. *diſp.* 4. *dub.*12. *num.*175.

10 Limitatur tamen id quod dixi, de huiuſmodi declarationibus, deciſionibus &c. ſcilicet eſſe auctoritatiuas, & habere vim legis, de illis ſolũ loquendo, quæ *In authentica forma, ſolito ſigillo, & ſubſcriptione Eminentiſſimi Cardinalis Præfecti; ac Secretarij eiuſdem*

Congre-

Congregationis pro tempore exiſtentium munita fuerint. Ita enim declaratum eſt ab eademmet Sacra Cõgregatione die 2. Auguſti 1631. in decreto authentico per Eminentiſſ. Cardinalẽ Vbaldinum, & Fraciſcum Paulutium Sacræ Congregationis Secretarium ſubſcripto, & in Typographia Camerali impreſſo. Cuius etiam meminit Barboſa *loco relato ex Collectan. Bullar.* Vbi etiam ex ſpeciali SS. D. N. Vrbani 8. præcepto, alijs omnibus *Declarationibus tam impreſſis, & imprimendis, quam manuſcriptis nullam fidem eſſe in Iudicio, vel extra à quoquam adhibendam*, decernitur.

11 Limitatur etiam, vt ſolum id teneat verum in declarationibus, deciſionibus &c. ſufficienter publicatis, & promulgatis, cum enim ad hoc quod lex obliget neceſſariò requiratur illius promulgatio, vt colligitur ex *cap. 1. de poſtulat. Prælat. §. verum*, & ex S. Thoma 1. 2. *quæſt.* 90. *art.* 4. & alijs Theologis comuniter; non eſt credendum Sacram Congregationem velle prædicta obligare, niſi præmiſſa dicta publicatione. Imo propterea, vt credo, præcipit, vt non adhibeatur fides niſi illis, quæ dicto modo ſigillatæ, ſubſcriptæ, & munitæ fuerint, quia illæ ſolum publicantur in Curia, & in locis ordinariè ad id deſignatis. Bonacina *ſupra* alijs relatis.

12 Nec obſtat, quod ait Rodriguez *ſupra art.* 2. ſcilicet, quod quamuis promulgatio requiratur ad hoc, quod lex aliqua noua obliget, non tamen eſt neceſſaria pro declarationibus legum antiquarum, quia cum declarationes ſint quid acceſſorium legum, ipſis ab initio inſunt, & ita cum illis publicantur. Licet enim hoc ita ſit in rebus claris, & manifeſtis, tunc enim declarationes inſunt legibus; ſed non in rebus dubijs, & opinabilibus, in quibus poſſunt eſſe diuerſę opiniones circa intelligentiam legis, quales ſunt huiuſmodi declarationes, ac proinde pro illis erit neceſſaria noua publicatio, quia ſunt veluti nouæ leges. Peirinis *ſupra*. Bonacina *ſupra*. Diana *dicta par.* 1. *Tract.* 10. *Reſol.* 29.

13 Ex quo fit, quod poſitis prædictis conditionibus in dictis declarationibus, ſcilicet quod ſint authenticæ, & promulgatæ, non ſolum deſeruiunt pro illo caſu ſingulari, pro quo ſunt editæ, ſed generaliter pro omnibus ſimilibus, ita vt Iudices omnes ſiue ſęculares, ſiue Regulares debeant iuxta eas iudicare. Ratio eſt, quia ſunt veluti leges generales, magnæ auctoritatis, Pontificiæ videlicet, ac per conſequens deſeruire debent, tam pro caſu quo editæ ſunt, quam pro ſimilibus. Salas *ſupra*. Garzia *de Beneficijs ſupra*.

14 Caſu etiam dato, quod aliquæ illarum nec autenticæ ſint, nec publicatæ, quales ſunt plures, quæ in hoc opere afferuntur, ſi tamen conſtet illas à Sacra Congregatione emanaſſe, tantæ quoque auctoritatis

ſunt,

Digitized by Google

ſunt, vt quantumuis fides eis non ſit adhibenda, intellige certa, & indubia, neque in iudicio nec extra, iuxta eiuſdem Sacræ Congregationis declarationem ſuperius adductam; nihilominus magnam inducunt probabilitatem, vt potè ab Eminentiſſimis Viris, pietate, doctrina, rerumque vſu præſtantibus editę, qui etiam Theologos, & Iuriſperitos, alioſque viros doctiſſimos ad conſilium adhibere ſolent. Vide Suarez *lib. 6. de Legib. cap. 1. num. 6.* & Bonacinam *ſupra*.

15 Loquendo autem de S. Congregatione pro negotijs Regularium, ea inſtituta fuit à Sixto 5. in dicta Bulla pro *Controuerſijs dubitationibus, conſultationibuſque ipſorum*, vt ait Pontifex. Vbi addit. *Cauſas vero quas inter ipſos Religioſos oriri contigerit, iuxta quarumcunque Religionum inſtituta, eorumque diſpoſitionem Superiores illorum definiant, atque terminent*. Quo denotatur Dominos Cardinales huius Congregationis non debere Religioſorum cauſas definire, ſed remittere Prælatis definiendas, & terminandas. Quare, ſi quid aliud in praxi faciant, credendum eſt eos ex expreſſo, vel tacito Summi Pontificis conſenſu id efficere. Conceditur etiam illis in dicta Bulla facultas decidendi controuerſias inter ipſos Regulares exortas ſine forma iudiciaria, Conſtitutionum Apoſtolicarum, & Viſitationis Apoſtolicæ decretorum obſeruantiam introducendi, dandi licentiam tranſeundi ad arctiorem Religionem, Apoſtatarum, & Eiectorum cauſas cognoſcendi, Viſitatores nominandi, ac obedientiam Subditorum erga Superiores, & beneuolentiam Superiorum erga ſubditos procurandi; *quaſi Religioſorum omnium tutiſſimum perfugium*; vt ait Pontifex. Vide dicta *to. 1. cap. 9. num. 4. & 6.*

CONSECRATIO.

SVMMARIVM.

Conſecratio quid ſit. num. 1.
Quomodo differat à benedictione. ibidem.
An pertineat ad Prælatos Regulares. num. 2.
Chryſma quid ſit. num. 3.
Alia remiſſiuè. num. 4.

1 CONSECRATIO propriè dicta eſt Sacra Chryſmatis vnctio. Differt autem à benedictione, quod licet ea largè ſumpta conſecratio etiam dicatur, propriè tamen loquendo conſecratio non eſt, cum non ſit Chryſmatis vnctio, ſed Sacramentale

mentale quoddam, ſeu cœremonia Eccleſię ad petendum à Deo fœlicia, & bona Azor, *to.* 1. *Inſtit. Moral. lib.* 2. *cap.* 10. *quæſt.* 2. Tamburinus *de iure Abbat. to.* 1. *diſp.* 11. *quæſit.* 1 Quare, quæ propriè conſecrantur ſunt Epiſcopi, Eccleſiæ, Altaria, Calices, Patenæ. Quæ vero benedicantur, dixi ſupra verbo *benedictio, & benedicere num.* 1.

2 Ex quo fit, Conſecrationem propriè, non pertinere ad Prælatos Regulares quantumuis priuilegiatos, ſed ſolum ad Epiſcopos. Ratio eſt, quia Conſecratio propriè fit Chryſmatis vnctione, Chryſmate autē non poſſe vti Prælatos Regulares prædictos in aliquarum rerum benedictione, conſtat ex declaratione Sacræ Congregationis, quam retuli ſupra verbo *Altare num.* 3. & verbo *Benedictio, & benedicere num.* 8. *&* 11. & ex alijs, quæ adduxi ſupra verbo *Calix num.* 3. Vnde priuilegia, quæ quoad hoc referuntur à Tamburino, *ſupra diſp.* 23. *quæſit.* 2. his temporibus vacant. An tamen pro aliquo caſu durent dicam verbo *Eccleſia num* 5.

3 Chryſma porro, cuius vſus in benedictionibus prædictis Prælatis Regularibus interdicitur, & de quo plura Vualdenſis *to.* 2. *de Sacrament. cap.* 112. *&* 113. eſt vnguentum ex oleo oliuarum, & balſamo confectum. Silueſter *in ſumma verbo oleum Sanctum num.* 1. Toletus *in ſumma lib.* 2. *cap.* 24. *num.* 2. Annuatim debet eſſe confectum, ita vt peccatum ſit ſine neceſſitate veteri vti. *Ca. ſi quis alio de conſecrat. diſt.* 4. Silueſter, & Toletus *ſup.* Conficitur ſolum in die Cœnę. *Ca. omni tempore de conſecrat. diſt.* 4. Silueſter *Ibid.* Barboſa *de offic. & poteſt Epiſcop. Allegat.* 31. *num.* 5. Solum ab Epiſcopo. S. Thomas 3. *par. quæſt.* 72. *art.* 3. An verò id poſſit à Papa ſimplici Sacerdoti committi diſputant Theologi, de quo alias.

4 Vide plura de hac re infra verbo *Eccleſia*.

CONSERVATORES.

1 DE hac materia latè egi *to.* 2. *cap.* 10. per totum, vt vix aliquid addendum occurrat.

CONSTITVTIONES.

1 DE hac etiam materia quatenus ſpectat ſpecialiter ad Regulares, ſcilicet de Religionum Conſtitutionibus, & obligatione ad illas obſeruandas latè quoque dixi *to.* 1. *c.* 8. Vide etiam 4 to. verbo *leges Regularium*.

CON-

Digitized by Google

CONVERSI, ET CONVERSÆ.

1 SIMILITER de hac materia ſufficienter ſcripſi *to.* 2. *cap.* 8. vbi per totum caput egi de Conuerſis, Laicis, Oblatis, Donatis, ſeu Commiſſis Religionum. Pariter etiam de fœminis, quæ inter Moniales Conuerſæ vocantur, dixi *to.* 1. *cap.* 25.

CREDO.

1 QVANDO debeat in Miſſis ommitti ſcripſi *to.* 1. *cap.* 21. *num.* 27. Vide Barboſam *in Collectan. Bullarij verbo Credo*.

CRVX QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

Quomodo non inferenda in Parrochias pro defunctorum corporibus deferendis. num. 1.
An deferenda in proceſſionibus cooperta. ibid.
An Cruces, vel noua inſignia ferenda in proceſſionibus. num. 2.
Quomodo ponenda in Altari. num. 3.
Cruce pectorali qui poſſint vti. num. 4.

1 DE Cruce quomodo non inferenda à Regularibus in Parochias pro defunctorum corporibus deferendis, niſi ſub certis conditionibus à Sacra Congregatione deſignatis, dixi, *to.* 1. *cap.* 10. *num.* 18. *& to.* 2. *cap.* 1. *num.* 31. Similiter quomodo Crux non ſit deferenda à Regularibus in proceſſionibus publicis niſi cooperta velo, ſeu panno, dixi eo *cap.* 10. *num.* 19. Pro quo extat declaratio Sacrę Congregationis apud Barboſam *in collectan. Bullar. verbo Crux*, & apud Ioannem Nouarium *in Lucern. Regularium verbo Crux. num.* 1. An etiam aliqui Prælati Regulares Cruces benedicere poſsint, dixi ſupra verbo *benedictio*, *& benedicere*.

2 Ex eiuſdem etiam Sacræ Congregationis declaratione habetur primò, non licere ferre in proceſsionibus Cruces, vel noua inſignia præter ſolitum. Secundò, Præsbiteros alicuius Parrochiæ non poſſe Crucem propriam erigere in proceſsionibus, ſed incedere debere ſub

Cruce

Cruce Parrochiæ. Tertio, quod in funeralibus vna tantum Crux deferri debet, & illius Eccleſiæ ad quam corpus defuncti defertur, dummodo non interueniat Capitulum Cathedralis, ſub qua omnes funus aſſociantes incedere debent. Barboſa *ſupra*. Apud quem, & Nouarium relatum de Cruce erigenda à Patribus Capuccinis.

3 Crux neceſſario debet eſſe in Altari, vt in ipſo celebrari poſſit, ita enim habetur ex Regulis Miſſalium, & Cæremonialium, vſuq; Eccleſiæ; licet hæc obligatio non videatur peccati mortalis, ſecluſo contemptu, cum res non ſit adeo grauis. Suarez 3. *to. in* 3. *par. diſp.* 81. *ſect.*6.§. *Quartò addere*. Bonacina *de Sacram. Euchariſt. diſp.*4. *quæſt. vlt. punct.* 9. *num.* 29. Notant autem aliqui poſſe poni Crucem in Altari ornatam aliquibus paruis Reliquijs, quamuis ipſæ Reliquiæ aliàs poni non poſſent, eo quod non ſint approbatæ. Ratio eſt, quia tunc non ponuntur tales Reliquiæ propter ſe, aut vt adorentur, ſed per accidens ad ornatum Crucis. Sanchez *to.* 1. *in Decalog. lib.* 2. *cap.* 43. *num.* 17. Diana *par.* 5. *Tract.* 5. *Reſolut.* 35. referens Caſtrum Palaum.

4 Poſſe Cruce pectorali vti aliquos Abbates ex priuilegijs ipſorũ habet Tamburinus *de Iure Abbat. to.* 1. *diſp.* 20. *quæſit.* 1. *num.* 11. *&* 24. Nota tamen hæc priuilegia non communicari Prælatis Regularibus aliorum Ordinum, quantumuis communicationem generalem omnium priuilegiorum aliarum Religionum habentibus, propter dicta ſupra verbo *Altare num.*3. & verbo *Baculus num.* 3. ſcilicet, hæc priuilegia conceſſa eſſe Abbatibus, quia ipſi habent vſum Inſignium Pontificalium vt Epiſcopi.

DARE, SEV DONARE QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
Qualiter donare ſit prohibitum Regularibus à Clemente Octauo adhibita declaratione ſub Sanctiſſimo D.N.Vrbano. ibid.
Quid prohibitum à Clemente 8. *& quibus perſonis. num.* 2.
*Qualiter id prohibitum. num.*3.
*Bona ex quibus prohibita eſt donatio. num.*4.
*Probibita eſt etiam donatio inter ipſos Regulares. num.*5.
Quomodo id intelligendum. ibid.
Erogare ſeu expendere in alicuius honorem etiam ipſis prohibitum. num. 6.

Digitized by Google

Quid ex Declaratione ſub Sanctiſſimo D. N. Vrbano. ibid
Caſus in quibus licet Regularibus munera largiri. num. 7.
An in alijs caſibus id liceat. num. 8.
An etiam quando propterea non diſſipantur bona Religionis. num. 9.
Quid decernatur in Declaratione ſub SS. D. N. Vrbano. num. 10.
Quomodo moderata Conſtitutio Clementis octaui. num. 11.
Quæ notanda circa prædictam Declarationem. num. 12.
Qualiter recipientes aliquid à Regularibus teneantur ad reſtitutionem. num. 13.
Quomodo id declaratum. ibid.
Pœnæ impoſitæ contra Regulares aliquid donantes. num. 14.
Qualiter illæ intelligendæ. num. 15.
Quid ſi Religioſus ſucceſſiue plura modica donauerit. num. 16.
De abſolutione à prædictis pœnis. num. 17.
Quomodo publicanda Conſtitutio Clementis, & Declaratio ipſius ſub Sanctiſſimo D. N. Vrbano. num. 18.
Quibus pœnis afficiantur non publicantes. ibid.
De prohibitione contra dantes aliquid in Curia pro gratia, ſeu iuſtitia obtinenda. num. 19.
Conſtitutio Bonifacij 8. ibid.
Confirmatio ipſius à Gregorio 13. num. 20.
Quomodo intelligendæ iſtæ Conſtitutiones. num. 21.
Quas perſonas comprehendant. num. 22.
Quid intelligatur nomine gratiæ, *vel* iuſtitiæ. *num. 23.*
Quid per illud apud Sedem Apoſtolicam. *num. 24.*
Quomodo id ampliandum. num. 25.
An intelligatur Curia, & domus Papæ. num. 26.
Quæ actiones ſint prohibitæ. num. 27.
Pactum ſeu promiſſio. num. 28.
Receptio promiſſionis. num. 29.
Dare quidquam ex pacto ſeu promiſſione. num. 30.
Recipere aliquid. num. 31.
Quid per paruum *intelligatur. num. 32.*
An facere promiſſionem de quacunque re ſit prohibitum. num. 33.
An recipere promiſſionem. num. 34.
An dare, ſeu recipere. num. 35.
An dare ex liberalitate, ex conſuetudine, pro ſalario &c. num. 36.
An pro gratia, vel iuſtitia iam obtenta. num. 37.
An non ſecuto effectu. num. 38.
Pœnæ contra tranſgreſſores. num. 39.
Quis abſoluat ab illis. ibid.

Cum

Cum qua conditione. num.40.
Gratia ſeu iuſtitia accepta irrita ſunt. num.41.
Denunciari debent tranſgreſſores. num.42.
Actiones prohibitæ à Gregorio 13. num.43.
Pœna contra tranſgreſſores. num.44.
Quomodo intelligenda. num.45.

1 DE hac materia prout ſpecialiter ſpectat ad Regulares aliqua dicta ſunt in tomis præcedentibus. Primò enim quod illi nihil donare poſsint, dixi *to. 1. cap.6. a n. 46.* præſertim 52. & *to.2.cap.19.a n.54.* Similiter qualiter nihil poſsit dari aut recipi pro ingreſſu Nouitij in Religionem, dixi eo *to. 1. cap. 9. num. 37. & cap.24. a n.30.* Item de donationibus Nouitiorum qualiter aut quomodo faciendæ, eo *cap.24.a n.32.* Modo tamen duo præcipuè diſcutienda ſunt, primū de donationibus Regularium prohibitis à Clemente 8. in Conſtitutione *de largitione munerum*, quæ incipit *Religioſæ* anno 1594. 13. Calend. Iulij edita, quæ habetur in 3.to. Bullar. Laertij inter Conſtitutiones Clem.8.*n.*28. Et ſi enim ea, vt dixi *to.1.c.6 n.*55. multis in locis recepta non eſt, vel ſaltem non eo rigore quo verba ipſius ſonāt, vt dixi *to.2.c.19.n.*54. Nihilominus prætermittenda non eſt, tum quia inter magis timoratos eſt in vſu, tum quia videtur innouata in decretis Sacræ Congregationis *de Apoſtatis, & eiectis* ſub SS.D.N. Vrbano, vt dixi dicto *c.6.n.*55. Tum præcipuè, quia idem SS.D.N. Vrbanus nuper dum huic tertio tomo Summæ edendo incumbebam ſub die 16. menſis Octobris anni 1640. litteris datis in forma Breuis, confirmauit, & approbauit Declarationem quandā prædictæ Conſtitutionis Clem. 8. factam à Congreg. nonnullorum Prælatorum Romanæ Curiæ ab ipſo SS. D. deputata, & coram Eminentiſsimo Cardinali S. Onuphrij habita, in qua præter alia inferius referenda de dicta Conſtitutione Clem. 8. ſic habetur. *Quam in reliquis eius partibus eadem Sanctitas omnino obſeruari iubet, & quatenus opus ſit, innouat, quemcunque prætenſum non vſum, aut prætenſum vſum, ſeu prætenſam conſuetudinem, damnando, & irritando.* Modo ergo his temporibus, excluſa quacunque non receptione dictæ Cōſtitutionis Clementis, ſeu etiam conſuetudine in contrarium, eidem Conſtitutioni ſtare debent Regulares omnes, iuxta Declarationes tamen dictæ Congregationis, quas ſuis locis inſerimus. Secundum, de quo agetur in præſenti erit de donationibus, & promiſsionibus pro gratia, ſeu iuſtitia obtinenda in Curia, iuxta Conſtitutiones Bonifacij 8. Greg. 13. & Clementis 8. In quibus etiam ſpecialis mentio fit ipſorum Regularium.

2 Quoad primum ergo Clem.8. in dicta Conſtitutione verbis relatis dicto *cap.19.num.55.* Regularibus perſonis vtriuſq; ſexus omnē, & quamcumque largitionem interdicit. Vnde quoad perſonas quibus interdicitur hæc largitio comprehendit Conſtitutio hæc omnes Religioſos, & Religioſas, non tamen milites Regulares, vt patet ex contextu,& dixi *to.2.cap.5.num.20.* nec etiam Tertiarios, Pinzocheras Oblatos,ſeu Oblatas nō emittentes tria vota,quia tales re vera Religioſi non ſunt,maximè quoad hæc odioſa.Sorbus *in compend. priuileg. Mendicant. verbo dare in expoſit. huius Bullæ* §. *& dum dicitur.* Bartholomeus à S. Fauſto *in Theſauro Relig. lib. 8.quæſt.* 205. Nec etiam Nouitios,aut Nouitias,propter eamdem rationem. Idem *quæſt.* 206. Secus dic de eo qui facta profeſſione in vna Religione tranſiuit ad aliam in qua eſt Nouitius. Ille enim verè eſt profeſſus prioris Religionis. Bonacina *in Tract. de largitione munerum punct.2.num.5.* Comprehendit etiam Religioſos,ſiue Religioſas extra clauſtra exiſtentes, quia locus non eximit ab obſeruantia Conſtitutionis Pontificiæ. Sorbus *ſup.* §. *ſed illæ perſonæ.* Bartholomeus à S. Fauſto *ſup.quæſt.* 207. Quid ſentiendum de Religioſis habentibus beneficia Eccleſiaſtica dixi *to.2.cap.18. num.33.* De Epiſcopis autem Religioſis dicendum non comprehendi hac Conſtitutione, quia ipſi habent tam liberam adminiſtrationem bonorum ſui Epiſcopatus, quam alij Epiſcopi non Regulares, iuxta dicta *to.1.cap.17.num.5. & 6.* An vero poſſint teſtari agunt Rodriguez *to.3.quæſt.Regular.quæſt.69. art.4.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.6.num.10.* & alij. De quo alibi.

3 Quoad modum etiam largiendi interdicitur prædictis aliquid elargiri, prout ait Pontifex in Bulla, *directè, vel indirectè, palam, vel occultè, tam communi, quam particulari, & proprio nomine, etiam ſub quouis Statuti, vel conſuetudinis, ſeu verius corruptelæ, aut alio prætextu, vel quacunque cauſa,* Et infra *non ſolum per ſe ſed etiam per alios.* Vnde fit quod Regulares commodantes, vel mutuantes aliquid animo non repetendi, vel etiam condonantes aliquod debitum, tranſgrediantur hanc Conſtitutionem, quia hoc eſt indirectè donare. Sorbus *ſupra verſ. ertia generalitas.* Regulares autem vendentes aliquam rem etiam infimo prætio, probabile eſt non tranſgredi dictam Conſtitutionem, ac per conſequens quod poſſunt Moniales, verbi gratia, res quas elaborant vendere exiguo, ſeu infimo ſui laboris prętio cōtentæ, quia non alienant aliquid adquiſitum Monaſterio, quod ſolum videtur prohiberi dicta Conſtitutione, ſed tantum non adquirunt id quod poſſent adquirere. Bonacina *ſupra punct.1.num.5.* Diana *part.1. Tract. 6. de paupert. Religioſ. Reſol. 6.* Tamburinus *de Iure Abbatiſſar. diſp. 9. quæſit. 2.* Vide dicta *to. 2. cap. 19. num. 60.* An verò

poſsint

poſſint Religioſi ſæcularem volentẽ illis dare aliquid, rogare vt dent, verbi gratia, conſanguineo ſuo, dixi *to.1. cap.6. num.47.* Vide de hoc Soſſam *in explicat. huius Bullæ num* 73. Fagundez *in 2. Eccleſ. præcept. lib.8. cap.7. num.18.* & Dianam *ſup. Reſolut.8.*

4 Bona porrò ex quibus largitio hæc prohibetur, vt conſtat ex verbis Bullæ, quæ dicto *to.3. cap.19. num.* 54. retuli, ſunt bona, ſiue cõmunia Monaſteriorum, ſiue particularia Religioſorum, aut quomodocunque eis applicata ſeu appropriata, & quocunque etiam modo ab illis adquiſita. Exiſtimat autem Beia *in reſponſionibus caſ. conſcient. par.4. caſu* 32. primo, Religioſum de ijs quæ poſſidet facultate Sedis Apoſtolicæ poſſe ad libitum diſponere in licitos, & honeſtos vſus, & de his donare abſque ſuorum Superiorum licentia, præſertim intuitu pietatis, quia Bulla ſolum loquitur de donatione eorum quæ ſunt ſubiecta reuocationi, & diſpoſitioni Prælatorum, qualia non ſunt ea quæ Religioſus poſſidet de Indulto Sedis Apoſtolicę. Hæc tamẽ ſolum ſunt vera, quando Papa cõcederet liberam adminiſtrationem independenter à Prælatis Religionis, quod raro cõtingit. Quando enim penſionem, vel peculium Religioſo concedit, ſolum illi tribuit vſum illius, non diſpenſando in voto paupertatis, neque in iſta Conſtitutione Pontificia. Secundo ait Beia, quem ſequitur Diana *ſupra Reſol.19.* quod ſi ea quæ Religioſus adquirit dantur ſibi à Prælato ad proprium vſum, ita vt de illis neque Prælato, neque Conuentui rationem reddat, ſed ſuo commodo, & damno impendat, poteſt tunc totum quod parcè viuendo ſibi detrahit pio fine alijs donare. Nam ſi ea poteſt in vſus corporis conuertere, multo magis in vſus animæ. Vnde infert quod quando Prælati Mendicantium concedunt Magiſtris ſui Ordinis, qui cathedras in publicis Vniuerſitatibus legunt, redditus omnes ipſarum ad vſum proprium, poſſe illos de ijs quibus parcius, & Religioſius viuendo ſibi ſuperſunt, conſanguineis pauperibus ſubuenire. Hoc tamen non placet Bonacinæ *ſupra punct. 2. n.4.* & ait, quod Beia nimium laxare videatur habenas in hac materia; eo quod cum Religioſo non detur libera adminiſtratio illorum bonorum, ſed tantum limitata pro ſui ſuſtentatione, & victu, non poteſt illa in alios vſus expendere, niſi ſeruatis ſeruandis. An vero ſaltem per modum eleemoſynæ iſtæ donationes licitæ ſint, inferius dicetur.

5 Prohibetur etiam in hac Conſtitutione quæcunque largitio ſeu donatio munerum inter ipſos Religioſos, iuxta dicta *to.1 cap.6. n.54.* Quia tamẽ huius prohibitionis cauſa aſſignatur à Pontifice, *Ne praua ambitione impulſi pro conſequendis in ſua Religione gradibus, & dignitatibus, alter alterius gratiam, aut beneuolentiam aucupetur.* Ideo probabile eſt, non incurrere pœnas huius Conſtitutionis Religioſos

gioſos qui alio titulo præter quã dictæ ambitionis alijs Religioſis munera donant. Lex enim fundata in præſumptione ceſſat, quando ceſſat ipſa præſumptio. l. *ceſſante de Appellat.* Diana *ſupra Reſol.* 18. Tamburinus *ſupra diſp.*9. *quæſit.* 9 poſt Ioannem Valerum *in different. vtriuſque fori verbo munera num.* 82. Requiritur tamen licentia Prælati implicita, vel explicita, generalis, vel ſpecialis, iuxta leges, vel conſuetudines Religionum. Tamburinus *ſup.* Quia verò in eadem Coſtitutione Clementis dicitur licentiam iſtam, quæ requiritur ad largitiones iſtas munerum inter ipſas perſonas Religioſas debere eſſe *in ſcriptis*, ideo in Declaratione, de qua ſupra *num.* 1. dixi factam fuiſſe à Congregatione Prælatorum ſub SS. D. N. Vrbano, declaratur, quod quando non eſt ſuſpicio ambitionis, ſufficiat licentia *etiam ore tenus* conceſſa. Quo denotetur quod ſi ſit talis ſuſpicio (intellige rationalis, & cum fundamento) requiratur dicta licentia etiam *in ſcriptis*. Nota etiam ex eodem Clemente ſolum debere eſſe *rerum minimarum*, vt in eius Conſtitutione dicitur.

6 Prohibentur etiam Regulares erogare, ſeu expendere pecunias in alicuius honorem illis verbis. *Inſuper prohibemus ne vnquam eiſdẽ Regularibus liceat vllas pecunias quoquomodo erogare in alicuius etiam benefactoris, aut Protectoris, vel Ordinarij honorem, etiam occaſione tranſitus, vel primi ingreſſus, aut ad beneficiorum acceptorum memoriam, gratique animi teſtificationem, ſeu pro prædictis perſonis quauis auctoritate ſeu dignitate fulgentibus honorificè, lautè, & opiparè excipiendis, ſeu pro quibuſuis conuiuijs eiſdẽ, aut cuiuis alteri quacunque occaſione, vel cauſa exhibendis, vel pro comeſſationibus, aut compotationibus quibuſuis perſonis tam eiuſdem Ordinis Congregationis, Monaſterij, Domus, aut loci, quam extraneis largiendis, aut pro exhibendis ſpectaculis etiam pijs intra Eccleſiam, Monaſteria, & domos ſacras, ſeu pias, vel extra eas, in quibuſuis publicis aut priuatis, ſacris, aut profanis locis, etiam vbi Sanctorum, & Sanctarum vita, aut res piæ geſtæ etiam in memoriam paſſionis dominicæ populis ſpectandæ proponuntur, aut aliàs in prædictis, ſiue in quibuſuis rebus ſuperuacaneis, ad pompam, & oſtentationem, aut ad oblectationem, vel paucorum lucrum, & priuata commoda quomodolibet pertinentibus*. Ex eo autem quod Pontifex addit verba illla *honorificè, lautè, & opiparè*, probabiliter colligitur non interdici Regularibus præbere prandia, ſeu conuiuia moderata, & honeſta, dictis, vel alijs perſonis benemeritis. Soſa *in expoſitione huius Conſtitutionis num.* 91. Tamburinus *ſupra quæſit.* 3. *num.* 11. & 12. Cui conſonat ſupradicta Declaratio ſub SS. D. N. Vrbano, in qua ſic habetur ad intentum. *Comeſſationes autem, compotationes, & conuiuia in excipiendis præ-*

ſertim

ſertim Benefactoribus, Protectoribus, vel Ordinarijs honorificè, & lautè, de quibus in §. 5. *& 6. eiuſdem Conſtitutionis, cenſeri tantummodo prohibita, ſi decentiæ ſtatus Regularis aduerſentur*. Vbi notanda illa vox *præſertim*; ea namq; denotatur idem dici debere etiam reſpectu aliarum perſonarum ſimilium, cum illa tamen conditione *ſi decentia* &c.

7 Sunt tamen aliqui caſus in ipſa Conſtitutione contenti, in quibus licita eſt Regularibus largitio ſeu donatio munerum, etiam ſtando in terminis ipſius, (nam quid ſentiendum ſit ſuppoſita Declaratione Cõgregationis ſub SS. D.N. de qua ſupra, inferius *num.* 10. dicetur.) Primus, quando fit propter cauſam quæ in *Generali Capitulo, aut alia Generali Congregatione, re maturè diſcuſſa, vnanimi conſenſu omnium, Superiorumque permiſſu approbata fuerit*. Vnde non ſufficit ea cauſa quę ſolum approbata eſt in Capitulo Prouinciali, aut aliquo diſſentiente, aut ſi non adſit pro ipſius approbatione vltra conſenſum Capitularium permiſſio Superiorum. Sorbus *ſup.* §. *primus caſus eſt*. Bonacina *ſup. punct.* 1. *num.* 7. Secundus, quando ea quæ donantur ſunt *leuiora eſculenta, aut poculenta, ſeu ad deuotionem, vel Religionem pertinentia munuſcula, cõmuni tantum, numquam vero particulari nomine (vbi Superiori de conſenſu Cõuentus videbitur) tradenda*. Circa quem, obſerua primo, quod licet per leuiora iſta eſculenta, aut poculenta intelligant aliqui cum Sorbo *ſup.* §. *Tamen contrarium* & Bartholomeo à S. Fauſto *ſup. quæſt.* 218. ea quę non attingunt valorem rei, quæ in furto induceret peccatum mortale, v.g valorem trium Iuliorum, alij vero dicant intelligi ea, quæ intra duos vel tres dies conſumuntur, melius tamen dicitur id relinquendum arbitrio boni viri, habita conſideratione dantis, & recipientis. Ioannes Valerus *ſup. num* 59. Diana *ſup. Reſolut.* 13 Per ea etiam intelligi poſſunt, & cum eadem licentia res medicinales leuiores, quæ etiam eſu, aut potu ſumuntur, vt ſunt petrę Bezar, pulueres, liquores &c. Bonacina *ſup. num.* 9. Per *ad deuotionem, vel Religionem pertinentia munuſcula* intelligi poſſunt libelli aliquot deuoti, thecę Reliquiarũ, Imagines, Roſarij, *Agnus Dei*, & ſimilia exigui prętij, quæ dari poterunt ex prædicta licentia. Sorbus *ſup.* §. *& aduertendum*. Obſerua ſecundo, probabile eſſe caſus prædictos exceptos in hac Conſtitutione extendi etiã ad ſimiles: ita vt Religioſi poſſint etiã leuiora alterius generis ex eadem licentia Prælatorum dare. Diana *ſup. Reſolut.* 7. ex Ioanne de Cruce, Soſſa, & Scortia. Obſerua tertiò, hãc licentiam largiẽdi huiuſmodi leuiora ſufficere quod ſit data ſemel pro ſemper, ne obtundantur aures ſuperiorum. Sorbus *ſup.* §. *Hæc autem licentia* Tertius, quando aliquid ex penditur *pro diuino cultu* v.g. pro appatu diei Feſti, Euchariſtia ex ponẽda, proceſſionibus &c. Bonacina

ſup. num. 10. Quartus, quando datur aliquid in eleemoſinam *pro veris Chriſti pauperum indigentijs, ſeruato in hoc Charitatis ordine, & habita neceſſitatis ratione, & conſilio, & conſenſu Superiorum, ſubleuandis.* Eleemoſina enim eſt opus pium, & aliquando debitum. Tamburinus *dicto quaeſit. 3. num. 13. & 14.* ex Riccio, Soſſa & alijs. Notat autem Pontifex pro duobus caſibus praecedentibus permitti in illis dictas expenſas ſeu largitiones munerum *aliàs in rebus licitis, & per Capitulum Generale aut Prouinciale non prohibitis, vel taxã ibi forſan praeſcriptam non excedentibus.* Quintus eſt, pro hoſpitalitate, praeſertim erga pauperes, & peregrinos, iuxta modum in ipſa Conſtitutione praeſcriptum. Pro quo vide auctores relatos, praeſertim Sorbum *à S. vltimus caſus.*

8 Sunt etiam alij caſus non comprehenſi in Bulla, quibus etiam licitè donare poſſunt, accedente licentia Superioris, Regulares. Primus, quando non eſt mera donatio, ſed alius contractus, puta venditionis, locationis, mutui, vel commodati, ſeruatis aliàs ſeruandis, ſi talis res alienari non poſſit. Hi enim contractus non ſunt donationes liberales, quae ſolae in Bulla prohibentur. Bartholomeus à S. Fauſto *ſupra quaeſt.* 227. Secundus, quando datur aliquid titulo gratitudinis in recõpenſationem beneficiorum. Talis enim donatio non eſt gratuita, & liberalis, de qua ſolum eſt ſermo in Bulla, ſed antidoralis, & aliquomodo debita, ſcilicet in recompenſationem beneficiorum, praeſertim quia gratitudo iure etiam naturae eſt debita hominibus *l. ſi non forte ff. de conditionib. indeb. & l. ſi non ſit ff. de peten. hered.* Vnde non eſt credendum prohiberi à Pontifice. Sorbus *ſup. §. Item alius caſus,* Bartholomeus à S. Fauſto *ſup.* Bonacina *ſup punct. 3. num. 2.* Nec obſtat quòd in verbis adductis *num. 6.* expreſsè dicatur *in alicuius etiam benefactoris &c. aut ad beneficiorum acceptorum memoriam, gratique animi teſtificationem.* Reſpondent enim praedicti auctores ibi ſolum id prohiberi erga Superiores, Protectores, Generales &c. Sed quia, ibi dicitur *benefactoris* quod eſt nomen commune alijs, ideo commodius credo reſponderi poſſe, iuxta ibi dicta, ſolum prohiberi praedicta, quãdo non fiunt moderatè, & honeſtè, ſed lautè, opiparè, & honorificè, vt ibi notatur in ſequẽtibus. Similiter, quia lex gratitudinis poſtulat quod plus reddatur quam ſit acceptum, ex S. Tho. *2.2. quaeſt. 106. art. 6.* ideo aliquid pluſquam acceperit (moderatum tamen ad arbitrium prudentis viri) poterit Religioſus ex praedicta licentia largiri. Ioannes Valer. *in differ. vtriuſque fori verbo munera num.* 97. Diana *ſup. Reſol. 16.* alios referentes. Vnde inferunt plures ex relatis auctoribus, poſſe Regulares famulis, medicis, procuratoribus, aduocatis, & ſimilibus fideliter inſeruientibus, dare liquid vltra ſalarium, vel in recognitionem fideli-

tatis,

Digitized by Google

latis, vel vt fideliùs agant, vel etiam ad redimendum vexationem, quæ eſſet ſi male ſe gererent. Idem etiam dicunt de Monialibus dantibus ſuo Confeſſario aliquid vltra aſſignatum ſtipendium. Bartholomæus à S. Fauſto *ſup.* Tamburinus *ſup quæſit.* 8. Semper tamen in his caſibus præſupponenda eſt licentia Superiorum. Tertius caſus, in quo Regulares etiam poſſunt dare aliquid, præſuppoſita dicta licentia, eſt quando id datur alicui à quo maiores eleemoſynæ ſperantur. Quia hæc donatio non eſt gratioſa, cum intendat compenſationem, imò taliter dare potius eſt recipere, vel diſponi ad recipiendum, quam dare. Diana *ſup. Reſol.* 15. Et ſi oppoſitum tueatur Bonacina *ſup. punct.* 3. *in fine.* Quartus caſus aſſignari poteſt, & frequens valde, quando ſcilicet Religioſus accipit aliquam pecuniam à ſæculari diſponendam nomine illius inter quoſcunque voluerit. Sed de hoc, quamuis dixerim *to.* 1. *c.* 6. *num.* 39. probabilius eſſe non poſſe fieri à Religioſo, nihilominus ſatis probabile eſt contrarium, & in praxi ſecurum, ſi fiat de licentia Superiorum. Bartholomeus à S. Fauſto *dicto lib.* 8. *quæſt.* 108. Tamburinus *ſupra quæſit.* 6.

9 Addunt etiam aliqui, generaliter loquendo licitũ eſſe Regularibus aliquid largiri quoties non diſſipantur bona Religionis, nec eſt occaſio ambitionis. Ita Diana *ſup. Reſol.* 33. ex Granado. Sed quià hæc regula ampla ſatis eſt, & multis periculis expoſita, & ex alia parte quæcumque donatio a Religioſo facta ſit aliqualis diſſipatio bonorum Religioſis; cum quidquid Monachus adequirit ſint bona Religionis, ideò regulis ſupra adductis ſtandum erit, in vi Conſtitutionis Clementis.

10 In Declaratione tamen Congregationis ſub SS. D. N. Vrbano, de qua ſupra *num.* 1. & cui his temporibus ſtare debemus, hæc habentur, quibus tam ea quæ dicta ſunt circa Clementis Conſtitutionẽ, quã quæ dicentur valde elucidantur. *Congregatio ſpecialiter à SS. D. N. Vrbano diuina prouidentia Papa* 8. *coram Eminentiſſimo Cardinali S. Onuphrij maiori Pœnitentiario, ac Vrbis Prouicario deputata, authoritate ſibi attributa declarauit, & declarat, munera à Religioſis vtriuſque ſexus tribui poſſe ex cauſis gratitudinis, conciliationis beneuolentiæ, eiuſque conſeruationis erga ipſam Religionem, vel Conuentum, alijſue cauſis ex ſui natura actum virtutis, & meriti continentibus, modestè tamen, ac diſcretè, & dummodo id nõ fiat, niſi de Superiorum localium licentia, ac etiam cum conſenſu maioris partis Conuentus, ſi talis conſenſus de iure, vel ex Conſtitutionibus, ſeu conſuetudinibus cuiuſque Religionis reſpectiuè, in huiuſmodi caſibus requiratur. Conſenſum verò Conuentus in* §. 3. *eiuſdem Conſtitutionis ad leuiora eſculenta, aut poculenta, ſeu ad deuotionem, & Religioſitatẽ pertinentia munuſcula largienda &c. requiſitũ, intelligi debere de cõſenſu aliàs*

de iure

de iure requiſito, & vbi cōcurrit ambitionis ſuſpicio, qua ceſſante, nec in his requiri licentiam Superiorum in ſcriptis in §.4. eiuſdem Bullæ requiſitam, ſed ſufficere licentiam oretenus eiſdem conceſſam, declarat. Hæc ibi.

11 Ex quibus iam patet, qualiter id quod habetur in dicta Conſtitutione Clementis & quod retuli *num.*7. de cauſa propter quam concedi debeat Regularibus licentia largiendi munera, ſcilicet quod ſit approbata *in Generali Captiulo, aut alia Generali Congregatione* &c. moderatum, & coarctatum ſit, ita vt ſufficiat licentia Superiorū localiū &c. cum conditionibus aſſignatis. Patet etiam, qualiter illud de cōſenſu Conuentus requiſito *ad leuiora eſculenta, aut poculenta, ſeu ad deuotionem* &c. *pertinentia munuſcula* tribuenda, de quo eo *num.*7. etiā dixi, moderatum quoque ſit, & reſtrictum ſolum ad conſenſum de iure requiſitum & vbi concurrit ambitionis ſuſpicio. Patet ſimiliter, qualiter id quod dixi *num.*8. de largitione munerū titulo gratitudinis maximè procedat in vi dictę Declarationis, vt cōſtat ex illis verbis *Ex cauſis gratitudinis* &c. Idem dico de eo quod eodem *n.*8. dictum manet de largitione munerum illis à quibus maiores eleemoſynæ ſperantur.

12 Circa prædictam tamen Declarationem Congregationis Prælatorum ſub SS.D.N. aliqua expendenda ſunt. Primum, quod cum in ea concedatur facultas Regularibus munera largiendi ex cauſis *actū virtutis, & meriti continentibus* &c. ſub hac clauſula, cum ampliſſima ſit, comprehendi non ſolum actum Charitatis erga Deum, & proximos, ſed etiam pietatis arga parentes, eleemoſynæ erga pauperes, beneficiētiæ erga proximos, & ſimiles, hi enim omnes ſunt actus virtutis. Secundum, quòd illa particula *ex ſui natura* denotari videtur, quod quamuis aliqui ex prædictis actibus aliqua mala circunſtantia, finis &c. vitientur, ſi tamen ex ſua natura, id eſt, ex parte ſui obiecti ſunt actus virtutis, & meriti, liceat munera elargiri ex illis. Tertium, quod illa particula *localium* cum agitur de Superioribus, quorum licentia requiritur ad hoc quod Regulares poſſint donare, non eſt limitatiua, ſed potius ampliatiua. Hoc eſt, quod per illam denotatur quod non requiratur ad id licentia Capituli Generalis, aut maiorum Superiorum, ſed ſufficiat *Superiorum localium.* Ita enim accepi à Viro quodam docto qui prædictæ Congregationi affuit, & hanc eſſe ipſius mentem mihi dixit. Quartum, quod illæ clauſulæ *ſi talis conſenſus de iure requiratur*, vel *de conſenſu aliàs de iure requiſito*, appoſitæ maximè videntur ad denotandum hanc largitionem munerum Regularibus permiſſam de ſola licentia *ſuperiorum localium* eſſe ſolum rerum mobilium non prætioſarum. Nam ad largitionem rerum immobilium, ſeu mobilium prætioſarum Eccleſiaſticarum, cum ſit quædam alienatio ipſarum, re-

quiritur

quiritur de iure conſenſus Capituli, ſeu maioris partis ipſius. *ca. ſine exceptione* 12 *q.2.cap.1.de reb.Eccleſ.non alienand.in 6. & authent. hoc iuſ. de ſac. ſanc. Eccleſ.* & notant communiter Doctores, ſpecialiter Panormitanus *in cap nulli de reb. Eccleſ. non alienand. & cap.1. de his quæ fiunt à Prælat. & in cap. tua, & in cap. cum Apoſtolica de reb. Eccleſ. non alienand.* Siluester *in ſumm. verb. alienatio q. 2. num.3.* Quaranta *in ſumm. Bull. verbo alienatio num.4.* Vide dicta *2.to. ſumm. cap.19. num.62.*

13 Recipientes autẽ quicunq; illi ſint, etiam ſi Cardinales, vel Protectores fuerint, aut in quacunque alia dignitate conſtituti, aliquid à Religioſis in caſibus quibus ipſi dare prohibentur in Bulla Clementis, tenentur ad reſtitutionem rei acceptæ. Ita vt, reſtitutione ipſa realiter non facta, neque in foro conſcientiæ abſolui poſſint. Ita enim decernitur expreſsè in Bulla. Vnde fit, quod abſolutio ante exhibitam actualem reſtitutionem ſoli Papæ reſeruata ſit. Bonacina *ſup. punct. 4. num.1.* Limita tamen, modo pœnitens moraliter ſatisfacere poſſit, aliàs abſolui poterit data cautione de reſtitutione facienda, quando commodè poſſit. Præcepta enim Eccleſiæ benignè interpretari debent. Bonacina *ibid. num. 3.* Tenetur autem ad reſtitutionem ante Iudicis ſententiam, quia hæc reſtitutio non tam eſt pœna, quam obligatio ex natura rei orta, poſito quod Religioſus dare non potuit. Sorbus *ſup. §. nunc tertiò.* Bartholomeus à S. Fauſto *ſup. quæſt.* 225. Porro, reſtitutio facienda eſt non ipſi Religioſo, qui dedit, ſed Monaſterio, de cuius bonis facta eſt donatio, vel ſi non de eius bonis facta eſt, illi Monaſterio, in quo Religioſus profeſſionem emiſit, vel ſi nomine alicuius Communitatis facta eſt, ipſi Communitati, nunquam tamen, nec qui donauit, nec aliqua Communitas Ordinis remittere poteſt hoc debitum, aut recipientem ab onore reſtituendi eximere, aut concedere, quod in pauperes id erogetur. Ita enim habetur expreſsè in Bulla. Bartholomeus à S. Fauſto ibid. *q.226.* Additur autẽ circa hoc in prædicta declaratione ſub Vrbano. *Reſtitutionẽ verò receptorum Conuentibus faciendam, de qua in §. 7. ibidem cautum eſt, intelligi debere de Conuentibus, ad quos data, donata, ſeu miſſa de iure pertinent, ſi id commodè fieri poteſt, aliàs Conuentui eiuſdem Religionis viciniori loco, vbi petita fuit abſolutio, reſtituantur.* Huic ergo diſpoſitioni hoc tempore ſtandum eſt.

14 Pœnæ autem impoſitæ contra Religioſum donãtem ſunt priuatio eo ipſo dignitatum, graduum, munerum, & officiorum, inhabilitas ad ea, & alia quæcunque, perpetua infamia, priuatio vocis actiuæ, & paſſiuæ abſque vllo Superioris decreto, & quod procedi poſſit contra eum tanquam contra furti, & ſimoniæ criminum reum. Ita enim habetur in

tur in Bulla. Circa quæ primò obſeruandum, quod per dignitates, gradus &c. intelligitur id quod dixi *to* 1. *cap.* 10. *num.* 32. Quidquid alij dicant. Secundò, quod quamuis in Bulla dicatur has pœnas incurri *eo ipſo*, & *abſque vllo Superioris decreto, aut miniſterio*, & *ipſo facto*, nihilominus ſatis probabile eſt, iuxta dicta *to.* 1. *eo cap.* 10. *num.* 31 requiri aliquam ſententiam, criminis, aut delicti declaratoriam, prout etiã indicant Sorbus *ſup.* §. *circa quas*, Bartholomeus à S Fauſto *ſupra quæſt.* 230. & probabile reputat Bonacina *ſup. punct.* 5. *num.* 3. Tertio, quod circa diſpenſationem in huiuſmodi pœnis videnda ſunt quæ dixi *to.* 1. *eo cap.* 10. *num.* 35. & *cap.* 18. *num.* 46. An verò aliqui etiam Confeſſarij poſſint in eis diſpẽſare, vide dicta ſupra verbo *Confeſſarius Regularis num.* 8. & 12. Et nota quod Bartholomeus à S. Fauſto *ſup. quæſt.* 232. dicit, quod per priuilegium Pauli 3. conceſſum Patribus Ieſuitis, de quo egi dicto loco, poſſunt Confeſſarij gaudentes tali priuilegio abſoluere à dictis pœnis, quia in eo priuilegio datur facultas abſoluendi ab omnibus pœnis. Pro quo vide dicta ibidem.

15 Quia autem prædictæ pœnæ rigidiſſimæ ſunt, & pœna debet eſſe proportionata culpæ, ideo ſine dubio non pro quacunque largitione, ſeu donatione munerum, etiam contra Bullam facta, illæ incurrentur. Quare probabile valde mihi eſt, quod etſi Religioſus donans ſine licentia rem eius valoris, quæ eſt ſufficiens materia in furto ad peccatũ mortale, peccet mortaliter contra votum paupertatis, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 6. *num.* 57. non tamen incurret pœnas huius Bullæ, niſi donatio ſit duorum aureorum. Ratio eſt, quia ita declarauit ipſemet Clem. 8. viuæ vocis oraculo Claudio Aquauiuę Generali Societ. Ieſu, habetque fundamentum hæc declaratio in ipſo iure, in quo ſumma duorum aureorum dicitur modica *l. ſi oleum* 15. *fin. iunct. l. ſequ.* vbi Gloſſa *ff. de dolo*, cum Felino *in cap. interfeciſti de homicidio.* Filiuccius *to.* 2. *tract.* 34. *cap.* 3. *quæſt.* 9. *num.* 65. & alij quos citat, & ſequitur Diana *ſup. Reſol.* 5. Adminus videtur ſtandum huic taxæ, vbi legitimus Superior aliud non determinauerit, pro vt in aliquo loco eſt factum. Bonacina *ſup. punct.* 5. *num.* 6.

16 An verò huiuſmodi pœnæ incurrantur à Religioſo, qui non ſemel, ſed ſucceſſiuè plura modica donauit, quæ tandem perueniunt ad dictam quantitatem notabilem, videtur philoſophandum, vt dixi *to.* 1. *cap.* 6. *num.* 58. de quo etiam Bonacina *ſup. num.* 7. & 8.

17 Maximè tamen notanda, quæ circa abſolutionem à prædictis pœnis ſtatuuntur in Declaratione adducta ſub SS. D. N. Vrbano his verbis. *Inſuper eadem facultate ſibi tributa, omnes qui huiuſque aduerſus ſupradicta Conſtitutionis Capitula hic moderata largiti fuerunt, vel receperunt, à pœnis quibuſcumque in eadem Conſtitutione inſti-*

ne inflictis, & incurſis poſſe, & debere à proprijs Confeſſarijs abſolui in foro conſcientiæ, etiam non facta prius huiuſmodi rerum donatarum, ſeu datarum reſtitutione. Quoad eos vero qui præter modum prædictum grauiori Religionis detrimento largiendo, vel recipiendo tranſgreſſi ſunt, ſed ob inopiam reſtituere nequeunt, eadem Sanctitas conedit maiori Pœnitentiario, vt de præteritis, vſque ad diem datæ præſentium, in foro conſcientiæ abſoluat, diſpenſet, & condonet, ſeu abſolui, diſpenſari, & condonari mandet, prout in Domino magis expedire iudicauerit.

18 Vult etiam Pontifex Clemens in fine Bullæ quod eius exempla ſeu illorum compendia in libris quorumcunique Statutorum prędictorum Monaſteriorum, Prioratuum, Collegiorum, Domorum, Ordinũ, & Congregationum (quoad Moniales in vernaculum, & vulgarem cuiuſque regionis verſa) & à loci Ordinario, qui id quamprimum fieri curet, ſubſcripta, inſerantur, & ſaltem quotannis in Capitulis, ſiue Cõgregationibus cuiuſque earum, alta, & intelligibili voce legantur. Hæc tamen vix obſeruantur, vt notat Ioannes Valerus *ſup. verbo munera num.* 106. forſan quia Pontifex ſolum vſus eſt verbo *volumus*, quod non ſolet ad culpam obligare. Cæterum, quod atinet ad publicationẽ dictæ Conſtitutionis Clementis, ipſiuſque interpretationem hæc præcipiuntur in præfata Declaratione. *Et ne prædictæ Clementis VIII. Conſtitutionis memoria dilabatnr, Superiores locales cuiuſcumq; Monaſterij, Conuentus, Domus, ac Collegij Regularis ſub pœna priuationis officij, vociſque actiuæ, & paſſiuæ ipſo iure incurren. efficere teneantur, vt in perpetuum ſingulis annis menſe Iannuario non ſolum prædicta Conſtitutio (quam in reliquis eius partibus eadem Sanctitas, omninò obſeruari iubet, & quatenus opus ſit innouat, quemcumque prætenſum non vſum, aut prætenſum vſum, ſeu prætenſam conſuetudinem, damnando, & irritando) verum etiam hoc Decretum in aliqua publica Congregatione, vel ſaltem in publica menſa perlegantur. Omnibus tam Eccleſiaſticis perſonis etiam Regularibus, quàm laicis cuiuſcumque ſint Ordinis, conditionis, gradus, ac dignitatis, etiam ſpeciali nota dignis, & qui ſub generali diſpoſitione non compræhenderẽtur, prædictam Clementis Conſtitutionem contra præſentis Decreti tenorem declarandi, vel interpretandi facultate penitus interdicta.*

19 Circa ſecundum, quod propoſui tractandum ſub hoc verbo *dare*, ſcilicet de prohibitione Pontificia quæ eſt contra dantes aliquid in Curia pro gracia, ſeu iuſtitia obtinenda. Notandum, Bonifacium 8. in Extrauaganti *Excõmunicamus*, quæ habetur inter Extrauagantes communes *in tit. de excommunicat. cap.* 1. quæ etiam extat *in* 1. *to. Bullar.* Laertij inter Conſtitutiones ipus Bonifacij *num.* 1. ſic ſtatuiſſe: *Excom-*

Excommunicamus, & anatematizamus ex parte Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, auctoritate quoque Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & noſtra, omnes clericos, Religioſos, & laicos vtriuſque ſexus, ſiue ſint familiares Curiæ, ſiue alij vndecunque, qui aliquod pactum fecerint, ſeu aliquod paruum, vel magnum promiſerint, vel promiſſione receperint, aut ex pacto ſiue promiſſione occulta, vel manifeſta facta ſub generalibus, & plenarie non expreſſis, ſiue ſit ſub ſpecialibus, & expreſſis apertè verbis, quicquam dederint, aut receperint, magnum, vel paruum, vel promiſſionem de quacunque re aut vtilitate propter hoc conſequenda fecerint, vel receperint, pro aliqua iuſtitia, ſiue gratia pro ſe aut pro alio in cauſis, vel iudicijs ſeu alias per litteras Apoſtolicas, & quibuſque modis apud Sedem Apoſtolicam obtinenda. Et hanc ſententiam ad promittentes, & acceptantes, dantes, & recipientes, duximus extendendam. Illos quoque qui aliquem ſciuerunt culpabilem in prædictis, & Nobis intra dierum trium ſpatium non retulerint, vel alicui, per quem ad Nos verbum fideliter perferatur ſimili decernimus ſententiæ ſubiacere. Decernimus etiam vt nullus hanc incurrens excommunicationis ſententiam pro prædictis, vel aliquo prædictorum abſque ſpeciali mandato noſtræ abſolutionis beneficium valeat obtinere, niſi forſan ad Nos habere acceſſum non poſſet in mortis articulo conſtitutus; nec etiam ad abſolutionis gratiam admittatur niſi prius quantũ dedit, vel recepit integraliter pauperibus largiatur. Iuſtitiam verò, ſiue gratiam ſic obtentam nullius prorſus eſſe momenti volumus, omnique ſtatuimus carere effectu, & robora firmitatis. Sed ſcienter vtentes ipſe ſimili ſententia excommunicationis aſtringimus, & reſeruantes Nobis abſolutionem eorum cum præmiſſis in omnibus ad pœnas ſimiles obligamus.

20 Quæ Conſtitutio, licet, vt aliqui volunt, reuocata fuerit à Clem. 5. nihilominus poſtea confirmata, & aucta fuit à Gregorio 13. in Bulla ab ipſo anno 1574. edita, quæ eſt in 2. to. Bullar. Laertij inter Conſtitutiones huius Pontificis *num.* 24. vbi poſt relata verba Conſtitutionis Bonifacij ſubdit. *Sed hoc ſcelus ita hodie in mores inductum eſt, vt plerique cupiditate improbi quæſtus, potentiorum ſuffragationibus adnixi, huiuſmodi negotiorum expeditiones hac illac conquirentes turpiſsimè nundinentur; alij alios, quos gratia præſtare arbitrantur, donis, pollicitationibus ambiant. Quidam etiam ſe talium operam atque induſtriam, pretio, & muneribus quæſiſſe affingant. Quæ cum peſſima ſint, & Curiæ prædictæ exiſtimationem grauiſsimè offendant, in eos qui talia agunt animaduertendum fore arbitrati, Conſtitutionem prædictam cum ſuis cenſuris, & pœnis innouamus, eaſdemque omnes extendimus ad audentes qualecunq; horum facinorum quæ adſcripſimus,*

mus, danteſque illis, & alijs ſupradictis auxilium, conſilium, vel fauorem. Quin etiam eos omnes omni beneficio, & officio Eccleſiaſtico, & ſæculari, ſiue temporali, ſiue perpetuo, ipſo iure priuamus, ac priuatos eſſe declaramus, & præterea infamiæ ſubiectos perpetuò, ac inhabiles ad illa, & alia eſſe volumus. A quibus etiam, prout quæque res erit tales pœnæ exigantur, quæ cæteris ſint exemplo. Illis tamen qui rem adhuc ignotam, compliceſque, fautores, & ſocios retexerint impunitas concedatur.

21 Pro quarum Conſtitutionum declaratione aliqua enodanda ſunt. Primum, contra quas perſonas ſint factæ, ſeu quas perſonas afficiant, ſecundum, quid in illis nomine *gratiæ*, vel *iuſtitiæ* intelligatur, tertiũ, quid per *Sedem Apoſtolicam;* quartum, quæ actiones in eis prohibentur, vel præcipiantur; quintum, quas pœnas incurrant tranſgreſſores.

22 Circa primum, ex verbis Conſtitutionis Bonifacij colligitur, omnes, & quoſcunque, ſiue clericos, ſiue laicos, ſiue Regulares, ſiue ſæculares ipſa comprehendi. Dubitatur autem de Dominis Cardinalibus an etiam ipſi hac lege comprehendantur; & licet plures affirmatiuè reſpondeant (Gloſſa in *hac Extrauag. Bonifacij*, Molina *to. 1. de iuſt. tract. 2. diſp. 92. § hæc Extrauagans*) eo quod ipſi etiam ſint Clerici, & quia lex generalis omnes ligat *cap. 1. de conſtitut.* præſertim cum ſecundum aliquos, actiones in hac Conſtitutione prohibitæ, lege naturæ vetitæ ſint, nihilominus, licet in hoc attendi debeat ad praxim Curiæ, præcipuè S. Pœnitentiariæ, vt dixi ſupra verbo *Cardinalis n. 8.* ſatis probabile mihi eſt non comprehendi hac lege, tum propter dicta ibidem, tum quia cum Cardinales ſint perſonæ ſpecialiſſima nota dignæ, non cenſentur comprehendi in ijs odioſis niſi exprimantur, præſertim quia cum Pontifices in ſuis Conſtitutionibus eos comprehendere intendunt, addere ſolent illa verba *cuiuſcunque dignitatis, gradus, vel praeminentiæ*, quę in Conſtitutionibus iſtis Bonifacij, & Gregorij non ſunt. Idem etiam non omnino improbabiliter dici poteſt de Epiſcopis (etſi oppoſitum communius, & verius dicatur cum Gloſa *ſupra*) propter fere ſimilem rationem, & quia ipſi *cap. periculoſum. de ſent. excommun. in 6.* excluduntur à generalibus ſententijs ſuſpenſionis, & Interdicti niſi exprimantur. Caſu autem admiſſo quo tam Cardinales quam Epiſcopi includerentur ſub hac lege, id ſolum eſſet limitandum ad pœnas illis non indecentes, ſcilicet excommunicationis, nullitatis obtentorum, reſtitutionis &c. non ad alias rigidiores, ſcilicet priuationis beneficiorum &c. infamiæ &c. Nauarrus *in comment. de datis, & promiſſis in 4. to. operum ipſius Romæ* 1588. *n.* 11. Naldus *in ſumma verbo Gratia num.* 14. Adde, hoc intelligendum eſſe de Conſtitutionibus Bonifacij, & Gregorij relatis, non de alia

Clem. 8.

Digitized by Google

Clem.8. *Pro commiſſa* anno 1592. in 3 to. Bullar. Laertij inter Conſtitutiones ipſius *num*. 10. vbi pœnas dictarum Conſtitutionum extẽdit ad exercentes ſimiles actiones circa bona pertinentia ad aliquam Communitatem, Ciuitatem, ſeu locum Status Eccleſiaſtici. Ibi enim vtitur his verbis extenſiuis ad *perſonas etiam ſpeciali nota dignas*. Quibus procul dubio Cardinales, & Epiſcopi denotantur. Naldus *ſupra*. Papa autem nullo modo includitur in his legibus quatenus important aliquid ſupra Ius diuinum, aut naturale, quia ipſe eſt ſupra totum ius poſitiuum. Bonacina *de legibus diſp*. 10. *q*. 2. *punct*. 8. §. *incidenti* 17. Quod idem dicendum de illo qui exerceret aliquam ex his actionibus cum ipſo Pontifice, vel cum aliquo miniſtro ipſius, Papa expreſsè, vel tacite conſentiente, quia tunc præſumeretur diſpenſare, aut abrogare illas. Molina §. *Illud enim aduertendum*. Bonacina *ſupra*.

23 Circa ſecundum, nomine *gratiæ* intelligitur quidquid gratioſe à Sede Apoſtolica concedi ſolet, qualia ſunt abſolutiones, diſpenſationes, Indulgentiæ, & ſimilia, ſiue per Breuia, ſiue ſolo verbo, aut quocunque alio modo, vt patet illis verbis Bullæ *per litteras Apoſtolicas, & quibuſcunque modis*. Nauarrus *ſupra num*. 29. Azor. *to*. 3. *Inſtit. moral. lib*. 12. *cap*. 23. *quæſit*. 6. Nomine verò *Iuſtitiæ* intelligi videtur quidquid à Iudice in cauſis, vel iudicijs effici ſolet, vt ſunt ſententia, liberatio à carcere, abſolutio à pœna, prorogatio, vel negatio termini, dilatio, vel anticipatio ſententiæ, vel quid ſimile etiam ſi arbitrarium ſit Iudici. Propterea enim Põtifex vſus videtur illis verbis *in cauſis, vel iudicijs*, quia hæc, & ſimilia in illis effici ſolent. Nauarrus *ſup. num*. 17. Azor *ſup*. Farinacius 3. *par. crimin. quæſt*. 111. *num*. 339.

24 Circa tertium, videlicet quid intelligatur illis verbis Bullæ *apud Sedem Apoſtolicam* Nauarrus *ſup. num*. 29. Molina etiam *ſup* §. *Iam vero*, Naldus in ſumma *verbo verba num*. 3. intelligunt per illã Summum Pontificem, non vt Principem temporalem, ſeu quatenus habet iuriſdictionem temporalem in Vrbe, & alijs Ciuitatibus, ſed ſolum vt habet iuriſdictionem Spiritualẽ à Chriſto acceptam, ac per conſequẽs etiam intelligunt miniſtros ipſius, non prout eſt Princeps temporalis, ſcilicet Gubernatores Vrbis, vel Burgi, Iudices Capitolij, Clericos Cameræ &c. ſed quatenus ſolum habet iuriſdictionem dictam Spiritualem, videlicet Summum Pœnitentiarium, Datarium, Vicarium, Auditores Rotæ, Camerarium &c. Alij verò per *Sedem Apoſtolicam* intelligunt Summum Pontificem vtroque modo conſideratum, & miniſtros ipſius ſecundum vtramque conſiderationem. Azor *ſup. punct*. 7. Bonacina *ſup. num*. 4. referens Filiucium, & alios. Quamuis autem vtraque ſententia ſatis probabilis ſit, adhærendum tamen puto priori, vt pote quæ non ſolum benignior eſt, ſed quia magis conformis

proprie-

Proprietati verborum; Sedes enim Apoſtolica propriè, & formaliter ſumpta ſolum importat poteſtatem ſpiritualem qualis fuit in Apoſtolis, non temporalem, verba autem propriè, & formaliter accipienda ſunt *l. in delictis §. extraneus ff. ad legem Aquiliam*.

25 Nota tamen quod id quod dicitur de Sede Apoſtolica, & miniſtris ipſius etiam intelligendum eſt de alijs qui gratia, fauore, vel potentia valent apud illos, ita vt qui cum iſtis paciſcitur de aliqua re danda, vel dat, & ipſi qui recipiunt, pœnis harum Conſtitutionum afficiantur. Nauarrus *ſup. num.* 16.

26 Nomine etiam Sedis Apoſtolicæ intelligi debet Curia & domus ipſius Papæ, ſiue ipſe ſit ibi, ſiue non; hoc enim denotat Gregorius in Conſtitutione relata, dum in ipſius initio dixit: *Ab ipſo Pontificatus noſtri principio quam maximè poſſumus enitimur, atque contendimus, vt domus, & Curia noſtra à ſordibus expurgetur*. Nauarrus *ſupra num.* 29. Molina *ſupra §. deinde*. Non tamen intelliguntur Sedis Apoſtolicæ nomine, quoad præſens ſpectat, Auinio, Ancona, aut alia loca vbi ſunt Legati, aut delegati Papæ, & in quibus ipſe non eſt. Illa enim non ſunt Curia, aut domus Papæ. Nauarrus *ſup. num.* 29. Molina *ſup.* Multo minus intelliguntur Epiſcopi, Legati, Nuncij Collectores, Inquiſitores, aut alij ſimiles extra Curiam exiſtentes, propter eamdem rationem. Bonacina *ſup. num.* 5. Hæc tamen intelligenda ſunt de relatis Conſtitutionibus Bonifacij, & Gregorij. Loquendo enim de Conſtitutione Clementis 8. quam ſupra num. 22. retuli, ea extenditur ad delinquentes in actionibus prohibitis in dictis Conſtitutionibus circa bona Communitatum ditionis ſtatus Eccleſiaſtici, *non ſolum apud Sedem Apoſtolicam ſed in quibuſuis tribunalibus, & eorum quibuſcunque Iudicibus, etiam laicis Almæ Vrbis, ac tam in Romana Curia, quam extra eam in quibuſlibet temporali ditioni Noſtræ mediatè, vel immediatè ſubiectis, Prouincijs, Ciuitatibus, Oppidis, terris, & locis*, vt ait Pontifex. Naldus in *ſumma verbo gratia num.* 14. *in fine*. Vide etiam pro explicatione huius Conſtitutionis Clem. 8. Theſaurum *in prax. par.* 2. *verbo munera cap.* 7.

27 Circa quartum de actionibus, de quibus eſt ſermo in his Conſtitutionibus, notandum, præcipuas ipſorum, ſcilicet aliquid dare, promittere, paciſci, recipere, ſeu acceptare promiſſionem pro gratia, ſeu iuſtitia obtinenda apud Sedem Apoſtolicam vetitas eſſe iure diuino, vel naturali, & eſſe prohibitas quia malas, non è contra malas quia prohibitas. Id enim colligitur, tum ex verbis Conſtitutionis Gregorij, quibus intentum ipſius declaratur, ſcilicet vt *domus, & Curia noſtra à ſordibus expurgetur*. Peccata enim *ſordes* appellantur S. Scripturæ phraſi Apoc. vlt. v. 11. illis verbis *Qui in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc,*

Digitized by Google

& qui iuſtus eſt, iuſtificetur adhuc. Tum etiam ex illis eiuſdem Conſtitutionis, *quæ cum peſſima ſint, & Curiæ prædictæ exiſtimationem grauiſſimè offendant*, quæ etiam idem denotant. Tum quoque, quia, vel ſunt ſimoniacæ, vel ſaltem contrariæ bono regimini Sedis Apoſtolicæ. Nauarrus *ſup. num. 4.* Molina etiam *ſup. §. Nauarrus ibidem.* Dixi præcipuas ipſarum, quia aliquæ illarum, ſcilicet denunciare intra triduum Sedi Apoſtolicæ delinquentes, & reſtituere accepta non videntur iure naturæ aut diuino præcepta. Bonacina *ſup. num. 7.*

28 Ergo prima actio prohibita in Conſtitutione Bonifacij 8. etiã à Gregorio 13. innouata, eſt pactum, ſeu promiſſio dandi aliquid ſiue paruum, ſiue magnum pro obtinenda aliqua gratia ſeu iuſtitia, ſiue pro ſe, ſiue pro alio apud Sedem Apoſtolicam. Oportet autem ad hoc quod ſic paciſcens, vel promittens incidat in pœnas harum Conſtitutionum quod verè & ex animo promiſſerit, promiſſio enim ficta non eſt promiſſio niſi ore tenus, ac per conſequens ſic promittens non erit obnoxius quo ad Deum pœnis harum Conſtitutionũ. Dixi quoad Deum, quia quoad forum externum, quod non iudicat de occultis, ſed de externis, cenſebitur illis obnoxius. Peccat tamẽ grauiter ſic faciens, tum quia in re graui decipit proximum, tum quia illũ inducit ad peccandum, ſcilicet ad dandum dictam gratiam, vel iuſtitiam propter rem de qua eſt ipſum pactum, vel promiſſio. Bonacina *ſup. num* 8. Credo autem incurri has pœnas etiam ſi promiſſio acceptata non ſit, Pontifex enim, vt patet ex verbis Conſtitutionis Bonifacij, diſtinguit promiſſionem à receptione promiſſionis, & vtramque actionem diſtinctè prohibet. Molina *ſup. §. cum omnes.* Etſi oppoſitum teneat Bonacina *ſup. num.* 9. Quando etiam hæc promiſſio fieret à promittente animo ſe obligandi ſolum ex gratitudine, licet Nauarrus *ſup. num.* 4. *§. Ad tertium reſpondeo* dicat non incurrere has pœnas, probabilius tamen cenſeo contrarium, quia talis promiſſio ex natura ſua inflectit Iudicẽ, vel collatorem gratiæ, ſeu iuſtitiæ ad eam concedendam intuitu illius, quod eſt contra intentionem Pontificum in dictis Conſtitutionibus. Molina *ſup. Vnde quod Azor ſup. § ſed meo.* Secus dicendũ quãdo promiſſio fieret per verba vrbanitatis ſolum abſque intentione aliqua ſe obligandi, quia talis promiſſio, & talia verba in communi modo loquendi nullam obligationem inducunt, nec multum mouent. Molina *dicto §. vnde quod.* Bonacina *ſup. num.* 10. Qui verò nihil diceret, ſed in depoſitum poneret aliquid tribuendum, incurreret has pœnas, quia vt ait Gloſſa huius Extrauag. Bonifacij *verb. ſub Generalibus*, talis dicit, *quia facta loquuntur.* Non verò incurreret has pœnas, qui ſolum promitteret orare Deum, vel Sanctos pro collatore gratiæ, vel iuſtitiæ, huiuſmodi enim promiſſiones licitæ ſunt, & piæ, nec ſunt

prætio

pretio æſtimabiles. Nauarrus *ſupra num.* 23. *&* 28.
29 Secunda actio prohibita in Conſtitutione Bonifacij, & Gregorij eſt receptio promiſſionis pro gratia, ſeu iuſtitia dicto modo obtinenda. Quod continget non ſolum quando collator gratiæ ſeu iuſtitiæ intuitu promiſſionis ſibi factæ eam conferret (Molina *ſup.* §. *His ita.* Bonacina *dicto num.* 10.) ſed etiam, vt credo, quãdo verbis, vel ſignis promiſſionem illi factam acceptaret, hoc enim eſt recipere promiſſionem.
30 Tertia actio prohibita in his Bullis eſt dare ex pacto ſeu promiſſione occulta, vel manifeſta, facta ſub generalibus, & plenariè non expreſsis, ſiue ſub ſpecialibus, & expreſsis apertè verbis, aliquod ſiue magnum, ſiue paruum pro gratia, ſeu iuſtitia, vt dictum eſt, obtinenda. Molina *ſup. dicto* §. *His ita.* Quæ explicanda eſt de promiſsione pro vt ſupra, & de donatione cuiuſcunque rei, ſiue ſit pecunia, ſiue quidquam aliud, cum Pontifices generaliter loquantur. Nauarrus *ſup. n.* 25.
31 Quarta actio præcedenti correſpondens eſt recipere aliquid ex dicto pacto, & promiſsione, quæ eodem modo ſicut præcedens exponenda eſt, vt credunt relati auctores.
32 Cum autem Pontifices prohibent in his Conſtitutionibus promittere, dare, vel recipere aliquid, ſiue magnum ſiue paruum, pro dicta gratia, ſeu iuſtitia obtinenda notandum, quod illo verbo *ſiue paruum,* non intelligitur res tam parua, quæ ad minus non ſit ſufficiens ad peccatum mortale. Excommunicatio enim, & aliæ pœnæ impoſitæ in his Conſtitutionibus cadere non poſſunt niſi ſupra peccatum mortale, peccatum autem mortale requirit materiam grauem. Vnde dans, vel recipiens rem modicam, quæ non ſit materia peccati mortalis non incurrit dictas pœnas, quamuis intentio dantis, vel accipientis mortifera alias ſit. Nauarrus *num.* 20. Molina §. *vtrum vero,* & alij. Quanti autem valoris debeat eſſe talis res, vt incurrantur iſtæ pœnæ, licet Bonacina *ſup. num.* 13. dicat, ſufficere quod ſit eius valoris quæ ſufficeret in furto ad peccatum mortale. Melius tamen Nauarrus, & Molina *ſup.* Azor *ſup.* §. *Tertiò quæritur,* & alij, tenent arbitrio boni viri relinquendum id eſſe, vt penſatis circunſtantijs dantis, & recipiẽtis, videat an valor illius rei ſufficiens ſit ad mouendum animum collatoris gratiæ, vel iuſtitiæ ad ipſam conferendam.
33 Quinta actio in eiſdem Conſtitutionibus prohibita, prout patet ex Conſtitutione Bonifacij 8. eſt facere promiſsionem de quacunque re, aut vtilitate conſequenda propter dictam gratiam, vel iuſtitiam obtinendam. Et ne dicamus iſtam actionem coincidere cum prima, ac per conſequens ſuperfluè poni à Pontifice, dicendum eſt, per primam denotari promiſsionem dandi aliquid quod veniat in manus collatoris, v.g. pecuniam, veſtem &c. Per quintam verò denotari pro-

 miſsio-

Digitized by Google

miſſionem alicuius, quod, etſi non veniat ad manus illius, eſt tamē ipſi vtile, aut commodum. v. g. facere iter pro ipſo, & ſimilia. Indicant hoc Nauarrus *ſup. num.* 28. & Bonacina *ſup. num.* 11. Loquēdum autem eſt de hac promiſſione ſicut de prima, propter eamdem rationem.

34 Sexta actio pariter in his Cōſtitutionibus vetita, eſt receptio huius promiſſionis, quæ quidem intelligenda eſt cum proportione ad ipſam promiſſionem, & loquendum de ea ſicut dixi *ſup.* de ſecunda actione.

35 Septima actio, ad quam etiam extendunt Pontifices prædictam excommunicationem eſt, dare, & octaua, eſt recipere aliquid, videlicet pro iuſtitia vel gratia obtinenda. Cum autem huiuſmodi actiones aſſignentur vt diſtinctæ ab alijs ſimilib. ſcilicet tertia, & quarta, de quibus *ſup.* neceſſe eſt dicere, duas illas actiones, ſcilicet tertiam, & quartā importare dare, & recipere ex pacto, & promiſſione, vt ibi dixi, duas vero iſtas, ſcilicet ſeptimam, & octauam importare dare, & recipere ſimpliciter, etiam ſine pacto, aut promiſſione. Nauarrus *ſup. num.* 31. Bonacina *ſup. num.* 14. referens Bocaccium, & Farinacium.

36 Dixi ſemper *pro gratia vel iuſtitia obtinenda*, quia ſi aliquis promittat, det, vel recipiat aliquid etiam ex pacto, & promiſſione, non pro ipſa gratia, & iuſtitia obtinenda, ſed alia iuſta cauſa, non incidet in pœnas harum Conſtitutionum, cum leges non ſint extendendæ vltra propriam verborum ſignificationem, iſtæ autem ſolum dicto modo loquuntur. Bonacina *ſupra.* Hinc primò, non incurret illas qui ob meram liberalitatem, & beneuolentiam ſine vllo reſpectu ad gratiam, vel iuſtitiam obtinendam dederit. Propter rationem dictam. Nauarru *num.* 36. Azor *quæſit.* 2. Nec qui dat, vel recipit ſportulas, propinas, vel xenia conſueta in Curia: eo enim ipſo quod ſunt cōſueta cenſentur iure debita. Molina *ſup.* §. *Quando aliquid.* Bonacina *ſup.* Nec qui dat aut recipit aliquid pro ſalario, vel ſtipendio iure, vel conſuetudine debito Aduocato, Notario, Aſſeſſori, Procuratori, ſeu Solicitatori. Nauarrus *num.* 26. *&* 32. Molina *ſup.* Pro hoc tamen, & præcedenti caſu aduertendum, quod ſi datur aliquid vltra id quod iure, vel conſuetudine eſt debitum, & id detur pro gratia, vel iuſtitia obtinenda incurrentur pœnæ, ſecus ſi liberaliter donetur. Bonacina *ibidem*. Nec qui dat ſolum ad redimendam iniuſtam vexationem in iure iam adquiſito. Nauarrus *num.* 16. Azor *quæſit.* 2. Nec qui dat ad recompenſandum aliquod damnum, quod, vel teſtis, vel Notarius, vel Procurator, aut Solicitator paſſi ſunt, vltra id quod tenebantur, hoc enim etiam eſt debitum. Bonacina *ſupra.* Idem dicit Nauarrus *num.* 16. de eo qui dat, vel promittit, aliquid Iudici vt cauſam citius expediat. Sed oppoſitum tenet Bonacina ex Farinacio *ſupra num.* 35. quia hoc eſt dare pro gratia, vel iuſtitia.

37 Dixi

37 Dixi etiam ſemper *pro gratia, vel iuſtitia obtinenda*, quia ſi quis det vel recipiat aliquid poſt gratiam, vel iuſtitiam obtentam, titulo ſcilicet gratitudinis, vel alio titulo honeſto, non incurret pœnas harum Conſtitutionum, quæ ſolum ſunt taxatæ pro traditione, vel receptione &c. pro gratia, vel iuſtitia obtinenda. Nauarrus *ſup. num.* 31. Niſi id dirigat ad aliam gratiam, vel iuſtitiam in poſterum obtinendam, quia iſte re vera compræhenditur in his legibus. Nauarrus *ſup.* Bonacina *ſup. num.* 15. Aut niſi talis donatio, vel receptio ſit ob præuiam promiſsionem, aut pactum. Tunc enim etiam comprærhenderetur. Nauarrus *num.* 25. Molina *ſupra* §. *Porro qui.* Azor *ſup. quæſit.* 4. Nota tamen, quod ſi gratia, vel iuſtitia obtenta, fuerit materia Simoniæ, dans aliquid pro ipſa, vt prætium, erit Simoniacus, & pœnas etiam Simoniæ incurrit. Azor *ſupra*.

38 Nota etiam, pœnas harum Conſtitutionum incurri per quamlibet ex actionibus prædictis, etiam non ſecuto effectu obtentionis gratiæ, vel iuſtitiæ. Ratio eſt, quia licet regulariter loquendo ad incurrẽdam aliquam cenſuram requiratur actus completus, & conſummatus, nec ſufficiat conatus, aut actus imperfectus, hinc enim excommunicatio *ca. ſi quis* 18. *quæſt.* 4. contra percuſſores Clericorum non incurritur ab eo qui ſagittam, vel lapidem in Clericum iecit, ſi illum non tetigit, quando tamen conatus ipſe, ſeu actiones imperfectæ per ſe, & principaliter prohibentur, tunc per illas præcisè incurretur cenſura. Hoc autem contingit in propoſito, nam facere pactum, vel promiſsionem, dare, vel recipere, prohibentur principaliter, & ſeparatim, vt patet ex contextu Conſtitutionis Bonifacij, ideo illæ ſolæ ſufficiunt ad incurrendas pœnas. Nauarrus *num.* 13. Molina *ſup.* §. *cum omnes.* Azor §. *Quintò quæritur.* Sanchez 1. *to. opuſc. moral. l.* 2. *c.* 3. *dub.* 104. *n.* 56.

39 Imponunt autem Pontifices excommunicationem latæ ſententiæ contra aliquam actionem ex prædictis perpetrantes, eamque ſibi reſeruant, præterquam ſi ad illos acceſſum habere non poſſent in articulo mortis conſtituti. Quia tamen non derogatur priuilegijs quæ habent Prælati Regulares ad abſoluendum ſuos ſubditos à cenſuris Papæ reſeruatis, ideo Prælati talia priuilegia habentes, de quibus egi *to.* 1. *cap.* 18. *num.* 36. & *ſup.* verbo *clauſura num.* 20. illis vti poſſunt. Epiſcopi etiam poſſunt ab hoc caſu abſoluere quando fuerit occultus ex priuilegio Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. iuxta ibidem dicta. Confeſſarij ſimiliter habentes facultatem abſoluendi à caſibus Papalibus virtute Iubilæi, Bullæ Cruciatæ, vel alterius ſimilis priuilegij, id facere poſſunt, iuxta modum in tali priuilegio deſignatum. Hinc, conſequenter Ieſuitæ, & alij qui communicant in priuilegijs cum ipſis, propter priuilegium Pauli 3. id facere poſſunt, iuxta dicta ſupra verbo

Digitized by Google

confeſſarius num. 5. Vnde in ſpecie de hoc caſu id affirmat Peirinis *to.* 1. *de ſubdito quæſt.* 4. *cap. vlt.* §. *vnico.*

40 Sed pro quocunque qui ab hoc caſu abſoluendus eſt, ſubiungitur in Conſtitutione Bonifacij, quod, & confirmatur in Conſtitutione Gregorij: *Nec etiam ad abſolutionis gratiam admittatur, niſi prius quantum dedit, vel recepit integraliter pauperibus largiatur.* Quod de recipiente facilè intelligitur, ita vt abſolui non poſsit, niſi id quod acceperit, prius pauperib. elargiatur. De dante vero in eo ſenſu id accipi debet, quod ſcilicet, ſi in eius poteſtate eſt facere quod ille qui recepit reſtituat, vel ipſi reſtitutum eſt, quod dederat, tunc non poſsit abſolui niſi reſtitutione prius realiter, & integraliter facta: ſecus verò ſi neque ipſi reſtitutum eſt, nec eſt in poteſtate ipſius, quod qui accepit reſtituat. Molina *ſup.* §. *pœna* Bonacina *ſup. num.* 18. Non ſufficit autem quod reſtitutio fiat danti, aut quod is condonet reſtitutionem. Nam Pontifices volunt quod reſtitutio fiat pauperibus, & dantem priuant iure rei datæ in pœnam ſui delicti. Nauarrus *num.* 38. Azor *ſup. quæſit.* 8. Bonacina *ſup.* An verò caſu quo talis ſit pauper, poſſit ſibi retinere, vide Sanchez *ſup. dub* 114. præſertim *num.* 14.

41 Volunt etiam Pontifices vt gratia ſeu iuſtitia ſic accepta, irrita omnino ſit, & carens omni effectu, & quod qui illa vtitur ſcienter, ligetur eadem excommunicatione Papæ reſeruata & alijs pænis quibus tranſgreſſores huius legis puniuntur. Nauarrus, Azor, & Bonacina *ſup.* Addit Nauarrus, pœnam nullitatis inductam per has Conſtitutiones eſſe in foro conſcientię ſubeundã, quia iſta eſt intentio pontificia.

42 Addunt præterea Pontifices, *illos quoque qui aliquem ſciuerint culpabilem in prædictis* (ſcilicet in actionibus dandi, recipiendi, promittẽdi, &c. de quibus ſupra) *& Nobis in tra dierũ trium ſpatium non retulerint, vel alicui per quẽ ad Nos verbum fideliter perferatur, ſimili decernimus ſententiæ ſubiacere*, ſcilicet, excommunicationis, de qua ſupra. Quod etſi forſan non obliget extra Romam exiſtentes (Nauarrus *num.* 37. Molina §. *Cum omnes*;) obligat tamen Romæ exiſtentes, & etiam, vt credo, extra Romam commorantes, quando commodè prædictam denunciationem facere poſſunt, etſi non in triduo illo, ſaltem eo elapſo. Bonacina *num.* 19. Semper etiam pręmitenda eſt correctio fraterna, quando ſperatur correctio, iuxta præceptum diuinum Chriſti Math. 18. *v.* 15. Nauarrus *num.* 37. Bonacina *num.* 20.

43 His ita explicatis ex Conſtitutione Bonifacij, in qua continentur, & ex Conſtitutione Gregorij in qua confirmantur, ſubijciẽdæ ſunt alię actiones, quas ipſe Gregorius addidit, & prohibuit. Interquas aliæ ſunt principaliter & veluti per ſe prohibitæ, aliæ ſolum acceſſoriè. Principaliter autem vetitæ ſunt tres. Prima eſt, pro vt ex verbis eiuſdem Gregorij

gotij colligitur, nundinari conquirendo expeditiones negotiorum, innittendo ſuffragationibus potentiorum. Secunda eſt, ambire donis, aut pollicitationibus eos, quos gratia præſtare arbitrãtur, vt ſcilicet pro ſe, vel pro alijs gratiam aliquam, vel iuſtitiam apud Sedem Apoſtolicã obtineant. Tertia eſt, fingere, ſeu mentiri dicendo ſe dediſſe prætium vel munera prædictis gratia valentibus ab obtinendam talem gratiam, vel iuſtitiam. Acceſſoriè etiam prohibitæ ſunt tres, prima eſt, dare prædictis auxilium; ſecunda, dare conſilium, tertia, dare fauorem. Cum autem illæ tres priores ſint principaliter, & per ſe prohibitæ, ideo quælibet ipſarum etiam non ſecuto effectu ſufficiens eſt ad incurrẽdas pœnas harum Conſtitutionum, iuxta dicta *ſup. num.* 38 Molina §. *Atqui tres*, & ſequentibus. E contra vero, quia iſtæ poſteriores ſolum ſunt acceſſoriæ, ideo illis non incurrentur pœnæ predictæ, niſi effectu ſecuto, ſcilicet ipſa conſecutione gratiæ vel iuſtitiæ, vel ſaltẽ aliqua alia actione principaliter prohibita, ſcilicet pactione, datione, receptione &c. vt habent Molina §. *Ad tres*. Azor *quæſit.* 8. §. *quinta*. Bonacina *ſupra num.* 21.

44 Statuit etiam contra tranſgreſſores Gregorius priuationem officij, & beneficij, & in habilitatem ad illa, & alia. Quæ qualiter intelligenda, & quis poſſit in illis diſpenſare, vide dicta hoc eodem verbo *dare num.* 14. circa Conſtitutionem *de largitione munerum* Clem. 8. cum alijs locis ad quę ibi remiſſiuè. Quia etiam ſtatuit pœnam infamię, nota eam non incurri ante ſententiam Iudicis declaratoriam criminis. Azor *ſup.* §. *ſeptima*. Bonacina *num.* 19.

45 Cum autẽ pœnę ſpecialiter ſtatutæ à Gregorio ſint ſolum contra audentes, vt patet ex Bulla ipſius, ideo nõ incurruntur niſi propter dolum, malitiam, vel præſumptionem, ac per conſequens ex ſcientia, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 10. *num.* 33. Secus dicendũ de pœnis ſtatutis à Bonifacio, & confirmatis ab eodem Gregorio, iſtæ enim cum non ſtatuantur contra audentes; ſed contra ſimpliciter tranſgreſſores, incurrentur etiam propter ignorantiam craſſam, ſupinam vel affectatam, iuxta dicta *ibidem*. De quo etiam Bonacina *ſup. num.* 22.

DECIMA QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

Nomine Decimæ quid intelligatur. num. 1.
Quo modo differat ab oblatione. ibid.
Quo iure ſit introducta. ibid.
Quotuplex ſit. ibid.

Digitized by Google

Regulares ex multis Priuilegijs ab ea ſoluenda exempti ſunt. num. 2.
Alia priuilegia pro alijs Regularibus. num. 3.
Pro Carmelitis. num. 4.
Quæ notanda circa illa. num. 5.
An debeant ampliari, vel reſtringi. num. 6.
An ſint perſonalia, vel realia. num. 7.
An in illis valeat comunicatio Priuilegiorum Regularium. num. 8.
Quando perdantur per non vſum. num. 9.
Notabilis Rotæ Deciſio in cauſa Carmelitarum. num. 10.
Quæ habeantur ex ipſa. ibid.
An Regulares eximantur à Decimis ex agris illis acquiſitis, vel ſolum ex nouàlibus. num. 11.
Qualiter prohibitum ſit illis à Decimarum ſolutione retrahere alios. num. 12.
Quid præcipiatur ipſis in Concilio Lateranenſi. ibid.
Quomodo intelligendum hoc præceptum. ibid.

1 NOMINE Decimæ intelligitur quota bonorum debita Eccleſiæ Miniſtris in ipſorum ſubſidium, & ſuſtentationem. Ita habetur ex *cap. 1. de Decimis, & cap. Parrochia cap. non eſt, cap. tria nobis, & cap. cum ſit in homine eodem tit.* Hoſtienſis *in ſumma de Decimis* §. 1. Bonacina *de præcept. Eccleſ. diſp. vlt. quæſt. 5. punct. 1. num. 1.* Differt Decima à primitia, quia primitia denotat primam partem frugum, decima autem aliam partem. Silueſter *in ſumm. verbo Decima num. 1.* Et ab oblatione, quia oblatio fit immediatè Deo, licet conſequenter cedat in vſum Miniſtrorũ, Decima vero fit immediatè ipſis Miniſtris Eccleſiæ. Silueſter *num. 2.* Sotus 9. *de iuſt. quæſt. 4. art. 1.* Eſt de iure naturali, & diuino, quatenus importat aliquam partem indeterminatam, & indefinitam pro Miniſtrorum Eccleſiæ ſuſtentatione. Iure quidẽ naturali, quia ius naturæ dictat quod ſicut Eccleſiæ Miniſtri plebi Spiritualia præbent, ſic plebs illis pro ſuſtentatione corporalia tribuat. Iure autem diuino. 1. *Cor.* 19. per totum caput, præſertim *v.* 11. *Si nos vobis Spiritualia ſeminamus, magnum eſt ſi nos carnalia veſtra metamus.* Eſt vero de iure poſitiuo Eccleſiaſtico in lege noua, quatenus importat certam partem bonorum, ſcilicet decimam, non octauam, vel duodecimam. In lege autem veteri de iure diuino erat Decima, ſed quia illud præceptum non erat morale, ſed iudiciale, ceſſauit in noua, quatenus importat determinatam partem. S. Tho. 2.2. *quæſt. 87. art. 1.* Sotus *ſup.* Azor. *to. 1. inſtitut. moral. lib. 7. cap. 34. quæſit. 4.* Cum autem ius exigendi illam ſolum pertineat ad Miniſtros Eccleſię, ideo pertinere etiã

poterit

poterit ad Regulares,quando illi habuerint Parrochiam, in qua ſpiritualia adminiſtrauerint. Fagundez *in* 5. *Eccleſ. precept. lib.* 3. *cap.* 1. *num.*34. *&* 35. ex Silueſtro, Suarez,& alijs.Porro Decima triplex eſt, alia perſonalis,illa ſcilicet quæ debetur ex induſtria, & opera perſonæ, vt ex venatione, negotiatione &c. alia prædialis, quæ debetur ex fructibus prædiorum, ſcilicet vinea, olіueto &c. mixta vero eſt,quæ partim ex induſtria perſonæ, & partim ex fructib. prædiorum eſt debita, vt ex fætura animalium, lana, lacte &c. Ioannes Beetz *in* 4. *præcept. Decalog. expoſit.* 3. *cap.*3. Toletus *in ſumma lib.* 6. *cap.*20. Bonacina *ſup. punct.*1. Horum porro omnium debetur Decima, ſi adſit conſuetudo illam ſoluendi. Caietan. *in ſumma* verbo *Decima*. Silueſter *ſup. num.*9.Conſuetudine etiam contraria tolli poteſt hæc obligatio, ea ratione qua eſt introducta lege Eccleſiaſtica, ſcilicet quoad ſolutionem talis, vel talis partis. Miranda *in Man. to.* 2. *quæſt.* 49. *art.*5. Et etiam ex Papæ diſpenſatione. Miranda *ibid. art.*6. Suarez *to.* 1. *de Religione Tract.*2. *lib.*1. *cap.* 14.

2 Quamuis autem Decima ab omnibus ſolui debeat; Regulares tamen, iuxta dicta *to.*1. *cap.*3. *num.*15. exempti ſunt à ſolutione ipſius, tum iure communi. *ca. quæſt. & ca. Decimas* 16. *quæſt.* 1. quoad aliquas (Fagundez *in* 5. *Eccleſ. præcept. lib.*2. *cap.*3. *num.*7.) tum quoad alias ex priuilegijs Summorum Pontificum multis Ordinib. conceſſis. Specialiter Clem. 4 pro Minoribus. Bonifac. 8. pro Religioſis perſonis in communi. Eugenij 4. pro Monialibus S. Claræ, & Fratribus ac Monialibus Ordinis Prædicatorum.Sixti 4.pro Prædicatoribus,Minoribus, Carmelitis, & Monialibus S. Claræ. Alexandri 6. pro eiſdem Monialib. Leonis 10. pro eiſdem. Clem.7. pro eiſdem, & Lucij 3. ac Bonifacij 8. pro Fratribus S. Ioannis Ieroſolymitani. Refert hæc priuilegia Caſſarubius *in Compend. verbo Decimæ*. Addit Sorbus ipſius Scholiaſtes ibidem, etiam Pium 4. exemiſſe à ſolutione Decimarum Moniales quorumcunque Ordinum,& Pium 5. id ampliaſſe pro omnibus Ordinibus Mendicantibus, licet poſtea Gregor. 13. ad ſex Decimas eos obligauerit, & tandem ad tres ſolas id poſtea reſtrinxerit.

3 Deinde Tamburinus *de iure Abbat. to.*1. *diſp.*15. *quæſit.*18. *à n.*8. Barboſa *de iure Eccleſiaſtic. l.*3. *Titulo de decimis c.*26. *à n.*21. & Ioannes Maria Nouarius *in lucern. Regul. verbo Decimæ*.plura alia priuilegia Religionum referunt.Videlicet Sixti 4. pro Canonicis Regularib. Lateranenſibus,Eugenij 4.pro Caſſinenſibus, Leonis 10. pro Camaldulenſibus,Innocentij 2. Cæleſtini 2.& Eugenij 3. pro Monachis Vallis Vmbroſæ, Martini 5.pro Ciſtertienſibus,Greg. 10.& Eugenij 4.pro Cęleſtinis,Innocentij 2.pro Cluniacenſibus,Clem.7.pro Benedictinis Valliſoleti,Vrbani 3. pro Præmonſtratenſibus,Cæleſt. 3.pro Monachi

Montis

Digitized by Google

montis Virginis, Pij 2. pro Oliuetanis, Innocentij 4. pro Silueſtrinis, Iulij 2. pro Canonicis Regularibus S. Saluatoris, Gregorij 13. pro Monachis S. Baſilij, Clem. 7. pro Fratribus ſancti Antonij Viennenſis, Gregorij 11. pro Prædicatoribus, & Fratibus B. Mariæ de mercede, Iulij 2. pro Minimis, Vrbani 3. pro Cruciferis, Martini 5. pro Carthuſianis, Sixti quarti pro Minoribus, Gregorij 13. pro Ieſuitis, ac Sixti 4. Leonis 10. Clem. 7. Pauli 3. & eiuſdem Gregorij pro Monialib. S. Claræ. Hæc porro priuilegia cum varia, & diuerſa ſint, alia alijs ampliora, alia minus ampla ſunt, vt videre eſt in Bullis horum Pontificum.

4 Pro Carmelitis vero extat notabile illud priuilegium quod *to. 2. cap. 1. num. 32.* retuli ex Sixto 4. in Mari magno Ordinis confirmante quæ Innocentius 4. Clem. 4. Innocent. 6. & Alexand. 4. antea conceſſerant, & ipſe Sixtus ampliauit.

5 Circa hæc autem priuilegia animaduertendum primò, ritè & legitimè à Summis Pontificibus potuiſſe concedi Religionibus, quamuis Gloſſa *in ca. quæſt. 16. quæſt.* 1. de hoc dubitauerit. Et ſi enim ſolutio Decimarum ſit de iure diuino, iuxta modum dictum ſupra *n.* 1. quia tamen illæ ſolui debent Miniſtris Eccleſiæ pro labore quem impendunt in adminiſtratione Spiritualium, & Religioſi etiam hoc munus exercent, rectè potuerunt Pontifices illa remittere Religioſis. Rebuffius *tract. de Decimis quæſt.* 13. *num.* 103. & alij apud Tamburinum *ſup. num.* 30. Præſertim, quia per hoc priuilegium non immutatur generalis ratio, & quaſi adæquatus finis, & per ſe intentus in Decimis, qui eſt diuinus cultus, & ſuſtentatio Miniſtrorum Dei, ac pauperum, ſed immutatur particulare ius applicandi hanc partem Decimarum huic Eccleſiæ, vel illi, his perſonis, vel illis. Suarez *to. 1. de Relig. tract. 2. lib. 1. cap. 14. num.* 13.

6 Secundò, communiter dici huiuſmodi priuilegia cum ſint in præiudicium tertij habentis intentionem fundatã de iure communi, non eſſe amplianda, ſed ſtrictè interpretanda, vt lædant minus quod fieri poſſit. Ita enim deciſum video à S. Rota in vna Valentina coram Cardinali Lancellotto 28. Nouembris 1603. quam refert dictus Tamburinus *ſup. num.* 38. & tenet Suarez poſt alios quos refert *to. 1. de Relig. Tract. 2. lib. 1. cap.* 18. Semper tamen ita eſt hæc reſtrictio facienda, vt verba priuilegij in ſua proprietate ſaluentur. Suarez *ibid.* Imo ſemper cum conſideratione quòd Religioſi quibus conceduntur ſunt optimè meriti de Eccleſia Sancta, & vt dixi, cooperatores Miniſtrorum Eccleſiæ in adminiſtratione Spiritualium.

7 Ex quo etiam inferri videtur tertiò, talia priuilegia eſſe ſolum pernalia, & non realia, ac per conſequens non tranſire ad colonos, ſeu

arren-

Digitized by Google

arrendatarios. Priuilegia enim perſonalia non tranſeunt ad alios. & ita habetur ex pluribus Rotæ deciſionibus, præſertim vna Placentina *Decimarum* coram Blanchetto 17. Decemb. 1584. & ex alia Pampilonenſi *Decimarum* corã Illuſtriſs. D. Coccino 15. Decembris 1615. & alijs apud Tamburin. *ſup. num* 32. Oppoſitum tamen tuentur Azor *to. 1. inſtit. Moral. lib. 7. cap. 37. quæſt. 7.* Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap* 27. Rodriguez *to. 2. quæſt. Regular. quæſt. 44. art. 4.* Peirinis *to. 1. Priuileg. Minim. in Conſtit. 2. Iulij 2. num.* 132. & alij apud ipſos. Qui & aſſerunt ita iudicatum fuiſſe in multis Tribunalibus. Crederem ego quoad hoc attendendum eſſe ad priuilegia Religionũ, & explicanda iuxta dicta num. præcedenti. Vide Suarez *ſup. cap.* 19. & Portellum *in Dub. Regul. verbo Decima num.* 3. ac declarationes quaſdam S. Congregat. apud Marzillam *fol.* 317.

8 Sed quia hic communiter afferri ſolet communicatio priuilegiorum aliarum Religionum, ita vt in hac materia, ſicut in alijs deſeruiat communicatio priuilegiorum, quam aliquæ Religiones habent, obſeruandum quarto, S. Rotam in vna Valentina anni 1603. ſupra relata decidiſſe, priuilegium eximens à ſolutione Decimarum non comprehendi in generali communicatione priuilegiorum vnius Religionis alijs facta, niſi expreſſe fiat mentio talis priuilegij, etiam ſi inter priuilegia communicata adſit aliquod quod non contineat aliud quã exemptionem à ſolutione Decimarum. Cuius deciſionis duplex aſſignatur ratio; prima, quod in conceſſione generali non veniunt ea, quæ, vel non concedi ſolent, vel magna cum difficultate conceduntur. Secunda; quod nec conceduntur ea, in quibus agitur de præiudicio tertij, talia enim priuilegia debẽt ſtrictè interpretari. Sed quamuis multum deferendum ſit huiuſmodi S. Rotæ deciſionibus, & quia à viris ſapientiſſimis, & magna adhibita diligentia, factæ ſunt, nihilominus rationes adductæ non videntur valde efficaces, non quidem prima, quia huiuſmodi priuilegium exemptionis, non rarò ſed ſæpius, nec magna cum difficultate à Sede Apoſtolica concedi ſolet Religionibus, vt patebit intuenti priuilegia ſupra *num.* 23. & 4. relata. Nec ſecunda, quia doctrina illa intelligi debet quando recta ratio non dictat contrarium, vt quando agitur de cauſa pia, & religioſa maximè concernenti vtilitatem totius Religionis, aut Monaſterij, vt in præſenti. Tunc enim priuilegia quamuis contra ius commune ſint, & in præiudicium tertij ampliari debent. Quia vt bene Iuriſconſultus *in l. Sunt perſonæ ff. de Religioſis, & ſumptibus funer. Summa ratio eſt quæ pro Religioſis facit.* Suarez *de Legib. lib. 8. cap. 27. num. 7.* Sanchez *lib. 8. de Matrim. diſp. 1. num.* 13. Quare ſub aliorum cenſura non video rationem ſufficientem, quare in alijs materijs ſubſiſtat

commu-

communicatio priuilegiorũ quæ Religiones habent, non vero in iſta &

9 Quinto notandum, huiuſmodi priuilegia non perdi alicui Monaſterio, etiam per non vſum illorum in ipſo, ſi in allijs Monaſterijs eiuſdem Ordinis cui illa conceſſa ſunt, fuerint in vſu, nã per vſum aliorum Monaſteriorum ius illius Monaſterij præſeruatum cenſetur, non ſecus ac ius Patronatus, quod per exercitũ vnius ex compatronis alijs reſeruatur. Tamburinus *ſupra num*. 37. ex varijs Rotæ deciſionibus, & Panormitano.

10 Sexto nota, notabilem Rotæ deciſionem coram Illuſtriſſimo Domino Coccino 17. Decembris 1627. in cauſa *Decimarum* quam idẽ Tamburinus *ſup. poſt. num.* 39. ad longum refert, ex qua habetur an ex bonis relictis Monaſterio habenti exemptionem à Decimis, Decima ſolui debeat, quando illa bona tali ſolutioni obnoxia erant. Cum enim Conuentui Carmelitarum Abulenſis Ciuitatis nobiles quidam reliquiſſent quædam prędia ſita in quibuſdam Oppidis, quæ alias ſolita erant Decimas ſoluere Parrochiæ Sancti Thomæ eiuſdem Ciuitatis, & aliqui prætenderent etiam eſſe ſoluendas à dictis Religioſis, S. Rota decreuit eos eſſe liberos à tali onere; eo quod tales Decimæ non poſſent prætendi à dicta Parrochia neque vt prædiales; cum illa prædia ſita non eſſent intra limites ipſius, nec vt ſacramentales, cum præfatis Religioſis Sacramenta non adminiſtraret, conſuetudoque eſſet à quadraginta, & amplius annis, eas non ſoluendi. Quod vero nec prædictæ Decimæ etiam vt prædiales exigi poſſent à Parrochis illorum Oppidorum vbi ea prædia ſita ſunt, etiam dato quod alias eſſent obnoxia tali oneri, colligitur ex eo quod poſtquam tranſierunt in poſſeſionem dictorũ Religioſorũ, ceſſauit ratio quare prius ſoluebãtur, ſcilicet adminiſtratio Sacramentorum, vt notatur in illa dicta Deciſſione §. *non obſtat*, & etiam propter conſuetudinem prædictã non ſoluendi illas, à quadraginta, & amplius annis. Accedit etiam priuilegium Sixti 4. in Bulla *Dum attenta &c.* quæ eſt Mare magnum Religionis verbis adductis *to.* 2. *huius ſummæ cap.* 1. *num.* 32. Maximè fauet declaratio quædam S. Congregat. apud Marzillam ipſarum Collectorem fol. 317. quæ eſt numero 168. in qua habetur Decimas debitas pro adminiſtranda cura animarum non deberi Mendicantibus.

11 Ex quo ſeptimo infertur Religioſos habentes priuilegia quod eorum bona generaliter immunia ſint à ſolutione prædialium Decimarum (prout de Carmelitis dici poteſt, propter priuilegium relatum) exemptos etiam eſſe non ſolum a Decimis agri noualis, illius ſcilicet, quem illi ſuis laboribus denuo excolere ceperunt. Eſt enim *nouale* iuxta *cap. quid per nouale de verbo. Significat*. Ager ſeu prædium de nouo cultum, de quo non eſt memoria quod fuerit cultus. Layman. *l.* 4.

Tract. 4.

*Tract.*4. *cap.*3. *num.*4. ſed etiam à ſolutione Decimarum ex agro illis adquiſito, qui aliàs Parrochiæ Decimas ſoluebat, quia priuilegia id ſonant, & accipenda ſunt iuxta proprietatē verborum. Suarez ſupra dicto *lib.* 1. *cap.*19. *num.*2. Quare declarationes Sacræ Congregationis huic d rinæ contrariæ, quas afferunt Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Decima*, & Nouarius *in lucern. Regular. verbo Decimæ*, intelligendę ſunt de Regularibus non habentibus ſpecialia priuilegia, prout colligitur ex Aldana à Nouario relato. Extenduntur etiam dicta priuilegia ad nouália poſt conceſſa priuilegia culta, & ad prædia tam adquiſita quam adquirenda, propter eamdem rationem. Suarez *ibid. num.* 6. & 7. Secus ſi agri non ſint proprij, propter oppoſitam rationem. Licet de ijs bonis, quæ ipſis data ſunt in Emphiteoſim, probabiliter dici poſſit contrarium, cum ea aliquo modo etiam dicantur propria, ſcilicet quoad dominium vtile. De quo Azor. *to.* 1. *inſtit. Moral. lib.* 7. *cap.*37. *quæſt.*8. Suarez *ſup. num.*8. & ſequentibus. Attendendum tamen eſt ad verba priuilegiorum, & propriam ipſorum ſignificationē.

12 Qualiter incidant in excommunicationem Religioſi, qui aliqua in ſermonibus ſuis, vel alibi præſumunt proferre, vt audientes à Decimarum ſolutione retrahant, & quid de ſcienter non facientibus conſcientiam confitentibus de illis ſoluendis, dixi *to.* 1. *c.*9. *num.*26. Adde ex Leon. 10. in Concil. Lateran. quod Fratres Confeſſores tenentur hortari, & admonere, etiam ſub onere conſcientiarum ſuarum, illos, quorum confeſſiones pro tempore audierint, ad ſoluendum Decimas, ſine aliam ſimilem quotam iure debitam, & abſolutionem denegare recuſantibus illas ſoluere, & ſuper hoc requiſiti id populo prædicare, & perſuadere. De quo Rodriguez *dicto to.* 2. *quæſt.* 44. *art.* 8. & Miranda *to.* 2. *quæſt.* 49. *art.*14. Vbi aduertit circa hoc præceptum, ex conceſſione Eugenij quarti, quæ habetur in Compend. priuileg. Mendicant. Caſiatub. *verbo Abſolutio quoad ſæculares* 2. §.2. quod Fratres Minores (idem de alijs, qui cū ipſis communicationem priuilegiorum habent) non tenentur facere conſcientiam dicto modo confitentibus, niſi quando ab Ordinarijs fuerint requiſiti. Quod ſatis rationi & conſuetudini conforme eſt, vt credo, & ita obſeruandum, etiam ſi dicta conceſſio Eugenij 4. fuerit ſolum viuæ vocis oraculum. De Religioſis etiam vſurpantibus Decimas qualiter incidant in excommunicationem, dixi *to.* 1. *cap.*9. *num.* 23.

DEFVN-

Digitized by Google

DEFVNCTVS.

SVMMARIVM.

Defunctis ſepultura libera. num.1.
Quid ſtatutum à S. Congregatione pro Regularib. circa leuanda cadauera Defunctorum. num.2.
Quid quando aliquis moritur extra ſuam Parrochiam, & vult ſepeliri in Eccleſia Regularium. num.3.
Quomodo id accipiendum. ibid.
De munere Parrochorum circa ſepulturam Defunctorum. num.4.
Cadauer non debet manere inſepultum occaſione controuerſiæ ſepulturæ. num.5.
Officia mortuorum à quibus facienda tempore ſepulturæ. num.6.
De alijs ad illam ſpectantibus. ibid.
Decretum Auditoris Cameræ. num.7.
Alia remiſſiue. num.8.

1 CIRCA Defunctorum ſæcularium cadauera ſepelienda, & funeranda, maximè in Eccleſijs Regularium, & ipſorum cadauerum ad Eccleſias aſſociationem, multæ ſuboriri ſolent controuerſiæ, de quibus in præſenti agere operæ prætium eſt. Et primò, quod attinet ad ſepulturam ipſorum, ex dictis *to.2. cap.1. n.31.* conſtat, eam debere eſſe liberam pro Eccleſijs Mendicantium. Vnde Defuncti corpus, quod præter eius voluntatem non ſine violentia in quadam Eccleſia Cathedrali ſepultum fuit, transferri præcepit Sacra Congregatio ad Eccleſiam in qua ſepeliri voluit 21. Iulij 1607. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Defunctus.* De hoc etiam 4.to. verbo *Sepultura*.

2 Non poſſe leuari à Regularibus corpora Defunctorum niſi vocato, & expectato proprio ipſorum Parrocho, eoque ibidem præſente, niſi ipſe aliter fieri conſentiat, aut venire expreſſe renuat, conſtat ex declaratione S. Congregationis dicto *cap.1. num.31* relata, & ex alijs quas referunt Barboſa *ſupra.* & Nouarius *in lucern. Regularium verbo Defunctus num.* 5. Imo nunquam Parochum excludendum eſſe, quamuis ad ſepeliendum cadauer ſoli Fratres vocentur, conſtat ex declaratione, S. Congregation. Epiſcopor. & Regular., quam eodem *cap.1. num.46.* retuli. In caſu etiam quo ad Eccleſiam Parrochialem tranſlatum fuerit Capitulum Eccleſiæ Cathedralis, non poſſe leuari corpus defuncti per Capitulum, aut Canonicos, niſi requiſito Parrocho di-

ctio dictæ Eccleſiæ, declarauit S. Congregatio apud eumdem Barboſam *ſupra verbo Cadauer*.

3 Pro caſu autem, quo aliquis moriatur extra ſuam Parochiam, & velit ſepeliri in Eccleſia aliqua Regularium, declarauit S. Congregatio Epiſcopor. & Regularium 11. Decembris 1615. in vna Nepeſina Defuncti cadauer deferendum eſſe ad Eccleſiam Parrochialem ad benedictionem, ac vltimum *vale* à Parrocho recipiendum, niſi Parrochus ab ipſis requiſitus id facere renuerit, quia tunc recto tramite, etiam Parrocho inuito, ad Eccleſiam Regularium deferri poteſt. Barboſa *ſupra verbo Defunctus*. Nouarius etiam *ſup. num.* 1. ex Aldana ab ipſo relato. Hoc tamen non eſt conſuetudine receptum, nec etiam Romæ, vbi ſolum obſeruatur, vt patet ex Statutis Cleri Romani *cap.* 5. quod omnes ad funus vocati ad Eccleſiam Parrochialem intra cuius limites cadauer exiſtit conueniant, & inde cum Parrocho ad domum Defuncti, & ex ipſa ſub Cruce illius Eccleſiæ, ad quam tumulandum defertur, recto tramite ad ipſam pergunt. Pro quo vide dicta *to.* 1. *cap.* 12. *num.* 41. *circa quartum dubium*, & *to* 2. *cap.* 1. *num.* 47. ac Peirinis *to.* 1. *Priuilegior. Minim. in Conſtit.* 26. *Leon.* 10. *num.* 19. Conſonant etiam aliæ declarationes S. Congregationis, quas referunt idem Barboſa *ſupra*, & idem Nouarius etiam *ſup. num.* 2. in quibus decernitur quod Defunctorum corpora poſſunt directe deferri ad Eccleſiam in qua ſepelienda ſunt, non obſtante conſuetudine quod prius deferantur ad Eccleſiam Matricem, dummodo Curato ſoluantur iura ſepulturæ, & ſolita emolumenta. Pro caſu etiam quo alicubi obſeruetur, vt prædicta corpora Defunctorũ antequam deferantur ad Eccleſiã Regularem, in qua elegerunt ſepulturam, deponantur in Parrochiali, declarauit etiam S. Congregatio nihil propterea deberi Eccleſiæ Parrochiali, exceptis iuribus Parrochialibus. Barboſa *ſupra*. Nouarius etiam *ſupra num.* 3. ex Sellio.

4 Pertinet etiam ad Parrochum declarare per quam viam duci debeant Defunctorum corpora, etiam quando ad Eccleſias Regularium deferuntur, vocare Præsbiteros quoſcunque, etiam relictis vicinioribus, niſi aliter diſponatur ab hæredibus Defunctorum, & omnia neceſſaria vſque ad ianuam Eccleſiæ diſponere. Ex declarationibus S. Cõgregat. apud Barboſam *ſup. verbo funerale*, & eumdem Nouariũ *ſup. num.* 4. ex Aldana, quem refert. Cui etiam conſonant Statuta Cleri Romani *dicto cap.* 5. Præcedit etiam Parrochus in funeralib. Defunctorum Canonicos Collegiatæ, & alios Præsbiteros, non autem Canonicos Cathedralis. Ex declarationibus Sacræ Congregat. Idem Barboſa *ſup. verbo Parrochianus, Parochus*.

5 Quia tamen ſæpius contingit, vt occaſione iuris Sepulturæ, contrauer-

moleſtiæ oriantur, declarauit S. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium, nullo modo propterea cadauer debere manere inſepultum, ſed ſtatim ſepeliendum. Barboſa *ſup. verbo Cadauer.*

6 Qualiter officia mortuorum facienda ſint à ſolis Regularibus in eorum Eccleſijs dixi *to.* 1. *cap.* 12. *num.* 38. *& to.* 2. *cap.* 1. *num.* 47. Declaratum tamen eſt à S. Congregatione quod ſi Parrochus fuerit in quaſi poſſeſſione id faciendi, manutenendum in illa. Barboſa *ſup. verbo Parrochianus Parochus.* Quia tamen in alijs declarationibus, quas ipſe refert *ibidem verbo officium Defunctorum* 2. dicitur, hoc ſpectare ad Regulares, non obſtante quauis contraria conſuetudine, ideo quo ad hoc, vel attendendum ad poſteriores declarationes, vel ad patriæ conſuetudinem. De Cruce in mortuorum proceſſionibus deferenda, vide dicta verbo *Crux num.* 1. *&* 2. De Miſſis Defunctorum dicendis, vel cantandis, & quando, vide *to.* 1. *cap.* 21. *num.* 28. & Barboſa in *ſup. verbo Officium Defunctorum* 2.

7 Placuit pro materiæ complemento apponere hic decretum Illuſtriſs. D. Auditoris Cameræ, 6. Iunij 1640. quo ea quæ dixi circa funera Defunctorū à Regularibus ex decretis S. Congregationis obſeruanda, executioni mandari iubentur ſub magnis cenſuris, & pœnis contra inobedientes deſignatis. Eſt autem huiuſmodi.

VNIVERSIS, & ſingulis RR. DD. Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, Archidiaconis, Scholaſticis, Cantoribus, Cuſtodibus, Theſaurarijs, Sacriſtis, Parrochialiumque, & Collegiatarum Eccleſiarum Rectoribus, ſeu Locumtenentibus earum Plebanis, Viceplebanis, Curatis, vel non Curatis, cæteriſque Presbiteris, necnon Clericis, Notarijs, & Tabellionibus quibuſcumque, illique, vel illis ad quem, vel ad quos, præſentes noſtræ litteræ peruenerint, ſeu quomolibet præſentabuntur ſalutem in Domino, & noſtris huiuſmodi, imò verius Apoſtolicis firmiter obedire mandatis. NOVERITIS ex parte, & ad inſtantiam RR. Fratrum S. Franciſci Minoris, & ſtrictioris Obſeruantiæ, ac quorumcumque eorumdem RR. Fratrum Conuentuum in quibuſuis mundi partibus exiſten. principalium inſtantium Decretum Sacræ Congregationis Rituum de, & ſuper declaratione quod officium ſuper Cadaueribus in Eccleſijs Regularium ſpectet ad ipſos Regulares ad ſupplicationem dictorum inſtantium emanatum ſub die 17. Nouembris 1638. Nobis præſentatum fuiſſe ſub infraſcripto tenore videlicet. SACRA Rituum Congregatio, iuxta alias reſoluta reſpondit, officium ſuper Cadaueribus in Eccleſijs Regularium ſpectare, & pertinere ad ipſos Regulares, non autem ad Curatos defunctorum, & ita in poſterum ſeruari mandauit non obſtante

contraria conſuetudine. Die 27. Nouembris 1638. C. Epiſcopus Portuen. Cardinalis Pius, Iulius Cincius Secretarius; Loco † ſigili. Necnon pariter aliud Decretum Sacræ Congregationis Eminentiſſimorū DD. Cardinalium negotijs Epiſcoporum Præpoſitæ ad ſupplicationes pariter eorumdem R R. inſtantium emanat. die 14. Ianuarij 1639. de, & ſuper eo quod defunctorū cadauera ſepelienda ab Aedibus defunctorum ad eorumdem Fratrū Eccleſias recto tramite deferri licitè poſſunt nobis præſentatum pariter fuiſſe, ſub infraſcripto tenore videlicet. SACRA Congregatio Cardinalium negotijs Epiſcoporum, & Regularium præpoſita cenſuit defunctorum Cadauera in Eccleſijs dictorū Fratrum ſepelienda ab Aedibus Defunctorum ad eorumdem Fratrum Eccleſias recto tramite deferri licitè poſſe, monito tamen prius, & requiſito, ac expectato proprio Defunctorum Parocho, à quo Benedictionem, & vltimum vale recipere poſſint, quo venire expreſsè recuſante, poſſint ijdem Fratres etiam ipſo inuito dicta Cadauera ad ſuas Eccleſias tranſportare. Conſanguinei verò talium defunctorū illis parentare in Parochialibus, & alijs Presbyterorum etiam Cathedralibus Eccleſijs compelli nullo modo poſſint. Si quæ vero immemorabilis conſuetudo in contrarium ſuper præmiſſis exiſtere prætendatur, legitimè probetur, & interim præſens Decretū ad vnguem ſeruetur, prout eadem Sacra Congregatio ſeruari mandauit Romæ die 14. Ian. 1639. Cardinalis Antonius Barberinus, C. Fachinettus, Loco † ſigilli. Necnon aliud Decretum Eminentiſſimorum DD. Cardinalium Sacri Cōcilij Tridentini Itorpretū de, & ſuper declaratione quod quoties Cadauera defunctorum, & alia quæ in huiuſmodi miniſterio adhiberi ſolent ab ipſiſmet Fratribus peragi debeant, ad inſtantiā eorumdemmet RR. Fratrum pariter editum die 3. Decembris 1639. Nobis præſentatum fuiſſe, ſub infraſcripto tenore, videlicet. DIE 3. Decembris 1639. Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium Concilij Tridētini Interpretum, cenſuit quoties Cadauera defunctorum ad Eccleſias Fratrum Mendicantium deferuntur, Officia mortuorū, & reliqua quæ in huiuſmodi miniſterio adhiberi ſolent, non à Canonicis, neque à Clero, ſed à Fratribus obiri, & peragi debere. I B. Cardinalis Pamphilius, Franciſcus Paulutius Sacræ Congregationis Cōcilij Secretarius. Loco † ſigilli. Necnon aliud Deretum Sacræ Congregationis Rituū ſub die 14. Ianuarij 1640. ad ſupplicationem dictorum RR. inſtantiū emanatum ſub eo quod electio, & numerus Religioſorum pro aſſociandis Cadaueribus ad libitum hæredum defunctorum ſpectet Nobis præſentatum fuiſſe, ſub infraſcripto tenore, videlicet. SACRA Rituum Congregatio iuxta alias reſoluta reſpondit, electionem, & numerum Religioſorum pro aſſociandis Cadaueribus ad libitum hæredum de-

functorum ſpectare, & pertinere, & ita vbique ſeruari debere declarauit. Die 14. Ianuarij 1640. P. Cardinalis Creſcentius, Iulius Cincius Secretarius, Locus ‡ ſigilli. POST quorum quidem præinſertorum Decretorum præſentationem ex parte, & ad inſtantiam dictorum RR. Fratrum inſtantium coram Nobis infraſcripta die comparitũ, & expoſitum extitiſſe, quod licet ex forma præinſertorum Decretorum Officia ſuper Cadaueribus in Eccleſijs ipſorum R R. Fratrum celebranda ad ipſos RR. Fratres ſpectent, & pertineant, non autem ad Curatos defunctorum, ac etiam pariter ijdemmet RR. Fratres inſtantes poſſint, & valeant defunctorum cadauera in ipſorum Eccleſijs ſepelienda ab Aedibus defunctorum ad eorumdem Fratrum Eccleſias recto tramite deferre, ſeruata ad hoc præinſerti ſecundi Decreti forma. Ac etiam ex forma tertij Decreti præinſerti Officia mortuorum, & reliqua, quæ in huiuſmodi miniſterio adhiberi ſolent non à Canonicis, neque à Clero, ſed à Fratribus prædictis peragi debeant. Ac etiam ex forma quarti præinſerti Decreti electio, & numerus Religioſorum pro aſſociandis Cadaueribus ad libitum hæredum defunctorum ſpectet, & pertineat, præinſertaque Decreta inuiolabiliter obſeruari, debitæque exequutioni abſque vlla contradictione in omnibus, & per omnia, ac iuxta eorum tenorem, & formam debeant, tamen ad eorum aures deueniſſe aſſertum extitit, quod nonnulli in exequutione præſentium nominan. & cognominan. neſcitur quo iure ducti, qua ratione ſufulti iactarunt, & iactant ſe velle præfatos RR. inſtantes contra formam præinſertorum Decretorum, ac in eorum contemptum, de, & ſuper præmiſſis in partibus moleſtare, & inquietare, & forſan moleſtant: ideo ad Nos vti exequutorem eorumdemmet Decretorum recurſum habuerunt, vt de opportuno iuris remedio prouidere dignaremur. Nos igitur attendentes requiſitionem huiuſmodi fore iuſtam, rationique conſonam Vobis omnibus, & ſingulis ſupradictis, & veſtrum cuilibet inſolidum tenore præſentium committimus, & in virtute ſanctæ obedientiæ ſtricté præcipiendo mandamus, quatenus ſtatim viſis, ſeu receptis præſentibus, & poſtquam vigore præſentium fueritis requiſiti, ſeu alter veſtrũ fuerit requiſitus ex parte Noſtra, imò verius Apoſtolica authoritate, necnon ad omnem inſtantiam, quæ vobis omnibus, & ſingulis ſupradictis, & veſtrum cuilibet fiet ex parte cuiuſuis Conuẽtus dictorum Fratrum, moneatis, & requiratis primo, ſecundo, tertio, & peremptorio termino, ac monitione canonica, prout Nos etiam monemus, & requirimus, omnes, & ſingulos prædictos, & in exequutione præſentium nominan. & cognominan. tàm coniunctim, quàm diuiſim, & alias omni meliori modo, quatenus infra ſex dierum ſpatium, quorum duos pro primo, duos pro ſecundo, & reliquos duos pro tertio vltimo, & peremptorio-

remptorio termino, ac monitione canonica aſsignamus, & vos aſsignetis eiſdem ſub mille ducatorum auri in auro R. Cameræ Apoſtolicæ applican. & pro illis mandati executiui ſuſpenſionis à diuinis, priuationis beneficiorum, inhabilitatis ad illa, & alia impoſterum obtinenda, ac in iuris ſubſidium quatenus opus ſit, excommunicationis, aliiſque eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis, ſi ſecus &c. debeant, & quilibet veſtrũ debeat præinſertis Decretis in omnibus, & per omnia obtemperaſſe, dictaque præinſerta Decreta fore, & eſſe exequenda, debitæque exequutioni demandanda, ipſoſque in iuris ſubſidium excommunicandos, & declarandos fore, & eſſe ob non paritionem illorum, ac niſi illis paruerint, declarari vidiſſe, ac de omnibus damnis, expenſis, & intereſſe præmiſſorum occaſione quomodolibet paſsis, & factis, & in futurum forſan faciendis, & patiendis integrè ſatisfeciſſe, & in illis ſe condemnari vidiſſe; & quaſcumque ſententias etiam declaratorias, Decreta, ſeu mandata in præmiſſis neceſſaria, & opportuna, aliaque de iure quomodolibet requiſita fieri, ferri, & decerni, & relaxari vidiſſe, & audiuiſſe ad fauorem præfatorum RR. inſtantium deducentium in præmiſſis omne ius, omneque remedium prædicto, & omni alio meliori modo, ſibique ius, & iuſtitiam miniſtrari petentium, ac nobile officium Iudicis, & beneficium iuris implorantium nõ ſolum præmiſſo, verum etiam omni alio meliori modo &c. Et inſuper inhibeatis eiſdem, prout Nos tenore præſentium inhibemus, & inhibendo expreſsè præcipimus, & mandamus, ne viſis, & receptis præſentibus ſub pœnis, & cenſuris antedictis, audeant, ſeu præſumant, aut aliquis ipſorum audeat, ſeu præſumat quidquam contra formam præinſertorum decretorum innouare, ſeu attẽtare, aut innouari facere, ſub quouis prætextu, cauſa, ingenio, vel quæſito colore, quod ſi ſecus factum fuerit id totum reuocare, & in priſtinum ſtatum reducere curabimus iuſtitia mediante. ALIOQVIN prædictos ſic monitos ſi in præmiſſis ſe fore grauatos ſenſerint, modo, & forma præmiſſis peremptoriè citetis, & citari curetis, prout Nos etiam citamus eoſdem quatenus decimaquinta die poſt præſentiũ exequutionẽ ſi dies ipſa iuridica fuerit, alioquin prima die iuridica ex tunc proxima immediatè ſequente compareant Romæ in iudicio legitimè coram Nobis, vel noſtro in Ciuilibus cauſis R.P.D. Locumtenente infraſcripto cauſam eorum grauaminis allegaturi, aliaque dicturi, & facturi, prout iuſtitia ſuadebit, & ordo dictauerit rationis &c.

8 Vide alia verbo *Habitus*, & 4.10. verbo *Sepultura*.

Digitized by Google

DEGRADATIO.

SVMMARIVM.

Degradatio quid ſit. num. 1.
Quotuplex ſit. ibid.
Quomodo differat à cenſuris. num. 2.
Quomodo ab Irregularitate. ibid.
Cui competat degradare. num. 3.
Cui degradatos reſtituere. num 4.
Degradati quibus priuentur. num. 5.
Alia remiſſiuè. num. 6.

1 DEGRADATIO propriè, & quatenus à depoſitione diſtinguitur, pro vt colligitur ex *cap. Degradatio de pœnis in 6.* eſt duplex: alia verbalis, alia actualis, ſeu realis. Degradatio verbalis eſt ſententia Eccleſiaſtica, qua Eccleſiaſtica perſona verbis priuatur omni officio, beneficio, & priuilegio clericali in perpetuum ſine ſpe illud conſequendi. Degradatio vero actualis, ſeu realis, eſt pœna Eccleſiaſtica, qua Eccleſiaſtica perſona realiter, ac actualiter priuatur omni officio, beneficio, & priuilegio clericali in perpetuum abſque vlla ſpe illud conſequendi, cum quadam ſolemnitate. Silueſter *in ſumma verbo Degradatio num.* 1. Vnde Degradatio verbalis & realis comparantur ſicut ſententia, & executio ſententiæ: nam per illam profertur ſententia; per iſtam vero mandatur executioni, quo ad aliquas actiones. Suarez *to.* 5. *de cenſur. diſp.* 30. *ſect.* 2. *num.* 2. Conueniunt in hoc quod non priuant caractere clericali, & conſequenter non impediunt quo minus actus Ordinis facti à Degradatis validi ſint, cum caracter ſit ſignum indelebile, licet illi peccent eos exercentes, contra eccleſiæ prohibitionem. Silueſter *ſup. num.* 9. Suarez *ſup.* Conueniunt etiam in hoc quod per illas non priuantur degradati illis oneribus, quæ ex ordinatione Eccleſię ſequuntur Ordines, vt ſunt obligatio recitandi Officium, ſeruandi caſtitatem cum inhabilitate ad matrimonium contrahendum; cum non imponantur ad tollendum onera, ſed honores. Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 50 *num.* 1. Suarez *ſup. num.* 3. Item conueniunt quod neutra ſit à iure ipſo facto incurrenda, ſed per hominis ſententiam, vt de ſe patet, & conſtat ex vſu eccleſiæ. Suarez *ibid num.* 3. Vtraque etiam reddit hominem infamem, cum non imponantur niſi propter grauiſſimum delictum publicum. Suarez *num.* 5. De cæremonijs autem quibus fiunt, agitur in dicto *c. Degradatio de pœnis in* 6. Vide Silueſtrum *ſup. num.* 1. 2. & 3. Toletum

ſup.

Digitized by Google

ſup. num. 1. & Laymanum *lib.* 1. *tract.* 5. *par.* 3. *cap.* 5. *num.* 4. & 5. & præcipuè Pontificale Romanum. De criminibus quæ merentur degradationem agunt Silueſter *ſup. num.* 6. Bonacina *de Cenſuris diſp.* 4 *punct. unico num.* 6. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. Allegat.* 110. *num.* 10 & ſequentibus.

2 Differt Degradatio propriè dicta, de qua in præſenti, ab excõmunicatione, ſuſpenſione, & interdicto, quia iſtæ ſunt cenſuræ, cum ſint pœnæ medicinales, quæ auferri poſſunt, poſita reſipiſcentia delinquentis, Degradatio verò non eſt talis, ſed purè vindicatiua pœna, & vinculum indiſſolubile, carens ſpe remiſſionis. Suarez *ſup. num.* 9. Bonacina *de cenſur. diſp.* 1. *quaſt.* 1. *punct.* 1. *num.* 4. Eſto Corneio *to.* 2. *in* 3. *p. S. Tho Tract.* 5. *de Cenſur diſp.* 1. *dub.* 2. poſt alios degradationem inter cenſuras referat. Differt etiam a depoſitione, quia depoſitio propriè, & prout a Degradatione ſecernitur, non includit priuationem priuilegij clericalis, ſcilicet canonis, & fori, prout eam includit degradatio. Silueſter *ſup. num.* 1. Sanchez *to* 1. *conſil. mor lib.* 3. *cap.* 1. *dub.* 32 *num.* 248. Hic tamen nota, depoſitionem vocari Degradationem verbalem, & Degradationem verbalem vocari depoſitionem *ca. dictum* 81. *diſt.* & *cap.* 2. *de Cleric. excommunicat. miniſtr.* Alderete *de religioſa diſciplina lib.* 2. *cap.* 27. §. 4. *num.* 9. Ab Irregularitate quoq; differt, quia irregularitas vt talis non eſt pœna, ſed inhabilitas quædam; Degradatio vero eſt pœna. Ab alijs autem priuationibus quę etiam ſunt pœnæ differt Degradatio, non ſolum quia Degradatio eſt priuatio veluti totalis ab officio, beneficio, & priuilegio Clericorum, illæ autem veluti partiales ab officio ſcilicet, beneficio, vel ſimilibus; & quia non fiunt cum ea ſolemnitate qua Degradatio, ſed etiam quia illæ non ſunt pœnæ irremiſſibiles, aut carentes ſpe diſpenſationis ſicut ipſa.

3 Specialiter quod attinet ad Regulares nota, Prælatos Regulares non habere poteſtatem degradãdi Degradatione actuali, ſeu reali ſuos ſubditos, nec iure communi, quia ius commune deſignat ſolum ad id munus Epiſcopum *cap. degradatio de pœnis in* 6. vel ſaltem eius Vicarium, ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 13. *de Reformat. cap* 4. Et ratio eſſe poteſt, quia ſicut admittere ad Ordines, ſeu Ordinare ſolũ ſpectat ad Epiſcopum, ſic, & deijcere ab illis, eo modo quo fieri poteſt talis deiectio, ſolum ſpectabit ad illum. Neque ex priuilegio, quia nullum de hac re quod ego viderim extat, nec denique ex conſuetudine, de qua nihil audiui. Sayros *de cenſur. lib.* 5. *cap.* 20. *num.* 28. Barboſa *ſup. num.* 25. Quare ſi caſus eſſet quod Religioſus committat crimen Degradatione dignum, vocandus eſt Epiſcopus. Quo ſenſu, & non alio accipiendi ſunt Ioannes de Ligniaco *in cap. nec in agro de ſtat.*

Cc 3 *Monach.*

Digitized by Google

Monach. & Abbas *in cap. cum contingat* quos referunt, & ſequuntur Cochier *de iuriſdict. Ordinar. in exemp. par.2. quæſt.45. num.98.* & Barboſa *ſup. num.* 28 dum dicunt Epiſcopum cognoſcere contra exemptos in omnibus criminibus actualem ſeu ſolemnem Degradationem requirentibus. De verbali autem Degradatione loquendo, fieri poſſe à Prælatis Regularibus admittit Alderete *ſup. l.1.c.3.n.24. & 25.*

4 Similiter, nec poſſunt dicti Prælati ſubditos degradatos in priſtinum ſtatum reſtituere, ſeu cum illis diſpenſare in hac pœna, caſu quo poſt Degradationem Religioſus non eſſet tradendus Curiæ ſæculari, vel conſtaret iniuſtè eſſe condemnatum. Eſt enim ex natura ſua indiſpenſabilis niſi ſolum à Papa. Silueſter *ſup. num.* 11. Bonacina *ſup. num.*4. Nec ex vi quorumcumque priuilegiorum concedentium facultatem dictis Prælatis diſpenſandi cum ſuis ſubditis in quibuſcunque pœnis; de quibus egi *to* 1. *cap.*10. *num.* 35. *& cap.* 18. *num.*46. propter eamdem rationem, & etiam, quia vt habetur *cap. vlt. de offic. Vicarÿ in*6. in generali conceſſione non veniunt illa quæ non eſſet quis veriſimiliter in ſpecie cōceſſurus, hoc autem priuilegium, quia eſt de re grauiſſima, & raro contingenti, non eſt credendum à Pontifice concedi niſi illud exprimatur. Suarez *to.4. de Relig. Tract.8. lib.2. c.21. num.*13. *& Tract.* 10. *lib.9. cap.2. num.*49.

5 Degradati realiter, aut etiam verbaliter non potiuntur priuilegio canonis, nec fori, ita vt percutiens illos non maneat excommunicatus, & iudicari poſſint apud Iudices ſæculares *cap. nouimus de verb. ſignificat. cap. Degradatio de pœnis in 6.* Silueſter *ſup. num.* 1. & 8. Alderete *ſup. lib.2. cap.27. §.4. num.*13. Vnde cum Authores communiter dicunt per degradationem verbalem non ammittere degradatum priuilegium clericale, intelligendi ſunt de degradatione verbali, quæ eſt idem quod depoſitio, quæ ſcilicet non ordinatur ad actualem, non de illa verbali, & reſpectiua quæ eſt præambula ad degradationem actualem, de qua in præſenti. Alderete *ſup. num.* 11. & 13.

6 Vide alia verbo *Depoſitio.* & 4. to. verbo *Pœnæ* Eccleſiaſticæ.

DELINQVENS REGVLARIS.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiue • *num.*1.
De Regulari intra clauſtra degente, ſed extra illa notoriè delinquente. ibid.
*An incarcerari poſſit ab Epiſcopo. num.*2.
*Quid facere debeat Prælatus ab Epiſcopo monitus. num.*3.

An ſu-

Digitized by Google

An ſufficiat mittere ſententiam contra illum datam. *num*.4.
Intra quod tempus debeat ipſum punire. *num*.5.
Quid ſi Religioſus delinquat intra Eccleſiam. *num*.6.

1 DE hac materia non pauca dixi *to*.1. *cap*. 11. *num*.8. 10. & 11. & *cap*. 16. *num*.26. & 27. & in hoc tertio tomo verbo *Cauſa iudicialis Regularium*, nunc tamen aliqua addenda ſunt, maximè circa Regularem intra clauſtra degentem, ſed extra illa notoriè, & ſcandaloſè delinquentem. De hoc n. decernit Concilium Trid. *ſeſſ*.25. *cap*.14. quòd Epiſcopo inſtante à ſuo Superiori intra tempus ab Epiſcopo præfigẽdum puniri debeat, & Clem. 8. in Bulla *Suſcepti muneris* ſtatuit pœnas in Superiores negligentes illum punire, prout eo *cap*. 16. *num*.26. retuli.

2 Quamuis autem, nec Concilium, nec Clemens Papa ſtatuerint prædictum Regularem intra clauſtra degentem, & extra illum delinquentem ab Epiſcopo incarcerari poſſe; quod etiam declaratum à S. Congregatione refert Alderete *lib*.1. *de Religioſ. diſcipl. cap*. 3. *num*.40. ſed ſolum debere inſtare Prælato pro ipſius punitione; nihilominus aliqui, quos retuli eo *num*.27. in 2. & 3. editione, quibus adde Piaſegum in *praxi Epiſcopor. par*. 2. *cap*. 3. *num*. 43. & Nouatium *in lucern. Regular. verbo delinquens num*.5. autumant id fieri poſſe. Quod intelligo, iuxta dicta ibidem, in caſu quo Epiſcopus timeret fugam Religioſi, aliàs ſecus. Quorſum enim incarcerare debet quem non poteſt punire, nec ipſius fugam timet? Caſu autem quo incarceretur, quamuis ſimiliter, nec ex decreto Concilij, nec ex Clem. 8. habeatur Epiſcopum poſſe ſumere informationem ſuper delictum, & eius notorietatem, nihilominus, quia ex declaratione Sacræ Congregationis, quàm referunt Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat*. 105. *num*. 20. & Nouarius *ſup. num*. 9. habetur id fieri poſſe, admittendum id eſt, dummodo tamen ſtatim, & ſine mora id fiat, & informatio ſtatim ad Superiorem Religioſi remittatur, prout etiam declaratum videtur à S. Congregatione in declaratione, quàm affert idem Nouarius *num*. 6. ſicque indicat Barboſa *ſup. n*.19. ex Piaſego *ſup*. Addit idem Nouarius *num*. 7. ex Genuenſi *in Praxi Curiæ Epiſcop. Neapol. cap*. 19. & rectè, quod ſi Epiſcopus differret capere informationem, & Regularem carceribus vexaret, non euitaret excommunicationem (intellige, impoſitam contra Ordinarios procedentes contra Regulares priuilegiatos, vel in *ca. ſi quis*) idque Neapoli obſeruatum teſtatur.

3 Quamuis etiam ad hoc quod Superior Regularis debeat punire prædictum Regularem, poſſet, quantũ eſt ex vi decreti Concilij, & Cõſtitutionis Clementis 8. expectare quod ſæpius de ea re moneatur ab

Epiſcopo, quia Concilium, & Pontifex vtuntur verbo inſtare *inſtante Epiſcopo*, quod denotat vrgere cum quadam importunitate (Baldus *in l. eos §. Apoſtolos num. 3. C. de appellat.* Alderete *ſup. num.* 37. ex Rodriguez ab eo relato) idque ſit rationi conſentaneum, cum poſſit contingere quod Epiſcopus deceptus ſit, ſeu non bene informatus de delicto Religioſi, nihilominus Superior Regularis ſtatim ad primam monitionem Epiſcopi debet procedere ad punitionẽ talis Religioſi, non ſolum ne propter eius moram credatur illius delicto conniuere, vt habet idem Alderete *ſup. num.* 38. ſed etiam, quia ita declaratum dicitur à Sacra Congregatione, referentibus Barboſa *ſup. num.* 20. & Nouario etiam *ſup. num.* 9.

4 Cum autem in dictis decreto Concil Trid. & Conſtitut. Clementis ſtatuatur, vt Prælatus Regularis certiorem faciat Epiſcopum de punitione dicti Religioſi, ideo non ſufficit quod ad illum mitat Prælatus ſententiam, ſeu copiam illius, vel Acta ſuper delictum illius, ſed requiritur quod de punitione ipſa, aut executione ſententiæ illum faciat certiorem. Ita enim declaratum eſt à S. Congregat. referentibus eiſdem Barboſa, & Nouario *ſup.* Quod tamen limitandum videtur niſi executio ſententiæ requireret ſucceſſionem temporis, vt ſi Religioſus propter illud delictum damnatus eſſet ad diſciplinam v. g. recipiẽdam per annum omnibus ſextis ferijs, tunc enim ſufficeret certiorem facere Epiſcopum de ſententia, & qualiter incepta eſt adimpleri.

5 Quia tamen Concilium, & Clemens 8. locis relatis ſtatuunt Prælatum Regularem teneri punire dictum Religioſum intra tempus ab Epiſcopo deſignandum, animaduertendum eſt, quod ſi intra illud tẽpus non potuerit illum punire, vel ob defectum iuriſdictionis, vel ob aliam cauſam, poſtulare debere ab Epiſcopo termini prorogationem, quam debet Epiſcopus concedere, quia terminus competens concedi debet *cap. 1. de dilat. cap. 2. requiris §. 1. de appellat. cap legitimæ de appellat.* alioquin inuenta eſſet ratio, qua breuiſſimo tempore aſſignato, Epiſcopus Religioſum contra exemptionem Religioſorum ſemper punire poſſet. Alderete *ſup. num.* 38.

6 Nota hic aliam declarationem Sacræ Congregationis, quam referunt relati Barboſa, & Nouarius *ſup.* ex qua habetur Concilij deciſionem non ſolum procedere in caſu quo Religioſus extra clauſtra deliquerit, intelligẽ notoriè, & ſcandaloſè, vt dictum eſt, ſed etiam quãdo deliquerit intra Eccleſiam ſui Monaſterij. Quod, etſi durum videatur, cum Religioſus in Eccleſia ſui Monaſterij exiſtens intra clauſtra exiſtere dicatur, acquieſcendum tamen deciſioni Sacræ Congregationis, ſi de ea authenticè conſtet. Niſi forte dicatur, & congruentius, intelligi de alia Eccleſia ſui Ordinis extra propriam ſui Monaſterij.

DENVN-

DENVNCIATIO, ET DENVNCIARE pro Regularibus.

SVMMARIVM.

Denunciatio remiſſiuè. num.1.
Denunciatio quid ſit. num.2.
Quotuplex ſit. ibid.
De Euangelica, & iudiciali remiſſiuè. num.3.
Tenentur Regulares denunciare hæreticos, vel de hæreſi ſuſpectos. num. 4.
Etiam ſi non poſsint probare delictum. ibid.
An præmittere debeant correctionem fraternam. ibid.
An hæreticos iam emendatos. ibid.
Quæ ſcientia requiritur delicti ad hanc denunciationem faciendam? ibidem.
An pater filium, filius patrem, vir vxorem, & vxor virum teneantur denunciare ibid.
An idem ſe ipſum. ibid.
Quid de obligatione denunciandi Confeſſarios ſolicitantes ad inhoneſta. num.6.
Quomodo intelligenda quæ dixi tomo 1. Summæ in prima editione. ibid.
Denunciari debent tales Confeſſarij, etiam non diffamati. ibid.
Sub peccato mortali. ibid.
Quando, & quomodo facienda. ibid.
Quid de Confeſſario ſolicitato à fœmina. num.6.
De quibus ſolicitatoribus intelligenda Conſtitutio Gregorij XV. ibid.
An etiam de Sacerdotibus non Confeſſarijs, aut de merè laicis accipienda. ibid.
Edicta, quæ præcipiunt hanc denunciationem licita ſunt. num.7.
Etiam ſi præcipiant illam, non præmiſſa correctione fraterna. ibid.
Qui teneantur ad illam? ibid.
An denunciantes fiant irregulares ſecuta morte denunciati. ibid.
Denunciatio facienda eſt intra terminum præfixum in edictis. n.8.
Quid ſi non fiat intra talem terminum. ibid.
Quid de illo, qui ignorauit edictum tempore quo terminus currebat. ibid.
An ante terminum obligent aliquando talia edicta. ibid.

Digitized by Google

1 DE hac materia præter dicta ſupra verbo *Accuſare, & accuſator*, alia addenda maximè quatenus ad Regulares ſpectare poteſt.

2 Denunciatio eſt *criminis manifeſtatio facta Superiori.* Siluester *in ſumma verbo Denunciatio num.* 1. Sanchez *to.* 2. *conſil. Moral. lib.* 6. *cap.* 2. *in Probemio*. Eſt duplex, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 27. *num.* 1. ſcilicet Euangelica, & iudicialis, prior eſt, quæ fit Prælato non vt Iudici, ſed vt Patri, non ad proceſſum formandum, ſed ad correctionem, vel emendam, poſterior eſt, quæ fit Prælato vt Iudici ad formandum proceſſum, & puniendum delinquentem. Addit Sanchez *ſupra* denunciationem canonicam, quæ fit Superiori ad impedienda mala quæ ex peccato procedunt, & alij alias denunciationes adiungunt: ſed illæ coincidunt cum duabus aſſignatis. Siluester *ſup.*

3 Loquendo de denunciatione Euangelica quę fit Prælato vt Patri aliqua dixi eo *cap.* 27. & deſeruiunt ea, quę attuli ſupra verbo *Accuſare, & accuſator*. Solum ergo diſcutienda eſt denunciatio iudicialis, & nō ea quæ fit Prelatis Regularibus pro Regularium iudicijs, quia de iſta ſufficienter dixi locis relatis, ſed de ea tantum quę præcipitur facienda in aliquibus edictis. v.g. de hæreticis, ſolicitatoribus ad in honeſta in Confeſſione, & ſimilibus.

4 Et quidem Regulares omnes quicunque illi ſint teneri denūciare hæreticos, vel de hæreſi ſuſpectos quaſcunque perſonas, conſtat ex dictis ſupra verbo *Accuſator num.* 7. ex Conſtitutione Pauli 5. & decreto S. Generalis Inquiſitionis Romanæ eo loco adductis, & idem eſt proportionaliter in Regnis Hiſpaniarum vbi ſupremum Tribunal S. Inquiſitionis Hiſpanæ viget, propter edicta ipſius. Tenentur autē ad huiuſmodi denunciationem faciendam, etiam ſi delictum probare non poſſint, propter dicta eo verbo *Accuſator*. ſcilicet, quod in Tribunali S. Inquiſitionis ſeruatur quod denunciator non teneatur probare delictum quod denunciat. An vero teneatur id facere nō præmiſſa correctione fraterna quando eſt ſpes emendæ, eſt grauis controuerſia inter Doctores, & duplex opinio: vna affirmatiua; negatiua alia; quarū auctores refert Diana *par.* 1. *Tract.* 4. *reſolut.* 2. Eſto autem vtraque probabilis ſit, in praxi tamen ſequi conuenit opinionem negantem prærequiri talem correctionem fraternam, tum quia vix, aut nullo modo credi debet hæreticum, qui Eccleſiam non audit, auditurum monitionem vnius perſonæ, tum quia ita ſolent præcipere DD. Inquiſitores in ſuis edictis, quibus parendum, vt potè viris doctiſſimis; & qui magna diligentia & zelo bonum commune Fidei, & Religionis procurant, de quo etiam inferius *num.* 7. Suarez *de fide diſp.* 20. *ſect.* 4. *num.* 11. Sanchez *to.* 2. *Conſil. moral. lib.* 6. *cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 6. Ioannes

nes Sancius *in ſelect. diſp.* 11. *num.* 56. Hoc tamen intelligendum eſt de hæreticis pertinacibus, illis ſcilicet, qui errores in fide ex malitia proferunt, non de illis, qui ex aliqua ſimplicitate, vel ignorantia, quales ſunt aliqui Concionatores, id faciunt, iſti enim non ſunt propriè hæretici, cum ad hæreſim pertinacia requiratur, & ita ſeruandus eſt cũ illis ordo Euangelicus. Sanchez *ſup. num.* 7. ex Nauarro, Corduba, & alijs. De hæretico vero iam emmendato, & correcto plures tenent denunciandum non eſſe, alij affirmant, quibus aſſentior, quando peccatum fuit publicum, vel inde ortum eſt nocumentum aliquod in alijs, etſi enim talis emendatus ſit, ſatisfacere tamen oportet Reipublicæ propter infamiam, & damnum illatũ. Sanchez *ſup. dub.* 15. *num.* 6. Sanctarellus *in Tract. de hæres cap.* 9. *num.* 11. Diana *ſup. Reſolut.* 3. Denunciare etiam debent hęreticum non ſolum ij qui certo ſciunt illius delictum, ſed etiam illi qui a perſonis fide dignis de eo certificati ſunt. Quia tales verè, & propriè dicuntur habere notitiam delicti. Sanchez *ſup. dub.* 16. *num.* 1. ex Nauarro, Rodriguez, & alijs. Secus quando id audierunt a leuibus perſonis, quia hæc notitia nullam generat fidem. Corduba *lib.* 1. *quæſt. q.* 43. *dub.* 2. §. *ſexto quando*. Nauarrus *in Man. cap.* 25. *num.* 46. Quamuis autem plurium ſententia ſit non teneri filium denunciare patrem aut matrem hæreticos, ſicut nec è contra patrem, aut matrem filium hæreticum, quia iure naturæ pater, mater, & filius ſunt veluti vna perſona, itaut bonum & malum vnius in alterum refundatur, quando tamen hæreſis eſſet pernicioſa Reipublicæ, quia publica, vel in alios ſeminata, tenerentur id facere, quia bonum commune Reipublicæ præponendum eſt particulari patris, matris, vel filij. Caſtro *lib.* 2. *de iuſta hæretic. punit cap. vlt.* Suarez *Tract. de fide diſp.* 20. *ſect.* 4. Idem proportionaliter dicendum eſt de vxore reſpectu mariti, aut mariti reſpectu vxoris, propter eamdem rationem. Qualiter autẽ nullus teneatur propalare ſeipſum, dixi ſupra verbo *Accuſator.* In ſuper, licet regulariter nullus teneatur alium denunciare quando ex denunciatione timet ſibi ſaltem probabiliter aliquod malũ notabile mortis, infamiæ &c. iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 19. *num.* 34. nihilominus quando ex omiſſione denunciationis ſequeretur malum etiã notabile Reipublicæ, aut Communitati debet fieri denunciatio, propter rationem aſſignatam. Genuenſis *in praxi cap.* 18 *num.* 8.

5 Loquendo autem de obligatione denunciandi Confeſſarios ſollicitantes ad inhoneſta in Cõfeſſione, præter dicta *to.* 1. *c.* 19. *num.* 35. & quamuis plura ex dictis ſupra hic applicari poſſint, alia tamen iungenda ſunt. De quibus nouiſſimè Hieronymus Trimarchus Ordinis Minimorum Tractatum vnicum valde doctum ſcripſit. Et primò quidem, licet eo loco aliquorum ſententiam ſequens dixerim in prima

editio-

editione Romę anno 1634. & ſecũda Venetiarũ anno 1637. Confeſſarios teneri monere pœnitẽtes, quos ſciuerint ab alijs ſolicitatos, & eos denunciare *niſi forte* (dixi) *ſolicitati credant Confeſſorem ſollicitantem eſſe fraternè corrigibilem, aut eſſe emendatum.* Cautius tamen, & conformius ad mentẽ Sacræ Congregationis Generalis Inquiſitionis Romanæ addidi in tertia editione Venetiarum anno 1640 ſequentia: *Et nota, quod in praxi non debent ſolicitati credere Confeſſarios ſolicitantes eſſe fraternè corrigibiles, aut emendatos, cum ſint de hæreſi ſuſpecti, propterea tenentur illos antequamcunque monitionem, ſeu correctionem S. Officio Inquiſitionis denunciare.* Huiuſmodi autem denunciatio facienda eſt etiam ſi Confeſſarij aliàs de tali crimine diffamati non ſint. Hæc enim eſt praxis Sanctæ Inquiſitionis tam in hoc quam in hæreſis caſu, & conformis Conſtitutioni Gregorij 15. quam dicto loco retuli, vbi cum agitur de obligatione denunciandi non apponitur talis conditio. Sanctarellus *Tract. de hæreſ. cap 44. dub. vnic. num.* 8. Diana *4. par. Tract. 5. Reſol.* 1. ex alijs quos refert. Eſt que ſine dubio peccatum mortale denunciationem omittere, quia eſt tranſgreſſio præcepti in re grauiſſima, & magni ponderis pro Republica Chriſtiana: ſicque ſemper conſuetudine fuit receptum. Sanctarellus *ſup. cap. 46. dub. vnic. num.* 10. Imo, in caſu quo non adeſſet S. Inquiſitionis edictum præcipiens denunciationem, adhuc eſſe faciendam, tenet Diana *ſup. Reſol.* 3. ex Ioanne Sancio. Fieri porro debet talis denunciatio, etiam ſi materia ſolicitationis non videatur in genere luxuriæ grauis, ſed leuis, quia quomodocunque ſit ſemper ſit grauis iniuria Sacramento, poſito quod pro tali occaſione ſit peccatum mortale. Ioannes Sancius *in Select. diſp.* 11. *num.* 22. Similiter, etiam ſi Confeſſarius immediatè poſt ſolicitationem pœniteat, adhuc denunciandum eſſe, tenent Sanctarellus *dicto cap.* 44. *dub. vnico num.* 18. & Bonacina *in Tract. var. diſp. 6. punct. 3. num.* 4.

6 Specialiter tamen, circa Conſtitutionem Gregorij 15. de qua ſupra in qua nouiſſimè, & rigidiùs agitur de hoc caſu ſolicitationis, notandum primo, quod licet probabile ſit id, quod dicto *cap. 19. num.* 34. dixi, videlicet, Confeſſarium ſolicitatum à fœmina, & illi conſentientẽ non eſſe denunciandum, quia ea Conſtitutio ſolum videtur eſſe contra ſolicitantes, & in tali caſu Confeſſarius non eſt ſolicitans, ſed ſolicitatus, nihilominus ſatis probabile etiam eſſe oppoſitum, propter verba illa Conſtitutionis dictæ, *aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones ſiue tractatus habuerit.* & infra: *ſeu tractãtes vt ſupra.* Quibus denotatur non ſolum Confeſſarios ſolicitantes, ſed etiam ſi ſolicitatores non ſint, ſi prædicta egerint, comprehendi in ea Conſtitutione, & eſſe denunciandos. Fagundez *de præcept. Eccleſ. in 2. edit. præcept. 2. lib. 4. cap. 3.*

Digitized by Google

cap. 3. num. 56. & 57. Diana *ſupra Reſol.* 42. Notandum ſecundò, quod quamuis ex vi Conſtitutionis dictæ Gregorij XV. debeant denunciari Confeſſarij ſollicitantes ad inhoneſta non ſolũ in actu Confeſſionis, aut ante, vel poſt immediate, ſed etiam *occaſione vel prætextu Confeſſionis huiuſmodi*, vt in ea dicitur, id tamen intelligendum eſt quando paulò poſt Confeſſionem, occaſione vel prætextu ipſius ſequitur ſollicitatio, non vero ſi poſt multum tempus id fiat. Ita enim videtur benignè interpretanda mens Pontificis. Souſa *in opuſc. de confeſſar. ſolicitan. in additionib. num.* 10. Cum autem in dicta Conſtitutione dicatur, *ſiue ante, ſiue poſt immediatè, ſeu occaſione &c. etiã Confeſſione non ſecuta*, ideo denunciandus eſt Confeſſarius, qui fœminam accedentem ad confitendũ ſolicitat, etiam dilata Confeſſione in aliud tempus. Diana *ſup. Reſol.* 39. Et qui concubinam eo tempore laſciuè ſeu zeloſè obiurgat, quod cum alio tractet, propter dicta. Sancius *in ſelectis diſp.* 11. *num.* 32. Idem habet Diana *Reſolut.* 45. de Confeſſario qui petit à pœnitente domum ſuam vt eò adducat concubinam. Etſi Souſa *ſup. tract.* 1. *cap.* 14. *num.* 8. oppoſitum teneat. Notandum tertiò, quod cum in dicta Conſtitutione ſemper ſit ſermo de Sacerdotibus, & ea committentibus ſub prætextu Cõfeſſionis, ideo ipſi, ſi talia crimina commiſerint, erunt denunciandi, quamuis alias verè Confeſſarij non eſſent. Acugna *tract. de Confeſſ. ſollicit. quæſt.* 14. *num.* 4 Sancius *in Select. diſp.* 12. *num.* 39. Secus dic de mere laicis, aut non Sacerdotibus, propter oppoſitam rationem. Sanctarellus *de hæreſ. cap.* 46. *dub. vnic. num.* 9. Vide alia in Trimacho *ſup.*

7 Loquendo autem generaliter de huiuſmodi edictis, quæ à Iudicibus, vel Prælatis promulgari ſolent tam pro prædictis caſibus hæreſis, aut ſuſpicionis hæreſis, & ſpecialiter pro ſollicitãtibus in Confeſſione, vel circa eam, quam pro rebus furatis reſtituendis, vel ſimilibus, notandum, quod etſi aliqui dicant eſſe illicita, quia præbent occaſionem peccandi ſaltem ſimplicibus, nihilominus licita eſſe conſtat, tum ex vſu Eccleſiæ, tum quia nullo iure prohibita ſunt. Bañez 2.2. *quæſt.* 33. *art.* 8 *dub.* 2. *ad* 7 Sanchez *to.* 2. *conſil. Moral. lib.* 6. *cap.* 2. *dub.* 26. Imò hæc edicta licita eſſe, etiam quando illis præcipitur denunciare delictum hæreſis, vel ſollicitationis ad inhoneſta in Confeſſione, qui eſt caſus de hæreſi ſuſpectus, non præmiſſa correctione, colligitur, tum quia rariſsimè poteſt adhiberi conueniens remedium per ſolã monitionem, & prudentiam hominis priuati, ob periculum infectionis hæreſis, & aſtutiam hæreticorum, tum quia finis adæquatus huius denunciationis non eſt ſola emendatio fratris, ſed correctio publica, & ſecuritas aliorum fidelium. Suarez *de fide diſp.* 20. *ſect.* 3. *num.* 12 Diana *ſupra Reſol.* 24. Tenentur autem denunciare etiam ij qui iurauerunt

runt id non facturos, tale namque iuramentum pro illo caſu eſt de re illicita, ac per conſequens non obligat. Silueſter *in ſumm. verb. teſtis quæſt.* 8. Sanchez *ſup. dub.* 21. Tenentur quoque denunciare etiam Clerici, vel Religioſi, quantumuis inde timeatur ſequenda mors hæretici, vel de hæreſi ſuſpecti; propter dicta ſupra verbo *Accuſator, & accuſare* a num. 18. Dicere poteſt aliquis cum Sanchez *ſup. dub.* 10. tunc requiri proteſtationem, de qua eo loco dixi, ſed tu vide dicta *ibid. num.* 21. Obligantur etiam ad denunciandum ij qui ſolum ſub ſecreto naturali ſciunt delictum, quando illud eſt in damnũ tertij, vel Communitatis, in ijs enim caſibus non obligat ius ſecreti naturalis. Caſtrus Palaus *to.* 1. *Tract.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 10. *num.* 5.

8 Circa terminum tandem, qui in huiuſmodi edictis aſſignari ſolet, præter dicta ſupra verbo *Annus à num.* 2. quæ huic etiam propoſito deſeruire poſſunt, dicendum, denunciationem debere fieri intra terminum præfixum in edictis. Quod ſi quis ſciens edictum non denunciauit intra terminum illius, nõ propterea, eo termino tranſacto, liber eſt a tali obligatione, quia ille terminus non aſsignatur eo fine, vt extinguatur obligatio, ſed vt non differatur. Suarez *de cenſuris diſp.* 20. *ſect.* 2. *num.* 15. Acugna *Tract. de Confeſſar. Sollicit. quæſt.* 21 *num* 4. Ioannes Sancius *in ſelect. diſp.* 11. *num.* 59. De eo autem qui ignorauit edictum tempore quo eius terminus currebat, probabile eſt non teneri denunciare ſtatim ac habuit notitiam illius, ſed poſſe expectare tantum tempus quantum edictum deſignauerat, cum non ſit peioris conditionis, ac alij. Suarez *ſup ſect.* 3. *num.* 15. Acugna *ſup.* Portellus *in Dub. Regular. verb. denunciatio n.* 3. Sancius ſupra. Per accidens autẽ poterit contingere quod quis teneatur denunciare etiã antequam terminus præfixus in edicto finiatur, vt ſi præuideat ſe habiturum impedimentum ad denunciandum tranſacta ea occaſione, ſicut plures dicunt de obligatione Confeſſionis, vel Communionis, Diana *ſup. Reſolut* 29. ex alijs. Nota tandem, quod edicta S. Inquiſitionis, cum illud tribunal ſit perpetuum, ſunt per modum legis, & ita durant vſque ad aliorum promulgationem, ſicut dixi de Bulla cœnæ verbo *Bulla Cœnæ num.* 2. Suarez *de fide diſp.* 20. *ſect.* 4. *num.* 11. Auila *de Cenſur. par.* 2. *cap.* 5. *diſp.* 5. *dub.* 5. *concl.* 3. Sancius *in Select. diſp.* 11. *num.* 62. Vnde caſu dato quod Inquiſitores aliquando eſſent negligentes in edictis promulgandis, ex vi priorum deberet fieri denunciatio. Diana *ſup. Reſolut.* 41. Edictum porro S. Inquiſitionis Rom. attuli *ſup. verbo Accuſator num.* 7. Vide Peirinis *to.* 2. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 9 *Pauli* 5. *num.* 27. & Trimarcum *ſup.*

DEPO-

Digitized by Google

DEPOSITIO.

SVMMARIVM.

Quid ſit Depoſitio. num. 1.
Quomodo differat à degradatione, cenſuris, & pœnis. ibid.
Quibus priuetur clericus, vel Religioſus depoſitus. num. 2.
Non priuatur oneribus, & obligationibus. num. 3.
Propter quæ delicta imponenda hæc pœna. num. 4.
Ad quos pertinet in illa diſpenſare. num. 5.

1 DEPOSITIO (quæ etiam verbalis degradatio dici ſolet iuxta dicta ſupra verbo Degradatio *num.* 2.) eſt *perpetua ab Altaris miniſterio, & gradu Eccleſiaſtico remotio ſine ſpe reſtitutionis, & cum retentione priuilegij fori, & Canonis.* Silueſter *in Summa verbo Degradatio num.* 1. Alderete *de Religio. Diſcipl. lib.* 2. *cap.* 27. §. 4. *num.* 7. Vnde, iuxta dicta eo verbo *Degradatio*, differt à degradatione, quia degradatio includit priuationem priuilegij, & Canonis, quam non includit depoſitio propriè de qua in præſenti, & à cenſuris, & alijs pœnis, quia illæ ſunt pœnæ medicinales, & cum ſpe reſtitutionis. Silueſter *ibid.* Sanchez *to.* 1. *Conſil. moral. lib.* 3. *cap.* 1. *dub.* 32. *num.* 248. Ab irregularitate vero differt, quia depoſitio eſt pœna, irregularitas verò ſecundum comunem rationem irregularitatis pœna non eſt, ſed inhabilitas quædam. Hinc etiam ſpecialiter, quamuis ſæpius confundatur cum ſuſpenſione, ab ea tamen differt, tum quia ſuſpenſio eſt cenſura, non autem depoſitio, tum quia depoſitio eſt ſine ſpe reſtitutionis, quod non conuenit ſuſpenſioni etiam perpetuæ. Etſi enim talis ſit, vt propterea quaſi depoſitio cenſeatur ab aliquibus, nihilominus differt ab ea depoſitio, quia in hac ordinariè loquendo nunquam diſpenſatur, licet de plenitudine poteſtatis Papæ id fieri poſſit, in ſuſpenſione autem perpetua diſpenſatio cadit etiam ordinariè. Suarez *de Cenſuris diſp.* 30. *ſect.* 1. *num.* 11. Differunt etiam quia ſuſpenſio non priuat officio, & beneficio quoad titulum, ius, ſeu dominium illorum, ſed quoad vſum, vel fructus, depoſitio vero etiã quoad titulum, ius, ſeu dominium illis priuat. Suarez *dicta ſect.* 1. Cornexo *de Suſpenſione diſp.* 1. *dub.* 1. *num.* 4.

2 Clericus, vel Religioſus depoſitus non ſolum priuatur functionibus Eccleſiaſticis, ſcilicet, vſu cuiuſcunque Ordinis, officij, aut beneficij, vt colligitur ex definitione allata, ſed etiam, ſi celebrat, priuatur quoque laica Communione, niſi ſolum tempore mortis, licet in hoc

post

poſt pœnitentiam peractam diſpenſet Epiſcopus. *ca. accedens diſt.*50. Alderete *ſup. num.* 8. Quamuis autem peccet grauiter exercendo actus Ordinis propter Eccleſiæ prohibitionem, nihilominus validi illi ſunt, quando iuriſdictionem non requirunt, prout contingit in abſolutione. Suarez *ſupra num.* 7.

3 Non priuantur ſic depoſiti oneribus, & obligationibus Clericorum, ſcilicet Officij diuini recitandi, caſtitatis &c. iuxta dicta ſupra verbo *Degradatio num.* 1. Suarez *ſup. num.* 9. Graffius *in Deciſ. aureis par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 17. *num.* 6. Videtur autem non poſſe tales dicere *Dominus vobiſcum*, quia hoc denotat aliquam dignitatem, quam illi non habent, prout de degradatis dicitur communiter. Silueſter *ſup. num.* 10. Sanchez *to.* 2. *Conſil. moral. lib.* 7. *cap.* 2. *dub.* 54. *num.* 4. Licet autẽ poſſint dicere Officium in choro, non tamen poſſunt Officium facere, quia hoc pertinet ad Hebdomadarium, cuius officio etiam priuantur. Silueſter, & Sanchez.

4 Poteſt imponi hæc pœna depoſitionis propter grauia valde crimina. Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 50. *num. vlt.* Quæ vero ſint crimina depoſitione digna; ſic reſpondet Sa *in Summa verbo Depoſitio num.* 2. *Depoſitione digna ſunt: ſtuprum, inceſtus, adulterium, & omnia adulterio maiora (quinetiam ca. peruenit d.* 50. *indicat ſufficere fornicationem) item furtum, periurium, homicidium, etiam ſolo conſilio, vel hortatione factum, & omne crimen inducens irregularitatem, denique quiduis enorme Iudicis arbitrio.* Hæc ille. Ex quibus infertur, propter hæc crimina poſſe Prælatos Regulares hac pœna afficere ſuos ſubditos, intellige tamen dummodo ſtatuta propria Religionis id permittant, aut aliud non ſtatuant, Papa approbante. Quo ſenſu accipiendus eſt Alderete *ſup. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 19. dum dicit Superiorem Regularem poſſe deponere verbaliter ſuos ſubditos, & *num.* 22. & 23. dum ex priuilegijs id ipſis competere aſſerit. Quando autem imponitur hæc pœna, ſolet ſententia his verbis proferri: *Qua propter præfatum N. ab omnibus Ordinibus, & gradibus Eccleſiaſticis deponimus, ipſum perpetuò ab omni Altaris miniſterio remouentes.* argum *cap. venit. in fi. de dolo, & contumacia.* Alderete *ſup lib.* 2. *cap.* 27. §. 4. *num.* 12. ex Menochio & alijs.

5 Diſpenſare verò in illa pertinet ſolum iure communi ad Papam. Suarez *ſup num.* 22. ex Abbate *in cap. Cum in te de re Iudic. num* 10. & colligitur ex Cornexo *de Suſpenſione diſp.* 5. *dub.* 1. Et ad Epiſcopũ, cum delictum non eſt grauius adulterio, *cap. Atſi clerici de iudic.* Theſaurus *in praxi Eccleſiaſtic. par.* 1. *cap.* 27. §. *Quæres* 2. ex Alterio, Riccio, & alijs. An vero poſſit tolli per priuilegia Religionum concedentia Prælatis earum facultatem diſpenſandi in pœnis; de quibus

priui-

priuilegijs dixi *to.1. cap.* 10. *num.*35. *& cap.*18. *num.*46. aut propter aliud priuilegium res eſt valde dubia, cum hæc pœna dicatur eſſe irremiſſibilis,ſeu ſine ſpe veniæ,vt dictũ manet. Maximè,quia iuxta dicta *to.1.c.*19. *n.*14. ex Suarez ibi relato ſecundum ſtylum Curiæ ſub generali clauſula abſoluendi à pœnis non venit depoſitio, ſicut nec irregularitas,aut degradatio. Nihilominus Layman. *lib.*5.*tract.*6.*cap.*10. *de Sacram. pœnit.*§. *tertia quæſtio num.*18. dicit,ex vi priuilegij Pauli 3. conceſſi Confeſſarijs Ieſuitarum poſſe diſpenſare in depoſitione lata à Pio quinto in Bulla,quam retuli *to.*1.*cap.*5. *num.*11. contra Sodomitas, quæ tamen eſt etiam perpetua, imo videtur eſſe degradatio, cum per illam priuentur omni priuilegio clericali,quod per depoſitionem,de qua in præſenti eſt ſermo,non fit. Quod an ſit probabile aliorum iudicio remitto.

DICTIO.

SVMMARIVM.

*Dictionum vtilitas pro Regularibus. num.*1.
Dictiones A, Ab, Ad, ſignificantes terminum, quomodo accipienda, num. 2.
*Dictio, abſque, non ſemper ſtat excluſiue. num.*3.
*Dictiones, acumulatiuè, & priuatiuè, quid denotant. num.*4.
*Dictio, alius, quid importat. num.*5.
*Dictio, ante, denotat principium. num.*6.
*Dictio, aut, eſt alternatiua. num.*7.
Quæ regula notanda pro alternatiuis. ibid.
*Dictio, circa, quomodo accipienda. num.*8.
*Dictio, commodè, quid importat. num.*9.
*Dictio, competenter, & ſimiles quid ſignificent. num.*10.
*Dictio, continuò, iuxta ſubiectam materiam accipienda. num.*11.
*Dictio, cum, aliquando ſtat principaliter. num.*12.
*Dictio, de, naturalitatem, ſeu originem importat. num.*13.
*Dictio, deinde, continuat præcedentia. num.*14.
*Dictio, donec, eſt reſtrictiua temporis. num.*15.
*Dictio, dummodo, quid importet. num.*16.
*Dictio, dumtaxat, & ſimiles non excludunt caſus in quibus eadem ratio militat. num.*17.
*Dictio, eo caſu, quo modo accipienda. num.*18.
*Dictio, &, aliquando ponitur pro, ſeu, vt diſiunctiua. num.*19.

Dictio, etiam, eſt implicatiua, & amplificatiua. num.20.
Dictio, ex, quomodo verificanda. num.21.
Dictio, in, intrinſicitatem importat. num.22.
Dictio, inſuper, diuerſitatem ſignificat. num.23.
Dictio, legitimè, idem eſt ac ordine iuris ſeruato. num.24.
Dictio, multùm, ſeu multa, aliquando contenta eſt duobus. num.25.
Dictio, nullatenus, ſeu nullo modo, quemcumque caſum excludit. num.26.
Dictio, omnimode, vniuerſalitatem denotat. num.27.
Dictio, omnino, omnia comprehendit. num.28.
Dictio, omnis, eſt vniuerſalis. num.29.
Dictio, per, ſignificat perfectionem. num.30.
Dictio, priuatiuè, quid importet. num.31.
Dictio, prope finem, diuerſimode ſumitur. num.32.
Dictio, prorſus, excludit omnia, & ſingula. num.33.
Dictio, qualitercumque, comprehendit maiora expreſsis. num.34.
Dictio, quomodolibet, comprehendit omnia. num.35.
Dictio, ſemper, vel ſimiles ſumuntur ciuiliter, & humaniter. num.36.
Dictio, ſæpiſsimè, adminus debet verificari in tribus. num.37.
Dictio, ſolus, alios omnes excludit. num.38.
Dictio, ſtatim, vel ſimiles verificari ſolent cum aliquo temporis interuallo. num.39.
Dictio, tamquam, quos effectus habet. num.40.
Dictio, tantum, quid importet. num.41.
Dictio, temere, vel ſimiles, excludunt ignorantiam. num.42.
Dictio, vel, ponitur inter diuerſa. num.43.
Dictio, verè, quid importet. num.44.
Dictionis repetitio magnum indicat miſterium. num.45.
Alia remiſsiuè. num.46.

1 VTILIS valde erit materia hæc pro intelligentia dictionum, quæ in Bullis, Priuilegijs, & alijs Conſtitutionibus Regularium reperiuntur, idcirco non prætermittenda.
2 Dictiones *A, Ab, Ad,* ſignantes vltimum terminum à quo, vel ad quem, an intelligendæ incluſiuè, ita vt dies termini includatur in termino, an vero excluſiuè, ita vt non claudatur, licet anceps de eo quæſtio ſit, nihil clarius, aut breuius mihi occurrit dicendum, niſi quod in odioſis ſtant excluſiuè, in fauorabilibus autem incluſiuè, iuxta Regulam iuris 15. *Odia reſtringi, & fauores conuenit ampliari.* Niſi aliud appareat expreſſum in ipſo iure, aut niſi abſurdum aliquod, vel inconue-

inconueniens inde ſequeretur. De quo ex varijs Rotæ deciſionibus, & Doctoribus Naldus *in Summa in principio*.
3 Dictio *Abſque* non ſemper ſtat excluſiuè, ſed ſæpius incluſiuè, vt in S. Scriptura Cantic. 4. *Abſque eo quod intrinſecus latet*, ideſt, cum eis quæ intrinſecus latent. & 2. Corinth. 11. *Præter illa quæ extrinſecus ſunt*, ideſt ſimul cum illis. Naldus *in ſumma verbo occidere n.* 10.
4 Dictio *Accumulatiuè* denotat rem fieri poſſe cum alio, ita vt detur locus præuentioni, ad diferentiam dictionis *priuatiuè*, quæ ex oppoſito importat rem fieri poſſe ab vno ſolo, alio excluſo. Couarrubias *in cap. Alma mater. p.* 1. §. 12. *num.* 3. Peirinis *in* 2. *to. Priuileg. Minim. in Conſtit.* 4. *Gregor.* 15. *num.* 20.
5 Dictio *Alius* regulariter importat ſimilitudinem, & refert diuerſum in ſubſtantia, ſed idem in qualitate, prout ex Bartolo, Baldo, & Quintiliano Mandoſio habet Rodriguez *to.* 1. *quæſt. Regular. q.* 30. *art.* 15. Vnde infert quod ſi lex dicat aliquem plectendum pœna tali, vel *alia*, per ly *alia* intelligendam eſſe pœnam priori ſimilem. Aliquando verò non denotat qualitatem ſimilem præcedenti, vt patet *Math.* 28. & *Marc.* 15. vbi dicuntur cum Chriſto *crucifixi alij duo latrones*. Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. diſp.* 20. *num.* 3. Ex ſubiecta ergo materia deſumendum eſt. Naldus *ſupra verbo Dictio num.* 2.
6 Dictio *Ante*, quando apponitur ad tempus aliquod, denotat principium illis, & non finem, vt ſi dicatur veniam ante Paſcha intelligitur ante inchoatum Paſcha. Naldus *ſup. num.* 3. ex Baldo, Iaſone, & alijs. Vide dicta ſupra verbo *Annus num.* 6.
7 Dictio *Aut* eſt alternatiua. Rodriguez ſupra. Dicitur autem, quod in alternatiuis, ſeu diſiunctiuis, ſufficit alterum verificari. Tuſchus *verbo Dictio concl.* 268. Peirinis *to.* 2. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 2. *Pauli* 3. *num.* 4. Nota etiam, quod vna pars alternatiuæ intelligi debet ſecundum aliam. Vnde ſi pro delicto eſt impoſita pœna amputationis membri, aut *alia*, per ly *alia* non debet intelligi amputatio capitis, quia hæc pœna multum diſtat ab amputatione membri, & alternatiua ſemper præſumitur eſſe inter æqualia, & parum diſtantia. Naldus *ſupra num.* 4.
8 Dictio *Circa*, cum additur incertę quantitati temporis, vel alterius rei, vt cum dicitur circa annos decem plus minuſue, quid importet, vix poteſt generalis regula aſſignari, præter arbitrium Iudicis. Vide tamen Rebuffum *in ſua praxi beneficiorum tit. de diſpenſ. at. ratione ætatis verſic. circa.* Garzia *de benefic. par.* 11. *cap.* 3. §. 1. & Naldum *ſup. num.* 5. ex varijs Rotæ deciſionibus.
9 Dictio *Commodè*, quæ in Concilio Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 3. & in decretis ſummorum Pontificum ponitur cum dicitur, cum ſolum nu-

merum Regularium conſtituendum in Monaſterijs, *qui vel ex redditib. proprijs Monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis cōmodè poſſit* ſuſtentari, denotat victum, & veſtitum, & alia onera neceſſaria, iuxta conſuetudinem loci, & perſonarum in dictis Monaſterijs degentium. Peirinis *to.1. priuileg. Minim. in Conſtit. Pyrrbi num.* 49.

10 Dictio *Competenter*, ſignficat idem quod *mediocriter, vel vt par eſt*, vel *ſufficienter*. Peirinis *ſupra*.

11 Dictio *Continuo* licet ex ſua natura ſignificare videatur ſine vllo temporis internallo, id tamen intelligi debet magis, vel minus, iuxta ſubiectam materiam. Naldus *ſup. num.6.* ex Decio, & alijs.

12 Dictio *Cum*, quando coniungit nomina collectiua, vel dignitatem, ſemper ſtat principaliter. Tuſchus *verbo Dictio concluſ.* 358. *n.*20. Peirinis *to.2. de Prælat. quæſt.1. cap.2. num.*23.

13 Dictio *De*, naturalitatem, ſeu originem importat, vt probat textus *in l.1. ff. ad municip.* Surdus *deciſ.*129. *num.*15. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat.* 4. *num.* 9. Vbi etiam habet ſub nomine patriæ, ſeu originis non tantum propriam, ſed paternam denotari, vt ſi quis natus eſt Matriti, & pater eius Toleti.

14 Dictio *Deinde*, continuatiua, præcedentium eſt. Sanchez *de Matrim. lib.3 diſp.7. num.*17.

15 Dictio *Donec* eſt reſtrictiua temporis, habetque naturam ſuſpenſiuam. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat.* 19 *num.* 89. ex Caſſaneo, Menochio, & alijs.

16 Dictio *Dummodo*, regulariter non facit conditionem, ſed modum. Rebuffius *de verb. ſignific. lib.* 156. *verſic. dummodo*. Quod quidem verificatur quando adijcitur actui perfecto, vt do tibi hoc dummodo hoc facias. Sanchez *ſupra diſp.* 33. *num.*2.

17 Dictio *Duntaxat*, vel ſimilis alia taxatiua, ſcilicet *tantum, tantūmodo*, quamuis excludat omnes caſus præter expreſſos, exponitur enim per affirmatiuam eius cui adiungitur, & negatiuam aliorum (Rodriguez *to.3. quæſt. Regular. quæſt.* 5. *art.2.*) non excludit tamen caſus ſimiles, in quibus eadem ſiue vrgentior ratio militat, iuxta dicta *to. primò cap.*25. *num.*20. Gloſſa *in l. ob æſ. C. de præd. Minor. & in l. ſi mora verbo duntaxat ff. ſoluto Matrimon.* Rodriguez *ſup.* Sanchez *lib.7. de Matrim. diſp.*31. *num.*6. *& lib.6. in Decalog. c.*15. *n.*37.

18 Dictio *Eo caſu*, & ſimiles reſtringere ſolent diſpoſitionem cui inſeruntur ad tempus, & caſum in illa expreſſum, itaut non admittant extenſionem ad alium. Verum ſi talis dictio apponatur ſine vlla alia dictione taxatiua, v. g. *tantum, ſolummodo*, vel alia ſimili, tunc ſecundum ſuam naturam ſtabit demonſtratiuè, ſeu declaratiuè, non reſtrictiuè. Ita ex Rotæ deciſionibus Naldus *ſup. num.*18.

19 Dictio

19 Dictio *Et*, quamuis ſit copulatiua, ita vt cum in diſpoſitione duo coniunguntur per dictionem *Et*, oporteat vtrunque interuenire *l. ſi quis ita ſtipulatus ff. de verbor. obligat.* Peirinis *to. 2. de Prælato. quæſt. 1. cap. 2. num. 21.* Nihilominus aliquando ponitur pro *ſeu*, vt diſiunctiua. Pro quo habes exemplum in Conſtit. Greg. 14. de qua infra verbo *immunitas Eccleſiarum num.* 11. quod iuxta ſubiectam materiam intelligendum eſt. Tuſchus *verbo dictio concl.* 254. *num.* 3. Rodriguez *to* 3. *quæſt.* 17. *art.* 19. Peirinis *to. 2. priuileg. Minim. in Conſtit.* 2. *Pauli* 3. *num.* 4. Quando etiam inſeritur in commiſſione, vel priuilegio, & continet plures cauſas quæ non omnes ſunt neceſſariæ ad operandum aliquem effectum, ſufficit, vt vna illarum quæ effectum operari poſſet illum operetur. v. g. ſi diſpenſetur ieiunium cum ſupplicante dicto nobili, & infirmo, licet non ſit nobilis, ſed infirmus, poteſt facultate illa vti, quia illa cauſa ſufficit. Naldus *ſupra num.* 7. ex Nauarro.

20 Dictio *Etiam* eſt implicatiua, & ampliatiua *l. etiam ff. de Minor. Clem. Religioſis de procur.* Vbi Cardin. *num.* 1. & *Clem. 1. de teſtam.* vbi Cardin. *num.* 1. Peirinis *to.* 1. *priuil. Minim. in Conſt.* 14. *Leonis* 10. *num.* 4. Vnde vnum caſum exprimit, & alium includit. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 92. *num.* 12. Similiter tam hæc dictio, quàm omnis alia implicatiua quales ſunt *maximè*, *præſertim*, implicant idem eſſe in caſu contrario, quamuis ratio expreſſa deficiat, aut licet in illo militet fortior ratio. Sanchez *l. 2. de Matrim. diſp.* 39. *num.* 6. *& lib.* 6. *diſp.* 14. *num* 21.

21 Dictio *Ex* naturalitatem exigit, nec ciuili eſt contenta, vt habet Barboſa *ſup. num.* 10. ex Pereira *de poteſt. eligendi cap.* 13. *num.* 21. Nec verificari ſolum ob domicilium, ſeu beneficium ibi habitum, tenet idem Barboſa *ibid.* ex alijs.

22 Dictio *In* intrinſicitatem importat, id eſt, intus. Baldus *in Rubric. ff. ſolut. Matrim. num.* 7. Bartolus *in l. Gallus* §. *ille caſu n.* 2. *ff.* de *liber.* & *poſthum.* quos refert, & ſequitur Barboſa *de Iur. Eccleſiaſt. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 118.

23 Dictio *Inſuper* importat diuerſitatem, & ita clauſula poſita in principio, vel ad finem vnius articuli non refertur ad ſequentia, quãdo in illis adeſt dictio *Inſuper*. Ita Tuſchus *verbo Dictio concl.* 295. & Peirinis *to. 2. priuileg. Minim. in. Conſtit.* 2. *Gregorÿ* 13. *num.* 2. Licet oppoſitum indicet Naldus *ſup. num.* 9.

24 Dictio *Legitimè* ſignificat idem, ac ordine iuris ſeruato. Peirinis *to.* 1. *Priuileg. Minim. in Conſtit.* 1. *Sixti* 4. *num.* 1.

25 Dictio *Multum* ſeu *multa* &c. plura ſignificat, & aliquando eſt contenta duobus *l. vbi numerus ff. de teſtibus cap. pluralis locutio*

Digitized by Google

40. *de Regul. iuris in 6.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat. 72. num.* 30. 31. *&* 32.

26 Dictio *Nullatenus* cum vniuerſalitatem importet excludit quemcunque caſum. Tuſchus *verbo Dictio concl.* 315. Peirinis *to.* 2. *Priuileg. Minim. in Conſtit. 26. Leon. 10. num.* 11. Vnde inferre ſolet nullitatem actus, & tollere omnem potentiam. Barboſa *ſup. Allegat.* 19. *num.* 75. Idem dic de dictione *nullo modo.* Vnde de vtraque dicunt aliqui excludere omnem diſpenſationem. Gloſſa *in Clem. vt ſi de at. & qualit. ver. nullo modo.* Rodriguez *to.* 2. *quæſt. Regul. q.* 78. *art.* 2. Idem videtur dicendum de dictione *penitus*, de qua dicitur importare ipſo iure. Sanchez *de Matrim. lib.* 8. *diſp.* 21. *num.* 75. *&* 76.

27 Dictio *Omnimodè*, & *plenè* denotat vniuerſalitatem. Gloſſa *in Clem. vn. de for. compet. verſ. omnimodam.* Panormit. *in cap. conqueſtus de for. compet. num.* 4.

28 Dictio *Omnino, in diſtinctè*, ac *omni ex parte* omnia comprehendit. Barboſa *ſup. Allegat.* 95 *num.* 6. Et omnem excludit diſpenſationem. Gloſſa *in Clem. vt hi de at. & qualitate.* Rodriguez *to.* 3. *quæſt. Regular. quæſt.* 67. *art.* 5.

29 Dictio *Omnis* eſt vniuerſalis, ac per conſequens nihil excludens, quia qui *omne dicit nihil excludit*. Idem Barboſa *ſupra Allegat.* 101. *num.* 39.

30 Dictio *Per* ſignificat perfectionem *l. Vrbana in. fi. de verb. ſignific.* Naldus *ſup.* & conſonant quæ dixi ſupra verbo *Annus num.* 5.

31 Dictio *Priuatiuè* quid importet vide ſupra in dictione *accumulatiuè*.

32 Dictio *Prope finem*, ſeu *prope annum*, vel talem temporis terminum, ſumitur diuerſimodè iuxta naturam, & qualitatem ſubiectæ materiæ. Naldus *in ſumm. verbo Tempus num* 8. *&* 11.

33 Dictio *Prorſus* excludit omnia, & ſingula quæ in contrarium excepitari poſſunt. *cap. ſtatutum* § *prouiſurus de reſcript. in 6.* Tamburinus de *iure Abbat. to.* 1. *diſp.* 18. *quæſit.* 6. *num.* 7. Vide dicta verbo *clauſula num.* 55.

34 Dictio *Qualitercumque* eſt vniuerſalis, & comprehendit maiora expreſſis *cap. ſolitæ verſ. quodcumque ligaueris*, & omnia quæ excogitari poſſunt. *l. etiam. ff. ſoluto Matrim.* Barboſa *ſupra Allegat.* 57. *num.* 177.

35 Dictio *Quomodolibet* ex ſui generalitate comprehendit omnia, de quibus ſatis eſt in genere fuiſſe cogitatum, iuxta terminos *l. ſi de certa C. de tranſact.* Naldus *ſup. verbo Clauſula verſ. quomodolibet.*

36 Dictio *Semper*, vel ſimiles, v. g. *continuè*, *ſine intermiſſione*, *quotidie, in deſinenter &c.* ſumuntur ciuiliter, & humaniter, ideſt pro

omni

omni hora, & tempore, quo id fieri potuit, non pro ſemper metaphyſicè. Naldus *ſupra verbo dictio num.13.*

37 Dictio *Sæpiſſimè, plurimùm,* & aliæ ſimiles ſuperlatiuæ ad minus debent verificari in tribus. Naldus *ſupra num.12.*

38 Dictio *Solus* alios omnes excludit præter expreſſum *l. his ſolis C. de reuoc. don.* Rota in vna Nouarienſi *legitimæ* coram D. Ghiſlerio 1629. *num. 7.*

39 Dictio *Statim, illicò, incontinenti,* & ſimiles, verificari ſolent cum aliquo temporis interuallo, maiori, vel minori, vt credo, iuxta varietatem materiæ, & viri prudentis arbitrium. Naldus *in ſumma verb. verba num. 22.*

40 Dictio *Tanquam,* multos, & diuerſos effectus habet in iure, & propterea conſpiciendæ ſunt circunſtantiæ, quo nomine, quo reſpectu, qua contemplatione aliquid fiat. Naldus *dicto verbo Dictio n.16.*

41 Dictio *Tantum,* vel *tantummodo* quid importet vide ſupra in dictione *Dumtaxat.*

42 Dictio *Temere,* vel ſimiles, quales ſunt *præſumptuosè, audacter &c.* denotant audaciam, præſumptionem, & temeritatem in operante, & ita non comprehendunt ex ignorantia etiam culpabili operantem, iuxta dicta *to. 1. cap. 10. num. 33.* de quo Naldus *ſupra verbo dictio num. 17. & verbo verba num. 21.*

43 Dictio *Vel* ponitur inter diuerſa, vt notant DD. *l. ſi qui in princip. ff. de reb. dub.* Sanchez *lib. 8. de Matrim. diſp. 18. num. 2.*

44 Dictio *Verè* importat idem quod *propriè,* vt probat idem Naldus *ſup. verb. Dictio* ex Farinaccio.

45 Nota tandem, quod dictionis repetitio, vt communiter dicitur, magnum indicat myſterium, emphaſim ſcilicet, vel energiam ſic loquentis.

46 Vide dicta ſupra verbo *Clauſula.*

DIMISSORIÆ.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num.1.
Sunt litteræ Superiorum pro ſubditis ab alijs ordinandis. num.2.
An concedantur à Prælatis Regularibus pro ſubditis ſæcularibus, n.3.
Pro ſubditis Regularibus poſſunt illas concedere. num.4.
Qualiter concedendæ. num.5.
Decretum Sacræ Congregationis pro ea re. ibid.

Digitized by Google

Quid dicendum de Regularibus in locis nullius Diœceſis . num.6.
Alia de huiuſmodi Dimiſſorijs remiſſiuè . ibid.
An Nouitijs concedi poſſint . ibid.
Qui Prælati illas concedant . num.7.
Concedere illas eſt actus iuriſdictionis . num.8.
An expirent morte concedentis . num.9.
De pœnis vtentium fictis Dimiſſorijs . num.10.
Alia remiſſiuè . num.11.

1 DE hac materia aliqua dicta ſunt *to.1.cap.14.num.12.13.* & 18. & *cap.18.num.64.* & 65. nunc vero alia addenda ad Regulares ſpectantia, vel maioris lucis gratia.

2 Dimiſſoriæ ergo, quæ etiam appellantur Reuerendæ, ſunt litteræ quas Superiores ſuis ſubditis concedunt, vt ab alijs ordinari poſſint. Ita eas vocat Concil. Trident. *ſeſſ.23. de reformat. cap.* 10. & *ſeſſ. 7. de reformat. cap.* 10. Vocantur autem *Dimiſſoriæ* quia per eas dimittunt Prælati ſuos ſubditos alijs ad Ordines ſuſcipiendos. Vnde illas cõcedere poſſunt cuncti Epiſcopi, vel alij Prælati quibus à Sede Apoſtolica id eſt commiſſum. *Cap. Cum nullus de tempor. Ordinat. in 6.* Campanile *in Diuerſor. iuris Canonic. Rubric.9.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat. 7. à num.1. vſque ad 6.*

3 Quoad Prælatos Regulares, licet Abbates, & alij exempti olim huiuſmodi literas dimiſſorias ſuis ſubditis ſæcularibus concedere poſſent, ex dicto *cap. Cum nullus*, vt ibi Antonius Andreas, Anchranus, & Franchus; hodie tamen poſt Concil. Tridentin. dicta *ſeſſ. 23. cap.*10. hoc eſt illis prohibitum ſine licentia Epiſcopi cum derogatione omnium priuilegiorum. Tamburinus *de iure Abbat. to.2. diſp.2. quæſit. 26. num.*1. Vnde etiam in caſu quo aliquis Abbas, vel Prælatu Regularis habeat Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, contentioſam, & voluntariam in ſæculares, adhuc non poterunt dictas dimiſſorias concedere, ſed hoc pertinet ad Epiſcopum. Henriquez *in ſumma l.10. cap.22.§.3.* Tamburinus *ſup.* ex decis Rotæ in vna Vrbinaten. *Parochialis* 14. Decemb. 1592. coram Blanchetto. Limita tamen, niſi huiuſmodi Prælatus eſſet Ordinarius priuatiue ad Epiſcopum, iuſque haberet congregandi Synodum, contra hunc enim non procedere determinationẽ Concilij defendit Stephanus Gratianus *in Diſceptat. for. to.2.c.*112. quem ſequuntur Campanile *ſup.* & Tamburinus etiã *ſup. num.*2. ex alia deciſione Rotæ in vna Salmantina *Iuriſdictionis* die nona Maij 1594. coram Seraphino.

4 Suis tamen ſubditis Regularibus poſſunt Abbates, & alij Prælati Regulares dictas Dimiſſorias concedere. Primò quidem ad tonſuram,

& minores Ordines ex relato Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. vbi prohibetur Abbatibus, vel exemptis concedere ad ea dictas Dimiſſorias, *cuiquam qui Regularis ſibi ſubditus non ſit.* Quo denotatur Regularibus ſubditis concedi poſſe. Deinde de Dimiſſorijs ad maiores Ordines etiam id colligitur ex eodem loco Concilij, ſubditur enim: *Nec ipſi Abbates, & alij exempti, aut Collegia, vel Capitula quæcunque, etiam Eccleſiarum Cathedralium, litteras dimiſſorias aliquibus clericis ſecularib. concedant.* Ex eo enim quod negat id pro Clericis ſæcularibus, argumento deducto à contrario ſenſu, ſupponit pro Regularibus id fieri poſſe. Tertiò, ex eodem Concil. dicta *ſeſſ.* 23. *cap.* 8. vbi dicitur nullum ordinari poſſe, *niſi eius probitas, ac mores Ordinarij ſui teſtimonio commendentur.* Verbum enim *Ordinarij ſui* Regularibus applicatum eorum denotat Superiores, qui de illorum moribus teſtificari poſſunt, non vero Epiſcopi qui illos nec agnoſcunt. Quartò, ex priuilegijs Summorum Pontificum, videlicet Ioann. 22. & Sixti 4. pro Carmelitis, prout in Mari magno habetur, & aliorum quæ refert Caſſarubius *in Compendio verb. Ordines ſacri.* Quæ, quoad hoc punctum reuocata non ſunt à Concilio. Et præſertim Clem. 8. pro Ciſtercienſibus Monaſterij de Alcobaza Regni Portugalliæ, quod referunt Rodriguez *to.* 1. *Quæſt. Regular. quæſt.* 18. *art.* 5. & Miranda *in Man. to.* 1. *q.* 39. *ar.* 3. Quintò, ex declarat. S. Congregat. ſub Clem. 8. de qua poſtea. Ac tandem Sextò, ex praxi, & vſu omnium Religionum, itaut mirum ſit aliquos id in dubium vertiſſe. Vide præter relatos à me *to.* 1. *cap.* 14. *num.* 18. Barboſam dicta *Allegat.* 7. *num.* 31. & Tamburinum *ſupra quæſit.* 25. cum alijs, quos illi referunt.

5 Porrò hæ litteræ Dimiſſoriæ dandæ ſunt à Prælatis Regularibus, juxta modum, & formam præſcriptam in decreto Clem. 8. & S. Congregat. quod eſt huiuſmodi: *De mandato S. D. N. Clementis diuina Prouidentia Papæ octaui tenore præſentium mandatur omnibus, & ſingulis quorumcunque Regularium Superioribus, vt de cætero obſeruent, & obſeruari faciant ea quæ in decreto S. Congregationis Concilij Tridentini continentur, cuius tenor eſt talis. Congregatio Concilij cenſuit Superiores Regulares poſſe ſuo ſubdito item Regulari, qui præditus qualitatibus requiſitis Ordines ſuſcipere voluerit, litteras Dimiſſorias concedere, ad Epiſcopum tamen Diœceſanum, nempe illius Monaſterij, in cuius familia ab ijs ad quos pertinet is Regularis poſitus fuerit, & ſi Diœceſanus abſuerit, vel non eſſet habiturus Ordinationes, ad quemcunque alium Epiſcopum, dum tamen ab eo Epiſcopo qui Ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria cõceſſionem Dimiſſoriarum in id tempus quo Epiſcopus Diœceſanus, vel abſuturus, vel nullas habiturus*

turus Ordinationes eſſet. Verum cum à Superioribus Regularibus Epiſcopo Diæceſano abſente, vel Ordinationes non habente, litteræ Dimiſſoriæ dabuntur, in eis vtique huiuſmodi cauſam abſentiæ Diæceſani Epiſcopi, vel Ordinationum ab eo non habendarum exprimendam eſſe. Quod qui non fecerint, officij, & dignitatis, ſeu adminiſtrationis, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ priuationis, ac alias arbitrio eiuſdem S. D. N. Papæ reſeruatas pœnas incurrent. In quorum &c. Datum Romæ die 16. Martij anno 1596. Referunt hoc Decretum præter eos quos retuli *to.* 1. *dicto cap.* 14. *num.* 12. Piaſegus *in praxi noua Epiſcopor. par.* 1. *cap.* 1. *num.* 14. Campanile *ſup. Rubric.* 12. *cap.* 13. *n.* 37. Barboſa *ſup. num.* 18. Ioannes Maria Nouarius in *lucern. Regular. verbo Dimiſſoriæ num.* 1. & alij apud ipſos.

6 Quid vero dicendum de Regularibus degentibus in Monaſterijs ſitis in locis nullius Diæceſis, ad quem videlicet Epiſcopum dirigi debeant litteræ Dimiſſoriæ, dixi ex declaratione Sacræ Congregationis eo *cap.* 14. *num.* 12. Similiter qualiter Prælati Regulares poſſint dare litteras Dimiſſorias ſuis ſubditis ad aliquos Abbates, vt ab eis recipiant minores Ordines, dixi *ibid. num.* 13. & *cap.* 18. *num.* 65. vbi de conditionibus ad id requiſitis egi. Præterea de Nouitijs, an Prælati Regulares poſſint illis Dimiſſorias ad Ordines ſuſcipiendos tribuere, dictum eſt eo *cap.* 14 *num.* 20. & *cap.* 18. *num.* 6. Quibus adde, quod etſi ſtãdo in iure communi non poſſent dicti Prælati Dimiſſorias Nouitijs concedere, pro vt aliqui exiſtimant, ex eo quod non habent circa illos omnimodam poteſtatem, ſed eam tantum quæ neceſſaria eſt ad bonum regimen, & finem probationis ipſorum, ad quod non videtur neceſſaria hæc auctoritas, nihilominus ſaltem ex vi priuilegiorum quæ habent Prælati aliquarum Religionum ad concedendum ſuis ſubditis Dimiſſorias, poterunt eas Nouitijs concedere, cum illi ſint etiam eorum ſubditi. De quo Tamburinus *ſupra quæſit.* 27. Diana *par.* 3. *Tract.* 2. *Reſolut.* 7.

7 Porro Prælati, qui Dimiſſorias ſubditis Regularibus præbere poſſunt, ſunt Generales pro tota Religione, & Prouinciales pro tota Prouincia, imo etiam inferiores Prælati, ſcilicet Priores, Guardiani &c. ſi conſuetudine id ſit introductum, vel Conſtitutiones Religionum non contradicant. Colligitur primò, ex eo quod Concilium dicta *ſeſs.* 23. *cap.* 8. hoc remittit Ordinario. Nomen autem Ordinarij quoad Regulares, in præſenti his omnibus Superioribus aptatur, vt dixi. Secundò, ex decreto S. Congregationis relato vbi dicit hoc poſſe facere *Superiores Regulares*. Quo nomine iſti omnes comprehenduntur. Miranda *in Man. Prælator. to.* 1. *quæſt.* 39. *art.* 3.

8 Concedere autem huiuſmodi Dimiſſorias eſt actus iuriſdictionis. Suarez

Suarez *de Cenſur. to. 5. diſp.* 14. *ſect.* 1. *num.* 6. Vnde conceſſæ ab excommunicato, vel ſuſpenſo declarato inualidæ ſunt Suarez *ibid.* Tamb. *ſup. quæſ* 28. Et ordinatus cum illis incideret in pœnas contra ordinatos ſine Dimiſſorijs. Tamburinus *ibid.* poſt alios quos refert.

9 Non expirant huiuſmodi Dimiſſoriæ per mortem, vel ceſſationem officij illas concedentis, niſi à ſucceſſoribus reuocentur. Etenim gratia, vel fauor non expirat morte concedentis. *cap. ſi cui nulla de præbend. in* 6. *cap. ſi ſuper gratiam de offic. Iudic. delegat. eodem ſexto.* Henriquez *in ſumm. lib.* 10. *cap.* 22. §. *fin.* Tamburinus *ſup. quæſit.* 29. & alij apud ipſum. Sic etiam declaratum à S. Congregatione Epiſcopor. & Regular. in Orienſi 21. Nouemb. 1600. refert Barboſa *in Collect. in. Bullar. verbo Dimiſſoriæ.*

10 De pœnis quas incurrunt vtentes falſis Dimiſſorijs vide dicta *to.* 1. *ſumm. cap.* 14. *num.* 3. 18. & 19. & dicenda infra verbo *falſarius num.* 3.

11 Vide alia dicenda 4. to. verbo Ordines Sacri.

DISPENSARE, ET DISPENSATIO inter Regulares.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
Diſpenſatio quid ſit. num. 2.
De poteſtate Prælatorum ad diſpenſandum. num. 3.
Alia remiſſiuè de hac poteſtate. num. 4.
De facultate Confeſſariorum ad diſpenſandum. num. 5.
Quid de diſpenſatione cum inceſtuoſis. num. 6.
Quid in votis Epiſcopis reſeruatis. num. 7.

1 MVLTA ſub hoc titulo comprehendi poſſunt, de quibus partim eſt dictum, & in ſequentib. dicetur. Comprehenduntur enim ea in quibus Prælati Regulares cum ſuis ſubditis, & Confeſſarij cum ſuis pœnitentibus diſpenſare poſſunt. De quibus omnibus agendum remiſſiuè ſaltem, aliqua tamen omni diſpenſationi communia prius ſtatuendo.

2 Diſpenſatio ergo eſt *rigoris iuris per eum ad quem ſpectat miſericors, & canonice facta relaxatio.* Silueſter *in ſumm verbo diſpenſatio num.* 1. ex Hoſtienſi. Requirit iuſtam cauſam, itaut ſine illa, nec licita, nec valida ſit, quando fit ab inferiori in lege Superioris, iuxta

dicta

dicta *to.* 1. *cap.* 18. *num.* 42. Imo talis diſpenſatio ſine iuſta cauſa data, potius eſt diſſipatio, & taliter diſpenſantes diſſipatores ſunt, non diſpenſatores. Silueſter *ibid. num.* 2. ex D. Bernardo. Vnde diſpenſatio impetrata ex falſa cauſa, vel tacita veritate nulla eſt. *cap.* 2. *de fil. Præsbiter. in* 6. *cap. ad audientiam* 2. *de reſcript. & cap. non poteſt de prabend. in* 6. Et illa vtentes non ſunt ſecuri in conſcientia. Bonacina *de legibus diſp.* 1. *quæſt.* 2. *punct.* 3. *num.* 13. poſt plures alios. Cauſæ verò ad diſpenſandum, quamuis variæ ſint, iuxta varia genera diſpenſationum, regulariter tamen ſunt iſtæ: pietas erga Deum, neceſſitas communis, vel priuata, vtilitas communis, vel priuata, qualitas perſonæ cum qua diſpenſatur, & aliæ quæ pro qualitate loci, & temporis arbitrio prudentis fuerint legitimæ iudicatæ. Silueſter *ſup. num.* 3. Azor. *to.* 1. *inſtit. moral. lib.* 5. *c.* 15. *q.* 8. Nota etiam quod diſpenſatio facta à Prælato legiſlatore, vel ab habente æqualem auctoritatem cũ ipſo in lege ipſius ſine cauſa, licet ſit aliquo modo illicita, & imprudens, cum per eam eximat partem ab obligatione totius, cum quo debet conformari, valida tamen eſt, quia obligatio legis pendet tam in fieri, quam in conſeruari à legiſlatore, & ita poteſt eam validè tollere, ſicut pro tota Communitate, ſic pro parte ipſius. Sanchez *de Matrim. lib.* 8. *diſp.* 17. *num.* 27. *& diſp.* 18. *num* 3. Bonacina *ſupra num.* 1. Eodem etiam modo, & propter eamdem rationem peccabit vtens hac diſpenſatione, ſicut ipſe diſpenſans, prout tenet Naldus *in Summ. verbo. Diſpenſatio num.* 7. ex Nauarro.

Pro hac quoq; facultate Prælatorum Regularium ad diſpenſandum cum ſubditis aliqua animaduertenda ſunt. Primum, quod etſi diſpẽſatio ipſa ſtrictè interpretanda ſit; eò quod ſit abrogatio legis communis, facultas tamen ipſa diſpenſandi, in caſu v. g. dubio, an poſſit ad hoc, vel illud extendi, amplè eſt interpretanda, retenta propria ſignificatione verborum. Quia eſt beneficiũ Principis, ſcilicet Eccleſiæ illam cõcedentis, quod latè interpretandũ eſt. Sanchez *l.* 8. *de Matrimonio diſp.* 1. *&* 2. Potel. *in dubijs Regularium verbo diſpen. n.* 24. *& in additione num.* 14. Secundum, quod in omnibus in quibus poſſunt Prælati diſpenſare cum ſubditis, poſſunt id facere extra ſuum territorium, & etiã ſi ſubditi ſint abſentes. Ratio eſt, quia etſi iuriſdictio contentioſa, quæ ſcilicet exercetur cum ſtrepitu iudicij nõ poſſit à Prælato exerceri extra proprium territorium, ne turbet Prælatum alieni territorij, iuriſdictio tamen voluntaria, quæ exercetur circa voluntarios, & volentes, & ſine ſtrepitu iudicij, cum neminem turbet, poteſt exerceri extra territorium proprium. Portel. *in dicta Additione num.* 10. ex Suarez, & Sanchez. Tertium, diſpenſationem datam non petenti ſubdito validam eſſe. Ad validitatẽ enim illius non requiritur poſtulatio, Suarez *de legibus lib.* 6. *cap* 13.

cap. 13. *num.* 8. Portel. *ſup. num.* 11. Quartum, Prælatus diſpenſare potens validè etiam diſpenſat, quamuis Superior ipſius diſpẽſationem negauerit. Ex eo enim quod Superior negauerit diſpenſationem non aufert poteſtatem quam habet inferior Prælatus ad illam concedendã. Sanchez *ſup. diſp.* 14. Portel. *ſup. num.* 18.

3 Loquendo ergo de facultate Prælatorum ad diſpenſandum, poteſt primò eſſe in ordine ad diſpenſandum in Regula Ordinis, ſecundò, in Conſtitutionibus ſeu Statutis illius; tertiò, in legibus, & præceptis communibus Eccleſię, quartò, in irregularitatibus, ac pœnis Eccleſiaſticis; maximè quintò cum illegitimis, ſextò, in inſtertitijs ad Ordines recipiendos. De quibus omnibus ſigillatim eſt agendum, remiſſiuè ſaltem.

4 Et primò, de facultate Prælatorum Regularium ad diſpenſandum in Regula Religionis, ex dictis *to.* 1. *cap.* 7. *num.* 29. *&* 30. conſtat qualiter, aut quomodo intelligenda. Similiter, de facultate ipſorum ad diſpenſandum in Conſtitutionibus, ſeu Statutis Religionis, dixi eo *to.* 1. *cap.* 8. *num* 23. *& cap.* 18. *num.* 54. Et de facultate diſpenſandi in legibus, & præceptis communibus Eccleſiæ, dixi eo *cap.* 18. *n.* 55. Ac de facultate diſpenſandi in irregularitatibus eo *cap.* 18. *a n.* 40. Dicam etiam infra verbo *Irregularitas.* Item de facultate Prælatorum ad diſpenſandum in pœnis, dixi eo *cap.* 18 *a n.* 46. Et cum illegitimis ibidem *a n.* 60. & dicam in ſequentibus verbo *Illegitimus.* Ac demum quis poſſit diſpenſare in interſtitijs ad Ordines requiſitis dixi eo 1. *to. cap.* 14. *num.* 15.

5 Loquendo autem de facultate Confeſſariorum ad diſpenſandum cum ſuis pœnitentibus, quæ poteſt eſſe, vel in petitione debiti, quando ſunt coniuges, & vnus illorum habuit rem cum conſanguineo, vel conſanguinea alterius, vel in diſpenſatione votorum, vel in alijs pœnis, ſeu inhabilitatibus, aliqua dicenda ſunt in præſenti remiſſiuè ſaltem ad dicta in ſuperioribus.

6 Et quidem de facultate Confeſſariorum Regularium ad diſpenſandum cum prædictis coniugibus inceſtuoſis, quid ſentiendum dixi *to.* 1. *cap.* 19. *num.* 25. Quod, & me relato, nouiſſimè ſecutus eſt Ioannes Maria Nouarius *in lucern. Regular. verbo Diſpenſare num.* 5. Sed vide dicta ſupra verbo *affinitas a num.* 4. vbi ea quæ dicto loco ex primo to. dixi, amplientur.

7 Quoad facultatem verò eorumdem Confeſſariorum Regularium ad diſpenſandum in votis, quæ Epiſcopis reſeruata ſunt, præter dicta eo *cap.* 19. *num.* 22. quæ nouiſſimè etiam, me relato, approbat idem Nouar. *ſup. num.* 2. vlterius aduertendum, conceſſionem illam Eugenij 4. pro Benedictinis Valliſoletinis, de qua ibi dubitaui an eſſet viuæ

vocis

Digitized by Google

vocis oraculum, modo dicendum illam non videri viuæ voci oraculum, ſed Reſcriptum quoddam à Papa ſignatum, ac per conſequens validum his temporibus, cum conditionibus tamen quas eo *num* 22. aſſignaui. Quibus adiungit etiam Pontif. aliam, ſcilicet quod ea gratia valeat *quandiu fuerint* (intellige prædicti Monachi) *in obſeruantia Regulari.* Quo denotatur quod ſi ipſi, aut alij Regulares qui communicationem priuilegiorum cum illis habent, aliquando à Regulari obſeruantia deſciuerint, non poſſent vti dicto priuilegio. Vide hanc conceſſionem in Bullario Rodriguez in Eugenio 4. *num.*25.

DOS MONIALIVM.

SVMMARIVM.

*De hac materia remiſsiuè. num.*1.
*Qualiter dari poſsit dos pro Monialium ſuſtentatione. num.*2.
*Taxare dotem Monialium ad quos pertineat. num.*3.
*An ſit danda ante Profeſsionem. num.*4.
Quomodo pecunia implicari debeat. ibid.
*Solui debet ære, non in bonis ſtabilibus. num.*5.
*Quid quando Monialis tranſit de vna Religione ad aliam. num*6.
*Dos Monialis durat apud Monaſterium poſt ipſius mortem. num.*7.
*De dote pro Monialibus ſupernumerarijs. num.*8.

1 AGERE de dote quæ cauſa Matrimonij dari ſolet, parum, aut nihil ſpectat ad intentum noſtrum, quod eſt de dubijs, & quæſtionib. Regularibus, ideo ſolum de dote, quæ Monaſterijs Monialium pro earum ſuſtētatione datur, agendum nunc eſt.
2 Et quidem dotem licitè dari poſſe pro Monialium ſuſtentatione conſtat ex dictis *to.*1.*c.*25.*n.*5.*&* 39. vſu Eccleſiæ, & deciſione Clem. 7. quam refert Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Moniales num.*31. & ſupponitur in pluribus declarationibus Sacræ Congregationis, de quibus infra. Et quamuis dicto *num.*5. dixerim, ſæpius eſſe peccatum auaritiæ quod Monaſteria opulenta hanc dotem exigãt, & Naldus *in Summ. verbo Dos num.* 15. *& verbo Moniales num.* 7. ex alijs quos refert, dicat videri Simoniacum, & ex quadam viſione id confirmet, communiter tamen oppoſitum approbatur. De quo Tamburinus *de iure Abbatiſſar. diſput.* 5. *quæſit* 3. *num.* 3. Illud tamen non prætermittendum, quod abuſus qui in hoc eſſe poſſunt, & forſan alicubi videntur, tolli omnino debent à Prælatis Monialium, ad quos ſpectat, vt modo dicam, taxare hanc dotem.

Taxare

3 Taxare ergo Monialium dotem quoad quantitatem ipſius pertinet ad Superiores ipſarum, ſicut ad poteſtatem ſæcularem, vel parentes fæminarum miſerabilium ſpectat ordinare de dote pro ipſarum Matrimonio. Rodriguez *to. 2. Quæſt. Regul. quæſt. 48. art. 3. & 4.* Miranda *de ſacris Monialib. quæſt. 8. art. 8.*

4 Cum autem, iuxta decretum Concilij Trident. *ſeſſ. 25. de Regularibus cap. 16.* nihil poſſit tribui Monaſterijs ex bonis Nouitij, vel Nouitiæ ante profeſſionem, quocumque prætextu, à parentibus, propinquis, vel curatoribus ipſorum, ſub pœna excommunicationis dantibus, & recipientibus, de quo dixi eo *to. 1. cap. 24. a num. 32.* Ideo non licet Monialibus recipere pecunias pro computo dotis ante profeſſionem, ſub prædicta pœna, ſed iuxta dicta eo *cap. 25. num. 38.* ex declaratione Sacræ Congregationis, quam etiam referunt Barboſa *in collectan. Bulla. verb. Dos num. 3.* Vbi ſic: *Dos Monialium penes illarum conſanguineos, vel affines relinqui non debet, ſed priuſquam puellæ induantur habitu, actualiter deponatur apud mercatorem, vel penes aliam perſonam fide, & facultatibus idoneam, vt ſtatim, profeſſione emiſſa, in emptionem bonorum ſtabilium, & annuorum redituum illico implicetur.* Conſonat etiam alia declaratio S. Congregationis, quam idem Barboſa *ibid.* & Nouarius *num. 2.* referunt. Vnde Monaſterium dotem exceſſiuam recipiens pro ingreſſu Nouitiæ teneri ad reſtitutionem quoad exceſſum, tenet Tamburinus *ſup. quæſit. 5. num. 4.* Sed ſi id detur non ex bonis ipſius Nouitiæ, ſed ex bonis conſanguineorum, vel curatorum, & omnino liberaliter, non video cur debeat reſtitui, iuxta dicta eo *cap. 24. num. 32.* Ratione tamen damni emergentis ex dilatione dotis prouenientis (etſi non ratione lucri ceſſantis) poſſe aliquid vltra dotem iure debitam à Monaſterijs recipi, habetur ex Rodriguez *ſup. art. 7.* & Miranda *etiam ſup. art. 10. concl. 1. & 2.* licet in hoc cautè procedendum, propter periculum, aut ſuſpicionem auaritiæ. Rodriguez *ibid.* Quamuis autem ex mente S. Congregationis, iuxta ſuperius dicta, quibus etiam conſonant ea, quę dixi *to. 2. cap. 19. num. 59.* pecunia pro dote accepta ſtatim implicari debeat in bona ſtabilia, quia tamen Gauantus *in Manual. Epiſcop. verbo Monialium alimenta num. 13.* & Tamburinus *ſup. quæſit. 7. num. 6.* referunt aliam declarationem S. Congregationis, in qua dicitur dotem expendi poſſe in vſus communes Monaſterij neceſſarios, ne dicatur S. Congregationem ſibi ipſi fuiſſe contrariam, ideo priorem illam declarationem intelligendã credo regulariter, & communiter, hanc verò poſteriorem, non niſi in caſu raro grauis neceſſitatis Monaſterij.

5 Debet Dos ſolui in ære, non in bonis ſtabilibus, iuxta dicta eo *cap. 25. num. 39.* ex declaratione Sacræ Congregationis, quam ibi retuli,

Digitized by Google

ſuſi, quam etiam afferunt relati Barbòſa, & Nouarius ex Aldana. Declarauit etiam S. Congregatio apud Gauantum loco relato *num.* 12. pro vt etiam retuli dicto *num.* 39. quod in dotibus recipiendis nulla debeat fieri differentia inter indigenas, & aduenas. Inſuper declaratum à S. Congregatione apud relatum Tamburinum dicto *quæſit.* 7. *n.* 7. quod in dotis Monalium, & annuarum præſtationum ſolutione valor monetæ attenditur iuxta tempus contractus.

6 Cum Monialis tranſit de vna Religione ad aliam (pro vt iure communi fieri poſſe dixi eo *cap.* 25. *num.* 41. & *ſup.* verbo *clauſura num.* 14.) ſatis congruum rationi eſt, vt ſecum deferat dotem, ſi ille tranſitus eſt de licentia, vel conſenſu Religionis, a qua fit tranſitus. Ratio eſt, non ſolum propter dicta *ibidem*, ſed etiam, quia vt habetur *l. ſi is qui* 57. *ff. de iure dotis* dos eſſe debet vbi onera Matrimonij ſunt. Secundo, quia dos datur pro Monialibus acceſſoriè ad perſonas ipſarũ, & ſub tacita conditione, dum illæ in illa Religione perſeuerauerint, ſicut dos propter Matrimonium carnale viro tradita habet eamdem conditionem. Baldus *in Nouell. de dote part.* 1. *num.* 10. Socinus *conſil.* 222. *num.* 3. *vers. ſed in caſu noſtro vol.* 2. Tapia *authentica ingreſſi verbo ſua cap.* 6. *num.* 10. Sicq; deciſum videtur in vna Barchinonenſi 10. April. 1615. vt refert Tamburinus *de Iure Abbatiſſar. diſp.* 21. *quæſit* 6. ex Barboſa. Ibi enim inter conditiones neceſſarias pro translatione Monialium, vna eſt, vt dotem a cæteris Monialibus præſtari ſolitam, ſoluat. Dixi, ſi ille tranſitus fiat de licentia, vel conſenſu Religionis, a qua fit tranſitus, quia ſi fiat ſolum ex voluntate Monialis tranſeuntis, & Religionis ad quam tranſit, valde probabile eſt non debere ferre ſecum dotem, quia cum prior Religio non conſenſerit in hunc tranſitum, non debet priuari dote iam ſibi ad quiſita, & Religio poſterior cum volens admittat Monialem, hoc incommodum ſibi imputare debeat. Quo ſenſu accipiendi ſunt Nauarrus, & Rodriguez, quos dicto *num.* 41. retuli, & ſequitur Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 32. *num.* 12. Dixi etiam quando tranſitus eſt ad aliam Religionẽ, quia ſi ſolum ſit ad aliud Monaſterium eiuſdem Religionis, probabilius videtur non requiri quod Monialis tranſiens deferat ſuam dotem; etenim inter Monaſteria eiuſdem Religionis maior conuenientia eſt, & veluti implicita conuentio, vt ad inuicem admittatur iſte tranſitus, quando fieri oporteat, accedente præſertim voluntate Superioris, quæ omnino neceſſaria eſt pro ijs caſibus. Et in hoc sẽſu intelligo id quod Barboſa *de offic. & poteſt. epiſcop. Allegat.* 102. *num.* 26. ex Armendariz *in addit ad recopilat. leg. Nauarræ lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Relig. num.* 103. & 105. refert deciſum de dote relinquenda Monaſterio a quo receditur. Ea vero quæ dixi applicari poſſe credo ad caſum, in quo

Monia-

Monialis ex ſola voluntate Papæ tranſiret de vno loco ad alium, itaut ſi ſit ad eamdem Religionem non requiratur delatio dotis; ſecus vero ſi ſit ad diuerſam, propter fundamenta adducta.

7 Dos Monialis durat apud Monaſterium etiã poſt Monialis mortem, dummodo profeſſionem emiſerit. Ratio eſt, quia licet dos, quæ datur pro carnali matrimonio non maneat apud virum vxore mortua, ſed tranſeat ad hæredes vxoris, de quo Silueſter *in Summa verbo Dos num.*22. conſuetudine tamen introductum eſt in fauorem ſtatus Religioſi, quòd dos, quæ datur pro Moniali, ipſa mortua poſt profeſſionem, remaneat apud Monaſterium. Sanchez *lib.*7. *in Decalog. c.*9. *num.*23. Dixi dummodo profeſſionem emiſerit, quia ſi tempore nouitiatus obierit, reſtituenda eſt dos hæredibus Monialis, iuxta dicta eo *cap.*25. *num.*39. Imo etiam cum fructibus, ſi quos Monaſterium recepiſſet, deductis inde expenſis victus, & veſtitus, prout declaratum eſt à S. Congregatione, teſtibus Armendariz *ſup. num.*30. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Dos.* Nouario *ſup. num.*4.

8 Qualiter dos pro Monialibus ſupernumerarijs aſſignanda ſit dixi dicto *cap.*25. *num.*6. ex declaratione S. Congregat. quam ibi retuli, & ad verbum refert Tamburinus ſupradicta *diſp.*5. *quæſit.*7.

DVBIA REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

*De hac materia remiſſiuè. num.*1.
*Quid & quotuplex ſit dubium. num.*2.
*Quando agere, vel omittere aliquid cum dubio ſit peccatum. num.*3.
*An id liceat cum dubio ſpeculatiuo. num.*4.
Regula illa In dubijs melior eſt conditio poſſidentis *quomodo intelligenda. num.*5.
Quomodo illa In dubijs tutior pars eſt eligenda. *num.*6.
*Quid de Religioſo dubitante de lege, aut præcepto ſuæ Religionis, aut Superioris. num.*7.
*Quid de dubitante an ſit irregularis. num.*8.
*Quid quando dubitat an ſit affectus aliqua cenſura. num.*9.
*Quid quando dubitat an emiſerit, vel adimpleuerit aliquod votum, vel iuramentum. num.*10.
*De Religioſo dubitante an teneatur ieiunare, vel dicere Officium. n.*11.
*De dubitante an compleuerit ætatem ad ieiunandum, vel recipiendum Ordines. num.*12.

Digitized by Google

*De dubitante an poſt mediam noctem aliquid cibi, vel potus ſumpſerit. num.*13.
*De dubitante die Iouis an ſit tranſacta media nox. num.*14.
*De dubitante de alterius excommunicatione. num.*15.
*De dubitante de valore profeſſionis. num.*16.
*De dubitante an omiſerit aliquam partem horæ canonicæ. num.*17.
*Alia remiſſiuè. num.*18.

1 DE hac materia plura Theologi in materia de conſcientia. Quibus relictis, ea ſolum quæ magis practicabilia ſunt inter Regulares hîc apponenda.

2 Eſt autem dubium duplex: aliud proprium, aliud improprium. Dubium proprium eſt motus intellectus indifferens in vtramque partem contradictionis. Quod contingit quando intellectus neutri parti aſſentitur, ſed manet in æquilibrio abſque determinato aſſenſu ad aliquam partem. Dubium verò improprium eſt idem quod opinio, quæ eſt aſſenſus incertus intellectus ad aliquam partem contradictionis, cum formidine tamen oppoſitæ. In præſenti ergo agimus de dubio propriè dicto, quamuis conſequenter etiam de dubio impropriè, ſeu de opinione dicetur. Cornexo *to.*1. *in* 1.2. *Tract.*8. *diſp.*4. Rurſus dubium, aliud eſt ſpeculatiuũ, aliud practicum: ſpeculatiuum eſt quod de aliqua re in genere v.g. an ſit licita, vel illicita, habetur, v.g. an aliquis cõtractus ſit, vel non ſit vſurarius; practicum eſt quod eſt de aliqua re in particulari, & hic, & nunc conſiderata, ſcilicet in ordine ad appetitum rectum, & cum omnibus ſuis circunſtantijs, an ſcilicet ſit, vel non ſit licita, vt ſi dubitem de hoc contractu in particulari. Nauarrus *in Man. præludio* 9. *num.*9. Sanchez *lib.*1. *in Decalog. cap.*9. *num.*3. Cornexo *ſup. dub.*1. Diuiditur etiam vlterius dubium in dubium iuris, quod eſt de lege, præcepto &c. & dubium facti, quod eſt de facto aliquo, voto videlicet, iuramento, homicidio &c. Cornexo *ſup. dub.* 2. Quo ſuppoſito; ſtatuendæ ſunt aliquæ regulæ generales in hac materia, ex quib. reſolui poſſunt varij caſus conſcientiæ ad Regulares ſpectantes.

3 Prima eſt, agere, vel omittere aliquid cum dubio practico de illa actione, vel omiſſione, an ſit, vel non licita, ſemper eſt peccatum. Primò, ex illo Paul. *ad Rom.* 14. *omne quod non eſt ex fide peccatum eſt*, ideſt, quod non eſt ex determinato iudicio de bonitate actus, vel omiſſionis, prout communiter Expoſitores. Secundò, quia ſic operans exponit ſe periculo peccandi, quia agit id de quo dubitat an ſit peccatum. Tertiò, quia omnis actus humanus rectus, & honeſtus debet eſſe prudens, prudentia autem conſiſtit in iudicio intellectus determinantis honeſtatem actus. Cornexo *ſup. dub.*1. *concl.*1. Layman.

*lib.*1.

lib. 1. *Tract.* 1. *cap.* 5. §. 1. *num.* 3. Tale autem peccatum eſt eiuſdem ſpeciei ac illud de quo dubitatur, itaut ſi dubium ſit, an talis actio, vel omiſſio ſic ſacrilegium, ſic agere, vel omittere erit ſacrilegium. Habet enim eamdem malitiam, vt propterea *Eccleſ.* 3. dicatur: *qui amat periculum peribit in illo.* Sanchez *ſupra cap.* 10. *num.* 6. Bonacina *de legib. diſp.* 2. *quæſt.* 4. *punct.* 7. *num.* 3. *&* 7.

4 Secunda, licitum eſt agere, vel omittere aliquid cum dubio tantum ſpeculatiuo, dummodo adſit iudicium practicum de honeſtate actionis, vel omiſſionis. Ratio eſt, quia conſcientia practica eſt, quæ eſt proxima, & immediata regula actuum humanorum, non autem ſpeculatiua, niſi quando cogit ad eamdem conſcientiam practicã formandam. Sanchez *dicto cap.* 9. *num.* 3. *& cap.* 10. *num.* 7. Cornexo *ſup. dub.* 1. Hinc dubitans ſpeculatiue an res, quàm poſſidet bona fide, ſit ſua, poteſt illam retinere, ſi facta ſufficienti diligentia non eſt certus cuius ſit, quia tunc ratione poſſeſſionis poteſt formare iudicium practicum prudens de illa retinenda. Similiter, miles dubitans ſpeculatiuè de iuſtitia belli poteſt licitè præliari, quia ſuppoſito præcepto Principis, poteſt iudicare prudenter id ſibi licere. Cornexo *ſupra*.

5 Tertia eſt, regula illa communis, ſcilicet *In dubijs melior eſt conditio poſsidentis*, quæ deſumitur ex regulis Iuris *num.* 65. vbi ſic *In pari delicto, vel cauſa potior eſt conditio poſsidentis*, nõ ſolum eſt vera in materia iuſtitiæ, ſed etiam in materijs aliarum virtutum. Titulus enim poſſeſſionis generalis eſt omnibus virtutibus, & ratio quare poſſeſſio fauet in materia iuſtitiæ, ſcilicet quia tũc certitudo poſſeſſionis ſtat pro poſſidente, etiam procedit in alijs virtutibus. Fauet Suarez *in* 3. *p. to.* 5. *diſp.* 40. *ſect.* 5. *n.* 16 præcipuè tamen, & clarius *t.* 2. *de Relig. l.* 4. *de voto cap.* 5. *n.* 7. Sanchez *ſup. dicto cap.* 10. *n.* 11. Cornexo *ſup dub* 3. & alij quos refert, & ſequitur Diana *par.* 4. *Tract.* 3. *Reſolut.* 2. Id tamen intelligendum eſt quando in reliquis par vtriuſque eſt cauſa, prout colligitur ex regula Iuris illis verbis *In pari &c.* Sanchez *ſup. n.* 12.

6 Quarta eſt, regula illa *In dubijs tutior pars eſt eligenda*, quæ deſũitur ex *cap. iuuenis de ſponſalib. cap. ad audientiam, cap. ſignificaſti* 2. *cap. petitio tua de homicidio, cap. illud de Clerico excomunicato, & ex ca. ſi quis autem diſp.* 7. *de pœnit.* potius conſilium continet, quàm præceptum. Nauarrus *ca. ſi quis autem a n.* 34. *& in Man. cap.* 27. *num.* 281. Suarez 5. *to. in* 3. *par. diſp.* 40. *ſect.* 6. *num.* 9. Sanchez *dicto cap.* 10. *num.* 15. Layman. *ſup.* §. 2. *num.* 8. Excipe tamen caſus illos à iure expreſſos in textibus adductis, in ijs enim Pontifex præcipit ſequendam eſſe tutiorem partem. Sanchez *ibid. num.* 48. Naldus *in Summ. verbo Dubium num.* 39.

7 Ex ijs collige primò, Religioſum, qui dubitat an in ſua Religione

ſit aliqua lex, vel Conſtitutio, vel aliquod pręceptum ſui Superioris aliquid præcipiens, vel prohibens, non teneri obedire, poſito enim tali dubio, & quòd non poſſit certiorari de tali lege, aut præcepto, poteſt ratione poſſeſſionis libertatis, quam habet, prudenter iudicare non teneri ad obediendũ. Enriquez *l.8. de Euch. c.45. n.3. in comment. littera P.* Sanchez *dicto c.10. n.32.* Secus vero eſt quando Regularis certus eſt de lege, aut præcepto, ſed dubitat an res quæ præcipitur ſit licita, nec ne, quia tunc poſſeſſio ſtat ex parte præcipientis, & ita tenetur illi obedire, iuxta dicta *to.1. cap.4. num.24.* Idem dicit Sanchez *ſup. num.35.* de eo qui dubitat an lex ſit vſu recepta, abrogata, aut diſpenſata, quia tunc poſſeſſio ſtat ex parte legis, licet oppoſitum probabiliter etiam tueatur Azor. *to.1. Inſtit. Moral. lib.2. cap.19. quæſt.12.* Conſule Dianam *ſupra reſolut.14.* Tenetur etiam Religioſus obedire in caſu quo dubitaret rem præceptam excedere Regulam, & limites poteſtatis Superioris, aut Prælatum non eſſe legitimum, aut confirmatum, dummodo ſit in pacifica poſſeſſione, propter eamdem rationem, iuxta dicta eo *cap.4. num 25.* Limitant hoc aliqui, niſi ex eo ſequatur magnum incommodum in perſona, bonis, aut honore Religioſo ipſi, aut alijs, ratione enim talis nocumenti habet ſufficiens fundamentum ad iudicandum practicè in ſui fauorem, præſertim ratione poſſeſſionis libertatis, & quod lex non obligat niſi ſit ſufficienter promulgata, qualis non eſt ea quæ ſolum ſub dubio proponitur. Cornexo *ſup. dub.2.* Layman *ſup. §.2. num.12.* poſt Medinam, Aragon, & alios quos referunt. Limitari etiam poteſt in caſu quo non ſolum ſubditus, ſed etiam Prælatus ipſe dubitaret de ſua poteſtate, tunc enim cum non ſit pacifica poſſeſſio poteſtatis ex parte Superioris, poteſt fauere ſubdito poſſeſſio ſuæ libertatis. Caſtrus Palaus *to.1. diſp.3. punct.13. num.13.* Diana *par.4. tract.3. Reſolut.9.* Quid vero ſentiendum non in caſu dubij proprie, prout in præſenti, ſed in caſu quo eſt varietas opinionum inter Superiorem, & ſubditum, dixi eo *cap. 4. num.26.* licet oppoſitum tueatur Ioannes Sancius *in ſelectis diſp.33.* per totam.

8 Secundò, Religioſum ſpeculatiuè dubitantem an ſit, vel non ſit irregularis, ſi poſita ſuficienti diligentia adhuc maneat dubius, poſſe credere ſe non eſſe irregularem, quando dubium eſt de iure, an ſcilicet ſi in eo caſu ſit impoſita irregularitas. Ratio eſt, quia vt habetur ex *cap. Is qui de ſent. excommunicat. in 6.* nullus eſt irregularis cenſendus, niſi talis irregularitas expreſſa ſit in Iure. A fortiori ergo non erit irregularis cenſendus quando Ius eſt dubium. Azor *ſup. quæſt.11.* Quando vero dubium eſt facti ratione homicidij, quia ſcilicet dubitat an verè fuerit homicida, tunc cenſendus eſt irregularis, iuxta dicta *to.1. cap.4. num.30.* quia ſcilicet in *cap. ad audientiam cap. ſignificaſti*

caſti 2. & cap. petitio tua de homicidio, ita decernitur. Azor *ſup. quæſt.* 10. Cornexo *ſup. dub.* 3. & ſolum quantum ad hoc quod eſt abſtinere a celebratione, & altaris miniſterio, non quoad alias pœnas, quia illa iura ſolum ſunt ſtatuta in fauorem reuerentiæ altaris. Cornexo *ibidem.* Si vero dubium ſit facti in alijs materijs præterquam homicidij, non debet ſe credere irregularem, quia textus adducti ſolum loquuntur in materia homicidij, quare in alijs materijs ſtandum eſt pro poſſeſſione, præſertim cum inter regulas iuris *num.* 11. habeatur: *Cum iura partiũ ſunt obſcura reo fauendum eſt potius, quam actori.* Sanchez *ſupra num.* 48. Amplia hoc ad dubium de mutilatione, propter eamdem rationem, & quia mutilatio non eſt propriè ſed impropriè, ac ſecundũ quid homicidium. Sanchez *num.* 49. Amplia etiam ad dubium de legitimitate, ita vt dubium habens circa illam, ſiue illud ſit iuris, ſiue facti, ſi in poſſeſſione talis exiſtat, poſſit ſe gerere vt legitimum, propter rationem adductam de poſſeſsione quæ fauet in dubijs. Layman *ſup.* §. 5. *num.* 39. Diana *ſup. Reſolut.* 6.

9 Tertiò, Religioſum dubitantem an excommunicationem, ſuſpenſionem, vel interdictum contraxerit, vel an ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti contra eum lata ſit, ſi facta ſufficienti diligentia ad inueniendam veritatem, adhuc maneat dubius, ſiue tale dubium ſit iuris, ſiue facti, non eſſe cenſendum excommunicatum, ſuſpenſum, aut interdictum. Ratio eſt, quia illi fauet poſſeſsio, & nullum Ius eſt determinans in tali dubio cenſendum eſſe aliquem excommunicatum, ſuſpenſum, vel interdictum, ſicut extare dixi de irregularitate in dubio facti de homicidio. Sanchez *ſup num.* 55. Diana *ſup Reſol.* 35. Vnde talis audire poteſt Miſſam, & efficere alia excommunicatis prohibita. Cornexo *ſup. dub.* 2. Secus eſt quando Religioſus certus eſſet de talibus cenſuris contra eum latis, dubitaret tamen an cauſa fuerit iuſta, vel ſufficiens, quia tunc ſtat poſſeſsio pro Iudice, ſeu Prælato. S. Thom. *quodlib.* 4. *art.* 14. Sayrus *de Cenſur. to.* 1. *lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 21. Idem eſt quando dubitaret an Iudex, vel Prælatus ſeruauerit modum procedendi in iure requiſitum, propter eamdem rationem. Sanchez *ſup. num.* 56. apud quem alia. Quando vero dubitaret an cenſura ſit lata, vel ferenda, poteſt iudicare eſſe ſolum ferendam, quia odia ſunt reſtringenda. Coninch. *de Sacrament. diſp.* 13. *num.* 22. Hurtado *tract. de cenſur. in comm. diff.* 5. *num.* 22.

10 Quartò, Religioſum modo prædicto poſt factam ſufficientem diligentiam dubitantem an emiſſerit aliquod votum, vel iuramentum non teneri ad illa, quia poſſeſsio ſtat pro ipſius libertate, etiam in hac materia, & nullum eſt ius talem obligationem illi imponens. Sotus 7. *de Iuſt. quæſt.* 3. *art.* 2. *docum.* 2. §. *ſed eſt hic.* Cornexo *ſup. dub.* 2. §.

Digitized by Google

Tertiò colligo. Si verò ſit certus de voto, vel iuramento, dubius tamen an adimpleuerit, tenetur illud adimplere, quia tunc poſſeſſio ſtat pro ipſo voto, vel iuramento. Sanchez *ſup. num.* 13. Layman. *ſup.* §. 4. *num.* 31. Quid verò dicendum quando dubium eſt non de voto, ſed de materia voti, an ſit bona, vel mala, conſule Suarez *to.2. de Relig. lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 12. & Dianam *ſup. reſol.* 13.

11 Quintò, Religioſum valetudinarium, vel impeditũ dubitantẽ an teneatur ieiunare, vel dicere horas canonicas, ſi Prælatus illi præcipiat ne ieiunet, aut ne recitet, tenetur obedire ipſi, iuxta dicta *eo cap.* 4. *num.* 28. quod & tenet Cornexo *ſup. dicto dub.* 2. §. *colligitur quintò*, quia cum præceptum Prælati ſit certum, & poſſeſſio ſit ex parte ipſius, præferendum eſt alijs præceptis dubijs & incertis.

12 Sextò, qui poſt accuratam inquiſitionem dubitat vtrum expleuerit tempus requiſitum ad obligationem præcepti Eccleſiaſtici ieiunandi, non tenetur ieiunare, quia etiam iſte poſſidet ſuam libertatem. Sanchez *lib.* 2. *de Matrim. diſp.* 41. *num.* 38. Layman. *ſupra* §. 4. *num.* 33. Naldus *in Summ. verbo Dubium num.* 23. Aliter verò loquuntur de eo qui dubitat an compleuerit ætatem ad recipiendum Presbiteratus Ordinem neceſſariam, propter reuerentiam Sacramenti. Idem Sanchez *ibid. num.* 41. Layman. *ibid. num.* 35. Naldus *ibid.*

13 Septimò, de Sacerdote qui dubitat an poſſit celebrare manè, eo quod etiam dubitat an poſt mediam noctem aliquid cibi, vel potus ſumpſerit, quamuis Sanchez *ibid. num.* 40. dicat celebrare non poſſe, probabile tamen eſt quod Layman. *ſup. num.* 36. dicit, ſcilicet poſſe, quia lex Ecclaſiaſtica de ieiunio celebrantis non videtur tam riguroſè explicanda. Quod idem dicit de eo qui dubitat an maſticando aliquid deglutiuerit. Idem ſequitur Diana *par.* 3. *Tract.* 4. *Reſolut.* 29. Quid verò dicendum quando aliquis manducauit aliquid poſtquam vnum horologium ſonuit pro media nocte, & poſtea ſonuit aliud, inferius dicenda manifeſtabunt.

14 Octauò, dubitans die Iouis an ſit tranſacta media nox, cum dies ſequens ſit dies ieiunij poteſt edere carnes, quia poſſeſsio eſt ex parte libertatis, cui fauendum eſt quando non conſtat de præcepto. Naldus *in Summa verbo Dubium n.* 24. Villalobos *in Summ. to.* 1. *Tract.* 1. *diff.* 21. *nuus.* 7. Secus vero ſi hodie eſt dies ieiunij, & dubitatur an ſit media nox, non enim poteſt ſic dubitans comedere, cum poſſeſſio ſit ex parte ieiunij. Naldus & Villalobos *ibid.* Si autem ſint diuerſa horologia in vno loco, & vnum ſonuerit pro media nocte, & aliud non, tunc illa horologia haberi debẽt veluti opiniones probabiles, & ſequi poſſumus quodlibet, ſi non conſtat euidenter quod errent. Naldus *ſup.* Ioannes Sancius *in ſelect. diſp.* 53. *num.* 3.

Nonò,

15 Nonò, dubitans de alterius excommunicatione, videlicet an ſit publicus percuſſor Clerici, vel denunciatus, nō debet illum vitare, quia faceret illi iniuriam; cum quiſque poſſideat ius, vt illi nō negetur communicatio, niſi conſtet legitimè de delicto propter quod debeat eo priuari. Filiucius *to.1. Tract.13.cap.7.n.129.* Diana *ſup. Reſolut.35.* Propter eamdem rationem dicendum eſt dari debere Euchariſtiam peccatori, de quo dubitatur an ſit publicus, vel ſolum occultus. Ochagauia *Tractatu 2. de Euchariſt.eff. quaeſt.10. num.4.*

16 Decimò, Religioſus dubitans de valore profeſſionis à ſe emiſſæ, eſt aſtrictus votis, & tenetur iudicare in fauorem Religionis, tum quia Religio eſt quæ poſſidet ipſum, cum profeſſio facta ſit verbis inducentibus obligationem ipſorum, & traditionem Religioſi, tum quia præſumptio fori externi ſtat pro verbis profeſſionis, & ita dum certo nō conſtat de contrario ſtandum eſt etiam in foro conſcientiæ huic præſumptioni. Sanchez *de præcept. Decalog. lib.4. cap.2.* Diana *ſup. reſol.55.* Quod extenditur ad caſum dubij metus grauis, quia cum conſtet de profeſſione, & excuſatio dubia ſit, poſſeſſio ſtat pro profeſſione. Sanchez *ibid. cap.3. num.27.* Imo generaliter ad omne dubium valoris profeſsionis, propter eamdem cauſam. Suarez *de Relig. to.2. lib.7. cap.2. num 6.* Sanctarellus *variar. reſolut. to.1. quaeſt.48. n.48.* Idem dico quando eſt dubium an Religioſus ratificauerit poſt quinquennium, non vero ante illud expletum, profeſsionem alias inualidam. Cum enim Concilium Trid. *ſeſſ.25. cap.19.* ſolum aſsignet ſpatium quinquennij ad reclamandum contra inualiditatem profeſſionis, ſupponit pro illo tantum ſpatio nō debere præſumi ratificatam eſſe profeſsionem, bene tamen illo tranſacto, ac perconſequens tunc, & non antea iuuabit Religionem poſſeſsio Religioſi. Sanctarellus *in var reſolut.par.1. quaeſt.48. à num 46.* Diana *reſolut.49.*

17 Vndecimo, Religioſus verè dubitans an recitauerit aliquam horā, vel omiſerit aliquem pſalmum &c. regulariter loquendo tenetur illam recitare, quia cum obligatio præcepti ſit certa, & adimpletio dubia, poſſeſsio ſtat pro ipſo præcepto, non pro Religioſo, vt colligitur ex Suarez *to.2. de Relig. de hor. canon. lib.4. cap.28 num.21.* Dixi *verè*, quia ſi non adeſt verum dubium, de quo ſermo eſt præſenti, quod contingit quando intellectus ad neutram partem inclinatur vllo modo, ſed adeſt probabilis coniectura pro aliqua parte, iſti parti adhærēdum, quia talis coniectura eſt quaſi opinio probabilis. Dixi etiam *regulariter*, quia ſcrupuloſi non debent facilè credere huiuſmodi dubijs, ſed ſequi benigniorem partem. Homobonus *in conſult. caſ. conſcient. volum.2. par.5. reſponſ.210.* Diana *ſup. reſolut. 68.*

18 Quid agendum in caſu de dubio an caſus aliquis ſit reſeruatus,

Digitized by Google

nec ne, dixi ſupra verbo *Caſus reſeruati num.*14. Quid quando Confeſſarius eſt dubius an habeat, vel non iuriſdictionem, ſupra verbo *Confeſſio num.*3.

DVELLVM.

SVMMARIVM.

*De duelli materia. num.*1.
*Quid ſit duellum. num.*2.
*Quando committatur. num.*3.
*Quomodo ſit prohibitum. num.*4.
*A quibus Summis Pontificibus. num.*5.
Quomodo à Concilio Tridentino. ibid.
*De quo duello loquatur Concilium. num.*6.
Qualiter probibitum à Gregorio 13. *num.*7.
*De cenſuris, & pœnis à Concilio & Gregorio impoſitis. num.*8.
Quomodo probibitum à Clemente 8. *num.*9. *&* 10.
An pœnæ duelli incurrantur non ſecuto effectu pugnæ. num. 11.
*De excommunicatione quæ incurritur. num.*12.
*Qui abſoluere poſſunt ab illa. num.*13.
*De pœna carentiæ Eccleſiaſtica ſepulturæ. num.*14.
*De alijs pœnis. num.*15.
*Caſus in quibus non incurruntur. num.*16,
*Quid de prouocante ad duellum, ſeu illud acceptante ſolum ficte. num.*17.
*Quid de Religioſis, vel Clericis duellantibus. num.*18.

1 DVELLI materia quamuis extranea videatur Regularibus, ipſis tamen neceſſaria eſt pro multis caſibus, qui in Confeſsionibus ſecularium occurrere ſolent, ideo non prætermittenda.

2 Eſt duellum idem quod *duorum bellum*, græcè *monomachia*, ideſt ſingularis pugna, *ca. Monomachiam* 2. *quæſt.* 5. Ioannes Beetz *in* 5. *præcept. Decalog. expoſit.*3. *cap.*4. Siluefter *in Summa verbo duellum num.* 1. Sumitur autem dupliciter; ſcilicet propriè, & impropriè, duellum impropriè eſt quodcunque certamen inter duos, ſiue licitum, ſiue illicitum. Propriè vero eſt certamen inter duos vel plures in pari numero priuata auctoritate ex condicto, ideſt, ex pacto inuicem inito, ſtatuto tempore, & loco, cum periculo vulneris, aut mutilationis, aut

aut mortis. Bonacina *de cenſuris diſp. 2. quaeſt. 6. punct. 2. num. 1.* Hinc bellum non eſt duellum, cum non ſit priuata auctoritate, ſed Principis auctoritate indictum. Nec etiam illi conflictus, qui fiunt inter milites quando Dux vnius exercitus mittit v. g. decem milites contra decem alterius, quia hoc etiam fit publica authoritate. Similiter nec quotidiani conflictus, qui fiunt ſubito iræ feruore, vel ex aliqua altercatione, cum non fiant ex condicto, & pacto, ſed veluti caſu. Idem dicendum de conflictibus, qui fiunt inter milites, vel alios ſimiles, qui propter inimicitias quas inter ſe habent cum ſibi obuiant ſe inuitant ad pugnandum, & eo loco pugnant, etiam ſi vnus alij dicat diſtringe enſem, vt pugnemus, quia tunc non eſt certamen cum determinatione loci, & temporis. Idem dico de pugna, quæ ſolet eſſe inter mulieres, vel etiam inter viros ſine inſtrumento periculoſo ad vulnerandum, quia ea non eſt cum periculo occiſionis, mutilationis, aut vulneris. De ijs Filiucius. *Tract.* 15. *c.* 5. *quaeſt.* 5. *num.* 107. Peregrinus *de duello* præſertim *quaeſt.* 2. Bonacina *dicto punct.* 2.

3 Committitur vero duellum primo, quando cauſa pugnandi vnus dicit, veni ad talem locum, ibi te expecto. Nam ibi adeſt pactum cum deſignatione temporis, præſentis ſcilicet, & loci. Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. c.* 39. *num.* 28. Bonacina *ſup. num.* 6. Similiter, quando aliquis iniuria ab alio affectus videns ipſum enſe carere, dicit ei: abi, affer enſem, hic te expecto, vel in tali loco, propter eamdem rationem. Sanchez & Bonacina *ibid.* Similiter, quando aliquem exiſtentem in platea, vel loco publico alius illi diceret; exeamus hinc ad pugnandum, quia hoc eſt verè deſignare locum, & tempus. Idem Sanchez, & Bonacina *ibid.* ex Farinacio, *vol.* 1. *conſil.* 9. *in fin.* Aliter tamen dicunt ſentiendum, quando aliquis inimicum ſuum in Eccleſia, aut loco ſibi periculoſo exiſtentem, eo quod alter habeat ibi adiutores, dicit, exeamus hinc, non determinando locum, ſed ſolum fugiens Eccleſiæ irreuerentiam, & ſuum periculum, propter oppoſitam rationem. Quamuis autem idem Bonacina *ibid.* dicat committi duellum ab eo qui alterum prouocat ad pugnandum dicens, tecum pugnabo prima vice qua tibi per vrbem obuiam ero, probabilis tamen eſt oppoſita ſententia, quia tunc non deſignatur locus certus, aut tempus certum, quod videtur neceſſarium pro duello, maximè cum materia hæc odioſa ſit, & pœnalis. Diana 5. *par. Tract.* 13. *Reſolut.* 59. ex Mancino.

4 Hoc ergo duellum propriè dictum prohibitum eſt, tum iure naturæ, quia in illo exponitur homo periculo homicidij propria auctoritate facti, quod iure naturæ eſt prohibitum, tum iure diuino, quando fieret ad veritatis indagationem, vel criminis purgationem, vel litis

ter-

Digitized by Google

terminationis, prout olim erat in vſu apud Longobardos, vt refert Ioannes de Lignano *in Tract. de duello*, quia non eſt medium accommodatũ ad hunc finem,& eſt tentare Deum contra illud Matth.4. *Non tentabis Dominum Deum tuum*. Tum iure Canonico, vt patet *de cleric. propugnant. in duello per tot.* & *2. quaeſt.4. ca. conſuluiſti*. Tum denique iure ciuili. *C. de gladiatoribus l. vnica lib.* 11. Ioannes Beetz *in Decalog. circa 5. praecept. expoſit.3.c.4.* Silueſter *ſup.num.2.* Azor. *tom.3. inſtit. moral. l.2.c.5. § primo quaeritur*.

5 Specialiter tamen poſt Iulium 2. Leonem 10. Clem.7.& Pium 4. qui duellorum vſum, praeſertim in ſtatu Eccleſiaſtico, damnarunt, vt videre eſt in Bulla *ea quae &c.* eiuſdem Pij 4. ann. 1560. edita, in 2.to. *Bullar.* inter Bullas ipſius *num.* 21. poſtea Concilium Trident. *ſeſſ.25. de reformat. c.19.* Sic habet: *Deteſtabilis duellorum vſus, fabricante Diabolo, introductus, vt cruenta corporum morte, animarum etiam perniciem lucretur, ex Chriſtiano orbe penitus exterminetur. Imperator, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & quocumque alio nomine Domini temporales, qui locum ad Monomachiã in terris ſuis inter Chriſtianos conceſſerint, eo ipſo ſint excommunicati, ac iuriſdictione, & dominio Ciuitatis, Caſtri, aut loci in quo, vel apud quem duellum fieri permiſerint, quod ab Eccleſia obtinent, priuati intelligantur, & ſi feudalia ſint directis dominis ſtatim acquirantur. Qui vero pugnam commiſerint, & qui eorum Patrini vocantur excõmunicationis ac omnium bonorum ſuorum proſcriptionis, ac perpetuae infamiae poenam incurrant, & vt homicidae iuxta ſacros Canones puniri debeant, & ſi in ipſo conflictu deceſſerint perpetuò careant Eccleſiaſtica ſepultura. Illi etiam qui conſilium in cauſa duelli tam in iure quam facto dederint, aut alia quacunque ratione ad id quemquã ſuaſerint, nec non ſpectatores, excommunicationis, ac perpetuae maledictionis vinculo teneantur, non obſtante quocunque etiam priuilegio, ſeu praua conſuetudine, etiam immemorabili.*

6 Circa quae notandum primò, Concilium dumtaxat videri loqui de duellis publicis, & ſolemnibus, non de priuatis, & ſine ſolemnitate factis. Farinacius *conſ.9. lib.1. num.* 10.13.18.19.21. & 34. Sanchez *ſup. num.21*. Laiman. *lib.3. de Iuſtitia Tract.3. par.3. cap.5. num.4.* Quamuis Enrriquez *lib. 13. de excommunicat. cap.39. num.3. in comment. littera y.* dicat, etiam de priuato duello locutum eſſe. Secundò, loqui Concilium de quocunque duello, ſiue de eo quod cauſa veritatis alicuius eruendae initur, ſiue ob aliam quamcunque cauſam. Loquitur enim de duellis conſuetis, quae nõ ſunt ad eruendam dictam veritatem, cum iam talia non ſint in vſu, ſed ob alias cauſas. Sanchez *ſup. num.24.* Tertiò, Concilium loqui de bello inter Chriſtianos, ac proin-

proinde Principes permittentes in ſuo territorio duellum inter Turcas non comprehendi hac lege , ſicut neque ipſi Turcæ comprehenduntur. Secus vero dicendum ſi duellum fieret inter Chriſtianum , & Turcam. Sanchez *ſup. num.*29. Bonacina *ſup. num.* 10. Quartò, excommunicationem impoſitam à Concilio non eſſe ſolum ferendam , ſed etiam latam tam contra dominos concedentes locum ad duellum , quam contra alios relatos, ab illis verbis *qui vero pugnant.* Nam verbum *incurrant* latam ſententiam notat. Suarez 5. *to. in 3. par. diſp.* 23. *ſect. vlt. num.*11.

7 Deinde Gregorius 13. in Conſtitut. *Ad tollendam* anno 1582. edita in 2.to. Bullar. inter Conſtitutiones ipſius num.78. & apud Naldum in Summ. verbo *duellum* num.7. ſic habet: *Statuimus, omnes illos qui ex condicto, ſtatuto tempore, & in loco conuento, monomachiam commiſerint, etiam ſi nulli patrini ſocijue ad id vocati fuerint, nec loci ſecuritas habita, nullaue prouocatoriæ litteræ, aut denunciationis Cartulæ praeceſſerint, cenſuris, & pœnis omnibus a dicto Concilio propoſitis teneri, perinde ac ſi publico, & conſueto abuſu ſingulare certamen inijſſent. Volentes etiam locorum dominos ſi certamen ex cõdicto huiuſmodi permiſerint, aut quantum in ſe fuerint non prohibuerint, omneſque illud fieri mandantes, inſtigantes, auxilium, conſilium, vel fauorem dantes, equos, arma, pecuniam, commeatum, & alia ſubſidia ſcienter ſubminiſtrantes, aut ex cõpoſito ſpectatores, vel ſocios quouis modo ſe ſe præbentes, eiſdem cenſuris, & pœnis ſubiacere, etiam ſi illi qui ad locum deſtinatum pugnaturi acceſſerunt, impediti pugnam non commiſerint, ſi per ipſos non ſteterit quominus illa committatur.*

8 Cenſuras ergo, & pœnas à Concilio impoſitas in caſu duelli publici, vel ſolemnis, etiam ad duella priuata extendit Gregorius, & loquitur de duellis ex quauis cauſa initis, & illa excommunicatio eſt latæ ſententiæ, iuxta dicta. Sanchez *ſup. num.*20. 24. & 26. Comprehenduntur etiam mandantes, inſtigantes, & fauorem dantes, qui tamen non exprimebantur in decreto Concilij. Item ex compoſito ſpectatores, ideſt, illi qui ex induſtria, & non caſu aliquo duellum aſpiciunt. Filiucius *ſup. num.*114. Addit Naldus *ſup. num.*6. eos intelligi, qui ex tractatu ſeu conuentione præhabita cum ipſis pugnaturis ad locum certaminis cauſa illud ſpectandi deſcendunt. Item ſocij, ſeu comitantes, niſi forte comitentur vt impediant duellum. Bonacina *ſup. n.*10.

9 Poſt quæ Clemens 8. in Conſtitutione *Illius vices* anno 1592. edita in 3. to Bullar. inter Conſtitutiones ipſius *num.*11. & apud Naldum *ſup. num.*7. Conſtitutiones, & decreta Pij 4. Concilij Tridentini, & Gregorij 13. approbauit, confirmauit, & innouauit, ipſaque declarando,

rando,

rando,& extentẽdo,hęc adiũxit: *Ac inſuper auctoritate,& tenore præmiſſis decernimus, & declaramus eaſdem Constitutiones, ac decretum locum habere vbique gentium,& terrarum,inter quaſcunque perſonas etiam armatas, & in caſtris,ſeu propugnaculis militantes, etiam vbi noſtrorum, & S.R. Eccleſiæ,aut Catholicæ fidei hoſtium furor impune graſſatur, vel in dominijs per eos occupatis,& detentis. Idem quoque iuris cenſendum eſſe, ſi publico, & forſan iuſto bello indicto,miles aliquis alterum in aduerſariorum exercitu militantem ſiue alias in hoſtium caſtris,præſidijs, aut terris degentem,priuatas ſimultates,atq; inimicitias publicæ cauſæ intermiſcendo,etiam Ducum permiſſu,ex cõdicto ad ſingulare certamen deſcendat, aut illum prouocet. Nec non iiſdem pœnis,decreto, & Conſtitutionibus teneri eos inter quos pactiones initæ ſint de dirimendo certamine cum primum alteruter vulneratus fuerit,ſeu ſanguinẽ effuderit, aut certus ictuum numerus vtrinque illatus fuerit, vel ſi conuenerint, vt non ſinguli cum ſingulis,ſed bini, terni, aut plures hinc inde pugnent, & non ſolum locorum Dominos, ſed etiam Magiſtratus, Præſides, locum tenentes, aut etiam militum Duces & Capitaneos in Caſtris, vel extra ea, in alieno, vel hoſtili ſolo, vel cum militibus exercitus aduerſariorum monomachiam in quocunque caſu per præſentem, & alias Conſtitutiones huiuſmodi prohibito permittentes, vel quantum in ipſis eſt non prohibentes, aut poſt admiſſum crimen veniam, & immunitatem concedentes.*

10 *Præterea pari ratione prohibemus omnia, & ſingula eius generis ſcripta;manifeſta, ſeu fides vulgoappellata,quæetiam ſine expreſſa prouocatione ad certamen, tamẽ quaſi præparatoria quædam ad Chartulas, ſeu libellos prouocatorios,& ad duellum, illorumque veluti radices, aut ſemina; vt plurimum laceſſendi aliquem ad pugnam, & ſuſcitandæ ſimultatis atque inimicitiæ materiam, & occaſionem præbent. Dum ſcilicet in illis per modum epiſtolæ, libelli, aut publicæ atteſtationis, & intimationis ſiue per authentica documenta, ſiue per vnius, pluriumuè chirographum,ſubſcriptiones, aut relationes, ſub prætextu proprij, vel alieni honoris & famæ, more militari, atque vt vulgo dicitur* cauallereſco, *tuendi, aut lædendi,ſiue adillatæ propulſataue contumeliæ, aut iniuriæ probationem,ſeu tollendam illius ſuſpicionem rei alicuius geſtæ ad id pertinentis, vel verborum, aut reſponſionum ſeries, & ordo narratur, vel ex ſimili abuſu hac de cauſa aliquid tale adeo firmiter aſſeritur, aut negatur, vt qui contradixerit, is ſiue nominatim ſiue in genere mendacij arguatur, aut mentiri dicatur. Aut ad hunc effectum ex militari etiam conſuetudine quæritur, declaratur, aut reſpondetur,qua mente, aut quo ſenſu quippiam eiuſmodi, quod ad ſuperius expreſſa ſpectat, geſtum, dictumue ſit, vel denique*

Digitized by Google

nique offert ſe quiſquam contra certam vel incertam perſonam, vel generatim contra quemcunque, ad probandum armis, & verificandum etiam inito certamine aliquid ita eſſe, aut fuiſſe, vel non fuiſſe, nec non quaſcunque etiam ſine ſcripto factas talium rerum ſupradicta quoquomodo concernentium, & ob huiuſmodi cauſas in locis publicis, vel priuatis, vbi hominum multitudo conuenire ſoleat, denunciationes, narrationes, declarationes, & teſtificationes. Volentes eos omnes, & ſingulos qui ſuo, vel alieno nomine, ad effectum de quo ſuperius dictũ eſt, prædicta, vel his ſimilia, multoque magis ad certandum prouocatoria ſcripta, libellos, epiſtolas, earumue exempla dictauerint, compoſuerint, ſcripſerint, miſerint, detulerint, diuulgauerint, affixerint, exemplauerint, typis impreſſerint, ſubſcripſerint, intimauerint, vel etiam verbo denunciauerint, ſiue atteſtati fuerint, quiue alijs ad ſingulare certamen, publicè, vel occulte ineundum, vel ad prouocandum aliquem ad pugnam, ſiue ad huius generis ſcripta, quæ Manifeſta, *quæque Chartulæ prouocatoriæ appellantur, ſcribenda, dictanda, mittenda, deferenda, diuulganda, auxilium, conſilium, operam, vel fauorem præſtiterint, ſiue ſuaſerint, aut mandauerint, quiue in præmiſſis, vel eorum aliquo, ſe quomodolibet immiſcuerint; etiam ſi neque pugna aliqua, neque certamen, aut effectus, nec acceſſus aut actus ad pugnam proximus, neque expreſſa, & aperta prouocatio ſubſecuta fuerit, neque ſcriptiones prædictæ, quæ* Manifeſta *dicuntur, in publicum prodierint, aut cuiquam intimatæ extiterint; ſi per eos non ſteterit, quo minus publicatio, aut denunciatio fieret. Nihilominus cenſuris, & pœnis omnibus in præſenti, & alijs prædictis Cõſtitutionibus, & Decreto contentis ſubiacere, tam ſi ſuperius anumeratis, quam ſi alijs etiam maioribus Eccleſiaſticis, vel mundanis dignitatibus, gradibus, & preeminentijs excellant. Quinimo de nouo etiam per præſentes ex parte omnipotentis Dei Patris, & Filij, & Spiritus Sancti excommunicamus, & anathematizamus, maledicimus, & execramur omnes, & quoſcunque publicè, vel priuatim, palàm, vel occultè, in quibuſcunque locis, modis, & formis, ac caſibus, ſub præſenti Noſtra, vel alijs prædictis Conſtitutionibus, ac decreto comprehenſis, ſingulare certamen (quod* duellum *vulgo dicitur) ex compoſito ineuntes, nec non id ſcelus ſuadentes, aut prouocantes, opem, conſilium, vel fauorem præſtantes, equos, arma, & commeatus præbentes, aut comitantes, vel circa chartulas, ſeu libellos, litteras, nuncios, aut quæcunque alia ſcripta huiuſmodi quomodolibet peccantes, huiuſque delicti ſocios, de induſtria ſpectatores, patrinos, fautores, defenſores, quacunque tam ſuperius expreſſa, quam alia Eccleſiaſtica, vel mundaua præfulgeant dignitate. Ita vt ſingulares etiam perſonæ cuiuſlibet Cõmunitatis, Vniuerſitatis,*

tatis,

tatis, Collegij, aut Reipublicæ, quæ huius criminis participes quoquo modo fuerint, nequaquam excuſentur, ſed ſupradictos omnes, eorunque ſingulos ipſo facto abſque vlla monitione, Iudicis decreto, aut miniſterio, perpetui Anathematis, excommunicationis maioris, & maledictionis æternæ mucrone perculſos, & damnatos harum ſerie declaramus, & ſi in ipſo conflictu obierint, ſepultura Eccleſiaſtica perpetuò priuatos eſſe volumus. Ipſas vero Ciuitates, terras, oppida, vel caſtra, & loca in quorum territorijs id facinus ſcientibus, & tacitè, vel expreſſe permittentibus, aut tolerantibus Dominis, aut Magiſtratibus, vel Senatu, aut populo admiſſum fuerit, Eccleſiaſtico ſupponimus interdicto, cuius interdicti relaxationem, aut excommunicationis abſolutionem, ab alio, quam à Nobis, aut pro tempore exiſtente Romano Pontifice pœnitentia, & ſatisfactione congruè peracta, niſi in mortis articulo conſtituti, nequeant obtinere, etiam prætextu quarum vis facultatum, & indultorum quibuſuis perſonis tã Eccleſiaſticis cuiuſcũque Ordinis, aut Militiæ, ſtatus, aut gradus, aut conditionis exiſtentibus, quam laicis, etiam Imperiali, Regali, vel alia mundana præeminentia inſignitis per Sedem Apoſtolicam in genere, vel in ſpecie conceſſorum. Quæ omnia, quoad præmiſſa, nolumus cuiquam in aliquo ſuffragari. Pœnis alijs tam ſpiritualibus, quam temporalibus contra eos inflictis, nihilomiuus in ſuo robore permanſuris.

11 Circa quæ, prolixitatis vitandæ cauſa, ſolum aliqua animaduertenda ſunt. Primũ, quòd licet ſtando in terminis decreti Concilij Tridentini, & Conſtitutionis Gregorij 13. non videatur incurri dictas pœnas à diffidante ad duellum, vel illud acceptante, niſi ſecuto effectu pugnæ, quia excommunicatio lata ob aliquod crimen, non incurritur niſi ſecuto effectu, iuxta dicta ſupra verbo *Caſus reſeruati num.* 12. idque indicet Gregor. illis verbis: *monomachiam commiſerint*: in tali enim caſu illi monomachiam non commiſerunt, ſed voluerunt committere (Sanchez *ſup. num.* 28. Bonacina *ſup. num.* 16. Naldus *ſupra num.* 6. Diana *par.* 3. *tract.* 6. *Reſol.* 1. §. *Dico octauo*) Stando tamen in terminis Conſtitutionis Clementis 8. incurrere illos dictas pœnas, habent idem Naldus *ſup.* & alij apud Dianam *par.* 5. *Tract.* 14. *Reſolut.* 102. Sed id negant Hurtadus de Mendoza 2.2. *diſp.* 170. *ſect.* 21. §. 190. & ſequentibus, quem idem Diana refert. Naldi tamen & aliorum ſententia probabilior eſt, & conformior verbis Pontificis, & ſtylo Curiæ. Stando etiam in terminis Concilij, & Conſtitutionis Gregorij incurrent illas, vt credo, omnes illi, de quibus loquitur idem Gregorius ab illis verbis: *Volentes etiam locorum Dominos*. Nam clauſula illa *etiam ſi illi qui ad locum deſtinatum pugnaturi acceſſerunt impediti pugnam non commiſerint*, cum ſit clauſula in fine, cuius natura eſt reſpicere

ſpicere

ſpicere omnia præcedentia ad illos referatur. Quamuis Sanchez & Bonacina relati ſolum eam referant ad ſocios, & Naldus *ſup.* ad ſocios, & ex compoſito ſeu condicto ſpectatores.

12 Secundum, quod licet excommunicatio impoſita a Concilio & Gregorio 13. reſeruata non ſit, nullum enim ibi verbum eſt reſeruationem indicans, impoſita tamen a Clemente 8. reſeruata eſt Papæ, vt patet illis verbis, *Excommunicationis abſolutionē ab alio quam a Nobis, aut pro tempore exiſtente Romano Pontifice &c. niſi in mortis articulo conſtituti nequeant obtinere etiam pretextu quarumuis facultatum, & Indultorū quibus vis perſonis tam Eccleſiaſticis cuiuſcunq; Ordinis, aut Mil tiæ, ſtatus, aut gradus, aut conditionis exiſtentib.* Sanchez *ſup.num.* 27. Addit tamen Rodriguez *to.* 1. *Summa cap.* 73. *num.* 3. etiam fuiſſe reſeruatam a Gregorio 13. in dicta Bulla, eo quòd in ipſa extenderit excommunicationem a Pio 4. impoſitam etiam ad duella priuata, ea enim excommunicatio Pij 4. reſeruata eſt.

13 Nihilominus ab hac excōmunicatione abſoluere poſſunt, quādo caſus fuerit occultus, Epiſcopi, propter priuilegiū illis conceſsū a Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. quod non eſt derogatum per hanc Conſtitutionē Clementis, cum de illo nulla fiat mentio, prout debebat fieri, vt derogatum cenſeretur. Sanchez *ſup. num.* 27. Bonacina *ſup. num.* 15. Abſolui etiam poteſt hæc excommunicatio virtute Bullæ Cruciatæ in Regnis vbi publicatur, vt volunt Sanchez *ibid*, & Hurtadus de Mendoza *ſup. data ſect.* 21. *num.* 201. De Religioſis autem ait Sanchez, quod nullus Religioſus poteſt virtute ſuorum priuilegiorum concedētium omnes caſus Papæ ab illa abſoluere. Quod non placet Hurtado *ſup.* loquenti de priuilegijs Societatis, quia illa (inquit) non derogantur niſi de eis fiat expreſſa mentio, quam nō fecit Clemens. Sed quid quid de hoc ſit, cum ex decretis ſacræ Congregationis de ann. 1602. eiuſdem Clem. 8. iuſſu editis, quæ retuli *to.* 1. *cap.* 19. *num.* 15. conſtet nullum Confeſſarium, ſiue ſęcularem, ſiue Regularem abſoluere poſſe intra Italiam extra Vrbem a caſu duelli, iuxta decretum (vt ibi dicitur) Sacri Concilij Tridentini, & Conſtitutionem fælic. recordat. Gregorij 13. incipientem *Ad tollendam*, ideo quo ad hoc ſublata ſunt omnia priuilegia in contrarium quarumcumqne Religionum. A caſu autem duelli, & excommunicatione illi annexa iuxta Conſtitutionem Clemētis 8. ideſt quo ad illas actiones ſpeciales, quas hic Pontifex in materia duelli prohibuit, quę alias non cōtinebantur in decreto Concilij Trid. & Conſtitutione Gregorij 13. abſoluere poſſunt vbique gentium Ieſuitæ, & qui communicant cum ipſis in priuilegijs, propter priuilegiū Pauli 3. quod retuli ſupra verbo *Confeſſarius num.* 5. Imo etiam ab eodem caſu duelli in terminis Concilij Trid. & Conſtitutionis Gregorij 13.

gorij 13. abſoluere poſſunt ſupradicti extra Italiam, & in Vrbe, cum ſolum id prohibeatur in dictis decretis intra Italiam extra Vrbem. Vide Naldum *ſup. verbo duellum num.6. & 7.* & Peirinis *to.1. priuileg. Minim. in Conſtitutione prima Iulij 2. numero 64.* Et nota, prædicta decreta poſteriora eſſe Conſtitutione Clem. 8. & ita potuiſſe modificare illam. Iuxta hæc intellige Laymani doctrinam, quam ex Filiucio, Reginaldo, & Comitolo refert loco relato *num. 4. in fine*.

14 Circa pœnam illam à Concilio, & Clem. 8. deſignatam contra duellantes, quod ſcilicet, ſi in ipſo conflictu deceſſerint, perpetuo careant Eccleſiaſtica ſepultura, notandum, quod ſi aliquo tempore poſt peractum duellum obierint, etiam ſi ob vulnus in duello acceptum talis mors ipſis contigerit, non ſunt priuandi dicta Eccleſiaſtica ſepultura. Concilium enim, & Pontifex loquuntur de illis, qui in ipſo conflictu, non poſt ipſum, deceſſerint, & cum ſit lex pœnalis extendi non debet, ſed potius reſtringi. Portellus *in reſponſionib. Caſ. conſcient. par. 3. caſu* 10. *num. 3. & 4.* Licet oppoſitum tueantur Homobonus *in reſolut. caſ. Conſcient. to.2. par.7. reſponſ.64.* & Ioannes Sancius *in ſelect. diſp. 36. n.9.* Nec obſtat ſi dicatur, quod cum iſti moriantur in excommunicatione priuari debent Eccleſiaſtica ſepultura. cap. *in ſacris de ſepulturis*, & Clem. 1. eodem tit, & alijs iuribus. Suarez 5. *to. in 3. par. diſp.* 12. *ſect.* 4. Cornexo *to. 2. in 3. par. Tract. 5. de excommunicat. diſp.* 10. §. 8. Tum quia poſſunt ante mortem abſolui, vel ſaltem poſt mortem quoad hunc effectum, tum quia id procedit ſolum in excommunicatis vitandis, ſcilicet publicis percuſſoribus Clericorum, aut declaratis, non in alijs. Suarez & Cornexo *ibid.* Si vero in ipſo duello deceſſerint, etiam ſi ante obitum dederint contritionis ſigna, priuandi ſunt ſepultura Eccleſiaſtica, propter decretum Concilij, & Conſtitutionem Clementis. Quibus adde, ita haberi in Rituali Romano Pauli 5. *in Rubrica de exequijs.* Diana *4. par. Reſolut. 92.* Qui etiam cum dicto Portello, & alijs habet, quod ſi tales decedentes in duello ſigna contritionis dederint, poſſit pro illis offerri Sacrificium Miſſæ, eo quod etſi excommunicati decedant, non tamen ſunt excommunicati clericorum percuſſores, aut denunciati, nec certo conſtat obijſſe in peccato mortali cum ratione cōtritionis ab illo peccato duelli emundari potuerint. Qualiter autem proſit, vel non proſit ſacrificium Miſſæ excommunicatis, habes infra verbo *Excommunicatio num.* 12.

15 Circa alias pœnas tam à Concilio, quam à Clem. 8. contra delinquentes in caſu duelli aſſignatas, ſatis probabile eſt omnes illas præter interdictum, quia eſt cenſura, requirere ſententiam declaratoriam criminis, iuxta dicta ſæpius, præſertim *to. 1. cap.* 10. *num.* 29. 30. & 31. De quo Sanchez *ſup. num.* 32.

Sunt

16 Sunt etiam aliqui caſus in quibus nec excommunicatio,nec aliqua ex dictis pœnis incurretur ob duellum. Primus eſt, cum publica auctoritate ob honeſtum finem,& non ſpectaculi,vel voluptatis cauſa indicitur in bello, vt ſi hoſtes exercitui duellum offerant, idque ab aliquo acceptari ad auertendam ignominiam, animos hoſtium debilitandos, ſuorumque confirmandos, neceſſarium videatur; vel quando ſedandi belli cauſa ob Reipublicæ bonum, vel ſecuritatem ab hoſtibus conſequendam,inſtituitur,neq;enim in his caſibus aliquid contra ius naturæ,aut leges Pontificias fieri, vel per Epicheiam exiſtimant plures,ſpecialiter Caietanus *in Summa verbo Duellum*, Nauarrus *in Man. cap.*15.*num.*27. Valentia 2.2. *diſp.* 3. *quæſt* 17.*punct.*1. Layman.*ſup.num.*3.Secundus eſt,cum quis compellitur ſub vitæ periculo moraliter certo acceptare duellum,tunc enim illud acceptare in ſui defenſionem iure naturæ præſcribitur. Bonacina *ſup. num.* 11. Naldus *ſup. num.*1. Layman.*ſup. num.*2. Addit Bonacina,etiam ad defenſionem rerum propriarum videri eſſe licitum acceptare duellum,quando aliquis eas inuadit,nec aliud adeſt remedium ad eas defendendas præter acceptationem, quia tunc non tam eſt duellum, quam iuſta defenſio rerum propriarum. Melius tamen Laymanus *ſup.* dicit,non videri hoc conſentaneum homini Chriſtiano, propter ſcandalum, aliaque incommoda,quæ pleruMque cum duellis coniuncta ſunt.Pro defenſione tamen honoris(in caſu videlicet quòd vir nobilis prouocatus ad duellum, ſi illud non acceptaret reputaretur timidus, nec crederetur id feciſſe ob timorem Dei,quia alias communiter æſtimatur vt homo prauæ conſcientiæ, & ita eſſet ſemper deſpectus, & inglorius inter ſimilis qualitatis homines) poſſe illud acceptare,aliquibus forſan probabile videbitur, quibus fauet Hurtadus *ſup. diſp.* 170.*ſect.* 13. §. 106.& ſequentibus. Sed oppoſitum in praxi ſemper obſeruandum,nec tale duellum acceptandum. Etſi enim apud vulgares, & improbos (de quibus prudentes parum curare debent) ignominiæ tribuatur talis duelli recuſatio, tamen apud ſapientes, & probos id honori aſcribetur, tum propter honorem Dei, & Eccleſiæ obedientiam, tum propter magnas pœnas etiam temporales,etiã infamiæ,quæ ex duello ſequuntur,propter quas non ſolum pij,& prudentes,ſed improbi, & vulgares debent laudare hominem illud recuſantem. Bañez 2.2. *quæſt.* 40. *art.*1. *in fin. & quæſt.* 64. *art.*7. *dub.*3. *in ſolut. ad* 3. Sotus *lib.*5. *de iuſt.quæſt.*1. *art.*8. *ad finem corporis* §. *Quod ſi hinc quiſpiam*, & alij quos refert, & ſequitur Sanchez *ſup.num.*9. vbi etiam *num.* 10. & 11. ex eodem Bañez habet qualiter reſpõdere debeat talis prouocatus vt fugiat infamiam. Quibus adde,reſpondere poſſe: *Qui duellum ineunt infames in Eccleſia ſunt, & propter hanc cauſam inter alias non admitto illud.*

Tertius caſus, in quo licitè (ſecundum probabilem opinionē) acceptari poteſt duellum, eſt quando iniquus Iudex innocentem cogat ad illud acceptandum, vel quod mortem ſubeat. Tunc enim, etſi duellum acceptare non poſſit ad probandum ſui innocentiam, vel veritatem certò comprobandum, poteſt tamen illud aſſumere ad ſui neceſſariam defenſionem. Ioannes Beetz *ſup.* Bonacina *ſup. num.* 12. ex alijs quos refert. Sed addit Laymanus *ſup. num.* 1. id ſolum eſſe verum ſi ille cum quo ineundum eſt duellum non ſit etiam innocens. De alijs porrò caſibus an licitum id ſit diſputant relati auctores.

17 Nota tamen, quod ſi quis fictè, & non animo pugnandi, ſed ea ſolum intentione vt videatur fortis, & animoſus prouocat ad duellum, ſeu illud acceptat, cum morali ſecuritate quod nullum damnum inde prouenturum ſit, quia ſperat certò pacem componendam, non videri incurrere in foro conſcientiæ duelli cenſuras, ſicut nec hæreticorum pœnæ (iuxta aliquorum ſententiā, de qua verbo *Irregularitas n.*61.) incurrentur ab eo, qui ſolum fictè, & externè hæreſes profert. Naldus *ſupra num.* 2. & Diana 3. *par. Tract.* 6. *Reſol.* 1. *in principio* ex Filiucio, & alijs.

18 Nota etiam ſpecialiter pro Religioſis, quòd cum Clerici ſponte duellum offerentes, vel oblatū ſuſcipientes, ſiue victores, ſiue victi ſint deponi debeant, iuxta *cap.* 1. *de Cleric. pugnant. in duello* (quod intellige de depoſitione ferenda, vt habent Nauarrus *in Man. cap.* 27. *n.* 156. Enriquez *lib.* 3. *de excommunicat. cap.* 39. *num.* 23.) idem dici debet de Religioſis, propter eamdem rationem. Excipe caſum quando alij ipſos occidere vellent, quia tunc non eſt duellum, ſed defenſio iure naturæ debita, iuxta dicta *ſup.* Vide Sanchez *ſup. num.* 18.

ECCLESIA, SEV TEMPLVM.

SVMMARIVM.

Eccleſia materialis qua, & quo tuplex ſit. num. 1.
Ad quem ſpectat illam conſecrare. num. 2.
An ex delegatione competat ſimplici Sacerdoti. num. 3.
Quid de Eccleſijs Regularium. num. 4.
Quid quando Epiſcopus ab illis requiſitus id facere recuſauerit. n. 5.
De cœmeterij conſecratione. num. 6.
Benedicere ſolemniter Eccleſias Regularium ad quos pertineat. n. 7.
Conſtrui ne aut ædificari poſſint ſine dote competenti. num. 8.
An Epiſcopus primarium lapidem, & Crucem ponat. num. 9.

Cele-

Celebrare non licet niſi in Eccleſia conſecrata aut benedicta. num. 10.
Celebrare in Eccleſia violata quale peccatum ſit. num. 11.
Polluitur Eccleſia multis caſibus. num. 12.
Quales ij ſint. ibid.
An tunc polluantur etiam cæmeteria, & aliæ partes Eccleſiæ. n. 13.
Quale peccatum requiratur ad iſtam pollutionem. ibid.
An reconcilietur Eccleſia ſi, vel ſemel in ipſa poſtea celebretur. ibid.
Eccleſia conſecrata quomodo reconcilietur. num. 14.
Quid de priuilegijs Regularium. num. 15.
An Prælati Regulares habeant circa hoc aliquod priuilegium. n. 16.
Declarationes S. Congregationis. num. 17.
Aliæ declarationes pro Eccleſiarum reuerentia. num. 18.

1 ECCLESIA materialis, de qua in præſenti, *eſt locus publicus Epiſcopali authoritate conſtitutus, & conſecratus, ad quem fideles conueniunt ad percipienda fidei ſacramenta.* Siluester *in Summ. verbo Eccleſia 2. num.* 1. Eſt duplex, alia conſecrata, & alia non conſecrata, ſed ſolum benedicta. Quæ licet conueniant in aliquibus, differunt tamen in conſecratione, & benedictione, pollutione, ſeu violatione, & reconciliatione. De quibus modo agendum, quia propriora Regularibus.

2 Eccleſiam conſecrare ſpectat iure communi ſolum ad Epiſcopũ, *cap. Nemo de conſecrat. diſt.* 1. Imo ad Epiſcopum proprium, non ad alienum. *cap. tua fraternitas de conſecrat. Eccl.* Nec hoc poteſt delegare Epiſcopus niſi Epiſcopo *c. aqua eod. tit.* vbi expreſsè prohibetur id committi ſimplici Sacerdoti, non obſtante patriæ conſuetudine, quia eſt actus proprius Ordinis Epiſcopalis.

3 Ex delegatione autem Papæ id competere poteſt etiam ſimplici Sacerdoti. Silueſter *ſup. verbo Conſecratio num.* 2 Azor. *to.* 1. *inſtit. Moral. lib.* 10. *cap.* 26. *quæſt.* 10. De conditionibus autem ad conſecrationem Eccleſiæ requiſitis agitur *ca. præmentis.* 16. *quæſt.* 7. *cap. ſi quis Baſilienſis de conſecrat. diſt.* 1. *cap. omnes Baſilicæ ibid. & cap. tua de conſecrat. Eccleſ.* De quibus Miranda *in Man. Prælat. to.* 2. *quæſt.* 39. *art.* 1. *concl.* 3. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſc. Allegat.* 27. *à n.* 1. Declaratum autem eſt à S. Cõgregatione ſæpius, Eccleſiam poſſe conſecrari omiſſis aliquibus cæremonijs, quæ propter ſitũ non poſſunt obſeruari, dummodo Epiſcopus quantum licet ſe conformet Rubricis, & Regulis Cæremonialis. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Eccleſia.*

4 Ex quo infertur, ſolum ab Epiſcopo, iuxta dicta, poſſe conſecrari Eccleſias Regularium, præſertim cum de hac re, nullum, quod ſciam extet priuilegium Summorum Pontificum Abbatibus, aut Prælatis

Regularibus conceſſum. Tamburinus *de iure Abbat. to. 1. diſp. 23. quæſit. 7. num. 3.* Imo talis Epiſcopus debet eſſe diæceſanus, vel de licentia ipſius, vt colligitur ex Concil. Trid. *ſeſs. 6. de reformat. c. vlt.* vbi dicitur. N*ulli Epiſcopo liceat cuiuſuis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius Diæceſi exercere niſi de Ordinarij loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas tantum.* Tamburinus *ſup. quæſit. 8. num. 1.* Addens propterea non valere amplius priuilegia Monachis conceſſa, quibus poterant abſque Diæceſani licentia Epiſcopos quoſcunque ad eorum Eccleſias conſecrandas vocare.

5 Pro caſu verò quo Epiſcopus Diæceſanus à Regularibus requiſitus eorum Eccleſias conſecrare noluerit, extant aliqua priuilegia Religionibus quibuſdam conceſſa. Primò enim Honorius 4. conceſſit Minoribus, *vt ſi Diæceſani ab ipſis debita humilitate requiſiti noluerint in Eccleſijs eorum primarium lapidem ponere, ac Eccleſias, vel Oratoria, & Altaria ſua conſecrare, vel id facere vltra quatuor menſes diſtulerint, poſſint prædicti fratres per quoſcunque voluerint Epiſcopos, gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habentes, præmiſſa recipere.* Ita refert Caſſarubius *in Compend. Priuileg. Mendicant. verbo Altare num 2.* Similiter Iulius 2. in Bulla *Dudum ad Sacrum* apud Peirinis *to. 1. priuileg. Minim. in Conſtitut. 1. eiuſdem* Iulij conceſſit Minimis, vt poſſent omnes, & ſingulas eiuſdem *Ordinis Eccleſias, & Oratoria quæcunque recepta, & recipienda nondum conſecratas, ſeu conſecrata, facta prius requiſitione ab Epiſcopis locorum, eiſdemque recuſantibus, vel negligentibus, per quemlibet alium Catholicum Epiſcopum, gratiam & communionem dictæ Sedis habentem, conſecrari facere.* Quæ priuilegia moderans Leo 10. in Concilio Lateranenſi pro Mendicantibus ait: *Nec ab alieno Epiſcopo conſecrationẽ Eccleſiæ, vel Altaris, aut Cœmeterij benedictionem petere, ſeu in Eccleſijs per eos pro tempore ædificandis primum lapidem per alienum Epiſcopum poni facere poſſint, niſi vbi Ordinarius bis, aut ter cum debitis reuerentia, & inſtantia requiſitus, ſine legitima cauſa id recuſauerit.* Hæc vero reuocata eſſe per Concilium Tridentin. loco relato tenet Peirinis *ſup. in dicta Conſtitutione Iulij num. 46. & 47.* Licet Rodriguez *to. 1. quæſt. Regular. quæſt. 19. art. 4.* & Miranda *ſup.* quos non reijciunt Barboſa *ſup. num. 11.* & Tamburinus *ſup. quæſit. 8. num. 3.* dicant, conceſſionem illam Leonis 10. non eſſe reuocatam à Concilio, quia Concilium ſolum reuocat priuilegia Regularium: illa autem conceſſio non tam eſt priuilegium, quam Ius commune, iuxta *cap. 1. de ſupplenda negligentia Prælatorum.* Quia ergo dicti capitis deciſio ſolum procedit in caſu neceſſitatis, ideo ſolum pro illo, ſi daretur, amplectendam cenſeo ſententiam Rodriguez, & Mirandæ.

randæ.

Digitized by Google

tandę, prout in ſimili dixi de caſu neceſſitatis conſecrationis Altarium ſupra verbo *Altare num.* 5. Regulariter autem vix contingere poteſt talis caſus in Religionibus, cum vix neceſſarium illis poſſit eſſe conſecrare ſuas Eccleſias, cum ſufficiat illas benedicere, quod plures Prælati Regulares poſſunt facere, vt dicetur inferius. Peirinis *ſup. num.* 47.

6 De Cœmeterij conſecratione idem proportionaliter dicendum eſt, cum iuxta dicta ſupra verbo *Cœmeterium num.* 1. & 2. ſit locus ſacer, & Eccleſiæ adiunctus, ſcilicet, non poſſe fieri niſi ab Epiſcopo, & Epiſcopo Diæceſano, vt ſupponunt auctores relati, qui etiam referunt priuilegium Ioannis 22. pro noſtris Carmelitis, quod habetur in noſtro Mari magno Bulla 30. vbi hæc Pontifex. *Pro parte veſtra fuit nobis humiliter ſupplicatum, vt cum plerumque contingat, quod locorum Ordinarij ſeu Diæceſani in locis, quæ pacificè obtinetis, cœmeteria veſtra benedicere, & conſecrare in debitè contradicunt, prouidere vobis ſuper hoc paterna diligentia curaremus. Nos igitur veſtris ſupplicationibus inclinati, vt in quibuſcunque locis, quæ nunc obtinetis, & in poſterum iuſto titulo, dante Domino, obtinebitis, ſi locorum ipſorum Ordinarij à vobis ſuper hoc humiliter requiſiti noluerint, aut recuſauerint in debitè cœmeteria veſtra benedicere, ſeu etiam conſecrare, poſſitis huiuſmodi cœmeteria per aliquem Antiſtitem gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habentem quoties opus fuerit facere benedici, & etiam conſecrari, idemque Antiſtes huiuſmodi cœmeteria authoritate Apoſtolica benedicere, & conſecrare valeat, ſine iuris præiudicio alicui, deuotioni veſtræ tenore præſentium indulgemus.* Quamuis etiam relatus Miranda, conformiter ad doctrinam Rodriguez etiam relati, quos non reijciunt Barboſa, & Tamburinus *ſup.* dicant hoc priuilegium non videri reuocatum à Concilio Tridentino in decreto ſuperius relato, ſed permanere in ſua vi, iuxta moderationem Leonis 10. de qua etiam *ſupra*, eo quod non tam videatur priuilegium, quam ius commune, iuxta dicta ex *cap.* 1. *de ſupplen. neglegent. Prælator.* nihilominus ſolum pro caſu raro neceſſitatis id accipiendum exiſtimo, iuxta dicta etiam ex Peirinis. Nota etiam, quòd Corduba *in annotationibus ad compend. priuileg. Mendicant. verbo benedicere Eccleſiaſtica* refert ſimile priuilegium conceſſiſſe Boniſac. 9. Ordini Prædicatorum.

7 Benedicere autem Eccleſias, ſeu cœmeteria, quamuis etiam proprium munus Epiſcoporum ſit, iuxta dicta ſupra verbo *benedictio n.* 5. vbi etiam an id munus ſimplici Sacerdoti committere poſſint, nihilominus benedicere, etiã ſolemniter, Eccleſias, & cœmeteria Regularium conceſſum eſt pluribus Prælatis ipſorum, & ita hoc priuilegio tã ipſi, quam alij qui cum ipſis communicationem habent priuilegiorum

Digitized by Google

vti poſſunt. Primò enim Iulius 2. in Bulla ſuperius relata pro Minimis conceſſit *quod ipſius ordinis Minimorum Generalis, & Vigiles, ac Prouinciales, eorumque Vicegerentes, omnes, & ſingulas eiuſdem Ordinis Minimorum Eccleſias, Cœmeteria, Capitula, & Oratoria &c. vbicunque receptas, ſeu recepta, & recipiendas, ſeu recipienda, ſolemni benedictione benedicere poſſent.* Deinde Leo 10. in Bulla *Religionis honeſtas* anno 1514. edita quæ habetur apud relatum Peirinis *to. 1. priuileg. Minim. in Leone* 10. *Bulla* 18. conceſſit Generalib. Prouincialibus, Vicarijs, & Cuſtodibus, ac Guardianis Ordinis Minorũ de Obſeruantia pro tempore exiſtentib. *Vt omnia, & ſingula eiuſdem Ordinis, & Obſeruantiæ Eccleſias, cœmeteria, ac Capitula, & Oratoria vbicunque exiſtentia receptas, & recepta, & recipiendas ſeu recipienda &c. ſolemni benedictione* benedicere poſſent. Agunt de ijs priuilegijs Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendicantium verbo Benedicere Eccleſiaſtica* §. 12. & 14. Cum autem in vtroque priuilegio habeatur clauſula *eiuſdem Ordinis*, ideo pro comperto eſt non poſſe id facere dictos Prælatos pro Eccleſijs aliorum Ordinum. Quod etiam notat Caſſarubius *ſup. in fine*. Notat etiam Sorbus *ibid.* ſolemnem benedictionem eſſe illam quæ fit cum illa ſolemnitate *Adiutorium noſtrum &c. ſit nomen Domini &c.* Vide pro illa Pontificale, ſeu Rituale Romanum.

8 Quamuis iure communi Eccleſia conſtrui, aut ædificari non poſſit ſine dote competenti, prout colligitur ex *ca. Nemo de conſecrat. diſt.* 1. (Siluester *in Summ. verbo. Eccleſia* 2. *num.* 3.) licet tamen Mendicantibus ædificare ſine dote, ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine, vel quia ſic intellecta ſunt eorum priuilegia. Siluester *ibid. num.* 4.

9 Similiter, quamuis iure communi pro ædificatione Eccleſiæ neceſſarium ſit quod Epiſcopus primarium lapidẽ ponat, & Crucem ibi figat, prout colligitur ex *ca. nemo* relato. (Siluester *ſup. num.* 3. Azor. *to. 2. Inſtit. Moral. lib* 9. *cap.* 3. *quæſt.* 4. Tamburin. *de iure Abbat. to.* 1. *diſp.* 22. *quæſit.* 9.) imo id ſpectet ad Epiſcopum Diæceſanum, vt conſtat ex Bulla Leonis 10. in Concil. Lateranenſi, de qua *ſupra num.* 5. niſi forſan in caſu ibi aſſignato: nihilominus ex priuilegio Cęleſtini 5. confirmato ab Eugenio 4. in Bulla *Ad decorem* in Bullario Rodriguez inter Bullas Eugenij *num.* 18. conceſſum eſt Priori S. Spiritus de Sulmona Ordinis Cęleſtinorum vt in ędificandis Capellis, Eccleſijs, aut Hoſpitalibus, primum lapidem, & fundamenta pontificali more benedicere poſſet. Refert hoc priuilegium Tamburinus relatus, & vocat hunc Priorem totius ordinis Cæleſtinorum Generalem, ac dicit hoc priuilegium eſſe in vſu inter Abbates Regulares.

10 Celebrare non licet iure communi niſi in Eccleſia conſecrata, aut benedicta. Ita enim habetur ex *ca.* 1. *ca. ſicut. ca. nullus de conſecrat.*

crat. diſt. 1. S. Thomas *3. par. quaeſt.* 83. *art.* 3. Expoſitores ibid, & Canoniſtæ in *cap. vlt. de conſecrat. Eccleſ.* ac Suarez in *3. par. to.* 3. *diſp.* 81. *ſect.* 3.

11 In Eccleſia autem polluta, ſeu violata, Miſſam celebrare, mortalis culpa eſt; quia hæc ipſa pollutio, ſeu violatio Eccleſiæ nihil eſt aliud, quam cenſura quædam, ſeu prohibitio iure Eccleſiaſtico introducta, vt nec Sacrum, nec diuina Officia in ea celebrentur, quando in illa factum eſt aliquid in grauem ipſius irreuerentiam. Et cum hoc præceptum ſit de materia graui, procul dubio obligat ad mortale. Suarez *ſup. ſect.* 4. Layman. *lib.* 5. *Tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 6. Non eſt tamen impoſita aliqua cenſura, aut irregularitas tranſgreſſoribus huius præcepti. Suarez & Layman *ſupra.*

12 Polluitur autem ſeu violatur Eccleſia, ſiue conſecrata, ſiue benedicta, ita vt indigeat reconciliatione, in multis caſibus. De quibus Silueſter *in ſumma verbo conſecratio* 2. *quaeſt.* 4. *&* 5. Sotus *in* 4. *diſp.* 13. *quaeſt.* 2. *art.* 3. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *à num.* 256. Suarez *ſup. ſect* 4 Layman *ſup.* Barboſa *de poteſt. Epiſcop. Allegat.* 28. Lugo *de Sacr. Eucharist. diſp.* 20. *ſect.* 2. *à num.* 52. Primus eſt, quando intra eam commiſſum eſt homicidium voluntarium, & iniurioſum. ex *cap. propoſuiſti. de Conſecrat. Eccleſ.* & *ca. ſi motum de conſecrat. diſt.* 1. Dixi *intra eam*, quia ſi homicidium fiat ſupra tectum, vel in parietibus extra illam, vel ſubtus illam, non violatur Eccleſia. Dixi *homicidium*, quia non quælibet percuſſio, aut vulneratio ad id ſufficit, niſi ſequatur mors, aut effundatur multus ſanguis, iuxta dicenda poſtea. Dixi *voluntarium*, quia nec homicidium caſuale, neque factum in amentia, aut ebrietate, quæ ſunt inuoluntaria, ſufficiunt ad hoc. Dixi etiam *iniurioſum*, quia homicidium ſecutum ex pura defenſione non ſufficit. Imo nec ſufficit quod actio iniurioſa ex qua ſequitur mors extra eccleſiam data ſit, quamuis mors in Eccleſia contingat. E conuerſo tamen ſufficit quod lethale vulnus in Eccleſia inflictum ſit, quamuis mors extra illam ſequatur. Lugo *ſup. num.* 53. Secundus eſt, quando in Eccleſia ſanguis humanus iniurioſè effunditur. *cap. ſi Eccleſia. de conſecrat. eccleſ. ca. Eccleſijs de conſecrat. diſt.* 1. Intelligitur autem non de effuſione naturali, medicinali, licita, aut caſuali, nec de effuſione in quantitate parua, nec de ea quę non eſt facta in ipſa Eccleſia. Quid verò dicendum quando effuſio ſanguinis orta eſt ex ioco, agit idem Suarez *ſup.* Quid quando ea contigit in gradibus Eccleſiæ, agit Sanchez *de matrim. lib.* 9. *cap.* 15. *num.* 28. Tertius eſt, quando humanum ſemen viri ſiue fæminæ, ſiue fidelis, ſiue infidelis in ea voluntariè quoquo modo effunditur. *cap. vnico de conſecrat. Eccleſ. in* 6. *& ca. Eccleſijs de conſecrat. diſt.* 1. Lugo *ſup. num.* 55. Dixi *voluntariè*,

quia non ſufficit quòd fiat in ſomnis. Dixi *quoquomodo*, ad denotandum id eſſe, ſiue id fiat per mollitiem, ſiue per fornicationem, adulterium, ſodomiam &c. imo etiam per copulam coniugalem, præterquã ſi hæc ob urgentem neceſſitatẽ, & probabile periculum incontinentię à culpa mortali excuſetur. Quartus caſus eſt, quando in Eccleſia ſepultus eſt aliquis excommunicatus vitandus *cap. conſuluiſti de conſecrat. Eccleſ.* Quintus, quando in ea ſepelitur aliquis infidelis, vel non baptizatus, *ca. Eccleſiam 1. & 2. diſt. 1. de conſecratione*. Quo etiam caſu non ſolum Eccleſia eſt reconcilianda, ſed & parietes eius radendi. Quod etiam intelligitur de pueris, qui ante baptiſmum decedunt, etiã ſi ſint filij fidelium. Sextus caſus addi ſolet, quando Eccleſia per Epiſcopum publicè excommunicatum eſt conſecrata, vel benedicta, argument. dict. *cap. conſuluiſti de conſecratione*. Sed non video vnde ex eo capite colligatur, quia ſolum ibi eſt ſermo de Eccleſia in qua aliquis excommunicatus eſt ſepultus. Layman. *ſup. num. 9.* Septimus etiam additur, quando parietes Eccleſiæ ſucceſſiuè reparantur, ſed hoc non admittitur à Siluestro *ſup.* §.4. & 5. & Nauarro etiam *ſup. num.* 258. niſi quando omnes, aut maior pars eorum ſimul deijciuntur, quod raro fit, vel corruerint, vel quando combuſti ſunt, vel notabiliter decruſtati in toto, vel in maiori parte *ca. Eccleſijs de conſecrat. diſt. 1. & cap. ligneis de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.*

13 Pro horum tamen caſuum praxi notandum Religioſis primò, quod in caſibus in quibus violatur Eccleſia violatur etiam cœmeteriũ illi contiguum, non è contra, iuxta dicta ſupra verbo *Cœmeterium num.4.* & quod violata Eccleſia, violantur Capellæ ipſius, & è contra, quia Capellæ ſunt partes Eccleſiæ. Sanchez *lib.9. de Matrim. diſp.15. num.25.* Layman. *ſup. num.* 10. Idem dico de Choro, propter eamdẽ rationem. Sanchez *ibid. num.*33. Secus dicẽdum de Sacriſtijs, aut alijs cameris, vel cryptis ſubtus, propter oppoſitam rationem. Sanchez *ibid. num.* 31. Naldus *in Summ. verbo Eccleſia. num.* 29. Secundò, quod licet ad violationẽ Eccleſię in tribus caſibus prioribus requiratur actio culpabilis, vt dictum eſt, in caſibus verò poſterioribus non eſt neceſſaria culpa, ſed ſufficit factum ipſum. Layman. *ſup. num.*8. Tertiò, quod Eccleſia, vel cœmeteria occultè violata, quandiù violatio latet non indigent reconciliatione, & poteſt in illis celebrari. Nauarrus *ſupra num.*256. Suarez *ſup. dicta ſect.*4.§. *Secundò dubitari ſolet.* Requiritur ergo quod res manifeſta ſit, vel per facti euidentiam, aut iuridicam confeſsionem, vel probationem. Sanchez *ibid.* Sa *in Summ. verbo Eccleſia num.* 19. An vero ſi in prædictis caſibus occultis, vel ſemel in Eccleſia celebratur, maneat reconciliata, ita vt non indigeat alia reconciliatione, affirmat Sà *ſup.* cum alijs, celebratio enim eſt etiam reconcilia-

ciliatio,& conſonant ea quæ dixi ſupra verbo *Calix num.*8. de Calice non conſecrato ſi in eo celebretur; negant verò plures alij, cum nullo iure id fundetur. Layman. *ſup. num.*13 Ego vero licet hanc poſteriorem ſententiam ſecuriorem cenſeam, priorem tamen probabilem iudico, quando celebratio fuit bona fide facta, prout etiam tenet Naldus *ſupra verbo Eccleſia num.*24 alijs relatis. Qui extendit etiam hanc doctrinam ad Calices, & paramenta, ſi cum eis bona fide celebretur. Quartò, ſi violatio Eccleſiæ contingat tempore quo in ea dicitur Miſſa, ſi non eſt inceptus Canon, debet illam Sacerdos relinquere, ſi vero eſt inceptus debet proſequi, quia in hoc ſecundo caſu cenſetur Sacrificium inchoatum. Suarez *ſup.* & alij communiter.

14 Si Eccleſia quæ violatur erat conſecrata reconciliari non poteſt niſi per Epiſcopum, & cum aqua ab ipſo ſolo cum vino, & cinere benedicta, non per ſimplicem Sacerdotem, niſi ex Papæ commiſſione. Ita enim colligitur ex *cap. Aqua, & cap. propoſuiſti de conſecrat. Eccleſ.* Baceonius *in 4. diſt.* 11. *art.*3. Sotus *in 4. diſp.*13. *quæſt.*2. *ar.*3. Miranda *in Man. Prælator. to.*2. *quæſt.* 39. *art.* 8. *concl.* 2. Idem dicendum de reconciliatione cœmeterij conſecrati, iuxta dicta ſupra verbo *Cœmeterium* vbi duas declarationes Sacræ Congregationis ad intentum retuli. Extat etiam alia in vna Cameracenſi 9. februarij 1608. quam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Eccleſia* vbi ſic: *Eccleſiæ conſecratæ, & cœmeterij reconciliatio, non alteri, quam Epiſcopo committenda eſt.*

15 Nihilominus, quia Iulius 2. in Bulla *Dudum ad ſacrum* quam ſupra *num.*5. retuli, conceſſit Generali, Vigilibus, ac Prouincialibus, eorumque vices gerentibus Ordinis Minimorum, vt poſſent reconciliare ſuas Eccleſias quomodocunque pollutas, quoties opus foret, *aqua tamen prius per aliquem Catholicum Antiſtitem (vt moris eſt) benedicta*, ſimiliter quia Leo 10. in Bulla *Religionis honeſtas* ſupra *num.*7. relata conceſſit Generalibus, Prouincialibus, Vicarijs, Cuſtodibus, & Guardianis Ordinis Minorum vt poſſent Eccleſias ſuas, *quoties opus fuerit* (inquit Pontifex) *aqua per vos, præſertim in locis remotis, vbi Epiſcopum aquam benedicentem per duas dietas diſtantem adire non poteritis, benedicta, reconciliare, liberè & licitè*, ideo plures exiſtimare videntur poſſe dictos Prelatos, & alios etiam reſpectiuè, qui cum eis communicant in priuilegijs vti his conceſſionib. iuxta earũ tenores in reconciliatione Eccleſiarum etiam conſecratarum. Rodriguez *to.*1. *quæſt. Regular. quæſt.*19. *ar.*6. Layman. *ſup. num.* 12. Antonius Nouarus *in ſumm. Bullar. tit de pollut. Eccleſiar. num* 7. Quod eſt ſatis rationi conforme. Primo, quia ad reconciliandum Eccleſiam non conſecratam non requiritur aqua ab Epiſcopo benedicta, ſed ſufficit

Digitized by Google

ficit iure communi aqua luſtralis, ſeu benedicta communis, pro vt tenent Silueſter *ſup. quæſt.*8. Sotus *ſup.* Nauarrus *ſup. num.*256. Suarez etiam *ſup.* Miranda *dicto ar.*8. *concl.*1. Auila *de Cenſuris par.*5. *diſp.*7. *dub.*4. Barboſa *dicta Allegat.* 28. *num.* 57. & alij contra Toletum *in Summ. lib.*5. *cap.*8. *num.*9. Cum ergo Pontifices in prædictis priuilegijs ad reconciliationem Eccleſiarum requirant aquam ab Epiſcopo benedictam, credendum eſt loqui de reconciliatione Eccleſiarum conſecratarum. Secundò, quia iure communi poteſt fieri reconciliatio Eccleſiæ non conſecratæ per ſimplicem Sacerdotem, prout tenẽt modò relati auctores, & alij quos refert Diana *par.* 4. *Reſolut.* 91. vt ergo dicatur Pontifices aliquod priuilegium concedere in locis adductis, credendum eſt eos loqui de reconciliatione Eccleſiarum conſecratarum. Iure autem communi poſſe fieri reconciliationem Eccleſiæ non conſecratæ à ſimplici Sacerdote, & per aquam luſtralem communem probant plures ex relatis authoribus ex *cap. ſi Eccleſia de conſecratione* adiuncta Gloſſa ibidem. Pontifex enim ait ibi: *Si Eccleſia non conſecrata cuiuſcumque ſemine fuerit, aut ſanguinis effuſione polluta, aqua protinus exorcizata lauetur, ne diuinæ laudis organa ſuſpendãtur.* Illud enim *aqua protinus exorcizata lauetur*, ſatis denotat non eſſe expectandum ad id Epiſcopum, aut quod aqua ab ipſo benediceretur, aut benedicta mitteretur. Præſertim, quia ſi intendiſſet Pontifex ad id eſſe neceſſariam Epiſcopi auctoritatem, vel aquam ab ipſo benedictam, illud expreſſiſſet, quemadmodum fecit in *cap aqua* proximè præcedenti, vbi ſermo erat de reconciliatione Eccleſiæ conſecratæ.

16 Ex quibus patet, quod ſi Eccleſia aliqua conſecrata Regularium polluatur, reconciliari poterit iuxta tenorem dictorum priuilegiorum per Prælatos relatos, vel alios ſimiles earum Religionum, quæ cum ipſis habent communicationem in priuilegijs. Circa illud autem verbum priuilegij. Iulij 2. ſcilicet *per aliquem Catholicum Antiſtitem* &c. nota videri reuocatum à Concilio Trident. *ſeſſ. 6. de Reformat. c. vlt.* niſi forſan pro caſu neceſſitatis, iuxta dicta ſupra *num.*5. Similiter, circa illud Leon. 10. *per duas dietas,* nota quod dieta continet viginti milliaria, ſeu circiter ſeptem leucas, prout colligitur ex Gloſſa *in cap. nonnulli de reſcript. verbo duas dietas.* Miranda *ſup.* Barboſa *ſup. num.*65. Si verò Eccleſia quæ polluitur, non fuerit conſecrata, ſed tantum benedicta, reconciliari poteſt per quemcunque Sacerdotem, iuxta dicta. Licet decens ſit id fieri per Prælatos Regularium; imo, & quod de ea re admoneatur Epiſcopus, prout conſuetum eſſe refert Laymanus *ſup. num.*2. §. *Addendum Tertiò,* niſi caſus eſſet quod Eccleſia pollueretur dum Miſſa incepta eſt, tunc enim poterit ab ipſomet Sacerdote reconciliari, vt habent Suarez *ſup.* & Layman. loco relato. Pro forma autem

Digitized by Google

autem reconciliationis Eccleſiæ vide Portellum *in dub. Regular. verbo Eccleſia in addition.*

17 Contra dicta tamen obſtare videntur aliquæ declarationes S. Cõgregationis, quas affert Barboſa *in Collectan Bullar. verbo Eccleſia*. In vna enim Placentina 19. Maij 1607. cui conſonat alia etiam Placentina (niſi forſan ſit eadem) quam affert *verbo Epiſcopus* 19. Maij 1617. habetur, reconciliationem Eccleſiæ pollutæ non poſſe fieri per ſimplicem Sacerdotem ſine licentia Sedis Apoſtolicæ. In alia etiam Galtillenenſi 24 Septemb. 1605. id conceditur Vicario Generali, attenta abſentia Epiſcopi, & in alia Rothomagenſi 13. Iulij 1601. dicitur id committi poſſe Abbati ſeu Decano, vel Sacerdoti in dignitate conſtituto, aqua tamen prius per Epiſcopum benedicta. Sed in his declarationibus ſermo videtur eſſe de reconciliatione Eccleſię conſecratæ, & non benedictæ tantum. Nec obſtat, quod in alia Remenſi 9. Maij 1609. conceditur reconciliatio Eccleſiæ non conſecratæ cuidam Archidiacono, & in alia Hydruntina 15. Decembr. 1632. id videatur committi Vicario Capitulari. Reſpondeo enim, quod licet id poſſit competere ſimplici Sacerdoti, decet tam quod id non faciant niſi Prælati, aut perſonæ in dignitate conſtitutæ, & propterea ipſis tantummodo hoc munus committit S. Congregatio.

18 Pro Eccleſiarum debita reuerentia notanda eſt declaratio S. Cõgregationis apud Dianam 5. *par. in Collect. ipſar. num.* 49. vbi habetur, *Gubernator, & Magiſtratus recuſantes contra ſolitum accedere ad Eccleſiam Cathedralem, debitis remedijs cogendi ſunt vt accedant.* Habes etiam declarationes S. Congregat. Epiſcopor. & Regular. *in* 1. *to. Sum. c.* 21. *n.* 34. pro ijs quæ Regulares in ſuis Eccleſijs facere poſſunt. Item in eodem 1. *to. c.* 12. *n.* 41. plures declarationes S. Congregationis ad intentum. An & quando Altare execretur, ſeu violetur, execrata, ſeu violata Eccleſia, ſupra verbo *Altare num.* 21. Item pro ijs quæ non licet facere in Eccleſijs ſupra verbo *Cœmeterium n.* 2.

EIECTI REGVLARES AB ORDINE.

SVMMARIVM.

De illis remiſſiuè. num. 1.
Qualiter viuentes in ſæculo debeant eſſe. num. 2.
An ſint ſuſpenſi ab exercitio Ordinum. num. 3.
An irregulares. ibid.
Promoueri non poſſunt ad ſuperiores Ordines. num. 4.

An

Digitized by Google

An caſu quo diſpenſentur à quo Epiſcopo ordinari poſſint. num.5.
Quo titulo. num.6.
An ſint capaces beneficiorum. num.7.
In quo habitu debeant incedere. num.8.
An audiantur circa bona relicta Religioni. num.9.
Quid ſi eiecti ſunt propter crimina ſibi falſo impoſita. num.10.
Quid de Monialibus. num.11.

1 DE Regularibus eiectis non pauca dicta ſunt *to.1. cap.23.* ſed quia res eſt nouis difficultatibus implicata, alia addenda ſunt, videlicet de ijs quę competunt huiuſmodi eiectis quandiu extra Religionem viuunt.

2 Et primo, iuxta dicta eo *cap.23. num.* 12. prædicti eiecti tenentur in ſæculo exiſtentes viuere morigeratè, & aptos ſe reddere ad viuendum in Religione, ſi ad eam vocentur a Superioribus. Ratio eſt, quia per profeſſionem quam emiſerunt, obligarunt ſe ad perſeuerandum in Religione vſque ad mortem, nec per eiectionem ſunt ſoluti ab hac obligatione, ſed ſeparati ad tempus donec corrigantur, propter crimina commiſſa, & ne alijs ſcandalum ſint. Ergo quantum eſt ex parte ſua debent eſſe parati ad implendum id quod promiſerũt; ſed niſi ſe corrigant, & emendentur, non redduntur apti, vt admittantur, potius reſiſtunt. Ergo. Sotus 7. *de iuſt. quæſt.2. ar.5. in ſolut. ad 3. dub. fin.* Aragon. 2.2. *quæſt.* 88. *ar.*3. Sanchez *lib.6. in decalog. cap.9. num.*25. *&* 3. Bonacina *de clauſura quæſt.2. punct.12. §.2. num.*1. Fateor quidem Dianam, quē & ſequi videtur Ioannes Maria Nouarius *in lucern. Regular. verb. Eiecti a Religione num.3.* probabilem vocare oppoſitam ſententiam, quod an ita ſit alij viderint; mihi autē non ſatis probatur, propter rationem adductam, et quia in *cap. fin. de Regularib.* innouato a S. Congr. Concilij in decreto quod retuli dicto. *cap.23. num.7.* præcipitur Prælatis Religionum, vt tales eiectos quærant & ad Religionem reducant, quando ſalua Ordinis diſciplina admitti poſſunt, ex hoc enim infertur, nullum eijci poſſe tam in perpetuum, vt Religio non debeat illum admittere, ſi eſt correctus, ac proinde corrigi tenere, vt adimpleat quod in profeſſione promiſit. Vnde Naldus *in Summa verbo Religioſus num.8.* Nauarrum oppoſitum dicentem minus rationabiliter id conſuluiſſe aſſerit. Addit Bonacina relatus poſt Sairum, Sotum, & alios, hos eiectos teneri petere a Religione vt admittantur, quia ad id obligantur ex vi profeſſionis quam fecerunt, & in qua non ſunt diſpenſati.

3 Deinde, cum ex dictis ex Decreto S. Congregationis eod *cap.* 23. *num.*18. conſtet taliter eiectos ſuſpenſos eſſe perpetuò ab exerci-

tio

tio Ordinum ſublata Ordinarijs facultate cũ ipſis diſpenſandi, certum eſt non poſſe Ordines quos habent exercere ſine Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione, an autem illos poſſint exercere ſi Prælati Religionis ipſorum habentes priuilegia ad diſpenſandum cum ſubditis in ſuſpenſionibus, vel cenſuris à Sede Apoſtolica impoſitis, quorum aliqua adduxi *to.1. cap.18. num. 36.* cum ipſis diſpenſent, dubiæ quæſtionis res eſt, & licet videatur id fieri poſſe, cum adhuc perſeuerante eiectione maneant aliquo modo ſubditi Religioni, ſiquidem eos tenetur quærere, aliquando etiam recipere, vt dictum eſt, nihilominus quia per eiectionem excluſi ſunt vt indigni à fauoribus Religionis, ideo credo non poſſe cum illis tales Prælatos diſpenſare; nec priuilegia eſſe ipſis conceſſa in ordine ad tales ſubditos. Vnde à S. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium in vna Vliſſiponenſi declaratum eſt, prædictos celebrare non poſſe, niſi præcedente diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ. Nouarius *ſup. num.6.* Vide Sanchez *to.2. conſil. Moralium lib.7.c.1. dub.24. num. 3.* Cum autem ſuſpenſi ab exercitio Ordinum, ſi illos exerceant, fiant irregulares, vt communiter ſupponunt Doctores, & ex illis Cornexo *to.2. in 3.par. S. Thom. Tract.5. de Irregularit. diſp.6. dub. vnic. in principio,* ideo prædicti, ſi ſuos Ordines exercent, fiunt irregulares, vt habent Bonacina *ſup. dicto punct.* 12. §.6. *num.4.* & Nouarius *ſup. num.5.* In qua irregularitate diſpenſari non poſſunt à Prælatis ſuarum Religionum, propter dicta; ſed ſolum, vel à Papa, vel ſi delictum fuerit occultum ab Epiſcopo, propter decretum Concil. Trid. *ſeſſ.24. cap.6.* Sanchez *dicto lib. 6. in Decalog. cap.9. num.39.* & loco proximè relato ex 2. *to. conſil. Moralium.*

4 Nec promoueri poſſunt ad ſuperiores Ordines. Tum quia cui vetita eſt functio Ordinis, vetita etiam eſt illius ſuſceptio, cum Ordines ſuſcipiantur, vt exerceantur (Bonacina *ſup.*) iſtis autem prohibita eſt functio cuiuſcunque Ordinis, vt patet ex verbis Decreti S. Congregat. *ſint perpetuo ſuſpenſi ab exercitio Ordinum.* Tum quia, vt dixi eo *cap. 23. num.* 18. ſunt irregulares quia infames, ſaltem infamia facti, vt potè eiecti non ſolum propter grauia delicta, ſed etiam propter incorrigibilitatem ſine qua eijci non poſſunt, pro vt ex dicto decreto S. Cõgregationis retuli eo etiam *cap.23. num.4.* Idem dicendum de huiuſmodi eiectis ſi alias non erant in Sacris conſtituti, ſcilicet non poſſe promoueri ad Sacros Ordines, propter dicta.

5 Caſu autem quo prædicti eiecti diſpenſentur in prædictis impedimentis, & aliàs habiles ſint, ita vt Ordines Sacros ſuſcipere poſſint, illos ſuſcipere debent ab Epiſcopo ſuæ originis, cum ſemper ſeruent hoc domiciliũ. Sanchez loco relato ex 2. *to. conſil. Moral. n.2.* referens Nauar. Barb. *de offic. & poteſt. Epiſ. Alleg.4.n.21.* plures alios referens.

Ordina-

6 Ordinari autem debent non titulo Religionis, cum ab ea ſint expulſi, & ab ipſa ſuſtentari non debeant, nec titulo patrimonij proprij, cum illius non ſint capaces ratione voti paupertatis emiſſi, in quo non ſunt diſpenſati. Sanchez *dicto num. 59.* Bonacina *ſup. num. 4.* Sed titulo aliquorum reddituum ab Epiſcopo deſignatorum, qui ſint in proprietate Eccleſiæ, vel Epiſcopi, aſſignati tamen quoad vſum prædictis eiectis. Ita enim videtur arbitrandum ne cogantur mendicare. Rodrig. *to. 1. quæſt. Regular. quæſt. 30. ar. 24.* Sanchez *ſup.* ex Nauarro. An verò titulo alicuius Beneficij ordinari poſſint modo dicetur.

7 Non ſunt capaces iſti eiecti Beneficij cui annexum ſit alicuius Ordinis exercitium, cum enim ſuſpenſi maneant ab exercitio Ordinū, incapaces erunt Beneficij cui annexa eſt functio talium Ordinum. Bonacina *ſup.* Beneficij autem, ſiue ſimplicis, ſiue penſionis, quibus annexum non fuerit Ordinum exercitium incapaces non ſunt, & ita ratione illorum ſi ipſis concedantur ab habente facultatem, ordinari poterunt, ſublatis dictis impedimentis.

8 Eiecti à Religione vigore dicti decreti quouſque in ſæculo ſtāt ſi in Ordinibus etiam minoribus conſtituti ſint, tenentur incedere in habitu clericali. Ita enim declarauit Sacra Congregatio 1. Aprilis 1628. apud Nouarium relatum *n. 7.* Eſtque huiuſmodi declaratio ad mentem prædicti decreti, in quo etiam dicitur: *Eiecti quandiu non redierint ad Religionem in habitu Clericali incedant.* Ex quo collige, Conuerſos ab Ordine expulſos non teneri incedere in habitu Clericali, cum nec in minoribus ſint conſtituti.

9 Prædicti eiecti à Religione tanquam incorrigibiles non audiuntur ſi velint venire aduerſus renunciationem bonorum factam ex cauſa ingreſſus Religionis. Ita enim enim ex Rotæ quadam deciſione refert Nouarius *ſup. n. 14.* Eſtque ſatis conforme ijs quæ dixi eo *cap. 23. num. 14.* Quibus adde, quod cum prædicta adquiſita ſint Religioni, non debet ipſis priuari illa ex cauſa, præſertim, quod alias ex ſuo delicto commodum maximum reportarent eiecti, & idcirco etiam plures eiectionem procurarent.

10 Si aliqui eiecti ſunt à Religione propter crimina falſa, quæ ipſi ſibi impoſuerunt, non ſunt ſecuri in conſcientia extra illam, ſed veri Apoſtatæ. Ratio eſt, quia talis eiectio eſt inuoluntaria, & fraudulenta, vt potè fraudibus, & falſitatibus extorta, & propterea nihil ipſis ſuffragatur. Sanchez *dicto libro 6. in Decal. cap. 9. num. 67.* Vnde tenentur detegere fraudem, & redire ad Monaſterium. Bonacina *ſup. §. 1. num. 13.* Secus dicerem, quando commiſerunt crimina eo animo vt eijcerentur, etſi enim intentio illa peccaminoſa valde fuerit, poſita tamen eiectione, liberi ſunt ſicut alij. Quia tamen iuxta dicta *ſup.*

num. 2.

Digitized by Google

num. 2. tenentur extra Religionem morigeratè viuere, vt reducantur ad illam, parum illis prodeſt ſua malitia.

11 Moniales quantumuis incorrigibiles non poſſe eijci à Religione dixi ſupra verbo *Clauſura num.* 15. in caſu tamen quo de Papæ licentia eijcerentur, philoſophandum de illis erit reſpectiuè, ac de viris eiectis, quantum ad obligationem votorum, Regulæ, Obſeruantiarum &c. iuxta dicta eo *cap.* 23. *à num.* 11.

ELECTIO INTER REGVLARES.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
Seruari debere in electionib. Regularium formam cap. Quia propter *num.* 2.
An in omnibus electionibus. ibid.
Quid de electionib quæ fiunt per compromiſſum, & per communem inſpirationem. num. 3.
Quia quando duo, vel tres ſolum ſunt in aliqua communitate. num. 4.
Qui & quomodo vocandi ad electionem. num. 5.
Quid ſi aliquis ex electoribus contemptus ſit. num. 6.
De deſignatione Procuratoris ad eligendum. num. 7.
De conditionibus eligentium. num. 8.
Electio Prælati non facienda ante prædeceſſoris ſepulturam. num. 9.
Qualiter Spiritus Sancti adiutorium inuocandum ſit. num. 10.
De ſecreto ſeruando in electionibus. num. 11.
De libertate ad ipſas requiſita. num. 12.
Quo tempore petenda eſt confirmatio. num. 13.
Hymnus Te Deum laudamus *in fine electionis an ſit de eſſentia. n.* 14.
De qualitatib. eligendorum. num. 15.
Alia remiſſiuè. ibid.

1 ETSI de hac materia non pauca dicta ſint *to.* 1. *Summæ cap.* 15. & *to.* 2. *cap.* 12. & 13. aliqua tamen addenda ex S. Congregationis præſertim, & Rotæ deciſionibus, quia res eſt valde familiaris inter Regulares, & nouis quotidie difficultatibus expoſita.

2 Primò ergo id quod ſuppoſui dicto *to.* 1. *cap.* 15. *num.* 11. & *to.* 2. *cap.* 12. *num.* 25. ſcilicet, in electionib. Prælatorum Regularium obſeruari debere formam præſcriptam in *cap. Quia propter de elect.* firma-

tum

ſum eſt à Rota in vna Treueren. Abbatiæ S. Maximi coram Illuſtriſs. D. Coccino 20. Nouembris 1624. & in alia Metenſi Monaſterij coram eodem 5. Iunij 1521. prout refert Nouarius *in lucern. Regular. verbo electio. num.* 12. Idque ſupponitur in alia Treuerenſi coram eodem Illuſtriſs. Coccino 24. Ianuarij 1625. quam refert ad verbum Tamburin. *de iure Abbat. to.* 1. *diſp.* 5. *quæſit.* 1. *ſub num.* 6. Etſi enim in dicto capite ſolum videatur eſſe ſermo de electione Epiſcoporum, quia ibi agitur de Eccleſijs viduatis, ſoli autem Epiſcopi ſint ſponſi Eccleſiarum *ca. ſicut* 21. *quæſt.* 2. Nihilominus, quia etiam Eccleſiæ Regulares dicuntur viduatæ mortuo Prælato *cap. ne pro defectu* & *cap. officij de elect.* ideo Regularium etiam Prælatorum electiones eo capite comprehenduntur. Ita ex antiquioribus Doctoribus ſupponit Baconius noſter *in* 4. *diſt.* 7. *art.* 2. & ex Recentioribus poſt plures alios Barboſa *de iure Eccleſiaſtic. lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 150. & ſequentibus. Vnde electiones celebratæ contra formam dicti *cap. Quia propter* irritæ ſunt, & nullæ, pro vt ex ipſo textu habetur, vbi dicitur, *aliàs electio facta non valeat*, & deciſum eſt à Rota. Tamburinus *ſup. quæſit.* 5. *num.* 5. Etiam ſi Religio habeat priuilegium in contrarium, ſi per illud non ſit reuocatum expreſsè dictum *cap. quia propter*, quia iſtud caput continet Conſtitutionem Concilij Generalis Lateranenſis ſub Innoc. 3. cuius decretis nunquam cenſetur derogatum per clauſulas generales, niſi fiat expreſsè mentio illorum. Sigiſmundus à Bononia *de elect. & poteſt. Prælat. Regular. dub.* 4. Tamburin *ſup. num.* 7. ex varijs etiam Rotæ deciſion. Nec poſſunt Capitula Regularia etiam Generalia, aut Prælati etiam Generales, ſupplere defectus contingentes in electionibus ob non ſeruatam formam dicti capitis, quia vt dixi, continet Conſtitutionem Concilij Generalis, cui ſunt inferiora quæcunque Capitula, & quicunque Prælati Regularium. Sigiſmundus de Bononia *ſup.* Barboſa *ſup. num.* 165. Quod vero prædicta forma obſeruari non debeat in electionibus Definitorum, Diſcretorum, ſeu Sociorum, & ſimilium, ſed tantum in electionibus Prælatorum tenet Iulius Lauorius *variar. lucubrat. to.* 1. *tit.* 4. *cap.* 19. *num.* 7. nec contradicit Barboſa *ſup. num.* 154. Licet in hoc ſeruari debeant iura Religionum, ſicut in noſtra Conſtitutiones ordinis, & quod decreuit Reuerendiſſimus Pater Theodorus Stratius Generalis in forma celebrandi Capitula, quam attuli *to.* 2. *Summæ cap.* 12. *à num.* 55.

3 Cum autem in dicto *cap. Quia propter* non ſolum approbentur electiones per modum ſcrutinij, ſed etiam illæ, quæ fiunt per compromiſſum, & per communem inſpirationem, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 15. *n.* 11. ideo omnes illæ iure communi ſunt validæ, & licitæ inter Regulares, nec reuocatæ à Concilio Tridentino, vt ibi etiam dixi. Quia

tamen

tamen a S. Congregatione declaratum dicitur electionem Prælatorũ Regularium ita fieri debere per vota ſecreta, vt non poſſit fieri per viã compromiſſi, aut inſpirationis, vt referunt Garzia *de benefic. par.* 5. *cap.* 4. Caſtellinus *de elect. cap.* 7. *num.* 4. §. *Ad quorum.* Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub.* 2. *num.* 7. *&* *dub.* 31. *num.* 14. §. *& inſuper* ideo cautè procedendum Regularibus, maximè ſi de hac declaratione authenticè conſtet. Nota tamen quod compromiſſum mixtum ſcrutinio, quod contigit quando compromiſſarij exquirũt vota ſingulorum, & eum eligunt in quem ſanior, & maior pars conſenſerint, legitimum eſt, & canonicum, pro vt habet Rota ſupra relata in vna Treuerenſi 24. Januarij 1625. §. *Quantum attinet*.

4 Cum electio Prælatorum Regularium, iuxta dicta eo *cap.* 15. *num.* 1. ſpectet ad ipſos Regulares, ſi duo, vel tres ſolum eſſent in aliquo Collegio, ad illos ſpectaret, vt ibi etiam dixi. Adde, quod ſi poſtquam Collegium in duobus ſaltem fuerit conſtitutum ad vnum reducatur, alijs mortuis, priuatis, ſuſpenſis, vel excommunicatis, ad illum deuolueretur ius eligendi, quia vt dixi eo *cap.* 15. *num.* 6. in tali caſu ille ſolus repreſentaret totum Capitulum, pro vt ex varijs Rotæ deciſionibus, & ex alijs auctoribus aſſerunt Tamburinus *ſup. quæſt.* 8. *num.* 3. 4. *&* 5. & Barboſa *ſup. num.* 46. Non tamen ille poſſet ſe eligere, vt dixi eo num. 6. nec conuenit quod ipſe procedat ad electionem, iuxta dicta ibidem num. 8.

5 Ad electionem vocandi ſunt omnes præſentes per ſigna ſolita, ſiue campanæ, ſiue viuæ vocis, & abſentes per litteras, vel nuncium, iuxta Religionum ſtatuta, vel conſuetudines. *cap. in Geneſi, cap. inter cunctas, cap. Quia propter de elect.* Miranda *in Man. to.* 2. *quæſt.* 23. *ar.* 6. *Concl.* 2. Tamburinus *ſup. quæſit* 3. *num.* 10. Pro tenore autem litterarum citationis vide Sigiſmundum de Bononia ſupra *dub.* 9. *num.* 3. §. *litteras autem.* Et nota, quod nuncio, præſertim iurato, creditur an aliquis ex vocalibus abſens ſit vocatus, nec ne. Gloſſa *verbo vocatos in ca. quod ſicut* 28. *de elect.* Caſtellinus *ſup. cap.* 8. *num.* 18. Qualiter autem poſt aſſignatum terminum ad eligendum, ſi aliqui non compareant, non ſint amplius expectandi, dixi eo *num.* 8. Quod tamen intellige, ſi ſine incommodo expectari non poſſint, & non ſit aliqua rationabilis cauſa detentionis eorum, pluuia ſcilicet, vel ſimilis, & Præſidens Capituli pro certo haberet eos longe abeſſe, alias dolosè facta credi poteſt acceleratio electionis, Sigiſmundus de Bononia *ſup. dub.* 13. *num.* 7. Barboſa *ſup. num.* 98. ex Rodrig. & alijs.

6 Si aliquis ex legitimis electoribus contemptus fuit, id eſt non vocatus ad electionem, poteſt illam irritam facere. *cap. Quod ſicut de elect.* ita vt ſi ipſam tacitè, vel expreſſe non ratificet, electio per ſen-

Digitized by Google

tentiam retractanda eſt, & ea caſſata omnes electores ad eam nouiter celebrandam conuenire debent. Lauorius *dicto Tit.* 4. *cap.* 17. *num.* 13. Tamburin. *dicto quæſit.* 3. *num.* 2. *&* 3. Non tamen talis electio eſt ipſo iure nulla, ſed ſolum contempto poſtulante annullanda *cap. bonæ* 2. *de elect.* Bacconius noſter *ſup.* Lauorius *ſup. num.* 17. Nec votum ipſius contempti alijs accedens poteſt facere vt electio, quæ alias nulla fuit ratificetur. Lauorius *ibid. num.* 22. Barboſa *ſup. num.* 114. Reclamatio etiam contempti facienda eſt ante confirmationem electionis, niſi adſit ignorantia, quia tunc etiam poſt confirmationem reclamare poterit. Lauorius *ibid. num.* 14. Sigiſmundus de Bononia *ſup. dub.* 10. *num.* 4. *&* 5. Addit idem Lauorius *num.* 15. ſolum eum qui neglectus eſt, & non alium de contemptu agere poſſe.

7 Iuxta dicta etiam eo *cap.* 15. *num.* 9. deſignatio Procuratoris ad ferendum ſuffragium in electionibus non eſt contra ius commune, licet in hoc obſeruari debeant ſtatuta, & conſuetudines Religionum. Pro quo extant hæ declarationes S. Congregationis. Prima: *Procuratores legitimè conſtituti cum generali mandato ad eligendum ab ijs qui legitimè impediti ſunt, non excluduntur, dummodo non habeant ſpeciale mandatum de eligenda certa perſona, quia tunc votum non poſſet eſſe ſecretum.* Garzia *de Benefic. par.* 5. *cap.* 4. *num.* 200. Sigiſmundus à Bononia *ſup. dub.* 14. *num.* 9. Secunda eſt. *Non eſt prohibitum Superioribus Ordinum, quibus id ex Regula conceditur, vt aliquem fratrem idoneum ſuo loco delegent, ſeu mittant ad Capituli Generalis celebrationē, vt ſuo nomine electionem faciat, ſi ex inſtitutis, & decretis ſuæ Religionis, licet Superioribus abſentibus, & legitimè impeditis mittere alium ad Capitulum Generale, qui ſuo loco, & nomine in electione ſuffragium ferat.* Caſtellinus *ſup. cap.* 5. *num.* 98. Tamburinus *ſup. quæſit.* 4. *num.* 9. Vt ergo id fieri poſſit obſeruandæ ſunt conditiones a S. Congregatione adductæ, & vlteriùs quod Rota in vna Calaguritana Beneficij 13. nouembr. 1620. coram Vbaldo declarauit, videlicet, tria requiri ad hoc vt votum abſentis per Procuratorem poſſit ſuſtineri, primo, quòd ſit in loco vnde euocari poſſit, ſecundò, quod iuſto impedimento detentus ſit, tertiò, quod Procurator habeat mandatum ad iurandum ſuper dicto impedimento. De quibus ex antiquoribus Bacconius ſupra, & ex Recentioribus Iulius Lauorius *ſup. tit.* 4. *cap.* 17. *num.* 30. 34. *&* 44. Barboſa *ſup. n.* 108. 109. *&* 110.

8 De conditionibus, quas debent habere eligentes, & impedimentis propter quæ priuantur iure eligendi, dixi eo *cap.* 15. *num.* 2. 3. 4. 5. 6. *&* 7. & *to.* 2. *cap.* 12. *à num.* 29. Nota tamen, quod licet dicto *cap.* 15. *num.* 5. dixerim, irregulares non poſſe eligere ex *cap. is qui de ſent. excommunicat. in* 6. quod plures alij ſequuntur. Nihilominus Nauarrus

in Man.

in Man. cap.27. num.244. Suarez 5. *to. in 3. par. diſp.40. Sect.2. num.27.* & plures ex Recentioribus oppoſitum tenent ſatis probabiliter. Pro eo autem quod dixi *d. cap.15. num.6.* & *d. to.2. cap.12. num. 29.* circa admiſſionem inhabilium ad electionem, vide dicenda infra verbo *Excommunicatio num.31.*

9 Electio Prælati non eſt facienda antequam mortuus prædeceſſor traditus ſit ſepulturæ *ca. nullus diſt. 79. cap. bonæ 2. de elect.* Rodrig. *to.2. quæſt. Regular. quæſt.52. art.14. in princip.* Miranda *to.2. Man. quæſt. 23. art.10. concl. 1.* Et quamuis Rodriguez *ibid.* ex multis alijs dicat talem electionem validam non eſſe, nihilominus Miranda ſequens Silueſtrum *in Summ. verbo. Electio 1. quæſt.6.* meritò oppoſitum tenet. Caſu etiam quòd in rigore iuris prior ſententia tenenda eſſet, in caſu tamen vrgentis neceſitatis, v. g. quando timeretur magna vis, aut violentia alicuius Principis, poſſet accelerari electio. Rodriguez, & Miranda ibid. Afferunt etiam priuilegium Clem.4. pro Minorib. quo ipſis concedit, quòd in electione Prælatorum non aſtringantur quoad tempus iuris Regulis. Sed nota, quòd hoc priuilegium refertur à Caſſarub. *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo electio num. 4.* & illud tantum eſt pro electione Generalium, & Prouincialium, non pro electione Prælatorum immediatorum.

10 De modo faciendi electionem iuxta *cap. Quia propter* dixi *to.2. cap.12. num.27. & 28.* & latè tractant Bacconius ſupra, & ex Recentioribus Tamburinus *ſup. quæſit.6.* & Barboſa *ſup. à num.167.* Nunc addendum, Spiritus Sancti adiutorium eſſe ante electionem inuocandũ, vt habetur ex *cap. cum in terra, & cap. cum inter 2. de elect.* Quamuis autem aliqui exiſtiment hanc Spiritus Sancti inuocationem per Miſſæ ipſius celebrationem, omnibus Gremialibus aſſiſtentibus, eſſe de ſubſtantia electionis, propter decretum Concilij Baſilienſ. *in pragmat. ſanct. §. cum humanæ fragilitatis,* pro vt ex Petro Biaxio ſequi videtur Rodriguez *to.2. Quæſt. Regular. quæſt.52. ar 1.* Verius tamen eſt id non eſſe de ſubſtantia electionis, ſed ſolum de ſolemnitate ipſius. Sigiſmundus de Bononia *ſup. dub.19 num.5.* Tamburinus *ſup. dicto quæſ.6. num.28.* Si tamen in aliqua Religione eſſet Conſtitutio de hoc cum clauſula irritante electionem, talis electio irrita eſſet. Barboſa *ſupra num.181.*

11 Eſt autem facienda electio omnino ſecretè, iuxta dicta ex Concil. Trident. *eo cap.15. num.17. & to.2. cap.12. num.34.* Adeo vt nec ignorantia talis decreti Concilij excuſet aliter faciẽtes, pro vt deciſum à S. Congregat. referunt Riccius *in deciſ. curiæ Archiepiſc. Neapolit. 197. num. 7. par. 4.* Nouarius *in lucern. Regular. verbo electio. n.5.* Similiter ſi poſt electionem factam in litteris ſeu patẽtibus confirma-

tionis exprimerentur nomina eligentium, inualida redderetur, pro vt etiam deciſum à S. Congregatione referunt Caſtellinus *de elect. cap.4. num.61.* Nouarius *ſup. num.1.* Reddi etiam nullam, ſi vel vnum tantum votum publicetur, eſt etiam deciſum à Rota in vna Treuerenſi 20. Nouembris 1624. coram Illuſtriſs. D. Coccino. Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub.31. num. 4.* Nouarius *ſup.* Quod intellige, iuxta à me dicta in locis relatis, ſi id fiat publicè, & conſentiente Capitulo. Licet circà hoc multi multa dicant, vt videre eſt in Barboſa *ſup. n. 209. 210. & 211.* Similiter, eligentes per ſchedulam aliquo patenti ſigno ſignatam, vt innoteſcat ſcrutatoribus, vel vni ex illis, quod tales eligentes elegerunt illum nominatum in ſchedula, faciunt electionem non ſecretam, & peccant mortaliter, ac proinde ſic electus factus de hoc certus tenetur reſignare Prælaturam, ſiue Officium, vel petere à Sanctiſſimo confirmationem cum diſpenſatione. Ita enim habetur ex declaratione Sacræ Congregationis, pro vt habet Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Elector, eligentes, & ſup. num. 207.* Pariter etiam, electio erit nulla, quando aliqui ex electoribus vnicam ſchedulam recipiunt vnico nomine ſcriptam, & nomen electi notũ ſcribæ, vel alteri, reponunt in capſula, vel quando accipiunt de manu ſcribæ duas ſchedulas, & vnam quam voluerint reponunt, & alteram ſcindunt, quia potuit ſcriba reuelare talem qui non habuit niſi vnam ſchedulam, vel talem qui non habuit duas. Ita referunt deciſum à S. Congregatione Garzia *dicto cap. 4. num. 193.* & Sigiſmundus de Bononia *dicto dub. 31. num. 6.* & à Rota in Treuerenſi *ſupra.* Nouarius *ſupra num. 9.* Non tamen redditur electio nulla, ſi aliquis ante ſcrutinium dicat, ſe velle eligere hunc, vel illum, ſi quidem potuit alij ſuffragium ſuum dare. Sic enim deciſum etiam eſt à S. Congregatione teſte Caſtellino *ſup. cap.5. num. 26. in fine.* Nec etiam ſi electi fuerint à Superioribus aliqui qui vota omnium diligenter excipiant, pro vt declaratum eſſe à S. Congregatione referunt Garzia *ſup. d. cap. 4. num 189.* Caſtellinus *ſup. cap. 4. num. 4.* Declarauit etiam Sacra Congregatio in electione Abbatiſſarum, vel alterius Superiorisſæ poſſe vota per Epiſcopum vnà cum Vicario, vel alio viro aſſumpto ore tenus accipi. Garzia *ſup. d. num. 189.* Caſtellinus *ſup. cap. 4. num. 4. & cap. 5. num. 28.*

12 De libertate requiſita ad electionem dixi eo *to. 1. cap. 15. num. 21.* præſertim in *2. & 3. edit.* Adde, declaratum eſſe à S. Congregat. eam electionem in qua ſcrutatores nolunt admittere quædam vota, ſed dicunt electoribus, vt ea dent alijs, eſſe irritam. Caſtellinus *ſup. cap. 4. num. 66.* Lauorius *ſup. cap. 21. num. 16.* Adde etiam, quod licet publicato ſcrutinio non ſit liberum electoribus variare, ſed ſtatim ad collationem & electionem procedi debeat. ex *cap. publicato de elect.* ante

publi-

Digitized by Google

publicationem tamen ſcrutinij licet variare, & alios eligere, vt colligitur à contrario ſenſu ex dicto *cap. publicato*, & ex *cap. Quod ſicut eo tit.* Silueſter *in Summ. verbo electio* 2.*quæſt*.7. Miranda *ſup. quæſt*.23. *art*.24. Idque ex Rotæ deciſione 22. Maij 1628. refert Barboſa *ſup. num*.217. Sed quo pacto id accipiendum conſule dicta eo *c*.15.*n*.22.

13 Facta electione tenentur electores intra octo dies petere ab electo conſenſum, alioquin negligentes excluduntur à proſecutione proceſſus, & ſunt ſuſpenſi per tres annos ab omnibus Beneficijs ipſius Eccleſiæ; et, ſi ad illa ſe ingeſſerint, ipſis iure perpetuo ſunt priuati. Hæc & alia ad intentum concernentia habentur ex *cap. cupientes* §. *cæterum de elect. in* 6. Silueſter *in Summ. verbo electio* 1. *num*.7. Miranda *in Man. to*.2. *quæſt*.23. *ar* 10. *concl*.3. Similiter, electus ipſe tenetur intra menſem à præſentatione conſentire, aliàs priuatus eſt iure electionis; niſi forte ea ſit electi conditio, quod non poſſit conſentire abſque licentia Superioris, quo caſu tenetur ipſe, vel electores licentiam petere cum ea celeritate, quam patitur abſentia, vel pręſentia Superioris, & ſi non habeatur licentia procedent ad aliam electionem. Silueſter *ibid*. Miranda *ibid concl*. 4. Nota autem quod quoad hæc, & ſimilia videtur ſuffragari poſſe Regularibus communicantibus in priuilegijs cum Minoribus priuilegium Clem. 4. quod *ſupra* attuli, pro vt notat Miranda *ſup. concluſione tertia*, pro electoribus videlicet Generalium, vel Prouincialium, non aliorum Prælatorum, vt eo loco dixi. Electus etiam qui ſemel electioni de ſe factæ renunciauerit, non eſt amplius ea de re audiendus, *cap. in præſentia de renunciat*. Lauorius *ſup. c*.18. *num*.33. Barboſa *ſup. num*.147.

14 Hymnus *Te Deum Laudamus* qui in fine electionis Prælatorum adiungi ſolet, non eſt de eſſentia illarum, in iure communi ſtando. Lauorius *ſupra cap*.19. *num*.103.

15 De qualitatibus eligendorum in Prælatos dixi eo *cap*.15.*n*.25 & dicam 4.to. verbo *Prælati*. De Præſide Capitulorum pro electionibus dixi etiam eo *c*.15.*n*.34. & *to*.2.*c*. 12.*à n*.31. & dicam to.4.*verb. Præſes Capitulorum*. De confirmatore etiã electionum dixi eo *c*.15.*n*.35.& 36. & *to*.2. *dicto c*.12. *à n*.39. De electione etiã quæ confirmanda eſt, vel non confirmãda eo *c*.12. *à n*.40. & Bacconius *ſup*. Quando in electionibus Regularium committatur Simonia dixi eo *cap* 15. *à n*.28. & dicam 4. *to*. verbo *Simonia*. De decreto electionis egi eo *cap*. 12. *num*.49. De alijs autem modis creandi Prælatos Regulares, ſcilicet de poſtulatione, & nominatione dixi eodem *cap*.12. *à num*.50. De quibus omnibus etiam relati authores latè agunt.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num.1.
De Epiſcopo reſpectu Regularium non exemptorum. num.2.
Reſpectu Regularium exemptorum. ibid.
Quam auctoritatem habeat circa Monaſteriorum conſtructionem. num.3.
Quam quantum ad Eccleſias quas recipere poſſunt. ibid.
Quid caſu quo erigantur aliqua Monaſtaria in quibus duodecim Religioſi ſuſtentari non valeant. num.4.
De auctoritate, quam habet Epiſcopus ſupra diſpoſitionem bonorum nouitiorum. num.5.
Circa reſtitutionem ipſorum. num.6.
Circa numerum Monialium. num.7.
Ad explorandum voluntatem virginis habitum ſuſcepturæ. num.8.
Ad declarandum profeſſionem inualidam. num.9.
Pro caſibus nullitatis. num.10.
Quid circa clauſuram Monialium. num.11.
Sacræ Congregationis declarationes. ibid.
De approbatione licentiæ exeundi extra Monaſterium. num.12.
De authoritate, quam habet ſupra Regulares in ijs quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis. num.13.
Quoad Monachos Canonicos Eccleſiæ Cathedralis Regularis. n.14.
Quoad editionem librorum. num.15.
Circa Imagines, miracula, & Reliquias. num.16.
Circa obſeruantiam feſtorum. num.17.
Circa Oratoria in priuatis domibus. num.18.
Circa Sacerdotes exteros non admittendos ad celebrandum. ibid.
Circa ſolemnes benedictiones. num.19.
Quo ad controuerſias circa præcedentiam in proceſſionibus. num.20.
Circa Regulares extra Monaſteria degentes, & delinquentes. num.21.
Quid declaratum à S. Congregatione. ibid.
De alijs facultatibus ipſius. num.22.
An in alijs caſibus præter aſſignatos. num.23.
De caſibus, in quibus poſſunt contra Regulares per cenſuras procedere. num.24.
Alia remiſſiuè. num.25.

Digitized by Google

1 DE Epiſcopo Regulari, ſeu quod idem eſt de Regularib. ad Epiſcopatum aſſumptis egi *to.* 1. *Summ. cap.* 17. per totum. De ijs in quibus Religioſi tenentur obedire Dom. Epiſcopis dixi eo *to.* 1, *cap.* 11. Maximè de cauſis Regularium in quibus intromittere ſe poſsũt Epiſcopi, vel Ordinarij egi ſupra verbo *Cauſa iudicialis Regularium*, & verbo *Delinquens Regularis*. De eiſdem etiam plura incidenter tam in 1. quam in 2. & in hoc opere dicta ſunt, & dicentur. Modò autem generaliter, ſaltem remiſſiuè, de ijs agendum in quibus Epiſcopi circa Monaſteria Regularium, aut Regulares ipſos auctoritatem, ſeu iuriſdictionem habeant. Erit autem ſermo non ſolum de Regularibus non exemptis, ſed etiã de exemptis, quales ſunt omnes ferme Religioſi, vt dicetur infra verbo *Exemptio Regularium*.

2 Loquendo ergo de Epiſcopo reſpectu Regulariũ non exemptorum, ſeu ſibi ſubiectorum, videtur non ſolum poſſe facere circa illos, & eorum Monaſteria ea quæ circa exemptos, ſed etiam ea quæ alij Prælati Regulares circa ſuos ſubditos agere poſſunt. Pro quo notandum, inter huiuſmodi non exemptos alios eſſe, qui ipſi Epiſcopo obedientiam emittunt, prout ſunt aliquæ Moniales, alij vero, qui non emittunt ipſi talem obedientiam, ſed ſolum Abbati, vel Generali. Et quidem circa priores, cum Epiſcopus ſit verus eorum Prælatus, poterit circa illos facere quidquid alij Prælati Regulares circa ſuos ſubditos, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 11. *num.* 1. Circa poſteriores verò, cum ſolum ſubſint Epiſcopo quoad diſciplinam Eccleſiaſticam ſicut alij clerici, non verò quoad obſeruantias Regulares, quia quoad eas ſolum ſunt ſubditi ſuis Prælatis iuxta dicta eo *cap.* 11. *num.* 4. ideo ſolum quoad ea quæ ſpectant ad diſciplinam Eccleſiaſticam habet authoritatem ſuper illos. Vnde tales, licet quoad diſciplinam Eccleſiaſticam magis teneantur obedire Epiſcopo, quam ſuo Prælato Regulari, quoad obſeruantias vero Regulares magis tenentur obedire ſuo Prælato, quam Epiſcopo, pro vt habent S. Thomas *in* 2. *diſt.* 44. *in fine.* Silueſter *in Summ. verbo obedientia quæſt.* 8. *&* *q.* 10. *dicto* 2. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 1. *num.* 13.

3 Loquendo autem de Epiſcopo in ordine ad Regulares exemptos, habet primò auctoritatem ſupra illos quantum ad hoc quod ſine ipſius conſenſu nequeant de nouo conſtruere Monaſteria, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 9. *num.* 34. *&* 35. ex Concil Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regularib. cap.* 3. & litteris SS. D. N. Vrbani, quod etiam ſupponitur à Clemente 8. in Conſtitutione *Quoniam ad inſtitutam* in 3. to. Bullar. in Clem. 8. num. 99. & à S Congregat. ſub Gregorio 15. in Conſtitutione *Cum alias* in 4. to. Bullar. inter Conſtitutiones ipſius num. 31.

Digitized by Google

4 Habet etiam auctoritatem circa eorundem Monaſteriorum conſtructionem, ad vocandum, & audiendum Priores, Procuratores, ſeu alios intereſſe habentes aliorum Monaſteriorum illorum locorum, vbi fundari debent noua Monaſteria, ad hoc vt illi conſtet an dicta noua Monaſteria commodè ſuſtentari poſſint ſine aliorum detrimento. Hoc etiam addito, quod ſi ab ipſius ſententia à Sede Apoſtolica appellatum fuerit, tandiu dictorum Monaſteriorum erectionem ſuſpendere debeat, quouſque à dicta Sede in eadem cauſa pronunciatum fuerit. Ita enim decreuit Clemens 8. in Conſtitut. relata. Quod etiam innouauit S. Congregatio ſub Gregorio 15. in Conſtitutione etiam relata. Et ampliauit quantum ad hoc, quod non ſolum ad id vocari, audiri, & conſenſum præſtare deberent Priores, & Procuratores aliorum Monaſteriorum in illis locis vbi erigi debent Monaſteria, ſed etiam in alijs per quatuor millia paſſum circumuicinis, niſi aliàs ipſi Epiſcopo conſtiterit Religioſos dicti Monaſterij abſque detrimento aliorum Religioſorum aliorum Monaſteriorum manuteneri poſſe commodè, & congruè in numero duodecim, & quòd in caſu etiam quo in illis locis nulli alij Regulares reperiantur, prædicta inquiſitio cum locorum incolis, & habitatoribus facienda ſit. Quæ omnia approbata, & innouata fuerunt cum derogatione quorumcumque priuilegiorum à SS. D. N. Vrbano in Conſtitutione *Romanus Pontifex* inter Conſtitutiones ipſius 4. to. Bulla. num. 25. Nota autem quod Conſtitutio relata Clem. 8. etiam habet locum circa erigenda Monaſteria Monialium, vt declarauit S. Congregatio 19. Decembris 1620. vt teſtantur Barboſa *de Iure Eccleſiaſtic. lib. 2. cap. 12. num. 7.* & Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum diſp. 33. quæſit. 1. num. 4.*

5 Similiter habet auctoritatem Epiſcopus in Regulares quãtum ad hoc quod non poſſunt recipere Eccleſias à ſæcularibus ſine conſenſu illius. *ca. decimas 16. quæſt. 7. cap. Quod autem in fi. cap. Illud. verſ. tum quia, cap. nullus de iure patronat. cap. cum, & plantare in princip. verſ. Eccleſias de priuileg.* Quod eſt intelligendum ſolummodo de receptione Eccleſiarum a laicis, non de receptione iuris patronatus in Eccleſijs. Hoc enim ius poſſunt recipere Regulares à laicis non expectato Epiſcopi conſenſu. Azor *to. 2. Inſtit. Moral. lib. 6. cap. 20. q. 5.* Suarez *to. 1. de Relig. lib. 4. de ſimonia cap. 28. num. 16.*

6 Caſu etiam quo erigantur aliqua Monaſteria de nouo ſine prædicta conditione, ſcilicet quod, vt dictum eſt, in illis duodecim Religioſi ſuſtentari valeant, habet auctoritatem Epiſcopus ſuper illa, ita vt ipſius *viſitationi, correctioni, atque omnimodæ iuriſdictioni ſubiecta eſſe intelligantur.* Ita enim decernitur à S. Congregatione Concilij in decretis *de celebrat. Miſſarum* ſub eodem SS. Vrbano, quæ habentur

inter

Digitized by Google

inter Conſtitutiones ipſius 4. to. Bullar. *num.* 43. Declaratum etiam eſt ab eadem S.Congregat. iuſſu eiuſdem SS. in declarationibus additis eiſdem decretis *dub. vlt.* hoc decretum habere locum etiam extra Italiam. Hæc verò omnimoda iuriſdictio, viſitatio, & correctio, ſolum quod attinet ad diſciplinam Eccleſiaſticam, non quoad obſeruantias Regulares accipienda ſunt, iuxta dicta ſupra *num.* 2. & dicenda inferius *num.* 16.

7 Habet etiam Epiſcopus authoritatem ſupra diſpoſitionem bonorum faciendam à nouitijs, ita ſcilicet vt nequeat ab ipſis fieri niſi intra duos menſes ante profeſſionem, & cum licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 24. *à num.* 33. ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regularib. cap.* 16. Nomine autem Epiſcopi cui competit dare hanc licentiam intelligi debet non ſolum Epiſcopus conſecratus, ſed etiam confirmatus, quia à tempore confirmationis competunt ipſi omnia quæ ſunt iuriſdictionis, quale eſt hoc. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 5. *num.* 65. Archiepiſcopus quoque in ſua diæceſi ante receptionem pallij, propter eamdem rationem. Sanchez *ibid. num.* 66. Bartholomeus à S. Fauſto *in theſaur. Religioſ. lib.* 5. *quæſt.* 196. Item Abbates, & alij Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſuis Diæceſibus, propter eamdem etiam rationem. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 99. *num.* 6. Item Capitulum Sede vacante, quia illud ſuccedit in omnem ordinariam iuriſdictonem Epiſcopo competentem. Sanchez *ſup. num.* 67 Qui idem etiam extendit ad Vicarium ipſius Capituli, ille enim etiam vocatur Vicarius Epiſcopi. Bartholomeus à S. Fauſto *ſup. quæſt.* 198.

8 Item habet authoritatem ad faciendum etiam medijs cenſuris Eccleſiaſticis quod nouitijs profeſſionem facere renuentibus reſtituantur omnia quæ ſua erant. Ita enim habetur ex eodem Concilio dicta *ſeſſ.* 25. *cap.* 16. Tamburinus de Iure Abbat. *to.* 1. *diſp.* 15. *quæſit.* 7. *num.* 29.

9 Item habet auctoritatem circa numerum Monialium in Monaſterijs ſtatuendum, ita ſcilicet, vt tam in Monaſterijs ſibi ſubiectis, quam in exemptis (cum interuentu tamen Superioris Regularis) curare debeat, vt conformiter ad iura antiqua, Concilij Trident. decretum *ſeſſ.* 25. *cap.* 3. & Conſtitutionem Pij 5. *Circa paſtoralis* is tantum Monialium numerus ſtatuatur, qui vel ex redditibus proprijs, vel ex conſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari poſſint. Ita enim decreuit Gregorius 13. in Conſtit. *Deo ſacris,* & S. Congregatio Epiſcop. & Regular. in vna Sortonenſi 27. Maij 1603. & eadem S. Congregatio pro Monialibus Regni Portugalliæ 6. Iunij 1615. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 98. *num.* 3. *& in Collectan. Bullar.*

verb.

verb. numerus. Tamburinus *de Iure Abbatiſſar. diſp*. 5. *quæſit*. 1. *num*.4. Qui notat *num*.3. de conſuetudine multorum locorum Conuerſas non haberi in conſideratione ad effectum augendi numerum Monialium. Pro Monialibus autem ſuper numerarijs vide dicta *to*. 1. *Summ. cap*. 25. *num*. 6.

10 Habet quoque Epiſcopus, vel eo impedito, eius Vicarius, aut aliquis eorum ſumptibus deputatus auctoritatem explorandi voluntatem virginis, quæ habitum Regularē ſuſceptura eſt, vel profeſſionem emiſſura, an coacta, vel ſeducta ſit &c. iuxta doctrinam Concilij Trid. *ſeſſ*. 25. *cap*. 17. & dicta *to*. 1. *Summ. cap*. 25. *num*. 12. *& cap* 26. *num*. 17. Hoc autem (quod fieri ſolet ante profeſſionem) ſic faciendum ex declarat. S. Congregat. Præfigatur huiuſmodi puellis certus dierum numerus 15. vel 20. intra quem declarare debent, vtrum velint profeſſionem emittere vel non, & ſi noluerint, remittendæ ſunt ad domos conſanguineorum, vel affinium. Campanile *in Diuerſ. Iuris canon. Rubr*. 12. *cap*. 16. *num* 16. Epiſcopum etiam teneri intra 25. dies poſtquam monitus fuerit hoc examen perficere, ita vt ipſis elapſis amplius de eo non ſe debeat intromittere, deciſum referunt Campanile *ſup. num*.10. & Armendariz *in Addit. ad recopilat. leg Nauarr. lib*. 2. *tit*. 18. *lib*. 7. *de Religionibus num*. 44. apud quos alia ad intentum. Alias etiam declarationes S. Congregationis circa hoc habet Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Epiſcopus quoad Regulares*.

11 Inſuper facultatem habere Epiſcopum declarandi profeſſionem ante 16. annum factam nullam eſſe, ſicque deciſum eſſe, refert Armendariz *in Addit. ad recopilat. leg. Nauarr. ſup. num*. 11. Cum autem Concilium Trident. *ſeſſ*. 25. *cap*. 19. dicat profeſſi reclamationem faciendam eſſe coram Superiore, & Ordinario, ideo talē declarationem facere non ſpectat ſolum ad Epiſcopum, ſed ſimul cum Superiore Religionis. Si autem intra biennium tales cauſæ non terminentur, quid agendum ſit, dixi ſupra verbo *Cauſa iudicialis Regularium. num*.9.

12 Idem dico de alijs caſibus nullitatis profeſſionis, puta, propter vim, vel metum, aut quid ſimile, propter decretum eiuſdem Concilij *ſup*. Talis enim cauſa decidenda eſt coram Epiſcopo, & Superiore Religionis. Vide dicta *to*. 1. *Summ. cap*. 2. *num*.7. *&* 8. Azorium *to*. 1. *inſtit. Moral. lib*. 12. *cap*.4. *quæſt*.10. & Mirandam *to*.1. *Man*. *q*.30. *art*. 1. cum ſequentibus, ac dicenda 4. *to*. verbo *Profeſſio Regularium*.

13 Pertinet etiam ad Epiſcopum procurare quòd clauſura Monialium reſtituatur, & conſeruetur; in Monaſterijs quidē ſibi ſubiectis ordinaria, & in alijs Sedis Apoſtolicæ authoritate, iuxta dicta *to*. 1. *Summ. cap*. 25. *num* 49. ex decreto Concilij Trid. *ſeſſ*. 25. *cap* 5. Adde & Conſtitutionem Pij 5. *Circa Paſtoralis Officij*, & aliam Gregorij 13.

Digitized by Google

rij 13. *Deo ſacris*. Quamuis autem ſtando in vi Concilij probabile ſatis videatur hanc facultatem non competere Epiſcopo in ordine ad Moniales Regularibus ſubiectas, ita vt particula illa Concilij in *alijs vero* ſolum ſit intelligenda de alijs Monaſterijs exemptis, non tamen Regularibus ſubiectis, prout colligitur ex *cap. periculoſo* §. *vlt. de ſtatu Regular. in 6.* cui Concilium non derogat, imo ſe illud innouare proteſtatur, & ex Conſtitutione dicta Pij 5. vbi non ſolum probat dictum cap. *Periculoſo* ſed etiam per illud *alijs verò* intelligit Monaſteria, quæ ad Romanam Eccleſiam mediatè, vel immediatè ſpectant, & ita teneant Nauarr. *Comment.* 4. *num.* 60. *de Regularib.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap.* 15. *num.* 21. Bonacina *de clauſura quæſt.* 1. *punct.* 6. Nihilominus quia à S. Congregat. ſæpius oppoſitum declaratum dicitur, vt referunt Galletus *in Margarit. caſ. conſcient. verbo Clauſura num.* 1. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 102. *n.* 6. 7. & 8. 9. & *in Collectan. Bullar. verbo Clauſura.* Gauantus *in Man. verb. Monialium clauſura num.* 57. 58. 59. 60. 61. & 62. & conſonet Conſtitutio Gregorij 15. *Inſcrutabili* cum reſolutione S. Congregationis ad nonum dubium circa illam, quæ omnia retuli dicto *c.* 25. *num.* 45. & 46. (Etſi eam ſuſpenſam fuiſſe pro Regnis Hiſpaniarum dixerim eo *to.* 1. *cap.* 19. *num.* 35.) Ideo huic parti adhærendum. Ex ijs autem declarationibus habetur, poſſe Epiſcopum viſitare clauſuram Monialiũ non ſibi ſubditarum, etiam ſi nũquam alias viſitata fuerit, & toties quoties expedire iudicauerit, nec ab ipſis Regularib. poſſe impediri, ac ingredi etiam Monaſterium, & interrogare Moniales de pertinentib. ad dictam clauſuram. Gauantus *ſup.* Barboſa *ſup.* referens Galletum, Zerolam, & Armendariz. Addit Gauantus *ibid. num.* 56. cui conſonat alia declaratio apud Barboſam *in Collectan. Bullar. ſup.* declaratum eſſe à S. Congregat. Epiſcop. & Regular. poſſe Epiſcopum viſitare clauſuram non ſibi ſubditarum ſine aſſiſtentia Superiorum Monaſterij. Cum tamen in Conſtitut. Pij 5. relata dicatur id faciendum *vna cum Superioribus eorumdem Monaſteriorum*, ideo qualiter hæc cohæreant alij viderint. Poſſe etiam Epiſcopum ob clauſuram cuſtodiendã in Monaſterijs Monialiũ Regularibus ſubiectarum excommunicationis latæ ſententiæ pœnam imponere, & ſibi reſeruare, circa aperitionem oſtij clauſuræ extra caſus indigentiæ, nec non circa acceſſum, & colloquia cum Monialibus, & quod dicta excommunicatio liget nedum Regulares accedentes, verum etiam Moniales, facta de eis mentione, adeo vt Superior Regularis ab eadem excommunicatione abſoluere nequeat, referunt declaratum à S. Congregat. in vna Viterbien. 26. Iunij 1616. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Epiſcopus* 1. & Ioann. Maria Nouarius *in lucern. Regular. verbo Epiſcop. quoad Regula-*

gulares num. 7. Additur autem in loco relato ex Concilio poſſe Epiſcopum prædictam clauſuram procurare, *inuocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis*. Quod auxilium vt præbeatur, hortatur Concilium omnes Chriſtianos Principes, & ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna omnibus, & ſingulis Magiſtratibus ſæcularibus iniungit. Vide Sanchez *ſup. num.* 22.

14 Prædictæ autem clauſuræ Monialium conſeruandæ gratia pertinet etiam ad Epiſcopum approbatio licentiæ exeundi Monaſterium, iuxta dicta *to.* 1. *Summ. cap.* 25. *num.* 21. De quo etiam Tamburinus *de Iure Abbatiſſar. diſp.* 20. *quæſit.* 5. Item facultas concedendi licentiam pro ingreſſu, iuxta modum explicatum *eo cap.* 25. & ſupra verbo *Clauſura num.* 24. *&* 25. Item poſſe prohibere, vel etiam aliquando permittere, acceſſum ad illas alloquẽdas, iuxta dicta eo *cap.* 25. *num.* 35. *&* 36. De quo Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 102. *num* 69. & ſequentibus. Etiam ſub pœna excommunicationis ſibi reſeruatæ, vt habent Barboſa, & Nouarius *ſup.* ex declaratione relata S. Congregationis. Pro eis tamen Regularibus, qui huiuſmodi excommunicatione ligantur, vide dicenda infra verbo *Exemptio Regularium num.* 11.

15 Habet etiam Epiſcopus auctoritatem in Regulares quoad illa omnia, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis. v. g. Chriſmatis confectionem, Ordinum collationem, & ſimilia. *cap. veniens.* Eraſmus Cochier. *de iuriſdict. Ordinar. in exempt. par.* 2. *quæſt.* 45. *num.* 16. *& par.* 4. *quæſt.* 11. Nouarius *ſup. num.* 4. *&* 5. referens S. Congreg. declarationem. Hoc tamen intellige, ſecluſis priuilegijs particularibus Regularium, de quibus ſuo loco.

16 Habet prætérea Epiſcopus omnimodam iuriſdictionem in Monachos Eccleſię Cathedralis Regularis, quales aliquot ſunt in Sicilia, ſcilicet Panormitana, & Montis Regalis, quoad ea videlicet, quæ non pertinent ad Regularia Inſtituta. *cap. nullus de elect. in* 6. & ibi Ancharan. Ioann. Andreas, Geminianus, & alij. Tamburinus *de iure Abbat. diſp.* 15. *quæſ.* 7. Idque conſtat ex Bulla quadam Pauli 3. & Rotæ deciſione coram Illuſtriſs. Domino Cuccino de anno 1604. vbi agitur, de Iuriſdictione Archiepiſcopi Montis Regalis in Monachos eiuſdem Eccleſiæ. Vnde habebit hanc authoritatem ſupra prædictos, monachos in alijs rebus ſpectantibus ad diſciplinam Eccleſiaſticam, quemadmodũ ſupra clericos alios ſæculares. Hæc enim non ſpectant ad Regularia Inſtituta, iuxta dicta ſupra *num.* 6. Quæ verò veniant nomine Regularium Inſtitutorum dixi aliquando interrogatus in cauſa Eminentiſs. Cardin. de Torres Archiepiſcopi dictæ Eccleſiæ Montis Regalis cum Monachis illius, eſſe ea quæ priuatiuè propria, & peculia-

ria

ria ſunt Regularium in quantum tales ſunt, qualia ſunt ieiunia, ſilentia, abſtinentiæ a carnibus, humilitas in habitu, & lectiſternijs, ſimileſque mortificationes, quæ in Regulis, & ſtatutis ipſorum præcipiuntur. *cap. quanto de offic. Iudic ordin.* Quare quo ad iſta debet Epiſcopus dictos Regulares remittere ſuo Prelato Regulari, vel ſaltem tempore viſitationis adhibere ſecum vnum illius Religionis, vt diſponitur in Extrauaganti *Debent Superioribus ſuis de offic.ordinar.* inter communes *lib.*1. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. Allegat.* 105. *num.*77.

17 Habet inſuper Epiſcopus auctoritatem ſupra quoſcunque Regulares quoad editionem librorum cum approbatione ipſius Ex Concil. Trident. *ſeſſ.*4. *in decr. de edit. librorum* De quo *to.* 4. verbo *Libri* latius dicetur.

18 Item ſuper Imagines inſolitas ponendas, noua miracula admittenda, nouaſue Reliquias recipiendas, iuxta decretum Concilij Trid. *ſeſſ.* 25. *in decr.de Inuocat. & venerat.* Pro quo vide dicenda *to.*4. verbo *Reliquia Sanctorum.* Sanchez *in Decalog. to.*1. *lib.*2. *cap.*43. & Fagundez *in quinque præcepta Eccles. lib.*1. *cap.*4.

19 Item quantum ad non celebrandum in priuatis domibus, aut omnino extra Eccleſiam, & Oratoria ab Epiſcopo deſignanda, iuxta Concilium Trident. *ſeſſ.*22. *in decret. de obſeruand. & vitand. in celebrat. Miſſ.* Quo caſu poſſunt Ordinarij contra Regulares procedere etiam per cenſuras, non obſtantibus ipſorum priuilegijs, vt habetur in fine dicti decreti Concilij. Pro eius tamen intelligentia vide dicta *to.*1. *Summ. cap.*21. *num.* 14. & 15. & ſupra verbo *Altare num.* 13. ac dicenda infra verbo *Exemptio Regularium.*

20 Itē prohibere poteſt Epiſcopus ne Regulares in eorū Eccleſijs Sacerdotes ſæculares exteros ad diuina Officia celebranda admittāt, niſi prius ab ipſo, viſis litteris cōmendatitijs, ipſi Sacerdotes admiſſi fuerint. Ex declaratione S. Congregat. teſtibus Armendariz *in Additionib. ad recopilat. leg. Nauarr. lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 1. *Relig. num.*45. & Barboſa *in Collectan. Bullar verbo Epiſcopus quoad Regulares.*

21 Similiter habet auctoritatē in illos circa obſeruationem dierum Feſtorum, quos ipſe Epiſcopus obſeruare præceperit, propter decretum Concilij Trident. *ſeſſ.*25. *cap.* 12. quod retuli *to.*1. *cap.*9. *num.*46. iuxta ibid. dicta. Vnde Rodriguez *to.*2. *quæſt. Regular. quæſt.*70. *ar.*2. acriter inuehitur in Regulares id non facientes, & Prælatos permittentes. Quæ autem Feſta poſſit Epiſcopus indicere, & quæ poſſint in illis Regulares facere, & an ſint aliqua priuilegia Regularium quoad hoc, vide dicenda infra verbo *Feſti dies*, vbi etiam an poſſint cogi ab Epiſcopis ad annunciandum in ſuis Eccleſijs Feſta, & ieiunia Eccleſiæ, & per cenſuras ad dictorum Feſtorum obſeruantiam.

Inſu-

Digitized by Google

22 Inſuper habet Epiſcopus authoritatem faciēdi in locis exemptis ſuæ Diœceſis ſolemnes benedictiones, ac diuina Oficia celebrandi. Eraſmus Cochier *dicta quæſt.* 45. *num.* 34. & 35. Barboſa *dicta Allegat.* 105. *num.* 60. Vnde declaratum à S. Congregatione in vna Fanenſi die 11. Aprilis 1601. quod ſi Epiſcopus in die Palmarum vnà cum Capitulo, & clero perſonaliter ad Monaſterium Regularium accedere teneatur, debere ipſum benedicere palmas priuatiuè quoad Abbates. Nouarius *in lucer. verb. Epiſcop. quoad Regulares n.* 1 Item poſſe Epiſcopum etiam in Eccleſijs Regularium cantari facere Miſſas Rogationum per ſuos Canonicos, declaratum quoque eſt ab eadem S. Congregat. in vna Firmana 25. Ianuarij 1603. Nouarius *ibid. num.* 40.

23 Pariter etiam auctoritatem habet Epiſcopus in Regulares quoad componendas amota omni appellatione controuerſias ortas circa præcedentiam in proceſſionibus, iuxta Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 13. quod breui manu, ſummariè, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij fieri debet, vt declaratum à S. Congregatione refert Campanile *Rubric.* 12. *cap.* 13. *num.* 120. Vide dicta *to.* 2. *Summ. cap.* 1. *num.* 27. & dicenda tomo 4. verbo *Proceſſio.*

24 Maximè etiam Regulares extra Monaſterium degentes, & delinquentes poſſe ab Epiſcopo viſitari, puniri, & corrigi, conſtat ex ijs quę dixi *to.* 1. *Summ. cap.* 11. *num.* 8. ex decreto Concilij Trid. *ſeſſ.* 6. *c.* 3. Quamuis autem ibi dixerim hoc decretum ſolum intelligi de Regularibus degentibus extra Monaſterium ſine licentia ſui Superioris, nō de ijs qui degunt cum tali licentia, nam Monachus qui ex licentia ſui Prælati degit extra Monaſterium, intra illud cenſetur habitare, vt ex Abbate antiquo, Panormitano, Angelo, Silueſtro, Nauarro, & Henriquez tenet Sanchez *to.* 2. *Conſil. Moral. lib.* 6. *cap.* 9. *dub.* 2 *num.* 4. Nihilominus quia graues auctores, videlicet Piaſegus *in praxi noua Epiſcop. par.* 2. *cap.* 3. *num.* 42. Barboſa dicta *Allegat.* 105. *num.* 16. & Nouarius *in lucern. Regular. verbo delinquenſ. num.* 10. referunt declaratum eſſe à S. Congregatione oppoſitum, ſcilicet, quod Regularis manens extra clauſtrum de licentia ſui Superioris, etiam in domo deputata ad erectionem Monaſterij, niſi in dicta domo ſit Regularis obſeruantia, vel ſaltem viuat ſub Superiore conuentualiter, ſi deliquerit, poſſit puniri ab Ordinario, idque ex Rota deciſ. 223. num. 5. referat Tamburinus *dicto quæſit.* 7. *num.* 7. ideo huic parti ſtandum. Hac tamen limitatione, vt intelligatur de Regulari extra Monaſteriū per notabile tempus exiſtente, & ibi habente domicilium etiam de licentia ſui Superioris, non de illo qui ad breue tempus extra Monaſterium in quo habet domicilium exiſtit. Hæc namque videtur mens Concilij. Dicitur enim: *Regularis extra Monaſterium degens*, non dicit *exiſtens.*

Digitized by Google

ſtens. Degere autem denotat exiſtentiam permanentem & diuturnam, non breuem, aut tranſeuntem. Vide Peirinis *to.1. priuileg. Minim. in Conſtit. 2. Sixti 4. num.* 22. Imo etiam ſi Regularis maneat per multum tempus de licentia ſui Superioris ſub Regulari obſeruantia in aliquo membro, ſeu grangia ſui Conuẽtus pro ſeruitio Religionis, & ibi delinquat, non ab Epiſcopo, ſed à ſuo Superiori puniri debet, nam talia loca gaudent priuilegijs Monaſteriorum quorum membra ſunt. *cap. recolentes* §. *Cæterum de ſtan: Monachor.* Riccius *deciſ.* 281. *n.*4. *p.*4. Barboſa *ſup. num.*17. Nouarius *ſup. num.* 11. & 12.

25 Declaratum quoque eſt à S. Congregatione in vna Melitenſi apud Nouarium *ſup. num.* 34. Epiſcopum poſſe viſitare, & corrigere Regulares degentes extra clauſtra occaſione docendi doctrinam Chriſtianam. Refert etiam idem auctor *ibid. verbo Ieſuitæ num.*32. declaratum ab eadem Sacra Congregatione in vna Liman. ſub 10. Iunij 1591. Ieſuitas doctrinam Chriſtianam extra clauſtra docentes, ſi habeant in illis locis Superiores qui curam ipſorum gerant, & apud quos ſe recipiant, iuxta Regulæ inſtitutum viuentes, non poſſe corrigi, aut viſitari ab Ordinarijs locorum. Idem dic de alijs Regularibus, ſi eædem circumſtantiæ concurrant.

26 De Regulari intra clauſtra degente, & extra eam notoriè delinquente, quomodo ſubijciatur Epiſcopo dixi *to.1. Summ. cap.16. num.* 26. & 27. & ſupra verbo *Delinquens Regularis à nu.*1. Qualiter etiam Regulares extra Monaſterium degentes ſubijciantur Epiſcopo in cauſis ciuilibus mercedum, & miſerabilium perſonarum, dixi eo *to.* 1. *cap.*11. *num.*10. & *to.2. cap.*10. *n.6.* & 7. & ſupra verbo *Cauſa iudicialis Regularium num.*5. Item quomodo ſubdantur eidem quoad habendum lectionem S. Scripturæ in ſuis Monaſterijs *to.1. Sum. cap.* 9. *num.*48. Vbi nota, ad iſtam lectionem S. Scripturæ non requiri licentiam, ſeu examẽ Ordinarij, prout deciſum refert Galletus *in Margarit. caſ. conſcient. verbo legere, & verbo licentia* 3. De ſubiectione Regularium ad Epiſcopos quoad conciones habendas dixi *to.* 1. *Sum. cap.* 20. per totum, & *to* 2. *cap.*1. *num.*17. & ſupra verbo *Concionari, & concionator.* Quoad confeſſiones ſæcularium audiendas *to.* 1. *cap.* 19. fere per totum. & *to.*2. *cap.*1. *num.* 18. & ſupra verbo *Confeſſarius*. Quoad interdicta, & cenſuras publicanda, & ſeruanda *to.1. cap.9. n.*29. & *to.2. cap.1. num.*21. Quoad accedendum ad proceſſiones *to.* 1. *cap.* 9. *num.* 47. Quoad reddendam rationem executionis teſtamentorum *to.1. cap.9. num.9.* Quoad quæritandum extra loca vbi habent Conuẽtus *to.1. cap.6. num.*44. Pro quo vide ibi *num.*43. & *to.2. cap.*1. *num.*4. Quoad Dimiſſorias ſæcularibus concedenda ſupra verbo *Dimiſſoriæ num.3.* De ſubiectione etiam Regularium curam animarum haben-

tium

ſium ad Epiſcopos,in ijs videlicet,quę ad dictam curam ſpectant,dixi *to.*1.*cap.*11.*num.*9.& *to.*2.*cap.*1.*num.* 28. & *cap.* 18.*num.*9. An poſſint eorum Eccleſiæ parrochiales ab ipſis viſitari,dixi *to.*1. *cap.*11. *num.*7. An in aliquibus caſibus poſſent etiam Epiſcopi abſoluere Regulares à cenſuris, vel cum ipſis diſpenſare in irregularitatibus dixi *to.* 1.*cap.* 11. *num.* 6.& ſupra verbo *Clerici num.* 16. Qualiter etiam in aliquibus caſibus ad S. Officium Inquiſitionis ſpectantibus, vt ſunt hæreſis, ſolicitationis in confeſſione ad inhoneſta, Aſtrologiæ iudiciariæ, obloquentium contra puriſſimam Virginis Mariæ conceptionem,aut celebrantium,qui non ſunt in gradu Sacerdotij conſtituti,ſeu in debitè colentium ſub prætextu Sanctitatis defunctos non canonizatos, aut beatificatos,iudicari poſſint ab Ordinarijs, dixi ſupra verbo *Cauſa iudicalis Regularium num.* 14. vbi & caſum monetariorum ad eoſdem Ordinarios ſpectare etiam dixi. De ijs quoque Regularibus qui ſine mandato ſuorum Superiorum in ſcriptis extra Conuentus reperti fuerint,vel ſi miſſi ad Vniuerſitates in Conuentibus non inhabitant, qualiter Epiſcopo ſubijcantur, dixi *to.*1.*cap.*11.*num.*11.

27 Alios caſus in quibus Regulares Epiſcopo ſubijciantur aſſignant aliqui auctores, præſertim Eraſmus Cochier locis relatis, Barboſa *dicta Allegat.* 105. Tamburin. dicto *quæſit.*7. *num.* 54. quos omittendos cenſeo, quia magna egent limitatione, vel coarctatione, & quia eſto quod ſtando in iure communi ſuſtineri poſſint, non tamen poſitis priuilegijs Regularium,quæ in materia hac ampliſſima ſunt, & vniuerſaliſſima, & quia de illis in diſcurſu operis partim dixi, partim alibi Deo dante copioſius dicetur.

28 De caſibus autem in quibus Epiſcopi poſſunt contra Regulares per cenſuras procedere dixi eo *to.*1.*cap.* 11.*num.*14. & 15. & dicam infra verbo *Exemptio Regularium*.

29 Vide dicta ſupra verbo *Cauſa iudicialis Regularium*,& dicenda inferius verbo *Exemptio Regularium*,& verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*.

EREMITÆ.

1 DE illis ſufficientiam egi *to.*2. *cap.* 7.& ideo pro nunc ſuperſedendum.

EVCHA-

EVCHARISTIA QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſsiuè. num.1.
Qualiter non liceat Regularibus adminiſtrare hoc Sacramentum ſine licentia Parrochi. num.2.
An idem dicendum de Clericis Sæcularib. num.3.
Quid pro articulo mortis. num.4.
Quid pro caſu quo Parrochus negaret Euchariſtiam ſæcularib. n.5.
Quid pro aduenis & peregrinis. num.6.
Quid pro extraneis Religioſis. num.7.
Quid pro familiaribus ipſorum. num.8.
An per modum viatici adminiſtrari illis poſſit Euchariſtia. num.9.
An ſit aliquod priuilegium circa hoc. num.10.
De adminiſtratione Euchariſtiæ in priuatis Oratorijs. num.11.
Ad quos ſpectat adminiſtrare Euchariſtiam Religioſis. num.12.
Quomodo accipienda a Sacerdotibus tempore Paſchatis. num.13.
An ſolus Sacerdos poſſit miniſtrare Euchariſtiam. num.14.
An ſolus ipſe ſe poſſit communicare in articulo mortis. num.15.
De ieiunio obſeruando à Communionem ſumpturo. num.16.
In quibus caſibus liceat Communio non ieiunis. num.17.
An Sacerdos non ieiunus poſsit quandoque celebrare. num.18.
Quid quando dubitat an ſit ieiunus. num.19.
Quando concedenda Euchariſtia incidentibus in amentiam, ſeu phreneſim. num.20.
Energumenis an concedenda. num.21.
An Sacerdos poſsit dare partem ſuæ Hoſtiæ volenti communicare. num. 22.
Quando publico peccatori deneganda Euchariſtia. num.23.
Quando, vel non exponenda. num.24.
Alia remiſsiuè. num.25.

1 DE hoc venerabiliſsimo Sacramento quatenus ad Regulares ſpectat quædam dixi in duobus Summæ tomis, quæ tamen modò ampliari iure debent, vel pro caſibus crebriùs occurrentibus.

2 Primo ergo non licere ſub pœna excommunicationis Papalis Regularibus iure communi adminiſtrare Euchariſtiam ſine licentia Parochi, propter Clement. *Religioſi de priuileg.* vbi id ſtatuitur, bene

Digitized by Google

tamen extra diem Paſchatis ex priuilegijs Summorum Pontificum quibuſdam Religioſis conceſſis, quibus tam ipſi, quam alij qui cum ipſis communicationem priuilegiorum habent vti poſſunt, dixi *to. 1. cap. 9. num. 31. & cap. 21. num. 8. & to. 2. cap. 1. num. 20.* Quia tamen eo *num.* 8. circa eam difficultatem, an ſcilicet qui in Paſchate ſatisfecit Eccleſiæ præcepto Communionem in Parrochia ſumendo poſſit alio die eiuſdem Paſchatis apud Regulares Euchariſtiam ſumere, dixi cautè procedendum, quia vt refert Gauantus *in Man. Epiſcop. ver bo Euchariſt a num.* 23. declaratum eſt à S. Congregatione non poſſe id fieri, ideo modò animaduertendum, præfatum Gauantum referre ibi duas declarationes S. Congregationis ad intentum, alteram de anno 1586. & alterã de anno 1615. Quia ergo in alia declaratione poſteriori videlicet de anno 1619. quam Barboſa *de Officio Parochi c. 20. n. 10. & in Collectan Bullarij verbo Euchariſtia* refert, ſolum dicitur *fratres non poſſe in die Paſchatis adminiſtrare populo Euchariſtiam ſtante quod in priuilegio Eugenij 4. hoc eis expreſſè interdicitur pro illa die,* cum probabile ſatis ſit mentem Summorum Pontificum prohibentium ne Regulares eo die Euchariſtiã adminiſtrent, ſolum eſſe de Cõmunione formaliter Paſchali, ideſt de ea, quæ de præcepto Eccleſiæ fieri debet, non de alia, prout tenet Suarez *to. 3. in 3. par. diſp. 72. ſect. 2. §. Cenſeo igitur, & to. 4. de Relig. Tract. 10. lib. 9. cap. 3. num. 7.* Rodriguez *to. 1. queſt. regular. queſt. 56. ar. 3.* & alij, ideo probabile etiam ſatis eſt, ſi oppoſitum non conſtet ex aliqua declaratione authentica S. Congregat. eum, qui in Paſchate Communionem in Parrochia ſumpſit, poſſe in alio die eiuſdem Paſchatis apud Regulares dictos priuilegiatos communicari, pro vt nouiſſimè tenet Nouarius *in lucern. Regular. verb. Euchariſtia num.* 11. plures alios referens. Idem etiam videtur dicendum de eo qui intra tempus determinatum ab Eccleſia ſumpturus eſt Euchariſtiam in Parrochia pro adimplendo præcepto Eccleſiæ, poſſe videlicet antea in alia die eiuſdem Paſchatis communicari apud prædictos Regulares, propter eamdem rationem. Suarez, Rodriguez, & Nouarius relati. Fauent ad hoc Nicolai quinti, & Antonij Cardinalis ac Pœnitentiarij Pauli tertij priuilegia pro Hieronimianis de Guadalupe, quæ refert idem Rodriguez *ibid.* §. *Reſpondeo ſecundò*. Ad minus tamen conſuetudini legitimæ ſtandum eſt in caſibus prædictis.

3 Nota tamen Clement. *Religioſi de priuileg.* relatam vbi adminiſtratio Euchariſtiæ prohibetur Regularibus ſine licentia Parrochi ſpeciali, non comprehendere clericos ſæculares, quia ſolum loquitur de Religioſis. Siluester *in Summ. verb. excommunicatio 7. num.* 32. Cõprehendit autem omnes Religioſos Religionis approbatæ, etiam cle-

ricos

Digitized by Google

ricos Militarium. Suarez *to.*5. *in* 3. *par. diſp.*22. *ſect.*4. Et etiam non ordinatos, Conuerſos, ſeu Moniales, quia omnes iſti clauduntur nomine *Religioſi.* Silueſter, & Suarez *ibid.* De Nouitijs autem probabile valde eſt non comprehendi, quia & ſi illi in fauorabilibus nomine Religioſorum veniant, non tamen in odioſis. Suarez *ibid.* & Peirinis *to.*1. *priuileg. Minim. in Conſtit.*1. *Iulij* 2. *num.*83. contra Silueſtrum ibid. Nomine etiam *Presbiteri Parrochialis* quo vtitur Clementina intelligitur Rector Eccleſiæ parrochialis, etiam ſi Sacerdos non ſit. Nauarrus *in Man. cap.*27. *num.*102. Hæc porro excommunicatio quæ in Clementina ponitur eſt ſolum contra præſumentes, vt patet ex verbo *præſumpſerint*, & ita ab ea excuſantur, qui ex ignorantia etiam culpabili id facerent, iuxta ſæpius dicta. Nauarrus *ibid.* Fagundez *in* 3. *Eccleſ. præcept. lib.*3. *cap.*2. *num.*14.

4 In articulo autem mortis abſente Parrocho poſſe licitè adminiſtrari hoc Sacramentum à Regularibus cuicunque conſtituto in tali neceſitate, dixi eo *cap.*21. *num.*8. & tenent Ioannes de Lugo *de Sacr. Euchariſt. diſp.* 18. *ſect.* 2 *num.* 53. Hurtadus *de Sacram. Euchariſt. diſp.*11. *diff.*6. & alij. Et meritò ſanè, quia in tali caſu præſumitur conſenſus Parrochi, & quamuis is non præſumeretur, præſumitur tamen Eccleſiæ conſenſus.

5 Similiter ſi caſus eſſet quod Parrochus negaret Euchariſtiam ſæcularibus Mendicantibus confeſſis, malitioſè, aut ſine rationabili cauſa, aut illam adminiſtrare differet, licet ex priuilegio Sixti 4. pro Minoribus quod refert Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo communicare num.*6. & pro Carmelitis, quod retuli *to.* 1. *Summ. cap.* 21. *num.* 10. poſſent illam ipſis adminiſtrare, ſtandum tamen eſt limitationi, quam affert idem Caſſarubius *ibid. num.* 10. videlicet, quod poſſet illis à Mendicantibus (& etiam alijs qui cum ipſis communicationem priuilegiorum habent) miniſtrari, quando ſcilicet talis negatio ſine legitima cauſa, vicinorum teſtimonio probata, aut requiſitio coram Notario publico facta doceretur. Ita enim habet Leo 10. in Bulla *Dum intra* in 1. to. Bullar. inter Bullas ipſius num. 22. Miranda *in Man. to.* 1. *quæſt.* 49. *art.* 1. Naldus *in Summ. verbo Euchariſtia num.* 15. & *verbo Religioſus num.* 33. vbi ſcandalum in hoc fugiendum recte monet. Addunt ijdem Caſſarubius, & Miranda ſtare poſſe Mendicantes conceſſioni facta per Sixtum 4. eo quod ipſe Leo 10. viuæ vocis oraculo ita declarauit. Quia tamen omnia viuæ vocis oracula hoc tempore reuocata ſunt à SS.D.N. iuxta dicta *to.*1. *Summ. cap.*3. *num.*21. ideo cautè procedendum.

6 Poſſe etiam prædictos Regulares miniſtrare Euchariſtiam aduenis, & peregrinis etiam in die Paſchatis, & ad implendum præceptum

annuæ communionis, cum in ea re nulla iniuria fiat proprijs Parochis, quia tales aduenæ, & peregrini ab illis abſunt, tenent non ſolum Peirinis, quem dicto *cap.* 21. *num.* 8. retuli, ſed etiam Sanchez *de Matrim. lib.* 3. *dub.* 23. *num.* 17. Diana *par.* 3. *Tract.* 2. *de dub. Regular. reſolut.* 12. Nouarius *ſup. num.* 4. & alij quos ipſi referunt, eſtque id ſatis probabile, maximè accedente priuilegio Iulij 2. pro Minimis à Peirinis eo loco relato, quo tam ipſi Minimi, quam alij cum ipſis priuilegiorum communionem habentes vti poſſunt.

7 Poſsũt prætereà Religioſi extraneis Religioſis miniſtrare Euchariſtiam, etiam tempore Paſchatis, & ad impletionem præcepti Communionis, quando abſunt à loco vbi ſunt ipſorum Prælati. Ratio eſt, quia nec in hoc fit iniuria Parrochis, cum illi Religioſi Parrochis non ſubdantur, & præſumatur licentia Prælatorum ipſorum, nec contradicat Clementin. *Religioſi de priuileg.* quia ſolum eſt in fauorem Parrochorum & quoad ipſorum ſubditos. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 102. Sanchez *ſup.* Fagundez *ſup.*

8 Poſſe etiam eo tempore Paſchatis plures Religioſos miniſtrare Euchariſtiam ſuis familiaribus, conſtat ex dictis *to.* 2. *cap.* 16. *num.* 19. Quare declaratio quædam S. Congregat. quam refert Gauantus *in Man. verb. Euchariſtia num.* 24. in qua dicitur famulos ſæculares in Monaſterijs degentes ad parrochiam in Paſchate ire debere, intelligi poteſt de famulis Regularium nõ habentium priuilegium quoad hoc. Nota tamen conditiones, quas ex Leone 10. & Concilio Trident. eodem *cap.* 16. *num.* 15. dixi requiri ad hoc quod prædicti familiares hoc, & ſimilibus vtantur priuilegijs, & quia vna illarum eſt ex dicto Concilio, quod illi intra Regularium ſepta ac domos reſideant, difficile videtur quod famulus coniugatus qui nocte dormit extra Conuentum illis vtatur; prout Diana *ſup.* tenere videtur, niſi forſan illi ſuffragetur priuilegium de quo *num. ſequenti* dicam. Ex quo conſtat quid dicendum de famulis mercenarijs, qui ſcilicet ſolum ad breue tempus Regularibus inſeruiunt ad fodiendum, fabricandum &c. ſi enim iſti manent intra eorum ſepta etiam nocte, & ſub eorum obedientia, illiſque actu inſeruiunt; videtur poſſe Regulares potientes dictis priuilegijs illis adminiſtrare Euchariſtiam, etiam in Paſchate, quia verè ſunt familiares ipſorum pro eo tempore, & in eis reperiuntur conditiones aſſignatæ à Leone Papa, & Concilio, ſecus vero ſi aliqua ex dictis conditionibus illis deſſit. Quando tamen iſti non habent Parochiam, ſed ſunt ex aliena patria, iudicandum de illis ſicut dixi *ſup. num* 6. de aduenis, & peregrinis. Sanchez *ſup. num.* 18. Tamburin. *de iure Abbat. to.* 2. *diſp.* 5. *quæſit.* 3. *num.* 7.

9 Poſſe autem etiam quoſdam Regulares adminiſtrare Euchari-

ſtiam

ſtiam famulis ſuis dictas conditiones habentibus, etiam per modum viatici in articulo mortis, colligi poteſt ex priuilegio Leonis 10. pro Minimis, quod eo *cap.16. num.*11. retuli, & ita ſupponit Peirinis *to.1. priuileg. Minim. in Conſtit. prima Iulij* 2. §.15 *num.*11. & Iacobus Mancinus *in Pratic. viſitandi infirmos pract.* 8. *dub.* 2. Addit pro ea re Diana *par.*5. *Tract.*3. *reſolut.*52 priuilegium Pij 4. & Pij 5. in Bulla *Ad Immarceſſibilem &c.* to. 2. Bullar. inter Bullas eiuſdem Pij *num.* 31. vbi Theatinis Religioſis idem conceditur, etiam pro mercenarijs famulis, operarijs, & ſeruis eorumdem Congregationis.

10 Plures etiam Regulares, (& alios qui cum ipſis communicationem priuilegiorum habuerint) poſſe miniſtrare Euchariſtiam, etiam per modum viatici, ſæcularibus hoſpitibus infirmantibus, & commorantibus in eorum Monaſterijs, tenet Peirinis *ſup.* §. 37. *num.* 92. propter priuilegium Iulij 2. Minimis conceſſum, & Peregrinus 1. *par. ſui Compend. tit. communicare num.*3 propter priuilegium relatum Pij 4. & Pij 5. pro Theatinis. Conſule illa, maximè hoc poſterius Pij 5. quod eſt ſatis amplum. Et nota, quod ad hoc vt Religioſi vti valeant ipſis nō requiritur quod ſint approbati ab Epiſcopis, ſed ſufficit licentia Superiorum, poſitis ipſis priuilegijs. Peirinis *ſup. num.*93.

11 Poſſe etiam aliquos Regulares adminiſtrare Euchariſtiam ſæcularibus in priuatis ipſorum ſæcularium Oratorijs, in quibus licentiam habent audiendi Miſſam, etiam ſi Epiſcopus prohibuerit ne in illis cōmunionem acciperent, tenet Portellus *in Reſponſionib. Moralib. par.*3. *caſu* 39. cui fauet Diana 4. *par. Tract.*4. *Reſolut.* 14. ex priuil. Pauli 4. conceſſo Minorib. in Bulla, quam refert Rodriguez in Bullario inter Bullas Pauli 4. num. 3. Quia tamen priuilegium hoc clarum non eſt (vt intuenti illud, & prohemium Bullæ patebit) ſicut nec alia, quæ affert ipſe Rodriguez *to.*1. *quæſt. Regular. quæſt.*56. *art.*3. ideo meritò relatus Diana conſulit Regularibus nō vti illo ſine conſenſu Epiſcoporum, præſertim cum Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *in decr. de obſeruand. in celebrat. Miſſar.* conceſſerit Epiſcopis facultatem prohibendi Regularibus ne celebrēt in Oratorijs priuatis ab eiſdē non approbatis, conſequenter enim videtur etiam poſſe illis prohibere ne Euchariſtiam adminiſtrent. Nouarius *ſup. num.*9. & 10. Ex priuilegio tamen Bullæ Cruciatæ videtur id fieri poſſe in locis vbi viget, vt habet Diana relatus, quamuis prudenter etiam conſulat ne id fiat contradicente Epiſcopo. Addit *in* 4. *par. Tract.*4. *Reſolut.* 81. poſſe in dictis Oratorijs ex vi Bullæ Cruciatæ adminiſtrari Euchariſtiam etiam in Paſchate. Sed vide dicta *ſup.* verb. *Bulla Cruciatæ num.*14.

12 Adminiſtrare Euchariſtiam Religioſis ſolum ſpectat ad eorum Prælatos, vel habentes ab ipſis licentiam expreſſam, vel præſumptam.

Ratio eſt, quia adminiſtratio Sacramentorum ſolum pertinet ad paſtores ordinarios, vel de commiſſione ipſorum, paſtores autem ordinarij Regularium ſunt eorum Prælati. Tamburinus *de iure Abbat. to. 2. diſp. 5. quæſit.* 1. Quid verò dicendum de Tertiarijs viris, aut fœminis, conſtat ex dictis *to. 2. cap. 14. num.* 34.

13 Licet Sacramentum Euchariſtiæ manu alterius accipientes, vt ſunt laici, teneantur in Parochia tempore Paſchatis pro adimpletione præcepti communicare, celebrantes tamen, ſcilicet Sacerdotes, etiam ſæculares, non ita. Sic enim conſuetudine receptum eſt. Naldus *in Summa verbo Euchariſtia num.* 5. ex Henriquez.

14 Licet etiam regulariter loquendo miniſter Sacramenti Euchariſtiæ debeat eſſe Sacerdos, *cap. peruenit de conſecrat. diſt.* 2. pro vt S. Th. & Theologi cum ipſo docent 3. *par. quæſt.* 82. fere per totam, imo non quilibet Sacerdos, ſed ille qui habet poteſtatem iuriſdictionis, ſiue ordinariam, ſiue delegatam, quia diſpenſatio Sacramentorũ pertinet ad paſtorem ſpiritualem. Vaſquez *de Euchariſt. diſp.* 219. *cap.* 2. Layman. *lib.* 5. *Tract.* 4. *cap.* 7. *num.* 3. Nihilominus tempore neceſſitatis, vt in mortis articulo, poteſt Diaconus illam adminiſtrare, vt habetur ex Concilijs Niceno, Arelaten, & Carthaginen. 4. S. Tho. *ſup. art.* 3. & Expoſitores cum ipſo *ibid.* Rodriguez. *to.* 1. *quæſt. Regul. quæſt.* 56. *ar.* 8. Requiritur autem iuſta aliqua cauſa vt hæc facultas Diacono conferatur, & vt ipſa legitimè vtatur. Iura enim prædicta eam requirunt. Suarez *to.* 3. *in* 3. *par. diſp.* 72. *ſect.* 1. Rodriguez *ſup.* Vnde ſi præter Diaconum ſint alij Præsbiteri qui poſſint, & velint id facere, nõ poteſt committi Diacono, quia iam ceſſat ratio neceſſitatis. Suarez *ibid.* Caſu etiam quòd Euchariſtia ſit de neceſſitate adminiſtranda, & non adſit Sacerdos, vel nolit id facere, Diaconus eam adminiſtrat ex præſumpta voluntate Eccleſiæ, præſertim cum neceſſe non ſit vt in hoc Sacramento ab eius adminiſtratione excludatur, qui ipſum conficere non poteſt. Sotus *in* 4. *diſt.* 13. *quæſt.* 1. *ar.* 3. Suarez *ſup.* Similiter ſi in aliquo Monaſterio contingat ſolum Prælatum eſſe Sacerdotem, & ipſum nullo modo miniſtrare poſſe Euchariſtiam Religioſo, aut famulo Conuentus morituro, poteſt id committere Diacono. Rodriguez *ſup.* Si tamen ſine neceſſitate, aut licentia illam adminiſtraret, non ſolum peccaret mortaliter contra Eccleſiæ prohibitionem, ſed etiam fieret irregularis, quia exerceret actum proprium Ordinis Sacerdotalis, quem non habet, vt tenet Laymanus *ſup. num.* 3. §. *porro irregularitatem.* Adminiſtrans etiam ex commiſſione, ſi eſt cenſura irretitus etiam efficitur irregularis, quia talis adminiſtratio eſt actus Ordinis Diaconatus, ratione cuius efficitur capax illius. Naldus *in Summa verbo Euchariſtia num.* 18. Inferiori autem clerico, ſcili-

ſcilicet Subdiacono nunquam munus hoc conferri poteſt. Ita enim colligitur ex *cap. peruenit* relato, maximè accedente Eccleſiæ conſuetudine, quæ nunquam hoc permiſit. Suarez *ſup.*

15 Nulli niſi ſoli Sacerdoti ſacrificanti licere communicare ſeipſũ plures aſſerunt, alij negant. Sed dicendum, in articulo mortis, ſi non ſit Sacerdos qui Euchariſtiam adminiſtret, probabile eſt quemcumq; fidelem etiam laicum ſeipſum poſſe communicare, ſicut feciſſe fertur celebrem illam Reginam Scotiæ in Anglia morti proximam. Ratio eſt, quia etſi hoc Sacramentum non ſit tam neceſſarium ſicut pœnitẽtia, eſt tamen valde neceſſarium, præſertim pro articulo mortis, cum iuxta probabiliſſimam plurium opinionem, quam ex S. Tho. 3. *par. quæſt.* 79. *art.* 3. ſequitur inter alios Cornexo *ibid diſp. vnic. dub.* 2. in aliquo caſu poſſit conferre primam gratiam, & cauſare remiſſionem peccati mortalis, & ex alia parte hoc non eſt contra ius diuinum, cum in co ſtando olim fideles proprijs manibus communicarent ſe ipſos, & ſacras Hoſtias domos ſuas deferrent, vt Hiſtoriæ referunt, & ius humanum *ca. peruenit de conſecrat. diſt.* 2. quod id prohibet, ſicut nec conſuetudo Eccleſiæ non videntur obligare in caſu tam grauis neceſſitatis, vel ſaltem maximæ vtilitatis. Valentia *to.* 4. *diſp.* 6. *q.* 10. *punct.* 1. *in fin.* Suarez *to.* 3. *par. diſp.* 72. *ſect.* 3. *in fin.* Diana & alij quos refert *par.* 3. *tract.* 4. *Reſol.* 47. *& par.* 5. *Tract.* 3. *Reſol.* 47. Addit Cornexo *Tract.* 5. *de excommun. diſp.* 10. *dub.* 1 poſſe id facere ſe communicando in dicto caſu articuli mortis Sacerdotem excommunicatum, etiam non tolleratum, ſiue ex præconſecratis Hoſtijs, ſiue etiam celebrando, præſertim ſi non ſe agnoſcat contritum, ſed ſolum attritum. Probabile etiam multis eſt, quemcumque fidelem etiam laicum poſſe alijs in eo caſu extremæ neceſſitatis, & articuli mortis conſtitutis ſimiliter Euchariſtiam adminiſtrare, propter eamdem rationem. Coninchus *de Sacram. quæſt.* 82. *art.* 3. *num.* 23. Iacobus Granadus *de Sacram. in* 3. *par. controu.* 6. *Tract.* 12. *diſp.* 1. *num.* 4. Diana *ſup.* Hæc tamen intelligenda ſunt ſecluſo ſcandalo, quod ſæpius erit, vt credo. Layman. *ſup. num.* 6. Extra articulum etiam mortis licitum erit Sacerdoti non potenti ſacrificare, ſeipſum communicare, rationabili aliqua ſubſiſtente cauſa, & ſcandalo ceſſante, pro vt defendunt Suarez *ſup.* Coninchus *ſup. num.* 25. & alij. Caſu autem quo Sacerdos ægrotaret, nec eſſet alius qui ei adminiſtraret Euchariſtiam niſi ſolus Diaconus, potius deberet ab ipſo illam accipere, quàm ſibi ipſi miniſtrare, quia in tali caſu Diaconus ex licentia Sacerdotis, vt dictum eſt, id poteſt facere, & Sacerdos non habet cauſam ad id faciendum. Diana *dicto Tract.* 3. *Reſolut.* 48.

16 Euchariſtiam ſumpturo neceſſarium eſt obſeruaſſe à media nocte præcedenti ieiunium, non ſolum Eccleſiaſticum, ſed etiam naturale, ita

le, ita vt vel minimum cibi, aut potus ſumpſiſſe communionem impediat, ſub mortali. *ca. ſacramenta de conſecr. diſt.* 1. *c a. nihil.* 7. *quaeſt.* 1. & alijs iuribus. S. Tho. 3. *par. quaeſt.* 80. *art.* 8. & ibi Theologi. Sotus *in* 4. *diſt.* 12. *quaeſt.* 1. *art.* 8. Lugo *de Sacr. Euchariſt. diſp.* 15. *ſect.* 2. Etiam ſi id fuerit per modum medicinæ, quia intẽtio Eccleſiæ in hoc præcepto eſt vt propter reuerentiam Sacramenti nihil ante illud ea die in ſtomachum deueniat. Silueſter *in Summ. verbo Euchariſtia* 3. *quaeſt.* 6. Etiam ſi id quod traijcitur non habeat rationem nutrimenti, vt papyrus, creta, lignum. Enriquez *lib.* 8. *de Euchariſtia cap.* 49. Naldus *in Summ. verbo Euchariſtia num* 10. Imo etiam ſi illud poſtea euomatur. Naldus *ibid.* Bonacina *de Euchariſt. diſp.* 4 *q.* 6. *punct.* 2. *num.* 10. Secus verò quando traijcitur aliquid caſu aliquo, & non ex intentione, aut per modum cibi, aut potus; vt ſi per modum reſpirationis quis attraxerit, & deglutiat aliquid pulueris, vel terræ, vel aliquam pluuiæ guttam, vel aliquam muſcam in os intrantem, aut etiam per modum ſaliuæ, vt quando os abluitur, & aliquid aquæ tranſmittitur in ſtomachum, aut quando preter intentionem reliquiæ cibi, quæ heſterno die dentibus adhæſerunt, traijciuntur. Sotus *ſup.* Suarez *to.* 3. *in* 3. *par. diſp.* 68. *ſect.* 4. Bonacina *ſup. num.* 6. Lugo *ſup.* De tabachi ſumptione noua quæſtio eſt, propter nouum vſum, forſan abuſum, huius ſæculi, an impediat communionem. Aliqui enim reſpondent negatiuè. Diana 5. *par. tract.* 13. *Reſolut.* 1. Quod mihi non placet, quia tabachus verè eſt nutrimentum, vt conſtat ex multis experientijs plurium, qui ex ipſo ſolo ſuſtentati ſunt, verè etiam eſt medicina, hoc enim prætextu ſumitur, ſumitur etiam non caſu, ſed ex intentione, & propoſito, vt ſuppono, & quod ſumatur per nares non tollit quo minus talis actio ſit comeſtio, etſi non communis, & ordinaria, ſed extra ordinaria, qualis eſſet ſi ægroto edere per os non potenti aliquis liquor daretur per nares, vt inde ad ſtomachũ deueniret. Quare credo, quod, ſiue ſumatur in puluere, ſiue in fumo, ſiue in folio, ſiue per os, ſiue per nares, niſi ſit in tam parua quantitate vt moraliter certum ſit, nihil ipſius ſubſtantiæ ad ſtomachum perueniſſe, impedire communionem. Lege Antonium de Leone *in quaeſt. moralib. de Chocolate par.* 2. §. 4. *à num.* 10. vbi affert duo Concilia Prouincialia Limenſe, & Mexicanum, à S. Congregatione Cardinalium approbata, vbi hæc ſententia confirmatur.

17 Sunt tamen aliqui caſus, in quibus licitum eſt ſumere Euchariſtiam non ieiunis, primus eſt de infirmis, quibus non ieiunis poteſt conferri Euchariſtia per modum Viatici, quãdo commodè aliter fieri non poteſt. Ita tenet communis vſus Eccleſiæ. Intellige etiam toties quoties ſtatus morbi mutatur ita vt, eſſet, redeatque mortis periculum,

Suarez

Suarez *ſupra ſect.* 5. Imo etiam ſi non mutetur poſſe infirmum eodem modo communicari in eadem infirmitate poſt octo, vel decem dies poſt præcedens Viaticum, propter magnam vtilitatem huius Sacramenti pro illo periculo mortis, tenent Suarez ſupra, & Toletus *in Summa l.6. c.15. n.2.* In caſu etiam quo quis v.g. iſto mane ſe communicauit, ſi poſt prandium incidat in periculum mortis poſſe illi iterum dari Euchariſtiam, & ſi plures negent, probabiliter tamen affirmant Hurtadus de Mendoza *de Sacram.diſp.10.de Euchariſt.diffic.2.* & alij quos ſequitur Diana 5 *par.tract.3. reſolut.33.* Secundus caſus eſt, quando ita poſtulat reuerentia huius Sacramenti, vt ſi Sacerdos animaduertat fore, quod alioquin perueniet ad manus hæreticorum, vel aliorum, à quibus iniquè tractabitur. Henriquez *ſupra c.50.* Laymanus *l.5. Tract.4. cap.6. num.22.* Qui in tali caſu animaduertit deberi cum reuerentia ſumi à Sacerdote, vel ſi is non adſit, à clerico, vel laico. Tertius eſt, etſi rarus, quando aliquis non ieiunus cogitur communicare, vel celebrare ad vitandum ſcandalum, tunc enim præceptum Eccleſiaſticum cedit naturali cõſeruandi famam. Suarez *ſup. ſect.5.* Layman. *ſup.* Idem dico ſi aliquis cogeretur non ieiunus ad celebrandum, quando id non eſſet in contemptum Eccleſiæ. Diana *Tract.3.reſolut.39.* Quartus contingit in celebratione Miſſæ, ſi Sacerdos peracta conſecratione ante communionem moriatur, & non eſt alius, qui ſubſtituatur ad perficiendum ſacrificium, niſi Sacerdos non ieiunus, talis enim ſubſtituendus eſt, quia præceptum perficiendi ſacrificium ſtrictius eſt præcepto ſumendi Euchariſtiam ieiuno ſtomacho, quia illud eſt diuinum, iſtud humanum. Nauarrus *in Man.c.25. num.86.* Vel quando Sacerdos loco vini conſecrauit aquã, & hoc non animaduertit, niſi poſt aquæ ſumptionem. Tunc enim de nouo debet vinum conſecrare, & conſecratum ſumere, propter eamdem rationem. Henriquez *dicto c.5.* Vel quando Sacerdos cepta Miſſa recordatur ſe non eſſe ieiunum, nec poteſt omittere Miſſam propter ſcandalum, quod inde oriretur, aut quia eſt iam poſt conſecrationem. Suarez *ſup.ſect.6.* Laymanus *ſup.num.21.* Quintus contingit Sacerdoti etiam poſt ſumptam ablutionem, quando reperit aliquam particulam Hoſtiæ in patena, vel quando adhuc illi reſtant aliquę particulæ adhærentes palato, quia huiuſmodi particularũ abſumptio pertinet ad vnum, idemque ſacrificium, & reputatur pro vna communione. Suarez *ſup.ſect.6.* Henriquez *ſup.c.50.* De reliquijs etiam manentibus in vaſe communionis poſtquam diſpenſata eſt Euchariſtia, idem videtur dicendum, quando fuerunt conſecratæ in eadem Miſſa, propter eamdem rationem, vel quando etiam ſi in alia conſecratæ fuerint non poſſunt reuerenter cuſtodiri, propter reuerentiam tanti Sacramenti.

Digitized by Google

menti. Aliàs autem melius eſt, quod conſeruentur. Bonacina *ſup. num.*14. ex alijs.

18 An vero Sacerdos non ieiunus poſſit celebrare ad conſecrandã Hoſtiam pro communione moribundi, quamuis communis ſententia negatiuè reſpondeat, eo quod maior ratio habenda ſit de reuerentia Sacramenti, quam de communione moribundi, præſertim cum eo caſu non obligetur præcepto communicandi, niſi adſit aliqua Hoſtia cõſecrata (Sotus *in* 4 *diſt.* 12. *quaſt.* 1. *art.*8. Nauarrus *in Man. cap.*25. *num.*89. & alij) Nihilominus aliquibus eſt probabile oppoſitũ, intellige, ceſſante ſcandalo. Layman. *ſup. num.*21. cui fauent Suarez *ſupra dict.1 ſect.*5. Granadus *in* 3 *par. de Sacram. controu.*6. *Tract.*10. *diſp.*8. *num.*12. & Diana 5 *par. Tract.*3. *Reſolut.*35. poſt Maiorem, Zambranum, & Zanardum. Ad communicandum tamen ſeipſum in prædicto articulo mortis conſtitutum poſſe Sacerdotem non ieiunum celebrare, ſi aliunde ſacram Euchariſtiam non haberet, etiam probabiliter tenent Laymanus *ſup. num.*20. & Lugo *de Sacram. Euchariſt. diſp.*15. *ſect.*4. *num.*69.

19 Quid autem dicendum in caſu, quo Sacerdos dubius ſit an aliquid ſumpſerit poſt mediam noctem, vel quando poſt quam vnum horologium ſonuit pro media nocte, aliquid comedit ante quam aliud ſonaret, conſtat ex dictis ſupra verbo *Dubia Regularium num.*13.

20 Etiam ijs qui in amentiam ſeu phreneſim inciderint ad miniſtrandam in mortis articulo Euchariſtiam, non ſolum quando eam prius explicitè petierunt, ſed etiam quando implicite deſiderarunt, colligitur ex Concilio Carthaginenſi 4. *cap.* 76. & Arauſic. 1. *cap.* 3. vt refertur *canone is qui* 26. *quaſt.* 6. Ratio eſt, quia tales obligabantur hoc præcepto, & tanti Sacramenti receptio vtiliſſima illis eſt pro ſalute animæ; non ergo eis denegari debet. Layman. *lib.* 5. *Tract.*4. *cap.* 4. *num.* 4. Bonacina *de Euchariſt. diſp.* 4. *quaſt.*6. *punct.*1. *num.*4. & 5. Requiruntur autem ad id tres conditiones. Prima, quod non credatur tales eſſe in ſtatu peccati mortalis, vt ſic enim ſunt indigni Euchariſtiæ receptione. Secunda, quod non ſit ſpes redituros ad vſum rationis: Tunc enim expectandum eſſet, vt maiori cum fructu, & deuotione communionem reciperent. Tertia, quod non ſit periculum irreuerentiæ in Sacramentum, puta quod illud eſſent expuituri &c. cuius rei experientia capi poteſt dando illis prius Hoſtiam non conſecratam. Layman. *ibid.* Vt vero credantur implicite deſideraſſe hoc Sacramentum, ſufficit piè, & catholicè vixiſſe, Granadus *de Sacram. in* 3 *par. controu.* 6. *Tract.* 10. *diſp.*5. *num.* 3. & 4. Lugo *de Sacram. Euchariſt. diſp.*13. *ſect.*3. *num.*24. & 25. Lege Sanchium *in Select. diſp.* 38.

Energu-

21 Energumenis etiam tribui debet Euchariſtia, niſi ſit periculum irreuerentiæ, & habeant vſum rationis, propter rationem adductam. Sotus *in 4. diſt.* 12. *quæſt.* 1. Layman *dicto cap.* 4. *num.* 6.

22 Poſſe ſacerdotem celebrantem dare partem ſuæ Hoſtię alicui volenti communicare nonnulli approbant. Sed cum hoc ſit contra vſum Eccleſiæ & cęremonias Miſſalis, nullo modo admittendum eſt, niſi in caſu raro, in quo inſignis aliqua perſona communicari vellet, nec eſſet alia Hoſtia, & ſcandalum nō eſſet. Quo ſenſu accipiendus Granadus *de Sacram. in 3. par. controu. 6. Tract.* 13. *diſp.* 13. *num.* 4. Meritò ergo in Conſtitutione Synodali à Sereniſs. Cardinali infante edita 1622. id prohibitum eſt. Caſu tamen quod eſſet communicandus moribundus, nec alia Hoſtia eſſet, id fieri ſine dubio poſſet, propter dicta in ſuperioribus. Granadus *ibid. num.* 3.

23 Publico peccatori, v. g. publico vſurario, vel publicæ meretrici antequam de ipſius pœnitentia conſtet, publicè, vel occultè petenti Euchariſtiam, denegari debet, tum quia margaritæ non ſunt mittendæ ante porcos, tum quia talis eſt indignus tanto Sacramento, & Sacerdos cui commiſſa eſt illius diſpenſatio, debet illud prudenter adminiſtrare. Suarez *to.* 3. *in* 3. *par. diſp.* 67. *ſect.* 2. Rodriguez *in Summ. to.* 1. *cap.* 68. *concl.* 2. *num.* 2. Occulto autem peccatori, quamuis ſi in occulto petat, denegari etiam debeat, propter dicta, ſecus verò, ſi in publico petat, tum exemplo Chriſti, qui illam non denegauit Iudæ, quem ſciebat peccatorem, tum ad euitandum ſcandalum aliorum, & illius infamiam. Sotus *in 4. diſt.* 12. *quæſt.* 1. *ar.* 6. Nauarrus *in Man. cap.* 21. *num.* 55. & 56. Si tamen ſine ſcandalo & infamia repelli poſſet, repellendus eſt. Suarez *ſup. diſp.* 67. *ſect.* 4. *in fin.* Quando etiam peccatum occultum eſt cognitum ſolum per Confeſſionem, cum non liceat Confeſſario vti ſcientia Confeſſionis, ne ea reddatur odioſa, denegari non debet communio, niſi Sacerdos bono modo, & ſine offenſione ſigilli excuſari ſe poſſet. Bonacina *de Sacram. diſp.* 1. *quæſt.* 6. *punct.* 4. *num.* 4. Si tamen aliquis in vno loco v. g. Romæ ſit publicus peccator, & exiſtens Matriti petit publicè communionem, licet plures dicant poſſe illi negari, quia per ſuum peccatum Romę publicum amiſit ius ſuæ famæ, nihilominus probabile valdè eſt poſſe illi concedi eo modo quo dixi peccatori occulto concedendam eſſe, tum quia in dubio credendus eſt emendatus, tum quia eſto Sacerdoti conſteret emendatum non eſſe, Matriti tamen retinet bonam famam, & ibi eſt occultus peccator. Sotus *ſup.* Henriquez *de Euchariſt. c.* 57. Quid verò dicendum quando Sacerdos dubitat, an ille qui petit communionem ſit publicus peccator, aut non, habes ſupra verbo *Dubia Regularia num.* 15.

Quæ-

24 Qualiter Euchariſtia exponi non debeat à Regularibus publicè adoranda ſine cauſa ab Ordinario approbata, dixi ex declarationibus S. Congregationis *to. 2. Summ. c. 1. num.* 26. Vide & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Euchariſtia.* vbi etiam habet ex alia declaratione non eſſe ſingulis diebus exponendam (intellige etiam ab illis, qui id poſſunt facere,) ſed in quibuſdam tantum Solemnitatibus. Qualiter etiam non retinenda in Oratorijs Confraternitatum, dixi ex declarationibus etiam Sac. Congregationis eodem *to.2. c.*15. *num.*22. Multo minus poſſe ab illis exponi, conſtat ex alia declaratione apud eumdem Barboſam *ſup.* Renouandam eſſe ſingulis octo, vel quindecim diebus, habetur ex Clem.8. in Conſtit. *Sanctiſſimus* in 3.to. Bullar. inter Conſtitutiones ipſius *num* 34. Naldus *in ſumma verbo Euchariſtia num.*19. Sumenda eſt ſemper à Sacerdote ſiue ſano, ſiue infirmo habente Stolam, ex Concil. *Bracarenſi*, Rituali Romano Pauli 5. & conſuetudine. Naldus *ſup. verbo Sacerdos num.*7. Deferendam eſſe (intellige in proceſſionibus) à celebrante proprijs manibus, non obſtante quauis contraria conſuetudine, etiam conſtat ex alia declaratione S. Congregationis apud Barboſam *ſup.* Vbi etiam ex alijs declarationibus habetur feria quinta in Cœna Domini ſub vnica tantum claue retinēda per Sacerdotem in craſtinum celebraturo aſſeruari debere, & nullo modo apud perſonas laicas, & ſæculares cuiuſcunque ſtatus, gradus, & conditionis, non obſtante conſuetudine in contrarium, etiam apud Regulares.

25 Vide dicenda 4.to. verbo *Miſſa*.

EXAMEN EXAMINATORES.

SVMMARIVM.

*De hac materia remiſſiuè. num.*1.
*De Examinatoribus Synodalibus. num.*2.
Quales ij debeant eſſe. ibid.
De conditionibus ipſorum. ibid.
An Regulares eligi poſſint. ibid.

1 DE examine Confeſſariorum Regularium dixi *to.*1. *Summ. c.* 19. *à num.* 2. & *to.*2. *c.*1. *num.*18. De examine Concionatorum eo *to.*1. *c.*20 *à num.*1. & *to.*2. *c.*1. *num.*17. & ſupra verbo *Epiſcopus num.* 21. De examine puellæ ſuſcepturæ habitum Religionis, vel profeſſionē emiſſuræ, dixi eodē *to.*1. *c.*25. *n.*12.

& *to.*2.

& *to.2.c.1.num.*24. & ſupra verbo *Epiſcopus num.*8. De examine autem Regularium ad beneficia Regularia dixi eo *to. 2. c.* 18. *num.* 11. De examinatoribus autem pro Regularibus Cōfeſſarijs, Concionatoribus, lectoribus publicis, ac promouendis ad Sacros Ordines, iuxta decreta Summorum Pontificum Clem.8. & Vrbani 8. deſignandis in Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, dixi *to.2. c.12. num.*33.

2 Solum hic aliquid dicendum de Examinatoribus ſynodalibus à Concilio Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. aſſignatis pro prouiſione Eccleſiarum Parrochialium, pertinet enim eius rei notitia ſpecialiter ad Regulares. Conſtat namque ex Concilio ibidem huiuſmodi Examinatores debere eſſe Magiſtros, ſeu Doctores, aut Licentiatos in Theologia, aut iure Canonico, vel alios clericos ſeu Regulares etiam ex Ordine Mendicantim. Vnde ex alijs Ordinibus etiam aſſumi poſſunt. Gauantus *de Synodo par.*1. *cap.*31. *& in Man. verb. Examinatores n.*5. Nouarius *in lucern. Regular. verb. Examinatores num.*2. Declaratum etiam eſt à Sacra Congregatione in vna Turritana ſub die 10. Martij 1629. in prædictos Examinatores Synodales non poſſe eligi Clericos ſæculares aut Regulares, qui dictis gradibus non ſunt inſigniti, niſi illi viri qualitatis expreſſæ non extent, quo caſu ſunt eligendi, qui ad munus exercendum magis idonei videbuntur, eorumque vota æqualis valoris, & efficaciæ erunt ſicut aliorum. Barboſa *de Offi. & poteſt. Parochi cap.*2. *num.*75. Debent autem iſti Examinatores iurare ad Sancta Dei Euangelia ſe, quacunque humana affectione poſtpoſita, fideliter munus executuros, pro vt habet idem Concilium vt ſupra illis verbis *Iurentque omnes &c.* ita vt ſi non iurauerint Concurſus vitietur. Declaratum enim eſt à Sacra Congregatione in vna Biſignanen. ſub 2. Decembris 1628. Concurſus factos non præſtito iuramento ab Examinatoribus Synodalibus fuiſſe nullos. Barboſa *ibid. num.* 78. *& de Offic. & poteſtat. Epiſcop. Allegat.* 58. *num.*48. Vnde iuramentum illud, & ad S. Dei Euangelia pertinet ad formam. Nicolaus Garzia *de benefic. par.*9. *cap.* 2. *num.*356. Barboſa *ſup. dict. num.*48. Cauere autem debent, *ne quidquam prorſus occaſione huius examinis, nec ante nec poſt accipiant, alioquin Simoniæ vitium tam ipſi, quam dantes incurrent, a qua abſolui nequeant niſi dimiſſis beneficijs, quæ quomodocunque etiam antea obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles reddantur.* Ita enim habetur eo loco Concilij. Garzia *ſup. à n.*368. Franciſcus Leo *in Theſaur. fori Eccleſiaſt. par.*2. *cap.*3. *num.*25. Ita vt nec poſſit Ordinarius ſtatuere aliquod ſtipendium etiam minimū pro illis, & ſi ſecus ſtatutum fuerit decretum irritum ſit. Ita enim eſt deciſum, vt refert idem Garzia *dict. cap.* 2. *num.* 374. In Eccleſijs autem Hiſpaniarum contrarium receptum eſſe teſtatur Petrus Ledeſma

in Sum-

Digitized by Google

in Summa par. 2. Tract. 7. cap. 1. Concl. 7. propè finem. Poſſe autem Epiſcopum aliquid de ſuo præfatis Examinatoribus conferre, titulo præmij, ſtipendij, ſeu ſuſtentationis, quia Concilium non videtur loqui de Epiſcopo, probabiliter tenent Garzia *ſup. num. 379.* Bonacina *de Simonia quæſt. 7. punct. 2. diff. 1. num. 6.* An vero examinatus poſſit aliquid dare in eleemoſinam Conuentui, vel Monaſterio vnde erat Religioſus ipſius Examinator, intuitu examinis, res eſt dubia, & problematicè diſputari poteſt. Idoneitas de qua iudicare debent, pro vt colligitur ex Concilio non ſolum eſt reſpectu ſcientiæ, ſed etiam ætatis, morum &c. Sigiſmundus a Bononia *de elect dub. 32* Naldus *in Summa verbo Examinatores num. 2.* id referens deciſum à S. Congregatione. Dicit etiam *num. 1.* Examinatores non poſſe aliquem reprobare propter defectum notum in ſola Confeſſione, quod mihi certum eſt, non enim eſt licitus vſus ſcientię Confeſſionis pro externa gubernatione, pro vt ſæpe dixi. Alia ad intentum in prædictis Auctoribus reperiet lector.

EXCOMMVNICATIO quoad Regulares.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
Quatenus ſpectat ad Regulares. ibid.
De Religioſo minori excommunicatione ligato, quæ illi ſint prohibita. num. 2.
An eligi poſſit. num. 3.
Num priuetur iure eligendi. num. 4.
Excommunicatio minor à quo, & in quibus caſibus feratur. num. 5.
Ab illa quis abſoluat. num. 6.
Excommunicato maiori excommunicatione quorum Sacramentorum adminiſtratio ſit prohibita. num. 7.
Quorum Sacramentalium vſus. num. 8.
Quomodo peccet Sacramenta recipiendo. num. 9.
Quid de illo, qui ipſi Sacramenta miniſtrauerit. num. 10.
De priuatione ſuffragiorum Eccleſiæ. num. 11.
Quomodo ea intelligenda. ibid.
An Miſſa pro hæreticis celebrari poſſit. num. 12.
Excommunicatus non celebrat, nec actum Ordinis exercet. num. 13.
Nec diuina officia ex officio celebrat. num. 14.

Pri-

Digitized by Google

Priuatim diuinum officium recitat. num.15.
Quomodo id facere poteſt. ibid.
Probibitæ non ſunt illi priuatæ orationes. num.16.
An probibeatur concionare. num.17.
An exercere Officium lectoris. num.18.
An aſsiſtere Miſſæ, aut Officijs diuinis. num.19.
An alij eum admittere poſsint ad diuina. num.20.
Quid faciendum ſi excommunicatus velit diuinis aſsiſtere. num.21.
Probibitum eſt alijs cum excommunicato diuinis aſsiſtere. num.22.
An teneatur diebus feſtiuis audire Miſſam. num.23.
An poſsit intrare bæreticorum templa. ibid.
Incapax eſt beneficiorum Eccleſiaſticorum. num.24.
Quid ſi ad illa eligatur. ibid.
An ſit capax penſionis. num.25.
An fructus beneficij, vel penſionis recipere poſsit. num.26.
Regulares excommunicati quorum Officiorum Ordinis ſint incapaces. num.27.
Quid ſi in excommunicatione ea obtinuerunt. num.28.
Grauiter peccat qui excommunicato confert aliquod Officium, vel beneficium. num.29.
Quid faciendum pro noua collatione. num.30.
Iure eligendi quomodo priuetur excommunicatus. num.31.
Suſpenditur ab Officijs. num.32.
Priuatur vſu iuriſdictionis. num.33.
Actus iuriſdictionis ab ipſo facti an valeant. num.34.
Quomodo ſe gerere debeat ſubditus cum Prælato excommunicato. num.35.
An Prælatus excommunicatus abſoluat. ibid.
Priuatur excommunicatus omni communicatione forenſi. num.36.
An ſaltem actoris munus exercere poſsit. ibid.
An munus patroni, ſeu aduocati. num.37.
An poſsit teſtis eſſe. num.38.
An tabellio. num.39.
An vt reus conueniri poſsit. num.40.
Irritat excommunicatio litteras, & reſcripta Apoſtolica obtenta. n.41.
Priuatur excommunicatus omni ciuili, & politica communicatione. num.42.
In quibus caſibus. ibid.
Cum moderatione tamen Extrauagantis ad Euitanda. *num.43.*
An alij fideles cum excommunicatis communicare poſsint. num.44.
Caſus in quibus poſſunt. num.45.

Quid

Digitized by Google

Quid intelligatur per particulam lex. *num.*46.
Quid per particulam humile. *num.*47.
Quid per particulam res ignorata. *num.*48.
Quid per particulam neceſſe. *num.*49.
*An etiam in diuinis communicare poſſit in caſib. prædictis. num.*50.
*Debita num ſolui debeant excommunicato. num.*51.
De excommunicato in excommunicatione per annum perſiſtente. num. 52.
Priuatur excommunicatus Eccleſiaſtica ſepultura. num. 53.
Quomodo id intelligend. ibid.
*Alia remiſsiuè. num.*54.

1 DE hac cenſura plura dixi, tum primo, & ſecundo tomo, Summ. tum in hoc tertio verbo *Abſolutio*, verbo *Bulla Cœnæ*, verbo *Bulla Cruciatæ*, verbo *Caſus reſeruati*, verbo *Cenſuræ*, verbo *Confeſſarius*, & ſparſim per totum opus. Nunc verò applicando materiam excommunicationis ſpecialiter Regularibus, in gratiam ipſorum agam de natura, & effectibus excommunicationis, quatenus ad ipſos regulariter ſpectare poteſt. Cum autem excommunicatio ſit duplex, alia maior, & alia minor, maior quidem illa, quæ priuat hominem bonis communibus fidelium, videlicet Sacramentis, ſuffragijs Eccleſiæ, & communicatione humana: minor verò quæ priuat communione paſſiua ſacramentorum. *Cap. ſi celebrat. de Cleric. excommunicat. miniſt.* (Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.*4. *&* 5. Cornexo *to.*2. *in* 3. *par. S. Th. Tract.* 5. *de excommunicat. diſp.*1. *dub.*3.) ideo de vtraque agendum, & primò de excommunicatione minori.

2 Ergo Religioſus minori excommunicatione ligatus non poteſt aliquod Sacramentum v.g. Euchariſtiam, Ordinem &c. ſuſcipere, ita vt ſi illud ſuſcipiat peccet mortaliter. Ita enim colligitur tum ex *d. cap. ſi celebrat.* adiuncta communi expoſitione Doctorum; tum ex eo quod violat præceptum Eccleſiæ in materia graui. Ioannes Beetz *in præcept. Decalog. præcept.* 3. *expoſit.*4. *cap.*10. *littera B.* Cornexo *ſup. diſp.*9. *dub.*2. Layman. *lib.*1. *Tract.*5. *par.*2. *cap.*3. *num.*4. Non tamen propterea incurrit irregularitatem, aut aliam cenſuram *d. cap. ſi celebrat.* Beetz, & Cornexo *ſup.* Conſequenter etiam miniſtrans illi Sacramenta grauiter quoque peccat, niſi excuſetur ratione ignorantiæ, ſcandali, aut alterius mali vitandi: cooperatur enim peccato illius. Bonacina *de excommunicat. diſp.*2. *quæſt.* 3. *num.*3. Sacramenta autem quæ recipit validè recipit, quia per excommunicationem minorem non redditur incapax Sacramentorum. Cornexo *ſup.* Excepto Sacramento pœnitentiæ, quia cum peccet mortaliter illud recipiendo, non ſolum po-

nit

Digitized by Google

nit obicem gratiæ, ſed etiam ipſum reddit nullum. Cornexo,& Bonacina *ſup.* Secus ſi petat prius abſolutionem cenſuræ, aut ſciat abſolutionem ab illa eſſe ſibi cōcedendam antequam abſoluatur à peccatis. Bonacina *ſup.* Poſſe autem recipere Sacramenta quando id neceſſe eſſet ad vitandum ſcandalum, infamiam &c. à fortiori conſtabit ex dicendis infra *num.* 9. cum de excommunicato maiori excommunicatione idem dicam. Quamuis autem plurium ſententia ſit, talem excommunicatum excommunicatione minori peccare mortaliter, vel ſaltem venialiter in adminiſtratione Sacramentorum, ſi ſine neceſſitate id faciat, ex eo quod in d. cap. *Si celebrat* dicatur; *peccat autem conferendo Eccleſiaſtica Sacramēta* (Ioannes Betz. *ſup.* & alij Recentiores) Nihilominus oppoſitum eſt probabilius, aliàs dici deberet quod excommunicatio minor ſicut priuat communicatione paſſiua Sacramētorum, ſic & actiua. Textus autem ille intelligitur de illa collatione Sacramentorum, quæ eſt adiuncta cum receptione, prout contingit in Epiſcopo ordinante, qui ſimul celebrat, & ſe communicat, & in Sacerdote etiam celebrante, qui etiam ſe communicat. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 24. Suarez *to.* 5. *in* 3. *par. diſp.* 24. *ſect.* 2. *num.* 7. *&* 12. Cornexo *ſup. dub.* 1.

8 Religioſus etiam excommunicatione minori ligatus, ſi electus fuerit ſcienter, talis electio eſt irritanda. Ita enim habetur *d. cap. ſi celebrat.* vbi ſic: *Si ſcienter talis electus fuerit, eius electio eſt irritanda, pro eo quod ad ſuſceptionem eorum eligitur, à quorum perceptione à SS. Patribus eſt priuatus.* Vnde ſi ignoranter talis electio facta eſt, ſiue ignorantia ſe teneat ex parte electorum, ſiue ex parte electi, ſiue vtrorumque, valida erit, quia textus dicit *ſi ſcienter*, & ratio, quæ ibi adducitur de omnibus probat. Suarez *dicta ſect.* 2. *num.* 18. Cornexo *ſup. dub. vlt.* Cum autem dicatur in textu *eſt irritanda*, colligitur non eſſe ipſo iure irritam, ſed annullandam per ſententiam. Ioan. Beetz. *ſup.* Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 2. Cornexo *ſup.* Intelligitur etiam communiter textus de electione ad aliquam dignitatem, vel beneficium, ea ſcilicet quibus annexa eſt ſusceptio alicuius Sacramenti, non ad alia, propter rationem in textu aſſignatam. Suarez *ſup. num.* 14. *&* 15. Cornexo *ſup.* Idem dico de collatione ipſorum, tum quia talis collatio eſt virtualis quædam electio, cum ſit acceptio vnius præ multis, tum quia ratio textus æquè in vtroque procedit. Suarez *ſup. num.* 21. Cornexo *ſup.* Et de præſentatione, propter eamdem rationē. Layman. *ſup. num.* 5. Quæ verò Officia ſint in Religionibus, quæ nomen dignitatis merentur, dixi *to.* 2. *Summ. cap* 13. *num.* 2. & quæ dicantur beneficia Eccleſiaſtica in illis *to.* 1. *cap.* 15. *num.* 32. 33. & *to.* 2. *cap.* 18. Hinc, talem eligentes peccant mortaliter, & ſimiliter ipſe

electus, ſi ſe eligi permittat. Tranſgrediuntur enim legem canonicam in materia graui. Bonacina *ſup. num.* 7. Peirinis *in to.* 2. *de Prælato quæſt.* 2. *cap.* 5. *num* 24 Non tamen propterea incurrunt aliquam pœnam, vel cenſuram, cum non ſit in iure expreſſa, ſecundum Suarez *ſup. num.* 22. & alios. Licet Peirinis *ſup. num.* 26. probabiliter dicat talem eligentes incurrere pœnam *cap. cum in cunctis* §. *clerici de elect.*

4 Non tamen Religioſus ſic ligatus excommunicatione minori priuatur iure eligendi, *cap. ſi celebrat.* relato. Vnde poteſt ipſe eligere, preſentare, & vti omni iuriſdictione, quam aliàs habet, audire Miſſam, ſumere pacem, diuinis Officijs intereſſe, frui ſuffragijs, communicare cum alijs, abſoluere alios à peccatis, cenſuris &c. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 24. Bonacina *ſup. num.* 7 8. 9. & 10. Peirinis *ſup. n.* 25.

5 Hæc porro excommunicatio minor licet ab homine ferri poſſit ſicut, & maior, vſu tamen Eccleſiæ rarò, aut fere nunquam ſic fertur. Nauarrus *ſup. num.* 25. Toletus *ſup. num.* 3. Similiter, eſto ſecundum aliquos à iure ſit lata propter aliquos caſus, de quibus Suarez *ſup. ſect.* 3. nunc autem ſolum propter vnum incurritur, ſcilicet propter communicationem, aut participationem indebitam cum excommunicato maiori excommunicatione *cap. nuper de ſent. excommunicat.* Toletus *ſup.* Suarez *ſup. num.* 2. Dixi *indebitam*, quia ſi communicatio ſit inculpabilis, ſcilicet, vel in caſibus iure permiſſis, de quibus *à n.* 45. dicetur; aut etiam quando, vel ob ignorantiam, vel ob aliam cauſam ſic communicans non peccat, non incurrit hanc excommunicationem, cum enim ſit pœna non incurritur niſi ſuppoſita culpa. Suarez *ſup. num.* 3. Non requiritur autem ad hoc culpa mortalis, ſed ſufficit venialis. Etſi enim ſi communicatio eſt in diuinis tunc ſit mortalis, quando vero in humanis, regulariter ſolum reputatur tranſgreſſio leuis, & venialis, niſi adeſſet contemptus, aut communicatio eſſet cum excõmunicato de participantibus, aut in crimine criminoſo, iuxta dicenda infra *num.* 44. Toletus *ſup.* Forſan etiam non ſufficit ad eam incurrendam culpa, quæ ſolum eſt venialis ex defectu aduertentiæ, aut deliberationis, vt putat Suarez *ſup.* quia in tali culpa non reperitur perfecta inobedientia, aut contumacia, quæ ad incurrendam cenſuram eſt neceſſaria. Dixi etiam ſupra *cum excommunicato maiori excommunicatione.* Quia communicans cum excommunicato minori excõmunicatione, ſiue in diuinis, ſiue in humanis nullam aliam excommunicationem incurrit, nec excommunicatio minor, vt dicitur, parit aliam. Nauarrus, & Toletus *ſup.* Adde, quod licet olim ad incurrendam excommunicationem minorem ſufficeret communicare cum quocunque excommunicato, reſpectiuè tamen, ſcilicet cum publico publicè, & cum occulto occultè, ex *cap. cum non ab homine de ſent.*

excom-

excommunicat.(Cornexo *d. Tract.5. de excommunicat. diſp.10. dub. vlt.* Layman. *lib.1 Tract.5. par.2. cap.4. in princip.*) modò verò poſt Concilium Conſtantienſe, vt teneamus vitare excommunicatum, ac proinde, vt incurratur excommunicatio minor propter communicationem cum ipſo, requiritur, quod talis excommunicatus ſit, vel tam notorius percuſſor clerici quod nulla tergiuerſatione celari poſſit, aut iuris ſuffragio excuſari, vel ſit à Iudice, vel Superiore ſpecialiter publicatus, vel denunciatus. Ratio eſt, quia ita decretum fuit in dicto Concilio Conſtantienſi confirmato à Martino 5. in Extrauag. *Ad euitanda*, quam referunt S. Antonin. 3. *partit.26. cap.3.* Nauarrus *in Man. cap.27. num.35.* Sotus *in.4. diſt.22. quaſt.1. ar.4.* Quæ licet poſtea correcta fuerit a Concilio Baſilienſi *ſeſſ.20.* vbi quicunque notorij excommunicati vitandi dicuntur, hoc tamen Concilium approbatum non eſt quoad hoc, & conſuetudine Eccleſiæ receptum eſt oppoſitum. Suarez *to.5. in 3. par. diſp.9. ſect.2.* Cornexo *dub. vlt.* Layman. *ſup. num.1.* Solum ergo hoc tempore excommunicati vitandi, & non tolerati, ſunt, vt dictum eſt, publici clericorum percuſſores, aut publicati, & denunciati, reliqui autem excommunicati dicuntur tolerati, & non vitandi. De quibus plura infra.

6 Ab excommunicatione minori inter Regulares contracta ſi lata eſſet ab homine ſolum conditor ipſius abſoluere poſſet, iuxta dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.12.* Bonacina *ſup. d. quaſt.3. num.11.* Lata tamen à iure, qualis regulariter ferè ſemper eſt, abſoluitur quoad forum externum à quocunq; Prælato ordinario ipſius excõmunicati. Layman. *ſup. cap.3. num.6.* Quoad forum vero internum non ſolum à quocunque Prælato, qui proprius Sacerdos ſit, *cap. nuper de ſent. excommunicat.* ſed etiam à quocunque Confeſſario ipſorum Regularium tolli poteſt, cum iuxta dicta ſupra verbo *Confeſſarius Regularis nu.11.* Confeſſarij pro Regularibus aſſignati poſſint illos abſoluere ab omnibus peccatis, & cenſuris non reſeruatis. An verò id poſſint facere ſimplices Sacerdotes qui nullo modo Cõfeſſarij ſunt, quamuis probabilis ſit pars affirmatiua, quando ſcilicet hæc excommunicatio incurreretur ſolum propter peccatũ veniale, probabilius tamen eſt oppoſitum, iuxta dicta *to.1. Summ. cap.21. num.13.* De quo Layman. *ſup. num.6.* Bonacina *ſup. num.15.* Qui etiam *num.16.* addit ad abſolutionem ipſius ſufficere verba exprimentia abſolutionem, & quod detur ſub conditione quando pœnitens dubitat ſe illam incurriſſe.

7 Religioſus autem, & quicunque alius excommunicatione maiori ligatus non poteſt miniſtrare aliqua Sacramenta. *cap. Apoſtolica, & cap. ſi celebrat. de clerico excommunicat. celebr. & ca. Engeltrudam 3. quaſt.4.*

*quæſt.*4. Vnde, ea adminiſtrans mortaliter peccat, quia in re valde graui violat præceptum Eccleſiæ. Cornexo *d. Tract.* 5. *diſp.*10. §.1. Layman. *lib* 1. *Tract.*5. *par.* 2. *cap.* 2. *num.* 5. Quod intellige, non ſolum de excommunicato non tolerato, ſeu vitando, vt de ſe patet; ſed etiam de tolerato, ſeu non vitando, quantum eſt ex parte ſua, ſi videlicet ſe ingerat in adminiſtratione Sacramentorum, quia Extrauagans *Ad euitanda* adducta nihil ſuffragatur illi, licet, ſi ab illo petantur Sacramenta, poſſit ea adminiſtrare, vt infra dicetur. Suarez *ſup. diſp.* 11. *ſect.* 1. *n.* 1. & *ſect.* 4. *num.* 10. & ſequentibus. Incurrit etiam irregularitatem ſi illa adminiſtret ex Officio. Suarez dicta *diſp.* 11. *ſect.* 3. Cornexo *d.* §. 1. *dub. vltimo.* Vide dicenda verbo *Irregularitas num.*55. Sacramenta tamen ab excommunicato quocunq; adminiſtrata valida ſunt, quia Sacramentorum valor ſolum pendet iure diuino ex applicatione veræ materiæ, & formæ. Vaſquez *Tract. de excommunicat. dub.*3. Bonacina *d. diſp.*2. *quæſt.* 2. *punct.*2. §. 3. *num.* 1. & §. 4. *num.* 1. Excipe Sacramentum pœnitentiæ, adminiſtratum enim ab excommunicato non tolerato, nullum, & irritum eſt ob defectum iuriſdictionis. Vaſquez *ſup. dub.*4. Bonacina *dicto* §. 4. *num.* 1. niſi in caſu quo eſſet publicus error facti, & titulus præſumptus, quia tunc Eccleſia ei tribuit iuriſdictionem, iuxta *l. Barbarius ff. de Offic. Prætor.* Layman. *ſup.* In caſu etiam extremæ neceſſitatis proximi poteſt quilibet excommunicatus, etiam non toleratus, adminiſtrare ei Sacramenta v.g. Baptiſmi, Pœnitentiæ &c. non ſolum validè ſed etiam licitè, pia namque mater Eccleſia ne deficiat ſuis filijs in neceſſarijs, prouidet, vt etiam ſic excõmunicatus adminiſtret Sacramenta neceſſaria. Cornexo *ſup. dub.* 2. Imo etiam tenetur id facere, quia ad id obligatur præcepto charitatis, propter proximi extremam neceſſitatem. Cornexo *ibid.* Vbi etiam cum alijs aſſerit, quod ſi tale Sacramentum eſt Baptiſmus debet adminiſtrari ſine cæremonijs, & ſolemnitate, & in ſequentibus tractat an id facere poſſit excommunicatus in præſentia aliorum ſimilium, vel diſſimilium. Poterit quoque prædictus excommunicatus, etiam non toleratus, miniſtrare omnia Sacramenta licitè, imo & validè (excepto Sacramento pœnitentiæ propter dicta) quando id eſſet ſibi neceſſarium ad vitandum mortis periculum, vel infamiam, quia lex Eccleſiaſtica id prohibens non obligat cum tanto diſpendio. Cornexo *ſup. num.* 1. Niſi adeſſet ſcandalum, aut talis adminiſtratio ex torqueretur in odiũ, vel contemptum Eccleſiæ, quia tunc lege naturali, & diuina potius deberet pati mortem, quam id facere. Cornexo *ibid.* An vero ſic excommunicatus poſſit adminiſtrare ſibi Euchariſtiam in articulo mortis, vide dicta ſupra verbo *Euchariſtia num.* 15.

8 Prædictus etiam Religioſus ſicut, & quicunque alius maiori excom-

Digitized by Google

communicatione ligatus, ſiue ſit toleratus ſiue non, grauiter peccat conficiendo Sacramentalia, v.g. aquam benedictam, & faciendo ſimiles benedictiones, ſeu conſecrationes, quia hoc eſt immiſcere ſe diuinis, quod illi eſt prohibitum. Ea tamen valida ſunt, & rata, ſi habeat Ordinem ad ea requiſitum, quia non ſunt actus iuriſdictionis, ſed ſolum Ordinis; nec ab Eccleſia irritata. Suarez dicta *diſp.* 11. *sect.* 2. *num.* 9. *&* 10. Bonacina *ſup. d* §. 4. *num.* 4. *&* 5. Incurrere tamen irregularitatem ea conficiendo inferius dicam.

9 Similiter prædictus Religioſus excommunicatus mortaliter peccat quodcunque Sacramentum ſuſcipiendo: repellitur enim tanquam indignus à participatione illorum, *cap. Cum illorum*, *& cap. ſi quem de ſent. excommunicat. & cap. ſi celebrat. de Cleric. excommunicat. miniſtr.* Nauarrus *cap.* 27. *num.* 18. Cornexo *dicta diſp.* 10. §. 2. Quod intellige etiam de excommunicato quantumuis tolerato, quia in Extrauaganti *Ad euitanda* nullus fauor ipſi conceditur. Suarez *ſup. diſp.* 10. *sect.* 1. *num.* 4. Cornexo *ſup.* Excuſari tamen poteſt à peccato non ſolum propter ignorantiam, aut inaduertētiam, iuxta dicta verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.* 11. ſed etiam quando id faceret ad vitandum mortis periculum, vel grauem infamiam, iuxta dicta *ſup. num.* 7. Nulla autem pœna eſt iure impoſita ſic facienti, excepto excommunicato Ordinis Sacramentum ſuſcipiente. De quo alibi. Suarez *ſup. num.* 5. Cornexo *ſup.* Sacramenta autem ab excommunicato ſuſcepta valida ſunt, cum ipſorum valor ſolum pendeat à debita materia, & forma, & ijs poſitis non ſit in poteſtate Eccleſiæ ea irrita reddere. Vgolinus *de excommunicat. maiori Tab.* 2. *cap.* 7. §. 2. Layman. *ſup. cap.* 2. *num.* 1. Idem dico de Sacramento pœnitentiæ, propter eamdem rationem. Vnde caſu quo pœnitens excommunicatus, bona fide, aut ignorantia probabili ſolum, confiteatur ſua peccata non manifeſtando excommunicationem, vel Confeſſarius bona etiam fide, aut ignorantia, vel etiam malitia non abſoluat ab excommunicatione, ſed ſolum à peccatis, vel prius à peccatis, quam ab excommunicatione, verum recipitur Sacramentum, & cum gratiæ effectu. Ioannes Beetz *in* 3. *præcept. Decalog. expoſit.* 4. *cap.* 5. Sayrus *de excommunicat. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 5. Cornexo *d.* §. 2. *dub. vlt.* Bonacina *d. quæſt.* 2. *punct.* 2. §. 1. *num.* 1. Licet plures, alij quos refert, & ſequitur Ioannes Sancius *in Select. diſp.* 32. *num.* 11. oppoſitum tueantur.

10 Sacerdos proinde, qui adminiſtrat aliquod Sacramentum excōcommunicato, licet ſi id faciat in caſibus in quibus ipſe excommunicatus ea poteſt licitè ſuſcipere (de quibus *ſup. num.* 9.) non peccet, quia cum excommunicatus in tali caſu licitè petat, licitè etiam illi conceditur quod petit (Suarez *d. diſp.* 10. *sect.* 2. *num.* 4. Cornexo *d.* §. 2.

 dub. 1.)

dub. 1.) in alijs autem caſibus, in quibus licitè non petit ea excommunicatus, peccat mortaliter illi ea adminiſtrans. Diuerſimodè tamen, nam ſi talis excommunicatus eſt toleratus, non peccat adminiſtrans illi Sacramenta ex vi cenſuræ, cum Extrauagans *Ad euitanda* adducta permittat omnem communicationem etiam in diuinis, & in adminiſtratione Sacramentorum cum excommunicatis toleratis, peccat tamen regulariter contra ius naturale, & diuinum, ſiquidem dat Sacramenta indigno. Dixi *regulariter*, quia quid faciendum ſit in caſu quo occultus peccator, ſeu excommunicatus peteret publicè Euchariſtiam habes ſupra verbo *Euchariſtia num.* 23. Si verò talis excommunicatus ſit non toleratus, non ſolum peccat Sacerdos illi adminiſtrans Sacramenta contra ius naturale, & diuinum, propter adductam rationem, ſed etiam ex vi cenſuræ, quia communicat in diuinis cum excommunicato vitando, quod eſt prohibitum non ſolum iure antiquo, ſed etiã nouo dictæ Extrauagantis. Suarez *d. diſp.* 10. *ſect.* 2. Cornexo *d.* §. 2. *dub.* 1. *&* 2. Bonacina *d. punct.* 2. §. 2. Quare licet adminiſtrans Sacramenta dicto excommunicato tolerato nullam incurrat cenſuram, aut pœnam, quia nulla eſt in Iure expreſſa, nec ille peccet contra ius Eccleſiaſticum, ſed ſolum contra diuinum, aut naturale, vt dictum eſt, nihilominus ea adminiſtrans excommunicato non tolerato, in primis incurrit excommunicationem minorem, ſicut generaliter eam incurrunt omnes, qui communicant cum illo. Deinde incurrit etiam ipſo iure interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, *cap. Epiſcopor. de priuileg. in 6.* vbi etiam habetur qualiter ab eo abſolui poſſit. Suarez, Cornexo, & Bonacina relati. Addendum eſt *ex cap. ſignificauit de ſent. excommunicat.* Clericum participantem cum excommunicato à Papa in diuinis (qualis eſt dans illi Sacramentum) incurrere etiam excommunicationem Papæ reſeruatam. Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 11. Sunt tamen aliquæ conditiones ad incurrendam hanc excommunicationem, quas aſſignant Caietanus *in Summa verbo excommunicat. c.* 58. & Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 93. Prima, quod admittens ad participationem diuinorum ſit clericus. Secunda, quod ſit participatio in diuinis. Tertia, quod ſcienter admittatur. Quarta, quod ſponte. Quinta, quod ſic excommunicatus ſit à Papa. Sexta, quod ſit excommunicatus à Papa per ſententiam ſpecialem, vel generalem, ſi eſt poſtea ſpecialiter denunciatus. Theſaurus *in prax. par.* 2. *verbo abſoluens cap.* 7. §. *ſecundò excommunicationem.* Non enim ſatis eſt eſſe ab eo excommunicatum ſententia Canonis generalis, vt ait Graſſius *in Deciſ. aur. lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 24. nec eſſe publicum clerici percuſſorem, ſi non ſit denunciatus, vt ait Bonacina *ſup. d.* §. 2. *num.* 7. ex Coninch.

21 Priuatur etiam prædictus Religioſus, & quilibet alius maiori

excom-

excommunicatione ligatus communibus Eccleſiæ ſuffragijs, ita vt qui ea ipſi applicauerit mortaliter peccet. *cap. à nobis de ſent. excommunicat.* S. Th. *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.*2. *art.*1. Sotus *in* 4.*diſt.*22.*quæſt.* 1. *art.*1. *&* 4. §. *hoc ſuppoſito.* Sunt autem huiuſmodi ſuffragia communia quædam auxilia ſpiritualia, quæ à clericis veluti Eccleſiæ miniſtris offeruntur pro fidelibus, qualia ſunt Sacrificium Miſſæ ea ratione, qua offertur à Sacerdote nomine Eccleſiæ, Horæ canonicæ, publicæ proceſſiones, Rogationes &c. Sotus *ſup* Cornexo *d.diſp.* 10.§.3.*dub.*1. Bonacina *d. quæſt.*2. *punct.*1.*num.*1 Item Indulgentiæ, quæ ex communi Eccleſiæ theſauro fidelibus applicantur. Layman. *d. cap.* 2. *num.* 2. Ijs ergo omnibus priuatur excommunicatus. Quod intellige non ſolum de excommunicato non tolerato, ſed etiam de tolerato, quia iure antiquo ita ſtatutum erat, & ius nouum Extrauagantis *Ad euitanda* non ſauet excommunicato tolerato, quantum ad hæc ſuffragia ſpiritualia, ſed ſolum quoad communicationem in alijs. Sotus *d. art.*4. Suarez *ſup. diſp.*9. *ſect.* 2. *à num.*17. Licet oppoſitum probabiliter teneant Henriquez *lib.*13. *cap.*11. *num.*2. Layman. *ſup. cap.*4. *num.* 8. & alij. Adde, id eſſe verum etiam ſi talis excommunicatus ſit contritus, quia per contritionem non eſt ablata excommunicatio, *d. cap. à nobis.* Suarez *ſup. ſect.*3. *à num.*2. Cornexo *ſup.*§.3.*dub.* 2. Licet etiam oppoſitum teneant Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 18. & alij. Feria autem ſexta in Paraſceue Eccleſia ipſa diſpenſat vt oret Sacerdos nomine ipſius pro omnibus etiam excommunicatis, ad imitationem Chriſti, qui ea die pro omnibus orauit, & pro omnibus applicauit ſuam mortem quo ad ſufficientiam. Sotus *in* 4. *diſt.*11. *quæſt.*2. *art.* 7. *ad* 2. *& diſt.*22. *quæſt.*1. *art.*1. Cornexo *ſup. dub.*1. Imo ſi de facto talia excommunicato applicantur nihil ei proſunt, quia eo ipſo quod excommunicatus eſt, priuatur communicatione paſſiua ipſorum. Suarez *ſup.ſect.*4.*num.*7. Cornexo *ſup. dub.*2. Addunt Nauarrus *ſup.num.*36. & Bonacina etiam *ſup. d. punct.* 1.*num.*4. eum qui publica oratione, & vt miniſter Eccleſiæ orat pro excommunicato vitando incurrere excommunicationem minorem, quia communicat cum eo. Non tamen priuatur excommunicatus orationibus priuatis fidelium, etiam Sacerdotum, & in Miſſa, ac in ipſo *memento* Miſſæ, quia illæ non ſunt ſuffragia nomine Eccleſiæ facta, ſed à priuata perſona. Siluester *Summa verb. excommunicatio* 1. §. 2. Sotus *ſupra* §. *quomodo autem.* Imo etiam loquendo de Sacrificio Miſſæ pro vt offertur à Sacerdote in perſona Chriſti prodeſt excommunicato, ſi ei applicetur à Sacerdote, quia ſolum redditur incapax fructus Miſſæ pro vt offertur nomine Eccleſiæ. Suarez *d. diſp.*9. *ſect.*4. Cornexo *ſup.dub.*2. Dicunt autem peccare mortaliter Sacerdotem ſic facientem, quia agit

contra prohibitionem Eccleſiæ. Alij vero excuſant ſic offerentem pro excommunicato tolerato. Sayrus *lib.* 2. *cap.* 4. *num.*6. Henriquez, & Layman.ſupra relati.Sacerdos autem excommunicatus pro ſe offerens, non ſolum grauiſſimè peccat celebrando, ſed etiam ratione obicis, quem ponit,non recipit fructum Sacrificij,niſi ponatur ratione inuincibilis ignorantiæ, vel extremæ neceſſitatis id facere, tunc enim participabit de fructu Sacrificij id quod excommunicatus participare poterit. Suarez *d. diſp.*9. *ſect.*4. *num.*8.

12 Hic nota, morem quarumdam Religionum, & piarum perſonarum offerentium Sacrificium Miſſæ pro conuerſione hæreticorum, laudabilem videri, nec reprehenſione vlla dignum. Etſi enim hæretici excommunicati ſint, ac per conſequens pro ipſis vt tales offerri non poſſit, qui tamen offerunt pro ipſorum conuerſione non tam offerunt pro ipſis, quam pro deſtructione, vt ita dicam, hæreſis, & excommunicationis, quibus ligati ſunt. Quod eſt licitum, & conforme vſui Eccleſiæ, quæ ſæpius in Collectis aliquot orat pro extirpatione hæreticorum. Sic colligo ex Bellarmino *lib.*2. *de Miſſa cap.*6. *in fin.* & Laymano ſupra loco relato.

13 Prohibitum etiam eſt prædicto Religioſo, ſicut, & cuicunque alij excommunicato maiori excommunicatione, Miſſam celebrare, aut actum alicuius Ordinis etiam minoris exercere. *Ca. ſi quis Epiſcopus* 1. *&* 2. 11. *quæſt.* 3. *cap. Clerici, cap. latores, cap. illud. & cap. fraternitati tuæ de clerico excommunicato celebrante.* Vgolinus *de excommunicat. mai. Tab.*2. *cap.*8. Toletus *in Summ. lib.*1. *cap.*13. *n.*6. Intellige, etiam ſi ſit toleratus, propter dicta ſuperius. Cornexo *Tract.* 5. *de Irregularitate. diſp.*6. *in principio*. Bonacina *de irregularitate diſp.*7. *quæſt.* 3. *punct.* 5. *num.*1. Eſtque hoc peccatum mortale, pro vt colligitur non ſolum ex eo quod eſt tranſgreſſio præcepti Eccleſiaſtici in graui materia, ſed etiam ex pœna grauiſſima, quæ in dictis iuribus ponitur. Vgolinus *ibid.* Excuſari tamen poteſt ab hoc delicto propter ignorantiam inuincibilem, naturalem obliuionem, ſeu inaduertentiã, vel etiam ſi id fiat ad euitandum ſcandalum, vel infamiam, vel magnum damnum, aut tempore extremæ neceſſitatis, iuxta dicta in ſuperioribus, & dicenda inferius. Suarez *ſup. diſp.*11. *ſect.*1. Aliàs tamen ſic faciens efficitur irregularis, pro vt partim colligitur ex iuribus citatis, partim ex toto ferme titulo *de Cleric. excommunicat. celebrante*, accedente præſertim communi Doctorum expoſitione. Toletus *ſup.* Suarez *diſp.* 12. *ſect* 2. *à num.*7. Requiritur tamen ad incurrendam hanc irregularitatem, vt talem actum Ordinis ſolemniter faciat, idest, cum illis cæremonijs, & veſtibus, quæ ei competunt ex officio, & Ordine. Silueſter *in Summa verbo Irregularitas num.*16. Cornexo *ſup.*

5. *Secun*

§. *Secunda conditio*. Vnde, quia ſecundum vſum Eccleſiæ actus minorum Ordinum rarò, vel nunquam fiunt à clericis, ita vt eodem modo non poſſint fieri à laicis. (Suarez *ſupra num.* 10. Layman. *lib.* 1. *Tract.* 5. *par.* 5. *cap.* 3. *num.* 4) ideo non niſi rarò clerici in minoribus conſtituti excommunicati hanc irregularitatem contrahent, quãdo ſcilicet ex vſu alicuius Eccleſiæ peculiares veſtes illis eſſent aſſignatæ, & cum illis exercerent ſuum miniſterium. Suarez *ſup.* In Subdiacono autem non eſt ſic. Eius enim munus, quod eſt cantare Epiſtolam ex vſu Eccleſiæ conceditur laicis in choro ſine veſtibus, & non Subdiaconis in altari ſine manipulo. Quare ſi Subdiaconus excommunicatus Epiſtolam canat ſine veſtibus in choro, aut ſine manipulo in altari, quia tunc non facit actum Ordinis ſolemniter, non efficitur irregularis. Silueſter, & Cornexo *ſup.* Bonacina *ſup. n.* 4. Qui duo dicunt hoc etiam eſſe verum in Diacono ſi Euangelium canat ſine ſtola, propter eamdem rationem. Quod mihi valde difficile eſt, quia Diaconi miniſterium regulariter non ſolet in Eccleſia fieri à laicis, aut ſine veſtibus ſacris, & ſtola, quod ſecus contingit in Subdiacono. Si vero alicubi fuerit cõſuetudo canendi etiam Euangelium ſine ſtola, prout Layman. *ſup. num.* 2. Supponere videtur, idem dici debet. Addunt etiam, idem eſſe dicendum de Sacerdote excommunicato, qui ſine ſolemnitate baptizat more laicorum, videlicet non incurrere irregularitatem. De quo etiam Silueſter *ſup.* Quando vero Sacerdos excommunicatus efficeret ea, quæ nullo modo ab alijs fieri poſſunt, vt ſunt conſecrare, abſoluere, vngere infirmos, etiam ſi caſu dato ſine vlla ſolemitate ea faciat, incurret irregularitatem, quia ſunt actus proprij Ordinis Sacerdotalis. Cornexo *ſup.* §. *ſed notandum eſt ſecundo.*

14 Similiter prohibitum eſt prædicto Religioſo, ſicut & alij cuilibet maiori excommunicatione ligato diuina Officia ex officio, aut veluti Eccleſiæ miniſtrum celebrare. *Ca. ſi quis Epiſcopus* relato, *cap. Clerici, cap. Latores, Cap. illud, Cap. fraternitati tuæ de Cleric. excommunicat. celebrant.* Eſtque id peccatum mortale, niſi fortè adſint aliquæ cauſæ excuſantes, de quibus ſupra, quia eſt tranſgreſſio præcepti in materia valde graui. Cum enim excommunicatus ſit veluti membrum abſciſſum ab Eccleſia grauis deformitas eſt ingerere ſe ad publicas functiones nomine Eccleſiæ peragendas. Vgolinus *ſupra.* Cornexo *d. diſp.* 10. *de excommunicat.* §. 4. *dub.* 1. Hæc vero Officia diuina ſunt non ſolum Sacrificium Miſſæ, & exercitium cuiuſque Ordinis etiam minoris, vt dictum eſt, ſed etiam omnia, quæ ex inſtitutione Eccleſiæ ſolum à Clericis, vt miniſtris publicis effici poſſunt, vt ſunt Officium canonicum, & publicum ſeptem horarum, publicæ proceſſiones, ad quas fideles concurrunt, publicæ orationes, ſolemnes

cære-

cæremoniæ Eccleſiaſticæ, aut ſolemnes benedictiones aquæ, oliuarũ, candelarum, ramorum, olei, ſepulturæ, & ſimilium, & conſecrationes Eccleſiarum, Altarium, Chriſmatis, Virginum &c. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 36. §. *Ad quintum.* Suarez *d. Sect.* 2. *num.* 2. Cornexo *ſup.* Si ergo hæc, & ſimilia ab excommunicato fiant, efficitur irregularis pro vt habetur ex iuribus relatis. Vgolinus, & Siluester *ſup.* Etiam ſi talis excommunicatus ſit occultus, aut toleratus, propter rationem ſæpius adductam, quia ſcilicet illi nullus fauor quoad hoc conceditur Extrauaganti *Ad euitanda.*

15 Non tamen prohibetur excommunicatus quicumque dicere priuatim diuinum Officium, ſeu Horas canonicas; nullum enim eſt ius id prohibens. Cornexo *ſup.* Bonacina *quæſt.* 2. *punct.* 3. §. 2. *num* 3. Vnde, ſi ipſe tenebatur ad Officium diuinum recitandum, non excuſatur propter excommunicationem. Aliàs commodum reportaret ex ſuo delicto. Nauarrus *in Man. cap.* 25. *num.* 102. Suarez *d. ſect.* 2. *num.* 14. Non tamen debet tunc dicere *Dominus vobiſcum,* ſed *Domine exaudi orationem meam*, propter dicta *to.* 1. *Summ. cap.* 12. *num.* 6. Addit Nauarrus *in lib. de Orat. cap.* 7. *num.* 16. excommunicatum dicentem *Dominus vobiſcum* fieri irregularem, quia denotat dicere Officium nomine Eccleſiæ, quod eſt prohibitum excommunicato ſub pœna irregularitatis, vt dictum eſt. Cum tamen hæc irregularitas non incurratur niſi propter peccatum mortale, & peccatum mortale requirat grauitatem materiæ, quæ hic non videtur eſſe, ideo probabile eſt valde non propterea incurri irregularitatem. Bonacina *ſupra num.* 6. Layman. *lib.* 1. *Tract.* 5. *par.* 2. *cap.* 2. *num.* 6. Nec poteſt ſic excommunicatus dicere Officium diuinum cum ſocio, quia iuxta dicta eo *cap.* 12. *num.* 6. hoc eſt communicare in diuinis cum alijs, quod eſt prohibitum excommunicato. Licet, quia hoc non videatur grauis materia, probabile eſt non eſſe peccatum mortale, ſecluſo contemptu, & ſcandalo. Cornexo *ſup.* ex Couarrub. & Suarez. Probabile etiam eſt excuſari poſſe etiam à veniali Religioſum excommunicatum recitantem priuatè Officium cum ſocio ſibi à Prælato ad eius ſeruitium deputato, quia talis eſt veluti famulus ipſius. Sic colligo ex Vgolino *de Cenſur. Tab.* 1. *cap.* 13. §. 14. *num.* 1. Suarez *d. ſect.* 2. *num.* 18. & Cornexo *ſup.* Illud certius, non propterea incurri aliquam irregularitatem. Suarez *ibid. num.* 19.

16 Similiter, nec eſt prohibitum excommunicato dicere priuatas orationes, qualis eſt *Aue Maria* quando datur ſignum ad ſalutationẽ Angelicam, quia licet ſignum ſit publicum, oratio tamen vniuſcuiuſque priuata eſt. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 36. §. *Ad quintum.* Suarez *dicta ſect.* 2. *num.* 16. Secus dicerem de Pſalmo, & oratione pro

Digitized by Google

ne pro defunctis, quæ etiam dato ſigno ſolent dici, maximè in Italia, ea enim dicuntur ab omnibus ſimul, quod eſt prohibitũ excommunicato, quia eſt communicare in diuinis cum alijs. Licet, quia materia videtur leuis, non credo tunc committi peccatum mortale, propter dicta. Addit Nauarrus *ibid.* licitum eſſe excommunicato benedicere menſam. Quod tamen intelligendum de benedictione ſimplici (vt ipſe ait) ideſt, de priuata benedictione more laicorum, non de illa, quæ fit in refectorio à Religioſis, ea enim ex vſu Religionum appropriata eſt Ordini Sacerdotali, & Officio Hebdomadarij. Vnde non credo dari poſſe ab excommunicato, propter dicta, aliàs incurret irregularitatem, niſi forte propter paruitatem materiæ ab ipſa, & peccato mortali excuſetur. Vide dicta ſupra verbo *Benedictio, & benedicere num.* 20. Poteſt tamen excommunicatus vti rebus ſacris vt priuata perſonà, & quatenus deſeruiunt priuatæ deuotioni, v.g. Imaginibus, Reliquijs Sanctorum, ſigno Sanctæ Crucis, & ſimilibus. Bonacina ſupra *num. 9.* ex alijs quos refert. Addit ex Vgolino non poſſe vti aqua benedicta, quia eſt quoddam Sacramentale ex inſtitutione Eccleſiæ ſuffragans fidelibus, excommunicatus autem priuatur Eccleſiæ ſuffragijs, vt dictum eſt ſupra. Sed quamuis propter hunc finem fruendi ſuffragijs Eccleſiæ non poſſit illa vti, propter alios tamen fines pios, & honeſtos poterit ipſa, & alijs Sacramentalibus vti. Suarez *dicta diſp.* 12. *ſect.* 3.

17 Prohibitum etiam eſt præfato excommunicato concionari. Primo quidem ſi ſit vitandus, propter ſcandalum quod inde oriri poſſet. Sotus *in 4. diſt. 22. quæſt.* 1 *art.* 4. Cornexo *ſup. dub.* 4. Secundo, etiam ſi ſit toleratus, quia etiam eſt illi prohibitum cum alijs communicare, iuxta dicenda inferius. Suarez *d. ſect.* 2. *num.* 3. Cornexo *ſup.* Niſi in caſu quo propter audientium vtilitatem, ipſis petentibus, & non eo ſe ingerente, id fiat. Suarez *num.* 4. Cornexo *ibid.* An vero cum excommunicatus concionatur incurrat irregularitatem, affirmare videtur Nauarrus *in Man. cap. 27. num. 163. §. octauo infertur*, quando ſolemniter, & ex Officio id faciat. Sed negat Suarez *num.* 4. quia prædicare non eſt actus alicuius Ordinis, ſed potius iuriſdictionis, iuxta dicta ſupra verbo *Concionare, & Concionator num.* 4. & 10. Fauent Rodriguez *in Summ. to. 2. cap.* 24. *concl.* 7. Peirinis *de ſubdito q.* 1. *cap.* 22. *§ verum quidem eſt*, & Bonacina *ſup. §. 2. num.* 11.

18 Similiter prohibitum erit prædicto Religioſo excommunicato officium lectoris, ſiue artium, ſiue Theologiæ, aut Sacræ Scripturæ exercere, intromittendo ſe huic muneri, quia, vt dictum eſt, prohibita eſt illi communicatio cum alijs. Suarez *d. ſect.* 2. *num.* 5. Si tamen fuerit excommunicatus toleratus, poterit id facere, quando ex vi ſui

Digitized by Google

muneris ad id eſt aſtrictus, nec per alium ſupplere poteſt, quia tunc ratione obedientiæ & boni communis ad id aſtringitur. Sotus *ſupra.* Bonacina *ſup. nu.*12. Siue autem ſit toleratus, ſiue non toleratus, non propterea legendo incurrit aliquam irregularitatem, cum talis lectio non ſit Officium diuinum, aut munus alicuius Ordinis etiam minoris. Nec, vt credo, peccabit mortaliter, cum illa communicatio non ſit in Sacris, ſed in humanis.

19 Prohibitum quoque eſt ſic excommunicato aſſiſtere, ſeu intereſſe Miſſæ, aut Officijs diuinis, quæ ab alijs celebrantur. *cap. Epiſcoporum de priuilegijs in 6. cap. iſqui & cap. alma mater de ſent. excommunicat. in 6.* & alijs iuribus. Silueſter *verbo excommunicatio* 3. *num.* 1. Vgolinus *Tab.*2. *cap.*8. §.3. *num.*1. Et hoc ſub mortali peccato, quia ſemper hoc reputatur materia grauis. Silueſter, & Vgolinus *ibid.* Cornexo *ſup. dub.*2. Et hoc, ſiue Miſſa, & Officia celebrentur in Eccleſia, ſiue in choro, ſiue in Oratorio, ſiue in alio quocunque loco, ſiue incedendo, & ambulando, pro vt ſit in proceſſionibus, quia procedit in ijs caſibus eadem ratio. Vgolinus *ibid.nu.*2. Etiam ſi talis excommunicatus ſit toleratus, & occultus, quia Extrauagans *Ad euitanda* nihil, quoad hoc ipſi fauet. Cornexo *ibid.* Non tamen propterea incurritur irregularitas, cũ aſſiſtere Miſſæ, aut diuinis Officijs non ſit actus Ordinis. Cornexo *ibid.* Excipe, quando ipſe excommunicatus non ſolum audit Miſſam, ſed etiam auctoritate ſua in cauſa eſt, vt Miſſa coram eo celebretur, ex *cap. illud de Cleric. excommunicat. celebrant.* accedente communi ſententia Doctorum. De quo Nauarrus *in Man. cap.*27. *num.*244. & Suarez *d. diſp.* 12. *ſect.* 1. *a num. quarto.* Excuſari etiam poterit excommunicatus Miſſæ, & Officijs diuinis aſſiſtens propter ignorantiam inuincibilem, obliuionem, vel inaduertentiam, aut ſi id faciat ad euitandum ſcandalum, infamiam, vel aliud magnum damnũ ſicut in ſimili dixi in ſuperioribus. Imo etiam ratione neceſſitatis ſi caſu eſſet, quod aliquis Sacerdos non haberet miniſtrum, qui illi inſeruiret Miſſæ, & peteret ab excommunicato tolerato, vt id miniſterium illi præſtaret, poſſet enim id facere. Suarez *d ſect.* 1. *num.*3. Cornexo *ſup.* Poteſt etiam excommunicatus cum Miſſa, & Officia non celebrãtur, ingredi Eccleſiam, orare priuatim in ea ab alijs ſeiunctus. Silueſter *ſup.* Nauarrus *ſup. num.* 19. Audire concionem, cum concio non ſit Officium diuinum. Idque colligitur ex *cap. reſponſo de ſent. excommunicat.* Suarez *ſup. ſect.*2. *num.*3. Bonacina *d.* §. 2. *num.*10. Ex quibus collige, Religioſum excommunicatum non poſſe ingredi chorum cum diuina Officia ibi celebrantur. Secus quando non celebrantur, ad orandum priuatè, ita tamen vt eo tempore Miſſa non celebretur in Eccleſia.

Inſuper

Digitized by Google

20 Inſuper prohibitũ eſt alijs excommunicatum ad Miſſam, & Officia diuina admittere,ſeu coram eo illa celebrare. *cap. ſignificauit, & cap. nuper de ſent. excommunicat. & cap. Epiſcoporum de priuileg. in 6. & cap. Is qui de ſent. excommunicat. in 6.* Vgolinus *ſup.* §.4. Cornexo *ſup. dub.*3. Quod limitandum eſt ad ſolum excommunicatum non toleratum, nam cum nullus teneatur vitare alios toleratos propter dictã Extrauagantem *Ad euitanda*, ideo poteſt coram eis celebrare. Cornexo *ſup.* Imo, caſu quo eos ſine cauſa quis induxerit ad aſſiſtendum, etſi peccauerit ratione inductionis ad malum, non tamen ratione communicationis cum illis. Cornexo *ibid.* Admittentes autẽ excommunicatum non toleratum ad prędicta, ſeu coram illo celebrantes peccant mortaliter, & incurrunt excommunicationem minorem, quia participant in diuinis cum excommunicato vitãdo. *d. cap. Is qui.* Cornexo *ſup.* Bonacina *ſup.* §. 1. *num.* 10. Imo, etiam ſi tales admittentes excommunicatum ſint exempti ab Epiſcopis, quales ſunt Religioſi, incurrunt pœnam interdicti *ex cap. Epiſcoporum* relato. Cornexo, & Bonacina *ibidem* ex alijs. Conſequenter celebrantes cum interdicto fient irregulares. Bonacina ibid.
21 Hinc, ſi excommunicatus vitandus velit intereſſe Miſſæ, ſi ea inchoata non eſt, potius debet Sacerdos illam omittere, quam coram excommunicato celebrare. Si vero Miſſa eſt inchoata, & excommunicatus vitandus ſuperuenit, & vult ei intereſſe, ſiſtendum eſt, & monendus vt diſcedat, vt colligitur ex Clement. *grauis de ſent. excommunicat.* vbi noua etiam excommunicatio Papæ reſeruata imponitur ſi noluerit parere. Quod ſi hæc admonitio non ſufficiat, expellendus eſt, etiam vi, & coactione in deſenſionem immunitatis Eccleſiaſticæ, quamuis ſit Sacerdos, vel Religioſus. Neque propterea incurritur excommunicatio *ca. ſi quis.* Ex *cap. veniens de ſent. excommunicat.* Hoc autem videtur pertinere ad Oſtiarium. Quod ſi expelli nequeat ſine periculo, omittenda eſt Miſſa etiam inchoata, modò non ſit inchoata conſecratio, quia ſi conſecratio inchoata eſt, perfici debet Miſſa vſque ad ſumptionem ſanguinis incluſiuè, eo quod integritas Sacrificij, quæ eſt de iure diuino, præponderare debet præcepto humano de non participando cum excommunicato, & tunc in Sacriſtia, vel in alio loco perficienda. Silueſter *in Summ. verb. excommunicatio* 5. *num.* 3. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.* 1. *art.* 4. Cornexo *ſup. dub.* 2. Bonacina *d.* §. 1. *num.* 12. & 13. Layman. *d. cap.* 2. *num.* 6. Vbi nota quod conſecratio dicitur cepta ab illi verbis: *Qui pridie quam pateretur.* Layman. *ſup.* Imo ſecundum alios à principio Canonis ab illis verbis. *Te igitur Clementiſſime Pater.* Silueſter, Sotus, & Bonacina *ſup.*
22 Hinc etiam prohibitum eſt omnibus cum excommunicato vitando

tando audire Miſſam, aut aſſiſtere diuinis Officijs, hoc enim communiter reputatur communicatio quædam in diuinis cum eo, quæ prohibita eſt, etiam ſub mortali. Cornexo *ſup. dub.4.* Bonacina *ſup.* §.1. *num.9.* Vnde ſic facientes incurrunt excommunicationem minorem. Cornexo *ibid.* Hinc etiam, ſi inchoata Miſſa modo dicto ſuperius, velit excommunicatus vitandus eam audire, tenentur fideles egredi, relicto ſolo Miniſtro cum Sacerdote, vt ei inſeruiat. Cornexo *ſup.* Bonacina *ſup. num.13.* Si autem talis excommunicatus vitandus Eccleſiam ingrediatur, non vt Miſſam, aut diuina Officia audiat, ſed titulo tranſeundi per illam, vel ad eam confugiendi ne capiatur à miniſtris iuſtitiæ, vel etiam vt oret priuatim, & ſeorſum, non tenentur fideles egredi, quia non communicant cum eo in diuinis. Caietanus *verbo excommunicatio maior cap. vlt. in fin.* Vgolinus *ſup.* §.5. *num.4.* Idem dico, & propter eamdem rationem, ſi talis excommunicatus non velit audire eam Miſſam, ſed aliam in alia Capella. Caietanus *ſup.* Cornexo *ſup.* Hæc vero quæ dicta ſunt de Miſſa intelligi etiam debent de Officijs diuinis. Vnde addit Caietanus *ibid.* quod ſi fideles intereſſent cum tali excommunicato veſperis, aut vni Miſſæ, aut vni proceſſioni, etiam ſi illi eſſent in capite, & excommunicatus in cauda proceſſionis extenſæ per duo milliaria, vel è contra, dicerentur communicare cum illo.

23 Hinc collige valde probabile eſſe excommunicatum maiori excommunicatione, ſiue toleratum, ſiue non toleratum non peccare mortaliter contra præceptum Eccleſiaſticum audiendi Miſſam in diebus feſtis, non audiendo illam. Ratio eſt, quia præceptum audiendi Miſſam ſolum cadit ſuper eos, qui non ſunt impediti; excommunicatus autem cum prohibeatur ab Eccleſia aſſiſtere Miſſæ, aut diuinis Officijs, vt dictum eſt, impeditus eſt ne illa audiat. Nauarrus *in Man. cap.21. num.3.* Suarez *to. 3. in 3 par. diſp.88. ſect.6.* Quod intellige etiam ſi per ipſum ſtet ne abſoluatur, aut negligens ſit in procuranda abſolutione; ex hoc enim ſolum infertur peccare conta alia præcepta, non contra iſtud de audienda Miſſa, quod ſolum obligat eos qui iure eam poſſunt audire, ſicut infirmus, vel detentus in vinculis, qui non procurat tollere hæc impedimenta non peccat contra idem præceptum audiendi Miſſam Bonacina *ſup. d.* §.1. *num.4.*

Collige etiam ex dictis, Religioſum inter is hæreticorum commorantem adeuntem templa ipſorum, & eorum ritibus aſſiſtentem non peccare præciſè propter talem communicationem, cum illi hæretici, vt ſuppono, non ſint excommunicati denunciati. Azor. *to.1. inſtit. Moral. lib.8. cap.11. quæſt.1.* Sanchez *in Decal. lib.2. cap 9. num.5.* Adde, tales ritus non eſſe propriè Officia diuina, cum non ſint ab Ec-

cleſia

Digitized by Google

cleſia inſtituta, ſed potius reprobata. An vero peccet ſic communicans ſaltem ratione ſcandali, periculi peruerſionis, vel hæreſis profeſſionis, latè idem Sanchez *ſup. cap. 4. à num. 26.*

24 Maximè præterea Religioſus excommunicatus, ſicut & quicunq; alius maiori excommunicatione ligatus, fit incapax, & inhabilis ad quodcunque Eccleſiaſticum beneficium, ita vt collatio talis beneficij ipſi facta irrita ſit, & nulla. *cap. poſtulaſtis, & cap. vlt. de cleric. excommunicat. miniſtrant.* Nauarrus *in Man. cap. 27. num. 21.* Garzia *de Benefic. part. 7. cap. 13.* Intellige, etiam ſi ſit excommunicatus toleratus, cum nullum priuilegium ei concedatur per Extrauagantem *Ad euitanda.* Cornexo *ſup.* §. *7. dub. 1.* & alij apud Dianã *par. 5. Tract. 9. de excommunicat. Reſol. 99.* Etiam ſi inuincibiliter ignoret ſuam excommunicationem, quia licet ignorantia excuſet à noua culpa non tamen facit habilem aliàs inhabilem. Coninch *de excommunicatione diſp. 14. dub 9.* Cornexo *ſup.* Intellige etiam de excommunicato, ſiue à iure, ſiue ab homine, cum iura abſolutè loquantur. Vaſquez *Tract. de excommunicat. dub. 6.* Bonacina *ſup. punct. 4. §. 1. num. 1.* ex Rotæ deciſione. Extenditur id ad quoduis munus, vel dignitatem Eccleſiaſticam, vt ſunt Legati Apoſtolici, Inquiſitoris, Epiſcopalis adminiſtratoris, & Prælati Religionis, quia cum excommunicato prohibitum ſit exercitiũ cuiuſlibet Eccleſiaſtici muneris, vel dignitatis, conſequẽter etiam prohibita erit collatio ſeu inſtitutio illius. Prohibito enim exercitio actus cenſetur prohibitum illud omne, per quod peruenitur ad illum actum. Suarez *ſup. diſp. 13. ſect. 1. num. 4. 5. & 6.* Laymanus *ſup. num. 7. §. monet verò* ex Abbate *in cap. vlt. de Cleric. excommunicat.* Extenditur etiam ad dignitatem quamcunque temporalem, vt Imperatoris, Regis, Ducis &c. propter rationem aſſignatam, & *cap. venerabilem de elect.* Toletus *in Summa lib. 1. cap. 13. num. 4.* Bonacina *ſup. num. 3.* Excipe quando collatio fit à Papa ſciente illum cui confertur dignitas, vel beneficium eſſe excommunicatum. Tunc enim cenſetur vitualiter cum eo diſpenſare. Cornexo, & Bonacina *ſupra.* Excipe etiam quando aliquis ex teſtamento, vel iure hæreditario ad quirit aliquam dignitatem, vel dominium temporalia, quia tunc ea tenere poteſt, non obſtante excommunicatione, quamuis ea durante, vſu iuriſdictionis careat, vt infra dicetur. Sayrus *de Cenſuris lib. 2. c. 5. num. 37.* Cornexo *ſup.* Quod dixi de collatione intelligi etiam debet de electione, poſtulatione, nominatione, præſentatione, & commendatione, imo de impetratione litterarum. Sayrus *d. cap. 5.* Cornexo *ſup.* Secus dico de acceptatione, validè enim acceptatur beneficium ab excommunicato, ſi tempore collationis, ſeu electionis &c. excommunicatus non erat. Iura enim non irritant acceptationem, ſed electio-

ctionem, collationem &c. Couaruuias *cap. Alma mater* 1. *par.* §. 7. *num.* 4. Bonacina *ſup. num.* 9. Cornexo *ſup.* Si vero tempore electionis, præſentationis, nominationis &c ſic nominatus, electus, aut præſentatus &c. excommunicatus erat, & ante acceptationem abſolutionem impetrauit, licet communiter probabilius, & ſecurius dicatur non poſſe retinere tale beneficium, ſine noua collatione, aut diſpenſatione, quia non eſt aliquis titulus validus ad illud retinendum; cum ea electio, præſentatio &c. inualida fuerit, quia ille electus, præſentatus &c. erat incapax: probabile tamen eſt oppoſitum, in caſu quo præter alias conditiones locis infra à me referendis adductas, concurrat etiam quòd electores, præſentatores &c permaneant in ſua prima voluntate, ratione enim talis permanentiæ prior electio, præſentatio &c. videntur ratificari, & approbari, ſuppoſita abſolutione. Vide Henriquez *lib.* 13. *cap.* 13. Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. diſp.* 7. *num.* 12. Bonacinam *ſup. num.* 10. & dicta à me *to.* 2. *cap.* 13. *num.* 52. ac ſupra verbo *Beneficium. num.* 10. vbi conditiones alias ad hoc neceſſarias aſſignaui.

25 Similiter præfatus excommunicatus licet capax videatur penſionis titulo ſæculari, & ob temporale obſequium præſtita, cum talis penſio ſtipendij temporalis rationem ſubeat, quod poteſt excommunicatus recipere; incapax tamen eſt penſionis titulo clericali ob Spirituale miniſterium datæ, cum enim ipſe præſtare non poſſit tale miniſterium, non videtur capax penſionis, quæ propter illud datur. Auila *de Cenſur. par* 2. *cap.* 6. *diſp.* 5. *dub.* 5. Cornexo *ſup.* Layman *ſup. n.* 8.

26 Ex quo ſequitur talem excommunicatum qui beneficium, vel pẽſionem titulo clericali obtinuit, non poſſe fructus percipere. Nullum enim jus ad illos habet, cum id quod habere poterat ſolum eſſet collatio valida beneficij, vel penſionis, qualis in hoc caſu non eſt. Bonacina *ſup. num.* 5. poſt plures alios. Apud quos etiam an ſaltem poſtea legitimè beneficium obtinẽs poſſit ſibi fructus antea perceptos retinere, præſertim, ſi beneficij onera per ſe, vel per alium ſuſtinuerit, aut ſi bona fide, credens non eſſe excommunicatum beneficium accepit. De quo etiam Layman. *ſup. num.* 7. *& lib.* 4. *Tract. de benefic. Eccleſiaſtic. cap.* 15. *num.* 3. Quid verò ſit dicendum de fructibus beneficij ante excommunicationem legitimè poſſeſſi, an ſcilicet excommunicatus ſit ipſis priuatus, agit Suarez *d. diſp.* 13. *ſect.* 2. Cornexo *ſup.* §. 6. *dub.* 1. & Diana *ſup. Reſolut.* 104.

27 Maximè ex dictis ad praxim Regularium ſequitur ea omnia procedere reſpectiuè in ipſis, ita ſcilicet, vt excommunicatione innodati incapaces ſint non ſolum cuiuſcunque beneficij etiam Regularis, aut penſionis dictæ, ſed etiam Officiorum Religionis, quæ ſunt dignitates,

qualia

Digitized by Google

æqualia eſſe omnes Prælatias, ſcilicet Generalatus, Prouincialatus, Prioratus, Guardianatus &c. dixi *to.2.cap.13.num.2.* Idem dicendum de alijs muneribus Religionis, quæ eſto dignitates propriè non ſint, ſunt tamen veluti Perſonatus, & officia grauiora, videlicet Definitoriatus, Sociatus, Diſcretatus &c. ea enim ordinantur ad electiones faciendas: quare ſicut excommunicatus priuatur iure eligendi, ſic & illis muneribus, quæ ad id ſunt inſtituta. Idem colligitur ex *cap. poſtulatis de Cleric. excommunicat. celebran.* Ratio enim illius etiam procedit in præſenti. Peirinis *to. 2. de Prælat. quæſt.2. cap.5. num.5.* Secus verò dicendum de alijs officijs Religionis, ſcilicet Procuratoris, Sacriſtæ, Magiſtri nouitiorum &c. propter oppoſitam rationem, & iuxta dicta in ſimili de illegitimis *to.1. cap.18. num.62.* & *to.2. cap.13. num.50.* Quia tamen excommunicatus non poteſt licitè communicare cum alijs, iuxta dicenda inferius, ideo peccat acceptando hæc officia, quæ exerceri non poſſunt ſine communicatione cum alijs, niſi ea acceptet ſub certa ſpe non exercendi illa ante abſolutionem. Peirinis *ſup. n. 8.* De gradibus autem Doctoratus, ſeu magiſterij, Licentiatus, ſeu Baccalaureatus, plures exiſtimant excommunicatum non eſſe illorum incapacem. Vgolinus *de excommunicat. tab.2. cap.18. §.1. num.1.* & alij quos ſequitur Bonacina *ſup. quæſt.2. punct.7. num.4.* De quo dicam infrà verbo *Gradus, & Graduati num.2.*

28 Qualiter etiam Religioſus non poſſit retinere etiam poſt impetratam abſolutionem ab excommunicatione ea beneficia, dignitates, vel perſonatus Religionis, quorum eſt incapax excommunicatus iuxta dicta, ſi excommunicatione ligatus ea obtinuit, ſed indigere noua collatione, ſeu diſpenſatione in inualiditate primæ, dixi *to.2. cap.13. num.52.* & ſupra verbo *Beneficium num.10.* & tenet Peirinis *ſupra num. 6.* conformiter ad doctrinam Nauarri *in Man. cap. 27. n. 21.* Suarez *ſup. diſp. 13. ſect. 1. num. 2.* & aliorum communiter (licet oppoſitum probabile eſſe eodem loco dixerim.) Quare ſi caſus eſſet, quod ſic excommunicato traderetur aliqua ex ſupradictis dignitatibus, beneficijs &c. tenetur ſe excuſare, quantum commodè fieri poteſt, vel ſi neceſſarium fuerit, declarare excommunicationem, ſi talis eſt, vt ex ea non ſequatur infamia, vel ſcandalum. Quod ſi ſequatur, & cogitur acceptare, poteſt id facere ad ea vitanda, intentione tamen obtinendi quamcitius diſpenſationem. Suarez *ſup. num. 31.* Cornexo *ſup. dicto §.7. dub.1.* Bonacina *ſup. d.§.1. num. 12.* Hinc iure optimo pro electionibus faciendis in Ordine noſtro cautum eſt per Reuerendiſſimum Theodorum Stratium Generalem in Inſtructione pro celebratione Capituli Prouincialis, quam retuli *to.2. cap.12. in fine*, quod ante electiones abſoluantur Gremiales à cenſuris, & impe-

Digitized by Google

dimentis &c. Idemque conſulerem faciendum à Prælatis Religionum in prouiſionibus dictorum Officiorum ad inſtar Summi Pontificis, qui idem facit in collationibus ſimilium, iuxta dicta ſupra verbo *Beneficium num.9.* vbi etiam dictum manet ad quos caſus ſe extendat dicta abſolutio Papæ.

29 Infertur etiam ex dictis grauiter peccare electorem, qui excommunicato conferret aliquod ex prædictis beneficijs, officijs, dignitatibus &c. ſi quidem ea conferret non ſolum indigno, ſed etiam incapaci, vt dictum eſt. Pœna autem conferentis eſt ſuſpenſionis à beneficiorum collatione, recipientis vero annullatio, ſeù irritatio collationis. *cap. poſtulaſtis de cleric. excommunicat. celebrant.* Suarez *d. ſect.* 1. *num.* 34. Adde, quod ſi prædictus excommunicatus fuerit vitandus, vlterius etiam collator incurret excommunicationem minorem propter participationem cum illo. Cornexo ſupra *d. dub.* 1. *in fin.* Quando verò agitur de electione alicuius excommunicati occulti, tunc ſi ea fit per ſuffragia publica non debet elector eum infamare, & niſi habeat aliam cauſam ad negandum illi ſuffragium nō eſt illi negandum, quia actio illa publica per ſcientiam publicam regulanda eſt. Secus ſi ſit electio ſecreta, quia tunc e conuerſo per ſcientiam etiam priuatam, dummodo ſit extra confeſſionem habita, regulari debet. Suarez *ſupra num.* 31. Cornexo *ſup.*

30 Quando etiā huiuſmodi beneficia, dignitates &c. excommunicato collata conferri non poſſunt niſi per electionem, debent iterum per electionem nouam prouideri. Si vero talia fuerint, quæ à Prælatis conferri poſſunt ſine electione, tunc ab eiſdem, vel Superioribus, vel habentibus eamdem auctoritatem iterum debent prouideri. In quo ad diuerſa Religionum ſtatuta attendere oportet. Cum autem in noſtro Ordine propter Conſtitutiones noſtras *par.* 2. *cap. primo* §. 9. Generales habeant eamdem authoritatem, quam Capitulum Generale, quibuſdam caſibus ibi relatis exceptis, ideo pro illis occaſionibus deſeruire poteſt. Generaliter etiam loquendo diſpenſare in incapacitate, quam habet excommunicatus ad retinendum beneficium, dignitatem &c. tempore excommunicationis obtenta, pertinet ad eum Superiorem, qui prædicta conferre poteſt. Ea enim diſpenſatio eſt quædā virtualis collatio. De quo Suarez *d. ſect.* 1. *à num.* 34. Peirinis *ſup. num.* 7. & alij apud ipſum. Lege & Sanchez *to.* 1. *conſil. Moral. l.* 2. *c.* 2. *dub.* 10.

31 Priuatur etiam prædictus excommunicatus iure eligendi, ita vt in electione beneficiorum, dignitatum &c. vocem actiuam habere non poſſit, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 15. *num.* 5. & *to.* 2. *cap.* 12. *num.* 29. & 30. vbi multa ad praxim electionum Regularium. Vnde ſi eligat, aut cōferat beneficium &c. ſe ingerendo peccat mortaliter, quia iniuriam

irrogat

irrogat Eccleſiæ, cuius ſe quaſi prouiſorem agit, & alijs electoribus, quorum numerum iniuſtè auget. Sanchez *ſup.* ex Caietano & Soto. Electio etiam ab ipſo facta eſt nulla, & irrita. *cap. Conſtitutis* 1. *de appellat. cap. tanta de exceſſib. Prælat.* & alijs iuribus. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 21. Cornexo *ſup.* §. 5. *dub.* 1. Si tamen eſt excommunicatus ſolum toleratus, & ſe ſolo, vel cum alijs electoribus eligit, electio valida eſt, non ſolum, quia vt dicetur inferius, geſta per excommunicatum toleratum valida ſunt, ſed etiam, quia licet Extrauagans *Ad euitanda* nullum intendat fauorem impertiri excommunicatis, hoc tamẽ quod eſt eligere non tam eſt in fauorem eligentis, quam electi, & Eccleſiæ. Suarez *ſup. diſp.* 14. *ſect.* 2. *num.* 3. & 18. Peirinis *ſupra num.* 13. & 15. Quod intelligitur etiam in caſu quo alij electores eum ſcienter ad electionem admittant, licet enim poſſint ipſum repellere poſita exceptione, *cap. exceptionem de except. & cap.* 1. *eod. in* 6. (Layman. *ſup. d. cap.* 2. *num* 13.) ſi tamen eum permittunt, eius acta valida ſunt, quia quamuis quoad ſe ſit priuatus tali facultate, ac per cõſequens peccet mortaliter id faciendo, iuxta dicta; quandiu tamen non repellitur, ſed toleratur, Eccleſia ſupplet, ſeu confert ipſi poteſtatem ad talem actum. Suarez *d num* 18. Peirinis *d. num* 13. Solum ergo de excommunicato vitando, ſeu non tolerato procedit id quod dixi de nullitate electionis ab ipſo factæ. Suarez *ibid.* Peirinis *ſupra num.* 14. Et quod dictum eſt *to.* 1. *cap.* 15. *num.* 6. & *to.* 2. *cap.* 12. *n.* 29. & 30. de inhabilibus ad electionem admiſſis, quibus conſonat Cornexo *ſup. d. dub.* 1. & Laymanus etiam *ſupra*.

32 Quamuis autem excommunicatus non priuetur propter excommunicationem officio, beneficio, aut dignitate legitimè à ſe iam antea poſſeſſis, quia nullus textus id ſuadet, (Garzia *de benefic. par.* 7. *c.* 13. *num.* 90. Peirin. *ſup. num.* 11.) ſuſpenditur tamen ab illis, *cap. paſtoralis* §. *fin. de appellat.* Nauarrus *in Summ. cap.* 27. *num.* 21. Vgolinus *d. Tabul.* 2. *cap* 11. *num.* 2. Cornexo *ſup. d. dub.* 1. & §. 6. in principio, vbi addit illis priuandum eſſe, ſi per multum tempus in excommunicatione perſeueret, iuxta textum *in cap. Cum bona memoria de ætat. & qualit. Ordin.*

33 Priuatur etiam omni vſu iuriſdictionis, *ca. Audiuimus* 24. *q.* 1. vbi propterea habetur, quod excommunicatus non poteſt excommunicare. *cap.* 1. *de ſuppl. nd. negligent. Prælator. in* 6. *cap. ſi is qui de Offic. delegat. eod. lib. & cap.* 1. *de Offic. Vicar. eod. lib.* Et colligitur, tum ex eo quod omnis Eccleſiaſtica communicatio eſt illi prohibita, ſine ipſa enim non poteſt exerceri hæc iuriſdictio, tum quia cum ille ſit ſuo modo ſeparatus ab Eccleſia indignus eſt vt in illa ius dicat iuriſdictionem exercendo. Vgolinus *ſup. num.* 1. Cornexo *d.* §. 5.

*dub.*1. Quod itellige tam de actibus iuriſdictionis externæ, quales ſunt præcipere, leges ferre, cenſuras imponere, iudicare, diſpenſare, licentias, ſeu indulgentias concedere &c. quam de actibus internæ, vt ſunt Sacramentaliter abſoluere, pœnitentias iniungere, &c. iura enim generaliter aliquando loquuntur, & eſto aliquando non ſic loquantur, ratio eorum, ſcilicet, quia excommunicatus eſt ſuſpenſus ab officio, & beneficio, in omnibus illis procedit. Suarez *d. diſp.* 14. *ſect.* 1. *num.* 2. Cornexo *ſup.* Vnde aliter faciens mortaliter peccat, niſi forte aliquando propter leuitatem materiæ à mortali excuſetur. Suarez *num.* 3. Cornexo *ſup.* Intelligitur etiam tam de excommunicato vitando, quam de tolerato, propter dicta ſæpius de Extrauaganti *Ad euitanda*, quod ſcilicet, nullatenus excommunicatis ipſis ſuffragetur. Suarez & Cornexo *ſupra*. An Parochus excommunicatus non toleratus validè aſſiſtat Matrimonio, aut validè conferat licentiam alij Sacerdoti aſſiſtēdi, agit Diana *ſup. Reſolut.* 78. 79. *&* 80 vbi etiam an licitè id faciat. An etiam excommunicatus poſſit delegare ſuam iuriſdictionem, ſeu conſtituere Commiſſarium ad aliquid, dixi ſupra verbo *Commiſſio*, *& commiſſarius num.* 7.

34 Licet autem actus iuriſdictionis ab excommunicato vitando facti, ſiue in foro externo, ſiue interno nullius valoris ſint ob defectum iuriſdictionis, & quia ita colligitur ex *ca. Audiuimus* 24. *quæſt.* 1. *& cap. ad. probandum de re iudicat.* (Vgolinus *d. cap.* 11. §. 1. *num.* 2. Suarez *d. ſect.* 1. *num.* 4.) facti tamen ab excommunicato tolerato validi ſunt. Quamuis enim vſu iuriſdictionis careat, Eccleſia tamē, & Reſpublica propter commune bonum illi tribuit eo caſu iuriſdictionem, non quidem ita vt illi liceat exercitium ipſius, ſed tantum vt valeat quod efficit. Colligitur ex *l. Barbarius ff. de Offit. Prætor.* vbi de ſeruo quodam, qui Prętoria dignitate functus eſt dicitur *nihil eorum* (quę ſcilicet geſſerat) *reprobari*, & ratio adiungitur: *cum populus Romanus etiam ſeruo potuiſſet decernere hanc poteſtatem.* & ex *ca. infamis* 3. *q.* 7. §. *verumtamen*, vbi de ſententia data à ſeruo dum putaretur liber dicitur *rei iudicatæ firmitatem tenet.* Suarez *ſup. num* 4. *& ſequentibus*. Sanchez *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 22. *per totam*. Requiruntur autem ad id duæ conditiones. Prima, quod adſit titulus collatus à Superiori, quamuis inualidus ſeu impeditus propter excommunicationem, v. g. Iudicis, Prælati, Confeſſarij &c. Secundà, quod adſit communis error, quo ille titulus communiter, & probabiliter exiſtimetur verus. Sanchez *ibid. num.* 5. 6. 7. 8. *&* 49. Cornexo *ſup.* §. 1. *dub.* 5.

35 Ex quo ad praxim Regularium aliqua elici poſſunt. Primū, quod licet Religioſus non teneatur obedire ſuo Superiori excommunicato non tolerato, ſeu vitando, imo quod nec id licite facere poſſit, iuxta dicta

dicta *to.*1. *cap.*4. *num.* 38. niſi forſan ex vrbanitate id faciat, & in re leui; quia tunc nō peccabit mortaliter, vt habet Cornexo *d.*§.5. *dub.*1. ſi tamen Prælatus eſt excōmunicatus toleratus illi tenetur ſubditus obedire, cum ad huc toleretur ab Eccleſia in ſua iuriſdictione. Vgolinus *d. cap.*11. *num.*3. Eſto ipſe Prælatus peccet ea vtens, propter dicta.

Secundò, quòd licet Religioſus excommunicatus vitandus non poſſit exercere nec licitè nec validè officium Confeſſarij ob defectum iuriſdictionis ad validitatem Confeſſionis ex Conc. Trid. requiſitæ, niſi pro conſtituto in articulo mortis, quia pro tali articulo conceditur iuriſdictio ab Eccleſia omnibus Sacerdotibus etiam hæreticis, propter magnam huius Sacramenti neceſſitatem (Sayrus *lib.*2. *cap.*2. *num.*18. Cornexo *d.*§.1. *dub.*3.) vel etiam quando talis etſi ſit excommunicatus vitandus in vno loco, in eo tamen in quo eſt id ignoratur, & pœnitens bona fide ad eum accedit, quia tunc Eccleſia ſimiliter iuriſdictionem tribuit, vt validè abſoluat (Cornexo *d.*§.1. *dub.*5. Bonacina *ſup.* §.4. *num.*3.) Religioſus tamen excommunicatus toleratus, qui eſt Sacerdos, & aliàs Confeſſarius, validè ſemper abſoluit, propter dicta. Sanchez *ſup. num.*13. Cornexo *ſup. dub. vlt.* Dixi, qui eſt Sacerdos, quia non Sacerdos nunquam abſoluit validè, etiam in caſu quo communi error æſtimetur vt Sacerdos, quia Eccleſia non poteſt ſupplere iuris diuini impedimenta, quale eſt hoc, ſicut poteſt ſupplere iuriſdictionem. Caietanus *in Summ. verbo Confeſſionis iteratio cap. confeſſio quare ex parte Confeſſoris iteranda.* Sanchez *ſup. num.*27. Idem dic de alijs impedimentis iuris naturalis, vt ſunt defectus vſus rationis, propter eamdem rationem. Sanchez *ibid. & num.* 29. Dixi etiam, & aliàs Confeſſarius, quia vt dixi ad hoc vt geſta per excommunicatum valida ſint requiritur titulus collatus à Superiori. Silueſter *in Summ. verbo Confeſſor* 1. *quæſt.*19. Nauarrus *in Man. cap.*9. *num.*11. Sanchez *ſup. num.* 49. Cornexo *d. dub.*5. Adde etiam, licere prædicto excommunicato tolerato abſoluere alios, non ſolum quando ignoranter ab eo poſtulatur Sacramentum pœnitentiæ, ſed etiam quando ſcienter, vel quia eſt Parrochus, vel propter aliam rationabilem cauſam, dummodo ad id non ſe offerat ipſe, ſed ſit in vtilitatem recipientis. Cum enim in Extrauag. *Ad euitanda* concedatur fidelibus facultas communicandi cum excommunicatis toleratis, etiam in adminiſtratione, aut receptione Sacramentorum, conſequenter etiam conceditur eadem facultas ipſis excommunicatis, vt quando ipſi non ſe offerunt ad hoc, ſed rogantur à fidelibus, vt ea faciant, poſſint id facere. Cornexo *d.* §.1. *dub. vlt. per totum.* Bonacina *ſup.* §.3. *num.*4. & 5. Hoc tamen intellige quantum eſt ex parte excommunicationis præciſè, ſi enim aliunde eſt in peccato mortali, peccabit mortaliter

adminiſtrando Sacramentum ſine puritate conſcientiæ requiſita, propter doctrinam generalem de miniſtro Sacramentorum. Tenetur enim eſſe in gratia, ſaltem medio actu contritionis Cornexo *ſupra*.

36 Priuatur quoque præfatus Religioſus ſicut & quilibet alius maiori excommunicatione innodatus omni communicatione forenſi, ideſt actibus iuridicis Iudicis, actoris, teſtis, patroni &c. Id enim, quod attinet ad actus Iudicis, habetur ex communi conſenſu, accedente inter alia iura *cap. ad probandum de ſentent. & re iudicat.* vbi ſententia lata à multis, quorum vnus erat excommunicatus, dicitur caſſata, ideſt, caſſa, & irrita nunciata, vt notauit Gloſſa ibi. Cornexo *d.* §.5. *dub.*1. Layman. *d. cap.*2. *num.*14. Quoad actus vero actoris, patroni, & teſtis, ex *cap. decernimus de ſent. excommunicat. in 6.* Toletus *in Summa lib.*1. *cap.*13. *num.*7. Layman. *ſup.* Vnde quoad Iudicem ſpectat, etſi acta ab ipſo dum eſt excommunicatus vitandus valida non ſint, ſiquidem pro eo tempore priuatur vſu iuriſdictionis (Cornexo *ſup.* Bonacina *ſup. quæſt.*2. *punct.* 7. *num.*2.) ita vt teneatur reſtituere damnum illatum reo, quem condemnauit, vel eius hæredibus, prout probabilius eſſe tenet Sanchez *to.* 1. *Conſil. Moral. lib.* 3. *cap. vnic. dub.* 18. Si tamen eſt excommunicatus toleratus valida ſunt ipſius acta, propter dicta ſupra *n.*34. Cornexo *ſup. dub.*2. Quod etiam intelligendum eſt, ſi tamen partes velint coram eo cauſam agere, quia iuxta dicta in ſuperioribus *num.*7. 17. 19. & 20. maximè 31. etſi fideles poſſint cum excommunicato tolerato cõmunicare, ita vt licitè id facere poſſint, non tamen ad id coguntur, ſed poſſunt ei excommunicationem obijcere. Suarez *ſup. diſp.*16. *ſect.*1. *num.* 7. Peccat autem ipſe Iudex quantumuis toleratus hoc miniſterium exercendo (intellige iuxta dicta, ſi ad id ſe intromittat) grauiter, vel venialiter iuxta materiæ capacitatem. Sanchez *ibid. num.* 8.9. & 10. Nota tamen quod quamuis ipſe *ſect.* 2. ſatis probabilem eſſe credat ſententiam tenentem, quod excommunicatus validè poſſit eligi, ſeu creari in Iudicem, probabilior tamen eſt oppoſita, quia vt dictum eſt ſuperius excommunicatus incapax eſt cuiuſcunque dignitatis etiam temporalis annexam iuriſdictionem habentis, propter *cap. venerabilem de elect.* & Doctorum cõſenſum. Bonacina *d. punct.* 7. *num.*4. poſt alios quos refert. Eadem autem, quæ de Iudice dixi, etiam de arbitro accipienda ſunt, quia arbiter ad formam Iudicis conſtituitur. *l.* 1. *ff. de arbitris*. Suarez *d. ſect.*1. *num.*6. Cornexo *d. dub.* 1. Secus verò quando aliquis conſtituitur, non vt verus arbiter, ſed vt vir prudens de partium conſenſu. Suarez *ibid.* Bonacina *ſup. num.*2. Vnde arbitramentum ipſius tenet, cum fiat ſine ordine iudicario. Cornexo *ibid.* ex Sayro, & alijs.

36 Quod verò attinet ad actorẽ excommunicatũ, quamuis in cauſa pro-

Digitized by Google

propriæ excommunicationis admittendus ſit, non tamen in alijs caſibus nec per ſe, nec per alium, nec permodum reconuentionis, propter *cap. decernimus* relatum, & ideo exceptio excommunicationis reſpectu illius ſemper admittitur, *cap. exceptionem de exceptionibus & cap.* 1. *eod. tit in* 6. Suarez *ſupra ſect.* 3. *num.* 1. *&* 2. Sayrus *lib.* 2. *cap.* 7. Licet autem excommunicatus vitandus à Iudice repelli debeat, non tamen toleratus, quia hic licet repelli poſſit exceptione obiecta, ſi tamen non obijcitur talis excepto admitti poteſt, pro vt habetur ex *d. cap.* 1. *de except. in* 6 Layman. *ſupra* Bonacina *d. punct.* 7. *num.* 9. Geſta etiam per actorem excommunicatum, ſiue toleratum, ſiue non toleratum, quando admiſſus eſt in iudicio, nec repulſus, valida ſunt, cum ius illa non irritet, imò potius oppoſitum elici videatur ex *d. c.* 1 *de except.* Layman. *ſup.* Bonacina *n.* 10. Peccat tamen mortaliter, vel venialiter iuxta capacitatem materiæ actoris munus exercendo, propter Eccleſiæ prohibitionem, & quia ſe immiſcet hominum communioni, niſi magna neceſſitate cogente id faciat. Suarez *ſup. n.* 9.

37 Quoad munus patroni, ſeu aduocati, cum illud ſit excommunicato vetitum non ſolum *d. cap. decernimus* ſed etiam ex communi prohibitione communicandi cum alijs, id circo peccat excommunicatus etiam toleratus illud exercendo. Geſta tamen ab ipſo (niſi repulſus fuerit) valida ſunt, etiam ſi ſit excommunicatus vitandus, prout in ſimili dixi de actore. Cornexo *ſup.* §. 9. Layman. *ſup.* Quod idem proportionaliter dicendum de munere procuratoris, tutoris, ſeu curatoris. Cornexo *ibid.* Bonacina *ſup. num* 13. *&* 15. Vbi etiam *n.* 16. non teneri ad reſtitutionem pretij accepti pro exercitio officij aduocati, adde, & procuratoris, tutoris, ſeu curatoris.

38 De teſte etiam dicendum ſicut de patrono, & aduocato, videlicet excommunicatum prohiberi eſſe teſtem ex eod. *cap. decernimus*, & ex communi prohibitione communicandi cum alijs. Excipitur cauſa hæreſis *cap. in fidei fauorem de hæretic. in* 6. Vnde in alijs caſibus peccat excommunicatus teſtificando niſi ſit toleratus, & non ſe ingerat ad hoc faciendum, ſed id ſit in vtilitatem aliorum. Caſu tamen, quod excommunicatus etiam vitandus non repellatur, vel à Iudice, vel à parte, validum erit eius teſtimonium, pro vt in ſimili dixi de actore, & aduocato. Layman. *ſup.* Bonacina *ſup. num.* 11. *&* 12.

39 De munere tabellionis, cui correſpondet in Religionibus munus Secretarij, ſeu Notarij, dicendum, etiam eſſe prohibitum excommunicato cuicunque, etiam tolerato, quia illi prohibita eſt communicatio cum alijs ſine qua non poteſt id munus exerceri. Cornexo *d.* §. 9. An vero eius acta valida ſint, tractant Henriquez *lib.* 13. *cap.* 9. Auila *par.* 2. *cap.* 6. *diſp.* 6. *dub.* 5. Suarez *diſp.* 16. *ſect.* 5. & Cornexo *ſup.*

Digitized by Google

40 Poſſe autem excommunicatum quemcunque veluti reum in cauſis conueniri, & tunc ſe defendere, procuratorem creare, & alia facere quæ ad ſui defenſionem legitimam neceſſaria ſunt, conforme eſt tum iuri naturali, tum alijs iuribus, præſertim *cap. intelleximus de iudicijs cap. cum inter priorem de except*, De quo Silueſter *in Summ. verbo excommunicatio* 3 *num.2. effectu* 12. Toletus *in Summa lib.3.cap.*13. *num.*8. Layman. *ſup. num.* 15. Quod maximè procedit quando ipſe eſt reus neceſſarius, ſeu coactus, non quando voluntarius. Cornexo *ſup. d.* §.9. ex Suario, & Sayro.
41 Excommunicatio præterea, irritat, & annullat litteras, & reſcripta Apoſtolica ab excommunicato impetrata ſuper alio articulo, quã excommunicationis, ex *cap.*1. *de reſcript. in ſexto*. Silueſter *ſupra d. num.*2. *effect.*16. Nauarrus *in Man. cap.*27. *num.*22. Intelligitur hoc de excommunicato etiam tolerato; quia textus generaliter loquitur, nec Extrauagans *Ad euitanda* aliquem fauorem tribuit excommunicato quantumuis tolerato. Suarez *diſp.*17. *ſect.*1. *num.* 4. Bonacina *ſup. punct. vlt.* Nota autem hoc ſolum procedere in reſcriptis Pontificijs, non in alijs Epiſcopalibus, aut à Prælatis Religionum impetratis, textus enim adductus non probat aliud. Suarez *num.* 3. & Bonacina *ibid.* Hac ergo de cauſa in reſcriptis Papalibus præmitti ſolet abſolutio excommunicationis ad valorem eorum; quæ abſolutio quantum valeat dixi ſupra verbo *Beneficium.num.*9.
42 Maximè etiam priuatur præfatus religioſus, & quilibet alius maiori excommunicatione innodatus, omni ciuili, & politica communicatione fidelium contenta illo verſu: *os, orare, vale, communio, menſa negatur.* Ex *ca. cum excommunicato* 11. *quæſt.*3. *cap. nuper*, *cap. ſi aliquando de ſent. excommunicat. cap.* 2. *de except.* & alijs iuribus. Silueſter *ſup. d. num.*2. *effect.* 5. Nauarrus *ſup. num.*19. & 20. Toletus *in Summa lib.*1. *cap.*11. *num.*3. Quæ prohibitio intelligenda eſt de actiua, & paſſiua communicatione, ita vt non ſolum excommunicatus ipſe teneatur aliorum fidelium communicationem vitare, ſed etiã ipſi fideles debeant eius communicationem fugere, iuxta moderationem tamen Extrauagantis *Ad euitanda*, de qua ſæpius dixi. Cornexo *ſupra* §. 10. *dub.* 1. Nomine autem fidelium comprehenduntur hoc loco omnes baptizati, etiàm aliàs excõmunicati, aut hæretici. Layman. *ſup. num.*16. Per *os* intelliguntur colloquia etiam ſecreta, ſiue per verba, ſiue per ſigna, aut per litteras, vel nuncios, oſcula, amplexus, munerum donatio, vel receptio. Nauarrus *ſup. num.*20. Sayrus *lib.*2. *cap.*13. Per *orare* intelligitur omnis participatio cum excommunicato in Sacramentis, diuinis Officijs, & alijs orationibus, ſiue in Eccleſia, ſiue extra. Nauarrus *ibid.* Toletus *ſup.* Per *vale* ſalutationes, reſalutationes,
honoris

honoris exhibitiones, quales ſunt excommunicato aſſurgere, detegere caput, locum dare in ſedili &c. Suarez *ſup. diſp.* 15. *ſect.* 1. Cornexo *ſup.* Bonacina *ſup. punct.* 6. § 2 *num.* 4. Quamuis Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.* 1. *art.* 4. Saytus *ſup. num.* 7. & alij hoc reſtringant ſolum ad ſalutationem verbis factam, non ad alia ſigna honoris. Quorum ſententia ſolum admittenda eſt, quando ea fierent ad vitandum ſcandalum, magni damni periculum, vel vt media ad conuerſionem excommunicati. Propterea licitum erit illi dicere *Deus te conuertat*, *Deus te illuminet &c.* Bonacina *ſup. num.* 4. In caſu etiam, quo liceat illi ſcribere, loco ſalutationis debemus dicere, *Spiritum ſanioris conſilij &c.* Cornexo *ſup.* ex D. Antonino, & alijs. Nota tamen, quòd Diana *ſup. Reſolut.* 116. referens Henrriquez, Coninch, Præpoſitum, Filiucium, & alios, tenet probabile eſſe non eſſe prohibitum reſalutare excommunicatum, etiam non toleratum, quia hoc non tam eſt ſalutare, quam ſoluere debitum ipſi, quia ipſe prius ſalutauit. Per verbum *communio* intelligitur primò omnis humanus, & ciuilis contractus, etſi enim tales contractus cum excommunicato initi ſæpius validi ſint (Siluester *in Summa verbò excommunicatio* 3. *num.* 7. Toletus ſupra) ſunt tamen illiciti. Sairus *lib.* 2. *cap.* 13. Intelligitur etiam quæcunque communicatio in ſocietate, cooperatione, & habitatione. Cornexo *ſup.* Vnde conſedere, conmanducare, condormire, collaborare, cooperari, ſi hæc fiant formaliter per modum ſocietatis, aut communicationis ſunt prohibita, ſecus vero ſi fiant caſu aliquo, & materialiter ſolum. Suarez *ſup. diſp.* 15. *ſect.* 1. *n.* 8. *&* 9. Bonacina *ſup. num.* 5. Per *menſam* intelligitur communicatio in cibo, & potu, in eadem menſa formaliter, vt dictum eſt, vt contingit in Monaſterijs, & Seminarijs, in quibus, licet diuerſæ menſæ ſint diſpoſitæ in eodẽ refectorio, omnes tamen ei loco cenſentur adeſſe per modum ſocietatis. Cornexo *ſup.* Bonacina *ſup. num.* 6. referens Auilam, Henriquez, Sayrum, & alios. Vnde rectè infert eum qui ſcit in ſuo refectorio eſſe aliquem notoriũ percuſſorem clerici, peccare non recedendo. Idemque videtur dicendum de magiſtro, vel lectore lectionem aliquam legentibus coram multis diſcipulis, ipſiſque audientibus, ſi vnus ipſorum ſit excommunicatus vitandus. Auila 2. *par. cap.* 6. *diſp.* 11. *dub.* 3. *concl.* 8. Bonacina *ſup. punct.* 3. §. 2. *num.* 12. Licet oppoſitum teneant Suarez *ſupra diſp.* 12. *ſect.* 2. *num.* 5. & Naldus *in Summa verbo excommunicatio num.* 30. *& verbo legere num.* 7.

43 Hæc tamen omnia intelligenda ſunt, vt dixi, iuxta moderationem Extrauagantis *Ad euitanda*, de qua ſupra *num.* 5. Ex qua habetur, quod licet excommunicatus ipſe quicunque ſit, non poſſit in aliquo ex prædictis caſibus cum alijs communicare abſque peccato, alij tamẽ

pote-

poterunt communicare cum illo, ſi ſit toleratus, ideſt ſi non ſit, vel tam notorius clerici percuſſor, quod nulla tergiuerſatione celari poſſit, vel nominatim denunciatus, ſeu publicatus, ſolum enim hoc duplex genus excommunicatorum cuitare tenemur, propterea namque vocantur excommunicati vitandi, ſeu non tolerati. Hoc vero peccatum ex parte ipſius excommunicati cum alijs communicantis, regulariter, & per ſe ſolum erit veniale, quia materia cenſetur leuis. Suarez *d. diſp.* 15. *ſect.* 2. *num.* 4. Cornexo *ſup. dub.* 1. Dixi *regulariter*, quia ſi id fiat ex contemptu clauium Eccleſiæ, tunc ob grauem iniuriam, quæ Eccleſiæ fieret, eſſet mortale, iuxta dicenda inferius. Dixi *per ſe*, non ſolum, quia per accidens ratione neceſſitatis excuſari poteſt excōmunicatus cum alijs communicans etiam à veniali, iuxta dicenda inferius, ſed etiam, quia ſi excommunicatus toleratus communicet cum alijs non ſe ſe ſponte ingerendo, ſed ab ipſis inuitatus, aut prouocatus excuſari ſimiliter poterit à veniali. Nam cum in dicta Extrauaganti *Ad euitanda* conceſſum ſit fidelibus priuilegium communicandi cum excommunicatis toleratis, conſequenter etiam dici debet idem priuilegium indirectè concedi ipſis excommunicatis eo caſu. Bonacina *ſup. punct.* 6. §. 1. *num.* 1. Layman. *ſup. cap.* 4. *num.* 6.

44 Alij etiam fideles cū excommunicatis vitandis in prædictis caſibus extra diuina communicantes ſolum peccant venialiter, iuxta dicta ſupra *num.* 43. Excipe, vt ibi dixi, quando adeſt contemptus excommunicationis, aut clauium Eccleſiæ, quia tunc peccarent mortaliter. Nauarrus *ſup. n.* 29. Cornexo *d. dub.* . Incurrunt etiam, iuxta ſæpius dicta, excommunicationem minorem. Quando autē excommunicatio eſſet poſita etiam contra participantes, tunc communicare cū ſic excommunicato eſſet peccatum mortale, & incurreretur excommunicatio maior. Suarez *d. ſect.* 2. *num.* 17. Toletus *dicto cap.* 17. *num.* 3. Cornexo *ſup.* Nota tamen, quod hæc excommunicatio in participantes non eſt lata à iure, ſed ſolum imponitur ab homine, & per ſententiam ſpecialem nominando eos, cum quibus communicatio prohibetur, & monitione canonica præmiſſa, *cap. ſtatuimus de ſent. excommunicat. in* 6. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quaeſt.* 1. *ar.* 4. Suarez *ſup.* Tollitur etiam ab eodem à quo tollitur principalis. Toletus *ſup. cap* 16. *num.* 7. Similiter etiam quando communicatio eſſet, vt dicitur, in crimine criminoſo cum excommunicato, tunc cum illo communicans incurreret etiam excommunicationem maiorem, & peccaret mortaliter, *cap. ſi concubina, & cap. nuper de ſent excommunicat.* Sotus *ſup.* Cornexo *ſup.* Bonacina *d. punct.* 6. §. 1. *num.* 8. Requiritur autem ad incurrendam hanc excommunicationem, primò, quod talis excommunicatus ſit vitandus, ſecundò, quod communicatio ſit cooperando crimini, vel contu-

Digitized by Google

contumaciæ, propter quam lata eſt contra eum excommunicatio, ſeu propter quam contraxit excommunicationem, poſtquam illam contraxit, vt ſi aliquis præbeat auxilium, fauorem, vel conſilium excommunicato propter retentionem concubinæ, vel non reſtitutionem bonorum ne ea faciat, quæ illi præcipiuntur. Tertiò, vt id faciat ſcienter, ſciens videlicet illum eſſe excommunicatum propter tale crimen, *cap. nuper* relatum. Nauarr. *d. cap.* 27. *num.* 112. Bonacina *ſupra num.* 9. Adde, nec ſufficere, quod excommunicatus cum quo participatur ſit quomodocunque vitandus, ſed vt ſit nominatim excommunicatus, quia de hoc eſt ſermo in *d. cap. nuper.* Sanchez *lib.* 2. *in decalog. cap.* 10. *num.* 50. Abſolutio etiam ab hac excommunicatione acceſſoria pertinet ad eum ad quem ſpectat abſolutio principalis. Layman. *ſup. cap.* 3. *num.* 1.

45 Sunt tamē aliqui caſus, in quibus ſine aliqua culpa etiā veniali, aut aliqua excommunicationis, etiam minoris, pœna, licitum eſt communicare cum excommunicato, quantumuis vitando, & non tolerato, vt deciditur à Gregorio ſeptimo *in ca. quoniam multos* 11 *quæſt.* 3. quos communiter Doctores in hoc verſiculo comprehendunt: *vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe.* Per *vtile* intelligitur vtilitas ſiue ſpiritualis, ſiue corporalis ipſius excōmunicati, vel participātis cum illo. Ita quod ea interueniente licitè cum ipſo communicare poſſumus. Vaſquez *de excommunicat. dub.* 9. Cornexo *ſup. d.* §. 10. *dub.* 2. Vnde non ſolum Concionator habere poteſt concionem coram ipſo, ſed etiam poſſunt fideles eum hortari vt reſipiſcat, & ad meliorem frugem ſe recipiat, etiā ſi alia verba intermiſceantur, & vrbaniter ſalutetur, aut ſi ad ipſum ſcribatur, ſalutatione ordinaria in principio epiſtolæ præmiſſa id fiat, ordinatè tamen ad ipſius reſipiſcentiam. *cap. cum voluntate de ſent. excommunicat.* Silueſter *in Summa verbo excommunicatio* §. *num.* 4. Nauarrus *ſup cap* 27. *num.* 26. Bonacina *ſup.* §. 2. *num.* 10. Addit Cornexo ſupra ex Sayro etiam pro vtilitate ſpirituali alicuius tertij poſſe nos communicare cum excommunicato. Addendum, quod quia vt dixit Silueſter *ſup.* in hoc habenæ laxandę non ſunt, ideo ad hoc, quod ratione vtilitatis poſſimus cum excommunicato communicare, oportet, quod hæc vtilitas ſiue ſpiritualis, ſiue temporalis noſtra, vel ipſius excommunicati ſit notabilis, vt Laymanus *ſup. cap.* 2. *num.* 16. §. *Itaque primo* dixit, id eſt, vt ſit moralis quædam neceſſitas ad melius eſſe, vt ait Suarez *ſup. diſp.* 15. *ſect.* 3. *num.* 10. Addit idem *num.* 11. etiam ipſum excommunicatum ob ſimilem vtilitatem ſuam, quæ moralis neceſſitas ad melius eſſe cenſeatur, poſſe cum alijs communicare. De lectore etiam, vel magiſtro, quod propter vtilitatem diſcipuli excommunicati coram eo legere poſſit lectionem Theologiæ,

& ipſi

& ipſi reſpondere ad dubia, tenet Sotus *in 4. diſt. 22. q. 1. art. 4.* Sed iure nō admittitur hoc ab alijs, niſi intercederet dicta notabilis vtilitas.

46 Per particulam *lex* intelligitur lex matrimonij. Vnde vxor non peccat cohabitando cum marito excommunicato etiam non tolerato, nec communicando cum illo tam in petitione, & redditione debiti, quam in gubernatione domus, communi menſa, familiari colloquio, *ca. quoniam multos 11. quaeſt. 3.* Sanchez *lib. 9. de matrim. diſp. 14. num. 4.* Cornexo *ſup.* Similiter vir non excommunicatus communicare poteſt cum vxore excommunicata, propter æqualitatem mutuæ obligationis inter coniuges ad omnia obſequia. Sanchez *ſup. num. 16.* Cornexo *ſup.* Diana *ſup. Reſolut. 122. & 123.* Apud quos alia ad intentum, quæ quia Regularibus minus neceſſaria ſunt, prætermitto.

47 Per particulam *humile* intelligitur quicquid pertinet ad ſubiectionem, ita ſcilicet vt qui alteri ſubijciuntur, vt ſunt filij reſpectu parentum, famuli reſpectu dominorum, &, quod propriùs ad nos ſpectat, ſubditi reſpectu ſuorum Prælatorum, poſſint cum eis quantumuis excommunicatis communicare. *cap. quoniam multos.* Siluester *ſup. verbo excommunicatio 5. num. 4.* Bonacina *d. §. 2. num. 25.* Sed quod attinet ad Religioſos reſpectu ſuorum Prælatorum, cum iuxta dicta *tomo primo cap. 4. num. 38.* ſubditus non teneatur obedire ſuo Prælato excommunicato vitando, imo nec debeat id facere, niſi forſan ex vrbanitate (quidquid dicat Bonacina *ſup. num. 26.*) ideo hæc communicatio, quæ permittitur Religioſo cum ſuo Prælato excommunicato vitando non eſt in ratione Prælati, cum nullum actum Prælatus ipſe exercere poſſit, cum ſit ſuſpenſus ab Officio, ſed ſolum videtur eſſe illa, quę ratione habitationis vitari moraliter non poteſt. Suarez *ſup. diſp. 15. ſect. 7. num. 2.* Diana *ſup. reſolut. 127.* Quo ſenſu accipiendus Cornexo *ſup. §. Reſpondetur Clericos.* Solum ergo ille qui eſt ſibi ad corporale obſequium deputatus poterit familiariter communicare cum ipſo, & ipſe cum illo, non titulo prælationis, ſed quaſi ſeruitutis, vel neceſſitatis, ſicuti poſſet facere quilibet alius Religioſus eodem modo excommunicatus. Suarez *ibid.* Idem dicendum eſt è contra de Prælato reſpectu Religioſi excommunicati non tolerati, ſcilicet non poſſe communicare cum illo niſi in caſu neceſſitatis, vel notabilis vtilitatis, aut quantum ſpectat ad paternalem gubernationem, & regimen ipſius. Graffius *in deciſ. aur. lib. 4. cap. 13. num. 9.* Suarez *ſup. num. 5.* Serui autem Religioſorum generaliter loquendo communicare poſſunt cum illis, etiam ſi excommunicati ſint non tolerandi, ex *d. ca. quoniam multos.* Bonacina *d. §. 2. num. 31.* Quod intellige, etiam ſi ſeruitus fuiſſet poſterior excommunicatione, prout plures probabiliter exiſtimant. Coninch. *diſp. 14. dub. 12. num. 129.* Hurtadus *diſp. 9.*

de ex-

*de excommunicat. diſſ.*4. *num.* 24. Idem dicendum e contra quando ipſi ſerui ſunt excommunicati, ius enim quod conceſſit huiuſmodi priuilegium ſeruis reſpectu dominorum ſuorum idem videtur conceſſiſſe dominis reſpectu ſeruorum, quia in correlatiuis diſpoſitum in vno habet locum etiam in alio. Vaſquez *de excommunicat. dub.* 9. Bonacina *ſup. num.* 38. Qui verò intelligantur nomine filiorum, cum dicitur filios poſſe communicare cũ patre excommunicato, latè tractent Auctores relati. Solum aduertendum ad intentum noſtrum, quod cum Magiſter nouitiorum ſit veluti pater ſpiritualis ipſorum, quid quid dicitur de communicatione patris excommunicati cum filijs, & e conuerſo, dici etiam debet de Magiſtro nouitiorum, & ipſis nouitijs. Bonacina *ſupra num.* 39.

48 Per particulam *res ignorata* denotatur, à peccato, & excommunicatione, quæ incurritur ob communicationem cum excommunicato vitando, excuſare ignorantiam inuincibilem, vel inaduertentiam iuris, vel facti. Siluester *ſup. verbo excommunicatio* 5. *num.* 4. Cornexo *ſup.* Qualiter autem dubius an alius ſit excommunicatus vitandus non teneatur illum euitare, dixi ſupra verbo *dubia Regularia num.* 15. Vide Nauarrum *ſup. cap.* 27. *num.* 27. Nec ſufficit ad hoc vt euitetur ſciẽtia quæ per Sacramentũ Confeſsionis habetur, quia id quod ſola Confeſſione ſcitur cenſetur ignoratum. Cornexo *ſup.* Bonacina *ſup. n.* 45. Nec etiam requiritur, quod perſonaliter viderit excommunicatum publicè denunciari, aut publicè percuſiſſe Clericum, ſed ſufficit, quod de hoc ſit fama publica, vel id aſſeratur à fide dignis, aut ab ipſomet excommunicato. Silueſter *d. num.* 4. & 28. Cornexo *ſup.* Quem vero ſemel ſcio eſſe excommunicatum vitandum ſemper debeo ipſum vitare, donec mihi conſtet de ipſius abſolutione, niſi ipſe aliàs ſit pius, & fide dignus, ac dicat ſe eſſe abſolutum, aut non ſeruet excommunicationem. Silueſter *ſup. num.* 26. Nauarrus *ſup. num.* 36. Cornexo *ſup.*

49 Per particulam *neceſſe* denotatur, neceſſitatẽ tam ipſius excommunicati, quàm aliorum, ſiue extrema ſit, ſiue ſolum grauis, ſiue Spiritualis, ſiue corporalis, excuſare communicantem cum excommunicato vitando à peccato, & excommunicatione incurrenda. Ita enim colligunt ex *d. cap. quoniam* Autores relati. Explicanda porro videtur de neceſſitate notabili, ſicut in ſimili dixi circa particulam *vtile*. Vnde, quamuis Nauarrus *ſup. num.* 27. eam vocet magnam neceſſitatem, melius tamen Suarez *d. diſp.* 15. *ſect.* 3. *num.* 8. eam appellat alicuius momenti, & grauitatis. Vnde ad noſtrum intentum plures aſſerunt Religioſos poſſe poſtulare eleemoſynas etiam ab excommunicato vitando. Bonacina *ſup. num.* 59. ex Sayro, & Auila. Præſertim cum poſtulare alicui eleemoſynam ſit ſuadere illi opus charitatis, miſericordiæ,

vel

vel beneficentiæ, quod non eſt prohibitum cum excommunicato.

50 Quamuis autem contenta in prędicto verſu *utile, lex, humile, res ignorata, neceſſe* aliqui credant ſolum excuſare à communicatione in politicis, ſeu humanis, non à communicatione in diuinis (Silueſter *ſup. num.* 5. Toletus *ſup. num* 6.) plures tamen alij ea extendunt etiam ad communicationem in diuinis, quia dictum *ca. quoniam multos* generaliter loquitur. Sa *in Summ. verbo excommunicatio num.* 44. Auila *par.* 2. *cap.* 6. *diſp.* 11. *dub.* 6. Cornexo *ſup.* Layman *d. cap.* 2. *num.* 16. §. *deinde*, & alij. Illud tamen certum communicationem in crimine criminoſo, de qua ſupra *num.* 44. nullatenus permiſſam eſſe, quibuſcumque. Layman *ibid.* & alij.

51 Quamuis etiam aliquorum ſententia ſit excommunicato non teneri debitorem ſoluere debitum, ſaltem citra extremam neceſſitatem (Leſſius *lib.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *num.* 77. Naldus *in Summa verbo excommunicatio num.* 32.) probabilius tamen eſt contrarium, cum nullo iure naturali, aut humano debitor excludatur à ſolutione talis debiti. Etſi enim *ca. nos Sanctorum*, *& ca. iuratos* 15. *quaeſt.* 6. declaretur, eos qui obnoxij erant alicui titulo fidelitatis, aut iuramentu liberari à tali vinculo ſi is inciderit in excommunicationem, & ſaucat *cap. grauem de pœnis*. ibi tamen non eſt ſermo de debitis realibus pecuniarum &c. ſed de debitis ſubiectionis, ſeu de debitis ſolis verbis contractis. Toletus *ſup. d. cap.* 13. *num.* 7. Auila *par.* 2. *cap.* 6. *diſp.* 11. *dub.* 4. Diana *ſup. Reſolut.* 130.

52 Religioſus quoque, & quicunque alius excommunicatus maiori excommunicatione, in ea per annum perſeuerans, tanquam ſuſpectus de hęreſi inquiri poteſt ab Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis. Colligitur ex *c. grauem de pœnis*, *&* ex Conil. Trid. *ſeſſ.* 25. *c.* 3. Tol. *ſup. n.* 10. Nal. *in Summ. verbo excõmunicatio n.* 41. Quodſi citatus ad ſe purgandum de tali ſuſpicione non ſe purget ab illa, tunc iterum excommunicatur; &, ſi per annum inſordeſcit reputatur vt hæreticus *Cap. cum contumacia de hæretic. in* 6. Toletus *ſup. num.* 11. Naldus vt ſupra. Apud quos alia ad intentum. Huiuſmodi etiam excommunicatus per annum in ſordeſcens priuari poteſt beneficijs, quæ obtinet. Abbas, & Doctores *in cap. cum bonæ de ætat. & qualit.* Toletus *ſup. num.* 9. Suarez *diſp.* 17. *ſect.* 1. *num.* 7. Habetur etiam *ex ca. rurſus & ca. quicumque* 11. *quæſt.* 3. quod ſi excommunicatus intra annum cauſam ſuam purgare contempſerit, poſtea non audiatur. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 23. Suarez *ſup.* Qualiter autem per annum inſordeſcens non gaudeat generali abſolutione, quæ in reſcriptis Pontificis præmitti ſolet, dixi ſupra verbo *Beneficium num.* 9. Quid vero requiratur ad dictam inſordeſcentiam, agit Naldus *ſup. num.* 40.

Nec

53 Nec ſolum viuens, ſed etiam mortuus punitur ab Eccleſia excõmunicatus. Si enim ante abſolutionem obtentam deceſſerit, priuandus eſt Eccleſiaſtica ſepultura, *cap. ſacris de ſepulturis*, & Clem. 1. *eod. tit.* Et ratio traditur à Pontifice, vt quibus non *communicamus viuis, neque mortuis communicemus.* Cornexo *ſup.* §. 8. *dub.* 1. Layman. *ſup. num.* 19. Negatur etiam ipſis funebre Eccleſiaſticum Officium, propter eamdem rationem. Cornexo, & Layman. *ibid.* Per Eccleſiaſticam vero ſepulturam intelligitur ſepultura in loco Sacro, ideſt in Eccleſia, vel Cœmeterio, vel alio loco ad ſepulturam, vel diuina Officia peragenda legitima auctoritate deſtinato. Cornexo *ſup.* Bonacina *ſup.* §. 3. *num.* 3. & 4. Non autem in loco proximo Cæmeterio, vel Eccleſiæ, qui non eſt locus Sacer. Cornexo, & Bonacina *ibid.* Caſu ergo quo in loco Sacro ſepultus eſſet excommunicatus extumulari debet, & poni in loco non Sacro. *cap. Sacris de ſepulturis.* Toletus *ſup. d. cap.* 13. *num.* 9. Cornexo *ſup.* Qualiter vero hæc intelligantur ſolum de excommunicato vitando, ſeu non tolerato, & quod propter ſic excommunicati ſepulturam in loco Sacro violetur Eccleſia, ita vt indigeat reconciliatione, habes ſupra verb. *Eccleſia num.* 12. De quo etiam authores relati. Nota tamen, quod ſi talis excommunicatus dederit ante mortem ſigna contritionis, non ſolum tunc poteſt abſolui, & poſtea ſepeliri in loco Sacro, vt de ſe patet, quod intellige etiam ſi ſolum abſolutus fuerit a quolibet Sacerdote ob neceſſitatem, *cap. vlt. de ſepulturis* (Vgolinus *Tabul.* 2. *cap.* 9. §. 5. Suarez *ſup. diſp.* 12. *ſect.* 4. *num.* 3.) ſed etiam caſu quo ante mortem abſolutus non fuerit, nec per eum ſtetit quo minus abſolutionem conſequeretur, ſed ſigna contritionis dederit, poteſt poſt mortem abſolui, ſepeliri in loco Sacro, & frui ſuffragijs Eccleſiæ. *cap. a nobis* 2. *cap. ſacris de ſent. excommunicat.* Suarez *ſup.* Laymanus *ſup.* Vnde declaratum eſt a S. Congregatione apud Barboſam *in Compend. Bullar. verbo excommunicatio*, quod ſi excommunicatus in mortis articulo dixit: *Confeſſione, Madonna Sanctiſſima aiutami*, Eccleſiaſticę ſepulturæ tradi debet. Sepelientes autem excommunicatum vitandum in loco Sacro non ſolum peccant mortaliter, quia communicant in diuinis cum excommunicato, nec ſolum incurrunt excommunicationem minorem, quam generaliter incurrunt omnes communicantes cum excommunicato non tolerato, ſed etiam ſi id faciant ſcienter, & ex præſumptione incidunt ipſo facto in excommunicationem maiorem, a qua non poſſunt abſolui niſi prius ad arbitrium Diæceſani eis quibus irrogata eſt iniuria ſatis factionem exhibuerint competentem. Ita enim habetur Clement. 1. *de ſepult.* Vgolinus *ſup.* §. 6. Suarez *ſup. num.* 8. & *ſequentibus.* Naldus *in Summa verbo excommunicatio num.* 29 Incur-

Digitized by Google

runt etiam pœnam interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ſæculares, ſiue Regulares id facere præſumentes, ex *cap. Epiſcoporum de priuilegijs in 6.* Cornexo *ſup.* Vide & Theſaurum *in prax. par. 2. verbo Cenſura cap. 7. & 14.* Quinam autem cenſendi ſint ſepelientes excommunicatum, an videlicet quoquomodo ad id cooperantes &c. agunt Vgolinus, & Suarez relati, Naldus *ſupra, & verbo ſepultura num.* 5. Diana ſupra *Reſolut.* 98.

54 Circa hanc etiam materiam vide dicenda infra verbo *Interdictum*, verbo *Irregularitas.* & 4. to. verbo *Suſpenſio*.

EXEMPTIO REGVLARIVM.

SVMMARIVM.

De illa remiſſiuè. num. 1.
Quid, & quotuplex ſit. num. 2.
Exemptio Regularium ab Ordinarijs an illis competat iure communi. num. 3.
Saltem ex priuilegijs Summorum Pontificum ea competit ipſis num. 4.
Qualiter intelligenda, & à quibus Ordinarijs. num. 5.
Per quæ verba denotetur huiuſmodi exemptio. num. 6.
An illis Suſcipimus ſub defenſione, vel ſub protectione. *num.* 7.
An illis Suſcipimus in proprios filios, vel in ius S. Petri. *ibid.*
Quid quando Ordinarij procedunt contra Regulares in caſibus in quibus exempti ſunt. num. 8.
An quando procedunt per cenſuras. ibid.
An Ordinarij poſſint declarare excõmunicatos Regulares exẽptos n. 9.
Declaratio S. Congregat. quoad hoc. ibid.
Quid habeatur ex Clementina 1. de priuilegijs. *ibid.*
An Legati habeant prædictam facultatem. num. 10.
Quid de caſibus in quibus, vel ex decreto Concilij Tridentini, vel ex Conſtitutionibus Apoſtolicis Regulares ſubduntur Ordinarijs n. 11.
Quid ſi Regulares habeant priuilegium in contrarium. ibid.
Regulares non obedientes Ordinarijs in caſibus quibus illis ſubduntur à quibus puniendi. num. 12.
Declarationes S. Congregat. quoad hoc. 1 *num.* 3.
Citati Regulares ab Epiſcopo an teneantur comparere. num. 14.
An oſtendere priuilegium exemptionis. ibid.
Regulares ad tribunalia ſæcularia an aliquo prætextu trahi poſſint. num. 15.

Non

Non prætextu grauaminis, aut violentiæ, vel etiam defenſionis. num.16.

Quid de Iudice ſæculari oppoſitum faciente. ibid.

Quid quando Iudex Eccleſiaſticus, vel non adeſt, vel ſi adeſt non vult auxilium ferre. ibid.

Recurrere Regulares ad ſæcularia tribunalia abuſus quorumdam eſt. num.17.

An liceat illis appellatio ad prædicta tribunalia. num.18.

Quid de appellationibus tuitiuis. ibid.

Optima Soti doctrina. ibid.

An ſaltem auocatio cauſarum Regularium ad prædicta tribunalia licita ſit. num.19.

1 DE hac re præter dicta cap. 11. fere per totum, & ſupra verbo *Cauſa iudicialis Regularium*, & verbo *Clericus*, & verbo *Delinquens Regularis*, & verbo *Epiſcopus*, alia addenda ſunt pro maiori ipſius notitia.

2 Eſt autem exemptio idem, quod liberatio, ſeu eductio alicuius à poteſtate alterius, & exemptus, qui potitur tali exemptione. Siluester *in Summ. verb. exemptio num.*1. Ea vero prout ad Regulares ſpectat eſt duplex, alia ab Ordinariorum iuriſdictione, & alia à ciuili, ſeu ſæculari poteſtate. De vtraque ergo dicendum.

3 Et de priori loquendo, licet videatur iure communi competere Regularibus, *ca. Quam ſit neceſſarium, & ca. nullam* 18. *quæſt.*2. oppoſitum tamen dicendum eſt, cum conſtet eo *ca. nullam* potius haberi contrarium illis verbis: *Clerici ſingulorum Monaſteriorum ſint in poteſtate Epiſcoporum*. Idemque ſupponitur ferme per totam illam *quæſt.*2 *ca. hoc tantum, ca. Abbas. ca. quidam. ca. qui Religioſis. ca. de Monachis. ca. Cellulas. ca. ſi quis Abbas. ca. Abbates. ca. Monaſteria, ca. Abbatibus, ca. cognouimus. ca. viſitandi ca. non ſemel. ca. ſeruitium*, & alijs iuribus. De quo Campanile *in Diuerſ. iur. canon. Rubric.* 12. *cap.*13. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. Allegat.*105. *n.*1. *&* 2. Tamburinus *de Iure Abbat. to.*1. *diſp.*15. *quæſit.*1. *&* 2. Limitant hoc Siluester *in Summa verbo Epiſcopus quæſt.*7. Sanchez *to.* 2. *conſil. Moral. lib.*6. *cap.*9. *dub.*1. *num.*8. dicentes, Regulares iure communi exemptos eſſe à lege Diœceſana Epiſcopi. 11. *quæſt.*1. *ca.*1. *& quæſt.*3. *ca. inter cætera; &* 18. *quæſt.*2. *ca. quam ſit. &* 16. *quæſt.* 1. *ca placuit*, non autem à lege iuriſdictionis, prout ex prædictis iuribus *& ca. obitum diſt.*61. *ca. omnes Baſilicæ* 16. *quæſt.*7. & alijs colligitur. Limitandum etiam videtur, vt ſcilicet, dicatur monachos iure communi exemptos eſſe ab Ordinariorum iuriſdictione, quantum ſpectat ad

Digitized by Google

Regulæ obſeruantiam. Ita enim ſupponitur in *d. ca. nullam*, vbi dicitur, ea quæ pertinent *ad diuini cultus reuerentiam, vel vtilitatem Monaſterij* ad Abbatem ſpectare, idque conſtat ex præſenti vſu Eccleſiæ ea: enim Monaſteria, quæ Ordinarijs ſubdita ſunt, ſubduntur quoad Regularem obſeruantiam ſuis Prælatis, vt dixi ſupra verbo *Epiſcopus* quoad Regulares *num. 26. & 16.*

4 Quiquid autem de hoc ſit certum eſt, ſaltem ex priuilegijs Sedis Apoſtolicę omnes ferme Regulares ab Ordinariorū iuriſdictione exēptos eſſe, vt conſtat ex varijs ipſorum priuilegijs, quæ prolixitatis vitandæ cauſa pretermitto, & ſupponunt Authores relati. Specialiter Carmelitæ eam habent a Clemente 4. Ioanne 22. Clemente 6. Sixto 4. & alijs Summis Pontificibus, vt videre eſt in Mari magno Ordinis, Bulla ſcilicet eiuſdem Sixti 4. quæ incipit *Dum attenta*, & extat in Bullario Rodriguez to. 1 in eodem Sixto *num. 37.* & agnoſcit Tamburinus *dicta diſp. 15. quæſit. 4. num. 19.* Qui etiam refert ibidem exemptionem noſtrorum Patrum Diſcalceatorum, & eo *quæſit. 4.* exemptiones per diuerſos Summos Pontifices conceſſas Ordinibus Baſilianorum, Canonicorum Regularium, Caſſinenſium, Cluniacenſium, Camaldulenſium, Vallumbroſanorum, Ciſtercienſium, Celeſtinorum, Silueſtrinorum, Oliuetanorum, Montis Virginis, Præmonſtratenſium, Cartuſianorum, Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S Auguſtini, Cruciferorum, Seruitarum, Minimorum, Ieſuitarum, Theatinorum, Clericorum Regularium de Somaſcha, Miniſtrantium infirmis, Scholæ pię, Fratrum B Ioannis Dei, & aliorum. Idem intentum proſequitur Barboſa ſupra dicta *Allegat. 105.* & Ioannes Maria Nouarius *in lucern. Regular. verbo exemptio.* Aliorum verò Ordinum Regularium, quos Auctores iſti prætermiſerunt, exemptio, conſtare poteſt, tum ex dictis *2. to.* tum ex Compendijs ipſorum priuilegiorum.

5 Cica quæ priuilegia, & pro praxi Regularium circa ipſa, aliqua animaduertenda ſunt. Primum, quod quamuis in ea graui quæſtione qua quæritur, quid nomine Ordinariorum in priuilegijs exemptionis Regularium intelligendum ſit; an ſcilicet ſolus Epiſcopus, vel Archiepiſcopus, & eorum Vicarius, an etiam Legati Papæ, dixerim dicto *cap. 11. num. 18.* Legatos à latere non comprehendi, præſertim propter litteras ſuarum Legationum, nunc verò addendum, etiam ſtando in vi iuris communis, poſſe dici non comprehendi dictos Legatos à latere, eo quod *cap. Abbatem de elect. in 6. & cap. 1. de verbor. ſignificat. etiam in 6.* quoad iuriſdictionem in exemptos parificatur Legatus à latere Papæ. Sanchez *ſupra num. 19.* Quod ſecus videtur dicendum de alijs Legatis, ſeu Nuncijs Apoſtolicis, illi enim Ordinarij ſunt, & nomine Ordinarij comprehenduntur. Siluester *in Summa verbo exemptio-*

num. 1.

*num.*1.Henriq. ex *lib.7.de Indulgent.cap.*25.Vide dicenda infra *n.*10. ex priuilegio Clem 4. pro Minoribus.

6 Secundum, quia verba, quæ in prædictis priuilegijs legi ſolent varia ſunt, & multiplicia, ideo dicendum, ea, quæ ſufficienter probant hanc exemptionem ab Ordinarijs, quantum colligi poteſt ex *cap.ſi Papa de priuileg. in* 6. in primis eſſe illa, vel illis ſimilia, quæ in Bulla Ioannis 22. ſupra relata pro exemptione Ordinis Carmelitarum leguntur: *A cuiuſcunque Diœceſani, & cuiuſlibet alterius poteſtate, iuriſdictione, & dominio omnino eximimus.* Bacconius *in* 4. *diſt.*25.*q.*14. *art.*1. Silueſter *ſup. quæſt.*4. Barboſa de *Offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat.*123. *num.*11. Deinde illa, eximimus *cum plena libertate.* Silueſter *ibid.* Eraſmus Cochier *de Iuriſdictiõ. Ordinar. in exempt par.*1. *quæſt.* 9. Item illa, *Eccleſia, ſeu Religio gaudeat libertate Eccleſiæ Romanæ:* Silueſter, & Cochierius *ibid.* Similiter illa, quod Epiſcopus non audeat illic *Cathedram collocare,* ſeu aliquod imperium exercere. Silueſter, & Cochierus *ibid.* Sanchez *ſup. num.*4. Pariter illa (quibus etiam ſimilia in dicto priuilegio Ioannis 22. reperiuntur) *ſoli Romano Pontifici, vel Sedi Apoſtolicæ immediatè, aut ſine medio ſubijcimus, aut ſubiacere volumus.* Silueſter, & Sanchez *ſup.* Ac illa, *recipimus in proprios, ſeu ſpeciales ſubiectos.* Silueſter, & Sanchez *ſup.* ac Barboſa etiam *ſup. num.*20.

7 Secus vero dicendum ſi ſolum dicatur *ſuſcipimus ſub defenſione,* quia hoc non denotat exemptionem ab Ordinarijs. Silueſter *ſup.* Idem dici debet de verbis *ſuſcipimus ſub protectione,* quia ita habetur expreſsè *in cap. ex parte* 2. *de priuilegijs.* Et ſane rationabiliter, cum protegere idem ſit, quod defendere, & protectio non ſit ſignum ſuperioritatis, cum conſtet milites protegere ciuitatem; & Imperatorem dici Protectorem Eccleſiæ Rom. in Clem. 1. *de iure iurando.* De quo bene Barboſa *ſup. nu.*26. & Tamburinus *de Iure Abbat. to.*1. *diſp.*15. *quæſit.* 5. *num.*15. Verba etiam illa *ſuſcipimus in proprios filios* non probant hanc exemptionem, vt expreſſe habet *cap. ſi Papa* relatum. Silueſter *ſup.* Barboſa *num.*20. Tamburinus *num.*13. Quando autem illa verba *ſuſcipimus in Ius ſancti Petri,* vel ſimilia, arguant exemptionem ab Ordinarijs, & quando non, ac de concordia *cap. recepimus de priuileg.* & *cap. ſi Papa de priuilegijs in* 6. quæ contraria videntur, doctè agit Barboſa *ſup. num.*15. & ſequentibus, quem ſequitur Tamburinus *ſup. num.*4. & ſequentibus.

8 Tertium, quod ſi in illis rebus, in quibus Regulares exempti ſunt ab Ordinariorum iuriſdictione procedunt contra illos, proceſſus, & omnia geſta prorſus irrita, & inania ſunt, iuxta dicta ſupra verbo *Cauſa Iudicialis Regularium num.*15. Adde, hoc etiam intelligi etiam in

Digitized by Google

caſu, quo id prætenderēt facere Ordinarij eo quòd Prælati Regularium eſſent negligentes in eorum punitione, iuxta dicta *ibid. num* 16. Adde, etiam ſi procedant per cenſuras, quia tales cenſuræ ex defectu iuriſdictionis ſunt nullæ in vtroque foro. Sanchez *ſup. num.* 28. Maximè, quia priuilegijs plurium Religionum id expreſsè continetur, vt in priuilegio Ioannis 22. relato pro Carmelitis, confirmato per Clem 6. & Sixtum 4. de quo Bacconius noſter *in 4. diſt.* 25. *quæſt.* 14 *ar.* 4. vbi ſic: *Ita quod nec locorum Ordinarij nec alia quæuis perſona Eccleſiaſtica in Vos, & Ordinem veſtrum, perſonas, Eccleſias, Oratoria, domos, & loca prædicta vt potè prius exempta, poſſint excommunicationis, ſuſpenſionis, aut interdicti promulgare ſentētias.* Et in priuilegio Pauli 3. ann. 1549. pro Ieſuitis, quod refert Sanchez *ibid.* Ac in priuilegijs Martini 5. & Eugenij 4. pro Prædicatoribus, & Sixti quarti pro Minoribus, quæ refert Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo exemptio num.* 15. 16. & 23. Quod etiem intellige, adhuc in caſu dato, quod Ordinarij ignorarent, aut prætenderent ignorare, aut ignoraſſe exemptionem Regularium. Nam auocatio cauſæ cum clauſula irritante hanc vim obtinet, vt acta à Iudice prohibito etiam ignorante ſint ipſo iure nulla, vt ex multis probat Couarrubias *quæſt. pract. cap.* 9. *num.* 7. Atqui in præſenti priuilegia Religionum afferunt clauſulam irritantem, vt videre eſt in dictis priuilegijs Ioann. 22. Clem. 6. & Sixti 4. pro Carmelitis, illis verbis: *Quod ſi forſan quidquam in contrarium à quocunque fuerit attentatum, illud omnino irritum ſit, & inane*, & Pauli 3. pro Ieſuitis, *eo ipſo irrita, & nullius roboris ſit.* Henriquez *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 25. Sanchez *ſupra*.

9 Nec etiam poſſunt præfati Ordinarij declarare excommunicatos Regulares exemptos, etiam in caſu quo illi notoriè in excommunicationem incidiſſent, iuxta dicta eo *cap.* 11. *num.* 15 ex Peirinis. Quod & ſequuntur Diana 3. *par. Tract.* 2. *de dub. Regul. Reſol.* 35. Vulpius *in praxi for. Eccleſiaſtic. cap.* 42. & alij. Et ratio eſt, quia talis declaratio eſt actus iuriſdictionis, cum debeat fieri cognita cauſa iudicialiter, imo & ſæpius citata parte, prefati autem Ordinarij nullam iuriſdictionem exercere poſſunt in exemptos. Poſſunt tamen Ordinarij Religioſum exemptum excommunicatum vitandum, vel quia eſt publicus percuſſor Clerici, vel quia à ſuo Prælato eſt denunciatus vt talis, denunciare illum ſuis ſubditis, ad hoc vt teneantur eum vitare, hoc enim non eſt exercere iuriſdictionem in illum, ſed monere ſuos ſubditos de obligatione, quam habent ſic excommunicatum vitandi. Hoc enim ſenſu accipio declarationem Sacr. Congregat. in vna Liman. 29. Ianuarij 1633. quam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Epiſcopus:* 1. in qua habetur, Epiſcopum poſſe Regularem exemptum, qui ob notorium de-

lictum

Digitized by Google

lictum in cenſuras incidit, denunciare pro publico excommunicato, vt talis ab omnibus euitetur. Eodem etiam ſenſu accipiendi ſunt Barboſa *ſupra Allegat.*105. *num.*73. & Tamburinus *d. diſp.*15. *quæſit.*7. *num.*38. dum dicunt poſſe Epiſcopum declarare Regulares exemptos excommunicatos, quando notoriè eſſent tales, prout melius explicat Sanchez *ſup. num.*29. Imo etiam videtur poſſe Ordinarios declarare excommunicatos Regulares Sacramenta Euchariſtiæ, & Extremæ vnctionis miniſtrantes, aut Matrimonia ſolemnizantes, aut excommunicatos in certis cauſis abſoluentes, iuxta Clem. 1. *de priuileg.* §. 1. vbi id expreſſe habetur, vt tenet Peirinis *tom.*1. *priuileg. Minim. in Conſt. a. Sixti* 4. §. 10. *num.*13. cum alijs, quos refert. Nec per priuilegia poſteriora Ioannis 22. Clementis 6. Sixti 4. Martini 5. Eugenij 4. & Pauli 3. relata cenſebitur hoc ius reuocatum, niſi de eo in ipſis expreſſa mentio fiat, quia eſt decretum Concilij Generalis, Vienenſis ſcilicet, cui non derogatur, vt ſæpe dixi, niſi de eo mentio expreſſa fiat.

10 Nec ſolum Epiſcopi, Archiepiſcopi, aut alij communiter dicti Ordinarij carent poteſtate ferendi cenſuras in Regulares exemptos, ſed etiam Legati, (Legatis à latere exceptis) Delegati, vel Subdelegati Apoſtolici, ex conceſſione Clementis 4. pro Minoribus in Bulla *Exigentibus*, quam refert Rodriguez *in to.*1. *Bullar. in Clem.*4. qua gaudent tam ipſi Minores, quam alij Ordines cum ipſis priuilegiorum cōmunionem habentes. Limitat hoc idem Pontifex, niſi prædicti Legati, Delegati &c. in ſuis litteris mentionem facerent huius indulti, & Ordinis Minorum. Addit Nouarius *in lucern. Regular. verbo excommunicare num.*8. Regulares non comprehendi in excommunicationibus in communi fulminatis etiam a Legatis à latere, niſi ſpecialiter in ipſa nominentur. Refertque Rodriguez *to.*2. *quæſt. Regular. quæſt.*59. *art.* 5. in quo nihil tale reperio.

11 Cum autem dico Epiſcopos, & alios Ordinarios non poſſe cenſuras ferre in Regulares exemptos, non ſolum intelligendum eſt pro caſibus, in quibus ipſi Regulares eiſdem ſubditi non ſunt, vt ex dictis patet, ſed etiam pro illis, in quibus ex Concilio Tridentino, aut alijs Cōſtitutionibus Summorum Pontificum illis ſubijciuntur, de quibus egi ſupra verbo *Epiſcopus.* Niſi expreſsè talis facultas ferendi cenſuras illis concedatur, aut ipſi Regulares nō habeant priuilegium in contrarium, quale dixi ſupra *num.*8. habere Carmelitas, Prædicatores, Minores, Ieſuitas, & alios cum ipſis communionem priuilegiorum habentes. Quod ſic declaratur. Quando, vel ex Concilio Tridentino, vel ex alia Conſtitutione Pontificia conceditur Ordinarijs poteſtas in Regulares exemptos cum facultate procedendi contra illos per cenſuras (prout in eodem Concilio cernitur *ſeſſ.*22. *in decret. de obſeruand. & vitand. in*

celebrationi Miſſæ quo ad hoc, quod eſt non celebrare in Oratorio priuato, vel omninò extra Eccleſiam, *& ſeſſ.* 25. *cap.* 5. quoad clauſuram Monialium: & *cap.* 16. quoad reſtitutionem bonorum Nouitiorum reſipiſcentium à Religione) tunc præfati Ordinarij per dictas cenſuras procedere poſſunt contra Regulares quantumuis exemptos, & priuilegiatos, propter auctoritatem illis conceſſam, cũ abrogatione præſertim priuilegiorum. Ita communiter Doctores. Quando verò ipſis Ordinarijs conceditur poteſtas ſupra Regulares exemptos ſine facultate expreſſa procedendi contra illos per cenſuras, prout cernitur in multis caſibus, quos retuli ſupra verbo *Epiſcopus*; tunc, etſi poſſint per cenſuras procedere contra Regulares non habentes priuilegium in contrarium, quia cui iuriſdictio data eſt, ea quoque conceſſa videntur, ſine quibus ea explicari non poteſt. *l.* 2. *ff. de iuriſdict. omni. iudic. cap. paſtoralis, c. præterea de Offic. delegat.* non tamen poſſunt per cenſuras procedere contra Regulares habentes priuilegium in contrarium. Colligitur clarè ex *cap.* 1. *de priuileg. in* 6. *verſ. In eos autem*, vbi cum decretum fuiſſe Epiſcopum habere iuriſdictionem in exemptos in aliquibus caſibus, ſubdit textus: *In eos autem, quibus ne interdici, ſuſpendi, vel excommunicari à quoquam valeant à Sede Apoſtolica eſt indultum (ſicut ſunt Religioſi quam plures) in quorum priuilegijs continetur, ne quiſquam Epiſcopus, vel Archiepiſcopus Monaſteriorum ſuorũ Monachos pro vlla cauſa, vlloue loco interdicere, ſuſpendere, vel excommunicare præſumat, ijdem Ordinarij iuriſdictionem ſuam quantum ad iſta, vbicunque illi fuerint, penitus exercere non poſſunt.* Hæc ibi. Ex quibus elicitur vel à ſimili idem in noſtro propoſito dicendũ. Colligo id ſecundò ex declaratione S. Congregationis de anno 1587. quam retuli *to.* 1. *cap.* 25. *num.* 35. & referunt Rodriguez *to.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 45. *art.* 2. *in fin.* & Suarez *to.* 4. *de Relig. Tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 27. in qua dicitur: *Regulares adeuntes Monaſteria Monialium ſine licentia Epiſcopi incidunt in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſuo edicto propoſuit, niſi Regulares illi haberent ex priuilegio, quod non poſſint excommunicari, & tunc deberent puniri à ſuis Superioribus alia pœna*: vbi clarè habetur tradita doctrina. Quæ & confirmatur, quia cum Concil. Trident. in aliquibus caſibus, in quibus Regulares ſubijcit Ordinarijs, expreſsè tribuat hanc facultatem procedendi contra illos per cenſuras, in alijs vero non, intelligi datur quòd in iſtis non vult Concilium procedant per cenſuras contra Regulares priuilegiatos. De quo Henriquez *lib.* 7. *de Indulgen. cap.* 25. *ſub.* §. 7. Sanchez *lib.* 7. *de Matrimon. diſp.* 33. *num.* 23. *& lib.* 6. *in Decalog. cap.* 1. *num.* 14. Vulpius *in praxi fori Eccleſiaſtic. cap.* 42. Nouarius *in lucer. Regul. verbo excõmunicare n.* 5. & 6. & alij apud ipſos.

Vnde

Digitized by Google

12 Vnde infero primò, Regulares dicto modo priuilegiatos nō obedientes Ordinarijs in caſibus, quibus illis ſubijciuntur, puniri debere, vel à proprijs Prælatis, vt habetur ex dicta declaratione S. Congregat. vel ab ipſis Ordinarijs, alijs tamen pœnis citra cenſuras. Quaranta *in Summ. Bullar. verbo præcedentia* §. *an in caſu*. Nouarius *ſup.*

13 Infero ſecundò, declarationes aliquot Sacræ Congregationis, quę aſſerere videntur Regulares excommunicari poſſe ab Epiſcopis in aliquibus caſibus in quibus illis ſubijciuntur, qualis refertur vna Nebienſis 7. Februar. 1633. à Nouario *ſup. num.* 1. & Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Epiſcopus*, per hæc verba: *Epiſcopus poteſt etiam ſub cenſuris Eccleſiaſticis compellere Regulares in ijs caſibus in quibus in eos iuriſdictio illi tribuitur à Iure communi, & S. Concilio, ac Conſtitutionibus Apoſtolicis*, intelligi debere de Regularib. non habentibus dictum priuilegium. Quæ explicatio conformis eſt iuri communi in dicto *cap.* 1. *de priuileg. in* 6. & menti S. Congregationis, propter declarationem ſuperius adductam.

14 Pro praxi tamen Regularium circa eorum priuilegia notandum, quòd licet iuxta dicta *tomo primo cap.* 11. *num.* 15. citati ab Epiſcopo non teneantur comparere, licet decens ſit id facere ad allegandum priuilegium exemptionis, nunquam tamen tenentur coram ipſo exhibere exemptionis priuilegium. Ratio eſt, quia etſi quando exemptio non eſt notoria, teneantur exempti exhibere Ordinarijs intra terminum ab illis præſcriptum priuilegia ſuæ exemptionis, quia ita habetur ex *cap. Cum perſonæ de priuileg. in* 6. & quia cum Ordinarij habeant ſuam intentionem iure communi fundatam, qui ſe exempti eſſe prætendunt debeant exhibere priuilegium exemptionis, vt probent illam (Silueſter *in Summ. verbo exemptio quaſt.* 7. Sanchez *to.* 2. *Conſil. Moral. lib.* 6. *cap.* 9. *dub.* 4.) quando tamen ea eſt notoria, id non tenentur facere, prout colligi videtur ex Clement. *paſtoralis de ſentent. & re iudicat.* §. *Notorium*, Et ratio eſt non ſolum, quia hoc eſſet facere Ordinarium Iudicem in ſua cauſa, quod non licet per text. *in l. qui iuriſdictio ff. de iuriſdict. omnium Iudic. & C. ne quis in ſua cauſa.* ſed etiam quia cum dare exemptionem ſolùm ad Papam ſpectet, ideo ſolum ipſe debet de priuilegio exemptionis iudicare. Silueſter, & Sanchez *ſupra*, & Tamburinus *de iure Abbat. to.* 1. *diſp.* 15. *quæſit.* 6. *num.* 3. Quia ergo notiſſimum in orbe eſt Regulares fermè omnes, Mendicantes maximè, & qui cum illis communicationem habent priuilegiorum, exemptos eſſe ab Ordinariorum iuriſdictione, ideo illi non tenentur exhibere priuilegia ſuę exemptionis corā illis. Silueſter, & Sanchez *ſup.* Poſſunt ergo caſu quo ab Ordinarijs citentur ſuam exemptionem defendere reſpondendo, ſe illos audire, vel ſe ab illorum iu-

riſdictione exemptos eſſe, ac proinde ab illa declinare, & tunc recurrere ad Conſeruatorem, vt dictos Ordinarios inhibeat. Sanchez *ſup. dub.* 5. Tamburinus *d. quæſit.* 6. Qui etiam habet, quod in caſu dubij circa priuilegia, non pertinet eorum interpretatio ad Ordinarios, propter aliqua priuilegia Religionum. Vide alia 4. to. verbo *Priuilegia Regularium*.

15 Circa exemptionem Regularium à iudicibus ſæcularibus præter dicta ſupra verbo *Clericus à num.* 19. & dicenda inferius verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium*. nunc ſolum tria tangenda ſunt puncta. Primum, an cauſæ Regularium poſſint per viam violentiæ vt dicitur, vel ſub prætextu violentiæ ad tribunalia ſæcularia deferri, eo ſcilicet fine, vt Principes ſæculares à tali violentia eos defendant. Secundum, an ſaltem per modum appellationis. Tertium verò, an per modum auocationis.

16 Et quoad primum, licet plurium, Canoniſtarum præſertim, ſententia ſit poſſe Magiſtratus, aut Principes ſæculares iudicare de cauſis Eccleſiaſticorum (idem dic de Regularium cauſis) quando ipſi Eccleſiaſtici, vel Regulares grauati, aut violentiam pati à ſuis Superioribus creduntur, ad tollendum videlicet, vel reprimendum dictam violentiam, vel ipſos defendendos, pro vt tenent Salgado *in tract. de poteſt. Regia to.* 1. *par.* 1. *cap.* 1. *& ſequent.* Pereira *de manu Regia par.* 1. *cap.* 4. *& quæſt.* 7. Ceuallos *in Tract. ſuper hac materia edito*, & alij non pauci, quibus fauent aliqui Theologi, ſpecialiter Rodriguez *in Summ. to.* 1. *cap.* 51. *num.* 8. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *num.* 6. *& lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 4. *in Gloſſ. littera A.* & alij; tenendum tamen eſt oppoſitum. Primò, quia in Bulla Cœnæ *caſu* 14. *&* 15. verbis relatis verbo *Bulla Cœnæ num.* 28. *&* 40. excommunicatione Papali innodantur ſic facientes. Secundò, Magiſtratus, aut Principes ſæculares nullo alio modo poſſunt tollere dictam violentiam, aut defendere ſic oppreſſos à Iudice Eccleſiaſtico, niſi aduocando ad ſe dictas cauſas, acta, & proceſſum Iudicis ad ſe afferri præcipiendo, eaque examinando, & Superiorem illum Eccleſiaſticum ad eorumdem reſciſſionem compellendo. Hæc autem non competunt, aut competere poſſunt laicæ poteſtati reſpectu Eccleſiaſticæ, ſecluſo Sedis Apoſtolicæ priuilegio, cum ſint actus iuriſdictionis, & Superioris poteſtatis, quam non habent, nec habere poſſunt ſæculares in Eccleſiaſticos, iuxta dicta ſupra verbo *Clericus à nu.* 19. Et confirmatur, quia tunc defenſio ſiue propria, ſiue alterius cum tertij damno eſt licita quando fit cum moderamine inculpatæ tutelæ, ideſt, quando non eſt alia via ad impediendum illud malum, quod timetur, vt patet in eo qui occidit iniuſtum inuaſorem, non habens aliud remedium ad effugiendum mortem, quam volebat illi

illi inferre, ſed in hoc caſu adeſt oppreſſo alia via ad impediendum grauamen illatum, adire ſcilicet Superiorem Eccleſiaſticum illius Prælati, qui violentiam fecit, vt ſi clericus ſit, & grauari ſe putat ab Epiſcopo, ad Archiepiſcopum, & ab Archiepiſcopo ad Primatem, & à Primate ad Papam, pro vt Canones decernunt, vel ſi fuerit Regularis ex Priore, ſeu Guardiano ad Prouincialem, & ab eo ad Generalem, & à Generali ad Protectorem, & ab ipſo ad S. Congregationem, vel ad Papam, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 9. *num.* 4. nullo ergo modo licet adire Iudicem ſæcularem, nec ipſi Iudici ſæculari aſſumere talem cauſam. Accedit, quod Iudex ſæcularis in tali cauſa ſe intromittens vſurpat iuriſdictionem, quam non habet, & ſe facit ſuperiorem Iudicis Eccleſiaſtici, quod omni iure eſt prohibitum. Suarez *contra Reg. Angliæ lib.* 4. *cap.* 34. *num* 34. *&* 35. Azorius *tomo primo inſtit Moral. lib.* 5. *cap.* 12. §. *ex dictis & cap.* 14. *quæſt.* 2. Bonacina *de legib. diſp.* 10. *quæſt.* 2. *punct* 1. §. 1 *num.* 10. Tollere ergo talem violentiam etiam in caſu quo adſit, non ſpectat ad Iudicem ſæcularem, ſed ad Eccleſiaſticum Superiorem illius, qui eam fecit, pro vt colligitur ex multis decretis 87. *diſt.* Suarez *ſup. num.* 35. Azor *ſup. d.* §. *ex dictis.* Bonacina *ibid.* Vnde oppoſita ſententia periculoſa, & cōtra ſacrorum Canonum auctoritatem vocatur à S. Rota in vna Oſcenſ. *Canonicatus* coram D. Pegna die prima Decembris 1595. Quamuis etiam aliqui addant id ſaltem licere quando Iudex Eccleſiaſticus, qui dictam violentiam tollat, vel non adeſt, vel ſi adeſt, id non vult facere, quod ſentire videntur Malderus *par.* 2. *quæſt.* 96. *ar.* 4. Portellus *in additionibus ad addition. ad Dub. Regular. verbo appellare num.* 4. Fauet Souſa *in Bull. Cœnæ cap.* 15. *diſp.* 78. *num.* 2. De quo Diana *prima par. in Tract. de Immunit. Eccleſiaſtica Reſolut.* 13. Nihilominus quia nec abſentia, nec mala voluntas Prælati Eccleſiaſtici, tribuere poteſt iuriſdictionem Principi ſæculari in Regulares, aut Eccleſiaſticos, quia talis iuriſdictionis capax non eſt niſi ex commiſſione Prælati Eccleſiaſtici, ideo nec in tali caſu id licitum erit. Solum ergo poſito caſu raro certiſſimæ violentiæ, magnæ, & vrgentis neceſſitatis, ac poſita abſentia, vel dicta mala voluntate Iudicis Eccleſiaſtici ſuperioris illius, qui violētiam fecit, videtur (ſub cenſura Sedis Apoſt.) id admitti poſſe: eo enim caſu ſicut licitum eſt ipſi oppreſſo vim ſibi illatā repellere, ſic & ſæculari poteſtatis adiutorio vti, non per modum iuriſdictionis, ſed per modum defenſionis, iuxta rectā rationem faciendam. Suar. *ſup. n.* 6. *&* 9. Azor. *d. q.* 2. Layman. *l.* 4. *Tract.* 9. *c.* 4. *n.* 4. Dixi autem, certiſſimæ violentiæ, quia ſi res ſit dubia ſemper pro Superiori Eccleſiaſtico præſumendum eſt, ideoque tunc nulla poteſtas laica impedire poteſt ne agat, quod velit in ſubditum, cum vtatur iure ſuo, quod habet in dubijs. Suarez

ſup.

Digitized by Google

ſup. num. 33. Diana *par.* 3. *Tract.* 1. *Reſolut.* 53. *& par.* 5. *Tract.* 1. *Reſolut.* 13. §. *vrget ſecundo.*

17 Vnde infero quoad praxim Regularium, vſum quorumdam male morigeratorum Religioſorum recurrentium ad Principes, ſeu Iudices ſæculares, vt vim ſibi illatam à ſuis Superioribus tollant, peſſimum eſſe, & contrarium Bullæ Cœnæ, tum propter dicta, tum quia eſto in caſu certiſſimæ violentiæ illis inflictę, & cum conditionibus aſſignatis id eſſet licitum, iuxta dicta, nihilominus rariſſimè ita contingit, ſemper enim eſt caſus dubius, cuius ſignum eſt, quod Principes illi, & Iudices ſæculares examinant, an ſit facta talis violentia, male ergo faciunt tam ipſi recurrentes, quam recurſum acceptantes, ſiquidem priuant Prælatum Regularem iure, quod habet in caſu dubio. Diana *d. Reſolut.* 53. contra Portellum, & Hieronimum Rodriguez, quos refert.

18 Quoad ſecundum de appellatione, qualiter ea omnino illicita ſit Eccleſiaſticis, ſeu Regularibus, ſi flat ad Principes, ſeu Iudices ſæculares conſtat ex dictis *to.* 1. *cap.* 9. *à num.* 4. & ſupra verbo *appellatio num.* 5. & ex excommunicatione poſita in Bulla Cœnæ caſu 13. contra appellantes à decretis Sedis Apoſtolicæ, vt retuli verbo *Bulla cœnæ num.* 36. Vnde appellationes quædam, tuitiuæ appellatę, quę in aliquibus partib. ſunt in vſu, conceſſæ à Principe ſæculari contra Iudicem Eccleſiaſticum, reprobatæ etiam videntur, non ſolum ex dictis, ſed ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 3. Diana *par.* 1. *Tract. de Immunit. Eccleſiaſtic. Reſol.* 102. Qualiter etiam eadem doctrina ſit tenenda etiam in caſu quo cauſa deciſa fuit à duobus Iudicibus, vno Eccleſiaſtico, & altero laico, ita vt nec tunc liceat appellatio ad Iudicē laicum, agit idem Diana *par.* 5. *Tract.* 1. *Reſolut.* 54. ex Felino, Ambroſino, & Bonacina. Specialiter etiā pro Regularibus qualiter hoc genus appellationis nullatenus eis expediat, nec etiam in caſu raro ſuperius allato, præter dicta locis relatis, optimè habet Sotus *lib.* 5. *de Iuſt. & iure quæſt.* 6. *ar.* 3. ſic: *Reſpondetur nihilominus perquam ſanctè e Religionibus abigi appellandi vſum. Nam etſi fortaſſe accidere quandoque poſſit, vt Monachus aliquis iniuria læſus affligatur, tamen ex alia parte talia damna (quæ rariſſimè contingunt) pace, & quiete compenſantur, neruus enim, & decus Religionis in hoc maximè conſiſtit, vt altiſſimo interſe ſilentio omnia veluti inter fratres, quæ ſua eſt profeſſio, planiter tractent, & tranſigant, neque ſe ſeculo prodant. Etenim vbi primùm Religionum cauſæ Clauſtrorum metas exierint, actum de illis eſt.*

19 Quoad tertium de auocatione cauſarum Regularium, & aliorum Eccleſiaſticorum ad tribunalia ſæcularia, dicendum eſt, etiam nullo modo licere, ſicque facientes incidere in excommunicationem Papalem Bullæ Cœnæ caſu 14. verbis relatis ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.* 38.

Digitized by Google

*num.*38. Cum autem ibi dicatur, *alijſque Iudicibus Eccleſiaſticis*, ideo incurrent dictam cenſuram non ſolum auocantes cauſas ſpirituales ad laica tribunalia, ſi auocatio ſit à Iudicibus Sedis Apoſtolicæ, ſed etiam ſi ſit ab alijs Iudicibus Eccleſiaſticis quales ſunt Prælati Regulares. Particula enim illa *alijs* vniuerſalis eſt. Nec refert, quod dictio *alius* ſit relatiua ſimilium, quia non ſemper ita contingit, ſed iuxta ſubiectæ materiæ qualitatem oppoſitum ſæpe contingit, vt dixi ſupra verbo *dictio num.*5. Quod maximè verum eſt in præſenti, cum in quolibet Iudice Eccleſiaſtico reuerenda ſit auctoritas Eccleſiæ, quod eſt intentũ Summorum Pontificum in dicta Bulla Cœnæ. Filiuccius *to.*1. *Tract.*16. *cap.*16. *num.*250. Naldus *in Summa verbo Bulla Cœnæ num.*49. Diana *par.*3 *Tract.*1. *Reſol.*55. contra Vgolinum, & alios. Qualiter autem nec huiuſmodi auocatio, de qua in præſenti, nec appellatio de qua ſupra, excuſari poſſit, vel per conſuetudinem etiam immemorabilem, vel per ſimplicem tolerantiam Summorum Pontificum, niſi adſit aliquod verum priuilegium ab ipſis conceſſum, nec reuocatum, dixi ſupra verb. *Clericus num.* 19. vide Alterium *de Cenſuris lib.* 5. *diſp.*15. *cap.*2. & Duardum *in Bulla Cœna ca.*15. *quæſt.*13.

EXTREMA VNCTIO.

SVMMARIVM.

*De Regularibus an poſſint miniſtrare hoc Sacramentum, & quibus perſonis. num.*1.

Quid de excommunicatione poſita in Clementina Religioſi de priuilegijs. *num.*2.

*Notabile priuilegium Patrum Theatinorum. num.*3.

Priuilegium Iulij 2. *pro Minimis : ibid.*

*Miniſtrare hoc Sacramentum Religioſis ſpectat ad eorum Prælatos. num.*4.

Sacerdotes non vnguntur in palma manus. ibid.

*Qualiter adminiſtrandum hoc Sacramentum tempore peſtis. num.*5.

*Adminiſtratur ſemper in periculo vitæ propter infirmitatem. num.*6.

*An debeant vngi ſemper omnes quinque ſenſus. num.*7.

An etiam tempore peſtis. ibid.

*An vnctio renum, & pedum debeat adhiberi. num.*8.

*Miniſter huius Sacramenti vnus tantum an ſit. num.*9.

*Vnctiones an ſucceſsiuè fieri debeant. num.*10.

*An in modum Crucis. num.*11.

Qua

Digitized by Google

Quæ quantitas olei ſufficiat pro vnctione. num. 12.
De oleo quod eſt materia remota huius Sacramenti. num. 13.
An renouari debeat ſingulis annis. ibid.
Forma huius Sacramenti quæ. num. 14.
Non omnia verba ipſius pertinent ad ſuſtantiam. ibid.
Multo magis id dicendum de Pſalmis, & Orationibus. num. 15.
Excommunicatus an poſsit adminiſtrare hoc Sacramentum. num. 16.
Adminiſtrandum eſt illis qui in amentiam inciderunt.. num. 17.
Item pueris capacibus Sacramenti pœnitentiæ. ibid.
Sacerdos moribundus non poteſt ſe inungere. num. 18.
Praxis adminiſtrandi hoc Sacramrntum inter Regulares. num. 19.
Alia remiſsiuè. num. 20.

1 DE hoc Sacramento quatenus ad Regulares ſpecialiter ſpectat, dixi *to. 1. cap. 9. num. 31. & cap. 21. num.* 10. non poſſe adminiſtrari ſæcularibus à Religioſis ſine Parochi licentia extra caſum neceſſitatis, ſub pœna excommunicationis Papæ reſeruatæ, de qua in Clem. *Religioſi de priuileg.* bene tamen in caſu neceſſitatis, quãdo Parochi licentia interpretatiuè præſumitur. Addunt aliqui, quod inſtante articulo mortis poſſet Religioſus, & quilibet alius Sacerdos miniſtrare illud ægroto in tali periculo conſtituto, etiam ſi ſciret Parochum id egrè laturum, cum veriſimile ſit id velle Eccleſiam piam matrem propter fidelium vtilitatem. Naldus *in Summa verbo Exrema vnctio num.* 10. De Tertiarijs Religionum an ſaltem ijſdem adminiſtrari poſſit hoc Sacramentum à Regularibus, dixi *to. 2. c. 14. num.* 34. De familiaribus autem, ſeu famulis Regularium, dixi eo *to. 2. cap. 16. num. 20. & 21.* Qualiter etiam Regulares poſſint pauperibus in Hoſpitalibus ipſorum Religioſorum degentibus hoc Sacramentum miniſtrare, dixi eo *to. 1. cap. 21. num.* 10. ex Miranda *in Man. to. 1. quaeſt. 49. ar. 1.* Nota tamen id eſſe ſolum intelligendum de illis Regularibus, quibus à Sede Apoſtolica eſt hoc conceſſum. Ita enim decernitur in d. Clem. *Religioſi.* Quamuis etiam dicto *num.* 10. dixerim Sixtum quartum Carmelitis conceſſiſſe, quod poſſent adminiſtrare hoc Sacramentum, ſicut & Euchariſtiam perſonis eiſdem confeſſis, quando Parochialium Eccleſiarum Rectores difficiles ſe reddunt in exhibitione iſtorum Sacramentorum, illa ſine rationabili cauſa denegando, ſeu malitioſè differendo (, cui conceſſioni ſimilis etiam eſt alia, quam ex eod. Sixto quarto pro Minoribus refert Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo communicare num. 6.*) Nihilominus propter limitationem huius priuilegij factam per Leon. 10. in Bulla *Dum intra*, quam retuli ſupra verbo *Euchariſtia num.* 5. ſolum eſt hoc

eſt hoc admittendum, quando talis negatio ſine legitima cauſa viꝛ cinorum teſtimonio probata, aut requiſitio coram notario publico facta doceretur. Vide ibi dicta, ac Caſſarubium, & Mirandam eo loco relatos.
2 Nota etiam circa hanc Clementinã *Religioſi de priuileg.* id quod in ſimili dixi ſupra verbo *Eucharistia num.* 3. ſcilicet, excommunicationem in ea poſitam non comprehendere Clericos ſæculares, ſed omnes Religioſos Religionis approbatæ. Quamuis autẽ ibi dixerim, quod attinet ad adminiſtrationem Euchariſtiæ, comprehendere etiam Religioſos non Ordinatos, Conuerſos, & Moniales, id tamen non poteſt dici in præſenti, dum de Sacramento Extremæ vnctionis eſt ſermo, quia etſi Euchariſtia ab iſtis adminiſtrata vera Euchariſtia ſit, cum Euchariſtiæ Sacramentum non conſiſtat in fieri, ſed in facto eſſe, cæterum Extrema vnctio ab illis miniſtrata non eſt verum Sacramentũ, ſed fictum, quia ſolus Sacerdos eſt Miniſter huius Sacramenti, proinde ergo ſolum à Sacerdote incurri poteſt hæc excommunicatio. Suarez *to.5.in 3.par.diſp.22.ſect.*4.*n.*5. Alia vero, quæ ibi dixi de Nouitijs, & de Presbytero parrochiali, ac de præſumptione requiſita ad incurrendam hanc exommunicationem, etiam applicari poſſunt in præſenti.
3 Pro notabili priuilegio, quod habent ex Pio 4. & Pio 5. Patres Theatini ad miniſtrandum hoc Sacramẽtum etiam mercenarijs famulis, operarijs, & ſeruis Congregationis ipſorum, ac quibuſuis hoſpitibus etiam ſæcularibus, qui in locis ſuæ Congregationis reperiri contigerit, conſule Bullam eiuſdem Pij 5. inter Conſtitutiones ipſius 2. *to: Bullar n.*31. & dicta ſupra verbo *Euch.n.*9. ac Peregrinum, & Peirinis ibi relatos. Putat etiã Peirinis eo loco *n.* 93. poſſe Minimos (idẽ dicet de alijs cum ipſis communicationẽ priuilegiorũ habentibus) miniſtrare hoc Sacramentũ prædictis ſæcularibus, propter priuilegium Iulij 2. quo illis concedit facultatem miniſtrandi talibus Euchariſtiam, conceſſo enim maiori cenſetur etiam conceſſum minus *.cap. ex parte* 3. *de decimis*, & de Regulis Iuris in 6. *num.*53. Quod non placet, quia in priuilegijs non valet argumentatio à maiori ad minus, niſi quando minus continetur ſub maiori, vt pars ipſius. Congruentius id probat ex priuilegio Nicolai Franci Nuncij cum poteſtate Legati à latere Sixti 4. quod refert Rodriguez *in Bullario to.*1.*in Sixto* 4. *Bulla* 42. Ibi enim conceditur facultas dandi extremam vnctionem ijs qui intra ſepta Monaſterij S. Benedicti Valliſoletani, & quorumdam aliorum, infirmati fuerint.
4 Miniſtrare hoc Sacramentum Religioſis ſpectat ad ipſorum Prælatos, vel de eorum licentia, propter dicta à ſimili de miniſtratione Euchariſtiæ ſupra verbo *Eucharistia num.* 7. De quo Tamburinus *de*

Digitized by Google

*Iure Abbat. to.2. diſp.7.quæſit.*1. Nota tamen, quòd Sacerdotes non vnguntur in palma manus, ſed in exteriori parte, quia in palma ſemel vncti fuerunt in Sacerdotalis Ordinis ſuſceptione. Viualdus *de Extrema vnct.* §. *vbi conferendum num.*3. Sa *in Summ. verbo extrema vnctio num.* 16. Quamuis ſi oppoſitum ſit conſuetudine receptum obſeruari poſſit, cum hæc vnctio ab altera diuerſa ſit. Layman. *lib.*5. *Tract.* 8. *cap.*8. *num.*3. ex Paludano, & Zambrano.

5 Pro caſibus autem occurrentibus tempore neceſſitatis, in quibus præſertim, iuxta dicta, competit hæc facultas Regularibus, dicendum primo, probabile eſſe tempore peſtis poſſe inungi infirmum non digito, ſed virga oblonga, ſiue lignea, ſiue argentea, aut ex alia materia; nulla enim in hoc irreuerentia fit Sacramento, & talis modus vnctionis excuſabilis eſt propter euitandum mortis periculum. Chapeauilla *de Sacram. Extrema vnction, quæſt.* 34. Siluius *in* 3. *par. quæſt.* 32. *ar.*3. & alij, quos refert, & ſequitur Diana 3. *par. Tract.*4. *de Sacrament. Reſolut.* 167. & 5. *par. Tract.*3. *Reſolut.* 79. Dixi poſſe, quia cum hoc Sacramentum non ſit de neceſſitate ſalutis, aut de præcepto diuino non tenetur aliquis illud adminiſtrare cum periculo mortis, niſi in caſu quo infirmus nullum aliud Sacramentum ſuſcipere valeret, ad ſubueniendum ipſius neceſſitati ſpirituali quantum fieri poſſet. Suarez 4. *to. in* 3. *par. diſp.* 44. *ſect.*2. *num.*2. Naldus *in Summ. verbo Extrema vnctio nu.*6. Licet alij id etiam negent cum Hurtado *de Sacramento extrema vnctionis diff.* 12. *in fin.*

6 Quamuis etiam hoc Sacramentum adminiſtrari non debeat niſi cum homo eſt in periculo vitæ propter aliquam infirmitatem, iuxta illud Iacobi 5. *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbiteros Eccleſiæ* (S. Thomas *in* 4. *diſt*, 23. *quæſt.* 2. *art.*2. Sotus *ibid.*) tempore tamen peſtis, cum hæc infirmitas fallax ſit, & interdum hominem inopinatò occidat, poteſt etiam dari in principio. Suarez *ſup. ſect. vlt. in fin.* Layman. *lib.*5. *Tract.*8. *cap.*4. *num.*4. Imo, quando adhibito conſilio medicorum dubitatur an homo ſit peſte infectus, poteſt etiam in principio adminiſtrari, propter morbi huius fallaciam, ſed ſub conditione. Chapeauilla *de Sacr. miniſtr. tempore peſtis cap.*5. *q.*11. Naldus *ſup.* In alijs etiam morbis non eſt expectandum extremum periculum vitę, aut quod naturaliter omnino ſit deſperata ſalus, quia ſalus infirmi, quæ etiam eſt effectus ſecundarius huius Sacramenti non cauſatur ab ipſo miraculosè, ſed virtute ordinaria Supernaturali. Sotus ſupra. Ioan. de la Cruz *in Direct. conſcient. par.*2. *de Sacram. extrema vnct. dub.*3. *concl.*3. Nal. *ſup.* Miniſtrari debet, ſi fieri poteſt, quando infirmus vſu rationis gaudet, vt ſe magis ad fructum illius diſponat. Bonacina *diſp.*7. *de Sacram. extrem. vnctio quæſt. vnica punct.*5. *n.*7. poſt plures alios.

Simi-

Digitized by Google

7 Similiter, quamuis de neceſitate huius Sacramenti videatur eſſe, quod vngantur omnes quinque ſenſus, ſcilicet oculi, aures, nares, os, & manus, tum quia ita colligi videtur ex Concilio Florent. *in decr. Eugenij*, tum quia inſtitutum eſt ad remittenda peccata, ſeu reliquias peccatorum, quæ ex omnibus trahunt originem (S. Tho. *ſup. ar.* 3. Sotus *ibid.*) nihilominus plures Theologi exiſtimant, caſu, quo infirmus peſte eſſet infectus, ob euitandum periculum contagionis in Sacerdote vngente, ſufficere vnam ſolam vnctionem in vno, vel altero ſenſu magis expoſito, v.g. manu, vel oculo, dicendo formam conſuetam. Ita enim tenent Siluius *in* 3. *par. quæſt.* 32. *ar.* 7. Chapeauilla *de Sacrament. cap.* 5. *quæſt.* 30. & alij, approbantes paſtorale Mechlinienſe, vbi id habetur, quos refert, & ſequitur Diana 3. *par. Tract.* 4. *Reſolut.* 168. *&* 5. *par. Tract.* 3. *Reſolut.* 80. Quidquid tamen ſit de probabilitate huius opinionis, & an eam in praxi poſſit Sacerdos amplecti, illud tutius, & ſecurius, vt in tali caſu ſolum ſub conditione miniſtretur hoc Sacramentum, vngendo videlicet ſenſum magis proximum, & proferendo formam virtualiter in ſe complectentem omnes formas partiales dicendo videlicet: *Per hanc Sacram vnctionem indulgeat tibi Deus quidquid deliquiſti per viſum, auditum, odoratum, guſtum, & tactum.* Retinendo ſcilicet in mente hanc conditionem, *ſi licitè poſſum*, vel ſimilem. Layman. *ſup. cap.* 3. *num.* 3. Granadus *de Sacrament. in* 3. *par. controu.* 8. *tract. vnic. diſp.* 7. *num.* 12. Idem conſulendum, quando Sacerdos poſt vnam, vel alteram vnctionem videt infirmum expirare. Layman. *ibid.* Illud probabilius, in talibus caſibus neceſſitatis ſufficere dictas vnctiones quinq; ſenſuum fieri in vno organo ſolo ipſorum, ſcilicet in vna manu, in vno oculo, & vna aure &c. Quia ad ſignificationem Sacramẽti hoc ſufficit, & ab obligatione præcepti ſeu conſuetudinis Eccleſiæ, quæ eſt in contrarium, excuſat neceſſitas. Filiucius *to.* 1. *Tract.* 3. *cap.* 5. *num.* 129. Naldus *ſup. num.* 3. poſt Suarez, & alios.

8 Pariter etiam, quamuis vnctio renum, & pedum debeat etiam adhiberi iuxta varias locorum, & Eccleſiarum conſuetudines, præſertim, quia illius meminit Concilium Florentinum *ſupra*; omitti tamen poteſt vnctio in lumbis tempore neceſſitatis, cum non ſit de eſſentia Sacramenti. Sotus *in* 4. *diſp.* 23. *quæſt.* 2. *ar.* 2. Bonacina *ſup. punct.* 5. *num.* 18. Omittitur etiam vnctio in lumbis in fœminis propter honeſtatem. Bonacina *ibid.* Imo & in Religioſis, propter eandem cauſam. Sotus *ſup.* Naldus *in Summ. verbo extrema vnctio num.* 4. Licet in Religione noſtra oppoſitum fiat, propter humilitatis exercitium. Dimitti tamen poteſt vbi ægrotus abſque periculo moueri non poſſet. Nal. *ibid.*

9 Item quamuis ex vſu, & conſuetudine Eccleſiæ neceſſarium ſit neceſ-

neceſſitate præcepti ad culpam grauem obligante, quod Miniſter huius Sacramenti ſit tantum vnus, quia tamen aliqui credunt id non eſſe neceſſarium, ſed poſſe plures Sacerdotes ſimul illud miniſtrare, ita vt vnus vnum ſenſum vngat partiali forma prolata, & alius alium &c. eo præſertim, quia Iacob. 5. dicitur: *Inducat Presbiteros &c.* in numero plurali (Henriquez *lib.1.cap.27.*) Ideo in caſu neceſſitatis, ſcilicet quãdo inſtaret mors infirmi, id poteſt admitti. Naldus *ſup. num.2.* Bonacina *ſup. punct.4. n.7.* Idem dico quando caſus eſſet, quod Sacerdos iniungens, inchoata vnctione, moreretur, tunc enim alius Sacerdos poſſet ſupplere vnctiones alias. Bonacina *ibid.* Layman. *ſup. c.6. n.3.*

10 Hinc collige, non eſſe de eſſentia huius Sacramenti, quod vnctiones ſucceſſiuè fiant, ſiquidem conſtat ex dictis poſſe in caſu periculi mortis infirmi plures Sacerdotes ſimul eum inungere. Suarez *ſupra diſp.43. ſect.2. num.8.* Nota tamen nunquam poſſe adminiſtrari hoc Sacramentum à pluribus, ita vt vnus vngat, & alter verba formæ proferat, quia hoc eſt contra vſum Eccleſiæ. Suarez *ibid. num.3.*

11 Quòd vnctiones fieri debeant in modum Crucis, ſaltem ex neceſſitate præcepti obligantis ad mortale, propter Eccleſiæ vſum, tenent aliqui, ſpecialiter Nugnus *in Additionibus ad 3. par S Tho. quæſt.29. art.6.* Quia tamen id non eſt neceſſarium neceſſitate Sacramenti, vt communiter tenent Doctores, nec de hoc ſit præceptum impoſitum expreſsè, & conſuetudo Eccleſiæ non videtur introducta cum tanto onere, ideo ſaltem in caſu neceſſitatis, quando Sacramentum hoc propter periculum mortis celeriter adminiſtratur, quòd vnctiones ſine Cruce fiant, nihil obſtat. Zambran. *de caſib. occurrentib. tempore mortis cap.5. num.12.* Layman. *ſup. cap.2. num 7.*

12 Vnam ſolam guttam olei ſufficere in vnaquaq; vnctione pro validitate huius Sacramenti probabile eſſe indicat Diana *ſupra par. 3. Tract. 4. Reſolut.* 177. Alij vero cum Filiuccio *to.1. Tract. 3. cap.4. num.* 78. tenent oppoſitum, quia vnctio ſecundum communem modum loquendi requirit perfuſionem, quæ vna ſola gutta non fit. In caſu tamen neceſſitatis, de qua in præſenti, quando maior quantitas olei non eſſet, ſequi poteſt Sacerdos primam opinionem, applicando tamen formam ſolum ſub conditione.

13 Oleum iſtud infirmorum ab Epiſcopo benedictum, quod eſt materia remota huius Sacramenti, quamuis ex Eccleſiæ vſu renouari debeat ſingulis annis, quia tamen de hac re nullum extat præceptum, ſaltem expreſſum (Henriquez *lib.3. cap. 8. num. 2. & lib. 2. cap. 29. num 3.* Naldus *ſup. num.2.*) vel ſi eſt tale præceptum, illud non videtur obligare in caſu vrgentis mortis infirmi; de quo in præſenti eſt ſermo (Zambranus *ſup. cap.5. dub.4. num.5. & ſequentibus* Bonacina

ſup.

Digitized by Google

ſup. punct.2.nu.6.) ideo in tali caſu poteſt illi adminiſtrari Extrema vnctio cum oleo veteri. Ita etiam declaratum eſt à Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, teſte Gauanto *in Man. Epiſcopor. verbo Extrema vnctio nu.* 10. Sa *in Summ. verbo Extrema vnctio num. 6.* Diana *d. Tract.* 4. *Reſolut.* 176. Quod etiam eſt dicendum in caſu, quo Epiſcopus non miſiſſet oleum nouum. Zambranus *ſup. num.* 15. Layman. *ſup. cap.* 2. *num.* 4. Qualiter propterea Clem. 8. in Bulla *Exponi nobis*, pręceperit Archiepiſcopis, & Epiſcopis, vt Carmelitis oleum pro miniſtranda Extrema vnctione petentibus exhibere debeant, dixi *to.* 1. *cap.* 3. *num.* 20.

14 Quamuis etiam ex vſu Eccleſiæ omnia iſta verba dici debeant in forma Extremæ vnctionis, ita vt ſine peccato omitti non poſſint: *Per iſtam ſanctam vnctionem, & ſuã pijſſimã miſericordiam, indulgeat tibi Deus quidquid deliquiſti per viſum, auditum, &c. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* In caſu tamen neceſſitatis, quando ſcilicet vrget mors infirmi, omitti poſſunt illa: *In nomine Patris, & Filij, &c.* Quia nec ſunt de neceſſitate, nec de præcepto. Filiucius *to* 1. *Tract.* 3. *c.* 4. *n.* 86. Bonacina *ſup. punct.* 3. *n.* 2. Similiter illa, *ſanctam, & pijſſimam miſericordiam*, quia non videntur pertinere ad ſubſtantiam formæ, cum ſine illis ſenſus ipſius ſit perfectus. Suarez *ſup. diſp.* 40. *ſect.* 3. Reginaldus *in Prax. to.* 2. *l.* 28. *c.* 9. *n.* 56.

15 Multo magis idem dicẽdũ de Pſalmis, & Orationibus ab Eccleſia præſcriptis pro adminiſtratione huius Sacramenti, etſi enim ea regulariter omitti non debeant, quia ſunt neceſſaria ex præcepto Eccleſiæ, in caſu tamen inſtantis mortis infirmi, vel periculi contagionis, vt tempore peſtis, immediatè procedi poteſt ad vnctiones, & poſtea illa recitare. Layman. *ſup. c.* 8. *n* 1. ex Zãbrano, Naldus *ſup. n.* 10. Secus dicens de veſtibus Sacris; ſine illis enim non licet Sacerdoti miniſtrare hoc Sacramentum. Naldus *ibid.* Bonacina *ſup. punct.* 6. *n.* 9. ex Suarez, & alijs.

16 Similiter quamuis iuxta dicta ſupra verbo *Excommunicatio.* excommunicatus maximè nõ toleratus prohibeatur adminiſtrare Sacramenta, in caſu tamen quo infirmus eſſet in periculo mortis, & nullum aliud Sacramentum poſſet recipere, quia nec illud petierit, nec ſigna contritionis dedit, licitum erit Sacerdoti excommunicato etiam non tolerato adminiſtrare tali infirmo hoc Sacramentum ad ſubueniendum ipſius ſpirituali neceſſitati; contingere namq; poteſt quod ſaltem ſit attritus, & ex attrito ſiat contritus virtute ſacramenti, iuxta plurium opinionem. Cornexo *to.* 2. *in* 3. *p. S. Tho. diſp.* 10. § 1. *dub.* 4. & Diana 5. *par. Tract.* 3. *Reſolut.* 81. Vbi idem dicit de ſuſpenſo, ac ex Ioanne Præpoſito, quem ibi refert, approbat id fieri poſſe etiam

Digitized by Google

caſu quo infirmus ſuſcepiſſet Sacramentum Pænitentiæ, propter magnam vtilitatem huius Sacramenti Extremæ vnctionis.

17 Adminiſtrandum eſt hoc Sacramentum etiam illis qui in amentiam inciderunt, & illud non poſtularunt, quia ex eo quod chriſtianè vixerint interpretari debemus habere volũtatem illud ſuſcipiendi. Nauarrus *in Man.c.22 n.13.* Filiucius *tomo* 1. *Tract.3.c.5. n.* 101. Granadus *de Sacram.controu.8. tract.vnico diſp.6. n.4.* Item pueris, qui ſunt capaces Sacramenti Pænitentiæ, etiamſi nondum ſuſceperint Euchariſtiã, ſunt enim tales capaces effectus huius Sacramẽti, quod eſt inſtitutum contra reliquias peccatorũ. Layman. *ſup.c.4. n.2.* Sancius *in ſelect.diſp.27.n.6.* & alij apud ipſos. Caſu verò quo dubitetur de capacitate pueri, vngendus eſt ſub conditione. Lugo *de Sacram.Euchariſt. diſp* 13.*ſect.4.n* 41. Item adultis, qui immediatè poſt Baptiſmum in periculum mortis inciderunt, eſto nõ peccauerint poſt Baptiſmũ; illi enim ſunt capaces effectus huius Sacramẽti, quia retinent reliquias peccatorum præteritorum, v.g. prauos habitus, &c. contra quas inſtitutum eſt, & indigent auxilijs, quibus roborentur in illo periculo, quæ etiam præſtat hoc Sacramentum, Siluester *in Summ. Verb. Vnctio n.5.* Zambranus *de Caſibus tempor. mortis cap.5. dub.* 3. Naldus *ſup.n.9.* Non tamen adminiſtratur pueris ante vſum rationis, aut perpetuò amentibus, quia non ſunt capaces fructus huius Sacramenti, quod cõtra peccata inſtitutũ eſt. Siluester *ſupra.* Layman. *ſup.c.4.n.3.*

18 Sacerdotem moribundum non poſſe ſe vngere, etiam ſi nullus alius adeſſet, qui id faceret, videtur certum, tum generaliter quia Sacramenta, quę in vſu conſiſtunt requirunt Miniſtrum à ſuſcipiente diuerſum, tum ſpecialiter, quia verbum illud, *Tibi*, quod eſt in forma huius Sacramenti petere videtur dictam diuerſitatem. Diana *d.* 5. *p. Tract.3. Reſolut.94.* ex Mercero, quem refert.

19 Circa praxim huius Sacramenti inter Regulares notãdum, quod ſi caſus eſſet, quod dum Sacerdos curat reuolui infirmum ad ipſum vngendum, moreretur, non propterea cenſendus eſſet irregularis Sacerdos eum vngens, cum nec talis irregularitas in iure ſit expreſſa, & ſic faciens daret operam rei licitæ. Fauet Sotus 5. *de iuſtit. q.* 1. *ar.9. circa medium,* & tenet Bonacina *d punct.* 4. *n.*10.

20 Vide alia verbo *Interdictum quoad Regulares.*

FALSA-

FALSARIVS.

SVMMARIVM.

Falſarius quis ſit. n. 1.
De falſificantib. litteras Apoſtolicas. n. 2.
Falſarij quas pœnas incurrant. ibid.
De Religioſo falſificante litteras ſuorum Superiorum. n. 3.
Eſt caſus reſeruabilis inter Regulares, ibid.
Quando, & quomodo. ibid.
De falſificante per artem Alchimiæ n. 4.
De cudente falſam monetam. n. 5.
Maximè propter Conſtitutionem Sanctiſs. D.N. Vrbani. ibid.
Cognitio huius delicti pro Regularibus ad quos pertineat. n. 6.
Alia de falſarijs remiſſiuè. n. 7.

1 FAlſarius generaliter loquendo eſt is, qui crimine falſi tenetur, vel illud admittit. Falſi autem crimen eſt peruerſio veritatis cum dolo, & alterius iactura. Silueſter *in ſumma verbo Falſarius, num. primo*. Condemnatus autem de hoc crimine in iudicio, quia eſt crimen depoſitione dignum, incurrit infamiam iuris, & per conſequens eſt irregularis ſecundum Theſaurum *in prax. par. 2. verbo falſum, c. 1.* Sed de hoc infra verbo *Infamia*. Hoc autem crimen multipliciter ad Regulares ſpectare poteſt, videlicet litteras Apoſtolicas, ſeu patentes ſuorum Superiorum falſificando, chimicum, vel alchimicum aurum, vel argentum efformando, falſam monetam cudendo, ſeu fingendo, aut falsè in iudicio teſtificando, ſeu falſis Reliquijs vtendo, de quibus omnibus ſigillatim agendum.

2 Et quidem quod falſificantes, ſeu falsò fabricantes litteras Apoſtolicas quaſcũque excommunicationem Papalem Bullæ Cœnæ Domini incurrant, conſtat ex verbis ipſius Bullæ in ſexto caſu relatis ſupra verbo *Bulla Cœnæ, n. 20.* Circa quæ primò notandum, quod in Bullis antiquis, prout patet in ea, quam refert Nauarrus *in Man. c. 27. n. 62.* hic caſus magis extenſus erat, quam in præſenti Bulla Sanctiſs. D.N. Vrbani. Ei ergo ſolum ſtandum eſt. Secundò, quod in *cap. Ad falſariorum de crimin. falſ.* etiam erat prohibitum ſub excommunicatione non reſeruata litteras Apoſtolicas falſare, per ſe, vel per alios, quæ excommunicatio etiam ad fautores, & defenſores ibi extenditur. Clerici etiam falſarij deprehenſi omnibus officijs, & beneficijs Eccleſiaſticis perpetuò priuantur, & poſt degradationem ſæculari po-

teſtati traduntur, ſicut etiam laici de falſitate conuicti. Similiter clerici falſis litteris vtentes officijs, & beneficijs Eccleſiaſticis ſpoliari iubentur, & laici excommunicari donec ſatisfaciant. Theſaurus *ſup. c.*4. Tertiò, aliud eſſe falſificare litteras, aliud falsò fabricare; falſificare enim eſt veras litteras Apoſtolicas ab earũ ſincera veritate immutare; fabricare vero, eſt eas confingere. Quamuis ergo in *d. cap. ad falſariorum* ſolum prior actio prohibita eſſet, & ſub pœna excommunicationis nulli reſeruata, at in Bulla Cænæ vtraq; eſt prohibita, & ſub excommunicatione reſeruata. Suarez 5. *to. in 3. p. S. Tho. diſp.* 21. *ſect.* 2. *à n.*44. Quartò nota circa priorẽ actionem, quod licet aliqui credant ſufficere ad illam excommunicationem incurrendam, quod vel minima immutatio in vna littera, vel puncto fiat (Caietanus in *Summa verbo excommunicatio c.*26. *in fin.* poſt alios) alij verò contrarium ſentiant cum Nauarro *in Man. c.*27. *n.*62. probabilius tamen eſt, attendendum eſſe ad mentem Pontificis, ſi enim per talem mutationem mutatur ſenſus à Pontifice intentus, ſemper incurretur dicta excommunicatio, etiam ſi mutatio per vnius apicis, aut puncti mutationem fiat. Si verò non variatur ſenſus a Pontifice intentus, non incurretur cenſura, ſi ſic corrigens commodè non poterat adire Officiales Curiæ, ad quos pertinet talem correctionem facere. Suarez *ſup. a n.*45. Naldus *in Summa verbo falſum n.* 4. Quintò nota, ſub hac excommunicatione Bullæ non comprehendi vtentes litteris falſis, ſicut continentur in *d. cap. Ad falſariorum*. Nauarrus *ſup.* Naldus *ſup.* Imo *in cap. dura* §. *Adijcientes de crimin. falſ.* excommunicatio promulgari iubetur in eos, qui apud ſe litteras falſas habere cognoſcentes non eas reſignant, aut deſtruunt, intra viginti dies, & eſt Papæ reſeruata. Suarez *ſup. n.*49. Sextò, impetrantes litteras falſas, ſubreptitiè, vel obreptitiè, nõ comprehendi ſub hac excommunicatione Bullæ Cœnæ, quæ ſolum tangit falſificantes, vel falsò fabricantes illas. Nauarrus *ſup.* Suarez *ſup. n.* 50. Incurrunt tamen illas pœnas quas illi qui vtuntur litteris falſis, *cap. ad falſariorum*, & carent omni commodo litterarum, *cap. Sedes*, *cap. ex tenore*, *cap. ſuper litteris de reſcriptis*. Suarez *ibid.* Septimò, quod falſarij litterarum Epiſcopi, vel Nuncij non comprehenduntur in excommunicatione Bullæ cœnæ, neque in ea, quæ ponitur *cap. Ad falſariorum* relato. Nauarrus *ſupra.* Octauò, quod cenſuram Bullæ cœnæ incurrent tales falſarij, etiam ſi dictis litteris non vtantur, aut etiam ſi erroris pænitentes, illas ad priſtinum ſtatum reducere conentur, quia actio ibi prohibita eſt falſificatio. Naldus *in Summa verbo Bulla cœnæ n.*33. Idem dic reſpectiuè de fabricantibus dictas litteras falſas.

3 De Religioſo falſificante litteras, ſeu patentes ſuorum ſuperiorum,

ſeu

ſeu de falſificante litteras Ordinariorum loquendo, dicendum eſt nullam iure communi eſſe latam cenſuram contra ipſum, ac proinde ſtandum eſſe Conſtitutionibus particularium Religionum Theſaur. *ſup. c. 5.* Qui etiam addit, vtentes falſis litteris, ſeu dimiſſorialibus ad Ordinum ſuſceptionem incurrere ſuſpenſionem ex Pio 2. De quo vide dicta *to.* 1. *c.*14.*n.*3. Itali etiam cum falſis dimiſſorijs ordinati post Iudicis declaratione, fori priuilegio priuantur, & ſæculari iuriſdictioni ſubduntur a Sanctiſs. D. N. Vrbano in Bulla *Secretis* in 4. to. Bullar. n.33. ea vero ſolum comprehendere videtur clericos ſæculares, non Regulares.

3 Pro praxi tamen eorumdem Regularium notandum, inter caſus, quos Clemens 8. in decreto relato *to.*1. *c.*18.*n.*20. permittit reſeruari poſſe inter Regulares, numerari *falſificationem manus, aut ſigilli Officialium Monaſterij, aut Conuentus*; ex hoc enim infertur falſificare litteras patetes Prælatorum eſſe caſum reſeruabilem in Religionibus. Nomine enim *Officialium Monaſterij, &c.* veniunt non ſolum Supprior, Procurator, Sacriſta &c. ſed etiam, maximè iuxta intentionem Pontificis, Prior, ſeu Guardianus, Prouincialis, Generalis, imo Procurator generalis, & Secretarius, ſeu Socius Generalis: hi enim ſunt Officiales Religionis, & conſequenter Conuentuum, vt contra Portellum *in dub. Regular. verbo falſarius n.* 3. habet Peirinis *to.* 2. *de Prælato q.* 3.*c.*2.*n.*50. & ante ipſum Suarez 4.*to. de Relig. tract.* 8. *l.*2.*c.*18.*n.*8. Cum autem Pontifex dicat *Monaſterij, aut Conuentu* non vero Monaſteriorum, aut Conuentuum, ideo placet quod idem Portellus habet, ſcilicet ſolùm loqui Papam de Officialibus eius Monaſterij, aut Conuentus, in quo falſarius commoratur, non aliorum. Cum autem Pontifex dicat *falſificatio, &c.* ideo contra Peirinis relatum credo litteras prædictas falſificare, etiam ſi caſu dato falſarius illis non vtatur, caſum eſſe reſeruabilem, quia actio ibi adęquatè prohibita ſolum eſt iſta, iuxta dicta *ſup. n.*2. ex Naldo. Sicut ex oppoſito vti litteris ab alio falſificatis non puto eſſe caſum hic comprehenſum, quia hoc non eſt falſificare, quod ſolum exprimitur à Pontifice. Bordonus *Reſol.* 46. *num.*7. Nec ſimiliter incurrent hunc caſum conſulentes, auxiliantes, ſuadentes, aut ſimiles, quia ſumus in materia odioſa, & reſtringibili, Pontifex autem ſolum loquitur de falſificante. Peirinis *ibid.* Imo etiam per falſificationem manus, aut ſigilli non intelligo quamcunque fabricationem manus, aut ſigilli ad inſtar manus, aut ſigilli Officialium, &c. ſed eam per quam falſæ litteræ conſignantur, vt bene Suarez *ſup. n.*9. *Bordon. ſup. num.* 2. Quid verò dicendum de falſificante manum, aut ſigillum Officialium, non in rebus pertinentibus ad Monaſterium, ſed ad perſonas ipſorum Officia-

 lium,

lium, an ſcilicet peccatum iſtius ſit de quo in præſenti, an non. Quamuis Suarez *num.* 10. & Portellus *num.* 8. vtrumque caſum credant comprehendi, quia tamen res eſt odioſa, ac per conſequens reſtringibilis, probabile propterea cenſeo Pontificem loqui de falſificante manum, aut ſigillum Monaſterij in rebus ſolum ad ipſum Monaſterium ſpectantibus, ita vt particula *Officialium* ſumatur formaliter, prout Officiales ſunt.

4 De falſificante per artem Alchimiæ dicendum, in Extrauag. *ſpondent. de crim. falſi*, eos, qui chimicum, ſeu alchimicum aurum, vel argentum faciunt, aut fieri mandant, ſequuto effectu, aut facienti miniſtrant ſcienter, & præſertim, qui monetam ex auro, vel argento alchimico faciunt, ſeu fabricant, aut fieri mandant, incurrere pœnam infamiæ iuris, & teneri pauperibus erogare tantumdem probæ monetæ, ſeu ponderis metalli. Pro qua primò notandum, quòd ſiue dicatur cum quibuſdam, per huiuſmodi artem poſſe fieri verum aurum, vel argentum ex rebus vilioribus, ſiue etiam cum alijs id eſſe impoſſibile per naturam, & ſtudium humanum, ſiue tertiò cum alijs, quos ſequitur Valentia 2. 2. *diſp.* 6. *q.* 13. *punct.* 2. (quod videtur probabilius) eſto id fieri poſſit per naturam, eſſe tamen valde difficile, incertum, periculoſum, & Diaboli fraudibus expoſitum: quomodocunque id ſit, meritò contra talem artẽ prædictam Extrauagantem editã eſſe, ac proinde eã artẽ eſſe illicitã, & prohibitam. Sanchez *l.* 2. *in decalog. cap.* 40. *n.* 51. Secundò, pœnam illam reſtitutionis obligare ante omnem ſententiam Iudicis iure naturali, ſi id quod factũ eſt non fuit verum aurum, aut argentum, & pro tali erogatum eſt, propter damnum tertij inde ſecutum. Quando autem (caſu dato) fuiſſet verum aurum, vel argentum, vel tale aurum, vel argentum erogatum non eſſet pro vero, ſed prò alchimico tali quali, non videtur obligare talem pœnam. Quia nullum damnum proximo illatum eſſet. De quo Theſaurus *ſup. c.* 2. ex alijs quos refert. Tertiò, quo ad praxim Regularium, meritò propter dicta inter illos talem artem prohibitam eſſe varijs pœnis, prout in noſtris Conſtitutionibus *par.* 3. *cap.* 6. *n.* 5. vbi inter proprietarios Alchimiſtæ reponuntur.

5 Circa illud de cudente falſam monetam, preter dicta *to.* 1. *c.* 10. *n.* 23. ex Conſtitutionibus Pij V. & præſertim Sanctiſs. D.N. Vrbani, qui pœnam degradationis contra perſonas quaſcunque Eccleſiaſticas etiam Regulares in tota Italia exiſtentes, *quæ aureas, vel argenteas monetas tondere, fabricare, colorare, vel alias adulterare, ſeu etiam quomodolibet adulteratas ſcienter erogare, aut exponere præſumpſerint*, ſtatuit, notandum multis modis falſationem, ſeu falſi crimen circa monetas accidere poſſe. Primò quidem, eas cudendo priuata

auctoritate

auctoritate *l.2.& 3.C.de falſa moneta*. Sic .n. faciēs peccat mortaliter cōtra Ius Principis, vel Ciuitatis, ad quos ſpectat id facere, & tenetur ad reſtitutionem iacturæ, quam paſſi ſunt Principes, vel Ciuitas in hoc. Silueſter in *Summa verbo falſarius n.7.* Layman. *l 3. tract. 3. par. 1. c.5. n.5.* contra Nauarrum *in Man. c.17. n. 167.* Punitur etiam in Italia pœna degradationis, propter Conſtitutionem adductam Vrbani, prout notatur illo verbo *fabricare*. Secundò, falſam monetam cudendo, ſcilicet pondere iniquo, vel materia adulterina, *cap. Quanto de iure iurando, & l.3. C.de vet. numiſm. collat.* Silueſter *ſup. n. 9.* Nauarrus *ſup.* Sic etiam ſaciens peccat mortaliter, & tenetur ad reſtitutionem ei cui intulit damnum, propter dicta, & punitur ex d. Conſtitut. Vrbani, propter illud verbum *alias adulterare* dicta pœna degradationis. Tertiò, de iuſto pondere monetæ detrahendo, abſcindendo, radendo *l. quicunque, ff. ad legem Corneliam de falſ.* Angelus *verbo falſarius*, §. 8. Nauarrus *ſup.n.168.* Qui autem hoc facit ſimiliter peccat mortaliter, & tenetur ad reſtitutionem ei cui damnum infertur, vt de ſe patet, & comprehenditur in d. Conſtitutione illo verbo *tondere*. Hic tamen nota, quòd tondens priuata auctoritate monetas plus æqui ponderis habentes in ea quantitate qua excedunt; etiam peccat mortaliter, quia vſurpat id quod eſt publicæ auctoritatis. Nauarrus *d.n.168.* Layman. *ſup.* Licet Angelus *vt ſupra* illos excuſare videatur. Tenetur etiam ad reſtitutionem Principi, vel Ciuitati de materia illa, quam auferunt, quia ea ſpectat ad monetas cudentes, cum ſolum per errorem illam ibi appoſuerint. Silueſter *ſup. n.10.* Nauarrus *ſup.* An verò comprehendatur d. Conſtitutione Vrbana, mihi incertum eſt, ad minus tamen mitiori pœna puniri debet. Quartò, adulterinæ materiæ nummos, puta ſtanneos, vel plumbeos tingendo, ſeu colorando, vt appareant aurei, vel argentei. *d.l. Quicunque.* Layman. *ſup.* ex Abbate, & Couarrubia. Sic autem facientem dubium non eſt quin mortaliter peccet, & teneatur ad reſtitutionem illi, quem decepit, ac puniatur d. Conſtit. Vrbani, propter illud verbum *colorare*. Quintò, prædictas falſas monetas pro veris expendendo *cap. Quanto* relato. Vnde ſic faciens peccat mortaliter (intellige ſuppoſita grauitate materiæ) & tenetur ad reſtitutionem ei, cui tales pecunias pro veris dedit, & ſi neſcitur, tenetur dare pauperibus. argum. eorum, quæ habentur *in cap. cum tu de vſuris.* Silueſter *ſup.n.7.* Nauarrus *n.167* Punitur quoque d. Conſtitutione Vrbani, vt patet illis verbis, *ſeu etiam quomodolibet adulteratas ſcienter erogare.* Vbi etiam aliæ pœnæ ſtatuuntur contra detinentes ſcienter huiuſmodi pecunias adulteratasq; ſeu de loco ad locum transferentes, aut opem præſtantes ad premiſſa.

6 Pro praxi tandem Regularium notandum, quòd ex vi d. Con-

Digitized by Google

ſtitutionis Vrbani cognitio huius delicti in Italia nullatenus ſpectat ad ſuperiores Religionum, ſed ad Cardinales Legatos, vel Ordinarios, iuxta dicta *eo. c.* 10. *n.* 23. extra Italiam vero poterunt prædicti Superiores Regularium vti iure ſuo, puniendo ſubditos in præmiſſis delinquentes. Vide dicenda 4. *to.* verbo *Monetarij*.

7 De falſitate, quæ eſt in falsè teſtificando in iudicio, dicam verbo *Iuramentum*. De ea quæ contingit in Reliquijs falſis pro veris vtendo *eo.* 4. *to.* verbo *Reliquia Sanctorum*.

FAMVLI, SEV FAMILIARES Regularium.

1 DE his non pauca dicti *to.* 2. *huius Sũmæ c.* 16. *&* 17. ita vt nihil occurrat addendũ. Vide tamen ex ijs qui poſt me ſcripſerunt Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regularium verbo Familiares*, ac dicēda circa exemptionem eorum à gabellis infra verbo *Gabella n.* 11.

FESTI DIES QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

Feſti dies, quos Epiſcopi ſeruandos præceperint qualiter obſeruentur à Regularibus. n. 1.
Num obligari poſſint ad id per cenſuras. n. 2.
An ad Octauas Feſtorum. n. 3.
An ad Feſta votiua populorum. n. 4.
Regulares an poſſint annunciare dies Feſtos, & ieiunia. n. 5.
An eleuare Feſta ad nobiliorem ritum. n. 6.
Dies Feſtos qui poſſint inſtituere. n. 7.
Quorum Sanctorum. ibidem.
Quæ opera ſint prohibita diebus Feſtis. n. 8.
Quæ permiſſa ratione cultus diuini. n. 9.
Quid ex priuilegijs Regularium. n. 10.
Decretum S. Congregationis circa obſeruantiam Feſtorum. n. 11.
De facultate Prælatorum Regularium quoad hoc. n. 12.
An Indulgentia diei Feſti transferatur in alium. n. 13.

Feſtos

Digitized by Google

1 FEſtos dies, quos in Diœceſi ſua ſeruandos Epiſcopus præceperit ab exemptis omnibus etiam Regularibus obſeruari debere, dixi *tomo 1. c. 9. num. 46.* ex Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 12.* vbi etiam ex declaratione Sacræ Congregationis obſeruaui qualiter illis diebus ritus Regularium permaneat, licet quoad Conciones, & lectiones conformare ſe debeant Clero ſæculari. Quæ omnia præter auctores ibi relatos confirmat Nouarius *in Lucern. Regular. verbo feſtus* ex Piaſego, Riccio, Campanili, & alijs. Vide & dicta *to. 2. cap. 1. num. 26. & 43.* & ſupra verbo *Epiſcopus num. 21.* & modo addenda.

2 Licet Epiſcopis præcipientibus dies Feſtos obedire teneantur Regulares, iuxta dicta, illi tamen Regulares, qui priuilegium habent à Sede Apoſtolica ne poſſint ab Ordinarijs obligari per cenſuras ad aliquid faciendum, non poſſunt obligari ad hoc per cenſuras ab ipſis Epiſcopis impoſitas, iuxta dicta *to. 1. cap. 1. num. 14. & 15.* & ſupra verbo *Exemptio Regularium nu. 11.* Vbi etiam dixi, quinam Regulares tali priuilegio potiantur. Vnde declaratio quædam Sacræ Congregationis, quam ex Sellio *in ſelect. Canon. cap. 2. num. 11.* refert Nouarius *ſup. num. 1.* quam etiam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Feſtum*, in qua dicitur, declaraſſe S. Congregat. in vna Oſtienſi ann. 1627. Regulares poſſe compelli per cenſuras ab Epiſcopis ad obſeruantiam Feſtorum intelligi debet (caſu quo illa declaratio ſit authẽtica) de Regularib. non habentibus tale priuilegium, iuxta dicta ſupra eo verbo *exemptio Regularium num. 11.*

3 Eſto etiam cogi poſſint ad obſeruantiam Feſtorum, non tamen quoad Octauas, prout ex declaratione Sac. Congregat. & Aldana *in Compend. reſolut. Iur. Canon. l. 1. tit. 3. num. 10.* refert idem Nouarius *ſup. num. 5.*

4 Quamuis etiam Regulares obligentur ad obſeruantiam Feſtorum ab Epiſcopis indictorum, non tamen obligari ad Feſta votiua populorum; eo quod Concilium ſolum loquatur de Feſtis indictis ab Epiſcopo, tenent Naldus *in Summa verbo feſtum num. 4.* & Nouarius *ſup. num. 1.* Limitandum tamen eſt, ſi enim feſta votiua dicantur ea, quæ ex deuotione obſeruantur à populo, ad illa quidem non tenentur Regulares niſi ex quadam decentia, vt videlicet populis conformentur; ſi vero Feſta votiua dicantur ea, quorum obſeruantiam populus vouit, aut promiſit, probabilius eſt ad ea teneri Regulares, non ſolum quando ea cum populis obſeruare vouerunt, ſed etiam quando, caſu dato, illis inconſultis populi cum Epiſcopo tale votum emiſerunt. Sunt enim, iuxta dicta *to. 1. c. 11. n. 16.* Ciues, & membra Reipublicæ ſæcularis;

laris;

laris, participantque illius bona, ac per conſequens debent conformari cum ipſa in ijs, quæ pertinent ad communem vtilitatem, dummodo cõtraria nõ ſint Eccleſiaſticæ libertati. Vaſquez *in l.2. diſp.*167. *num.* 34. Sanchez *l.* 4. *in decalog. c.*15. *num.*21. Credo tamen hæc vota non obligare Regulares, qui ea non emiſerunt, nec acceptarũt, propria obligatione voti, quia impoſſibile eſt aliquẽ obligari propria obligatione voti ſine propria voluntate, & conſenſu. Suarez *to.*2 *de Relig. tract.*6. *l.*4.*c.*9. Neque ex vi præcepti Eccleſiaſtici Epiſcopi, vel Prælati Eccleſiaſtici, cuius auctoritate fiunt, propter exemptionem Regulariũ ab Ordinarijs, ſed ſolũ ex vi iuris naturalis, quod præſcribit vt pars Reipublicæ conformetur toti corpori, iuxta dicta *to.*1. *eo. c.* 11. *num.* 13. 16. & 17. Quod & indicat Layman. *l.*4. *tract.* 7. *cap.*1. *n.*5.

5 Poſſunt etiam Regulares dies Feſtos, & ieiunia in ſuis Eccleſijs annunciare ad Altare in celebratione Miſſarum. Ita enim decreuit Sac. Congregatio, prout retuli *to.*1. *cap.* 12. *num.* 41. & approbat Nouarius *ſup. num.* 6. Imo cogi poſſe ad id faciendum tenet Rodriguez *to.*1. *quæſt. Regular. q.*43. *art.*7. (vbi dicit ita etiam obſeruatum vidiſſe in Regno Portugalliæ) & Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat.*24. *num.* 21. *& de offic. Parochi cap.* 16. *num.* 26. referens Portellum. Eſtq. id ſatis probabile, maximè vrgente rationabili cauſa.

6 Feſta Calendarij Romani non poſſe eleuari à Regularibus ad nobiliorem ritum, videlicet à ſemiduplici ad duplicem niſi præcedente Sedis Apoſtolicæ licentia, refert declaraſſe Sac. Congreg. ann. 1628. ſub die 28. Octob. Nouarius *ſup.* An verò ſaltem priuatim id liceat dixi *tomo* 1. *cap.* 12. *num.* 20.

7 Dies Feſtos inſtituere non pertinet ad Dominos temporales, Magiſtratus, vel Ciuitates, &c. quia hæc eſt cauſa ſpiritualis, & poteſtatis Eccleſiaſticæ. Suarez *tom.*1. *de Relig. tract* 2. *l.*2. *cap.* 12. *num.* 2. Sanchez *in Conſil. moral. tom.*2. *l.*5. *cap.*2. *dub.*5. *num.*7. Quare ſi præcipiant aliquos dies Feſtos obſeruari ſub aliqua pœna, pœnam a violatoribus exigere poſſunt, ſed ipſi culpam non incurrent. Sanchez *d. num.*7. referens S. Antonin. Armillam, Silueſtrum, & alios. Solum ergo ad Papam pro tota Eccleſia id ſpectat, quia ille ſolum habet vniuerſalem poteſtatem legiſlatiuam. Suarez *d. l.* 2. *cap.*3. *num.*3. Epiſcopi etiam (idem dico de Abbatibus habentibus iuriſdictionem in ſæculares) id facere poſſunt in ſua Diœceſi. Sic enim habetur, *cap. pronunciandum de conſecrat diſt.*3. *& cap. conqueſtus de ferijs*. Azor *to.*2. *inſtit. moral. c.*26. *q.* 1. Cum conſenſu tamen populi, prout habetur ex *d. cap. pronunciandum*, *& cap. conqueſtus*, eo quod agitur de intereſſe populi in hoc. Sanchez *ibid. num.*6. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, Allegat.* 105. *num.*36. Etſi oppoſitum tueatur Naldus

in Summa.

in Summ. verbo Feſtum num. 1. Vnde declaratum eſt à S. Congregat. in vna Pacen. 20. Aprilis 1602. non poſſe cogi populum ſeruare feſtum nouum. Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Feſtum.* Item in vna Brunduſina 2. Mar. 1602. & Hiſpalenſi 22. Auguſti 1604. Feſta noua de præcepto ſeruanda inſtitui non poſſe inuito populo. Barboſa *ibid.* Item in alia Brunduſina 21. Auguſti 1604. Feſta Sanctorum, quæ de præcepto non ſeruantur ſi populus ſponte voluerit ſeruare, non eſſe prohibend. ſed nullum ſub pœna cogendum, vt illa die ab operibus abſtineat. Barboſa *ibid.* Videtur etiam ad hoc requiri conſenſum Cleri. Ita enim colligitur ex *d. cap. conqueſtus.* Azor. *vt ſupra q.* 3. Suarez *ſup. cap.* 11. *num.* 7. Requiritur etiam quod Sanctus, de quo Feſtum inſtituitur ſit canonizatus ab Eccleſia, quia *cap. Audiuimus de Reliquijs, & venerat. Sanctor.* negatur cultus Sanctis non canonizatis ab Eccleſia. Azor *ſup q.* 4. Sanchez *lib.* 2. *in decalog. cap.* 43. *nu.* 9. Sufficit tamen, quod ſit Sanctus antiquus, de cuius ſanctitate per traditionem, aut vniuerſalem Eccleſiæ conſenſum conſtet, quia hoc æquiualet canonizationi. Sanchez *ibid. num.* 11. Et conſonat decretum S. Congregationis ſub Sanctiſs. D. N. Vrbano. quod retuli *to.* 1. *cap.* 12. *num.* 39. Volunt etiam aliqui poſſe inſtitui Feſtum de Sancto Beatificato. Sed oppoſitum eſt probabilius; Beatificatus enim ſolum habet cultum valde limitatum ad aliquam Eccleſiam, vel locũ. Vnde de ipſo nec ab alijs perſonis, nec alio die, aut modo quã aſſignatur in Bulla, poteſt fieri Officium, iuxta dicta *to.* 1. *c.* 12. *n.* 37. Et ita videntur ſupponere Authores relati, & Silueſter *in Summa verbo Dominica q.* 1. & Bonacina *de tertio præcepto Decalogi diſp.* 5. *q. vnica punct.* 1. *num.* 2.

8 Cum autem diebus Feſtis ſolum prohibeantur opera ſeruilia, ea ſcilicet, quæ ſunt propria ſeruorum, aut quæ ab illis ſolum communiter exerceri ſolent, vt ſunt arare, ſuere, &c. non opera libera, quæ ſcilicet ſunt propria liberorum, vt legere, docere, &c. nec opera cõmunia liberis, & ſeruis, vt ſunt iter agere, &c. de quibus Caietanus 2. 2. *q.* 122. *art.* 4. Sotus 2. *de iuſt. q.* 4. *art.* 4. ideo Regularibus, de quibus ſpecialiter in præſenti, licitum erit diebus Feſtis legere, & docere in ſcholis, verbo, & ſcripto, quia hæc ſunt opera libera. Caietanus, & Sotus relati, ac Lopez *in Inſtruct. conſcient. l.* 1. *cap.* 52. Congregationes, ſeu Capitula facere, propter eamdem rationem. Caietanus *ſupra*, Armilla *verbo Feſtum*. Scribere conſilia, ſeu conſulta maximè ad caſus conſcientiæ, propter eamdem rationem. Bonacina *ſup. punct.* 2 *num.* 8. Scribere ſiue litteras, ſiue libros, propter eamdẽ rationem. Nauarrus *in Man. cap.* 13. *num.* 14. Lopez *ſup.* Imo & trãſcribere, ſimiliter propter eamdem rationem, & quia tranſcribere nõ

eſt aliud

eſt aliud quam ſcribere. Lopez *ſupra*. Medina *in ſumm, l.1. cap.14.* §.8. Bonacina *d.punct.2.num.25.* Adde, etiam ſi id fiat pretio, vel propter lucrum, quia ſpes pretij non mutat naturam operis, nec facit quod opus alias licitum ſit prohibitum, vel è contra. Lopez, Medina, & Bonacina relati. Layman. *d.tract.7. cap.2.num.3. & 4.* contra Caietanum, Nauarrum, & alios. Scribere autem, ſeu tranſcribere libros cantus, maximè cum ex pretio, aut propter lucrum fit, vel etiã illuminare libros, aut litteras, opus ſeruile eſſe, & illicitum die Feſto tenet Sanchez *in 2. to. conſil. moral. l.5. cap. 2. dub.9. num.6.* ex alijs quos refert. Pingere etiam opus ſeruile eſſe, nec licere Religioſo diebus Feſtis, etiam pro ſuo Conuentu, probabilius eſt, vt tenet cum alijs idem Sanchez *dub.12.* Bonacina, *ſup.* & alij. Licet oppoſitũ nõ ſit omnino improbabile, maximè ſi non fiat propter lucrum, ſed recreationis gratia ad reficiendum animum, ſine apparatu, ac magno labore. Layman. *ſupra num.3.* ex Lopez, & Medina. Impreſſio verò librorum opus ſeruile eſt, & per conſequens prohibitum in Feſtis. Layman. *ibidem*.

9 Ratione etiam cultus diuini non ſolum licet die Feſto prædicare, & adminiſtrare Sacramenta, vt per ſe patet, ſed etiam facere ea opera corporalia, in quibus diuinus cultus conſiſtit, vt ſunt baiulare in proceſſionibus Cruces, Imagines, organa, inſtrumenta muſica, &c. Nauarrus, & Lopez relati. Imo etiam facere opera ſeruilia pręparatoria ad cultum diuinum, quando alijs diebus fieri non potuerunt, vt ſunt ornare, ſeu mundare Templa, conficere Hoſtias pro Miſſis celebrandis, &c. Sanchez *ſup. dub. 22.* ex alijs. An vero talia opera ſeruilia poſſint fieri eiſdem diebus ratione pietatis, ſcilicet ad ſuſtentandum Monaſterium egens, vel propter Eccleſiam, aut pium locum, agunt ipſe Sanchez *dub.23* & Fagundez *in 1. præcep. Eccleſ. l. 1. cap. 14. num.6.* fauetque parti affirmatiuę declaratio Sac. Congregationis inferius afferenda.

10 Quoad priuilegia verò Regularium Rodriguez *to.2. q.Regul. q.70. ar.2.* dicit, nullũ eſſe, quod viderit, Regularibus *conceſſũ priuilegium quo in diebus feſtiuis poſſint in opere ſuorum Monaſteriorum operibus ſeruilibus ſæculares, & ipſi Religioſi occupari, quapropter, vt id licitè facere, aut permittere poſſint, petere licentiam ab Epiſcopis, & Ordinarijs tenentur, qui ad hæc, & alia minima diſpenſanda habent conſuetudine authoritatem, ſine dicta enim licentia laborantes, & Prælati permittentes laborare indictis diebus peccato ſunt irretiti, niſi aliqua neceſſitate præſenti, aut imminenti excuſentur.* Hæc ille. Caſarubius autem *in Compendio priuilegiorum Mẽdicantium, verbo feſtiuitas num.4.* refert Eugenium IV. dixiſſe, quod ſæculares laborantes

in Feſtis

in feſtis Sanctæ Crucis, & Sancti Michaelis Septembris, ac SS. Innocentiū, ac S. Silueſtri, non peccent mortaliter niſi venerint in Dominica. Item *num.* 5. eumdem Eugenium diſpenſaſſe cum barbitonſoribus, vbi eſt conſuetudo, in Sabbatis, & Vigilijs de ſero radere barbas. Sed præterquam hæc ſunt viuæ vocis Oracula, quæ hoc tempore nihil valent, iuxta dicta *to.* 1. *cap.* 3. *num.* 21. in poſteriori hoc nō video aliquod priuilegium, cum laborare in vigilijs, ac Sabbatis vſq; ad mediam noctem non ſit prohibitum, & quando adeſt legitima cōſuetudo per eam ſublata eſſet lex poſitiua Eccleſiæ. Dolendum tamen eſt ipſos barbitonſores etiam diebus Feſtis, & Dominicis id ſolitos facere, reclamantibus Epiſcopis, & alijs Ordinarijs. Vnde nullatenus Religioſi illis hoc permittere pro ſeipſis poſſunt. Aliud priuilegium ex Eugenio iv. refert Rodriguez *ſup. art.* 1. quod tamen parum valet, quia ſolum per illud concedit Benedictinis laborare in Feſtis, quæ Eccleſia vniuerſalis non colit, niſi communiter ab omnibus in illis locis colantur, & ſcandalum vitetur.

11 Extat tamen Decretum Sac. Congregat. quod referūt Quaranta *in Summa Bullar. verb. dies Feſti.* & Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 105. *num.* 40. quo declarauit, licere diebus Feſtis dare operam rebus ad victum neceſſarijs, ac tempore perituris, præſertim tempore vindemiarum, & meſſium, ac recolectionis fructuum, vel vbi neceſſitas vigeat, aut ſuadeat pietas. Vide apud illos aliam Declarationem circa nundinas diebus Feſtiuis, & ea, quæ eo tempore licent, aut non, quæ prætermitto, quia parum conducunt ad intentum noſtrum de Regularium inſtructione.

12 Pro illis tamen nota, quòd in caſibus in quibus Epiſcopi poſſūt ſuis ſubditis cōcedere facultatem laborandi diebus Feſtiuis, videtur etiam idem poſſe facere Prelatos Regulares reſpectu ſuorum etiam ſubditorum Regularium, cum ſint veri ipſorum Prælati habentes in illos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Azor. *to.* 2. *Inſtitut. moralium lib.* 1. *cap.* 28. Portell. *in dub. Regular. verb. Abbas num.* 11. bene etiam notans, hanc facultatem nō poſſe concedere ſæcularibus ſeruitoribus cum non ſint ipſorum Prælati.

13 Nota etiam, quod ſi aliquis dies Feſtus habeat Indulgentiam annexam lucrandam tali die, ſi contingat Officium illius diei transferri in alium diem, tunc Indulgentia non transfertur. Azor. *tom.* 2. *lib.* 1. *cap. vlt. quæſt.* 8. Portellus *in Dub. Regular. verbo Feſti dies in addition. num. primo.*

FIDEI

Digitized by Google

FIDEI PROFESSIO.

1 DE hac materia quoad Regulares ſpectat, videlicet, an illi teneantur facere fidei profeſſionem prouiſi de Prælaturis, dixi *to.* 1. *cap.* 18. *num.* 102. in ſecunda, & tertia editione, & *to.* 2. *cap.* 13. *num.* 55. An prouiſi de beneficijs Regularibus, eod. *to.* 2. *cap.* 18. *num.* 38. an Concionatores ſupra verbo *Concionari, & concionator*. An lectores loco relato ex primo tomo. Vide, & Nouarium *in lucern. Regular. verbo fidei profeſſio*, & nota Conſtitutionem *Iniunctum nobis*. Pij iv. cuius memini *d. num.* 102. vbi præcipit etiam prouiſos de Monaſterijs, & domibus Regularium teneri ad dictam fidei profeſſionem, maximè intelligi de prouiſis a Sede Apoſtolica, quibus Eccleſiæ, ſed Monaſteria Regularium in titulum cōferuntur, quod vt credo eſt vſu receptum. Theſaurus *in prax. par.* 2. *verbo fidei profeſſio c.* 1. §. *Aduerte ſecundo*.

FVNERALIA.

1 DE hac quoque materia, prout etiam ad Regulares ſpectat, dixi *to.* 1. *cap.* 12. *num.* 38. *&* 41. *circa quartum dubiū* & *cap.* 21. *num.* 28. *ac to.* 2. *cap.* 1. *n.* 31. 46. *&* 47. & ſupra verbo *Crux*, & verbo *Defunctus*, ac dicam infra verbo *Habitus*, & 4. *to.* verbo *Quarta funeralis*, & verbo *Sepultura*, ideo pro nunc ſuperſedendum.

FVRTVM.

SVMMARIVM.

Furtum quid ſit. num. 1.
Quid de furto, quo Religioſus aliquid ſurripit ſæculari. n. 2.
De pœnis talis delicti. ibid.
Quid, quando ſurripit aliquid Conuentui. num. 3.
Quando ſit caſus reſeruabilis. ibid.
De furto rerum Eccleſiæ, Reliquiarum, &c. num. 4.
Quid ſi illæ ſurripiantur abſque effractione. num. 5.
Quid de furto rei alteri Religioſo applicatæ. num. 6.
De abſolutione ab hoc peccato. num. 7.

Furtum

1 FVrtum (quod ſecundum S.Thom. 2.2.*q.* 66.*art.*3. eſt occulta acceptio rei alienæ) multipliciter inter Regulares cõtingere poteſt, ex parte illius à quo res ſurripitur. Vel enim Religioſus furatur rem alicuius extranei, v.g. ſæcularis, vel rem Communitatis Monaſterij, vel rem alterius Religioſi vſui applicatam. De quibus omnibus ſigillatim dicendum.

2 Et quidem ſi Religioſus rem alicuius extranei, v.g. ſæcularis, furetur, eodem modo ſentiendum, ac ſi vnus ſæcularis alteri ſæculari rem aliquam furatus eſſet; qualitas enim Religioſi non minuit, ſed potius auget malitiam furti. Quoad pœnas verò licet fur ſæcularis varijs pœnis fuſtigationis, furcæ, &c. puniatur, Clericus verò fur, (idem dic de Religioſo fure) iuxta dicta *to.*1. *cap.*9.*num.*43. perpetuò deponitur, & aliquando in arctum Monaſterium detruditur, & multiplicantur pœnæ iuxta quantitatem furti, & conſuetudinem furandi. Alderete *de Diſcipl.Regular. lib.*2. *cap.*16.*num.* 8. *&* 9. Non tamen propterea eijci poſſe à Religionibus, niſi ſeruatis alijs ſeruandis ex iure nouo decreti Sac. Congregat. ſub Sanctiſs. D.N. Vrbano, dixi eo loco. Efficitur etiam infamis ipſo iure *l.*1. *de his qui notan. infa.* & per cõſequens irregularis. Theſaurus *in praxi par.* 2. *verbo furtum cap.* 1. Quamuis etiam Religioſus fur ſecundũ aliquos (Valentia 2.2.*diſp.*10. *q.*4. *punct.*3. *col.*2. *verſ. patet enim* Leſſius *l.*2. *de iuſt. cap.*41. *dub.*9. *num.*79. *verſ.*7.) fit etiam proprietarius, eo quòd adquirit aliquid cõtra rectam voluntatem ſui Superioris, quæ in eo caſu non eſt, nec poteſt eſſe, nihilominus iuxta dicta *to.*1. *cap.*6. *num.*33. ex Nauarro, & Sanchez, probabile eſt talem ſolum eſſe furem, non proprietarium, quando id quod furatur tradit Superiori, & vtitur eo ex licentia ipſius. Etſi enim Superior non poſſit talem licentiam concedere; id tamen non prouenit ex obligatione voti paupertatis, ſed ex malitia furti, & ita talis Superior, & fur ſolum peccant furti malitia, quia faciunt contra voluntatem domini illius rei ſublatæ. Sanchez *l.*7. *in decalog. c.*19. *num.*55. Limitat tamen, vt id ſolum ſit verum quando Superior dans licentiam retinendi illam rem, nouit illam eſſe furto ſublatam, ſi enim id non nouit, licentia ipſius eſſet inuoluntaria, & ſurreptitia, ac per conſequens non excuſaret Religioſum, nec à peccato proprietatis. Quando autem ſurripiens pauca ſucceſſiuè, peccat mortaliter; & an furtũ hoc ſit caſus reſeruabilis inter Regulares cõſtabit ex dicẽdis.

3 Similiter ſi Religioſus ſurripiat rem aliquam Communitatis Monaſterij ſui, vel alieni, reus eſt peccati furti, quia aufert rem alienam contra voluntatem domini. Eſtq; hic caſus reſeruabilis à Superioribus, vt patet ex decreto Clem. viij. *de Reſeruat. caſuum,* quod retuli

to. 1.

to 1. *cap*.18. *num*.20. ibi enim inter caſus quorum reſeruatio permittitur Superioribus Regularium eſt vnus; *Furtum de rebus Monaſterij, ſeu Conuentus in ea quantitate quæ ſit peccatum mortale*. Quæ autẽ ſit hæc quantitas ſufficiens ad peccatum mortale, etſi in hoc ad circũſtantias Monaſterij, facultatem ipſius, perſonarum, loci, & temporis, iudicio prudentis, attendendum ſit, dixi tamen *to*. 1. *cap* 6. *num*.57. communiter, & regulariter loquendo, & ſeclusis prædictis circunſtantijs eſſe duos Iulios, vel Regales Hiſpanos. Alij vero credunt eſſe quãtitatem quatuor Regalium. Sanchez *l*.7. *in decalog. cap*. 20. *num* 3. Peirinis *tomo* 2. *de Prælato q*.3. *cap*.2. *num*.52. & alij apud ipſum. Cum autem Nauarrus, & Corduba à Sanchez relati putent ſufficere vnum argenteum, ideo inter iſtos, & alios, qui credunt exigi quatuor, ne plus æquo, prout his temporibus contingit non rarò, laxentur habenæ conſcientiarum, mediam viam me tenuiſſe credo, dum dixi regulariter loquendo ſufficere quantitatem duorum Regalium, prout etiam tenet Quaranta *in Summa verbo Caſus reſeruati num* 9 refereſ Marium Andriam, quem vocat virum eruditione inſignem, & indicat Medina *l*.1. *ſummæ c*.10. *fin*. ac Sorbus *in Compend. verbo abſolutio Ordinaria quoad fratres*, §. *hoc fuit* dum inſinuare videtur ſufficere duos Carolenos, qui ſunt minus quam duo Regales. Licet ſententiã Sanchez valde probabilem credam, maximè pro Hiſpania, de qua ipſe loquitur. Illud certiùs, furantem ſucceſſiuè res minimas, tunc committere peccatum mortale; & per conſequens incidere in caſum reſeruabilem, cum peruenerit ad dictam grauem quantitatem, iuxta dicta in ſimili *eo. to*. 1. *cap*. 6. *num*. 58. Quod limitandum eſt quando iſti actus furãdi ſunt aliquo modo vniti, vel ratione loci, vel temporis. Si enim ſunt omnino diſparati, credo non committi peccatum mortale, nec incurri caſum reſeruatum, aut reſeruabilem, etiã quando peruenitur ad dictam grauem quantitatem, iuxtà ibidem dicta, & Authores ibi citatos. Debent etiam eſſe in intentione vniti illi plures actus furandi, ideſt, quod ſic furans recordetur ſe perueniſſe ad magnam illam quantitatem, habeatque intentionem ad illam perueniendi, alias non erit illi voluntarium illud furtum grauis quantitatis. Nauarrus in *Man. cap*.17. *num*. 139. Quaranta *ſupra* §. *an autem*. Peirinis *ſup*. Eſt etiam furtum, & caſus reſeruabilis ſurreptio Reliquiarum; licet enim non ſint nummis æſtimandæ, ſunt tamen res valde pretioſæ. Quaranta *ſupra*, §. *eſſet etiam*. Peirinis *ſup. num*. 53 Bene animaduertẽs non ſufficere ad hoc conſenſum Sacriſtæ, qui conſeruat Reliquias; Sacriſta enim non eſt dominus ipſarum, ſed Monaſterium ipſum. Idem dico de furto codicum, aut Concionum, tractatuum, aut ſimiliũ rerum ſcriptarum, quia etiam iſta ſunt res magnę æſtimationis, & res

tantum

tantum valent quantum æſtimantur. *l. vnic. C. de ſent. quæ pro eo, quod intereſt profer.* Quaranta *ſupra.* Graſſius *de Caſibus reſeruatis, lib. 3. cap. 7. num. 27.* Idem dico de furto rerum comeſtibilium notabilis quantitatis, quia etiam illæ ſunt prætio æſtimabiles, & in ipſis procedit eadem ratio. Graſſius *1. p. deciſ. l. 3. cap. 5. num. 51.* Sanchez *l. 7. in Decalog. cap. 21. num. 33.* Bene etiam animaduertens, maiorem horum comeſtibilium quantitatem, prudentis tamen arbitrio, & penſatis circumſtãtijs taxandam, requiri, vt ſit materia peccati mortalis (ac per conſequens reſeruabilis) quam in alijs rebus, quia in comeſtibilibus nõ debent eſſe Prælati ita inuiti, aut rigidi, ſicut in alijs. Præſertim, quia Religioſi comparantur cum ſuis Prælatis, veluti filij cum parentibus, *cap. licet de ſepultur. & l. qui in poteſtat. ff. de teſtamentis, & Authentic. ingreſſi, C. de Sacroſanct. Eccleſ.* Parentes autem non ſolent ægrè ferre, quod filij furentur ipſis res comeſtibiles non magni valoris. Flamma *3. par. Method. cap. 9. §. 11.* Fagundez *in 2. Eccleſ. præcept. l. 8. c. 6. num. 7. & 8.* An autem in ijs comeſtibilibus procedat tradita doctrina de minimis ſucceſſiuè furatis, dixi *num. 58.* relato. Nota tamen, quod quando Conuentus eſt pauper, vel huiuſmodi comeſtibilia caro pretio comparantur, eodem modo philoſophandum de illis eſt quantũ ad quantitatem pro peccato mortali, ſeu reſeruabili ſufficientem, & quantum ad minima ſucceſſiue furata, ſicut in alijs rebus. Sanchez *ſup. nu. 34.* Layman. *l. 3. Tract. 3. par. 1. cap. 1. num. 5.*

4 Circa furtum vero rerum Eccleſiæ, vt puta Calicum, Patenarum, Reliquiarum, &c. notandum, quod ſi quis Religioſus ad illa furandum frangat violenter muros, portas Eccleſiæ, ſeu Sacriſtiæ, vbi ea ſunt, vltra peccatum mortale reſeruabile, de quo dixi, incurret etiam ipſo facto excommunicationem *ex cap. conqueſti de ſent. excommunic.* Siluester *in Summa verb. Furtum num. 8.* Suarez *5. tom. in 3. par. diſp. 22. ſect. 2. num. 11. & 12.* vbi de actionibus per quas incurritur hæc excommunicatio. Toletus *in Summ. l. 1. cap. 35. num. 6.* Naldus *in Summa verbo Furtum num. 4.* Hæc vero excõmunicatio ante denunciationem factam ab Epiſcopo (vel Prælato Regulari) non eſt reſeruata. Caietan. *verb. excommunicatio cap. 21.* Toletus *ſupra.* Debet tamen prius præcedere ſatisfactio. Sayr. *de cenſur. l. 3. cap. 29. num. 15. & 20.* Theſaur. *in praxi par. 2. verbo Sacrilegium cap. 3.* Si vero tale furtum committens fuerit per Epiſcopum, vel Superiorem denunciatus, non poteſt abſolui niſi à Papa, iuxta textum eiuſdem *cap. conqueſt.* Suarez *ſup. num. 14.* Layman. *l. 4. Tract. 10. cap. 7. n. 19.* Tenentur etiam Prælati eos denunciare. Ita enim præcipitur illis in textu eiuſdem *cap.* Suarez *nu. 21.* Nomine vero Eccleſiarum, de qui-

bus eo *cap* eſt ſermo intelliguntur Monaſteria, Hoſpitalia, & reliqua ædificia pia. Nauarrus *in Man. cap.27. num.94.* Non vero arca, ſeu ſcrinia, vbi res Eccleſiarum reponuntur, quia iſta non ſunt Eccleſia, nec pars Eccleſiæ. Nauarrus *ibid.* Suarez *num.* 12. Nec ſufficit reſerare portas claue. Nauarrus *ibid.* Extenditur etiam hæc excommunicatio contra effractores Eccleſiarum, etiam ad incendiarios illarum, propter eamdem rationem. Naldus, & Layman. *ſupra*.

5 Qui vero res Sacras abſque effractione furatur excommunicandus venit. *cap. conqueſtus de foro competenti*. Peirinis *ſup. nu.* 54. & alijs. Imo etiam videtur fures iſtos de iure eſſe excommunicatos, etiam ſi nihil fregerint, ex *Ca. Canonica* 16. *q.* 3. & *Ca. Omnes Eccleſiæ* 17. *quæſt.* 4. vbi etiam id extenditur ad conſentientes eis, idemque ſupponi dicto *cap. conqueſti de ſent. Excommunicat.* Bordonus *tom.* 1. *Reſolutionum*, *Reſolut.* 47. *num.* 13. Qui propterea miratur Silueſtrum, Nauarrum, Rodriguez, Grafium, & alios ſolum referre dictã excommunicationem ad fures rerum ſacrarum, cũ effractione aliqua. Vt puto tamen hæc excommunicatio prædictorum Canonum ſolum fuit intellecta de furibus effractoribus, vt notat Gloſſa ibidem. De quo rectè Suarez ſupra à *num.* 5. Cui fauet *d. cap. conqueſtus de foro competent.* & *cap. vlt. de furtis*, vbi pro furibus rerum Sacrarum, qui nihil efregerunt non deſignatur excommunicatio ipſo facto.

6 Loquendo etiam de furto, quo Religioſus rem alterius Religioſi vſui applicatam ſurriperet, eodem modo reſpectiuè, ac de alijs furtis philoſophandum videtur. Vnde tale furtum eſt caſus reſeruabilis, tum quia ita declarauit Clem 8. vt refert Sorbus *in Compend. verbo Abſolutio Ordinar. quoad fratr.* §. *Hoc fuit*, tum quia ex eo, quod aliqua res ſit applicata vſui alicuius Religioſi non deſinit eſſe Monaſterij. Suarez *to.*4. *de Relig. Tract.*8. *l.*2. *cap.* 18. *num.* 11. Peirinis *ſup. n.* 51. Idem dic ſi talis Religioſus eſt Generalis, vel Prouincialis, quia etiam bona iſtorum pertinent ad Monaſterium, ſcilicet Religionem. Suarez *ibidem*. Limita tamen iuxta dicta *tomo* 1. *cap.* 6. *num.* 35. ſi caſus eſſet, quod aliquis Religioſus, neceſſitate vrgenti, cui alio modo ſubuenire non poteſt, auferret ab alio, quæ haberet ſuperflua, & contra voluntatem ſuorum Superiorum, ceſſante ſcandalo, ſuſpicione, &c. in tali enim caſu debet præſumi voluntas Superioris, quod res ſuperfluæ vni applicentur illi indigenti, ac per conſequens nec tunc erit furtum, nec caſus, de quo in præſenti.

7 Circa abſolutionem verò prædictorum, præter generalia principia, quod ſcilicet fur non eſt abſoluendus niſi reſtituat, & quod caſus reſeruatus non abſoluitur niſi ab eo qui reſeruauit, aut Superiore ipſius, aut ab habente ab ipſo authoritatem, iuxta ſuperius dicta.

Notan-

Digitized by Google

Notandum, Superiorem audientem confeſſionem Religioſi, qui aliqua furatus eſt Conuentui, cui ille Superior præeſt, poſſe abſoluere illum ſine obligatione reſtituendi, ſicut poteſt illa, quæ abſtulit concedere. Idem dico, quando ea abſtulit alij Religioſo, ſi videt ea eſſe parum neceſſaria illi qui illa habebat, vel magis neceſſaria ei, qui illa ſurripuit, penſata ipſorum qualitate, propter eamdem rationem. Caſu verò, quo ſit facienda reſtitutio rei ſublatæ alicui particulari Religioſo, ſufficit quod fiat Communitati, quia tunc ad Prælatum ſpectabit reddere illam ei qui primo habebat, ſi illi eſſet neceſſaria, vel applicare alij. Molfeſius *to.1. Summ.Tract.7. cap.29. num.92.* Peirinis *ſup. num.* 55.

GABELLA QVOAD REGVLARES.

SVMMARIVM.

Quid ſit gabella, vectigal. &c. num. 1.
Quando iuſta ſunt ſolui debent etiam ante Iudicis ſententiam. num. 2.
Quid quando eſt dubium de iuſtitia ipſius. num. 3.
Quid quando eſt diuerſitas opinionum. num. 4.
Eccleſiaſtici ad illam non tenentur. num. 5.
Nec Regulares. ibidem.
Idem de alijs contributionibus, ſeu oneribus. ibidem.
Quid de Clericis prima Tonſura, aut minoribus Ordinibus inſignitis. num. 6.
Quid de Nouitijs Religionum. num. 7.
Quid de Religioſis militaribus. num. 8.
Quid quando aliquis habitum Clericalem, vel Regularem aſſumit animo non perſeuerandi in illo. num. 9.
De Eremitis, & Tertiarijs remiſſiuè. num. 10.
De famulis, & familia Clericorum, & Regularium. num. 11.
An idem dicendum de gabella, quæ vocatur Alcauala. *num.* 12.
An de illa, quæ vocatur Siſſa. *num.* 13.
An hoc priuilegium tranſeat ad colonos. num. 14.
Quæ bona Clericorum eo potiantur. num. 15.
An quæ illis ſunt donata. num. 16.
Quid de fructibus, ſeu redditibus ipſorum. num. 17.
Quid quando Eccleſiaſtici habent bona indiuiſim cum laicis. num. 18.
In quibus caſibus non ſunt exempti à gabellis, & tributis. num. 19.
Quando negotiationem exercent. ibidem.

Digitized by Google

Quando adquirunt bona affecta onere certo, vel inuariabili. num. 20.
An quando gabella, vel tributum imponitur æquè principaliter propipſos. num. 21.
Non poſſunt cogi à ſæcularibus ad illa ſoluenda. num. 22.
Quam pœnam incurrant imponentes collectas Eccleſijs. num. 23.
An quando non deueniunt ad actualem exactionem. num. 24.
Decretum Sacræ Congregationis circa hæc. num. 25.
Quid agere debeant Diœceſani contra eos, qui onera ab Eccleſiaſticis exigunt. num. 26.
Alia remiſſiuè. num. 27.

1 QVidnā ſit gabella, vectigal, pedagium, telonium, portorium, duana, & ſimilia, dixi ſupra verbo *Bulla cœnæ*, *num.* 17. vbi etiam *num.* 19. de conditionibus ad iuſtā gabellam requiſitis, & *num.* 18. qualiter impo nentes nouas gabellas præterquam in caſibus ſibi à Iure, ſeu Sedis Apoſtolicæ licētia, conceſſis, incurrant excommunicationem Bullæ Cœnæ. Similiter qualiter imponentes collectas, decimas, tallias, & alia onera Eccleſiaſticis etiam incurrant excommunicationem Bullæ cœnæ, *ibidem num.* 46. & 47. Specialiter etiam quoad Regulares eos exemptos eſſe ab huiuſmodi gabellarum, & ſimilium contributionum ſolutione, dixi *to.* 1. *cap.* 3. *num.* 14. & *to.* 2. *cap.* 1. *num.* 32. Nunc prædicta amplificanda prout ſpecialiter ad Regulares ſpectant.

2 Et primò notandum, quod licet gabellæ, ſeu tributa quæcunque iuſtè impoſita ſolui debeant etiam in conſcientia ab ijs, quibus impoſita ſunt, prout colligitur ex illo *ad Rom.* 13. *v.* 7. *Reddite ergo omnibus debita, cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal*, &c. (Sotus *l.* 4. *de Iuſt. q.* 6. *art.* 6. Nauarrus *in Man. cap.* 17. *num.* 200.) etiam ante omnem Iudicis ſententiam, quia tributa iſta non ſunt pœnæ, ſed ſunt veluti præmium, & merces Principum, pro labore, quem ſuſtinent in conſeruanda, & gubernanda Republica (Sanchez *to.* 1. *conſil. moral. l.* 2. *cap.* 4. *dub.* 1. poſt plures quos refert) ac proinde aliter facientes teneantur ad reſtitutionem (Silueſter *in Summa verbo Gabella* 3. *num.* 21. & 22. Nauarrus *ſupra*) quando tamen iniuſtè ſunt impoſita, ſcilicet non ſeruando conditiones requiſitas ad iuſtitiam gabellæ, vel tributi, de quibus dixi ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.* 19. non tenentur in conſcientia ad ſolutionem. Ceſſat enim tunc ratio obligationis, ſcilicet iuſtitia gabellæ, vel tributi. Silueſter *ſup. num.* 23. Sanchez *d. dub.* 1. *num.* 11. cum communi aliorum. Abſtinendum tamen à mendacio, periurio, ſcandalo, & ſimilibus, quia hæc ſunt intrinſicè mala, Silueſter *ibid.* Layman. *l.* 3. *Tract.* 3.
par. 1.

par. prima, cap.3. num. 5.

3 Secundo notandum, quod licet plurium ſententia ſit, quod in dubio de iuſtitia tributi, ſeu gabellæ (loquor de dubio negatiuo, non de poſitiuo, ſeu opinione probabili, de quo poſtea) non teneantur ſubditi ad ſolutionem illius, præſertim quando ea non ſunt à tempore antiquo, ſed de nouo impoſita (Sanchez *ſup. dub. 6.* alios referens) probabilius tamen eſt oppoſitum. Ratio ſumitur ex generali principio, à quo ſi ſemel receditur, tota ruet boni regiminis ratio, ſcilicet, quod in dubijs præſumendum eſt pro Principe, ſeu Superiori, vel quod idem eſt, in dubijs ſtandum eſt ſententiæ Principis, ſeu Prę-lati. Confirmatur, quia quando non adeſt moralis certitudo de iniuſtitia cauſæ, præſumendū eſt pro Principe, vel Superiori: ſed quando adeſt dubium de iuſtitia non eſt moralis certitudo de iniuſtitia: ergo &c. Sotus 4. *de Iuſt. quæſt.6. art.* 4. Suarez *l.5. de legib. cap.* 18. *num.* 16. Vnde exiſtente tali dubio, publica tributa exigentes ex mandato Principis, non peccant, quia præceptum Superioris eos excuſat. *ca. quod culpatur* 23. *q.* 1. Silueſter *ſup. num.*20. Nauarrus *ſupra num.* 201. Sanchez *ſup dub.*7. qui ſecus dicunt quando exiſtente tali dubio tributa exigunt ſponte, nec compulſi à Principe, quia tunc exponuntur periculo faciendi contra iuſtitiam ſubditorum, nec excuſantur obedientiæ bono.

4 Similiter tertio notandum, quod licet plurium ſententia ſit, quod quando eſt diuerſitas opinionum probabilium circa iuſtitiam gabellæ, vel tributi, quadam opinione affirmante eſſe iuſtam, alia vero negante, non teneantur ij, quibus impoſita ſunt ad ſolutionem (Diana *par.2. Reſol.*59. plures alios referens) nihilominus oppoſitum eſt probabilius, non ſolum propter dicta, ſed etiā quia vt in ſimili dixi de obedientia Regularium erga ſuos Prælatos *to.1.cap.4. num.26.* certe eſſet magna confuſio, & deſtructio Communitatis, ſi prætextu opinionis probabilis nollet quis Superiori opinioni etiam probabili innitenti obedire, nec eſſet melior conditio Superioris, quam ſubditi in dubio æquali. Azor. *tomo 3. inſtitut. moral. l.5. cap.22 quæſt.7.* Suarez *de legibus l.5. cap.*18. *num.*20. Addendum tamen, quod quādo rationes contra iuſtitiam gabellæ ſunt vrgentiores, & præſertim ſi iuuantur publico rumore, & fama vel ſuſpicione virorum ſapientum, ita exiſtimantiū, tunc opinio de iniuſtitia gabellæ erit probabilior, quā contraria de iuſtitia, & ita illam poterunt ſequi ſubditi, & non ſoluere impoſitionem. Suarez *ſupra*. Layman. *ſupra*.

5 His præiactis, certiſſima res eſt Eccleſiaſticos omnes, ac per conſequens Regulares etiam omnes, immunes, & exemptos eſſe à datijs, gabellis, vectigalibus, & alijs quibuſcunque contributionibus, ſeu

Digitized by Google

oneribus tam realibus, quam perſonalibus, & tam impoſitis, quam imponendis. Ita enim colligitur ex Iure canonico multis in locis, ſpecialiter *cap. non minus, & cap. aduerſus de Immunit. Eccleſ. cap. Quamquam de cenſibus in 6. & cap. fin. de vit. & honeſt. Clericorum,* & ex iure ciuili, multis etiam in locis, ſpecialiter *l. Sancimus. C. de Sacroſanct. Eccleſ. & Authent. Item nulla, C. de Epiſcop.* Item ex Concil. Trident. (alia antiquiora Lateranenſ. omittendo) *ſeſſ. 25. cap.* 20. Ioannes Beetz *in 7. præcep. Decalog. expoſ. 1. cap. 9.* vbi hæc ab Eccleſiaſticis exigentes rapinam committere, ait. Proſper Auguſtinus *in additionibus ad Quaran. verbo Vectigal.* Tamburin. *de iure Abbat. to. 1. diſp. 15. quæſit. 21. num. 3. & 4.* Barboſa *de iure Eccleſiaſtic. l. 1. cap. 39. §. 5.* poſt plures alios. Fauent etiam ſpecialiter quo ad Regulares plura priuilegia ipſis à Sede Apoſtolica conceſſa, quorum aliqua pro Carmelitis retuli *to. 2. cap. 1. num. 32.* vbi etiam *num. 12.* attuli Bullam Pij 5. in qua inter alia hoc etiam concedit Mēdicantibus, & alia pro Caſſinenſibus, & Monachis Vallis Vmbroſæ refert Tamburinus *ſup. num. 6.* cum aliquibus etiam Rotæ deciſionibus; plura etiam Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Decima.* Ratio verò generalis huius priuilegij ſumitur *ex cap. 2. de Cenſibus,* ex quo habetur, quod tributum ſit ſignum ſubiectionis, ſed Eccleſiaſtici non ſunt ſubiecti ſæculari poteſtati, ergo &c. Suarez *in Defenſ. fid. l. 4. cap. 18. num. 4.*

6 Extenditur hoc priuilegium Clericorum, & Regularium ad Clericos non coniugatos, prima tonſura, aut minoribus tantum Ordinibus inſignitos. Ita enim colligitur *ex cap. non minus, & cap. aduerſus de immunit. Eccleſiaſt. cap. fin. de vita, & honeſt. Cleric.* & alijs iuribus. Tales enim dicuntur perſonæ Eccleſiaſticæ, & ita debent gaudere talium priuilegio. Sanchez *ſupra dub. 49.* Diana *par. 1. tract. de immunit. Eccleſiaſt. Reſolut. 35.* poſt plures alios. Quod intellige etiam ſi non habeant conditiones requiſitas à Concilio Trident. *ſeſſ. 23. c. 6.* quarum memini ſupra verbo *Clericus num.* 20. ſcilicet quod beneficium Eccleſiaſticum habeant, aut Clericalem habitum, & tonſuram deferentes alicui Eccleſiæ ex mandato Epiſcopi inſeruiant, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel Vniuerſitate de licentia Epiſcopi verſentur. Ratio eſt, quia Concilium eo loco ſolum requirit eas conditiones pro fori priuilegio ab huiuſmodi Clericis retinendo, non pro alijs ipſorum priuilegijs, ac proinde reſtringendum eſt ſolum ad dictum priuilegium fori, cum ſit materia odioſa, ſicque declaratum vi deo à Sac. Congregatione apud Comitolum *in Reſponſionibus moral. l. 6. q. 20.* & Dianā *ſup. reſolut. 36.* Aliam quoque declarationem Sac. Congregat. Epiſcopor. & Regular. de anno 1631. refert

Digitized by Google

refert Barboſa *d.* §. 5. *num.* 16. Apud quos etiam alij auctores huius ſententiæ. Locutus autem ſum de Clericis non coniugatis, prima tonſura, aut minorib. Ordinibus inſignitis, quia Clerici coniugati, etiam cum vnicà, & virgine, huiuſmodi exemptione à tributis non gaudent *cap. vnico de Clerico coniugat. in 6.* vbi talibus certas conditiones obſeruantibus, ſolum conceditur priuilegium Canonis, & fori, non alia Clericorum priuilegia, & ita notat Gloſſa *ibi verbo in cæteris*. Layman. *l.*4. *tract.*9. *cap.*7. *num.*4. & alij quos citat, & ſequitur Barboſa *ſupra num.*18. Qui etiam *num.* 19. oppoſitum reſoluit cum alijs de Clericis Græcis; iſti enim etiam ſi coniugati ſint huiuſmodi priuilegio gaudent. Imo etiam Latinos mortua vxore, quam vnicam, & virginem duxerant, hoc priuilegio gaudere, tenet Sanchez *ſup. dub.* 53. ex Couarrubia, Panormitano, & alijs, eo quod *d. cap. vnic. de Cleric. coniugat.* ſolum videtur loqui perſeuerante coniugio. Nota etiam, quod tales Clerici non coniugati, prima tonſura, aut minoribus Ordinibus inſigniti, in Hiſpania, attenta quadam lege nouæ Recopilat. & in Luſitania propter Ordinationem etiam quandam Regiam non ſunt immunes à gabellis, niſi beneficium aliquod obtineant. Quæ leges validæ erunt ſi approbationem à Summo Pontifice tacitam, vel expreſſam obtineant. De quo Barboſa *ſup. num.*17. & *de Offic. & poteſt. Epiſcopi Allegat.*13. *num.* 2. 3. 4. & 5. ex pluribus alijs Auctoribus.

7 Extenditur etiam hoc priuilegium immunitatis à gabellis ad Nouitios Religionum, iuxta dicta *to.*1. *cap.* 24. *num.* 4. quia etiam ipſi ſunt perſonæ Eccleſiaſticæ, ac per conſequens comprehenduntur in illis iuris Capitibus, & priuilegijs Religionum ſuperiùs relatis, in quibus eximuntur à gabellis Eccleſiaſtici. Accedit, quod in fauorabilibus nomine Religioſorum veniunt. Accedit etiam, quod, iuxta dicta verbo *Clericus num.* 32. ſicut Religioſi profeſſi comparantur quoad ad hæc priuilegia Clericis conſtitutis in Sacris, ita Nouitij Clericis in minoribus; hos autem Clericos in minoribus conſtat exemptos eſſe à gabellis, ergo, & Nouitios. Molina, Sanchez, & Diana, quos dicto loco retuli. Vide Hieronymum Rodriguez *in Compend. Quæſt. Regular. Reſolut.*137. *num* 9. & Villalobos *par.*2. *Summ. Tract.*8. *diff.*14. Vide & dicta de illis ſupra verbo *Clericus num.* 22.

8 Extenditur quoque ad Religioſos Militares, ideſt, non ſolum ad illos, qui inter eos Clerici ſunt, Hiſpanè *Freiles*, quia de ijs cum ſint verè, & ſimpliciter Religioſi, tam certum eſt immunes eſſe à gabellis, quam de alijs Religioſis, ſed etiam ad eos qui inter ipſos ſunt milites inter ſæculares viuentes; quales ſunt Commendatores S. Iacobi, & S. Ioannis, Alcantaræ, Calatrauæ &c. tria vota Religionis emittentes,

quia tales ſunt non ſolum perſonæ Eccleſiaſticæ, ſed etiam veri Religioſi, iuxta dicta *tomo 2. cap.5. num.6. & 14.* imo etiam ad alios; qui duo tantum vota emittunt, quia etſi tales non ſint veri Religioſi, ſunt tamen perſonæ Eccleſiaſticæ, cum Dei cultui ſpeciali modo, & ſub Regula approbata dicati viuant, iuxta ibidem dicta. Vnde omnes illos gaudere hoc priuilegio immunitatis à gabellis, dixi *eo. cap.5. nu.40* vbi etiam Auctores id aſſerentes retuli. Nota tamen in Hiſpania propter *l.9. tit.18. l. 9. nouæ recopilat.* limitari hoc ad fructus ſuarum Commendarum, nõ quoad alia. Bobadilla *in polit.to.1. l.2.c.18. num.264* Sanchez *ſup. dub: 58.* & in Luſitania ad aliquos illorum propter Ordinat. Regi. *l.2. tit.11.§.vlt.* ſi habuerint Præceptoriam militarem, vulgo *Commendam.* Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico l.1.cap.39.§.5. num.26.* Quod, & ad alios trahendum eſſe tenet Molina *de Iuſt.to.3. diſp.661. num. 6.*

9 Extendi etiam poſſe videtur hoc priuilegium ad illos, qui habitũ Clericalem, vel etiam Regularem, ſuſceperunt non animo perſeuerandi in eo ſtatu, niſi ſolum pro aliquo tempore, quia ſaltem pro illo tẽpore ſunt verè Clerici, & verè Regulares, & ita debent gaudere taliũ priuilegio. Tamburinus *ſup num.22.* Secus dic, quando habitum talẽ aſſumpſerunt ſine vlla intentione peragendi ea quæ ſunt propria illius ſtatus, neque ad tempus, ſed ſolum in fraudem harum gabellarum. arg. text. *in l. qui ſub prætextu, C. de Sacroſanct. Eccleſia.* Proſper Auguſt. *ſup. §.eamdem limita.* Vide declarationes aliquas Sac. Congregat. apud Dianam *5. par. in Collect.* ipſarum.

10 An hoc priuilegium extendi debeat ad Eremitas dixi *to.2.cap.7. num.7.* De quo etiam Rodriguez *to.3. quæſt. Regular. q.74. art.11.* An ad Tertiarios, vel Tertiarias dixi eo *to.2. cap. 14. num. 35.* & agit Rodriguez *ſupra.*

11 Extendunt plures idem priuilegium ad famulos, & familiam Clericorum *l. 2. C. de Epiſcop. & Cleric.* De quo Riccius, Carolus de Graſſis, Carauita, Grilenzon, & alij apud Barboſam *d.§.5.nu.20. & 21.* Quod ipſe recipit *num. 22.* ſaltem quoad mancipia, & ſeruos illorum, quia iſti ſunt in ipſorum dominio veluti bona ipſorum, & etiam quando onera, & tributa impoſita dictis famulis redundarent in damnum ipſorum Clericorum. Sanchez autem *ſup. dub. 54.* generaliter de famulis Clericorum id ſupponit. Vnde declaratum eſt à Sac. Congregat. in vna Regienſi 14 Februarij 1581. & in vna Turritana 18. Maij 1603. familiares Epiſcopi fori priuilegio gaudere. Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Familia, familiaris.* Vbi etiam aliæ declarationes quibus deciditur, licere Epiſcopo familiam ſuam armatam augere, dummodo circa numerum, & qualitatem prudenter, &

moderatè

Digitized by Google

moderatè ſe gerat. Pro quo etiam Diana 5. *par. in Collect. declar at. Sac. Congregat.* plures refert. Quæ omnia conſequenter dici deb ent de Regularibus, propter dicta, & quia ipſi nomine Clericorum veniunt, præſertim quia familiares Regularium dicuntur de corpo re ipſorum, ac per conſequens debent gaudere ipſorum priuilegijs, p rout ex Hermann Stamm. *de Seruit. perſon. l.2. cap.7. num.6.* Alzedo *in prax. Epiſcop. cap.12. num.77. par.1.* Gratiano *in forenſ. diſceptat. to.2. cap.340. & 341.* ac Graſſis *de effectibus Cleric. effect.1. à n.128.* firmat Nouarius in *Lucern. Regular. verbo Familiares num.* 2. An vero idem ſit dicendum de famulis familiarum ipſorum Clericorum, vel Regularium, concurrentibus præſertim prædictis rationibus, conſule à ſimili Mandoſium *in Regul. Cancellar. 3. quæſt.* 16. Sanchez 2. *to. conſil. Moral. l.7. cap.1. dub.20. nu.* 24. & Dianã 4. *par. Tract. 4. Miſcellan. reſolut.* 145. dum loquuntur de famulis familiarum Epiſcoporum, Salicetum, Odoardum, & alios apud eumdem Sanchez, & Nouarium *ſupra num. 3. & 4.*

12 Extenditur etiam hoc priuilegium immunitatis à gabellis Clericorum, & Regularium ad eam, quæ Hiſpanè vocatur *Alcauala*, etſi enim aliqui dixerint huic gabellæ ſoluendæ adſtrictos eſſe etiam Eccleſiaſticos, oppoſitum tamen eſt veriſſimum, non ſolum quia iura relata in ſuperioribus vniuerſaliſſima ſunt, ſed etiam quia ita ſtatuitur *l.11. tit.3. l.1. & l.6. tit. 19. l.9. noua recopilat.* Ioſephus Angles *in florib. Quæſt. Theolog. 2. par. vbi de reſtit. defraudantium gabellas*, Sanchez *to.1. conſil. Moral. l.2. cap.4. dub.* 50. & alij apud ipſum. Quod intellige, etiam quando propria bona, aut proprios fructus vendunt, iuxta dicenda infra.

13 Idem dicendum de alia gabella in Hiſpania vocata *Siſa*, Latinè *Aſſiſium*, quæ ſolet imponi ob communem Reipublicæ neceſſitatē in carnibus, vino, oleo &c. propter eaſdem rationes: & quia coguntur Eccleſiaſtici, prædicta cariùs emere, vel aliunde emere, quod vtrumque eſt contra ipſorum immunitatem. Azor. *to.2. inſtit. Moral. l.9. c.11. §. In dubium vocatur*, Portellus *in additionib. ad Dub. Regular. verbo Tributum num.*8. Hieronymus Rodriguez *in Compend. Quæſt. Regular. reſolut. 63. num.* 32. Meritò ergo multis in locis vſu receptum eſt, vt Eccleſiaſtici talem gabellam non ſoluant, vel ſi ſoluunt intra annum, ad exitum anni Reſpublica, vel Princeps damnum reſarcit. Azorius *ſupra*. An vero talis gabella licita ſit, etiam reſpectu laicorum, eo quod ſit de rebus, quæ pertinent ad vſum, & quod per eam grauentur non ſolum ciues, ſed etiam exteri, agunt Azor *ſupra*, Sanchez *d. cap.4. dub.*45. poſt alios. In caſu autem quo ſæcularis habens in ſua familia aliquem Clericum, filium v. g. emens carnes, vinum, &c.

num &c. pro ſua familia, an ſcilicet debeat integrè aſſiſium, an verò non debeat eam partem, quam Clericus conſumit, licet hoc poſterius ſatis probabile videatur, & conſonum immunitati Eccleſiaſticorum; oppoſitum verò tenet Sanchez *ſup. dub.* 54.

14 Cum autem hoc priuilegium exemptionis Clericorum, & Regularium à gabellis ſint realia, vt conſtat ex iuribus relatis, vbi non ſolũ perſonæ, ſed etiam bona exempta dicuntur, ideo tranſeunt ad colonos, ſeu arrendatarios bonorum ipſorum, ita vt illi etiam, quoad illa bona, quorum ſunt coloni, vel arrendatarij, & quatenus ad ipſos Clericos, vel Regulares ſpectant, immunes ſint à gabellis, & tributis. Colligitur id primò non ſolum ex iuribus relatis, ſed etiam ex Pio 5. in Bulla *Dum ad Vberes, &c. to.2. Bullar. inter Bullas Pij 5. nu.* 11. vbi nominantur expreſsè *Laboratores, Coloni, Arrendatarij, Locatarij, & Aſſictuarij* bonorum Mendicantium. Quam Bullam reuocatam non fuiſſe à Gregorio 13. in Bulla *In tanta,* dixi *tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 14. Maximè id infertur ex dictis *tom.* 2. *cap.* 1. *à num.* 14. vbi oſtendi ſolum reuocaſſe Greg. 13. per illam ſuam Bullam ea quę Pius 5. conceſſerat Regularibus contraria Concil. Tridentin. decretis. Hæc verò bonorum Regularium immunitas à gabellis non eſt contraria ipſi Concilio, ſed potius conformis, iuxta adducta ſuperius ex eodem Concilio *ſeſſ.* 25. *cap.* 20. Colligitur ſecundò ex declaratione Sac. Congregat. Epiſcoporum, & Regularium in vna Oppiden. ſub die 18. Septembris 1618. vbi declaratum eſt colonos, affictuarios, vel partiarios bonorum Eccleſiaſticorum gaudere exemptione Collectarum tam ordinariarum, quam extraordinariarum prò portione colonica. Tertiò, ex deciſione Cardinalium Millini, Camporei, & Lancellotti, & S. Suſannæ pro Paulo 5. in cauſa quadam Mediolanen. Tamburin. *de Iure Abbat. tom.* 1. *diſp* 15. *quæſit.* 21. *num.* 9. Barboſa *d.* §. 5. *num.* 30. *&* 31. ex alijs pluribus, vbi etiam in ſequentibus diſputat, an redditus, quos iſti cõductores, & coloni bonorum Eccleſiaſticorum percipiunt, gaudeant eadem libertate. Maximè *num.* 62. an tranſeat hoc priuilegium ad emphyteutas bonorum Eccleſiaſticorum. De quo Diana *par.* 3. *Tract.* 1. *Reſolut.* 24.

15 Nomine porrò bonorum dictorum Clericorum, & Regularium, quæ exempta eſſe diximus à gabellis, & tributis, non ſolum intelliguntur bona Eccleſiaſtica, ſed etiam quæcunque ipſorum bona quantũuis laicalia, ſeu patrimonialia, iura enim generaliter loquuntur, & omnia illa bona dici poſſunt patrimonium Chriſti, quatenus ſunt eorum, qui ſpecialiter Chriſti obſequio dicati ſunt, præſertim, quia cum ſoluere tributum ſit proprium ſubditorum, cum Eccleſiaſtici non ſubdantur ſæculari poteſtati, immunes erunt etiam quoad iſta à tributis

ab eadem

ab eadem impoſitis. Suarez *in Defenſ. Fidei l.4. cap.* 23. & 24. Layman. *l.4. Tract.9. cap.6. num.* 9. poſt plures alios.

16 Idem dico de bonis, quæ data, ſeu donata ſunt Eccleſiaſticis perſonis; propter eamdem rationem, ſcilicet, quia iura generaliter loquuntur. Vnde mirandum quod in Regno Neapolitano oppoſitum habeatur, niſi ſit ex beneplacito Sedis Apoſtolicæ. Duardus *in Bull. Cœnæ l.2. Can.* 18. *quæſt.6.* Diana *par.* 1. *Tract. de immunit. Eccleſiaſt. Reſolut.* 42.

17 Idem etiam dicendum de fructibus, prouentibus, ſeu redditibus bonorum Clericorum, ſeu Regularium, ſi ab ipſis vendantur, ſiue ad groſſum, ſiue minutum (vt dicitur), quod ſcilicet liberi etiam ſint à prædictis gabellis. Cum enim generaliter loquendo omnia bona ipſorum, vt dictum eſt, habeant hanc exemptionem, non eſt cur id negetur prædictis fructibus, redditibus, ſeu prouentibus, ex eo quod vendantur, cum talis venditio ipſorum non ſit negotiatio ipſis prohibita, vt benè Bertachinus *de Gabellis par.7.* Silueſter *in Summa verbo excommunicat.* 9 *num.46.* & alij, quos referunt, & ſequuntur Tamburinus *ſup. num.* 16. & Barboſa etiam *ſup. num.* 34. Vide dicenda infra *num.*19. vbi explicabo quando venditio talium erit negotiatio.

18 Idem quoque dicendum pro caſu quo Eccleſiaſtici, vel Regulares haberent aliqua bona in communi, & indiuiſo cum laicis. ſcilicet adhuc tunc portionem illam bonorum, quæ dictis Eccleſiaſticis, vel Regularibus competit, immunem eſſe ab impoſitionibus, propter eandem rationem, Molfeſius *in Summ. Theolog. moral. par.2. Tract.* 12. *cap.22. num.*170 Tamburinus *d. quæſit.*21. *num.*24. Licet quoad hoc ſtandum eſſe conſuetudini declaratum eſt à Sac. Congregat. Epiſcoporum, & Regularium, teſte Barboſa *d.*§.5 *num.*61.

19 Sunt tamen aliqui caſus, in quibus Clerici, & Regulares immunes non ſunt à gabellis, & tributis. Primus eſt, quando negotiationē exercent; tunc enim licitè ab eis dicta tributa exigi poſſunt, ex illis quæ vendunt, & emunt. Ita enim colligitur *ex cap. Quamquam de Cenſib. in 6.* & ex Clement. fin. *de Cenſib.* Silueſter *ſupra*, Bonacina *diſputat.* 2. *de reſtitut. quæſt.9. punct.2. num.2.* Comitolus *in Reſponſionib. Moral. l.1. quæſt.* 53. & alij communiter. Tunc autem dicuntur negotiationem exercere, quando aliquid emunt, vel contractu oneroſo adquirunt, vt ex illius venditione lucrum referant. Suarez *to.5. in 3 par. diſp.23. ſect.4. num.2.* Adde, tunc propriè negotiationem faciunt, quando aliquid emunt, vt immutatum carius vendant. Silueſter *ſupra*. Molina *de Contractib. diſp.* 342. *num.* 1. Toletus *in Summa l.1. cap.38. num.13.* Diana 5. *par. Tract.1. Reſolut.27.* Vnde non dicuntur negotiationem exercere quando aliquid emunt ad

ſuæ

ſuæ familiæ ſuſtentationem, & poſtea data occaſione lucri, illud cum lucro vendunt, cum tunc non emerint ad vendendum. Silueſter, Suarez, Bonacina *ſupra*. Nec qui vendunt redditus propriorum beneficiorum, vt dictum eſt. Nec qui extrahunt fructus ſuos, ſiue ſuorum beneficiorum, ſiue bonorum patrimonialium, ex vno loco ad alium, vt ibi carius vendant. Souſa *in Bull. Cœnæ cap.19. diſp.92. conſil.1. num.*4. Diana *ſup. d. Reſolut.* 27. Nec etiam dicentur negotiatores, qui emunt animalia, vt illa paſcant in proprijs prædijs, & cum pinguia facta fuerint, illa vendunt. Vel cum emunt materiam aliquam ex qua artefacta conficiant, illaque vendant. Tunc enim non vendunt rem immutatam, ſed induſtriosè mutatam. Molina *d. diſp.*342. *num.* 14. Bonacina *ſup. num.6. & 7.* Dummodo id fiat ad ſubueniẽdum proprijs neceſſitatibus, nec propterea ſe ſubtrahant à Clericali, vel Religioſo officio, & artificium illud ſit honeſtum. Silueſter *in Summa verbo Clericus* 3. *num.*2. Proſper Auguſtinus *ſup.* §. *Difficultas verſatur*. Multo minus dicuntur negotiationem exercere, ſi ſemel id faciant, cum enim negotiatio ſit nomen verbale, requirit frequentiam. Sanchez *tom.*1. *Conſil. Moral. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 51. *num.* 7. Barboſa ſupra. In caſibus autem, in quibus licita eſt illis negotiatio, (de quibus Tamburinus *ſup. num.*18. & ego tomo 4 verbo *Mercatura*. & verbo *Negotiatio*, & de quibus plures extant Sac. Congregat. declarationes apud eumdem Barboſam *d. l.* 1. *de iure Eccleſiaſtic. cap.* 40. *num.*127.) etiam videntur eſſe immunes à gabellis. Barboſa *d. c.* 39. §. 5. *num.67. & 68.* ex alijs. Vide declarationem Sac. Congregat. apud Dianam 5. *par. in Collect. ipſar. num.*44. An verò ad hoc, quod Clerici, & Regulares negotiatores teneantur ſoluere gabellas de his, quæ emunt, & vendunt, neceſſaria ſit trina monitio, de qua agitur in *cap. fin. de vit. & honeſt. Clericor.* quæſtio dubia eſt, cui affirmatiuè reſpondent Barboſa *ſup. num.*65. *lib.* 1. *cap.* 39. §. 5. & plures alij apud ipſum, & Dianam *par.*1. *Tract. de Immunit. Eccleſiaſt. Reſolut.*46. Probabilius tamen eſt oppoſitum, ſcilicet quod quamuis ad hoc quod dicti Eccleſiaſtici gabellas ſoluant ex bonis, & facultatibus ſuis neceſſaria ſit dicta trina monitio *in d. cap. fin.* expreſſa, ad ſoluendum tamen illas ex illis bonis, cum quibus negotiantur non requiratur dicta trina monitio, cum id abſolutè habeatur *d. cap. quamquam de cenſib.* & d. Clement *fin.* De quo relatus Sanchez *d. cap.4. dub.*51. & plures alij, quos ipſe, & Diana *ſupra* referunt. Illud certius, tales Eccleſiaſticos negotiatores non poſſe cogi ad ſolutionem talis gabellæ, niſi à Iudice Eccleſiaſtico, non ſæculari; cum illi, non iſti ſubdantur. Sanchez *ſup. dub.*52. Barboſa *ſup. num.*69. ex alijs. Imò in caſu dubij an Clericus negotietur ſtandum eſt ipſius iuramento, niſi contrarium probetur

probetur. Sanchez *ibid.* Bonacina *ſup.num.*2. Vide Maſcardum *de Probationibus concl.* 953. *num* 11. An verò poſſint cogi tunc ad iurandum, dixi *to.*1.*cap.*11.*num.*25.
20 Secundus caſus, in quo tam Clerici, quam Regulares non ſunt exempti à gabellis, eſt quando adquirunt aliqua bona affecta onere certo, vel inuariabili ſoluendi illas, tunc enim res tranſit cum ſuo onere, *cap. paſtoralis.* & *cap. cum non ſit de Decimis, cap.* 1. *de Cenſibus,* & alijs. Idque conſtat ex declaratione Sac. Congregat. Eminentiſſimorum DD. Cardinalium controuerſijs iuriſdictionalibus Præpoſitorum, de qua infra *num.* 25. Silueſter *in Summa, verbo Immunitas* 1. *num.*19. Proſper Auguſtin. *ſup.* § *eandem limita*, Bonacina *ſup.num.*2. Tamburinus *ſup. num.*7. Hoc tamen intelligendum ſolū in caſu quo talia bona affecta eſſent tali onere per ſe, & ratione ipſorum v. g. ex præcedenti pacto feudali, cenſuali, emphyteutico &c. tunc enim tranſeunt cum ſuo onere, non verò quando eſſent illo affecta per accidens ratione perſonæ, quæ illa poſſidebat, quia tunc mutata perſona mutatur ſtatus rei. Sanchez *ſup.dub.*57. per totum. Layman. *ſup. d. num.*9.
21 Tertius eſt, quando gabella, vel tributum imponuntur æquè principaliter propter vtilitatem, vel commoditatem tam Eccleſiaſticorum, quam laicorum, v. g. pro reparatione agerum, ne flumen vicinos Eccleſiaſticorum, & laicorum agros inundet, vel pro reficienda via per quam eſt eundum ad domos, vel prædia ipſorum, vel pro communi damno, ſeu periculo imminenti vitando, vt pro expellendis hoſtibus vaſtantibus territorium, vel peſte infectis, ne inficiant ciuitatem, vel pro communi cuſtodia vinearum, pratorum, agrorum &c. Id enim, & recta ratio ſuadet, nec iura contradicunt. Nauarrus *in Man. cap.* 27.*num.* 115. Tamburinus *ſup. d.nu.*7. Barboſa *ſup.num.*37. & ſequentibus. Peirinis *to.*1.*priuileg.Minim.in conſtitut.*2. *Iulij* 2. *num.*141. Non tamen tenentur ad contributiones pro ijs, quæ primo, & principaliter ad Communitatem ſpectant, & non niſi ſecundariò ad Eccleſiaſticos, iuxta dicta *to.*1.*c.*11. *n.*26. de cuſtodia Regni, reparatione pontium, turrium &c. aliàs enim nimis anguſtum, & coarctatum eſſet Eccleſiaſticorū priuilegium, quoad publica onera. Tamburinus *ſup.* Idem dico de gabella poſita pro primo introitu Regis in Ciuitatem, quia hæc neceſſitas tantum indirectè, ac remotè tangit Eccleſiaſticos. Diana 3.*p. Tract.*1. *Reſolut.*11. ex alijs. Excipe ſi caſus eſſet, quod facultates laicorum ad huiuſmodi neceſſitates non ſufficerent, tunc enim poſſet imponi aliqua contributio ſuper bona Eccleſiaſticorum, interueniente tamen conſenſu Pontificis, vel in caſu vrgenti, Epiſcopi pro Clericis, & Prælatorum

Regu-

Digitized by Google

Regularium pro Religioſis exemptis. Martha *de Iuriſdictione par.* 4. *centur.* 1. *caſ.* 1. aſſerens decretum Clem. 8. ann. 1600. pro cauſa inter Clerum, & Populum Piſanum. Peirinis *ſupra*. Diana *p.* 1. *in Tract. de Parlamento Reſolut.* 22. & *par.* 5. *Tract.* 1. *Reſolut.* 11. vbi dicit id etiam eſſe intelligendum, quando neceſſitas publica concernit æquè principaliter Clericos, ac laicos. Tamburinus *ſupra*, & plures alij apud ipſos.

22 Notant autem communiter Doctores, iuxta dicta *ſupra*, nec in prædictis caſibus, in quibus gabella debet ſolui ab Eccleſiaſticis, poſſe cogi à Iudicibus ſæcularibus ad eam ſoluendam, cum non habeant vim coactiuam ſuper illos, ſed ſolum à ſuis Superioribus. Bonacina *ſup. num.* 3. Peirinis *ſupra*. Addit Bonacina *ibid.* poſſe tunc Principem ſæcularem facere executionem in bonis, quibus eſt annexum onus ſoluendi tributum, illa enim non ſunt exempta.

23 Notandum etiam, quod contra laicos imponentes tallias, vel collectas Eccleſijs (intellige in caſibus non permiſſis) impoſita eſt excommunicatio in Concil. Lateranen. & refertur *cap. non minus*, & *cap. aduerſus de Immunitat. Eccleſ.* Præſertim Bonifacius 8. *in cap. Quamquam de Cenſib. in* 6. contra exigentes, vel extorquentes per ſe, vel per alios ſuo nomine, vel alieno, pedagia, vel guidagia ab Eccleſiaſticis, ſi fuerint perſonæ ſingulares, excommunicationem, ſi verò Communitas, vel Collegium, interdictum, impoſuit. Prohibentur autem hæc, quatenus ſunt onera, & tributa, non quatenus ſunt præmium iuſtum pro aliquo labore: nam pedagium, v. g. eſt tributum, quod exigitur ſolum ratione tranſitus; ſi tamen per flumen tranſeundum eſt in nauicula, exigere aliquid pro illo tranſitu, non eſt contra hanc legem. Similiter guidagium dicitur, quod ſoluitur pro ducatu, ſeu oſtenſione itineris, quod tunc eſt tributum, quando homo non vult ducem viæ, neque illum accipit, & ſoluere cogitur, ſi autem Eccleſiaſticus huiuſmodi ducem conducat, illi debetur ſtipendium. Caietanus *in Summa verbo Excommunicatio*, *cap.* 39. Suarez *tom.* 5 *in* 3. *par. diſp.* 23. *ſect.* 4. *num.* 21. Maximè tamen in *Bulla Cœnæ n.* 18. verbis relatis ſupra verbo *Bulla Cœnæ n.* 46. excommunicatio etiam ſtatuitur contra eos, qui prædicta onera abſque Summi Pontificis licentia imponunt Eccleſiaſticis, eaque exigunt, aut impoſita etiam à ſponte dantibus recipiunt, & contra eos, qui in præmiſſis, auxilium, conſilium, vel fauorem præſtant. Differt autem hæc excommunicatio ab alia impoſita à Bonifacio 8. Primò, quod excommunicatio Bullæ Cœnæ eſt Papæ reſeruata, non verò illa Bonifacij. Secundò, quòd ea quæ ponitur in Bulla Cœnæ comprehendit copulatiuè imponentes dicta onera Eccleſiaſticis, & ab illis ea exigentes, vt patet

in illis

Digitized by Google

in illis verbis Bullæ *Imponunt, & diuerſis etiam exquiſitis modis exigunt*, ea verò, quæ ponitur à Bonifacio non eſt contra imponentes dicta onera Eccleſiaſticis, ſed contra ea ab ipſis exigentes. Vnde fit quod ſi Exactores gabellarum ſolum laicis, & non Eccleſiaſticis impoſitarum, exigant illas ab Eccleſiaſticis, non incurrent excommunicationem Bullæ Cœnæ, ſed Bonifacij. Tertiò, quod excommunicatio Bullæ Cœnæ incurritur etiam à recipientibus dictas gabellas ab Eccleſiaſticis ſponte eas dantibus, non ſic autem excommunicatio dicta Bonifacij 8. vt patet ex contextu *d. cap. Quamquam*. De ijs Caietanus *in Summ. verbo Excommunicatio cap.* 39. Bonacina *ſup. nu.* 10. & ſequentibus. Peirinis *ſup. num.* 138. & ſequentibus, & alij. Notā tamen, ea dici in præſenti dari ſponte, non quæ abſoluta, & omnino libera voluntate donantur, ſed quæ dantur præcisè propter impoſitionem, ſeu exactionem communem. Suarez 5. *tom. in* 3. *par. diſp.* 21. *ſect.* 2. *num.* 99. Naldus *in Summa, verbo Bulla Cœnæ num.* 57. Quartò, differunt prædictæ excommunicationes, quod illa quæ eſt in Bulla Cœnæ extenditur ad auxiliantes, conſiliantes, fauentes &c. non autem illa Bonifacij, vt patet ex textu.

24 Nota etiam, quod imponentes dictas gabellas Eccleſiaſticis quāuis non deueniant ad actualem exactionem illarum incurrunt excommunicationem Bullæ Cœnæ, non quidem illam *num.* 18. vt dictū eſt, ſed aliam *num.* 15. verbis relatis ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.* 40. Ibi enim excommunicantur qui Statuta, Ordinationes &c. fecerint, contra libertatem Eccleſiaſticam, in quo includitur etiam impoſitio dictarum gabellarum, cum ea ſit contra libertatem Eccleſiaſticam. Tamburinus *ſup. num.* 13.

25 Pro dictis autem maximè notanda declaratio nuper à Sac. Congreg. DD. Cardinalium controuerſijs iuriſdictionalibus Præpoſitorum de anno 1640. apud Typographiam Cameralem typis impreſſa, in qua ſic: *Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium controuerſijs iuriſdictionalibus Præpoſitorum, aliàs cenſuit bona per Eccleſiaſticos poſſeſſa gaudere exemptionibus à quibuſcunque impoſitionibus, & oneribus, quæ non ſint copulatiuè certa, realia, & inuariabilia, iuxta deciſionem in Brundiſina* Gabella *coram bon. mem. Peña, & concordan. nec non ab impoſitionibus Cameralibus, etiam comprehenſiuis Eccleſiaſticorum quando Eccleſiaſtici libertatem ea non ſoluendi præſcripſerint, iuxta decretum anno* 1600. *tempore fœl. mem. Clementis* 8. *editum.*

26 Qualiter Diœceſani teneantur publicare excommunicatos, vel interdictos eos qui pedagia, vel guidagia ab Eccleſiaſticis exigunt, vel extorquent, habetur ex Clement. vlt. *de Cenſibus*. Vide Barboſam *ſupra*

Digitized by Google

ſupra num. 13.
27 Vide dicenda verbo *Immunitas Eccleſiaſtica Regularium.*

GENERALES REGVLARIVM.

1 DE ipſis adeo plura in præcedentibus, maximè primò, & ſecundo tomo dixi, vt illis remiſſiuè ſolum hoc loco relatis, ſufficienter ſatisfieri poſſit huic materiæ. Teneri obedire Papæ ex vi etiam voti obedientiæ, dixi *tom.* 1. *cap.* 4. *num.* 33. Plures illorum eo ipſo quo ſunt electi, eſſe à Sede Apoſtolica confirmatos, eodem *tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 35. Non poſſe eximere ab obedientia ſui Prælati immediati aliquem Religioſum eodem 1. *tomo cap.* 18. *num.* 23. Nec fundare aliquam Prouinciam de nouo, aut fundatam diuidere, ſine Sedis Apoſtolicæ licentia *ibid. nu.* 24. Teneri Legibus, & Conſtitutionibus ſuorum Ordinum, quo ad vim directiuam, & aliquo modo quoad coactiuam, eodem *to.* 1. *cap.* 8. *num.* 21. De caſibus. & cenſuris, à quibus abſoluere poſſunt ſuos ſubditos, eodem *to.* 1. *cap.* 18. *à num.* 36. Quam doctrinam nouiſſimè recipit Ioannes Maria Nouarius *in Lucern. Regularium, verbo Generalis, & Generalatus num.* 14. Pro ea tamen, quod attinet ad priuilegium Gregorij 14. pro Clericis Miniſtrantibus infirmis, vide dicta ſupra verbo *Abortus n.* 8 An poſſint dare licentiam ſuis ſubditis ad legendum libros prohibitos eodem *cap.* 18. *num.* 96. Quam etiam doctrinam approbat Diana *par.* 5. *Tract.* 13. *Reſolut.* 49. Quas pœnas, vel cenſuras incurrant dãdo ſuis ſubditis gradus, officia &c. propter fauores extraneorum, eodem *cap.* 18. *nu.* 82. Eos eſſe ſuprema capita Religionum *to.* 2. *cap.* 13. *num.* 10. Eorum dignitatem aſſimilari quodam modo Patriarchali, *ibidem*. Quomodo creandi *ibidem*. Quæ conditiones pro ipſis, *ibid. num.* 11. Habere ſupremam auctoritatem in Religione *ibid. num.* 12. Inferiorem tamen, & dependentem à Capitulis Generalibus, *ibidem*. Poſſe officia, & beneficia Religionum diſpenſare, *ibid. num.* 13. Dignioribus, & melioribus, *ibidem*. An condere Leges, & Decreta, *ibid. num.* 14. An mortaliter peccantes teneantur confiteri circumſtantiam Generalatus, *ibid. num.* 15. An poſſint diſpenſare cum illegitimis, eo *tom.* 2. *cap.* 12. *num.* 21. Pro quo etiam vide dicenda infra verbo *Illegitimi Regulares*. De Abbatibus Generalibus dixi hoc 3. *tom. verbo Abbas*. Quæ poſſint benedicere, verbo *Benedicere, & Benedictio*. Quæ poſſint conſecrare, verbo *Conſecrare, & Conſecratio*. An adminiſtrare bona Monaſteriorum, verbo *Adminiſtrator, & Adminiſtrare*. Quæ ætas pro illis requiratur verbo *Aetas*. An geſtare poſſint baculum paſtoralem, verbo *Baculus*. Quomodo poſſint applicare

Digitized by Google

plicare bona ſpiritualia ſuorum ſubditorum extraneis, verbo *Bona*. Vide & dicenda infra verbo *Gradus, & Graduati Regulares*, & tomo 4. verbo *Prælatus*, vbi plura ad illos ſpectantia.

GRADVS, ET GRADVATI Regulares.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
Tres huiuſmodi gradus. num. 2.
Quibus conditionibus recipiendi. num. 3.
Priuilegium Innocentij 8. *pro Ordine Prædicatorum. num.* 4.
Bonifacij noni pro eiſdem. num. 5.
Sanctiſſimi D. N. Vrbani pro Carmelitis. num. 6.
Suſcipientes gradum an teneantur facere fidei profeſſionem. num. 7.

1 DE hac etiam materia aliqua dixi in præcedentibus, videlicet, quid ſint gradus, *tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 6. Poſſe tribui Religioſis, eodem *cap.* 13. *num.* 42. maximè ſtudentibus linguarum Hebraicæ, Græcæ &c. *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 85. Graduatos etiam in Theologia, vel Doctores, debere ab Epiſcopis approbationem obtinere ad audiendas confeſſiones, eodem *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 6. Teneri ſequi chorum *d. cap.* 18. *num.* 70. *& tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 42. Non poſſe vti aliquo gradus ſui priuilegio niſi actu legant, vel prædicent *ibidem*. Quomodo id accipiendum *ibidem*. Inepti, & Idiotæ qualiter peccent hos gradus ambiendo, vel obtinendo, *ibidem.* An Confeſſores aperturi Breuia S. Pœnitentiariæ debeant eſſe graduati *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 38. Quomodo ambientes hos gradus medijs fauoribus extraneorum incidant in pœnas à Summis Pontificibus deſignatas, *cap.* 10. *num.* 17. Quid verò quando litteræ pro eis impetrandis datæ non eſſent, vel eſſent interceptæ *cap.* 15. *num.* 27. Qualiter prohibitum Superioribus concedere illos propter dictos fauores, *cap.* 18. *num.* 82. Quomodo graduati Examinatores præferendi ſint non graduatis, *hoc* 3. *tom. verbo Examinatores num.* 2.

2 Nunc addendum primo, tres eſſe huiuſmodi gradus ſecundum vſum plurium Vniuerſitatum, & Religionum, ſcilicet Baccalaureatũ, Licentiatum, ſeu Præſentatum, Doctoratum, ſeu Magiſterium. Nauarrus *de finibus humanorum actuum num.* 45. Naldus *in Summa verbo Doctor num.* 2. qui eos vocant *Minerualesl* laureas, ſeu Co-

ronas, Baccalaureatus, qui, vt puto, dictus eſt à *Baccalia* lauri ſpecie à baccarum fertilitate dicta, de qua Plinius *l. 15. cap. 30.* eſt infimus gradus ſcholarium, quo ad Magiſterium aſcenditur. Licentiatus eſt gradus illius, qui poſt examen non recepit inſignia, ſeu gradum Doctoratus. Naldus *in Summa verbo Doctor. num. 2.* referens Decium, *cap. eam te, num. 21.* Doctoratus, ſiue Magiſterium ſolum differunt penes hoc, quod Magiſterium eſt in Theologia, vel artibus, & Doctoratus in Iure, vel Medicina, ſecundum vſum toti mundo celeberrimæ Salmantinæ Vniuerſitatis, & aliorum apud Gloſſam *in Clem. cum ſit de Magiſtris verbo Doctoratus.* Siluester *in Summa verbo Doctor. num. 1.* Eſt autem Doctoratus, ſiue Magiſterium authoritas, ſeu facultas ad docendum conceſſa à publica Vniuerſitate ob ſufficientiam perſonæ. Gloſſa *in Clem. cum ſit* relata. Cum autem non ſint dignitates propriè, neque beneficia huiuſmodi gradus, ideo conferri poſſunt Excommunicato, iuxta dicta ſupra verbo *Excommunicatio num. 27.* Naldus *ſup. num. 1.* apud quem alia.

3 Addendum ſecundo, huiuſmodi gradus recipi non poſſe à Regularibus, ſiue in Vniuerſitatibus, ſiue extra illas, niſi iuxta conditiones aſſignatas in Conſtitutionibus Religionum, ſub pœnis in ipſis taxatis. Extant etiam quoad hoc priuilegia Martini 5. & Eugenij 4. pro Minoribus, & conſequenter pro alijs qui eorum fruuntur priuilegijs, quæ refert Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicantium, verbo Gradus Scholaſtici num. 1. 2. 3. & 4.* Primò enim dictus Martinus 5. præcepit in virtute S. obedientiæ vniuerſis Cancellarijs, Rectoribus, Decanis, Magiſtris, & Doctoribus Studiorum, ac Vniuerſitatibus eorumdem, ne Fratribus Minoribus Magiſterium cõferrent, niſi curſum per Conſtitutiones Apoſtolicas, & Ordinis inſtituta perfeciſſent, & idonei eſſent, ſub pœnis priuationis gradus, & honoris Magiſterij, Lecturarum, & aliorum actuum, ſeu gratiarum Magiſtralium ipſo facto incurrendis, & inhabilitatis ad ea tam concedentibus, quam ſuſcipientibus dictum gradum. Caſſarubius *ſup. num. 1.* Item quoad gradum Baccalaureatus conceſſit idem Pontifex, quod ſi aliqui prædictorum Fratrum eum adepti fuerint contra Conſtitutiones Apoſtolicas, & Inſtituta prædicti Ordinis, & illius prætextu libros Sententiarum publicè, & actualiter legerint, à lectura eiuſmodi ceſſent, aliàs à Superioribus per cenſuram Eccleſiaſticam arceantur. Caſſarubius *ſup. num. 2.* Item contra eos, qui ex dicto Ordine gradum Magiſterij obtinuerint non ſeruatis conditionibus ad id requiſitis, ſtatuit idem Pontifex, confirmante etiam Eugenio 4. nullatenus gaudere poſſe beneficijs, & priuilegijs talis gradus, nec haberi, aut reputari pro Magiſtris, nec ſe pro talibus gerere, & nominare poſſe. Præci-

piens

Digitized by Google

piens etiam Capitulis, & Superioribus dicti Ordinis ſub pœna Excommunicationis, vt prædicta facerent inuiolabiliter obſeruari. Caſſarubius *ſup. num.* 3 Quo priuilegio, vt dixi, poſſunt vti aliæ Religiones communicantes in priuilegijs cum Minoribus, imo & debent eo vti, vt indigni, & ambitioſi, qui illegitimè ad dictos gradus in Religionibus aſcenderunt, ab eis remoueantur.

4 Ex conceſſione autem Innocentij 8. pro Fratribus Ordinis Prædicatorum Congregationis Hiſpaniæ habetur, quod ad euitandas magnas expenſas, quæ in ſuſcipiendis gradibus in Vniuerſitate Salmantina fiunt, Regens domus S. Stephani Salmantinæ, & in eius abſentia Prior eiuſdem Conuentus, poſſint conferre quoſcunque gradus Fratribus eiuſdem Congregationis per eamdem Congregationem expoſitis, & ad miſſis per Capitulum, vel Magiſtrum Generalem dicti Ordinis, dummodo ſic graduandi peregerint curſus ſuos. Caſſarubius *ſupra num.* 7.

5 Item Bonifacius nonus conceſſit Magiſtro Generali Ordinis Prædicatorum pro tempore exiſtenti, quod in quolibet Capitulo Generali dicti Ordinis pro tempore celebrando vni ex Fratribus dicti Ordinis in Theologica facultate prouecto, qui per Generalem, & Diffinitores dicti Capituli, vel aliquos Magiſtros ad hoc aſſumendos diligenti examine, ſufficiens, & idoneus inuentus fuerit, Magiſterij honorem, & docendi licentiam, ſeruatis conditionibus Concilij Viennen. & alijs ſolemnitatibus in talibus conſuetis auctoritate Apoſtolica elargiri poſſit. Sibique intra dictum Ordinem, & extra, omnibus gratijs, priuilegijs, libertatibus, & Indulgentijs, tam à Sede Apoſtolica, quam ab Ordine prædictis Fratribus eiuſdem Ordinis in eadem Theologia Pariſien. Magiſtratibus conceſſis, perinde vti, & gaudere valeat, ac ſi in Pariſienſi ſtudio huiuſmodi Magiſterium recepiſſet. Hæc ad verbum Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Generalis Ordinis num.* 5. referens Bullam, quam tamen videre non potui. Circa quæ nota, quod licet illa particula *Sibique &c.* videatur poſſe referri ad Generalem ipſum, commodiùs tamen refertur ad ipsũ Fratrem Magiſtrum conſtitutum. Circa conditiones Concil. Viénen. quæ in hoc priuilegio referuntur, vide Clement. *cum ſit nimis de Magiſtris*, & nota ex Gloſſa *ibidem verbo Inſignia Doctoratus*, talia inſignia eſſe cathedram, birretum, & apud alios librum, annulum, oſculum. Nota etiam ex eadem Clement. quod conferens gradum Magiſterij, etiam ſi ſit Epiſcopus, non præmiſſo à Doctorando iuramento, quod in ſolemnitate ſua non expendet vltra ſummam trium millium Turonenſium argenteorum, eſt ſuſpenſus per ſex menſes à collatione Magiſterij. Hoc tamen non videtur neceſſarium quando

Digitized by Google

Regulares conferunt hos gradus ſuis Religioſis, quia tunc non fiunt tales expenſæ, ac per conſequens ceſſat finis huius Clementinæ. Silueſter *in Summa verbo Doctor. num.* 7. Notat etiam Gloſſa *ibidem verbo Sequentes, & verbo Suſpenſum*, quod ſi ſic ſuſpenſus conferat Doctoratum, valida erit collatio, ſi ſuſpenſio eſt occulta, non autem ſi ſit publica. & quod violans hanc ſuſpenſionem non ſit irregularis. Vide dicenda 4. *tom. verbo Suſpenſio.* Notat inſuper collationem Doctoratus non imprimere Caracterem, ſed eſſe quamdam authorizationem, & declarationem, qua declaratur, doctorandum eſſe dignum ad officium doctrinæ, & ei concedi facultatem ad docendum.

6 Extant etiam litteræ in forma Breuis a Sanctiſs. D. N. Vrbano 8. die 26. Auguſti 1634. emanatæ, quibus de Conſilio Eminentiſs. Cardinal. negotijs Regularium Præpoſitorum, concedit Generali Carmelitarum pro tempore exiſtenti, ac Fratribus Prouinciarum Hiſpaniæ, & Luſitaniæ, ab eodem Generali poſt curſus, lecturas, & exercitia litteraria ſecundum Ordinem requiſita expleta, in Magiſtros creatis, quod poſſint gradũ Magiſterij, ſeu Doctoratus in Theologia ſuſcipere in Collegio Carmelit. S. Thereſiæ Salmantino à Superiori eiuſdẽ Collegij cum rigoroſo examine, & approbatione Regentum, & aliorum Magiſtrorum, ſeruatis aliàs ſeruandis ſecundum Regularia Inſtituta.

7 Suſcipientes gradum aliquem tenentur fidei profeſſionem facere, ſub pœnis quoad id permittentes, ſi Antiſtites fuerint, interdicti ab Eccleſiæ ingreſſu; ſi verò inferiores alij, excommunicationis latæ ſententiæ, priuationis, inhabilitatis &c. dignitatum, beneficiorum, &c. Quo ad ipſos vero promotos irritationis, & inualiditatis graduũ ſuſceptorum. Ità enim habetur ex Conſtitutione Pij 4. *In Sacroſancta tom. 2. Bullar.* inter Conſtitutiones ipſius *num.* 88. & notat Naldus *ſup. num.* 2. Quæ Conſtitutio obligat Generales, & alios gradus conferentes, & eos recipientes, niſi ea conſuetudine legitima recepta non ſit, iuxta dicta à ſimili de eadem fidei profeſſione *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 102. in poſterioribus editionibus, *& tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 55.

GRATIA PRO REGVLARIBVS.

SVMMARIVM.

Gratia in præſenti quomodo ſumitur. num. 1.
Gratia determinata quoad tempus, locum, &c. num. 2.

Gratia

Digitized by Google

Gratia vniuerſaliter ſumpta. num. 3.
Gratia quando finiatur in primo actu . num. 4.
Gratia quando trahitur ad ſocium . num. 5.
Quando expiret morte concedentis. num. 6.
Gratia facienda expirat morte concedentis . num. 7.
Gratia facta an etiam expiret morte concedentis. num. 8.
Quid de gratia facta vſque ad beneplacitum concedentis . num. 9.
Quid de gratia cum alijs limitationibus facta . ibidem.
Quoad praxim Regularium de gratijs factis à Superioribus. num. 10.
Quid de pœnis ab ipſis impoſitis. num. 11.
De gratia concedi ſolita . num. 12.
An ſit neceſſaria ſcriptura pro gratia . num. 13.
Dare, vel promittere pro gratia qualiter ſit prohibitum remiſſiuè. num. 14.

1 GRatia, prout ad præſens attinet, non ſumitur ſicut apud Theologos pro dono ſupernaturali, ſeu ſupra debitum naturæ à Deo homini conceſſo, ſed pro conceſſione gratioſa, ſeu liberali alicuius rei à Principe, Prælato, ſeu Superiori facta. Quo ſenſu vtilis valde eſt Regularibus notitia huius materiæ, pro intelligentia videlicet, priuilegiorum, commiſſionum, facultatum, licentiarum &c. à Sede Apoſtolica, ſeu Prælatis Ordinis impetratorū. Eſt autem duplex gratia, alia facta, alia facienda, de quibus poſtea dicetur. Rurſus gratia alia eſt abſoluta, vniuerſalis, & indefinita, alia verò limitata, coarctata, vel conditionata. De ſingulis ergo per regulas generales diſcurrendum eſt.

2 Prima ſit. Gratia quæcunque ſiue à Papa, ſiue à Principe, ſiue à Prælato Religionis obtenta determinationem aliquam, ſiue conditionem quo ad tempus, v.g. locum, vel perſonam continens, iuxta illam limitanda eſt, & extra illam non trahenda, quia gratia non valet, niſi iuxta intentionem concedentis; & habens talem gratiam non habet facultatem ad vtendum illa, niſi iuxta modum illi præſcriptum. Suarez *de legib. l.* 8. *cap.* 28. *n.* 3. Naldus *in Summ. verb. Gratia, n.* 2.

3 Secunda ſit. Gratia à prædictis vniuerſaliter, & ſine vlla reſtrictione conceſſa, accipi debet etiam vniuerſaliter, & ſine vlla reſtrictione, iuxta poteſtatem concedentis. Ratio eſt, tum, quia, vt dicitur *Indulgentiæ tantum valent quantum ſonant*, tum etiam, quia iuxta communem regulam, vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. Suarez *d. l.* 8. *de legibus cap.* 26. *num.* 2. Limitari tamen debet hæc regula tum iuxta poteſtatem concedentis, vt dixi, tum iuxta intentionē ipſius, ideſt, niſi aliud conſtet de mente concedentis, vt Suarez *ibid.*

Tum iuxta aliam regulam iuris communis, quæ eſt 81. inter Regulas iuris, ſcilicet, *In generali conceſſione non veniunt ea, quæ quis non eſſet veriſimiliter in ſpecie conceſſurus.*

4 Tertia regula ſit Gratia vniuerſaliter à prædictis conceſſa non finitur primo actu, niſi ex circunſtantijs, vel forma conceſſionis colligatur oppoſitum. Vnde habens facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, eligendi confeſſarium &c. non perdit eam gratiam pro prima vice, quo ipſa vtatur. Nauarrus *in cap. Placuit de pænit. diſt. 6. a num. 167.* Azor. *to. 1. inſtit. Moral. l. 5. cap. 23. q. 5.* Qui hoc intelligunt ſolum in fauorabilibus, non in odioſis, vel pœnalibus, aut quæ ſunt in detrimentum aliorum.

5 Quarta regula. Gratia conceſſa alicui trahitur ad Socium quando eſſet inutilis ſi ad Socium non traheretur, vt ſi alicui concederetur gratia celebrandi in loco interdicto, cenſetur etiam extendi ad miniſtrum, qui illi inſeruiat, quia ſine ipſo non poteſt celebrare. Azor. *ſupra quæſt. 7.*

6 Difficilius dubium eſt an gratia expiret morte concedentis. Pro quo ſupponendum quod gratia, vt cępi dicere, eſt duplex: alia quæ vocatur *Facta*, alia quæ vocatur *Facienda*. Gratia *Facta* dicitur illa, quæ data eſt directè, & abſolutè alicui in fauorem ipſius, vt ſi Prælatus concedat alicui Religioſo in gratiam ipſius facultatẽ eligẽdi Confeſſarium, ſuſcipiendi Ordines &c. vel vt diſpenſet cum aliquo in irregularitate, illegitimitate &c. Gratia verò *Facienda* eſt, quæ non cõceditur directè; & abſolutè, ei in cuius fauorem datur, ſed à lij mandatur, vt eam ipſi conferat, vt ſi Prælatus in fauorem alicuius Religioſi habentis caſum reſeruatum concedat facultatem alicui Confeſſario, vt poſſit eum abſoluere à tali caſu. Sanchez. 8. *de Matrim. diſp. 28. num. 48.* Layman. *l. 1. Tract. 4. c. 23. num. 18.* Naldus *in Summa verbo Gratia, num. 4.* Bordon. *Reſol. 39. num. 62.*

7 Sit ergo quinta regula. Gratia facienda ab aliquo ex prædictis conceſſa, ceſſat morte concedentis. Ratio eſt, tum quia gratia facienda non eſt perfecta in ſe ipſa, ſed indigens executione alterius ab illo, in cuius fauorem fuit conceſſa, ac proinde ceſſare debet morte concedentis, tum quia ita habetur expreſsè in cap. *ſi cui nulla de præbend. in 6.* vbi gratia cuidam collata ad conferendum beneficia certæ perſonæ non in ſui fauorem, ſed eius cui conferenda erant, quæ eſt gratia facienda, dicitur expirare morte concedentis. Gloſſa ibidem. Siluester *in Summ. Verbo gratia num. 3.* Nauarrus *de priuileg. conſ. 1. num. 1.* Sanchez *ſup. num. 64.* Hoc tamen intelligeſi res ſit integra; ideſt, ſi nondum eſt inchoata excutio gratiæ; ſi enim inchoata erat non ceſſat morte concedentis. Silueſter, & Sanchez *ſup.* Bordon. *ſup.*

Sexta

Digitized by Google

8 Sexta regula ſit. Gratia facta à prædictis vniuerſaliter, indefinitè, & ſine vlla determinatione, aut limitatione conceſſa, durat etiam poſt mortem, vel ceſſationem officij concedentis, etiam re integra *cap. ſi cui nulla de prebend. in 6.* relato. *cap. ſi ſup. gratia de offic. Iudic. delegat. in 6.* Ratio eſt, non ſolum quia gratia facta eſt perfecta in ſe ipſa, ſed quia gratia ſic conceſſa eſt quædam donatio, donatio autem non ceſſat ob mortem, vel ceſſationem officij donantis. Silueſter, Nauarrus, & Sanchez *ſup.* Suarez *d. lib.* 8. *de legib. cap.* 31. *num.* 17. Bonacina *de legib. diſp.* 1. *quæſt.* 3. *punct.* 8. §. 1. *num.* 19. Intellige hoc, etiam ſi gratia non acceptetur, niſi poſt mortem concedentis, aut non ſit poſita in executione niſi poſt mortem ipſius, propter eãdem rationem. Sanchez *ſup. num.* 43.

9 Dixi gratia facta *vniuerſaliter, indefinitè, & ſine vlla determinatione, aut limitatione conceſſa,* quia ſi talis gratia, quamuis *Facta* conceſſa fuit vſque ad beneplacitum concedentis, vel ad arbitriũ ipſius, ſeu donec voluerit, finitur morte ipſius, quia per mortem deſinit beneplacitum, voluntas, arbitrium, aut velle hominis. *cap. ſi gratioſè de reſcript. in 6.* Sanchez *ſupra num.* 49. & ſequentibus. Nauarrus *ſup. conſil.* 2. Bonacina *ſupra* Naldus *ſup. num.* 2. Secus dicendum de gratia conceſſa ad beneplacitum Sedis, Officij, vel Dignitatis; quando enim talis Sedes, Dignitas, vel Officium fuerint perpetua, vt ſunt Sedes Apoſtolica, Officia, & Dignitates Religionum, quæ reputantur eadem in ſucceſſore, tunc gratia ad beneplacitum ipſorum cõceſſa erit perpetua, niſi à ſucceſſore reuocetur. *cap. ſi gratioſè* relato. Sanchez *ſupra.* Naldus *ſupra num.* 6. Secus ſimiliter dicendum de gratia conceſſa à dicente *donec voluero, donec reuocauero, donec aliud decreuero.* Hęc enim non finitur morte concedentis, quia illa verba important actum contrarium reuocatiuum gratiæ conceſſę, qui actus cum poſt mortem haberi non poſsit, ſi in vita habitus non eſt, durabit gratia in perpetuum, donec à ſucceſſore reuocetur. Angelus *in Summ. verbo voluntas num.* 1. Nauarrus *ſupra.* Sanchez *ſupra num.* 52. Qui etiam *num.* 53. benè addit idem eſſe dicendum ſi gratia concedatur à dicente *donec aliquid fecero,* ſi enim dum ſuperſtes fuit id non fecit, cum poſt mortem id facere non poſsit, gratia erit perpetua. De quo Azor. *tom.* 1. *Inſtit. Moral. lib.* 5. *cap.* 23. §. *Quæres quid dicendum.*

10 Ex dictis autem quoad praxim Regularium infert Silueſter *ſupra num.* 5. quod ſi Prælatus aliquis habens à Papa auctoritatem ad diſpenſandum cum Religioſo illegitimo ad prçlaturas, diſpenſauit cũ illo, ſed antequam in Prçlatum eligeretur mortuus eſt diſpenſans, durat illa diſpenſatio, quia eſt gratia facta, *cap. ſi cui, & cap. ſi ſuper re-*

Digitized by Google

latis. Infert ſecundò Sanchez *d. diſp.* 28. *num.* 85. licentias omnes conceſſas à Superioribus quibuſcunque, quando non ad certum, & limitatum vſum temporaneum, vel ad certum tempus, ſed abſolutè conceſsæ ſunt, eſſe perpetuas, donec ab eodem concedente, aut eius ſucceſſore, aut Superiori reuocentur, quia ſunt gratiæ factæ. Infert tertiò Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtitut. Pyrrhi* §. 5. *&* 6. *num.* 14. *&* 15. quod ſi Generalis, vel Prouincialis alicui Fratri commiſerit particulariter, & expreſsè diſpenſationem alicuius caſus, vel aliquam gratiam, non erit neceſſarium ab alio Generali, vel Prouinciali, poſtquam concedens officio functus fuerit, priuatus, vel mortuus eam petere, propter rationem aſſignatam, quia ſcilicet talis gratia eſt gratia facta, & ſine limitatione conceſſa. Idem dicito de gratijs factis à Viſitatoribus, vel Commiſſarijs tempore viſitationis, quia, quamuis eorum auctoritas expiret citius, & parum duret, iuxta dicta verbo *Commiſſio, & Commiſſarius*, hoc tamen non tollit quominus ſi pro eo tempore gratias aliquas quas poſſunt concedere concedant, illæ durent, ſicut aliæ conceſsæ à Superioribus Ordinarijs. Peirinis *ſupra num.* 16. quod intellige, niſi Religionum ſtatuta aliter diſponant.

11 Nota tamen primò, quòd quamuis gratiæ factæ illimitatè à Superioribus conceſsæ, ſint perpetuæ, non tamen pœnæ ab ipſis impoſitæ, eæ. n. ceſſant morte ipſorum, vel cū ab officijs ceſſant, iuxta illud de Regulis iuris *Odia reſtringi, & fauores cõuenit ampliari*, præſertim cum pro gratijs factis extent iura expreſsa. *cap. ſi cui, & cap. ſi ſuper rolata*, de pœnis verò textus *in l. fin. ff. de pœnis* dicat, quod ſi aliquis Magiſtratus interdicit alicui ob ſuum delictum ne exerceat certam artem, tollitur hæc prohibitio ipſo facto, finito Magiſtratu, vel per mortem ipſius. Nauarrus *in cap. placuit de pœnit. diſt.* 6. *num.* 165. Graſſius *prima par. deciſ. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 27. *&* 28. Peirinis *ſup. num.* 18. Hoc tamen intellige quãdo pœnæ ſolum ſunt poſitæ per modum præcepti; vt ſi Prælatus præcipiat alicui propter aliquam cauſam ne exeat à Conuentu, ne vadat ad Eccleſiam, quod dicat culpam in Refectorio &c. non de pœnis impoſitis per modum ſententiæ. Nauarrus *ibidem*, Peirinis *ſupra* referens Innocentium, & Panormitanum. Nota etiã ſecundò, hæc, quæ dixi de perpetuitate gratiarum factarum à Superioribus, procedere ſolum ſtando in iure communi; quare ſi aliqua Religio habeat Statuta in contrarium illis ſtandum eſt. Peirinis *ſup. n.* 15. Nota tertiò, quod licet prædictæ gratiæ poſſint à ſucceſſoribus, vel etiam à Superioribus eorum, qui illas conceſſerunt reuocari, quia alias præiudicium illatum eſſet illis contra ius, quod habent (Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regul. quæſt.* 47. *art.* 11.) non debet tamen id fieri ſine rationabili cauſa, iuxta Regulam iuris 16. *Decet conceſſum à Principe* *benefi-*

Digitized by Google

beneficium eſſe manſurum. Aliàs ſic faciens peccabit, licet non mortaliter, niſi quando ex odio, vel mala voluntate id fecerit, vel ex eo ſequatur aliquod ſcandalum. Suarez *lib.*8. *de legib. cap.* 37. *num.* 10. Peirinis *ſupra num.* 17.

12 Gratiam concedi ſolitam petenti nō ſine iniuria denegari, tenet Naldus *ſup.n.* 12. Limita tamen, niſi adſit rationabilis cauſa denegãdi.

13 Ad eſſentiam, & valorem gratiæ non eſt neceſſaria ſcriptura, prout colligitur ex Clement. *Dudum*, & ex *ca. inſtitutionis* 25. *quæſt.*2. & etiam ex eo quod gratia eſt quædam donatio, ad cuius eſſentiam, & valorem non requiritur ſcriptura. Silueſter *in Summ. verb. Priuilegium quæſt.* 14. Graffius 1. *par. deciſ. lib.*1. *cap.*13. *nu.*51. Vnde fas eſt in foro conſcientiæ eà vti ante expeditionem litterarum. Sa *in Summa verbo Gratia num.*21. Sanchez *lib.*8. *de matrim. diſp.*29. *num.*4. Naldus *in Summa verbo Gratia num.*15. Ad probationem autẽ gratiæ (intellige ſi publicè non fuit conceſſa) requiritur ſcriptura. Silueſter, & Graffius *ſupra.* De quo Maſcardus *de Probat. concl.*845. *à n.*21. De gratia autem à Sede Apoſtolica conceſſa dicit primo Theſaurus *in praxi par.*2. *verbo Gratia cap.*1. quod quando ea eſt conceſſa per viuæ vocis oraculum, neque pro foro conſcientię valet, propter Bullas Gregorij 15. & Vrbani 8. Sed ibi tantum reuocantur priuilegia, vel gratię conceſſa per viuę vocis oracula, non autem concedenda, vt poſtea vir doctus à me monitus cognouit. Dicit ſecundò ex Sanchez *ſupra num.*10. nec commiſſionem ſine litteris valere. Idem dicit tertiò de caſibus in quibus ipſe Papa inhibet ſub cenſuris, & pœnis vſum gratiæ ante litteras expeditas, de quibus agit in ſequentibus.

14 Qualiter ſub grauiſsimis pœnis prohibitum ſit dare, vel promittere &c. aliquid pro gratia à Sede Apoſtolica obtinenda, dixi ſupra verbo *Dare, ſeu donare.*

HABITVS REGVLARIS.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
Habitum Religioſi dimittentes excommunicantur. num. 2.
Habitus vnius Religionis non portandus ab alia. num. 3.
Ludibrioſè tractantes habitum Religioſum qualiter peccant. num. 4.
De ſæcularibus in habitu Religioſo ſepeliri volentibus. num. 5.
Sixti 4. *priuilegium. num.* 5. *&* 6.
Priuilegium pro Prædicatoribus, & Minoribus. num. 7.

An

*An ſæculares cum habitu Religioſo ſepulti aliquas Indulgentias conſequantur. num.*8. *&* 9.
*Quomodo intelligendæ ſint huiuſmodi conceſſiones. num.*10. *&* 11.
*De Indulgentia conceſſa oſculantibus habitum S. Dominici. num.*12.
*An tales Indulgentiæ ſint reuocatæ. num.*13.
*De priuilegio habitus, ſeu Scapularis Carmelitarum. num.*14.

1 DE obligationibus Regularium quoad habitum Religioſū portandum egi *tom.*1.*cap.*13. per totum. Nunc ſpecialiter pro maiori rei notitia habenda de ipſius priuilegijs agendum.

2 Primum habitus Religioſi priuilegium eſt, quod illum temerè dimittentes ſunt excommunicati excommunicatione maiori non reſeruata *in cap.*2. *ne Clerici, vel Monachi in* 6. de qua copioſè egi eo *cap.*13. *à num.*2. vbi etiam *num.*6. qualiter etiam in lecto, & tempore ſomni geſtari debeat. Qualiter etiam vt reclamatio Profeſſi audiatur debeat fieri cum habitu proprio Ordinis, dixi eo *tom.* 1. *cap.*2. *num.*8. Qualiter ſimiliter Religioſi Cardinales, ſeu Epiſcopi facti, vel extra Religionem aſſumpti, illum portare debeant, dixi eo *to.*1. *cap.*17. *n.*9.

3 Secundum eſt, quod habitus proprius vnius Religionis non poſſit geſtari à Religioſis alterius Ordinis ſub pœna excommunicationis, prout dixi eo *cap.*13. *num.*12. de geſtantibus habitum Carmelitarum, & Minimorum. Id etiam prohibuit Gregorius 9. ſub cenſuris ferendis monitione præmiſſa contra mulieres deferentes habitum S. Claræ. Caſſarub. *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Habitus num.* 3. Similem ferme prohibitionem fecerunt pro Minoribus cōtra geſtantes eorum habitum Innocent. 4. & Clem. 4. Caſſarub. *ibid. n.* 4. *&* 5. Item Cæleſtinus 5. pro Monachis ſuæ Congregationis, concedens, vt habitum ſimilem portantes, ab Ordinario ad illum deponendum per cenſuras Eccleſiaſticas compelli poſſint, quod ipſe Ordinarius ſub ſuſpenſionis pœna ipſo facto incurrenda exequi teneatur. Rodriguez *tom.*2. *quæſt. Regular. quæſt.*75. *art.*4.

4 Tertium eſt, quod ſæculares ludibrioſè, ſeu ignominioſè vtentes habitu Religioſo, peccant mortaliter, & grauiter puniri poſſunt, vt in *Auth. de ſanc. Epiſcop.* §. *vlt. Colla.*9. Silueſter *in Summa verbo habitus num.*6. Idem dic de mimis, ſeu hiſtrionibus tali habitu vtentibus in vituperoſis. Silueſter, & Rodriguez *ſupra.*

5 Quartum eſt, quod fideles ſæculares in habitu Religioſo ſepeliri volentes poſſint id facere, etiam contradicentibus Parochis. Ita enim conceſſit Sixtus 4. pro Minoribus in Bulla *Apoſtolicæ manſuetudinis,* apud Rodriguez *ſup. art.* 8. Caſſarubium *ſup. num.* 8. & Confectium

in

in Collect. litterarum Apoſtolicarum in Sixto 4. *Bulla* 7. vbi etiam inhibentur Prælati, & Rectores Eccleſiarum ſub pœna excommunicationis canonica monitione præmiſſa incurrenda, & ſoli Papæ reſeruata, ne taliter ſepeliri volentes, quouis modo impedimentum afferant, ſed permittant illos patenter ad Eccleſias, & locum ſepulturæ in habitu huiuſmodi deferri, iure Eccleſiarum ſemper ſaluo. Quo etiam priuilegio vti poſſunt Carmelitæ, & alij cum Minoribus communicationem priuilegiorum habentes, iuxta dicta *tom.* 2. *cap.* 1. *nu.* 52. & fauet vſus, qui eſt in Hiſpania, ſepeliendi fideles cum Carmelitarum habitu.

6 Volens autem idem Sixtus 4 quod hoc priuilegium omnino obſeruaretur, ſtatuit, vt illi, qui ordinauerint, quod eorum corpora cum habitu Fratrum Minorum ſepelirentur, ne ex illorum corporum delatione ad alia loca prędictis Fratrib. iniuria irrogaretur, tales apud Fratres prædictos ſepeliri debere, etiã ſi alibi ſuam elegiſſent ſepulturam, niſi fiat de aſſenſu, & licentia Fratrum domus loci, in quo tales deceſſerint. Rodriguez *ſup. art.* 8. Caſſarub. *ſupra num.* 9. Eadem conceſſit idem Sixtus 4. pro Carmelitis, vt patet ex Mari magno ipſorum. Vbi etiam habetur non poſſe illos, qui cum Carmelitarum habitu ſepeliri voluerint, etiam ſi alibi ſuam elegiſſent ſepulturã, in loco per eos electo cum habitu prædicto quomodolibet ſepeliri, aut ad ſepeliendum portari abſq; Fratrum domus, vel loci in quo tales deceſſerint expreſſa licentia, & aſſenſu, contradictoreſque ipſe Sixtus excommunicauit. Conſonatque ferè ſimilis conceſſio eiuſdem Sixti 4. pro Prædicatoribus, & Minoribus in Bulla aurea, de qua poſtea. Hæc tamen reuocata ſunt à Leone decimo in Cõcil. Lateranenſi in Bulla *Dum intra mentis.* vbi dicitur: *Volentes quoque ſepeliri habitu eorumdem Fratrum* (ideſt Mendicantium) *in clauſtro non degentes, ſed in proprijs domibus habitantes, in eorum vltima voluntate ſepulturam ſibi eligere poſſint*. Rodriguez *ſupra num.* 10. Caſſarub. *ſupra num.* 10. Tales ergo cum habitu ſepeliri volentes poſſunt eligere ſepulturam in quacunque Eccleſia voluerint. Bordon. *Reſol.* 35. *num.* 69.

7 Illud verò reuocatum non eſt, ſed manet in ſuo vigore, quod conceſſit idem Pontifex Prædicatoribus, & Minoribus in Bulla *aurea* vocata apud relatum Confettium *ſupra in Sixto* 4. *num.* 3. Rodriguez *ſup. art.* 9. & Caſſarub. *ſup. n.* 11. per hæc verba. *Cum autẽ nonnulli ad Ordines prædictos Prædicatorum, & Minorum ſpecialiter gerentes deuotionis affectum eorum cadauera cum habitu Fratrum Prædicatorum, vel Minorum, ſeu Fratrum, vel Sororum de pœnitentia vtriuſque Ordinum prædictorum, ſepeliri mandent, & perſæpè antequam moriantur habitum huiuſmodi eis poſtulant exhiberi, decernimus habitum huiuſmodi per Priorem domus Ordinis Prædicatorum,*

aut

Digitized by Google

aut Guardianum domus Ordinis Minorum loci, in quo tales decedere continget, vel per Superiorem Prælatum ipſorum Ordinum, domorum, ſeu Prioratus, & Guardianiæ, vel cui illi duxerint committendum dumtaxat, & non per alium, quauis auctoritate, vel prælatione fungentem exhiberi debere: Et infra: *Illorum ſic indutorum cadauera diſcooperta, nullo pallio, vel tegumento ſuper impoſito cum habitu huiuſmodi ad ſepulturam deferri poſſe, Ordinariorum etiam ſub cenſuris prohibitione locorum qualibet in contrarium edita non obſtante, quas quoad hoc modificamus.* Quo etiam priuilegio Carmelitæ, & alij cum Prædicatoribus, & Minoribus priuilegiorum communionem habentes vti poſſunt, licet cauendum ſit à nouitatibus, quæ non niſi ſcandala, & rumores parturire poſſunt.

8 Quintum Religioſi habitus priuilegium eſt, quod ſeculares cum eo decedentes Indulgentias varias à Summis Pontificibus conceſſas conſequuntur. Primò enim pro deferentibus Zonam Fratrum S. Auguſtini datam ab aliquo Prælato eiuſdem Ordinis refertur Leonē 10. conceſſiſſe Indulgentias prædictorum Fratrum. Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Indulgentiæ, quas poſſunt lucrari ſæculares ratione habitus prædictorum Fratrum num.* 10. & Rodriguez *ſupra art.* 10. Non vidi tamen hoc priuilegium, ac proinde nō mihi conſtat an extendatur etiam ad decedentes cum tali zona, etiā ſi in vita non eam geſtauerint. Idem dico de extenſione præfatæ cōceſſionis ab eodem Leone 10 factæ ad deferentes chordam S. Franciſci, quam refert idem Caſſarubius *ſupra num.* 11. Clariora ergo sūt primò, priuilegium Clem. 4. & Nicolai 3. concedentium morientibus cum habitu Fratrum Minorum, & cum eo eligentibus ſepeliri remiſſionem tertiæ partis omnium peccatorum. Caſſarubius *ſupra num.* 1. & 2. Rodriguez *d. art.* 10. Ad idem eſt priuilegium Vrbani 5. concedentis ſimiliter Indulgentiam remiſſionis tertiæ partis (aliàs quartæ partis) peccatorum morientibus cum præfato habitu Fratrum Minorum. Caſſarubius *ſupra num.* 3. Rodriguez *ſupra.* Referuntur etiā ab eiſdem authoribus conceſsiones aliæ Leonis 10. Prima, qua confirmauit prædictas gratias conceſſas pro habitu S. Franciſci, & explicauit eam Indulgentiam fore plenariam, ſecunda qua, illas extendit ad morientes, & ſepeliendos cum habitu Sororū tertiæ Regulæ eiuſdem S. Franciſci ſub obedientia Generalis, & Prouincialis degētium, tertia, qua declarauit ſufficere prædictū habitū petere, ac ſuper ſe vſq; ad mortē habere; ac in eo ſepeliri, etiā ſi ante mortē nō induatur. Quia tamen hæ conceſsiones ſunt viuæ vocis oraculo factæ, vt notat idem Caſſarub. *ſup. n.* 6. 7. & 8. & Bordon. *ſup. n.* 68. ideo earum auctoritas ceſſat hoc tempore, niſi poſteaper Bullam confirmatæ fuerint (quod

mihi

Digitized by Google

mihi non conſtat) propter reuocationem conceſſionum viuæ vocis oraculorum ſactam à Gregorio 15. & nouiſſimè à Sanctiſs. D.N. Vrbano 8. iuxta dicta *tom. 1. cap. 3. num.* 21. Quod etiam dico de alia conceſſione Alexandri 6. pro mulieribus ſuſcipientibus ante mortem, vel poſt mortem, habitum S. Claræ, quam refert idem Caſſarubius *ibidem num.* 5.

9 Extat tamen alia conceſſio per Bullam facta eiuſdem Leonis 10. & Adriani 6. pro Fratribus Ordinis Sanctiſs. Trinitatis, quam refert idem Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Communicatio, priuileg. num.* 39. ex qua ad propoſitum habetur, omnes, & ſingulos Chriſti fideles verè pœnitentes, & confeſſos, qui in habitu dicti Ordinis deceſſerint, aut qui ſcapularium eiuſdem de manu alicuius illius Prælati, etiam ſine vllius voti emiſſione, ſuſceptum detulerint, conſequi omnes, & ſingulas Indulgentias, & peccatorum remiſſiones Fratribus dicti Ordinis conceſſas. Hanc verò conceſſionem, ſicut & præcedentes communicari Carmelitis, & geſtantibus habitũ ipſorum, conſtat reſpectiuè ex dictis *tom. 1. cap. 3. num.* 17. & *tom. 2. cap. 1. num.* 52. 61. & 62. propter Bullas Leonis 10. & Clem. 7. ibi relatas. Nam in Bulla Leonis 10. omnia priuilegia, & Indulgentiæ cõceſſa, ac concedenda Mendicantibus fiunt illis communia: in Bulla autem Clem. 7, omnia etiam priuilegia, & Indulgentiæ (citra plenarias) quibuſcunque Ordinibus, ſiue Mendicantibus, ſiue non Mendicantibus conceſſa, & concedenda, noſtro Ordini communia fiunt. Quod idem dico de alijs Religionibus habentibus ſimilem communicationem priuilegiorum, & Indulgentiarum cum illis, quibus dictæ conceſſiones factæ ſunt, iuxta dicta locis relatis.

10 Addit Rodriguez *ſup. art.* 10. non haberi in huiuſmodi conceſſionibus eſſe neceſſarium, quòd ſuſcipientes dictũ habitum dent eleemoſinam pro conſequenda Indulgentia, imo quod ſi id fieret, talis Indulgentia reuocata eſſet per Conſtitutionem Pij 5. reuocantis omnes Indulgentias ratione quarum aliqua eleemoſina tribuitur, quam Cõſtitutionem refert noſter Reuerendiſſ. Theodorus Stratius *in Inſtruct. pro Fratribus Carmelit. cap.* 17. *nu.* 1. Quod quidem veriſſimum eſt. Cæterum dantes eleemoſinam pro habitu ipſo Religioſo ad induendum eo moribundum, prout in Hiſpaniæ partibus ſæpiſsimè contingit, non cenſentur dare eam pro ea Indulgentia concedenda, ſicut dãtes pecuniam pro imagine, corona, vel medallia, quibus eſt annexa Indulgentia, non cenſentur illam dare pro ipſa Indulgentia. Huiuſmodi autẽ eleemoſyna excedere non debet pretium habitus pro quo datur, alias intelligi daretur concedi pro ipſa Indulgentia.

11 Notandum etiam ad conſequendas prædictas Indulgentias, videri

deri non ſufficere, quod cadauer induatur dicto habitu Religioſo, ſed neceſſarium eſſe, quod homo viuus, etſi moribundus, eo indutus moriatur, aut decedat, prout colligitur ex verbis Pontificum in priuilegijs relatis. Ad quod ſufficere videtur, quod ipſe habitus ponatur ſuper lectum hominis agonizantis, prout in Hiſpaniæ partibus obſeruatur.

12 Sextum habitus Religioſi priuilegium eſt, quod ipſum oſculantes conſequantur Indulgentias. Etenim Ioannes 23. conceſsit omnibus Chriſti fidelibus oſculātibus habitum Ordinis S. Dominici quinque annos, & totidem quadragenas de iniunctis pœnitentijs. Caſſarubius *ſup. verbo Indulgentiæ quas poſſunt lucrari ſæculares ratione habitus Fratrum nu.9.* Rodriguez *ſupra art.*11. Qui etiam animaduertunt eamdem Indulgentiam lucrari oſculantes habitum aliorum Mendicantium, ratione communicationis priuilegiorum.

13 Pro prædictis tamen Indulgentijs id maximè notandum, eas nō eſſe reuocatas per reuocationem generalem Indulgentiarum factam à Paulo 5. in Bulla *Romanus Pontifex*, quam retuli *tom* 1. *cap.* 3. *n.* 19. non ſolum quia omnes illæ (ea excepta quæ eſt pro oſculantibus habitum Religioſum) videntur eſſe conceſſæ pro mortuis, ſeu morientibus, aut decedentibus, ac per conſequens non comprehendi in dicta reuocatione generali Pauli 5. iuxta ibi dicta, ſed præſertim, quia licet omnes illæ conceſſæ ſint intuitu Religionum, vt proinde dici poſſint Indulgentiæ Religionum, ac propterea ſupra dixerim poſſe quoad illas deſeruire communicationem priuilegiorum, & Indulgentiarum, quam plures Religiones habent, nihilominus ſimpliciter, & abſolutè loquendo illæ conceſſæ fuerunt pro ſæcularibus, vel pro omnibus fidelibus, ac proinde non cenſentur reuocatæ per reuocationem Pauli 5. in qua ſolum reuocantur eæ Indulgentiæ, quæ pro fratribus conceſſæ ſunt, non quæ pro ſæcularibus, aut pro omnibus fidelibus vniuerſaliter. Quod maximè eſt tenendum, cum materia hæc Indulgentiarum fauorabilis valde ſit, & nulli præiudicium afferens, ac proinde amplianda quantum ſeruata proprietate verborum fieri poſſit. Vide dicenda infra in verbo *Indulgentia*.

14 Septimum, & ſingulariſsimum habitus Religioſi priuilegium eſt id, quo Ordo Carmelitarum fruitur de ſpeciali protectione Deiparæ Sanctiſsimæ, Fratrum, Confratrum, & Sororum animas, vt à Purgatorij pœnis liberentur, adiuuando, Sabbatho poſt ipſorum mortem, iuxta diplomata Summorum Pontificum, Ioann. 22. Alexand. 5. Clement. 7. Gregorij 13. & decreta SS. Congregationum Inquiſitionis, & Rituum, de quo aliquid dixi eo *tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 17. *& tom.* 2. *cap.* 15. *num.* 35. Quia tamen de hac re nouiſsimè Reuerendiſs. Pater Theodorus Stratius Generalis Ordinis *in ſua Inſtructione pro Carmelit.*

lit. Romæ hoc anno 1640. typis edita, doctiſsimè egit, & in noſtris Annalibus latius diſcutietur, nunc ab ea ſuperſedendum, & ad prædictam Inſtructionem pro ipſius notitia lectores remittendi.

HAEREDITAS QVOAD REGVLARES.

1 POſse Religioſos (quibuſdam exceptis) ſuccedere vt hæredes in bonis temporalibus, quæ ad illos ſpectant, vel ipſis legantur, conſtat ex dictis non ſolum *tom.* 1. *cap.* 6. *num.* 45. ſed præcipuè *tom.* 2. *cap.* 19. ferè per totum, vbi etiam ſpecialiter de bonis, ſiue mobilibus, ſiue immobilibus, in quibus iure hæreditatis, ſeu legati ſuccedere poſsunt, & qualiter illa poſsidere, aut alienare, cũ quibus & dicendis 4. *to.* verbo *Legata Regularib.* ſufficienter huic materiæ, prout ad Regulares ſpecialiter ſpectat, ſatisfactum videtur.

HAERESIS, ET HAERETICVS.

SVMMARIVM.

De hac materia, quæ dicta ſint in ſuperioribus, remiſsiuè. num. 1.
Quæ requirantur ad hoc, quod quis hæreticus dici poſſit. num. 2.
De dubio in fide an ſit hæreticus. ibidem.
Suſpecti de hæreſi qui dicantur. num. 3.
Suſpicio quotuplex. ibidem.
Quæ delicta præbeant ſuſpicionem hæreſis. num. 4.
Non omnes ſunt ſuſpecti eodem gradu ſuſpicionis. num. 5.
An omnes illi denunciari debeant. ibidem.
De pœnis hæreticorum. num. 6.
De pœnis credentium hæreticorum. num. 7.
De pœnis receptatorum hæreticorum. num. 8.
De pœnis fautorum hæreticorum. num. 9.
De pœnis defenſorum hæreticorum. num. 10.
De pœnis ſuſpectorum. num. 11.
De abſolutione ab excommunicatione. num. 12.
Quibus competat. ibidem.
De abſolutione credentium, fautorum, receptatorum, defenſorum &c. num. 13.
De Irregularitate quam illi incurrunt remiſsiuè. num. 14.

De

1. DE hæreſis caſu qualiter antiquitus iudicare poterant Superiores aliqui Regulares, Carmelitæ præſertim, propter priuilegium Clem. 7. licet hoc tempore propter Conſtitutionem quandam Pauli 5. id fieri non poſsit, dixi *to.1 cap.18.n.18.* vbi etiam qualiter Regulares hæretici, aut de hæreſi ſuſpecti debeant Dominis Inquiſitoribus denunciari, ex edicto eiuſdem S. Inquiſitionis, & qualiter ex decreto Pij 5. Religioſi ad S. Officium recurrentes intra quinquennium moleſtari non poſsint à ſuis Superioribus. Similiter quomodo pœnitentiati à Sancto Officio inhabiles ſint ad officia Religionum, dixi eo *tom.1.cap.15.nu.39.* Qualiter etiam propter nullum priuilegium Regulariũ abſolui poſsint à caſu hæreſis, dixi eo *cap. 18.num.38.* Item qualiter Religioſi omnes teneantur denunciare Dominis Inquiſitoribus nulla expectata licentia, aut conſenſu ſuorum Superiorum, hæreticos quoſcũque, ſeu de hæreſi ſuſpectos, dixi ſupra verbo *Accuſare, & Accuſator num.7.* vbi etiam retuli edictum Sanc. Inquiſitionis, quo id præcipitur. De alijs circunſtantijs ſpectantibus ad huiuſmodi denunciatores, videlicet an teneantur denunciare hæreticos non præmiſſa aliqua correctione fraterna, & an pater filium, ſeu filius patrem, vir vxorem, aut vxor virum, an iam emendatos, vel quando ex denunciatione timetur aliquod malum, dixi ſupra verbo *Denunciator, & Denunciare.* De excommunicatione autem in Bulla Cœnę fulminata contra omnes, & ſingulos hæreticos quocũque nomine cenſeantur, dixi verbo *Bulla Cœnæ num.6.* Alia etiam ad intentum ſparſim per totum opus dicta ſunt, ac dicentur. Nunc verò ſpecialiter pro praxi Regularium duo diſcutienda: primum, quinam ſint cenſendi hæretici, aut de hæreſi ſuſpecti, vt teneantur denunciari, ſecundum, quas pœnas incurrant.

2 Et quod attinet ad primum, quemadmodum iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.8.* & verbo *Bulla Cruciata num.33.* ad hoc quod aliquis incurrat excommunicationem Bullæ Cœnæ cõtra hæreticos impoſitam, duo requiruntur, ita vt vnum ſine altero non ſufficiat, ſcilicet, quod mente diſcredat, & quod ſigno aliquo externo ſuũ prodat errorum, eo quod etſi peccatum hæreſis in ſola mente, aut actu interiori conſumetur, Eccleſia tamen, quæ non iudicat de occultis, nõ punit hoc delictum excommunicatione, aut alia pœna fori externi, niſi aliquo ſigno externo manifeſtetur (Sotus *in 4. diſt. 22. quæſt. 2. art.2. columñ. 3. verſic. hoc autem ſuppoſito, & art.3. poſt 5. concluſ. caſ.1.* Bannez *2.2. quæſt. 11. art.4. dub.2. concl.1.* poſt Caietanum *in Summa verbo Hæreſis*, & alios communiter) ſic etiã ad hoc quod teneamur denunciare hæreticum, oportet quod ipſe errorem

ſigno aliquo externo manifeſtauerit, alias nec nobis innoteſcere poterit, nec Eccleſia de ipſo iudicabit. Deinde, quia de ratione hæreſis eſt, quod ſit error in fide hominis baptizati, ideo Cathecumenus hęreſim proferens hæreticus non eſt cenſendus, cum fidem ſolemniter in Baptiſmo profeſſus non fuerit. Aragon 2.2. *quæſt.* 11. *art.* 2. *dub.* 3. Toletus *in Summ. lib.* 4. *cap.* 3. *nu.* 2. ideoque talis denunciandus non venit, præſertim, cum nec excommunicationis capax ſit, nec Eccleſiæ iuriſdictioni ſubiectus, cuius membrũ factus non eſt per Baptiſmi ſuſceptionem. Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 7. *num.* 34. Secus dicendũ de fictè baptizato ſi hæreſim proferat, quia iſte in foro externo reputatur hæreticus. Pariter, quia de ratione hæreſis eſt, quod ſit error voluntarius, quia ſicut aſſenſus fidei oritur ex pio voluntatis affectu, ita etiam hæreſis oritur ex impia voluntatis electione, ideo ſi conſtat aliquem inuolũtariè protuliſſe aliquem errorem, v.g. quia erat in ſomno, vel ebrietate, ſicut nec tunc putandus eſt hæreticus (Petrus Ledeſma 2. *tom. Summ. Tract.* 1. *cap.* 6 *poſt* 10. *concluſ. diff.* 5. Sanchez *ſup. c.* 8. *num.* 24.) ſic nec denunciandus erit. Similiter, quia ad rationem hæreſis requiritur pertinacia, quæ conſiſtit in hoc, vt quis ſciens, & prudens teneat aliquid contra Eccleſiam Catholicã, ideſt, quod ſciens Eccleſiam Catholicam aliquid docere, ipſe contrariũ profiteatur (Valentia 2.2. *diſp.* 1. *quæſt.* 11. *punct.* 1. *in* 4. *difficult.* ex Caietano, & Cano) ideo ad hoc quod teneatur quis denũciare hæreticum, oportet exiſtimare eum errare cum tali pertinacia. Item quia dubius in fide cenſetur hæreticus *cap.* 1. *de hæretic.* maximè cum moraliter loquendo cum dubitatione intellectus ſoleat eſſe coniunctum iudicium, quo iudicatur res fidei nõ eſſe certas (Caietanus 2.2. *quæſt.* 11 *art.* 2. *notab.* 1. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 8. *cap.* 9. *quæſt.* 5.) ideo talis in fide dubius cum dicta pertinacia, qua ſuum dubium externè manifeſtauit, etiam debet denunciari.

3 Suſpecti autem de hæreſi, quos etiam denunciandos eſſe præcipitur in edicto S. Inquiſitionis, quod retuli ſupra verbo *Accuſare, & Accuſator, num.* 7. ſunt illi, quorum delicta ſunt ſigna, vel indicia hæreſis. Diſtinguitur autem in hac materia triplex ſuſpicio; ſcilicet leuis, ſeu modica, grauis, ſeu vehemens, & violenta. Prima eſt, quæ procedit ex indicijs, quæ aliquando, ſed raro cõcludunt. Secunda, quæ procedit ex indicijs efficacibus, quæ tamen aliquando deficiunt. Tertia, quæ moraliter æquiualet ſufficienti probationi. Suarez *de fide Tract.* 1. *diſp.* 24. *ſect.* 2. *num.* 1. Sanctarellus *de hæreſ. cap.* 41, *dub.* 3. Vide, & Eimericum *in Director. Inquiſit. p.* 2. *quæſt.* 55. Peñam ipſius Commentatorem *ibidem*. Menochium *de præſumptionibus lib.* 5. *præſump.* 6. *num.* 15.

Digitized by Google

4 Hi igitur ſuſpecti de hæreſi ſunt primò ſolicitantes quaſcunque perſonas in Confeſſione, vel ante, aut poſt ipſam, occaſione ipſius ad inhoneſta, vel cum eis inhoneſta gerentes, iuxta dicta, maximè ex Cõſtitutione Gregorij 15. *tom.*1. *cap.*19 *num.* 33. & 34. præſertim in 3. editione Veneta, ac ſupra verbo *Denunciatio, ac Denunciator nu.* 4. Secundò, qui non ordinati Miſſas celebrant, aut Confeſſiones audiũt, de quibus egi *tom* 1. *cap.* 10. *num.* 22. Tertiò, Regulares Matrimoniũ contrahentes, ſiue publicè, ſiue ſecretè. Quartò, Apoſtatæ à fide, tranſeuntes videlicet ad Iudæos, Sarracenos, Idolatras, vel Hæreticos, et iã ſi id faciant non animo relinquendi fidem Catholicam, ſed ex libidine, deſperatione &c. Quintò, Schiſmatici, ij ſcilicet qui ab vnitate Eccleſiæ diuiſi Romano Pontifici ſubeſſe renuunt, de quibus egi ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.* 9. Sextò, ſortilegi, diuinatores, magi, incantatores, & pactum cum Dæmone habentes, vel ipſum inuocantes, ij præſertim, qui Sacramentis, Sacramentalibus, vel rebus ab Eccleſia benedictis ad id vtuntur. Septimò, blaſphemi, ſiue maledici, qui verba hæreſim, vel ſignificationem infidelitatis continentia proferunt. Octauò, credentes hæreticorum, illi ſcilicet, qui quamuis nullum errorem in mente habeant, verbis tamen, vel factis profitentur ſe credere, quod hæretici credunt. Nonò, receptores, ſeu receptatores hæreticorum, ij ſcilicet, qui hæreticos recipiunt, vel hoſpitantur nõ vt amicos, conſanguineos, proximos &c. ſed vt hæreticos. Decimò, defenſores hæreticorum, qui ſcilicet eos defendunt non vt amicos, proximos, au conſanguineos &c. ſed vt hæreticos, ne ſcilicet denuncientur, accuſentur, capiantur, puniantur &c. Vndecimò, fautores hæreticorum, ij ſcilicet, qui ipſis fauent non prædictis titulis proximi, amici, aut conſanguinei, ſed hæreſis. Duodecimò, legentes, retinentes, vel typis mãdantes libros hæreticorum. Tertiòdecimò, diffamati, ſeu male opinati in Ciuitate, Villa, Vicinia, Monaſterio &c. de hæreſi. Quartodecimò, in excõmunicatione per annum perſeuerantes, iuxta dicta ſupra verbo *Excommunicatio num.* 52. Quintodecimò, officium S. Inquiſitionis impedientes. Decimoſextò, fidelium conſortia vitantes, aut occulta conuenticula facientes, aut cum hæreticis familiariter conuerſãtes. Decimoſeptimò peccata ſua raro, aut nunquam confitentes. Decimooctauo, diuina Officia nunquã audientes. Decimonono, carnes, aut cibos prohibitos diebus vetitis comedentes. Vigeſimò, nunquam, aut rariſſimè ieiunantes. Vigeſimoprimò, Aſtrologiam iudiciariam exercentes, aut libros de ea re tractantes, retinentes, iuxta dicta ex Cõſtitutionibus Sixti 5. & Sanctiſs. D.N. Vrbani 8. *tom.* 1. *cap.* 10. *n.* 27. Vigeſimoſecundò, facilè, & ſæpè carnaliter cognoſcentes conſanguineas, affines, commatres, &c. Vigeſimotertiò, horrenda iuramenta

proferentes,aut frequenter deierãtes. Vigeſimoquartò, teſtes recuſãtes ſe examini in cauſa hæreſis ſubijcere. Vigeſimoquintò, primo de ſe,vel alijs hæreſim confeſſi,id poſtea negãtes. Vigeſimoſexto, duas ducentes vxores priori viuente. Vigeſimoſeptimò, fideles cum hæreticis Matrimonium contrahentes. Vigeſimooctauo,Officiales, & Domini temporales negligentes in puniendis,fugandis, requirẽdis, & capiendis hæreticis. Vigeſimononò, hæreticorum conciones audientes. Trigeſimò, eos ſepelientes. Trigeſimoprimò, falſas cæremonias, aut ritus obſeruantes, vt ſunt,reliquias Mahumeti, aut hæreticorum venerantes, carnu porcina,aut vino non vtentes. De quibus omnibus, & alijs conſimilibus Eimericus *in 2. par. Director. Inquiſit.* præſertim *à quæſt.* 55. Peña ipſius Commentator *ibid.* Menochius *de Præſumptionibus lib.* 5. *Præſumpt.* 6. Ricciullus *de Iure Perſonarum lib.* 5. *cap.* 11. Farinacius *de hæreſ. præſertim à quæſt.* 181. Suarez *de fide Tract.* 1. *diſp.* 24. *sect.* 2. *num.* 1. Naldus *in Summa verbo Hæreſis à num.* 3. Santarellus *in Tract. de hæreſ. cap.* 41. *dub.* 3. & Peirinis *to.* 2. *priuileg. Minim. in conſt.* 9. *Pauli* 5. §. 2.

5 Circa quæ primò notandum non omnes prædictos eſſe ſuſpectos de hæreſi eodem gradu ſuſpicionis, ſed alios ſolum leui, alios vehementi, alios etiam violenta ſuſpicione,qui verò tales ſint,cum res potius ad forum externum,quam ad internum ſpectet,ad præfatos auctores remitto diſcutiendũ. Secundò, quod etſi quãtũ eſt ex vi edicti S. Inquiſitionis,quod retuli ſupra verbo *Accuſare, & Accuſator num* 7. omnes prædicti etiam leui ſuſpicione de hæreſi ſuſpecti, denunciari debeãt ad S. Officium,vel locorum Ordinarios reſpectiuè, vt ibi notatur. Dicitur enim ibi denunciari debere *omnes, & ſingulos hæreticos, ſeu de hæreſi quomodolibet ſuſpectos*, particula enim *quomodolibet*,cum ſit vniuerſalis ad quoſcunque etiam leui ſuſpicione ſuſpectos extendi videtur; ſeruari tamen in hoc debent, tum regulæ charitatis, & iuſtitiæ, tum dicta ſupra verbo *Accuſator, & Accuſare*, & verbo *Denunciator, & Denunciare*. Tertiò, quod prædicti hæretici, aut ſuſpecti denunciari debent,quamuis ſtrictiſſimo ſecreto (excepto quod eſt Confeſſionis Sacramentalis) cognoſcantur; quia talis denunciatio fit propter bonum commune,quod præponi debet cuicunque iuri priuato orto ex ſecreto humano,& non ſacro, aut Religioſo, quale eſt ſecretum Confeſſionis. Suarez *ſupra diſp.* 20. *sect.* 4. *num.* 17. Sanctarellus *in Tract. de hæreſ. cap.* 9. *dub. vnic. num.* 10. Quod amplia etiam ſi id ſcientes iurando promiſerint non reuelare, quia tale iuramentum eſſet de re iniqua, ac per conſequens obligare non poteſt. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 70. *art.* 1. *ad* 2. Siluester *in Summ. verbo Denunciatio in fin.* Suarez *ſupra.* Amplia, etiam ſi talis hæreticus dixiſſet alicui: Manifeſtò

Digitized by Google

hoc tibi ſub confeſſione, nam hæc confeſſio nō eſt Sacramentalis, nec ille habet animum confitendi. Sotus *de ſigillo memb.7 quæſt.7. concluſ* 4. Sanctarellus *ſupra*, ex alijs. Quartò, quod tales denunciari debent, etiam ſi ſolus denuncians id nouerit, propter neceſſitatem huius denunciationis pro bono communi, & ſpecialem malitiam criminis hæreſis Suarez *ſup. à num.7* Sanctarellus *ſup. num.* 2. Qualiter autem Eccleſiaſtici, aut Regulares non debeant abſtinere ab accuſatione, ſeu denunciatione prædictorum ob metum irregularitatis, collige ex dictis ſupra verbo *Accuſare, & Accuſator, num.* 19. 20. & 21.

6 De pœnis autem hæreticorum loquendo, prima eſt excommunicatio latæ ſententiæ impoſita *ca. Achatius* 24. *quæſt.* 1. & *cap. Ad abolendam, & cap. excommunicamus de hæretic. & cap. nouerit de ſent. excommunicat.* quæ quamuis ijs locis non ſit reſeruata (Caietanus *in Summa verbo Excommunicatio cap.*1.) in Bulla tamen Cœnæ reſeruata eſt, vt patet ex dictis verbo *Bulla Cœnæ num.*52. Suarez *ſupra diſp.* 21. *ſect.*4. *num.* 3. Secunda eſt infamia iuris *ca. alieni* 2. *q.*7. & *ca. infames* 6 *quæſt.*1. Sanchez *lib.*2. *in Decalog. cap.*26. *à num.*1. qui putat cum alijs ad incurrendam hanc pœnam requiri ſententiam Iudicis, ſaltem declaratoriam criminis. Tertia eſt irregularitas, prout ex multis iuribus probat Sanctarellus *Tract. de hæreſ. cap.* 25. *dub.*1. De quo dicam verbo *Irregularitas à nu.*61. Quarta eſt priuatio omnium officiorum, & beneficiorum Eccleſiaſticorum, & inhabilitas ad illa. *cap. Ad abolendam de hæret. cap. vt commiſſi de hæretic. in* 6. Suarez *ſupra ſect.*5. *à num.*16. Theſaurus *in praxi par.*2. *verbo Hæreſis cap.* 1. Incurrunt etiam hæretici alias pœnas temporales, ſcilicet priuationem officiorum laicalium, inhabilitatem ad illa, confiſcationem bonorum, priuationem patriæ poteſtatis in filios, & ſimiles, quas omitto, quia parum, aut nihil pertinent ad Regulares, & de illis agunt latè Auctores relati. Solū pro Regularibus aduertendum, Sacerdotem, qui ſemel publicè, vel ſecretè abiurauit de hæreſi formali, etiam ſi ei generalis abſolutio conceſſa fuerit, inhabilē ſemper remanere ad Cōfeſſiones ſæcularium audiendas, ex decreto Pauli 4. quod ex Maiolo *lib.*5. *cap.* 46. *num.*3. & 6. refert Theſaurus *ſupra*.

7 Pœnæ autem credentium hæreticorum ſunt etiam excommunicatio. *cap. excommunicamus* 1. §. *credentes de hæret. in* 6. Sanctarellus *ſup. cap.* 11. *dub.*4. *num.*32. Incurrunt etiam excommunicationem Papæ reſeruatam in Bulla Cœnæ, vt patet ex verbis ipſius ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.*6. Layman. *lib.*2. *Tract.* 1. *cap.* 14. *num.* 5. Item ſi in excommunicatione per annum permanſerint, ipſo iure ſunt infames, nec ad publica officia admittuntur, ex Authent. *credentes, C. de hæretic.* & ex *cap. excommunicamus* relato. Sanctarellus *ibid.* ex alijs.

Sunt

Digitized by Google

Sunt etiam priuandi omni officio,& beneficio Eccleſiaſtico. Eimericus *in Director. Inquiſit. par. 2. quæſt. 27. num. 2. & 3.*

8 Pœnæ receptorum, ſeu receptatorum hæreticorum ſunt etiam excommunicatio, non ſolum iure antiquo, *cap. ſicut. cap. excommunicamus* 1. §. *credentes de hæretic. cap. nouerit de ſentent. excommunicat. cap. quicunque*, §. *hæretici de hæreticis in 6.* & in litteris Nicolai 3. & Pauli 4. ſed etiam in Bulla Cœnæ excommunicatione Papæ reſeruata, vt conſtat ex verbis illius ſupra verb. *Bulla Cœnæ n. 6.* Et ſi per annum inſorduerint, ipſo iure ſunt infames, & à publicis officijs reijciuntur,& habentur pro hæreticis,&, ſi fuerint Clerici, omni officio, & beneficio per ſententiam Iudicis priuandi ſunt. Sanctarellus *ſup. cap. 12. dub. vnic. num. 8. & 9.* Conſequenter fiunt Irregulares. Theſaurus *ſup. cap. 2.* ex Sanchez,& Suarez. De quo verbo *Irregularitas num. 61. & 62.*

9 Pœnæ quoque fautorum hæreticorum ſunt etiam excommunicatio, tum iure antiquo *cap. excommunicamus, & cap. nouerit* relatis,& in Conſtitutionibus Martini 5.& Pauli 4. Tum etiam iure nouo,& Papæ reſeruata in Bulla Cœnæ,vt patet ex verbis ipſius Bullæ ſup. verbo *Bulla Cœnæ num. 6.* Suarez *ſup. diſp. 24. ſect. 1. num. 11.* Sanctarellus *ſup. cap. 11. dub. 1. num.* 20. vbi etiam quod tales ſi in excommunicatione per annum permanſerint, ipſo iure ſunt infames, & inhabiles ad publica officia, &, ſi fuerint Clerici, omni officio, ac beneficio priuandi ſunt. & quandoque habentur vt hæretici; conſequenter etiam erunt irregulares, iuxta dicta. De quo etiam verbo *Irregularitas num. 61. & 62.*

10 De pœnis defenſorum hæreticorum idem proportionaliter dicẽdum videtur, ac de fautoribus, cum etiam illi fautores videantur. Pro quibus vide Auctores relatos, maximè Eimericum *in Director. Inquiſitor.* ac Peñam *in Commentarijs*. Pro pœnis autem, quas incurrunt filij hæreticorum, ac credentium, fautorum, receptatorum,& defenſorum eorumdem, vide Theſaurum *ſup. cap. 3.* Præſertim, an incurrant irregularitatem, & quis in ea diſpenſet dicam verbo *Irregularitas num. 61. & 62.* An hæretici, credentes, fautores,&c. gaudeant Immunitate Eccleſiaſtica loci Sacri, dicam verbo *Immunitas Eccleſiarum, num. 14.* An priuentur Eccleſiaſtica ſepultura 4. *to.* verb. *Sepultura.*

11 De ſuſpectorum pœnis, ſi fuerint verè hæretici, aut receptatores, fautores, credentes, vel defenſores ipſorum, iam conſtat ex dictis, ſi verò tales non fuerint, ſed quoad Deum innocentes, nullas pœnas in foro conſcientiæ incurrunt. Suarez *ſup. ſect. 2. num. 2.* Violenter autem ſuſpecti abſoluuntur pro foro externo. Peña *in Director. fol.* 485. Portellus *in reſponſ. caſ. Moral. cap. 28. num. 9.* Et quia ſunt infames ratio-

ne violentæ ſuſpicionis, conſequenter fient irregulares. Sanchez *ſup. lib.2. cap.15. num.10.* Quare ſi auferatur infamia, & ſuſpicio purgetur, tolletur etiam Irregularitas. Henriquez *lib.14. cap.4. num. 6.* Sanctarellus *ſup. cap.25. dub.1. num.9.* Suſpecti autem de leui, vel vehementi puniuntur pœna minori, quam ordinaria. Suarez *ſup. num. 4* Qualiter autem tales ſi Regulares fuerint, & pœnitentiati à S. Officio inhabiles ſint ad officia, & gradus Religionum, conſtat ex dictis ex decreto Sanctiſs. D.N. Vrbani *tom.1. cap.15. num.39.*

12 Quoad abſolutionem ab excommunicatione, quam incurrunt hæretici, ſi ſermo ſit de foro externo, & iudiciali; ſolum ſpectare videtur ad Papam, vel Inquiſitores, vel illos quibus ipſi hanc facultatem delegauerint, cum illi ſoli ſint Iudices in hac cauſa. Quoad forum verò internum conſcientiæ (excepto articulo mortis, de quo dixi verbo *Bulla Cœnæ num. 52. & 53.* & verbo *Bulla Cruciata num. 33.*) quamuis hæc facultas conceſſa ſit Epiſcopis à Concil. Trident. *ſeſſ.24. cap.6.* reuocata tamen eſt per Bullam Cœnæ, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cœnæ num.55.* De DD. Inquiſitoribus poſſe vti hac facultate in foro conſcientiæ, & Sacramentali, tenent Bannez *2. 2. quæſt. 11. art.4. dub.2.* & plures, quos refert, & ſequitur Diana *par. 1. Tract. de abſolut. ab hæreſ. Reſolut. 3.* loquens præcipuè de Inquiſitoribus Hiſpaniæ, & dicens, poſſe ipſos etiam ſi Sacerdotes non ſint, eam facultatem delegare. Sanchez verò *lib.2. in Decalog. cap.12. à num.3.* Garzia *de beneficijs par.11. cap.10. num.121.* & Suarez *d. diſp.21. ſect.4. num. 15.* multum dubitant de hac facultate, cum illam non habeant dicti Domini Inquiſitores ex vi ſui muneris, quia ſolum ſunt Iudices pro foro exteriori, & priuilegiũ. Clem. 7. quod referri ſolet quoad hoc, ſolum fuit conceſſum Inquiſitoribus Ordinis Prædicatorum, maximè Lombardiæ, & eſto alijs Inquiſitoribus ſit communicatum, ſolum ex eo habetur poſſe abſoluere ab hæreſi extraiudicialiter, ideſt ſine integra forma Iudicij, cum Notario ſcilicet, & vno ad minus teſte (Peña *3. par. Director. Comment.12. in addit. num.61.*) imo, & reuocatum videtur quotannis per Bullam Cœnæ, ſicut & Epiſcoporum priuilegium. Accedit declaratio S. Congregationis, quam referunt Suarez *ſup. num.17.* & Sanctarellus *Tract. de hæreſ. cap.5. dub.7. à num.31.* Vnde non poſſe id facere tenent Farinacius *de hæreſ. quæſt.192. §.4. num.52. & 54* Sanctarellus *ſupra*, poſt alios. Apud quos etiam an ſit modus alius, quo poſſint abſoluere hæreticos occultos ad ſe venientes. Non poſſe etiam abſolui prædictos hæreticos ex vi Bullæ Cruciatæ, conſtat ex dictis verbo *Bulla Cruciata num.33.* nec his temporibus eſſe aliquod priuilegium pro Prælatis Regularibus ad abſoluendum ſuos ſubditos ab hæreſi, dixi *tom.1. cap.18. num.38.* Solum ergo

ad

Digitized by Google

ad Papam, vel ipſius Pœnitentiarios ſpectat abſolutio ab hæreſi, & ita ab illis procuranda eſt, vel per litteras. Interim autem quomodo talis hæreticus ſe gerere debeat, maximè ſi neceſsè ſit communicare, aut celebrare, dixi verbo *Caſus reſeruati num.* 24.

13 De abſolutione etiam credentium, fautorum, receptatorum, & defenſorum hæreticorum, etiam ſi hæretici tales non fuerint, proportionaliter loquendum eſt. Cum enim ipſorum abſolutio reſeruetur quotannis cum reuocatione omnium priuilegiorum Papæ in Bulla Cœnæ, ideo neque Epiſcopi ex vi Concilij Tridentini, neque Prælati Regulares ex vi ſuorum priuilegiorum poſſunt illam dare. Quod etiã videtur dicendum de DD. Inquiſitoribus quantum ad abſolutionẽ Sacramentalem, propter eamdem rationem. Quando verò prædicti verè hæretici non fuerint abſolui poterunt per Bullam Cruciatæ, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cruciata num.* 33. cum in illa concedantur omnes caſus Bullæ Cœnæ, & ſolum excipiatur caſus hæreſis. Idem dicendum de Iubilæis, in quibus ſimilis conceſſio data fuerit.

14 Circa Irregularitatem autem, & cæteras pœnas, quas prædicti hæretici, fautores &c. incurrunt, earumque diſpenſationem, nihil occurrit dicendum præter dicta in genere de illis *tom.* 1. *cap.* 8. *num.* 33. & *cap.* 10. *num.* 30. 31 & 35. & *cap.* 18. *num.* 46. & dicenda infra verbo *Irregularitas*, & 4. to. verbo *Pœna Eccleſiaſtica*.

HOMICIDIVM.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
Quid, & quotuplex ſit. num. 2.
Homicidij caſus reſeruabilis eſt inter Regulares. num. 3.
Qualiter occidere ſeipſum ſit illicitum. num. 4.
Quid de mutilatione propriorum membrorum. ibid m.
Carnem affligere mortificationibus, & pœnitentijs an ſit illicitum. n. 5.
An acceptare occaſionem Martyrij. ibidem.
Occidere aliquem publica auctoritate quando licitum. num. 6.
An id liceat Regularibus. num. 7.
Occidere priuata authoritate nulli licet. num. 8.
Secus in defenſionem ſui cum moderamine. &c. num. 9.
Quid de defenſione aliorum, vel aliarum rerum. ibidem.
Quid in defenſionem innocentis. num. 10.

Digitized by Google

1 DE hac materia etſi non valde neceſſaria pro Regularibus videatur, aliqua dicenda ſunt, quatenus conducit ad intelligentiam materiæ Irregularitatis, & ſpecierum illius, quæ illis magis neceſſaria eſt, & de qua infra, & plurium caſuum conſcientiæ, qui accidere poſſunt.

2 Homicidium, ſeu hominis cæſio, vnde eius ethymologia deriuatur, in communi loquendo dupliciter ſumitur. Primò largè pro quacunque hominis cæſione, ſiue iuſta, ſiue iniuſta. Secundò, propriè pro cæſione iniuſta hominis. S. Thom. 2.2 *quæſt. 100. art. 8. ad 3. & de malo quæſt. 13. art. 4. ad 11.* Silueſter *in Summa verbo Homicidium num.* 1. Deinde homicidium propriè eſt duplex, aliud quod vocatur voluntarium, aliud quod caſuale, voluntarium eſt, quod eſt volitum, ſeu intentum ab agente. Caſuale verò, quod non eſt volitum, aut intentum, ſed caſu, & fortuito contingens. Vtrumque autem ſubdiuiditur: etenim homicidium voluntarium aliud eſt voluntarium ſimpliciter, abſolutè, & directè, illud ſcilicet, quod intēditur expreſsè ab agēte; vt, cum Petrus occidit Ioannem intentione expreſſa eum occidendi, aliud eſt voluntarium ſecundum quid, & indirectè, quod licet non intendatur directè, & expreſsè, eſt tamen volitum in cauſa ex qua infallibiliter ſequitur, vt cum quis dat alteri venenum mortiferum, vel grauiter eum ferit in capite, vel in corde. Talis enim etſi in actu ſignato, & expreſsè non intendat mortem alterius, in actu tamen exercito illam intendere cenſetur, vt benè Suarez *tom. 5. in 3. par. diſp. 44. ſect. 1. num. 5.* & Cornexo *tom. 2. in 3. par. Tract. 5. de Irregularit. q. 6. diſp. 1. dub. 1.* Similiter homicidium caſuale aliud eſt omnino, & ſimpliciter caſuale, aliud non ſimpliciter, nec omnino caſuale. Primum eſt, quod nullo modo eſt volitum directè, nec indirectè in ſe, neque in cauſa, vt homicidium commiſſum in ebrietate, quod nullo modo ante ipſam fuit præuiſum, vel ſi fuit præuiſum adhibita eſt ſufficiens diligētia ne ſequeretur, auferendo arma, quibus accidere poſſet, vel adhibendo cuſtodes, vt illud impedirent &c. Secundum eſt, quod aliquo modo eſt volitum in ſua cauſa, vt homicidium commiſſum in ebrietate, & ante ipſam præuiſum, nec facta fuit ſufficiens diligentia ad ipſum præcauendum. Cornexo *ſup. diſp. 3. ante primum dubium.* Bonacina *de Cenſuris diſp. 7. quæſt. 4. punct. 7. num. 1.* Diuidi etiam poteſt in homicidium factum cauſa defenſionis, & aliud non ita, ſimiliter in homicidium factum publica auctoritate, & in illud, quod priuata auctoritate committitur, de quibus relati auctores, & Nauarrus *in Man. cap. 27. num. 239.*

3 Eſt etiam notandum, quod inter caſus reſeruabiles pro Regularibus

bus

Digitized by Google

bus vnus eſt *Occiſio, aut vulneratio, ſeu grauis percuſſio cuiuſcunque perſonæ*, iuxta dicta ex decret. Clement. 8. *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 20. Vbi nomine occiſionis, &c. ſolum videtur intelligenda, cum materia hæc ſit odioſa, occiſio voluntaria, & doloſa, non caſualis, fortuita, aut cauſa defenſionis facta. Longus *de Caſib. reſeruat. par.* 2. *caſ.* 10. *nu.* 3. & 4. Graffius *de Caſ. reſeruat. lib.* 3. *cap.* 9. *à num.* 18. Idem dico de caſu quo Magiſter Nouitiorum, vel Prælatus immoderatè corrigẽtes ſubditum, occaſionem dederunt illius morti, licet præter intentionem ipſorum, propter eandem rationem. Graffius *ſup. num.* 26. Molſeſſius *par.* 1. *Summ. ti.* 7. *cap.* 20. *num.* 121. Nomine etiam vulnerationis intelligi etiam videtur ſola grauis vulneratio, non leuis, quæ facilè, & quamcitò ſanatur. Etenim ex doctrina Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *de pœnit. c.* 7. ſolum atrociora, & grauiora crimina decet reſeruari. Graffius *ſup. num.* 30. Longus *ſup. num* 7. Quid autem intelligatur per percuſſionem grauem habes ſupra verbo *Clericus num.* 11. & 13. Cum verò dicatur *cuiuſcunque perſonæ* meritò tali nomine denotatur quicunque homo, ſiue Eccleſiaſticus, ſiue ſæcularis, ſiue Chriſtianus, ſiue infidelis. Peirinis *t.* 2. *de Prælato q.* 3. *c.* 2. §. 1. *n.* 58. Bordon. *Reſ.* 49. *n.* 6.

4 Sit ergo prima regula. Occidere ſe ipſum ſemper eſt illicitum, ſeu peccatum. 23 *quæſt.* 5. *ca. non eſt noſtrum. ca. tu dixiſti, ca. ſi non licet*, & *in l. liber homo, ff. ad legem Aquiliam*. Ratio eſt, quia homo non eſt dominus ſuę vitæ; Deus enim eſt, qui tale dominium ſolus habet, vel Reſpublica cuius homo eſt pars. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 64. *art.* 5. præſertim *ad* 3. Expoſitores *ibid.* Ioannes Beetz *lib.* 5. *in Decalog. expoſit.* 3. *cap.* 2. Sotus *de Iuſtitia lib.* 5. *quæſt.* 1. *art.* 5. Etiam ſi id fiat deſiderio beatitudinis, ad vitandas miſerias huius vitæ, vel fugiendum peccatum, propter eamdem rationem. Silueſter *in Summ. verbo homicidium* 1. *num.* 4. Excipe caſum, quo ex certo inſtinctu Spiritu Sancti homo ad id moueretur, prout contigit in Sanſone, S. Appollonia, & alijs. S. Auguſt. 1. *de Ciuit. cap.* 20. relatus *d. ca ſi non licet*. S. Thom. *ſup. ad.* 4. Idem dic de membri mutilatione, ſeu abſciſſione, illicitam ſcilicet ſemper eſſe extra caſum neceſſitatis totius corporis, ſcilicet ſanitatem, propter rationem adductam. S. Thom. *ſup. art.* 5. Layman. *lib.* 3. *Tract.* 3. *par.* 3. *cap.* 1. *num.* 1. Vnde ſe ipſum caſtrare propter ſeruandam caſtitatem, prout dicitur feciſſe Origenem, vt ſecuriùs per domos prædicaret mulieribus, etiam eſt illicitum, cum homo non ſit dominus ſuorum membrorum, ſed ſolus Deus, aut etiã Reſpublica Guido noſter *in Sũm. de hæreſ. in hæreſ.* 37. *Valleſſior.* Silueſter *ſup.* Multo magis id videtur dicendum de ijs qui ſe caſtrant, vt vtiles ſit cantui, propter eamdem rationem. Layman. *ſup. num.* 2. cõtra Salonem. An verò propterea incurratur irregularitas, dicam verbo

Irregu-

Digitized by Google

Irregularitas num. 75. In caſu tamen vrgentis neceſſitatis, ad mortem videlicet fugiendam, quando alio modo effugi non poteſt, niſi abſciſſione membri, id fieret licitè, quia tunc prudenter anteponitur vita totius hominis vnius membri abſciſſioni, vel mutilationi. Toletus *in Summ. lib.* 5. *cap.*6. §.*ſecundo ob maius*. Naldus *in Summa verbo Occidere num.* 10. Addens non teneri aliquem ex præcepto ad id faciendum, cum non teneatur vitam cum tanto dolore, & diſpendio conſeruare.

5 Pro praxi tamen virorum ſpiritualium, & Religioſorum, nota primò, quod carnem moderatè affligere mortificationibus, pœnitentijs, ieiunijs, ſtudijs, &c. quando eæ auſteritates ſumuntur eo animo, vt caro ſpiritui pareat, in cultum, & obſequium Dei, vel alicuius virtutis finem, dummodò naturæ neceſſaria concedantur, nec per hoc impediatur quis ab adimpletione ſui officij, etiam ſi inde vitæ breuitas ſequatur, licitum eſt, & honeſtum, quia homo non tenetur vt diutius viuat à prædictis abſtinere, quin potius obligatur ad opera virtutum exercenda. Azor. *tom.*3. *Inſtit. Moral. lib.*2. *cap.* 3. *quæſt.* 13. Sãchez *tom.*2. *conſil. Moral. lib.*5. *cap.* 1. *dub.* 33. *num.* 11. Secus eſſet ſi ea fierent intentione abreuiandi vitam, quia hoc eſſet illicitum, cum ſit quodammodo ſeipſum occidere. Caietan. 2. 2. *q.* 147. *art.* 1. Azor. *ſupra.* Sanchez *num.* 9. Quid vero ſentiendum de Carthuſianorum abſtinentia à carnibus, etiam cum periculo vitæ, dixi *tom.* 1. *cap.* 8. *num.* 19. Secundò nota, quod non obſtante præcepto conſeruandi vitam, licitè etiam poteſt quilibet, maximè Religioſus, Martyrij occaſionem acceptare, vel non recuſare, propter Euangelij prædicationẽ, vel non committẽdum aliquod peccatum; honor enim, & gloria Dei, quæ eſt in fidei Chriſtianę defenſione, & in non committendo peccato, iure anteponi debet periculo perdendi vitam. Toletus *ſupra nu.* 5. Poteſt etiam licitè quis exponere vitã propter Reipublicę vtilitatem, quia Reipublicæ vtilitas prędonderat bono particulari vitę alicuius. Sotus *ſup. art.* 7. Idem dicunt aliqui licere ob amici liberationem, ſeu bonum proximi. De quo Sotus *art.*6. & 8. & Toletus *ſupra num.* 6. Nota tertiò, quod ſe perimens, in loco Sacro ſepeliri non poteſt. *ca. Placuit* 23. *quæſt.* 5. & *ca. quibus* 13. *quæſt.* 2. De quo, & qualiter intelligendum, commodius dicam 4. to. verbo *Sepultura*.

6 Secunda regula eſt. Occidere alium publica auctoritate licitum, & honeſtum eſt. Colligitur ex S. Scriptura ad Rom. 13. *Si malum feceris, time, non enim ſine cauſa gladium portat* (intellige Princeps, Dux, Magiſtratus, Iudex &c. *Dei enim Miniſter eſt*. Et ratio eſt, quia Princeps, Dux, Magiſtratus &c. ſunt caput Reipublicę, ac per conſequens illi prouidere debent, etiam cum morte alicuius particularis ci-

uis,

Digitized by Google

uis, cum ea fuerit neceſſaria ad Reipublicæ bonum. S. Thom. 2. 2. *quæſt.*64. *art.*2. Sotus *ſup. art.*3. Non tamen hoc fieri poteſt ad libitum, & ſine cauſa, quia illa non ſubſiſtente, potius debet Princeps, &c. conſeruare vitam ſubditorum. Layman. *ſup. cap.*2. *aſſert.*1. Seruari etiam debet iuris ordo; ſcilicet quod citetur, audiatur, fiat proceſſus, &c. Toletus *ſupra nu.*12. Hinc iuſtè occiduntur banniti etiam à priuata perſona, quia hoc fit publica auctoritate, iuxta dicta ſupra verbo *Bannitus num.* 9. cum conditionibus deſignatis *ibidem num.* 10. & 11. Hinc etiam in bello iuſto licitè homines occiduntur, quia hoc etiam fit auctoritate publica facientis iuſtum bellum. Vide dicta verbo *Bellum*.

7 Hic etiam pro Regularibus notandum, quod ipſis, ſicut nec alijs Eccleſiaſticis nullatenus licitum eſt occidere aliquem etiam publica authoritate. *ca. Epiſcopum diſt.*45. & *cap. ſententiam, & cap. Clericis ne Cleric. vel Monach.* & *in tit. de Cleric. percuſſor.* Et ratio ſumitur ex indecentia, quæ eſt in eo, quod Eccleſiaſtici, qui ſpecialiter repræſentant Chriſtum, qui cum percuteretur non repercutiebat 1. *Petr.* 2. percuſſores ſint. S. Thom 2. 2. *quæſt.*64. *art.* 1. Sotus *ſupra art.*4. Bãnez, & alij Expoſitores S. Thom. etiam *art.*4. Vide etiam dicta ſupra verbo *Accuſator, & Accuſare*, verbo *Bannitus*, & verbo *Bellum*. Eccleſiaſtici autem, ſeu Regulares habentes temporalem iuriſdictionem benè poſſunt inſtituere Iudices, qui in cauſa ſanguinis iudicare poſſint. S. Thom *ſupra in ſolut. ad* 3. Bannez *ibidem*, §. *dubitatur ſecundo*. An verò alia agere, vel dicere poſſunt circa punitionem malefactorum, dicam verbo *Irregularitas num* 23.

8 Tertia Regula. Occidere alium quantumuis ſceleratum auctoritate priuata nulli licet. Cum enim occiſio hominis tantum liceat in quãtum ordinatur ad bonum totius Communitatis, ideo ad illum ſolum pertinet cui commiſſa eſt cura ſeruandæ Communitatis, ideſt, ad Principem, ſeu Magiſtratum, non ad alios, ſicut proſcindere putridum membrum pertinet ad medicum cui totius corporis ſalus commiſſa eſt, non alijs. S. Thom. *ſupra art.* 3. Bannez, & alij Expoſitores *ibid.* Silueſter *in Summa verbo Homicidium* 1. *num.* 5. Limitatur in tyranno, etſi enim tyrannum, qui alias eſt legitimus Princeps, ſed tyrãnicè gubernat, nullus licitè occidere poſſit, prout habetur ex Concil. Conſtantienſi *ſeſſ.*15. tyrannum tamen, qui nullum habet titulum, ſed per vim, & arma occupat Regnum, vel Ciuitatem non ſuam, licitè occidit quilibet priuatus, quando aliter non poteſt Reſpublica liberari, & ſit ſpes probabilis liberationis. Quia cum Reſpublica gerat bellum iuſtum contra talem tyrannum quilibet ciuis tanquam miles ipſius Reipublicę poterit illum interficere. Bannez *ſupra*. Toletus *ſupra*

Digitized by Google

*pra num.*10. An vero Eccleſiaſticus, ſeu Religioſus id poſſit facere eo caſu, conſule dicta ſupra verbo *Bellum*.

9 Quarta. Occidere in defenſionem ſui aggreſſorem iniuſtè occidere volentem licitum eſt, ſi fiat cum moderamine inculpatæ tutelæ, tum quia vi vim repellere licet. *l.ſcientiam,*§.*qui cum, ff. ad l. Aquiliam. cap ſignificaſti* 2. *de homicid. cap ſi vero* 1. *de ſent. excommunic.* & alijs iuribus. Tum quia ſecundum ordinem charitatis propria vita præferri poteſt alienæ. S. Thom *ſup ar.* 7. Ioannes Beetz *in* 5. *præcept. Decalog. expoſit.* 3. *cap.* 2 Sotus *ſupra art.* 8. Idem dico de occiſione alterius in defenſionem ſuorum membrorum, quia mutilatio, ſeu abſciſſio membrorum æquiparantur morti, cum ea ſint partes vitę, & ad vitam neceſſaria. Cornexo *tom.*2. *in* 3 *par. Tract.* 5. *de Irregularit. quæſt.*6. *diſp.*4. *dub.*4. §. *Quæres* 7. Bonacina *de Irregularit. diſp.*7. *quæſt.*4. *punct.*6. *num.*4. Idem etiam dicendum de occiſione alterius pro defenſione honoris in graui materia, ſeu ad fugiendam grauem infamiam, quia honor æquiparatur vitæ. Cornexo *ſupra*. §. *Quæres vlt.* Bonacina *ſup. num.* 10. Quod tamen limitandum eſt in Clericis, & Religioſis, quia ipſorum honor præcipuè conſiſtit in exercitio virtutum, Charitatis præſertim, humilitatis, & patientiæ. Toletus *ſupra cap.* 3. *num.*2 Layman. *ſup. cap.* 3. *num.* 2. Idem quoque dicunt de occiſione alterius in defenſionem propriorum bonorũ. Cornexo, & Bonacina *ſupra*. Limitari tamen primò debet ſolũ in bonis, ſeu facultatibus magni momenti neceſſarijs ad vitam, & quæ alio modo recuperari non poſſent. Layman. *ſupra num.*4. Limitatur etiam in Eccleſiaſticis, & Religioſis, iſti enim potius debent bonorum iacturam pati, quam occidere, & ſatius eſt poſt tunicam relinquere pallium, quam pro rebus tranſitorijs tam acriter in alium exardeſcere. Toletus *ſupra nu.* 16. ex Panormitano *in cap ſuſcepimus de homicid.* Nota etiam, quod tunc aliquis occidendo dicitur ſeruare moderamen inculpatæ tutelæ, quando ſpectatis circunſtantijs, loci, temporis, & perſonarum, nullum aliud medium ſupereſt ad euitandum illud damnum, quod iniuſtus aggreſſor infligere vult, niſi illum occidere. Bonacina *ſup. num.*2. Layman. *ſup. num.*1. Quare ad intentum noſtrum ſi Religioſus inuaſus poſſit effugere illud damnum fugiendo, clamando, aut alio modo ſe defendendo, non poterit licitè occidere inuaſorem. Cornexo *ſupra* §. *Quæres quarto*. & ſequentibus. Bonacina *ſupra*. Fagundez *in* 5. *præcept. Decalog. lib.*5. *cap.*7. *num.* 9. ex alijs Limitat tamen hoc Cornexo quãdo talis fuga ſolum afferret ignominiam particulari Religioſo, ſecus ſi illam afferret toti Ordini. Dixi ſi Religioſus inuaſus poſſit effugere illud damnum fugiendo, quia ſi ob infirmitatem, craſſitiem, vel aliud impedimentum fugere non poſſit,

licitè

licitè occidet inuaſorem. Fagundez *ſupra num.* 11. Nota etiam, quod licet plurium ſententia ſit poſſe in caſibus relatis inuaſum occidere inuaſorem, etiã ſi talis inuaſor credatur eſſe in peccato mortali (Cornexo *ſupra* §. *Quæres ſecundo*, ex Caietano, Soto, & alijs) conſuli tamen debet Religioſus, qui in ſtatu gratiæ eſſe coniecturaliter ſuſpicari poteſt, præſertim ſi vel per actum contritionis ſe diſpoſitum credat, vt propter bonum Charitatis potius ſe permittat interfici, quam ipſe occidat inuaſorem in peccato mortali exiſtentem. Toletus *ſup.* §. *Quartus eſt*. Fagundez *ſup. cap.* 6. *num.* 10.

10 An etiam liceat occidere inuaſorem in defenſionem innocentis, maximè Eccleſiaſticis, & Religioſis, conſtat ex dictis ſupra verbo *Bellum num.* 14. & 15. De caſibus in quibus propter homicidium incurritur irregularitas, & quis poſſit in ea diſpenſare, dicam verbo *Irregularitas*. Pro alijs autem pœnis homicidij, præter dicta *to.* 1. *cap.* 9. *num.* 44. vide Theſaur. *in prax. par.* 2. *verbo Homicidium*.

HORAE CANONICAE.

1 DE illis plura dixi *tom.* 1. *cap.* 12. & aliqua ſupra verbo *Breuiarium* plura quoque dicam 4. to. verbo *Officium diuinum*, & propterea nunc ſuperſedendum.

HOSPITALARII REGVLARES.

1 DE illis ſcripſi ad ſufficientiam *tom.* 2. *cap.* 6. & ideo pro nunc omittendi.

IEIVNIVM.

SVMMARIVM.

Aliqua ſpectantia ad hanc materiam remiſſiuè. num. 1.
Ieiunij definitio. num. 2.
Ritus ab Eccleſia pro ieiunio requiſitus qualis. num. 3.
Vnam ſolam petit refectionem. num. 4.
De ientaculo, ſeu refectiuncula. ibidem.
Refectio quo diei tempore facienda. num. 5.
Quando obligat præceptum ieiunij. num. 6.
Quid de ieiunio Regulæ, vel Conſtitutionum Regularium. ibidem.
An Regulares teneantur ad ieiunia indicta per Synodos, vota, ſeu promiſ-

Digitized by Google

promiſsiones populorum. num.7.
Qui excuſentur à ieiunio Eccleſiaſtico. num, 8.
De priuilegijs Regularium quoad hoc. num.9.
Diſpenſatio legitima excuſat à ieiunio. num. 10.
Qui poſſint diſpenſare. ibidem.
An diſpenſatus ad eſum carnium, vel lacticiniorum diſpenſetur in ieiunio. num. 11.
Quid dicendum de ieiunijs ex voto, iuramento, vel pœnitenti i.n. 12.
Regulares an poſsint denunciare in ſuis Eccleſijs ieiunia. num. 13.

1 DE Ieiunio quatenus ad Regulares ſpectat, dixi *to.1.cap 7. num. 26.* ad ieiunia Regulæ teneri iuuenes Religioſos etiam ante vigeſimumprimum annum. Quanta porrò ſit hæc obligatio petendum eſt ex ijs, quæ dixi *eo cap.* 7. præſertim *à num.*11. Qualiter etiam, aut quomodo teneantur Regulares ad obſeruanda ieiunia indicta in Conſtitutionibus Synodalibus, vel promiſſa à populis, dixi eo *tom.*1. *cap.*11. *nu.*13. Similiter de ieiunio requiſito ante Euchariſtiæ ſumptionem, dixi ſupra verbo *Euchariſtia à num.16.* Nunc alia addenda pro maiori luce huius materiæ, præſertim prout ad eoſdem Regulares proprius ſpectare videbitur.

2 Eſt autem ieiunium (iuxta Panormit. *in Rubric. de obſeruan. ieiun.* relatum à Siluestro *in Summa verbo Ieiunium num.* 1.) ſic dictum à quodam inteſtino ſic vocato, eo quod vt in plurimum vacuũ ſit, & exinanitum. Eſt vero triplex, ſcilicet: metaphoricum, vel Spirituale, naturale, & Eccleſiaſticum. Metaphoricum, & Spirituale eſt idem, quod abſtinentia à vitijs, & peccatis. Naturale eſt abſtinentia à quocunque cibo, & potu, etiam per modum medicinæ, de quo dixi ſupra verbo *Euchariſtia*. Eccleſiaſticum verò, de quo in præſenti eſt *abſtinentia voluntaria à cibo, iuxta præſcriptum Eccleſia, vel receptam conſuetudinem*. Bellarminus *tom. 4. lib. 2. de bonis operibus*. Toletus *in Summa lib.6.cap.1.* Dicitur *abſtinentia voluntaria* non ſolumquia eſt actus virtutis, qui debet eſſe liber, & voluntarius, ſed etiam quia ad ſatisfaciendum præcepto ieiunij requiritur voluntas, ſeu intentio ſaltem implicita illi ſatisfaciendi. Toletus *ſupra n.3.* Bonacina *de præceptis Eccleſ. diſp. 7 quæſt. 1. punct. 1. num. 5.* Dicitur *à cibo*, quia potus aquę, vel etiam vini, non frangit ieiunium. S. Th. 2.2.*q.*147.*art.6. ad* 2. Caietanus *ibidem*. Quod intellige, etiam ſi vinum ſumatur, vt dicitur, in fraudem ieiunij, ideſt ad ſedandam ſtomachi inediam, & famem. Ratio eſt, quia lex non attendit intentionem obſeruantis, ſed ipſum actum, cùm ergo hic actus ſcilicet vinum bibere non ſit contra præceptum ieiunij, intentio illa non faciet ip-

ſum

ſum eſſe contra præceptum. Nauarrus *in Man.cap.21.num.13.* Sanchez *tom.2.conſil.Moral. lib.5.cap.1.dub.23.* Potus autem lactis, & iuris, aut ſimilium, ieiunium frangit, quia huiuſmodi liquida ſunt verè cibus. Toletus, & Sanchez *ſupra.* Idem videtur dicendum de potu vulgo *Chocolate*, licet aliqui apud Dianam 4.*par. Tract.*4.*Miſcellan. Reſolut.* 194. oppoſitum exiſtiment pro Hiſpania, vbi pro potu vſuali aliquando ſumitur. Dicitur etiam *à cibo*, quia ea quæ ſumuntur per modum medicinæ, etiam ſi aliàs nutriant, non frangunt ieiunium. Nauarrus, & Toletus *ſup.* Dicitur *iuxta præſcriptum Eccleſiæ, vel receptæ conſuetudinis*, tum quia de ieiunio datur præceptum Eccleſiæ, *cap.non liceat*, & *cap.non oportet*, & *cap. Placuit de conſecrat. d.*3. & *cap. Quadrageſima de conſecrat. d.* 5. ita approbante toto populo Chriſtiano (Nauarrus *ſup.num.*11 Sanchez *ſup.dub.*1.) tum quia in ieiunio Eccleſiaſtico ſeruari debet ritus ab Eccleſia, & conſuetudine introductus. Toletus *ſup.* Bonacina *ſup.num.6.*

3 Conſiſtit autem hic ritus ab Eccleſia, & conſuetudine in ieiunio introductus, primò, in eo, quod abſtineamus à quibuſdam cibis, ſcilicet carnibus, ouis, & lacticinijs in ieiunijs quadrageſimalibus, in alijs verò diebus ieiuniorum, iure communi carnibus quidem neceſſariò, ouis verò, & lacticinijs, iuxta Regionis, & Patriæ conſuetudinem. Vbi verò non eſt talis conſuetudo pro vna, vel altera parte, prout contingere poteſt in Indijs, & locis nouiter conuerſis ad fidem, licitè poſſet introduci, quod in ieiunijs extra quadrageſimam edantur oua, & lacticinia. Ratio primæ partis, quæ eſt de ieiunijs quadrageſimalibus, ſumitur ex *ca. Denique diſt.* 4. & ex Synodo Conſtantinopolitana in Trullo celebrata *can.*56. S.Thom.2.2. *quæſt.*147. *art.* 8. *ad* 3. Siluester *in Summa verbo Ieiunium num.* 15. Azor. *tom.* 1. *Inſtit. Moral. lib.*7. *cap.*10. *quæſt.*1. Ratio ſecundæ, quæ eſt de alijs diebus ieiuniorum extra quadrageſimam, ſumitur etiam ex eodem *ca. deniq.* vbi ſolum pro diebus Quadrageſimæ exigitur abſtinentia à carnibus, ouis, & lacticinijs. S. Thom. Silueſter, & Azor. relati. Ratio verò tertiæ, quæ eſt de locis vbi non eſt aliqua conſuetudo, ſumitur ex eo, quod cum hæc prohibitio in ieiunijs extra Quadrageſimam fundetur in conſuetudine, ſanè vbi talis conſuetudo non erit, poterunt fideles ieiunare edendo oua, & lacticinia. Silueſter *ſup.* Nauarrus *ſup.n.*15. Toletus *ſup.cap.* 2. *num.*2. Sanchez *ſup. dub.*20. Nota autem primò, quod per ieiunia Quadrageſimalia, in quibus dixi prohiberi eſum carnium, ouorum, & lacticiniorum, intelliguntur etiam Dominicæ Quadrageſimæ, prout colligitur *ex d. ca, denique,* & *cap. Quadrageſima,* & *ca.*56. ſextæ Synodi relatis, accedente vniuerſali Eccleſiæ conſuetudine. Caietanus 2.2.*quæſt.* 147.*art.*6.*&* 8. Corduba *in Summa q.*158.

Sanchez

Digitized by Google

Sanchez *ſup. dub.* 19. Nota ſecundo, hæc omnia intelligi debere ſecluſo priuilegio Bullæ Cruciatæ, quale autem ſit id priuilegium quoad iſta, dixi ſupra verbo *Bulla Cruciata num.* 16.

4 Secundo conſiſtit ritus ieiunij Eccleſiaſtici in eo, quod in illo tantum vna refectio, ſeu comeſtio fiat. Ita enim Eccleſiæ conſuetudo obtinuit, eſto nullus textus pro eo afferri poſſit. S. Thom. *ſup. ar.* 6. & Theologi communiter. Non tamen propterea tollitur quo minus ſumi poſſit aliquid per modũ medicinæ, iuxta dicta, vel in parua quãtitate ratione officij, vt contingit in pincernis Principum ad faciendũ credentiam, vel ratione vrbanitatis, vt ſi aliquis poſt prandium finitum inuitetur ab amico ad modicum cibi guſtandum, vel propter aliquas cauſas ſimiles honeſtas, de quibus Sanchez *ſup. dub.* 22. Bonacina *ſup. punct.* 3. *num.* 4. & Layman. *lib.* 4. *Tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 7. Similiter nec tollitur quo minus ſi aliquis ob aliquod negotium prandium interrupit, poſſit, abſoluto negotio, aliqua etiam mora temporis prudentis arbitrio iudicanda interiecta, prandium perficere, ſi animo cõtinuandi illud diſceſſit. Talis enim intentio facit, quod duplex illa refectio cenſeatur moraliter vna. Caietanus *verbo Ieiunium*, Azor. *ſupra cap.* 9. *quæſt.* 1. Layman. *ſup. num.* 6. Similiter, nec tollitur ientaculum, ſeu refectiuncula nocturna, vulgo *Collatio*. Ita enim conſuetudine ferè vniuerſali introductum eſt. Caietanus, Azor. & alij communiter. Quamuis autem circa quantitatem, vel qualitatem cibi, quo edi poteſt in hac refectiuncula varietas ſit opinionum, & aliquæ tam laxæ, vt verendum ſit ne ieiunium Eccleſiaſticum, vel omnino de medio tollant, vel rem de ſolo nomine faciant, ea tamen amplectenda eſt, vt in hac re attendi debeat ad conſuetudinem legitimam inter probos, & timoratos Regionum. Cum enim hæc refectiuncula conſuetudine introducta ſit, conſuetudine etiam (qualis eſt ea, quæ reperitur non inter parum timoratos, quia hæc potius eſt corruptela, ſeu abuſus) ſed inter probos, & timoratos, quoad modum menſurari debet. Toletus *ſupra cap.* 2. *num.* 4. Bonacina *ſupra num.* 2. Credo tamen regulariter loquendo nõ debere in ea excedi in quãtitate tres, aut quatuor vncias, nec in qualitate eſſe ex alio cibo, quam ex pane, fructibus, herbis, oleribus; talis enim eſt vſus inter Regulares, & morigeratos. Vſus autem Hiſpaniæ, quod in peruigilio Natiuitatis Domini plus ſolito collatio fiat, ex fructibus, electuarijs, licet à Nauarro *ſupra num.* 14. reprobetur, approbatur tamen à viris doctiſſimis, ſpecialiter Medina *lib.* 1. *Summ. c.* 14. §. 10. Sanchez *ſup. dub.* 26. ex alijs.

5 Tertio conſiſtit ritus ieiunij Eccleſiaſtici in eo, quod illa vnica refectio, quam dixi de ſubſtantia ipſius, fiat tempore Eccleſiæ conſuetudine determinato, ſcilicet circa meridiem eſto antiquitus tribu

horis

Digitized by Google

horis poſt meridiem fieret, *ca. ſolent de conſecrat. diſt.* 1. Itaut aliter ſine cauſa rationabili facientes peccent. Siluester *in Summa verbo Ieiunium num.* 12. & 13. Nauarrus *ſup. num.* 27. Licet autem aliqui dicant hoc peccatum eſſe mortale (Sanchez *ſupra dub.* 28. plures referens) credo tamen non eſſe niſi veniale. Toletus *ſupra num.* 5. Bonacina *ſupra punct.* 4. poſt Leſſium, & alios. Id certius, quod cauſa rationabili ſubſiſtente, puta itineris faciendi, vel alia pia cauſa, nullum ſit peccatum anticipare hoc tempus, quia hoc modo, & non alio intellecta eſt obligatio huius præcepti. Caietanus 2.2. *quæſt.* 147. *art.* 7. Nauarrus, & Toletus *ſup.* Idem dicendum, ſi ex rationabili etiam cauſa, puta ſtudij, itineris &c. collatio nocturna fiat mane, & prandium nocte, propter eamdem rationem. Toletus *ſup.* Sa *in Summa verbo Ieiunium num.* 8.

6 Obligat hoc præceptum Ieiunij Eccleſiaſtici omnes, & ſingulos fideles annum vigeſimum primum complentes, iuxta dicta ſupra verbo *Aetas num.* 8. & verbo *Annus num.* 9. Ratio eſt, quia etſi ante illam ætatem obligari poſſint fideles ad ieiunandum. Primo, ratione voti, ſi illud emiſerunt. Secundò, ratione pœnitentiæ ipſis impoſitæ, ſi à Confeſſario imponatur. Tertiò, ratione Regulæ, ſi Regulares fuerint, iuxta dicta *tom.* 1. *cap* 7. *num.* 26. & ſupra verbo *Aetas num.* 8. relato; imo etiam pro ſalute ſpirituali, ratione præcepti naturalis, & diuini, ſi ita neceſſarium fuerit ad reprimendas carnis tentationes, vel etiam pro ſalute corporali, ſi ita etiam neceſſariam ad illam fuerit (Toletus *ſup. cap.* 3.) præcepto tamen Eccleſiaſtico ieiunij nullus obligatur ante dictum annum vigeſimumprimum expletum. Ita enim habetur ex generali Eccleſiæ conſuetudine communiter recepta. S. Tho. 2.2. *quæſt.* 147. *art.* 4. *ad* 3. Caietanus, & alij Expoſitores *ibidem*. Qualiter autem Regulares poſſint ex vi Regulæ obligari ad ieiunia etiam Eccleſiaſtica, dixi verbo *Aetas num.* 8. relato. Vbi etiam, & verbo *Annus num.* 9. relato, quid dicendum ſi aliquis expleat dictũ vigeſimumprimum annum ipſo die Ieiunij. Ex quo ſequitur, quod ſi aliquis adimplet dictũ vigeſimumprimũ annum in dimidio Quadrageſimæ, tenetur ieiunare illam medietatem, vel illud, quod illi ſuperſit, etiam ſi vnus tantum dies ſit, quia præceptum hoc eſt de ſingulis diebus poſt illum annum vigeſimumprimum expletum. Sanchez *ſupra dub.* 2. Qui etiam addit ex Angles, & alijs, nec obligari fideles ante vigeſimumprimum annum expletum ad ieiunia inſtituta per Synodalia præcepta, aut ex voto Ciuitatis, quia illa vincula non habent maiorem vim, quam præceptum generale Eccleſiæ.

7 Specialiter pro Regularibus notandum, quod licet, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 13. illi teneantur ad ieiunia indicta per Conſtitu-

Digitized by Google

tiones Synodales, vel per vota, ſeu promiſſiones populorum in quibus ſunt, propter rationem ibi, & ſupra verbo *Feſti dies quod Regulares* aſſignatam, & iuxta modum obligationis ibi præſcriptum, quod idem dico de ieiunijs introductis per conſuetudines generales dictorum populorum, propter eamdem rationem, & quia conſuetudo generalis omnes generaliter obligat (Azor. *tom.* 1, *Inſtit. Moral. lib.* 7. *cap.* 19. *q.* 2. Bonacina *ſup. punct.* 6. *num.* 5. Fagundez *in* 4. *præcept. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 3. Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Ieiunium num.* 2. *&* 3. ex alijs) Ieiunijs tamen introductis per conſuetudines non generales, ſed tantum particulares populorum, v.g. cõſuetudines laycorum ſolum, vel ſolum Clericorum ſæcularium, non tenentur, quia cum ſint homines diuerſi ſtatus habentes diuerſos modos abſtinentiæ, non eſt cur conſuetudo vnius ſtatus obliget alium, Silueſter *in Summ. verbo Ieiunium q.* 2. Azor. & Bonacina relati.

8 Excuſantur autem à Ieiunij Eccleſiaſtici præcepto. Primò, infirmi, vel valetudinarij, qui conſilio medici, vel Superioris non poſſunt abſque notabili damno ieiunare. Secundò, ſenes, quibus inedia, vel vna tantum refectio notabilem afferunt virium debilitatem, quod alijs in ſexageſimo, alijs, & magis regulariter, in ſeptuageſimo, alijs & ſi raro quandoque vltra octuageſimum annum contingit. Siquidem pius Doctor Nauarrus *ſup. num.* 16. teſtatur ſe octuageſimum annum agẽtem potuiſſe ieiunare. Tertiò, pauperes, qui non poſſunt habere ſimul vnum prandium ſufficiens ad ieiunandum pro ea die, qua illud habere non poſſunt. Quartò, laborantes corporaliter, quibus vna tantum refectio ſufficiens non eſt pro ſupportanda abſtinentia Ieiunij. Quintò, laborantes etiam ſpiritualiter, vt ſunt Concionatores in tota Quadrageſima, continui Confeſſarij &c. De quibus omnibus Silueſter *ſupra q.* 9. Caietanus *ſup. & in Summ. verbo Ieiunium*. Nauarrus *ſup. à num.* 16. Toletus *ſup. cap.* 4. & Diana *par.* 1. *Tract.* 9.

9 Specialiter pro Regularibus aliquod impedimentum habentibus ad ieiunandũ, extant plura priuilegia apud Caſſarubium *in Compend. priuilegior. Mendicant. verbo Ieiunium*, & Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regular q.* 100 *art.* 2. *&* 3. quæ omitto, quia partim ſunt ius commune, & ita nullam gratiam nouam concedunt, partim verò viuæ vocis oracula, quæ hoc tempore, iuxta ſæpius dicta inualida ſunt, niſi de nouo confirmentur.

10 Excuſantur etiam à præcepto Ieiunij, illi cum quibus legitimè diſpenſatum eſt ab authoritatem habente, cum hoc præceptum ſit humanum, ac per conſequens diſpenſabile. Vnde Papa pro tota Eccleſia diſpenſare poteſt, cum ipſe ſit ſupra ius Eccleſiaſticum. Caietanus *d. art.* 4. Nauarrus *ſup. num.* 21. Epiſcopus etiam in ſua Diœceſi diſpenſare

Digitized by Google

diſpenſare poteſt cum vno, vel altero, quia non eſt credibile Summũ Pontificem velle, quod pro vnoquoque caſu in particulari occurrenti ipſius diſpenſatio expectaretur. Sotus *lib.1. de iuſt. quaeſt. vlt. ar. vlt.* Nauarrus *ſup.* Idem dicunt pluresde Parochis, quod ſaltem eſt admittendum, quando Epiſcopus abeſt, & ſit conſuetudo ſic faciendi. Caietanus *in Summa verbo Ieiunium cap.3. in fin.* Nauarrus *ſup.* Bonacina *ſup. punct. vlt. num.*17. Maximè id verum eſt de Prælatis Regulariũ, Generalibus ſcilicet, Prouincialibus, Prioribus, Guardianis, &c. propter dicta *tom.*1. *cap.*18. *nu.*55. De quò etiam Fagundez *in* 4. *Eccleſ. præcept. lib.*1. *cap.*9. *num.*5. Tamburinus *de iure Abbat. tom.*2. *diſp.*12. *quæſit.* 5. Idem quoque dicendum de facultate præueniendi horam in die ieiunij, comedendi carnes, oua, lacticinia, &c. propter eamdem rationem. Sanchez *ſup dub.*5. *concl.*10. ex Silueſtro, & Caietano. Semper tamen requiritur cauſa pro tali diſpenſatiòne, prout ſupponunt authores relati. Ea autem ſubſiſtente, minus bene, & minus prudenter faciunt Prælati qui ſubditos recurrentes ad illos pro diſpenſatione nolunt eos conſolari, ſed remittunt illos ipſorum conſciẽtijs. Caietanus *d art.*4. Nauarrus *ſup. num.*22. Caſu autem, quod cauſa non videatur ſufficiens Prælato pro diſpenſatione, poteſt miſcere aliquam commutationem diſpenſationi, iniungendo ſcilicet aliquas orationes, vel pia opera. Sanchez *ſup. concl.*13. ex Caietano, & Nauarro relatis, qui etiam *dub.*6. agit de cauſis ſufficientibus ad hanc diſpenſationem. Declarare autem qualis cauſa ſit ſufficiens, vel dubia pro hac re, pertinet etiam ad medicum. Silueſter *ſup. q.*7. *in fin.* Sanchez *ſup. vlt. concl.* In caſibus autem, in quibus Prælati Regulares diſpenſare poſſunt in prædictis cum ſuis ſubditis, poſſunt etiam ſecum diſpenſare, ne peioris conditionis ſint, quam ſubditi. Fagundez *ſup. num.*6. ex Silueſtro, Soto, Azorio, & alijs.

11 Pro praxi autem huiuſmodi diſpenſationis nota primò, quod licet probabile ſit diſpenſatum ad edendum carnes non teneri ieiunare, quia abſtinentia à carnibus videtur eſſe de ſubſtantia ieiunij Eccleſiaſtici (Caietanus *ſup. art.*8. Henriquez *lib.*7. *de Indulgent. c.*13 Toletus *ſup. cap* 3. *num.*2. Sanchez *ſup. dub* 29. Diana *ſup. Reſolut.*25.) probabilius tamen eſt id ſolum eſſe verum, quando aliquis eſt diſpenſatus ad edendum carnes propter infirmitatem, vel debilitatem, tunc enim conſequenter eſt diſpenſatus à ieiunio, quia eſt eadem ratio diſpenſationis, ſecus verò, quando eſt diſpenſatus ad eſum carnium ob damnum, quod recipit manducando piſces, tunc enim obligatur ad ieiunium, tum quia cum hoc priuilegium ſit contra ius commune, ſtrictè explicandum eſt, tum quia cum præceptum Eccleſiæ in toto ſeruari non poteſt, ſaltem in parte ſeruari debet. Valentia 2.2. *diſp* 9.

Digitized by Google

quæſt.2.*punct*.5.Leſſius *de Iuſt. & Iure, lib*.4.*cap*.2. *dub*.6. *num*.45. ad quem ſenſum reduci poſſunt plures auctores quos affert Victorellus *in Additionibus ad Toletum* loco relato. Diſpenſatus autem ad oua, & lacticinia, proculdubio tenetur ad ieiunium, cum conſtet ex dictis cum eſu ipſorum ſtare poſſe ieiunium. Toletus *d.cap*.3.*num*.2.Naldus *in Summa verbo Ieiunium num*.3. Secundò nota, quod licet ſecundum aliquos(Nauarrum *tom*.1.*conſil.de obſeruat.ieiunij conſil*.5. Medina *in Inſtruct. Confeſſor. lib*.1. *cap*. 14.) diſpenſati in diebus ieiuniorum ad manducandum carnes,oua,vel lacticinia non poſſunt illis diebus edere piſces, probabilius tamen eſt contrarium, quando cum carnibus, ouis,&lacticinijs,piſces non nocent,vel quia ex ſe ſunt boni, vel quia tam parum de ipſis editur,vt nocere non poſſint,vel quia ſolum eduntur ad excitandum appetitum. Azor. *tom*. 1. *Inſtit. Moral. lib*. 7. *cap*. 10. *quæſt*.5. Diana *ſup. Reſolut*. 26. poſt plures alios, quos refert. Caſu etiam quo ſic diſpenſatis noceant piſces, peccabunt quidem contra temperantiam eis veſcentes, ſed non contra præceptū ieiunij, cum ſupponantur legitimè diſpenſati. Azor. & Diana poſt alios. Nota tertiò, quod licet diſpenſati in lacticinio, aut ouis non cenſeantur diſpenſati in carnibus, quia maius quid eſt edere carnes, quam edere oua, & lacticinia (Toletus *ſup. cap*.3. *num*.2.) diſpenſati tamen ad oua,poſſunt comedere lacticinia, & diſpenſati ad lacticinia, poſſunt comedere oua,quia hęc omnia videntur eſſe eiuſdem rationis ad intentum. Azor. *ſup. q*.4. Medina *ſup*. Quamuis Bonacina *ſupra punct*.2. *num*.4. oppoſitum credat.

12. Quæ dicta ſunt de ieiunio Eccleſiaſtico intelligenda etiam ſunt de ieiunijs ex voto, ſeu iuramento, vel ex pœnitentia iniuncta, niſi aliter ex intentione vouentis, aut iurantis,vel Confeſſarij habeatur. Ratio eſt,quia votum,iuramentum, ſeu pœnitentia iniuncta à Confeſſario ſunt quædam lex priuata, quam ipſemet vouens,vel iurans ſibi, vel quam Confeſſarius imponit ad inſtar legis Eccleſiaſticæ de eadem re, ergo per illam menſurari debet. Sotus *lib*. 7.*de Iuſt*. *q*.2.*art*.1. §.*Quæſtionis ſolutio*. Sanchez *lib*.4. *in Decalog*. *cap*. 11. *num*.31. & 54. Ex quo collige ieiunia Religionum,ſiue ex Regula,ſiue ex Conſtitutionibus, aut conſuetudinibus inſtituta, intelligenda etiam eſſe ad inſtar ieiunij Eccleſiaſtici, niſi aliter ex lege ipſa, vel conſuetudine conſtet.

13 Poſſe Regulares ieiunia Eccleſiæ in ſuis Eccleſijs denunciare,cōſtat ex declaratione S.Congreg. relata *tom*.1.*cap*.12. *num*.41, & nouiſſimè refert Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Ieiunium*, *num*.1.

ILLE-

Digitized by Google

ILLEGITIMI REGVLARES.

SVMMARIVM.

De illegitimis Regularibus, remiſſiuè. num.1.
Illegitimorum quot ſunt genera. num. 2.
Filij profeſſorum illegitimi. num.3.
Quid de filijs Nouitiorum, habentium votum ſimplex, aut Clericorum in minoribus. num. 4.
Quid de filijs genitis ex Matrimonio clandeſtino. num. 5.
Quid de genitis ex Sacerdote coniugato. num.6.
Illegitimi ſunt Irregulares. num.7.
Inhabiles ad dignitates, & prælatias Religionum. num.8.
An ad gradus. ibidem.
Item ad quæcunque beneficia. num. 9.
An ad habitum, & profeſſionem. num.10.
Quid de incapacitate ad bona ſuorum parentum. num.11.
An filij ex Matrimon. nullo ob impedimētū occultū, ſint illegitimi. n.12
Quando illegitimi legitimantur per ſubſequens Matrimonium. n.13.
Quando ex diſpenſatione Papæ. num. 14.
An à Principe ſæculari. ibidem.
Quid de filijs expoſitis an ſint illegitimi. num.15.
An in dubio aliquis habendus ſit vt legitimus. num.16.
An in hoc credendum parentibus. ibidem.
Illegitimus factus profeſſus, an indigeat diſpenſatione. num.17.
Quid ex priuilegijs Religionum, ibidem.
De diſpenſatione Regularium illegitimorum ad beneficia. num.18.
De legitimatione familiarium Regularium. num.19.
Alia remiſſiuè. num. 20.

1 DE Illegitimis Regularibus nonnulla dixi tomis prioribus, videlicet per Profeſſionem tolli eorum irregularitatem, quæ eſt ex defectu natalium, ad Ordines, non tamen ad dignitates, & officia, *tom.1. cap. 3. num.2.* Item Illegitimos non poſſe eligi in Prælatos, eodem *tom.1. cap. 15. nu.25. &* 38. & *cap. 18. n.7. &* 8. A quo poſſunt diſpenſari, eo *cap. 18. num.* 60. 61. *&* 63. & *to.2. cap.12. n.21.* Quando cenſentur diſpenſati, eo *cap.18. num.61. & 63.* Quorū officiorum ſunt incapaces *ibid. n.62* & *t.2. c.13. nu.50.* ac *c.18. n.34.* An ſint capaces habitus, & ProfeſſionisRegularis, eo *to.1. c.24. n.21.* An illegitima eligi poſſit in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam, eo *t.1. cap.26. num.6.* Nunc alia addenda, vel pro materiæ complemento

Digitized by Google

2 Illegitimi, ideſt, non ex legitimo Matrimonio nati, licet iure antiquo variè diſtinguerentur, erant enim alij naturales, alij ſp urij, alij nothi, alij manſeres, alij nefarij, alij adulterini &c. hodie tamen præſertim ex iure Canonico,& ad noſtrum intentum, in duo tantum genera diuiduntur, ſcilicet in naturales,& in ſpurios,vulgo *Baſtardos*. Naturales ſunt illi,qui geniti ſunt à parentibus, qui tempore conceptionis, vel natiuitatis matrimonio coniungi poterant; ſpurij verò è contra, illi, qui geniti ſunt à parentibus, inter quos matrimonium dicto tempore eſſe non poterat,vt qui nati ſunt ex conſanguineis,vel aliàs coniugatis, Religioſis, ſeu promotis ad ſacros Ordines. Sanchez *t.2.conſil.Moral.lib.4.c.3.dub.*1. Sanctarellus *Variar.q.*24. *n.*2.*&* 3.
3 Vnde infertur primò, quod ſi v terque cõiux,vel alter ſolum poſt matrimonium ratum ritè contractum ante conſumationem illius ad Religionem tranſeat, & in ea profiteatur, ſi poſtea ſe cognoſcant, & filium generent, talis filius eſt ſpurius, quia per profeſſionem Matrimonium eſt diſſolutum, & amplius inter eos Matrimonium eſſe non poteſt. Sayrus *lib.6. de Cenſur. cap.* 10.*num.*40. Cornexo *tom.* 2. *in* 3.*par.tract.*5. *de Irregularit.diſp.*15. *dub.*1. Si autem prædicti tempore nouitiatus coniungantur,filij ex tali copula nati erunt legitimi, cum adhuc perſeueret Matrimonium validum parentum.
4 Infertur ſecundò, quod filij geniti ex Religioſo, vel Religioſa nouitijs intra annum probationis, ſi nullum aliud impedimentum adſit,ſunt naturales, quia eo tempore parentes contrahere poterant. Sanchez *ſupra dub.* 3. *concl.* 2. Vnde conſequenter per ſubſequens matrimonium legitimantur, iuxta dicenda inferius. Peirinis *tom.* 2. *de Prælato q.*2.*cap.*5.§.9.*num.*114.Idem dico de filijs genitis ex parentibus habentibus votum ſimplex caſtitatis,quia tale votum non dirimit matrimonium. Leſſius *lib.*2.*de iuſt.cap.*19.*dub.*6.*num.*57. Sanctarellus *ſup.q.*21. *num.*1. Quod etiam dicendum generaliter de filijs genitis ex parentibus ſolum habentibus impedimentum aliquod impediens, non dirimens Matrimonium. Sanchez *ſup.dub.*2. Ac de filijs genitis à Clerico in minoribus conſtituto cum ſoluta, etiam ſi haberet beneficium Eccleſiaſticum, quia tales contrahere poſſunt. Silueſter *in Summa verbo Legitimus q.*8. Sanchez *ſup.dub.*3.
5 Infertur tertiò, quod filij geniti ex Matrimonio clandeſtino poſt Concilium Tridentinum ſunt illegitimi,quia tale matrimonium poſt Concilium eſt inualidum. Suarez *tom.*5.*in* 3.*par.diſp.*50.*ſect.*1.*n.*9. Cornexo *ſup.*Secus dicendum de filijs genitis ex Matrimonio coram Parocho, & teſtibus celebrato,prætermiſſis tamen publicis denunciationibus à Concilio requiſitis, quia tale Matrimonium validum eſt, quamuis cum peccato celebratum. Suarez *ſup. num.* 10. Quid verò

di-

Digitized by Google

dicendum de filijs genitis ex Matrimonio clandeſtino valido, ſi daretur, agunt Peirinis *ſupra num.* 108. ex alijs.

6 Infertur quartò, quod quando maritus de licentia vxoris fit Sacerdos, & poſtea accedit ad ipſam filius ex tali concubitu genitus eſt illegitimus, & ſpurius, quia non ſolum eſt ex ſacrilego concubitu natus, ſed etiam genitus eo tempore, quo Matrimonium contrahere nō poterant parentes, ratione voti ſolemnis emiſſi, *cap. litteras de fil. preſbyterorum*. Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 58. Et ſi oppoſitum teneat cum alijs Sanctarellus *ſup. q.* 21. *num.* 2.

7 Hi ergo omnes illegitimi quicunque illi ſint, & quantumuis occulti Irregulares ſunt, & per conſequēs inhabiles ad Ordines ſuſcipiēdos, *cap.* 1. *&* 2. *de fil. Presbyterorum*, & *cap.* 1. *eodem tit. in* 6. & alijs iuribus. Bacconius *in* 4. *diſt.* 25. *q.* 6. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *n.* 201. Cornexo *ſupra*. Prohibuit autem Eccleſia illegitimos Ordinari, quia plerumque ſunt vitioſi, & male educati, & quia timetur ne paterna ſcelera ſequantur, ac ob reuerentiam, ac honorem ſacrorum Ordinū, Sayrus *ſup. num.* 36. Auila *de Cenſur. par.* 7. *diſp.* 3. *dub.* 6. & alij cōmuniter. Vnde illegitimus Ordines ſuſcipiens ſine diſpenſatione peccat mortaliter, & eſt ſuſpenſus ab executione illorum. Sayrus *ſupra num.* 37. Theſaurus *in praxi par.* 2. *verbo Illegitimus cap.* 1. apud quos etiam de pœnis Epiſcopi ordinantis illum.

8 Inhabiles etiam ſunt ad dignitates, Prælatias, & Perſonatus Religionum, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 7. & *tom.* 2. *cap.* 12. *nu* 21. *& cap.* 13. *num.* 50. Quando autem aliquis in ſæculo diſpenſatus, cenſeatur etiam diſpenſatus pro prædictis dignitatibus &c. dixi eo *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 61. Quæ etiam officia Religionum illis nominibus intelligantur, aut non, dixi eo loco *num.* 62. & *tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 50. vbi etiam quando tales illegitimi cenſendi ſint à Prælatis diſpenſati. An autē idē dicendū ſit de Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis Monialium, vt illegitimæ ad ea munera aſſumi nō poſſint, conſtat ex dictis *to.* 1. *c.* 26. *n.* 6

Nec etiam poſſunt Regulares illegitimi habere gradus Bachalaureatus, Præſentatus, ſeu Licentiatus, Magiſterij, ſeu Doctoratus, de quibus egi ſupra verbo *Gradus, & Graduati Regulares num.* 2. ſine diſpenſatione. Naldus *in Summa, verbo Doctor. num.* 1. Bordonus *Reſolutione* 12. *num.* 33. Qui quamuis ſolum loquantur, de gradu Doctoratus, eſt tamen eadem ratio de alijs. Fundamentum Bordoni eſt, quia huiuſmodi gradus (Doctoratus præſertim) ſunt dignitates, ex eo enim ſequitur illegitimos non eſſe capaces illorum, iuxta dicta ſuperius. Cæterum hæc probatio inefficax eſt, etſi enim Doctoratus dignitas ſit largo modo, & impropriè, quia id colligitur ex *cap. quanto de Magiſtris*, & ita teneant *ibidem* Abbas, Ioannes Ananias, Felinus,

& alij, & colligitur ex Gloſſ. *in l. Iulia, ff. ad l. Iuliam , de vi pub.* & expreſsè teneant Siluester *in Summa verbo Doctor.q.*1. & Theſaurus *in praxi par.*2. *verbo Medici cap.*1. ex alijs, nihilominus propriè , & rigoroſè loquendo Doctoratus (multò minus alij gradus) dignitates non ſunt, vt rectè Suarez 5. *tom. in* 3. *par. diſp.*16. *ſect.*2, *num.*4. & dixi *ſup.* loco relato . Ratio eſt, non ſolum quia in Bullis, & decretis Summorum Pontificum , & Sacrarum Congregationum ſæpè ſæpius ponuntur vt diſtincta gradus, & dignitates,cum loquuntur de pœnis, quas incurrunt tranſgreſſores ipſorum; ſed etiam,quia iuxta dicta *to.*2. *cap.*13. *num.*2. dignitas eſt adminiſtratio cum iuriſdictione,iſti autẽ gradus nullam iuriſdictionem important. Etſi Doctor actu legens habere dicatur iuriſdictionem ordinariam ſuper ſcholares,vt ex varijs iuribus probat Siluester ſupra. Ratio ergo quare prædictorum graduũ non ſint capaces illegitimi eſt,quia iuxta dicta eo *cap.* 13.*num.*6. huiuſmodi gradus ſunt veluti perſonatus in Religione , cum importent prẹeminentiam , ſeu præcedentiam ſine iuriſdictione , quod eſſe de ratione perſonatus, dixi eo loco *num.* 2. Ex quo infertur illegitimos non eſſe illorum capaces ante diſpenſationem, ſiquidem iuxta dicta *ſupra* non ſunt capaces perſonatuum . Accedit quod Sixtus quintus in Bulla *Cum de omnibus in* 2. *tom. Bullarij num.* 71. illegitimos incapaces eſſe graduum honorum,& dignitatum ſui Ordinis,declarauit. Neque obſtat, quod ipſe Sixtus in alia Bulla *Ad Romanum*, vbi priorem moderatus eſt,declarauit etiam *appellatione dignitatum, honorũ, graduũ, debere intelligi Præpoſitatus, Abbatiatus, Prioratus, Guardianatus, Cuſtodiatus, Prouincialium, ac Generalium Superiorum officia, & alia his ſimilia cum honore, & ſuperioritate coniuncta.* Quia, vt ipſemet Pontifex ibidem etiam declarat, hoc ſolum intelligitur de illegitimis,qui ex *ſacrilegio, vel inceſtu geniti* non ſunt . Qui ergo ex ſacrilegio, vel inceſtu geniti fuerunt incapaces erunt in Religione dictorum graduum,etiam ex iure dictæ Sixtinæ .

9 Inhabiles etiam ſunt prædicti Illegitimi ad quæcunque beneficia, ſiue ſæcularia, ſiue Regularia, iuxta dicta *tom.* 2.*cap.* 18.*num.* 34. & *ſup.verbo Beneficium, & Beneficiati* .

10 Inhabiles etiam erant prædicti Illegitimi ad habitum, & profeſſionem Regularem ex vi Conſtitutionis Sixti 5. *Cum de omnibus*, quam retuli *ſup.&to.*1.*c.*24.*n.*21. Quia tamen hæc Conſtitutio moderata fuit per Gregoriũ 14. & Clem.8. iuxta ibidẽ dicta,ideo quoad hoc attendendum eſt ad particularia iura Religionum. An verò licitè admittantur ad Religiones, dixi eo loco , & de eo conſulendæ ſunt Religionum Conſtitutiones.

11 De incapacitate porrò quam Illegitimi habent ad bona ſuorum parentum

parentum hæreditanda, vel obtinenda, quia parum inſtituto noſtro, quod præcipuè eſt de Regularium inſtructione, quo ad forum conſcientiæ deſeruit, agere prætermittimus. Videatur Molina *to.* 1. *diſp.* 166. Sanchez *cap.*4. relato. Theſaurus *ſup.cap.*3.

12 Nota tamen primo, pro his, quæ dicta ſunt, quod filij nati ex Matrimonio nullo ob aliquod impedimentum dirimens occultum, ſi tamen illud Matrimonium in facie Eccleſiæ contractum fuerit, ſunt legitimi, & capaces omnium prædictorum. Ratio eſt, quia iure canonico tales habentur pro legitimis, vt conſtat ex *cap. ex tenore qui filij ſint legitimi*, vbi cum quidam coniugatus viuente vxore contraxiſſet cum alia, & ex ea ignorante primum viri Matrimonium genuiſſet filium, talis vocatur legitimus. Suarez *tom.*5.*in* 3.*par. diſp.*50. *ſect.* 1. *num.*6. Cornexo *d. dub.*1. Ex quo rectè colligunt id procedere non ſolum quando vterque coniux bona fide contraxit, ſed etiam quando hęc bona fides in altero tantum fuit, nam in caſu illius *cap. ex tenore* ſola mater bonam fidem habuiſſe dicitur. Adde, quod cum eſt dubiũ de bona fide parentum, ſemper præſumitur eos bona fide contraxiſſe, dum non probantur mala id feciſſe. Couarrub. *par.* 2. *de Matr. cap.*8. §.1. *num.*4. Peirinis *ſup. num.* 106. In caſu etiam dubij de validitate Matrimonij, quoad vſque à Iudice feratur ſententia de nullitate ipſius, filij ex eo geniti cenſentur legitimi, & eſſe in bona fide. Per regulam in *ca. ſi virgo.*34.*q.*2. & *cap. cum inter qui filij ſint legitimi*. Couarrubias *ſup. num.*6. Sayrus *ſup. num.*33. Peirinis *ſup. num.* 109. *&* 110.

13 Nota ſecundo, quod filij illegitimi legitimantur per ſubſequens Matrimonium. *cap. Conqueſtus, & cap. tanta, qui filij ſint legitimi*. Suarez *d. ſect.* 1. *num.*2. Garzia *de Benefic. par.* 7. *cap.*2. *num.* 28. & fiunt habiles ad omnia, etiam ad Cardinalatum, & Papatum. Theſaur. *ſup. cap.*2. ex Vgolino, & alijs. Etiam ſi Matrimonium illud contrahatur ab infirmo prope mortem, cum tale matrimonium ſit verum, ac per conſequens gaudere debeat priuilegio dicti *cap. conqueſtus, & tanta*. Couarruuias *ſup.* §. 2. *num.* 10. Sayrus *ſup. cap.* 10. *num.* 22. Etiam ſi tale Matrimonium ſolum ſit ratum, propter eamdem rationẽ. Sa *in Summa verbo Filius num.*17. Modò tamen tempore generationis parentes ſint habiles ad contrahendum inter ſe, nam ſi aliquis eorum fuerit Matrimonio copulatus, vel aliud ſimile impedimentum dirimens interceſſerit, etiam ſi poſtea ablato impedimento Matrimoniũ contrahant, filij prius habiti erunt illegitimi. Ita enim habetur *d. cap. tanta*. Suarez *ſup.* Peirinis *num.*114. apud quos alia. Vnde infertur, quod filij ſpurij nunquam legitimantur per ſubſequẽs Matrimonium, quia ſpurij, vt dictum eſt, ſunt illi, qui generantur à parentibus, qui tẽpore generationis contrahere non poterant. Garzia *ſupra num.* 33.

Henri-

Digitized by Google

Henriquez *lib.* 11. *cap.* 20. §. 3. Addunt plures id eſſe verum etiam ſi ſpurcitatis cauſa ab altero, vel ambobus coniugibus ignoretur. Suarez *ſup. num.* 5. Alij verò oppoſitum probabile exiſtimant. Peirinis *ſup. num.* 117. Solum ergo filij naturales ſunt illi, qui per ſubſequens Matrimonium parentum legitimantur. Solum enim ipſorum parentes tempore copulæ contrahere poterant. Sanchez *ſup. dub.* 3. Sic autem legitimati habiles redduntur ad omnia ſicut legitimi, ſcilicet ad Ordines, dignitates, &c, etiam Epiſcopalem. Sayrus *ſup. num.* 3. Henriquez *ſup.* §. 2.

14 Nota tertiò, quòd filij illegitimi, etiam ſpurij, habiti ex inceſtu, vel alio impedimento irritante, legitimantur etiam per ſubſequens Matrimonium celebratum cum diſpenſatione Papæ cum clauſula illa, *Prolem ſuſceptam, ſi qua eſt, & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo*. Hanc enim vim habent verba Papæ. Garzia *ſupra num.* 40. Sanctarellus *variar. quæſt.* 22. *num.* 11. Legitimari etiam poſſunt à Papa, & à Principe ſæculari, licet diuerſimodè, nam à Papa legitimari poſſunt, quoad inhabilitates iure Canonico introductas, & in aliquibus caſibus, etiam quoad inhabilitates ad ſæcularia, & iure ciuili impoſitas, à ſæculari verò Principe, non niſi quoad inhabilitates ſæculares, de quo & alijs concernentibus Molina *tom.* 1. *de iuſt. Tract.* 2. *diſp.* 171. *&* 173. & Theſaur. *ſupra.* Vnde collige, quod legitimatus à Principe ſi intret Religionem non cenſetur diſpenſatus ad officia Ordinis, quia Princeps non poteſt tollere impedimenta canonica. Portellus *in dub. Regular. verbo Illegitimus, num.* 5. Diana 3. *par. tract.* 2. *Reſolut.* 102.

15 Nota quartò, quod filij expoſiti, quorum parentes, etiam facta ſufficienti diligentia omnino ignorantur, licet à pluribus inter illegitimos cenſeantur, quia vt in plurimum tales ex turpi conceptione ſūt nati, & in obſcuris inſpici ſoleat, quod eſt veriſimilius, iuxta regulam Iuris (Bonacina *de Cenſuris diſp.* 7. *quæſt.* 2. *punct.* 3. *num.* 10. poſt alios, quos refert) valde tamen probabile eſt, eos eſſe legitimos cenſendos, quia experientia compertum eſt oppoſitum ſæpè contingere, ſcilicet quod legitimè vxorati, propter aliquas cauſas, paupertatem præcipuè, ſuos filios legitimos exponant. Quapropter in re dubia pars benignior eſt amplectenda. Quam tenent Sa *ſupra verbo Filius n.* 8. Flauius Cherubinus *in Compend. Bullar.* 2. *tom. in Conſtit.* 44. *Gregor.* 13. *Scholio* 1. alijs relatis, & Cornexo *ſupra* ex Bulla quadam Gregorij 14. anno 1591. quam tamen non vidi. Diana *par.* 2. *Tract.* 15. *Reſolut.* 22. *& par.* 4. *Tract.* 2. *Reſolut.* 58. Suarez etiam *ſup. ſect.* 4. *num.* 4. Licet enim oppoſitam ſententiam dicat ſecuram, & conſulendam, iſtam verò probabilem etiam in praxi putat. Quare ad intentū

Regula-

Digitized by Google

Regularium cenſeo, quod ſi tales expoſiti ad Religionem admittantur, capaces ſunt abſque vlla diſpenſatione omnium officiorum Religionis, prout expreſsè tenet Peirinis *ſup.nu.*136. plures alios referens.
16 Nota quintò, quod iuxta dicta ſupra verbo *dubia Regularium num.* 8.qui dubitat an ſit legitimus poteſt ſe habere pro legitimo,quia ſiue tale dubium ſit iuris, ſiue facti, poteſt in ſui fauorē iudicare;propter ibidem dicta; quod etiam tenet Cornexo *ſupra.* Vnde etiam caſu, quod ſit dubium an aliquis ſit naturalis, vel ſpurius, debet potius exiſtimari naturalis, quam ſpurius, tum quia ſemper debet capi præſumptio, quæ excludat delictum *l.Merito , ff.pro Socio* : tum quia magis præſumendum eſt honeſtum poſſibile, quam inhoneſtum, & turpe. *cap.eſtote de regul. iur.* tum quia illud eſt magis præſumendum quod filio eſt magis fauorabile. *l.Miles*, §. *Defuncto , ff. de adult.* Peirinis *ſup.num.*123.Vnde etiam filius non tenetur credere matri aſſeueranti etiam cum iuramento, ac etiam in caſu mortis,eum eſſe illegitimum. Ratio eſt non ſolum quia poteſt dubitare an mater id dicat ex odio, leuitate, aut falſa imaginatione,ſed etiam quod id non ſit certum,quia licet ea poſſit eſſe certa de adulterio, non tamen, quod conceperit ex adultero, ſi circa idem tempus ſimul cognoſcebatur à marito. Sotus *lib.*4. *de iuſtitia quæſt.*7. *art.*2. *ad ſecundum.*Nauarrus *in Man.c.*27. *num.*201.Suarez *ſupra ſect.*4.*num.*5. Niſi quando teſtimonio matris adduntur aliæ circunſtantiæ, quæ rem faciant moraliter certam, vt quando additur etiam teſtimonium patris, & conſtat illum abfuiſſe, nec potuiſſe ipſum generare, vel aliæ ſimiles. Sotus *ſup.* Suarez *ſup. num.*7.Bonacina *ſup.punct.*3.*num.*5. Diana 4.*par.Reſolut.*59. Multò minus tenetur quis credere famæ, vel rumori ſparſo de ſua illegitimitate, quia hæc non inducunt ſufficientē probationem, & ideo præualet poſſeſſio cum titulo Matrimonij, & quod à parentibus, vt legitimus ſemper tractatus fuerit. Suarez, & Diana *ſup.* ex alijs.
17 Circa diſpenſationem autem in illegitimitate,ſeu irregularitate, quæ illā comitatur, quatenus ſpectat ad Regulares. Nota ſextò, quod illegitimus factus Religioſus profeſſus,non indiget noua diſpenſatione ad Ordines ſuſcipiendos; per profeſſionem namque in Religione approbata tollitur irregularitas, quæ eſt ex defectu natalium, quoad hoc, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*3.*num.*2. Vbi etiam alia ad intentum. Quia tamen,vt ibi dixi,per profeſſionem non legitimatur quoad Prælaturas Religionum, ideo ad illas obtinendas requiritur diſpenſatio, iuxta dicta eodem *tom.*1.*cap.*15. *num.*25. & 38. & *cap.* 18. *num.*7. De quo etiam Sanctarellus *ſup.q.*40. Qualiter autem, & à quibus poſſint prædicti illegitimi diſpenſari, & de alijs circunſtantijs huiuſmodi diſpenſationis, ac de officijs quorum capaces ſunt ſine dicta diſpen-

ſatione

ſatione, dictum eſt eo *cap.*18. *num.*60. & ſequentibus, & *tom.*2.*c.*12. *num.*21. *&* *cap.*13. *num.*50. Quibus addendum eſt, Portellum in *Dub. Regular. verbo Illegitimus num.*9. *&* *in Reſponſionib. moralib. par.*3. *caſu* 24. *num.* 2. aſſerre priuilegium quoddam conceſſum Religioſis S. Ioannis Euangeliſtę in Portugallia, in quo habetur, vt admiſſus ad Profeſſionẽ inter illos, ſi habet defectum natalium ipſo facto ſit diſpẽſatus non ſolum ad Ordines, ſed etiam ad omnia ſolita gubernari per Fratres illius Ordinis, Prioratus, Rectorias, &c. quo priuilegio gaudere dicit Fratres Minores, idemque diceret de alijs Religionibus habẽtibus generalem cõmunicationem priuilegiorum omnium Religionum, quales ſumus Carmelitæ, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.*3. *num.*17. Sed quamuis ipſe aſſerat prædictum priuilegium eſſe in praxi apud prædictos Religioſos: quia tamen non mihi conſtat an ſit viuæ vocis oraculo conceſſum, ac per conſequens reuocatum his temporibus, iuxta ſæpius dicta, vel eſto, quod tale non ſit, quia reuocatum etiam videtur per reuocationem generalem ſimilium priuilegiorum factam per Sixtũ 5. in duabus Conſtitutionibus, de quibus *tom.* 1. *cap.*18. *n.*69. dixi, præſertim in ſecunda, vbi expreſsè etiam nominantur illi, qui *eo ipſo per ingreſſum Religionis* legitimati erãt, & moderatis per Gregorium 14. in Bulla *Circumſpecta*, de qua eo loco dixi. Ideo non audeo dicere poſſe nos, aut aliquos alios Religioſos tali priuilegio vti. Idẽ dico de alio priuilegio pro Fratribus Hieronymianis, quod refert idẽ Portelkus loco relato *ex Dub. Regular. n.*10. Et de alio Eugenij 4. inſerto in alio Iulij 2. pro Congregatione Monachorum Caſſinenſium, quod refert Tamburinus *de Iure Abbatum tom.*1. *in fine*. In quo dictis Monachis conceditur, quod qui defectum nataliũ patiuntur, huiuſmodi defectu non obſtante ad Prælaturas in eorum Monaſterijs liberè valeant prouideri. Solum ergo propter priuilegium eiuſdem Gregorij 14. pro Clericis Regularibus Miniſtris Infirmorum, quod retuli eo *num.*60. poſſunt illi, & qui communicant cum illis in priuilegijs diſpenſari à ſuis Superioribus. Vide Peirinis, & Dianam ibi relatos, ac Tamburinum *de Iure Abbat. tom.*1. *diſp.*5. *quæſt.*14. *nu.* 10 Idem dico de Clericis Regularibus de Somaſcha propter priuilegium Clementis 8. in 3. tomo Bullarij inter Conſtitutiones huius Pontificis *num.* 21. Ibi enim Pontifex ipſis concedit quod poſſint in defectu natalium diſpenſari à Præpoſito generali cum voto Conſiliariorum à Capitulo generali deputatorum, ad dignitates, & officia Ordinis. An autem Religioſus illegitimus præfici poſſit in ea Religione, in qua eius pater Prælatus fuit, dixi probabilem eſſe partem affirmatiuam eo *num.*60. etſi oppoſitum ſatis probabiliter defendant Sigiſmũdus à Bononia *de elect. d.*75. & Peirin. loco relato ex *tom.*2. *de Præ-*

lato

Digitized by Google

*lato num.*137. & ſequentibus. Vide aliquas declarationes S. Congregationis ad intentum apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Illegitimus, & verbo Filius illegitimus.*

18 Circa diſpenſationem verò Regularium illegitimorum ad beneficia, dicendum, quod ſi ea ſint ſæcularia, indigent Papæ diſpenſatione, ſicut & collatione ab ipſo facienda, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.*2. *n.*17. *& tom.*2. *cap.*18. *num.*1. Si verò fuerint Regularia, Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.*13. *art.*6. dicit Generalem Ordinis S. Hieronymi habere priuilegium ad eam dandam ex Paulo 3. & Eugenio 4. dūmodo tale beneficium nō ſit perpetuum. In iure etiam communi ſtādo, *cap.*1. *de fil. Presb. in* 6. licet ad beneficia curam animarum habentia non poſſit Illegitimus ab alio, quam à Papa diſpenſari; benè tamen ad beneficia, quibus cura non imminet animarum. Cornexo *ſup. dub.*2. Bonacina *d. punct.*3. *num.*15. Ex quo colligi videtur etiam Prælatum Regularem, qui iuriſdictione quaſi Epiſcopali fruitur, poſſe diſpenſare cum ſuo ſubdito Regulari ad beneficium Regulare curam animarum non habens. Addunt aliqui poſſe Epiſcopum diſpenſare ſuper illegitimitate ex delicto occulto proueniente, iuxta Conc. Trident. *ſeſſ.*24. *cap.*6. (Auila *de Cenſur. par.*7. *diſput.*3. *dub.*7. & probabile cenſet Cornexo *ſupra*) Quod ſi eſſet verum, etiam poſſent Prælati aliqui Regulares id facere cum ſuis ſubditis, propter priuilegium Pij 5. quod retuli *tom.* 1. *cap.*18. *num.*31. & refertur à Confettio *in Collectan. Litterar. Apoſtolicar. & priuileg. Regular. Mendicant. in Pio* 5. *num.*10. vbi facultas conceſſa Epiſcopis à Concil. Trident. eo loco, conceditur etiam Prælatis Dominicanorum pro ſuis ſubditis immediate tamen per ipſos Prælatos exercenda, prout indicat Peirinis loco relato *num.* 143. Verumtamen, quia probabilius eſt facultatem à Concilio eo loco Epiſcopis tributam ſolum eſſe reſpectu irregularitatum, ſeu ſuſpenſionum ex delicto occulto ipſorum irregularium, vel ſuſpenſorum prouenientibus, non ex delicto occulto aliorum, prout contingit in illegitimitate (Rodriguez *ſup. art.* 6. Suarez *ſup. ſect.* 5. *num.*5. Bonacina *ſup.*) ideo oppoſitum eſt probabilius.

Quamuis etiam Bordonus ſupra *num.*37. indicare videatur Prælatos Regulares poſſe diſpenſare cum illegitimis ad obtinēdos gradus, etiam iure communi, propter *cap.* 1. *de filijs Presbyterorum in* 6. nihilominus dicendum eſt contrarium. Et ſi enim in eo capite concedatur Epiſcopo facultas diſpenſandi cum illegitimis in beneficio ſimplici, cui cura animarum non imminet, quod etiam videatur dicendum de Prælatis Regularibus, cum ipſi habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem; non tamen propterea poteſt Epiſcopus in perſonatu, vel dignitate, etiam ſine cura, diſpenſare, vt expreſsè habet gloſſa *ibi*

verbo

verbo Beneficium, & ſequuntur Henriquez, Auila, Azor, Garzia, & alij quos refert, & etiam ſequitur Barboſa *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, Allegat.* 45. *num.* 29. Quod potiori ratione dicendum eſt de Prælatis Regularibus. Præſertim cum iſti gradus perſonatus quidam ſint, vt dictum eſt. Solum ergo ex priuilegijs adductis id facere poſsũt.

19 An poſſint familiares Regularium legitimari à Prælatis ipſorum ad obtinenda beneficia, vide dicta *tom.* 2. *cap.* 16. *num.* 26. ex Rodriguez, & alijs.

20 Alia pro hac materia, vide infra verbo *Irregularitas*.

IMMVNITAS ECCLESIARVM.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
In quo conſiſtat Immunitas Eccleſiarum. ibidem.
Hoc priuilegio gaudent Eccleſiæ conſecratæ. num. 2.
Item benedictæ, & alia loca Sacra. ibidem.
Quid de alijs locis illis adiunctis. ibidem.
De Sacerdote portante Sanctiſſ. Sacramentum. ibidem.
Monaſteria, & domus Regularium gaudent eodem priuilegio. n. 3.
Quid de priuatis Oratorijs. num. 4.
Omnes fideles bãptizati gaudere poſſunt hac Immunitate. num. 5.
Quid de Hæreticis, Iudæis, Paganis, Cathecumenis, Excommunicatis &c. ibidem.
Quid de Religioſis, & Clericis. num. 6.
In quibus caſibus ſuffragetur hac Immunitas Eccleſiaſtica. num. 7.
Excluduntur ab illa latrones publici. num. 8.
Viarum graſſatores &c. num. 9.
Depopulatores agrorum. num. 10.
Homicida in Eccleſijs. num. 11.
Quomodo id intelligendum. ibidem.
An cõmittentes alia crimina in Eccleſijs potiãtur hac Immunit. ibid.
Priuantur illa Proditores. num. 12.
Item rei criminis aſſaſſinij num. 13.
Et rei criminis hæreſis. num. 14.
Ac rei criminis læſæ Maieſtatis. num. 15.
Crimino ſi quibus ſuffragatur hac immunitas. num. 16.
De Apoſtatis Regularibus quid dicendum. num. 17.
Effectus huius immunitatis. num. 18.

An

An in Eccleſia exiſtens poſſit priuari armis. num. 19.
Quis reus potiatur hac immunitate: num ibidem.
De culpa, & pœnis extrahentium reos: num. 20.
Quæ pœna illis ſint impoſitæ. num. 21.
Praxis Regularium circa reos ad eorum Eccleſias confugientes. n. 22.
An teneantur illis de victu prouidere. num. 23.
Quid de bannitis. num. 24.
Quid de reis, qui gaudere non poſſunt immunitate Eccleſiaſtica. n. 2
Ex Conſtitutione Gregorij 14. *num.* 25. 26. 27.
Iudices ſæculares in quibus caſibus poſſunt extrahere reos. num. 28.
Quo pacto id faciendum. ibidem.
Contra Miniſtros Curiæ violentiam aliquam exercentes. num. 29.

1 DE hac re nonnulla cæpi dicere *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 83. & ſupra verbo *Bannitus num.* 8. In præſenti verò pro materiæ, etiam Regularibus neceſſariæ, complemento plura dicenda, præſertim primo, quibus locis Sacris, ſeu Eccleſijs competat ius hoc Immunitatis. Secundò, qui delinquentes illa gaudeant. Tertiò in quibus caſibus. Quartò, quos effectus pariat. Quintò, quam culpam, aut pœnam incurrant illam violantes. Sextò, magis ad praxim Regularium, quomodo ſe gerere debeant ipſi cum malefactorib. ad ſuas Eccleſias, vel loca confugientibus, maximè ſi à Iudicibus ſæcularibus requirantur. Supponitur autem pro dicendis hanc Immunitatem in eo conſiſtere, vt Eccleſia, ſeu loca Sacra ſint tanquā aſylū quoddam ad ſe confugientium, ita vt delinquentes, qui ad illa confugiunt, ex eis extrahi per vim non poſſint. Hoc enim priuilegium competit Eccleſijs, ſeu locis Sacris iure Eccleſiaſtico 17. *q.* 4. *ca. miror. ca. Reum, ca. Frater. ca. ad Epiſcopos, ca. nullus. ca. Si quis contumax, ca. metuentes, ca. diffiniunt, ca. id conſtituimus, & cap. Inter alia de Immunit. Eccleſ.* Maximè ex Conſtitutione Gregor. 14. *Cum alias*, quam retuli dicto *num.* 83. & de qua poſtea ſæpius. Iure etiam ciuili ex *C. de his, qui ad Eccleſiam confugiunt.* Eſtque ſatis conforme iuri diuino veteris legis, quo non ſolum inſtitutæ erant Ciuitates refugij pro delinquentibus, ſed etiam ipſum templum Salomonicum eo priuilegio frui videbatur, prout colligitur probabiliter ex Exodi 21. & 3. *Reg.* 1. De quibus ex antiquioribus Bacconius *in* 4. *diſt.* 12. *art.* 1. & ex Neotherius, Couarrub. *Reſolut. cap.* 20. *nu.* 2. Rodriguez *to.* 2. *q. Regular. quaſt.* 50. *art.* 1. Suarez *tom.* 1. *de Relig. Tract.* 2. *lib.* 3. *c.* 8. *n.* 9. & ſeqq. Layman. *lib.* 4. *Tract.* 9. *c.* 3. *n.* 1. Bordon. *Reſolut.* 1. & alij.

2 Ergo ad primum dicendum hoc priuilegio gaudere primo Eccleſiam conſecratam; ea enim eſt locus Sacerrimus. Siluester *in Summa*

ma verbo Immunitas 1.num.2. & verbo Immunitas 3. num.1. Sanchez *tom.2.conſil.Moral.lib.6.cap.1.dub.7.num.2.* Deinde Eccleſia etiam non conſecrata, ſed benedicta, quia etiam illa eſt locus Religioſus, Deo Sacer, & perpetuò dicatus. Bacconius *in 4. diſt.13.ar.2.* Suarez *ſup.cap.9.num.1.* Bonacina *de legib. diſp.3. q.7. de Immunitat. Eccleſiar.* §.2. *num.1.* Item Eccleſia non conſecrata, nec benedicta, ſi obſequijs diuinis dedicata ſit, & in ea diuina Officia celebrentur, ex *cap.Eccleſiæ de Immunit.Eccleſiar.* Suarez *ſup.num.2.* Bonacina *ſup. num.2.* Addunt plures id eſſe, quando Eccleſia auctoritate Epiſcopi eſt fundata, quod etſi verum ſit in Eccleſijs ſæcularibus, & ſæpius in Regularibus, in iſtis tamen non ſemper, cum conſtet ex dictis ſupra verbo *Eccleſia num.5. & 9.* aliquos eorum poſſe ex priuilegijs in aliquibus caſibus ponere primarium lapidem in Eccleſijs, & eas benedicere. Quare priuilegiũ hoc extendi videtur ad dictas Eccleſias, cũ loca Sacra ſint Deo in perpetuum dicata, & *nullis temerarijs artibus prophananda, c.penult.de Immunit.Eccleſiarum.* Sic colligo ex Layman. *ſup. nu.2.* Competit etiam hoc priuilegium dictis Eccleſijs etiã ſi in illis Officia diuina celebrata adhuc non fuerint. Siluester dicto verbo *Immunitas 1. num.2.* Sanchez *ſupra.* Interdictæ quoque, vel etiam violatæ Eccleſiæ iſtud obtinent Immunitatis priuilegium, quia pollutio, aut Interdictum Eccleſiæ non tollit immunitatem ab ipſa, nec operantur pluſquam Canones præſcribunt. Suarez *ſup.num.9.* Layman *ſup.num.2.* Item dirutæ, & deſtructæ, etiam ſine auctoritate Superioris, ſi adſit refectionis ſpes, quia non propterea perdunt ſuum priuilegium. Bonacina *ſup. num.4.* Barboſa *de Iure Eccleſiaſt. lib.2. cap.3.num 62.* poſt alios, quos refert. Cœmeterium quoque, ſiue coniunctum, ſiue ſeparatum, obtinet idem priuilegium, iuxta dicta ſupra verbo *Cœmeterium num.3.* Item atrium, ſeu porticus Eccleſiæ adhærens, *ca.ſi quis contumax 17.q.4.* Layman *ſup. num.2.* Barboſa *ſupra num.64.* Item fores, & ianua ipſius Eccleſię, ſi à delinquentibus tangãtur, eo quod erant clauſa. Sanchez *ſup.* Barboſa *ſup. nu.65.* Imo ſchalæ Eccleſiæ, ex declaratione S.Congregationis, prout ex Farinacio refert idem Barboſa *num.66.* Extenditur idem priuilegium ad fines, ſeu confinia Eccleſiæ, vſque ad quadraginta paſſus, ſi fuerit Eccleſia Baſilica, ideſt Matrix, ſeu Metropolis. Si autem fuerit Eccleſia minor vſque ad triginta paſſus, *ca.ſicut antiquitus, ca. diffiniunt, & ca. quiſquis 17.q.4.* Siluester *ſup.dicto verbo Immunitas 3. num.1.* Sanchez *ſup.* vbi tamen conſuetudo non fuerit in contrarium. Sanchez *ſupra.* Bonacina *num.5.* Declaratum tamen video à S.Congregatione Immunitatis apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Immunitas,* quod capanna Eccleſiæ intra triginta paſſus ab ea diſtans, quæ ſolum-

Digitized by Google

ſolummodo ſeruit pro vſu Eccleſiæ, gaudeat Immunitate. Item hac Immunitate gaudent domus Parochorum, ſeu Clericorũ intra dictos triginta, vel quadraginta paſſus poſitæ. *d.ca.quiſquis.* Nauarrus *in Man.cap.*25.*num.* 18. Sanchez *ſupra*. Addit Bonacina *num.6.* id eſſe verum etiam ſi tales domos inhabitent laici, nam priuilegium Immunitatis directè conceſſum eſt locis. Gaudent quoque eodem priuilegio Hoſpitalia, & Oratoria auctoritate Epiſcopi conſtructa. Silueſter *ſupra.* Nauarrus *ſup.num.*17.*&* 18. Barboſa *ſup.num.*67.*&* 68. Item palatium Epiſcopi, etiam ſi ſeparatum ſit ab Eccleſia. *ca.id conſtituimus* 17.*q.*4. Silueſter *ſupra.* Nauarrus *d.num.*18. Licet non leuis controuerſia ſit an id ſolum intelligatur de palatio Epiſcopi intra prædictos paſſus, an etiam extra illos. De qua Sanchez *ſup.* Bonacina *n.*8. Barboſa *num.* 70. ex varijs auctoribus. Gaudere etiam eodem priuilegio Cardinalium palatia, etſi non ex iure ſcripto, ſed ex conſuetudine teſtantur Nauarrus, & Sãchez *ſupra.* Obſerua tamen hoc tempore nõ eſſe hanc conſuetudinem in Vrbe Romana, vt conſulatur bono publico, licet forſan alibi conſeruetur. Diana *par.*1. *Tract. de Immunit. Eccleſiar. Reſolut.* 37. Barboſa *ſup. num.* 71. Palatia tamen Regum & Imperatoris hac immunitate potiri, ſupponunt Nauarrus, & Sanchez relati. De Sacerdote portante Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, quod gaudeat hac immunitate, itaut delinquens illum tangens, vel illi appropinquans non poſſit capi, ſupponunt etiam piè ſatis, & probabiliter valde plures Doctores, & ita credo obſeruandum, tum propter reuerentiam tanti Sacramenti, tum quia illud dignius eſt quocunque Templo, Baſilica, aut Eccleſia. Bacconius *ſup.* doctè, & piè de ea re ſcribens. Silueſter, & Nauarrus *ſup.* Suarez *ſup. num.* 10. Layman. *ſupra num.* 4. Licet oppoſitum tueatur Bonacina *ſupra num.* 11. ex alijs.

3. Specialiter quoad Regulares ſpectat gaudent hac immunitate non ſolum eorum Eccleſiæ, vt dictum, ſed etiam Monaſteria, ſeu domus illorum, ita enim ſupponitur in Conſtitutione Gregorij 14. relata, & colligitur ex dictis, eſtque in conſuetudine receptum. Silueſter *ſup.* Portellus *in dub. Regular. verbo Eccleſiæ Immunitas*. Nomine etiam Monaſterij intelligitur non ſolum dormitorium (Nauarrus *ſup.n.*17) ſed etiam totus circuitus, & habitatio illius, & etiã horti, ſeu viridaria. Quia totum hoc eſt locus ſacer. Sanchez *ſup.* Bonacina *ſupra num.*7. Quamuis Barboſa *ſupra num.* 73. contradicat. Vnde ſi quis confugiens ad Monaſterium ſe proijciat intra muros eorum gaudebit hac immunitate, propter eamdem rationem. Barboſa *num.*74.*&* 75. ex Gambacurta, & alijs. Bene etiam addens *num.* 76. ex eodem Gambacurta domos, ſeu villas quas Religioſi habent recreationis gratia

(intellige ſeparata ab Eccleſijs eorum) non gaudere illa.

4 Nec gaudent hac immunitate priuata Oratoria, quæ in priuatis domibus reperiuntur, quia ea non ſunt Eccleſiæ. Sanchez *ſupra*, contra Henriquez. Nec capellæ priuatorum Prælatorum, prout ex aliquibus declarationibus S. Congregat. Epiſcop.& Regular. tenet Barboſa *ſup. num.68. & in Collectan. Bullar. verbo Immunitas*. Nec ſtatuæ Principum, aut domus Magnatum. Nauarrus *ſupra num.* 18.

5 Circa ſecundũ de delinquentibus, qui gaudent hac immunitate, certum eſt omnes fideles baptizatos gaudere illa, cum iura ſuperius adducta ſine diſtinctione loquantur, & vbi ius nõ diſtinguit, nec nos diſtinguere debeamus. Nauarrus *ſup. num.* 19. Suarez *ſup. cap.* 10. *n.* 1. Hæretici etiam, quamuis quoad ipſum crimen hæreſis ea non potiantur, iuxta dicenda, quoad alia tamen crimina probabilius eſt oppoſitum, quia etſi indigni ſint hoc fauore, pia tamen mater Eccleſia in adductis iuribus generaliter loquitur de omnibus, & eos non excludit. Silueſter *verbo Immunitas* 3. *quæſt.* 3. Suarez *ſup. num.* 13. Diana *ſup. Reſolut.* 29. Benè addens propterea, quod in locis vbi hæretici impunè habitant, poſſunt propter alia crimina potiri hac immunitate. De Iudæis autem, Paganis, aut Saracenis inter opiniones contrarias, quarum vna aſſerit gaudere, alia verò negat, probabilior videtur media diſtinguens. Vel enim tales cum confugiunt ad Eccleſias petunt Baptiſmum, vel non, ſi ſecundum, non gaudent, ſi primum, gaudent, tum quia par eſt, quod Eccleſia defendat eos, qui eam matrem habere deſiderant, tum quia ita colligitur ex *l.* 1. *C. de his qui ad Eccleſiam confugiunt*, & ex declaratione S. Congregationis, quam refert Barboſa *ſupra num.*44. & Diana *tom.*5. *in Collectan. nu.*39. Vnde hanc ſententiam tenent Suarez *ſup. num.* 11. Bonacina *ſup.* §. 3. *nu.* 5. Layman. *ſup. num.* 12. Supponitur autem eos non fictè, aut ſimulatè peterè debere Baptiſmum, vt Eccleſia eos tueatur, quod ex circunſtantijs colligi debet. De Cathecumenis, licet nihil videam à Doctoribus deciſum, credo gaudere etiam hac immunitate, quia ſunt fideles, etſi non baptizati, & deſiderant eſſe in Eccleſia, etiam quoad numerum, ac per cõſequens æquum eſt, vt ipſa eos defendat, præſertim cum iura illos non excludant. Demum, de excommunicatis, ſuſpenſis, & interdictis dicendum eſt gaudere Immunitate Eccleſiaſtica cum nullus textus eos excludat ab hoc communi priuilegio fidelium. Silueſter *ſupra verbo Immunitas* 3. *q.* 3. Nauarrus *ſup. num.* 19. & alij.

6 De Religioſis quid ſentiendum quoad hoc dixi *t.* 1. *c.* 18. *n.* 83. ſed maioris claritatis gratia addendum modo de illis, ac de Clericis, de quibus eadem eſt ratio, primò, quod in illis raris caſibus, in quibus tam Religioſi, quam Clerici ſæculares à laica poteſtate poſſunt capi,

ſine

Digitized by Google

ſine dubio gaudere debent Immunitate Eccleſiaſtica reſpectu Iudicũ laicorum. Ratio eſt, non ſolum, quia iura concedentia hanc immunitatem fidelibus indiſtinctè, & vniuerſaliter loquuntur, ſed etiam quia aliàs eſſent peioris conditionis, quam laici, & præſertim, quia pro illis caſibus reputantur veluti laici. Nauarrus *ſup. num.* 22. Suarez *ſup. d. cap.* 10. *num.* 7. In prædictis autem caſibus, & in quibuſcunque alijs in quibus laici gaudent illa debent etiam prædicti Clerici ſæculares, & Religioſi, ſtando in rigore iuris, illa gaudere reſpectu ſuorum Superiorum reſpectiuè, licet ex conſuetudine rationabili oppoſitum habeatur. Prima pars conſtat non ſolum quia iura indefinitè, & vniuerſaliter loquuntur, & quia aliàs Eccleſiaſtici eſſent peioris conditionis, quã laici, ſed quia Eccleſia multo magis tueri debet domeſticos ſuos, quales ſunt Eccleſiaſtici, quam alios quoſcunque. Couarrubias *variar. Reſolut. lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 16. Zerola *in praxi par.* 1. §. *immunitas Eccleſiaſtica ver.* 8. & alij plures quos referunt, & ſequuntur Diana *ſup. reſolut.* 24. & Barboſa *ſup. num.* 137. & ſequentibus. Adde declarationem S. Congregat. Epiſcop. & Regular. de anno 1617. quam refert idem Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Immunitas*, vbi dicitur; *Immunitate Eccleſiaſtica gaudere debent Clerici, qui poſt delicta patrata ad Eccleſias confugiunt extra caſus in Bulla Gregorij* 14. *cõprehenſos, cum in hoc caſu Abbatis opinio communiter ſit reprobata.* Item aliam, quam refert Diana 5. *par. in Collect. barum declarationũ*, in qua deciditur, non poſſe extrahi Clericos, præterquam in caſibus degradatione dignis, & ſi oppoſitum fiat, debere reſtitui. Secunda verò pars, ſcilicet quod oppoſitum obſeruetur ex rationabili conſuetudine, etiam conſtat, non tantum ex vniuerſali praxi Eccleſiæ, ſed etiam quia Immunitas Eccleſiæ non debet præiudicare Prælatis ipſius, & præcipuè, quia cum Clerici ſæpius maneant in Eccleſijs, vel iuxta eas, Religioſi ferè ſemper in Monaſterijs, & Moniales ſemper, ſi talia loca gauderent hac immunitate pro ipſis, vix poſſent puniri à ſuis Superioribus, & ſic ipſorum delicta impunita manerent. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regular. q.* 50. *art.* 4. Suarez *ſup. num.* 6. Layman. *ſupra num.* 11. & alij. Dicendum tertiò, id etiam eſſe verum, quando delinquunt in locis Sacris extra Eccleſiam, & cœmeterium, ſcilicet quod in rigore iuris gaudere tunc poſſent immunitate, licet non ex conſuetudine. Ratio primæ partis eſt, quia licet textus *in cap. fin. de Immunit. Eccleſiarum*, & Gregor. 14. in Conſtitutione relata decernant, quod committentes homicidia, & mutilationes membrorum in Eccleſijs, vel cœmeterijs non potiantur Immunitate Eccleſiaſtica, non tamen decernunt, quod committentes illa, vel alia crimina in alijs locis ſacris, v.g. domibus annexis Eccleſijs, clauſtris, dormitorijs, illa

non potiantur, ac proinde Eccleſiaſtici, ſiue Clerici ſæculares, ſiue Religioſi extra Eccleſias, vel cœmeteria in locis Sacris ea crimina perpetrantes immunitate gaudere poterunt. Ratio verò ſecundæ ſumitur ex vſu, & praxi Eccleſiæ, iuxta dicta, eo *num.* 83. quæ hoc modo intelligi debent. Gambacurta *lib.4.cap.*11. Diana *ſup. Reſolut.*25.

7 Circa tertium de caſibus, in quibus Immunitas Eccleſiaſtica fidelibus ſuffragatur, dicendum eſt, generaliter loquendo eſſe omnes caſus, & cauſas, ſiue ciuiles, ſiue criminales, præter inferius adducendos ex iure communi, & Conſtitutione Gregorij 14. relata. Ratio eſt, quia cum iura vniuerſaliter, & indefinitè loquantur, illis ſtandum erit, niſi in caſibus, in quibus ipſum ius, aut ſummus Pontifex oppoſitum declarauerit. Bonacina *ſup.*§.4. *num.*1. ex communi Doctorum. Omnes itaque, & quicunque delinquentes, ſiue rei, dicta immunitate potiuntur præter ſequentes: In quorum tamen enumeratione, non tam ad locorum conſuetudines, quæ variæ poſſunt eſſe, quam ad ius commune, & præſertim ad Conſtitutionem relatam Greg. 14. attendam.

8 Primi ſunt *latrones publici*. Iſti enim ab hoc priuilegio excluduntur expreſsè, *cap. inter alia de Immunitat. Eccleſ.* & in Conſtitutione allata Gregorij 14. Silueſter *ſupra verbo Immunitas* 3. *quæſt.*2. & alij communiter. Publici autem latrones dicuntur illi, qui ſunt publici tales propter notorietatem iuris, vt ſi in iudicio hoc crimen aliquando confeſſi ſunt, vel propter ipſum damnati, aut propter notorietatem facti, vt ſi in publicis vijs deprædantur, vel pro latronibus communiter habentur. Ludouicus Correa *in repetit. d. cap. inter alia p.* 3. *num.*27. Barboſa *ſup. de iur. Eccleſiaſtic. lib.*2. *cap.*3. *num.*79. *&* 80. Vnde à contrario, latrones, qui nõ ſunt publici, nec notorietate iuris, nec notorietate facti immunitate hac potiri debent. Bacconius *in* 4. *diſt.*13. *art.*1. Sotus *lib.*5. *de iuſt. q.* 3. *art.*3. *verſ. porrò autem.* Sanchez *ſup. dub.*8. *n.* 14. Bonacina *ſup. num.*5. Vnde declaratum video à S. Congregat. Immunitatis 18. Martij 1631. apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo Immunitas,* quod immunitate Eccleſiaſtica gaudet furans in Eccleſia.

9 Item *Viarum graſsatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidijs aggrediuntur*. Ita enim habetur in citata Conſtitutione Gregorij 14. Bonacina *ſup.* Vbi nota primò, quod per vnicam graſſationem non priuantur Eccleſiaſtica Immunitate, verbum enim *Graſſari* frequentationem denotat; prout ex Deciano, Ambroſino, & Farinacio affert Barboſa loco relato *de Iure Eccleſiaſtico num.*84. Nota etiam ſecundò, quod qui itinera priuata, vel occultas ſtratas obſident, non videntur priuari Immunitate Eccleſiaſtica, ſiquidem Pontifex ſolum excludit eos, *qui itinera frequenta-*

ta,

Digitized by Google

ta, vel publicas ſtratas obſident, iuxta *l.* 1. *C. quando liceat vni*. Bonacina *ſupra*.

10 Item *Depopulatores agrorum*, ideſt, qui alienos agros diripiunt, ſegetes, ſeu fructus ſurripiunt, ſeu agros, aut vineas vaſtant, *l.* 1. *C. quando liceat*. Ambroſin. *de Immunit. Eccleſ. cap.* 4. Tales enim exprimuntur in dicta Conſtitutione Gregorij. Pro quo nota, quod licet in dicto *cap. inter alia* ſolum fieret mentio *depopulatoris nocturni*. in Cõſtitutione tamen Gregorij ſermo eſt de quolibet depopulatore, ſiue nocturno, ſiue diurno. Bonacina *ſup. num.* 6. Barboſa *ſup. num.* 87.

11 *Quiuè homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſijs, earumuè cœmeterijs committere non verentur*. Iſti enim priuantur hoc priuilegio expreſsè non ſolum *cap. Immunitatem de Immunitat. Eccleſ.* ſed etiam in dicta Conſtitutione Gregorij. Et ratio diſpoſitionis eſt, quia par non eſt, vt Immunitate Eccleſiæ fruatur, qui in illa deliquit, iuxta *cap. fruſtra de vſur. & d. cap. Immunitatem*. Silueſter *verbo Immunitas* 3. *quæſt.* 2. Nauarrus *ſup. num.* 20. Pro quo nota primò, id eſſe verum, ſiue hæc delicta commiſſa ſint ſub ſpe immunitatis Eccleſiæ, ſiue ſine illa. Pontifex enim indiſtinctè loquitur, nec videtur reſpicere animum delinquentis, ſed factum ipſum Eccleſię iniurioſum. Nauarrus *d. num.* 20. Suarez *ſup. cap.* 11. *num.* 6. Nota ſecundò, id etiam eſſe verum pro caſu quo quis in vna Eccleſia commiſerit illa crimina, & confugerit ad aliam, quia adhuc verùm eſt iſtum perpetraſſe illud delictum in Eccleſia. Couarrubias *lib.* 2. *variar. c.* 20. *num.* 15. Sanchez *ſupra num.* 16. Nota tertiò, id etiam eſſe verum, quando quis extra Eccleſiam exiſtens aliquem in Eccleſia exiſtentem plumbea pila, ſagitta, aut lapide in eum miſſis, mutilat, vel occidit, quia iſte etiam dicitur in Eccleſia occidere, vel mutilare. Couarrubias *ſupra*. Suarez *ſup. num.* 7. Idem dico quando è contra aliquis intra Eccleſiam exiſtens alium extra exiſtentem occideret, vel mutilaret, propter eandem rationem. Silueſter *ſup. q.* 6. Nauarrus *ſup. num.* 21. Licet oppoſitum teneat Bonacina *ſup. nu.* 8. Nota quartò, quod licet Suarez ſupra velit idem eſſe dicendum de eo, qui intra Eccleſiam exiſtens mandauit occidere, vel mutilare alium extra Eccleſiam exiſtentem; credo tamen probabilius eſſe contrarium, quia mandare occidere, ſeu mutilare non eſt verò occidere, vel mutilare, de quo ſolum loquitur Pontifex. Præſertim quia cenſura impoſita contra aliquid facientes nõ extenditur ad mandantes, niſi exprimantur, ergo ſimiliter priuatio immunitatis impoſita contra occidentes, vel mutilantes, non extenditur ad mandantes. Bonacina *ſup.* ex Deciano, & Ambroſino. Quintò nota, quod licet aliqui velint dictam deciſionem procedere etiam in caſu, quo quis ea delicta committat prope Eccleſiam, vel cœ-

Digitized by Google

meterium; maximè ſi præſumptio ſit id feciſſe, vt breui tempore poſſet confugere ad Eccleſiam (Couarrubias dicto *num.*15. Sanchez *ſup. num.*20.) probabilius tamen credo oppoſitum, quia cum nec in *cap. Immunitatem* adducto, nec in Conſtitutione Gregorij fiat mentio, niſi ſolum dè illis, qui hæc crimina committunt in ipſis Eccleſijs, vel cœmeterijs, non eſt cur id extendatur ad illos, qui vel extra Eccleſiã, vel cœmeterium quacunque intentione id fecerint, ea crimina patrauerint. Suarez *ſup. num.*9. Layman. *ſup. num.*7. Diana *ſup. Reſol.*3. & alij apud ipſum. Sextò nota, quod licet Pontifex Gregorius in dicta Conſtitutione dixerit, quod qui *homicidia, & mutilationes membrorum* in Eccleſia, vel cœmeterio committere non verentur, vtendo coniunctione illa &, quod etiam habetur ex dicto *cap. Immunitatem*; qua denotari videtur vtrumque requiri, vt quis priuetur hoc priuilegio, veriſſimum tamen eſt contrarium, ſcilicet ſufficere vnum, vel alterum, ſcilicet occidere, vel mutilare, tum quia talis eſt vt credo praxis totius Eccleſiæ, tum quia aliàs dici deberet, quod occidens, & non mutilans, prout fieri poteſt, non priuaretur immunitate, quod eſt abſurdum. Nec nouum eſt dictionem & aliquando ſumi diſiunctiuè, iuxta dicta ſupra verbo *dictio num.*19. Bonacina *ſup. num.*10. Septimò nota, quod committens talia crimina in alijs locis Sacris, quæ nõ ſunt Eccleſia, vel cœmeterium, non priuatur hac immunitate. Siquidem *d. cap. Immunitatem*, & Gregorius expreſsè ſolum loquuntur de ea committente in Eccleſijs, vel cœmeterijs, & cum ſimus in pœnalibus, & odioſis non eſt facienda extenſio ex identitate, vel maioritate rationis. Farinacius *conſil.*76. *num.*14. *l.* 1. Barboſa *ſup. nu.* 117. Maximè nota, quod licet plurium ſententia ſit deciſionem *d. cap. Immunitatem*, & Gregorij 14. procedere etiam in alijs delictis grauibus extra homicidium, & mutilationem, ita vt ea committentes in Eccleſijs, & cœmeterijs non gaudeant Immunitate Eccleſiaſtica (Nauarrus *d. num.* 20. Suarez *ſupra num.*6. Portellus *in Dub. Regular. verbo Eccleſiæ Immunitas num,*15. & alij) nihilominus contrarium dicendum eſt poſt dictam Conſtitutionem Gregorij, itaut committentes quodcunque aliud crimen præter homicidia, & mutilationes in Eccleſijs &c. non priuentur illa. Ratio eſt, quia vt dixi, priuatio hæc immunitatis non eſt extendenda vltra caſus in Bulla contentos, tum quia ſumus in odioſis, & pœnalibus, tum quia Pontifex in ea ponit formam obſeruandam in extractione delinquentium ex locis Sacris cum particula taxatiua *tantum*, dicit enim ad vnam *tantum formam reducimus, & moderamur &c.* ergo non eſt trahenda ad alios caſus quoſcunque. Riccius *par.*5. *Collect.*1792. Bonacina *ſup. n.*12. Diana *ſup. Reſolut.*2. ex Farinacio, & alijs apud ipſos. Fauent litteræ
quæ-

quædam Sedis Apoſtolicæ, quas refert idem Diana *Reſolut.* 1. & declaratio S. Congregat. Immunitatis, quam retuli *ſupra* vbi habetur, quod furans in Eccleſia gaudet immunitate ipſius.

12 Priuantur etiam hoc priuilegio immunitatis, *qui proditorie proximum ſuum occiderint*. Hi enim exprimuntur in dicta Conſtitutione Gregorij. Dicuntur autem homicidæ proditores, qui occidũt hominem omnino incautum, & nihil tale cogitantem, aut cogitare debentem. Vnde ſi quis occidat aliquem cum quo amicitiam, vel ſocietatem ſimulabat, occiſor proditorius eſt. Sanchez *ſup. num.* 26. Bonacina *ſup num.* 14. Diana *ſup. Reſolut.* 5. Quare declaratum meritò eſt à Sacra Congregatione apud Franciſcum Leonem *in Theſaur. for. Eccleſiaſt. par.* 1. *cap.* 13. *n.* 25. & Barboſam *in Collectan. Bullar. verb. Immunitas,* matrem occidentem filium infantem non gaudere immunitate. Item apud eumdem Barboſam *ibidem*, nec gaudere ea immunitate eum, qui committit homicidium veneno, aut mulierem, quæ malis medicamentis procurat abortum. Ex declarationibus Sac. Congregat. apud Dianam 5. *par. in Collectan. illarum*. Iſti enim occidunt omnino incautos, & nihil cogitantes, aut cogitare debentes. Fauet etiam alia declaratio Sac. Congregationis apud eumdem Barboſam loco relato *de iure Eccleſiaſtico num.* 92. Licet oppoſitum tueatur ipſe Diana *par.* 3. *Reſolut.* 72. Qui verò occiderit ſuum inimicum etiam à tergo, aut dormientem, vel ex inſidijs, non eſt occiſor proditorius, quia talis occiſus præuidere poterat, & debebat ſe occidendum. Bonacina *ſup. num.* 14. ex Farinacio, Ambroſino, & alijs. Addit Diana *ſup.* ita declaratum eſſe à Clemente 8. in quodam Breui Archiepiſcopo Panormitano directo. Quare ius commune *cap.* 1. *de homicidio*, vbi oppoſitum habetur, correctum videtur à Gregorio 14. in Conſtitutione relata, & Clem. 8. in dicto Breui. Diana *ſup. Reſolut.* 1. Attentans autem occidere proditoriè aliquem, ſed re vera non occidens, etiam ſi vulneret, aut percutiat, non priuatur hoc priuilegio, quia verba Gregorij, ſcilicet *Occiderint*, præſertim in materia pœnali, & odioſa requirunt actum conſummatum cũ effectu. Peregrinus *de Immunit. Eccleſiaſt. cap.* 7. *num.* 13. Diana *ſup. Reſolut.* 4.

13 Item priuantur eodem priuilegio rei criminis aſſaſſinij, ita enim habetur expreſsè ex dictâ Conſtitutione Gregorij. Sunt autem aſſaſſinij propriè in præſenti illi, qui pecunia, prætio, aut promiſſione occidunt homines incautos, vel occidere ipſos faciunt. Naldus *in Summa verbo Eccleſia circa hanc Conſtitutionem* Gregorij ex Farinacio, & alijs. Vnde non ſolum ipſi occidentes, ſed etiam mandantes priuantur hoc priuilegio, quia in Conſtitutione dicta priuantur illo rei criminis aſſaſſinij, & tam occidentes, quam mandantes occiſionem

ſunt rei huius criminis. Ambroſinus *de immunit. c.*7. Theſaur. *in prax. par.*2. *verbo Aſſaſſinium cap.* 1. Idem dico de attentantibus committere hoc ſcelus, etiam effectu occiſionis non ſecuto, quia etiam iſti dicuntur rei criminis aſſaſſinij. Diana *ſup. Reſolut.* 18. Theſaurus *ſup.* Idem videtur dicendum de mediatoribus, ſeu complicibus; eo quod ipſi etiam dici poſſint rei aſſaſſinij, & ita id ſequitur Peregrinus *Tract. de Immunit. Eccleſiaſt. cap.* 7. *nu.* 37. Licet oppoſitum tueatur Diana 4. *par. Reſolut.* 33. Non dicitur autem reus aſſaſſinij, qui ſine prætio, aut promiſſione alium occidit, vt gratum faciat alteri, nec qui illum occidit ſpe ſuccedendi in bona ipſius, nec qui accipit prætium pro itinere faciendo ad occidendum, quia iſti non dicuntur occidere ob prætium. Ambroſinus *ſup.* Bonacina *ſup. num.* 18. Imo requiri ad hoc promiſſionem præmij determinati, non vagam, & incertam, tenent plures. Ambroſinus, & Bonacina *ibid.* Barboſa *ſup. num.* 97. Illud certius, quod qui occidit prætio, vel promiſſione &c. inimicum, non eſt aſſaſſinus, quia iſte non cenſetur occidere incautum. Ambroſinus, & Bonacina *ibid.* ac Diana loco relato ex 1. *par. Reſolut.* 18. *&* 4. *par. Reſolut.* 109. Similiter, qui accepit pecuniam ſolum pro vulnerando, percutiendo &c. & non pro occidendo, non eſt aſſaſſinus. Ambroſinus *ſup.* Riccius *p.* 1. *deciſ.* 112. Diana *d. Reſolut.* 18.

14 Priuantur etiam eadem immunitate rei criminis hæreſis. Ita enim habetur in dicta Conſtitutione Gregorij. Cum autem ſuſpecti de hæreſi, eſto hæretici non ſint, nihilominus ſunt rei criminis hæreſis, cum vt tales inquirantur, ideo etiam tales ſuſpecti priuati ſunt hac immunitate. Farinacius *Tract. de Immunit. cap.* 13. *n.* 175. Ambroſinus *ſupra, cap.* 8. Diana loco relato ex 1. *par. Reſolut.* 38. Qui verò ſint, aut dicantur de hæreſi ſuſpecti habes ſupra verbo *Hæreſis. num.* 4.

15 Tandem in dicta Conſtitutione Gregorij priuantur eadem immunitate rei criminis *Læſæ Maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis*. Cum autem dicatur *in perſonam ipſius Principis*, ideo qui crimen aliquod etiam læſæ Maieſtatis committeret contra Fiſcalem, Cōſiliarium, Miniſtrum, ſtatuam, aut imaginem Principis, gaudere poterit dicta immunitate. Farinacius *ſupra d. num.* 190. Peregrinus *ſup. cap.* 10. Diana *ſupra Reſolut.* 7. *&* 20. Requiri autē videtur, quod id crimen ſit commiſſum à proprio ſubdito. Ambroſinus *ſup. c.* 9. Bonacina *ſup. num.* 22. An vero etiam requiratur, quod crimen ſit contra Principem ſupremum nullum recognoſcentem Superiorem, an ſufficiat, quod ſit contra Principem ſuperiorem recognoſcentem, agūt Peregrinus *ſup. cap.* 9. & Diana *ſup. Reſolut.* 6.

16 Cum autem in dicta Conſtitutione Pontifex, vt dictum eſt, ſtatuat

Digitized by Google

tuat formam in extrahendis delinquentibus ex Eccleſijs, & locis Sacris, ac decernat ſolum committentibus præfata delicta non ſuffragari immunitatem Eccleſiaſticam, reuocetque omnia, & ſingula priuilegia à Summis Pontificibus prædeceſſoribus aliquibus Principibus, ſeu Magiſtratibus conceſſa, auferatque facultatem aliter iudicandi, ac contra aliter facientes quouis prætextu cenſuras, & pœnas imponat, prout legenti conſtabit, itaut per eam conſuetudinibus, & iuri communi derogetur, ideo non ſolum portantes arma prohibita, iuxta dicta ſupra verbo *Arma num.* 7. ſed etiam omnes debitores, maximè debito ciuili, (ita declarante S. Congregat. in vna Cotronenſi 21. Iulij 1617. & in vna Beneuentana 10. Maij 1619.) etiam falliti, ſeu decocti (licet iſtos cum fraudulenti ſunt non eſſe multo tempore in Eccleſia tolerandos, nec poſſe bona in creditorum præiudicium ad eam deferre declarauerit etiam S. Congregatio apud Dianam *p.* 5. *in Collect. iſtar. Declarat.*) adulteri, raptores virginum, monetarij, ſimoniaci, ſodomitæ, frangentes carceres, banniti, condemnati ad triremes, vel aliud opus publicum, ac quicunque alij rei, ſeu delinquentes, præter contentos in dicta Conſtitutione potiri poſſunt Eccleſiaſtica Immunitate; cum exceptio regulæ firmet illam in contrarium. De quo Bonacina *ſup.* §. 4. *num.* 2. 3. *&* 4. Diana *ſup. Reſolut.* 1. *&* 39. maximè *par.* 5. *Tract.* 1. *Reſolut.* 2. & Barboſa *ſupra à num.* 121. Idem dicit Bonacina *num.* 3. de blaſphemis, & Barboſa *num.* 125. de ſortiarijs, ſeu maleficis. Sed quia tales ſolent eſſe ſuſpecti de hæreſi, ideo quando tales fuerint, non gaudebunt. Quare declaratio quędam Sac. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium ad Archiepiſc. Ianuen. quã refert idem Barboſa *num.* 132. in qua de ſtrigia inferentibus in Eccleſia dicitur gaudere immunitate hac, intelligi debet in caſu quo abſit talis ſuſpicio hæreſis.

17 Hinc ſpecialiter ad praxim Regularium, de apoſtatis à Religione dicendum, ſcilicet ipſos gaudere poſſe Immunitate Eccleſiaſtica, cum non excipiantur in Bulla Gregorij 14. & ita tenent Farinacius *de Immunit. cap.* 13. *num.* 169. Duardus *in Bulla Cœnæ lib.* 2. *can.* 15. & Diana *ſup. Reſolut.* 23. Animaduertunt tamen, id eſſe intelligendum, reſpectu Eccleſiarum, quæ non ſunt ſui Ordinis, non verò Eccleſiarum Ordinis à quo apoſtatarunt.

18 Circa quartum de effectibus immunitatis, dicendum eſt, primũ eorum eſſe, ne capi poſſit in Eccleſia delinquens ad eam confugiens, prout in iuribus relatis, & Conſtitutione Gregorij ſupponitur. Secundum, ne ipſi prohibeantur, quæ ſunt ad vitam neceſſaria, ſcilicet cibus, potus, veſtitus &c. *l. præſenti, C. de his, qui ad Eccleſiam confugiunt*. Tertium, ne bonis ſuis, quæ ad Eccleſiam detulit, expolietur,

ea.

ca. definiuit. 17. *quæſt.* 4. Quartum, ne dum in Eccleſia exiſtit damnari queat ad mortem, vel ad pœnam ſaltem corporalem, vt ſunt exilium, triremes, ſeruitutem &c. *ca. id conſtituimus* 17. *quæſt.* 4 *cap. inter alia de Immunit. Eccleſ.* Quintum, vt delinquens per vim, aut dolum extractus, reſtituatur Eccleſiæ, *ca. ſicut antiquitus, & cap. miror* 17. *quæſt.* 4. Dixi per vim, aut dolum, quia ſi extractus eſt precibus, blanditijs, aut promiſſionibus, non fuit inuitus. Sextum, quod proceſſus iudicij, & omnia acta contra talem reum ſunt prorſus irrita, & nulla. De his Silueſter *in Summa verbo Immunitas* 3 *quæſt.* 4. *&* 11. Suarez *ſup. cap.* 12. Bonacina *ſup.* §. 5. Layman. *ſup. num.* 13. & alij.

19 Ex quo collige, reum in Eccleſia exiſtentem non poſſe priuari ſuis armis, iuxta dicta ſupra verbo *Arma num.* 7. nec poſſe ſatellites ab eo auferre rem aliquam, etiam furto acceptam, tum propter dicta, tũ quia nullus actus iuriſdictionis exerceri in ipſum poteſt, dum in Eccleſia manet, à poteſtate laica. Peregrinus *de Immunit. Eccleſ. cap.* 13. *num.* 5. *& cap.* 12. *num.* 8. Diana *ſup. Reſolut.* 8. Nec caſu quo per vim ab Eccleſia, ſiue à ſatellitibus, ſiue ab alijs extractus fuerit, poſſe Iudices aduerſus eum procedere, quia ſic extractus habet ius vt reſtituatur Eccleſiæ, ac per conſequens, quod nihil contra ipſum agatur. Farinacius *ſupra cap.* 20. *num.* 324. Peregrinus *ſupra cap.* 14. *num.* 10. Genuenſis *in praxi cap.* 17. *num.* 5. ſic iudicatum in Curia Archiepiſcopi Neapolitani anno 1598. referens. Nec caſu quo extractus fuit ab Eccleſia, cuius immunitate gaudebat, ſub promiſſione illi facta à Iudice, quod non puniretur, debet, aut poteſt puniri, quia ipſi fides ſeruari debet, vel ad Eccleſiam remitti, propter ius, quod habet ad ipſius immunitatem. Nauarrus *d cap* 25. *num.* 22. Sanchez *ſup. dub.* 12. Caſu verò, quo quis captus eſſet extra locum Sacrum, ſi per illum ducatur ad carcerem, vel ſupplicium, non propterea gaudebit immunitate Eccleſiaſtica, talis enim non eſt ingreſſus liber in locum illum Sacrum, nec dicitur captus in loco Sacro. Bonacina *ſup.* § 2. *num.* 10. ex multis alijs. Quando verò quis cum ipſo ſatellite intrat in Eccleſiã gaudere immunitate ipſius, tenet Diana *par.* 3. *Tract.* 1. *Reſolut.* 36. alios pro ſe referens.

20 Circa quintum de culpa, & pœnis extrahentium reos ab Eccleſijs, præterquam in caſibus iure permiſſis, de quibus ſupra, dicendum hanc culpam eſſe mortalem. Primò, ſacrilegij, propter irreuerentiam, quæ infertur loco Sacro, in cuius honorem hæc immunitas introducta eſt. Secundò, iniuſtitiæ, quia eo ipſo quo reus eſt in Eccleſia, & gaudet ipſius immunitate, habet ius, ne extrahatur ex illa. Suarez *ſupra cap.* 13. *num.* 4. *&* 9. Bonacina *ſup.* §. 6 *num.* 1. Vnde conſequenter extrahens tenetur ad reſtitutionem damni illati reo ſic extracto, quia

ex

Digitized by Google

ex peccato contra iuſtitiam commutatiuam, quale eſt hoc, oritur obligatio reſtitutionis. Suarez *num.*15. Valentia *tom.*3. *diſp.*6. *quæſt.*15. *punct.*1. Vel eius hæredibus, propter eandem rationem. Medina *in Summa lib.*1. *cap.*16. *& cap.*9. & alij quos refert, & ſequitur Sanchez *tom.*1. *conſil. Moral. lib.*3. *cap. vnic. dub.*17. vbi oppoſitum etiam probabile vocat.

21 Pœnæ autem ſic extrahentium, de quibus Bacconius *ſup. art.*3. ſunt. Prima, ex iure ciuili, ſcilicet criminis capitalis, & læſæ Maieſtatis, *l. fideli, & l. præſenti, C. de his, qui ad Eccleſias confugiunt*, licet hæc pœna non videatur iam eſſe in vſu. Bonacina *ſup. num.*5. Secũda ex iure Canonico, ſoluendi nongentos ſolidos Epiſcopo, & iudicio ipſius mulctari pœnitentia publica, *ca. ſi quis contumax* 17. *q.*4. & ſoluendi triginta libras argenti, *ca. quiſquis* 17. *quæſt.*4. Suarez *ſup. num.*7. Quam pœnam etſi aliqui credant per conſuetudinem abrogatam eſſe, Concilium tamen Tridentin. *ſeſſ.*25. *c.*20. & Gregor. 14. in dicta Conſtitutione eam innouare videntur. Bonacina *ſupra*. Tertia eſt, pœna excommunicationis ferendæ in multis Canonibus 17. *q.*4. Farinacius *de Immunitate Eccleſiaſtica num.*312. Siluester *in Summ. verbo Immunitas* 3. *quæſt.* 8. In Conſtitutione tamen Gregorij adducta videtur impoſita excommunicatio latæ ſententiæ. Dicitur enim in ea contra tranſgreſſores. *Si quis quacunque dignitate, & authoritate præditus præmiſſorum, aut alio quouis prætextu, quidquam præter, aut contra huius noſtræ Conſtitutionis tenorem attentare præſumpſerit, declaramus eum ipſo facto cenſuras, & pœnas eaſdem incurrere, quæ contra libertatis, Iuris, & Immunitatis Eccleſiaſticæ violatores per Sacros Canones, & Conciliorum generalium, noſtrorumque prædeceſſorum Conſtitutiones ſunt promulgatæ*. Farinacius *ſupra num.*311. Theſaurus *in praxi par.*2. *verbo Immunitas cap.*1. & inclinat Naldus *in Summa verbo Caſus reſeruatus n.*1. Quamuis autem hæc excommunicatio ſecundum aliquorum opinionem, quos referunt, & ſequuntur Bonacina *ſupra num.*8. Naldus *ſupra*, & Diana *par.*1. *Tract.*1. *Reſolut.*41. non ſit reſeruata Papæ, oppoſitum tamen eſt certum. Primò, ex decreto S. Pœnitentiariæ facto verbo cum Paulo 5. quod refert Peregrinus *de immunit. cap.*15. *num.*16. Secundò, ex declaratione Sacræ Congregationis de anno 1617. quam refert Barboſa *ſup. num.*167. Tertiò, ex ſtylo Curiæ, & decreto S. Congregationis Immunitatis de anno 1631. prout refert Theſaur. *ſupra*, qui propterea rem hanc eſſe certam dicit. Vnde Farinacius *ſupra c.*20. *n.* 315. acriter inuehitur in oppoſitum exiſtimantes, Caſu verò, quo hæc excommunicatio non eſſet Papæ reſeruata reſpectu Epiſcoporum, certiſſimum tamen eſt reſeruatam eſſe pro Confeſſarijs ſæcularibus, ſiue

Regula-

Regularibus,prout fatentur etiam Bonacina , & Diana relati , propter decretum S. Congregationis ſub Clemente 8. quod retuli *tom.* 1.*c.*19. *num.* 15. vbi inter caſus quorum abſolutio negatur dictis Confeſſarijs cum abrogatione omnium priuilegiorum , vnus eſt iſte *Violationis Immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis Gregorij* 14. *quæ incipit* Cum aliàs. Hæc verò excommunicatio incurritur quoque ab attentatibus extrahere, etiam effectu non ſecuto, vt patet ex verbis Conſtitutionis Gregorij:*Contra huius noſtræ Conſtitutionis tenorem attentare præſumpſerint*. Farinacius *ſupra num.* 322. Peregrinus *ſup.cap.*14.*num.*7. Diana *ſupra Reſolut.*15.Incurrens autem dictam excommunicationem abſoluendus non eſt donec reſtituat reum loco Sacro. Farinacius *ſup.num.*311. Theſaurus *ſupra.* Apud quem etiam de alijs pœnis , quas incurrunt ſic extrahentes reum è loco Sacro in caſibus non permiſſis.

22 Circa ſextum de praxi obſeruanda , præſertim à Regularibus circa huiuſmodi reos ad eorum loca Sacra confugientibus,diſtinguendũ eſt, vel enim tales rei gaudent Immunitate Eccleſiaſtica , eo quod ipſorum delicta non ſint ex ſuperius relatis,& contentis in Conſtitutione Gregorij, vel non gaudent illa,quia commiſerunt aliquod ex prædictis delictis ibi contentis,& relatis,ſi primum defendi debent à Regularibus contra Miniſtros iuſtitiæ ſæcularis eos extrahere volentes , abſcondendo ipſos , ianuas claudendo , & abſtrahendo de manibus prædictorum Miniſtrorum,ac illis intimando cenſuras, & pœnas cõtra violatores Eccleſiaſticæ Immunitatis in Iure, & dicta Conſtitutione Gregorij impoſitas . Suarez *ſup.num.*4. poſt Couarrubiã, & alios. Non tamen licet id facere armis, cum Eccleſia non ſit defendẽda more caſtrorum , & Eccleſiaſticis perſonis id prohibitum ſit ſine ſpeciali diſpenſatione , quæ in hoc caſu non conceditur , nec regulariter neceſſaria eſt, ſed cenſuris , intellige, ſi ibi adſit Epiſcopus , vel alius ſuperior potens illas imponere ſæcularibus. *ca. miror.* 17. *quæſt.*4. Sanchez *ſupra dub.*7. Layman. *ſupra n.*14 Si autem armis id fiat, morſq; aut mutilatio inde ſequatur,irregularitas incurretur. Theſaur. *ſup.* Pro quo vide dicta verbo *Bellum*. Poſſunt tamen interdum Paſtores Eccleſiæ vti auxilio laicorum ad Eccleſiam defendendam , ſi tamen ſine ſcandalo id fieri poſſit, & grauis neceſſitas id expoſtulet, quia licitũ eſt vim vi repellere , ſeruato tamen moderamine, & regulis prudentiæ . Suarez *ſup.n.*5. Bonacina §.5. *n.* 1. Eccleſiaſtici porrò,ſeu Regulares tradentes reum Curiæ ſæculari in prædictis caſibus,in quibus frui poteſt Eccleſiaſtica Immunitate, ſi inde mors,aut mutilatio ipſius ſequatur,incurrent irregularitatem,quia cenſentur cooperari morti,vel mutilationi ipſius. Sorbus *in additionibus ad Compend. priuileg. Mendicant.*

Digitized by Google

dicant. verbo Eccleſiæ Fratrum. Rodriguez *tom. 2. quæſt. Regular. quæſt.50. art.* 3. An effugiant hanc Irregularitatem Eccleſiaſtici, ſeu Regulares, qui tradunt reum curiæ ſæculari præmiſſa cautione, & proteſtatione impunitatis circa corpus ipſius, probabilius eſt eam incurrere, cum talis proteſtatio ſit contraria facto, nec iura pro hoc caſu excuſent ſic facientes præmiſſa proteſtatione, præſertim cum grauiter peccent. Bonacina *de Irregularit. diſp.7.quæſt.4. punct.1.num.19.* Theſaurus *ſupra*. An verò etiam incurrant irregularitatem non defendentes reum, ſed permittentes eum extrahi. Theſaurus reſpondet negatiuè. Sed oppoſitum probabilius cenſeo loquendo de Prælatis, eo quod ipſi ex iuſtitia, & ex officio teneantur tueri Immunitatem Eccleſiarum. Vide dicenda verbo *Irregularitas num.* 71.

23 Prædictis etiam reis ad Eccleſias confugientibus tenentur Regulares, ſiue Clerici illarum Eccleſiarum de victu prouidere, ſi aliàs ipſi non habent proprium, vel ſi habent eo vti non poſſunt, tum ex illa regula Charitatis, *ſi non pauiſti occidiſti,* tum ne cogantur tradere ſe Curiæ ſæculari contra Eccleſiæ Immunitatem, tum ex *l. præſenti, C. de ijs, qui ad Eccleſ. confugiunt,* tum à ſimili de cuſtode carceris, qui prouidet captiuis, *C. de Epiſcop. audient. vt iudices,* Gloſſa *in ca. Diffiniuit* 17. *quæſt.* 4. Quando autem ſua poterit habere tenetur ad reſtitutionem, prout ex S. Thoma infert Silueſter *in Summa verbo Immunitas* 3. *num.* 5. Vide Sorbum, & Rodriguez *ſup.* aſſerentes non eſſe id prohibitum Regularibus, ſed poſſe id facere non obſtante excommunicatione quadam Sixti 5. pro Regno Neapolitano, quia hęc (inquiunt) per Conſtitutionem prædictam Gregorij Decimiquarti ſublata eſt.

24 Hic tamen aduertendum, quod licet banniti, qui non commiſerint ea delicta expreſſa à Gregorio 14. in dicta Conſtitutione gaudere poſſint Immunitate Eccleſiaſtica, iuxta dicta *num.* 16. & ſupra verbo *Bannitus num.* 8. nihilominus circa eorum receptionem, detentionem, & traditionem, obſeruari debent, quæ ex præſcripto Sac. Congregationis Concilij in litteris ad Epiſcopos, & Nuncios mitti ſolitis, dixi eo verbo *Bannitus num.* 2. *&* 8.

25 Loquendo autem de reis, qui commiſerunt delicta expreſſa in Conſtitutione Gregorij 14. vt propterea gaudere non poſſint Immunitate Eccleſiaſtica, tenentur Prælati eos conſignare Curiæ ſæculari, quando ab ipſa fuerint requiſiti, ſi prædicta delicta, aut eorũ aliquod iudicio ſuo commiſiſſe videbuntur, prout Pontifex his verbis declarauit. *Sed vniuerſis, & ſingulis Venerabilib. Fratrib. noſtris Primat. Archiep. Epiſc. cæteriſq; Eccleſiarũ, & Monaſteriorum tam ſæcularibus, quam cuiuſuis Ordinis Regularib. diſtrictè præcipiendo mandamus, & præcipimus, vt laicos in caſibus prædictis delinquentes ad eorum*

rum Eccleſias, Monaſteria, domos, & alia loca ſupradicta Sacra, ſeu Religioſa reſpectiuè confugientes, & in eis ſe recipientes, atque morantes, qui prædicta delicta, eorumue aliquod iudicio ſuo commiſiſſe videbuntur, quando à Curia ſæculari fuerint requiſiti, & quilibet eorum fuerit requiſitus à Miniſtris officialibus Curiæ, abſque Irregularit. nota, aut alicuius cenſuræ Eccleſiaſt. incurſu, tradi, & cōſignari curent, & faciant, & quilibet eorum curet, & faciat.

26 Sed antequam delinquens Curiæ ſæculari tradatur obſeruare debent Regulares, & quicunque alij id quod idem Pontifex ijs verbis præcipit. *Ne autem Curia ſæcularis prædicta Miniſtri facultate illos per ſe, & propria auctoritate extrahendi, & abducendi ſibi olim, vt præfertur, attributa, & per præſentes reuocata abutantur, volumus dictaque auctoritate decernimus, & declaramus, vt Curia ſæcularis, eiuſque Iudices, & Officiales ab Eccleſijs, Monaſterijs, locisque Sacris prædictis laicum aliquem, vt ſupra, delinquentem, in nullo ex caſibus prædictis ſine expreſſa licentia Epiſcopi, vel eius Officialis, & cũ interuentu perſonæ Eccleſiaſticæ ab eo auctoritatem habentis, ad quos ſolos, & non alios Epiſcopis inferiores, etiam ſi alij Ordinarij ſint, aut nullius Diœceſis, aut Conſeruatores ab hac Sede ſpecialiter, vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertineat. Occurrente autem caſu in loco exempto, & nullius Diœceſis, tunc ad Epiſcop. viciniorem deuoluatur hæc cognitio, & non ad alios; capere, extrahere, aut incarcerare non poſſint, niſi eo caſu, quo ipſe Epiſcopus, & dicta perſona Eccleſiaſtica requiſita illos in delictis ſuperius expreſſis culpabiles tradere capturæ, carcerationiuè interuenire, & aſſiſtere recuſauerint: tuncque reuerentiæ Eccleſiæ locis Sacris debitæ memores prædictos delinquentes minori quoad id fieri poterit cum ſcandalo, & tumultu, extrahere curent.*

27 Quodque *delinquentes laici prædicti poſtquam vt præfertur ab Eccleſijs, lociſuè Sacris extracti, & capti fuerint ad carceres Curiæ Eccleſiaſticæ reponi, & inibi ſub tuto, ac firmo carcere, ac opportuna cuſtodia data illis (ſi opus fuerit) per Curiam ſæcularem detineri debeant, nec inde extrahi, Curiæque ſæculari prædictæ conſignari, nec tradi poſſint, niſi cognito prius per Epiſcopum, ſeu ab eo Deputatum, an ipſi verè crimina ſuperius expreſſa commiſerint, tuncque demum de mandato Epiſcopi per Iudicem Eccleſiaſticum Curiæ ſæculari, quacunque appellatione poſtpoſita, conſignentur.* Conſonat circa hoc declaratio S. Congregat. apud Dianam 5. *par. in Collectione iſtarum declarationum.*

28 Circa quæ primò notandum, ex illis haberi, Iudicibus ſæcularibus nullatenus licere extrahere reos à loco Sacro ſine prædicta licentia, etiam in caſibus in quibus illi non gaudent dicta immunitate.

Pere-

Peregrinus *de immunit. cap.* 14. *num.*6. Diana *par.* 4. *Tract.* 1. *Reſolut.*41. Secundò, nomine Officialis Epiſcopi in hoc loco intelligi Vicarium generalem ipſius, prout ex Clemēt. 2. *de reſcript.* Gloſſa, & Sanchez affert Bonacina *ſup.* §. 7. *num.* 2. Tertiò, quod licet ad hoc, quod Epiſcopus, ſeu ab ipſo deputatus tradat reum Curiæ ſæculari, debeat cognoſcere an ille commiſerit aliquod ex delictis expreſſis in Conſtitutione Gregorij non teneatur ſtare proceſſui facto a Curia ſæculari, quia poteſt illum habere ſuſpectum, vtpote factum in cauſa propria ipſius contendentis (Naldus *in Summa verbo Eccleſia n.* 32. Bonacina *ſup. num.*3.) poteſt tamen illi ſtare, ſi prudenter credat legitimè eſſe factum, & ſe poſſe vti illo ad ſuam conſcientiam informādam. Naldus *ibidem*. Regulariter autem loquendo Epiſcopus debet nouas probationes facere. Bonacina *ſupra* ex alijs. Imo hæ probationes debent eſſe certæ, nec fundatæ ſolum in coniecturis, & præſūptionibus, sūmariè tamen, & quam citius fieri poteſt, expediendę, prout ex declaratione S. Congregationis, refert Naldus *ſup.* Vide Dianam 3. *par. Tract.* 1. *Reſolut.* 38. & *tom.* 5. *in Collect. declarat S. Congreg. num.* 41. vbi affert vnam Cremonenſem circa qualitatem ſententiæ requiſitæ ad extrahendum reum. Nota quartò, quod etiam in dubio an reus in loco Sacro, vel prophano captus ſit, ſpectat ad Epiſcopum, & non ad alios Prælatos Regulares id decidere, prout ex Peregrino, Correa, & alijs affert Barboſa *ſup. num.* 156. & 157. Nota quintò, nullum Epiſcopum, vel Prælatum poſſe dare licentiam extrahendi reum inuitum ex loco Sacro extra caſus prædictos, aliàs incurrerent in cenſuras poſitas in Conſtitutione Gregorij, prout ex Farinacio, & Caſtropalao tenet Theſaurus *ſup.* Vnde conſequenter incurrent irregularitatem ſi contingat propterea mors, aut mutilatio rei, iuxta dicta *ſupra num.*22.

29 Quia tamen reis ad Eccleſiam confugientibus, & Regularibus non permittentibus eos tradi Curiæ ſæculari, ſolent aliquando Miniſtri talis Curiæ fores Eccleſiarum, vel Monaſteriorum infringere, aut in illis aliquam violentiam exercere, notanda ſunt priuilegia aliqua Religionum quoad hoc, & pœnę, quas hæc facientes incurrunt, quæ referunt Caſſarubius *in Compend. Priuileg. Mendicantium, verbo Eccleſia Fratrum num.* 3. & Rodriguez *ſup. art.*2. ac ea quæ dixi *tom.*2. *cap.*19. *num.*51.

IMMV-

IMMVNITAS ECCLESIASTICA Regularium.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
Immunes ſunt Regulares ab oneribus perſonalibus ſordidis. num. 2.
Item ab oneribus perſonalibus indifferentibus. num. 3.
Et ab oneribus perſonalibus ciuilibus, & honeſtis. num. 4.
Item à muneribus patrimonialibus. num. 5.
Quid in caſu magnæ neceſſitatis laicorum. num. 6.
An poſſint cogi ad hoſpitandum milites. num. 7.
Quid declaratum à Sacra Congregatione. ibidem.
Quid tempore belli. ibidem.
Quid per ſtatuta, ſeu ordinationes Magiſtratuum. num. 8.

1 DE Regularium Immunitate Eccleſiaſtica quo ad forum laicale, per quam ipſis competit nè conueniri queant coram laicis iudicibus, dixi ſupra verbo *Clericus*, & verbo *Exemptio Regularium.* De immunitate ipſorum à ſolutione decimarum ſupra verbo *Decimæ*. Qualiter exempti ſint à iuriſdictione Epiſcoporum, & in quibus caſibus eiſdem ſubiecti, ſupra verbo *Cauſa iudicialis Regularium*, & verbo *Epiſcopus*, & verbo *Exemptio Regularium*. De immunitate ipſorum à gabellis, & ſimilibus contributionibus ſupra verbo *Gabella quoad Regulares*, ac de Immunitate Eccleſiarum ipſorum ſupra verbo *Immunitas Eccleſiarum.* Nunc verò ſpecialiter agendum de Immunitate eorumdem Regularium ab oneribus, ſiue realibus, ſiue perſonalibus, ſiue mixtis, quæ ſæcularibus imponi ſolent, ſiue ea ſordida, aut ſeruilia, indifferentia, vel etiam honeſta ſint. Onus autem reale eſt id, quod bonis ipſorum imponitur, perſonale, quod perſonis, mixtū quod partim bonis, partim perſonis. Rurſus hæc ſunt alia honeſta, vt munus legationis, alia indifferentia, vt munus tutelæ, alia ſordida, aut ſeruilia, vt foſſas facere, cloacas, vel vias purgare &c. De quibus Bacconius *in 4. diſt.* 12. *art.* 2.

2 Et vt à certioribus incipiamus, dicendum, Regulares, ac Eccleſiaſticos omnes immunes eſſe ab oneribus perſonalibus ſordidis, ſeu ſeruitijs laicalibus, qualia ſunt foſſas facere, cloacas, aut vias purgare, onera proprio corpore ferre, in cophino ad conſtructionem murorū ſeruire. Hoc conſtat, non ſolum ex indecentia talium actuum, ſed etiam ex *l.* 2. *C. de Epiſcop. & Cleric. ca. generaliter, & ca. Placet* 16. *q.* 1.

16. q. 1. & cap. non minus de Immunit. Eccleſiar. Bacconius *ſupra.* Azor. *tom. 3. Inſtit. Moral. lib. 5. cap. 19. quaſt. 12.* Imponentes autem illis talia onera ſi commoniti deſiſtere noluerint, & fautores eorum excommunicationi ſubiacent, à qua non abſoluuntur, donec ſatisfactionem fecerint *d. cap. non minus.* Theſaurus *in prax. par. 2. verbo Immunitas cap. 2.* Incurrunt etiam excommunicationem latæ ſententiæ in Bulla Cœnæ poſitam contra imponentes onera perſonis Eccleſiaſticis, vt patet ex verbis ipſius ſupra verbo *Bulla Cœnæ n 46.* Theſaurus *ſupra.* Extenditur etiam hoc priuilegium ad ſeruos, & mãcipia ipſorum, propter *ca. Placet, & ca. Iuxta ſanctionem 16. q. 1.* Azor *ſupra.* Notans per mancipia intelligi ſeruos, qui ſunt ſub dominio Eccleſiarum, vel Eccleſiaſticorum, non illos, qui ſunt famuli mercede conductitij.

3 Immunes etiam ſunt à muneribus, ſeu oneribus perſonalibus indifferentibus, qualia ſunt munus tutelæ, militiæ, cuſtodiæ murorum, curæ pupillorum, & adultorum furioſorum, mutorum, & ſurdorum, & aliarum perſonarum, quibus tutores, vel curatores à legibus dantur *. l. 2. C. de Epiſcop. & Cleric. & ca. generaliter* relato. Et cogentes illos ad iſta incidunt in excommunicationem poſitam *in cap. non minus de Immunitate Eccleſiarum,* de qua ſupra, vbi eſt ſermo de expeditionibus. Theſaurus *ſup. cap. 3.* vbi etiam de alijs pœnis contra iſtos poſitis. An verò eſto non poſſint Regulares ad iſta cogi, poſſint ſaltem ea ſponte ſuſcipere ex licentia Prælatorum, dixi *tomo 1. cap. 9. n. 17.* loquens de tutela. Pro quo vide Sanchez *lib. 6. in Decalog. c. 14. num. 21.* & ſequentibus, ac Barboſam *de Iure Eccleſiaſt. lib. 1. cap. 39.* §. 5. *num. 72.* & ſequentibus.

4 Immunes etiam ſunt a muneribus perſonalibus ciuilibus, & honeſtis, vt à munere legationis, decurionatus, Iudicis &c. *C. de Epiſcop. & Cleric. cap. Sacerdotib. & cap. ſed nec procurationes ne Cleric. vel Monach.* Azor. & Theſaur. *ſup.* animaduertens imponentes iſta Eccleſiaſticis nõ incurrere in ſententiam excommunicationis *cap. non minus,* quia ibi eſt ſermo de imponentibus onera, hæc autem nõ ſunt onera, ſed honores. Verumtamen, quia onera ſequuntur honores, & ipſa impoſitio honorum eſt quædam vis, & coactio contraria libertati Eccleſiaſticæ; ideò credi poteſt ſic facientes comprehendi dicta excommunicatione *cap. non minus.*

5 Immunes quoque ſunt à muneribus patrimonialibus, ſiue realibus, ſiue perſonalibus, ſiue mixtis, quæ ſubeuntur ratione patrimoniorum rerum, aut bonorum, aut perſonarum, habita ratione ad bona, propter Iura, & fundamenta adducta ſupra verbo *Gabella quoad Regulares,* vbi etiam de pœnis ea imponentibus. De quo ex antiquio-

ribus Bacconius *ſupra*, & ex modernis Theſaurus *ſup. cap.* 4. Conſtat etiam ex declarat S.Congregat. apud Dianam *tom.* 5. *in Collect. ipſarum num.* 43. non teneri ad ſolutionem onerum impoſitorum pro phyſico, chirurgo, & ludimagiſtro.

6 Sunt tamen circa hæc aliqua animaduertenda, primò iuxta dicta eo verbo *Gabella quoad Regulares num.* 22. quod in caſu magnæ neceſſitatis laicorum, cum vires ipſorum non ſufficerent, tenerentur etiam Eccleſiaſtici, & Regulares, onera prædicta, ſiue realia, ſiue perſonalia, ſiue mixta ſubire, dummodo ea non repugnent ſtatui ipſorum, & ita ordinetur ab Epiſcopo reſpectu Clericorum ſæcularium, & à Prælatis Regularibus reſpectu ipſorum, nec adſit tempus recurrendi pro licentia ad Sedem Apoſtolicam. Ita enim colligitur ex *ca. Placet* 16. *q.* 1. verbo illo *niſi quam ſi aduentitia neceſſitatis ſarcina*, & *cap. peruenit, & cap. non minus de Immunit. Eccleſiarum*. De quo Innocentius, Abbas, Ioannes Andreas, Hoſtienſis, & Butrius *ibidem*. Layman. *lib* 4. *Tract.* 9. *cap.* 6. *num.* 7. Theſaurus *ſupra cap.* 3. Qualis autem debeat eſſe hæc Epiſcopi licentia agunt Suarez *in defenſ. fidei lib.* 4. *cap.* 25. *num.* 17. Caſtrus Palaus *to.* 2. *Tract.* 12. *diſp. vnic. pūct.* 6. *num.* 7. & Diana 5. *p. Tract.* 1. *Reſolut.* 11. Vbi etiam quando facultates laicorum cenſeantur non ſufficere. Nota ſecundò, quod imponētes Eccleſiaſticis, ſeu Regularibus aliqua ex prædictis oneribus per legē, vel ſtatuta, præter alias pœnas, & cenſuras, de quibus 4. to. verbo *Statutum* dicetur, incurrunt etiam excommunicationem latam in Bulla Cœnæ verbis relatis verbo *Bulla Cœna num.* 40. ibi enim excommunicantur omnes, & quicunque facientes Statuta, Ordinationes, & Conſtitutiones, Pragmaticas, ſeu quæuis alia decreta &c. vnde libertas Eccleſiaſtica tollitur. Theſaurus *ſup.*

7 Ex dictis autem modò, & ſupra uerbo *Gabella quoad Regulares* elicitur deciſio aliquorum caſuum circa Immunitatem hanc Regularium, & aliorum Eccleſiaſticorum. Primò, non poſſe illos cogi ad hoſpitandum milites, prout ex *l.* 1. *C. de Epiſcop. & Cleric.* colligunt communiter Doctores, & ratio eſt, quia vel hoc eſt impoſitio, vel gabella, à quibus ſunt immunes, iuxta dicta ſupra verbo *Gabella quoad Regulares*, niſi in caſibus ibi expreſſis; vel eſt munus, aut onus indifferens, à quibus ſimiliter ſunt immunes, niſi in caſu magnæ neceſſitatis, & cum conditionibus ſupra poſitis. De quo Piaſecus *in prax. Epiſcopor. par.* 2. *cap.* 4. *num.* 56. *verſ. neque tenentur.* Molfeſius *in Summa Theolog. Moral. par.* 2. *Tract.* 12. *cap.* 22. *num.* 166. Vnde extat declaratio Sac. Congregat. Epiſcoporum, & Regularium apud Dianam 4. *par. Tract.* 1. *Reſolut.* 32. nec poſſe hoſpitari milites in domibus Eccleſiaſticorū ſæcularibus locatis, cum hoc indirectè præ-

iudicium

iudicium ſit Eccleſiaſticorum. In Regno etiam Neapolitano obſeruatur, quod caſu, quo Regularis, vel Eccleſiaſticus eſſet in aliqua domo vbi eſſent laici, v. g. parentes, vel fratres, tales laici non coguntur hoſpitare milites, nè Eccleſiaſticus inde ſuſtineat incommodum; ſed contribuunt in pecunia. Molfeſius *ibidem*. Barboſa *ſupra num.* 71. Imo nec hanc contributionem admittunt Riccius, & Carolus de Graſſis ab eodem Diana relati. Secundò, nec poſſe obligari ad vendendum triticum, vel aliam rem, ratione neceſſitatis populi, propter eamdem rationem, & iura generaliter eos eximentia ab huiuſmodi vexationibus *cap. non minus, cap. aduerſus de Immunitate Eccleſiarum, cap. quamquam de cenſibus in 6.* niſi cum conſenſu Superioris Eccleſiaſtici, aut niſi fames, aut neceſſitas eſſet valde magna, & periculum eſſet in mora, propter diſtantiam talis Superioris. Diana *par. 1. Tract. 2. Reſolut. 8. & par. 4. Tract. 1. Reſolut.* 87. Tertiò, nec poſſe compelli ad reparationem propriarum Eccleſiarum, quia etſi ipſi ad hoc teneantur, non tamen propterea conceſſa eſt facultas laicis ad cogendum illos ad id faciendum. Diana *par. 3. Tract. 1. Reſolut* 8. Quartò, nec poſſe cogi tempore belli ad cuſtodias murorum, vigilias, & ſimilia, propter dicta ſupra. Excipe tamen caſum, quo bellũ eſſet contra infideles, ſeu hæreticos, aut ipſorum fautores, tunc enim ſi aliter Regnum, Ciuitas, aut Caſtrum defendi non poſſent, tenerentur Eccleſiaſtici ad prædicta, & ad expenſas faciendas, cõcurrente videlicet conſenſu Prælatorum, immo, & Summi Pontificis, ſi fieri poſſet, & non eſſet periculum in mora, iuxta dicta ſupra. Tum, quia tunc ageretur de cauſa fidei, quæ eſt priuilegiatiſſima, & anteponi debet cunctis aliorum priuilegijs, tum quia, *quod omnes tangit ab omnibus debet approbari*, iuxta Regulã 29. *in* 6. tum quia recta ratio, aut ius naturæ id præſcribit. De quo Abbas *in cap. non minus de Immunitate Eccleſiarum*. Henricus *Gandauenſis quodlib. 9. quæſt. 31. in fin.* Layman. *ſupra dicto num.* 7.

8 Quia tamen, quando huiuſmodi imponuntur Eccleſiaſticis, imponi ſolent per ſtatuta, ordinationes, aut decreta Magiſtratuum, Principum, vel Ciuitatum, ideo de alijs, quæ ad hanc materiam ſpectant commodius agetur, ſi Deus dederit 4. tomo, verbo *Statutum*.

†

Digitized by Google

1 DE hac materia prout ad Regulares pertinere ſolet, ſcilicet quantum ad facultatem diſpenſandi cum coniugibus inceſtuoſis ad petitionem, vel redditionem debiti, dixi ſupra in verbo *Affinitas*.

INDVLGENTIA QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

Aliqua de Indulgentijs remiſſiuè. num. 1.
Quid ſit Indulgentia. num. 2.
Quotuplex eſt Indulgentia. num. 3.
Ad quos ſpectat illam concedere. num. 4.
Quid de Prælatis Regularibus. ibidem.
Indulgentiæ non ſolum pro viuis, ſed etiam pro mortuis concedi poſſunt. num. 5.
Mortuis tamen ſolum per modum ſuffragij. ibidem.
In quo differat Indulgentia pro viuis ab indulgẽtia pro mortuis. ibid.
Indulgentiæ Regularibus conceſſæ in multiplici differentia ſunt. n. 6.
Quid de Indulgentijs conceſsis pro Eccleſijs Regularium. num. 7.
An reuocatæ ſint. num. 8.
An in illis detur communicatio priuilegiorum Regularium. ibidem.
An nomine Eccleſiæ intelligatur etiam cœmeterium. ibidem.
Indulgentiæ perſonis Regularibus viuentibus conceſſæ reuocatæ ſunt à Paulo 5. nonis alijs conceſsis. num. 9.
Quomodo eas lucrentur Religioſi. ibidem.
Quid de Indulgentijs pro Regularibus in articulo mortis conſtitutis. num. 10.
Quid de Indulgentijs pro Regularibus defunctis. num. 11.
Quid de conceſsis pro ſæcularibus defunctis. num. 12.
Quid de conceſsis pro ſæcularibus viuentibus. num. 13.
De Indulgentijs conceſsis exhibentibus manus adiutrices. num. 14.
De priuilegio Vrbani 5. num. 15.
De Indulgentijs pro Tertiarijs. num. 16.
De Indulgentijs pro Confratribus. num. 17.
De Indulgentijs communibus ſæcularibus, & Regularibus. num. 18.
De conceſsis per Sanctiſs. D. N. Vrbanum. num. 19.

An

An ſimul, & ſemel eodem actu poſſint plures Indulgentiæ obtinere? ibidem.
An ſæpius eadem Indulgentiæ. ibidem.
De Indulgentijs pro pulſatione ſalutationis Angelicæ. num. 20.
De Indulgentijs ad pulſationem orationis pro defunctis. ibidem.
Quid de Indulgentijs Stationum. num. 21.
Quomodo intelligantur? ibidem.
Quid de Indulgentijs Stationũ pro viſitantibus aliquas Eccleſias. n. 22.
Religioſi publicantes Indulgentias pro quæſtu, quas pœnas incurrant. num. 23.
Quid de Religioſis Indulgentiam plenariam concedentibus. num. 24.
De Indulgentijs Sanctæ Mariæ de Populo, & alijs remiſſiuè. nu. 25.

INDVLGENTIA QVOAD REGVLARES.

1 ETſi aliqua de hac re dixerim in ſuperioribus, præſertim *to. 1. cap. 3. num. 19. & cap. 11. num. 23. & cap. 20. nu. 9. & 17:* ac ſupra verbo *Habitus Regularis à num.* 8. plura tamen in præſenti addenda, præcipuè, prout ad ipſos Regulares propriùs ſpectare poteſt, præmiſſis tamen aliquot principijs generalibus huius materiæ.

2 Primum. Indulgentia eſt *Remiſſio, ſeu relaxatio pœnæ temporalis debitæ propter peccata actualia iam dimiſſa, extra Sacramentum per applicationem à Prælato factam theſauri Eccleſiæ.* Sotus *in 4. diſt. 21. quæſt. 1. art. 2.* Corduba *de Indulgentijs quæſt. 1.* Valentia *tom. 4. diſp. 7. quæſt. 20. punct. 1.* Noſter Hieronymus Gratianus *in Tract. de Iubilæo par. 1. cap. 4.* Dicitur *remiſſio, ſeu relaxatio pœnæ temporalis*, quia pœna temporalis, quam homo debet propter peccatum, non tollitur per Indulgentiam ab homine lucrante eam per modum ſatisfactionis ipſius, aut alterius priuati, ſed illi remittitur, & relaxatur. Dicitur *pœnæ*, quia per Indulgentiam non remittitur culpa, ſiue mortalis, ſiue venialis, aliàs eſſet Sacramentum. Illæ ergo Indulgentiæ, quæ vocari ſolent à culpa, & à pœna, de quibus mentio fit in *Clement.* 1. *de priuileg.* tales appellantur, vel quia ſimul cum illis conceditur facultas abſoluendi à culpa per Sacramentum pœnitentiæ, vel quia continent Indulgentiam plenariam. Dicitur etiam *pœnæ temporalis*, quia pœna æterna ſupponitur remiſſa ſimul cum culpa mortali, qua carere debet lucrans Indulgentiam, alias indignus eſſet remiſſione, quæ fit per Indulgentiam, cũ eſſet Dei inimicus. Dicitur quoque *debitæ propter peccata actualia* ad denotandum Indulgentiam non eſſe pro pœna debita peccato originali, ea enim remittitur per Bapciſmum cum

ipſo originali. Dicitur præterea *iam dimiſſa*, vt oſtendatur non poſſe remitti pœnam, non ablata culpa in qua fundatur. Addidi autem *extra Sacramentum*, tum quia Sacramenta diuerſo modo tollunt hãc pœnam, quam Indulgentia. Sacramenta enim tollunt illam ex opere operato, & immediatè ex inſtitutione Chriſti, Indulgentia vero, non niſi per applicationem meritorum, & ſatisfactionum Chriſti, & aliorũ Sanctorum, quæ in theſauro Eccleſiæ reſeruantur. Vnde dicitur *per applicationem à Prælato factam* ad denotandum huiuſmodi applicationem fieri debere à Prælato Eccleſiæ, ad quem Theſauri diſtributio ſpectat, non à priuata perſona. Ac tandem dicitur *Theſauri Eccleſiæ*, quia ſicut in Republica rectè ordinata eſt aliquis theſaurus, ideſt aceruus, & copia pecuniæ diſtribuenda ciuibus à Principe, ita in acceptatione diuina reſeruatur infinitus cumulus meritorum, & ſatiſfactionum Chriſti, & etiam quorumdam Sanctorum, quibus ipſæ nõ erant neceſſariæ, ſed ſuperabundantes, qui cumulus *Theſaurus Eccleſiæ* appellatur, & ex quo ſummus Eccleſiæ Prælatus, ſcilicet Pontifex Indulgentias fidelibus concedit. Vide pro his Sotum, Cordubam, & Valentiam relatos, Silueſtrum *in Summa verbo Indulgentia*. Graſium *de Indulgentijs*. Gratianum *ſupra cap.*4. & 5. Bonacinam *diſp* 6.*de Sacramentis q.*1.*de Indulgentijs punct.*1. poſt plures alios.

3 Secundum eſt. Indulgentiam diuidi primo *in plenariam*, ſeu tõtalẽ, quæ etiam *plenior*, & *pleniſſima* dici ſolet, & in non *plenariam*, ſeu partialem. Illa prior eſt, per quam remittitur tota pœna temporalis debita pro culpa iam dimiſſa, poſterior verò, qua non remittitur niſi ſolum pars ipſius, media ſcilicet, tertia, ſeptẽ annorum, vel vnius anni &c. iuxta tenorem conceſſionis. Deinde hæc Indulgentia temporalis, partialis, ſeu non plenaria, aliquando vocatur *Septena*, ideſt Indulgentia, per quam remittitur pœna correſpondens pœnitentiæ ſeptem annorum olim per canones inflictæ: aliquando *quadragena*, ideſt Indulgentia, qua remittitur pœna correſpondens pœnitentiæ, olim per eoſdem Canones impoſitæ quadraginta dierum: aliquando verò *carena*, ideſt Indulgentia per quam remittitur pœna correſpondens pœnitentiæ olim per eoſdem Canones impoſitæ, quæ vocabatur *carena* à carendo, quia ſcilicet is, cui iungebatur, carebat per quadraginta dies cibo, & potu, ſolum pane, & aqua vtens, & vlterius ſeptem annis pœnitentiam agebat: aliquando verò eſt, & vocatur Indulgentia *de pœnitèntijs iniunctis*, & tunc eſt idem, quod Indulgentia, per quam remittitur tanta pœna, quanta remitteretur per pœnitentias taxatas à Confeſſarijs, & à Sacris Canonibus pro illis peccatis impoſitas. De his Sotus *ſup. q.*2.*art.*1. Nauarrus *de Iubilæo, & Indulgent. notab.*9. Valentia *ſup. punct.*3. Gratianus *ſup. cap.*5. Layman. *lib.*5

*Tract.*7.

Digitized by Google

Tract. 7. *cap.* 3. Bonacina *ſupra punct.* 2.

4 Tertium eſt. Indulgentiam concedere ſpectat primario ſolum ad Summum Pontificem, aliis verò Prælatis, non niſi quatenus ipſis cōceditur ab eodem. Ratio eſt, tum quia ſoli Petro, & eius ſucceſſoribus dictum eſt Ioann. 21. *paſce oues meas*, tum quia quemadmodum diſtributio theſauri publici ſolum ſpectat ad ſupremum Principem, & ad alios non niſi quatenus ipſis conceditur ab illo, ſic etiam diſtributio theſauri Eccleſiæ, quæ contingit in conceſſione Indulgentiarum, ſolum ad Papam, qui eſt ſupremus Eccleſiæ paſtor, ſpectare primario poteſt, & ad alios Prælatos ex conceſſione ipſius. S. Tho. *in addition. ad* 3. *par. q.* 26. *art.* 3. Nuñus, & alij Expoſitores *ibidem*. Sotus *d. q.* 1. *art.* 4. Huiuſmodi autem Prælati Indulgentias concedentes ex Papæ facultate ſunt Epiſcopi, quibus *cap. cum ex eo de pænitent. & remiſſionibus* conceſſum eſt, vt poſſent in dedicatione Eccleſiæ vnum annum Indulgentiæ, & alijs occaſionibus ſolum quadraginta dies concedere. Bonacina *ſup. punct.* 3. ex alijs. An verò id etiam competat Cardinalibus in Eccleſijs ſuorum titulorum, dixi ſupra verbo *Cardinalis num.* 1. De Legatis id etiam admittunt aliqui ſaltem ex conſuetudine. Siluester *ſup. num.* 11. Layman *ſup. cap.* 4. *num.* 3. De Abbatibus, & Prælatis Religionum certum eſt iure ordinario non competere ipſis hanc facultatem *cap. accedentibus de exceſſib. Prælatorum.* Silueſter *ſupra.* Corduba *ſup. q.* 10. An verò aliquibus ipſorum id competat ex Papæ priuilegio, cum quæſtio ſit de facto, ex ipſorum priuilegijs deſumi debet. Et quidem vt conſtat ex Caſſarubio *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Indulgentia plenaria quoad Fratres num.* 16. Leo 10. conceſſit Prouincialibus Minorum, vt in ſuis viſitationibus concedere poſſent Indulgentiam plenariam ſuis ſubditis. Sed quia hæc conceſſio fuit viuæ vocis oraculum, ideo his temporibus non valet, ſicut nec alia ſimilis Gregorij 13. pro Ieſuitis, ſi talis fuit, prout habet Peirinis *tom.* 1 *priuileg. Minim. in Conſtit.* 14. *Leon.* 10. *num.* 12. ex Peregrino ab eo relato. Idem dico de conceſſione Clem. 7. pro Minimis, quam refert idem Peirinis *ibid. in Conſtit.* 9. *Clem.* 7. quia etiam fuit viuæ vocis oraculum. An verò aliqui Abbates Regulares hanc poteſtatem habeant, tractat Tamburin. *de iure Abbat. tom.* 2. *d.* 9. *quæſit.* 1. Poſſe autem Prælatos prædictos Regulares applicare alijs bona opera ſuorum ſubditorum, nec tamen propterea dici poſſe concedere Indulgentias, conſtat ex dictis ſupra verbo *Bona num.* 8. An verò etiam poſſint communicare aliquas Indulgentias ſæcularibus dicetur infra *num.* 15.

5 Quartum eſt. Indulgentias non ſolum poſſe concedi viuis, ſed etiam mortuis, hoc enim certum eſt, tum ex praxi Eccleſiæ, tum ex

Digitized by Google

definitione Leonis 10. contra Lutherum apud Caietanum 3.*p.* *q.* 48. *art.* 5. Differt autem in multis Indulgentia viuis conceſſa ab ea, quæ conceditur defunctis. Primò quidem, quia cum conceſſiò Indulgentiæ ſit actus iuriſdictionis, & iuriſdictio non ſit niſi circa ſubditos, ſoli autem viui ſint ſubditi iuriſdictioni Eccleſiæ, non vero defuncti, quia iam ſunt extra Eccleſiæ forum, hinc eſt, quod Indulgentia viuorum detur per modum iudicialis abſolutionis, ſeu remiſſionis pœnæ temporalis, ita vt Papa eam concedens verè remittat talem pœnam, & ab ea abſoluat lucrantem Indulgentiam, Indulgentia verò defunctis conceſſa non detur per modum iudicialis abſolutionis, ſeu remiſſionis, itaut Pontifex eam concedēs verè abſoluat defunctum à tali pœna; vel ipſi illam remittat, ſed ſolum per modum ſuffragij, quatenus ſcilicet Pontifex de theſauro Eccleſiæ applicat merita, & ſatisfactiones Chriſti, vnde fiat ſolutio Deo pro tali pœna. Quod declaratur exēplo hominis detenti in carcere propter debita, hic enim poteſt à carcere liberari dupliciter: primò, iudicialiter à Iudice habente iuriſdictionē ſuper illum, ſi abſoluat eum à tali debito. Secundo modo, per modū auxilij, eu ſuffragij, videlicet, ſi alius pro ipſo ſoluat creditori. Sic ergo in ſpropoſito. Primo modo liberantur à reatu pœnæ temporalis viui per indulgentias. Secundo verò modo defuncti. Gratianus *ſupra cap.* 15, Valentia *ſup. punct.* 1. Toletus *in Summa lib. 6. cap. 26. & 27.* Bonacina *ſup. punct. 6.* Eſto aliter hoc explicet Lugo *de ſacramento pœnit. diſp. 27. ſect.* 5. Secundò differunt, quod licet lucrans Indulgentiam viuorū pro ſeipſo neceſſario debeat eſſe in gratia, ſaltem, quando adimplet vltimā partē operis iniuncti (Naldus *verbo Indulgent n.8.*) quia ipſe eſt, qui recipit effectum Indulgentiæ, qui eſt remiſſio pœnæ, quem non poteſt recipere, niſi ſit in gratia, vt dictum eſt. Lucrans verò illam pro defuncto non eſt neceſſarium, quod ſit in gratia, ſed ſolū quod exhibeat opus à Papa præſcriptum pro tali Indulgentia, eo quod ipſe non recipit effectum talis Indulgentiæ, ſed anima illa Purgatorij pro qua id opus efficitur, & quæ eſt in gratia. Rodriguez *tom. 2. q. 96. art.* 4. Gratianus *ſupra.* Naldus *ſupra num. 7.* Layman. *ſup. cap. 7. n.* 1. Tertiò differunt, quod licet Indulgentia pro viuis ſemper, & infallibiliter habeat ſuum effectum poſitis omnibus requiſitis, ſcilicet cauſa proportionata, & quod adimpleantur ea omnia, quę concedens illam requirit; Indulgentia tamen pro defunctis non habēt ſemper, & infallibiliter illum, ſed depēdenter à libertate Dei. Ratio eſt ex dictis, quia cum Indulgentia mortuorum non ſit per modum abſolutionis, ſeu remiſſionis, ſed per modum ſuffragij Deo oblati ea intentione, vt propter illud commutet pœnam ab ipſis debitam, cum liberum ſit Deo admittere talem commutationem, vel non, nec ad id obligatus ſit, vel ex

natura

Digitized by Google

natura rei, vel ex vi alicuius promiſſionis, ideo poteſt acceptare, & non acceptare, & proinde non habet ſemper, & infallibiliter ſuum effectum, ſed iuxta beneplacitum Dei, attentis tamen meritis illorum pro quibus applicatur, dum erant in vita, iuxta doctrinam Sancti Auguſtini *in lib. de cura pro mortuis habenda*, quæ habetur *ca. non æſtimemus* 13. *q.* 2. Idque confirmat communis exiſtimatio fidelium, qui etiam ſi Indulgentiam pro vno defuncto applicauerint, v.g. vnam Miſſam in altari priuilegiato, nihilominus non propterea ceſſant ab alijs Miſſis, & ſuffragijs pro eo applicandis. Corduba *de Indulgentijs q.* 13. *& ſequentibus*. Henriquez *lib.* 7. *cap.* 7. *num.* 4. Rodriguez *ſupra art.* 3. Layman. *ſup. num.* 3. *&* 4. Bonacina *ſupra punct.* 6. *num.* 14. Licet oppoſitum probabiliter teneant Sotus, Suarez, Valentia, & alij à prædictis relati.

6 His poſitis. Indulgentiæ Regularibus conceſſæ ſunt in multiplici differentia; aliæ enim ſunt conceſſæ eorum Eccleſijs, vel illas viſitantibus, aut in eis orantibus &c. aliæ ſunt conceſſæ perſonis ipſarum Regularium. Quæ etiam ſunt in multiplici differentia; aliquæ enim conceſſę ſunt pro illis opera in vita exercentibus, v.g. recitantibus, ieiunantibus &c. aliæ verò pro ipſis in articulo mortis conſtitutis, & aliç pro ipſis iam defunctis. Præterea; aliæ Indulgentię concesſæ ſunt eiſdem Regularibus, non pro ſeipſis, ſed ipſorum intuitu pro ſęcularibus defunctis, aut viuentibus. Item alię pro Congregationibus virorum aut fœminarum eorumdem Ordinibus coniunctis, videlicet, pro Tertiarijs, Confratribus &c. alię denique conceſſæ ſunt vniuerſaliter, tam pro ſæcularibus, quam pro Regularibus. De quibus omnibus ſigillatim aliquid dicendum in præſenti.

7 Et primò loquendo de Indulgentijs conceſſis pro Eccleſijs, & locis Regularibus, ſeu pro ea viſitantibus, vel in eis orantibus &c. illę quidem variæ, & diuerſæ ſunt, vt patet ex Compendijs priuilegiorũ ſingulorum Ordinum, & ſpecialiter ex Caſſarub *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Indulgentiæ quoad ſæculares primò, ſecundò, tertiò, & quartò*. Confeſſio *in Collect. priuilegior. Mendicant.* Portello *in Dub. Regular. verbo Indulgentia num* 4. vbi afferunt plures Indulgentias à Summis Pontificibus conceſſas viſitantibus certis diebus Eccleſias quatuor Ordinum Mendicantium, & aliquorum non Mendicantium, ac ex Peirinis *to.* 1. *Priuileg. Minim in Conſtitutione* 2. *&* 7. *Leonis* 10. *&* 3. *Clem.* 7. *& in* 2. *tom. in Conſtit.* 2. *Pauli* 5. *&* 3. *Vrbani* 8. vbi affert aliquas Indulgentias conceſſas viſitantibus Eccleſias Ordinis Minimorum. Specialiter de Indulgentijs pro viſitantibus Eccleſias Carmelitarum, extat Bulla Sixti 4. quæ incipit *Dum attenta*, & habetur apud Rodriguez *in Bullario to.* 1. *in Sixto* 4. *Bulla* 38.

quas etiam refert Caſſarubius *ſupra verbo Indulgentiæ quoad ſæculares primo num.*32.33.34. & 35. & confirmantur à Gregorio 13. in Bulla *Vt laudes*, quam refert noſter Reuerendiſſimus Theodorus Stratius *in Inſtruct pro Fratribus Carmelit. cap.*16. quas etiam permiſit Paulus 5. publicari, vt patet in Summario earum apud eumdem Reuerendiſſ. Stratium *ſupra*.

8 Circa quas indulgentias viſitantibus Eccleſias Regularium conceſſas, aliqua animaduertenda ſunt. Primò, eas non eſſe reuocatas à Paulo 5. in Bulla *Romanus Pontifex*, quam retuli *tom.*1. *cap.*3. *n.*19. quia, vt ibidem dixi ex declaratione S. Congregationis, quam etiam refert idem noſter Stratius *ſupra cap.* 1. in ea Bulla ſolum reuocantur Indulgētiæ perſonales Regularibus conceſſæ, non autem locales, quales ſunt iſtæ. Secundò, quod quamuis inter Regulares, præſertim Mendicantes, ſit ampliſſima communicatio priuilegiorum, & gratiarum, iuxta dicta ſæpius, præſertim *tom.* 1. *cap.*3. *num.*17. & *tom.* 2. *cap.* 1. *num.*52. maximè cum Carmelitæ ex conceſſione Leonis 10. & Clemen. 7. habeamus communicationem, etiam Indulgentiarum aliorū Ordinum, iuxta dicta ſupra verbo *Habitus Regularis num.*9. nihilominus in huiuſmodi Indulgentijs Eccleſiarum non dari talem communicationem tenet Peirinis *tom.*1. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 2. *Leonis* 10. *num.*2. refertque pro ea Caſſarubium ſupra verbo *Indulgētia quoad ſæculares tertio num.*12. & Bullam quamdam Sixti 4. qua id declarauit. Sed Caſſarubius tenet contrarium, vt legenti patebit, & de Bulla illa Sixti 4. dicit nullibi eam potuiſſe reperire. Adde quod cum poſt Sixtum 4. Leo 10. & Clemens 7. ampliſſimam communicationē Indulgentiarū aliorum Ordinum Carmelitis conceſſerunt, non video cur ipſi, & alij ſimiliter, qui ſimilia habuerint priuilegia non gaudeant hac etiam communicatione Indulgentiarum Eccleſijs conceſſarum. Quod maximè eſt verum pro Fratribus Prædicatoribus, & eorum Eccleſijs, quibus idem Pontifex Motu proprio, vt videre eſt apud eumdem Caſſarubium ſupra verbo *Communicatio priuilegiorum nu.* 20. communicauit omnes gratias, & Indulgentias Eccleſiarum Ordinum aliorum Mendicantium. Limitari tamen hoc debet ad eas Indulgentias, quæ in genere conceſſæ ſunt Eccleſijs Regularium, itaut ſolum illæ communicentur alijs Eccleſijs Regularium habentium priuilegiū communicationis cum illis, non ad illas; quæ ſpecialiter pro aliqua Eccleſia in particulari conceſſæ ſunt, iuxta dicta *tom.*2. *cap.*1. *num.*52. aliàs eſſet magna confuſio Indulgentiarum, & vileſceret deuotio fidelium erga ipſas. Pro quo vide declarationem Leonis 10. circa Indulgentias Sanctæ Mariæ de populo, quam retuli *tom* 1. *cap.*20. *num.*9. Limitari etiam debet ad Indulgentias non plenarias, propter dicenda

inferius

inſerius *num.*21. Nota tertiò, quod quando Indulgentia conceſſa eſt pro viſitantibus aliquam Eccleſiam in particulari,ea diruta, ſiue per partes diruatur,& per partes ædificetur, ſiue etiam tota diruatur, & alia de nouo ſtatim ædificetur in eodem loco, ſemper conſeruat eamdem Indulgentiam,quia talis Eccleſia cenſetur morali æſtimatione eſſe eadem. Stratius *ſup. cap.* 1.*num.*9.Layman.*ſup.cap.*3.*num.*5. Si verò ędificetur in alio loco, probabilius eſt ammittere Indulgentiam,cum in eo caſu non maneat eadem numero, neque quoad ſolū, neque quoad ſitum. Suarez *tom* 4 *in* 3.*par.diſp.*52.*ſect.*1.*num.*9.Stratius *ſupra*. Qui rectè etiam animaduertit *num.* 10. hanc difficultatem non eſſe de Indulgentijs conceſſis Eccleſijs Carmelitarum (idem dic de alijs habentibus Indulgentias eodem modo) quia illæ non limitantur ad hanc, vel illam determinatam Eccleſiam in hoc, vel in illo loco, ſed ad omnes Eccleſias, ac proinde ſiue fiant in eodem, ſiue in diuerſo loco ſemper retinent eaſdem Indulgentias. Vide Dianam 5.*p. Tract.*12. *Reſolut.*20. Nota quartò, quod nomine Eccleſiæ, in qua eſt conceſſa Indulgentia pro viſitantibus, intelligitur etiam cœmeterium; eſt enim hæc materia valde fauorabilis,ac per conſequens latè explicanda; Suarez *ſup.num.*7. Layman.*ſup.num.*4.Nota quintò,quod ad hoc,quod viſitantes Eccleſiam, in qua eſt Indulgentia couſequantur illam, non eſt neceſsè, quod actualiter,& expreſsè id intendant, aut ſciant eſſe in eo loco talem Indulgentiam, ſed ſufficit, quod habitualiter,implicitè, vel interpretatiuè id intendant,& quod ſint in ſtatu gratiæ,ac exerceāt opus à concedente illam iniunctum. Gratianus *ſup. in dialogo.* Salas *diſp.*17. *de legib. cap.*5.*in fine.* Layman. *ſup.cap.*6. *num.*5. Portellus *in additionibus ad dub. Regular.verbo Indulgentia num.* 7.

9 Loquendo autem de Indulgentijs perſonis Regularium viuentibus conceſſis, certum eſt id, quod dixi *tom* 1.*cap.* 1.*num* 19. ſcilicet eas omnes, quæ antiquitus illis cōceſſæ erāt, reuocatas fuiſſe à Paulo 5. in dicta Bulla *Romanus Pontifex*, vbi etiam nouas alias ipſis Regularibus conceſſit, prout etiam tenet Diana 4.*p. Tract.* 4.*Reſolut.*20. & notauit idem noſter Stratius *dicto cap.* 1.*num* 2. Quomodo autem id factum ſit, & quales ſint huiuſmodi Indulgentiæ conſtabit ex ipſa Bulla in 3.*tom.Bullar.num.*21. *alias* 16. Declarāuit autem idem Paulus 5. vt teſtatur Peregrinus 1.*par.ſui Compend.tit.Indulgentia nu.*7. poſſe frui eiſdem Indulgentijs Religioſos extra proprias domos commorantes ad breue tempus, ſeu in itinere, viſitando Altaria Eccleſiarum illorum locorum. Item declarauit idem Paulus Congregationi Fulienſi, infirmos, & decrepitos, qui non poſſunt Eccleſiam adire, poſſe eas conſequi in lectulo ſuo,dummodo agant aliquod opus pium arbitrio Confeſſarij. Peregrinus *ſupra*. Circa Indulgentias autem

Stationum,

Stationum, quas in ea Bulla concedit Pontifex Religioſis intra clauſtra viuentibus, ſi ſuam Eccleſiam viſitauerint, & ibi orauerint, notat Peirinis *tom.2.priuileg. Minim.in Conſtit.*8. *Pauli* 5. §.1.*num*.3. id nõ intelligi pro ſingulis diebus totius anni,ſed ſolum pro diebus Stationum. Credit etiam *ibid.num*.4.in iſtis Indulgentijs Stationũ comprehendi etiam plenarias conceſſas dictis diebus Eccleſijs, in quibus ſunt tales Stationes, non obſtante quod ſecundum ſtylum, & praxim Curiæ, ac regulam Cancellariæ Indulgentiæ plenariæ non cenſeantur conceſſæ, niſi exprimantur. De quo tamen infra *num*.21.

10 Similiter loquendo de Indulgentijs pro Regularibus in articulo mortis conſtitutis,pium,& probabile eſſe, dixi eo loco,illas reuocatas non fuiſſe per generalem reuocationem à Paulo 5. factam, nam quæ ſpeciali nota digna ſunt non cenſentur tacitè eſſe ſublata. Alphonſus Leo 1.*p.de Iubil.q.*6.*num*.243. qui id colligit ex quadam declaratione Sanctiſs.D.N. Vrbani 8. facta Illuſtriſs. D.Coccino Vicegerenti Pœnitentiariæ ann. 1625. quòd anno Iubilæi non ſuſpenduntur Indulgentiæ conceſſæ pro articulo mortis. Peirinis *ſup.* §. 19. *num.* 10. Nouarius *in Lucern. Regular.verbo Indulgentia num.*2. me relato. Vnde infer primò, Carmelitas gaudere poſſe Indulgentia plenaria illis conceſſa pro eo articulo ab Eugenio quarto in Bulla *Romani Pontificis*, quæ habetur in noſtris Conſtitutionibus poſt Regulam, ſi tamẽ conditionem illam annui ieiunij &c. ab eodem Pontifice expreſſam ſeruauerint. De qua idem Reuerendiſſimus Stratius *ſup.cap.*10.& ego *tom.*1.*cap.*7.*num*.5. Infer ſecundò poſſe etiam Minores in dicto articulo conſtitutos frui Indulgentia plenaria illis conceſſa à Martino 5. Eugenio 4. Nicolao 5. Calixto 3. Pio 2. ac Sixto 4. vt refert Caſſarubius *verbo Indulgentia quod Fratres num.*1. itaut poſſint tunc Confeſſorem eligere, qui eis poſſit concedere Indulgentiam plenariam, & quod ſi occurrerit caſus quod non poſſint Confeſſorem eligere,ſeu habere tunc, etiam conſequantur prædictam Indulgentiam. Peirinis *ſup. d. num.*10. Infer tertiò, Auguſtinienſes poſſe lucrari Indulgentiam plenariam eo articulo per Confeſſarios idoneos, & Regulares ab ipſis de licentia Superiorum electos, ex conceſsione Iulij ſecundi apud Caſſarubium *ſupra num.* 23.

11 Pariter etiam loquendo de Indulgentijs pro Regularibus defunctis conceſsis, quòd non cenſeantur reuocatæ per dictam reuocationem generalem Indulgentiarum,dixi eodem *tom.*1.*cap.*3.*num.* 19. & ſequitur Nouarius *ſupra.* De quo idem Peirinis *tom.*2.*priuileg. Minim. in Conſtit.* 4.*Clem.* 8.*num.*2. vbi etiam propterea notat poſſe Mendicantes, non obſtante dicta reuocatione Pauli 5. frui Indulto Clem 8. quod refert Rodriguez *in Bullar. tom.* 2.*in Conſtit.* 8. *eiuſ-*

dem

dem Clementis,& in 3. tom.quaſt.Regular.in principio pro Fratribus Minoribus Prouinciæ S. Gabrielis Hiſpaniarum, in quo ſic habetur. *Ac de Omnipotentis Dei miſericordia, ac BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi,concedimus,vt decedente aliquo dicti Ordinis Religioſo, vel alicuius Religioſi parentibus, vel altero ipſorũ, aut perſona, quam ipſi Religioſi Fratrem appellant, & in quolibet loco dictæ Prouinciæ ad eorum receptaculum, & ſubuentionem paratam habent, ab aliquo, ſeu aliquibus eius Conuentus, in quo Religioſi parentes, vel alter ipſorum deceſſerit, vel perſona præfata in Fratrẽ deſcripta fuerit, Miſſam Defunctorum pro anima ipſius defuncti,quæ Deo in charitate coniuncta ab hac luce migrauerit celebrante, ſeu celebrantibus, anima ipſa de theſauro Eccleſiæ Indulgentiam conſequatur, itaut D. N. Ieſu Chriſti, ac B.V. Mariæ, & Sanctorum omnium meritis ſibi ſuffragantibus à Purgatorij pœnis liberetur.* Omitto alias Indulgentias Regularibus conceſſas pro Defunctis a Leone 10. quas refert Caſſarubius *verbo Indulgentiæ quoad Fratres primo num.*14.*&* 15.& *verbo Indulgentiæ non plenariæ quoad Fratres num.*7. *&* 8. quia illæ conceſſæ ſunt per viuæ vocis oracula, quæ ijs temporibus, niſi de nouo confirmentur, aut per Bullam confirmatæ poſtea ſint, nullius ſunt valoris, vt ſæpe dixi. Aliam etiam magnam Indulgentiam Clementis 7. pro Defunctis conceſſam Minoribus; quam refert Sorbus *in Additionibus ad Compend. priuileg Mendicant. verbo Indulgentia quoad Fratres primo,* non refero, quia mihi non conſtat an ſit etiam viuæ vocis oraculo conceſſa, an non.

12 Pari ratione dicendum eſt de alijs Indulgentijs Regularibus cõceſsis, non pro ſeipſis, ſed ipſorum intuitu pro ſæcularibus defunctis, illas ſcilicet,non eſſe reuocatas generali illa reuocatione à Paulo 5. facta, tum quia,vt dictum eſt,Indulgentiæ pro defunctis non ſunt reuocatæ, tum quia eſto reuocatæ eſſent illæ, quæ pro eiſdem Regularibus defunctis conceſſæ erant, non eſt tamen cur idem dicatur de conceſſis ipſis Regularibus pro defunctis ſæcularibus;cum intentio Pauli 5. in illa reuocatione ſolùm videatur eſſe reuocare Indulgentias Regularibus pro ſeipſis conceſſas. Vnde Indulgentia illa Clem.8. ſupra relata pro parentibus Religioſorum, & pro illis, quos eos recipiunt, qui in Hiſpaniæ partibus *Fratres* vocantur, non eſt reuocata. Aliam quoq; Indulgentiam Calixti 3.pro parentibus Religioſorum referunt Caſſarubius *ſupra verbo Indulgentiæ pro ſæcularibus octauo num.* 1. Rodriguez *tom.* 3. *quaſt. Regular. q* 27. *art.*1. & Peirinis *in dicta Conſtitut. Clem.*8.*num* 4. Sed eſt viuæ vocis oraculum, vt notat Caſſarubius, qui propterea O. eam notat, ac per conſequens hoc tempore, vt dictum eſt, nullius valoris, niſi per Bullam confirmata ſit, vel de

nouo

nouo confirmetur. Aliam ſimiliter Leonis 10. pro Sacerdotibus Congregationis S. Iuſtinæ Ordinis Sancti Benedicti ad liberandum animas defunctorum intra tertium gradum conſanguineorum, refert Sorbus *in Additionibus ad Compend. priuileg. Mendicant. verbo Indulgentia quoad Fratres* §. *Leo* 10 ſed neſcio qualis ſit hæc Indulgentia, & an etiam viuæ vocis oraculo conceſſa.

13 Similiter dicendũ, eas Indulgentias, quæ conceſſæ ſunt Regularibus, non pro ſeipſis, ſed ipſorum intuitu pro ſæcularibus viuentibus, reuocatas non eſſe à Paulo 5. propter rationem adductam, quia ſcilicet illæ non cenſentur cõceſſæ pro Regularib. Vnde Indulgentiæ illæ cõceſſæ audientibus conciones Mendicantium, de quibus egi ſup. verbo *Concionari, & Concionator n.* 14. nullo modo reuocatæ ſunt, vt ibidẽ dixi, & ſupponunt Diana 4. *p. Tract.* 4. *Reſol.* 22. *in fin.* ac Nouarius *ſup. n.* 5. poſt Hieron. Rodriguez, & Portellũ. Adduntautẽ iſti auctores debere Concionatores expreſsè concedere has indulgentias nomine Põtificũ, alias auditores illas non lucrarentur. Quod tamen moderamine eget. Vt enim eo loco dixi, aliquæ ex dictis Indulgentijs conceſſæ ſunt ſimpliciter audientibus dictos Concionatores; aliæ verò non ita, ſed conceditur eiſdem Concionatoribus, vt eas concedere poſſint. Quamuis ergo hæ poſteriores egeant illa expreſſa conceſſione à Concionatoribus facta, non tamen illæ priores, præſertim, quod iuxta dicta ſupra ad cõſequutionem Indulgentiæ non requiritur voluntas expreſſa eam lucrandi, ſed ſolum, quod in gratia exiſtens efficiat homo opus iniunctũ. Pariter etiam Indulgentiæ conceſſæ pro geſtantibus habitũ Religioſorum, de quibus egi ſupra verbo *Habitus Regularis à nu.* 8. non ſunt reuocatæ, propter eamdem rationem. Idem dico de Indulgentia Vrbani 6. conceſſa pro eis, qui Carmelitas appellauerint Fratres *Beatiſſimæ Mariæ Genitricis Dei*. Hæc enim nullo modo reuocata eſt per Paulum 5. propter eamdem rationem. De quo doctiſſimè noſter Reuerendiſſimus Stratius *ſupra cap.* 20. Idem ſimiliter dicendum de pluribus Indulgentijs à Sixto 5. conceſſis in Bulla *Redditur* in Bullario Rodriguez *nu.* 25. noſtris Patribus Diſcalceatis Carmelitis pro ſæcularibus, & ſpecialiter pro ſalutantibus alios illis verbis *Laudetur Ieſus Chriſtus*, vel reſpondentibus *in ſæcula*, vel *Amen*, aut *ſemper*, propter eamdem rationem. Portellus *in dub. Regular. verbo Indulgentia in Addit. num.* 3.

14 Hic autem notandum, quod licet plures Summi Pontifices intuitu Religioſorum Ordinum plures quoque, & varias Indulgentias cõceſſerint eleemoſynas, opera charitatis, ſeu pietatis, vel manus adiutrices illis exhibentibus, vt conſtat pro Carmelitis ex Sixto 4. in Bulla *Dum attenta*, & ex Gregorio 13. in Bulla *Ad laudes*, quas *ſup. nu.* 7

retuli,

retuli,& de illis,& alijs Religioſis ex diuerſis Summis Pontificibus relatis in Compendijs priuilegiorũ ipſorum Ordinum, ſpecialiter apud Caſſarubium *in Compend.priuileg. Mendicantium verbo Indulgentia quoad ſaculares quarto per totum.* Nihilominus,quia Pius 5.in Bulla *Etſi Dominici gregis* anno 1567. edita inter Conſtitutiones ipſius 2. tom Bullar. *num.*30. reuocauit omnes Indulgentias pro quibus conſequendis manus adiutrices porrigendæ ſunt, verbis relatis à noſtro Stratio *ſupra cap.* 22. Ideo tales Indulgentiæ hoc tempore inualidæ ſunt, vt etiam notarunt Nauarrus *tom.2. conſil. lib.5. de pœnitent. & remiſſionibus conſil.2.nu.7.* & Stratius *ſupra cap.* 17. Quia verò Gregorius 13. in Bulla *Vt Laudes* confirmans Indulgentias conceſſas viſitantibus Carmelitarum Eccleſias, confirmauit etiam illas,quæ clauſulam continebant prædictas manus adiutrices porrigendi,cõmutãdo tamen illas manus adiutrices, ſeu eleemoſynas in alia pia opera, quæ ex verbis ipſius Pontificis retuli *to.2. c.15.n.39.* Ideo ea opera facientes,& viſitando prædictas Eccleſias lucrãtur dictas Indulgentias. Stratius *d.cap.* 17. Quamuis autem mihi non conſtet an ſimilem commutationem fecerit hic Pontifex, aut alius pro porrigentibus dictas eleemoſynas, aut manus adiutrices Eccleſijs aliorum Ordinum; credo tamen, quod Mendicantes, & alij, qui cum noſtro Ordine, communicationem priuilegiorum, & gratiarum habent, poſſunt etiã gaudere hac gratia, & commutatione, propter dicta *ſup. num. 8.*

15 Notandum etiam Vrbanum 5. conceſſiſſe Generalibus, & Prouincialibus Minorum, vt poſſent Benefactoribus Ordinis communicare ſuffragia, Indulgentias, orationes, & bona ſpiritualia, vt refert Caſſarubius *ſupra verbo Indulgentiæ quoad ſaculares* 4. *num.6.* Quo priuilegio dixi gaudere Mendicantes ſupra verbo *Bona num.* 2. Illud autem non eſſe reuocatum per Paulum 5. conſtat, tum ex dictis, ſcilicet quia eſto conceſſum ſit intuitu Regularium, re vera tamen non pro ipſis,ſed pro ſæcularibus eſt conceſſum,tum etiam, quia Paulus 5. ſolum reuocauit Indulgentias Regularibus conceſſas, facultas autem communicandi Indulgentias, quæ in hoc priuilegio conceditur,non eſt Indulgentia, & ex diuerſis non fit illatio, *cap.ad Audientiam de decimis.* Peregrinus 1.*par.ſui Compend.verbo Viſitatores.* Peirinis *tomo primo priuileg.Minimorum in Conſtitut.* 14. *Leonis* 10. *num.* 12. Poſſunt autem dicti Prælati communicare ſuis benefactoribus Indulgentias (intellige ſui Ordinis) multipliciter. Primo quidem præcipiẽdo ſuis ſubditis, vt pro illis Indulgentias lucrentur. Quod fieri poteſt ſuppoſita ſententia Suarez *ſupra diſp.* 52.*ſect.7. num.6.* Bonacinæ *ſupra punct.6. nu.*12. & aliorum aſſerentium poſſe vnum hominem viuentem pro alio etiam viuente lucrari Indulgentias, ſi Pontifex id

concedat,

concedat, prout contingere videtur in hoc caſu. Secundo, vniendo, & aggregando prædictos benefactores cum ſuis Religioſis, ac ita faciendo, quod quemadmodum Religioſi dictas Indulgentias conſequuntur faciendo opus à Papa præſcriptum, ita & illi benefactores, ſi illud fecerint. Quo caſu Prælati nihilominus non dicuntur concedere Indulgentias, ſed ſolum Papa. Hoc enim modo intelligunt hoc priuilegium Suarez *ſup.diſp.*55.*ſect.*5.*n.*13. & Peirinis *to.2. de Prælato quæſt.*3.*cap.*6. *nu.*9. qui etiam addit id fieri poſſe applicando fructum dictarum Indulgẽtiarum eo modo, quo applicantur Defunctis. Quod tamen coincidere videtur cum primo modo aſſignato. Vide alia ad intentum ſupra verbo *Bona.*

16 Loquendo etiam de Indulgentijs Regularium intuitu conceſſis Congregationibus virorum, ſeu fœminarum, qui Tertiarij, vel Tertiariæ appellantur, quatenus ipſis Congregationibus fuerunt conceſſæ proculdubio reuocatæ non ſunt per dictam Bullam Pauli 5. cum in ea ſolum reuocentur, quæ pro ipſorum Regularium perſonis conceſſæ erant, non aliæ. Quæ vero ſint conſtabit ex Compendijs priuilegiorum ſingulorum Ordinum. Dixi, quatenus ipſis Congregationibus Tertiariorum, & Tertiariarum conceſſæ fuerunt, quia loquendo de illis Indulgentijs, quas participant ratione Religionum quarum ſunt Tertiarij, & Tertiariæ, de quibus ex Sixto 4. & alijs Pontificibus dixi *tom.*2. *cap.*14.*num.*26. cum iſtæ ſint ad inſtar Indulgentiarum talium Religionum, & acceſſorium ſequatur principale, ideo conſequenter reuocatæ cenſeri debent per dictam Conſtitutionem Pauli 5. & conceſſæ illis eæ, quas idem Pontifex Religioſis concedit.

17 Loquendo ſimiliter de Indulgentijs conceſſis Confratribus, ſeu Cõfraternitatibus Regulariũ idẽ dici debet, ſcilicet reuocatas non eſſe per dictam Bullam Pauli 5. propter rationem adductam, ſcilicet quia in ea ſolum reuocatæ fuerunt eæ, quæ pro ipſis Regularibus conceſſæ erant. Nihilominus ab ipſo Paulo quinto reuocatæ etiam ſunt, & ad nouam formam redactæ, iuxta dicta *tomo* 2. *cap.*15.*num.* 61. Quod & animaduertit Naldus *in Summa verbo Indulgentia num.* 17. vbi etiam animaduertit, poſtea eumdem Pontificem Indulgentias conceſſas confraternitati Sacri Roſarij in priſtinum ſtatum reſtituiſſe, prout ſimiliter notaui eo *num.* 61. Quæ verò ſint tales Indulgentiæ ex prædictarum Confraternitatum Summarijs conſtare poterit, quas autem idem Pontifex Confraternitati Scapularis Carmelitarum conceſſit eodem *cap.*15.*n.*40.*&* 41. adduxi, vbi etiam *n.*42. notaui forſan probabile eſſe Indulgentias eiſdem Confratribus Defunctis, vel in articulo mortis conſtitutis conceſſas, reuocatas non eſſe, propter dicta in ſuperioribus.

Et

Digitized by Google

18 Ex quo iam patet qualiter reuocatæ non ſint pro Regularibus in dicta Bulla Pauli 5. Indulgentiæ communes eiſdem Regularibus, & ſæcularibus, quales ſunt illæ, quæ medallijs, imaginibus, Coronis, vel certas orationes dicentibus, vel aliquam Eccleſiam certo die viſitantibus concedi ſolent, Peirinis *ſup. in Conſtitution. 8. Pauli 5. n. 11.* Quia tamen circa iſtas Indulgentias nonnullæ difficultates inter ipſos Regulares oriri ſolent, incongruum non erit aliquid circa eas dicere.

19 Et primò, circa medallias notandum, quòd licet Sanctiſſimus Dominus noſter Vrbanus eas Indulgentias, quę olim, à ſuis prædeceſſoribus medallijs ſancti Caroli, & quinque Sanctorum conceſſæ erant, amplius ipſe non concedat, non tamen reuocauit à ſuis prædeceſſoribus conceſſas, ac propterea manent in ſua vi. Concedit etiam ipſe D. Vrbanus varias Indulgentias ordinarias, & extra ordinarias (quas benedictiones vocant) diuerſis medallijs, & imaginibus Sanctorum, ſed vult, vt audio, quod dictæ benedictiones non poſſint dari, niſi ſimul cum ipſis medallijs, vel imaginibus. Nota ſecundò, ſecundum probabiliſſimam opinionem quorumdam, quod habens diuerſas medallias diuerſas benedictiones à diuerſis Pontificibus habentes, poteſt eodem actu, ſeu oratione iniuncta diuerſas illas Indulgentias conſequi. Ratio eſt, quia priuilegium priuilegio non aufertur, & quia non eſt maior ratio cur Indulgentia vnius medalliæ, potius quã alterius obtineatur, eo actu, vel oratione. Ergo vel omnium, vel nullius, quod eſſet abſurdum. Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap. 17. n. 5.* Sa *in Summa verbo Indulgentia num.* 18. Naldus *in Summa verbo Indulgentia num.* 5. Licet oppoſitum tueatur Suarez *ſupra diſp. 52. ſect. 8. num.* 10. Coninch *diſp. 12. de Indulgent. dub. 9.* & alij. Nota etiam tertiò, habentes tales medallias conſequi poſſe, ſæpius etiam in die, Indulgentias ipſarum, efficiendo opus præſcriptum, non ſolum quando Pontifex dixit *toties quoties &c.* ſed etiam quando non determinauit tempus, cum non ſit ratio reſtringendi conceſſionem ad vnam vicem. Nauarrus *de Indulgent. notab. 31. num. 37.* Suarez *ſup. diſp. 57 ſect. 1. num. 7.* loquentes de viſitantibus Eccleſias, quibus cõceſſa eſt Indulgentia, propter eamdem rationem. Bonacina *ſup. dicta diſp. 6. quæſt. 1. punct. 5. num. 32.* Layman. *ſup. cap. 3. num.* 3. & *c. 8. num.* 8. Lugo *d. diſp. 27. ſect. 6. num. 95.* Id tamen animaduertendum cum Nauarro, & Suarez, non eſſe id intelligendum de tot vicibus, vt indulgentia irriſoria reddatur, cum non niſi prudenter, & rationabiliter à Papa credi debeat conceſſa.

20 Pro recitantibus ter *Aue Maria* cum tribus illis Antiphonis *Angelus Domini &c. Ecce Ancilla Domini &c. Et Verbum caro &c.* ad tria ſigna campanæ poſt Solis occaſum, conceſſam eſſe Indulgen-

Digitized by Google

tiam plenariam ab Adriano ſexto, refert Rodriguez *tom. 2. quæſt. Regular. q.77. art.12.* Diana *par.4. Reſolut.* 24. ex alijs. Cœterum in Cœremoniali noſtro *lib.* 1. 2. *par. Rubric.* 9. *num* 6. hæc adduntur iuxta Romanæ Eccleſiæ vſum omnibus vtilia. *Pulſatio ſalutationis Angelicæ poſt occaſum Solis per tres ictus ter factos efficiatur. Similiter in aurora, & etiam in meridie, ſecundum ritum Patriæ fiat. Ad cuius pulſationem Fratres, etiam tempore Paſchali genufle ctant (exceptis Dominicis diebus à primis veſperis, in quibus non genuflectent, ſed ſtabunt) & tres hos verſus* Angelus Domini &c. Ecce Ancilla Domini &c. Et verbum caro factum eſt &c. *dicant, terque* Aue Maria, *cum oratione* Gratiam tuam; & Fidelium animæ, *vt in exercitio quotidiano in officio Beatæ Mariæ Virginis ordinatur, quibus precibus Indulgentiam plenariam Paulus Papa 3. conceſſit. Item Gregor. 13. præcepit in omnibus Eccleſijs, etiam Regularium, pulſationem ad orationem pro Defunctis, ſeu poſt ſalutationem Angelicam hora competenti, noctu fieri, Indulgentias tunc pro Defunctis orantibus concedēs. Quare dimidia, vna, aut duabus horis poſt ſalutationem Angelicam, ſecundum varias conſuetudines Parrochiarum fieri poteſt.* Hæc ibi.

21 Circa Indulgētias Stationum notandum primò, quod licet olim plures Sūmi Pontifices eas multis Religioſis cōceſſerint, viſitando ſolū certas Capellas, Altaria, vel loca in ſuis Eccleſijs, aut domibus, prout refert Caſſarubius *ſupra verbo Indulgentiæ ſtationum quoad Fratres* per totum, & Rodriguez *tom.2. quæſt. Regular. q.*88. *art.* 2. modo tamen ſtandum eſt Bullæ Pauli 5. relati, vbi reuocatis alijs Indulgentijs, ſolum quoad Stationes Regularibus concedit, quod Religioſi *intra clauſtra viuentes, qui ſuam Eccleſiam deuotè viſitauerint, ac vt præfertur* (ſcilicet pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſū extirpatione, Romani Pontificis ſalute, & ſanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione) *orauerint, conſequantur eaſdem Indulgentias quas viſitantes Eccleſias Vrbis, & extra eam diebus Stationum conſequuntur in omnibus diebus perinde, ac ſi ipſas Vrbis Eccleſias perſonaliter viſitarent.* Quod vt dixi ſuperius intelligitur pro ipſis diebus Stationum. Nota ſecundò, quod per Indulgētias Stationum duo poſſunt intelligi. Primò, Indulgentiæ ſolum, quæ pro tali Statione à Sancto Gregorio Papa earum inſtitutore conceſſæ ſunt, ſcilicet ſeptem annorum, prout habent *D. Thom. in 4. d.* 20. Turrecremata *in cap. menſuram de pœnitent. d.* 1. & alij communiter. Secundò, non ſolum iſtæ Indulgentiæ, quæ pro Stationibus ſunt conceſſæ à Sancto Gregorio, ſed plures aliæ ab alijs Pontificis conceſſæ viſitantibus dictas Eccleſias, vel in ipſis orantibus, quæ plures ſunt, & maximę, prout conſtat ex Summario earumdem Eccleſiarum, ſpecialiter, quæ pro ſeptem

Eccle-

Digitized by Google

Eccleſijs principalibus, ſcilicet S. Ioannis Lateranenſis, Sancti Petri in Vaticano, Sancti Pauli, Sanctæ Mariæ Maioris, Sancti Laurentij extra muros, Sancti Sebaſtiani, Sanctæ Crucis in Ieruſalem, vt refert Caſſarubius *in Compend. verbo Indulgentiæ ſeptem Eccleſiarum*, & Rodriguez *ſupra tom. 2. quæſt.* 89. 90. *&* 91. Cum autem Paulus 5. verbis adductis dixerit *conſequantur eaſdem Indulgentias, quas viſitantes Eccleſias Vrbis, & extra eam diebus Stationum conſequuntur &c.* ideo videtur dicendum tales Religioſos ſuas Eccleſias viſitantes non ſolum conſequi eas Indulgentias, quæ pro Stationibus à Sancto Gregorio conceſſæ ſunt, ſed etiam omnes alias, quæ ab alijs Pontificibus conceſſæ fuerint pro illas viſitantibus, & in eis orantibus. Ita de ſimili conceſſione Clementis 7. pro Confratribus noſtris habet noſter Stratius *ſupra cap.* 21 *num.* 10. Cum autem inter Indulgentias cõceſſas dictis Eccleſijs, aliæ ſint totales, & plenariæ, aliæ partiales, & non plenariæ: rurſus aliæ pro viuis, aliæ pro defunctis, inquiri poteſt an Religioſi viſitantes ſuas Eccleſias diebus Stationum omnes illas conſequantur. Et licet aliqui probabiliter affirmatiuè reſpõdeant, eo quod Pontifex illas poſſit concedere, & verba quibus voluntatem ſuam ſignificat cum indeffinita ſint, & vniuerſalia, latè videantur explicanda, maximè in materia iſta fauorabili, & quæ nulli tertio præiudicium affert. Nihilominus probabilius eſt contrarium, quia *vt ſup. num.* 2. dixi, iuxta ſtylum Curiæ, & Regulam Cancellariæ Apoſtolicæ Indulgentiæ plenariæ, eo quod difficilè conceduntur, non intelliguntur conceſſæ, niſi expreſsè exprimantur. Suarez *ſupra diſp.* 52. *ſect.* 8. *num.* 12. Molfeſſius *par.* 1. *Summ Tract.* 7. *cap.* 26 *num.* 92. Caſſarub. *ſupra verbo Indulgentiæ ſtationum* §. *aduertendum eſt etiam.* Quod maximè videtur dicendum de Indulgentijs plenarijs pro defunctis, quia iſtas difficilius Pontifices concedunt, & ita nõ intelliguntur conceſſæ, niſi exprimantur, prout tenent S. Tho. *in* 4. *d* 45. *q.* 2. *art.* 3. Nauarr. *in Comment. de Indulgent. notab.* 22. *n.* 2. Suar. *ſup.* Stratius *ſup. n.* 13. *&* 14. Solũ ergo Indulgentias nõ plenarias, & pro viuis lucrãtur Religioſi prędicti ſuas Eccleſias in prędictis diebus Stationũ viſitã tes

22 Idem, quod dixi de Indulgẽtijs Stationum à Religioſis prædictis diebus conſequendis, etiam applicari debet proportionaliter ad ſingulos Chriſti fideles Ordinis noſtri deuotis, iuxta conceſſionem Clement. 7. & moderationem Gregorij 13. in fauorem Ordinis noſtri. De quo idem Reuerendiſſimus Stratius ſupra dicto *cap.* 21.

23 Religioſi publicantes Indulgentias ob quæſtum, ideſt, ob eleemoſynas ratione illarum acquirendas, ſententiam excommunicationis incurrunt Papæ reſeruatam, & Epiſcopi, quantumuis Cardinalatus honore præfulgeant, ſi id egerint, aut attentauerint ab ingreſſu Eccle-

ſiæ, & perceptione fructuum ſunt ſuſpenſi, donec ſatisfactione præmiſſa, à Sede Apoſtolica diſpenſentur. Ita enim habetur ex Pio 5. in Bulla *Quam plenum* in 2. to. Bullar. inter Conſtitutiones ipſius *nu.* 99. Theſaurus *in praxi par.* 2. *verbo Indulgentia cap.* 2. Tales etiam Indulgentiæ inualidæ ſunt, ex eodem Pio 5. in Bulla *Etſi dominici* ſupra relata. Secus videtur dicendum de Indulgentijs, pro quibus conſequendis ſolum dicitur dandam eſſe aliquam eleemoſynam indeterminatis pauperibus, nam hoc ſolet fieri in Iubilæis. Theſaurus *ſupra*. Qui etiam ibidem agit, an hanc cenſuram incurrat, qui mandauerit publicare prædictas Indulgentias, ob quæſtum, ſi non fuerint publicatæ.

24 Item Religioſi Indulgentiam plenariam alicui concedentes incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatam, eoſque locorum Ordinarij, poſtquam de hoc eis conſtiterit, excommunicatos debent declarare, donec de abſolutione eis fuerit fides facta, non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs. Ita enim habetur in Clement. prima *de priuileg.* vbi hoc quod eſt concedere Indulgentiam plenariam vocatur *abſoluere à culpa, & à pœna*. Suarez *de Cenſuris diſp.* 22. *ſect.* 4. *num.* 19. Theſaur. *ſupra cap.* 1. qui etiam animaduertunt cum Siluestro *in Summa verbo Excommunicatio* 7. *num.* 41. incurrere Religioſos hanc cenſuram, etiam ſi non abſoluant ſacramentaliter. Religioſi autem hanc Indulgentiam plenariam concedentes non incurrunt excommunicationem Bullæ Cœnæ, quæ imponitur contra vſurpantes iuriſdictionem Sedis Apoſtolicæ, quia ea ſolum ponitur contra vſurpantes iuriſdictionem Ordinariam, non verò delegatam, præſertim in foro interno. Theſaurus *ſupra*

25 Qualiter excommunicentur Religioſi prædicantes, vel dicentes, Indulgentias Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de populo ad ſæculares extendi habes *tom.* 1. *cap.* 20. *num.* 9. Qualiter etiam peccent prædicantes Indulgentias non approbatas ab Ordinario, falſas, aut indiſcretas habes ex dictis *ibidem num.* 17. De Indulgentia Bullæ Sabbatinæ, & diligentijs pro ea obtinenda, dixi *tom.* 2. *cap.* 15. *num.* 43. De Indulgentijs pro defunctis conceſſis Altaribus priuilegiatis, dixi ſupra verbo *Altare num.* 19. De alijs verò ad hanc materiam ſpectantibus dicam verbo *Iubilæum*.

†

INFAMIA

Digitized by Google

INFAMIA.

SVMMARIVM.

Infamia quid, & quotuplex ſit. num. 1.
Infamia iuris propter quæ crimina ſit impoſita. num. 2.
An debeant eſſe notoria. num. 3.
De infamia per ignominioſam artis profeſſionem. num. 4.
An incurratur propter quodcumque crimen ſi ſit notorium. num. 5.
An incurratur dolo non interueniente. num. 6.
An per ſententiam diffinitiuam Iudicis. num. 7.
An in caſu tranſactionis. num. 8.
Quid dicendum de infamia facti. num. 9.
De diuiſione infamiæ in legalem, & Canonicam. num. 10.
De diuiſione infamiæ propter delictum proprium, & alienum. n. 11.
Infamiæ effectus qui ſint. num. 12.
Maximè quoad Regulares quoad repulſam ab officijs Religionū. ibid.
Repellitur infamis ab actibus legitimis, & publicis muneribus. n. 13.
Tenentur infames in conſcientia abſtinere ab ijs, à quibus repelluntur. num. 14.
Infamia irregularitatem inducit. num. 15.
Quibus modis tollatur infamia. num. 16.
Regulares an poſſint diſpenſari in ipſa à ſuis Prælatis. num. 17.
Ad quos caſus extendi poſſint priuilegia Religionum. num. 18.
De priuilegio quodam Eugenij 4. num. 19

1 INfamia ex parte illorum apud quos quis eſt infamatus, eſt *rumor, opinio, ſeu exiſtimatio praua de vita, moribus, aut qualitate alicuius*; ex parte verò ipſius infamis eſt *læſa dignitatis qualitas, legibus, aut moribus reprobata*, argumento à contrario de fama, quæ eſt *dignitatis illæſæ, ſtatus, legibus, ac moribus comprobatus*. *l. cognitionem*; *ff. de varijs*, & alijs iuribus. Michael de Bononia *in 4. diſt. 25. quæſt. 5. art. 1.* Silueſter *in Summa verbo Infamia num. 1.* Laymanus *lib. 1. Tract. 5 par. 5. cap. 4. num. 1.* Quamuis autem plures dicant infamiam eſſe triplicem, ſcilicet iuris, facti, & canonicã, (Sanchez *tom. 2. conſil. Moral. lib. 6. cap. 3. dub. 4. num. 1.* Naldus *in Summa verbo Infamia num. 1.*) Nihilominus coniungendo infamiã Canonicam cum infamia iuris, antiqua, & celebris diuiſio infamiæ eſt in infamiam iuris, & infamiam facti. Infamia iuris eſt ea, quæ incurritur per delictum, cui à iure, ſiue canonico, ſiue ciuili impoſita eſt in-

famiæ pœna. Sylueſter *ſup. n. 2.* Toletus *in Summa lib. 1. cap. 62. nu. 1.* Siue per Iudicis ſententiam diffinitiuam, qua aliquis de graui aliquo crimine damnatur. Toletus *ibidem.* Suarez *tom. 5. de cenſuris diſp. 48. ſect. 1. num. 6.* Siue etiam ex confeſſione rei in iudicio. Sayrus *de cenſur. lib. 7. cap. 9. num. 3.* Naldus *ſupra verbo Infamia num. 1.* Bonacina *de Cenſuris diſp. 7. quæſt. 3. punct. 1. num. 2. § tertia contingit,* & alij apud ipſum: Licet oppoſitum teneant Sylueſter *ſup. num. 12.* cum alijs. Infamiæ verò facti eſt, quæ oritur ex graui aliquo delicto, propter quod ex ipſo facto ſine aliquo actu iudiciario delinquẽs apud bonos, & graues viros male audit, ſiniſtraue opinio de ipſo diuulgatur. Toletus, & Suarez *ſupra.* Cornexo *to. 2. in 3. par. S. Tho. tract. 5. de Irregularit. diſp. 8. dub. vnico.* Deinde infamia iuris, alia eſt legalis, alia Canonica, illa quidem eſt, quæ per leges Ciuiles eſt introducta, iſta verò, quæ per leges Canonicas. Toletus *ſupra.* Suarez *ſupra num. 4.* Rurſus infamia ex delicto, alia eſt propter delictum proprium, alia propter delictum alienum, ſcilicet parentum, auorum &c. Layman. *ſupra.* Pro quibus infamiæ ſpeciebus, ſeu modis aliqua animaduertenda ſunt.

2 Et primò, quoad infamiam iuris, illam ſcilicet, quæ vt dixi in iure eſt impoſita pro aliquo delicto, nota primò, crimina propter quæ in iure canonico, vel ciuili eſt impoſita infamia eſſe crimen lenocinij, crimen militis propter quod repulſam paſſus eſt ab exercitu, Matrimonium cum duabus, vſuram, crimen læſæ maieſtatis, hoſtilem perſecutionem Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, periurium, pugnam publicam cum feris, duellum, ioculatoriæ, & hiſtrionicæ artis periculoſum exercitium, adulterium deprehenſum, ſodomiam voluntariam, raptum mulierum, apoſtaſiam à fide, hæreſim, eiuſque fauorem, ſimoniã, proſtitutionem propriæ filiæ, vel neptis, Matrimonium cum meretrice, vili, abiecta, vel repudiata. De quibus ex diuerſis iuribus agunt Michael de Bononia *ſupra art. 2.* Sayrus *d. l. 7. cap. 11.* Sanchez *ſup. dicto cap. 3. dub. 6.* Bonacina, & Layman. *ſupra.* Alia crimina propter quæ incurritur infamia congerunt Azor. *tom. 2. lib. 6. cap. 7. quæſt. 3.* Cornexo *ſupra §. ex quibus in foro,* & Barboſa *de offic. & poteſtate Epiſcopi Allegat. 43. à num. 25.* & habentur ex *ca. conſtituimus, & ca. omnes 3. q. 5. ca. infames 3. q. 7. & ca. infamis 6. quæſt. 1.* Sed ibi, vt puto, ſolum eſt ſermo, ſaltem quoad plura crimina ex illis, de infamia facti, non iuris.

3 Nota ſecundo, quod quando hæc delicta propter quæ infamia iuris incurritur non ſunt notoria maiori parti viciniæ, loci, Collegij, Monaſterij &c. in quo quis degit, non inferunt infamiam, quemadmodum enim fama oritur ex publica boni nominis notitia, ita infamia

-mia ex publica mali nominis notitia oriri debet,& ſi ea non adſit delinquens non cenſetur infamis. Nauarrus *in Man. cap.27. num.* 248. Bonacina *ſupra* ex alijs. Addit Nauarrus ex D. Antonino id eſſe verum etiam ſi tale delictum probari poſſit, aut ſit fama de eo, aut ſit cōfeſſum extraiudicialiter. Vnde tali delicto occulto ſtante non licet alteri illud publicare, ſeu reum infamare, quia adhuc retinet famam ſuā. Suarez *num.*15. Theſaurus *in praxi Eccleſiaſtica par.*1.*cap.*33.§.*Aduertendum* 5. Adde, quod etiam ſi delictum ſit publicum, nihilominus probabile valde eſſe ante ſententiam Iudicis ſaltem declaratoriam criminis non incurri in conſcientia hanc pœnam infamiæ, propter dicta *tom.*1.*cap.*10. *num.*31. eò præſertim, quoniam eſto in rigore iuris oppoſitum eſſet dicendum, conſuetudine tamen, vt credo, id quod dixi eſt receptum. Azor. *tom.*1. *Inſtit. Moral.lib.*8.*c.*13.§. *ſed verius eſt.* Sanchez *lib.*2. *in Decalog. cap.*26. *num.*1. *&* 2. Feirinis *tom.* 2. *de Prælato quæſt.*2. *cap.*5. §.4 *num.*50. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſt. Allegat.* 43. *num.* 14. poſt alios quos referunt. Rectè etiam notant plures ex illis, quod in tali caſu publicitatis criminis propter quod in iure impoſita eſt pœna infamiæ, etiam ſi non incurratur infamia iuris ante declarationem Iudicis, incurritur tamen infamia facti, quæ per contrarium actum aboletur, & de qua poſtea. Si tamen caſus eſſet, quod Iudex declararet delinquentem commiſiſſe illud crimen, etiam ſi non condemnet eum, incurretur infamia; tunc enim adſunt omnia requiſita ad talem pœnam incurrendam. Azor. & Sanchez *ſupra.* Poſita etiam ſententia declaratoria criminis, actus antea geſti à die commiſſi criminis irritantur. Suarez, & Theſaurus *ſupra*.

4 Tertiò nota, ad hanc infamiam iuris reduci eam, quæ incurritur per ignominioſam profeſſionem alicuius artis vilis, quæ reddat hominem vilem, & indignum, quales ſunt non ſolum hiſtriones, & ioculatores, vt dictum eſt, ſed etiam mimi, gladiatores, citharedi, macellarij, tabernarij, aleatores, &c. Maiolus *lib.*3.*cap.*1. *nu.* 5. *& ſequentibus*. Bonacina *ſupra num.*12. ex pluribus alijs. Circa quod notandum primò, nullum officium quamuis vile, & abiectum, aut mechanicum inducere hanc irregularitatem, niſi id ſit iure ciuili, vel canonico expreſſum, vel ſaltem includat culpam grauem publicam, quia tunc inducet infamiam facti. Suarez *ſupra dicta diſp.* 48. *ſect.* 3. *in fine*. Cornexo *ſupra* §. *reſpondeo affirmatiuè*. Secundò, hanc infamiam non tranſire ad filios. Suarez, & Cornexo *ibidem*.

5 Maximè quartò nota, quod licet pluriū ſententia ſit incurri prædictam infamiam iuris propter quodcunque crimen enorme, ſi ſit notorium (Sayrus *d.l.*7. *cap.*12. Theſaurus *ſup* §. *ſecundo modo*) oppoſitum tamen eſt probabilius, ſcilicet non incurri dictam infamiam

Digitized by Google

iuris propter quodcunque delictum quantumuis enorme, & depoſitione dignum, ac notorium, niſi alias illud à iure habeat talem pœnam. Ratio ſumitur ex *cap. is qui de ſent. excommunic. in 6.* vbi diffinitur, quod nulla Irregularitas incurritur, niſi in iure ſit expreſſa. Cum autem infamia iuris inducat irregularitatem, vt poſtea dicetur, ſane ſi ea non ſit in iure determinata, non incurretur propter delictum quãtumuis enorme, aut publicum. Suarez *ſupra num.* 11. Peirinis *ſupra.* Layman. *ſupra num.* 11. Incurretur tamen tunc infamia facti propter criminis publicitatem, ea enim oritur apud bonos, & graues viros propter delictum enorme, & publicum, vt dictum eſt. Peirinis, & Layman. *ſupra*.

6 Quintò nota circa eamdem infamiam iuris, quæ in iure habetur, incurri etiam dolo non interueniente, vt ex culpa lâta, aut ex ignorantia culpabili, niſi lex expreſsè requirat dolum, ſeu præſumptionem, nec euitari etiam ex cauſa intrinſeca minuente culpam, vt ob minorem ætatem, vel ob non plenam malitiam, vt probat Theſaurus *ſup.* §. *Aduertendum* 3. *&* *aduertendum* 4. ex varijs Doctoribus, & iurib.

7 Circa ſententiam diffinitiuam Iudicis, per quam vt dixi, incurritur etiam iuris infamia, nota primo id maximè eſſe verum, quando quis damnatus eſt ad publicam pœnam ex cauſa famoſa, *ca. infames* 3. *quæſt.* 7. §. *porrò*, *l. aut damnum in principio, ff. de pœnis*. Molina *tract.* 4. *diſp.* 9. *num.* 19. Theſaurus *ſupra* §. *quinto modo.* Qui per talem pœnam intelligit omnem pœnam corporalem præter pecuniariã, vt damnationem ad opus metalli, relegationem, fuſtigationem, damnationem ad triremes (eſto oppoſitum probabile eſſe dicat Diana 4. *par. Tract.* 2. *Reſolut.* 83.) ad perpetuum carcerem, ad bannum, vel pœnam capitalem. Secundò (quod notent Regulares) id etiam eſſe verum, quando quis damnatur ad depoſitionem ab officio, vel beneficio, vel depoſitionem, aut degradationem. Sanchez *tom.* 2. *conſilior. moral. l.* 6. *cap.* 3. *dub.* 6. *num.* 16. Theſaurus *ſup.* §. *Secundo depoſitio*. Intelligitur autem hoc, quando quis damnatur ad hæc ob dolum, fraudem &c. Sanchez *ibidem, &* *num.* 14. Theſaur. *ibidem.* Tertiò id etiam eſſe verum, quando quis eſſet damnatus ad publicam, vel ſolemnem pœnitentiam agendam, iuxta modum tamen explicandum infra verbo *Irregularitas num.* 38. Zerola *in praxi cap.* 45. *num.* 5. Maiolus *lib.* 3. *c.* 2. Theſaurus *ſup.* Quartò id quoque eſſe verum, etiã ſi quis condemnatus eſſet ad prædicta ex indicijs indubitatis, talis enim ſententia trahit etiam pœnarum executionem. Menochius *lib.* 1. *præſumption. q.* 96. Theſaur. *ſupra* §. *Amplia prædictam*, rectè etiam dicens §. *ſequente*, ex Vgolino, & Molina id eſſe intelligendum, quando non eſt ab ea ſententia appellatum.

Circa

Digitized by Google

8 Circa confeſſionem illam rei in iudicio per quam, vt dixi, incurritur infamia iuris, nota, idem etiam videri dicendum in caſu tranſactionis, quando ſcilicet aliquis paciſcitur ſuper crimine, pro quo ſi fuiſſet condemnatus incurreret infamiam, nè pro illo accuſetur, intelligitur enim fateri crimen, qui ſuper eo paciſcitur. *l.* 1. *& l. Athletas*, §. *fi. & l. quoniam intelligitur, ff. de his, qui not. inf.* Laymanus *ſup.* §. *Alia vero crimina.* Theſaurus *ſupra* §. *quarto modo*, & in ſequentibus.

9 Circa infamiam facti notandum, quod cum ea oriatur ex graui aliquo delicto propter quod delinquens apud bonos, & graues viros male audit, ideo non ſufficit ad illam incurrendã, quod tales viri ſint leues, fatui, vel malæ opinionis. *ca. ſunt plurimi* 6. *q.* 1. Silueſter *ſup. num.* 3. Suarez *ſupra num.* 19. Requiritur etiam, quod tales viri boni, & graues ſint tota, vel maior pars loci, Communitatis, Conuentus &c. iuxta dicta *ſup. num.* 3. de infamia iuris. Sotus *in relect. de tegend. ſecreto memb.* 2. *quaſt.* 6. Nauarrus *ſupra num.* 255. *& cap. inter verba corollar.* 48. *num.* 584. Vnde non ſufficit rumor ſparſus, & creditus apud aliquos. Sanchez *tom.* 2. *conſil. moral. lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 4. *num.* 2. *&* 5. Sa *in Summa verbo Infamia num.* 1. Nec etiam ſufficit teſtimonium vnius quantumuis exiſtimati probi, aut fide digni, aſſerentis illud crimen eſſe ab aliquo commiſſum, quia talis poteſt fallere, vel ſaltē falli. Peirinis *ſupra num.* 52. Excipe, ſi perſona aliqua publica de qua nullus dolus præſumeretur, efficeret aliquam actionem, per quam denotaret aliquem grauiter peccaſſe, vt ſi pater in ſuo teſtamento filium, quem hæredem conſtituit, turpibus verbis infamaret, vt dicendo eum eſſe proditorem, nequam, vel huiuſmodi. *l. ea qua pater, C. ex quibus cauſ. infam. irrogat. & l.* 2. *tit.* 6. *par.* 2. Silueſter *ſupra.* Laymanus *ſupra num.* 4. Aut cum Rex, vel Iudex non per modum ſententiæ, ſed caſtigationis, vituperio afficeret poſtulantem dicendo illi, *tu calumniaris*, vel *bene faceres ſi ad meliorem frugem te conuerteres, C. eod. tit. l. verbum, l. interlocutio.* Silueſter *ſup. dub.* 5. *num.* 3. Vel propter crimen repellerent aliquem à teſtificando *cap. teſtimonium de teſtibus.* Silueſter *ſupra.* Armilla, Tabiena, & Angelus *verbo Infamia.* Seu cũ aliquem damnarẽt ad reſtituendum rem ablatam, vel eum mitterent in carcerem. Silueſter *ſup.* Sanchez *ſup. num.* 4. Hoc vero graue delictũ publicum, propter quod infamia facti incurritur, non eſt idem in omnibus, ſed reſpectiuè ad perſonas, ita ut crimen, quod in ſæculari non cauſat infamiam, ſcilicet fornicatio, in Religioſo cauſabit illam. Molina *tract.* 4. *diſp.* 7. *num.* 6.

10 Circa diuiſionem illam infamiæ in legalem, vel Canonicam, notandum, quod quicunque afficitur infamia à iure ciuili, afficitur quoque

que etiam infamia à iure Canonico expreſsè, vel implicitè ius ciuile admittente. *ca. omnes vero 6. q. 1. & 2. q. 3. §. hinc colligitur.* Maiolus *de Irregularit. lib. 3. cap. 1. num. 3.* Garzias *par. 7. de benef. cap. 8. n. 11.* Excipe, niſi infamiã à iure ciuili introductã Canones ſpeciatim abſtulerint, ſicut *in cap. vlt. de ſecundis nupt.* ablata eſt infamia decreta mulieri intra annum viduitatis ad ſecundas nuptias tranſeunti. *Auth. C. de ſecund. nupt.* Layman *ſup. num. 2.*

11 Circa diuiſionem autem aliam infamiæ in eam, quæ incurritur ex delicto proprio, & ex alieno, notandum, quod filij eorum, qui crimen læſæ maieſtatis, ac perduellionis commiſerunt, ſunt infames, *l. quiſquis C. ad l. Iuliam, maieſt.* Similiter filij, & nepotes eorum, qui Romanæ Eccleſię Cardinales hoſtiliter perſequuntur, *cap. fœlicis de pœnis in 6.* Cornexo *ſup. §. Reſpondeo affirmatiuè.* Bonacina *ſupra num. 13.* Idem dicunt plures de filijs hæreticorum, credentium, fautorum, ſeu receptatorum, vel defenſorum ipſorum, propter dicta m *l. quiſquis*, quia illi ſunt etiam rei læſæ maieſtatis diuinæ. Ita plures apud Sanchez *l. 2. in Decalogum cap. 28. num. 4.* Contrarium tamen videtur probabilius, quia nullibi in eos eſt ſtatuta hæc pœna, neque in pœnalibus arguendum eſt à maioritate rationis. Menoch. *conſ.* 808. *num.* 44. Suarez dicta *diſp.* 48. *ſect. 3. num. 1.* Sanchez *ſup. num.* 5. Excipe filios prædictorum vſque ad ſecundam generationem per lineam paternam, & vſque ad primam per maternam, ſi parentes ipſorum defuncti fuerint impœnitentes. *cap. quicunque §. hæretici de hæret. in 6. cap. ſtatutum. 2. eodem titulo in 6.* Sanchez *ſupra num. 7.* Theſaurus *in praxi par. 2. verbo hæreſis cap. 3.* Vbi cum eodem Sanchez, & alijs limitat hoc, vt non procedat in filijs ante hæreſim genitis, nec in illis Regionibus, in quibus palam, & impunè hæreſes graſſantur, & quando delictum paternum eſt notorium iure, vel facto. Addit Cornexo *ſup. §. Reſpondeo affirmatiuè* filios meretricis notoriæ etiam coniugatæ eſſe quoque infames.

12 Ex infamia autem, ſiue iuris, ſiue facti, hi effectus oriuntur. Primus, quod repellunt infames à dignitatibus Eccleſiaſticis, ſiue ſæcularibus, ita vt eas conſequi iure nequeant, *cap. inter dilectos de exceſſibus Prælator. l. vnic. de infamibus, & l. 2. C. de dignitatibus lib. 12.* & ex Regula 87. iuris in 6. vbi dicitur *Infamibus portæ non pateant dignitatum.* Silueſter *ſupra num. 4. & 15.* Tamburinus *de iure Abbat. to. 1. diſp. 5. q. 20.* Diuerſo tamen modo id competit infamiæ iuris, ac infamiæ facti, etenim infamia iuris non ſolum repellit à dignitatibus obtinendis, ſed etiam à receptis (intellige, ſuppoſita ſententia declaratoria, iuxta dicta ſupra) infamia vero facti impedit collationem dignitatum, ſed non priuat obtentis. Molina *Tract. 4. diſp. 11.* Sanchez

tom. 2.

tom.2. conſil. moral. l.6. cap.3. dub.5.nu.7. & ſequentibus. Layman. *ſupra num.* 5. Collatio etiam beneficij, ſeu dignitatis facta infami infamia iuris, eſt nulla, & irrita, ex dicta regula iuris *Infamibus* &c. & *cap. cum in cunctis de elect.* Sanchez *ſupra num.* 10. Layman. *ſupra* Quod etiam dicunt de infami infamia facti ijdem Sanchez, & Layman, ac Bonacina *ſupra num.* 11. contra Garziam *de benefic. par.7. cap.8.* & alios. Ex quo ad intẽtum Regularium collige, dictos infames repellendos eſſe ab officijs Religionum, quæ dignitates ſunt, iuxta dicta *tom.1. cap.15. nu.25.* Idem de gradibus Magiſterij, ſeu Doctoratus, quia Doctoratus dignitas quædam ſit, ex Abbate, Felino, & alijs tenet Theſaur. *in praxi par.2. verbo Medici cap.1.§.de pœna.* Sed vide dicta verbo *Illegitimi Regular.n.8.* Itẽ Moniales infames, ſiue infamia iuris, ſiue facti, à munere Abbatiſſarum, iuxta dicta *to. 1. cap.26. num.7.* de quo Portellus *in dub.Regular. verbo Abbatiſſa*, & Tamburinus *de iure Abbatiſſarum diſp.28. quæſit.15.*

13 Secundus effectus vtriuſque infamię eſt, quod repellat hominem ab actibus legitimis, & publicis muneribus, ita ut non poſſit eſſe Iudex *3.quæſt.7.ca. infamis*, quia hoc dignitatem dicit. Bene tamen arbiter, quia hic nullam dignitatem habet, ſed meram, & ſimplicem cognitionem. Nec accuſator, aut poſtulator, *l.qui accuſare, ff.de accuſ. & l.1.ff. de poſtulat.* Nec teſtis in cauſa criminali, vel grauiori, quibuſdam caſibus exceptis. *cap.teſtimonium de teſtibus, & cap. Inquiſitionis, §.penult.de accuſat.* Nec procurator, *cap.deputati de iudic. & cap. infamibus de regul.iur. in 6.* Idem dico de munere aſſeſſoris, & patroni. De quibus Silueſter *ſupra num.4. & 15.* Sanchez *ſup.nu.11. & 12.* Layman. *ſupra num.7.* An verò poſſint eſſe tabelliones, vel tutores ad iuriſperitos id remittimus. Id ad noſtrum inſtitutum Regularium adijciendum, tales infames in Religionibus non poſſe eligere, quia eligere etiam eſt actus legitimus, prout ex Suarez, Sigiſmundo de Bononia, & alijs tenet Peirinis *ſupra num.* 55. Nec poſſe munus Concionatoris exercere, iuxta dicta *tom.1.cap.20.num.14.*

14 Tenentur etiam infames in conſcientia abſtinere ab his rebus à quibus repelluntur, niſi prius ſe per aliquod remedium ab infamia liberauerint. Lex enim qua prohibentur ea, eſt iuſta, ac per conſequẽs in conſcientia ſeruanda; quandoque verò ſolum veniale id erit, iuxta quantitatem materiæ, & circunſtantiarum. Sanchez *ſup. num.* 18.

15 Tertius, & maximè huc pertinens infamiæ effectus eſt, quod ea, ſeu iuris, ſeu facti ſit, irregularitatem inducit, quæ eſt communis ſententia Doctorum, ex *ca. infames 6. quæſt.1. ca. qui in aliquo diſt.51. cap. omnipotens de accuſat. & Regula iuris 87. Infamibus.* Puros enim, & immaculatos, non infamatos in Clerum, ſeu ſortem Domini, & ſa-

crum

crum eius miniſterium adoptari conuenit. Nauarrus *in Man. cap. 27. num.* 204. Cornexo *dicta diſp.* 8. *dub.* 1. Diuerſo tamē modo id competit infamiæ iuris, quam infamiæ facti, nam infamia iuris facit hominem inhabilem ad Ordines ſuſcipiendos, & ſuſceptos exercendos. Infamia autem facti, niſi crimen tale ſit, quod impediat exercitium ſuſceptorum, & inducat peculiarem irregularitatem quale eſt homicidium, non impedit exercitium illorum. Bonacina *ſupra num.* 4. & 5. ex Azor, Toleto, Suarez, & alijs. Vnde merito irregularitas, quæ oritur ex infamia iuris eſt ſimpliciter irregularitas, quæ verò oritur ex infamia facti, non niſi ſecundum quid. Garzia *de benef. par.* 7. *cap.* 8. *num.* 64. Tamburinus *ſupra d. quæſit.* 20. *num.* 5.

16 Tollitur autem infamia, ita vt nullum effectum iuridicum deinceps habeat. Primo, ſi ſit infamia iuris Canonici, per diſpenſationem Papæ, quia ipſe eſt ſupra ius Canonicum. Nauarrus *ſup.* Bonacina *ſup. nu.* 6. Si autem ſit incurſa propter crimen ſuper quod poteſt Epiſcopus diſpenſare, quale eſt adulterium, & minora *cap. at ſi Clerici*, §. *de adulter. de Iudic.* poterit etiam in ea infamia Epiſcopus diſpenſare. Nauarrus *ſupra*. Toletus *in Summa d. l.* 1. *cap.* 62. *num.* 5. In infamia autem iuris ciuilis diſpēſat Imperator, Rex, & Princeps temporalis cum ſuis ſubditis *l.* 1. *C. de ſent. paſſ. & reſtit. l.* 1. §. *pen. ff. de poſtulat.* Sayrus *lib.* 7. *de cenſur. cap.* 15. *nu.* 15. Theſaurus *par.* 1. *c.* 34. Papa etiam, vt Princeps temporalis ſupremus cum ſuis ſubditis. Silueſter *ſup. n.* 11. Toletus *ſup. n.* 4. Imo cū omnibus, ſiue ſibi temporaliter ſubiectis, ſiue nulli; ſiue Clericis, ſiue ſibi pro Clericatu neceſſarijs, propter Eccleſiæ vtilitatem, vt patet *cap. per venerabilem, qui filij ſint legitimi*. Toletus *ſupra*. Sanchez *ſupra dub.* 6. *num.* 25. Ablata autem infamia iuris conſequenter tollitur irregularitas, quæ in ea fundatur, ita vt non egeat noua diſpenſatione. Sanchez *ſup. num.* 27. Theſaurus *ſup.* Bonacina *ſup. num.* 6. Infamia porro facti tollitur primò per purgationem canonicam. Tabiena, & Armilla *in Summa verbo Infamia num.* 10. Secundò per contraria facta, & vitæ emendam publicam. *ca. omnes* 6. *quæſt.* 1. Quia omnis res per quaſcumque cauſas componitur per eaſdem diſſoluitur, *cap.* 1. *de regulis iuris*, & *cap. teſtimonium de teſtibus*. Nauarrus *dicto num.* 204. Cornexo *ſupra* §. *dico primo*. Addunt aliqui hanc vitæ emendationem comprobari per triennium. Layman. *ſupra num.* 10. & ſupponit Theſaurus *dicto cap.* 33. §. *Secundo modo*. Alij verò Authores non meminerunt huius triennalis emendationis, nec videtur ſemper neceſſaria. Addit etiam Sanchez *d. dub.* 5. *num.* 19. ex alijs quos refert, tolli infamiam facti per diſpenſationem Principis ſæcularis in ſæcularibus, & Eccleſiaſtici in Eccleſiaſticis. Verumtamen Toletus *ſupra num.* 3. §. *primo*

infamia,

Digitized by Google

infamia,ait quod infamia facti non poteſt tolli per Papã, nec per vllã poteſtatem terrenam, non enim poteſt effici, vt qui propter delictũ proprium male audit, & infamatus eſt apud alios,bene audiat, bonaq; opinio de illo concipiatur. Intellige,niſi poſita pœnitentia, & vitæ emendatione. Addunt alij tolli hanc infamiam per migrationem in longinquam regionem. Naldus *in Summa verbo Infamia num.* 1. Sed intelligendum etiam eſt,ſuppoſita vitæ emendatione. Omnis etiã infamia facti tollitur per baptiſmum, quia baptiſmus eſt quędam regeneratio,& retractatio vitę prǽteritę,per quã tollitur omne peccatũ, & omnis pœna pro ipſo debita.Silueſter *Summa verbo Baptiſmus* 6. *quæſt.* 1.Bonacina *ſup. num.*6. Dixi infamia facti, quia infamia iuris ciuilis non tollitur,ſaltem omnis, vt bene Suarez *d.diſp.*48.*ſect.*2.*nu.* 12. & Cornexo *ſupra* §. *reſpondeo negatiuè*. Ablata autem quomodocumque infamia facti, aufertur etiam irregularitas in ea fundata, propter dicta ſupra de infamia iuris. Layman.*ſupra num.* 10. & 11. Cornexo *ſup.* §. *Dico primo*.

17 Circa Regulares autem an poſſint à ſuis Prælatis diſpenſari in infamia, & per conſequens in irregularitate, quæ illam conſequitur, dicendum primò, quod attinet ad infamiam facti, cum ea non tollatur per diſpenſationem, ſed per emendationem, aut purgationem canonicam, vt dictum eſt, & hæc purgatio canonica non ſit iam in vſu, ideo ſolum per vitæ emendationem auferri poteſt,qua poſita, etiam irregularitas,vt dictum eſt, tollitur. Addendum vero, caſu quo Prælatus videret aliquem ſibi ſubditum eſſe iniuſtè diffamatum de aliquo graui delicto poſſe,& teneri declarare coram alijs Religioſis rumorem ſparſum contra talem Religioſum falſum eſſe,& ſine ſufficienti fundamento. Quo & infamia illa facti, & irregularitas ex ea orta tolletur. Peirinis *ſup d. nu.* 52. Loquendo autem de infamia iuris, & irregularitate, quæ ex illa naſcitur, dicendum eſt,de iure communi non poſſe diſpenſari à Prælatis Regularibus,ſed à Papa, vel Principibus, vt dictũ eſt.Rodriguez *tom.*1.*q.Regular.q.*24. *art.*6. Miranda *in Man. tom.*2. *q.*8.*art.* 5.Quia tamen,vt dixi, Epiſcopus poteſt diſpenſare in infamia iuris canonici orta ex illis delictis, ſuper quæ habet auctoritatem,ideo vt credo, etiam Prælati Regulares id poſſunt iure communi facere, propter dicta *tom.*1.*cap.*10. *num.*35. & iuxta modum ibi aſſignatum. Theſaurus *ſupra d cap.*34. §.*Secundo infamia*. Quia etiam aliquarum Religionum Prælati habent priuilegia diſpenſandi cum ſuis ſubditis in infamia, ideo ex vi talium priuilegiorum, & iuxta tenorem ipſorum id poterunt facere prædicti Prælati, & qui cum eis communicãt in priuilegijs. Naldus *in Summa verbo Infamia nu.*1. Peirinis *to.*1. *de ſubdito cap.*27. §.*quod licet habeat*. Hæc autem priuilegia in primis

videntur

Digitized by Google

videntur eſſe illa, quibus prædictis Prælatis conceditur facultas diſpēſandi cum ſuis ſubditis in omni irregularitate, exceptis tribus illis homicidij voluntarij, mutilationis membrorum, & bigamiæ, quorum aliqua retuli *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 40. Infamia enim verè Irregularitas quædam eſt, maximè amplè ſumendo irregularitatis nomen, prout decet in materia fauorabili, iuxta Regulam in 6. *Odia reſtringi &c.* Præſertim, quia quoties alicui conceditur facultas diſpenſandi ſuper Irregularitate ex aliquo delicto incurſa, conſequenter indirectè concedi videtur etiam facultas diſpenſandi ſuper infamia iuris ex eodem delicto incurſa, prout tenet Theſaur. *in praxi ſup. d.* §. 2. *infamia* ex Gloſſa, Imola, Abbate, & alijs. Sed quidquid de hoc ſit, ex priuilegio Gregorij 14. pro Clericis miniſtrantibus infirmis, quod retuli eo *to.* 1. *c.* 10. *num.* 35. *& cap.* 18. *num.* 35. Generalis ipſorum, ac per conſequens Carmelitarum, & aliorum, qui cum dictis Clericis communicant in priuilegijs, poſſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis in infamiæ macula. Idem video conceſſiſſe Pium 5. in Bulla *Ad immarceſſibilem* in 2. to. Bullar. *num.* 33. Præpoſitis Regularium Theatinorum pro venientibus ad eorum Religionem in die profeſſionis, vel alia anteriori. Vnde nō videtur ad iā Profeſſos id extēdi. Vide Bordon. *Reſol.* 11. *n.* 50.

18 Notandum tamen primò circa hæc priuilegia ad diſpenſandum cum infamibus, quod cum ea conceſſa ſint à Papa, non videtur extēdenda quoad infamiam ex iure ciuili ortam, niſi ad caſus, in quibus ipſe poteſt id facere, iuxta dicta *ſupra num.* 16. Secundò, quod licet vniuerſalia videātur iſta priuilegia, limitari tamen debent, vt non procedant in illis caſibus, in quibus eſſet ſcandaloſum cum infamibus diſpenſare, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 16. *num.* 32. vt bene Rodriguez, & Miranda ſupra relati, ac Portell. *in Dub. Regular. verb. diſpenſare n.* 6.

19 Nota etiam Eugenium 4. in Bulla *Prouenit* in 1. tom Bullar. in hoc Pontifice *n.* 12. conceſſiſſe Eremitis Congregationis B. Petri de Piſis, quod Sacerdotes ipſius Congregationis poſſent cum eis diſpenſare *ſuper irregularitate quoquomodo, & ex quauis cauſa contracta, & infamiæ maculam* abolere, quod priuilegium ſatis magnum videtur, ſi ſumatur prout iacet, & fere nullius ponderis, ſi animaduertatur, quod ea, quæ Pontifex ibi ſubdit pro fine huius conceſſionis, ſcilicet, *vt diuinis officijs, & obſequio Miſſæ intereſſe poſſint*, non ſint prohibita irregularibus, aut infamibus. Niſi dicatur per ea denotari miniſterium aliquod, ſeu Ordinum exercitium in Choro, & Altari, quod alias irregularibus eſt prohibitum. Aliorum ergo iudicio rem remitto. Hoc autem priuilegium quodcunque id ſit communicari Minimis conſtat ex Bulla Sixti 4. apud Peirinis *tom.* 1 *priuileg. Minim. in Sixto* 4. *Conſtit.* 1. vt notat *ibi num.* 10.

IN-

Digitized by Google

INTERDICTVM QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

De interdicto quoad Regulares, Tertiarios, Confratres &c. vel alias perſonas illis coniunctas remiſſiuè. num. 1.
Interdicti definitio. num. 2.
Quotuplex ſit. num. 3.
Cum interdicitur locus an interdicantur perſonæ. num. 4.
Qui comprehendantur interdicto generali, vel perſonali. ibidem.
Interdicto populo an interdicantur Regulares, vel Eccleſiaſtici. n. 5.
An Eccleſiæ ipſorum. ibidem.
Cauſa finalis interdicti. num. 6.
Cauſa efficiens, ſeu qui poteſt interdicere. num. 7.
Cauſa materialis, ſeu qui poſſint interdici. num. 8.
Regulares à quibus interdici poſſint. num. 9.
Effectus interdicti, qui ſint. num. 10.
Priuatio Sacramentorum qualiter ſit effectus interdicti. num. 11.
An Baptiſmus prohibeatur per interdictum. num. 12.
An Confirmatio. num. 13.
An conficere Chryſma: num. 14.
Quid de Sacramento Pœnitentiæ ſentiendum. num. 15.
Quid de Sacramento Eucharistiæ. num. 16.
Quid de Extrema Vnctione. num. 17.
Quid de Sacramento Ord. num. 18.
Quid de Matrimonio. num. 19.
De priuatione diuinorum Officiorum. num. 20.
Quæ per diuina Officia intelligantur. ibidem.
An Regulares, vel Eccleſiaſtici interdicti ad Officium Canonicum teneantur. num. 21.
Qualiter liceat Miſſa, & Officia celebrare tempore Interdicti ex cap. Alma Mater. num. 22.
Conceſſio capitis Alma Mater pro quibus perſonis ſit. num. 23.
Per verba Submiſſa voce, quid intelligatur. num. 24.
Per verba Interdictis excluſis, quid. num. 25.
Verba illa Campanis non pulſatis, quomodo accipienda. num. 26.
De feſtiuitatibus quibus conceditur ſolemnis celebratio tempore Interdicti. num. 27.
Quid ex priuilegijs quarumdam Religionum. num. 28.

Decla-

Digitized by Google

Declarationes S.Congregat. circa hæc. num. 29.
De priuilegio Leonis Decimi. num. 30.
Iulij 2. pro Auguſtinianis. num. 31.
Quæ obſeruanda à Regularibus tempore Interdicti. num. 32.
De priuatione ſepulturæ Eccleſiaſticæ. num. 33.
Quomodo intelligendus ſit effectus Interdicti. num. 34.
Speciales alij effectus Interdicti, quoad Regulares. num. 35.
De Interdicto ab ingreſſu Eccleſiæ. num. 36.
De culpa, & pœnis violantium Interdictum. num. 37.
Quæ prohibeantur Regularibus tempore Interdicti. num. 38.
Sub quibus pœnis. ibidem.
Pœnæ laicorum violantium Interdictum. num. 39.
De relaxatione, vel abſolutione Interdicti. num. 40.
De auctoritate Prælatorum Regularium, quoad hoc. num. 41.
Alia de Interdicto remiſsiuè. num. 42. & 43.

1 DE Interdicto quatenus ad Regulares, vel alias perſonas illis coniunctas, ſcilicet Tertiarios, Confratres, familiares, & Procuratores eorum ſpectat, dixi *tom. 1. cap. 9. num. 29. & cap. 21. num. 19. & 20. & tom. 2. cap. 1. num. 21. & c. 14. num. 36. & cap. 15. num. 36. & cap. 16. num. 12. 23. & 27. & c. 17. num. 6.* aliqua etiam in hoc 3. tom. dicta ſunt, præſertim verbo *Bulla Cruciatæ nu. 14. & 15* verbo *Cenſuræ Eccleſiaſtica*, & verbo *Ceſſatio à diuinis*. Alia nihilominus pro materiæ complemento adiungenda ſunt, ſupponendo præſertim generalia aliqua principia ipſius.

2 Primò ergo interdictum ſic definitur: *Interdictum eſt cenſura Eccleſiaſtica Sacramentorum quorumdam vſum, diuina Officia, & ſepulturam Eccleſiaſticam, ſecundum ſe ipſa prohibens.* Ita habetur ex *cap. non eſt nobis de ſponſalibus, cap. quod in te de pœnit. & remiſsionibus.* Silueſter *in Summa verbo Interdictum primo num. 2.* Sotus *in 4. d. 22. quæſt. 3. art. 1.* Dicitur *Cenſura*, quia eſt vera cenſura cum alijs duabus, ſcilicet, excommunicatione, & ſuſpenſione in hoc conueniens, iuxta dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num. 1.* Dicitur *Eccleſiaſtica*, quia eſt pœna fori Eccleſiaſtici, non ſæcularis. Toletus *in Summa lib. 1. cap. 51. num. 1.* Dicitur *prohibens vſum aliquorum Sacramentorum, diuina Officia, ſepulturam &c.* quia iſti ſunt effectus interdicti, vt infra dicetur. Dicitur *ſecundum ſe*, ad denotandum differentiam, quæ eſt inter Interdictum, & excommunicationem, ac ſuſpenſionem. Pro quo ſupponendum prædicta bona conſiderari tripliciter, primò, vt pertinent ad fidelium communicationem; ſecundò, vt ſunt actus alicuius Ordinis, vel officij; tertiò, ſecundum ſe,

vel prout ſunt quædam bona Eccleſiæ. Primo modo prohibentur per excommunicationem, ſecundo modo per ſuſpenſionem, ac tertio per interdictum. Toletus *ſupra.* Cornexo *tom.2. in 3.par. in Tract. de excommunicat. diſp.1 dub.1.*

3 Diuiditur autem Interdictum in locale, perſonale, & mixtum. Interdictum locale eſt, quo tantum locus interdicitur, ne in eo exerceantur prædicta. Perſonale, cum non locus, ſed perſona ipſa interdicitur, ne illi iſta concedantur. Mixtum vero eſt, quo locus ipſe, & perſona interdicuntur. Deinde Interdictum locale quoddam eſt generale, illud ſcilicet, quo tota Prouincia, vel tota Ciuitas interdicitur, & aliud ſpeciale, ſeu particulare, illud ſcilicet, quo interdicitur vna, vel plures Eccleſiæ, non omnes, alicuius Ciuitatis, Oppidi &c. Rurſus etiam perſonale quoddam eſt generale, cum ſcilicet omnes habitatores Ciuitatis alicuius, vel Regni interdicuntur, & aliud particulare, ſeu ſpeciale, cum ſcilicet vna perſona, vel aliquæ determinatæ, non omnes, interdicuntur. Similiter Interdictum in genere duplex eſt, ſcilicet à iure, & ab homine, ſicut in ſimili dixi de cenſura ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.1.* Item aliud totale, quod omnes Interdicti effectus habet, & aliud partiale, quod non omnes. De his autem diuiſionibus agunt Silueſter *in Summa ſup. num.6. 7. & 8.* Nauarrus *in Man.cap.27.num.166.* Toletus *ſupra num.3.4. & 5.* Layman. *l.1. Tract.5. par.4. cap.1.* Cornexo *tom.2. in 3. in Tract. de Interdicto diſp.1.dub.1. & 2.* & alij.

4 Circa quas diuiſiones primò animaduertendum, quod cum interdicitur locus aliquis, vel Eccleſia tantum, niſi aliud exprimantur, non cenſentur interdictæ perſonæ illius loci, vel Eccleſiæ. Vnde licet non poſſint tales perſonæ illis bonis, quæ dixi prohiberi per Interdictum, vti in tali loco, vel Eccleſia, poſſunt tamen vti eiſdem in alio loco, vel Eccleſia. Silueſter *ſupra num.6.* Nauarrus *ſupra num. 167.* Cornexo *ſupra dub.1.* Modo tamen ipſi non dederint cauſam culpabilem talis Interdicti, vt habetur *cap. ſi ſententia de ſent. excommunicat. in 6.* & notant ijdem auctores, & Toletus *ſupra num. 3.* Secundo è contra etiam animaduertendum, quod cum interdicitur perſona tantum, ſeu etiam perſonæ aliquæ alicuius loci, vel Eccleſiæ, licet illæ non poſſint vllo loco vti prædictis bonis, ſed quocunque perrexerint ferant ſecum Interdictum, in populo tamen illo, vel Eccleſia poſſunt alij non interdicti, ſiue exteri, ſiue naturales illis vti. Nauarrus *ſupra.* Toletus *ſupra num.4.* Tertiò nota, quod quando Interdictum eſt generale perſonale, licet illi qui ſunt de illo populo, Communitate, aut Eccleſia, quamdiu tales ſunt, non poſſint vbibi perfrui dictis bonis, ſi tamen ſe transferant ad alium locum, itaut omnino domi-

cilium mutent, deſinunt eſſe interdicti, atque ita dictis bonis perfrui poterunt. Ratio eſt, quia Interdictum generale perſonale cadit ſupra ſingulos, vt faciunt illam Communitatem, ceſſante ergo hac ratione, ceſſabit Interdictum. Cornexo ſupra *dub.*2. Bonacina *diſp.* 5.*de Interdicto punct.*1.*num.* 6. E contra verò quando Interdictum eſt perſonale ſpeciale, cum illud cadat ſupra ſingulos, vt ſingulares perſonas, & non vt partes Communitatis, ideo quocunque pergant, ſecum ferunt ſuam ſententiam, nec deſinunt eſſe interdicti. Cornexo *ſup.* Idem dicendũ de illis, qui fuerunt cauſa Interdicti generalis perſonalis, quia iſti cenſentur, veluti interdicti ſpecialiter, vt dicetur inferius. Bonacina *ſup.* Nota quartò, quod interdicto populo, aut Communitate aliqua manent etiam interdicti illi, qui de nouo fiunt partes illius populi, ſeu Communitatis, non enim debent membra à capite diſcordare. Cornexo, & Bonacina *ſupra*. Nota quintò, quod interdicto populo Ciuitatis intelliguntur etiam interdicti, qui habitant in ſuburbijs, quando illi ſunt de tali populo, quia tunc ſunt partes illius, ſecus quando tales non ſunt. Vgolinus *tab.*5.*c.*20. § 5. *ad fin.* Suarez 5, *to. diſp.*32. *ſect.* 2.*num.*15. Bonacina *ſupra num.* 15. & alij. Vnde conſequenter hoſpites, & exteri, etiam per multum tempus ibi habitantes, quales ſunt ſcholaſtici in locis Vniuerſitatum, non comprehenduntur dicto Interdicto. Suarez *ſupra*. Bonacina *ſup.num.*17. Interdicta autem per Interdictum locale generale Ciuitate intelliguntur etiam interdicta ſuburbia ipſius, etiam ſi pertineant ad alium Principem. Ita enim habetur expreſsè ex *cap. ſi Ciuitas de ſent. excommunicat. in* 6. & ratione textus, ſcilicet, quia alias paruipenderetur Interdictum illud, ſi populus poſſet interdicta Ciuitate ad ſuburbia confugere. Silueſter *ſupra verbo Interdictum* 2.*num.*5. Cornexo *d.dub.*1.

5 Maximè pro Regularibus notandum, quod interdicto populo, non intelliguntur interdicti Regulares ſicut neque Clerici. Ratio eſt, quia populus abſolutè prolatus ſolum accipitur pro laicis. Nauarrus *ſupra d.num.*.167. Suarez *num.* 14. ex alijs. Interdicto autem Clero videtur interdici quoque Religioſos, vt tenent Nauarrus *ibid. ex cap. ſi ſententia*. Rodriguez *tom.*2. *quæſt.*108. *art.* 3. Couarrubias *in cap. Alma mater par.*2. §. 1.*num.*8. & alij. Et cohærent ea, quæ dixi de ſuſpenſione ex Suarez, & Cornexo *tom.*1. *cap.*11. *num.* 21. Maximè quia in *cap. ſi ſententia de ſent. excommunicat. in* 6. tota Communitas Ciuitatis, vel Oppidi diſtinguitur in duas partes, ſcilicet Clerum, & populum; ex hoc enim inferri videtur, quod Religioſi cum non comprehendantur ſub populo, comprehendantur ſub Clero. Nihilominus plures tenent contrarium, quia etſi in fauorabilibus Cleri, aut Clerici nomine veniant Regulares, non autem in odioſis. Silueſter

in

Digitized by Google

in Summa verbo Interdictum 2. *num.* 17. *& verbo Clericus num.* 1. Portellus *in dub. Regular. verbo Interdictum num.* 5. Bonacina *ſupra num.* 11. Diana *par.* 5. *Tract.* 10. *Reſolut.* 80. & alij apud ipſos. Mihi tamen videtur attendendum in hoc tum ad circunſtantias, tum præcipuè ad verba decreti interdicentis. Si enim dicatur interdicimus *Clericos*, credo cum authoribus ſecundæ ſententiæ non comprehendi Religioſos propter fundamentum adductum. Si autem dicatur Interdicimus *Clerum*, credo comprehendi, quia in communi modo loquendi, quando in vna Ciuitate ſunt Clerici ſæculares, & Religioſi omnes iſti comprehenduntur nomine Cleri. Quo ſenſu accipiendũ id quod dixi *tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 21. Addendum eſt cum Diana *ſupra*, quod ſi eſſet aliquis Religioſus, qui haberet beneficium ſæculare inter Clericos ſæculares, tunc nomine Cleri ſine dubio comprehenderetur. Addendum item cum eodem Diana, quod ſi per Interdictum interdicantur omnes perſonæ Eccleſiaſticæ, tali nomine veniunt omnes Religioſi, quia nomen hoc latius patet, & comprehendit etiam Religioſos. Hæc autem dicta ſunt loquendo de Interdicto generali perſonali. quia loquendo de Interdicto generali locali ab Epiſcopo poſito, certum eſt, quod interdicta Ciuitate, vel Oppido intelliguntur etiam interdictæ Eccleſiæ Regularium in ea Ciuitate, vel Oppido exiſtentes, non obſtante earum exemptione; non ſolum propter decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.* 25. *cap.* 12. *&* 22. ſed etiam propter rationem adductam in *d. cap. ſi Ciuitas*, ſcilicet, quia alias vilipenderetur Interdictum, cum poſſent Ciues illius populi ad Eccleſias exemptas cõfugere. Bonacina *ſupra num.* 21. Cornexo *ſupra dub.* 1. *in fine.* Dixi loquendo de Interdicto generali locali ab Epiſcopo poſito, quia ſi ſermo ſit de Interdicto locali ſpeciali ab eodem Epiſcopo poſito, quo videlicet, interdiceret aliquam, vel aliquas Eccleſias, illud non comprehenderet Eccleſias Regulares, quia Epiſcopus non habet directam iuriſdictionem in Eccleſias exemptas, nec cap. *ſi Ciuitas*, aut Concilium Tridentinum loquuntur, niſi in caſu Interdicti generalis localis. Bonacina *ſupra num.* 21. ex Suarez, Auila, & alijs quos refert. Vide infra *num.* 9. Quando autem ex Interdicto generali interdictæ cenſentur Eccleſiæ Regularium, nota, quod interdictis Eccleſijs intelliguntur etiam interdicta Cappellæ, & Cœmeteria ipſis contigua, ex *dicto cap. ſi Ciuitas*, & quia illa cenſentur vnum corpus cum Eccleſijs, & acceſſorium ſequitur principale. Secus dicendum, quando ea non fuerint contigua Eccleſijs. Nauarrus *ſup. d. nu.* 167. & plures alij apud Bonacinam *ſupra num.* 22.

6 Loquendo de cauſis Interdicti, quod attinet ad finalem, dicendũ eſt conſequenter ad dicta ſupra verbo *Ceſſatio à diuinis nu.* 2. ex Soto

Digitized by Google

ibi relato, eſſe reſipiſcentiam, ſeu emendationem illius, cuius cauſa poſitum eſt. Vnde etiam conſequenter ad dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.* 10. non poteſt ferri ob meram voluntatem Superioris, ſed propter peccatum aliquod, externum, mortale, & proportionatum tali pœnæ, & quod ſit inobedientiæ, ſeu contumaciæ, hoc enim reputatur cauſa materialis, veluti proxima Interdicti. Toletus *ſupra cap.* 52. *num.* 1. Addunt aliqui probabiliter, quod quemadmodum excommunicatio leuis, ſcilicet minor, poteſt imponi propter peccatum veniale, *cap.* 1. *de ſentent. excommunicat. in* 6. ſic etiam Interdictum leue (intellige perſonale) quo videlicet aliquis priuaretur communione, vel ingreſſu Eccleſiæ ad breue tempus, poteſt imponi pro veniali. Sa *in Summa verbo Interdictum num.* 7. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 50. *num.* 2. & alij. Nota tamen ex Extrauaganti *Prouidè de ſentent. excommunicat.* non poſſe imponi propter debitum pecuniarum interdictum locale generale ſine Papæ licentia. Nauarrus *ſupra num.* 168. Toletus *ſupra*. Quamuis autem ibi tantum ſit ſermo de Interdicto locali generali, nihilominus id etiam extendunt probabiliter ad Interdictum generale perſonale, propter ſimilitudinem rationis, ſcilicet euitandum periculum animarum, Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.* 3. *art.* 1. & Auila *par.* 5. *diſp.* 3. *dub.* 3. Particulare verò Interdictum locale propter debitum pecuniarum admittunt Nauarrus, & Toletus *ſupra*, dummodo Eccleſia, quæ interdicitur non ſit Parochia. Particulare etiam perſonale admittunt idem Toletus, & eius Additionator ex Auila. Similiter, iuxta dicta eo loco, licet excommunicatio ferri non poſſit, niſi propter peccatum proprium, quia eſt grauiſſima pœna, & priuat grauiſſimis bonis, Interdictum verò generale, quia nõ eſt tam grauis pœna, nec priuat tot bonis quot excõmunicatio, ferri poteſt propter peccatum alienum, præſertim Iudicis, Principis &c. Toletus *ſup.* Cornexo *diſp.* 8. *de Cenſuris dub.* 1. & 2. Dixi *Interdictum generale*, quia Interdictum ſpeciale imponi non poteſt, niſi propter peccatum proprium, illud enim eſt propriè pœna, ac per conſequens ſupponit culpam propriam. Suarez *ſupra diſp* 36. *ſect.* 2 *num.* 7 Reginaldus *l.* 32. *Tract.* 3. *cap.* 26. *nu.* 18. Quod autem Interdictum generale feratur ſolum propter peccatum alienum, fit propter duo. Primò, quia Interdictum eſt ſignum mæſtitiæ, & triſtitiæ Eccleſiæ, propter inobedientiam aliquorum, & ita oportet, vt alij filij Eccleſiæ cum ipſa etiam lugeant. Secundò, vt ſic excitentur omnes magis contra eum, qui dedit cauſam Interdicto. Toletus *ſupra num.* 2. Nec eſt inconueniens innocentes per accidens affligi, tum propter dicta, tum quia ſunt partes populi, vel Communitatis, in qua ſunt delinquentes, tum quia reſpectu ipſorum Interdictum non habet rationem pœnæ (cum non ſupponat pro-

priam

Digitized by Google

priam culpam) ſed cuiuſdam pœnalitatis. Layman. *ſupra num.* 3. Cauſa verò formalis interdicti ſunt illa verba, vel ſimilia: *Interdicimus talem*; vel *talem populum, Ciuitatem, Clerum &c.* Toletus *ſupra*. Addens debere fieri in ſcriptis, *cap. cum medicinalis de ſentent. excommunicat. in 6.* & cum admonitione trina illius cuius cauſa imponitur, *cap. reprehenſibilis de appellat.* ſi eſt ab homine. Pro quo vide dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.* 7.

7 Circa cauſam efficientem Interdicti collige ex dictis eo verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.* 2. cauſam ipſius pro tota Eccleſia eſſe Papam; Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas reſpectu ſibi ſubditorum, ac generaliter omnes, qui poſſunt excommunicare, & ſuſpendere. Nauarrus *d. num.* 168. Cornexo *de Interdicto diſp.* 3. Adde, poſſe Epiſcopum ferre Interdictum, etiam ſine conſenſu Capituli, quia licet oppoſitum habeatur *in cap. quæſiuit de his, quæ fiunt à maiori*, conſuetudine tamen huic iuri derogatum eſt. Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſupra punct.* 2. *num.* 2. Adde etiam, quod licet Prælati Religionum, ſcilicet Generales, Prouinciales, & Priores, vel ſimiles poſſint Interdictum perſonale ponere, cum verè habeant iuriſdictionem, etiam in foro externo, reſpectu ſuorum ſubditorum, non tamen poſſunt ponere Interdictum locale, vel quia iuriſdictio ipſorum potius eſt in perſonas, quam in loca, vel quia eſto ſit etiam in loca, talem iuriſdictionem per non vſum perdiderunt. Cornexo *ſupra*, ex Soto, & Suarez. Excipe Abbates, & alios Superiores Regulares, qui inſtar Epiſcoporum habent territorium, & iuriſdictionem Epiſcopalem in illud, & ſæculares in eo commorantes. Iſti enim, cum habeant iuriſdictionem ordinariam, poſſunt ſicut Epiſcopi Interdictum ponere tam locale, quã perſonale. Sotus *in 4. diſt.* 22 *quæſt.* 3. *art.* 1. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regular. quæſt.* 107. *art.* 2. Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 2. *diſp* 15. *quæſit.* 2. *num.* 3.

8 Circa cauſam materialem remotam Interdicti, ſeu eos, qui poſſunt Interdici, communis conſenſus Doctorum tenet, eſſe omnes illos, qui poſſunt excommunicari, maior etenim cenſura eſt excommunicatio, quam Interdictum. Nauarrus *ſupra num.* 168. Toletus *ſupra num.* 1. Imo aliqua, quæ excommunicari nequeunt, interdici poſſunt, vt ſunt, Vniuerſitates, Collegia, Eccleſia &c. Nauarrus, & Toletus *ibidem*. Epiſcopos autem interdici non poſſe, niſi exprimantur, habetur *ex cap. quia periculoſum de ſentent. excommunicat. in* 6. Suarez *ſupra diſp.* 36. *ſect.* 2. *num.* 6. & alij. De paruulis ante vſum rationis, ſeu amentibus, quamuis certum ſit interdici non poſſe interdicto particulari, quia illud, vt dictum eſt, non imponitur, niſi propter peccatũ proprium, cuius iſti non ſunt capaces (Suarez *ſupra num.* 7.) loquen-

Digitized by Google

do verò de Interdicto perſonali generali, Nauarr. *ſup.* putat eos ligari tali Interdicto, eo quod illud, vt dictum eſt, poteſt poni propter peccatum alienum, Sed melius Suarez ſupra ex Siluestro, & Corduba reſpondet negatiuè. Ratio eſt, quia Interdictum eſt priuatio quædam moralis diuinorum Officiorum, priuatio autem ſupponit capacitatem in eo qui priuatur, cum ergo prædicti non ſint moraliter, & humano modo capaces diuinorum Officiorum, nec etiam erunt capaces Interdicti perſonalis generalis Dixi *perſonalis*, quia Interdicti localis generalis poſſunt dici capaces, quatenus tempore talis Interdicti priuantur iſti ſi decedant Eccleſiaſtica ſepultura. Interdictum enim locale non afficit directè perſonas, ſed locum.

9 Specialiter quoad Regulares certum eſt primò, illos poſſe à Papa interdici, tam Interdicto perſonali, quam locali, tam particulari, quam generali, ſubduntur enim Papæ quoad hoc ſicut alij fideles. Secundò certum, Regulares exemptos non poſſe ab Ordinarijs Interdicto perſonali, ſiue particulari, ſiue generali interdici. Interdicere enim hoc modo eſt actus iuriſdictionis, quam non habent Ordinarij in Regulares exemptos, iuxta dicta ſupra verbo *Exemptio num.*4. Maximè id eſt verum, propter priuilegia à Sede Apoſtolica pluribus Religioſis conceſſa, quibus tam ipſi, quam qui cum eis communicationem priuilegiorum habent, frui poſſunt. Primò enim id habetur ex priuilegijs Honorij 3. & Vrbani 4. pro Ciſtertienſibus, & Gregorij 9. pro Congregatione Montis Oliueti, & ex Mari magno Seruitarum, prout referunt Rodriguez *to.2.q.Regul. q.*108.*art.*3. Miranda *in Man. Prælator. tom.2.q.*38. *art.*12. *concluſ.* 3. & Tamburinus *de Iure Abbat. to.2. diſp.*15. *dub.*2. Item ex priuilegijs Ioan.22. Clem.6. & Sixti 4. pro Carmelitis, Martini 5. & Eugenij 4. pro Prędicatoribus, ac Sixti 4. pro Minoribus, quę retuli ſupra verbo *Exemptio Regularium num.*8. Aduertunt autem iidem Rodriguez, Miranda, & Tamburinus, quod quando aliquis Religioſus habet aliquod beneficium (intellige ſæculare) in diœceſi alicuius Epiſcopi, poſſet ille ſpecialiter interdici ab Epiſcopo ex *cap. cum Capella de priuilegijs*. Adde, nec à Legatis (excipe Legatos à latere) Delegatis, aut Subdelegatis Sedis Apoſtolicæ poſſunt interdici Minores, & qui cum eis communicant in priuilegijs, propter priuilegium Clementis 4. quod referunt Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo* Exemptio *num.*9. Tertiò etiam certum videtur Eccleſias Regularium non poſſe interdici ab Ordinarijs Interdicto particulari, ſeu ſpeciali, propter dicta ſupra *num.*5. ex Suarez, Auila, & Bonacina. Quibus accedit priuilegium Leonis 10. conceſſum Minoribus, & per conſequens alijs, qui cum ipſis habent priuilegiorum communicationem, quod referunt Caſſarubius *ſup. verbo*

Interdi-

Digitized by Google

Interdictum 1.*nu.*15.& Rodriguez *d.q.*108.*art.*2. ex quo priuilegio habetur non poſſe ab aliquo Iudice quacunque dignitate fulgente interdici Eccleſias Minorum, niſi tota Ciuitas, vel Oppidum, vbi ex Eccleſiæ exiſtunt,interdicantur. Quartò etiam eſt certum, quod quãdo generali Interdicto locali interdicitur aliqua Ciuitas, vel Oppidũ tenẽtur Regulares omnes ſeruare, & publicare dicta Interdicta,propter dicta ex Concil. Trident *to.*1. *cap.*9. *nu.*29. *& cap.*21. *nu.*19. *& tom.*2. *cap.*1. *num.*21. vbi etiam alia ad intentum. Plura quoque in ſequentibus. Illud in præſenti animaduertendum,quod Iulius 2. conceſſit Minoribus,quod ſi contingat aliquam Ciuitatem, vel Oppidum, cum duobus, vel tribus milliaribus circumuicinis (infra quæ milliaria domus Fratrum prædictorum exiſtũt)Eccleſiaſtico Interdicto ſupponi, Fratres huiuſmodi (niſi cauſam Interdicto dederint,vel eis ſpecialiter ex cauſa legitima interdictum fuerit) huiuſmodi Interdictum ſeruare nullatenus teneantur, ſi aliàs domus ipſorum Fratrum de iure Interdicto talis Oppidi non comprehendantur. Caſſarubius ſupra verbo *Interdictum* 1. *num.*12. Rodriguez *d. quæſt.* 108. *art.*1. An verò hæc conceſſio priuilegium aliquod ſupra ius commune contineat, & eſto contineat,an reuocatum ſit per Concil. Tridentinum, alij viderint.

10 Circa effectus Interdicti nota,quod quamuis iure antiquo quam plures eſſent, nunc autem poſt Bonifacium 8. Martinum 5. & Eugenium 4 Interdicti totalis ſolum ſunt tres. Primus, priuatio quorumdam Sacramentorum. Secundus, priuatio Officiorum diuinorum. Tertius, priuatio Eccleſiaſticæ ſepulturæ. Ita enim colligitur, ex *cap. Alma mater cap. ſi Ciuitas de ſentent.excommunicat.in 6 cap. Quod in te de pœnitent. & remiſſion.* & alijs iuribus. Nauarrus *in Manual. cap.*27.*num.* 171. Cornexo *diſp.*2. *de effectibus Interdicti in princip.* Dixi totalis Interdicti, quia effectus partialis Interdicti non ſunt determinati, ſed poſſunt limitari ab eo,qui illud imponit,ad vnum, vel duos effectus tantum, ad vnam, vel aliquas actiones, vt ſi aliquis interdicatur ſolum ab officio Sacerdotis, ab officio Confeſſarij, ab ingreſſu Eccleſię &c. non enim eſt Interdictum ſicut excommunicatio, quæ non poteſt poni ſolum quoad vnum effectum, & nõ quoad alios, poteſt enim poni Interdictum cũ limitatione, & reſtrictione ad vnũ, vel duos effectus, vnam, vel duas actiones &c. licet quando abſolutè ponitur, quoad omnes tres effectus aſſignatos intelligi debeat. Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſupra punct.*3. *num.* 1. ex alijs.

11 Loquendo autem de primo effectu Interdicti, ſcilicet priuatione quorumdam Sacramentorum, ſic intelligi debet, quod tempore cuiuſcunque Interdicti, ſiue localis, ſiue perſonalis, ſiue generalis, ſiue par-

Digitized by Google

ticularis, non poſſint recipi, aut adminiſtrari Sacramenta Euchariſtiæ, Extremæ vnctionis, vel Ordinis, nec contrahi Matrimonium, bene tamen poſſint recipi, & adminiſtrari Sacramēta Baptiſmi, Confirmationis, & Pœnitentiæ. Ratiò huius deſumitur ex eo, quod *cap. ſi ſententia de ſentent. excommunicat. in 6.* & *cap. Alma mater eod. tit.* generaliter dicitur tempore Interdicti non competere Sacramentorũ receptionem, caſibus expreſſis à iure dumtaxat exceptis. Solum ergo tempore Interdicti adminiſtrari, & recipi poſſunt illa Sacramenta, quę iure ſunt expreſſa. Sed iure non ſunt expreſſa alia niſi Sacramentum Baptiſmi, Confirmationis, & Pœnitentiæ. *cap. non eſt vobis de ſponſalibus, cap. reſponſo de ſentent. excommunicat. cap. quoniam, & cap. Alma mater eodem tit. in 6.* Solum ergo ea adminiſtrari, & recipi poſſunt tempore cuiuſcunque Interdicti. Suarez *ſup. diſp. 33. ſect. 1.* Cornexo *d. diſp. 2. de effectibus Interdicti* §. 1. Bonacina *ſup. punct. 3.* Quia tamen hæc habent aliquas exceptiones, ideo de ſingulis ſpecialiter eſt dicendum.

12 Et primò de Baptiſmo quo ad receptionem illius dicendum eſt intelligi generaliter non ſolum de Baptiſmo paruulorum, ſed etiam adultorum, nec ſolum quando infirmi ſunt, ſed etiam quando ſani, quia *cap. quoniam* relatum in quo eſt ſermo de Baptiſmo, generaliter loquitur de omnibus. Bacconius *in 4. diſt. 11. art. 4.* Suarez dicta *ſect. 1. num. 2.* Cornexo *d.* §. 1. *dub. 1.* Quoad adminiſtrationem verò Baptiſmi limitandum eſt, vt Baptiſmus, etſi à perſona interdicta generali Interdicto etiam perſonali adminiſtrari poſſit, ſi ipſe cauſam non dedit Interdicto, quia hoc Interdictum æquiparatur locali, non tamen à perſona interdicta ſpeciali Interdicto perſonali (niſi in caſu neceſſitatis) quia hoc Interdictum æquiparatur excommunicationi, quæ priuat Sacramentorum adminiſtratione, niſi in caſu neceſſitatis. *cap. Epiſcoporum de priuileg. in 6.* Suarez *ſup. num. 6.* Cornexo *ſupra.* Quando vero tali tempore Interdicti adminiſtratur Baptiſmus, adminiſtrari poteſt (imo & debet) cum ſolemnitatibus conſuetis, quia illæ ſunt quaſi acceſſorium ad Baptiſmum, & conceſſo principali, conceduntur etiam acceſſoria. Sairus *lib. 5. cap. 7.* Cornexo *ſupra.* Illæ tamen quatenus ad diuinum Officium ſpectant fieri debent cum moderatione præſcripta in *cap. Alma mater,* de quo poſtea. Suarez *ſup. nu. 2.* Layman. *ſup. cap. 2. num. 1.*

13 Quoad Confirmationem idem omnino, & eodem modo dicendum eſt, ac de Baptiſmo, tum quia in iure quo ad hoc negotium equiparantur *cap. reſponſo, & cap. quoniam* relatis, tum quia hoc Sacramētum eſt veluti quoddam complementum Baptiſmi. Bacconius *ſupra,* Suarez *ſupra à num. 7.* Cornexo *ſupra dub. 2.* Illud tamen addendum, perſonam

perſonam interdictam Interdicto perſonali, generali, vel particulari, ſi cauſam dedit Interdicto prohiberi recipere hoc Sacramentum, niſi prius ſatisfecerit, vel cautionem dederit ſatisfaciendi, tum propter indignitatem ipſius, tum à ſimili de Sacramento Pœnitentiæ, de quo idē dicitur *in cap. Alma mater*. Suarez *ſupra nu.* 9. & 10. Cornexo *ſupra*.

14 Cum autem liceat eo Interdicti tempore adminiſtrare dicta Sacramenta, cōſequenter etiam licebit conficere Chriſma in die Cœnæ Domini, quod pro illorum adminiſtratione eſt neceſſarium, cum moderatione tamen præſcripta *in cap. Alma mater*, de qua infra. Bacconius *ſupra*. Silueſter *ſupra verbo Interdictum* 5. *num.* 9. Bonacina *d.* §. 1. *num.* 2.

15 Quoad Sacramentum Pœnitentiæ dicendum, quod licet iure antiquo *cap. quod in te de pœnit. & remiſſ.* ſolum concederetur tempore Interdicti ægrotis, iure tamen nouo ex *cap. Alma mater*, conceditur etiam ſanis, exceptis excommunicatis citra mortis articulum, & ijs, qui cauſam dederint Interdicto, aut auxilium, vel fauorem, niſi prius ſatisfaciant, aut cautionem de danda ſatisfactione tribuant. Cornexo *ſupra dub.* 3. Layman. *d. cap.* 2. *num.* 1. Vnde Religioſi, ſeu Monachi obligati ad confeſſionem faciendam ſingulis menſibus, tempore etiam Interdicti ad id obligantur. Naldus *in Summa verbo Interdictum num.* 9. Sed nota primò, per excommunicatos, quibus non conceditur Sacramentum Pœnitentiæ tempore Interdicti, intelligi, vel excommunicatos ob delictum, propter quod impoſitum eſt Interdictum, vt Silueſter *ſupra*. Tabiena *verbo Interdictum* 5. *num.* 5. & Armilla *verbo Interdictum num.* 45. exiſtimant; vel excommunicatos excommunicatione reſeruata; vel eſt ſermo de abſolutione ſolemni, & publica, alijs enim excommunicatis non eſt cur negetur Sacramentū Pœnitentiæ. Suarez *ſupra num.* 16. Cornexo *ſupra*, contra Vgolinū, & Saytum. Nota ſecundò, quod etſi perſonæ interdictæ Interdicto perſonali particulari adminiſtrari non poſſit Sacramentum Pœnitentiæ, validè, aut licitè, niſi prius ſatisfecerit, vt *in dicto cap. Alma mater* præſcribitur, quia de tali perſona idem iudicium eſt, ac de excommunicato, quando tamen ſolum eſt interdicta Interdicto generali perſonali, & nullam culpam dedit Interdicto, adminiſtrari ei poteſt Sacramentum Pœnitentiæ, non ſolum validè, ſed etiam licitè, quia hoc Interdictum comparatur generali locali, de quo id conceditur *in d. cap. Alma mater*. Suarez *ſup. num.* 17. Cornexo *ſupra*. Nota tertiò, Confeſſarium potentem adminiſtrare tale Sacramentum eſſe omnem illū, qui alias habet iuriſdictionem ad id faciendum, dummodo ſpecialiter interdictus non ſit (extra caſum neceſſitatis intellige) vel ſi generaliter interdictus eſt, dummodo cauſam non dederit Interdicto, propter

dicta

dicta ſupra de Baptiſmo. Suarez *ſupra num.* 19. Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſupra* §. 3. *num.* 2. An vero etiam ſpecialiter interdictus poſſit validè ſaltem, extra caſum neceſſitatis illud adminiſtrare, dubius in hoc manet Suarez *ſup. num.* 20. Sed affirmatiuè reſpondent Bonacina, & Cornexo ſupra, quamuis oppoſitum probabile cenſeat. Diana autem 4. *par. Tract.* 10 *Reſol.* 62. cum Cornexo ſentit contra Philippum Fabrum, quem ibi refert.

16 Quoad Sacramentum Euchariſtiæ certa res eſt tempore Interdicti localis non poſſe adminiſtrari, niſi conſtitutis in mortis articulo, vel periculo, *ca. permittimus de ſent. excommunicat. cap. quod in te de pœnit. & remiſſ. & cap. Alma mater,* relato. Silueſter *ſup. d. num.* 9. Toletus *d. cap.* 53. *num.* 4. Cornexo *ſupra dub.* 4. Deferri etiam debet tunc cum ſolita ſolemnitate luminum, campanellæ, & comitantium recitantium priuatas orationes, quia quoties aliquid permittitur, intelligitur permitti ſecundum quod ius diſponit. Silueſter *ſupra*. Sayrus *d. cap.* 7. *num.* 26. Interdictis etiam perſonaliter licet etiam adminiſtrari debeat hoc Sacramentum in dicto articulo mortis, præcedere tamen debet ſatisfactio expreſſa *in cap. Alma mater*, ſi cauſam dederunt Interdicto, aut ſi fuerunt interdicti particulariter. Suarez *d. ſect.* 1. *num.* 22. *&* 23. Bonacina *ſup.* §. 2. *num.* 10. In alio autem tempore etiam Paſchatis, non licet ſic interdictis accipere Euchariſtiam, etiam ſub prætextu adimplendæ annuæ cõmunionis, cũ tunc illud præceptũ non obliget, quia prohibitio iuris antiqui non communicandi tempore Interdicti præterquam in articulo mortis non eſt moderata per *cap. Alma mater.* Silueſter *verbo Interdictum* 5. *num.* 3. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.* 3. *art.* 1. & alij, quos ſequitur Bonacina *ſupra num.* 11. contra Suarez, Coninchium, & Filiucium. Quamuis autem tempore Interdicti generalis, ſiue localis, ſiue perſonalis, liceat, iuxta dicenda infra ex *cap. Alma mater,* omnibus Sacerdotibus celebrare modo ibi dicendo, ac per conſequens communicari, non tamen licet illis extra dictum articulum, ſeu periculum mortis communicari modo ſæcularium, nam iure antiquo id non licebat, cum ſolum Euchariſtia daretur morituris, nec iure nouo *cap. Alma mater* id licet, cum ſolum id permittatur Sacerdotibus celebrantibus. Couarrubias *in cap. Alma mater*. Nauarrus *ſup. num.* 178. Cornexo *ſupra.* Contra Silueſtrum, Angelum, Filiucium, & alios. Dicunt tamen id licere Regularibus ex priuilegio Sedis Apoſtolicæ Suarez *ſupra num.* 33. Layman *ſup. dicto cap.* 2. *num.* 1. Tamburinus *ſup. d. diſp.* 16. *quæſit.* 6. *num.* 3. Sed ego nõ video aliud priuilegiũ, quo ad hoc Regularibus conceſſum, niſi quoddam Iulij 2. pro Minoribus Prouinciarum Caſtellæ, & Legionis, quod refert Caſſarubius *verbo Communicare num.* 8. quo illis conceditur

accipere

accipere Sacramentum Euchariſtiæ tẽpore Interdicti coram quibuſuis perſonis ſæcularibus, vel Regularibus facultatem diuina officia audiendi habentibus. Hoc autem priuilegium viuæ vocis oraculum eſt, & non autenticum, vt conſtat ex ipſo Caſſarubio, qui propterea notat illud littera O paruæ, quod eſt ſignum talis, & ita nihil videtur hoc tempore valere, propter dicta ſæpius de huiuſmodi viuæ vocis oraculis, maximè nõ authenticis. Caſibus autem quibus licet tempore Interdicti adminiſtrare hoc Sacramentum, adminiſtrari poteſt ab ijs, qui aliàs ius habent ad illud, adminiſtrandum, niſi ſint interdicti ſpecialiter (excipe caſum neceſſitatis) aut ſi generaliter, cauſam tamen dederunt Interdicto, iuxta dicta ſupra de Baptiſmo, Confirmatione, & Pœnitentia. Suarez *ſuprà num.* 24. Bonacina *ſupra num.* 9.

17 Circa Sacramentum Extremæ vnctionis, certa res eſt illud non poſſe adminiſtrari alicui tempore Interdicti particularis, aut generalis, niſi adſit ſpeciale priuilegium, etiam in mortis periculo, cum neque illud ſit de neceſſitate ſalutis, nec vllus textus id concedat, ſed potius id prohibeatur *cap. quod in te de pœnit. & remiſſionib.* Nauarrus *ſup. num.* 179. Toletus *ſupra num.* 4. Cornexo *ſupra dub.* 5. An verò aliquibus, Religioſis, præſertim, ſit conceſſum hoc priuilegium mihi nõ conſtat. Caſu verò quo id concedatur, aut conceſſum ſit, loquendum eſt de adminiſtrante ipſum ſicut dixi ſupra de miniſtro aliorum Sacramentorum tempore Interdicti. An vero in caſu quo eo tempore Interdicti infirmus non poſſet recipere Sacramentum Pœnitentiæ, poſſit illi adminiſtrari Vnctio, propter euitandum periculum animæ ipſius, maximè cum hoc Sacramentum credatur facere de attrito contritum, probabiliter affirmant Layman. *ſup.* & Diana 4. *p. Tract.* 10. *Reſolut.* 77. ex alijs.

18 De Sacramento Ordinis pariter dicendum eſt adminiſtrari non poſſe tempore Interdicti, nam cum iura generaliter prohibeant pro eo tempore adminiſtrationem Sacramentorum, exceptis aliquibus, & inter ea non numeretur Ordo, non eſt fundamentum ad aſſerendum illud poſſe tunc adminiſtrari. Nauarrus *d. num.* 179. Cornexo *ſupra dub.* 6. In caſu autem neceſſitatis Miniſtrorum Eccleſiæ licitum eſſet id facere, propter talem neceſſitatem ſupplendam, quia quoties aliquid conceditur, cenſetur etiam conceſſum id, ſine quo illud non poteſt executioni mandari, ne conceſſio illa ſit inutilis, ſed ius concedit pro tempore Interdicti Miſſam, & aliqua Sacramenta, quæ ſolum ab Ordinatis miniſtrari poſſunt: ergo &c. Cornexo, & Layman. *ſupra*. De Miniſtris autem huius Sacramenti, ſi illi fuerint interdicti loquendum ſicut dixi de alijs Sacramentis. Nota etiam, quod quando Interdictũ eſſet tantum locale, aut perſonale generale, poſſent Clerici, vel Religioſi,

gioſi, imo etiam laici illius loci, in alio non interdicto ſuſcipere Ordines, ſi tali Interdicto cauſam non dediſſent, propter dicta a ſimili ſupra. Imo etiam Abbates habentes facultatem dandi primam tonſurã, & minores Ordines ſuis ſubditis Regularibus, poſſent id facere tempore dicti Interdicti localis, ſi ſubditi interdicti non eſſent, aut non dediſſent cauſam Interdicto. Tamburinus *ſupra quæſit. 5. num. 2.*

19 Demum circa Matrimonij Sacramentum, quamuis plurium ſententia ſit poſſe Interdicti tempore celebrari, prout tenent Nauarrus *ſupra*. Toletus *ſupra num.* 5. Auila, Sanchez, Henriquez, & alij, quos refert, & ſequitur Diana *ſupra Reſolut.* 83. eo quod credant Sacramẽta prohibita tempore Interdicti ſolum eſſe ea, quorum adminiſtratio conceditur miniſtris Eccleſiæ: cum tamen iura generaliter loquantur prohibendo Sacramenta dicto tempore, exceptis aliquibus, in quibus non numeratur Matrimonium, & ex Clem. *exiui*, §. *porro de verbor. ſignificat.* habeatur, quod vbi aliquid generaliter prohibetur, id, quod expreſſe non excipitur, intelligitur denegatum, ideo dicendum Matrimonium non poſſe licitè eo tempore celebrari, prout poſt Suarez, Filiucium, & Reginaldum tenent Cornexo *ſup. dub.* 7. & Bonacina *ſup. num.* 8. Illud certius, ſponſalia non prohiberi eo tempore, cum illa non ſint Sacramentum. Cornexo, & Bonacina *ibidem*. Benedictiones etiam nuptiales, licet ſint etiam eo tempore prohibitæ, eo quod ſunt Officia diuina, quæ à ſolo Sacerdote præſtantur cum precibus ab Eccleſia præſcriptis, ſi tamen fiant ſuper coniuges non interdictos, qui habeant priuilegia aſſiſtendi diuinis Officijs, & cum moderatione, *cap. Alma mater*, de qua infra, licitè fieri poſſunt. De quo Sanchez *l. 7. de matrim. diſp.* 8. Bonacina *ſup. num.* 9. poſt alios.

20 Cæterum loquendo de ſecundo effectu Interdicti, qui eſt priuatio Officiorum diuinorum, notãdum primò, nomine Officij intelligi illud, quod ex modo, quo fit, eſt deputatum alicui Ordini Clericali, ſeu quod fit in Eccleſia Dei ſolum à Miniſtro Eccleſiaſtico, ſeu a perſona Eccleſiaſtica cõſecrata, vel deputata ad illud Officium. Huiuſmodi sũt Miſſa, Horæ canonicæ dictæ in choro publicè, & nomine Eccleſiæ, deinde annexa Horis Canonicis, ſcilicet Officium Beatæ Virginis, & Defunctorum, Officium Hebdomadarij, publicæ orationes, quæ ab Eccleſia inſtitutæ ſunt, vt à Clericis dicantur, quales ſunt Litaniæ dictæ proceſſionaliter cum Cruce, & ſuperpelliceis, item Sacramentalia, ſeu benedictiones, aut cæremoniæ ſacræ, videlicet benedictio nuptiarum, Eccleſiarum, Vaſorum ſacrorum, Corporalium, Ornamentorum, Candelarum in die Purificationis, Ramorum in Dominica in palmis, aquæ luſtralis, fontis Baptiſmalis, collatio primæ tonſuræ, infuſio aquæ luſtralis per Eccleſiam &c. E contra vero non dicuntur Of-

ficia

Digitized by Google

ficia diuina, ac per conſequens non prohibentur per interdictum, illa, quæ non ſunt deputata alicui Ordini Clericali, ſeu quæ non fiunt ſolum à Miniſtro Eccleſiaſtico ad id deputato; cuiuſmodi ſunt benedictio menſæ, fructuum, itinerantium, & habitus, *Aue Maria*, quæ dicitur ſtatis horis diei, concio, lectio etiam Sacræ Scripturæ, adoratio Crucis priuata, receptio aquæ benedictæ, & quæcunque priuatæ orationes, etiam Litaniæ ipſæ ſine Cruce, aut ſuperpelliceis cantatæ, & actus quicunq; iuriſdictionis. De quibus omnibus Silueſter *ſupra verbo Interdictum* 5.*nu*.5.*&* 6. Nauarrus *ſup. nu*.171.*&* 176. Sa *in Summa verbo Interdictum num*. 14. Suarez *ſup. diſp*.34.*ſect*.3. Portellus *in Dub Regular. verbo Interdictum à num*.24. Bonacina *ſupra punct*.4. ex alijs multis.

21 Circa quæ, & magis ad praxim Regularium, primò notandum, nullum Interdictum quantumuis perſonale, & particulare prohibere, quo minus Religioſi, vel Clerici, qui aliàs tenentur diuinum Officiũ recitare, ad illud non teneantur, tenentur enim ſicut prius ad illud recitandum, iuxta dicta à ſimili ſupra verbo *Excommunicatio num*.15. priuatim tamẽ, ita vt ab alijs, excommunicatis ſcilicet, vel interdictis, ſeu non priuilegiatis non audiantur. *cap. quod in te de pœnit. & remiſſionibus*. Nauarrus *ſupra num*. 175. Layman. *ſupra num*.2. Vnde etiam illud recitare poſſunt duo, aut tres ſimul in domo, camera, aut agro, modo non audiantur à prædictis, quia talis oratio pro priuata habetur. Nauarrus *ſupra*. Suarez *ſupra à num*.10. Sunt etiam quo ad hoc cõceſſiones quædam Leonis 10. quas refert Caſſarubius *in Compend. priuileg Mendicant. verbo Interdictum num*. 18. quas omitto, quia, & viuæ vocis oraculo factæ ſunt, & parum, aut nihil priuilegij continent. Addit Nauarrus *ſup*. poſſe Clericum (idem dic de Religioſo) ſine ſocio dicere idem Officium in Eccleſia, vel Capella, etiam ianuis apertis, ſi tamen ita ſubmiſsè dicat, vt à nemine audiatur, dummodo illa Eccleſia ſpecialiter interdicta non ſit.

22 Nota etiam ſecundo, quod licet iure antiquo ſolum eſſet permiſſum tempore Interdicti celebrare ſemel in hebdomada, & priuatim, vnam Miſſam ad renouandum Sanctiſſimum Sacramentum, modo tamen poſt Bonifacium 8. *in d. cap. Alma mater*, iuxta dicta *tom*. 1. *cap*.21.*num*. 19. licitum eſt Miſſam, & diuina Officia quotidie celebrare, iuxta præſcriptum talis capitis, quod ſic habet. *Singulis diebus in Eccleſijs, ac Monaſterijs Miſſæ celebrentur, & alia Officia diuina, ſicut prius* (intellige ante Interdictum) *ſubmiſſa tamen voce, ianuis clauſis, excommunicatis, & interdictis excluſis, & campanis etiam non pulſatis*. Silueſt. *verbo Interdictum* 5.*num*.2. Sayrus *l*.5.*cap*.5. Cornexo *ſupra* §.2. *dub. vnic*. ex communi Doctorum. Intelligitur

autem

autem hæc conceſſio pro tempore ſolum Interdicti localis generalis. Silueſter *ſupra.* Naldus *in Summa verbo Interdictum num. 6.* Nam tempore Interdicti localis ſpecialis ſeruatur ius antiquum, vt non poſſint in loco ſpecialiter interdicto ſingulis diebus celebrari Sacra, & officia, niſi ſemel in hebdomada vnum Sacrum *cap. permittimus de ſent. excommunicat. in 6.* Nauarrus *ſup. num.* 173. Toletus *ſupra dicto cap. 53. num.* 1. Niſi neceſſitas infirmorum oppoſitum poſtularet. Nauarrus *ibidem*, ex Hoſtienſi. Similiter pro tempore Interdicti perſonalis, ſiue generalis, ſiue particularis, perſonæ aliquo ex ijs modis interdictæ non poſſunt vllibi celebrare dicto modo Miſſas, aut Officia diuina, nec illis intereſſe. *cap. ſi Ciuitas, cap. ſi ſententia de ſent. excommunicat. in 6.* Suarez *d. diſp.* 34. *ſect.* 2. *nu.* 2. Bonacina *ſup. punct.* 4. *num 6.* ex communi Doctorum. Nomine autem illo *Eccleſijs* in prædicta conceſſione *cap. Alma mater*, cum materia hæc fauorabilis ſit, intelliguntur omnia loca Sacra, etiam Hoſpitalia, & priuata Oratoria ab Epiſcopo ad Miſſam, & diuina Officia celebranda. Suarez *diſp.* 34. *ſect.* 1. *num.* 8. & 9. Diana *ſupra Reſolut.* 60. poſt alios, quos refert.

23 Rurſus conceſſio hæc *cap. Alma mater* eſt reſpectu omniũ perſonarum Eccleſiaſticarũ, ſiue illi Clerici ſint, ſiue Religioſi, ſiue profeſſi, ſiue Nouitij, aut etiam Moniales. Intentum enim Bonifacij 8. in *d. cap. Alma mater.* illud videtur fuiſſe, vt tempore Interdicti Officia diuina peragantur ab ijs, à quibus prius, & ab ijs ad quod prius id munus ſpectabat. Bacconius *ſupra.* Nauarrus *ſupra num.* 174 Bonacina *ſupra num.* 18. Quod & extenditur non ſolum ad Clericos prima tonſura initiatos habentes conditiones Concilij Tridentini *ſeſſ.* 23. *cap. 6.* ſed etiam ad Clericos coniugatos cum virgine vnica, ſi alicuius Eccleſiæ ſeruitio ex mandato Epiſcopi addicti fuerint, propter eandẽ rationem. Sotus *in 4. d. 22. quæſt. 3. art. 1.* Auila *par. 5. diſp. 4. ſect. 2. dub. 4.* Laici autem non habentes priuilegiũ non admittuntur ad Miſſas, vel diuina Officia, quamuis ſeruetur dicta moderatio *cap. Alma mater*, hoc enim fine ibi præcipitur, vt celebrentur prædicta *ianuis clauſis.* Auila, Layman. & Bonacina *ſupra.* Laici autem habentes priuilegia (quale eſt illud Bullæ Cruciatæ, de quo verbo *Bulla Cruciata num.* 14. dixi) & à fortiori Eccleſiaſticæ perſonæ, pro quibus conceſſio hæc *cap. Alma mater*, facta eſt, non ſolum poſſunt tunc audire Miſſam, ſed etiam tenentur illam audire diebus feſtis, quia præceptum audiendi Miſſam obligat omnes, qui id poſſunt facere, ſeu qui non habent impedimentum ad id faciendum, iuxta dicta eo verbo *Bulla Cruciata num.* 14. Bonacina *ſup. num.* 19 & 20. ex Nauarro, Soto, Henriquez, Nuño, & Toleto. Licet oppoſitum tueatur, quoad laicos,

Cornexo

Digitized by Google

Cornexo *d. dub. vnic.* ex Cano, Victoria, & Auila, eo quod nullus cogitur vti priuilegio ſibi conceſſo *argum. Regul. 69. ff. & Regul. 61. in 6. quod ob gratiam alicuius conceditur non eſt in eius diſpendium retorquendum*. Prædicti autem, ſiue laici, ſiue Eccleſiaſtici priuilegiati ad audiendum Miſſam, & Officia diuina tempore Interdicti, poſſunt ſecum deferre eos, qui ſunt de ſua familia, qui tamen non dederunt cauſam Interdicto, aut non fuerint aſſumpti in fraudem ob iſtam cauſam. *cap. licet de priuileg. in 6.* Silueſter *ſupra*. Nauarrus *ſupra num.* 180. Quod non valet in familiaribus Collegij, ex eodem *cap. licet*. Silueſter, & Nauarrus *ibidem*. Qui verò nomine familiæ veniant agit Bonacina *ſupra num.* 21. ex alijs.

24 Per verba illa *Submiſſa voce*, quæ in dicto *cap. Alma mater* habentur, denotatur Miſſam, & Officia non poſſe celebrari ab Eccleſiaſticis ea voce, vt extra Eccleſiam audiri poſſint, quin potius ea cautela, vt extra illam exiſtentes ipſa non audiant Qua poſita, ſi illi per curioſitatem ea audiant, ipſi Eccleſiaſtici excuſantur. Silueſter *ſup. nu.* 8. Nauarrus *ſup. num.* 174.

25 Cum dicatur *interdictis excluſis*, ideo tales interdicti expelli debent, quod ſi expelli non poſſint, ceſſare debent Eccleſiaſtici à celebratione etiam Miſſæ, iuxta modum aſſignatum ſupra verbo *Excommunicatio num.* 21. pro caſu quo excommunicatus vitandus vellet aſſiſtere Miſſæ. Auila *par. 5. diſp. 1. dub. 1.* Layman. *ſupra*. Intelligitur autem hoc in caſu Interdicti generalis localis, de quo eſt ſermo *in dicto cap. Alma mater*. Suarez *d. diſp. 34. ſect. 2. num. 1.* In caſu verò quo perſona interdicta vellet aſſiſtere Miſſæ, nec per vim cogi poſſit ad exeundum, Suarez *ſupra num.* 10. etſi cum formidine, probabile eſſe credit, quod Sacerdos poſſit proſequi Miſſam, quia tam dictum *cap. Alma mater*, quam alia iura loquuntur ſolum pro tempore Interdicti localis. Sed oppoſitum credo verum, quia prædictum *cap. Alma mater* (idem dico de alijs iuribus) etſi quoad locum celebrandi Officia diuina loquatur de Interdicto locali, quo ad perſonas tamen quas prohibet admitti illo verbo *Interdictis*, proculdubio loquitur de perſonaliter interdictis. Philippus Faber *de Cenſuris in 4. ſentent. diſt. 25. quæſt. 1. diſp. 5. cap. 2. nu. 113.* Limitari tamen hoc debet quãdo tales interdicti ſunt nominatim denunciati, iuxta Extrauagantem *Ad euitanda*, & dicta ſupra verbo *Excommunicatio num. 20. & 21.* Pro quo notandum, quod quamuis ad euitandam perſonam aliquã ſpecialiter interdictam ſit neceſſarium, quod illa fuerit nominatim denunciata, ad euitandum vero perſonam Interdicto perſonali generali interdictam non requiritur, quod ea in particulari ſit nominatim denũciata, ſed ſufficit, quod illa Vniuerſitas, vel populus proprio nomine

ſint

Digitized by Google

ſint denunciata, vix enim alio modo Communitas denunciari poteſt: Bonacina *ſupra punct. 7. num. 23.* Theſaurus *in praxi Eccleſiaſtica par. 2. verbo Cenſura cap. 14. §. Declara quarto*, & alij contra aliquos oppoſitum ſentientes. Illud certius, quod in eo caſu alij non interdicti non tenerentur exire ab Eccleſia, aut relinquere Miſſam, propterea quod illi aſſiſteret interdictus; non enim eſt prohibitum ab Eccleſia communicare cum interdicto, vt cum excommunicato. Caietanus *Summa verbo Interdictum*. Suarez *ſupra num. 4. & 5.* Naldus *in Summa verbo Interdictum num. 2.* Layman *ſupra*. Vnde ſimiliter caſu quo è contrario Sacerdos interdictus celebraret, etſi cooperari ad eius celebrationem peccatum graue eſſet ex natura rei ſuppoſita cenſura Interdicti, nihilominus poſſet perſona non interdicta eius Miſſam audire, non ſolum quando talis Sacerdos non eſſet nominatim denunciatus interdictus, vt de ſe patet ex Extrauagant. *Ad euitanda*, ſed etiam ſi eſſet nominatim denunciatus, quia audire Miſſam alicuius non eſt cooperari ipſi, & aliàs non eſt prohibitum communicare cum interdicto. Suarez *ſupra num. 5.* Diana *ſupra Reſolut. 63.* ex Turriano, Mercero, & Filiuccio.

26 Ex illo autem prædicti capitis *Alma mater, campanis non pulſatis*, colligitur, campanarum etiam paruarum pulſationem, intellige pro celebratione Miſſæ, & diuinorum Officiorum, imo etiam pro eleuatione *Hoſtiæ*, vel ad *Sanctus*, prohibitam eſſe, non tamen pro cõuocatione populi ad alia, quæ non ſunt diuina Officia; vt ſunt Concio, Salutatio Angelica, oſtenſio Reliquiarum, & alia de quibus ſupra. Pro quo vide Silueſt. *ſupra q. 5.* Nauarrum *ſup. num. 177.* Henriq. *lib. 13. cap. 46.* Bonacina *dicto punct. 4. num. 7.* vbi etiam *num. 8.* ex Suarez, Auila, & alijs ait, adhiberi poſſe tempore Interdicti tabulam cum matraca, vel tubam, quod tamen intellige, iuxta Patriæ conſuetudinem.

27 Maximè tertio notandum in prædicto capite *Alma mater*, iuxta dicta *tom. 1. cap. 21. num. 19.* concedi vt in quatuor anni præcipuis Feſtiuitatibus, videlicet, Natiuitatis Domini, Paſchæ, Pentecoſtes, & Aſſumptione Beatæ Mariæ Virginis (quibus ex conceſſione Martini quinti, & Eugenij quarti acceſſit feſtum Corporis Chriſti cum octaua). licitum ſit Sacrificium Miſſæ, & alia diuina Officia ſine vlla alia limitatione celebrare, niſi vt qui propria culpa Interdicto cauſam dederũt ad Altare non appropinquent, intellige, vel oblationis accipiendæ, vel S. Euchariſtiæ ſumẽdæ cauſa, ſicut explicat Suarez *d. diſp. 34. ſect. 1. num. 37.* Sumuntur autem tres illæ priores feſtiuitates, ſcilicet Natalis, Paſchæ, & Pentecoſtes ſolum pro primis diebus ipſarum. Nauarrus *ſupra num. 182.* Suarez *num. 38.* Naldus *ſupra num. 8.* Licet oppoſitũ

proba-

Digitized by Google

probabiliter tenent Bonacina *d.punct.4.num.4.* poſt Sotum, Auilam, Hurtadum, & alios, quos ſequitur Diana *ſup. Reſolut.61.* Computantur etiam tales Feſtiuitates iuxta Eccleſiæ morem, ſcilicet à primis Veſperis, vſque ad ſecundas, adiuncto Completorio. Bacconius *ſupra*, Bonacina *num.15.* Diana *ſupra* poſt plures alios.

28 Extenditur etiam probabiliter hoc priuilegium ſolemniter celebrandi diuina, dummodo Interdicto cauſam non dederint, aut eſſent ſpecialiter interdicti, nominatim interdictis, & excommunicatis excluſis, ad Regulares habentes communicationem priuilegiorum cum Benedictinis, & Mendicantibus pro feſtis Sanctorum Ordinis, iuxta dicta *tom.1.cap.21.num.19.* ex priuilegio Leonis 10. pro eiſdem Benedictinis, & *tom.2.cap.1.num.21.* ex priuilegio Pij 5. pro Mendicantibus. Probabile enim eſt priuilegia illa non eſſe contraria decreto Concilij Tridentini *ſeſſ.25.cap.12.* propter dicta illis locis. Et ita tenent Medina *in Summa*. Sorbus *in Additionibus ad Compend. priuileg. Mendicant. verbo Interdictum 3. §. ſed alijs Doctoribus.* Henriquez *lib.13.cap.48.§.1.* Sayrus *de Cenſuris lib.5. cap.13. num.24. & 25.* Rodriguez *in Bullam Cruciatæ §.5.nu.15.* Miranda *tomo 2. Manual.quæſt.37. art.12.* Cruz *de ſtatu Regular. lib.2.cap.7. dub.2.* Peirinis *tom.1.priuileg.Minim.in Conſtit.2.Sixti 4. num.51.* & alij.

29 Nec obſtant aliquæ declarationes S.Congregationis, quas referunt Barboſa *in Collectan.Bullar.verbo Priuilegium, & de poteſt. & offic. Epiſcopi Alleg.105.num.44.* Tamburinus *d.diſp.16. quæſit.4.* & Nouarius *in Lucern.Regular. verbo Interdictum*, quibus id negatur, & dicitur priuilegia Regularium ſublata eſſe per Concilium Tridentinum, vt enim dixi eo *tom.2. cap.1. num. 21.* de talibus declarationibus S.Congregationis (quod ego ſciam) non conſtat authenticè, & eadem S.Congregatio Concilij, iuxta dicta ſupra verbo *Sacra Congregatio num.10.* declarauit, huiuſmodi declarationibus non authenticis non eſſe fidem adhibendam. Deinde, quia dato, quod de eis authenticè conſtaret, per illas tamen ſolū declaratur reuocata eſſe quoad hoc priuilegia Regularibus conceſſa ante Concilium Tridentinum. Cum autem Clemens 8. poſt ipſum Concilium, iuxta dicta eo *nu.21.* idem priuilegium conceſſerit Minoribus, ideo tam ipſi, quam alij, qui cum ipſis habent communicationem priuilegiorum, eo vti poſſunt. Tamburinus *ſupra*. Nota etiam priuilegium illud Pij quinti eſſe poſt Concilium.

30 Additur etiam in eodem priuilegio Leonis 10. id etiam fieri poſſe in quibuſdam alijs Feſtiuitatibus, & occaſionibus, de quibus dixi dicto *num.19.* & agit Sorbus *ſupra §.tertiodecimo ſuſpenditur*, & ſequentibus, ſupponens etiam non eſſe reuocatum hoc priuilegium per

Digitized by Google

Concilium Tridentinum, quod etiam facit Peirinis *ſupra num.* 52. Quia verò vna ex illis feſtiuitatibus eſt feſtiuitas Conceptionis Beatiſſimæ Virginis, notandum etiam eumdem Leon. 10. cōceſſiſſe, quod tempore Interdicti, in quibuſuis Hiſpaniæ Eccleſijs à primis veſperis diei Conceptionis vſque ad illius totalem octauam incluſiuè, Miſſas, & alia diuina Officia apertis ianuis, pulſatis campanis, atque alta voce (excommunicatis duntaxat, & nominatim interdictis expulſis) celebrari poſſe; & quod ſinguli Chriſtifideles non excommunicati, nec nominatim interdicti ad Miſſas, & alia Officia admitti tunc poſſent. Sic refert hoc priuilegium Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicantium verbo Conceptio Virginis num.* 11. & Suarez *ſupra num.* 42. dicit, non eſſe derogatum per decretum Concilij. Quale vero ſit Officium illud Conceptionis pro quo conceditur hoc priuilegium agunt Portellus *in Dub. Regular. verbo Interdictum in Addit. à num.* 2. & Villalobos *in Summa tom.* 1. *Tract.* 19. *diffic.* 6.

31 Extat, & aliud priuilegium Iulij 2. pro Auguſtinianis, quo ipſis conceſſit, vt quæ Ordini ſuo pro tempore generalis Interdicti ſunt cōceſſa, ea omnia in ſpeciali Interdicto, etiam conceſſa intelligantur. Referunt hoc priuilegium Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Interdictum* 1. *num.* 14. Sorbus *ſupra* §. *decimo Iulius* 2. Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 2. *Sixti* 4. *num.* 54. Tamburinus *ſupra d. quæſit.* 4. *in fine*. Qui omnes dicunt hoc priuilegium magnum eſſe, nam quando ſecundum ius commune ſuſpenditur Interdictum in aliquibus Feſtiuitatibus, prout fit in *c. Alma mater*, iuxta dicta ſupra *num.* 27. non ſuſpenditur pro Eccleſijs ſpecialiter interdictis, nec poſſunt in eis fieri ea, quæ ibi permittuntur, at verò ſecundum hoc priuilegium id conceditur. Alia priuilegia pro Regularibus tempore Interdicti, & Ceſſationis à diuinis refert Portellus *ſup. verbo Interdictum à num.* 65. quæ prætermitto, quia plura ex illis relata ſunt tum ſupra, tum *tom.* 1. *cap.* 21. *num.* 19. & 20. alia verò ſunt mihi incerta.

32 Pro praxi tamen horum priuilegiorum quoad Regulares, & quomodo ſe gerere debeant tempore Interdicti, vide Sorbū *ſup.* §. *primò ſtatim*, Mirandam, & Ioannem de la Cruz *ſupra*. Tria tamen illis præcipuè animaduertenda cenſeo. Primum, an priuilegia quibus vti volunt, ſint ſolo viuę vocis oraculo conceſſa, quale eſt illud Nicolai Frāci de quindecim perſonis tempore Interdicti admittendis, quod immeritò in medium producunt Peirinis, & Tamburinus relati. Talia enim priuilegia his temporibus vacant, propter ſæpius dicta. Secundum, an Interdictum, quod ponitur, ſit ab habente facultatem reuocandi priuilegia ipſorum, & ea reuocante. Tertium, quod eo *cap.* 21.

num. 20.

Digitized by Google

num. 20. notaui, ſcilicet, an ex vſu talium priuilegiorum poſſint ſequi ſcandala, rumores, aut ſimilia, propter ſingularitatem &c. De priuilegijs autem Tertiariorum pro tempore Interdicti, dixi *tom.* 2. *cap.* 14. *num.* 36. Confratrum, *cap.* 15. *nu.* 36. *&* 37. Familiarium Religioſorum *cap.* 16. *num.* 12. 23. *&* 27. Procuratorum ipſorum, *cap.* 17. *num.* 6. 7. *&* 8.

33 Loquendo autem de tertio effectu Interdicti, qui eſt priuatio ſepulturæ Eccleſiaſticæ, intelligendus eſt reſpectu cuiuſcunque Interdicti generalis, vel particularis, localis, vel perſonalis. Etenim quando Interdictum eſt perſonale particulare, perſona ſic interdicta, quæcunque illa ſit, ſiue Clericus, ſiue Religioſus, ſiue ſæcularis omnino carere debet Eccleſiaſtica ſepultura. Clement. 1. *de ſepulturis*, & *cap. Epiſcoporum de priuileg. in* 6. Suarez *ſupra diſp.* 35. *ſect.* 3. *num.* 1. Cornexo *ſupra* §. 3. Quando etiam Interdictum eſt perſonale generale, in primis ij, qui cauſam Interdicto dederunt, cum iſti cenſeantur veluti ſpecialiter interdicti, priuari etiam debent dicta ſepultura. Suarez, & Cornexo *ſupra*. Deinde etiam illi, qui cauſam non dederunt; quia etiam iſti ſunt, & dicuntur interdicti, quia ſunt pars populi interdicti, ac per conſequens debent in eis habere locum omnes effectus Interdicti, inter quos vnus eſt iſte. Clement. 1. *de ſepulturis cap. ſi Ciuitas de ſentent. excommunicat. cap. ſi ſententia eodem titulo in* 6. Bonacina *ſupra punct.* 5. *num.* 1. Vnde etiam infantes, & amentes priuantur ſepultura eo tempore, propter idem fundamentum, & quia quamuis illi ob defectum rationis non ſint capaces aliorum effectuum Interdicti, iuxta dicta *ſupra num.* 8. benè tamen iſtius, qui in ſola paſſione conſiſtit. Bonacina *ſupra num.* 9. Cornexo *ſupra*. Tempore etiam Interdicti localis, ſiue generalis, ſiue particularis, etſi fideles poſſint in locis non interdictis ſepultura Eccleſiaſtica frui, non poteſt tamen concedi dicta ſepultura in Eccleſia, vel Eccleſijs interdictis aliquibus laicis quantumuis innocentibus, aut non interdictis, infantibus, aut amentibus. Huiuſmodi enim Interdictum non fertur directè in perſonas, ſed in locum, prohibendo, ne in illo aliquis ſepeliatur. *cap. quod in te de pœnit. & remiſſ. cap. ſi Ciuitas de ſentent. excommunicat. in* 6. Siluester *ſupra verbo Interdictum* 5. *quæſt.* 8. Cornexo *ſupra*. Layman. *ſupra num.* 3. Dixi *aliquibus laicis*, quia Eccleſiaſtici, ſiue Clerici ſint, ſiue Religioſi, qui cauſam Interdicto non dederũt, nec interdicti fuerunt, ſed Interdictum obſeruarunt, ſepeliri tunc poſſunt in loco Sacro quantumuis interdicto, modo id fiat ſine ſolemnitate, & abſque pulſatione campanarum. *cap. quod in te* relato. Siluester *ſupra*. Sotus *in* 4. *d.* 22. *quæſt.* 3. *art.* 1. Imo poſt cap. *Alma mater* poſſunt tempore Interdicti generalis localis ſepeliri cum diuino Offi-

 cio,

bile etiam eſt ſic interdictum poſſe in cœmeterio audire, & celebrare Miſſam, & diuina, quia in materia odioſa, & pœnali, qualis eſt iſta, nomen Eccleſiæ non debet extendi ad cœmeterium. Filiucius *to. 1. Tract.* 18. *cap.* 5. *num.* 103. Bonacina *ſupra*. Diana *ſupra Reſolut.* 75. Non verò poſſe intra Eccleſiam recipere Sacramenta vera ſententia tenet cum Suarez *diſp.* 35. *ſect.* 4. *num.* 5. Coninch. *ſupra*. Layman. *ſupra cap.* 1. *num.* 4. & alijs. Etſi Bonacina *ſupra num.* 12. & Diana *ſup. Reſolut.* 73. cum Henriquez, & Auila oppoſitum probabile credant. Talis etiam interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ priuatur Eccleſiaſtica ſepultura, tam in Eccleſia, quam in cœmeterio, niſi pœnituerit, in dicto *cap. is cui*. Auila *par.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 3. Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſupra num.* 11.

37 Loquendo autem de culpa, & pœnis violantium Interdicta, diſtinguere oportet inter perſonas Eccleſiaſticas, & laicas. Et quidem loquendo de Eccleſiaſticis, certum primò eſt, Eccleſiaſticas perſonas, ſiue ſæculares ſint, ſiue Regulares, violantes quodcunque Interdictum peccare mortaliter ex ſuo genere, quia faciunt contra præceptum Eccleſiæ in re graui, & quæ ipſos directè tangit. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *q.* 3. *art.* 1. Nauarrus *ſupra num.* 187. Certum ſecundò, eaſdem Eccleſiaſticas perſonas violãtes Interdictum per exercitium alicuius Ordinis Sacri eo modo, quo à laicis exerceri non poteſt, incurrere irregularitatẽ. *cap. is qui de ſentent. excommunicat. in* 6. vbi eſt ſermo de Interdicto locali, & *cap. is cui eodem titulo, etiam in* 6. vbi eſt ſermo de Interdicto perſonali. Silueſter *ſupra verbo Interdictum* 6. *num.* 2. Toletus *lib.* 1. *cap.* 53. *num.* 3. Cornexo *ſupra* §. 2. *dub. vnic.* Additur *in d. cap. is qui* particula *ſcienter*, qua denotatur ad incurrendam hanc irregularitatem eum, qui celebrat in loco interdicto, requiri, quod non ex negligentia, aut ignorantia, etiam culpabili id faciat, ſed ex ſcientia, & malitia. Suarez *ſupra diſp.* 34. *ſect.* 4. *num.* 15. Cornexo *ſupra*. Additur etiam *in eodem cap. is qui* contra celebrantes in loco interdicto pœna ſuſpenſionis à voce actiua, & paſſiua, ita vt nec eligi poſſit, nec eligere. Suarez *num.* 16. Cornexo *ſupra*. Similiter additur *in cap. is cui*, vbi eſt ſermo de celebrante cum Interdicto perſonali, pœna priuationis Eccleſiaſticæ ſepulturæ in Eccleſia, vel cœmeterio, niſi pœnituerit. De qua Suarez *ſupra à num.* 23. An vero hæc irregularitas, quam dixi contrahere Eccleſiaſticas perſonas violantes Interdictum, per exercitium alicuius Ordinis incurratur, etiam per exercitium Ordinis minoris, conſtat ex dictis à ſimili verbo *Excommunicatio n.* 13.

38 Ex quibus ſpecialiter ad Regulares colligo primò, Religioſos cõtra Interdictum canentes in Choro Officium diuinum, vel quoad vnã horam Canonicam ſolam, aut magnam partem ipſius, mortaliter peccare,

care, quia faciunt contra præceptum Eccleſiæ in re graui. Suarez *dicta ſect.* 4. *num.* 9. Imo ſi Sacerdotis, aut Hebdomadarij Officium exerceant in Choro, aut in Altari dicentes publicè orationem Officij, cũ *Dominus vobiſcum*, benedicentes aquam, candelas, oliuas, calices, paramenta, vel ſimilia, aut aſpergentes ſolemniter populum, quia hoc etiam eſt materia grauis, non ſolum peccant mortaliter, ſed etiam ſunt Irregulares, quia prædicta ſunt actus Sacri Ordinis proprij. Suarez *num.* 10. 11. 27. *&* 28. Bonacina *ſupra punct.* 7. *num.* 6. ex Sayro, Filiucio, & alijs. Facientes autem aliqua, quæ etſi ſint contra Interdictum, non tamen ſunt actus Ordinis, & caſu quo ſint, ſi non fiunt ſolemniter, vt tales, etſi mortaliter peccent, non tamen fiunt irregulares. Bonacina *ibi, & in ſequentibus.* Similiter Religioſi, & alij exempti ſcienter celebrantes, aut celebrari facientes diuina in locis interdictis, aut interdictos ad diuina Officia, Sacramẽta, vel ſepulturam admittere præſumentes, ſi ipſi interdicti non ſunt, quamuis non incurrant propterea aliquam irregularitatem, cum talis non ſit in iure expreſſa (Suarez *ſupra num.* 29. Bonacina *ſupra num.* 4.) peccant tamen grauiter mortaliter, & incurrunt Interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, donec de tranſgreſſione huiuſmodi ad arbitrium eius, cuius ſententiam contempſerunt, ſatisfecerint competenter. Ex *cap. Epiſcoporum de priuileg. in* 6. Theſaur. *in praxi Eccleſiaſt. par.* 2. *verbo Cenſura cap.* 14. Similiter ſi Religioſi excommunicatos, & interdictos nominatim ab Epiſcopis admittunt ad diuina ex præſumptione ſubiacent Interdicto, ex *cap. cum & plantare de priuileg.* An verò hæc pœna ſit latæ ſententiæ, an ſolum incurrendæ, agit idem Theſaurus *ſupr.* De pœnis autem, quas incurrunt Religioſi ſepelientes cadauera defunctorum tempore Interdicti dixi *tom.* 1. *cap.* 9. *num.* 29 Similiter de excommunicatione, quam incurrunt Regulares, etiam exempti, Interdictum generale locale non obſeruantes, aduertentes illud obſeruari ab Eccleſia Cathedrali, ſeu Matrice, ſeu Parochiali, etiam ſi prætenderent illud Interdictum eſſe nulliter latum, dixi eo *num.* 29. ex Clementina prima *de ſentent. excommunicat.* De qua excommunicatione Tamburinus *d. diſp.* 16. *quæſit.* 3. & Theſaurus *ſupra*, ex Sayro, Toleto, & alijs. Præter dictas etiam pœnas incurrunt etiam Regulares ſicut, & Clerici non Regulares, violantes quodcumque Interdictum ſuſpenſionem, ex *cap. tanta de exceſſ. Prælat.* De qua ſuſpenſione an ſit latæ ſententiæ, an ferendæ ſolum, an ab officio ſolum, an vero etiã à beneficio alibi dicetur. Interim vide Layman. *ſupra num.* 3. Theſaurum *ſupra*, poſt Sayrum, Auilam, & alios. Celebrare etiam perſiſtentes in Interdicto, ſeu contra Interdictum, poſtquam fuerint moniti, incurrunt pœnam perpetuæ depoſitionis, *cap. de Cleric. excom-*

Digitized by Google

gioſi, imo etiam laici illius loci, in alio non interdicto ſuſcipere Ordines, ſi tali Interdicto cauſam non dediſſent, propter dicta a ſimili ſupra. Imo etiam Abbates habentes facultatem dandi primam tonſurã, & minores Ordines ſuis ſubditis Regularibus, poſſent id facere tempore dicti Interdicti localis, ſi ſubditi interdicti non eſſent, aut non dediſſent cauſam Interdicto. Tamburinus *ſupra quæſit.* 5. *num.* 2.

19 Demum circa Matrimonij Sacramentum, quamuis plurium ſententia ſit poſſe Interdicti tempore celebrari, prout tenent Nauarrus *ſupra*. Toletus *ſupra num.* 5. Auila, Sanchez, Henriquez, & alij, quos refert, & ſequitur Diana *ſupra Reſolut.* 83. eo quod credant Sacramẽta prohibita tempore Interdicti ſolum eſſe ea, quorum adminiſtratio conceditur miniſtris Eccleſiæ: cum tamen iura generaliter loquantur prohibendo Sacramenta dicto tempore, exceptis aliquibus, in quibus non numeratur Matrimonium, & ex C'em. *exiui*, §. *porro de verbor. ſignificat.* habeatur, quod vbi aliquid generaliter prohibetur, id, quod expreſſe non excipitur, intelligitur denegatum, ideo dicendum Matrimonium non poſſe licitè eo tempore celebrari, prout poſt Suarez, Filiucium, & Reginaldum tenent Cornexo *ſup. dub.* 7. & Bonacina *ſup. num.* 8. Illud certius, ſponſalia non prohiberi eo tempore, cum illa non ſint Sacramentum. Cornexo, & Bonacina *ibi dem*. Benedictiones etiam nuptiales, licet ſint etiam eo tempore prohibitæ, eo quod ſunt Officia diuina, quæ à ſolo Sacerdote præſtantur cum precibus ab Eccleſia præſcriptis, ſi tamen fiant ſuper coniuges non interdictos, qui habeant priuilegia aſſiſtendi diuinis Officijs, & cum moderatione, *cap. Alma mater*, de qua infra, licitè fieri poſſunt. De quo Sanchez *l.* 7. *de matrim. diſp.* 8. Bonacina *ſup. num.* 9. poſt alios.

20 Cæterum loquendo de ſecundo effectu Interdicti, qui eſt priuatio Officiorum diuinorum, notãdum primò, nomine Officij intelligi illud, quod ex modo, quo fit, eſt deputatum alicui Ordini Clericali, ſeu quod fit in Eccleſia Dei ſolum à Miniſtro Eccleſiaſtico, ſeu a perſona Eccleſiaſtica cõſecrata, vel deputata ad illud Officium. Huiuſmodi ſũt Miſſa, Horæ canonicæ dictæ in choro publicè, & nomine Eccleſiæ, deinde annexa Horis Canonicis, ſcilicet Officium Beatæ Virginis, & Defunctorum, Officium Hebdomadarij, publicæ orationes, quæ ab Eccleſia inſtitutæ ſunt, vt à Clericis dicantur, quales ſunt Litaniæ dictæ proceſſionaliter cum Cruce, & ſuperpelliceis, item Sacramentalia, ſeu benedictiones, aut cæremoniæ ſacræ, videlicet benedictio nuptiarum, Eccleſiarum, Vaſorum ſacrorum, Corporalium, Ornamentorum, Candelarum in die Purificationis, Ramorum in Dominica in palmis, aquæ luſtralis, fontis Baptiſmalis, collatio primæ tonſuræ, infuſio aquæ luſtralis per Eccleſiam &c. E contra vero non dicuntur Officia

ficia diuina, ac per conſequens non prohibentur per interdictum, illa, quæ non ſunt deputata alicui Ordini Clericali, ſeu quæ non fiunt ſolum à Miniſtro Eccleſiaſtico ad id deputato; cuiuſmodi ſunt benedictio menſæ, fructuum, itinerantium, & habitus, *Aue Maria*, quæ dicitur ſtatis horis diei, concio, lectio etiam Sacrę Scripturæ, adoratio Crucis priuata, receptio aquæ benedictæ, & quæcunque priuatæ orationes, etiam Litaniæ ipſæ ſine Cruce, aut ſuperpelliceis cantatæ, & actus quicunq; iuriſdictionis. De quibus omnibus Silueſter *ſupra verbo Interdictum* 5. *nu*. 5. *&* 6. Nauarrus *ſup. nu*. 171. *&* 176. Sa *in Summa verbo Interdictum num*. 14. Suarez *ſup. diſp*. 34. *ſect*. 3. Portellus *in Dub Regular. verbo Interdictum à num*. 24. Bonacina *ſupra punct*. 4. ex alijs multis.

21 Circa quæ, & magis ad praxim Regularium, primò notandum, nullum Interdictum quantumuis perſonale, & particulare prohibere, quo minus Religioſi, vel Clerici, qui aliàs tenentur diuinum Officiũ recitare, ad illud non teneantur, tenentur enim ſicut prius ad illud recitandum, iuxta dicta à ſimili ſupra verbo *Excommunicatio num*. 15. priuatim tamẽ, ita vt ab alijs, excommunicatis ſcilicet, vel interdictis, ſeu non priuilegiatis non audiantur, *cap. quod in te de pœnit. & remiſſionibus*. Nauarrus *ſupra num*. 175. Layman. *ſupra num*. 2. Vnde etiam illud recitare poſſunt duo, aut tres ſimul in domo, camera, aut agro, modo non audiantur à prædictis, quia talis oratio pro priuata habetur. Nauarrus *ſupra*. Suarez *ſupra à num*, 10. Sunt etiam quoad hoc cõceſſiones quædam Leonis 10. quas refert Caſſarubius *in Compend. priuileg Mendicant. verbo Interdictum num*. 18. quas omitto, quia, & viuæ vocis oraculo factæ ſunt, & parum, aut nihil priuilegij continent. Addit Nauarrus *ſup*. poſſe Clericum (idem dic de Religioſo) ſine ſocio dicere idem Officium in Eccleſia, vel Capella, etiam ianuis apertis, ſi tamen ita ſubmiſsè dicat, vt à nemine audiatur, dummodo illa Eccleſia ſpecialiter interdicta non ſit.

22 Nota etiam ſecundo, quod licet iure antiquo ſolum eſſet permiſſum tempore Interdicti celebrare ſemel in hebdomada, & priuatim, vnam Miſſam ad renouandum Sanctiſſimum Sacramentum, modo tamen poſt Bonifacium 8. *in d. cap. Alma mater*, iuxta dicta *tom*. 1. *cap*. 21. *num*. 19. licitum eſt Miſſam, & diuina Officia quotidie celebrare, iuxta præſcriptum talis capitis, quod ſic habet. *Singulis diebus in Eccleſijs, ac Monaſterijs Miſſæ celebrentur, & alia Officia diuina, ſicut prius* (intellige ante Interdictum) *ſubmiſſa tamen voce, ianuis clauſis, excommunicatis, & interdictis excluſis, & campanis etiam non pulſatis*. Silueſt. *verbo Interdictum* 5. *num*. 2. Sayrus *l*. 5. *cap*. 5. Cornexo *ſupra* §. 2. *dub. vnic*. ex communi Doctorum. Intelligitur

autem

autem hæc conceſſio pro tempore ſolum Interdicti localis generalis. Silueſter *ſupra*. Naldus *in Summa verbo Interdictum num.6.* Nam tempore Interdicti localis ſpecialis ſeruatur ius antiquum, vt non poſſint in loco ſpecialiter interdicto ſingulis diebus celebrari Sacra, & officia, niſi ſemel in hebdomada vnum Sacrum *cap. permittimus de ſent. excommunicat. in 6.* Nauarrus *ſup. num.* 173. Toletus *ſupra dicto cap.* 53. *num.* 1. Niſi neceſſitas infirmorum oppoſitum poſtularet. Nauarrus *ibidem*, ex Hoſtienſi. Similiter pro tempore Interdicti perſonalis, ſiue generalis, ſiue particularis, perſonæ aliquo ex ijs modis interdictæ non poſſunt vllibi celebrare dicto modo Miſſas, aut Officia diuina, nec illis intereſſe. *cap. ſi Ciuitas, cap. ſi ſententia de ſent. excommunicat. in 6.* Suarez *d. diſp.* 34. *ſect.* 2. *nu.* 2. Bonacina *ſup. punct.* 4. *num* 6. ex communi Doctorum. Nomine autem illo *Eccleſijs* in prædicta conceſſione *cap. Alma mater*, cum materia hæc fauorabilis ſit, intelliguntur omnia loca Sacra, etiam Hoſpitalia, & priuata Oratoria ab Epiſcopo ad Miſſam, & diuina Officia celebranda. Suarez *diſp.* 34. *ſect.* 1. *num.* 8. & 9. Diana *ſupra Reſolut.* 60. poſt alios, quos refert.

23 Rurſus conceſſio hæc *cap. Alma mater* eſt reſpectu omniũ perſonarum Eccleſiaſticarũ, ſiue illi Clerici ſint, ſiue Religioſi, ſiue profeſſi, ſiue Nouitij, aut etiam Moniales. Intentum enim Bonifacij 8. in *d. cap. Alma mater*. illud videtur fuiſſe, vt tempore Interdicti Officia diuina peragantur ab ijs, à quibus prius, & ab ijs ad quod prius id munus ſpectabat. Bacconius *ſupra*. Nauarrus *ſupra num.* 174 Bonacina *ſupra num.* 18. Quod & extenditur non ſolum ad Clericos prima tonſura initiatos habentes conditiones Concilij Tridentini *ſeſſ.* 23. *cap.* 6. ſed etiam ad Clericos coniugatos cum virgine vnica, ſi alicuius Eccleſiæ ſeruitio ex mandato Epiſcopi addicti fuerint, propter eamdẽ rationem. Sotus *in* 4. *d.* 22. *quæſt.* 3. *art.* 1. Auila *par.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 2. *dub.* 4. Laici autem non habentes priuilegiũ non admittuntur ad Miſſas, vel diuina Officia, quamuis ſeruetur dicta moderatio *cap. Alma mater*, hoc enim fine ibi præcipitur, vt celebrentur prædicta *ianuis clauſis*. Auila, Layman. & Bonacina *ſupra*. Laici autem habentes priuilegia (quale eſt illud Bullæ Cruciatæ, de quo verbo *Bulla Cruciatæ num.* 14. dixi) & à fortiori Eccleſiaſticæ perſonæ, pro quibus conceſſio hæc *cap. Alma mater*, facta eſt, non ſolum poſſunt tunc audire Miſſam, ſed etiam tenentur illam audire diebus feſtis, quia præceptum audiendi Miſſam obligat omnes, qui id poſſunt facere, ſeu qui non habent impedimentum ad id faciendum, iuxta dicta eo verbo *Bulla Cruciata num.* 14. Bonacina *ſup. num.* 19 & 20. ex Nauarro, Soto, Henriquez, Nuño, & Toleto. Licet oppoſitum tueatur, quoad laicos,

Cornexo

Digitized by Google

Cornexo *d. dub. unic.* ex Cano, Victoria, & Auila, eo quòd nullus cogitur vti priuilegio ſibi conceſſo *argum. Regul. 69. ff. & Regul. 61. in 6. quod ob gratiam alicuius conceditur non eſt in eius diſpendium retorquendum*. Prædicti autem, ſiue laici, ſiue Eccleſiaſtici priuilegiati ad audiendum Miſſam, & Officia diuina tempore Interdicti, poſſunt ſecum deferre eos, qui ſunt de ſua familia, qui tamen non dederunt cauſam Interdicto, aut non fuerint aſſumpti in fraudem ob iſtam cauſam. *cap. licet de priuileg. in 6.* Silueſter *ſupra*. Nauarrus *ſupra num.* 180. Quod non valet in familiaribus Collegij, ex eodem *cap. licet*. Silueſter, & Nauarrus *ibidem*. Qui verò nomine familiæ veniant agit Bonacina *ſupra num.* 21. ex alijs.

24 Per verba illa *Submiſſa voce*, quæ in dicto *cap. Alma mater* habentur, denotatur Miſſam, & Officia non poſſe celebrari ab Eccleſiaſticis ea voce, vt extra Eccleſiam audiri poſſint, quin potius ea cauteſa, vt extra illam exiſtentes ipſa non audiant. Qua poſita, ſi illi per curioſitatem ea audiant, ipſi Eccleſiaſtici excuſantur. Silueſter *ſup. nu.* 8. Nauarrus *ſup. num.* 174.

25 Cum dicatur *interdictis excluſis*, ideo tales interdicti expelli debent, quod ſi expelli non poſſint, ceſſare debent Eccleſiaſtici à celebratione etiam Miſſæ, iuxta modum aſſignatum ſupra verbo *Excommunicatio num.* 21. pro caſu quo excommunicatus vitandus vellet aſſiſtere Miſſæ. Auila *par. 5. diſp. 1. dub.* 1. Layman. *ſupra*. Intelligitur autem hoc in caſu Interdicti generalis localis, de quo eſt ſermo *in dicto cap. Alma mater*. Suarez *d. diſp. 34. ſect. 2. num.* 1. In caſu verò quo perſona interdicta vellet aſſiſtere Miſſæ, nec per vim cogi poſſit ad exeundum, Suarez *ſupra num.* 10. etſi cum formidine, probabile eſſe credit, quod Sacerdos poſſit proſequi Miſſam, quia tam dictum *cap. Alma mater*, quam alia iura loquuntur ſolum pro tempore Interdicti localis. Sed oppoſitum credo verum, quia prædictum *cap. Alma mater* (idem dico de alijs iuribus) etſi quoad locum celebrandi Officia diuina loquatur de Interdicto locali, quo ad perſonas tamen quas prohibet admitti illo verbo *Interdictis*, proculdubio loquitur de perſonaliter interdictis. Philippus Faber *de Cenſuris in 4. ſentent. diſt. 25. quæſt. 1. diſp. 5. cap. 2. nu.* 113. Limitari tamen hoc debet quãdo tales interdicti ſunt nominatim denunciati, iuxta Extrauagantem *Ad euitanda*, & dicta ſupra verbo *Excommunicatio num. 20. & 21.* Pro quo notandum, quod quamuis ad euitandam perſonam aliquã ſpecialiter interdictam ſit neceſſarium, quod illa fuerit nominatim denunciata, ad euitandum vero perſonam Interdicto perſonali generali interdictam non requiritur, quod ea in particulari ſit nominatim denũciata, ſed ſufficit, quod illa Vniuerſitas, vel populus proprio nomine

ſint

ſint denunciata, vix enim alio modo Communitas denunciari poteſt. Bonacina *ſupra punct. 7. num. 23.* Theſaurus *in praxi Eccleſiaſtica par. 2. verbo Cenſura cap. 14. §. Declara quarto*, & alij contra aliquos oppoſitum ſentientes. Illud certius, quod in eo caſu alij non interdicti non tenerentur exire ab Eccleſia, aut relinquere Miſſam, propterea quod illi aſſiſteret interdictus; non enim eſt prohibitum ab Eccleſia communicare cum interdicto, vt cum excommunicato. Caietanus *Summa verbo Interdictum*. Suarez *ſupra num. 4. & 5.* Naldus *in Summa verbo Interdictum num. 2.* Layman *ſupra*. Vnde ſimiliter caſu quo è contrario Sacerdos interdictus celebraret, etſi cooperari ad eius celebrationem peccatum graue eſſet ex natura rei ſuppoſita cenſura Interdicti, nihilominus poſſet perſona non interdicta eius Miſſam audire, non ſolum quando talis Sacerdos non eſſet nominatim denunciatus interdictus, vt de ſe patet ex Extrauagant. *Ad euitanda*, ſed etiam ſi eſſet nominatim denunciatus, quia audire Miſſam alicuius non eſt cooperari ipſi, & aliàs non eſt prohibitum communicare cum interdicto. Suarez *ſupra num. 5.* Diana *ſupra Reſolut. 63.* ex Turriano, Mercero, & Filiuccio.

26 Ex illo autem prædicti capitis *Alma mater, campanis non pulſatis.* colligitur, campanarum etiam paruarum pulſationem, intellige pro celebratione Miſſæ, & diuinorum Officiorum, imo etiam pro eleuatione *Hoſtiæ*, vel ad *Sanctus*, prohibitam eſſe, non tamen pro cōuocatione populi ad alia, quæ non ſunt diuina Officia; vt ſunt Concio, Salutatio Angelica, oſtenſio Reliquiarum, & alia de quibus ſupra. Pro quo vide Silueſt. *ſupra q. 5.* Nauarrum *ſup. num. 177.* Henriq. *lib. 13. cap. 46.* Bonacina *dicto punct. 4. num. 7.* vbi etiam *num. 8.* ex Suarez, Auila, & alijs ait, adhiberi poſſe tempore Interdicti tabulam cum matraca, vel tubam, quod tamen intellige, iuxta Patriæ conſuetudinem.

27 Maximè tertio notandum in prædicto capite *Alma mater*, iuxta dicta *tom. 1. cap. 21. num. 19.* concedi vt in quatuor anni præcipuis Feſtiuitatibus, videlicet, Natiuitatis Domini, Paſchæ, Pentecoſtes, & Aſſumptione Beatæ Mariæ Virginis (quibus ex conceſſione Martini quinti, & Eugenij quarti acceſſit feſtum Corporis Chriſti cum octaua) licitum ſit Sacrificium Miſſæ, & alia diuina Officia ſine vlla alia limitatione celebrare, niſi vt qui propria culpa Interdicto cauſam dederūt ad Altare non appropinquent, intellige, vel oblationis accipiendæ, vel S. Euchariſtiæ ſumēdæ cauſa, ſicut explicat Suarez *d. diſp. 34. ſect. 1. num. 37.* Sumuntur autem tres illæ priores feſtiuitates, ſcilicet Natalis, Paſchæ, & Pentecoſtes ſolum pro primis diebus ipſarum. Nauarrus *ſupra num. 182.* Suarez *num. 38.* Naldus *ſupra num. 8.* Licet oppoſitū

proba-

probabiliter tenent Bonacina *d.punct.*4.*num.*4. poſt Sotum, Auilam, Hurtadum, & alios, quos ſequitur Diana *ſup. Reſolut.*61. Computantur etiam tales Feſtiuitates iuxta Eccleſiæ morem, ſcilicet à primis Veſperis, vſque ad ſecundas, adiuncto Completorio. Bacconius *ſupra*, Bonacina *num.* 15. Diana *ſupra* poſt plures alios.

28 Extenditur etiam probabiliter hoc priuilegium ſolemniter celebrandi diuina, dummodo Interdicto cauſam non dederint, aut eſſent ſpecialiter interdicti, nominatim interdictis, & excommunicatis excluſis, ad Regulares habentes communicationem priuilegiorum cum Benedictinis, & Mendicantibus pro feſtis Sanctorum Ordinis, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*21.*num.*19. ex priuilegio Leonis 10. pro eiſdem Benedictinis, & *tom.*2.*cap.*1. *num.*21. ex priuilegio Pij 5. pro Mendicantibus. Probabile enim eſt priuilegia illa non eſſe contraria decreto Concilij Tridentini *ſeſſ.*25.*cap.*12. propter dicta illis locis. Et ita tenent Medina *in Summa*. Sorbus *in Additionibus ad Compend. priuileg. Mendicant. verbo Interdictum* 3. §. *ſed alijs Doctoribus*. Henriquez *lib.*13.*cap.*48. §.1. Sayrus *de Cenſuris lib.*5. *cap.*13. *num.* 24. *&* 25. Rodriguez *in Bullam Cruciatæ* §. 5. *nu.* 15. Miranda *tomo* 2. *Manual.quæſt.*37. *art.*12. Cruz *de ſtatu Regular. lib.*2.*cap.*7. *dub.*2. Peirinis *tom.*1.*priuileg. Minim.in Conſtit.* 2. *Sixti* 4. *num.*51. & alij.

29 Nec obſtant aliquæ declarationes S. Congregationis, quas referunt Barboſa *in Collectan.Bullar.verbo Priuilegium, & de poteſt. & offic. Epiſcopi Alleg.*105.*num.*44. Tamburinus *d.diſp.*16. *quæſit.*4. & Nouarius *in Lucern.Regular. verbo Interdictum*, quibus id negatur, & dicitur priuilegia Regularium ſublata eſſe per Concilium Tridentinum, vt enim dixi eo *tom.*2. *cap.*1. *num.* 21. de talibus declarationibus S. Congregationis (quod ego ſciam) non conſtat authenticè, & eadem S. Congregatio Concilij, iuxta dicta ſupra verbo *Sacra Congregatio num.* 10. declarauit, huiuſmodi declarationibus non authenticis non eſſe fidem adhibendam. Deinde, quia dato, quod de eis authenticè conſtaret, per illas tamen ſolū declaratur reuocata eſſe quoad hoc priuilegia Regularibus conceſſa ante Concilium Tridentinum. Cum autem Clemens 8. poſt ipſum Concilium, iuxta dicta eo *nu.*21. idem priuilegium conceſſerit Minoribus, ideo tam ipſi, quam alij, qui cum ipſis habent communicationem priuilegiorum, eo vti poſſunt. Tamburinus *ſupra*. Nota etiam priuilegium illud Pij quinti eſſe poſt Concilium.

30 Additur etiam in eodem priuilegio Leonis 10. id etiam fieri poſſe in quibuſdam alijs Feſtiuitatibus, & occaſionibus, de quibus dixi dicto *num.*19. & agit Sorbus *ſupra* §. *tertiodecimo ſuſpenditur*, & ſequentibus, ſupponens etiam non eſſe reuocatum hoc priuilegium per

Digitized by Google

Concilium Tridentinum, quod etiam facit Peirinis *ſupra num.* 52. Quia verò vna ex illis feſtiuitatibus eſt feſtiuitas Conceptionis Beatiſſimæ Virginis, notandum etiam eumdem Leon. 10. cōceſſiſſe, quod tempore Interdicti, in quibuſuis Hiſpaniæ Eccleſijs à primis veſperis diei Conceptionis vſque ad illius totalem octauam incluſiuè, Miſſas, & alia diuina Officia apertis ianuis, pulſatis campanis, atque alta voce (excommunicatis duntaxat, & nominatim interdictis expulſis) celebrari poſſe; & quod ſinguli Chriſtifideles non excommunicati, nec nominatim interdicti ad Miſſas, & alia Officia admitti tunc poſſent. Sic refert hoc priuilegium Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicantium verbo Conceptio Virginis num.* 11. & Suarez *ſupra num.* 42. dicit, non eſſe derogatum per decretum Concilij. Quale vero ſit Officium illud Conceptionis pro quo conceditur hoc priuilegium agunt Portellus *in Dub. Regular. verbo Interdictum in Addit. à num.* 2. & Villalobos *in Summa tom.* 1. *Tract.* 19. *diffic.* 6.

31 Extat, & aliud priuilegium Iulij 2. pro Auguſtinianis, quo ipſis conceſſit, vt quæ Ordini ſuo pro tempore generalis Interdicti ſunt cōceſſa, ea omnia in ſpeciali Interdicto, etiam conceſſa intelligantur. Referunt hoc priuilegium Caſſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Interdictum* 1. *num.* 14. Sorbus *ſupra* §. *decimo Iulius* 2. Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 2. *Sixti* 4. *num.* 54. Tamburinus *ſupra d. quæſit.* 4. *in fine*. Qui omnes dicunt hoc priuilegium magnum eſſe, nam quando ſecundum ius commune ſuſpenditur Interdictum in aliquibus Feſtiuitatibus, prout fit in *c. Alma mater*, iuxta dicta ſupra *num.* 27. non ſuſpenditur pro Eccleſijs ſpecialiter interdictis, nec poſſunt in eis fieri ea, quæ ibi permittuntur, at verò ſecundum hoc priuilegium id conceditur. Alia priuilegia pro Regularibus tempore Interdicti, & Ceſſationis à diuinis refert Portellus *ſup. verbo Interdictum à num.* 65. quæ prætermitto, quia plura ex illis relata ſunt tum ſupra, tum *tom.* 1. *cap.* 21. *num.* 19. *&* 20. alia verò ſunt mihi incerta.

32 Pro praxi tamen horum priuilegiorum quoad Regulares, & quomodo ſe gerere debeant tempore Interdicti, vide Sorbū *ſup.* §. *primò ſtatim*, Mirandam, & Ioannem de la Cruz *ſupra*. Tria tamen illis præcipuè animaduertenda cenſeo. Primum, an priuilegia quibus vti volunt, ſint ſolo viuę vocis oraculo conceſſa, quale eſt illud Nicolai Frāci de quindecim perſonis tempore Interdicti admittendis, quod immeritò in medium producunt Peirinis, & Tamburinus relati. Talia enim priuilegia his temporibus vacant, propter ſæpius dicta. Secundum, an Interdictum, quod ponitur, ſit ab habente facultatem reuocandi priuilegia ipſorum, & ea reuocante. Tertium, quod eo *cap.* 21. *num.* 20.

num. 20. notaui, ſcilicet, an ex vſu talium priuilegiorum poſſint ſequi ſcandala, rumores, aut ſimilia, propter ſingularitatem &c. De priuilegijs autem Tertiariorum pro tempore Interdicti, dixi *tom.* 2. *cap.* 14. *num.* 36. Confratrum, *cap.* 15. *nu.* 36. *&* 37. Familiarium Religioſorum *cap.* 16. *num.* 12. 23. *&* 27. Procuratorum ipſorum, *cap.* 17. *num.* 6. 7. *&* 8.

33 Loquendo autem de tertio effectu Interdicti, qui eſt priuatio ſepulturæ Eccleſiaſticæ, intelligendus eſt reſpectu cuiuſcunque Interdicti generalis, vel particularis, localis, vel perſonalis. Etenim quando Interdictum eſt perſonale particulare, perſona ſic interdicta, quæcunque illa ſit, ſiue Clericus, ſiue Religioſus, ſiue ſæcularis omnino carere debet Eccleſiaſtica ſepultura. Clement. 1. *de ſepulturis,* & *cap. Epiſcoporum de priuileg. in* 6. Suarez *ſupra diſp.* 35. *ſect.* 3. *num.* 1. Cornexo *ſupra* §. 3. Quando etiam Interdictum eſt perſonale generale, in primis ij, qui cauſam Interdicto dederunt, cum iſti cenſeantur veluti ſpecialiter interdicti, priuari etiam debent dicta ſepultura. Suarez, & Cornexo *ſupra*. Deinde etiam illi, qui cauſam non dederunt; quia etiam iſti ſunt, & dicuntur interdicti, quia ſunt pars populi interdicti, ac per conſequens debent in eis habere locum omnes effectus Interdicti, inter quos vnus eſt iſte. Clement. 1. *de ſepulturis cap. ſi Ciuitas de ſentent. excommunicat. cap. ſi ſententia eodem titulo in* 6. Bonacina *ſupra punct.* 5. *num.* 1. Vnde etiam infantes, & amentes priuantur ſepultura eo tempore, propter idem fundamentum, & quia quamuis illi ob defectum rationis non ſint capaces aliorum effectuum Interdicti, iuxta dicta *ſupra num.* 8. benè tamen iſtius, qui in ſola paſſione conſiſtit. Bonacina *ſupra num.* 9. Cornexo *ſupra*. Tempore etiam Interdicti localis, ſiue generalis, ſiue particularis, etſi fideles poſſint in locis non interdictis ſepultura Eccleſiaſtica frui, non poteſt tamen concedi dicta ſepultura in Eccleſia, vel Eccleſijs interdictis aliquibus laicis quantumuis innocentibus, aut non interdictis, infantibus, aut amentibus. Huiuſmodi enim Interdictum non fertur directè in perſonas, ſed in locum, prohibendo, ne in illo aliquis ſepeliatur. *cap. quod in te de pœnit. & remiſſ. cap. ſi Ciuitas de ſent:nt. excommunicat. in* 6. Siueſter *ſupra verbo Interdictum* 5. *quæſt.* 8. Cornexo *ſupra*. Layman. *ſupra num.* 3. Dixi *aliquibus laicis,* quia Eccleſiaſtici, ſiue Clerici ſint, ſiue Religioſi, qui cauſam Interdicto non dederũt, nec interdicti fuerunt, ſed Interdictum obſeruarunt, ſepeliri tunc poſſunt in loco Sacro quantumuis interdicto, modo id fiat ſine ſolemnitate, & abſque pulſatione campanarum. *cap. quod in te* relato. Silueſter *ſupra.* Sotus *in* 4. *d.* 22. *quæſt.* 3. *art.* 1. Imo poſt cap. *Alma mater* poſſunt tempore Interdicti generalis localis ſepeliri cum diuino Offi-

Digitized by Google

tio, & Miſſa, iuxta moderationem ibi factam, cum ibi concedatur, quod tempore Interdicti præfati celebrari poſſint diuina Officia, cum dicta moderatione. Henriquez *lib.*13.*cap.*44. Suarez *diſp.*35. *ſect.*1. Non oportet tamen quod ſepeliantur in loco interdicto, ſi ad locum non interdictum commodè ferri poſſunt, vt ait Laymanus *ſupra* ex Siluestro, & Suarez.

34 Circa hunc tamen effectum priuationis ſepulturæ pro tempore Interdicti, nota primò, nomine ſepulturæ Eccleſiaſticæ intelligi ſepulturam in loco ab Epiſcopo (vel etiam Prælato Regulari) conſecrato, vel benedicto, ſiue Eccleſia, ſiue cœmeterium ſit, vbi diuina peraguntur. Bonacina *d.puncto* 5.*num.*1. ex Sayro, Suarez, & alijs. Nota ſecundò, nulli quantumuis perſonaliter, & ſpecialiter interdicto negari deberi ſepulturam, niſi nominatim denunciatus fuerit. Etenim propter extrauagantem *Ad euitanda* nullum cenſura affectum euitare tenemur, niſi nominatim denunciatum. Verum quidem eſt, quod pro Interdicto perſonali particulari requiritur denunciatio ſpecialis ſub nomine taliter interdicti; pro Interdictò tamen generali perſonali ſufficit denunciatio nominatim, non ſub nomine ſingulorum de populo, ſed ſub nomine Ciuitatis, vel populi, iuxta dicta *ſupra num.*25. cum moraliter impoſſibile ſit omnia membra vnius Communitatis nominatim alio modo denunciare. Bonacina *ſupra num.* 10. Layman. *ſupra num.*4. ex alijs. Licet oppoſitum tueatur Cornexo *ſupra*, quem ſequi videtur Diana *ſupra Reſolut.* 66. Pariter etiam idem dici debet de Interdicto locali, niſi enim denunciatum ſit non obligat. Nauarrus *ſupra num.*187. Toletus *ſupra lib.*1. *cap.*52. *num.* 2. Tertiò nota, nullibi legi corpora defunctorum non perſonaliter interdictorum, & denunciatorum, ſi in loco interdicto illegitimè ſepulta ſint, exhumanda eſſe, ſed viceuerſa, corpora, quæ tempore localis Interdicti in loco non Sacro ſepulta fuerunt, ſublato Interdicto exhumanda, & ad Sacrum locum transferēda, ſicut ex communi docet Nauarr. *num.*176. Henriquez *cap.*44. *num.*5. Auila *par.* 5. *diſp.*4. Nota quartò, quod quamuis Cornexo *ſupra*, poſt Suarez, Filiucium, Coninch, & alios, tueatur probabiliter hanc carentiam ſepulturæ tempore Interdicti, etiam procedere in Feſtiuitatibus, in quibus *in cap. Alma mater* permittitur celebratio diuinorum (idem diceret de illis, qui habent priuilegium aſſiſtendi diuinis tempore Interdicti) eo quod priuatio ſepulturæ diuerſum quid ſit à celebratione diuinorum, nihilominus Sotus, Nauarrus, Henriquez, & alij quos refert, & ſequitur Diana *ſupra Reſolut.* 67. oppoſitum etiam ſatis probabiliter docent, eo quod priuatio ſepulturæ videatur introducta per Interdictum ratione Officij diuini annexi, conceſſo ergo Officio, conceditur etiam ſepultura.

ſepultura. Nota quintò, hæc quæ dicta ſunt de priuatione ſepulturæ (idem dico de alijs, quibus priuat Interdictum) intelligenda eſſe ſeclusis ſpecialibus priuilegijs, quale eſt illud Bullæ Cruciatæ, de quo ſupra verbo *Bulla Cruciatæ num.* 14. & 15. Specialiter pro priuilegijs Regularium circa ſepulturam tempore Interdicti, vide dicta *tomo* 1. *cap.* 21. *num.* 19. Caſſarubium *in Compendio verbo Interdictum*, & Sorbum *ibidem*.

35 Præter iſtos autem communes effectus Interdicti eſt alius ſpecialis, qui maximè ad Regulares ſpectare poteſt, quòd ſcilicet ille, qui perſonaliter interdictus eſt eligi non poteſt ad Prælaturas, ſeu Dignitates, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 25. Azor *tom.* 2. *Inſtitut. Moral. lib.* 6. *cap.* 7. *quæſt.* 2. Sa *in Summa verbo Interdictum num.* 18. Idem dico de eo, qui Interdictum non ſeruauit; *cap.* 1. *de poſtulat. Prælat. cap. tanta de exceſſib. Prælat.* Silueſter *in Summa verbo Electio* 1. *num.* 15. Peirinis *tom.* 2. *de Prælat. quæſt.* 2. *cap.* 5. §. 2. *num.* 40. Similiter perſonaliter interdictus, iuxta dicta eo *cap.* 15. *num.* 5. eligere non valet, ita vt electio ab ipſo facta caſſa ſit, vel caſſanda. *cap. cum inter R. de elect.* Sa *ſupra*. Peirinis *ſupra num.* 39. Vide dicenda inferius *num.* 37.

36 Eſt etiam alia ſpecies Interdicti perſonalis, quæ vocatur *ab ingreſſu Eccleſiæ*, eo quod priuat à tali ingreſſu in Eccleſiam, de qua ſæpius in iure fit mentio, præſertim *cap. ſacro de ſentent. excommunicat. cap.* 1. *eodem titulo in* 6. *cap. Epiſcoporum de priuileg. in* 6. Differt autem ab alio Interdicto perſonali ſimpliciter dicto in hoc, quod Interdictum perſonale ſimpliciter dictum priuat participatione diuinorum in omni loco, hoc vero ſolum in Eccleſia, itaut ſolum in illa non poſſit interdictus celebrare, aut audire Miſſam, aut diuina Officia, non autem extra illam in domo, agro, Oratorio priuato &c. *cap. is cui de ſentent. excommunicat. in* 6. Nauarrus *ſupra num.* 170. Cornexo *ſupra* §. 4. Addit ſecundò idem Cornexo ex Silueſtro, & Suarez, quod licet Interdictum perſonale ſimpliciter dictum non priuet ingreſſu Eccleſiæ ad orandum, quando diuina non celebrantur, hoc tamen Interdictum priuat tali ingreſſu, propter *ca. Latorem* 33. *q.* 2. vbi id videtur haberi. Sed oppoſitum docent communiùs Doctores, ſpecialiter Nauarrus *ſupra.* Reginaldus *l.* 32. *Tract.* 3. *cap.* 30. *num.* 41. Coninch. *de Sacram. diſp.* 17. *dub.* 2. *num.* 59. & alij quos referunt, & ſequuntur Bonacina *ſupra punct.* 5. *num.* 11. & Diana *ſupra Reſolut.* 72. & *ca. Latorem* intelligunt de pœnitentia impoſita matricidæ. Illud certius non prohiberi per hoc Interdictum ingreſſum materialē in Eccleſiam ad loquendum, vel aliquid prophanum faciendum, vel ad tranſeundum aliò per ipſam. Nauarrus, & Cornexo *ſupra*. Proba-

Digitized by Google

bile etiam eſt ſic interdictum poſſe in cœmeterio audire, & celebrare Miſſam, & diuina, quia in materia odioſa, & pœnali, qualis eſt iſta, nomen Eccleſiæ non debet extendi ad cœmeterium. Filiucius *to.* 1. *Tract.* 18. *cap.* 5. *num.* 103. Bonacina *ſupra.* Diana *ſupra Reſolut.* 75. Non verò poſſe intra Eccleſiam recipere Sacramenta vera ſententia tenet cum Suarez *diſp.* 35. *ſect.* 4. *num.* 5. Coninch. *ſupra.* Layman. *ſupra cap.* 1. *num.* 4. & alijs. Etſi Bonacina *ſupra num.* 12. & Diana *ſup. Reſolut.* 73. cum Henriquez, & Auila oppoſitum probabile credant. Talis etiam interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ priuatur Eccleſiaſtica ſepultura, tam in Eccleſia, quam in cœmeterio, niſi pœnituerit, in dicto *cap. is cui*. Auila *par.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 3. Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſupra num.* 11.

37 Loquendo autem de culpa, & pœnis violantium Interdicta, diſtinguere oportet inter perſonas Eccleſiaſticas, & laicas. Et quidem loquendo de Eccleſiaſticis, certum primò eſt, Eccleſiaſticas perſonas, ſiue ſæculares ſint, ſiue Regulares, violantes quodcunque Interdictum peccare mortaliter ex ſuo genere, quia faciunt contra præceptum Eccleſiæ in re graui, & quæ ipſos directè tangit. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *q.* 3. *art.* 1. Nauarrus *ſupra num.* 187. Certum ſecundò, eaſdem Eccleſiaſticas perſonas violãtes Interdictum per exercitium alicuius Ordinis Sacri eo modo, quo à laicis exerceri non poteſt, incurrere irregularitatẽ. *cap. is qui de ſentent. excommunicat. in* 6. vbi eſt ſermo de Interdicto locali, & *cap. is cui eodem titulo*, *etiam in* 6. vbi eſt ſermo de Interdicto perſonali: Siluester *ſupra verbo Interdictum* 6. *num.* 2. Toletus *lib.* 1. *cap.* 53. *num.* 3. Cornexo *ſupra* §. 2. *dub. vnic.* Additur *in d. cap. is qui* particula *ſcienter*, qua denotatur ad incurrendam hanc irregularitatem eum, qui celebrat in loco interdicto, requiri, quod non ex negligentia, aut ignorantia, etiam culpabili id faciat, ſed ex ſcientia, & malitia. Suarez *ſupra diſp.* 34. *ſect.* 4. *num.* 15. Cornexo *ſupra.* Additur etiam *in eodem cap. is qui* contra celebrantes in loco interdicto pœna ſuſpenſionis à voce actiua, & paſſiua, ita vt nec eligi poſſit, nec eligere. Suarez *num.* 16. Cornexo *ſupra*. Similiter additur *in cap. is cui*, vbi eſt ſermo de celebrante cum Interdicto perſonali, pœna priuationis Eccleſiaſticæ ſepulturæ in Eccleſia, vel cœmeterio, niſi pœnituerit. De qua Suarez *ſupra à num.* 23. An vero hæc irregularitas, quam dixi contrahere Eccleſiaſticas perſonas violantes Interdictum, per exercitium alicuius Ordinis incurratur, etiam per exercitium Ordinis minoris, conſtat ex dictis à ſimili verbo *Excommunicatio n.* 13.

38 Ex quibus ſpecialiter ad Regulares colligo primò, Religioſos cõtra Interdictum canentes in Choro Officium diuinum, vel quoad vnã horam Canonicam ſolam, aut magnam partem ipſius, mortaliter peccare,

Digitized by Google

care,quia faciunt contra præceptum Eccleſiæ in re graui. Suarez *dicta ſect.* 4. *num.* 9. Imo ſi Sacerdotis, aut Hebdomadarij Officium exerceant in Choro, aut in Altari dicentes publicè orationem Officij, cũ *Dominus vobiſcum*, benedicentes aquam, candelas, oliuas, calices, paramenta, vel ſimilia, aut aſpergentes ſolenniter populum, quia hoc etiam eſt materia grauis, non ſolum peccant mortaliter, ſed etiam ſunt Irregulares, quia prædicta ſunt actus Sacri Ordinis proprij. Suarez *num.* 10. 11. 27. *&* 28. Bonacina *ſupra punct.* 7. *num.* 6. ex Sayro, Filiucio, & alijs. Facientes autem aliqua, quæ etſi ſint contra Interdictum, non tamen ſunt actus Ordinis, & caſu quo ſint, ſi non fiunt ſolemniter, vt tales, etſi mortaliter peccent, non tamen fiunt irregulares. Bonacina *ibi, & in ſequentibus.* Similiter Religioſi, & alij exempti ſcienter celebrantes, aut celebrari facientes diuina in locis interdictis, aut interdictos ad diuina Officia, Sacramẽta, vel ſepulturam admittere præſumentes, ſi ipſi interdicti non ſunt, quamuis non incurrant propterea aliquam irregularitatem, cum talis non ſit in iure expreſſa (Suarez *ſupra num.* 29. Bonacina *ſupra num.* 4.) peccant tamen grauiter mortaliter, & incurrunt Interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, donec de tranſgreſſione huiuſmodi ad arbitrium eius, cuius ſententiam contempſerunt, ſatisfecerint competenter. Ex *cap. Epiſcoporum de priuileg. in* 6. Theſaur. *in praxi Eccleſiaſt. par.* 2. *verbo Cenſura cap.* 14. Similiter ſi Religioſi excommunicatos, & interdictos nominatim ab Epiſcopis admittunt ad diuina ex præſumptione ſubiacent Interdicto, ex *cap. cum & plantare de priuileg.* An verò hæc pœna ſit latæ ſententiæ, an ſolum incurrendæ, agit idem Theſaurus *ſupr.* De pœnis autem, quas incurrunt Religioſi ſepelientes cadauera defunctorum tempore Interdicti dixi *tom.* 1. *cap.* 9. *num.* 29 Similiter de excommunicatione, quam incurrunt Regulares, etiam exempti, Interdictum generale locale non obſeruantes, aduertentes illud obſeruari ab Eccleſia Cathedrali, ſeu Matrice, ſeu Parochiali, etiam ſi prætenderent illud Interdictum eſſe nulliter latum, dixi eo *num.* 29. ex Clementina prima *de ſentent. excommunicat.* De qua excommunicatione Tamburinus *d. diſp.* 16. *quæſit.* 3. & Theſaurus *ſupra*, ex Sayro, Toleto, & alijs. Præter dictas etiam pœnas incurrunt etiam Regulares ſicut, & Clerici non Regulares, violantes quodcumque Interdictum ſuſpenſionem, ex *cap. tanta de exceſſ. Prælat.* De qua ſuſpenſione an ſit latæ ſententiæ, an ferendæ ſolum, an ab officio ſolum, an vero etiã à beneficio alibi dicetur. Interim vide Layman. *ſupra num.* 3. Theſaurum *ſupra*, poſt Sayrum, Auilam, & alios. Celebrare etiam perſiſtentes in Interdicto, ſeu contra Interdictum, poſtquam fuerint moniti, incurrunt pœnam perpetuæ depoſitionis, *cap. de Cleric. excom-*

municat. & Miniſtr. De quo Barboſa *ibidem*, & alij.

39 Laici autem violantes Interdictum, licet cum illud eſt perſonale, ſiue generale, ſiue particulare, peccent mortaliter (Nauarrus *d.cap.27. num.*187. Bonacina *dicto puncto 7 num* 1.) quando verò Interdictũ eſt locale generale, vel ſpeciale, ſecundum aliquos non peccant mortaliter, ſed ſolum venialiter, ſecluſo ſcandalo, & contemptu. Caietanus verbo *Interdictum.* Nauarr. *ſupra.* Oppoſitum tamen tenent alij Doctores, quod maximè eſt verum, ſi per violentiam, fraudes, aut mendacia, Officijs diuinis in loco Interdicto ſe ingerant, vel Clericis iubẽtibus, vt exeant, non obtemperent, aut ſi Clericos inducant, vt coram ipſis diuina celebrent. De quo Sotus, & Nauarrus *ſupra.* Auila *par.*5. *diſp.*5. *dub.*2. Layman. *cap.*3. *num.*2. & Diana *ſupra Reſolut.*68. Illud certius, quod licet laici, propter violationem Interdicti nullam pœnã irregularitatis incurrãt, cùm in iure talis irregularitas non ſit expreſſa, nihilominus dominus temporalis, qui compellit Clericum in loco interdicto publicè, ac ſolemniter celebrare Diuina, vel pulſu campanę, aut voce præconis facit populum conuocari ad audienda diuina, vel impedit ne excommunicati, vel interdicti ab Eccleſia exeant, dum in ea Miſſarum ſolemnia celebrantur, poſteaquam à celebrantibus moniti fuerunt, & ipſi denique excommunicati, aut interdicti, ſi iuſſi exire, remanere præſumpſerint, excommunicationem Papę reſeruatam incurrunt. Clem.2. *de ſent, excommunic.* Nauarr. *ſupra num.*104. Layman. *ſupra cap.*3. *in fine.* Cornexo *d.dub. vnic. in fine.*

40 Circa relaxationem, vel abſolutionem Interdicti, cum ex dictis de alijs cenſuris colligi poſſit quid de ipſo dicendum, breuiter dico. Quando eſt ad tempus, vel ſub conditione, ſolo tranſcurſu temporis, vel conditionis ceſſat, quando vero abſolutè, aut ſine limitatione eſt poſitum, non tollitur, niſi per abſolutionem, vel relaxationem factam ab eo, qui illud poſuit, vel ab ipſius Superiore, vel ab alio ab ipſis facultatem delegatam habente. Quamuis etiam nullus Confeſſarius poſſit tollere Interdictum locale generale, ſeu ſpeciale, quia hoc ſpectat ad forum contentioſum, nec etiam Interdictum generale perſonale, propter eamdem rationem; poterit tamen abſoluere ab Interdicto perſonali particulari, ſiue à iure, ſiue ab homine, ſi illud reſeruatum non fuerit, ſicut & ab alijs cenſuris non reſeruatis. Imo etiam, ſi fuerit reſeruatum, quando pœnitens habuerit priuilegium, vt abſoluatur ab omnibus cẽſuris, etiam reſeruatis, quale eſt Bulla Cruciatæ, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cruciatæ num.*30. De quibus omnibus Vgolinus *de Interdicto Tabul.*5. *cap.*23. Suarez *diſp.*38. Auila *ſupra diſp.*6. Cornexo *ſupra diſp.* 4. Layman. *ſupra cap.* 5. Bonacina *ſupra puncto vlt.* ex alijs quos referunt.

Quoad

Digitized by Google

41 Quoad Prælatos Regulares reſpectu ſuorum ſubditorum, dicendum, ipſos poſſe abſoluere ſuos ſubditos ab Interdicto perſonali particulari, etiam quando illud reſeruatum fuerit, ſi habeant priuilegia abſoluendi à cenſuris reſeruatis, prout de pluribus ipſorum dixi *tom.* 1. *cap.* 18 *à num.* 36. Cum eadem ratio ſit de hac, ac de alijs cenſuris. Ab Interdicto tamen locali, ſiue perſonali generali non abſoluunt, niſi habeant territoriũ, & ſubditos ſæculares, veluti Epiſcopi habent.

42 De caſibus, quibus in iure incurritur Interdictum, agunt Suarez *ſup. diſp.* 37. Filiucius *Tract.* 18. *cap.* 6. *quæſt.* 3. Bonacina *ſupra punct.* 8. & alij apud ipſos.

43 Vide dicta ſupra verbo *Bulla Cruciata*, verbo *Ceſſatio à diuinis*, & dicenda infra verbo *Irregularitas*.

INTERSTITIA.

SVMMARIVM.

Interſtitia, quæ dicantur. num. 1.
Ad quem pertinet diſpenſatio in illis. ibidem.
An hæc facultas tranſeat ad Capitulum, ſeu Vicarium Sede Vacante; num. 2.
Ordinatus ſine diſpenſatione in interſtitijs, an incurrat aliquam pœnam. num. 3.
An illam incurrat Epiſcopus ordinans ſubditum non diſpenſatum in interſtitijs. num. 4.
Quantum debet eſſe interſtitium pro ſingulis Ordinibus. num. 5.
Alia remiſsiuè. num. 6.

1 INterſtitia vocantur illa tempora, quæ iuxta Concilij Tridentini decretum intercedere debent inter vnum, & alterum Ordinem recipiendum, vt ſcilicet gradatim aſcẽdatur ad Sacros Ordines, & promouendus non aſcendat ad ſuperiorem, donec per aliquod tempus ſe exercuerit in inferiori, de quibus iuxta doctrinam Concilij Tridentini *ſeſſ.* 23. *cap.* 11, 12, 13. *&* 14. dixi *tom.* 1. *cap.* 14. *à num.* 14. Quibus addendum ſpecialiter quoad Regulares. Quod licet iuxta dicta ibi *num.* 15. diſpenſare in interſtitijs ſpectet ad Epiſcopũ Ordinantem, non verò ad Prælatum Regularem, niſi exorare Epiſcopum, vt id faciat, iuxta declarationem S. Congregationis, quam ibi retuli, & referunt Henriquez *in Summa lib.* 10. *cap.* 23. §. 4. *in commẽt. littera I.* Piaſegus *in prax. par.* 1. *cap.* 1. *num.* 50. Riccius *in prax. for. Eccleſiaſt.*

*Eccleſiaſt.deciſ.*561. *in* 1.*edit. & in* 2. *Reſolut.*483. Barboſa *de offic, & poteſtate Epiſcopi Allegat.*18.*num.*10. Tamburin. *de Iure Abbat, tom.*2.*diſp.*2.*quæſt.*22.& alij apud ipſos, nihilominus ex declaratione quoque S.Congregationis habetur, Dominos Epiſcopos debere ſe cõformare cum ſupplicatione Superiorum Regularium quoad hoc, cum ipſi ſciant vtilitatem, vel neceſſitatem ſuorum Monaſteriorum. Molſetius *in Summa Tract.*1.*cap.*1.*num.*56.Barboſa *ſupra.* Ad hoc autem, quod Epiſcopus cenſeatur diſpenſare, ſufficit, quod ſciens ordinandũ non impleuiſſe tempus deſignatum à Concilio pro interſtitio ipſum ordinet, quia omne canonicum impedimentum, cuius diſpenſatio ad Epiſcopum pertinet cenſetur ſublatum, ſi illud ſciens Epiſcopus ordinauerit. Prout ex Abbate, Felino, Menochio, & alijs reſoluit Barboſa *ſupra num.*7. Non poſſe autem Epiſcopum Ordinatorem, cum non Diœceſano diſpenſare in interſtitijs, niſi in dimiſſorijs hoc ipſi concedatur, habetur etiam ex alia declaratione S. Congregat. apud præfatum Piaſegum *ſupra num.*11. & Barboſam *ſupra nu.*9. ex alijs.

2 Interſtitiorum remittendorum facultas conceſſa Epiſcopis tranſit etiam in Capitulum, ſeu eius Vicarium Sede vacante, prout ex declaratione Sacræ Congregationis referunt Quaranta *in Summa verbo Capitulum Sede vacante q.*10.§. *& refertur*. Armendariz *in Addition.ad recopilat.leg.Nauarræ l.*1.*tit.*18.*l.*7. *de Epiſcop.num.*57. Barboſa *ſup.num.*6.*& in Collectan. Bullar.verbo Interſtitia.*

3 Ordinatus ſine diſpenſatione in interſtitijs, etiam ſi grauiter peccet, quia facit contra decretum Concilij in materia graui (Bonacina *de Cenſur.diſp.*3.*punct.*5.§.8. *num.*3.) non tamen incurrit cenſuram ſuſpenſionis, vt putant Suarez *tom.*5. *diſp.*31.*ſect.*1. *num.*43. Bonacina *ſupra, & de Sacrament.diſp.*8.*q.vnic. punct.*5. *num.* 35. Diana 4.*par.Tract.*4.*Reſolut.*209. & Theſaurus *in prax.par.*2. *verbo Ordines cap.*15.§.*recipiens Ordines* alijs relatis. Verumtamen non eſt id tã certum, ſicut hi Doctores ſupponere videntur, etſi enim Concilium Tridentinum nullam cenſuram, aut pœnam contra ſic facientes poſuerit, nihilominus cum Pius 2. in Bulla *Cum ex Sacrorum*, quam retuli *d.cap.*14.*nu.*2. pœnam ſuſpenſionis ſtatuerit contra eos, *qui abſq; diſpenſatione* Canonica *ad aliquem ex Sacris Ordinibus ſe fecerint promoueri*, & poſſit dici per illam diſpenſationem canonicam intelligi diſpenſationem in quocunque impedimento canonico ad Ordines recipiendos, inter quæ vnum eſt ex Concilio nondum elapſum eſſe tempus ab ipſo requiſitum inter vnum, & alium Ordinem (præſertim cum Clem.8. in Bulla *d.cap.*14. *num.*1. relata hanc Pij 2. Bullam confirmauerit, moderando tamen pœnas, quas Sixtus 5. in alia etiam Bulla eo loco relata poſuerat) ideo res hæc mihi dubia eſt. Vide

Henri-

Henriquez *in Summa lib.6.cap.*10. Nota etiam,quod recipiens Ordines Sacros eadem die incurrit ſuſpenſionem , quæ habetur cap.*literas de temp.Ordin.* Suarez *ſup. num.*41. Theſaurus *ſupra* §. *recipiens autem duos.* De quo verbo *Irregularitas num.*48. Hanc tamen ſuſpenſionem non incurrit recipiens Sacerdotium,& Epiſcopalem Ordinationem eadem die , cum non ſit in iure impoſita. Suarez *num.* 40. Cornexo *Tract.de Irregularit.diſp.7.dub.*1. Theſaurus *ſupra* §.*recipiens Sacerdotium.*

4 Epiſcopum Ordinantem ſubditum non ſeruatis interſtitijs, nullam pœnam incurrere, reſoluit Barboſa *ſupra* ex Nauarro, & Riccio . Epiſcopum verò conferentem duos Ordines Sacros eadem die , vel etiam duobus continuato ieiunio ſuſpenſionem incurrere,colligitur ex *d.cap.litteras*,Layman.*lib.*5.*Tract.*9.*c.*10.Theſaurus *ſupra* §. *Epiſcopus.* Sed de hac ſuſpenſione alibi dicetur.

5 Inter primam tonſuram, & minores Ordines ſeruari debere interſtitium ſaltem vnius diei , tenent Innocentius , Ioannes Andreas , Butrius, & Panormitanus *in cap. de eo de temp. Ordinat.* Alij verò tenent contrarium , ratione conſuetudinis . Sa *in Summa verbo Ordo num.* 17.Bonacina *ſupra num.*36. Verius tamen eſt, etiam ſecluſa cõſuetudine , non eſſe neceſſarium interſtitium aliquod inter tonſuram , & minores Ordines ex iure communi , aut Concilio . Theſaurus *ſupra* §. *Nota primo* , ex alijs quos refert . Inter ipſos autem minores Ordines ſeruari debent Interſtitia temporum , ideſt quod dentur in diuerſis anni temporibus à iure pro Ordinationibus faciendis deſignatis , niſi aliud Epiſcopo expedire magis videretur , iuxta dicta eo *cap.* 14.*num.*14. *&* 16.ex Concilio Tridentino. Inter vltimum etiam Ordinem minorem , & Subdiaconatum debet obſeruari interſtitium vnius anni , iuxta dicta eo *cap.* 14. *num.*15. etiam ex doctrina Concilij,niſi vel Epiſcopus diſpenſet,iuxta dicta ibi *nu.* 16. & doctrinam etiam eiuſdem Concilij, vel ſit conſuetudo ſic faciendi , prout habent Nauarrus *in Manual.cap.*25.*num.*71. Suarez *ſupra num.* 41. Sa *ſup.* & alij . Secluſa enim hac conſuetudine , aut non interueniente Epiſcopi diſpenſatione , ſuſcipiens ſimul Ordines minores, & Subdiaconatum celebrare non permittitur in Subdiaconatu . *cap.*2. *de eo qui Ordin.furtiuè ſuſcepit.* Nauarrus,& Suarez *ſupra.* An vero hæc pœna importet ſuſpenſionem, an irregularitatem, diſſident Doctores , de quo Theſaurus *ſupra* §. *recipiens primam.* Vide dicenda infra verbo *Irregularitas num.*48. Interſtitium autem inter Subdiaconatum , & Diaconatum debere eſſe vnius anni,& alterius inter Diaconatum , & Presbyteratum , conſtat ex dictis eo *cap.* 14. *num.* 15. ex doctrina Concilij .

Vide

6 Vide dicta ſupra verbo *Dimiſſoriæ*, & dicenda 4. *tom. verbo Ordo.* Et nota facultatem à Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano 8. conceſſam Auguſtinianis Diſcalceatis in Philippinis, & Indijs Occidentalibus degentibus. In Appendice Bullarij *num.* 18. *alias* 128.

IRREGVLARITAS.

SVMMARIVM.

Materia hæc neceſſaria pro Regularibus. num. 1.
Irregularitatis deffinitio. num. 2.
Quotuplex ſit Irregularitas. num. 3.
De cauſis Irregularitatis. num. 4.
De effectibus Irregularitatis. num. 5.
Quoad praxim Regularium quæ ſint probibita illis per Irregularitatem. num. 6.
Quæ non ſunt probibita. num. 7.
De Irregularitate quædam remiſſiuè. num. 8.
De Irregularitate ex defectu animæ. num. 9.
Ex defectu ſcientiæ. num. 10.
Ex defectu Fidei. num. 11.
Ex defectu corporis. num. 12.
An Hermaphroditus ſit Irregularis. num. 13.
Quid de fœmina in virum conuerſa. num. 14.
Qui defectus corporis Irregularitatem inducant. num. 15.
De Irregularitate ex defectu legitimitatis. num. 16.
Ex defectu ætatis. num. 17.
Ex ſeruitute. num. 18.
Ex eo, quod alicui muneri aliquis ſit obligatus. num. 19.
Ex bigamia. num. 20.
Propter homicidium iuſtè factum. num. 21.
Quid requiritur ad incurrendam hanc Irregularitatem. num. 22.
Eam incurrunt Iudices. num. 23.
Aſſeſſores. num. 24.
Accelerantes mortem. num. 25.
Conſultores in cauſa mortis. num. 26.
Quid de Regularibus Concionatoribus & Confeſſarijs. num. 27.
Quando accuſator, ſeu denunciator illam incurrat. num. 28.
Quid de Aduocato. num. 29.
Quid de teſtibus. num. 30.

De

Digitized by Google

De Tabellionibus, ſeu ſcribis. num. 31.
De Satellitibus, & Miniſtris Iuſtitiæ. num. 32.
Quæ differentia ſit inter Eccleſiaſticos, & laicos. num. 33.
De militibus in bello. num. 34.
Quomodo tollatur hæc Irregularitas. num. 35.
De Irregularitate, quæ prouenit ex paupertate. num. 36.
Ea quæ prouenit ex infamia. num. 37.
Ex pœnitentia publica num. 38.
Ex reiteratione Baptiſmi. num. 39. & 40.
Cur impoſita hæc Irregularitas. num. 41.
An incurratur per reiterationem aliorum Sacramentorum. num. 42.
An eam incurrat rebaptizans ſub conditione. num. 43.
Quomodo tollatur. num. 44.
An eam incurrat baptizatus ab Hæretico. num. 45.
An baptizatus in ægritudine. num. 46.
De Irregularitate propter indebitam ſuſceptionem Ordinum. n. 47.
In quibus caſibus incurratur hæc Irregularitas. nu. 48. 49. 50. 51. 52.
An cum quis ſuſcipit Ordines furtiuè. num. 53.
A coniugato qui recipit illos conſtante Matrimonio. num. 54.
De ea, quæ incurritur ob exercitium Ordinis tempore cenſuræ. n. 55.
Quando incurratur hæc irregularitas. num. 56.
An ab illo qui tempore cenſuræ facit coram ſe celebrari. num. 57.
A quibus tollatur hæc Irregularitas. num. 58.
De ea, quæ incurritur ob exercitium Ordinis, quem quis non habet. num. 59.
Quomodo tollatur hæc Irregularitas. num. 60.
De ea, quæ incurritur propter hæreſim. num. 61.
Quid de Apoſtatis, Schiſmaticis, & filijs Hæreticorum. ibidem.
Quis diſpenſat in hac Irregularitate. num. 62. & 63.
De Irregularitate quam contrahunt ſuſpecti de hæreſi. num. 64.
De ea, quæ incurritur propter homicidium. num. 65.
An propter homicidium factum cauſa defenſionis. ibidem.
Quomodo id intelligendum. num. 66.
An quando non ſeruatur moderamen. num. 67.
Quæ culpa ad id requiritur. num. 68.
A quibus tollatur hæc Irregularitas. num. 69.
De ea, quæ incurritur propter homicidium voluntarium. num. 70.
Quo modo id intelligendum. num. 71.
Quis diſpenſat in hac irregularitate. num. 72.
De priuilegio Pauli 3. pro Benedictinis. ibidem.
De ea, quæ incurritur propter mutilationem. num. 73.

Digitized by Google

Quid intelligatur per mutilationem. num. 74.
An eam incurrat, qui mutilat ſibi membrum. num. 75.
Quomodo tollatur hæc Irregularitas. num. 76.
De Irregularitate propter homicidium caſuale. num. 77.
Quomodo intelligenda. num. 78.
Regulæ pro iſta Irregularitate. num. 79. 80. & 81.
Quæ diligentia requiritur, vt ea non incurratur. num. 82.
Quomodo tollatur. num. 83.
De alijs Irregularitatibus. num. 84. & 85.
Quæ obſeruanda in diſpenſatione in Irregularitate. num. 86.

1 MAteria hæc etſi latiſſima, valde neceſſaria eſt pro Regularibus, & ideo accuratè tractanda, quoad ea præcipuè, quę ad ipſos ſpectant, præſupponendo prius principia generalia ipſius.

2 Eſt autem Irregularitas, quantum ad ethimologiam nominis, idē quod priuatio Regulæ ab *in*, ideſt, ſine, & *regula*. Vgolinus *tract. de Irregularit. cap.* 1. §. 1. *num.* 2. Silueſter *in Summa verbo Irregularitas num.* 1. Definitur autem ſic: *Impedimentum Canonicum directè impediens ſuſceptionem Ordinum Eccleſiaſticorum, & eorum vsū.* Silueſter *ſupra*. Nauarr. *in Manual. cap.* 27. *num.* 191. Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 57. *num.* 1. & alij communiter. Dicitur *impedimentum*, vt notetur Irregularitatem eſſe quamdam moralem inhabilitatē, & ineptitudinem ad prædicta, abſtrahentem ab hoc, quod ſit, vel non ſit pœna, qualis eſt cenſura. Cornexo *quæſt.* 5. *de Irregularit. diſp.* 1. *dub.* 1. Layman. *lib.* 1. *Tract.* 5. *p.* 5. *c.* 1. *n.* 1. Dicitur *Canonicum* ad denotandum non eſſe iure diuino, aut ciuili, ſed ſolum canonico introductam. Vnde excluditur impedimentum, quod habent fœmina, vel non baptizatus ad Ordines, quia illud non eſt ex iure canonico, ſed diuino. Toletus *ſup. num.* 2. Cornexo *ſup.* Dicitur *directè*, vt diſtinguatur ab excommunicatione, quæ non priuat prædictis, niſi quatenus quædam communicationes ſunt; & à ſuſpenſione, quæ ſolum priuat directè vſu Ordinum. Layman. *ſup.* Bonacina *de cenſur. diſp.* 7. *de Irregularit. quæſt.* 1. *punct.* 1. *num.* 1. Denique per hoc quod dicitur indefinitè, & vniuerſaliter impediens ſuſceptionem Ordinum Eccleſiaſticorum, & eorum vſum, differt ab Interdicto, quod non ſemper impedit vſum Ordinum, Irregularitas verò ſemper. Bonacina *ſupra*. Adde præterea cum Nauarro *ſupra*, ſolam Irregularitatem impedire receptionem, & vſum Ordinum, prout Ordines ſunt, non verò excommunicationem, ſuſpenſionem, aut Interdictum, iuxta dicta *ſupra* verbo *Interdictum num.* 2.

Diui-

3 Diuiditur communiter Irregularitas in eam, quæ procedit ex defectu, & eam quæ procedit ex delicto. Toletus *ſupra num.* 3. Bonacina *num.6.* Diuiditur etiam in totalem, & partialem. Totalis eſt illa, quæ priuat omni Ordine ſuſcipiendo, & omni vſu ſuſcepti, partialis vero, quæ non omni Ordinis miniſterio, ſed aliquo tantũ priuat. Layman. *ſup.num.*7. Harum quoque Irregularitatum plures ſpecies ſunt, de quibus inferius, vbi etiam conſtabit in quibus conueniant, & in quibus differant. Solùm hic nota, irregularitatem nõ poſſe diuidi, ſicut cenſurã in Irregularitatem à iure, & ab homine. Certum enim eſt Irregularitatem ſolum eſſe à iure, non autem ab homine. Etenim ex *cap. is qui de ſentent.excommunicat. in 6.* habetur nullam incurri Irregularitatem, niſi in iure ſit expreſſa. Sotus *in 4.diſt.21. art.1. q. 3.* Cornexo *ſup.diſp.2. dub.2.*

4 Quoad cauſas Irregularitatis ſpectat dicendum, cauſam finalem ipſius eſſe reuerentiam Eccleſiaſticorum Ordinum, ſeu functionis eorumdem. Suarez *tom.5 in 3.par.diſp.40.ſect. 3.num.* 1. Bonacina *ſupra num.* 2. Cauſam verò efficientem eſſe ſolum ius Canonicum, cũ enim *d.cap.is qui* pro regula generali ſtatuatur nullam eſſe Irregularitatem, niſi ſit in iure (intellige Canonico, de quo ibi eſt ſermo) expreſſa, proculdubio rectè ſequitur, accedente etiam vſu Eccleſiæ, cauſam efficientem Irregularitatis ſolum eſſe ius Canonicum. Suarez *ſupra ſect.* 4. Cornexo *ſupra.* Cauſa verò materialis remota, ſeu potius ſubiectum Irregularitatis eſt omnis ille, qui eſt capax Ordinis. Cum enim Irregularitas ſit impedimentum ad recipiendum, vel exercendum Ordines, ideo oportet, quod ſolus ille qui eſt capax Ordinis, ſit etiam capax Irregularitatis. Quare viri omnes tam Clerici, quam laici, dummodo ſint *Baptizati* capaces erunt Irregularitatis, non autem fœminæ, aut non baptizati, quia illi, & non iſti ſunt capaces Ordinis. Cornexo *ſupra diſp.4. dub.*1. Bonacina *ſupra punct.2.num* 8. Qui rectè etiam addũt ab hac regula excludi Summum Pontificem, cum enim ipſe iuri canonico ſubditus non ſit, ſed potius ſupra ipſum, ideo nullius irregularitatis eſt capax. De cauſa autem materiali proxima, ſeu de actu illo, propter quem incurritur ea Irregularitas, quæ eſt ex delicto, conſequẽter ad dicta ſupra verbo *Cenſura Eccleſiaſtica num.*10. dicendum eſt talem actum debere eſſe peccatum mortale, externum, & conſumatum, propter ibi dicta. Similiter, quòd ignorantia tam peccati quam ipſius irregularitatis, quæ eſt pœna ipſius, excuſare poſſit ab illa, conſtat ex dictis à ſimili de Cenſuris dicto loco, & docet Nauarrus *in Manual. cap.* 23.*num.* 47. & fauet *cap.*27.*num.*274. ac tenet Sanchez *lib.9. de Matrim. diſp.*32.*num.* 21. Coninch *de Sacrament. diſp.* 18. *dub.*4. *num.*19. & 31. & alij, quos refert, & ſequitur Diana 4. *par. Tract.* 2. *Reſolut.*

Digitized by Google

*Reſolut.*36. & 85. cum Bonacina *de cenſuris diſp.*1. *quæſt.*2. *punct.*1. *num.*13. 14. & ſequentibus. Secus dicendum de Irregularitate, quæ incurritur ob defectum, hæc enim incurritur etiam cum omnimoda ipſius ignorantia, vt ſupponunt communiter Doctores. Pariter etiam quòd metus grauis, & cadens in virum conſtantem excuſare poſſit ab Irregularitate ex delicto contracta, conſtat etiam à ſimili ex dictis eo loco de cenſuris. De ijs vero, quæ requiruntur ad incurrendam eam Irregularitatem, quæ dicitur ex defectu conſtabit ex dicendis. Loquendo tandem de cauſa formali Irregularitatis, quamuis certum ſit ad eam non requiri certam aliquam verborum formam, cum conſtet in iure, diuerſis verbis Irregulatitatem imponi, requiruntur tamen ea verba, quibus, vel ipſum nomen irregularitatis exprimatur, vel proprius eius effectus, qui eſt inhabilitas ad Ordines ſuſcipiẽdos, vel exercendos, vel ſaltem ex antecedentibus, & conſequentibus id colligi poſſit. Suarez *ſupra d. diſp.*40. *ſect.*8. Cornexo *ſupra diſp.*3. *dub. vnico.* Adde tamen quod ſi verba penſatis penſandis ambigua ſint, & indifferentia ad irregularitatem, & ſuſpenſionem, cum ex prædicto *cap. is qui de ſentent. excommunicat. in* 6. habeatur nullam incurri irregularitatem, niſi ſit in iure expreſſa, videtur colligi potius ea explicanda eſſe de ſuſpenſione, quam de Irregularitate. Cornexo *ibidem.* Adde etiam, quoties verba iuris non ſignificant pœnam ipſo facto latam, ſed ferendam à Iudice, proculdubio etiam non poſſe denotare Irregularitatem, ſed ſuſpenſionem, vel aliam pœnam. Ratio eſt, quia Irregularitas, vt dixi, non imponitur ab homine, ſed ab ipſo iure. Suarez *ſupra num.* 2. Cornexo *ſupra.*

5 Quoad effectus Irregularitatis, primus, & principalis eorum eſt, impedire receptionem Ordinum *ca. curandum, & ca. ſi cuius uxorem d.*34. *& cap. vlt. de tempor. Ordinat.* Hoc verò impedimentum non eſt tale, quod irritet Ordinem ſuſceptum cum Irregularitate, Eccleſia enim non poteſt impedire valorem, quem habet iure diuino Sacramentum; ſed eſt tale, quod propter illud grauiter mortaliter peccet irregularis ſuſcipiendo Sacramentum. Suarez *d. diſp.* 40. *ſect.* 2. & Cornexo *ſupra diſp.*5. *dub.*1. Vnde conſequenter, licet per talem Ordinis ſuſceptionem caracterem recipiat, ſed non gratiam. Graffius 1. *p. deciſ. lib.*4. *cap.*27. *num.*2. Nec propterea incurrit nouam Irregularitatem, cum ea non ſit in iure expreſſa. Nauarrus *ſupra num.* 194. Valentia *tom.*4. *diſp.*9. *quæſt.*1. *punct.*2. *in fine.* Extenditur etiam hoc ad ſuſceptionem Ordinum minorum, quia vel ſunt vera Sacramenta, prout putant, & communiter tenent Theologi cum S. Thoma, de quo alibi, vel eſto Sacramenta non eſſent, ſunt tamen inchoatio, & diſpoſitio ad Sacramentum Ordinis. Suarez *ſupra.* Quamuis autem verior

ſententia

Digitized by Google

ſententia ſit, etiam impedire Irregularitatem ſuſceptionem primę tonſuræ, eo quod ipſa etiam intelligatur nomine Ordinis, *cap. dum contingat de ætate, & qualitate*, vel eſto Ordinis nomine non veniat, quia eſt inchoatio, & diſpoſitio ad illos, & conſtituit hominem in ſtatu Clericali, ac capacem iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, & beneficiorum Eccleſiaſticorum (Suarez *ſupra*. Auila *de Cenſur. par. 7. diſp. 2. dub. 6.* Cornexo *ſupra*) nihilominus non eſt improbabilis ſententia contraria, poſito quòd prima tonſura non ſit Ordo, quia cum hic agatur de pœnis Irregularitatis, & pœnarum materia cum ſit odioſa, non debeat ampliari, ſed reſtringi, ideo ſequi videtur in præſenti nomine Ordinis non venire primam tonſuram. Diana 4. *par. Tract. 2. Reſolut.* 88. Secũdus effectus Irregularitatis eſt impedire vſum Ordinum iam ſuſceptorum. Intelligitur autem diuerſimode: nam quando irregularitas eſt totalis impedit omnem executionem Ordinum ſuſceptorum; quando verò eſt partialis, prohibet ſolum illum actum cui ponit impedimentum, iuxta dicenda inferius. Nauarrus *ſupra num.* 200. Cornexo *ſup.* Bonacina *d. diſp. 7. punct. 4. num.* 2. Hinc eſt, quod irregularis exercens Ordines aliàs ſuſceptos peccat mortaliter, quamuis nullam propterea nouam aliam Irregularitatem incurrat, propter dicta ſupra. Cornexo *ſupra*. Tertius effectus irregularitatis eſt facere hominem incapacem beneficij Eccleſiaſtici, itaut collatio illius ipſi facta nulla, & irrita ſit, nec poſſit fructus beneficij percipere, propter dicta ſupra verbo *Beneficium num.* 7. Circa quæ notandum primò, Irregularitatem ſuperuenientem non priuare Beneficiarium beneficio ante Irregularitatem obtento, cum nullus textus id ſuadeat. Nauarrus *ſupra num.* 251. Auila *ſup.* Cornexò *ſupra dub.* 2. Vnde conſequenter Beneficiarius, qui in Irregularitatem incidit, licet ſtatim debeat quærere diſpenſationem, vel beneficium dimittere, interim tamen poteſt illud retinere, & fructus percipere, ſi muneri ſuo ſatisfaciat per ſe, vel per alium; illudque reſignare, ſi ei placuerit in fauorem alterius, ſicut antea, cum adhuc retineat titulum, & Ius beneficij. Bonacina *ſup. nu. 9. &* 10. ex Suarez, Filiucio, & Coninch. Debet tamen beneficio priuari per ſententiam, iuxta *cap. ex litteris de exemptionibus Prælatorum*. Cornexo *ſupra*. Layman. *ſupra num.* 2. Secundò nota, quòd licet ſententia affirmans collationem beneficij factam Irregulari irritam eſſe, nec illum poſſe percipere fructus, communis ſit, & per conſequens in praxi tenenda, quam docent Nauarrus, Auila, & Cornexo ſupra, poſt plures alios (pro quo vide Dianam *ſupra Reſolut.* 37. cum alijs quos refert) nihilominus probabile eſt oppoſitum, ſcilicet talem collationem illicitam ſolum eſſe, & irritandam, quemadmodum poſt Silueſtrum putant Cornexo, Layman. & alij. Tertiò nota, quòd licet communis etiam ſen-

tentia ſit Irregularem, cui facta eſt collatio beneficij, non poſſe illud retinere, aut percipere fructus, niſi prius obtineat diſpenſationem in Irregularitate, & ea obtenta, curet beneficium de nouo ſibi prouideri ab eo ad quem ſpectat prouiſio, prout tenent Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſup. num.6.* poſt Auilam, Henriquez, Couarrubiam, & alios; eo quod talis collatio in principio fuerit nulla. Nihilominus probabile etiam eſt ſufficere, quòd de nouo impetret diſpenſationem in Irregularitate, & intruſione, ſine noua alia collatione, propter dicta *tomo 2. cap.13.num.52.* & ſupra verbo *Beneficium num.10.* cum conditionibus tamen ibi aſſignatis, prout etiam tenet Layman. *ſupra num. 3.* Nota etiam quartò, quòd cum dicitur Irregularẽ eſſe incapacem beneficij, intelligitur de illo beneficio, quod habet annexum aliquem actum incompoſſibilem cum dicta Irregularitate. Vnde quando Irregularitas eſt partialis, & ſolum priuat determinatè aliqua functione, & non omnibus, prout eſt in caſu de quo fit mentio. *cap.2. de Clerico ægrotant.* poterit talis Irregularis obtinere illud beneficium, cui non eſt annexa talis functio; Suarez *dicta diſp.40 ſect. 2. num.38.* Cornexo *ſupra*. Quartus effectus Irregularitatis numerari poteſt, quòd reddat ſubiectum incapax iuriſdictionis ordinariæ, cum iuriſdictio ordinaria ſolum detur propter beneficium, officium, aut titulum ſpiritualem ordinatum ad functiones Ordinis, quorum incapax eſt Irregularis. Cornexo *ſupra dub.3.* Bonacina *ſupra num. 12.* ex Suarez, Filiucio, & alijs. Notans etiam Irregularem nõ eſſe incapacem iuriſdictionis delegatæ, cum iſta non fundetur in beneficio, officio, aut titulo ſpirituali, nec dirigatur ſemper ad exercitium Ordinum.

6 Ex dictis autem colligi poteſt, quoad praxim Regularium, quæ ſint illa, quæ illis prohibita ſunt, ſi in Irregularitatẽ inciderint, & quæ non ſint prohibita. Primò enim, ſi ipſi ordinati non fuerint, prohibitum illis erit ante diſpenſationem obtentam Ordines maiores, minores, vel primam tonſuram, iuxta dicta, ſuſcipere. Secundò etiam, ſi ordinati fuerint, Ordines quoſcunque, ſiue maiores, ſiue minores exercere. Intellige, quoad minores ea ratione, qua à Clericis ſolum exerceri poſſunt, iuxta dicta verbo *Excommunicatio num. 13.* Similiter prohibitum eſt illis Sacramentaliter abſoluere à peccatis, aut miniſtrare ex officio aliquod Sacramentum; quia iſta ſunt actus Ordinis Sacerdotalis. Item facere officium Hebdomadarij, dicere *Dominus vobiſcũ*, & benedicere aquam, oliuas, oleum, nuptias, & ſimilia, ſeu conſecrare Eccleſias, Altaria, ornamenta &c. quia hæc etiam ſunt actus Ordinis, vel Ordini annexa. Itẽ obtinere Prælaturas in Religione, vt ſunt Generalatus, Prouincialatus, Prioratus, & ſimilia, quia etiam veniunt in præſenti nomine beneficij Eccleſiaſtici, iuxta dicta *tomo 1. cap. 15.*

num.

num.32. & ſupra verbo *Beneficium num.3.* Vnde ſicut Irregularis incapax eſt recipiendi quæcunque beneficia, ita etiam & iſta. Idem dico de Commiſſariatibus Generalibus, vel Prouincialibus, quæ aliquo modo ſunt Prælaturæ, iuxta dicta ſupra verbo *Commiſſio Commiſſarius num. 8.* videlicet, quando habent annexam iuriſdictionem ordinariam, aut quando dantur propter functiones aliquas Ordinis, vt puta abſoluere ſacramentaliter, & ſimilia, non autem ſi dentur propter aliquas functiones ſolum ad forum externum pertinentes, vt ſunt formare proceſſus, iudicare &c. De his & alijs concernentibus Nauarrus *lib.5.conſil.conſil.3.de homicidio num.*4.Suarez *d.ſect.2. per totam.* Henriquez *lib.14.cap.2.*Auila *ſupra dub.6.*Cornexo *ſup.dub.2.3.&4.* Bonacina *ſup.punct.4.* ferè per totum. Layman.*ſup.num.2.* Peirinis *tom.2.de Prælato quæſt.2.cap.5.§.3. à num.*43.

7 E contra verò poteſt Religioſus irregularis, ſicut & quicunque alius etiam Irregularis, exercere omnes actus quantumuis Sacros, & Ordinum minorum, qui per laicos exerceri poſſunt, quatenus ſcilicet per illos exerceri poſſunt, ſine ſolemnitate vlla videlicet; quia actus, qui per laicos exerceri poſſunt non ſunt actus Ordinis. Vnde conſequenter poteſt ingredi Eccleſiam, aſſiſtere Officijs diuinis, audire Miſſam, imo, & illi inſeruire, eo modo, quo laicus id facere poteſt, lucrari Indulgentias, ſi aliàs ſit in gratia, & particeps eſſe ſuffragiorum Eccleſiæ. Item dicere Officium canonicum, imo illud tenetur dicere, ſi aliàs ſecluſa Irregularitate ad id tenebatur, propter dicta verbo *Excommunicatio num.* 15. Poteſt etiam illud, aut quodcunque aliud officium in Choro, aut Eccleſia cantando dicere, dummodo id non faciat eo modo quo à Clericis ſolum id effici poteſt. Item recipere omnia Sacramēta, Ordine excepto, cū Irregularitas non priuet vſu paſſiuo aliorū Sacramentorū, quam Ordinis. Circa Pœnitētię verò Sacramentū, nota poſſe abſolui à peccato, propter quod incurſa eſt Irregularitas; illa manēte, quia Irregularitas non priuat vſu paſſiuo Sacramenti Pœnitētiæ, nec peccatū habet connexionem cum Irregularitate, ſed ſicut Irregularitas poteſt tolli per diſpenſatiunē ipſo manente, ſic è contra ipſū poteſt tolli per abſolutionē, Irregularitate manente, cū non propterea reſeruatum cenſeatur ex eo quod Irregularitas reſeruata ſit. Poteſt etiā in caſu neceſſitatis Baptiſmum ſine ſolemnitate miniſtrare, quia id etiam facere poteſt laicus. Imo & Sacramentum Pœnitentiæ in neceſſitatis articulo, ſi aliàs ſit Sacerdos, propter dicta, & ſi fuerit Parochus, aſſiſtere Matrimonio, quia hoc non eſt actus Ordinis, ſed iuriſdictionis. Item iuxta opinionem probabilem aliquorum, quam retuli ſupra verbo *Electio n.8.* eligere, ſeu habere vocem actiuam in electionibus, quia hoc non eſt actus Ordinis, ſed veluti iuriſdictionis. Poteſt

etiam ab Epiſcopo munus Confeſſarij validè obtinere, quia hoc ſolũ importat iuriſdictionem delegatam acquirere, quod non prohibetur per Irregularitatem, vt dictum eſt. Licet autem hanc facultatem non poſſit licitè exercere in Sacramentali foro, quia hoc importat actum Ordinis Sacerdotalis, validè tamen vti poteſt illa, ſicut etiam valida erit cõſecratio ab illo facta. Similiter, ſi Prælatus fuerit, poteſt exercere omnes actus, qui ſunt meræ iuriſdictionis, quales ſunt abſoluere a cenſuris extra Sacramentum, imponere illas, diſpenſare, committere alijs facultatem abſoluendi etiam ſacramentaliter, & ſimilia. De his, & concernentibus Nauarrus, Suarez, Henriquez, Auila, Cornexo, Bonacina, Layman. & Peirinis relati.

8 An & quando dubius de Irregularitate cenſeri debeat Irregularis, ſiue dubium ſit iuris, ſiue facti, habes ſupra verbo *Dubia Regularia n.*8. De modis autem quibus tollitur Irregularitas, quem triplicem eſſe communiter aſtruunt Doctores, ſcilicet per Baptiſmũ, per Profeſſionẽ in Relig. & per diſpenſationem, quibus etiam meritò alij addũt quartum, ſcilicet per ceſſationem cauſæ, commodiùs agetur, dum de ſingulis ſpeciebus Irregularitatis dicetur, quia non omnes illæ omnibus ijs modis indiſcriminatim auferri poſſunt, ſed iuxta particulares naturas ipſarum. Vide Sayrum *lib.7. cap.*13. Maiolum *lib.5.cap.*51. & Toletum *in Summa lib.*1. *cap.*89.

9 Nunc iam ſpecialiter agendum de ſpeciebus Irregularitatis, & primò de illis, quæ incurruntur propter defectum inculpabilẽ, quæ ſolent appellari, ex defectu. Inter quas prima vocatur ex defectu animæ. Triplex autem eſt animæ defectus Irregularitatem inducens, ſcilicet defectus vſus rationis, defectus ſcientiæ, ſeu litteraturæ, & defectus fidei. De defectu vſus rationis id conſtat, tum ex iure humano, propter dicenda, tum ex iure diuino, & naturali, quia qui non poteſt Ordines rectè exercere, inhabilis eſt ad eos ſuſcipiendos, ac per cõſequens irregularis, carens autem vſu rationis, non poteſt Ordines rectè exercere, vt de ſe patet. Cornexo *ſupra diſp.3.dub. vnic.* Bonacina *ſupra punct* 1.*num.*1. In hac autem Irregularitate, cum ſit iure naturali introducta, nec Papa diſpenſat, ac per conſequens nec Epiſcopus, aut Prælati Religionum propter quæcunque priuilegia Papæ, nec tollitur per Baptiſmum, aut caſu dato, per Profeſſionem Religionis, benè tamen per ceſſationem cauſæ, ſcilicet ſi certò adueniat vſus rationis, vt conſtabit ex dicendis.

10 De defectu ſcientiæ, ſeu litteraturæ, id etiam conſtat ex *ca. Illiteratos diſt.*36. & Concil. Trident *ſeſſ.*22.*cap.*2. *& ſeſſ.*23.*cap.*4. 11. 13. *&* 14. vbi ſcientia quæ requiritur ad ſingulos Ordines exprimitur, Nauarrus *ſupra num.*205. Toletus *ſupra cap.*64.*num.*6. Imo quando

iſte

iſte defectus talis eſt, vt quis ignoret neceſſaria ad vſum Ordinum, non ſolum inducit inhabilitatem ad Ordines ſuſcipiendos, ſed etiam ad vſum ſuſceptorum, ſiue mala fide, ſiue etiam bona ſuſcepti ſint, cum hęc Irregularitas non ſit inducta propter culpam, ſed propter defectũ. Suarez *ſupra diſp.* 51. *ſect.* 1. Cornexo *ſupra*. Cum autem inducta ſit iure diuino, & naturali præſcribente non eſſe admittendos ad aliquod munus, qui illud exercere neſciunt ideo nec Papam poſſe in eo diſpenſare quantum ad id quod de iure diuino, aut naturali importat tenent Maiolus *lib.* 1. *cap.* 32. Suarez *ſupra num.* 11. & alij, quod multo magis de Epiſcopis, aut Prælatis Religionum propter Papæ priuilegia, dici debet. Solum ergo per ceſſationem ignorantiæ tolli poterit Suarez *num.* 10. Et etiam a Papa ſi permitteret, quod aliquis ordinaretur ſcientia debita carens, dummodo Ordinibus non vteretur donec illam adquireret. Suarez *num.* 11. Cornexo *ſupra*. Non tolli autem per Baptiſmum, aut Profeſſionem Religionis omnes cõmuniter ſupponunt. Quid verò ſentiendum de Regulari linguam Latinam non callenti, an poſſit ab Epiſcopo ordinari, dixi *tom.* 1. *cap.* 14. *num* 24.

11 De defectu autem fidei id quoque conſtat, ſi animaduertamus, per eum non intelligi illum defectum fidei, quem habet non baptizatus, hic enim propriè Irregularitas non eſt, quia Irregularitas eſt priuatio capacitatis Ordinis, ac proinde ſupponit ſubiectum capax, quale non eſt homo ante Baptiſmum, iuxta dicta *ſupra num.* 4. Cornexo *ſupra diſp.* 4. *dub.* 1. Per fidei ergo defectum intelligitur eſſe Neophytum. Neophyti enim ſunt Irregulares *d.* 48. *ca.* 1. *&* 2. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 13. Maiolus *lib.* 1. *cap.* 31. Neophyti autem vocantur illi, qui nouiter in adulta ætate cõuerſi ſunt ad fidem ex Iudaiſmo, Mahumetiſmo, vel Gentiliſmo. Nauarrus *ſupra num.* 205. Toletus *ſupra cap.* 64. *n.* 5. Poſtquam verò per aliquam temporis moram inſtructi bene fuerint in fide arbitrio Epiſcopi non ſunt Irregulares, *cap. eam te de Reſcript.* Nauarrus, & Toletus *ſupra*. Cum verò hæc Irregularitas iure Eccleſiaſtico introducta ſit, fundato in illo Pau. 1. Timoth. 3. de Epiſcopo: *Non Neophytum, ne in ſuperbiam elatus &c* non ſolum tolletur per ceſſationem cauſæ, ſcilicet nouitatis in fidei ſuſceptione, vt dictum eſt, ſed etiã ex Papæ diſpenſatione. Bonacina *q.* 2. *puncto* 1. *n.* 6. ex alijs. Quod idem dico de priuilegijs plurĩũ Religionũ, quorum aliqua addixi *to.* 1. *c.* 18. *n.* 40 quibus Papa concedit quibuſdã Prælatis ipſarũ facultatem diſpẽſandi cum ſuis ſubditis in omnibus Irregularitatibus exceptis illis, quæ oriuntur ex homicidio voluntario, mutilatione mẽbrorum, & bigamia, nulla enim ratio eſt cur ab hac generali conceſſione excipiatur hæc Irregularitas. Non verò tolli per Baptiſmum, aut Profeſſionem Religioſam prò cõpetto eſt. Vide 4. *to.* verb. *Neophytus.*

Digitized by Google

12 Secunda ſpecies Irregularitatis eſt, quæ oritur ex defectu corporis,qui vel impedit vſum,& exercitium congruum Ordinis, qualis eſt carentia viſus,& luminis oculi ſiniſtri, qui dicitur oculus canonicalis, ita vt non poſſit commodè per oculum dextrum legi Canon Miſſæ ſine indecora faciei conuerſione, nodus in lingua, itaut verba integra proferri non poſſint,cæcitas, aut ſurditas totalis, carentia brachij, vel manus,ſeu digiti pollicis,aut indicis, amentia,furia,phreneſis,morbus caducus, eſſe arreptitium, vel Dæmoniacum,aut ita abſtenium,vt vinum guſtare non poſſit ſine periculo vomitus &c. vel qui notabilem gignit deformitatem, aut horrorem, qualis eſt regulariter naſi amputatio,carentia alicuius oculi,vel inſignis macula in illo, lepra, aurium abſciſſio,quæ nullo modo celari poteſt, paruitas ſtaturæ,vel gibboſitas nimium deformis, morbus gallicus foris apparens &c. Ita enim colligitur,tum ex indecentia, quæ eſt, quòd tales defectus patientes aſſumantur ad Ordines, vel ſi aſſumpti ſunt, illos exerceant, tum ex varijs iuribus præſertim *d.*55. per plures canones, & *tit.de corpor. vitiat. & de Cleric.ægrotant.* per plura capita. Nauarrus *ſupra num.* 198 199. & 200.Sayrus *lib.6.cap.7.*Toletus *lib.* 1.*cap.*63.Cornexo *ſup.diſp.* 12. & 13. & alij communiter Iudicare autem de huiuſmodi defectibus, quando res eſt dubia, an impediant vſum congruum Ordinum, vel notabilem generent deformitatem,licet communiter dicatur pertinere ad Epiſcopum *argum.cap.2.de corp.vitiat.* hoc tamen intelligi debet de non exemptis, exempti enim,& Regulares quoad hoc ſubduntur Prælatis,à quibus Dimiſſorias ad Ordines accipere poſſunt.Siquidē illi habent ſupra ipſos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Ita contra Silueſtrum, & Nauarrum tenent Suarez *ſupra diſp.*51.*ſect.*2. *n.*16. Auila *ſupra diſp.*3.*dub.*2. Layman. *ſupra cap.*7. *num.*6. & probabile cenſet Cornexo *d.diſp.*12. Aduertunt tamen nihilominus Suarez, & Layman in poteſtate Epiſcopi Ordines conferentis eſſe admittere, & recipere tale arbitrium. Hæc porrò Irregularitas cum non tollatur per Baptiſmum,aut Profeſſionem, cum ex nullo iure id conſtet,neceſsè eſt, quod tollatur, vel per ceſſationem defectus in quo fundatur, quando conſtat certo ceſſaſſe, vel per Papæ diſpenſationem, prout communiter Doctores ſupponunt. Conſequenter etiam hæc diſpenſatio dari poteſt quoad Regulares, propter priuilegia Sūmorū Pōtificū Prælatis aliquarū Religionū conceſſa ad diſpenſandū cū ſuis ſubditis, in omnibus irregularitatibus,tribus illis exceptis,homicidij volūtarij, mutilationis membrorum, & bigamię, quorum priuilegiorum aliqua retuli *to.*1.*c.* 18.*n.*40.Vide Bordon.*Reſol.* 11. *à n.*7. Aduertenda tamē circa hæc ſunt duo illa, quæ ſimiliter aduerti ſupra verbo *Infamia num.*18. Scilicet,non obſtante vniuerſalitate horum priuilegiorum

non

non poſſe Prælatos dictarum Religionum diſpenſare cum ſuis ſubditis in huiuſmodi Irregularitate, quæ ex defectu corporis procedit, quãdo ex eo ſequatur aliquod ſcandalum, prout etiam tenet Layman. *ſup. cap 9. num.* 7. Nec in caſu quo Papa non ſoleat talem diſpenſationem concedere, propter ibi dicta. De quo etiam Roſella *in Summa verbo Vitiatus num.* 1. Maiolus *lib. 1. de Irregularitate cap.* 18. Auila *par.* 7. *diſp.* 3 *dub.* 3 Layman. *ſup.* Nota etiam quod Peirinis *to. 1. priuileg. Minor. in Conſtit. 2. Iulij 2. num.* 118 referens Crucem *lib. 1. de ſtatu Relig. cap. 6. dub.* 17. *concl.* 2. aſſerit Prælatos Regulares (intellige habẽtes priuilegia relata) poſſe diſpenſare cum ſubditis habentibus membrum abſciſſum, etiã ſua culpa, & manifeſtum, vt ſi careant oculo dextro, vel digito, qui non ſit pollex, quia in his diſpenſat Epiſcopus. Limitari tamen hæc debent, iuxta modo dicta, & dicenda infra *nu.* 76.

13 Ad hanc ſpeciem irregularitatis reducitur illa qua affecti ſunt hermaphroditi, ideſt, habentes vtrumque ſexum maſculi, & fœminæ. Hi enim ſicut alij monſtruoſi Irregulares omnino ſunt. Nam ſi æquè polleant vtroque ſexu, vel fœmininus præualeat, omnino incapaces Ordinum ſunt, cum non ſint viri, ſed fœminæ, vel neutrum. Nauarrus *ſupra num.* 203. Sayrus *lib. 6. cap.* 8. Cornexo *ſupra diſp.* 12. Si vero in ipſis præualeat maſculinus ſexus, licet abſolutè tales capaces Ordinum ſint, quia ſunt verè viri, quia tamen indecens omnino eſt, quod ad Altaris miniſterium aſſumantur talia monſtra, maximè ſi defectus publicus ſit; ideo admitti nõ poſſunt ad Ordines Sacros, niſi ex Papæ diſpẽſatione. Nauarr. Sayr. & Cornex. *ſup.* ac Bonacina *ſup. punct.* 2. *n.* 13. Quam vt credo, numquam conceſſit, ac per conſequens nec comprehendi in generali priuilegio Prælatorum Religionum, de quibus ſup. An verò tales hermaphroditi admitti poſſint ad Religiones, dixi *tom.* 1. *c.* 2. *n.* 20. & tractat Bonacina ſup. ex Nauarr. Vgolin. Henriqu. & alijs.

14 Similiter de fœmina in virum conuerſa (quem caſum ſæpius cõtigiſſe hiſtoriæ narrant) idem dicendum eſt, abſolutè ſcilicet eſſe capacem Ordinum, cum re vera talis perſona maſculus ſit. Cornexo, & Bonacina ſupra ex Suarez, Filiucio, & alijs. Non tamen vllatenus admitti debere ad illos, propter maximam indecentiam, quæ eſſet, quod in Altari miniſtret is qui aliquando fœmina fuit. Victorellus in *Additionibus ad Toletum lib.* 1. *cap.* 63. ex Maiolo. Quo ad diſpenſationem verò idem dicendum, ac de hermaphroditis.

15 Nota tandem, quod alius quicunque defectus corporis, qui neque vſum congruum Ordinum impediat, nec deformitatem notabilẽ generet, nullo modo Irregularitatem inducunt. Non enim eſt fundamentum aliquod ad id aſſerendum. Sotus *in* 4. *d.* 25. *q.* 3. *art* 3. Toletus *d. cap.* 63. *num.* 4. Auila *ſup. diſp.* 3. *dub.* 1. & alij communiter.

Digitized by Google

16 Tertia ſpecies Irregularitatis, quæ etiam ex defectu procedit, eſt illegitimitas, ſeu defectus natalium. Illegitimi enim ſunt Irregulares, iuxta dicta verbo *Illegitimi*, vbi etiam qualiter illa per Profeſſionem in Religione approbata tollatur quoad Ordines ſuſcipiendos, & non quoad officia Religionum, niſi per Papæ diſpenſationem, vel per priuilegia ipſius aliquibus Religionibus conceſſa, iuxta modum tamen ibi aſſignatum. Supponitur autem huiuſmodi defectum non tolli curſu temporis, vel per Baptiſmum. Vide Sayrum *ſupra cap.* 11. & Bonacina *ſupra punct.* 3. *à num.* 14. Ac nota ex Riccio *in praxi aurea Reſolut.* 311. quod non reijcit Barboſa *de iure Eccleſiaſt. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 191. Irregularitatem hanc illegitimitatis per Profeſſionem ablatam, Profeſſione illa annullata, reuiuiſcere.

17 Quarta ſpecies Irregularitatis eſt ex defectu ætatis, qui enim ætatem à iure requiſitam ad ſingulos Ordines non habet, irregularis eſt ad illos recipiendos *ca.* 1. *diſt.* 50. & *cap. vlt. de tempor. Ordinat.* Nauarrus *ſup. num.* 202. Toletus *ſupra cap.* 61. *num.* 1. Cornexo *ſupra diſp.* 16. Quæ vero ſit hæc ætas dixi *to.* 1. *c.* 14. *n.* 1. & ſupra verbo *Aetas n.* 6. Tollitur autē hæc Irregularitas dupliciter, ſcilicet primò adueniente ætate, ſecundò ex Papæ diſpenſatione. Nauarrus *ſupra*. Graſſius *prima par. deciſ. lib.* 4. *cap.* 27. *num.* 22. Supponitur autem hanc irregularitatem non tolli, neque per Baptiſmum, neque per Profeſſionem Religioſam, cum nullum fundamentum ſit ad id aſſerendum. Per priuilegia autem Prælatorum Religionum, de quibus ſupra, quamuis videatur tolli poſſe; cœterum, quia ea abrogata ſunt à Concilio Tridentino *ſeſſ.* 23. *cap.* 12. (Nauarrus ſupra) & eſto aliqua poſt idem Concilium cum eadem vniuerſalitate cōceſſa ſint, quale eſt illud Gregorij 14. pro Clericis Miniſtrantibus infirmis, quod retuli *to.* 1. *c.* 18. *num.* 35. Quia tamen Clemens Octauus in Bulla *Romanum Pontificem*, quam etiam retuli dicto *cap.* 14. *num.* 1. moderans Conſtitutionem quamdam Sixti 5. quam ibidem retuli, punctum hoc reduxit ad terminos Conc. Trid. & Conſtitut. Pij 2. ideo ſprædicta priuilegia quo ad hoc nihil ſuffragantur, niſi forſan aliquod illorū poſtea cōceſſum ſit cum reuocatione Concilij Trid. quod mihi non conſtat. Bordon. *ſup. num.* 25. De quodam autem viuæ vocis oraculo Pij 5. quid ſentiendum ſit, dixi eo *cap.* 14. *num.* 1. Regulares ergo ante legitimam ætatem Ordines ſuſcipientes ſuſpenſionem incurrunt, iuxta dicta eo loco *num.* 2. & ſi in illis ante legitimam ætatem ſe exerceant, fiunt nouo titulo Irregulares, ob violationem ſuſpenſionis per exercitium Ordinis Sacri. Cornexo *ſup. diſput.* 16. Bonacina *ſup. punct.* 4. *num.* 1. Addit Cornexo tolli hanc Irregularitatem virtute Bullæ Cruciatæ. Sed tu conſule dicta verbo *Bulla Cruciata num.* 30.

Quinta

Digitized by Google

18 Quinta ſpecies Irregularitatis etiam ex defectu procedens oritur ex ſeruitute, ſerui enim Irregulares ſunt, prout habetur ex *diſt*.54. per totam,& in *tit. de ſeru. non ordinan.* Bacconius *in 4.diſt*.25. *quæſt*.5. Siluester *in Summa verbo Ordo quarto q*.2. Nauarrus *ſupra nu*. 204. Sayrus *ſupra cap*.14. Inducta autem eſt hæc Irregularitas ab Eccleſia, tum quia per ſeruitutem, veluti obſcuraretur dignitas Sacerdotalis, tū quia cum ſerui non ſint ſui iuris, ſed Dominorum, non poſſunt congruè addicti eſſe Eccleſiæ obſequijs. Cornexo *ſupra diſp*. 14. *dub*. 1. Bonacina *ſupra punct*.4.*num*.2. Si vero ſciente,aut conſentiente Domino ſeruus ordinaretur, liber remaneret. *ca. ſi ſeruus* 2.*d*.14. Nauarrus *ſupra*. Toletus *ſupra c*.59. Si autem abſque Domini conſenſu ordinaretur in minoribus, ſeruus remaneret, ſecus ſi Maioribus initiaretur. Tunc enim adquireret libertatem ſoluendo Domino pretium, vel trando alium ſeruum in ſui locum, alioquin adhuc compellitur inſeruire in ijs rebus quæ non dedecent ſtatum Clericalem. De quo Nauarrus, Toletus, Sayrus, Cornexo, & Bonacina relati. Epiſcopus præterea,qui ſeruum,Domino contradicente,ordinaret, non ſolum peccaret mortaliter propter damnum ipſi illatum, ſed etiam teneretur ad reſtitutionem duplicati pretij. *ca. ſi ſeruus abſente Domino*. Toletus *ſupra*. Layman. *ſupra cap*.8. *num*.1. Tollitur autem hæc Irregularitas, primò,ceſſante ſeruitute.*ca. nulli d*. 54.& *cap*. 1. *de ſeru. non ordinand.* Toletus, & Cornexo *ſupra*. Secundò, ex ſolius Papæ diſpenſatione,non Epiſcopi, cum conſtet ex dictis puniri Epiſcopum ordinantem ſeruum. Toletus *ſupra*. Cornexo *ſupra dub*.4 Vnde nec per priuilegia Superiorum Religionum de quibus, ſupra dixi, tolli poſſe credo hanc Irregularitatem, etiam caſu dato, quod ſeruus validè profeſſionem emiſiſſet manente ſeruitute. Videtur enim ſpeciali nota digna cum nunquam, aut rariſſime in ea diſpenſetur,ac per conſequens non comprehendi in generali conceſſione diſpenſandi in omni Irregularitate, iuxta dicta etiam ſuperius. Quid vero dicendum de profeſſione Religionis, an ſcilicet per ipſam tollatur hæc Irregularitas,videtur conſequenter ad dicta *tom*.1.*cap*.2.*num*.21.& *cap*.14.*num*.20. dicendum,quod in caſu quo profeſſio ſerui valida ſit,per eam tollatur huiuſmodi Irregularitas,cum per ipſam iam non ſit ſub iure ſui Domini, ſed Religionis. Supponitur autem per Baptiſmum non tolli, cum conſtet ſaltem multis regionibus ſeruum infidelem adhuc poſt Baptiſmum remanere ſeruum.

19 Ad hanc ſpeciem Irregularitatis, reducitur ea, quam contrahunt alij,qui etſi veri ſerui,aut mancipia non ſint, nihilominus quia alijs, vel certo alicui muneri addicti, ſeu obligati ſunt, itaut Eccleſiæ obſequijs inſiſtere commodè non valeant, ab Ordinibus arcentur, dum

tales

tales perſeuerant. Huiuſmodi ſunt, non ſolum coniugati, vt dicetur in Tractatu de Matrimonio, ſed etiam obligati ad ratiocinia, ex *cap. vnic de obligat. ad ratiocinia*. & *ca. 3. diſt. 54.* Dicuntur autem obligati ad ratiocinia illi, qui habent adminiſtrationem publicam, vel priuatam cum obligatione reddendæ rationis illius, cuiuſmodi ſunt Tutores, Procuratores, Curiales, Iudices, Milites, & ſimiles. De quibus Siluester *ſupra verbo Ordo quarto quæſt. 2. & 3.* Toletus *cap. 60.* Sayr. *ſupra*. Cornexo *dub. 2. 3. & 4.* & alij. Hinc huiuſmodi ratiocinijs obligati a profeſſione regulari arcentur per Bullam Sixti 5. de qua, & moderatione ipſius per Clem. 8. facta, dixi *tom. 1. cap. 24. num. 17.*

20 Sexta ſpecies Irregularitatis, quæ ex defectu, Sacramenti ſcilicet, procedit, eſt bigamia, de qua latè ſupra verbo *Bigamia* dictum eſt.

21 Septima ſpecies Irregularitatis etiam ex defectu eſt illa, quæ incurritur propter homicidium, ſeu mutilationem iuſtè factam, vel cooperationem ad ipſa. Eccleſia enim videns occiſorem, ſeu mutilatorem alterius etiam iuſtè, aut ad illa cooperantem non præſeferre lenitatem, & ſimilitudinem Chriſti Domini, qui continetur in Euchariſtia, ad quem Ordines referuntur, illum irregularem eſſe voluit, ob defectum ſcilicet talis lenitatis, & manſuetudinis, prout ex multis iuribus paſſim referunt Doctores, ſpecialiter, ex antiquioribus Michael de Bononia *in 4. diſt. 25 quæſt. 2. art. 1.* & ex modernis Nauarrus *ſupra num. 212.* & Cornexo *ſupra diſput. 11. num. 1.*

22 Notandum tamen primò, ad incurrendam hanc irregularitatem requiri, vt occidens, vel mutilans, ſeu cooperans &c. ſit baptizatus, quia iura ſolum loquuntur de baptizatis. *can. ſi quis Viduam diſt. 50.* Nauarrus *ſupra num. 209.* Suarez *ſupra diſp. 47. ſect. 1. num. 1.* Secundò requiritur, vt eam incurrens ſit doli capax, tum ex Clementina *ſi furioſus de homicidio*; tum quia actus irregularitatem inducens debet eſſe humanus, ac per conſequens elicitus a doli capace. Bonacina *ſupra quæſt. 4. punct. 1. num. 2.* Tertiò requiritur ad incurrendam hanc irregularitatem, vt cooperatio ad mortem, ſeu mutilationem non ſit multum remota, aut per accidens. Ita ex Doctoribus *in cap. Tua nos de homicid.* Vnde qui ex officio vendit funem, aut gladium quo reus ſuſpenditur, aut iugulatur, non erit Irregularis. Cornexo *ſupra*. Layman. *lib. 3. de Iuſt. Tract. 3. par. 3. cap 7. num. 2.* Secus verò ſi hæc, vel alia ſimilia inſtrumenta venderet determinatè ad talem effectum; ſic enim intelligo Nauarrum *ſupra num. 217.* Quartò requiritur, vt mors, ſeu mutilatio re ipſa ſequatur, quia propter intentionem præcisè id faciendi non incurritur Irregularitas. Suarez *ſupra num. 3.* Cornexo *ſupra*, ex Nauarro, & Sayro. Quintò requiritur, vt talis occiſio, ſeu mutilatio ſit alicuius hominis viui, nec ſufficeret quod ſit hominis

mortui

Digitized by Google

mortui, quia iura loquuntur de occiſione, vel mutilatione veri hominis, qui ſolum eſt homo viuus. Bonacina *ſupra nu.*1. ex Nauarro, Reginaldo, & alijs. Sufficit autem occiſio, ſeu mutilatio cuiuſcunque hominis etiam infidelis, prout ex Sayro *lib.6. cap.15. num.*8. & alijs habetur.

23 Ex his infero primò, quemlibet Iudicem Summo Pontifice inferiorem ferentem ſententiam mortis, vel mutilationis, eſſe irregularem. Ita enim ex multis iuribus probant Doctores, ſpecialiter Nauarrus *ſupra num.* 211. Suarez *ſupra num.*1. Non tamen eſt irregularis Princeps, vel dominus temporalis, qui dedit officium tali Iudici, ex *cap. vlt. ne Clerici, vel Monachi in 6.* Suarez *ſup. num.* 5. Cornexo *ſup.* Idem dico de Epiſcopis, Abbatibus, & alijs Prælatis Regularibus, qui ratione iuriſdictionis temporalis, quam habent, creant tales Iudices, ex *dicto cap. vlt. ne Clerici, vel Monachi.* Molina *Tract.3. diſp.8. n.2.* Layman. *ſupra num.* 4. Etiam ſi tales Iudices creent pro caſu particulari. Cornexo, & Layman. *ſupra* contra Henriquez. Etiam ſi illis dicant in genere quod iuſtitiam faciant. Bacconius *in 4. diſt.25. q.7. art.*1. Dummodo illis non præcipiant, vt reum aliquem in particulari occidant, aut mutilent. Cornexo, & Layman. *ſupra*, ex Nauarro *lib.5. conſil.* 16. *de homicid.* Addit idem Layman. poſſe prædictos Eccleſiaſticos ſententiam mortis latam à prædictis Iudicibus commutare in aliam. Quod admittendum ſi illa pœna in quam commutatur non ſit pœna mortis, aut mutilationis. Illud certum, quod tradentes reum Curiæ ſæculari, prout faciunt Domini Inquiſitores intercedentes pro eo, vt miſericorditer tractetur, non incurrunt Irregularitatem, etiam ſi Curia ſæcularis reum morti condemnet. Tales enim mortis ſententiam non pronunciant, nec exequuntur, ſed ſæculari Curiæ id munus relinquunt, vt ibi eius cauſa peragatur. Medina *in Summa lib.1. c.11. §.16.* Henriquez *lib.14. cap.12. num.5. in commentar. littera* O, & alij. Addit Cornexo *ſup.* Dominos Inquiſitores tradentes hæreticum brachio ſæculari præcisè, & determinatè, vt comburatur, etiam ſi inſtent Iudici ſæculari ne differat executionem, non manere Irregulares, ex priuilegijs Pauli 4. & Pij 5 quæ non vidi.

24 Infero ſecundò, idem proportionaliter dicendum eſſe de Aſſeſſore, propter eamdem rationem, & quia ille eſt quaſi Iudex. Ita Authores relati.

25 Infero tertiò, idem eſſe dicendum de accelerante mortem, ſeu mutilationem dicto, vel facto. Verè enim talis eſt cauſa talis mortis, vel accelerationis, prout ex Nauarro, Auila, Sayro, Maiolo, Reginaldo, & alijs affert Bonacina *ſupra num.* 4. Quod tamen intelligi videtur, dummodo talis acceleratio notabilis ſit. Si enim parua fuerit, excuſa-

Digitized by Google

cuſabilis eſt,prout eam excuſant Henriquez, Auila, & alij citati. Imo Layman. *ſupra nu*.2.ex Soto *lib*.5. *de iuſtitia quæſtione prima art*. 9. §. *Hi, prætabitis* ridet ſcrupulum cuiuſdam Confeſſarij, qui reũm ad ſupplicium comitans, quod aſinum in quo vehebatur pupugiſſet, putaret ſe eſſe Irregularem. Vide Molinam *Tractatu tertio diſputat*. 74. *num*. 4.

26 Infero quartò; idem quoque dicendum de Conſultore in cauſa mortis,vel mutilationis, quando conſulit in caſu particulari imminẽti, vt ſi interrogetur aliquis à Iudice quid agendum cum tali malefactore, & ille reſpondeat eſſe ſuſpendendum. Siluester *in Summa verbo Homicidium* 1. *q*. 8. Toletus *in Summa lib*.1.*cap*. 85. *num*. 6. Quod intellige, ſi talis reſponſio influat in homicidium,prout continget, quando Iudex non erat firmiter paratus ad damnandum reum. Sayrus *lib*. 6. *cap*.18. Bonacina *ſup. num*.6. Si verò talis interrogetur in genere de delicto,vel malefactore,quamuis dicat tale delictum,vel talem malefactorem eſſe dignum morte ſecundum leges, non incurrit Irregularitatem, quia illa reſponſio eſt ſolum ſpeculatiua, & in genere,non practica, & in particulari. Toletus *ibidem*, ex S. Antonino, & alijs. Cornexo *ſupra*. Idem dico, quando interrogatur de malefactore in particulari, ſed ipſe reſpondet ſolum in genere malefactores illius generis eſſe morte afficiendos ſecundum leges. Propter eamdem rationem,& quia ſic dicens non ſuadet occiſionem, ſed ſolum oſtẽdit rei veritatem. Molina *Tract*.3. *diſp*. 74. Cornexo *ſupra*. Laymanus *ſupra num*.4. Quod ſi Iudex inſtet interrogando, quid de hoc particulari reo in tali caſu agendum ſit, reſpondere ſolum poteſt, vt conſulat alios, ius inſpiciat, faciat ius, vel ſimilia. Cornexo, & Bonacina *ſupra*. Quæ omnia maximè notanda ſunt, non ſolum pro Prælatis iuriſdictionem temporalem habentibus, ſed etiam pro Confeſſarijs.

27 Pro quibus addendum vltriùs, non ſolum ipſos, ſicut etiam & Concionatores,poſſe ſine periculo Irregularitatis conſulere Principibus, vt condant legem prohibentem certa delicta ſub pœna mortis, ſeruent leges, purgent Rempublicam &c. (Cornexo *ſup*.) ſed etiam poſſe dictos Confeſſarios non abſoluere Iudicem nolentem occidere reum, quem ſecundum legem occidere tenetur, & eum qui non vult denunciare delinquentem, prout tenetur, dummodo non moueant directè ad id faciendum. Item obligare pœnitentem reum ad confitendum delictum dignum morte, de quo iuridicè interrogatur. Hoc enim totum non eſt eſſe cauſam mortis, ſed facere ſuum officium, & intimare pœnitentibus id, quod tenentur facere. Molina, Sayrus, & Cornexo *ſupra*. Layman. *num*.5. Diana *ſupra Reſolut*. 99.

28 Infero quintò, idem etiam eſſe dicendum de accuſatore, ſeu denunciatore delinquentis in cauſa ſanguinis, eſſe ſcilicet Irregularem ſecuta morte, vel mutilatione. Etenim etiam iſti ſunt cooperatores, prout communiter tradunt Doctores relati. Excipe eum, qui detulit ad Iudicem crimen, quod non erat dignum mutilatione, vel occiſione, nec credebat inde ſecuturam, ſed iudex ex malitia, ignorantia, vel alia cauſa, occiſioni, vel mutilationi tradidit reum. Bonacina *ſup. nu.* 10. ex Nauarro, & Auila. Qui tamen accuſator, vel denunciator, maximè Eccleſiaſtica perſona, ſeu Regularis, excuſetur ab Irregularitate, latè dixi ſupra verbo *Accuſare, & Accuſator à num.* 18.

29 Infero ſextò, idem dicendum ſimiliter de Aduocato accuſatoris, ſeu denunciatoris, eſſe ſcilicet Irregularem, ſecuta morte, ſeu mutilatione rei, non ſolum quia iura generaliter loquuntur de quibuſcunque cooperantibus in cauſa ſanguinis, ſed etiam quia ille practicè docet, & adiuuat accuſatorem. Suarez *ſupra ſect.* 4. *num.* 3. ex D. Antonino, & alijs. Excipit Cornexo *ſupr.* Aduocatum accuſatoris, quando ratione alicuius præcepti, vel propter metum grauem cogitur patrocinari ipſi, propter dicenda à ſimili de teſte *num. ſequenti.* Excipiunt etiam Coninchus, Præpoſitus, & Ioannes de Cruce infra referendi eumdem Aduocatum accuſatoris, quando eſt illi neceſſarius, iuxta ibidem dicenda. An vero idem dici debeat de Aduocato accuſatoris quando deficit in probatione, & propterea punitur pœna tallionis, quæ ſit mors, vel mutilatio, agunt Suarez *ſupra à num.* 5. & Cornexo *ſupra*.

30 Infero ſeptimò, idem pariter dicendum de teſte teſtimonium proferente in cauſa ſanguinis, propter iura, & fundamenta relata, & Authorum communem ſententiam. Nota tamen, quod ſi aliquis leuia, ſeu valde remota dedit ſigna, v. g. alicuius, qui poſtea à Iudice ſuſpenſus eſt, non manet irregularis. Ita enim habetur ex *cap. tua nos de homicid.* Bonacina *ſupra num.* 5. ex Couarrubia, Sayro, & alijs. Nota etiam, quod quando teſtis cogitur ad teſtificandum, vel ex præcepto naturali, vel poſitiuo Superioris, aut metu graui aliquo illi incuſſo, ſatis probabile eſſe excuſari ab Irregularitate, cum id non faciat ſponte, ſed inuitus ad euitandum peccatum, vel malum, quod ipſi tunc imminet. Coninch *de Sacrament. diſp.* 18. *dub.* 10. *num.* 56. Præpoſitus *in 3. par. quæſt. 5. de Irregularit. dub.* 13. *num.* 105. Cornexo *ſupra.* Præmitti tamen debet proteſtatio, de qua ſupra verbo *Accuſator, & Accuſare num.* 18. 19. *&* 20. Saltem ad melius eſſe. Coninch. *ſup.* Similiter in caſu quo accuſator, ſiue laicus, ſiue Eccleſiaſticus accuſare poteſt in cauſa ſanguinis, iuxta dicta ibidem, ſatis probabile etiam eſt, poſſe teſtem teſtificari, facta eadem proteſtatione. Etſi enim in iure, ſolum hoc concedatur accuſatori, quia tamen eſſet inutile hoc

priuile-

Digitized by Google

priuilegium, niſi ipſe etiam teſtis poſſet id facere, quia timore irregularitatis retraheretur à teſtificando, ideo etiam illi cenſetur conceſſum idem priuilegium. Coninch. *ſupra num.* 95. Præpoſitus *ſupra nu.* 104. Ioannes de la Cruce *in Director. par.* 2. *de Irregularitate dub.* 6. *concluſ.* 5.

31 Infero octauò, etiam tabellionem formantem proceſſum, ſcribẽtem, vel legentem ſententiam in cauſa ſanguinis, ea ſecuta, effici Irregularem, prout etiam ex eiſdem iuribus, fundamentis, & Auctoribus elicitur, licet famulus tranſcribens ſententiam iam dictatam à tabellione, vel Iudice, excuſetur ab aliquibus apud Bonacinam *d. num.* 5.

32 Infero tandem, ſatellites, & miniſtros iuſtitiæ capientes, detinẽtes, vel cuſtodientes reum, ſecuta morte, vel mutilatione, irregulares manere, propter eadem fundamenta, & Authores relatos, ſpecialiter Nauarrum *ſup. num.* 217. Laynian. *ſupra num.* 1. Bonacinam *ſupra num* 8. Idem dic de comitantibus ex officio Iudicem deferentem reũ ad mortem, vel ipſum reum ſic delatum. Nauarrus *ibidem*. Secus dic de aſſiſtentibus, ſi enim talis aſſiſtentia eſt ſine vlla cooperatione, non inducit Irregularitatem, licet Clericis in Sacris (idem de Religioſis) id prohibitum ſit, ſaltem ſub veniali ceſſante ſcandalo. *cap. ſententiam ſanguinis, ne Cleric. vel Monach.* & *cap. ex litteris de exceſſib. Prælat.* Nauarrus *ſupra num.* 214. Suarez *d. ſect.* 4. *num.* 10. poſt Angelum, Silueſtrum, & Maiolum.

33 Notandum præterea circa hanc ſpeciem irregularitatis, iuxta dicta ſupra dicto verbo *Accuſator, & Accuſare n.* 18. quod hæc eſt differentia in præſenti de Clericis, ſeu Religioſis, & laicis, quod laici aliqua ex prædictis facientes ſolum incurrunt Irregularitatem huius ſpeciei, ſcilicet defectus lenitatis, cum non faciant contra vllam Eccleſiæ prohibitionem, Clerici autem, ſeu Religioſi è contra, cum faciant contra Eccleſiæ præceptum illis prohibens, ne ſe immiſceant in cauſa ſanguinis. *cap. ſententia ſanguinis* relato, incurrunt Irregularitatem ex delicto. Toletus *d. lib.* 1. *cap.* 85. *num* 6. Bonacina *ſupra num.* 35. ex Molina, & alijs. Licet inter eos controuerſia ſit, an Clerici in minoribus æquiparari debeant quo ad hoc laicis, an vero alijs Clericis.

34 Ad hanc ſpeciem Irregularitatis, quæ eſt ex defectu lenitatis, reducitur ea, quam contrahunt milites in bello iuſto, de qua ſpecialiter, prout ſpectat ad Regulares, latè egi ſupra verbo *Bellum*.

35 Tollere hanc Irregularitatem ex defectu lenitatis, ſeu in illa diſpenſare, cum non tollatur per Baptiſmum, eo quod, iuxta dicta ſupra *num.* 22. ipſa potius ſupponat eſſe baptizatos eos, qui illam incurrunt, nec per Profeſſionem in Religione, quia nullum eſt fundamentum

Digitized by Google

aliud aſcendum, iure communi ſolum pertinet ad Papam, quia nulli id committitur in iure, niſi ipſi. Cornexo *ſupra dub.* 3. ex Sayro. Nec competit id Epiſcopo ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. *de Reformat.* quia ibi ſolum eſt ſermo de Irregularitatibus ex delicto prouenientibus. Nauarrus *ſupra num.* 218. *in fine* Cornexo *ſupra*. Niſi reſpectu Clericorum, propter dicta ſupra verbo *Bellum num.* 22. Quoad Regulares autem vide dicta eo *num.* 22. Ea enim huic intento deſeruiunt.

36 Octaua ſpecies Irregularitatis ex ijs quæ oriuntur ex defectu inculpabili, prouenit ex paupertate, ſeu defectu bonorum temporalium: carentes enim titulo, vel patrimonio ordinari nō poſſunt, propter decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. *de Reformat.* de qua pauca dicenda, cum parum ſpectet ad Regulares, ſiquidem ipſi, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 14. *num.* 10. ſine tali titulo, vel patrimonio ordinari poſſunt, ad titulum videlicet paupertatis, quam profitentur. Quod attinet autem ad ſæculares alibi dicetur, præſertim 4. *tomo verbo Ordo*, & *verbo ſuſpenſio*. Interim videatur Suarez *ſupra diſp.* 51. *ſect.* 3. *in fin.* & Cornexo *ſupra diſp. vlt.*

37 Loquendo autem de Irregularitatibus, quæ proueniunt ex delicto, prima earum ſpecies eſt ea, quæ oritur ex infamia, de qua nihil in præſenti, cum de ea latè actum ſit ſupra verbo *Infamia*.

38 Secunda, quæ aſſignari ſolet, veluti præcedenti annexa, eſt quæ oritur ex pœnitentia publica, & ſolemni; talis enim pœnitentia infamiam ingerit. Maiolus *lib.* 3. *de Irregularit. cap.* 2. & 3. Nota tamen triplicem eſſe poſſe pœnitentiam, ſcilicet ſecretam, ſeu priuatam, vel Sacramentalem, publicam, & Solemnem. Loquendo de prima, certum eſt nullam inducere Irregularitatem, ſicut nec infamiam. Bonacina *d. diſp.* 7. *quæſt.* 3. *punct.* 2. *num.* 2. De publica dicendum, quod ſi talis eſt quòd per illam generetur infamia, quia propter ipſam habetur notitia de graui delicto pœnitentis, tunc inducet Irregularitatem, ſecus vero, quando talis notitia ex illa non habetur. Suarez *ſupra diſp.* 42. *ſect.* 2. *num.* 4. De Solemni verò, quæ olim erat in vſu *ca. ex pœnitentibus d.* 50. & alijs iuribus (Toletus *in Summa lib.* 1. *cap.* 64. *num.* 7.) ſimiliter dicendum, quod ſi modo in vſu poneretur, & ex ea ſequeretur infamia, prout ferè neceſſario videtur dicendum, proculdubio ex ea oriretur Irregularitas, ratione infamiæ. Genuenſis *in prax. cap.* 45. Theſaurus *in praxi par.* 2. *verb. Infamia cap.* 33. § *Tertio pœnitentia*. Si vero in caſu raro talis infamia non ſequeretur, nec etiam induceret Irregularitatem, cum talis Irregularitas non ſit in iure expreſſa. Auila *diſp.* 4. *dub.* 6. & ex eo Additionator Toleti ad *lib.* 1. *cap.* 62. Tollitur autem hæc Irregularitas caſu quo incurratur, eiſdem modis quibus infamia.

Digitized by Google

ſamia in qua fundatur. De quo ſupra verbo *Infamia à num. 16.* vide Theſaurum *ſupra.*
39 Tertia ſpecies Irregularitatis ex delicto prouenit ex rebaptizatione, ſeu iteratione Baptiſmi, ſiue publica, ſiue occulta. Primò enim, qui ſcienter bis, aut pluries Baptiſmum ſuſcepit, eſt Irregularis. *ca. eos de conſecrat. d. 4 ca. confirmandum d. 50. ca. Afros d. 98. ca qui in qualibet 1. quæſt. 7.* Nauarr. *in Man. cap. 27. num.* 146. Toletus *in Summa lib. 1. cap. 70. num. 1.* Dixi *ſcienter*, quia ſi quis in infantia, ebrietate, ſomno &c. rebaptizetur, non fit Irregularis, ob defectum vſus rationis. Etiam ſi poſtea ratam habeat illam rebaptizationem, cum Irregularitas non ſit impoſita huic ratihabitioni, ſed rebaptizationi voluntariæ. Saÿrus *lib. 7. cap. 8.* Cornexo *ſupra diſp. 5. dub. 1.* poſt alios plures. Dixi etiam *ſcienter*; quia ſi quis ex ignorantia iuris, vel facti permitteret ſe rebaptizari, non incurreret dictam irregularitatem. Huiuſmodi enim irregularitas prouenit ex delicto, à delicto autem excuſat ignorantia iuris, vel facti. Sotus *in 4. d. 3 q. vnic. art. 9.* Cornexo *ſup.* Bonacina *ſupra diſp. 7 q. 3. punct. 3. num 3.* alijs relatis. Quomodo autem huic doctrinæ non opponatur *cap. Qui bis d. 4. de conſecrat.* quod contrarium videtur eſſe, lege Cornexo *ſupra*, & Layman. *lib. 1. Tract. 5. par. 5. cap. 2. num. 2.* Dixi etiam *ſiue publica, ſiue occulta*, quia plura ex iuribus relatis ſine vlla diſtinctione loquuntur. Sotus, & Cornexo ſupra ex alijs.
40 Secundò, qui aliquem bis, aut pluries baptizant, ſunt etiam irregulares, ſaltem quoad Ordines ſuperiores non ſuſcipiendos. *ca. 2. de Apoſtat.* Vbi eſt ſermo de Acolytho miniſtrante Sacerdoti rebaptizanti. Vnde idem à fortiori dicendum eſſe de ipſo Sacerdote rebaptizante habetur ex Eccleſiæ conſuetudine, & communi Doctorum. Auila *par. 7. diſp. 7. dub. 1.* Cornexo *ſupra.* Intelligitur autem hæc concluſio ſatis probabiliter, quando crimen eſt publicum, quia in illo *cap 2. de Apoſtat.* ſolum eſt ſermo de caſu publico. Suarez *tom. 3. in 3. par. diſp. 31 ſect. 6.* Toletus *ſupra num. 3.* Layman. *ſupra nu. 1.* contra plures oppoſitum ſentientes. Extenditur hæc Irregularitas etiam ad Acolythum miniſtrantem tali rebaptizationi, ſi delictum eius ſit publicum, propter *d. cap. 2. de Apoſtat.* Layman. *ſupra*, ex alijs. Quãuis autem id extendant aliqui ad parentes, compatres, & alios cooperantes ad rebaptizationem, probabilius tamen eſt oppoſitum, cum *d. cap. 2. de Apoſtat.* ſolum loquatur de Acolytho, & odia ſint reſtringenda. Bonacina *ſupra num. 1.*
41 Impoſita eſt hæc Irregularitas ab Eccleſia propter ſpecialem irreuerentiam, quæ fit Chriſto, & Sacramento Baptiſmi, cum per illud commoriamur, & ſepeliamur ipſi, & qui illud reiterant, eundem Chri-
ſtum,

Digitized by Google

ſtum, veluti iterum crucifigant *ad Hebr.6.ver.6.* Cornexo *ſupra*. Vnde ſic facientes pœna etiam capitis puniuntur *l.2.C.ne ſanct.baptiſm.* Cornexo *ibidem*. Inter ſuſpectos quoque de hæreſi Anabaptiſtarum, & Nouatianorum illos recenſet Theſaurus *in prax. par.* 2. *verbo Baptiſma cap.*1. *num.* 1. Item Clerici deponuntur, & laici debent excommunicari. Theſaurus *ibidem* ex alijs. Nota autem hanc Irregularitatem, & pœnas non effugere illum, qui rebaptizaret, aut rebaptizaretur per vim, aut metum, ſi haberetur intentio baptizandi, vel recipiendi baptiſmum, quia nulla vis, aut metus poteſt cogere aliquẽ ad talem intentionem habendam. Si autem deeſt talis intentio, rebaptizatio erit ficta, & quoad Deum non incurrentur propter ipſam tales pœnæ. Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſupra num.*7.

42 Quamuis autem ſecundum ſententiam Nauarri *ſupra num.*247. & aliorum, etiam per iterationem aliorum Sacramentorum characterem imprimentium, ſcilicet Confirmationis, & Ordinis incurratur, Irregularitas, nihilominus probabilius eſt contrarium, cùm iura ſolũ loquantur de Baptiſmo, & Irregularitas nunquam incurratur niſi in iure exprimatur. Sayrus *lib.6. cap.*8. Auila *par.7. diſp.7. dub.*5. Cornexo *ſupra*. Qui etiam addit idem eſſe de iterantibus alia Sacramenta, vt ſi quis Hoſtiam conſecratam reconſecrare intentaret, talis enim, etſi grauiter peccaret, non tamen contraheret Irregularitatem.

43 Similiter quamuis plurium ſententia ſit eum, qui temere, & ſine dubio probabili rebaptizat aliquem ſub conditione ſi non eſt baptizatus, incurrere etiam dictam Irregularitatem, prout tenent Sayrus, & alij, quos ipſe refert; probabilius tamen eſt oppoſitum, quia ille re vera non habet intentionem rebaptizandi, cum ſolum habeat illam pro caſu, quo non ſit baptizatus, ergo non incurrit Irregularitatem quæ ſolum poſita eſt pro verè rebaptizante ex intentione. Nauarrus *ſupra num.*246. Bonacina *ſupra num.*4. ex alijs.

44 Hæc porrò Irregularitas quam rebaptizans, & rebaptizatus incurrunt, non ſolum tollitur à Papa, quia ipſe eſt ſupra totum ius commune; ſed etiam ab Epiſcopo in caſu occulto, iuxta Concil. Tridentin. *ſeſſ.*24. *cap.*6. cum illa ſit ex delicto. Toletus *ſupra num.*1. & alij relati. Non poteſt tamen tolli per Baptiſmum, quia ſi loquamur de ea quam incurrit, qui permittit ſe rebaptizari ea ſupponit Baptiſmum, ſimiliter, quia neutra incurritur, niſi à baptizatis, vt ſuppoñũt Auila *ſupra dub.* 2. & Additionator Toleti *ſupra ad* §. *Quarto*. Per profeſſionem autem in Religionibus non tollitur, cum non ſit fundamentũ ad id aſſerendum. Credo tamen priuilegia quarumdam Religionum, de quibus dixi *tom.*1.*cap.*18.*num.*40. ad id ſufficere, cum hæc Irregularitas nõ ſit ex illis, quæ in dictis priuilegijs excluduntur. Addit Cor-

Digitized by Google

nexo *ſupra*, tolli etiam ex vi Bullæ Cruciatæ; eo quod, vt ipſe putat per illam diſpenſari poſſunt eæ Irregularitates, quæ ſunt ex delicto, & veluti cenſuræ, qualis iſta videtur. Pro quo vide dicta ſupra verbo *Bulla Cruciata num.*30.

45 Huic ſpeciei Irregularitatis annexa eſt illa quam incurrit, qui ab hæretico ſe baptizari ſinit in adulta ætate. *ca. ſi in qualibet* 1.*quæſt*.7. Secus ſi in infantili ætate baptizetur *ca. placuit*, & *ca. qui apud* 1.*q*.4. Toletus *ſupra* §. *Sexto qui*. Bonacina *ſupra num*.13. ex Suarez, Filiucio, & Reginaldo. Excuſantur tamen illi adulti, qui vel ex ignorantia, vel neceſſitate id faciunt, vt colligi poteſt ex iuribus adductis. Cornexo *ſupra dub* 2. Layman. *ſupra num*. 3. Tollitur autem ſicut præcedens, propter eadem fundamenta.

46 Similiter annexa eſt prædictę Irregularitati ea quam incurrit ille, qui in ægritudine propter mortis periculum baptizatur *d*.57. *ca*. 1. eo quod non præſumitur in eo perfecta, & voluntaria fides. Toletus, & Cornexo *ſupra*. Ordinari tamen poteſt, ſi paucitas adſit miniſtrorũ, & ſi poſtea eius fides probabilis fuerit. Toletus *ibidem*. Layman. *ſupra num*.4. Exiſtimat autem Maiolus *lib*. 3. *cap*. 10. quem alii ſequuntur, hanc Irregularitatem probabiliter extendi poſſe ad eos, qui vi, aut metu, aut alia neceſſitate compulſi baptizantur. Quoad diſpenſationem vero applicari poteſt reſpectiuè doctrina proximè adducta in præcedentibus, eo excepto, quod cum hæc Irregularitas non ſit neceſſario ex delicto, ſed ex præſumptione ipſius, ideo non videtur tunc ſpectare etiam in caſu occulto ad Epiſcopum, cum ex Concilio loco relato ſolùm cõcedatur ſimilis facultas pro Irregularitatibus ortis ex delicto.

47 Pro quarta ſpecie Irregularitatis ex delicto aſſignari ſolet ea, quæ incurritur propter indebitam ſuſceptionem Ordinum, & quia varij modi eam incurrendi aſſignari ſolent, ideo expendendi. Et primò, licet probabilis valde ſententia teneat ligatum maiori excommunicatione recipiẽdo Ordines Sacros effici irregularem (*ca*. 1. *de eo, qui furt. Ord. ſuſcep*. & *cap. cum illorum de ſentent. excommunicat*. Silueſter *ſupra verbo Irregularitas num*. 4. Nauarrus *ſupra num*. 241. Toletus *ſupra cap*. 71. *num*. 1.) Sed oppoſitum cenſetur probabilius, cum talis Irregularitas expreſſa non ſit in iure, & textus in contrarium explicãtur de ſuſpenſione ſimili Irregularitati. Bonacina *ſupra punct*.4. *n*.1. Hurtadus *diſp*.2. *de cenſuris difficult*. 1 *num*. 3. Diana *ſupra Reſol*.55. Idem dicendum de excommunicato recipiente Ordines minores, aut primam tonſuram, propter eadem fundamenta. Nauarr. *de ſentent. excommunicat. conſ*. 28. Naldus *in Summa verbo Irregularis nu*. 18. Idem etiam dicendum de ſuſpenſo, aut interdicto, propter eadem fundamenta cum Suarez, Filiucio, & Sayro, quos refert, & ſequitur Bona-

cina

cina *ſupra num.* 2. contra Siluestrum, Couarrubiam, Reginaldum, & alios probabiliter oppoſitum tenentes. Illud certiùs, excommunicatum excommunicatione minori, etſi peccet recipiendo Ordines quoſcunque, non tamen propterea incurrere Irregularitatem, iuxta dicta ſupra verbo *Excommunicatio num.*2.& notant Nauarrus *d.num.*241. & Toletus *ſupra*.

48 Secundò, alij volunt ſuſcipientem eodem die minores Ordines cum Subdiaconatu, vel duos Sacros Ordines, incurrere Irregularitatē ex *cap.*2. *&* 3. *de eo, qui furtiu. Ordin. ſuſcep.* & *cap. litteras de temp. Ordinat.* (Nauarrus *ſupra nu.*241. Toletus *ſupra cap.*71. Auila *par.*7. *diſp.*9 *ſect.*1. Cornexo *ſupra dub.*1. & alij) ſed communius ex ijs textibus alij authores ſolum ſuſpenſionem inferunt, non Irregularitatem, cum ibi non exprimatur. Suarez *ſupra diſp.* 31. *ſect.*1. *num.*40. *&* 41. Layman. *lib.*5. *Tract.*9. *cap.*10. *num.*10. conformiter ad declarationem quamdam Sacræ Congregationis, quam referunt.

49 Tertiò, alij dicunt Irregularem ſuſcipientem Ordines incurrere nouam irregularitatem. Sed non eſt verum, vt probat Suarez *dicta diſp.*42. *ſect.*3. *num.*2. *&* 3. contra Archidiaconum, & Maiolum. De quo etiam dixi *ſupra num.* 5.

50 Quartò, alij etiam dicunt irregularitatem contrahere illum, qui recipit Ordines non ſuſcepto Sacramento Confirmationis. Sed neque hoc eſt verum, cum nullo textu probetur. Sotus *in* 4.*diſt.*24.*q.*1. *art.*4. Auila *diſp.*9. *dub.* 3. *ſect.*1. Imo talem excuſari à peccato mortali, ſi non ex contemptu id fecerit, poſt Nauarrum, & alios tenent Auila *ſupra*, & Naldus *verbo Ordo num.* 8.

51 Quintò, cenſetur ab aliquibus irregularis, qui exiſtens in peccato mortali publico, & manifeſto Ordines ſuſcipit. Sed hic caſus reducitur ad infamiam facti, de qua ſupra verbo *Infamia*, & textus qui adduci ſolēt in contrarium potius indicant depoſitionem, vel ſuſpenſionem. Suarez *d.ſect.*3. *num.*7.

52 Sextò, ſimiliter cenſetur ab aliquibus Irregularis, qui ordinatur ab Epiſcopo non ordinato, vel non Sacerdote, vel ab Epiſcopo diuerſi idiomatis, Græcus videlicet à Latino, vel Latinus à Græco, vel ab Epiſcopo ab Eccleſia non tolerato, Hæretico videlicet, vel Schiſmatico, vel aliqua cenſura, aut Irregularitate affecto. Sed de his, ſicut etiam an ſit Irregularis, aut ſolum ſuſpenſus, qui Ordines ſuſcepit ab Epiſcopo, qui Epiſcopatui renuntiauit, vel ante legitimam ætatem, vel ab Epiſcopo alieno ſine licentia proprij, aut extra tempora, vel nō ſeruatis interſtitijs, aut per ſaltum, præter dicta *tom.* 1. *cap.*14. & ſupra verbo *Dimiſſoria*, & verbo *Interſtitia*, vide dicenda 4. *tom.* verbo *Ordines Sacri*, & verbo *Suſpenſio*. Caſus ergo in quibus certò, vel ſal-

Digitized by Google

tem magis probabiliter incurritur Irregularitas propter indebitam ſuſceptionem Ordinum afferendi ſunt.

53 Primus eſt: cum quis ſuſcipit Ordines furtiue, hoc eſt non verè examinatus, neque admiſſus ab Epiſcopo, ſed examine, vel probatione alterius vtens. *cap.* 1. *& vlt. de eo qui furtiue Ordines ſuſcip.* Cornexo *ſupra diſp.*1.*dub.*1. Hurtadus *diſp.*2.*de Irregularit. diff.*1. *nu.*3. Diana *ſupra Reſolut.*55. Cum autem in *d. cap.*1. ſolum ſit ſermo de Diacono qui furtiue ſuſcepit Ordines, & de illo dicatur nō poſſe aſcēdere ad Sacerdotium ſine diſpenſatione, quod indicat Irregularitatē, & in *cap.vlt.* vbi eſt ſermo generaliter de omnibus, dicatur ſic ordinatos in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare non poſſe, ideo forſan ſolum ſuſcipiens Diaconatum furtiuè eſt Irregularis, alios verò Ordines hoc modo ſuſcipiens, ſolum ſuſpenſus, vt indicant Bonacina *ſupra nu.*6. Diana *ſupra*. & Naldus *verbo Irregularis num.* 21. Sed quidquid de hoc ſit, in hac Irregularitate, non ſolum diſpenſat Papa, vt de ſe patet, propter ſæpius dicta, ſed etiam Epiſcopus, niſi in caſu, quo interminata fuerit ab illo, vel aliquo ipſius miniſtro excommunicatio contra ſe ingerentes furtiuè ad Ordines ſuſcipiendos; tunc enim diſpenſari nō poteſt ab illo, niſi forſan talis Religionem ingrediatur, & condignam pœnitentiam agat, ibique laudabiliter aliquo tempore vixerit, prout ex prædictis iuribus habetur. Coninch. *de Sacrament. diſp.*18. *dub.*5. *num.*43. Cornexo, & Hurtadus *ſupra*. Videtur etiam poſſe Epiſcopū in ea diſpenſare, quando caſus eſt occultus, propter decretum Concil. Trident. *ſeſſ.*24. *cap.*6. ſæpius relatum. Layman. *lib.*1. *Tract.*5. *p.*5. *cap.*3. *num.*1. Bonacina *ſup. num.* 7. Imo à Prælatis quarumdam Religionum habentium priuilegia, quæ retuli *tom.* 1. *cap.*18. *nu.*40. Quod maximè erit vtile his temporibus cum Epiſcopi talem excommunicationem imponant, prout in Pontificalibus deſignatur. Conſtat verò ex dictis quomodo, & quibus conditionibus, tolli etiam poſſit per Profeſſionem in Religione. Nam quod non tollatur per Baptiſmum, pro comperto eſt. Diſpenſari etiam poſſe ex vi Bullæ Cruciatæ tenet Cornexo *ſupra*. Sed attende ad dicta ſupra verbo *Bulla Cruciatæ num* 30. Pro caſu verò, quo Epiſcopus non ſolum dictam excommunicationem impoſuerit, ſed etiam declarauerit ſe non habere intētionem ordinandi ad Ordines furtiuè accedentes (quod raro continget), quid ſentiendum ſit, maximè iuxta praxim pœnitentiariæ Romanæ, vide Theſaur. *in prax. par.* 2. *verbo Ordines cap.*7.

54 Secundus caſus, in quo incurritur Irregularitas propter indebitam Ordinum ſuſceptionem eſt de coniugato, qui recipit illos conſtante matrimonio, etiam nondum conſummato, præterquam in caſibus à iure permiſſis. Extrauag. *antiqua concertat. de vot.* Sayrus *lib.* 4.

*cap.*14.

*cap.*14 *num.*28. Cornexo *ſupra*. Theſaur. *ſupra cap.*3. Aduertens ex Sanchez ad incurrendam hanc Irregularitatē requiri dolum,ſeu ſcientiam, quia textus loquitur de præſumentibus,neque procedere, ſi Matrimonium fuit irritum. Tollitur autem hæc Irregularitas non ſolum à Papa, vt de ſe patet, ſed etiam poſt ſolutum Matrimonium,ab Epiſcopo Diœceſano, ſi taliter promotus in aliqua Religione profiteatur, vt patet ex eadem Extrauag. Cornexo,& Theſaur. *ſupra.* Credo etiam tolli poſſe ſoluto Matrimonio ab Epiſcopo, ſi caſus fuerit occultus, cū ſit ex delicto, iuxta Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.*6. & per priuilegia quarumdam Religionum de quibus *tomo* 1. *cap.*18. *nu.*40. egi. Non poſſe autem tolli per Baptiſmum certum eſt, cum Ordinatio ſupponat illum.

55 Quinta ſpecies Irregularitatis ex delicto contrahitur ob exercitiū Ordinum tempore cenſuræ. Excommunicatus enim maiori excommunicatione, ſuſpenſus, vel Interdictus, etiam toleratus, & occultus, ſolemniter, vel ex officio, niſi excuſetur ratione neceſſitatis, vel ſcandali vitandi, ignorantiæ, inaduertentiæ, vel obliuionis, actus Ordinū exercens ſit Irregularis. *ca. ſi quis Epiſcopus in Concilio* 11. *quæſt.* 3. & toto titulo *de Clerico excommunicat. miniſtr.* & *cap.* 1. *de ſentent. & re iudic. in* 6. & *cap. is cui de ſentent. excommunicat. in* 6. Maiol. *lib.* 3. *cap.*18. Suarez *d. diſp.* 42. *ſect.*4. Sayrus *lib.* 4. *cap.*16. Toletus *lib.*1. *cap.*72. & alij communiter. Prout etiam dixi de excommunicatione verbo *Excommunicatio num.*7. *&* 13. & de Interdicto, verbo *Interdictum num.*37.& dicam de ſuſpenſione 4. *tomo* verbo *Suſpenſio.* Dixi etiam toleratus, & occultus propter dicta eo verbo *Excommunicatio num.*7. Dixi *Solemniter, & ex officio*, propter adducta eo verbo *Excommunicatio num.*13. Similiter dixi, niſi excuſetur ratione neceſſitatis, vel ſcandali vitandi, ignorantiæ &c. propter ea, quæ adduxi verbo] *Cenſura Eccleſiaſtica num.* 11. & verbo *Excommunicatio num.*7.

56 Circa quæ notandum primò, excommunicatum excommunicatione minori non effici irregularem per exercitium alicuius Ordinis, cum id nullo iure habeatur. Toletus *ſupra.* Bonacina *ſupra punct.*5. *num.* 1. Secundò. quod in illa controuerſia, quæ eſt inter Doctores, an ſcilicet cenſuris prædictis affectus ſit irregularis, non ſolum exercendo actus maiorum Ordinum, ſed etiam minorum, alijs in rigore iuris affirmantibus cum Suarez, Vgolino, Reginaldo, & Graffio, alijs verò ſtando in vſu Eccleſiæ negantibus cum Nauarro, Auila, & Toleto, placet dicere, ſaltem in caſu raro, veram eſſe priorem ſententiam, iuxta dicta eo verbo *Excommunicatio num.* 13. In vno tamen caſu ob exercitium Ordinis minoris in cenſura contracta ob Simoniam

Digitized by Google

in Ordine incurri Irregularitatem; propter Bullam Sixti, contra malè promotos, quæ incipit *Sanctum, & ſalutare* notat Sayrus *lib. 4. cap. 17. in fin. & cap. 16. num. 11.* & ex eo Theſaurus *in praxi par. 2. verbo Cenſura cap. 11.* Nota tertiò, Clericum ſuſpenſum, vel interdictum, non fieri irregularem exercendo alia, quæ ſibi non ſunt prohibita per ſuſpenſionem, vel interdictum, talis enim non dicitur violare cenſuram per exercitium Ordinis Sacri. Vgolinus *de Cenſur. Tab. 1. cap. 14.* Bonacina *ſupra num. 8.* Quæ vero prohibita ſint excommunicato, & quæ permiſſa dixi ſupra verbo *Excommunicatio num. 13. & ſequentibus*. Quæ etiam prohibita, ſeu permiſſa interdicto, dixi etiam verbo *Interdictum num. 10. & ſequentibus*. Quæ verò ſuſpenſo, dixi *tomo 1. cap. 14. num. 7.* & per quam ſuſpenſionem dicam *tomo 4.* verbo *Suſpenſio*. Interim nota quartò, maximè pro Regularibus, quòd præceptum ſimplex Superioris, vel Confeſſarij præcipientium ne Religioſus, v. g. celebret, aut audiat confeſſiones, cum non includant cenſuram ſuſpenſionis, non infert Irregularitatem in tranſgrediente, cum talis non violet cenſuram. Toletus *d. c. 72. n. 6.* Theſaurus *ſupra c. 15.* ex Rodriguez, & Sayro. Nota quintò, quod qui irretitus eſt multis cenſuris diuerſæ rationis v. g. excommunicatione, & ſuſpenſione, plures etiam irregularitates incurrit ordines exercendo. Garzia *de benef. p. 8. cap. 3. num. 80. & 82.* Bonacina *ſupra num. 10.* Secus dico de irretito multis cenſuris eiuſdem rationis, ſcilicet multis excommunicationibus. Theſaurus *ſupra num. 11.* Addit ex Sanchez *lib. 8. de matrim. diſp. 24. num. 7.* ſæpius celebrantem cum excõmunicatione, quamuis ſemper peccet mortaliter, ſolum tamen incurrere vnam Irregularitatem reſultantem ex omnibus illis cauſis illius. Sed de hoc alibi.

57 Huic irregularitatis ſpeciei ex vſu Ordinum tempore cenſuræ, ſimilis eſt illa, quam incurrunt Clerici excommunicati ſuſpenſi, aut interdicti etiam occulti, qui authoritatiuè, ſeu præceptiuè faciunt coram ſe celebrari, iuxta *cap. illud de Cleric. excommunicat.* vbi licet id non exprimatur, communi tamen conſenſu Doctorum, & conſuetudine id habetur. Siluester verbo *Irregularitas num. 15. dicto 4.* Nauarrus *ſupra num. 244.* Sayrus *lib. 2. cap. 15 num. 5. & lib. 7. cap. 9. num. 18.* Layman. *dicto cap. 1. num. 4. §. illud*. Theſaurus *ſupra cap. 11. & 15.*

58 Tolluntur hæ irregularitates primò ex Papæ diſpenſatione. *c. 1. de ſentent. excommunicat. in 6.* Sayrus *lib. 7. cap. 9. num. 30.* Secundò, quãdo caſus eſt occultus, ideſt quando etſi cõſtet aliquẽ publicè exercuiſſe Ordines, non tamen conſtat id feciſſe cenſura irretitum, ab Epiſcopo, propter decretum Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. c. 6.* ſæpius relatum.

tum. Bonacina *ſupra nu.*11. ex Sayro, Nauarro, Reginaldo, & alijs. Tertiò quoad Regulares, à Prælatis Regularibus habentibus priuilegia, de quibus dixi *tom.*1.*cap.*18. *nu.*40. An verò tollantur ex vi Bullæ Cruciatæ, dixi verbo *Bulla Cruciatæ num.* 30. Supponitur autem vt certum non tolli per Baptiſmum, cum non contrahatur, niſi à baptizatis, nec per Profeſſionem Religioſam, cum non ſit fundamentum ad id aſſerendum. Pro alijs autem pœnis depoſitionis, & infamiæ, quę incurruntur propter exercitium Ordinum tempore cenſuræ, quando delictum eſt publicum, vide Theſaurum *ſupra cap.*11.

59 Sexta ſpecies Irregularitatis ex delicto contrahitur à Clerico (idē dic de Religioſo, cū quoad præſens nomine Clerici veniat) qui exercet ſerio ſcienter, & ſolemniter, ſeu ex officio Ordinem, quem non habet. Ex *cap.*1. *&* 2. *de Cleric. non ordinat. miniſtr.* Silueſter *ſupra quæſt.*14. Nauarrus *ſupra num.*242. Toletus *d.cap.*72.*num.*1. Cornexo *d.diſp.*7.*dub.*2. Dixi à Clerico &c. quia etſi valde probabilis ſentētia ſit etiam laicos actus Ordinis, quem non habent exercentes eſſe irregulares, prout tenent S. Antoninus, Silueſter, Sotus, Nauarrus, Suarez, Auila, Valentia, & alij. Tenendum tamen eſt oppoſitum tanquā benignius in materia odioſa, & quia non eſt id expreſſum pro laico, ſicut pro Clerico in iuribus relatis, & toto eo titulo, qui eſt de Clerico non ordinato miniſtrante. Sayrus *lib.*7.*cap.*10.*num.*6. Cornexo *dicta diſp.*7. *dub.*2. Layman. *cap.*3. *num.*3. referens Couarrubiam, Angelum, Sa, Roſellam, Henriquez, & Armillam. Dixi *Serio*, quia id faciens per iocum, vel repræſentationem, prout contingit in comędijs non eſſet irregularis. Bonacina *ſupra punct.*6 *num.*1. ex Nauarro, Filiucio, Reginaldo, & alijs. Dixi *Scienter*, quia ſi quis ex ignorātia, etiam craſſa, id faciat, non erit irregularis. Nauarrus *conſil.*70. *de ſentent. excommunicat.* Cornexo, & Bonacina *ſupra*. Dixi *Solemniter*, ſeu *ex officio*, ideſt, eo modo, quo ſecundum Eccleſiæ inſtitutionem, ſeu conſuetudinem ſolum fieri poteſt ab Ordinatis, quia ſi quis eos Ordines exerceat non eo modo, vt ſi nō Subdiaconus canat Epiſtolam ſine manipulo, prout ſæpius fit inter Regulares, aut Diaconus Euangelium ſine ſtola, vbi fuerit talis conſuetudo, iuxta dicta ſupra verbo *Excommunicatio num.*13. non erit irregularis. Cornexo *ſupra.* Layman. *ſupra num.*2. ex multis alijs. An verò id etiam ſit verum de exercente actus Ordinum minorum, quamuis plures negent, probabilius eſt contrarium, etſi non vniuerſaliter, pro caſibus tamen de quibus dixi eo *num.*13. prout rectè Toletus *ſupra*, ex Panormitano. Qui porrò cenſeantur actus Ordinis, vide Authores relatos, & dicta eo *num.* 13. & nota, quod per actus Ordinum non ſolum intelliguntur ij qui de iure diuino annexi ſunt illis; ſed & illi, qui annexi illis sūt

Digitized by Google

ex inſtitutione Eccleſiæ, tanquam actus Ordinis, & non iuriſdictionis, vt ſunt multæ benedictiones, & conſecrationes, quæ ab Epiſcopis, vel Sacerdotibus fiunt. Theſaurus *ſupra cap.* 32. ex alijs.
60 Tollitur hæc Irregularitas eiſdem modis quibus *ſupra num.* 58. dixi tolli eam, quæ incurritur propter exercitium Ordinum tempore cenſuræ. Adde, poſſe Epiſcopum ſtando in iure communi, & ſecluſo priuilegio Concilij eo loco relato diſpenſare cum Clerico committẽte hoc delictum, vt miniſtret in Ordinibus ſuſceptis, nõ vero, vt aſcẽdat ad alios, ex *d. cap. 2. de Cleric. non ordin. miniſtr.* cum conditionibus tamen ibi aſſignatis. Toletus, Cornexo, & Theſaurus *ſupra*, apud quem de pœnis huius delicti, maximè de Miſſam celebrante, vel Confeſſiones audiente non conſtituto in Sacerdotio, de quo dixi *tomo* 1 *cap.* 10. *num.* 22. *& cap.* 14. *num.* 9.
61 Septima ſpecies Irregularit. ex delicto incurritur propter hæreſim, hęretici enim ſunt irregulares, *ca. Presbyt. d.* 50. *ca.* 1. *ca. qui in qualibet, ca. Saluberrimum* 1. *quæſt.* 7. *& cap.* 2. *de hæretic. in* 6. Silueſter *ſup. quæſt.* 5. Nauarrus *ſupra num.* 205. Suarez *ſupra diſp.* 43. *ſect.* 1. Circa quod primò notandum, intelligi de hæretico externo, nam mere internus, non ſubiacet pœnis Eccleſiaſticis, iuxta dicta ſupra verbo *Hæreſis, & Hæreticus num.* 2. Suarez *ſupra num.* 3. Bonacina *ſupra punct.* 7. *num.* 1. Intelligitur autem de hæretico externo quantumuis occulto. Ita enim ſupponitur in conceſſione quadam Clem. 7. quæ refertur in *Director. Inquiſitor.* & in id inclinant aliqui ex textibus relatis, & maior pars Doctorum. Maiolus *lib.* 5. *de Irregularit. cap.* 46. Suarez *ſupra num.* 4. Sanchez *in Decalog. lib.* 2. *cap.* 25. *num.* 2. Eſto aliqui teneant ſolum id eſſe verum de hæretico non ſolum externo, ſed etiam publico, aut notorio, propter infamiam, quam incurrit. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 12 *num.* 16. Cornexo *ſupra diſp.* 8. *dub. vnic. in fine*. Layman. *ſupra cap.* 4. *num.* 12. & alij apud ipſos. Idem porrò, quod dixi de hæretico, ſcilicet, ſi eſt externus quantumuis occultus eſſe, irregularem, intelligitur etiam de Apoſtata à fide, quia iuxta dicta ſupra verbo *Apoſtata, & Apoſtaſia num.* 2. talis eſt verè hæreticus, & ita incurrit omnes pœnas hæreticorum. Suarez *ſup. ſect.* 2. Toletus *lib.* 1. *cap.* 69. *num.* 1. Sanchez *ſupra num.* 2. Idem quoque dico de fautoribus, receptatoribus eorum, & conſilium, auxilium, fauorem ipſis præbentibus, quia illi æquiparantur cum prædictis *cap.* 2. *de hæretic. in* 6. Nauarrus *ſupra*. Maiolus *ſupra*. Sanchez etiam *ſupra num.* 7. etſi Hurtadus *diſp.* 2. *de irregularit. diff.* 3. *num.* 9. contradicat. Illi autem qui de hæreſi ſuſpecti ſunt, re vera tamen hæreſim interius non habent, quales ſunt Schiſmatici, qui hæreſim non habent adiunctam, & illi, qui hæreſim exterius profitentur, interius tamen rectè ſentiunt, ac

illi,

illi, qui pactum ineunt cum Demone, aut ipſum colunt ſine hæreſi,& ſimiles alij de hæreſi ſuſpecti,cum verè hæretici non ſint,non ſunt ex hoc capite irregulares. Suarez *ſupra*. Sanchez *ſupra num*.10. & 11. Bonacina *ſupra num*.2.4. & 7. Dixi *ex hoc capite*, quia ſi crimen illorum eſt notorium, præſertim ſi abiurarunt de hæreſi, tunc ratione infamiæ erunt irregulares. Henriquez *lib*.14.*de Irregularit.cap*.4.*n*.6. Sanchez *ſupra num*. 10.11. & 12. Bonacina *ſupra*, & *num*.5. Vide dicta verbo *Hæreſis nu*.11. & Dianam *ſupra Reſol*. 47. Fictè quoque apoſtatans à fide,vel fictè adorans idolum irregularis eſt, ex Concilio Ancyrano *cap*. 1. & 2. & refertur *ca. Presbyteros d*.50. Maiolus *ſupra cap*.34. Suarez *ſupra num*. 2. Sanchez *ſupra num*. 6. licet oppoſitum probabile putet Diana *ſupra Reſolut*.49. referens Azorium, & Filiucium. Similiter filij prædictorum hæreticorum, Apoſtatarum, fautorum, receptatorum &c. vſque ad ſecundam generationem per lineam paternam, & vſque ad primam per maternam ſunt irregulares, *cap*.2.*de hæret.in* 6. *cap ſtatutum* 2. *eodem tit. in* 6. Nauarrus, & Maiolus *ſupra*. Sanchez *ſupra cap*.28.*num*.7. Intellige tamen ſi prædicti parentes mortui fuerint impœnitentes. *c.ſtatutum*. Toletus *ſupra num*.3. Theſaurus *in praxi par*.2. *verbo hæreſis cap*. 3. &, ſi delictum eorum fuit notorium, *cap. ſtatutum* relato. Saytus *de Cenſuris lib*.6.*cap*.10.*nu*. 40. Azor. *tom*.1.*Inſtit.Moral.lib*.8.*cap*.13. *quæſt*.8. Hoc tamen non procedit in filijs iſtorum in Regionibus in quibus palam, & impune hæretici viuunt. Henriquez *lib*.14 *cap*.5. *num*. 4. Sa *in Summa verbo Hæreſis num*. 4. Pro alijs iſtorum pœnis, vide Theſaurum *ſupra*. Vide & dicta ſupra verbo *Infamia num*.11.

62 In Irregularitate autem iſta,quam incurrunt Hæretici,& Apoſtatæ, fautores, receptatores, & defenſores ipſorum, quando eſt publica, ſolus Papa iure communi diſpenſat,vt de ſe patet apud omnes. Quando verò eſt occulta plures aſſerunt probabiliter ſatis diſpenſari etiam ab Epiſcopis, propter priuilegium illis conceſſum in Trident.*ſeſſ*.24. *cap*.6. Henriquez *ſupra cap*.5.*nu*.2. Viualdus *in Candelabro in penult. edit*.2.*par.de Irregularit.num*.70. & 89. Sanchez *ſup.cap*.21.*nu*.18. & Additionator Toleti *ad lib*.1.*cap*.69.referens Sa, Comitolum, Sayrum,& Maiolum. Oppoſitum tamẽ ſecurius tenent Suarez *d.diſp* 43. *ſect*.1.*in fine*. Bonacina *d.punct*.7.*num*.12. Eo quod cum priuilegium Epiſcopis conceſſum dicto loco ad abſoluendum ab hæreſi ſit reuocatum per Bullam Cœnæ, iuxta dicta ſupra verbo *Bulla Cœnæ nu*.55. conſequenter etiam reuocatum cenſeri debet priuilegium diſpenſandi in Irregularitate, propter hæreſim, quia *cap.cum illorum de ſentent.excommunicat*. cui negatur poteſtas abſoluendi, negatur etiam poteſtas diſpenſandi, quæ quid maius eſt. Sed quia reſponderi poteſt cum

Sanchez loco relato in hoc caſu non eſſe maiorem facultatem diſpenſandi, quam abſoluendi, eo quod excommunicatio pro hæreſi externa occulta eſt certiſſima, non autem Irregularitas, vt dixi *num. praecedenti*, ideo dixi ſatis probabile eſſe poſſe Epiſcopum in hac Irregularitate in caſu occulto diſpenſare, prout etiam probabile cenſet Bonacina *ſupra nu.* 14. Adde, poſſe Epiſcopum etiam in caſu publico diſpenſare cum prædictis quoad vſum Ordinum ſuſceptorum, quia textus allati *numero praecedenti* id permittunt. Azor. *ſupra cap.* 11. *q.* 13. Suarez *d ſect.* 1. *num.* 6. Sanchez *ſup. num.* 14. Qui duo id limitant, niſi quoad vſum Sacerdotij in Sacrificio Altaris, quia cum hoc ſit res grauiſſima videtur Pontifici reſeruata. Quod idem dicunt de Epiſcopo hæretico quoad vſum Pontificalium, maximè cum Epiſcoporum cauſæ in materia hæreſis ſint Papæ reſeruatæ. *cap. Inquiſitores de hæretic. in 6.* De Inquiſitoribus autem, quod non poſſint in hac irregularitate propter hæreſim, apoſtaſiam &c. diſpenſare, probabilius eſſe cenſent Suarez *ſupra num.* 5. Sanchez *ſupra num.* 19. & Additionator Toleti *ſupra*, eo quod conceſſio Clem. 7. de qua ſupra *in praecedent. num.* in qua id ipſis concedebatur, vel reuocata eſt per Pium 5. vt Pegna *in Director. Inquiſit. 3. par. quaeſt.* 126. *comment.* 175. putat, vel ſolum fuit perſonalis, & non perpetua, nec vſu recepta. Cæterum de Prælatis Regularibus habentibus priuilegia ad diſpenſandum cum ſubditis in omnibus Irregularitatibus exceptis illis tribus de homicidio voluntario, mutilatione, & bigamia, de quibus egi *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 40. probabile eſt id poſſe facere quando caſus eſt occultus, cum hæc irregularitas non ſit ex illis tribus, & ita ſupponere videtur Layman. *lib.* 1. *Tract.* 5. *par.* 5. *cap.* 4. *in fine.* Nec obſtat, quod illi nequeant abſoluere ab excommunicatione, propter hoc delictum incurſa, iuxta dicta eo *cap.* 18. *num.* 38. quia diuerſa ratio eſt de excommunicatione hac, cum illa ſit certiſſima, ac de Irregularitate, iuxta dicta ſupra de Epiſcopis loquendo hoc eodem numero. Dixi quando caſus eſt occultus, quia quando eſt notorius ſemper cenſetur Papæ reſeruatus, nec comprehenſus in conceſſione generali, propter ſpecialitatem illius, prout communiter ſupponunt Doctores. Supponitur autem hanc Irregularitatem, nec publicam, nec ſecretam tolli poſſe per Profeſſionem Religionis, cum nullum ſit fundamentum ad id aſſerendum. Multo minus dici poteſt tolli per Baptiſmum, cum potius ipſa ſupponat Baptiſmum.

63 Irregularitas porrò, quæ contrahitur à filijs Hæreticorum, Apoſtatarum, fautorum, receptatorum &c. ſolum tollitur per Papæ diſpenſationem, non ab Epiſcopo, nec ab Inquiſitoribus, vt putat Sanchez *ſupra cap.* 28. *num.* 8. & 9. eo quod Irregularitas hæc non eſt ex delicto, ſed ex

ſed ex indecentia. Toletus autem *ſupra num.* 2. vocat eam ex delicto, ac per conſequens dicit diſpenſari poſſe ab Epiſcopis, quando fuerit occultum præfatos eſſe filios Hæreticorum &c. propter decretum Cōcilij ſupra adductum. Quidquid de hoc ſit, probabile mihi eſt in caſu tali occulto tolli poſſe inter Regulares ab habentibus priuilegia, de quibus dixi numero præcedenti. Non verò, quando caſus fuerit publicus, propter ibidem dicta. Nota etiam prædictos filios Hæreticorum &c. poſſe miniſtrare in Ordinibus ſuſceptis ante parentum delictum, quia *cap.* 2. *de hæreticis in* 6. vbi eſt ſermo de illis, ſolum ſtatuit ne promoueantur in poſterum. Sanchez *ſup num* 10. Theſaurus *ſup. cap.* 3. vbi etiam alia de ipſis.

64 Qualiter tollatur Irregularitas, quam contrahunt ſuſpecti de hereſi dixi ſupra verbo *Hæreſis num.* 11.

65 Octaua Irregularitatis ſpecies, ipſaque ampliſſima eſt, quæ contrahitur propter homicidium, ſeu mutilationem membrorum iniuſtè facta. Poſitis autem diuiſionibus homicidij, de quibus egi ſupra verbo *Homicidium*, ac dictis *ſupra* verbo *Accuſare, & Accuſator*, verbo *Bannitus*, & verbo *Bellum*, quæ ad hoc intentum deſeruire poſſunt, dicendum primo. Occidens, vel mutilans aliquem, ob defenſionem ſui cum moderamine inculpatæ tutelæ, nullam incurrit Irregularitatē. Ita enim habetur ex definitione Eccleſiæ in Clem. *ſi furioſus de homicidio.* & quia tunc non ſponte, ſed de neceſſitate iuſtæ defenſionis, id facit homo. Ita communiter Doctores, ſpecialiter ex antiquioribus Bacconius *in* 4. *diſt.* 25. *quæſt.* 7. *art.* 1. Michael de Bononia *ibid. quæſt.* 2. *art.* 2. & ex recentioribus Toletus *ſupra cap.* 80. Cornexo *ſupra diſp.* 4. *dub.* 1. Quid autem ſit moderamen inculpatæ tutelæ, & quādo ſeruetur, dixi ſupra verbo *Homicidium num* 9. & conſtabit ex dicendis. Idem dicitur probabiliter ſatis de occiſione, ſeu mutilatione alterius in defenſionem ſuorum membrorum, ſeu honoris in graui materia ad fugiendam grauem infamiam, & in defenſionem propriorum bonorum, cum ea neceſſaria ſunt ad vitam, nec facilè poſſent recuperari. Ratio eſt, non ſolum, quia tale homicidium eſt inculpatum, vt conſtat ex dictis verb. *Homicidium num.* 9. ſed etiam, quia id videtur conforme menti dictæ Clementinæ *ſi furioſus*, cum prædicta bona neceſſaria ſint ad vitam, & tunc homo non operetur ſponte, ſed inuitus, & coactus ad defenſionem ſuæ innocentiæ. Suarez *ſup. diſp.* 46. *ſect.* 2. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 17. Cornexo *ſupra*. Diana *ſupra Reſolut.* 4. & alij contra Nauarrum, Toletum, & alios probabiliſſimè oppoſitum tenentes. Nōta tamen quoad Eccleſiaſticos, & Regulares, limitationes aliquas eo *num.* 9. relatas. Idem quoque ſatis probabiliter dicitur de occiſione, ſeu mutilatione alterius in defenſionem proximi, maximè

Digitized by Google

ſi ille ſit Reipublicæ neceſſarius, non ſolũ propter dicta verbo *Bellum num.*15. ſed etiam quia fundamenta adducta etiam procedunt in hoc caſu. Suarez *ſupra ſect.*3. Cornexo *ſupra*. Bonacina *quæſt.*4. *punct.*6. *num.* 11. Diana *Reſolut.* 5. poſt Couarrubiam, & alios, contra Silueſtrum, Nauarrum, Toletum, & alios oppoſitum etiam valde probabiliter tenentes. Refert etiam Peirinis *tom.* 1. *priuilegiorum Minim. in Conſtitut.*2. *Iulij* 2. *num.*113. declaratum eſſe à S. Congregatione homicidium factum ad defenſionem patris (addit ipſe ex D. Antonino, *ſeu Prælati*) cum moderamine &c. non inducere irregularitatem.

66 Sed notandum primò traditam doctrinam intelligi debere quãdo aliquis iniuſtè inuaditur ab alio, ſi enim inuaſio eſt iuſta, qualis cõtingit, cum ſatellites, ſeu miniſtri iuſtitiæ publica auctoritate aliquem capere volunt ad puniendum, tunc inuaſus ſi aliquem ipſorum occidat irregularis efficitur. Cornexo *ſupra*. Bonacina *ſupra nu.*1. Addũt aliqui procedere etiam eandem doctrinam, quando aliquis credit ſe inuadendum, etiam ante inuaſionem, itaut etiam tunc poſſit occidi inuaſor. Cornexo *ſupra*, ex Soto, Sayro, & Auila. Hoc tamen non admitterem, niſi magna indicia inuaſionis præcederent, non enim propter indicia leuia tam graue damnum inferri debet proximo.

67 Dicendum ſecundò. Occidens, vel mutilans aliquem, ob defenſionem cuiuſcunque non ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ, ideſt, quando penſatis omnibus circumſtantijs poterat alio modo euitare malum, quod imminebat, eſt irregularis. Habetur tum ex *d. Clement. ſi furioſus* à contrario ſenſu, tum ex iuribus communiter loquentibus de occiſione, & mutilatione, quorum plura infra afferentur, tum etiam ex Concil. Trident. *ſeſſ.*14. *cap.*7. vbi loquens de homicidio facto, vt quis ſe à morte defenderet, dicit committendam eſſe diſpenſationem ipſius Ordinario, quo ſupponitur loqui de homicidio facto ſine tali moderamine, nam factum cum ipſo certum eſt ex dicta Clementina non inducere Irregularitatem. Toletus *ſupra num.* 7. Cornexo *ſupra dub.* 2.

68 Circa quod notandum primò, quod quando exceſſus in modo defenſionis ſolum fuit culpa venialis non incurritur Irregularitas; ea enim non incurritur, niſi propter culpam mortalem, iuxta dicta *ſup. num.* 4. Cornexo *ibidem*. Peirinis *ſupra num.* 114. Secundò, quòd non ex eo, quod quis occidat ſuum inuaſorem ex odio, ira, aut mala voluntate, dici debet non ſeruare moderamen inculpatæ tutelæ, ſi aliàs non poteſt alio modo euitare damnum imminens, nam etſi talis actio interna ſit peccaminoſa, actio tamen externa excuſatur à culpa homicidij, tum iure naturæ, quod præſcribit defenſionem, tum ex *d. Clementin. ſi furioſus.* Molina *tom.*4. *Tract.*3. *diſp.*72. Cornexo *dicto dub.*1.

Digitized by Google

*dub.*1. Idem dico etiam ſi dederit cauſam inuaſori, quia adhuc non amiſit ius moderatæ defenſionis. Bonacina *ſupra num.* 3. ex alijs. Vnde probabiliter ſatis excuſatur ab Irregularitate adulter, qui maritum aggreſſorem, cauſa defenſionis cum moderamine &c. occidit. Clem. enim *Si furioſus* generaliter, & ſine vlla diſtinctione loquitur. Sotus *lib.5. de Iuſtitia quæſt.1. art.9.* Hurtadus *diſp.2. de irregularit. difficult.10. num.36.* & alij multi quos refert, & ſequitur, Diana *ſupra Reſol.2.* vide tamen Naldum verbo *Irregularis num.2.*

69 Hæc porrò Irregularitas non ſolum tollitur ex Papę diſpenſatione, vt de ſe patet, ſed etiam ab Epiſcopo in caſu occulto, ob decretũ Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap* 6. ſæpius relatum. Etſi enim ibi excludatur ea Irregularitas, quæ eſt ex homicidio voluntario, hoc tamen, quod fit cauſa defenſionis etiam ſi ſit peccaminoſum quando exceditur in modo defenſionis, non cenſetur voluntarium, ſed caſuale. Nauarrus *in Manual.cap.27.num.239.* Toletus *d.cap.80.num.9.* Sayrus *lib.7.cap.7. num.22.* Quando etiam caſus fuerit publicus diſpenſatio dicitur committenda Epiſcopo in eodem Concilio loco adducto *ſupra* ex *ſeſſ.*14.*cap.*7. Bonacina *ſupra punct. vlt. num.* 9. Cornexo *d. dub.* 2. Prælati etiam Regulares habentes priuilegia diſpenſandi cum ſubditis in omni irregularitate exceptis illis tribus homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis, de quibus dixi *tomo* 1. *cap.*18. *nu.*40. etiam diſpenſant in hac Irregularitate, cum iſtud homicidium non cenſeatur voluntarium, vt dixi. Pęirinis *ſupra num.* 116. Non tamen tollitur per Baptiſmum ſi propriè loquendum eſt, quia omnis Irregularitas ex delicto conſurgens non afficit niſi Baptizatos. Suarez *diſp.*41. *ſect.*1. *num.*2. Bonacina *quæſt.5. punct.2. nu.*1. Nec per Profeſſionem Religionis, cum non ſit fundamentum ad id aſſerendum.

70 Dicendum tertiò. Occidens aliquem iniuſtè, & voluntariè, vel aliquo modo ad id cooperans, mandato, conſilio, vel fauore, efficitur irregularis. Ita enim habetur ex multis iuribus ſpecialiter *diſt.*50. *&* *cap.*1. *& ſequent. de homicidio, ac c. fin. de temp. ordinat.* ac in Conc. Trident. *ſeſſ.*14. *cap.*7. *& ſeſſ.*24. *cap.*6. Couarrub. *in Clement. Si furioſus.* Maiolus *lib* 5. *cap.*48. & alij Doctores infra referendi.

71 Pro quo nota primò, ſermonem eſſe in præſenti tam de homicidio voluntario ſimpliciter, quod eſt illud, quod eſt volitum in ſeipſo, quam de homicidio voluntario ſecundum quid, quod eſt illud quod eſt volitum in cauſa ex qua infallibiliter ſequitur, vt ſi quis det venenum mortiferum alij. De quo *ſupra* verbo *Homicidium num.*2. Suarez *ſupra diſp.*44. *ſect.*1. *num.*4. Cornexo *Tract.*5. *de Irregularitate diſp.*1. *dub.*1. Nota ſecundò, requiri ad hanc Irregularitatem, quod effectus ipſe mortis ſit ſecutus, alias non incurretur, cum ſolum ſit impoſita

Digitized by Google

ſita pro homicidio, quod non contingit niſi ſecuta morte. Nauarrus *ſup. num.* 223. Suarez *ſupra ſect.* 2. contra Maiolum *ſupra*. Nota tertiò, id eſſe verum, ſiue occiſus ſit fidelis, vel infidelis adultus, vel infans &c. quia iura indiſtinctè loquuntur. Cornexo *ſupra*. Quoad cooperantem per mandatum, nota quartò, quod ſi ille expreſſè, vel tacitè reuocauit mandatum, & talis reuocatio peruenit ad aures mandatarij, etiam ſi iſte occidat, non erit mandans irregularis; ſecus verò ſi non peruenit ad aures ipſius. Quia in primo caſu cenſetur cauſa homicidij ſolus mandatarius, non in ſecundo. Nauarrus *ſup. num.* 233. Cornexo *ſupra dub.* 2. Quoad cooperantē per conſilium. Nota quintò, quod licet aliqui putent idem eſſe dicendum de conſiliante ſicut modo dixi de mandante (Petrus Nauarra *lib.* 3. *de reſtitutione cap.* 4. Præpoſitus *in tertiam partem quæſt.* 5. *de Irregularit. dub.* 8. & alij) nihilominus oppoſitum eſt probabilius, & ratio eſt, quia in mandato agitur res ipſius mandantis, & ideo pendet ſolum ab ipſo, ac propterea ſi reuocetur, ſufficienter reuocatur influxus in rem mandatam. In conſilio autem, cum agatur de re ipſius conſulti, etiam ſi conſilians reuocet illud, adhuc cēſetur permanere in conſiliato, ac per conſequens influere in rem de qua fuit conſilium. Auila *par.* 7. *diſp.* 6 *ſect.* 2. *dub.* 4. Cornexo *ſupra dub.* 2. Bonacina *ſupra quæſt.* 4. *punct.* 8 *num.* 20. Si tamen reuocato conſilio bona fide credat conſulens id ſufficere, non erit irregularis etiam ſecuto homicidio; ſecus verò, ſi id non credat, tunc enim debet etiā monere occidendum, vt ſibi caueat. Cornexo *ſup.* Diana *ſupra Reſolut.* 14. ex alijs quos referūt. Hinc ſimiliter, qui fœminæ ſuaſit abortum, & poſtea quantum potuit fecit, vt illam dimoueret à conſilio dato, probabiliter exc[illegible]tur ab Irregularitate. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. Diana *Reſolutione* [illegible]. Quoad cooperantem per auxilium, ſeu fauorem, nota ſextò talem eſſe illum, qui vel inſtrumenta præſtando occiſionis, vel occiſorem aſſociando, vel vulnus aliquod infligendo, vel alio ſimili modo influit in occiſionem. De quo, & varijs caſibus circa illud Bonacina *ſupra punct.* 8. *à num.* 28. ex Vgolino, Molina, Filiucio, Azorio, Reginaldo, & alijs. Nota tamen, quod non impediens homicidium, ſi ad id non tenetur ex officio, aut iuſtitia, ſed ſolum ex charitate, non incurrit Irregularitatem, ſecus verò ſi ex iuſtitia, aut ex officio ad id tenetur, prout eſt Princeps reſpectu ſubditorum, Prælatus Regularis reſpectu Regularium &c. Ratio eſt, quia in priori caſu non cenſetur cauſa moralis homicidij, aut influere in illud, ſecus verò in poſteriori. Nauarrus *ſupra num.* 4 Etſi Hurtadus *diſp.* 2. *de irregularit diff.* 9. *num.* 34. ex Vaſquez in manuſcripto dicat, quòd etiam is qui tenetur ex iuſtitia impedire mortem excuſetur ab irregularitate.

Idem

Digitized by Google

Idem quod dixi de Prælato intellige etiã reſpectu cuſtodis infirmorũ, ita vt ipſe, ſi dimiſit infirmũ v.g. furioſum,& freneticũ ſine debita cuſtodia, & infirmus ſe occidit, Irregularitatem contrahat. Ioan.Beetz *in 5 præcept.Decalog. expoſit.3. cap.4.* Nota etiam, quod per ratihabitionem homicidij ſuo nomine factum,non cenſetur aliquis irregularis, cum enim illa ratihabitio ſit poſterior homicidio,non poteſt in illud influere,ac per conſequens nec inducere Irregularitatem. Toletus *ſupra num.1.* Sayrus *lib.7.cap.4.*Cornexo *ſup.dub.2.* Naldus *ſup. nu.4.* contra Nauarrum, & alios. Idem dicendum de conſentiente in homicidium præſens, quod nullo modo fit in gratiam conſentientis; ſecus verò, ſi in gratiã ipſius fiat, quia in priori caſu non cenſetur ad illud cooperari, bene tamen in poſteriori,ſi exterius non repugnet. Suarez *ſupra ſect.3.num.21. & 22.* Cornexo *ſupra,* etſi oppoſitum teneat Hurtadus *ſupra*.

72 In hac porro Irregularitate, licet quidam dixerint, nec Papam poſſe diſpenſare, eo quod introducta ſit iure diuino *Exod. 21. & 1. Paralip. 22. & 28.* veritas tamen eſt Papam poſſe in ea diſpenſare, quia ſolum eſt introducta iure humano, & ita patet ex vſu Eccleſiæ. Suarez *ſupra ſect.4.* Toletus *ſupra cap.88. num.1.* Solus tamen Papa in ea diſpenſat, imo & difficilè, propter criminis enormitatem, prout colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ.24. cap. 6. & ſeſſ.14. cap.7.* Suarez *ſupra*. Cornexo *ſupra dub.4.* Deinde non tollitur per Baptiſmum, cum ſolum à iam baptizatis incurratur, prout ex iuribus relatis colligitur, præſertim ex *ca. ſi quis viduam d. 50.* Toletus *ſupra num.2.*Cornexo *ſupra*. Nec etiam per Profeſſionem Religionis, cum nullo fundamento id aſſeratur. Nec ab Epiſcopis propter decretum Conc.Tridentin. *ſeſſ.24.cap.6.*quia ibi expreſsè excipitur diſpenſatio in homicidio voluntario. Ita ſupponunt authores relati, & Bonacina *ſupra punct. vlt. num.2.* Nec propter priuilegia Regularibus conceſſa, quæ excludunt hunc caſum. An vero per alia priuilegia id fieri poſſit,vide dicta *tom.1.cap.18. num.44.* & hoc *3.tom.* verbo *Abortus num.14.* Maximè tamen notandum circa hoc,Priuilegium quoddam per Bullam Pauli 3. conceſſum Generali, Abbatibus, Prioribus,& Præſidentibus Ordinis, & Congregationis Sancti Benedicti Valliſſoleti, de quo ſæpius in ſuperioribus dixi, & quod refert Rodriguez in Bullario inter Bullas eiuſdem Pauli 3.*num.12.*vbi ſic habetur. *Nos igitur,qui ſingulorum ſalutem paterno zelamus affectu huiuſmodi ſupplicationibus inclinati,vobis, quod ſtante immemorabili conſuetudine huiuſmodi, etiam de cætero perpetuis futuris temporibus ſingulis annis prima die Lunæ Quadrageſimæ huiuſmodi, omnes, & ſingulas vtriuſque ſexus perſonas Ordinis, & Congregationis prædictorum Religioſas, ac*

eidem

Digitized by Google

eidem Ordini, & Congregationi oblatas, ſeu donatas, necnon Eremitas ſub cura veſtra exiſtentes intra ſepta veſtrorum, ſeu ipſorum pro tempore abſoluendorum Monaſteriorum, ſeu aliorum Regularium locorum, ab omnibus, & ſingulis eorum peccatis, ſententijs, cenſuris, & pœnis per eos pro tempore quomodolibet incurſis, etiam in caſibus dictæ Sedis quomodolibet reſeruatis, exceptis contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini ſolita eſt legi, abſoluere, & cum eis ſuper quibuſuis Irregularitatibus per eos pro tẽpore quauis occaſione, vel cauſa contractis, diſpenſare, prout hactenus, vt præfertur, conſueuiſtis, dicta Authoritate valeatis, plenam, & liberam, eadem Authoritate tenore præſentium concedimus facultatem. Circa quod priuilegium notandum, quod quamuis iuxta ea, quæ ſupra verbo *Bigamus, & Bigamia num.* 5. dixi, in generali conceſſione facultatis diſpenſandi in omni Irregularitate non veniat ea, quæ eſt ex homicidio voluntario, aut mutilatione; ſicut neque ea, quæ eſt ex bigamia, eo quod cum iſtę Irregularitates ſint ſpeciali nota dignæ non comprehenduntur in cõceſſione generali, niſi exprimantur; nihilominus circumſtantiæ huius conceſſionis, ſcilicet quod ſit pro perſonis Religioſis, & ſolum pro vna die anni, ſcilicet pro prima die Lunæ Quadrageſimæ, & quod in ea dicatur *ſuper quibuſuis irregularitatibus per eos pro tempore quauis occaſione, vel cauſa contractis*; quæ ſunt verba vniuerſaliſſima, probabiliter ſuadent ea vti poſſe prædictos Prælatos, & alios aliarum Religionum, quæ communicationem priuilegiorum cum ipſis habẽt, prout etiam tenet Portellus *in dubijs Regularium verbo Diſpenſare in additione.* Apud quem alia ad intentum.

73 Dico quartò. Mutilans iniuſtè, & voluntariè incurrit hanc eandem irregularitatem. Ratio eſt, quia homicidium, vel mutilatio in iure æquiparantur. *cap. 1. de Cleric. pugnant. in duello cap. vlt. de homicidio in ſexto, & Clem. eod. tit.* adiuncta Gloſſa *ibidem*. Cornexo *ſup. diſp. 2. dub. vnic.* Layman *lib. 3. Tract. 3 par. 3. cap. 11.*

74 Nomine autem mutilationis intelligitur omnimoda truncatio membri, non ſola debilitatio, qua membrum inutile reddatur, itaut qui claudum aliquem reddit, aut cæcum, non eruendo oculum, non incurrit hanc irregularitatem. Molina *to. 4. de iuſtit. Tract. 3. diſp. 68.* Sayrus *lib. 6. de cenſuris cap. 15.* Cornexo *ſupra*, ex Panormitano, Soto, Nauarro, & alijs. Multo minus illam incurrit, qui alterum vulnerat, etiam cum multo ſanguine. Caietan. 2. 2. *quæſt. 65. art. 1.* Nauarrus *ſupra num. 223.* Nec qui alterum deformat, nullo enim iure habetur, quod talis ſit irregularis. Suarez *d. diſp. 44. ſeſſ. 2. num. 12.* Cornexo *ſupra.* Naldus *ſupra num. 5.* Qui verò membrum aliquod aridũ, & mortuum facit, etiam ſi illud non abſcindat, irregularitatem iſtam

contrahit,

Digitized by Google

contrahit. Ratio eſt, quia quamuis in eo caſu abſciſſio exterius facta non appareat, tamen re vera facta eſt, cum iuxta doctrinam Philoſophorum membrum mortuum non ſit continuum, ſed contiguum alijs membris. Suarez *num.*11. Cornexo *ſupra*. Qui etiam propterea addunt, quod qui poſtea hoc membrum aridum abſcinderet Irregularitatem nō incurreret, ſicut nec incurreret eam, qui mutilaret cadauer. Nomine autem membri intelligunt plures compartem corporis, quæ habet diſtinctum officium ab alijs, vt eſt oculus ad videndum, naſus ad odorandum, auris ad audiendum, lingua ad loquendam, manus ad palpandum &c. Couarrub. *in Clement. ſi furioſus par.*3. Auila *par.*7. *diſp.*5 *ſect.*1. Molina *ſup. diſp.*69. & alij plures. Sed quamuis hæc opinio probabilis ſit, vel propter authoritatem Doctorum, qui illam tenent, mihi probabilior apparet affirmans nomine membri in præſenti, quoad incurrendam Irregularitatem (quidquid ſit de conſideratione phyſica illius) intelligi eam partem organicam corporis, quæ ſiue per ſe, ſiue cum alia coniuncta, ſpecialem cooperationem habet, itaut digiti, auricula, teſtes, mammilla fœminarum &c. membra ſint. Ratio eſt, quia hoc eſt conformius iuribus, quæ de hoc loquuntur, vel enim ſolum mutilationis meminerunt, vel ſi membri faciunt mentionem, nomine membri partem notabilem corporis humani intelligunt. Caietanus *ſupra*. Sotus *lib.*5. *de iuſt. quæſt.*2. *art.*1. Suarez *d. ſect.*2. *n.*8. Qui rectè addit hęc intelligenda dummodo pars illa corporis ſit notabilis, ideſt, talis, vt carentia illius reddat corpus humanum mutilum, ſeu imperfectum. Layman. *ſupra d. cap.*11. *num.*2.

75 Maximè notandum etiam mutilantem ſibi aliquod membrum, vel ad id cooperātem modo dicto, excepta cauſa neceſſitatis ob ægritudinem, eſſe irregularem. Iura enim abſolutè de mutilante loquuntur, vt conſtat ex *can. qui partem diſt.* 55. *& cap. ſignificauit de corpore vitiat.* Molina *Tract.*3. *diſp.*69. Suarez *dicta diſp.*44. *ſect* 2. *n.*10. Cornexo *d. diſp.*2. *dub. vnic.* Layman. *dicto cap.*11. *num.*3. Quod intellige, etiam ſi tale membrum ſit occultum, nec impediat vſum Ordinis, nec notabilem afferat deformitatem. Nauarr. *ſupra num.*198. Bonacina *ſupra quæſt.*2. *punct.*2. *num.* 29. Diana *ſupra Reſolut.* 60. ex alijs communiter. Intellige ſimiliter, etiam ſi caſus ſit occultus. Sayrus *lib.*7. *cap.*7. *num.*12. Bonacina *ſupra num.*35. etſi oppoſitum tueantur Vgolinus, Nauarrus, Reginaldus, & alij. Requiritur tamen, quod propria culpa id fiat, vt ex indignatione, impatientia &c. Nauarrus *ſupra num.*198. Toletus *ſupra cap.*63. *num.*7. Idem dico de illo, qui ſibi virilia, aut teſticulos amputauit, vel amputari permiſit, etiam zelo caſtitatis, quia etiam ſic faciens peccauit. *can. ſi quis abſcidit diſt.* 55. *& cap. ſignificauit*, relato. Tolet. *ſupra*. Bonacina *ſupra nu.*34. Qui etiam

idem aſſerit de illis,qui ſe caſtrant,vt vtiliores ſint cantui,quia peccant ſic faciendo, iuxta ea, quæ dixi ſupra verbo *Homicidium num.*4. Sayrur. *lib.*7.*cap.*9. *num.*28. Theſaurus *in prax. verb. Membrorum mutilatio cap.*1. Sed excuſantur ab Irregularitate, qui in infantili ætate parentum iuſſu id permittunt, cum eo tempore capaces nō ſint peccati. An verò idem dicendum de eo,qui in culpa fuit vt membrum aliquod ipſi abſcinderetur,vel quia deprehenſus in adulterio à marito,vel quia à Iudice ſic fuit damnatus, quamuis communior ſententia id affirmet cum Molina ſupra *diſp.*70.*nu.*18. Sayro *lib.*6.*cap.*7.*num.*15. & alijs, probabilis tamen eſt contraria,eo quod iura imponentia hanc irregularitatem ſolum loqui videntur de eo qui propria culpa ſeipſum mutilat. Hurtadus *ſupra difficult.*14.*num.*52. Turrianus *de Cenſuris lib.*9. *diſp.*62.*dub.*4. quibus fauet Suarez *diſp.*51.*ſect.*2 *num.*8.

76 Hæc porrò Irregularitas non ſolum tollitur diſpenſatione Pontificis, vt de ſe patet, ſed etiam quando caſus fuerit occultus ab Epiſcopis,propter priuilegium illis conceſſum in Concilio Trident.*ſeſſ.* 24. *cap.* 6. eo quod ibi concedatur ipſis priuilegium diſpenſandi in omnibus Irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, ea ſolum excepta, quæ oritur ex homicidio volūtario. Mutilatio autem proprie loquendo non eſt homicidium, maximè in materia fauorabili, qualis eſt dictum Priuilegium. Accedente etiam declaratione S. Congregationis quam refert Suarez *diſp.* 44.*ſect.*4. quæ habetur apud Garz. *de benefic.par.*7.*cap.*11.*num.*32. & Barboſam *in Collectan. Bullar. verbo homicida, & homicidium*. De hoc Cornexo *d. diſp,*2. *dub. vnico*. Diana *ſupra Reſolut.*71. poſt plures alios contra Sanchez *in Decalog. tomo* 1. *lib.*1.*cap.*10.*num.*49. qui citat Henriquez, & Medinam. Conſequenter etiam poſſunt illi Prælati Regulares, qui communicant in priuilegijs cum Dominicanis ex priuilegio Pij 5. quod retuli *tom.* 1. *cap.*18. *num.*31. diſpenſare per ſeipſos cum ſuis ſubditis in foro conſcientiæ tantum, quando caſus fuerit occultus. Peirinis *ſupra nu.*117. ex Rodriguez, & Miranda. Adde Portellum *in Dub. Regular. verbo Diſpenſare num.*7. Suppono autem non poſſe Prælatos Regulares cōcedere talem diſpēſationem ex vi Priuilegiorum,quæ retuli eo *cap.*18. *num.*40. quia ibi expreſsè excluditur hæc Irregularitas. Certum etiam eſt non tolli per Baptiſmum, quia à non Baptizatis non contrahitur, propter ſæpius dicta,neque per Profeſſionem Religionis, cum nullum ſit fundamentum ad id aſſerendum.

77 Dicendum quintò. Ex homicidio, ſeu mutilatione caſuali culpabili, & cooperatione ad ipſa modo ſuperius dicto incurritur etiam Irregularitas. Ita enim colligitur ex *cap. ſignificaſti* 1. *& cap. dilectus de homicidio, & ex ca. Clericus* cum alijs *d.* 50. & Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.*7.

cap.7. & alijs iuribus. S. Tho. 2. 2. q. 64. art. 8. & Expoſitores *ibidem*, ac omnes Summiſtæ verbo *Homicidium*, & verbo *Irregularitas*.

78 Pro quo, ſuppoſita diuiſione homicidij caſualis, de qua dixi verbo *Homicidium num.* 2. notandum, tantum eſſe hic ſermonem de homicidio (intellige etiam pro ſemper idē de mutilatione) caſuali, quod aliquo modo eſt volitum in ſua cauſa, quia fuit præuiſum, & quia non fuit adhibita diligentia ſufficiens ne ſequeretur, non vero eſſe ſermonem de homicidio mere caſuali, & fortuito, quod vel nullo modo fuit præuiſum, vel ſi fuit præuiſum adhibita tamen fuit diligentia ſufficiens ne ſequeretur. Hoc enim poſtremum homicidium certum eſt nullam inducere Irregularitatem. Sumitur ex *cap. lator. cap. ex litteris* 1. *&* 2. *cap. ſignificaſti* 1. *cap. exhibita de homicid.* & etiam ex declaratione S. Congregationis apud Barboſam *in collectan. Bullar. verbo Homicidium*, ac ex ratione, quia eſt omnino inuoluntarium; ac per conſequēs inculpabile; homicidium autem caſuale, quod hanc Irregularitatem inducit debet eſſe peccatum, vt habet S. Thomas *ſupra*. Panormitan. *cap. ad aures de ætat. & qualit.* Toletus *ſup. cap.* 82. *nu.* 1. Imo, & mortale, iuxta dicta *ſup. num.* 68. prout & tenent Sotus *lib.* 5. *de Iuſt. q.* 1. *art.* 9. Nauarrus *ſup num.* 252. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 15. *num.* 7. Cornexo *ſupra diſp.* 3. *dub.* 4. & alij. Vnde communiter Doctores ſupponunt hanc Irregularitatem ex homicidio caſuali (ſicut & illam, quæ eſt ex homicidio voluntario) non incurri propter homicidium commiſſum ab amente, furioſo, vel puero ante *v*ſum rationis, eo quod tale homicidium peccatum non eſt. Bonacina *ſupra punct.* 7. *num.* 3. 4. *&* 5. ex alijs multis. Adde, quod neque per huiuſmodi homicidium omnino caſuale, & fortuitum incurretur Irregularitas, etiā in caſu quo homo illud committens daret operam rei illicitæ, & ex illa ſequeretur; quia ſiue tale opus ex quo ſequitur homicidium ſit licitum, ſiue illicitum, ſi tamen illud non eſt præuiſum, vel ſi præuiſum, facta eſt ſufficiens diligentia, ne ſequatur, proculdubio voluntarium non erit, nec peccatum homicidij, ac per conſequens non inducet hanc Irregularitatem. Sotus *ſupra*. Auila *par* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 1. *dub.* 1 Sayrus *lib.* 7. *cap.* 5. *num.* 13. Layman *d. lib.* 3. *Tract.* 3 *par.* 3. *cap.* 10. *num.* 1. Cornexo *ſup. dub.* 2. *in prima concluſ.* Excipe tamen caſum, quo illud opus nō ſolum eſſet illicitum, ſed etiam prohibitum quia periculoſum homicidij quod ex illa ſequi ſæpius ſoleat, tūc enim exercens tale opus cēſetur etiam velle indirectè tale homicidium, etiamſi faciat diligentiā ad illud euitandum, diligentia enim, quæ adhibetur non immutat naturam illius operis, nec facit, quod illud non ſit periculoſum homicidij, ac per conſequens conſenſus in illud eſt etiam conſenſus indirectus in homicidium. Ita etiam colligitur ex *cap. vlt. de homicid in* 6.

& ex *cap. Tua nos*, *& cap. ſicut de homicid*. Sotus *ſupra*. Nauarrus *ſupra num.* 237. Suarez *ſupra diſp.* 45. *ſect.* 6. *n.* 9. Coracxo *ſupra in* 2. *concluſ.*

79 Ex his autem, & Authoribus relatis colligi poſſunt tres regulæ valde neceſſariæ pro intelligentia huiuſmodi Irregularitatis, ex quibus etiã colligi poteſt deciſio plurium caſuum conſcientiæ, quorum multi ſpecialiter ad Regulares ſpectare poſſunt. Prima eſt, dans operam rei licitæ ex qua caſu, & fortuito, ſecutum eſt homicidium, ſi non præuidit tale homicidium, vel ſi præuidit, adhibuit tamen diligentiam, ne ſequeretur, non eſt irregularis. Exempla porrò ſunt in Prælato, vel Magiſtro Nouitiorum moderatè verberante ſubditum, ex quo contigit, quod incideret in morbum, & moreretur. In Religioſo pulſante campanam pro Miſſa, vel Choro, ex qua pulſatione contigit, vt tintinnabulum caderet in via, & occideret prætereuntem *cap. litter.* 2. *de homicid. cap. Ioannes eodem titulo*. In Religioſo infirmario, ſeu habente curam infirmi moribundi, qui bona fide, nec contra præceptum medici ipſi dat aliquid cibi, vel potus, vel ipſum in aliud latus cautè euoluit, ex quo ſequitur acceleratio mortis. Idem dico de medico, ſeu chirurgo ſæculari, qui iuxta regulas artis medetur infirmo, qui caſu moritur.

80 Secunda regula eſt. Dans operam etiam rei illicitæ, ſeu prohibitæ, dummodo non ſit prohibita propter periculum homicidij, quod ex illa ſequi ſoleat, etiam ſi ſequatur homicidium, ſi vel illud non fuit præuiſum, vel ſi præuiſum, adhibita fuit diligentia, ne ſequeretur, non incurrit Irregularitatem. Exempla ſunt in Religioſo ſonante campanã etiam contra præceptum ſui Superioris, ſi inde contingat, quod cadat tintinnabulum in via, & occidat aliquem. Et in Religioſo equitante cõtra Regulam ſui Ordinis, vel præceptum ſui Superioris, ſi inde contingat, quod equus rupto freno, vel alio modo occidat puerum. Item in Religioſo vacante venationi ſibi, & alijs Eccleſiaſticis prohibitæ, iuxta dicta *tom.* 1 *cap.* 9 *num.* 20. quando venatio eſt illis prohibita, non propter periculum homicidij, ſed propter decentiam ſtatus. Item in Religioſo perito medicinæ, qui contra prohibitionem Eccleſiæ medetur alicui infirmo citra inciſionem, & aduſtionem, iuxta dicta eo *cap.* 9. *num.* 15

81 Tertia regula eſt. Dans operam rei illicitæ periculoſæ homicidij, ex qua videlicet illud ſequi ſolet, etiam ſi diligentiam adhibeat ne illud ſequatur, ipſo tamen ſecuto Irregularitatem incurrit. Exempla ſunt in exercente torneamenta, vel mittente bombardam, ſagittam, aut lanceam ad arcem, vel exercente Chirurgiam inciſione, vel aduſtione, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 9. *num.* 15. aut incumbente venationi

Apro-

Digitized by Google

Aprorum, Vrſorum, Leonum, ſeu ferarum, quæ dentibus, aut vnguibus vitæ periculum afferre ſolent, vel adeo grauiter verberante ſubditum, vt inde ſecuta ſit mors illius. *cap. Presbyterum de homicid.* ac in ludente, vel in ſaltante incautè, & immoderatè cum fœmina prægnante, ſi inde ſequatur abortus. *cap. ſicut ex litterarum de homicid.* Item in dante potionem purgatiuam infirmo ſine conſilio medici (quod idem cenſeo de habente curam infirmi, ſeu infirmario, ſi notabiliter, & grauiter negligens fuerit circa medicamenta, & alia illi neceſſaria, ex Reginaldo *tomo 2. lib. 30. Tract. 2.*) Idem dico de parentibus, ſeu nutricibus tempore ſomni infantes ſecum in lecto habentibus, ſi eos ſuffocari contingat. *cap. quæſitam de pœnitentijs, & remiſſionibus.* Idem quoque aſſerendum in caſu, quo aliquis præcepit alicui, vt percuteret alium, expreſsè etiam præcipiens, ne illum lethaliter vulneraret, ipſe tamen ipſum interfecit. *cap. vlt. de homicid.* Nec contra hoc obſtat Declaratio quædam S. Congregat. quam refert Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Irregularitas*, in qua dicitur, Irregularitatem non incurrit mandans aliquem baculo verberari, eo expreſſo ne occideret, ſi mãdatarius armis percuſſerit, & occiderit. Ibi enim mandans non dabat operam rei illicitæ periculoſæ homicidij, ſaltem proximè, ſicut nos loquimur in præſenti. Similiter idem aſſerendum in caſu, quo aliquis mandaret alicui, vt occideret Petrum, ipſe vero occidit Ioannem. Etſi in tali caſu non incurreret Irregularitatem ex homicidio voluntario, vt habetur ex declaratione quadam Sacræ Congregationis apud eundem Barboſam *ſup. verbo Homicidium*. Pariter idem dicendum de illo, qui conſilium dedit alicui, vt intraret duellum, ſeu iret ad bellum iniuſtum, vel tranſiret per flumen periculoſum, aut per locum in quo nouerat adeſſe inimicos ipſius inſidias illi tendentes.

82 Diligentia porrò, quę iuxta primam, & ſecundam regulam adductam adhibenda neceſſariò eſt, ne ex homicidio caſuali incurratur Irregularitas, non eſt illa, quam adhibent prudentiſſimi, & accuratiſſimi, cuius omiſſio leuiſſima culpa appellari ſolet, nec eſt ea, quam prudentiores, & diligentiores etiam adhibere ſolent, & cuius omiſſio leuis culpa appellatur, ſed eſt ea, quam vir prudens, & diligens, ac circumſpectus, conſiderata rei qualitate, ac circunſtantijs adhibere ſolet. Cornexo *ſupra dub. 1.* & alij.

83 Hæc autem Irregularitas non ſolum tollitur diſpenſatione Pontificis, vt per ſe patet, ſed etiam diſpenſatione Epiſcopi, quando caſus eſt occultus, iuxta decretum Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. cap. 6.* Imo etiam à Prælatis Regularibus habentibus ea priuilegia, quæ retuli *tomo 1. cap. 18. num. 40.* De quo Sayrus *lib. 7. cap. 7.* Portellus *in Dub. Regular. verbo Diſpenſare num. 9.* Peirinis *tom. 1. Priuilegior. Mi-*

Digitized by Google

*nim.in Conſtit.2.Iulij 2.num.*112.referens Llamas,Chapeauilam, & alios Quod verò hæc Irregularitas non tollatur propriè loquendo per Baptiſmum,nec per Profeſſionem Religionis conſtat ex dictis à ſimili de Irregularitate ex homicidio voluntario *ſupra num.* 72.

84 Præter dictas autem Irregularitates, aſſignantur quoque aliæ etiã ex delicto prouenientes a quibuſdam. Prima,propter Apoſtaſiam a Religione. Secunda. propter Apoſtaſiam a Clericatu. Tertia, propter excommunicatum, qui præcipit coram ſe celebrare. Quarta, propter egreſſum Religioſi extra clauſtrum ad audiendas leges, vel medicinã. Quinta, propter crimen Sodomiæ. Sexta, propter crimen Simoniæ. Septima, propter celebrationem in Altari propria authoritate erecto. Octaua,propter Sacerdotem,qui Miſſam pro aliquo homine viuo celebrat, vt mortem illi Deus inferat. Nona,propter eum, qui corpus,& ſanguinem Chriſti conficit,prætermiſſo ritu, quem Eccleſia celebrare præcipit. Decima,propter eum,qui Altaria denudat,aut lugubri ornatu veſtit ſolum ob animi ſui triſtitiam. Vndecima,propter Epiſcopũ, qui abutitur poteſtate ordinandi conferendo Ordines per ſaltum,quãdo vult. Duodecima, propter Cardinalem in Papam indebitè electũ à paucioribus,quam à duabus partibus. Decimatertia, propter Clericum,qui in vita, vel morte fauet raptoribus. Decimaquarta, propter Sacerdotem, qui excommunicatum nominatim ſcienter ad Eccleſiaſticam ſepulturam admittit. Decimaquinta, propter ſacrilegium. Decimaſexta, propter concumbentem cum Moniali. Decimaſeptima, propter Clericum periurum. Decimaoctaua, propter habentem conſuetudinem patrandi aliquod mortale peccatum. Decimanona,propter blaſphemum.

85 Sed quod attinet ad primam, ex dictis *tom.*1. *cap.* 16.*num.*12. conſtat quid ſentiendum.De ſecunda,cum nullus textus id conuincat, & nulla Irregularitas ſit,quæ in iure non exprimatur,non eſt fundamẽtum ad eam introducendam. De tertia aliquid dixi ſupra verbo *Excommunicatio num.* 19. Pro quarta, vide dicta *tomo* 1. *cap.*9. *num.*3. Pro quinta, vide etiam dicta *tom.*1.*cap.*5.*n.*11.12. 13.*&* *cap.*10.*n.* 8. nec credas Irregularitatem propterea incurri,niſi textus id exprimens afferatur. Idem dico de ſexta, & omnibus alijs adductis, quia vel nullus textus pro illis caſibus adducitur, vel ſi adducitur, ſolum is loquitur de aliqua cenſura,vel depoſitione,non de Irregularitate, vel tãdem ſi aliqua Irregularitas in his caſibus incurritur,ea eſt nõ præcisè ratione delictorum,ſed ratione infamiæ,quando ipſa fuerint notoria, iuxta dicta ſupra verbo *Infamia n.*3.*&* 9. Vide Suarez *ſupra diſp.*43.*ſect.*4. *&* 5. Filiucium *Tract.*20.*c.*8.*&* 9. Reginaldum *lib.*30.*Tract.*2. Bonacina *ſupra diſp.*7.*q.*3.*punct.*7.

Cum

Digitized by Google

86 Cum Irregularitas non tollatur per abſolutionem,ſed per diſpenſationem, ideo pro ipſa obſeruanda ſunt,quæ dixi *tom.*1.*cap.*18. *a num.* 42. & ſupra verbo *Diſpenſatio*. Diſpenſans etiam in illa debet ſemper imponere pœnitentiam condignam,vt patet ex praxi Eccleſię, Bullis Pontificijs, Breuibus S.Pœnitentiariæ, ac decretis Rotæ. Portellus *in Dub.Regular.verbo Irregularitas num.*37. *in Addit.* Quia ergo illæ ſolent diſpenſari à Prælatis Regularibus in viſitationibus, vel alijs Solemnitatibus,iuxta dicta eo *c.*18.*nu.*93. adeo vt iuxta ſententiam Nauarri *in Man. cap.*26.*num.*13. & Vincentij Candidi *tom.*1. *Diſquiſit.Moral. Diſquiſit.*3. *art.*40.*num.* 3. Religioſi ſic diſpenſari non teneantur quærere aliam diſpenſationem, ſed ſolum confiteri peccata, ob quæ illas incurrerunt, ideo tunc imponere debent aliquā pœnitentiam ipſis diſpenſatis, licet Portellus *ſupra num.*38.dicat ſufficere eam, quæ ibi interuenit in genuflexione, & recognitione culparum &c.Sed id quod dixi ad minus eſt ſecurius, propter praxim Eccleſiæ adductam. Quod autem ad diſpenſandum non requirantur in iure determinata verba, ſed ſufficiant ea,quibus voluntas diſpenſantis ſignificetur, habet idem Portellus ex communi aliorum ſententia *ſupra num.* 34.

IVBILAEVM.

SVMMARIVM.

Iubileum quid,& quotuplex ſit. num. 1.
In quo conueniant, & in quo differat. num. 2.
*Iubilæi anni Sancti circunſtantiæ. num.*3.
*An anno Iubilæi Religioſi Romam venire poſſint ſine licentia.num.*4.
Quid de alijs circunſtantijs Iubilæi. ibidem.
De ſuſpenſione Indulgentiarum. num. 5.
*De ſuſpenſione priuilegiorum ad abſoluendum &c.num.*6.
Quid in illo intelligatur pro vere pœnitentibus,& confeſsis. *num.* 7.
De facultate eligendi Confeſſarium. num. 8.
De Iubilæis communibus extra annum Sanctum. num. 9.
De Indulgentia plenaria in illis conceſſa.num. 10.
*De viſitatione Eccleſiarum. num.*11.
De Ieiunio. num. 12.
*De Oratione. num.*13.
*De Eleemoſyna. num.*14.
De illa clauſula Confeſſis,& Communicatis *num.*15.

Digitized by Google

De Confeſſario approbato ab Ordinario. num.16.
De Caſibus reſeruatis.num. 17.
De commutatione Votorum. num. 18.
De duabus hebdomadibus pro Iubilæo lucrando. num. 19.
Per quæ opera conſequi poſſit Iubilæum. num. 20.
An bis, ſeu pluries. ibidem.
De clauſula De pœnitentijs iniunctis. *num.* 21.

1 IVbilæi nomen deſumptum eſt ab *Iobel* hebraica voce ſignificante *remiſſionem*, ſeu *initium*, iuxta S. Hieronymum. S. Iſidorũ, & Gloſſam interlinealem, vel *plenariam requiem*, iuxta S. Gregorium, de quo noſter Hieronymus Gratianus *in Tract. de Iubilæo anni Sancti par.* 1. *cap.*1. Deſumptum etiam eſt ab vſu antiquo hebræorum, quo anno quinquageſimo iubebantur ab agricultura vacare, debita remittere, poſſeſſiones antiquis Dominis reſtituere, & ſeruos liberare. *Leuit.*25. *&* 27. Quia ergo annus ille remiſſionis *Iubilæus* vocabatur, ideo Eccleſia cum remiſſionem peccatorum ſolemniter indulget, eo nomine Iubilæi vtitur. Rutilius Benzonius *de anno Iubilæi lib.*1. *cap.*4. *&* 5. Hieronymus Gratianus *ſup. cap.*3. Omiſſis autem varijs Iubilæi acceptionibus, de quibus idem Gratianus *ſupra cap.* 2. *&* 3. in præſenti ſumitur ex vſu Eccleſiæ primò, pro ſolemniſſimo illo, quo ſpecialibus cæremonijs Bonifacius 8. ante annos 300. ſtatuit centeſimo quoque anno Romæ celebrari *Extrauag.* 1. *de pœnit. & remiſſ.* (ceſto prius eſſet in vſu Eccleſiæ) & poſtea Clem.6. ad annum quinquageſimum in Extrauag. *Vnigenitus &c.* Gregor. 11. ad 33. prout colligitur ex Bulla Alexand.6. & Paulus 2. ac poſteriores Pontifices ad annum vigeſimumquintum reduxerunt. Secundò, pro alia pleniſſima Indulgẽtia, quæ cum alijs gratijs, & facultatibus Apoſtolica benignitate concedi ſolet. Benzon. *ſup. lib.*4. *cap.*2. Henriq. *lib.*7. *cap.*10. Gratianus *ſup. cap.*5. *&* 6. Definiri autem poteſt Iubilæũ communiter ſumptum, & ab vtroque abſtrahens hoc modo. *Eſt Indulgentia plenaria à Summo Pontifice conceſſa viſitantibus certas Eccleſias, ac certa pia opera facientibus, cum facultatibus circa abſolutionem à caſibus reſeruatis, & commutationem in votis.* Ita colligo ex Gratiano *ſupra*, & alijs communiter. Vnde Iubilæum, & Indulgentia plenaria ſe habent ſicut includens, & incluſum. Omne enim Iubilæũ plenariam Indulgentiam includit, etſi addat prædictas facultates. Indulgentia autem plenaria poteſt dari ſine Iubilæo, & ſine prædictis facultatibus, vt patet in ea, quæ conceditur medalijs, imaginibus &c. Sotus *in* 4. *d.*21 *quæſt.*2. *art.*1. Corduba *lib.*5. *de Indulgent. quæſt.*9. Bonacina *diſp.*6. *de Indulgent. quæſt.*1. *punct.*2. *num.*5.

Conue-

2 Conueniunt autem hæc duo Iubilæa. Primò, in eo, quod vtrumique à Papa ſolum conceditur. Secundò, quod per vtrumque Indulgentiam plenariam conſequuntur fideles. Tertiò, quod vtroque concedit etiam Pontifex gratias, & facultates aliquas ad abſoluendum à reſeruatis, commutandum vota &c. Differunt autē primò in eo, quod licet per vtrumque plenaria Indulgentia concedatur, certius tamen eſt eam conſequi fideles per Iubilæum anni Sancti, quam per alia, tum quia illud maiora opera, & magis proportionata requirit, tum quia propter vniuerſaliſſimam cauſam, videlicet, fidelium, & totius populi Chriſtiani ſalutem, prout patet ex Bulla Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani, de qua infra, conceditur. Secundò, nam Iubilæum anni Sancti per totum integrum annum durat, alia verò non niſi per vnam, aut duas hebdomadas. Tertiò, quia illud tempore determinato, ſcilicet anno centeſimo, quinquageſimo, vel vigeſimoquinto, ſolum conceditur. Alia verò, iuxta occurrentes neceſſitates, ſæpius ad Papæ beneplacitum. Quartò, in Iubilæo anni Sancti aliæ Indulgentiæ plenariæ ſuſpenduntur, non verò in communibus, & ordinarijs Iubilæis. Quintò, in illo anni Sancti Iubilæo, populi concurſus ad almam Vrbem maximus eſt, aperit Papa portam Sanctam, fiuntque aliæ cæremoniæ, quæ in communibus Iubilæis non contingunt. Gratian. *ſup. cap.* 5. De vtroque ergo Iubilæo aliqua dicenda.

3 Primò ergo, circumſtantiæ Iubilæi anni Sancti, ſpecialiter ſequendo Bullas indictionis eiuſdem à Sanctiſſimo Domino N. Vrbano Octauo editas, quæ habentur in 4. tom. Bullarij inter Bullas ipſius num. 16. pro Iubilæo anni 1625. quibus ſimiles reperiuntur in Bullis Gregorij 13. & Clementis 8. quas referunt Nauarrus, Benzonius, Gratianus, & alij, qui de Iubilæo ſcripſerunt, ſunt iſtæ. Prima, conuocatio, & inuitatio omnium fidelium pro celebratione dicti Iubilęi ad Almam Vrbem. Secunda, conceſſio Indulgentiæ pleniſſimæ omnium peccatorum Chriſtifidelibus verè pœnitentibus, & confeſſis, viſitantibus quatuor præcipuas Vrbis Eccleſias, ſcilicet, Lateranenſem, Sancti Petri, Sancti Pauli, necnon Sanctæ Mariæ Maioris, ſemel ſaltem in die per triginta continuos, aut interpollatos dies, ſi incolæ Vrbis fuerint, ſi verò peregrini, aut exteri per quindecim ſaltem, & orātibus pro ipſorum fidelium, ac totius populi Chriſtiani ſalute. Ita tamen, vt ij, qui hac de cauſa Romam venire aggreſſi fuerint, vel eo ſe contulerint, ſi in via, aut in Vrbe, morbo, vel legitima cauſa impediti, aut morte præuenti præmiſſa exequi non poſſent, verè tamen pœnitentes, & confeſſi prædictæ Indulgentiæ participes eſſent. Tertia eſt, Prælatis præcipere vt omnes moneant, & inſtituant ad pia opera peragenda pro huiuſmodi Iubilæi conſecutione, ac Principes hortari, vt ad dicta pia

opera, &

opera, & præcipuè ad peregrinis ſubueniendum ardentius ſe gerant. Quarta eſt, ſuſpenſio pro eo anno omnium aliarum Indulgentiarum, ac facultatum abſoluendi a caſibus reſeruatis quibuſcunque conceſſarum. Quinta eſt, conceſſio eiuſdem Iubilæi pro Sanctimonialibus, Anachoretis, Eremitis, alijſque Chriſtifidelibus carceratis, & infirmis Romam venire impeditis, verè pœnitentibus,& confeſſis, pia opera ab Ordinarijs locorum deſignanda facientibus. Sexta, pro eiſdem facultas eligendi Confeſſarium, qui eos abſoluat ab omnibus peccatis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, aut contentis in Bulla Cœnę Domini, de quibus omnibus aliquid dicendum.

4 Circa primam quidem, prout ſpecialiter ad Regulares ſpectat, illud aduertendum, non obſtante tali conuocatione, & inuitatione à Pontifice facta omnium fidelium, vt Romam veniant pro lucrando Iubilæo, nihilominus ipſos venire non poſſe ſine licentia ſuorũ Prælatorum, non enim credi debet Pontificem illam concedere independenter ab ipſis, cum id eſſet in magnum detrimentum diſciplinæ Regularis. Circa ſecundam, qualiter per Indulgentiam pleniſſimam intelligatur idem quod plenaria, ſeu plenior dixi ſupra verbo *Indulgentia nu.3.* Qualiter autẽ viſitatio Eccleſiarum facienda ſit, dicam infra cum de Iubilæis, quæ communiter concedi ſolent, ſermo erit. Circa tertiam verò de præcepto Prælatorum, vt moneant, & inſtituant fideles ad pia opera præſtanda pro lucrando Iubilæo poteſt dici illud nõ obligare ad culpam, ſaltem mortalem, quia nec verba, quibus vtitur Pontifex, nec materia de qua eſt ſermo, aliud exigere videtur. Multo magis id dici debet de exhortatione illa ad Principes, propter eandem, imo & maiorem rationem.

5 Circa quartam verò circunſtantiam Iubilæi anni Sancti, ſuſpenſionem videlicet Indulgentiarum, primò dicendum eſt, per eam non ſuſpendi Indulgentias conceſſas pro defunctis, ſiue Regularibus, ſiue ſæcularibus, iuxta dicta *tomo* 1. *cap.3. num.*19. & ſupra verbo *Indulgentia quoad Regulares num.* 11. prout & tenent Nauarrus *in Comment. de Indulgent. notab.*25.*num.* 3. Alphonſus Leo *de Iubilæo p.* 1. *quæſt.*6. *num.* 246. Nec Altaria priuilegiata, iuxta dicta probabiliter ſupra verbo *Altare num.*19. Nec conceſſas pro conſtitutis in articulo mortis, iuxta dicta etiam probabiliter dicto loco ex primo tomo Sũmæ, & ſupra verbo *Indulgentia quoad Regulares num.*10. etſi oppoſitum tueantur Layman. *lib.*5. *Tract.*7. *cap.*8. *num.*3. Angelus Boſſius *in diſceptat. de ſuſpenſ. Indulgent. tempore Iubilæi num.* 20. ex Nauarro, & Benzono. Nec Bullam Cruciatæ pro locis in quibus publicatur, aut Indulgentias per illam conceſſas, eo quod illa conceduntur per modum contractus, ſcilicet dantibus eleemoſynam in Bulla deſignatam.

Digitized by Google

gnatam. Pontifex autem in dicta ſuſpenſione non facit mentionem conceſſorum per modum contractus Diana *p.1. Tract.11. Reſol 97.* referens declarationes Clem. 8. ac Vrbani 8. & aſſerens pro hac ſententia Portellum, Bonacinam, Salas, Leonem, Zerolam, Villalobos, Henriquez, Rodriguez, & alios, maximè Sanchez *lib. 8. de Matrimon. diſp. 33 num. 8. & 10.* Qui benè addit, quod priuilegia per modum contractus conceſſa non reuocantur per ſolam generalem reuocationem, & quando ex iuſta cauſa reuocantur, expreſsè debet fieri compẽſatio æqualis. Nec etiam ſuſpenduntur Indulgentiæ plenariæ conceſſæ Eccleſijs Vrbis Romæ, etiam illis, quæ ſunt extra muros. Nam cauſa ſuſpendendi Indulgentias pro anno Iubilæi, ſcilicet, vt fideles omnes Romam conueniant, non militat in Eccleſijs Vrbis. Nauarr. *ſupra notab. 33. num. 4* Filiucius *tom. 2. Tract. 16. cap. 10. nu. 252.* Gratianus *ſup. cap. 13.* Angelus Boſſius *ſupra num. 30. & 31.* Nec etiam ſuſpendi Indulgentias non plenarias, ſed ſolum plenarias, eo quod per id ſufficienter ſaluatur finis ſuſpenſionis factæ in Iubilæo, vt ſcilicet Romam conueniant fideles, probabiliter ſatis tenent Filiucius *tom. 1. Tract. 8. cap. 10. num. 251.* Alphonſus Leo *de Iubilæo par. 1. quæſt. 6. num. 226.* Gratianus *ſupra*, & indicat Layman *ſupra num. 2.* Solum ergo ſuſpenduntur omnes Indulgentiæ plenariæ conceſſæ extra Vrbis Eccleſias, & Bullã Cruciatæ, viuis non exiſtentibus in articulo mortis, etiam ſi tales ſint Moniales, carceri perpetuo, vel triremibus addicti. Layman. *ſupra nu. 3.* Boſſius *ſupra nu. 18.* Et contra eas publicantes, vel nunciantes publicè, vel ſecretè imponit Pontifex excommunicationem ipſo facto incurrendam, præter alias pœnas arbitrio Ordinariorum infligendas, vt patet ex verbis Bullæ. Nauarrus *ſup. notab. 33.* Benzon. *lib. 4. cap. 8. dub. 6.*

6 De ſuſpenſione vero priuilegiorum, ſeu Indultorum abſoluendi à caſibus reſeruatis dicendum primò, intelligi debere ſolum de prædictis facultatibus à Sede Apoſtolica conceſſis occaſione Indulgentiarũ, ſeu cauſa illas conſequendi. Non vero de illis, quæ conceſſa ſunt ob alios fines, prout ſunt, quæ conceduntur Epiſcopis in Concil. Tridentin. *ſeſſ. 24. cap. 6.* & Regularibus in eorum priuilegijs. Layman. *ſup. num. 4.* Angelus Boſſius *ſupra num. 42.* & ſequentibus. Lugo *de Sacrament. Pœnitent. diſp. 20. ſect. 8. num. 145.* Quibus fauent, iuxta anteriores Bullas Gregorij 13. & Clementis 8. Nauarr. *ſupra notab. 33.* Benzon. *d. c. 8. dub. 3. & 5.* Dicendum ſecundò, nec etiam ſuſpendi facultates conceſſas aliquibus ad abſoluendum à caſibus Epiſcopalibus, quia ſolum in Bulla eſt ſermo de facultatibus abſoluendi à caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis. Gratianus *ſup.* Quod autem nec ſuſpendãtur facultates conceſſæ in Bulla Cruciatæ, cõſtat etiã ex dictis nu. præced.

Quo-

Digitized by Google

7 Quomodo autem quinta circumſtantia Iubilæi anni Sancti, ſcilicet pro *verè pœnitentibus, & confeſſis,* intelligenda ſit, conſtabit ex dicendis infra circa ſimilem clauſulam, quæ in Iubilæis communibus apponi ſolet.
8 Circa ſextam vero de facultate eligendi Confeſſarium, cum ſit etiam clauſula communis pro alijs Iubilęis, inferius dicetur. Solũ animaduertendum, quodquamuis in illa conceſſa prædictis Sãctimonialibus, Anachoretis, Eremitis, & carceratis, vt abſolui poſſint à Cõfeſſarijs ab ipſis electis ab omnibus, & quibuſuis peccatis, & criminibus, etiam in Bulla Cœnæ comprahenſis non exprimantur cenſuræ pro talibus criminibus impoſitæ, nihilominus cenſeri etiam debent comprahenſę, quia conceſſa facultate abſoluendi à culpa Papę reſeruata, habente cenſuram, cenſetur etiam conceſſa facultas abſoluendi ab ipſa cenſura, vt habet Suarez 4. *tom.* 3. *p. diſp.* 29. *ſect.* 2. *num.* 11.
9 Loquendo tamen de alijs Iubilæis communibus extra annum Sanctum à Sede Apoſtolica concedi ſolitis, plura in illis animaduertenda ſunt diſcuſſione digna. Scilicet, quod per illa conceditur Indulgentia plenaria viſitantibus vnam, vel aliquas Eccleſias, vel aſſiſtentibus alicui proceſſioni, ieiunantibus certis diebus vnius, vel alterius hebdomadæ, dantibus aliquam eleemoſynam, & orantibus pro Eccleſiæ exaltatione, hæreſum extirpatione, pace inter Principes Chriſtianos, vel alijs ſimilibus Eccleſiæ neceſſitatibus, confeſſis tamen, & communicatis; illis etiam conceditur, quod poſſint eligere Confeſſarium approbatum ab Ordinario, qui eos abſoluat à caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, & quod talis Confeſſarius poſſit eorum vota aliquibus exceptis in alia pia opera commutare. De quibus omnibus ſigillatim agendum.
10 Et primò, quod attinet ad Indulgentiam illam plenariam prædicta facientibus conceſſa, nota primò, ex communi doctrina tradita ſupra verbo *Indulgentia num.* 2. & 5. ad eam conſequendam requiri ſtatum gratiæ, pro eo ſcilicet tempore quo Indulgentia applicatur. Homo enim in peccato mortali exiſtens non eſt capax remiſſionis pœnæ temporalis, quæ per Indulgentiam confertur. Suarez 4. *to. in* 3. *par. diſp.* 52. *ſect.* 2. *num.* 7. Bonacina *de Indulgent. diſp.* 6. *quæſt.* 1. *punct.* 5. *num.* 10. Nota tamen ſecundò, ex ijs, quæ cæpi dicere eodem *num.* 5 ſufficere quod homo exiſtat in gratia, dum facit vltimum opus præſcriptum, etiam ſi præcedentia in ſtatu peccati mortalis præſtiterit, tum quia incredibile videtur, quod qui in tempore Iubilæi anni Sancti per triginta dies Vrbis Eccleſias viſitat, non lucretur Iubilæum, propterea quod vna die in peccato mortali ipſas viſitauerit, tum etiam quia ſtatus gratiæ non requiritur præciſè propter opus præſcriptum

à Pon-

à Pontifice, ſed propter conſecutionem ipſius Iubilæi, aut Indulgentiæ. Opus enim illud ſolum eſt conditio quædam pro applicatione Indulgentiæ, non vero neceſſariò ſatisfactorium in actu ſecundo. Suarez, & Bonacina *ſupra*. Naldus *in Summa verbo Indulgentia nu.* 8. ex Henriquez. Imo cum ipſum opus vltimum ſucceſſiuè fit, quamuis contingat ſine gratia inchoari, ſi tamen in gratia conſumetur per cõtritionem &c. ſufficiens erit pro Indulgentia. Suarez *d.num.* 7. Toletus *in Summa lib.6.cap.27.num.*2. ex D. Antonino, Silueſtro, & Soto. Nota etiam tertiò, nec eſſe neceſſarium, quod ea opera, quæ fiunt pro cõſequendo Iubilæo, vel Indulgentia ſint in indiuiduo bona moraliter. Sed ſufficere, quod materialiter, vt ſic dicam, ſeu ex ſuo genere bona ſint, ita vt qui viſitando Eccleſiam, ieiunando, orando &c. propter appoſitionem alicuius malæ circumſtantiæ, finis videlicet &c. peccat, non propterea perdit Indulgentiam, vel Iubilæum. Ratio eſt, non ſolum, quia ad implenda præcepta Dei, & Eccleſiæ ſufficiunt opera bona ex genere ſuo, etiam ſi in indiuiduo ſint peccata, vt patet in eo, qui dat eleemoſynam, aut audit Miſſam ex prauo fine, ſed etiam, quia Pontifex concedens Indulgentiam ſolum deſignat opera ex ſe bona ex natura ſua conducentia ad finem Indulgentiæ conſequendæ. Corduba *ſup.lib.*5. *quæſt.*21. Henriquez *lib.*7.*cap.*9. Suarez *ſup.ſect.*6. Ludouicus à Cruce *de expoſit. Bullæ Cruciat. diſp.*1.*cap.*8. *dub.*5. Semper tamen debent fieri illa opera ex intentione ſaltem virtuali lucrandi Indulgentiam, & faciendi id, quod Pontifex per illam intendit. Suarez *ibidem*. Ludouicus à Cruce *ibid. num.*14.

11 Circa viſitationem Eccleſiæ, vel Eccleſiarum nota primò, quòd ſi in ea, vel eis ſint aliæ Indulgentię poterunt ſimul, & ſemel obtineri, ſi pro eiſdem operibus ſint conceſſæ, iuxta dicta ſupra verbo *Indulgentia num.* 19. de lucrantibus eodem actu plures Indulgentias diuerſis medallijs conceſſas. Gratianus *ſupra in Dialogo*. Nota ſecundò, nomine Eccleſiæ viſitandæ, etiam venire Cœmeterium, iuxta dicta *ibid. num.* 8. Quomodo autem viſitari poſſint Eccleſiæ, aut quinque Altaria in illis, ſi hoc præſcribatur in Iubilæis, dixi ſupra verbo *Bulla Cruciata num.* 18.

12 Circa ieiunium notãdum, illud eſſe neceſſarium, etiam pro adoleſcẽtibus ante vigeſimumprimum annum, etſi enim ante id tempus ad Eccleſiaſticum ieiunij præceptum non teneantur, tenentur tamen ad ieiunandum ſi volunt conſequi Iubilæum, quia illud non conceditur niſi ſub hoc onere. Naldus *in Summa verba Ieiunium nu.*6. Layman. *ſup.num.* 12. ex alijs. Nota ſecundò, hoc ieiunium pro Iubilæo debere eſſe illud, quod iuxta Patriæ conſuetudinem eo tempore obſeruatur, itaut ſi eo tempore, & loco in diebus ieiunij lacticinia eduntur,

tur, etiam edi poſſint pro Iubilæi ieiunio, ſecus ſi non edantur, prout contingit in Quadrageſima. Ita enim prudenter interpretanda videtur mens Pontificis. Bonacina *ſup. nu.*16. ex Henriquez, Medina, & alijs, ac Lugo *de Sacram. Pœnit. diſp.* 27. *ſect.* 7. *num.* 108.

13 Circa orationem nota, quod licet conſulendi ſint fideles, vt longam, & deuotam orationem faciant, ſufficiet tamen quæcunque, etiam breuis, iuxta intentionem tamen Pontificis. Filiucius *tom.* 1. *Tract.* 8. *cap.* 6. *num.* 164. *&* 165. Boſſius *in Tract. de Iubileo ſect* 4. *cap.* 17 Nõ ſufficere autem orationem mentalem, ſed requiri externã, tenent Rodriguez *in Bulla Cruciata* §. 7. *num.* 1. & Ludouicus à Cruce *ſupra dicto cap.* 8. *dub.* 13 *nu.* 6. Sed oppoſitum probabile cenſet Diana 5. *p. Tract.* 12. *Reſolut.* 44. ex Aegidio Trullenc. & fauet Lugo *ſupra ſect.* 6. *num.* 86. *&* *ſect.* 7. *num.* 111. Mihi tamen ad verba Bullæ attendendum videtur, & in dubio priorem ſententiam ſequendam.

14 Circa eleemoſynam nota, quod ſi in Iubilæo dicitur eam debere dari iuxta cuiuſque facultatem, tunc maiorem dandam eſſe à diuite, quam à paupere. Si verò id non dicatur, ſed ſimpliciter dandam eſſe eleemoſynam, vel dandam iuxta cuiuſque deuotionem, tunc ſufficere etiam modicam eleemoſynam. Suarez *ſupra diſp.* 52. *ſect.* 8 *num.* 5. Sa *in Summa verbo Indulgentia num.* 4. Lugo *ſupra num.* 114 Sufficit etiam, quod hæc eleemoſyna per famulum detur. Suarez *ſupra ſect.* 7. *num.* 2. Imo caſu, quo famulus talem eleemoſynam ab hero ſibi traditam non det pauperi, credo non perdere herum fructum Iubilæi, quia quantum eſt de ſe iam ipſe dedit eleemoſynam. Sa *in Summa ſupra*. Licet oppoſitum tueantur plures quos ſequi videtur Diana *p.* 5. *Tract.* 12. *Reſolut.* 31. Vbi pro Religioſis notat, quod ſi illorum Prælati non vellent dare hanc eleemoſynam, poſſent illi ſurripere aliquid de bonis Monaſterij pro illa facienda. Securius tamen eſt petere commutationem in aliud pium opus. Diana *ibidem*. Vel quod Cõuentus det pro ipſis. Lugo *ſup. à num.* 116.

15 Circa illam clauſulam *Confeſſis, & Communicatis*, quæ in Iubilæis apponi ſolet notandum, quod licet ex natura rei ad conſecutionẽ Iubilæi, vel Indulgentiæ ſufficiat, quod homo ſit in ſtatu gratiæ, ſiue id ſit per contritionem, ſiue per confeſſionem, ſeu alio modo, cũ quomodocũque homo ſit in gratia, ſit amicus Dei, & capax fructus Indulgentiæ, ſcilicet remiſſionis pœnæ temporalis propter peccata remiſſa debitæ, ac proinde quoties in forma Indulgentiæ nihil de confeſſione, vel contritione exprimitur, ſed ſimpliciter conceditur *ieiunantibus*, *orantibus* &c. tunc ſtatus gratię quomodocunque obtentus ſit ad id ſufficiet. (Suarez *dicta diſp.* 52. *ſect.* 3. *num.* 1. Bonacina *ſup. punct.* 5. *num.* 5. noſter Reuerendiſſ. Theodorus Stratius *in Inſtruct. pro Fra-*

tribus

Digitized by Google

tribus Carmelit.cap.4.num.6.)Nihilominus Summi Pontifices Iubilæa, vel Indulgentias concedentes ad ſecuriùs, & certiùs tollendum obicem peccati adhibere ſolent clauſulas iſtas *verè pœnitentibus*, *& confeſſis*, ſeu *confeſſis,& contritis*, vel *confeſſis, & communicatis*. Et quidem ſi illæ apponantur à Pontificibus, vt conditiones, ſeu vt partes operis iniuncti ad lucrandam Indulgentiam, tunc ſine dubio neceſſaria ſunt, ſicuti ieiunium, eleemoſyna, & oratio, quæ ſimiliter apponi ſolent. Bellarmin. *lib.1.de Indulgent. cap.13.quæſt.3.* Ludouic. à Cruce *de expoſit. Bullæ Cruciatæ diſp.1.cap.8.dub.7.num.2.* Quando vero non ponuntur prædicto modo, ſed ſimpliciter dicitur concedi Indulgentiam *verè pœnitentibus,contritis, & confeſſis, communicatis &c.* (quod ex verbis Bullæ deſumendum eſt) tunc, etſi plures probabiliter teneant ſufficere, quod homo ſit in gratia Dei, vel quia poſt confeſſionem prius factam non peccauit mortaliter, vel quia ſi peccauit, contritus eſt, & habet propoſitum confitendi ſuo tempore, prout tenent Toletus *lib.6.cap.27.num.2.* ex Silueſtro, Armilla, & Panormitano, & ſequuntur Suarez *ſupra num. 13.* Ludouicus à Cruce *ſupra num.5.* Lugo *de Sacrament. Pœnitent.diſp.27.ſect.6.num.94.* ex alijs quos referunt, eo quod illa verba ſolum adhibita eſſe à Pontifice credant ad tollendum obicem Indulgentiæ, ſcilicet peccatum mortale, quod tamen per ſolam contritionem ſine confeſſione actuali, aut cõmunione tollitur; nihilominus non ſolum ſecurior, ſed etiam probabilior eſt oppoſita ſententia, ſcilicet requiri actualem confeſſionem, vel communionem illis verbis. Ratio eſt, quia Indulgentiæ tantum valent quantum ſonant, & explicandæ ſunt, prout in Bullis exprimuntur, præſertim quia dictio *&* in prædictis clauſulis poſita regulariter eſt copulatiua, & ſolum raro diſiunctiua, iuxta dicta ſupra verbo *Dictio num.19.* Adde, credendum eſſe Pontifices ſollicitos de vtilitate ſpirituali fidelium, apponere ſolitos eſſe illas clauſulas, vt ſecurius obtineatur Indulgentia. Nauarrus *de Indulgent.notab.18.* Graffius *de Indulgent. cap.5.num.5.* Acoſt. *in Bull.Cruciat.quæſt.14* & noſter Stratius *ſup. num.2.* Illud tamen certius eſt, quod etiam poſita illa clauſula *Confeſſis &c.* ſi Pontifices aliud non exprimant, non teneri ad confeſſionem illum, qui ſola peccata venialia poſt vltimam confeſſionem commiſit. Confeſſio enim ſimpliciter dicta ex vſu, & ſenſu Eccleſiæ ſolum ſupponit pro confeſſione mortalium, ac proinde quando imponitur ab Eccleſia non intelligitur niſi de illis ſolum. Henriquez *lib.7. cap. 12.* Suarez *ſupra num.5.* Lugo *d.diſp.27.ſect.7 num.100.* & alij communiter. Etſi oppoſitum teneat Stratius *ſupra num. 4.* & inclinet Ioannes Sancius *in ſelect.diſp.13.num.2.* Similiter certum eſt, quod quando requiritur communio, ad illam non ſufficit poſt peccatum mortale

hominem

hominem eſſe contritum,ſed requiritur actualis Confeſſio,propter doctrinam Concilij Tridentini *ſeſſ.*13.*ca.*11.Idem Stratius *ſupra nu.*3. Caſu verò,quo duo Iubilæa requirentia confeſſionem,& communionem occurrerent duobus diebus immediatis vno poſt alium,ſufficeret vna confeſſio,& communio,ſi homo eſſet in gratia. Diana *p.* 4. *Tract.*4. *Reſolut.*166.

16 Loquendo de Confeſſario approbato ab Ordinario eligendo virtute Iubilæi,præter dicta *tom.*1.*cap.*19.*nu.*19 & ſupra verbo *Bulla Cruciatæ num.*20.& verbo *Clauſula num.*23.quæ huic intento deſeruiunt,nota ex declaratione S.Congregationis, quam refert Barboſa *in Collectan.Bullar.verbo Iubilæum*,nomine Ordinarij intelligi debere Ordinarium loci, ideſt, vt puto, loci illius, pro quo promulgatur Iubilæum, ſeu Indulgentia; licet oppoſitum eliciatur ex alia declaratione S.Congregat. quam referunt Suarez 4. *tom.de Pænit. diſp.* 28. *ſect.*6.& Portellus *in Dub.Regular.verbo Confeſſoris approbatio in addit.num.*4. Quid vero dicendum de Confeſſario Regulari approbato ab Ordinario, ſed non à Prælato Regulari, vel ab illo ſuſpenſo, cōſule dicta ſupra verbo *Confeſſarius num.*2. & Dianam 5.*p. Tract.*12. *Reſolut.*49. Nota etiam facultatem iſtam eligendi Confeſſarium, qui abſoluere poſſit à caſibus reſeruatis non ſuffragari Regularibus, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*19. *num.*29.& ſupra verbo *Bulla Cruciatæ num.* 29. quod & nouiſſime tenet multis alijs relatis Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Iubilæum*.

17 Loquendo autem de caſibus reſeruatis abſoluendis à Confeſſario virtute Iubilæi eligendo,præter dicta ſupra verbo *Caſus reſeruati*, præſertim *num.* 28. vbi dixi in generali conceſſione caſuum reſeruatorum non comprehendi caſus Bullæ Cœnæ, ſi non exprimantur,nec in generali conceſſione caſuum Bullæ cœnæ, caſum hæreſis, niſi etiā exprimatur,vlterius notandum,hoc priuilegium etiam ſuffragari ijs,qui incidunt in caſus reſeruatos ob ſpē ipſius Iubilæi.Sanch.*lib.*4.*in Decalog.cap.*54 *num.*18.Sanctarellus *de Iubil.c.*8.*dub.*10. Gratian. *ſup. in Dialogo.* Diana *par.*1.*Tract.*11.*Reſol.*16. Similiter notandum,quod ſi quis habens caſus reſeruatos,& cōfitens Cōfeſſario à ſe electo virtute Iubilæi oblitus eſt alicuius reſeruati, cēſetur abſolutus ab illo,itaut poſtea cum ipſius recordatur abſolui poſsit à quolibet Confeſſario, ac ſi tale peccatum reſeruatum non fuiſſet.Cenſetur enim abſolutus à Confeſſario in quantū potuit, ſi quidem ille etiam in quantum potuit omnia reſeruata confeſſus eſt. Nauarrus *in cap.Cum conſideret*, §. *cautus de pænit diſt.*5.& *in Man.cap.*26. *num.*13. Toletus *in Summa lib.*6. *cap.*27.*in fine.* Lugo *de Sacrament.Pænitent. diſp.*20.*ſect.*7.*num.*99. Addit etiam hoc quoque verificari etiam ſi tale peccatum habuerit cē-

ſuram.

ſuram. Addunt alij id etiam eſſe verum, etiam ſi talis confeſsio inualida fuerit, prout indicant Silueſter verbo *Confeſsio primo quaſt.* 19. Caietan. *verbo Caſuum reſeruatio*, & fauent Suarez *tom.* 4. *de pœnit. diſput.* 31. *num.* 9. ac Diana *ſupra Reſolut.* 18. Nihilominus oppoſitũ eſt tenendum quando Confeſsio non ſolum fuit informis (ſi talis dari poteſt) ſed etiam inualida, tunc enim abſolutio data eſt omnino nulla, & nullius valoris, vt habet idem Suarez *ſupra num.* 2. Ledeſma *in Summa tom.* 1. *Tract. de Pœnitent. cap.* 13. *concluſ.* 2. Villalob. *in Summa tom.* 1. *Tract.* 27. *clauſula* 9. §. 2. *num.* 16. Nota etiam, quod ſi quis bona fide, & intentione lucrandi Iubilæum confeſſus eſt, & abſolutus à reſeruatis, & poſtea mutet voluntatem, & Iubilæum non conſequatur, quia non adimplet alia requiſita, non tenetur iterum quærere abſolutionem à reſeruatis, talis enim abſolutio rata, & valida fuit, nec data ſub conditione tali. Nauarrus *lib.* 5. *conſil.* 19. *de pœnitent. edit.* 2. Sanchez *dicto cap.* 54. *num.* 44. Candidus *tom.* 2. *Diſquiſit. Moral. diſquiſit.* 24. *art.* 69. *dubit.* 45. Lugo *ſupra num.* 100. Imo ſi in tali confeſsione oblitus eſt pœnitens alicuius caſus reſeruati, non manet amplius reſeruatus, ſed poteſt à quocunque Confeſſario ab illo poſtea abſolui, propter rationem ſuperius adductam. Sanchez *ibid. num.* 45. Portellus *in Additionibus ad dub. Regular. verbo Iubilæum num.* 19. Diana *par.* 3. *Tract.* 4. *Reſolut.* 145. Candidus *ſupra dubit.* 48 Idẽ dic de abſolutione à cenſuris, propter eamdem rationem. Diana *ibidem*. Candidus *ſupra*, ex multis aliis. Vbi etiam an talis pœnitens peccet non lucrando Iubilæum.

18 Pro commutatione verò votorum qualiter intelligenda, vide dicta ſupra verbo *Bulla Cruciata num.* 34. 35. *&* 36. ea enim huic intento deſeruire poſſunt, ac dicenda 4. tom. verbo *Votum*. Nota tamen primò, quòd ſi pœnitens tempore Iubilæi habens intentionem illud lucrandi petijt commutationem alicuius voti, & poſtea illud nõ lucretur, non propterea reuiuiſcet illud votum, propter rationem ſupra adductam, quia ſcilicet talis commutatio rata, & valida fuit, nec data ſub conditione aliqua. Henriquez *lib.* 7. *de Indulgentijs cap.* 11. *num.* 4. *& lib.* 6. *de pœnitent. cap.* 16. *num.* 6. Rodriguez *tom.* 1. *Summæ cap.* 84. *num.* 15. & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *ſupra n.* 49. Qui propterea *num.* 53. addit poſſe Confeſſarium tempore Iubilæi commutare vota ſub conditione adimplendi requiſita pro Iubilæo. Si tamen pœnitens oblitus eſt petere commutationem alicuius voti, vel Confeſſarius oblitus eſt illud commutare, non propterea tranſacto Iubilæo verè non comparato, cenſetur commutatum, cum neque in principio commutatum fuerit, nec poſtea ſubſiſtat priuilegium. Sanchez *ſupra num.* 51. Portellus *ſupra*. Si vero illud lucratus fuit, probabile ſatis eſt

Digitized by Google

poſſe virtute priuilegij Iubilæi eo tranſacto tale votum commutari, nã priuilegium illud non videtur alligatum tempori quo durat Iubilæum. Portellus *ibidem num.* 18. Diana *par.* 5. *Tract.* 12. *Reſolut.* 40. Addit *Candidus ſupra dubit.* 51. eum qui lucratus eſt Iubilæum poſſe illo trãſacto votj commutationem obtinere, quam tempore Iubilæi obtinere noluit. An verò priuilegium commutandi vota extendatur etiam ad commutanda iuramenta promiſſoria Deo facta circa eamdem materiam, vel etiã ad vota iurata, colllge ex ijs, quæ dixi ſupra verbo *Bulla Cruciata num.* 35. Non poſſe autem per illud commutari vota peregrinationis in Hieroſolymam, ad limina Apoſtolorum, & S. Iacobũ in Compoſtella, eo quod iſta cum ſint ſpecialiter reſeruata, ſunt ſpeciali nota digna, & non continentur in generali conceſſione, meritò tenent Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.* 6. *de voto cap.* 25. *num.* 4. Sanchez *tomo* 1. *in Decalog. lib.* 4. *cap.* 40. *num.* 16. & alij communiter. Licet contrarium non carere probabilitate, dicat Diana 5. *par. Tract.* 12. *Reſolut.* 58. quod non admitto, propter Curiæ praxim, & ſtylum.

19 Circa duas illas hebdomadas, quæ regulariter deſignari ſolent pro conſecutione Iubilæi, notandum, quod licet verba Bullæ requirere videantur, quod omnia opera per illam præſcripta adimpleantur in vna, vel altera ex illis, non partem in vna, & partem in altera, nihilominus, rationabili, aut neceſſaria ſubſiſtente cauſa, valde probabile eſt fieri poſſe, ita vt pars illorum fiant in vna hebdomada, v. g. ieiunare, orare, & alia pars in altera, ſcilicet confiteri, communicari &c. Ita enim piè interpretanda videtur mens Pontificis. Rodriguez *tom.* 1. *Summæ cap.* 184. *num.* 3. Layman. *ſupra nu.* 10. Diana *par.* 3. *Tract.* 4. *Reſolut.* 153. *& par.* 5. *Tract.* 12. *Reſolut.* 24. Imo ex ſola pœnitentis voluntate id fieri poſſe declaratum refert a Patribus S. Pœnitentiariæ Romanæ Naldus *ſupra verbo Indulgentia num.* 14. Qui etiam in aliquo die, Sabbato videlicet ante Dominicam in qua incipit prima hebdomada pro lucrando Iubilæo deſignata, confeſſus eſt intentione lucrandi illud, ſatisfacit ipſi. Ita enim praxis Eccleſiæ obſeruat, & rationabiliter ſatis propter multitudinem confitentium. Laymanus *ſupra num.* 6. & fauet Diana in ſimili poſt plures alios, quos refert *parte* 2. *Tract.* 15. *&* 1. *Miſcellan. Reſolut.* 28. Similiter, qui tempore Iubilæi habuit ignorãtiam ipſius inuincibilem poterit illo tranſacto illud lucrari inter duas hebdomadas à die notitię illius. Diana *par.* 3. *Tractat.* 4. *Reſolut.* 151. Habes etiam apud ipſum ibidem *Reſolut.* 147. quid faciendum quando, die, quo finiebatur Iubilæum, acceſſit pœnitens cum caſibus reſeruatis ad Confeſſarium, qui propter anguſtiam temporis cogitur differre Confeſſionem poſt tranſactum Iubilæum. Pro quo vide etiam Henriquez *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 11. §. *ſi quis*, & Portel-

& Portellum *in Dub. Regular. verbo Indulgentia num.* 7. Item quid faciendum cum eo qui noluit lucrari Iubilæum,ſed in vltima die mutat propoſitum,habes apud eundem Dianam *ſupra Reſolut.* 152. Maximè pro Regularibus non potentibus ob aliquod impedimentum Iubilæum lucrari, vide aliquas conceſſiones in Rodriguez *to.*2. *q.*87. *art.* 2. & Portello *ſup. num.* 8.

20 Præter dicta etiam alia animaduerſione digna ſunt. Primò, per opera alias de præcepto,vel obligatoria ſatisfieri poſſe operibus iniunctis à Pontifice pro conſecutione Iubilæi, ſi vtrumque intendat ea faciens, & niſi aliud in Bulla exprimatur. Conſtat enim ex vſu, & praxi Eccleſiæ, quod ſi promulgatio Iubilæi fiat in Quadrageſima,vel quatuor anni Temporibus,aut vigilijs Sanctorum,per ieiunia talium dierum adimpleantur ea,quæ per Iubilæum requiruntur, ex quo idem videtur dicendum de alijs operibus per illud iniunctis. Henriquez *de Indulgent.lib.*7 *cap* 10.Comitolus *lib.*1.*quæſt.*38. Gratianus *ſupra in Dialogo.* Sanctarellus *de Iubilæo cap.*4. *dub.*10. *& cap.*7. *dub.*1. & alij plures. Secundò,quòd ille,qui minimum aliquid, ſeu leuem partẽ operis iniuncti reſpectiuè ad illud prætermiſit,probabile valde eſſe non propterea priuari fructu Iubilæi. Ratio eſt, tum quia parum pro nihilo habetur,tum quia id credendum ex benignitate Pontificis cõcedentis illud.Suarez *d.diſp.*52 *ſect.*5.*num.*4. Diana *par.*5.*Tract.*12. *Reſolut.*23. ex alijs. Tertiò,poſſe aliquem bis,ſeu pluries conſequi Indulgentiam,ſeu Iubilæum, ſi opera iniuncta bis, ſeu pluries exerceat, cum moderatione tamen adiuncta ſupra verbo *Indulgentia nu.* 19. Vnde qui vna hebdomada Iubilæum conſecutus eſt, poterit illud etiã in alia hebdomada deſignata lucrari, repetendo opera præſcripta. Quia beneficium Principis latè interpretandum eſt quantum verba patiuntur. Henriquez *ſupra cap.* 11. Rodriguez *in Summa cap.* 184. *nu* 14.Benzonius *ſupra lib.*5.*cap.*15.*dub.*23.Diana *par.*2.*Tract.*17. *Reſolut.*49.*& par.*5.*Tract.*12.*Reſolut.*28. poſt alios quos refert. Etſi id certum non ſit propterea quod Filiucius *tom.* 1. *Tract.*8.*cap.* 10. *num.*261.*& num.*278. refert Clem. 8. & S.Congregat. Cardinalium declaraſſe ſemel tantum ſumi poſſe Iubilæum, tam in anno Sancto, quam in alijs.

21 Demum circa clauſulam illam *de pœnitentijs iniunctis*, quæ apponitur in aliquibus conceſſionibus Indulgentiæ,vel Iubilæi notandum,iuxta dicta ſupra verbo *Indulgentia quoad Regulares num.*3.per eam denotari remitti tantam pœnam quanta remitteretur per pœnitẽtias taxatas a Confeſſarijs, & à Sacris Canonibus pro talibus peccatis, Pro quo vide Nauarr.*de Indulgent.notab.*11. *à nu.*9.Reginald. *lib.*7. *num.*150.*&* 151.Ex quo communiter inferunt Theologi eum qui lu-

cratus eſt Indulgentiam aliquam, habētem præcipuè prædictam clauſulam, liberum manere ab onere adimplendi pœnitentias a Confeſſario illi impoſitas. Cœterū hæc doctrina ſolum videtur intelligenda de pœnitētijs ſatisfactorijs, quæ ad purgationē & caſtigationē præteritorū criminū ſolēt iniungi, non de illis, quæ ſimul ſunt præſeruatiuæ, & à recidiuo coercitiuæ, vitæque nouæ remedium, qualis eſſet confeſſio menſtrua, lectio ſpiritualis per aliquod tempus, ieiunium, & diſciplina pro homine luxurioſo ad abolendum veterem peccandi conſuetudinem, & continendum pœnitentem in propoſito emendationis vitæ. Gratianus *ſupra in Dialogo*. Naldus *in Summa verbo Indulgentia num.* 15. Noſter Stratius *ſup. num.* 7. Apud quos alia ad intentum. Conſulit tamen Toletus *ſupra cap.* 23. *in fine* implendas nihilominus eſſe pœnitentias ad augmentum gratiæ, quod non adquiritur præcisè per Indulgentiam. Addo ego, etiam ad integritatem Sacramenti Pœnitentiæ, cuius pars ſaltem integralis eſt ſatisfactio à Confeſſario impoſita. De quo Bonacina *de Sacramēt. diſp.* 5. *quæſt.* 5. *ſect.* 3. *punct.* 4. *num.* 10. ex alijs quos refert. Vnde patet qualiter moderanda ſit doctrina Dianæ 5. *par. Tract.* 12. *Reſolut.* 39. dum ex Fauſto, & Hieronymo Rodriguez tenet, quod ſi alicui eſſet impoſita pœnitentia ieiunandi, aut ſumendi diſciplinam 40. dies, vel per vnum annum, ſi iſte lucratur indulgentiam 40. dierum, vel vnius anni, liber maneat à tali pœnitentia.

IVDEX, ET IVDICIVM Regularium.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſsiuè. num. 1.
Iudex quid & quotuplex ſit. num. 2.
Iudicium quid, & quotuplex. num. 3.
Regulares quibus modis procedere poſsint. num. 4.
De modo procedendi per inquiſitionem generalem. num. 5.
Per inquiſitionem ſpecialem. num. 6.
Via denunciationis. num. 7.
Via accuſationis. num. 8.
De reo. num. 9.
De ſententia. num. 10.
De appellatione. num. 11.
De recuſatione. num. 12.

Praxis

Praxis recuſationis. num. 13.
De tortura. num. 14.
De Iuramento. num. 15.
An Iudex Regularis munera accipere poſſit. num. 16.
An procedere poſſit contra reum non citatum. num. 17.
An ſine appellatione. num. 18.
An iudicare contra veritatem quam nouit. num. 19.
Quam opinionem ſequi debeat. num. 20.
An Regularis poſſit eſſe Iudex in cauſa ſæculari. num. 21. *&* 22.
De conditionibus Iudicis Regularis. num. 23.
De Apicibus Iuris. ibidem.

1 DE hac materia ex profeſſo egi *tom.* 1. *cap.* 27. per totum, plura etiam ad illam ſpectantia dixi ſupra verbo *Accuſatio,* verbo *Appellatio,* verbo *Cauſa iudicialis Regularium,* verbo *Commiſſio, & Commiſſarius,* & verbo *Denunciatio,* alia tamen addenda ſunt pro rei ſatis communis inter Regulares pleniori notitia, ſuppoſitis prius generalibus principijs ad Iudicis, vel Iudicij naturam ſpectantibus.

2 Iudex ergo *eſt perſona publica ius dicens populo ſecundum legis præſcriptum, vel loci conſuetudinem. cap. forus de verborum ſignific.* Silueſt. *in Summa verbo Iudex num.* 1. Eſt autem triplex, ſcilicet ordinarius, delegatus, & arbiter. Ordinarius eſt, qui ex officio vniuerſitati cauſarum præeſt. Delegatus cui vices ſuas Ordinarius commiſit, Arbiter verò, qui ex litigantium conſenſu eligitur. S. Thom. 2. 2. *q.* 67. *art.* 10. Silueſter *ſupra, & verbo Arbiter num.* 1. Differunt autem *Arbiter, & Arbitrator* in hoc, quod *Arbiter* ſit quaſi Iudex, & eligatur à partibus, vt procedat iuris ordine ſeruato, & ſecundum ius, *Arbitrator* vero eligitur vt amicabilis compoſitor, vt procedat extra iudicium, & partes componat. Silueſter *dicto verbo Arbiter quæſt.* 2. *&* 3. Sanchez *in Decalog. lib.* 6. *cap.* 13. *à num.* 52. apud quos, & alios Summiſtas plura ad intentum. Vt aliquis pubes in Iudicem ordinarium, vel delegatum à Principe eligatur non requiritur ætas determinata, cœterum ab inferiori eligi non poteſt, niſi vigeſimum annum compleuerit, præterquam ſi partes ſcienter cōſentiant in eum, qui annum ſaltem decimũoctauũ tranſcenderit. *cap. cum vigeſimum de offic. Iudicis delegat. l. quidam conſulebat, ff. de ſentent. & re iudicat.* Arbiter verò ne quidem ex partium conſenſu conſtitui poteſt, niſi annum vigeſimum exegerit. *l. cum lege, ff. de arbitris.* Layman. *lib.* 3. *de iuſtit. Tract.* 6. *cap.* 2. *num.* 1. In cauſis ciuilibus non procedit Iudex, niſi poſtulatus, imo, & tunc debet procurare, vt partes ad concordiam reuo-

Digitized by Google

centur. *cap. 1. de mutu. petitionib. l. quidam, ff. de reb. credit.* In criminalibus autem procedit, vel ad inſtantiam partis, accuſatoris ſcilicet, vel denunciatoris, vel ex officio per viam inquiſitionis, iuxta dicta eo *cap. 27. num. 1.* Clarus *lib. 5. ſentent. § fin. quæſt. 3.* Leſſius *de iuſt. lib. 2. cap. 29. dub. 12.* Qualiter infamis poſſit, vel non poſſit iudicis munus exercere, dixi ſupra verbo *Infamia num. 13.* Similiter an Irregularis à Iudicis munere excludatur, conſtat ex dictis verbo *Irregularitas num. 5. & 6.*

3 Iudicium deinde eſt *actus Iudicis in quantum eſt Iudex*, ſeu eſt *determinatio recta ſecundum ius cap. forus de verborum ſignificat. l. nemo, C. de ſentent. & interlocut. omn. iudic.* Silueſter *verbo Iudiciũ nu. 1.* ex S. Thom. Diuiditur primò in Eccleſiaſticum, & ſæculare, Eccleſiaſticum eſt, quod ſpectat ad res, & perſonas Eccleſiaſticas; v.g. de Beneficijs, Matrimonio, Decimis &c. Sæculare verò, quod ad ſæculares, quale eſt de re non Eccleſiaſtica, ſed prophana. Secundò, ex parte materiæ; aliud enim eſt iudicium petitorium, illud ſcilicet, in quo de rei proprietate agitur, aliud verò poſſeſſorium, in quo de ſola poſſeſſione. Tertiò, ex parte formæ, aliud enim eſt iudicium ordinarium, & ſolemne, in quo iuris ordo, & forma ſeruatur; aliud verò extraordinarium, ſeu ſummarium, in quo ſimpliciter, de plano, & ſine ſtrepitu, ac figura iudicij agitur: Quartò, ex parte finis. Aliud enim eſt ciuile, in quo agitur de commodo, ſiue vtili alicuius, aliud verò criminale, in quo de crimine ad vindictam, punitionem &c. De ijs Silueſter *locis relatis.* Layman *ſupra cap. 1.* & alij.

4 His poſitis, prout ſpecialiter ſpectat ad Regulares, cum ipſi poſſint, iuxta dicta eo *cap. 27. num. 1.* procedere contra ſuos ſubditos via accuſationis, denunciationis, & inquiſitionis, rurſus via inquiſitionis generalis, & ſpecialis, de ſingulis dicendum.

5 Et primò, quòd attinet ad modum procedendi Prælatorum Regularium cum ſibi ſubditis via inquiſitionis generalis, præter dicta eo *cap. 27. num. 2. & 3.* notandum, quod licet iuxta dicta etiam eo *tomo 1. cap. 18. num. 15.* teneantur ſubditos corrigere, & punire, & ſæpius id non facientes peccent mortaliter; nihilominus ſæpius quoque excuſantur, quando videlicet prudenter timent ex eo rumores, ſcandala, ſeditiones, recurſus ad tribunalia extranea, & ſimilia. Tunc enim propter euitandum hæc damna, quæ toti Communitati præiudicium afferunt excuſari poſſunt à punitione ſubditorum. Caietanus *2. 2. q. 62. artic. 3. ad 3.* Sanchez *tomo 1. conſil. Moral. lib. 3. cap. vnic. dub. 19.* In alijs autem caſibus omnino tenentur eos corrigere, punire &c. adeo vt aliqui putent etiam cum periculo vitæ id teneri facere. Saltem loquendo de correctione fraterna, vt habet idem Sanchez *tomo 2. Conſiliorum*

Mora-

Digitized by Google

Moralium lib.6.cap.2.dub.4.nu.3. & Peirinis *tom.2. de Prælato q.1. cap.7.num.19.* plures alios referens. Prius tamen quam contra ſubditum procedat,tenetur Prælatus omnia media tentare, vt ſine iudiciali ſtrepitu corrigatur, admonendo videlicet illum leniter, & ſi hoc non profuerit, minari ipſi, quod eius vitam explorabit, vel coram aliquibus ipſum corrigere. Sotus *de detegendo ſecreto membro 2. quæſt. 4. concluſ.7.* Notandum ſecundò, quòd delicta Religioſorum, quæ inquirenda ſunt à Prælatis, regulariter ſunt omnia, & quæcunque peccata mortalia. *ca. illi 6.q.1.* Silueſter *in Summa verbo Inquiſitio 2. dicto 9.* Armilla *verbo Inquiſitio nu. 12. & 13.* Naldus *in Summa verbo Iudex num.19.* Imo peccata publica publicè corripienda ſunt, iuxta illud primæ ad Thimot.1. *Peccantem coram omnibus argue.* Sotus *ſup. concluſ.1.* Nauarrus *cap.inter verba Coroll.56.* Peccata autem ſolum per Confeſsionem ſacramentalem cognita, aut diuulgata ſolum propter notitiam habitam in Confeſsione, aut forſan, quia inuenta ſunt in ſchedula quam faceret religioſus pro Cōfeſsione facienda nullo modo inquiri poſſunt, aut puniri à Prælato Regulari, illa enim pertinent ad confeſsionem Sacramentalem, ac per conſequens affecta cenſentur onere venerandi ſigilli Confeſsionis. Fagundez *in præcept. 2. Eccleſ. lib.6.cap.4.num.28. & cap.5.nu.16.* Diana *3.par.Tract.4.Reſol.112. & 5.par.Tract.11.Reſolut.27.* ex alijs multis.

6 Deinde, loquendo de modo procedendi Iudicis Regularis via inquiſitionis ſpecialis, præter dicta eo *cap.27. à num.4. vſque ad 18.* vlterius notandum id, quod eo loco dixi, ſcilicet Iudicem Regularē non poſſe procedere cōtra aliquem per ſpecialem inquiſitionem, niſi infamia, ſiue clamoroſa inſinuatio, vel indicia manifeſta, aut ſemiplena probatio præcedant, adeo eſſe verum, vt aliqui putent eſſe de iure naturali, & diuino, vt tenet Nauarra *lib.1.de reſtitut.cap.4.num.159.* Licet autem ſolum ſit de iure humano. *cap.qualiter ſecundo, & cap. Inquiſitionis, & cap.cum oporteat de accuſat. & cap. licet Heli de Simon.* etſi conſonum ſatis iuri naturali, & diuino, vt habent Sotus *de Secreto membro 2. q. 6. dub.2.* & Nauarr. *cap. inter verba Coroll.50.* nihilominus id ſemper obſeruari debet inter Regulares, vbi agitur de graui pœna ipſis infligenda. Quia ius cōmune id requirit, nec eſt textus, qui Religioſos excipiat. Silueſter *verbo Inquiſitio 1. quæſt.3. dicto 2.* Nauarr. *ſupra Corollar.62.* Etenim licet *cap.qualiter 2.* relatum excipere videatur Regulares, hoc ſolum debet intelligi, quatenus cum illis non debent obſeruari accidentalia, & ſubtilitates iudicij. Panormitan. *ibi num.10.* Felinus *ibi num.21.* Vnde Caietanus *2.2.q.33.artic.7. ad 5.* & Portellus *in dub. Regular. verbo Correctio Fratrum num.13.* aiunt, quòd etiam ſi duo, aut tres iurent aliquem Religioſum

Digitized by Google

commiſiſſe aliquod delictum, ſi tamen nulla eſt infamia, non eſſe procedendum contra illum iudicialiter. Imo oppoſitum facientes exponunt ſe periculo incurrendi excommunicationem latam contra iniijcientes manus in Monachos. Sanchez 2.*tom. Conſiliorum Moralium lib.6.cap.3. dub.*25. ex D. Antonino, Silueſtro, & Armilla. Amplia, iuxta dicta eo *cap.*27 *num.* 12. quòd etiam ſi Religioſus ſit diffamatus, vel conuictus de vno crimine, non poteſt inquiri de alijs, de quibus non eſt diffamatus. Sotus *ſupra dub.*5.*& lib.*5.*de Iuſtitia q.*6.*artic.*2. Nauarr.*cap.inter verba Corollar.* 51. Nec conuictus de vno crimine poteſt de ſocijs occultis, quorum nulla eſt infamia inquiri, ſaltem regulariter loquendo, iuxta dicta *eo num.* 12. *cap.cum Monaſterium de confeſſ.cap.veniens de teſtibus, ca.nemini* 15. *q.*3.*l.fin. C.de accuſat. l. repetit.ff.de quaeſtor.* Nauarr. *in Man.cap.*18.*num.*39.*& cap.*25.*n.*26. Nec ſtatim quod denuncians, vel accuſans dicit eſſe infamiam de delicto debet Prælatus procedere via inquiſitionis ſpecialis, ſed debet inquirere apud quos ſit hæc infamia, & vnde ortum habuerit, vt ſi videat eſſe apud paucos, & leues, & ex leui fundaméto, præcipue de perſona, quæ fuerit claræ, & bonæ famæ, non ſic procedat. Sanchez 2. *to. conſil. Moral.lib.*6.*cap.* 8.*dub.*1.*num.*5. Notandum tamen, quod ſi Iudex infamiæ, aut probatione infamiæ prætermiſſa ad inquiſitionem ſpecialem proceſſerit, nihilominus valebit proceſſus, & ex eo reus poterit condemnari, dummodo Iudicem non recuſauerit. Bouerius *in direct. fori iudicialis p.*2.*c.*5.*in fine,* ex Nauarro, & Leſsio. Nihilominus ſaltem videtur neceſſarium, etiam ad ſubſtantiam iudicij, quod præcedant aliqua indicia, ſaltem leuia, delicti, propter dicta ex doctrina S.Thom. *d.c.*27.*num.* 6.

7 Similiter etiam loquendo de modo procedendi Iudicis Regularis via denunciationis, præter dicta eo *c.*27.*à.num.*19. & verbo *Accuſator, & Accuſare*, & verbo *Denunciator, & Denunciare*, nota, quod quando ſubdito conſtat certo, & euidenter Prælatum nullum remedium adhibiturum, vel quia negligens eſt in puniendo, vel amicus delinquentis, non obligatur ad denunciandum delicta, quia tunc ceſſat finis obligationis, & ad opus inutile nullus tenetur. Sáchez 2.*to. Conſil. Moral.lib.*6.*cap.*2.*dub.*17. ex D. Antonino, & Silueſtro. Portellus *in dub. Regular. verbo Correctio Fratrum num.* 9. Secus verò, quando eſt dubium de hoc, quia in dubio præſumendum eſt pro Prælato, & illi obediendum. Sanchez *ibid.* Portellus *ibid.*

8 Pariter etiam loquendo de modo procedendi Iudicis Regularis via accuſationis, præter dicta etiam eo *cap.*27. *à num.*22. vlterius notandum, quod licet Iudex non poſſit aliquem condemnare, ſi accuſator non adſit, quando proceditur hac via accuſationis. *cap.ſi legitimus*

Digitized by Google

mus de accuſat. & l. Illicitas, ff. de offic. præſid. D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 67. *art.* 3. Caietanus *ibidem.* Sotus *lib.* 5. *de iuſt. quæſt.* 4. *art.* 3. Non tamē hoc eſt neceſſarium pro Prælatis Regularibus in delictis minoris momenti, quæ tanquam Patres caſtigant, vt habet idem Sotus *ſupra*. & Sanchez *lib.* 2. *Conſiliorum Moralium lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 20. *nu.* 4. Nota ſecundò, quòd licet in cauſa priuata, vel propria non teneatur quis accuſare, vel denunciare delinquentem, verumtamen vbi crimē in commune damnū corporale, vel ſpirituale redūdat, & aliter perfectè remedium adhiberi non poteſt, quia neceſſe eſt, vt non tantum damno obuietur, ſed etiam vt reus puniatur ad arcendum alios, tunc tenetur is, qui crimen tale probare poteſt, accuſare, vel denunciare. D. Thomas 2. 2. *quæſt.* 68. *artic.* 1. Caietan. *ibidem.* Sotus *ſupra quæſt.* 5. *artic.* 1. & *lib. de ſecreto membro* 2 *quæſt.* 5. *concluſ.* 1. In criminibus autem non perniciofis in futurum nemo accuſare obligatus eſt ex *l. vnica*, *C. vt nemo inuitus.* Layman. *lib.* 3. *Tract.* 6. *cap.* 3. *num.* 6.

9 Circa reum nota, quod iuxta dicta eo *cap.* 27. *num.* 12. quotieſcunque Iudex iuridicè interrogat reum de aliquo delicto tenetur reus fateri veritatem. Tum quia tenetur obedire in re iuſta qualis eſt iſta. Tum quia alias daretur bellum iuſtum ex vtraque parte, quod implicat. D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 1. & ibi eius Expoſitores. Sotus *de ſecreto membro* 2. *quæſt.* 7. *concluſ.* 1. Nauarrus *in Manual. cap.* 25. *num.* 36. Imo etiam in caſu, quo reus, vel teſtis ignoret, vel dubitet an Iudex iuridicè interroget, tenetur veritatem fateri. Quia iuxta dicta *tomo* 1. *cap.* 4. *num.* 24. non ſolum Religioſus tenetur obedire ſuo Prælato quādo certò ſcit illum iuſta præcipere, ſed etiam quando de eo dubitat. Paludan. in 4. *d.* 19. *quæſt.* 4. Silueſter verbo *Inquiſitio* 1. *q.* 3. *dicto* 3. Licet oppoſitum probabiliter tueatur Sanchez, cum aliquibus limitationibus 2. *tom. Conſil. Moral. lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 31. cui fauent Cornexo, & Layman: quorum ſimilem doctrinam retuli ſupra verbo *Dubia Regulariū num.* 7. Nota etiam, quod licet regulariter loquendo mentiri in iudicio circa materiam principalem, de qua reus interrogatur, ſit peccatum mortale, vt colligitur ex S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 69 *art.* 1. Caiet. & alijs Expoſitoribus *ibidem*. mentiri tamen abſque iuramento in re accidentali ad ſubſtantiam iudicij, ratione leuitatis materiæ poteſt eſſe ſolum veniale; ſicut de mēdacio in Confeſſione ſacramentali communiter dicitur. Sotus *lib. de ſecreto membro* 2. *quæſt.* 7. & *lib.* 5. *de Iuſtitia quæſt.* 6. *art.* 2. Medina *lib.* 1. *Summæ cap.* 14. §. 35. Nota ſimiliter, non poſſe incarcerari reum, niſi ſaltem per ſummariam informationem conſtet ipſum commiſiſſe delictum, aliàs ipſi fieret iniuria. Sanchez *ſupra cap.* 4. *dub.* 5. ex alijs. Limita tamen, niſi eius fuga timeatur, iuxta dicta eo *cap.* 27. *num.* 12. An verò poſſit licitè à carcere

fugere

Digitized by Google

fugere Religioſus, habes *tom.1. cap.16. num.9. & 10.* ex quo etiam colligi poteſt quid dicendum de conſulentibus Religioſo fugere è carcere. De quo Silueſter, & Angelus *in Summa verbo Fugere num.1.* Corduba *in Summa q.* 195.

10 Circa ſententiam à Iudice Regulari proferendam, præter dicta eo *cap.27. num.*13.15.16. *&* 18. nota, quod ſententia eſt *diffinitio iudicialis controuerſijs finem imponens a competenti Iudice pronunciata l.1. ff. de ſentent. & re iudicat. & cap.2. eodem tit.* Eſt autem duplex, alia interlocutoria, alia diffinitiua. Prior eſt, quæ datur non ſuper cauſa principali, ſed ſuper alijs quæſtionibus intermedijs. Poſterior verò, qua principalis quæſtio, & cauſa definitur. Deinde ſententia, alia iuſta, alia iniuſta, ſententia iuſta, quæ datur à cōpetenti Iudice ob cauſam ſufficientem ſeruato ordine iuris ad bonum, & iuſtum finem. Iniuſta verò, quæ aliquem defectum patitur. Rurſus hæc multiplex eſt, iuxta qualitatem talis defectus, alia enim eſt ſolum in iuſta ob defectū intentionis, & tunc in vtroque foro eſt valida, alia vero iniuſta ob aliquem defectum ſubſtantialem, & hæc ſi de iniuſtitia hac conſtat, inualida eſt. Alia vero eſt iniuſta ſolum ob defectum accidentalem, & non neceſſarium, quæ valida erit. De hijs Summiſtæ communiter verbo *Sententia*, & verbo *Iudicium*, ac Thomas de Ieſu *de viſitat. Regular. Tract.3. cap.15.*

11 Loquendo de appellatione à ſententia Iudicis Regularis, præter dicta *tomo 1. cap.9. a num.4.* & ſupra verbo *Appellatio, & Appellare*, verbo *Denunciator, & Denunciare*, nota primo, ab arbitris compromiſſarijs appellari non poſſe ſi partium conſenſu delecti fuerint, ſicut habetur *in l.1. C. de arbitris.* S.Thom. *2.2. q.69. art.3. ad 2.* Alderete *de Relig. diſciplin. lib.2. cap.28. nu.22. & 23.* Layman, *lib.3. Tract.6. cap.6. num.2.* Quid vero dicendum de arbitris iuris, qui à iure dantur pro caſu recuſationis Iudicis infra habetur *nu.*13. Nota ſecundò, probabile eſſe, quod quando de ſententia Iudicis inferioris dubitatur an ſit iuſta, vel lata ſecundum probabiliorem ſententiam, licita ſit appellatio ſpe obtinendæ æquioris ſententiæ. Ratio eſt, quia finis tunc eſt licitus, & ſententia non eſt clara, nec certum, quod ſit iuſta. Sotus 5. *de iuſt. q.9. art.3.* Sanchez *tom.2. Conſiliorum Moral. lib.6. cap.4. dub.2.* Limita tamen, dummodo talis appellatio non ſit à correctione Regulari, iuxta dicta locis relatis. Nota etiam, quod conuictus teſtibus ſimul & confeſſus appellare non poteſt *l.2. C. quorum appellat. non recipiend.* Couarrubias *lib. practicar. cap.23. num.5.* Thomas de Ieſu *de viſitat. Regular. Tract.3. cap.17. num.9.* & alij communiter. Idem dico de confeſſo tantum. *cap. cum ſpeciali de appellat. & cap. Romana de appellat. in 6.* Couarrub. *ibidem*, Sanchez *ſupra dub.4.* Thomas

Digitized by Google

mas de Ieſu *ſupra num.* 10. Vide alia infra *num.* 18.

12 Similiter quia iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 9. *num.* 8. licitum eſt in aliquo caſu ſaltem raro recuſare Prælatum Regularium, videlicet quando conſtat certo, & euidenter inique ſe gerere, aut velle gerere contra bonam famam, & opinionem alicuius Religioſi. Ideo notandum hoc procedere in quocunque Iudice Regulari, ſiue Prouinciali, ſiue Generali &c. quia *cap. ſi quis contra Clericum de foro competenti, & c.* 2. *requiris. & cap. cum ſpeciali de appellat.* generaliter conceditur de omnibus Graffius *ſecunda par. deciſ. aurear. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 6. Peirinis *tomo* 1. *de ſubdito cap.* 19. Notandum ſecundò, quòd recuſationis cauſa eſt ſuſpicio, quod Iudex Regularis ſe gerat, aut velit gerere iniquè contra ſubditum. Peirinis *ſupra* §. 1. Thomas de Ieſu *ſup. nu.* 13. Cauſæ verò ſuſpicionis ſunt multæ, præſertim inimicitia grauis inter Iudicem, & iudicandum, vel magna coniunctio Iudicis cum parte contraria, vel inimico iudicandi, vt ſi eſt eius conſanguineus, commenſalis, compatriota &c. De quibus & alijs agunt Doctores in dicta capita ſcribentes, & Silueſter *in Summa verbo Recuſare*. Peirinis *ſup.* §. 2. Naldus verbo *Iudex num.* 17. Bouerius *ſupra par.* 3. *cap.* 1.

13 Praxis tamen recuſationis inter Regulares talis eſt. Primò enim cauſa ſuſpicionis debet aſſignari in ſcriptis coram Iudice recuſato. Quod ſi euidenter fruſtratoria, & ſolum ad fugiendum iudicium inducta appareat, non tenetur eam Iudex acceptare, ſed poteſt illam ſpernere. Quando verò rationabilis apparet, debet ſe à Iudicis munere ſubtrahere. Si tamen cauſa dubia fuerit, debent eligi arbitri à partibus, vel ſi Iudex procedat ex officio ab ipſo, & reo, ita ut ambo duos arbitros eligant, vel vterque ſuum arbitrum, qui de cauſa ſuſpicionis cognoſcant. Arbitri porrò electi debent aſſignare illis, qui ipſos elegerũt, terminum ad probandum legitimitatem cauſæ ſuſpicionis, teſtes examinare, & alia facere, quæ ad hunc articulum pertinent. Quibus peractis, ſi non poſſũt concordare circa cauſam ſuſpicionis, debent aduocare tertium arbitrum, vt quod duo ex ipſis decreuerint robur obtineat firmitatis. Cauſa verò ſuſpicionis intra competentem terminum non probata, Iudex debet ſua iuriſdictione vti. Si verò fuerit legitima probatã debet recuſatus ſi eſt delegatus omnino abſtinere à cauſæ cognitione, ſi verò eſt ordinarius, vel illam alteri perſonæ idoneæ committere, vel ad Superiorem tranſmittere. Habetur hæc praxis recuſationis ex relatis iuribus, & ex *cap. legitima de appellat. in* 6. Vbi Doctores communiter, ſpecialiter Panormitan. *ibidem*. Quibus iunge Sanchez *dicto tomo* 2. *Conſiliorum Moralium lib.* 6. *cap.* 8. *dub.* 3. Portellum *in Dub. Regular. ſub verbo Appellare in verbo Exceptio contra Iudicem à num.* 13. Peirinis *ſupra* §. 1. Bouerium etiam *ſupra cap.* 1. de quo

de quo etiam latius 4. tomo verbo *Recuſatio*. Nota tamen, quod ab huiuſmodi arbitris, qui arbitri iuris vocantur, appellari poteſt ad Sedē Apoſtolicam, vt expreſsè habetur. *cap. ab arbitris de offic. & poteſtat. Iudic. delegat. in 6.* Portellus *ſupra d. verbo Appellare num.* 12. Peirinis *ſupra*. Notandum præterea, quod in caſibus in quibus appellatio denegatur, etiam denegari debet recuſatio; vtraque enim eſt quædam defenſio reis conceſſa propter eamdem vtilitatem, ſcilicet innocentiæ defenſionem. *c. ſuper eo de appell.* Alderete *de diſcipl. Religioſ. lib.* 2. *c.* 28, *num.* 33. ex alijs.

14 Pro tortura, quæ in aliquibus grauibus caſibus applicari poteſt Religioſis, præter dicta eo *cap.* 27. *num.* 18. & *cap.* 18. *num.* 17. Notandum, Religioſum eſſe mitius torquendum, quam laicum, tum propter metum excõmunicationis, ſi excedatur in torturę modo; tum propter reuerentiam ſtatus Religioſi. Silueſter verbo *Inquiſitio* 2. *dicto* 9. Armilla verbo *Inquiſitio num.* 12. Bouerius *ſupra par.* 2. *cap.* 36. Circa modum torturæ, præter dicta dictis locis, nota, quod ſtando in iure nequit Prælatus torquere Religioſũ per miniſtros laicos, ſed per alium Religioſum, aliàs tam Prælatus, quam miniſter laicus eſſent excommunicati, niſi in caſu quo non inueniretur Religioſus peritus in arte torquendi. *c. vniuerſit. de ſent. excommunicat.* Silueſter verbo *Excommunicatio* 6. §. 6. *d.* 11. Nauarr. *in Man. cap.* 27. *num.* 86. Conſuetudine tamen oppoſitum habetur, vt habet ipſe Nauarr. *ibid.* & Sanchez 2. *to. Conſil. Moral. lib.* 6 *c.* 8. *dub.* 2. *num.* 15. Vbi nota, etiam iuxta dicta ſupra verbo *Appellare, & Appellatio num.* 17. appellationem à ſententia torturæ tenere, & ſuſpendere effectum. Sanchez *ſup. dub.* 2. *num.* 16. Notandum præterea, maximè pro Regularibus, qui, vt dixi mitius torqueri debent, quòd licet tanto grauiora tormẽta inferri poſſint quanto maiora contra reum indicia habentur, nihilominus regulariter ab illis tormentis abſtinendum eſt, quibus moraliter loquendo reus reſiſtere non poſſit, talis enim confeſſio omnino inuoluntaria, & nulla cenſeri debet, nec propter ipſam condemnari. Layman. *lib.* 3. *Tract.* 6. *c.* 5. *num.* 11. Vide Thom. de Ieſu *ſup. c.* 13.

15 Pro iuramento autem quod petitur à Regularibus, quando ipſorum Prælati procedunt modis aſſignatis ad cognoſcendum dẽ ipſorũ delictis, vide verb. *Iuramentum*, vbi etiã qualiter iuramẽtum falſum, ſeu periuriũ in iudicijs Regularib. ſit caſus reſeruabilis inter illos. Dicetur etiam 4. tomo verbo *Teſtis*, vbi multa tam de teſtibus, quam de iuramento, quo aſtringi poſſunt ad dicendam veritatem.

16 Præterea circa Iudicem Regularem animaduertendum primò, in ipſo maximè procedere id quod dixi *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 68. ſcilicet, cauere debere à munerum receptione etiam liberaliter conceſſorum,

non

non ſolum propter dicta ſupra verbo *Dare, ſeu Donare nu* 5. ex Conſtitutione Clem. 8. nouiſſimè approbata, & explicata iuſſu Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani, ſed etiam propter *cap. Romana*, & Conciliũ Tridentinum eo *num*. 68. relata. De quo Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regular. Tract*. 1. *cap* 21. *per totum*. Quibus adde, Iudicem Eccleſiaſticum (ac per conſequens Regularem) aliquid recipientem, etiam gratis oblatum teneri ad reſtitutionem, etiam ſi pars quę donauit illud remittat *cap. Statutum de reſcriptis in* 6. Silueſter *in Summa verbo Iudex* 1. *quaeſt*. 8. Caietan *verbo Iudicis peccata in fin* Sanchez *dicto tom*. 1. *conſil. Moral. lib*. 3. *cap. vnic. dub*. 2. Poteſt tamen aliquid donari Iudici cauſa redimendæ vexationis, ſi eſt periculum iniuſtitiæ. Tunc enim licet ipſe Iudex iniuſtè recipiat, pars tamen iniuſtè vexata licitè donat quia iure naturæ id permittitur titulo defenſionis, & iura humana non loquuntur pro hoc caſu: Corduba *lib*. 1. *quaeſt*. *q*. 32. Bannez 2. 2. *quaeſt*. 62. *artic*. 5. *dub*. 4. Sanchez *ſupra dub*. 2. Excipienda etiam videntur parua eſculenta, & poculenta, & etiam xeniæ, ſeu eulogiæ, id eſt, munuſcula parua data humanitatis, vel urbanitatis gratia. Gloſſa *in cap*. 1. *de decimis in 6. in princip*. Silueſter *ſupra*. Peirinis *to*. 1. *priuil Minim. Conſtit*. 14. *Leon*. 10. *n*. 7 Quod intellige ceſſante ambitione, & cum licentia requiſita de quibus eo *num*. 5 dixi.

17 Secundo nota, quod licet ſecundum plurium ſententiam poſſit Iudex prę ſertim ſupremus, ſeu Princeps quando crimen eſt notorium, & liquidò, ac certò conſtat reum nullam habere defenſionem, contra eum procedere non citatum, neque auditum, prout tenent Panormitanus *cap. cauſam de reſcript. & cap. cum olim de ſentent. & re iudicat*. Silueſter *in Summa verbo Citatio quaeſt*. 7. Sanchez *d. cap. vnic. dub*. 4. poſt alios quos refert, qui etiam hoc admittit ex Nauarro, quando ex citatione partis timeretur graue ſcandalum. Nihilominus Prælatus Religioſorum nullo modo poteſt, ſaltem regulariter loquendo, procedere contra reum Regularem non citatum, vel non auditum, ex *l. illicitas, ff. de offic. Prætor. & ca. iudicet* 3 *queſt*. 7. non ſolum quia regulariter loquendo reus Regularis, vel non eſt credendus de facili commiſiſſe delictum, vel ſaltem habere pro ſe magnam excuſationem, ſed etiam quia cum Eccleſiaſticis mitius, & benignius debent Iudices procedere propter dignitatem ſtatus ipſorum. Dixi *Regulariter*, quia in aliquo raro caſu, quando & delicti notorietas, & inconuenientia, quæ poſſunt naſci id ſuadeant, non video cur Prælati Religionum, præſertim ſupremi, quales ſunt Generales qui ſunt veluti Principes in Religionibus, non poſſint prædictam ſententiam ſequi. Rodriguez *tom*. 2. *q. Regular. q*. 18. *art*. 1.

18 Tertiò, quòd licet ſecundum ſententiam Couarrubiæ *in q. pratic. cap*. 23.

Digitized by Google

*cap.*23.*num.*6. Sanchez *ſupra eo cap. vnico dub.*10. & Boerij *ſupra par.*3.*cap.*2. poſſit Princeps appellationem tollere vbi litis alicuius etiã grauis definitionem cõmittit Iudici in re peritiſſimo, & integerrimo, quia lites non ſunt futuræ immortales, & Reipublicæ conuenit eas cito definiri *c. fin. de dolo, & contumac.* Nihilominus Prælatus Regularis regulariter loquẽdo nõ poteſt id facere. Id enim res valde dura videtur pro Religioſis, & contra intentionem Summorum Pontificum, propter dicta *tomo* 1. *cap* 9. *num.*4. Bouerius *ſupra*. Qui tamen rectè addit *cap.* 4. quod ſi in aliqua Religione fuerit ſtatutũ vt in iudicijs, quæ in ea agitantur nulla appellatio admittenda ſit, tale ſtatutum validum erit, præſertim ſi totius Religionis conſenſu factum fuerit. Cum enim ius appellandi liberum ſit, poterit Religio ipſi renunciare. Quomodo autem intelligenda ſit clauſula illa *Omni appellatione poſtpoſita*, vel ſimilis, quæ in aliquibus Bullis, ſeu Reſcriptis Summorum Põtificum, vel aliorũ Superiorũ habetur, dixi ſupra verbo *Clauſula n.* 10.

19 Quartò nota, quòd licet in celebri illa quæſtione an ſcilicet Iudex poſſit iudicare contra veritatem quam nouit, propter ea, quæ in proceſſu apparent, id eſt, an poſſit condemnare reum, quem ipſe ſcit eſſe innocentem, propterea quod in proceſſu probatur nocens, communior ſit pars affirmatiua, quando non poteſt medium inuenire, quo ſe poſſit à iudicando excuſare; eo quod Iudex ſit perſona publica, ac proinde ſecundum ſcientiam publicam, & nõ priuatam iudicare debet, prout tenent S. Thom. 2. 2. *q.*67. *art.*2. Caietan. *ibidem*. Sotus *lib.*5. *de iuſt. q.*4. *art.*2. Corduba *lib.* 1. *quæſt. q.*37. & alij plures. Quia tamen oppoſita ſententia non ſolum eſt valde probabilis, prout ex Leſſio, Petro Nauarra, Sa, & alijs tenẽt Bonacina *de leg b. diſp.* 10. *q.* 2. *punct.*2. *num.*2. & Cornexo *tom.* 1. *in* 1. 2. *S. Tho. Tract.*8. *circa q.*19. *diſp.* 3. *dub.*6. quia lege naturali, & diuina quilibet tenetur defendere innocentem, ſed etiam eſt benignior, & conformior pietati, ac menti Pontificum, qui ſæpius Regularibus conceſſerunt, vt dixi eo *cap.*27. *num.* 26. vt cum illis procedatur *ſola veritate rei inſpecta*, ideo à Iudice Regulari amplectendam eſſe cenſeo. Imo in hoc caſu, ſi abſque ſcandalo id fieri poſſit, licitè faciet ſi occultè ianuas carceris illi aperiri permittat. Sotus *lib.*5. *de iuſtit. q.*4. *art.*2. Corduba *lib.* 1. *q.* 37. Naldus *in Summa verbo Iudex num.* 6. Vide etiam Dianam 5. *par. Tract.*4. *Reſolut.*22. vbi de varijs remedijs, quæ adhibere debet Iudex in eo caſu. In caſu verò contrario, quo Iudex Regularis ſciat reum eſſe nocentem, ſed probatur in proceſſu innocens, melius, vt credo, faciet ipſum abſoluendo, quam damnando, quia in iudicio, præſertim Regulari, pietati potius, & benignitati, quam rigori iuſtitiæ attendendum eſt. Cornexo *ſupra*.

Quintò,

Digitized by Google

20 Quintò nota,quod licet in illa etiam difficultate an ſcilicet Iudex poſſit ſecundum opinionem probabilem probabiliori relicta iudicare, variæ ſint Doctorum ſententiæ, quibuſdam aſſerentibus teneri ſequi opinionem probabiliorem,prout tenent Sotus,Valentia,Bannez, & Rodriguez,quos refert,& ſequitur Sanchez *tom.1.in Decalog.lib.1. cap.9. nu.*47. alijs dicentibus poſſe ſequi opinionem minus probabilem, prout tenent Medina,Aragon, Salon,Ledeſma, Sayrus, & Salas, & alij apud eumdem Sanchez,quod & probabile eſſe,tenet Diana *p.2. Tract.*13.*Reſolut.*3. poſt plures alios, & abſolutè probabilius iudicat Cornexo *ſupra.* Nihilominus quoad praxim Regularium, cum vtraq; opinio ex prædictis ſatis probabilis ſit, aliquæ regulæ cœteris paribus præ oculis habendæ à Iudice Regulari hic ſtatuendæ ſunt. Prima, præferēda eſt ab illo opinio,quæ fuerit benignior, & magis pia,& cōformior religioſæ perfectioni. *l. ſemper in dub.ff.de regul.iuris, l.ſunt perſonæ ff.de relig.* Nauarrus *in Man.cap.*27.*num.*287.Cornexo *ſup.* Secunda, eligenda eſt ea opinio, quæ fauet Religioſo priuato contra Fiſcum, cum Fiſcus fundatur in delicto priuati. Nauarr. & Cornexo *ſup.* Tertia, eligenda eſt illa,quæ ſoluit potius,quam ea,quæ ligat,cum iuxta regulam iuris *odia reſtringi,fauores conuenit ampliari.* Siluester *in Summa verbo Opinio q.*2. Cornexo *ſupra*. Quarta, præferri debet ea,quæ eſt humanior,& ſecundum æquitatem,illi,quæ eſt ſecundum rigorem iuris. Siluester, & Cornexo *ſup.* Quinta,inclinare debet in fauorem rei, potius quam actoris,quia iura omnia potius reo, quam actori fauent. Cornexo *ſup.* Pro quo, & alijs caſibus ad hæc ſpectantibus, vide Ioan.Sancium *in pract. diſp.*44. *præſertim nu.* 50.

21 Sextò notandum, pro cauſis, ſeu iudicijs ſæcularibus Regulares non poſſe ad illas aſſumi, vt Iudices,etiam arbitros,iuxta dicta *tom.*1. *c.*9.*nu.*14. niſi concurrente duplici illa conditione ibi aſſignata,ſcilicet licētia Superioris,& vtilitate Monaſterij,de quo latè Sanchez *li.6. in Decalog.c.*13.*à num.*55.Notandum tamen,non propterea prohibitum eſſe Religioſis eſſe arbitratores, etiam non concurrente vtilitate Monaſterij.Cum enim arbitratoris munus abſq; iudicij ſtrepitu exerceatur, ac opus pietatis ſit, Religioſoſque deceat lites componere, & diſſenſiones euitare, non videtur exigi ad illud Monaſterij vtilitas. Etſi licentia requiratur; cum Religioſi non habeant velle, aut nolle. Siluester *in Summa verbo Arbiter q.*16.*nu.*14. Tabiena *q.*7.*n.*10.Armilla *nu.*12.Sanch.*ſup. nu.* 61.*&* 62.

22 Multo minus aſſumi poſſūt Religioſi ad munus Iudicis laici exercendum ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ impoſitæ in *cap.Clericis ne Cler.vel Monach.* contra aliter facere præſumentes,niſi moniti ſe emendent. Ea verò excommunicatio nulli eſt reſeruata,

neque

neque incurritur ſi in cauſa ciuili ſibi ſemel, aut iterum delegata á ſæculari poteſtate iudicent, ſed ſolum quando ſunt Iudices, ſeu Officiales Principum ſæcularium cum auctoritate ordinaria. De quo ex pluribus alijs Doctoribus Theſaurus *in praxi par. 2. verbo Iudex cap. 2.*
23 Demum de conditionibus Iudicis Regularis rectè Bouerius *ſupra p. 1. cap. 2. & 3.* ex Patribus, & Doctoribus. Inter eas autem maximè neceſſariæ iſtæ videntur. Prima, quod ſit in legibus ſaltem canonicis peritus. Secunda, veri, recti, & æqui amator. Tertia, quòd cum timore Dei, & charitate, virtutibus quoque prudentiæ humilitatis, & beneuolentiæ erga proximos polleat. Quæ vero ſint apices iuris, ſeu ea ad quæ non tenentur Iudices Regulares, iuxta dicta *tom. 1. cap. 27. num. 26.* habet Portellus *ſupra verbo Correctio Fratrum num. 50.* poſt alios.

IVRAMENTVM QVOAD Regulares.

SVMMARIVM.

De hac materia remiſſiuè. num. 1.
Iuramentum quid ſit. num. 2.
Quando Iuramentum per creaturas ſit verum Iuramentum num 3.
Formæ iurandi inter Regulares. num. 4.
Quotuplex ſit Iuramentum. num. 5.
Iuramenti conditiones. num. 6.
Qualiter prohibitum, vel permiſſum Iuramentum Regularibus. n. 7.
Quando cogi poſsint ad iurandum. num. 8.
An poſsint fictè iurare. num. 9.
A Iudicibus ſæcularibus cogi non poſſunt. num. 10.
An aliquando iurare poſsint amphibologicè. num. 10. *&* 11.
De malitia iuramenti aſſertorij falſi. num. 12.
Qualiter ſit caſus reſeruabilis inter Regulares. num. 13.
De pœnis periurij. num. 14.
Iuramentum promiſſorium quando obliget. num. 15.
Etiam factum in vtilitatem tertij. num. 16.
Tacitæ conditiones in iuramento promiſſorio imbibitæ. num. 17.
Quando iuramentum promiſſorium Regularium illos obliget. n. 18.
An iuramentum de re contraria Regulæ, vel Conſtitutionibus. n. 19.
An de dando aliquid alicui extraneo. num. 20.
De iuramento comminatorio. num. 21.

De

Digitized by Google

De execratorio. num.22.
An poſsint Prælati ſubditos obligare ad iurandum coram ſe. nu.23.
Quot modis tollatur obligatio iuramenti. num.24.
Abbatiſſæ ſeu Prioriſſæ, quid poſsint circa iuramenta Monialium. num.25.
Iuramenta Regularium in vtilitatem tertij emiſſa quomodo poſsint tolli. num.26.
An poſsint commutari ab ipſis, qui illa emiſerunt. num.27.
De iuramentis quibus ius tertio adquiſitum eſt, an ab alio, quam à Papa tolli poſsint. num.28.
De iuramentis factis à Regularibus ante Profeſsionem. num.29.
Alia remiſsiuè. num.30.

1 DE hac materia aliqua ſparſim in præcedentibus dixi, nihilominus pro ipſius complemento plura alia dicēda, præmiſſis tamen aliquibus principijs generalibus Iuramēti.
2 Iuramentum ergo eſt *inuocatio diuini Numinis in teſtimonium.* S.Thom.2.2.*q*.89.*art*.1.& Expoſitores *ibidem*. Dicitur *inuocatio diuini Numinis*, quia iurans quantum eſt in ſe vult, & cupit Deum, vt teſtem manifeſtare id, quod ipſe Iuramento confirmat. Valentia 2. 2. *diſp.6. quæſt.7 punct*.1.Sanchez *lib.3. in Decalog. c.1. num*.1. Vnde differt ab oratione, quia etſi per illam Deus inuocetur, ſed non vt teſtis. Sanchez *ibidem*. Bonacina *de Iuramento diſp.4. quæſt.1. punct.1. num*.2. Similiter concionatores; & alij afferentes S.Scripturæ loca in teſtimonium eorum, quæ dicunt, non iurant, quia etſi afferant Dei teſtimonia, non tamen fit hoc inuocando ipſum, ſed ea referentes. Sanchez, & Bonacina *ſupra*. Dicitur etiam *Inuocatio* abſtrahendo ab externa, vel interna: ad verum namque Iuramentum quoad Deum ſufficit inuocatio interna, ſicut ad votum etiam ſufficit promiſſio interna. Azor.1.*p. Inſtitut. Moral. lib*.11.*cap*.2.*quæſt*.4. Suarez *tom.2. de Relig. Tract. de iuramento lib*.1.*cap*.1.*num*.4. Ledeſma 2.*tom. Summa Tract*. 11. *cap*. 1. *dub*. 2. Similiter dicitur *Inuocatio* abſtrahendo ab expreſſa, qualis contingit cum quis dicit *Iuro per Deum, per Chriſtum* &c. & à tacita, quæ contingit, vel quando quis animo iurandi tangit crucem, Euangelia pectus &c. (Sotus *lib.8. de iuſt. quæſt*.1.*art*.1. Rodriguez *tom*.1.*Summa in* 2.*edit. cap*.191. *num*.2. Bonacina *ſupra num*.3.) vel etiam quando quis iurat per creaturam, prout modò dicā. Sayrus *in clau. Reg. lib*.5 *cap*.1. Layman. *lib*.4.*Tract*.3. *cap*.1. *nu*.5. Dicitur quoque Iuramentum *inuocatio diuini Numinis*, quia ſi quis iuraret per Iouem, Bachum, Diabolum &c. vel aliquem falſum Deum, quamuis ſi ioco id faceret, Iuramentum non eſſet, nec peccatum, ſi ta-

men ſerio,& ex intentione, grauiſſimum eſſet peccatum blaſphemiæ, vel Idolatriæ, cum Deitas falſo Deo aſcriberetur. Bonacina *ſup. nu.*2. Layman. *ſupra num.*2. Dicitur etiam *inuocatio diuini Numinis*, quia etſi aliquando contingat iurare per creaturas, tale tamen Iuramentum prout præcisè illas reſpicit Iuramentum non eſt. Pro quo notandum tripliciter poſſe iurari per creaturas. Primò, conſtituendo in illis finē iuramenti, ſeu aſſerendo illas tanquam infallibiles teſtes veritatis. Secundò, non conſtituendo in illis finem Iuramenti, ſed referendo eas in Deum, cuius numen in ipſis relucet, ſeu quod idem eſt, prout ſunt creaturæ Dei. Tertiò, adducendo illas in teſtes nō prout ſunt aliquid Dei, aut prout in eum referuntur, ſed ſecundum dignitatem, quam habent Iurare primo modo eſt blaſphemia,& ſpecies idololatriæ, vt dixi Iurare ſecundo modo, eſt verum Iuramentum, quia eſt iurare implicite, & virtualiter per Deum; & eſt actus licitus, ſi conditiones pro Iuramento requiſitas habeat. Iurare autem tertio modo non eſt propriè iuramentum. Nauarrus *in Man. cap.*12. *num.*5. Sanchez *ſupra cap.*2. *num.*9 Bonacina *ſupra num.*4. Animaduertunt autem communiter Doctores, eò grauius eſſe Iuramentum per creaturas, quo ipſæ perfectiores ſunt. Vnde maius eſt iurare per Beatiſſimam Virginem, quam per alios Sanctos, magis per iſtos, quam per Cœlum, & magis per Cœlum, quam per terram &c. Toletus *in Summa lib.*4 *cap.*20. Layman. *ſupra num.* 6.

3 Vt autem ſciatur quando Iuramentum per creaturas ſit verum Iuramentum, vel quando non, maximè notandum, plura conſideranda eſſe in tali Iuramento per creaturas. Primum quidem quoad Deum, & conſcientiam, intentionem, & voluntatem iurandi; ipſa enim taliter eſt neceſſaria ad Iuramentum, vt ab ipſa præcipuè, imo eſſentialiter ratio Iuramenti petenda ſit, itaut quomodocunque per creaturas iuretur, ſi intentio iurandi adſit, verum ſit Iuramentum, è contra tamen, ſi hæc intentio deſit, quomodocunque creaturæ in teſtimonium adducantur, verum Iuramentum ibi non ſit. Nauarrus, & Bonacina *ſupra*. Quoad homines tamen, ſeu forum externum, attendenda eſt primò Patriæ conſuetudo. Si enim talis modus iurandi pro vero Iuramento in Patria habeatur, tunc verum Iuramentum cenſeri debet. Valentia *ſup. punct.*2. Sanchez *ſupra num.*1. Secundò, attendi debet, ſi illud Iuramentum fiat per creaturas, in quibus ſpecialiori modo reluceat bonitas Dei. Tunc enim per illas iurans verum Iuramentum cenſetur iurare, quia cenſetur iurare per Deum, qui in illis ſpecialiter relucet, accipiendo videlicet continens pro cōtento, creaturas pro Creatore, ſignum pro ſignato. Silueſter verbo *Iuramentum primo q.*4. Nauarr. *ſupra*, Sanchez *ſupra nu.*10. Tertiò, attendi etiam debet

Digitized by Google

debet ſi in tali Iuramento per creaturas ponatur nomen Dei ſaltem in obliquo, vt ſi dicatur; *per aerem Dei; ignem Dei* &c. tunc enim ſic iurans verum Iuramentum emittere cenſetur, vtpote iurās per Deum, vel per creaturas, vt referuntur ad ipſum. Silueſter *ſup.* Rodrig. *ſupra num.* 1. Saytus *in Claui Regia lib.* 5. *cap.* 1. & alij communiter.

4 Ex quo iam maximè ad praxim Regulariū colligi poteſt, quæ formæ iurandi cenſeri debeant propria Iuramenta. Primò enim illæ, *per meam veritatem, per meam fidem, per meam conſcientiā*, & ſimilia, non cenſentur Iuramenta, quia in cōmuni modo ſentiendi ſolū afferuntur iſta vt puræ creaturæ ſine ordine ad Deum. Nauarr. *ſup.* Sa *in Summa verbo Iuramentum n.* 1. Ledeſma *in Sūma to.* 2. *Tract.* 11. *c.* 1. *dub.* 1. Idē dico de his locutionibus *fide boni Sacerdotis, boni Religioſi* &c. vel *ſicut Chriſtianus, Sacerdos, Religioſus* &c. propter idem fundamentū. Sanchez *ſup. nu.* 16. Bonacina *ſup. n.* 5. Iurare autem *per animam, per habitum B. Virginis, S. Petri, Dominici, Frāciſci &c per veſtes Sacras, per manus conſecratas, per reliquias, aut templa Sanctorum* &c. Iuramenta cenſentur, propter regulam traditam, quia ſcilicet, cum in eis ſpecialiori modo reluceat Dei perfectio, iurans per ipſa cenſetur iurare per Deum. Suarez *ſup. c.* 13. Sanchez *ſup. nu* 29. Bonacina *ſup. n.* 5. Portell *in dub. Regular. verbo Iuramentum in addit. num.* 1.

5 Eſt autem quadruplex Iuramentum, ſcilicet, *aſſertorium, promiſſorium, comminatorium, & execratorium*. *Aſſertorium* eſt quo negatur, vel affirmatur aliquid, vt ſi dicatur, *iuro per Deū, quod Petrus occidit Ioann. Promiſſoriū* illud quo vtimur ad aliquid futurū affirmandū, vel negandum; vt ſi dicamus, *Iuro per Deū, quod craſtinadie ieiunabo. Cōminatoriū* eſt, quo promittitur alicui malū aliquod per modū pœnę vt ſi herus dicat ſeruo, *Per Deum, quod te caſtigabo. Execratoriū* vero eſt in quo, ſiue promittendo, ſiue aſſerendo aliquid affirmatur, vel negatur, ſibi apponendo pœnam; vt ſi quis dicat: *Deus me deſtruat, niſi hoc ita eſt*, aut *niſi hoc faciam*. Idem eſt cum dicitur. *Per vitam meam, per filios, per vxorem* &c. Idem enim eſt, ac dicere, *Deus me vita priuet, filios, vel vxorem* &c. niſi hoc ita eſt. Tolet. *ſup. n.* 3. Deinde Iuramentum aliud verbis, vt patet in relatis, aliud nutu, vel ſigno fit, vt tangendo pectus, Euangelia &c. Item aliud abſolutū, aliud conditionatū. Prçterea aliud ſolemne, quod ſcilicet fit corā Notario, vel Iudice, aliud vero ſimplex, quod ſine vlla ſolemnitate fit. Deinde iuxta diuerſitatem iurantiū diuerſitas eſt Iuramentorū. Epiſcopi enim, & Presbyteri iurāt tangendo pectus ſuum, Cardinales in cōſpectu Euangeliorum, Reges vero, & Principes ſupremi per teſtationem fidei. De quibus, & alijs Iuramenti diuiſionibus agunt Valentia *ſup punct.* 2. Leſſius *lib* 2. *c* 42. *dub.* 2. Saytus *lib.* 5. *c.* 2. Naldus *in Summ. verbo Iuramentū n.* 1. & alij

Digitized by Google

6 Quamuis autem Iuramentũ,ſeu iurare ſit licitum,prout colligitur ex Deuteronom.6.illis verbis *Per nomẽ eius iurabis.* Et Deuteron.10. *Iurabiſq. in nomine illius*,alijſq; S.Scripturæ locis, & SS.teſtimonijs (de quibus Guido noſter Carmelita *contra hæres in error. Valdenſiũ c.*2.& Valentia *ſup.punct.*3.)& quia eſt actus bonus à virtute Religionis elicitus,cum pertineat ad cultũ Dei,eo quod homo iurando agnoſcat,& proteſtetur infallibilem veritatem,& auctoritatẽ ipſius (S.Tho. 2.2.*q.*89 *art* 4.& Expoſitores *ibid.*)nihilominus quia nõ eſt ſicut bonum quoddam per ſe appetendum,ſed inſtar medicinæ,tanquã quoddam imbecillitatis humanæ remedium, ad confirmandum aliquã veritatem(S.Aug *de ſerm.in monte,& lib.*1.*c.*30.S.Tho *ſup.ar.*5 Guido *ſup.*)Ideo tres conditiones requiſitæ ſunt ad Iuramentum,vt licitè fiat. Hæ ſunt *veritas,iuſtitia,& iudicium,* quæ habentur. Hierem 4.ibi *Iurabis,Viuit Dominus in iuſtitia, in iudicio,in veritate.* Guido *ſupra.* Veritas in eo conſiſtit,quod iurans prudenter arbitretur eſſe verum id quod iureiurando dicit.S.Tho.*ſup.art.*7.*ad primum.* Caiet.& alij *ibid.* Iuſtitia in eo conſiſtit, vt Iuramentum non fiat de re illicita. Materia enim illius debet eſſe licita,& honeſta.S.Tho.*ſup.art.* 3.*ad* 2.Caietan. & alij Expoſitores *ibid.* Iudicium vero conſiſtit in hoc,quod fiat cum neceſſitate, & reuerentia.Ita vt ſi illud deſit,ſaltem ſit peccatũ veniale, propter irreuerẽtiam,quæ Deo fit. Leſſius *de Iuram.dub.*3.Bonac *ſup. punct.*3.*n.*8.Requiruntur etiam aliæ circũſtantiæ ad Iuramentum ex iure poſitiuo Prima eſt,vt iuraturus in iudiciali cauſarũ foro ſit ieiunus. *ca.honeſtum* 22.*q.*5. *& c.*1.*de teſtib.*licet hæc de ſolo cõſilio ſit.Azor. *to.*1.*inſtit.Moral.lib.*11.*c.*11 *q.*9.Valentia *ſup.punct.*3. Secunda eſt, vt non fiat prædictum Iuramentum iudiciale in diebus feſtis, niſi pro bono pacis, aut piæ cauſæ. *cap.*1.*de ferijs.* S.Tho.*ſup. art.*10. Sotus *lib.*8.*de iuſt.q.*1.*art.*10. Tertia,vt tale Iuramentum iudiciale non fiat à perſonis quibus id prohibetur,quales ſunt periuri. *ca. paruuli* 22.*q.*5. & pueri ante pubertatem.*eod.can.paruuli,& ca.pueri ibid.* S.Tho.*ſup. art.*10.Sotus *ſup.* Silueſt.verb.*Iuramentum ſecundo q.*3. Valẽtia *ſup.*

7 Quod attinet vero ad Eccleſiaſticos, & Regulares noſtros prohibitum etiã eſt Sacerdotibus iurare in iudicio ex leui cauſa. *ca. ſi quis Presbyter* 2.*q.*5.*ca.*4. Bacco *in* 4.*diſt.*25.*q* 13. *art.*3. Cuius rationem reddit S. Tho. *ſup. art.* 10. quod dictum hominis tunc confirmatione Iuramenti indiget quando de eius veracitate dubitatur, dedecet autem dubitare de veritate Sacerdotis,in leui cauſa maximè. Cœterũ in graui cauſa poſſunt iurare quãdo defectu probationis aliquis læditur, vel rem ſuam perdidit,vel pro fide, vel pro pace,obedientia, indemnitate Eccleſiæ, vel quando ab infamiæ nota ſe purgare coguntur, vel dũ ab excommunicatione abſoluuntur. *cap.ſignificaſti de elect. can.de Sira-*

cuſana

Digitized by Google

cuſanæ diſt.28.c. Ad reprimendã de offic.ordinar. Baccon.*ſup.* Silueſt. *verbo Iuramentum 2.quæſt.3.* Azor.*ſupra cap.11.q.6.*Sanchez*ſupra cap.3. num.* 7. Et generaliter loquendo poſſunt iurare pro aliqua neceſſitate, vel magna vtilitate,præcipuè pro ſpiritualibus negotijs. Silueſter *ſup.* ex S. Tho. Similiter ſi in cauſa propria litigant poſſunt iurare de calumnia.Silueſt.*ſup.* Azor. *d.c.*11. In ijs autem caſibus poſſe Sacerdotes iurare in manu laici,etiam ſine licentia Superiorum, tenẽt idem Silueſt.*ſup.*& Sanchez*ſup.n.*8.ex Panorm.& alijs. Afferuntque *cap.ex reſcripto,& c.peruenit de iureiur.*Sed præterquam hi textus parum, aut nihil probant ad intentum, vt intuenti patebit, quod attinet ad Regulares,illi nequeunt hoc facere ſine licentia ſuorum Superiorũ. Etenim iuxta dicta *to.1.c.9.n.16.* nõ poſſunt licitè Religioſi eſſe teſtes coram laicis ſine licentia ſuorum Prælatorum, propter dicta eo loco, & quia ipſi ſunt mortui mundo,nec habent velle,aut nolle. Idq; tenẽt idem Silueſt.*ſup.verbo Teſtis q.*1.& idem Sanch.*lib.6.in Decal.c.*13. *n.*103. Prælati autem,qui hanc licentiam concedere poſſunt,non ſolum ſunt Supremi,videlicet,Generales,& Prouinciales, ſed etiã Conuentuales, & immediati, Priores videlicet,Guardiani &c. Rodriguez *tom.2.q.*10.*art.*4 *&* 5.Portellus *in dub.Regular. verbo Abbas n.* 10. Generaliter etiam loquẽdo de Eccleſiaſticis, quòd quando examinãtur, vel denunciant in foro ſæculari debeãt iuramentum prius præſtare in tribunali Epiſcopi, habetur ex declaratione quadam S. Congreg. apud Dianam 5.*p.in Collect.ipſar.n.*45.In tribus etiam caſibus communiter accipitur non poſſe Eccleſiaſticos iurare abſq;ſuorum Prælatorum licentia. Primus, quando iurant coram laico tanquam ſuo Superiori. *ca.nullus* 2.2. *q.6.* Secundus, quando iurant de calumnia. *ca. nos* 22. *q.* 7. Tertius, in actu teſtificandi. Silueſter *d. verbo Iuramentum* 2.*q*.3.Sanchez *d.n.*8. Bonacina *ſup.punct.*10.*n.*1.

8 Cogi etiam poſſunt à ſuis Superioribus Eccleſiaſtici, & Regulares ad iurandum etiam coram Iudice laico. Primò, quãdo veritas aliter haberi nõ poteſt,iuxta dicta *to.1.c.*11.*n.*24. Secundò, generaliter in cauſis grauibus. *c.ego N.de iureiur.c.Quoties de purgat.canon.c.venerab.de sẽt.excõm.*Laym *ſup.c.*2.*n.*2.Tertiò,in caſu,quo iurare cadat ſub præcepto, videlicet, quãdo eſt neceſſariũ ad ſubueniẽ proximo.

9 Caſu autem, quo Regulares à ſuis Superioribus iubeantur, ſeu cogantur iurare,animaduertant ſcrupuloſi,teneri ad iurandum,non fictè,ſed cum intentione iurandi,aliàs peccare poterunt, tum mortaliter,ſi id ſit in damnum graue tertij(Portellus *ſup.n.19.*) tum ſaltem venialiter, propter fictionem, & quia alios decipiunt.

10 A Iudicibus autem, vel Principibus ſæcularibus cogi nõ poſſunt Regulares ad iurandum,ſiue in ciuilibus,ſiue in criminalibus,non ſo-

lum propter exemptionem,& Immunitatem Eccleſiaſticam ipſorum, ſed etiam propter priuilegia plura illis conceſſa,de quibus Rodriguez *tom* 2.*quæſtion.Regular.q.*10 *art*.2.Specialiter Eugenij 4. pro Caſſinenſibus *in Bulla* 7 *n*.17.*&* *Bulla* 9.*n*.13. apud eumdem Rodriguez *in Bullar*.inter Bullas eiuſdem Eugenij.Peirinis *to*.1. *Priuileg. Min. in Conſti* 2.*Iul*.2.*n*.149.Quo nõ obſtante,iuxta dicta *to*.1.*c*.11.*n*.25. poſſunt emptores gabellarum exigere à Regularibus iuramenta, quod res,v.g triticũ &c.quas per duanã tranſeunt nomine dictorum Regularium,ſint ipſorum,& ad ipſorum vſus deputatę,& tenentur dicti Regulares ad mentem dictorũ exigentium iuramenra iurare ſine aliqua æquiuocatione. Ratio eſt,quia licet abſolutè non poſſint Iudices,maximè ſæculares,compellere ad iurandnm Regulares,ſuppoſito tamen, quod velint iſti res illas, quas dicunt eſſe ad vſum proprium ſine ſolutione gabellæ relaxari, æquitas iuſtitiæ poſtulat, vt poſſint ad iurandũ compelli. Ita Siluest.Sanch.eo loco relati,& Peirin.*ſup.nu*.150.Idem dicendum in caſu, quo Religioſi coguntur ab vrbis cuſtodibus iurare an veniant ex loco peſte infecto. Tenentur enim iurare,& ad mentem cuſtodum,propter eamdem rationẽ.Silueſt. verb.*Iuramentum* 3. *q*.2. Sanch.*d.lib*.3.*c*.6.*n*.35.Cãdidus *to*.2.*Diſquiſit. Moral. Diſq*.26.*ar*.3. *dubit*.8.Quando tamen adeo celeriter tranſierunt locum peſte infectũ, vt certi ſint,quòd nihil eos,vel res ipſorum peſtis attigerit,aut potuerit attingere,poſſunt iurare ſe illhac non tranſiuiſſe, intelligendo mente, itaut aliquid mali ex loci peſtilentia contraxerint,quia hæc debet eſſe recta ipſorum cuſtodum intentio.Silueſt.*ſup*.Nauarr.*d.c*.12.*n*.19.Toletus *lib*.4.*c*.21.*n*.6.Idem dicendum quando veniunt ex aliqua Ciuitate,quæ putatur infecta peſte, verè tamen non eſt infecta,propter idẽ fundamentem.Silueſt.Nauarr.& Tolet.*ſup.* Item, quando portant aliquid, ex quo iure non debeant gabellam ſoluere, vel quia ea eſt iniuſta,vel quia ab ea ſunt ipſi immunes, & interrogantur à cuſtodibus eo fine,vt gabellam ſoluant, an portent aliquid. Poſſunt enim iurare ſe nihil portare,intelligendo mente, ex quo gabellam debeant. Silueſter verbo *Mendacium q.vlt.* Sanchez *ſup.nu*.32. Fagundez *in* 2. Eccleſ. *præcept.lib*.8.*cap*.7. *num*.8. Candidus *ſupra dubit*.9.

11 Qualiter autem non poſſint cogi ad iurandum in cauſa ſanguinis ad condemnandum aliquem,conſtat ex dictis *d.c*.11.*n*.24. Caſu vero dato, quòd Princeps, vel Iudex ſęcularis per vim aut metum cogeret Regulares ad teſtificandum,ſeu iurandum cõtra aliquem in cauſa ſanguinis,poſſunt amphibologia, vel æquiuocatione vti,iurando ſe neſcire tale delictum, mente tamen intelligendo, itaut dicere debeant, etiam ſi illud ſciant. Cum enim talis Iudex, vel Princeps non poſſint iuridicè Regulares in tali caſu ad iurandum,vel teſtificandum cogere,

procul

proculdubio poterunt ſimili modo reſpondendi vti, iuxta communẽ ſententiam de reo, ſeu teſte nõ iuridicè interrogato de aliquo delicto. Siluester verbo *Mendacium q. vlt.* Sotus *lib. 5. de iuſt. q. 6. art. 2.* Nauarr. *can. humanæ aures 22. q. 5. in q. 1. n. 9.* Sayr. *in Clau. Regia lib. 4. c. 5. n. 24. & lib. 12. c. 17. n. 29.* Vnde ſimiliter Religioſus interrogatus à miniſtris iuſtitiæ an latro tranſierit per illum locum vbi eſt, poteſt amphibologicè reſpondere etiam ſub iuramento, dicendo; non tranſiuit hãc, intendens per locum proprium, & indiuiduum, quem pede, aut manu tangit. Silueſt. *in Summ. verbo Mendacium q. 6.* Candid. *ſupra.* An verò poſſint Regulares in eo caſu teſtificari, ſeu iurare, etiam ad condemnandum aliquem in cauſa ſanguinis, vtendo tamen proteſtatione, ſaltem ſecundum opinionem probabilem aliquorum, vide dicta ſupra verbo *Irregularitas num. 30.*

12 Circa iuramentum aſſertorium, quando eſt falſum, ideſt, quando per ipſum affirmatur, vel negatur res aliter, quam homo in corde credit, notandum illud ſemper eſſe peccatum mortale, etiam ſi ſit in materia leuiſſima. Ratio eſt, quia aſſerre Deũ in teſtem mendacij in quacunque materia quantũuis leuiſſima eſt grauiſſima iniuria ipſius, quia denotatur ipſum ignarum eſſe, vel improbum. Caiet. *in Summ. verbo periuriũ c 1.* Sotus *octauo de iuſt. q. 2. art. 3. concl. 2.* Sanctarell. *Tract. de blaſphemia c. 4. dub. 2. n. 8.* Diana 5. *p. Tract. 5. Reſolut. 4.* poſt plures alios, quos refert. Nec excuſat à mortali quicunque finis quantumuis ſanctus, ac neceſſarius, quia mentiri, & Deum vt falſum teſtem aſſerre ita eſt intrinſecè malum, vt nunquam honeſtari valeat. Caiet. & Sotus *ibid.* Toletus *lib. 4. c. 21. n. 3.* Idem dico, ſi quis rem ſibi dubiam, ac incertam iuret vt certam; vel indubiam, quia etiam tunc mentitur, & Deum, vt falſum teſtem aſſert. Sanchez *ſup. dub. 8.* Bonacina *ſupra punct. 3. n. 6.* Portell. *ſup. n. 6.* Vno tamen caſu excuſatur homo, ſcilicet cum inaduertenter iurat falſum non animaduertens id falſum eſſe. Tũc enim, vel nullum eſt peccatum, ſi nulla adſit aduertentia falſitatis, vel ſolum erit veniale, ſi tantum fuerit imperfecta aduertentia. Toletus *ſup.* Sanch. *d. lib. 3. c. 4. n. 6.* Vide dicenda *num. ſequenti.*

13 Specialiter quoad Regulares ſpectat, notandum ex Decreto Clementis 8. approbato a S. Congreg. ſub Sanctiſs. D. N. Vrbano, quod retuli *to. 1. c. 18. n. 20.* inter caſus, quos ipſis permittit reſeruari poſſe pro ſuis ſubditis recenſeri *Iuramentum falſum in iudicio Regulari, ſeu legitimo.* Circa quem caſum notandum, nomine iudicij Regularis intelligi illud quod fit apud perſonas Regulares. Peirinis *to. 2. de Prælat. q. 3. c. 2. num. 42.* Et quamuis ipſe hoc extendat ad udicium factum apud perſonas, quæ quomodolibet habent iuriſdictionem in Regulares, vt ſunt Protectores, Nuntij, & Inquiſitores, nihilominus credo, quod

Digitized by Google

cum hæc materia reſeruationis caſuum ſit odioſa, & reſtringibilis, reſtringi debeat ad Iudicium factum ſolum apud Prælatos Regulares, vt ſunt Priores,Generales &c. aliorum enim iudicia non ſunt Regularia ſimpliciter,cum Iudices ipſi ſæculares ſint.Illud certius,quod ſi Regularis iuraret falſum coram Iudice ſæculari,etiam eo caſu, quo eſſet cõpetens,tale iuramentum non comprehenderetur ſub hoc caſu. Peirin. *ſup* Requiritur etiam ad hoc, quod comprehendatur, quod iudicium illud ſit legitimum.Quod tunc contingit,quando Iudex eſt competẽs, iuridicè interrogans, & iuris ordine ſeruato.Fagundez *ſup. d.c.7.n.3.* Longus *de caſib.reſeru. caſu* 8.*n.*3. *&* 4. Deinde vt iuramentum falsũ Religioſi in dicto iudicio comprehendi cenſeatur ſub caſu reſeruato, requiritur, quòd ipſe ſciat ſe falſum iurare , itaut ſi bona fide putet ſe iurare verum, quod tamen à parte rei eſt falſum,ſicut nullo modo peccat, ita nec incidit in caſum reſeruatum. Tolet.*ſup.d.c.*21.*n.*2.Fagundez *ſup.n.*1. Addit idem Fagundez, quòd è contra ſi Religioſus putat ſe iurare ſalſum,& à parte rei verum iuret,lætaliter peccat,& caſum incurrat reſeruatum. Sed licet tunc mortaliter peccet contra conſcientiam erroneam, credo tamen non incurrere caſum reſeruatum,quia cùm reſeruatio ſit odioſa,reſtringenda eſt, & ita in præſenti ſolum accipienda,quando à parte rei id quod iuratur eſt falſum . Suarez *tom.*4. *de Relig.Tract.*1.*lib.*2.*c.*18.*n.*7. Peirin.*ſup.* Addunt idem Fagundez *num.*4. & Peirin.*nu.*44. ex alijs quos referunt, poſſe reum etiam in iudicio legitimo interrogatum de delicto proprio negare veritatem vtẽdo amphibologia modo dicto *ſup. n.* 10. *&* 11. quando grauis pœna mortis,perpetui carceris,triremium, exilij,vel infamiæ timeretur, abſq; eo quòd propterea incurreret in caſum reſeruatũ de iuramento falſo in iudicio Regulari,eo quod nemo aduerſus ſeipſum teneatur arma miniſtrare, idque conforme ſit iuri naturæ, quod præſcribit conſeruationem propriam. Sed oppoſita ſententia omnino tenenda eſt cum S.Tho.2.2.*q.*69.*art.*1.vbi Caiet. Aragon. & alij. De quo etiam Sotus *lib.de ſecr. memb.*2. *q.*7.*concl.*1. Nauarr.*in Man. c.*25.*n.* 36. Sanchez 2.*to.Conſil.Moral.lib.*6.*c.*3.*dub.*29. & alij communiter . Ratio eſt nõ ſolum , quia ratione obedientiæ tenetur ſubditus parere Superioribus iuſta præcipientibus , ſed etiam quia aliàs daretur bellum ex vtraque parte iuſtum , cum conſtet Iudicem iuridicè tunc interrogare . Vide quæ dixi *to.*1.*c.*27.*n.* 12. Nota tamen,iuxta dicta à ſimili ſupra verbo *Accuſator, & Accuſare n.*16.probabile eſſe , quod caſu, quo Superior ex ignorantia veritatis, quam ſi ſciret non peteret iuramentum à ſubdito,ſi illud petit, poſſe ſubditum tuta conſcientia iurare æquiuocè,& amphibologicè,nõ incurrendo in caſum iſtum reſeruabilem. V.g. Superior vult ſcire , an aliquis Religioſus allocutus fuerit cum aliqua fœ-
mina

mina credens, quod cum ipſa de illicitis locutus fuerit, ſi re vera non illicitos ſermones cum illa habuit. poteſt dicto modo iurare, quia tunc non iurat contra intentionem Superioris. Toletus *d. cap.* 21. *n.* 6. Peirin. *d. nu.* 44. Similiter probabile eſt, quod ſubditus eadem amphibologia iurare poteſt non eſſe patratum crimẽ, quod re vera patratum eſt, ſed abſque peccato mortali illud perpetrantis, propter eamdem rationem. Fagundez *ſupra num.* 9. Peirinis *ſupra*.

14 Pro pœnis, quas periuri incurrunt, præter eas, quæ in peculiaribus Conſtitutionibus Religionum deſignantur, & dicta *tom.* 1. *cap.* 9. *num.* 42. vide Theſaurum *in praxi par.* 2. *verbo Periurium cap.* 1.

15 Loquendo autem de iuramento promiſſorio, illud obligat ad ſui impletionem, ex genere ſuo ſub mortali, quia res grauiſſima eſt reddere verum teſtimonium diuinum. Sanchez *d. lib.* 3. *de Iuram. c.* 9. *n.* 3. Excipe quãdo materia promiſſa eſt illicita, ſeu peccaminoſa, tũc enim nullam obligationem inducit. *c. quanto de iureiur. reg.* 58. *in* 6. *cap. ſi vero, cap. cum contingat de iureiur. cap. quamuis de pactis in* 6. Implicat enim contradictionem, vt aliquis obligetur ad patrandum rem illicitam. Suarez *de Iuram. lib.* 2. *c.* 15. Layman. *ſup. c.* 6. *n.* 1. Imo tale iuramẽtum de re illicita, ſi ea ſit peccatum mortale, ſine dubio erit etiam mortale, ſi vero ſit ſolũ veniale, licet aliqui dicant tunc etiã eſſe mortale, probabile tamen valde eſt ſolum eſſe veniale, vt tenent Dian. 4. *p. Tract.* 4. *Reſolut.* 160. ex pluribus quos refert. Excipe etiam quando materia promiſſa eſt indifferens, v. g. leuare feſtucã, vel aliquid ſimile. Talis enim materia potius eſt aliquid vanum, & otioſum, quam cedẽs in laudem Dei. Caiet. 2. 2. *q.* 89. *art.* 7. cũ S. Tho *ibid.* Nauarr. *in Man. c.* 12. *n.* 17. Quod tamen intellige niſi illa res ſic indifferens ad finem bonum referatur, vt ſi Religioſus iuret non accedere ad talem domum propter periculum peccati. Tunc enim eſſet bona, & materia iuramenti. Nauarr *ſup.* Leſſius *lib.* 2. *c.* 42. Excipe tertiò, quando res promiſſa eſt impoſſibilis, tunc enim obligare non poteſt tale iuramentum, cum nulla lex ad impoſſibile obliget. Iuramentum autem eſt quædam lex priuata, quam ſibi homo imponit. Imo iurans rem impoſſibilem, mortaliter videtur peccare, cum non poſſit voluntatem illam adimplendi habere. Silueſt. verbo *Iuramentum quarto q.* 18. Fagundez *in* 2. *præcept. Decalogi lib.* 2. *c.* 6. *n.* 24. Excipe etiam, quando res promiſſa per iuramentũ eſt contraria diuinis conſilijs, aut impeditiua maioris boni, tunc enim obligare non poteſt, quia non pertinet ad diuini numinis reuerentiam, vt fiat opus minus bonum impeditiuum maioris, aut contrarium diuinis conſilijs. S. Tho. 2. 2. *q.* 89. *art.* 7. Nauarr. *ſup. n.* 16. Layman. *ſup. n.* 5. Imo tunc peccare ſaltem venialiter ſic iurantem, eo quod faciat aliquam irreuerentiam Deo, ipſum adducendo in teſtem

contra

contra ſua conſilia, communis eſt ſententia, prout ex Suarez, Valentia, Sayr, Reginaldo, & alijs tenet Bonacina *ſup. punct. 3. n. 9.* Dixi autem iuramentum promiſſorium ex genere ſuo obligare ad ſui impletionem ex mortali, quia ratione paruitatis materiæ, quæ promiſſa eſt, poteſt excuſari à mortali illam non implens, prout probabiliter tenent Azor *to. 1. inſtit. Moral. lib. 5. c. 7. q. 2. & lib. 11. c. 5. q. 1.* Suar. *de iuram. lib. 3. c. 16.* & alij plures, quos refert, & ſequitur Diana *ſup. Reſol. 70.* Licet Valentia, Leſſius, Reginald. & alij, quos etiam refert, & ſequitur Bonac. *ſup. punct. 14. n. 2.* ſatis etiam probabiliter oppoſitum ſentiant.

16 Nec ſolum iuramentum promiſſorium in honorem Dei factum obligat ad ſui adimpletionem, ſed etiam factum in vtilitatem aliorum hominum, eſt enim recepta iuris canonici regula, ex *cap. Quamuis de pactis in 6. & cap. cum contingat de iureiur.* quod *iuramentum homini præſtitum ſeruandum eſt quotieſcunque ſine peccato, ſiue ſalutis diſpendio ſeruari poteſt.* Ad id enim obligatione tum fidelitatis ratione promiſſionis, tum Religionis ratione iuramenti, obligatur homo. Silueſt. verb. *Iuramentum 4. q. 20.* Molina *to. 1. Tract. 2. diſp. 149.* Laym. *ſup. n. 6.* Cum autem in Regula iuris adducta ſolum excipiatur ab obligatione adimplendi iuramentum factũ homini de re illicita, ſeu peccaminoſa, ideo iuramẽtum illi factum de re indifferenti, vel etiam minus bona, aut impeditiua maioris boni, etiam obligabit, quando ſcilicet cedit in vtilitatem ipſius. Ratio ſumitur ex differentia, quæ eſt inter iuramentum Deo præſtitum, & homini factum. Quia Deus indifferentia, & maius bonum impedientia non vult in ſuum obſequium impleri, & ideo iuramentum de illis Deo factum non obligat; homo autem indifferentia, & maius bonum impedientia vult, ſi in ipſius vtilitatem cedere poſſint. Hinc autem prouenit, quòd iuramentum de his homini præſtitum obliget, non autem Deo. Suar. *ſup. lib. 2. c. 12.* Leſſius *lib. 2. de iuſt. c. 42.* In iuramento ergo promiſſorio facto homini, id tantum ſpectandum eſt, an res illa iuramento promiſſa, poſſit abſque peccato mortali, aut veniali adimpleri. *cap. quamuis de pact. in 6. & cap. cum contingat de iureiur.* Molina *to. 1. de iuſt. diſp. 149.* Sanch. *d. l. 3. c. 9. n. 19.* An verò ad iuramentũ requiratur volũtas, ſiue intẽtio adimplendi illud, an autẽ ſufficiat ſola intentio promittendi, etiã ſi deſit voluntas ſe obligandi, collige à ſimili ex his, quæ dixi de profeſſione ficta *tom. 1. cap. 2. nu. 27.* De quo latè Sanchez *ſupra cap. 10.* Suarez *lib. 2. cap. 7.* Bonacina *ſupra punct. 7.*

17 In omni autem iuramento promiſſorio quædam tacitæ conditiones includuntur, itaut ipſis non ſubſiſtentibus obligatio ipſius ruat. Prima eſt, *ſi potuero*, quià ad impoſſibile nemo obligatur. *cap. querelam, cap. Quinta vallis de iureiur.* Secunda, *Saluo iure, & auctorita-*

te

te Superioris, ſi videlicet ille iuramentum ſibi præiudicans irritare, cõmutare, aut in eo diſpenſare non velit. *cap. venientes*, *cap. ad noſtrã 3. de iureiur. & c. non eſt de voto.* Qui autem ſint Superiores, qui id facere poſſunt infra dicetur. Tertia, *niſi is in cuius gratiam, & vtilitatem iuratum eſt obligationem remittat*. Quilibet enim cedere poteſt iuri ſuo, & ita ſi is in cuius fauorem factum eſt iuramentum iuri ſuo cedat, ceſſat obligatio etiam quoad Deum. Quarta *ſi res in eodem ſtatu permanſerint*, ſiue quod idem eſt, *ſi notabiliter mutatæ non fuerint. ex c. veniens; & c. breui; & c. quemadmodum de iureiur.* De his Abbas *in c. quemadmodum de iureiur.* Silueſt. verb. *Iuramentum 3 q. 1.* Tolet. *ſup. c. 22.* Suarez *lib. 2. de iuram. c. 34.* Portellus *ſup. à num. 33.* Layman *ſupra num. 4.* Bonacina *ſupra punct. 16. & 17.*

18 Ex his iam ad intentum Regularium elici poſſunt multa ad ipſos ſpectantia in hac materia. Primò, iuramentum promiſſorium ab ipſis factum de re aliqua prohibita iure naturali, diuino, vel Eccleſiaſtico illos non obligare: Tale enim iuramentum eſt de re illicita. Bonacina *ſup punct. 4 in fine.* Portellus *ſup. n. 26.* Idem dicendum de iuramento ab ipſis facto faciendi aliquid prohibitum lege ciuili, quando eos obligat, & iuxta modum quo eos obligat, iuxta dicta *to. 1. c. 11. à n. 16.* Tũc enim erit de re illicita: Silueſt. verbo *Iuramentum. 4. q. 16.* Layman. *ſup. c. 6. n. 7.* Si tamen Prælatus præciperet ſubdito ne ipſo inconſulto aliquid promitteret, vel iuraret, & ipſe iuraret aliquid, vel promitteret, ſi res, quam promitteret, vel iuraret, licita eſſet, obligaretur eo iuramento. Ratio eſt, quia etſi ea promiſſio, vel iuramentum illicita ſint, res tamen promiſſa, vel iurata bona eſt, ac per conſequens obligatur iurans ad illam: Molina *to. 1. de iuſt. diſp. 149. & diſp. 153. & to. 2. diſp. 271.* Suarez *d. lib. 2. c. 24. à n. 4.* Iuramenta porrò de obſeruãdis iniquis ſtatutis contrarijs iuribus Eccleſiaſticis obligatoria non ſunt. ex *cap. 1. de iureiur. in 6.* & ex Greg. 13 in Conſtit. *Inter Apoſtolicas.* Theſaur. *in prax. p. 2. verbo Iuramentum c. 1.* Vnde declaratum eſt à S. Congreg. apud Barboſam *in Collect. Bullar. verb. Iuramentum,* nõ teneri Epiſcopum in ingreſſu ſui Epiſcopatus iurare ſtatuta Sacris Canonibus, & S. Concilij decretis, Apoſtolicis ue Conſtitutionib. contraria; niſi à Sede Apoſtolica fuerint confirmata. Idem dico de iuramento, quo Regulares, vel alij Eccleſiaſtici iurarent fidelitatem Principi tẽporali, ſeu laico, recognoſcendo eum in caput Eccleſiæ. Tale enim iuramentum iniquiſſimum eſt, vtpotè hæreticale, & ſchiſmaticum. Suarez *de defenſ. fidei Cathol. tit. de forma iuram.* Theſaur. *ſupra.* Iuramentum autem, quo voluntariè iurarent Principi laico fidelitatem, non vt Superiori ſuo, ſed veluti comparti Reipublicæ per modum contractus, ſi in aliquo territorio morari vellint, propter ſecuritatem videlicet Status, ſeu

Reipu-

Digitized by Google

Reipublicæ, non videtur illicitũ; cum nihil contrarium contineat Immunitati Eccleſiaſticæ. Suarez *ſup.lib.6. cap.*1. Salas *de legib. diſp.96. Tract.*14.*n.96.in fine.* Theſaur.*ſup.* Principi autem infideli, ſeu tyrãno nullatenus ſe obligare poſſunt in ijs, quæ ſunt contraria fidei Catholicæ, aut legitimo Principi. De quo Ioãn.Molanus *in lib.de fide, & iuram.* Layman.*lib.2.Tract.3.c.13.n.5.§. Secundo reſolues.* Iuramentum autem, quod emittunt Profeſſionem Fidei facientes, de qua, quatenus ad Regulares ſpectat, dixi ſupra verbo *Fidei Profeſsio,* abſque dubio obligat Regulares, quando talem Fidei Profeſſionem emittunt. Eſt enim de re iuſtiſſima, & maximè ſpectanti ad Religionem. De quo Tamburinus *de iure Abbatum to.1.diſp.8.quæſito 3.* vbi *n.*14. habet ex Reciulio *in Tract. de Iure Perſonarum extra gremium Eccl. exiſtentium lib.*1.*c.*13.*n.*29. quòd quando pro præſtando iuramento fidelitatis perſonæ Religioſæ arctantur, etiam ſi Moniales ſint, teneri ad perſonaliter comparendum.

19 Specialiter etiam loquendo de iuramento promiſſorio facto a Regularibus de re aliqua contraria ſuæ Regulæ, vel Conſtitutionibus ſuarum Religionũ, ſi talis Regula, vel Conſtitutio illos obliget ad culpam (pro quo vide dicta *to.*1.*c.*7.& 8.) tunc proculdubio non obligantur tali iuramento, quia eſt de re illicita. Fagundez *in 2.præcep.Decalog.lib.*2.*c.*34.*n.*14. Si tamen talis Regula, vel Conſtitutio, ſaltem pro illa re per iuramentum promiſſa non obligat ad culpam, erit res indifferens ad bonam, vel malam, ac per conſequens, iuxta dicta ſuperius, ſi iuramentum fuit factum homini, obligare poterit, ſecus verò ſi fuit factum Deo. Notandum autem, quòd vt cognoſcatur an talis Regula, vel Conſtitutio obliget ad culpam, vel non, attendendum etiam eſt, an ea ſint in vſu, vel an in deſuetudinẽ abierint, aut non ſint communiter inter timoratos recepta, vt habent Portellus *ſup. n.*32.& Diana *p.*3. *Tract. 6. Miſcellan. Reſolut.* 39. ex pluribus alijs. Hinc collige iuramentum factũ à Religioſo de non denunciando crimine alterius non obligare illum, quoties præcepto Superioris obligatur ad illud denunciandum. Tunc enim materia illius iuramenti reddita eſt illicita, ac per conſequens non poteſt ad illam obligari. Bonacina *ſup.punct.*4. *n.*3. ex Sanchez, & Suarez. Idem dico de iuramento facto contra votũ, aut contra prius iuramentum, aut contra aliquam promiſſionem validam. Propter eamdem rationem. Bonacina *ſup. punct.*6. *num.*1.

28 Similiter etiam loquendo de iuramentis promiſſorijs Regulariũ, quibus promitterent ſe aliquid daturos alicui extraneo, cum ipſi non habeant velle, aut nolle, nec poſſint aliquid dare contra voluntatem ſuorum Superiorum, ideo talia iuramenta non obligant, neque adimpleri debent, niſi prius habita tali licentia. Obligantur tamen quantũ

in ipſis

Digitized by Google

in ipſis eſt procurare, vt Prælatus illam concedat. *l. Inter ſtipulantes, ff. de verborum obligat. & inſtituta de inutili ſtipulat. §. verſ. auice, & ex l. quoties quis.* Fagundez *in 2 præcept. Decalogi lib. 2. c. 15. n* 4. ex alijs, quos refert Ex quo collige, Religioſum, qui promiſit vſurario ſoluere vſuras, aut latroni, qui illum volebat occidere dare aliquam quantitatem pecuniæ, cum teneatur ad ea ſoluenda; eo quod talis ſolutio ex parte Religioſi peccatum nõn ſit (Portell. *n.* 26.) conſequenter etiam teneri ad procurandũ, quòd Prælatus det illi facultatẽ ad id faciendũ, vel procurare talis Iuramenti diſpẽſationẽ, iuxta dicẽda inferius *n.* 28.

21 Loquendo autem de Iuramento comminatorio cum illud coincidat cum promiſſorio (Toletus *ſup. c.* 22. *n.* 5.) dicendum eodem modo obligare, vel nõ obligare, ſicut de Iuramento promiſſorio eſt dictũ. Solum eſt animaduertendum Iuramenta Prælatorum, ſeu Superiorum Regulariũ, quibus iurant ſuos ſubditos punituros, regulariter non obligare, quia vt in plurimum fiunt non ex motiuo virtutis, ſed ex impulſu iræ, vel vindictæ. Similiter non obligabunt quoties ſubditi, vel emendati fuerint, vel miſericordiam petierint. Propter dicta de Iuramento promiſſorio, quod ſcilicet non obliget quando res notabiliter mutantur. Obligare tamen poterunt, ſi talis punitio conueniens fuerit bono Relig. Tolet. *ſup.* Sayr. *in Clau. reg. l.* 5. *c.* 5. *n.* 13. Portell. *ſup. n.* 25. & alij.

22 Præterea de Iuramento execratorio loquendo, cum illud coincidat cum aſſertorio, quando fuerit de re præſenti, aut præterita, & cum promiſſorio, ſeu comminatorio quando fuerit de re futura, ideò quę de ipſis dicta ſunt eidem applicari debent.

23 Notandum tamen Prælatos Regulares poſſe cogere ſuos ſubditos ad iurandum coram ſe de re aliqua facienda, vel omittenda, quãdo cauſa rationabilis ſubſtiterit. Si enim cogere poſsũt illos ad eadem medijs cenſuris, & præceptis obedientiæ, non eſt ratio cur non poſſint etiam id facere medio Iuramẽto, vtrumque enim pertinet ad iuriſdictionem ſpiritualem, quam ſuper illos habent. Rodriguez *to.* 2. *q. Regular. q.* 4. *ar.* 5. Tamburinus *de Iure Abbat. to.* 2. *diſp.* 20. *quæſito* 3. *n.* 1. Sic etiam à ſimili declaratum video à S. Cõgreg. apud Barboſ. *in Collectan. Bullar. verbo Iuramentum* poſſe Epiſcopum cogere Canonicos ad iurandum de fideliter punctando in Choro. Imo in aliquibus Religionibus pręceptum obedientię habet vim Iuramenti, prout in noſtra Carmelitarum tempore viſitationis, prout colligitur *ex parte* 2. *Conſtitution. c.* 6. *n.* 2. vbi præceptum obedientiæ eſt pro Iuramento, ita quod ſi quis ſcienter veritatem celat, incurrit pœnam periurij. Sic etiam in multis Religionibus tẽpore Capituli, vel alia occaſione, obligantur Religioſi ex vi Iuramenti ad ſeruandum ſecretum. Hoc autem Iuramentum non obligat ſub mortali, niſi quando res, quæ detegitur

eſt

Digitized by Google

eſt materia grauis. Si enim leuis fuerit ſolum ſub veniali obligabit, iuxta dicta ſuperius *num.* 15. Portellus *ſupra num.* 30.

24 Tollitur obligatio Iuramenti promiſſorij inter Regulares, quãdo illud factum fuit Deo, à ſuis Superioribus tribus modis, ſcilicet irritatione, diſpenſatione, ſeu relaxatione (hę enim duæ voces idem in propoſito ſignificant) & commutatione, iuxta dicta *to.* 1 *c.* 18. *n.* 53. Talia enim Iuramenta ſunt quaſi vota. De quo præter Authores ibi relatos vide Portell *ſup. n.* 42. *& ſeqq.* & Laym. *d. Tract.* 3. *de iuram. c.* 11. An poſſint etiã Iuramẽta à Regular. b. facta Sãctis irritari, diſpẽſari, ſeu cõmutari à ſuis Superioribus, cõſtat ex dictis eo *n.* 53. Quæ verò ſint hęc Iuramenta, quæ irritari, diſpenſari, & commutari poſſunt à Superiorib. Regularium, & de circunſtantijs ſeruandis in vſu talis facultatis, vide dicta eo *c.* 18. *à n.* 47. *& ſeqq.* dum ſermo eſt de irritatione, diſpenſatione, & commutatione votorum. Cum enim hæc Iuramenta facta Deo, vt dixi, ſint veluti vota, ideo, quæ de votis eo loco dicta ſunt, talibus Iuramentis applicari debent.

25 Conſequenter etiam, cum iuxta dicta eodem *to.* 1. *c.* 26. *n.* 15. Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ Monialium non poſſint earum vota diſpenſare, aut commutare ob defectum iuriſdictionis ſpiritualis, bene tamen irritare, propter poteſtatem dominatiuam, quam ſuper illas habent, idem ſimiliter videtur dicendum de huiuſmodi Iuramentis ipſarum Deo factis, ita ſcilicet, vt ea nec diſpenſari, nec commutari poſſint à ſuis Superiorißis, bene tamen irritari, propter eamdem rationem.

26 Cæterum loquendo de irritatione, diſpenſatione, ſeu commutatione Iuramentorum Regularium, quæ ab ipſis emiſſa ſunt in vtilitatẽ tertiæ perſonæ, conſequenter ad dicta eo *c.* 18. *n.* 53. dicẽdum eſt, quod ea quæ emiſſa ſunt à Religioſis in vtilitatem tertij in ijs, quæ ſunt ſui iuris, & in quibus non ſubijciuntur Superioribus Religionis, prout cõtinget in caſu quo de licentia Papæ haberent liberam adminiſtrationem aliquorum bonorum, vel aliquod Beneficium extra Religionem, aut viuerent omnino extra illam, non cadit irritatio, diſpenſatio, aut commutatio à ſuis Superioribus facta, tum propter ibi dicta, tum quia quoad prædicta non ſunt ſubditi dictis Prælatis. Loquendo autem de Iuramentis in vtilitatem tertij emiſſis in alijs rebus, in quibus Religioſi ſubduntur Prælatis Religionis, dixi eo loco cadere poſſe in illa irritationem, diſpenſationem, & commutationem ab ipſis factã, propter ibi dicta. De quo etiam Candidus *ſup. diſquiſ.* 26. *art.* 15. Nunc addendũ id eſſe intelligendum, quando prædicta Iuramenta emiſſa ſunt ſine licentia explicita, vel ſaltem implicita dictorũ Superiorum. Tunc enim, vel non obligant cum Religioſus omni voluntate careat, & nihil firmũ efficere poſſit abſque ſui Superioris conſenſu, vel eſto obligent, ſaltem

ſubdi

ſubdi debent poteſtati ipſorum Superiorum, ſicut & ipſi Iuramenta emittentes ſubduntur. Sic colligo ex Soto *lib.* 8. *de iuſtit.q.* 1.*art.* 9. *ad finem corporis*, Ledeſma 2.*to.Summæ Tract.* 11. *c.* 4. *dub.* 1. Sanchez *d.lib.* 3.*in Decalog.c.* 20.*n.* 3. Layman. *d.Tract.* 3. *c.* 11. *n.* 2. Quando autem emiſſa ſunt cum conſenſu, licentia, ſiue voluntate Superiorum, tunc vtique in eis non cadit irritatio, diſpenſatio, ſeu commutatio ab ipſis facta. Firmitas enim contractuum inter homines requiſita petit, vt Superiore legitimo conſentiente non poſſit illos retractare, alias nullus auderet cum Religioſis contrahere, quod in graue ipſorum dãnum reſultaret. Sic etiam colligo ex Suarez *to.* 2.*de Relig. Tract.de voto lib.* 6. *c.* 8.*n.* 3. & eod.Sanchez *lib.* 4.*in Decalog.c.* 22.*n.* 23. Limita tamen vt *eod.n.* 53.*d.c.* 18. dixi, quando talia Iuramenta ab illo tertio in cuius vtilitatem emiſſa ſunt fuerunt acceptata. Ratio eſt, quia ante acceptationem nullam inducunt obligationem iuſtitiæ, nec cõferunt parti ius, ſiue actionem, licet Iudex Eccleſiaſticus poſſit cogere ad ipſorum impletionem. Layman. *d.c.* 11. *n.* 6. ex alijs. Limita ſecundò, quando talia Iuramenta promiſſoria non ſunt emiſſa principaliter in hominis vtilitatem, ſed in honorem Dei, vt ſi quis iuramento promiſerit Deo ſe daturum aliquid Petro pauperi, tũc enim iudicanda ſunt, ac ſi ſoli Deo præſtita eſſent, quia quod principaliter intenditur ſemper eſt ſpectandum. *l.rogaſti in princ. l.ſi quis nec cauſam, ff. ſi cert.petat.* ac per conſequens quoad irritationem, diſpenſationem, & commutationem ſubijci debent poteſtati Prælatorum, ſicut alia Iuramenta Deo facta. Sanchez *d.l.* 3. *c.* 20.*n.* 9. & *l.* 4.*c.* 41.*n.* 7. loquens de voto ſimili.

27 Specialiter quoque circa commutationem eorumdem Iuramentorum in vtilitatem tertij emiſſorum, quando ab ipſo acceptata ſunt, & in vtilitatem ipſius principaliter à iurante fuerunt emiſſa, aduertẽdũ eſt, non poſſe ab ipſo iurante propria authoritate in melius commutari. Etſi enim in votis Deo factis id fieri poſſit, vt dixi *d.to.* 1. *c.* 18. *n.* 48. & de Iuramentis Deo ſolum factis id etiam affirmari debeat, prout colligitur ex *c.peruenit* 2.*de iureiur.* & tenent Tolet.*ſup.c.* 23.*n.* 2. Sa *in Summ.verb.Iuramentum n.* 34. Sanch. *d.l.* 3.*c.* 19.*n.* 9. & alij. Secus tamen dicẽdum eſt de prædictis Iuramentis in vtilitatem tertij emiſſis. Eo quod homini non ſemper eſt gratius id quod melius, Deo autem è contra Tolet.*ſup.* Bonacina *ſup punct.* 17.*num.* 10.

28 Ex ijs collige Iuramenta à Religioſis in vtilitatem tertij principaliter emiſſa, ab eo acceptata, & de licentia Prælatorum facta ſolum à Papa ob cõmune bonum regulariter relaxari, diſpenſari, aut commutari poſſe. Cum per talia Iuramenta ius ſit tertio adquiſitum, quod ſolus Papa propter bonum cõmune auferre poteſt. Sotus 8.*de iuſt.q.* 1.*ar.* 9. Portell.*ſup.n.* 48. Dixi *Regulariter*, quia quando eſt turpitudo ex parte

illius

Digitized by Google

illius tertij, vt contingit in caſu,quo quis iurando promiſit latroni volenti eum occidere aliquam quãtitatem pecuniæ ne id faceret, aut vſuratio ſoluere vſuras; vel quando Iuramentum eſt vi,metu, aut fraude extortum,& generaliter quando iurans paſſus eſt iniuriam ab eo in cuius vtilitatem emiſſum eſt Iuramentum,tũc Epiſcopus poteſt in eo diſpenſare,cum ſolum tunc agatur de reuerentia diuino nomini ſeruanda,in quo poſſunt Prælati Eccleſiæ vti ſua poteſtate nomine Dei. Toletus *ſup.*Sanchez *ſup.c.*21.*à n*6. Portell. *ſup. n.* 50. Quamuis autem idem Portell. eo loco dicat hanc poteſtatem non competere Prælatis Regularibus reſpectu ſuorum ſubditorum , oppoſitum tamen colligo ex eodem Sanchez *n.*29.*&* 30. & ex eo,quòd dicti Prælati habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſuos ſubditos.Id verò,quod addũt Tolet.*ſup.*Bonacina *n.*8.& alij etiam id poſſe facere Epiſcopos in pœnam illius cui factum eſt Iuramentum , ſicut & poſſunt alia pœna ipſum mulctare propter ipſius culpas, non procedit in Prælatis Regularibus , niſi illi habeant iuriſdictionem non ſolum in Regulares , ſed etiam in extraneos, quibus factum eſt Iuramentum.

29 Qualiter Iuramenta facta à Regularibus ante Profeſſionem in Religione commutētur in illam,dixi *to.*1.*c.*3.*n.*7. Quod & tenet Diana 3.*p.Tract.*6. *Miſcellan. Reſolut.*65. loquens de Iuramentis tam realibus,quam perſonalibus Deo,& non homini præſtitis. Commutari etiam poſſe à Confeſſarijs aliqua Iuramenta, ſeu etiam vota iurata ex vi Bullæ Cruciatæ , vel Iubilæi concedentis authoritatem ad commutanda vota,conſtat ex dictis ſupra verbo *Bulla Cruciatæ n.*35. An verò ſecluſa Bulla Crucialæ,aut Iubilæo id fieri poſſit ex aliquibus priuilegijs eorumdem Regularium, conſule dicta ſupra verbo *Confeſſarius* &c. *num.* 15.

30 Alia verò , quæ in materia hac deſiderari poſſunt habebis Deo dante *in* 4.*tom.* verbo *Votum*.

IVS PATRONATVS.

DE hac re ſufficienter dixi 2.*tom. cap.*11. & ideo pro nunc ſuperſedendum.

Hæc de hoc Tertio Tomo ad Laudem Dei Omnipotentis Patris,& Filij , & Spiritus Sancti , Dei Genitricis Mariæ, Patriarchæ Eliæ , & aliorum Sanctorum .

FINIS.

Digitized by Google

INDEX
RERVM MAGIS NOTABILIVM,
Quæ in hoc tertio Tomo continentur.

A

A, & Ab *dictiones ſignificãtes terminum, quomodo accipiendæ verbo* Dictio *nu.2. Abbatis nomen, quid importet, verbo* Abbas *num. 1. Abbates in multiplici differentia.ibidem.nu.2.Abbatis nomen dignitatem importat n.3.Abbates Regulares ſunt verè Prælati.num.4. An nomine Ordinarij Abbates comprehendantur. n.5. An in Iubilæis,ſeu Bullis nomine Ordinarij Abbates veniant. ibid. Nomine Monachi in fauorabilibus venit Abbas, ſecus in odioſis. n.6. An etiam nomine Monialis veniat Abbatiſſa.ibid. De Abbatũ prouiſione n.7.& 8. Quinam dicantur Abbates benedicti, & qui non benedicti. n.9. De reſidentia in Eccleſijs. n.10. & 11. An vtantur Pontificalibus inſignijs.nu.12. & 14. An aliqui vti poſſint habitu Prælatorum ſæcularium.num.13.Altare, & menſa quomodo paranda pro Abbate celebraturo.n.15. An poſſint deponi ab officijs, aut ipſis renunciare, & quomodo. n.18. An & quomodo poſſint fieri permutationes Prælatiarũ. num.19. An fieri poſſint renunciationes in alterius gratiam. ibid. Abbatum cadauera quibus cæremonijs ſepelienda.n.20.*

Abbatia quid ſit, verbo Abbatia. *n.1. Quibus concedi poſſit in titulum,vel in commendam. ibid. A quo id fieri poteſt. ibid. Prouideri debet per electionem.n.2. Nõ poſſunt eidem Abbatiæ præfici duo Prælati.n.3.Nec è contra vnus Prælatus duabus Abbatijs.nu.4. De Abbatia nullius Diœceſis.n.5.*

Abbatiſſarum electio pertinet ad Moniales,verbo Abbatiſſa. *n.1. Quas conditiones habere debent. ibid. In ætate Abbatiſſarum, quis diſpenſet. n.2. De ipſarum electione. nu.3. De Præſide electionis Abbatiſſarum. num. 4. Scrutatores an habeant vocem in tali electione.nu.5.Quot partes Monialium concurrere debent ad illam. n.6. Qui vocãtur ad earum electiones, à quibus abſtinere debeant.nu.7. Poſſunt Moniales iure communi compromittere electionem.nu.8. An Moniales deſcendentes ex maculato genere eligi poſſint in Abbatiſſas.n.9. Electæ in Abbatiſſas qualiter, aut à quibus confirmandæ. n.10. A quibus bene-*

dicendæ . num. 11. *De Abbatiſſis ſolum per triennium duraturis . num.* 12. & 13. *An Abbatiſſæ poſſint diſpenſare cum Monialibus . num.* 14. *An poſſint benedicere illas . num.* 15. *An Beneficia, vel Cappellas conferre. num* 16. *Quomodo dicantur ſuſpendere Clericos . ibidem . An , & quomodo habeant adminiſtrationem bonorum ſui Monaſterij. num.* 17. *Vbi, aut quomodo ſepeliendæ . num.* 18.

Abortus,ſeu aborſus,quid ſit, verbo Abortus . *num.* 1. *Quid ſtatuerint Sixtus V. & Greg. xiv. num.* 2. & 3. *De procurante,vel conſulente abortum . num.* 4 5. & 6. *A quo abſolui poſſit. nu.* 7. & 8. *An hac excommunicatio non incurratur , niſi effectu ſequuto. num.* 9. *Animatio fœtus, qua die contingat, nu.* 10. *Quas pœnas incurrat mulier ipſa prægnans abortum proprium procurans. num.* 11. *An aliquando liceat ipſi abortum procurare . num.* 12. *Quando viri abortum procurantes incurrant irregularitatem . num.* 13. *An Prælati Regulares ſuper hac irregularitate diſpenſent . num.* 14. *Quas pœnas incurrunt Clerici,vel Regulares,qui ſunt cauſa abortus. n.* 15. 16. 17. 18. 19. 20. & 21.

Abſolutio *non poteſt dari ſola mente, aut animo, verbo* Abſolutio. *n.* 1. *Quæ ſit forma abſolutionis à peccatis . ibidem . Quæ ſit forma abſolutionis à Cenſuris. ibid. An ſolis illis verbis* Abſoluo te *abſoluantur peccata, & cenſuræ. n.* 2. *An requiratur expreſſio nominis Cenſuræ , à qua quis abſoluitur. n.* 3. *An requiratur expreſſio cauſæ propter quam incurſa fuit cenſura. n.* 4. *Vna cẽſura auferri poteſt ſine alia. n.* 5. *Secus de peccatis mortalibus. ibidem. Quando poſſit dari abſolutio cenſuræ extra Confeſſionem. n.* 6. *Quid importet verbum illud* In foro Conſcientiæ. *ibid. Quid illud* In foro Pœnitentiæ . *ibid. Quid illud* Iniuncta, ſeu peracta Pœnitentia. *ibid. Abſolutus à cenſura ſolum in foro conſcientiæ qualiter ſe gerere debeat. n.* 7 *Qualiter abſolutio publica impẽdenda. n.* 8. *An ſatisfactio partis læſæ præcedere debeat nu.* 9. *An ea ſit de ſubſtantia abſolutionis. ibid. Quid de abſolutione* In foro Conſcientiæ . *ibid. An abſolutionem ab excommunicatione præcedere debeat iuramentum . n.* 10. *Quale ſit hoc iuramentum, & à quibus petendum. ibid. An abſolutio à peccatis , vel cenſuris dari poſſit ſub conditione . nu.* 11. *Abſolutio cenſuræ debet eſſe voluntaria, nõ coacta. n.* 12. *Quid requiratur ex parte abſoluentis ad valorem abſolutionis. num.* 13. & 14. *Inuitus, & abſens an poſſit abſolui à peccatis, vel à cenſuris. nu.* 15. & 16.

Clauſula Abſoluentes ab Excommunicatione &c. *quæ ſolet poni in Reſcriptis Papæ quantum valeat, verbo* Clauſula. *n.* 7.

Abſque *dictio an ſemper importet excluſionem, verbo* Dictio. *n.* 3.

Accumulatiuè *dictio quid ſignificet ,*

cet, verbo Dictio. *num.*4.

Accuſare an poſſit Religioſus, verbo Accuſare, & Accuſator. *num.*1. *Quando accuſat ſine licentia Prælati an iudiciũ illud ſit validum. num.*2. *Quid ſi Religioſus velit agere cõtra ſuum Prælatum. num.*3. *An tunc concedi debeant illi expenſæ. num.*4. *An etiam Prælato accuſato. ibidem. Religioſus obedire debet ſuo Superiori durante lite. num.* 5. *An cum poteſt eſſe actor poſſit conſtituere procuratorem. nu.*6. *In caſu Hæreſis, vel ſuſpicionis Hæreſis tenentur Religioſi denunciare quaſcumque perſonas. n.*7. *Quid in caſu quo Monialis, ſeu Religioſus iuuenis ad inboneſta ſolicitaretur in confeſſione. n.*8. *Quæ, & quorum crimina teneãtur denunciare tempore viſitationis. num.*9. *& ſequentibus vſque ad* 17. *Eccleſiaſtici probibentur accuſare in cauſa ſanguinis. num.* 18. *Quando, & quomodo id liceat. ibidem. Proteſtatio quando, quomodo, & coram quibus ſit facienda. nu.*19. *An illa proſit alijs. num.*19. *An ſine illa excuſentur aliquando Eccleſiaſtici ab Irregularitate. num.*20. *Quid quando accuſant aliquem ex obligatione Charitatis, vel Iuſtitiæ. num.* 21.

Actum, & ratum *&c. clauſula quid importet, verbo* Clauſula. *num.* 8.

Ad *dictio ſignificans terminum quomodo accipienda, verbo* Dictio. *num.* 2.

A*dminiſtratio bonorum Monaſterij ad quos ſpectat, verbo* Adminiſtratio, & Adminiſtrator. *num.* 1. *&* 2. *Quæ Adminiſtratio bonorum Monaſterij competat Abbatiſſis. num.* 3. *An aliqui Adminiſtratores deſignari pro illis poſſint. ibid. An Fratres Minores poſſint hoc munus exercere. num.* 4. *Quid ſi Adminiſtratores in ſuo munere deliquerint. num.* 5. *Quæ conditiones pro illis requirantur. nu.* 6. *&* 7. *Alia ad Adminiſtratores ſpectantia. num.* 8. *&* 9. *Quæ Adminiſtratio probibita Regularibus. num.* 10. *&* 11.

A*etas Generalium, vel Prouincialium qualis, verbo* Aetas. *nu.*1. *Aliorum Prælatorum inferiorum. num.*2. *Abbatiſſarum, ſeu Prioriſſarum. num.*3. *Diffinitorum. num.*4. *Pro Profeſſione emittenda. num.* 5. *Pro recepturis Sacros Ordines. num.* 6. *Quæ ætas ſufficiat ad peccatum mortale, & incurrendas cenſuras. num.*7. *Quando Regulares obligentur ad ieiunia ſuæ Regulæ. num.* 8. *Quæ ætas requiritur ad Beneficia, vel ſimilia. nu.* 9.

A*ffinitas quid ſit, verbo* Affinitas. *num.*1. *&* 2. *Solus Pontifex diſpenſat in illa ante contractum Matrimonium. num.*3. *Poſt contractum etiam Epiſcopus, & cui ipſe commiſerit. ibidem. Quid de Confeſſarijs Regularium propter eorum priuilegia. num.* 4. 5. 6. *&* 7.

A*gnus Dei cerei, quomodo non miniandi ex Conſtitutione Gregorij xiij. verbo* Agnus Dei cerei. *num.*1.

Digitized by Google

num. 1. *Quæ actiones prohibitæ ſint circa illos. num.*2.3.4.*&* 5. *Excõmunicatio à Gregorio impoſita an ſit, & quibus reſeruata. n.*6. *Tangere, ſeu contrectare* Agnus *Dei, quibus licet, vel quibus non. nu.* 7. *Pro reuerentia, & vtilitate illorum. n.*8. *&* 9.

Alienatio *propriè quid importet, verbo* Alienare, ſeu Alienatio. *num.* 2. *Alienatio omnis bonorũ Eccleſiaſticorum prohibita à Paulo* 2. *& à S. Congregatione. num.*3.*&* 4. *Pœnæ impoſitæ cõtra alienantes. num.* 18. *vſque ad* 22. *Quis poſſit in illis diſpenſare. num.*22. *&* 23. *Quid de pœnis aliarum Conſtitutionum Apoſtolicarum. num.*24. *&* 25.

Alius *dictio quid importet, verbo Dictio. num.* 5.

Altare *quid importet, verbo* Altare. *nu.*1. *Quotuplex ſit* Altare. *ibid. Quale, & à quo conſecrari debeat. n.*2.3.*&* 4. *Quid quando non adeſt copia Epiſcoporũ. n.*4. *An per Concilium reuocata ſint priuilegia aliqua Regularium quoad hoc, ſi Ordinarij requiſiti Altaria conſecrare nolint. nu.*4. *&* 5. *De modo conſecrandi Altaria. nu.* 6. *&* 7. *Quomodo fieri debeat. nu.*8.*&* 9. *In Altari non cõſecrato nullus celebrare poteſt. n.* 10. *An in Altari in quo Epiſcopus Miſsã celebrauit aliquis eo die celebrare poſſit n.*11. *Erigere Altaria in Eccl. conſecratis, vel non conſecratis, ſeu ipſa deſtruere, quibus liceat. n.* 12. *An priuilegia quorumdam Regularium celebrandi cum ſolo Altari portatili ſubſiſtãt modo poſt Cõcil. Trid. n.*13. *Quid importent illa verba* Sine præiudicio Eccleſiæ Parrochialis. *ibid. An in grangijs, ſeu prædijs Monaſteriorum celebrari poſſit. nn.* 14. *An in cameris particularium Religioſorum. n.*15. *Nullatenus verò in Cameris ſæcularium. n.* 16. *Quæ declarata ſint à S. Cõgregatione circa reuerentiam Altaribus debitam. n.* 17. *An Altaria in Eccl. Regulariũ ſita ab Epiſc. viſitari poſſint. n.*18. *Altaria priuilegiata, quæ dicantur. n.*19. *An Miſſa in illis celebranda pro defunctis debeat eſſe de* Requiem. *ibid. An hæc priuilegia alijs cõmunicentur. ibid. Quando ſuſpẽdantur. ibid. Altaria quãdo execrentur. n.*20.21.22.*&* 23. *Quo modo ornandum pro Abbate, vel Priore habente vsũ Miſſæ. n.*25.

Ambitionis *peruerſitas, verbo* Ambitio. *nu.*1.*&*2.

Annus *quomodo accipiendus in ſacris Canonibus Bullis, Decretis, Statutis, verbo* Annus. *nu.*1. *Si aſsignatur annus cum præpoſitione* in *per ablatiuũ, vel in genitiuo, ſeu per accuſatiuũ, & præpoſitionẽ* ad, *vel in accuſatiuo cũ præpoſitione* per, *ſeu* ante, *ſeu* poſt. *n.*2. *& ſeqq. Quãdo res ſit dubia, quæ regula ſit tenẽda. n.*8. *Quomodo accipiendus annus cõpletus. n.*9. *An idẽ dicẽdũ de anno requiſito pro Profeſsione Regulari, & obligatione ieiunij Eccleſiaſtici. ibid. Annus biſſextilis quomodo accipiẽ. n.* 11. *Quid de anno pro nouitiatu requiſito. ibi.*

Quid

Quid quando aliquis ſuſpenderetur per annum. ibidem. Annus 1582. *quomodo integer debuit reputari. nu.* 12. *Qui annus requiritur ad dignitates. n.* 13.

Ante *dictio quid importet verbo* Dictio. *num.* 6.

Apoſtaſia quid, & quotuplex ſit verbo Apoſtata, & Apoſtaſia. *n.* 1. *&* 2. *Apoſtaſia ab obedientia quid ſit. n.* 3. *Apoſtaſia, ſeu Apoſtata a Religione, n.* 4. *Apoſtaſia à Religione eſt caſus reſeruabilis: n.* 9. *Ab ea quis abſoluat. num.* 11.

Apoſtata à Religione verbo Apoſtata, & Apoſtaſia, *num.* 4. *An Moniales de Monaſterio exeuntes Apoſtatæ ſint cenſendæ. n.* 5. *Quid de Pinzocheris collegialiter viuentibus. ibidem. Quando Religioſus fugiens ad Prælatum ratione grauaminis pretenſi excuſetur. n.* 6. *De bonis Apoſtatarum, & ad quos pertineant. n.* 8. *De cenſuris, & pœnis Apoſtatarum à Religione. n.* 10. *& ſequentibus. Apoſtata à Clericatu quis cenſendus. num.* 13. *Quando peccet mortaliter. ibid. De Religioſo Clerico Apoſtata. num.* 14.

Appellatio quid, & quomodo permiſſa, verbo Appellatio. *num.* 2. *Quomodo permiſſa Regularibus: num.* 3. *&* 4. *Non ad tribunalia extranea. num.* 5. *&* 6. *Caſus in quibus non licet. num.* 8. 9. 10. 11. 12. *&* 13. *Forma faciendi ipſam. num.* 15. *Effectus ipſius. n.* 16. *A qua ſententia appellari poſſit. n.* 17. 19. 20. 21. *&* 22.

Appellatione remota *Clauſula quomodo intelligẽda, verbo* Clauſula. *n.* 10.

Approbatio Confeſſarij qualis debeat eſſe, verbo Bulla Cruciatæ. *n.* 20. *verbo* Confeſſarius Regularis. *nu.* 2. *& verbo* Iubilæum. *num.* 16.

Aqua benedicta eſt duplex, verbo Benedictio, & Benedicere. *n.* 20. *&* 21. *Eam benedicere eſt actus Ordinis. ibid. An ſi illi addatur alia aqua reddatur benedicta. num.* 20. *Qualiter aſpergenda. num.* 22.

Arbiter quis dicatur, verbo Iudex Regularis. *num.* 2. *Differunt arbiter & arbitrator. ibid. In qua ætate conſtitui poſſit. ibid. Quando ab arbitro appellari poſſit. ibid. n.* 11. *Iuris arbiter quando eligendus. num.* 13. *Quod munus illius. ibid.*

Arbitrio tuo *clauſula quid ſignificet, verbo* Clauſula. *num.* 11.

Arma tenentes Monachi, ſunt excommunicati, verbo Arma. *n.* 1. *Quid de alijs Regularibus. n.* 1. 2. 3. *&* 4. *Quid de geſtantibus arma prohibita à Principibus. n.* 5. 6. *&* 7. *Arma deferre ad infideles caſus Bullæ* Cœnæ. *nu.* 8. *& ſequentibus.*

Auctoritate noſtra *clauſula quid importet, verbo* Clauſula *n.* 12.

B

B*Acchalaureatus gradus qualis ſit, verbo* Gradus, & Graduati Reguiares. *num.* 2.

Baculus duplex, alius communis, alius Paſtoralis, verbo Baculus, *num.* 1. *Qui, & quando vti poſ-*

ſunt baculo. n. 3. 4. & 5. ac 6.
Baldachini vſus, quibus conceditur, verbo Baldachinum. n. 2. & ſequentibus.
Bãnitus quid ſit. verb. Bãnitus. n. 1. Retineri tales non poſſunt à Regularibus ſub magnis pœnis. n. 2. & ſequentibus. Caſus in quibus recipi poſſunt. n. 7. Alia ad ipſos ſpectantia. nu. 8. & ſequentibus.
Baptizare qualiter prohibitum Religioſis, verbo Baptiſmus n. 1. An caſu quo baptizent contrahant cognationem ſpiritualem. ibid. Caſus neceſſitatis, vt baptizare poſſint, qualis ſit. n. 2. An tunc neceſſe ſit adhibere patrinum. num. 3. An etiam cathechizare. num. 4. An ſeruare cœremonias Eccleſiæ. ibid. An baptizare in minima parte. n. 5. An infantem ſecũdinis inuolutum, vel intra vterum matris exiſtentem. ibidem.
Belli æthimologia, & diuiſiones, verbo Bellum. n. 2. Conditiones belli iuſti. n. 2. 3. & 4. Quot modis Religioſi, ſeu Eccleſiaſtici ad bellum concurrere poſſint. nu. 5. An bellum perſuadere. n. 7. An illi aſſiſtere. n. 8. An percutere pugnando. num. 9. Non mutilare; aut occidere. num. 10.
Benedictio quid ſit, verbo Benedictio, & Benedicere. n. 1. An danda à Sacerdote coram Epiſcopo. num. 2. Benedictio ſolemnis quibus, & quando competat. num. 3. An conueniat Superioribus Regularium. num. 4. De benedictione ſine Chriſmate. num. 5. An & quomodo competat Abbatibus, & aliquibus Prælatis Regularibus. n. 6. 7. & 8. Quarum rerum benedictio talibus competat. num. 9. & ſequentibus.
Beneficiũ dupliciter ſumitur, verbo Beneficium, & Beneficiatus. num. 2. Quomodo officia Religionum beneficia dici poſſint. num. 3. Conditiones requiſitæ ad Beneficium. num. 4. De Beneficijs acceptatis ab excommunicato, ſuſpenſo, interdicto, irregulari, vel illegitimo. num. 5. 6. 7. & 8. Quid facere debeant tales num. 10. De Beneficiorum collatione. n. 11. 12. & 13. Pluralitas Beneficiorũ quomodo prohibita. num. 14. Quomodo vacent Beneficia. num. 16. An liceat renunciatio, vel reſignatio ipſorum inter Regulares. ibid. De vnione Beneficiorum. n. 17. De reſidentia Beneficiatorum. nu. 18. In quibus differant Beneficia ſecularia, & Regularia. num. 19. Quomodo peccent Beneficiati Regulares expendentes bona Beneficiorum in vſus profanos. num. 20. Quid de Beneficiatis ſecularibus? num. 21. An Beneficiati poſſint conſanguineis prouidere. num. 22. De loco Beneficiatorum, & alijs ipſos concernentibus. num. 23.
Beneplacitum noſtrum, ſeu Beneplacitum Sedis, &c. vel Beneplacito tuo, aut ſimiles clauſulæ in Reſcriptis quid importent, verbo Clauſula n. 9. & 13.
Bigamus, & bigamia quid, & quotuplex

Digitized by Google

tuplex ſit verbo Bigamus,& Bigamia. *num.1. Irregularitatem inducit. nu.2. A quibus diſpenſetur, ſiu quomodo tollatur. num.4.5.6.7.& 8. Clerici bigami pœnæ. num.10. & 11. Bigami an admittēdi ad Religionem. num.12. An ad Prælatias. n.13.*

Bona ſpiritualia Regularium applicari poſſunt à ſuis Prælatis, verbo Bona Regularium. *nu.2. & ſequentibus. Bona temporalia Religioſorum vſurpātes, vel occupantes. num.9. Bona iſta ſunt valde priuilegiata. n.10.*

Breuiariũ particulare habent Religiones Benedictina, Dominicana, & Carmelitana, & aliqua Eccleſia, verbo Breuiarium. *n.1. Quid decreuerit Sacra Congregatio circa Breuiarium Carmelitarum. n.2. Quilibet Religioſus an teneatur etiã ſub mortali vti ſolum Breuiario ſui Ordinis, etiam extra Chorum. n.3. An Eccleſiæ, quæ Breuiarium Romanum receperunt poſſint redire ad primum Breuiarium. num.4. An quæ non receperunt illud poſſint in aliquo caſu ipsũ acceptare. num. 5. Aut vti alio Breuiario. ibidem. Quid de Clericis, aut Religioſis non habentibus in promptu proprium Breuiarium. nu.6. An qui non acceptarũt Breuiarium Pij V. poſſunt illud denuo acceptare. n.7. Carentia Breuiarij quando excuſet à peccato. num.8. An carẽtes Breuiario teneantur dicere ea, quæ ſciunt memoriter. nu.9. Habens priuilegium recitandi per Breuiarium proprium, an vti poſſit ſocio. num.10. Beneficiati, quo Breuiario vti debeãt. num 11. Addere, vel demere an liceat in Breuiarijs. num.12.*

Bulla Cœnæ, vnde dicta, verbo Bulla Cœnæ, *num.1. Caſus, & cenſuræ illius dici debēt à Iure, non ab homine. num. 2. An incidant in illos mandantes, conſulentes, &c. num.3. An multiplicentur per illam excommunicationes per alia iura latæ. nu. 4. Caſus huius Bullæ ſunt viginti. num.5. Primus eſt hæreſis nu.6. Secundus, contra appellantes à Papa ad Concilium. num.10. Tertius contra piratas, curſarios &c. num. 12. Quartus eſt contra ſurripientes bona naufragantium. num. 14. Quintus eſt contra imponentes indebitè gabellas. num. 16. Sextus contra falſarios litterarum Apoſtolicarum. num. 20. Septimus eſt contra deferentes arma &c. ad infideles. num. 21. Octauus eſt contra impedientes victualia pro Romana Curia. nu.25. Nonus, contra interficientes, mutilantes &c. ad Sedem Apoſtolicã venientes, vel recedentes, vel vſurpantes iuriſdictionem &c. nu.27. Decimus eſt contra damnificantes peregrinos ad Vrbem venientes. num. 29. Vndecimus eſt contra damnificantes S.R.E. Cardinales, Patriarchas, & alios Prælatos &c. num.31. Duodecimus eſt contra impedientes negotia in Romana Curia gerentes. num.34. Decimustertius, contra appel-*

appellantes ab executione litterarum Apoſtolicarum, recurrẽtes ad ſæculares Poteſtates &c. num. 36. Decimusquartus, contra auocantes cauſas ſpirituales &c. num. 38. Quintusdecimus, eſt contra trahẽtes perſonas Eccleſiaſticas ad tribunalia ſæcularia. num. 40. Decimusſextus, contra moleſtantes, aut impedientes Iudices Eccleſiaſticos. nu. 42. Decimusſeptimus, contra vſurpantes prouentus Eccleſiaſticos. num. 44. Decimusoctauus, contra imponentes onera Eccleſiaſticis. num. 46. Decimusnonus, contra interponentes ſe in cauſis Eccleſiaſticorum. num. 48. Vigeſimus, contra occupantes, vel detinentes terras Dominij Papæ. num. 50. Caſuum prædictorum abſolutio Papæ reſeruatur. n. 52. An mortis articulus, etiam periculum mortis importet. nu. 53. An priuilegia Regularium per hanc Bullam reuocentur. n. 54. An priuilegium Epiſcopis conceſſum à Concilio Trident. n. 35. Quid de priuilegio Bullæ Cruciatæ. num. 56. Excommunicatio contra abſoluentes à prædictis caſibus. num. 57

Bulla Cruciatæ quid ſit verbo Bulla Cruciatæ. nu. 1. Quibus conceſſa. num. 2. Qui poſſint illam accipere. num. 3. An Regulares. ibidem. Priuilegia illius valent tantum per vnũ annum. num. 5.

C

Calicis materia qualis, verbo Calix. num. 1. Quid de conſecratione Calicis. nu. 2. Ad quos conſecratio ſupradicta ſpectet. num. 3. & 4. Quando, & quomodo Calix amittat conſecrationem. num. 5. 6. & 7. An Calix non conſecratus conſecratus maneat poſt contactum Corporis, & Sanguinis Chriſti. nu. 8.

Canonica monitione præmiſſa, clauſula quid importet, verbo Clauſula. num. 14.

Canonica portio quid ſit, verbo Canonica portio. num. 1. Ad quem ſpectet. num. 2. De quantitate illius. num. 3. Ex quibus præberi debeat. num. 4. An Monaſteria, & loca exempta ſoluere debeant hanc portionem. n. 6. Quid de priuilegijs Regularium circa hanc portionem. num. 7. 8. & 9.

Capitulum quid ſit verbo Capitulum, num. 2. An Capitulum aliquod poſſit alterare, immutare, vel ſupplere electionem per modum ſcrutinij. num. 4. An quodlibet Capitulum exercere poſſit actus iuriſdictionis, quos Prælati. num. 5. Alia de facultatibus ipſius. num. 6. Quomodo Capitula interdicantur, vel ſuſpendantur. num. 7. 8. 9. & 13. An licitum ſit Capitulis, & Cõuentibus, aut ſingularibus perſonis ipſorum aliquid exigere ob receptionem alicuius in Religionem. num. 10.

Cardinalis nomen vnde veniat, verbo Cardinalis. num. 1. De eorum dignitate. num. 2. Quid poſſint facere in Eccleſijs ſuorũ Titulorum. num. 5. De eorum priuilegijs. num. 7. 8. & 9.

Caſus

Caſus reſeruati nomen vnde veniat, verbo Caſus reſeruati Regularium.*num.*1. *In quibus poteſtas eos reſeruandi reſideat. ibidem. De caſibus Epiſcopis reſeruatis. num.* 2. *&* 3. *De caſu abortus. num.*4. *An Confeſſarij virtute priuilegiorum abſoluere poſſint pœnitentes intra, vel extra Italiam à caſibus Ordinario loci reſeruatis. ibid. Quid quando aliquos tantũ reſeruant. n.*5. *De caſibus Prælatorum Regularium ipſiſmet reſeruatis. n.*6. *An faciliter concedenda ſit licẽtia abſoluendi ab ipſis. num.* 7. *An Superiores Regulares determinare poſſint pœnitentias graues à Confeſſarijs imponendas quibusdam peccatis, etiam non reſeruatis. num.* 8. *Regulæ generales pro caſuum reſeruatione. num.* 9. 10. *&* 11. *Quando peccata intelligantur reſeruata. num.*12. *Caſuum reſeruatio debet reſtringi. nu.* 13. *Quid ſentiendum de percuſſione dubia Clerici, an ſit leuis, vel grauis. num.*14. *Ad quos caſuum reſeruatio ſpectet. num.* 15. *An qui poſſunt ſibi reſeruare caſus, poſſint etiam reſeruare peccata, & cenſuras. ibidem. An valida ſit caſuum reſeruatio abſque legitima cauſa. nu.*16. *Quando contingat caſus reſeruatos ceſſare à reſeruatione. num.*17. *An abſolutio à reſeruatis extra articulum mortis ſit valida. num.*25. *Aduertentiæ circa illos, qui facultatem habent abſoluendi à caſibus reſeruatis. num.*26, 27. *&* 28. *Cui conceditur facultas abſoluendi à caſibus Papalibus non conceditur à caſibus Bullæ Cœnæ. num.*28. *Nec cui conceditur facultas à caſibus Bullæ Cœnæ conceditur ab hæreſi. ibid. An habens caſum reſeruatum, & illius obliuiſcens in Confeſſione cenſeatur abſolutus. ibid. Facultas abſoluendi à reſeruatis an extendatur ad futura. ibidem. Qui habet facultatem delegatam abſoluendi ab omnibus reſeruatis, an poſſit illam ſubdelegare. num.* 29. *Quid declaratum eſt à Sacra Congregatione pro caſibus ab Epiſcopis reſeruandis. num.*30. *&* 31. *De caſibus, qui inter Regulares reſeruari poſſunt remiſſiuè. n.* 32.

Cauſa iudicialis quid, & quotuplex ſit, verbo Cauſa Iudicialis Regularium. *num.*1. *Cauſæ ciuiles Regularium cum ipſi ſunt actores à quibus cognoſcuntur. num.*2. *An poſſint tunc agere coram Iudice ſæculari. num.* 3. *Quid quando ipſi Regulares ſunt rei. num.* 4. *Quid de Regularibus extra Monaſterium degentibus. nu.* 5. *Qua ratione caput* Volentes de priuilegijs, *&* Concilium Tridentinum *intelligenda. nu.*6. *Nec in prima inſtantia coram Ordinarijs conueniri poſſunt. num.*7. *Quomodo Bulla Pauli* 5. *intelligenda. num.*8. *Cauſæ de nullitate Profeſſionis apud quos tractandæ. num.* 9. *Quid de cauſis criminalibus Regularium, num.* 10. *An poſſint trahere ſuos reos coram alijs Iudicibus.*

Digitized by Google

uicibus. num.11. Quid quando ipſi ſunt rei. num.12. Coram Ordinarijs quādo trahi poſſunt. num.13. Quid de cauſis ſpectantibus ad Sanctum Officium. num.14. Quid ſi Ordinarij procedant contra ipſos in caſibus nō permiſſis. num. 15. An propter Prælatorum negligentiam id liceat. num. 16.

Cenſura quid, & quotuplex ſit, verbo Cenſura Eccleſiaſtica. num.1. Qui poſſunt ponere cenſuras. num. 2. Quæ conditiones pro eis requirantur. ibid. Qualis iuriſdictio. num. 3. Qui ligari poſſunt cenſura. nu. 4. Religioſi hoſpites an ligētur cenſuris Cōuentuum, in quibus morantur. ibidem. Cenſura qualiter ferri debeat. num. 5. & 6. Monitio ad eam requiſita. num. 7. Praxis Regularium Prælatorum in ea ferenda. num.8 An eam ferre poſſint extra proprium territorium. num. 9. Ferri non poteſt, niſi propter peccatum proportionatum. num. 10. Qui excuſentur à cenſura incurrenda. n.11. Quibus modis tollitur cenſura. num.12. Cenſuræ non reſeruatæ à quibus tollantur. num.13.

Ceſſatio à Diuinis quid ſit, verbo Ceſſatio à Diuinis. num. 1. Qui poſſint illam imponere. num. 2. Effectus illius. num.3. De quodam priuilegio Leonis X. ibid. Priuat Sacramentis, & Sepultura Sacra. num.4.& 5. Culpa, & pœna violantis ceſſationem. num.6. Quid de Religioſis Mēdicantibus. num.7.

Chriſma quid ſit, verbo Conſecratio. num. 3. Qui poſſunt uti illo in benedictionibus, & conſecrationibus, verbo Altare. n.3. & 4. verbo Benedictio. num.8. & 11. & verbo Conſecratio. num. 2.

Circa dictio quomodo accipienda, verbo Dictio. num. 8.

Clauſularum notitia utilis Regularibus, verbo Clauſula. num. 1. Clauſula in fine poſita refertur ad præcedentia. num.3. Quid de clauſula poſita in vna parte diſpoſitionis. nu.4. Quid de clauſula poſita in vno verſiculo. n.5. Clauſula generalis ad quos caſus extendatur. nu.6. Clauſula Abſoluentes a quibuſuis Excommunicationis, ſuſpenſionis &c. quid importet. num.7. Clauſula Actum &c. quid importet. nu.8. Clauſula Ad beneplacitum noſtrum, vel ſimiles quid denotent. num. 9. Clauſula Appellatione remota, quomodo intelligenda. num.10. Clauſula Arbitrio tuo, quid ſignificet. num. 11. Clauſula Auctoritate noſtra, vel ſimiles, quam vim habeant. n.12. Clauſula Beneplacito tuo, quid importet. num.13. Clauſula Canonica monitione præmiſſa, quid ſignificet. num.14. Clauſula Citra pœnam ſāguinis. n.15. Clauſula Confirmamus, & innouamus, quod ius tribuat. num. 16. Clauſula Conſcientiā tuam oneramus, quid operetur. num. 17. Clauſula Contradictores quoſcunque compeſcendo. quam facultatem tribuat. n.18.

Clau-

Clauſula Decernentes irritum, & inane &c. *num.* 19. *Clauſula* de plano, *vel ſimiles quid importent*. *num.* 20. *Clauſula* de plenitudine poteſtatis, *quos effectus operetur*. *num.* 21. *Clauſula* Diſcreto viro ex approbatis ab Ordinario. *num.* 23. *Clauſula* Diſtrictè iniungimus, præcipimus *&c.* *num.* 24. *Clauſula* Dummodo aliam in eadem Eccleſia non conceſſerimus. *n.* 25. *Clauſula* Et Decretis Concilij Tridentini non aduerſentur. *num.* 26. *Clauſula* Et Sacris Canonibus *&c.* *num.* 27. *De clauſula* Et pro potiori cautela. *num.* 28. *De clauſula* Ex certa ſcientia. *num.* 29. *De clauſula* Ex tunc prout ex nunc. *nu.* 30. *De clauſula* Facies quod tibi videbitur. *num.* 31. *De clauſula* Gratiam, & Communionem Sedis Apoſtolicæ. *num.* 32. *De clauſula* Habeas liberum arbitrium iudicandi. *num.* 33. *De clauſula* Indignationem Omnipotentis Dei. *num.* 34. *De clauſula* Indignationem Apoſtolorum Petri, & Pauli. *nu.* 35. *De clauſula* In foro Conſcientiæ. *num.* 36. *De clauſula* In omnibus, & per omnia. *num.* 37. *De clauſula* In quo conſcientiam tuam oneramus. *num.* 38. *De clauſula* Inuocato auxilio brachij ſæcularis. *num.* 39. *De clauſula* Iudicio tuo. *num.* 40. *De clauſula* Motuproprio. *n.* 41. *De clauſula* Non obſtantibus. *num.* 42. 43. 44. 45. 46. *Pro praxi priuilegiorum Regularium*. *ibidem*. *De clauſula* Non poteſt. *nu.* 47. *De clauſula* Omni meliori modo. *num.* 48. *De clauſula* Parte ſatisfacta. *num.* 49. *De clauſula* Pœnitentia ſalutari iniuncta. *num.* 50. *De clauſula* Pro expreſſis *&c.* *num.* 51. *De clauſula* Pro potiori cautela. *nu.* 52. *De clauſula* Prout conſcientiæ tuæ. *num.* 53. *De clauſula* Prout de iure. *num.* 54. *De clauſula* Prorſus eximimus. *num.* 55. *De clauſula* Quatenus ſunt in vſu. *num.* 56. *De clauſula* Quorum tenores. *num.* 57. *De clauſula* Quoties expediens fuerit. *num.* 58. *De clauſula* Ratum, & firmum. *num.* 59. *De clauſula* Recuſatione remota. *num.* 60. *De clauſula* Relinquo conſcientiæ tuæ. *num.* 61. *De clauſula* Saluo aſſenſu Apoſtolico. *num.* 62. *De clauſula* Saluo iure Parochiali. *num.* 63. *De clauſula* Si & in quantum. *n.* 64. *De clauſula* Si & prout de iure. *num.* 65. *De clauſula* Sicut accepimus. *num.* 66. *De clauſula* Sola rei veritate cōſpecta. *n.* 67. *De clauſula* Sublata facultate. *num.* 68. *De clauſula* Super omnes, & ſingulos. *nu.* 69. *De clauſula* Supplentes defectus. *n.* 70. *De clauſula* Tuo iudicio, *vel* prudentiæ. *num.* 71. *De clauſula* Vocatis vocandis. *num.* 72.

Clauſura Regularium, *verbo* Clauſura. *num.* 1. *&* 2. *Terminus huius clauſuræ qualis ſit*. *num.* 3. *Egreſſio nocturna, aut furtiua è Monaſterio caſus reſeruabilis*. *num.* 4.

Clau-

INDEX.

Clauſura Monialium circa egreſſum è ſuis Monaſterijs, & ingreſſum perſonarum extranearum in ipſa. vide Moniales.

Clerici nomine, qui veniant, verbo Clericus. num. 1. Clericorum priuilegia infra verbo Priuilegium.

Cœmeterium quid ſit, verbo Cœmeterium. num. 1. & 2. Quæ in illo prohibita: ibidem. A quo benedicitur. num. 4. Quando violatur. num. 5.

Commiſſariorũ Regulariũ duplex genus, verbo Commiſſio, & Cõmiſſarius Regularis. num. 1. An ſint Iudices Ordinarij, vel delegati. ibidem. An ſubdelegare poſſint. ibidem. Quanto tempore durent. num. 2. Commiſſiones, ſeu priuilegia Prælatis Regularibus conceſſa, an perſonalia, vel realia. num. 3. An poſsint ab ipſis delegari. ibidem. Quando ceſſent. ibidem. Quando commiſsio cenſeatur perſonalis, aut realis. num. 4. Quando ceſſet ex parte delegantium. nu. 5. Quando ex parte ipſarum commiſsionum. num. 6. Quando, & qui Prælati poſsint Cõmiſſarios deſignare. nu. 7. An Commiſſarij dicantur Prælati. num. 8.

Concilijs interſunt Abbates, verbo Abbas. num. 16. Item Generales Mendicantium. ibidem. Quid de Synodis Diœceſanis. nu. 17.

Concio quid ſit verbo Concionari, & Concionator Regularis. n. 2. Ad quos ſpectet ex officio. nu. 3. Quibus committi poteſt. num. 4. & 5.

Concionatores Regulares, quas cõditiones habere debent, verbo Concionari &c. num. 6. An ſuſpendi poſsint ab Epiſcopis. num. 7. An examinari. ibidem. An etiam extra Quadrageſimã, & Aduentum habere debeant licentiam, vel benedictionem ab Epiſcopis. ibidem. An obligentur ad faciendam Profeſsionem Fidei. num. 8. De Prælatis Regularium. num. 9. Regulares prædicantes ſine licentia ſuorum Superiorum qualiter peccent. num. 10. De mercede aſsignanda Concionatoribus. num. 12. Quibus diebus prohiberi poſsint prædicare. num. 13. De Indulgentijs conceſsis audientibus Cõciones quorumdam Religioſorum. num. 14.

Confeſſarij Regulares an peccent audientes Confeſsiones ſine licẽtia ſuorum Superiorum, verbo Confeſſarius Regularis. num. 2. An tales Cõfeſsiones validæ ſint ibidem. & num. 3. De facultate quam habent ad abſoluendũ à peccatis, & cenſuris. num. 4. Circa caſus reſeruatos. num. 5. In caſibus tranſgreſsionis clauſuræ Monialium. num. 6. De alijs caſibus. ibidem. An priuilegia Regularium, & quando cenſeantur derogata per Conſtitutiones poſteriorum Pontificũ. num. 7. An abſoluere poſsint à pœnis Eccleſiaſticis num. 8. An à caſibus Papalibus occultis nu. 9. An diſpenſare in irregularitatibus. num. 10. Quid de Confeſſarijs Regularibus ſolum pro Religioſis

ligioſis

Digitized by Google

*ligioſis deſignatis.num.*11. *Quomodo intelligenda priuilegia Pauli iij. pro Ieſuitis. num* 12. *&* 13. *Quid de facultate commutandi vota, ſeu iuramenta. num.* 14. 15. *&* 16. *Quid de priuilegio alio Eugenij iv. pro Carmelitis. nu.* 17. *An diſpenſent in irregularitatibus.nu.*18. *Quid de Confeſſarijs Regularium circa caſus reſeruatos. num.*19. *An validè abſoluant contra voluntatem Prælatorum. nu.* 20. *Abſoluunt ſuos Religioſos vbiq; nu.* 21. *Niſi mutauerint domicilium. ibidem. Item ſuos Prælatos. num.* 22.

Cōfeſſio quot modis poteſt eſſe nulla,verbo Confeſſio. *num,*2.*vſq; ad* 6. *In quibus caſibus dimidiari poſſit. num.* 7. *Quomodo fieri poſſit in caſibus periculi, vel articuli mortis. num.*8. *Quid in caſu quo morti proximus loqui non poſſit, & confeſſionem prius petierit. num.* 9. *Quid qaando illam non petierit.num.*10.*Quid quando illam non petierit.n.*10. *Quid quando nec ſigna contritionis dederit.nu.*11. *Quæ conditio, & quomodo adhibenda in aliquibus caſibus.nu.*12.*Quis poſſit in talibus caſibus abſoluere. num.* 13. *An id etiam ſit verum pro caſibus periculi mortis. num.* 14. *Quæ cautio petenda à moribundo habente caſus reſeruatos. num.*16.

Confirmamus, & innouamus &c. *clauſula quid importet, verbo* Clauſula. *num.* 16.

S. *Congregationes Eminentiſſimorum Cardinalium, verbo* Sac. Congregatio. *num.*1. *De Sacra Congregatione Rituum. num.*2. *Ipſa inconſulta Ritus ſuos immutare non poſſunt Regulares. num.*3. *Quibus declarationibus ipſius fides adhibenda. num.*5. De Sacra *Congregatione* Concilij. *num.*6. *De ipſius declarationibus.num.*7. 8. *&* 9. *Quæ habeantur,vt authenticæ. nu.*10. *& ſequentibus. Semper venerādæ. num.*14. *De Sacra Congregatione Regularium. num.* 15.

Conſcientiam tuam oneramus *clauſula quid ſignificet, verbo* Clauſula. *num.* 17.

Conſecratio quid ſit, verbo Conſecratio. *num.* 1. *Quomodo differat à benedictione. ibidem. An pertineat ad Prælatos Regulares. num.*2.

Contradictores quoslibet compeſcendo *clauſula,quam authoritatem tribuat, verbo* Clauſula. *num.* 18.

Crux quomodo non inferenda in Parochias pro defunctorum corporibus deferendis, verbo Crux quoad *Regulares. num.*1. *An deferenda in proceſſionibus cooperta ibidem. An cruces, vel noua inſignia ferenda in proceſſionibus. num.*2. *Quomodo ponenda in Altari. num.*3. *Cruce pectorali qui poſſunt vti. num.* 4.

Cum *dictio aliquando ſtat principaliter, verbo* Dictio. *num.* 12.

D

DAre, ſeu donare prohibitum eſt Regularibus à Clem.viij. adhibita declaratione ſub Sanctiſ-

Digitized by Google

ctiſsimo Domino Noſtro Vrbano, *verbo* Date, ſeu Donare. *num.*1.2. & 3. *Bona ex quibus probibita eſt donatio. num.* 4. *Probibita eſt etiam donatio inter ipſos Regulares. num.*5. *Erogare etiam, ſeu expendere in alicuius honorem ipſis probibitum. num.* 6. *Caſus in quibus licet Regularibus munera largiri. num.* 7. 8. & 9. *Quid de declaratione ſub SS. D. N. Vrbano. num.*10.11. & 12. *Qualiter recipientes aliquid à Regularibus teneantur ad reſtitutionem. num.* 13. *Pœnæ impoſitæ contra Regulares aliquid donantes. num.*14. & 15. *Quid ſi Religioſus ſucceſsiuè plura modica donauerit. num.*16. *De abſolutione à prædictis pœnis. num.* 17. *Quomodo publicanda Conſtitutio Clementis, & declaratio ipſius ſub Sanctiſsimo D. Noſtro Vrbano. num.*18.

Dare, ſeu donare aliquid in Curia pro gratia, ſeu iuſtitia obtinenda, probibitum Conſtitutionibus Bonifacij viij. & Gregorij xiij. verbo Date, ſeu Donare. *n.*19. 20. & 21. *Quas perſonas comprebendant. num.*22. *Quid intelligatur nomine* Gratiæ, *vel* Iuſtitiæ. *num.*23. *Quid per illud* apud Sedem Apoſtolicam. *n.*24. & 25. *Quid Curia, & domus Papæ. num.* 26. *Quæ actiones ſint probibitæ. num.* 27. *vſque ad* 38. *Pœnæ contra tranſgreſſores. num.*39. *Quis abſoluat ab illis. ibidem. Qua conditione. num.*40. *Gratia, ſeu Iuſtitia accepta irrita ſunt. num.*41. *Denunciari debent tranſgreſſores. num.*42. *Actiones probibitæ a Gregorio* 13. *num.*43. *Pœnæ contra tranſgreſſores. num.* 44. & 45.

De *dictio naturalitatem importat, verbo* Dictio. *num.* 13.

Decernẽtes irritum, & inane *clauſula quid denotet, verbo* Clauſula. *num.* 19.

Decima quid importet, verbo Decima quoad Regulares. *num.*1. *Quotuplex ſit. ibidem. Regulares ex multis priuilegijs ab ea ſoluenda exempti ſunt n.* 2.3.4. & 5. *An debeant ampliari, vel reſtringi. num.* 6. *An ſint perſonalia, vel realia. num.* 7. *An in illis valeat cõmunicatio priuilegiorum Regularium. nu.* 8. *Quando perdantur per non vſum. num.* 9. *Notabilis Rotæ Deciſio in cauſa Carmelitarum. num.*10. *An Regulares eximantur à Decimis ex agris illis acquiſitis, vel ſolum ex noualibus. num.* 11. *Qualiter probibitum ſit illis à Decimarum ſolutione retrahere alios. num.* 12. *Quid præcipiatur ipſis in Concil. Lateranenſi. ibidem.*

Defunctorum ſepultura libera in Eccleſijs Regularium, verbo Defunctus. *nu.* 1. *Quomodo eorum corpora leuanda à Regularibus ex Decreto S. Congregat. num.*2. *Quid quãdo aliquis moritur extra ſuam Parochiam, & vult ſepeliri in Eccleſia Regularium. nu.*3. *De munere Parochorum circa ſepulturam Defunctorum. num.*4.

Digitized by Google

num. 4. *Cadauer non debet manere inſepultum, occaſione controuerſiæ ſepulturæ. num.* 5. *Officia Defunctorum à quibus facienda tempore ſepulturæ. num.* 6. *De alijs ad illam ſpectantibus. ibidem. Decretum Auditoris Cameræ. num.* 7.

Degradatio quid, & quotuplex ſit verbo Degradatio. *num.* 1. *&* 2. *Cui competat degradare. nu.* 3. *Cui degradatos reſtituere. nu.* 4. *Degradati quibus priuentur. num.* 5.

Deinde *dictio quid importet, verbo* Dictio. *num.* 14.

Delinquens Regularis intra clauſtra degens; ſed extra ea, verbo Delinquens Regularis. *num.* 1. *An incarcerari poſſit ab Epiſcopo. num.* 2. *Quid facere debeat Prælatus ab Epiſcopo monitus, num.* 3. *An ſufficiat mittere ſententiam contra illum datam. num.* 4. *Intra quod tempus debeat ipſum punire. num.* 5. *Quid ſi Religioſus delinquat intra Eccleſiam. num.* 6.

Denunciatio *quid ſit, verbo* Denunciatio, & denũciare pro Regularibus. *num.* 2. *&* 3. *Tenentur Regulares denunciare hæreticos, vel de hæreſi ſuſpectos. num.* 4. *An præmittere debeant correctionem fraternam. ibidẽ. An hæreticos iam emendatos. ibidem. An idem ſe ipſum. ibidẽ. De obligatione denunciandi Cõfeſſarios ſolicitantes ad inhoneſta. num.* 5. *Quomodo intelligenda quæ dixi tom.* 1. *Summæ in prima editione. ibidem. Denunciari debent tales Confeſſarij, etiam non diffamati. Sub peccato mortali. ibidem. Quid de Confeſſario ſolicitato à fœmina. num.* 6. *De quibus ſolicitatoribus intelligenda Conſtitutio Gregorij xv. ibidem. Qui teneãtur ad illam. num.* 7. *An denũciantes fiant irregulares ſecuta morte denunciati. ibidem. Denunciatio facienda eſt intra terminum præfixum in* Edictis. *num.* 8.

De plano, *& ſimiles clauſulæ quid importent, verbo* Clauſula. *num.* 20.

De plenitudine poteſtatis *Clauſula quos effectus operetur, verbo* Clauſula. *num.* 21.

Depoſitio quid ſit, verbo Depoſitio. *nu.* 1. *Quibus priuetur Clericus, vel Religioſus depoſitus. num.* 2. *&* 3. *Propter quæ delicta imponenda hæc pœna. nu.* 4. *Ad quos pertinet in illa diſpenſare. num.* 5.

Dictionum cognitio vtilis pro Regularibus, verbo Dictio *num,* 1. *Dictiones* A, Ab, Ad, *ſignificantes terminum, quomodo accipiẽda. num.* 2. *Dictio* Abſque, *non ſemper extat excluſiuè. num.* 3. *Dictiones* accumulatiuè, *&* priuatiuè, *quid denotant. num.* 4. *Dictio* Alius, *quid importat. nu.* 5. *Dictio* Ante *denotat principium. num.* 6. *Dictio* Aut *eſt alternatiua. num.* 7. *Dictio* Circa, *quomodo accipienda. num.* 8. *Dictio* Commodè, *quid importat. num.* 9. *Dictio* Competenter, *& ſimiles, quid ſignificent. num.* 10.

Digitized by Google

num. 10. *Dictio* Continuo *iuxta ſubiectam materiam accipitda. num.* 11. *Dictio* Cum *aliquando ſtat principaliter. n.* 12. *Dictio* De *naturalitatem, ſeu originem importat. num.* 13. *Dictio* Deinde *continuat praecedentia. num.* 14. *Dictio* Nec *eſt reſtrictiua temporis. num.* 15. *Dictio* Dummodo, *quid importet. num.* 16. *Dictio* Dumtaxat, *& ſimiles non excludunt caſus in quibus eadem ratio militat. num.* 17. *Dictio* Eo caſu, *quomodo accipienda. num.* 18. *Dictio* &, *aliquando ponitur pro* ſeu, *vt disiunctiua. num.* 19. *Dictio* etiam *eſt implicatiua & amplificatiua num.* 20. *Dictio* ex, *quomodo verificanda. num.* 21. *Dictio* in *intrinſicitatem importat. num.* 22. *Dictio* inſuper *diuerſitatem ſignificat. num.* 23. *Dictio* legitimè *idem eſt, ac ordine iuris ſeruato. num.* 24. *Dictio* multum *ſeu* multa, *aliquando contenta eſt duobus. num.* 25. *Dictio* nullatenus *ſeu* nullo modo, *quemcumque caſum excludit. nu.* 26. *Dictio* omnimodè *vniuerſalitatem denotat. nu.* 27. *Dictio* omnino *omnia comprehendit. num.* 28. *Dictio* omnis, *eſt vniuerſalis. num.* 29. *Dictio* per, *ſignificat perfectionem. num.* 30. *Dictio* priuatiuè *quid importet. num.* 31. *Dictio* propefinem *diuerſimode ſumitur. num.* 32. *Dictio* prorſus *excludit omnia, & ſingula. num.* 33. *Dictio* qualitercunque *comprehendit maiora expreſſis. nu.* 34. *Dictio* quo modolibet *comprehendit omnia. num.* 35. *Dictio* ſemper, *vel ſimiles ſumuntur ciuiliter, & humaniter. num.* 36. *Dictio* ſæpiſſimè *ad minus debet verificari in tribus. nu.* 37. *Dictio* ſolus *alios omnes excludit. num.* 38. *Dictio* ſtatim *vel ſimiles verificari ſolent cum aliquo temporis interuallo. nu* 39. *Dictio* tamquam, *quos effectus habet. num.* 40. *Dictio* tantum, *quid importet. num.* 41. *Dictio* temere, *vel ſimiles excludunt ignorantiam. nu.* 42. *Dictio* vel, *ponitur inter diuerſa. num.* 43. *Dictio* verè, *quid importet. num.* 44. *Dictionis repetitio magnum indicat myſterium. nu.* 45.

Dicitur plenius continere *Clauſula quid ſignificet, verbo* Clauſula. *num.* 22.

Dimiſſoriæ quid ſint, verbo Dimiſſoriæ. *num.* 1. *&* 2. *Conceduntur à Prælatis Regularibus pro ſubditis. num.* 3. 4. 5. *&* 6. *Qui Prælati illas cõcedant. n.* 7. *Concedere illas eſt actus iuriſdictionis. num.* 8. *An expirent morte concedentis. num.* 9. *De pœnis vtentium fictis Dimiſſorijs. num.* 10.

Diſcreto viro ex approbatis ab Ordinario *Clauſula quid importet, verbo* Clauſula. *num.* 23.

Diſpenſatio quid ſit, verbo Diſpẽſare, & diſpenſatio. *num.* 1. *&* 2. *De poteſtate Prælatorum ad diſpenſandum. num.* 3. *&* 4. *De facultate Confeſſariorum ad diſpenſandum cum inceſtuoſis. num.* 5. *&* 6. *Quid in votis Epiſcopis*

*ſcopis reſeruatis . num.*7.

Diſtrictè præcipimus *clauſula quã vim habeat, verbo* Clauſula. *num.* 24.

Dos Monialium, verbo Dos. *n.*1. *Qualiter dari poſſit pro Monialium ſuſtentatione. num.* 2. 3. 4. & 5. *Quid quando Monialis tranſit de vna Religione ad aliã num.* 6. *Dos Monialis durat apud Monaſterium poſt ipſius mortem. num.* 7. *De dote pro Monialibus ſupernumerarijs. num.* 8.

Dubia Regularium*, verbo* Dubia Regularium. *num.* 1. *Quando agere, vel omittere aliquid cum dubio ſit peccatum. n.* 2. 3. & 4. *Regula illa* In dubijs melior eſt conditio poſsidentis, *quomodo intelligenda. num.* 5. *Quomodo illa* In dubijs tutior pars eſt eligenda. *num.*6. *Quid de Religioſo dubitante de lege, aut præcepto ſuæ Religionis, aut Superioris. num.* 7. *Quid de dubitante an ſit irregularis. num.*8. *Quid quando dubitat an ſit affectus aliqua cenſura. num.* 9. *Quid quando dubitat an emiſerit, vel adimpleuerit aliquod votum, vel iuramentum. num.* 10. *De dubitante an teneatur ieiunare, vel dicere Officium. nu.* 11. *An compleuerit ætatem ad ieiunandum, vel recipiendum Ordines. num.*12. *An poſt mediam noctẽ aliquid cibi, vel potus ſumpſerit. num.* 13. *De dubitante die Iouis an ſit tranſacta media nox. num.* 14. *De dubitante de alterius excommunicatione. nu.*15. *De valore Profeſſionis. nu.* 16. *An omiſerit aliquam partem horæ Canonicæ. nu.*17.

Duellum quid ſit, verbo Duellum. *num.* 1. 2. & 3. *Quomodo, & à quibus ſit prohibitum. nu.* 4. 5. 6. & 7. *An pœnæ duelli incurrantur non ſecuto effectu pugnæ. num.* 11. *De excommunicatione quæ incurritur. num.* 12. & 13. *De alijs pœnis. num.* 14. & 15. *Caſus in quibus non incurruntur. num.*16. & 17. *Quid de Religioſis, vel Clericis duellantibus. num.*18.

Dummodo aliam ſimilem non conceſſerimus, *clauſula apponi ſolita in conceſſionibus indulgẽtiarum, quomodo intelligenda, verbo* Clauſula. *num.* 25.

E.

Eccleſia, ſeu Templum.

Eccleſia materialis, quæ, & quotuplex ſit, verbo Eccleſia, ſeu Templum. *num.* 1. *Ad quem ſpectat illam conſecrare. num.*2. 3. 4. & 5. *Benedicere ſolemniter Eccleſias Regularium ad quos pertineat. num.* 7. *Conſtrui ne aut ædificari poſſint ſine dote competenti. num.*8. *An Epiſcopus primarium lapidem, & Crucem ponat. num.* 9. *Celebrare non licet niſi in Eccleſia conſecrata, aut benedicta. n.*10. *Celebrare in Eccleſia violata quale peccatum ſit. nu.*11. *Polluitur Eccleſia multis caſibus. num.* 12. *An tunc polluantur*

etiam cœmiteria, & aliæ partes Eccleſiæ: num. 13. An reconcilietur Eccleſia, ſi, vel ſemel in ipſa poſtea celebretur: ibidem.
Eccleſia conſecrata quomodo reconcilietur. num. 14. Quid de priuilegijs Regularium. nu. 15. An Prælati Regulares habeant circa hoc aliquod priuilegium. num. 16. Declarationes S. Congreg. num. 17. & 18.
Edicta denunciationem quorundã delictorum præcipientia licita ſunt, verbo Denunciatio, & denunciare. *num 7. Qui, & quomodo obligentur ad illa. num 7. & 8. Vide* Denunciatio, & denunciare.
Eiecti Regulares, verbo Eiecti Regulares ab Ordine. *nu. 1. Qualiter viuentes in ſeculo debeant eſſe. num. 2. An ſint ſuſpenſi, vel irregulares. num. 3. & 4. An caſu quo diſpẽſentur à quo Epiſcopo ordinari poſſint. num. 5. Quo titulo. num. 6. An ſint capaces Beneficiorum. num. 7. In quo habitu debeant incedere. num. 8. An audiantur circa bona relicta Religioni. nu. 9. Quid ſi eiecti ſunt propter crimina ſibi falſo impoſita. num. 10 Quid de Monialibus. num. 11.*
Eleemoſyna pro Iubilæo conſequẽdo qualis debet eſſe, verbo Iubilæum. *num. 14.*
Electio inter Regulares, quomodo faciẽda, verbo Electio inter Regulares. *num. 1. 2. & 3. Quid quando duo, vel tres ſolum ſunt in aliqua Communitate. num. 4. Qui, & quomodo vocandi ad electionem. num. 5. & 6. De deſignatione Procuratoris ad eligendum. num. 7. De conditionibus eligentium. num. 8. Electio Prælati non facienda ante Prædeceſſoris ſepulturam. num. 9. Qualiter Spiritus ſancti adiutorium inuocandum ſit. nu. 10. De ſecreto ſeruando in electionibus. num. 11. De libertate ad ipſas requiſita. num. 12. Quo tempore petenda eſt confirmatio. num. 13. Hymnus* Te Deum laudamus, *in fine electionis an ſit de eſſentia. num. 14. De qualitatibus eligendorum. num. 15.*
Electio Abbatiſſarum, vide verbo Abbatiſſa.
Eo caſu *dictio quid importet, verbo* Dictio. *num. 18.*
Epiſcopus quoad Regulares, *verbo* Epiſcopus quoad Regulares. *num. 1. & 2. Quam auctoritatem habeat circa Monaſteriorum conſtructionem. num. 3. Quid caſu quo erigantur aliqua Monaſteria, in quibus duodecim* Religioſi *ſuſtentari non valeant. num. 6. De auctoritate, quam habet Epiſcopus ſupra diſpoſitionem honorum Nouitiorum. num. 7. Circa numerum Monialium. num. 9. Ad explorandam voluntatem virginis habitum ſuſceptura. nu. 10. Ad declarandum profeſſionem inualidam. num. 11. Pro caſibus nullitatis. num. 12. Quid circa clauſuram Monialium. num. 14. De approbatione*

licentiæ

licentia exeundi extra Monaſterium . num. 14. *De authoritate quam habet ſupra* Regulares *in ijs , quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis . num .*15. *Quoad Monachos* Canonicos *Eccleſiæ Cathedralis* Regularis. *num.*16. *Quoad editionem librorum . num.*17. Circa *Imagines, miracula, & reliquias . num.* 18. *Circa obſeruantiam Feſtorum . num.* 21. *Circa Oratoria in priuatis domibus . num.* 19. *Circa Sacerdotes exteros non admittendos ad celebrandum . num.* 20. *Circa ſolemnes benedictiones . num.* 22. *Quoad controuerſias circa præcedentiam in proceſſionibus . num.*23. *Circa Regulares extra Monaſteria degentes , & delinquentes . num.* 24. *De alijs facultatibus ipſius. nu.*26. *An in alijs caſibus præter aſſignatos . num.* 27. *De caſibus in quibus poſſunt contra* Regulares *per cenſuras procedere . num.*28.

Et *dictio aliquãdo ponitur pro* ſeu, *verbo* Dictio. *num.* 19.

Et decretis Sacri Concilij Tridentini non aduerſentur, *clauſula quid importet , verbo* Clauſula. *num.* 26.

Et Sacris Canonibus *&c. clauſula quid ſignificet, verbo* Clauſula . *num.* 27.

Et pro potiori cautela *clauſula , quam vim habeat , uerbo* Clauſula . *num.* 28.

Etiam *dictio eſt implicatiua , & ampliatiua , uerbo* Dictio . *num.* 20.

Eucharistia , uerbo Eucharistia quoad Regulares. *num.*1. *Qualiter non liceat Regularibus adminiſtrare hoc Sacramentum ſine licentia Parochi . num.* 2. *An idem dicendum de Clericis ſæcularibus . num.* 3. *Quid pro articulo mortis . num.* 4. *Quid pro caſu quo Parochus negaret Euchariſtiam ſæcularibus . num.* 5. *Quid pro aduenis , & peregrinis . num.*6. *Quid pro extraneis* Religioſis *. num.* 7. *Quid pro familiaribus ipſorum. num.*8. *An per modum Viatici adminiſtrari illis poſſit Euchariſtia . num.* 9. *An ſit aliquod priuilegium circa hoc . num.* 10. *De adminiſtratione Euchariſtiæ in priuatis Oratorijs . num.* 11. *Ad quos ſpectat adminiſtrare* Euchariſtiam *Religioſis. num.* 12. *Quomodo accipienda à Sacerdotibus tempore Paſchatis . num.* 13. *An ſolus Sacerdos poſſit miniſtrare Euchariſtiam . num.* 14. *An ſolus ipſe ſe poſſit communicare in articulo mortis . num.* 15. *De ieiunio obſeruando à Communionem ſumpturo. num.* 16. *In quibus caſibus liceat Communio non ieiunis. num.* 17. *An Sacerdos non ieiunus poſſit quandoque celebrare . num.* 18. *Quid quando dubitat an ſit ieiunus . num.* 19. *Quando concedenda Euchariſtia incidentibus in amentiam , ſeu phreneſim . num.* 20. *Energu-*

gumenis an concedenda. nu.21. An Sacerdos poſſit dare partem ſuæ Hoſtiæ uolenti communicare. num. 22. Quando publico peccatori deneganda Eucharistia. num. 23. Quando,, uel non exponenda. num. 24.

Examinatores Synodales, quales debeant eſſe, uerbo Examen, Examinatores. num. 1, & 2. Regulares id munus exercere poſſint. ibidem.

Ex certa ſcientia, clauſula, quid denotet, uerbo Clauſula. num. 29.

Excommunicatio maior quid ſit, uerbo Excommunicatio quoad Regulares. num. 1. Excommunicatio minor quid ſit. ibidem.

Excommunicato maiori excommunicatione, quorum Sacramentorum adminiſtratio ſit prohibita, uerbo Excommunicatio quoad Regulares. num. 7. Quorum Sacramentalium uſus. num. 8. Quomodo peccet Sacramenta recipiendo. num. 9. Quid de illo, qui ipſi Sacramenta miniſtrauerit. num. 10. De priuatione ſuffragiorum Eccleſiæ. num. 11. An Miſſa pro hæreticis celebrari poſſit. num. 12. Excommunicatus non celebrat, nec actum Ordinis exercet. num. 13. Nec diuina Officia ex officio celebrat. num. 14. Priuatim diuinum Officium recitat. num. 15. Prohibitæ non ſunt illi priuatæ orationes. num. 18. An prohibeatur concionare. nu. 17. An exercere officium Lectoris. num. 18. An aſſiſtere Miſſæ, aut officijs diuinis. num. 19. An alij eum admittere poſſint ad diuina. num. 20. Quid faciendum ſi excommunicatus uelit diuinis aſſiſtere. num. 21. Probibitum eſt alijs cum excommunicato diuinis aſſiſtere. num. 22. An teneatur diebus feſtiuis audire Miſſam. nu. 23. An poſſit intrare hæreticorum templa. ibidem. Incapax eſt beneficiorum Eccleſiaſticorum. num. 24. An ſit capax penſionis. num. 25. An fructus beneficij, vel penſionis recipere poſſit. num. 26. Regulares excommunicati, quorum Officiorum Ordinis ſint incapaces. num. 27. Quid ſi in excommunicatione ea obtinuerunt. num. 28. Grauiter peccat, qui excommunicato confert aliquod officium, vel beneficium. num. 29. Quid faciendum pro noua collatione. num. 30. Iure eligendi, quomodo priuetur excommunicatus. num. 31. Suſpenditur ab Officijs. nu. 32. Priuatur vſu iuriſdictionis. num. 33. Actus iuriſdictionis ab ipſo facti, an valeant. num. 34. Quomodo ſe gerere debeat ſubditus cum Prælato excommunicato. num. 35. An Prælatus excommunicatus abſoluat. ibidem. Priuatur excommunicatus omni communicatione forenſi. num. 36.

An

An ſaltem actoris, aduocati, teſtis, & tabellionis munus exercere poſſit. nu.36.37.38. & 39. An vt reus conueniri poſſit. num.40. Irritat excommunicatio litteras, & Reſcripta Apoſtolica obtenta. num.41. Priuat omni ciuili, & politica communicatione. num. 42. Cum moderatione tamē Extrauagātis Ad euitanda. num.43. An alij fideles cum excommunicatis communicare poſſint. num. 44. Caſus in quibus poſſunt. nu.45. vſque ad 49. An etiam in diuinis. num. 50. Debita num ſolui debeant excommunicato. nu.51. De excommunicato in excommunicatione per annum perſiſtente. num. 52. Priuatur excōmunicatus Eccleſiaſtica ſepultura. num. 53.

Excommunicatus excommunicatione minori quibus priuetur, uerbo Excommunicatio quoad Regulares. n. 2. An eligi poſſit. num. 3. Num priuetur iure eligendi. num.4. Excommunicatio minor à quo, & in quibus caſibus feratur. num. 5. Ab illa quis abſoluat. num.6.

Exemptio quid, & quotuplex ſit, verbo Exemptio Regularium. num. 2. Quomodo exemptio ab Ordinarijs competat Regularibus. num. 3. 4. & 5. Per quæ verba denotetur huiuſmodi exēptio. num. 6. & 7. Quid quando Ordinarij procedunt contra Regulares in caſibus, in quibus exempti ſunt. num. 8. An poſſint declarare excommunicatos Regulares exemptos. num.9. Declaratio Sacræ Congregationis, quoad hoc. ibidem. Quid habeatur ex Clementina 1. de priuilegijs. ibidem. An Legati habeant prædictam facultatem. num.10. Quid de caſibus in quibus, vel ex decreto Concilij Tridentini, vel ex Conſtitutionibus Apoſtolicis Regulares ſubduntur Ordinarijs. num.11. Regulares non obedientes Ordinarijs in caſibus quibus illis ſubduntur à quibus puniendi. num.12. Declarationes Sacræ Congregationis quoad hoc. num. 13. Citati Regulares ab Epiſcopo an teneantur comparere. num. 14. Regulares ad tribunalia ſæcularia, an aliquo prætextu trahi poſsint. num. 15. & 16. De recurſu, appellatione, ſeu auocatione cauſarum Regularium ad tribunalia ſæcularia. num. 17. 18. & 19.

Extrema Vnctio, an poſsit à Regularibus miniſtrari, verbo Extrema vnctio, quoad Regulares. num. 1. De excommunicatione poſita in Clementina Religioſi de priuilegijs. num. 2. Priuilegia ipſorum. num. 3. Qualiter adminiſtrandum hoc Sacramentum tempore peſtis. num. 5. & 7. Adminiſtratur ſemper in periculo vitæ, propter infirmitatem. num. 6. Quæ partes corporis infirmi vnguntur. num. 7. & 8. Miniſter huius Sacramenti, vnus tantum an ſit. num. 9. Vnctiones an ſucceſsiue fieri debeant.

beant. num. 10. Quæ quantitas olei ſufficiat pro unctione. num. 12. An renouari debeat oleum ſingulis annis. num. 13. De forma huius Sacramenti, quæ. num. 14. Excommunicatus an poſſit adminiſtrare hoc Sacramentum. num. 16. Adminiſtrandum eſt illis, qui in amentiam inciderunt. n. 17. Sacerdos moribundus non poteſt ſe inungere. num. 18. Praxis adminiſtrandi hoc Sacramentum inter Regulares. num. 19.

Ex tunc prout ex nunc clauſula quid denotet, verbo Clauſula num. 30.

F

FAcias quod tibi videbitur clauſula, quid ſignificet, verbo Clauſula. num. 31.

Falſarius quis ſit, verbo Falſarius. num. 1. De falſificante litteras Apoſtolicas. num. 2. Falſarij, quas pœnas incurrant. ibidem. De Religioſo falſificante litteras ſuorum Superiorum. num. 3. Eſt caſus reſeruabilis inter Regulares. ibidem. Quando, & quomodo. ibidem. De falſificante per artem Alchimiæ. num. 4. De cudente falſam monetam. num. 5. Maximè propter Conſtitutionem Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani. ibidem. Cognitio huius delicti pro Regularibus, ad quos pertineat. num. 6.

Familiares, ſeu famuli, qui intelligantur, verbo Bulla Cruciatæ. num. 14. An accipiant Eucharistiam à Religioſis, quibus inſeruiunt, præſertim per modum viatici, verbo Euchariſtia quoad Regulares. num. 8. & 10. An ſint immunes à Gabellis, verbo Gabella quoad Regulares. num. 11. Quomodo legitimari poſſint, verbo Illegitimi. num. 19.

Feſti dies per Epiſcopos indicti obſeruari debent à Regularibus. verbo Feſti dies quoad Regulares num. 1. Num obligari poſſint ad id per cenſuras. num. 2. An ad Octauas feſtorum. num. 3. An ad feſta votiua populorum. num. 4. Regulares an poſſint annunciare dies feſtos, & ieiunia. num. 5. An eleuare feſta ad nobiliorem ritum. num. 6. An indulgentia diei feſti transferatur in alium. num. 13.

Fidei profeſſio an neceſſaria Regularibus Concionatoribus, verbo Concionator. num. 8. An ſuſcipientibus gradus, verbo Gradus, & Graduati Regulares. num. 7.

Filij illegitimi, qui dicantur, verbo Illegitimi. num. 2. & ſequentibus.

Fœminarum ingreſſus in Monaſteria, verbo Clauſura. num. 34.

Funeralia officia defunctorum, quomodo facienda à Regularibus, verbo Defunctus. num. 6. & 7.

Furtum quid ſit, verbo Furtum. num. 1.

Digitized by Google

num. 1. Quid de furto quo Religioſus aliquid ſurripit ſaeculari. num. 2. Quid quando ſurripit aliquid Conuentui. nu. 3. Quando ſit caſus reſeruabilis. ibidem. De furto rerum Eccleſiae, Reliquiarum &c. num. 4. & 5. Quid de furto rei alteri Religioſo applicatae. num. 6.

G

Gabella quid ſit, verbo Gabella quoad Regulares. num. 1. Quando ſolui debet. num. 2. 3. & 4. Eccleſiaſtici, & Regulares ad illam non tenentur. nu. 5. Quid de Nouitijs Religionum. num. 7. Quid de Religioſis militaribus. num. 8. Quid quando aliquis habitum Clericalem, vel Regularem aſſumit animo non perſeuerandi in illo. nu. 9. De Eremitis, & Tertiarijs remiſſiuè. num. 10. De famulis, & familia Clericorum, & Regularium. num. 11. An hoc priuilegium tranſeat ad Colonos. num. 14. Quae bona Clericorum eo potiantur. num. 15. 16. 17. & 18. In quibus caſibus non ſunt exempti à gabellis, & tributis. num. 19. & 20. An quando Gabella, vel tributum imponitur aeque principaliter, propter ipſos. num. 21. Non poſſunt cogi à ſaecularibus ad illa ſoluenda. num. 22. & ſequentibus.

Generalium Regularium authoritas remiſſiuè, verbo Generales Regularium.

Gradus Regularium, verbo Gradus, & Graduati Regulares. num. 1. Tres huiuſmodi gradus. num. 2. Quibus conditionibus recipiendi, num. 3. Priuilegium Innocentij viij. pro Ordine Praedicatorum. num. 4. Bonifacij ix. pro eiſdem. nu. 5. Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani pro Carmelitis. num. 6. An illegitimi ſint capaces graduum, verbo Illegitimi &c. num. 8.

Gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicae &c. clauſula, quae ponitur in aliquibus priuilegijs, quomodo intelligenda, verbo Clauſula. num. 32.

Gratia conceſſio, ſeu gratia quotuplex ſit, verbo Gratia pro Regularibus. num. 1. Aliqua ad ipſas ſpectantia. num. 2. 3. & 4. Gratia quando trahitur ad ſocium. num. 5. Quando expiret morte concedentis. num. 6. 7. & 8. Quid de gratia cum limitationibus facta. num. 9. Quoad praxim Regularium de gratijs factis à Superioribus. num. 10. Quid de poenis ab ipſis impoſitis. num. 11. De gratia concedi ſolita. num. 12.

H

Habeas liberum arbitrium iudicandi clauſula apponi ſolita, non tollit ſolemnitatem requiſitam, verbo Clauſula. n. 33.

Habitus Religioſus, verbo Habitus Regularis. nu. 1. Habitum Religioſi dimittentes excommunican-

nicantur. nu. 2. *Habitus vnius Religionis non portãdus ab alia.* num. 3. *Ludibrioſè tractantes habitum Religioſũ qualiter peccant.* num. 4. *Pro ſæcularibus in habitu Religioſo ſepeliri volentibus Priuilegia Summorum Pontificum.* num. 5. 6. & 7. *An tales indulgentiæ ſint reuocatæ.* num. 13. *De priuilegio habitus, ſeu Scapularis Carmelitarum.* num. 14.

Hebdomadæ duæ pro Iubilæo lucrando quomodo accipiendæ, verbo Iubilæum. *num.* 19.

Hæreticus quis dicatur, verbo Hæreſis, & Hæreticus. *Suſpecti de hæreſi qui dicantur.* num. 3. 4. & 5. *Omnes illi denunciari debent ibid.* De *pœnis hæreticorum, Credentium, receptatorũ, fautorum, & defenſorum ipſorum.* num. 6. 7. 8. 9. & 10. De *pœnis ſuſpectorum.* num. 11. De *abſolutione ab excommunicatione.* num. 12. De *abſolutione Credentium, fautorum, receptatorum, defenſorum &c.* num. 13. *De irregularitate, quam illi incurrunt remiſsiuè.* num. 14.

Hermaphroditus irregularis, verbo Irregularitas. *num.* 13.

Homicidium quid, & quotuplex ſit, verbo Homicidium. *nu.* 2. *Homicidij caſus reſeruabilis eſt inter Regulares.* num. 3.

Horæ Canonicæ de illis remiſsiuè, verbo Horæ Canonicæ.

Hoſpitalarij de illis remiſſiuè, verbo Hoſpitalarij &c.

I

IEiunium *quid ſit, verbo* Ieiunium. *num.* 2. *Ritus ab Eccleſia pro ieiunio requiſitus qualis.* num. 3. 4. & 5. *Quando obligat præceptum ieiunij.* num. 6. *Quid de ieiunio* Regulæ, *vel Conſtitutionum* Regularium. *ibidem.* *An* Regulares *teneantur ad ieiunia indicta per* Synodos, *vota, ſeu promiſſiones populorum.* num. 7. *Qui excuſentur à ieiunio Eccleſiaſtico.* num. 8. *Diſpenſatio excuſat.* num. 10. *Qui diſpenſant.* ibidem. *An diſpenſatus ad eſum carnium, vel lacticiniorum diſpenſetur in ieiunio.* num. 11. *De ieiunijs ex voto, iuramento, vel pœnitentia.* n. 12. *De ieiunio pro Euchariſtia ſumenda, verbo* Euchariſtia &c. *à num.* 16.

Illegitimorum quot ſunt genera, verbo Illegitimi &c. n. 1. 2. 3. 4. 5. & 6. *Illegitimi ſunt irregulares.* num. 7. *Inhabiles ad dignitates, & Prælatias* Religionũ. num. 8. *An ad gradus.* ibidem. *Item ad quæcunque beneficia.* num. 9. *An ad habitum, & profeſſionem.* num. 10. *Quid de incapacitate ad bona ſuorum parentum.* num. 11. *Quando illegitimi legitimentur.* nu. 13. & 14. *De filijs expoſitis an ſint illegitimi* num. 15. *An in dubio aliquis habendus ſit vt legitimus.* n. 16. *Illegitimus factus profeſſus, an indigeat diſpẽſatione.* n. 17. *Quid ex priuilegijs* Religionũ. *ibi. De diſpẽſatione Regularium*

Digitized by Google

*larium illegitimorum ad beneficia. num.*18.
Immunitas Eccleſiarū in quo conſiſtat, verbo Immunitas Eccleſiarum. *num.* 1. *Quæ Eccleſiæ gaudeant hoc priuilegio. num.*2. De *ſacerdote portante Sanctiſſimum Sacramentum. ibidem. Monaſteria, & domus Regularium gaudent eodem priuilegio. num.* 3. *Quid de priuatis Oratorijs. nu.* 4. *Quæ perſonæ gaudere poßunt hac immunitate. num.* 5. *Quid de Religioſis, & Clericis.num.*6. *In quibus caſibus ſuffragetur hæc immunitas Eccleſiaſtica. num.* 7. *& ſeqq. Effectus huius immunitatis. num.*18. *De culpa, & pœnis extrahentium reos.num.*20. *&* 21. *Iudices ſæculares in quibus caſibus poſsūt extrahere reos. n.*28. *Quo pacto id faciendum. ibidem.* Contra *Miniſtros Curiæ violētiam aliquam exercentes. n.*29.
Immunitas Eccleſiaſtica Regularium in quo conſiſtat verbo eodem. num. 1. *Immunes ſunt Regulares à quibuſcunque oneribus, ſeu contributionibus.n.* 2.3.4.*&* 5. *Quid in caſu magnæ neceſſitatis laicorum. num* 6.*An poſſint cogi ad hoſpitandum milites. num,*7.
Inceſtuoſi an diſpenſentur à Regularibus,verbo Affinitas. *à nu.*4.
Indignationē Omnipotentis Dei, *ſeu* Beatorum Apoſtolorum &c. *clauſulæ apponi ſolitæ quid importent, verbo* Clauſula. *nu.*34. *&* 35.
Indulgentia quid, & quotuplex ſit verbo. Indulgētia *&c. num.* 2. *&* 3. *Ad quos ſpectat illam concedere. num.*4. *Indulgentiæ non ſolum pro viuis, ſed etiam pro mortuis.n.* 5. *Indulgentiæ Regularib.cōceſſæ in multiplici differentia ſunt. nu.*6. *De indulgentijs conceſſis pro Eccleſijs Regularium. num.* 7. *&* 8. *An in illis detur communicatio priuilegiorum Regularium. ibidem. Indulgentiæ perſonis Regularibus viuentibus conceſſæ reuocatæ ſunt à Paulo* 5.*nouis alijs cōceſſis. nu.* 9. *De indulgentijs pro Regularibus in articulo mortis, ſeu defunctis. num.* 10. *&* 11. De *conceſſis pro ſæcularibus defunctis. num.* 12. *Viuentibus. num.* 13. *De indulgentijs conceſſis exhibentibus manus adiutrices. nu.*14. *De priuilegio Vrbani* 5 *nu.* 15. *De indulgentijs pro Tertiarijs. nu.*16. *Pro Confratribus. n.*17. *De indulgentijs communibus ſæcularibus, & Regularibus. num.*18. De *conceſſis Medallijs.n.*19. *An ſimul, & ſemel eodē actu poſſint plures indulgentiæ obtineri. ibid. An ſæpius eædem indulgentiæ. ibidem. De indulgentijs pro pulſatione ſalutationis Angelicæ.n.*20. *Pro pulſatione orationis pro defunctis. ibid. De indulgentijs Stationum. nu.*21. *&* 22. *Religioſi publicātes indulgētias pro quæſtu, vel prohibitas, quas pœnas incurrant. n.*23.24. *&* 25.
Infamia quid, & quotuplex ſit, verbo Infamia.*nu.*1. *Infamia iuris propter quæ crimina ſit impoſita. num.* 2. *& ſequentibus.*

Digitized by Google

De infamia facti. n. 9. De diuiſionibus infamiæ. num. 10. & 11. Infamiæ effectus qui ſint, maximè quoad Regulares quoad repulſam ab officijs Religionum. num. 12. 13. & 14. Infamia irregularitatē inducit. n. 15. Quibus modis tollatur. n. 16. An per priuilegia Regularium. nu. 17. 18. & 19.

In foro conſcientiæ *clauſula, quid importet, verbo* Clauſula. *n.* 36.

In omnibus, & per omnia *clauſula, quid ſignificet, verbo* Clauſula. *num.* 37.

In quo conſcientiam tuam oneramus *clauſula, quam vim habeat verbo* Clauſula. *num.* 38.

Interdictum quid, & quotuplex ſit, verbo Interdictum *&c. n.* 2. & 3. *Qui comprehendantur interdicto. num.* 4. & 5. *Cauſa finalis interdicti. num.* 6. *Cauſa efficiens, ſeu qui poteſt interdicere. num.* 7. *Cauſa materialis, ſeu qui poſſint interdici. n.* 8. *Regulares à quibus interdici poſſint. num.* 9. *Effectus interdicti qui ſint. num.* 10. *Qualiter liceat Miſſa, & Officia celebrare tempore interdicti ex cap.* Alma Mater. *num.* 22. *& ſequentibus. De feſtiuitatibus quibus conceditur ſolemnis celebratio tempore interdicti. num.* 27. *Quid ex priuilegijs quarundam Religionum. num.* 28. *& ſequentibus. Obſeruanda à Regularibus tempore interdicti. num.* 32. *De priuatione ſepulturæ Eccleſiaſticæ. num* 33. *&* 34. *Speciales alij effectus interdicti quoad Regulares. num.* 35. *De interdicto ab ingreſſu Eccleſiæ. num.* 36. *De culpa, & pœnis violantium interdictum. num.* 37. *Quæ prohibeantur Regularibus tempore interdicti. num.* 38. *De relaxatione, vel abſolutione interdicti. n.* 40. *De auctoritate Prælatorum Regularium, quoad hoc. num.* 41.

Interſtitia, quæ dicantur, verbo Interſtitia. *nu.* 1. *Ad quem pertinet diſpenſatio in illis. num.* 1. *&* 2. *Ordinans, ſeu Ordinatus ſine diſpenſatione in interſtitijs, quam pœnam incurrant. nu.* 3. *&* 4. *Quantum debet eſſe interſtitium pro ſingulis Ordinibus. num.* 5.

Inuocato ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis, *clauſula quid importet, verbo* Clauſula. *nu.* 39.

Irregularitatis definitio, verbo Irregularitas. *num.* 2. *Quotuplex ſit. num.* 3. *De cauſis irregularitatis. num.* 4. *De effectibus Irregularitatis. nu.* 5. *Quoad praxim Regularium quæ ſint prohibita illis per irregularitatem. num.* 6. *Quæ non ſunt prohibita. num.* 7. *De irregularitate ex defectu animæ. num.* 9. *Ex defectu ſcientiæ. num.* 10. *Ex defectu fidei. num.* 11. *Ex defectu corporis. num.* 12. *& ſequentibus. De irregularitate ex defectu legitimitatis. num.* 16. *Ex defectu ætatis. num.* 17. *Ex ſeruitute. n.* 18. *Ex eo quod alicui muneri aliquis ſit obligatus. num.* 19. *Ex bigamia. num.* 20. *Propter homicidium iuſtè factum. nu.* 21. *Qui incurrant hanc irregularitatem.*

Digitized by Google

tatem. num 22. & ſequentibus. Quid de Regularibus concionatoribus. & Confeſſarijs. nu.27. Quæ differentia ſit inter Eccleſiaſticos, & Laicos. nu.33. Quomodo tollatur hæc irregularitas num.35. De irregularitate quæ prouenit ex paupertate. nu.36. Ea quæ prouenit ex infamia. num. 37. Ex pœnitentia publica. nu.38. Ex reiteratione Baptiſmi. num,39. & ſequentibus. De irregularitate propter indebitam ſuſceptionem Ordinum. nom.47. & ſequentibus. De ea, quæ incurritur ab exercitium Ordinis tempore cenſuræ. nu.55. 56. & 57. A quibus tollatur hæc irregularitas. num.58. De ea, quæ incurritur ab exercitium Ordinis, quem quis non habet. num.59. Quomodo tollatur hæc irregularitas. num. 60. De ea, quæ incurritur propter hæreſim vel ſimilia crimina. n. 61. Quis diſpenſat in hac irregularitate. num. 62. & 63. De irregularitate, quam contrahunt ſuſpecti de hæreſi. nu.64. De ea, quæ incurritur propter homicidium. nu. 65. An propter homicidium factum cauſa defenſionis. ibid. & num. 66. 67. & 68. A quibus tollatur hæc irregularitas. num.69. De ea, quæ incurritur propter homicidium voluntariū. num. 70. & 71. Quid diſpenſat in hac irregularitate. num.72. De ea, quæ incurritur propter mutilationem. nu.73. 74. & 75. Quomodo tollatur hæc irregularitas. num.76. De irregularitate propter homicidium caſuale. num. 77. & ſequentibus. Quomodo tollatur. num.83. De alijs irregularitatibus. nu. 84. & 85. Quæ obſeruandæ in diſpenſatione in irregularitate. num.86.

Iubilæum quid, & quotuplex, verbo Iubilæum. num.1. & 2. Iubilæi anni Sancti circumſtantiæ num. 3 & ſequentibus. De Iubilæis communibus extra annum Sanctum. nu.9 & ſequentibus. An bis, vel pluries lucrari poſſit idem Iubilæum. n.20.

Iudex quid, & quotuplex, verbo Iudex &c. num.2. Iudex Regularis quot modis procedat cōtra ſubditos. num.5. Quando id facere debeat. ibidem. Quomodo via inquiſitionis ſpecialis. nu.6. Quomodo via denunciationis. num. 7. Quomodo via accuſationis. num. 8. Abſtinere debet à munerum receptione. num.16. An procedere poſſit contra reum non citatum. num.17. An ſine Appellatione. num. 18. An iudicare contra veritatem. nu.19. Quam opinionem ſequi debeat. num. 20.

Iudicium quid, & quotuplex, verbo Iudex. num. 3.

Iuramentum quid, verbo Iuramētum. num. 2. Quando per creaturas ſit verum iuramentum. num.3. Quæ forma loquendi iuramentum arguat. num.4. Quotuplex eſt iuramentum. num.5. Licitum eſt iurare cum certis conditionibus. num.6. Quomodo prohibitum Eccleſiaſticis, ſeu Regularibus. num.7. An cogi poſ-

ſint

ſint ad iurandum.nu.8.& ſeqq. De iuramento aſſertorio . n.12 Eſt periurium caſus reſeruabilis à Regularibus . num. 13. De promiſſorio.num.15. Quando eſt obligatorium.num.16.& ſequentibus. De iuramento comminatorio . num.21. De execratorio. num.22. Quot modis, & à quibus tollatur obligatio iuramenti.nu.24.& ſeqq.

L

LAica poteſtas iudicare non poteſt Regulares, aut Eccleſiaſticos, verbo Clericus à n.24.

Laici an tangere poſſint calicem, & alia quæ immediate tangunt corpus, & ſanguinem Chriſti, verbo Calix . num.9. An quando illis venditur,exhiberi debeat aliqua diligentia.ibid.nu.10.

Lapis altaris prophanati an vendi poſſit, verbo Altare. n.24.

Lectoris officium an prohibitum excommunicato, verbo Excommunicatio &c. n.18.

Legatorū authoritas in Regulares, verbo Exemptio.&c. nu.10.

Legitimare illegitimos qui poſſint, verbo Illegitimi . nu. 13. & 14.

Legitimè dictio idem eſt, ac ordine iuris ſeruato, verbo Dictio . num. 24.

Libertas pro electionibus requiſita, verbo Electio &c.n.12.

Litteras Apoſtolicas irritat excommunicatio, verbo Excommunicatio &c. n.41.

Loca Sacra, quæ gaudent immunitate Eccleſiarum, verbo Immunitas Eccleſiarum . num. 1. & ſequentibus.

M

MAgiſterium, ſeu Doctoratus gradus Religioſorum, verb. Gradus &c. num. 2. Conferri poteſt., à quibuſdam Prælatis Regularibus. ibidem . num. 4. 5. & 6.

Malefactores quomodo recipiendi, vel non à Regularibus, verbo Bannitus. num. 2. & ſequentib. An recipi poſſint in Monialium Monaſterijs. verbo Clauſura . num. 32. Qui malefactores gaudeant immunitate Eccleſiarum, verbo Immunitas Eccleſiarum. num. 5. & ſeqq.

Martyrij occaſionem acceptare an licitum, verbo Homicidium . num.6.

Membrorum mutilatio illicita, verbo Homicidium . num. 4. Irregularitatem inducit, verbo Irregularitas . n.73. & 74.

Merces aſſignanda Concionatoribus, verbo Concionari,& concionator &c. num. 12. Quis illam tribuere debet . ibid.

Miniſter Baptiſmi quis ſit, verbo Baptiſmus . num. 1. & 2. Pœnitentiæ, verbo Confeſſio . n.3. Euchariſtiæ, verbo Euchariſtia &c. num 2. 11. & 14. Extremæ Vnctionis, verbo Extrema Vnctio. num. 1. 4. 9. & 18.

Miniſtri Curiæ ſæcularis damnū aliquod Eccleſijs Regularium inferentes quas pœnas incurrant, verbo Immunitas Eccleſiarum . num. 29.

Miſſa

Digitized by Google

Miſſa non dicenda niſi ad Altari conſecrato, verbo Altare. *n.* 10. *In Altari priuilegiato debet eſſe de* Requiem. *ibidem. nu.* 19. *Relinqui poteſt inchoata pro audienda confeſſione moribundi, verbo* Confeſſio. *num.* 15. *An celebrari poſſit pro hæreticis, verbo* Excommunicatio *&c. num.*12. *An teneatur excommunicatus illam audire diebus feſtis. ibid. num.*23.

Moniales obligãtur ad clauſuram quoad egreſſum è Monaſterijs, verbo Clauſura. *num.* 5. *Quæ Moniales. num.*6. *An degentes in domibus Monaſterijs contiguis. num.* 8. *An in vitæ periculo. num.* 10. *An propter famam conſeruandam. num.* 11. *An propter habendam curam conſanguineorum. num.* 12. *De caſibus concedendi licentiam egrediendi. nu.*13. *Item quoad ingreſſum aliorum in ipſarum Monaſteria. num.*22. *Quæ perſonæ ingredi prohibeantur. n.*23. *De Superiori qui poteſt concedere licentiam. num.*24. *Qualis ſit hæc licentia. num.*25. *&* 26. *De illis qui poſſunt intrare. num.* 27.29.30. *&* 31. *Quando poſſunt Epiſcopi, & alij Superiores ingredi. num.* 32. *&* 33. *De fœminis, quibus eſt prohibitum ingredi. num.* 34.

Nom proprio *clauſula ſolita, quid denotat verbo* Clauſula. *nu.* 41.

Multum, *ſeu* multa *dictio aliquando contenta duobus, verbo* Dictio. *num.*25.

N

NAufragantium bona occupãtes excommunicantur, verbo Bulla Cœnæ. *num.* 14. *&* 15.

Negotiationem exercentes Regulares *quomodo non liberi à Gabellis, verbo* Gabella *&c. num.*19.

Neophyti qui dicantur, verbo Irregularitas. *num.* 11. *Irregulares. ibidem. A quo diſpenſentur. ibidem.*

Non obſtantibus *&c. clauſula ſolita, quid importet, verbo* Clauſula. *num.*42. *& ſequentibus.*

Non poteſt *clauſula, quantum valeat, verbo* Clauſula. *num.*47.

Noualia quæ dicantur, verbo Decima *&c. num.* 11.

Nouitij gaudent priuilegio immunitatis à Gabellis, verbo Gabella quoad Regulares. *num.*7.

Nullatenus, *ſeu* nullo modo *quccumque caſum excludit, verbo* Dictio. *num.* 26.

O

OBlatio, & decima, quomodo differant, verbo Decima quoad Regulares. *num.* 1.

Occidere, aut mutilare ſeipſum an ſemper illicitum, verbo Homicidium. *num.*4. *Quid de mortificationibus, & pœnitentijs. n.*5. *Occidere aliquem an, & quando liceat, præſertim* Regularibus. *ibid. num.*7. *& ſeqq.*

Officia diuina quæ per interdictum prohibentur quæ ſint, verbo Interdictum *&c. num.* 20.

Digitized by Google

Officium diuinum recitant depoſiti, *verbo* Depoſitio. *num.* 3. *Excommunicati*, *verbo* Excõmunicatio. *num.* 15. *Interdicti*, *verbo* Interdictum *&c.* *num.* 21.

Officia Religionum, *quibus incapax eſt excommunicatus*, *verbo* Excommunicatio *&c. num.* 27. *Quibus infamis*, *verbo* Infamia. *num.* 12. *& ſequentibus*. *Quibus irregularis*, *verbo* Irregularitas *num.* 6. *&* 7.

Oleum extremæ vnctionis quale, *verbo* Extrema Vnctio. *nu.* 13.

Omni meliori modo *&c. clauſula ſolita*, *quid ſignificet*, *verbo* Clauſula. *num.* 48.

Onera à quibus ſunt immunes Regulares, *verbo* Immunitas Regularium *à num* 2.

Opera prohibita, *ſeu permiſſa in diebus feſtis*, *verbo* Feſti dies quoad Regulares. *num.* 8. *&* 9. *Quid facere poſſint Prælati Regulares ſaltē ex Priuilegijs quoad hoc. num.* 10. 11. *&* 12. *Opera quibus lucrari poteſt Iubilæum qualia ſint*, *verbo* Iubilæum. *num.* 20.

Oratio pro obtinēdis Iubilæis, *verbo* Iubilæum. *num.* 13.

Ordines ſacros exercere non poteſt excommunicatus, *verbo* Excommunicatio *&c. num.* 13. *Nec interdictus*, *verbo* Interdictum *&c. num.* 11. *Nec irregularis*, *verbo* Irregularitas. *nu.* 5. *&* 6. *Vide verbo* Dimiſſoriæ, *& verbo* Interſtitia.

P

PArte ſatisfacta *clauſula ſolita*, *quid ſignificet*, *verbo* Clauſula. *num.* 49.

Patenæ conſecratio, *verbo* Calix. *num.* 2. *Quando amittitur. nu.* 5. *& ſeqq.*

Peccatori publico quando negenda Eucharistia, *verbo* Eucharistia *&c. num.* 23.

Percuſſio Clerici triplex, *verbo* Clericus. *num.* 11. *Ab ea qui abſoluant. ibid. à num.* 12.

Pœnitentia ſalutari iniuncta *clauſula ſolita*, *quid ſignificet*, *verbo* Clauſula. *num.* 50.

Pœnitētijs iniunctis *clauſula*, *quid importet*, *verbo* Iubilæum. *num.* 21.

Politica communicatione priuatur excommunicatus, *verbo* Excõmunicatio *&c. num.* 42. *In quo id conſiſtat. ibidem*, *& in ſequentibus.*

Pontificalium vſus quibus Prælatis permiſſus, *verbo* Abbas. *num.* 14

Præſes pro electionibus qualis, *verbo* Abbatiſſa. *num.* 4.

Prælati Regulares, *an diſpenſent ſuper irregularitate orta ex procurato abortu*, *verbo* Abortus. *nu.* 14. *&* 19. *An in pœnis contra alienantes bona Eccleſiaſtica*, *verbo* Alienare, & Alienatio. *num.* 23. *An in bigamia*, *verbo* Bigamus, & Bigamia. *num.* 5. 6. *&* 7. *An in irregularitate*, *quæ contrahitur ob infamiam*, *verbo* Infamia. *nu.* 17. 18. *&* 19. *An in alijs irregularitati-*

tati-

Digitized by Google

tatibus, *verbo* Irregularitas *per totum*. *A qua Clerici percuſſione abſoluant*, *verbo* Clericus à *num.* 12 *An concedant Indulgentias*, *verbo* Indulgentia. *num.*4. *Quem authoritatem habeant pro tempore interdicti*, *verbo* Interdictum *&c num.*41.

Praxis Regularium, *vide* Regularium praxis.

Priuatiuè *dictio, quid importet, verbo* Dictio. *num* 4.

Priuilegium Canonis quid importet, verbo Clericus. *nu.*2. *Quid denotetur in illo per verbum* Si quis. *num.*3. *Quid verbum* Suadente diabolo. *num.*4. *Quid per* Clericum. *num.*5. *Quid per* Monachum. *num.*6. *Quid per* Violentas manus. *num.*7. *An hæc excõmunicatio Canonis extendatur ad mandantes consulentes &c. num.*8. *Qui ſint caſus in quibus percuſſor Clerici excommunicationem non incurrit*. *num.*9. *Qui Clerici priuentur hoc priuilegio. num.*10. *Verba illa Canonis* Nullus Episcopus, *&c. qualiter intelligenda*. *num.*11. *Triplex eſt percuſſio Clerici, leuis, mediocris, grauis, ſeu enormis*. *ibidem*. A *percuſſione leui quis abſoluat. nu.*12. A *percuſſione mediocri. num.*13. A *graui, ſiu enormi*. *num.*14. *Quid de illis, qui non poſſunt adire Summum Pontificem*. *num.* 15. *Maxime de Religioſis*. *num.* 16. *Quid quando Prælatus ſubditum percuſſerit. nu.*17. *Quid ſi adinuicem ſe percuſſerint*. *ibidem*. *An aliqui Confeſſarij ab hoc caſu abſoluant*: *num.* 18.

Priuilegium fori Clericorum, verbo Clericus. *num.* 19. *Quid importet*. *ibidem*. *Quomodo intelligendum*. *ibidem*. *Quomodo abrogari poſſit*. *ibidem*. *Qui Clerici hoc priuilegio fruantur. n.*20. *Qui non fruantur*. *ibidem*. *De alijs de quibus id aſſeritur. n.*21. *Gaudet hoc priuilegio Religioſi*. *num.*22. *An conuerſi, oblati, ſeu donati. num.*23.

Priuilegium Regularium quoad altarium conſecrationem, verbo Altare. *num.* 4. *&* 5. *Quoad celebrandum cum ſolo altari portatili*. *ibidem num.* 13. *Quoad Calicis conſecrationem*, *verbo* Calix. *nu.*4. *Quoad non ſoluendum canonicam portionem, ſeu quartam funeralem*, *verbo* Canonica portio. *num.* 7. 8. *&* 9. *Pro tempore ceſſationis à diuinis*, *verbo* Ceſſatio à diuinis. *num.*3. *&* 7. *Quando priuilegia Regularium cenſeantur derogata per poſteriores Conſtitutiones Pontificias*, *verbo* Confeſſarius Regularis. *num.*7. *De priuilegijs cõfeſſariorum Regularium*. *ibidem num.*12. *& ſequentibus*. De *priuilegijs Regularium quoad Decimas non ſoluendas*, *verbo* Decima *&c. num.*2. 3. 4. *&* 5. *Quoad reconciliationem Eccleſiarum, verbo* Eccleſia. *num.*15. *& ſequentibus*. *Quoad miniſtrandam Extremam Vnctionẽ*, *verbo* Extrema Vnctio *num.*3. *Pro diebus feſtis*, *verbo* Feſti dies. *num.* 10. 11. *&* 12.

Pro

Digitized by Google

Pro diebus ieiunijs, *verbo* Ieiuniũ.*n*.9.*&* 10. *Pro diſpenſatione illegitimorum*, *verbo* Illegitimus.*num*.17. *&* 18. *Pro tempore Interdicti*, *verbo* Interdictum *&c. num*. 28. *& ſeqq. Quoad diſpenſandum in irregularitatibus*, *verbo* Irregularitas *per totum*. *Quoad conferendum gradus Religioſis*, *verbo* Gradus *&c. num*.4.5.*&* 6. *Priuilegia habitus Religioſi*, *verbo* Habitus *&c. per totum*.

Pro expreſſis *clauſula*, *quid ſignificet*, *verbo* Clauſula. *num*.51.

Pro potiori cautela *clauſula*, *quid denotet*, *verbo* Clauſula.*nu*.52.

Prout conſcientiæ tuæ *clauſula*, *quid importet*, *verbo* Clauſula. *num*. 53.

Prout de iure *clauſula quam vim habeat*, *verbo* Clauſula. *nu*. 54.

Proteſtatio quando pro accuſatore requiſita, *verbo* Accuſare *&c. num*. 18.*& ſeqq*.

Pugnare in bello an liceat Religioſis, *& alijs Eccleſiaſticis*, *verbo* Bellum. *num*.5. *& ſequentibus*. *An quando in nauibus*, *vel triremibus ſunt*. *ibid. num*-16.

Pyxidis benedictio, *ſeu conſecratio*, *verbo* Benedictio. *num*.11. *& verbo* Calix, *num*. 3.

Q

QValitates eligentium, *verbo* Electio *&c. num*.8. *Eligendorum*. *ibidem num*. 15. *Examinatorum Synodalium*, *verbo* Examen *&c. num*.2. *Graduandorum*, *verbo* Gradus *&c. Abbatiſſarum*, *verbo* Abbatiſſa. *num*. 2. *Adminiſtratorum bonorum Monaſterij*, *verbo* Adminiſtratio *&c. num* 6. *Beneficiatorum*, *verbo* Beneficium *&c. à num*. 4. *Imponentium cenſuras*, *verbo* Cenſura *&c. à num*. 2. *Dimiſſoriarum*, *verbo* Dimiſſoriæ. *num*.5.

Qualitercumque *dictio comprehendit maiora expreſſis*, *verbo* Dictio. *num*.34.

Quatenus sũt in vſu *clauſula*, *quid denotet*, *verbo* Clauſula. *nu*, 56.

Quarta funeralis. *Vide* Canonica portio.

Quomodolibèt *dictio comprehendit omnia*, *verbo* Dictio. *n*. 35.

Quorum tenores *&c. clauſula*, *quid denotet*, *verbo* Clauſula. *num*. 57.

Quoties expediens *clauſula*, *quam vim habeat*, *verbo* Clauſula *num*. 58.

R

RAtihabitio, *ſeu ratum habere quid importet*, *verbo* Bulla Cœnæ. *num*.33. Ratum, & firmum *clauſula quid denotat*, *verbo* Clauſula. *num*. 59.

Recuſatio Iudicis Regularis quando liceat; *uerbo* Iudex *&c. n*.12. *Ob quam cauſam*. *ibidem*. *Praxis talis recuſationis*. *num*.13.

Recuſatione remota *clauſula quã uim habeat*, *uerbo* Clauſula. *num*. 60.

Recurſus Regularium ad ſuos Superiores, *quando liceat*; *uerbo* Appellare, & Appellatio. *nu*.3. *An etiam ad tribunalia extranea*.

Digitized by Google

nea. num. 7. An liceat ſub aliquo prætextu, uerbo Exemptio Regularium. *num. 15. 16. & ſeqq.*

R*efectiuncula pro diebus ieiunij, qualis, uerbo* Ieiunium. *num. 4.*

Regula obſeruandæ circa irregularitatem, propter homicidium caſuale, uerbo Irregularitas. *num. 79. 80. & 81.*

R*egularium praxis quoad abſolutionem à peccatis, uel cenſuris, uerbo* Abſolutio *per totum. Quoad appellandum à ſententia cum iniuſtè grauantur, uerbo* Appellare. *num. 15. Quoad bannitos uenientes ad eorum Monaſtria, uerbo* Bannitus. *Quoad baptizandum in caſu neceſſitatis, uerbo* Baptiſmus *à num. 2. Quoad applicandum bona ſpiritualia extraneis, uerbo* Bona *&c. à num. 2 Circa reſeruationem caſuum, uerbo* Caſus reſeruati *à nu. 4. Circa abſolutionem ab ipſis. ibidem a num. 18. In ferendis cenſuris, uerbo* Cenſura *&c. à num. 6. Circa abſolutionem moribundi qui loqui non poteſt, uerbo* Confeſſio *à nu. 8.* Circa *punitionem* Religioſi *extra clauſtra notoriè delinquentis, uerbo* Delinquens Regularis *à num. 3. Pro concedendis Dimiſſorijs ad Ordines ſuſcipiendos, uerbo* Dimiſſoriæ. *num. 5. Circa diſpenſationes dandas, uerbo* Diſpenſatio *&c. num. 2. Circa dotem Monialium, uerbo* Dos Monialium. *Circa electiones, uerbo* Electio *&c. Quando citantur ab Ordinarijs, uerbo* Exemptio *&c. num. 14. Pro adminiſtranda Extrema Vnctione, uerbo* Extrema Vnctio *&c. num. 19. Pro gratijs obtentis à Superioribus, uerbo* Gratia *&c. num. 10. Circa reos ad eorum* Eccleſias *confugientes, uerbo* Immunitas Eccleſiarum. *nu. 22. & ſequentibus. Pro tempore interdicti, uerbo* Interdictum *&c. num. 32. Quoad probibita illis ſi fiant irregulares, uerbo* Irregularitas. *num. 6. Quoad diſpenſationem in irregularitate. ibidem num. 86.*

R*eliquia Sanctorum an alienari poſſint, uerbo* Alienare *&c. n. 14.* Q*uid de furantibus illas, uerbo* Furtum. *num. 4. & 5.*

Relinquo conſcientiæ tuæ *clauſula quid denotet, uerbo* Clauſula. *num. 61.*

R*eus quomodo ſe gerere debeat in iudicio* Regulari, *uerbo* Iudex *&c. num. 9. Vide* Iuramentum.

R*itus à Regularibus non mutandi inconſulta Sac. Congregatione Rituum, uerbo* Sac. Congregatio. *num. 3.*

Romam uenientes Religioſi ſine licentia quam pœnam incurrant, uerbo Apoſtata, & Apoſtaſia. *num. 6. An anno Sancto poſſint ſine licentia uenire, uerbo* Iubilæum. *num. 4.*

S

S*Acerdotes non unguntur in palma manus in Extrema Vnctione, uerbo* Extrema Vnctio. *num. 4. Cum portant Sanctiſſ.*

Sacra-

Sacramentum an malefactores ad illos confugientes gaudeant immunitate, *verbo* Immunitas Eccleſiarum. *num*. 2.

Saluo aſſenſu Apoſtolico *clauſula, non excuſat à pœnis contra alienantes*, *verbo* Clauſula. *nu*. 62.

Saluo iure Parochiali *clauſula, intelligitur de decimis, primitijs &c*. *verbo* Clauſula. *num*. 63.

Schiſma, & Schiſmatici quid importent, *verbo* Bulla Cœnæ. *num*. 9. *Schiſmaticorum pœna*. *ibidem*.

Scriptura an neceſſaria pro gratia, *verbo* Gratia &c. *num*. 13.

Scrutatorum pro electionibus munus, *verbo* Abbatiſſa. *num*. 5.

Secretum pro electionibus requiſitum, *verbo* Electio. *num*. 11.

Sedes Apoſtolica quæ dicatur, *verbo* Bulla Cœnæ. *num*. 28.

Semper *dictio, vel ſimiles, ſumuntur ciuiliter, & humaniter*, *verbo* Dictio. *num*. 33.

Sepultura Abbatis, quibus ceremonijs facienda, *verbo* Abbas. *num*. 20. *Abbatiſſa*, *verbo* Abbatiſſa. *num*. 18. *Sæcularium in Eccleſijs Regularium*, *verbo* Defunctus *per totum*. *An liceat ingredi Monaſterium Monialium pro ſepultura, vel funerali vnius*, *verbo* Clauſura. *num*. 29. *Sepultura priuatur in duello mortuus*, *verbo* Duellum. *num*. 14. *Excommunicatus*, *verbo* Excommunicatio. *num*. 53.

Sicut accepimus *clauſula, quando eget iuſtificatione*, *verbo* Clauſula. *num*. 66.

Si & in quantum, *ſeu* Si & prout de iure *clauſula, quid ſignificet*, *verbo* Clauſula. *nu*. 64. & 65.

Sola rei veritate perſpecta *clauſula, & ſimiles, quid importent*, *verbo* Clauſula. *num*. 67.

Statim, illius, incontinenti, *& ſimiles dictiones, verificari ſolent cum aliquo temporis interuallo*, *verbo* Dictio. *num*. 39.

Stationum indulgentia, *verbo* Indulgentia &c. *num*. 21. & 22.

Sublata facultate &c. *clauſula quid ſignificet*, *verbo* Clauſula. *num*. 68.

Superlatiuæ dictiones, quales ſunt ſæpiſsimè, plurimum &c. *ad minus debent verificari in tribus*, *verbo* Dictio. *num*. 37.

Super omnes, & ſingulos *clauſula importat ſpecificationem ſpecialem*, *verbo* Clauſula. *num*. 69.

Supplentes defectus *clauſula, quos defectus ſuppleri denotet*, *verbo* Clauſula. *num*. 70.

Suſpecti de hæreſi, qui dicantur, *verbo* Hæreſis &c. *num*. 3. & 4. *Denunciandi*. *ibid*. *num*. 5.

Suſpenſio indulgentiarum, & priuilegiorum ad abſoluendum &c. pro anno Sancto quomodo accipienda, *verbo* Iubilæum. *nu*. 5. & 6.

T

Tabellionis munus an exerceat excommunicatus, *verbo* Excommunicatio &c. *num*. 39.

Temerè, *vel ſimiles dictiones, quales ſunt*, præſumptuosè, audacter &c. *denotant audaciam, præſumptionem, & temeritatem* in

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

in operante, & ita non comprehendunt ex ignorantia, etiam culpabili operantem, verbo Dictio. *num.*42.

Tempus decem annorum dicitur tempus longum, verbo Annus. *num.* 10. *Tempus infra decennium dicitur modicum, ibidem. Tempus immemorabile quod dicatur. ibidem.*

Terminus deſignatus in edictis pro denunciationibus faciendis quomodo accipiẽdus, verbo Denunciatio *&c. num.*8.

Tertiariorum indulgentia, verbo Indulgentia *&c. num.* 16.

Teſtis eſſe an poſſit excommunicatus, verbo Excõmunicatio *&c. num.* 38.

Tortùra an & quomodo applicanda Regularibus, *verbo* Iudex *&c. num.*14.

Translatio Monialium qualiter, aut quomodo facienda, verbo Clauſura *à num.* 14.

Tuo iudicio, *vel* Tuæ prudentiæ, *aut ſimiles clauſulæ quid importent, verbo* Clauſula. *num.*71.

V

V*Ectigal quid ſit, verbo* Gabella *&c. num.*1. *Quomodo Regulares ab eo liberi eo verbo per totum.*

Venerandæ ſemper declarationes SS. Congregat. verbo S. Congregatio. *num.* 14.

Verè pœnitentibus, & cõfeſſis *clauſula apponi ſolita in Iubilæis, vel indulgentijs, quomodo intelligenda, verbo* Iubilæum. *num.* 7.

Viſitatio Altarium, ſeu Eccleſiarum quomodo facienda pro conſequendis Iubilæis, vel indulgentijs, verbo Bulla Cruciatæ. *n.* 18. *& verbo* Iubilæum. *num.*11.

Viſitatores Regularium, vide Cõmiſſio, & Commiſſarius Regularium.

Vnctio in extrema vnctione, quomodo facienda, verbo Extrema Vnctio *&c.*

Vocatis vocandis *&c. clauſula quid importet, verbo* Clauſula. *num.* 72.

Vota in electionibus ſecreta, verbo Abbatiſſa. *num.* 3. *& verbo* Electio *&c. num.*4 *&* 11.

Votorum commutatio, verbo Bulla Cruciatæ. *nu.*34. *verbo* Confeſſarius *&c. num.*14. *verbo* Iubilæum. *num.*18. *Vota iurata, vide* Iuramentum.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

803

Digitized by Google

Digitized by Google

LEGATORIA A. PANDIMIGLIO - ROMA
1971
oogle